1353-Ա.Հ
292-Ա

արտաքին հատորը
պահեմ քաղվածքի.

(պիտի գործածվի
թղթի գործը)

Ա 58

69

72-II

ԲՕՆՍՕՆ-ՏԻՒ-ԹԷՐԱՅԻ

ԿԻՒԶԷԼ ԱՆԾԷԼ

ՍԻՅԱՀ ԷԼՏԻՎԷՆԼԻ ԳԱՏԸՆ

Ա.Ա

ՃԻԼՏԻ ՍԱՆԻ

Միւթէրճիմի
Մ. Գ. Աւագեանեան

Նաշիրի
Կարապետ Գիպէրեան

معارف نظارت جليلەسنك ٨٤٣ نومرولى رخصتيله طبع اولنمشدر

Կ. ՊՈՂԻՐԵԱՆ ՄԱՏԹԱԱՍԻ
ՄՍՏԱՆՊՕԼ
Չագրագճքիար ճօգուշու Չիւնկիւլլիի խան Ն. 18-19
)(1893)(

2004

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ
ԳԱՐՈՒՍՏԻ ԱՆՎԱՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ՀՀ ԳԱԱ Մատենադարան
Ե. ՉԱՐԵՆՑԻ ԱՆՎԱՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
36951-66

ԿԻԻԶԷԼ ԱՆԺԷԼ

ՍԻՅԱՀ ԷԼՏԻՎԷՆԼԻ ԳԱՏԸՆ

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

1

Ցավէթիւէբրաէն պիրի , էյինաէքի չէրապ գաաէհինի պիր եուաուտնա պօշալթաըգաան ասնրա , բէֆիդէբինէ ամֆիը նազար խաէրէք .

— Աճայի՛պ , ճիւմլէմիզաէ ույդուաամ՛բյըզ , տէմէսի իւզէրինէ , կէնճ վէ կիւզել պիր գաարն ճէվապէն .

— Ցագաթի հէբիմիզաէ ույանըզըզ , տէտի ,

Գալաաէքի շու սիւալ ճէվապ 1840 սէնէսի Դեկաեմբէրինին պիր կիւնի սապահըն սաաթ պէշինաէ պիր գաարնըն եէմէք սալօնընաա իյրաա խոխլմիշ օլուպ , պու գաարն խաէ , օ զէմանլէր չէհրին իչինաէ բէք չէօհրէթլի խոխ .

Ֆօլման թէամիյէ օլունան պու կիւզել գաարն , մալէք օլաուղու գուվվէթի զէքնասը , վէ կիւզելսիյի գաապար նէզաքէթի ու սէրվէթի իլէ քէապը իչթիհար խիմմիշ օլուպ , հէքքայէմիպին էնճէյի կիւզէրանընաա լօրա ճ . . . նամընաա պիր Ինկիլիզին ժէթրէսի խոխ .

Մէզպուրէ , սէվապայի պիւլֆիւնէ կիրիֆֆար օլուպ աաա պիրիպիրլէրի իլէ վուրուշապագ մանվ ու թէլէֆ օլմուշ իւչ տէօրթ զէնկին տէլիպանլըլաըաան չէքմիշ օլաուղու ճէհէմ բապալար , վէ լօրա ճ . . . նին մուհապէթը ժէճնունանէսի ապայըզասը իլէ հէր կիւն ալմապաա օլաուղու կիրանապհա հէ-

ակիլէլը ապէսթնաեւ ազիմ պիր սէրմէյէ մալիք օլմուշ, քէսապը չէօհրեթի իմժիշ, վէ ալէմը պէվզ ու սէֆայէ տալմըշ պիր մահպուպէյի ակիֆիրիակ իտի։

Հաֆտա նէվմը մեզքիւրտ պաշչնա ֆօղլատըղը քէնտի կիսի պիր ֆագրմ գաղընըլար իլէ, աչինալէրինէ զիյաֆէթ քէշիտէ խոյօր իտի։

Գու զիյաֆէթին չէքիլմէյի մահալ, Բարիզ չէհրինին էն միւթէզէր մահալլէրինաէն պիրի աստ օլունան Շանզ Էլիզէէ վագը, Մարպէօֆ ճաատէսինաէ պիր աուրէթը ֆէվգալաատէ թէզենին վէ թէֆիրիշ խոխմիշ օլան պէօյիւք պիր գօնագտա իտի քի, գու գէնագ լօրտ ճ... նէրն իչի միլճօն ֆըրանգ մէսաբիֆանէը իլէ ինչա խոխմիշ իտի։

Նէմէք սաթըր ատ-ակիլիմիզ մահալ լաֆիի պիր լիմոնլըղ օլուգ, նէվ պէ նէվ չիչէքլեր իլէ թէզենին խոխմիշ իտի. Հաբը կիճէատէն պէրի էլմտա թըրաշ գաատէլեր իլէ կհաճ գըրմըզըղը կհաճ սաղը օլարագ սաղը էլմանը նէչաֆ իտէն նէֆիտա պօրտօ վէ չամպանճա շարապլարը, տաուէֆխլիլէրի բէկ մէհմանն իմժիշ իտի։

Սէքիզ ճն քիչիտէն իպարէթի օլան միտաֆիրլէրին իչինաէ էն իհթիյարը պուլունան Ֆիլիմէնկիլի պիր պանքէր, անճագ օֆիուգ հաշլարընտա օլաուդու կիսի, էն կէնճի խէ պիր թէաֆրօ ապթէօրի օլուգ, հէնուգ ճն նէմտի հաշչնա գաատէմ պաամըշ իտի, Յանէ սահիպի Ֆօղլան տաֆրայտա օֆիուգարար օֆիուգլուգ, քէլամէ ազաղ իլէ։

— Տօամէլարըմ, սիղի պուրայտա ճէմ իմժէգտաէն մագազատըմ, պիր գաչ կիսն ածնա իճրաաթըը թաամիմ իչլէտիչիմ պիր մէսէլէ իւղէրինէ միւզաքէրէ իմժէգտաէն իպարէթի տիր. վագտա պու իչ օ գատար մահհամմ տէչիկ իտէ տէ, պէնիմ իչին բէկ պէօյիւք էհէմմիչիէթի վար տըր, տէմէտի իւզէրինէ, հաւղար պիր ազըղ։

— Օ՛, օ՛, տէչտ թաաճիւգ իչմա իտէր հօլտա հայդըրտըղտան ածնա, Մալճնչտա թէամիչէ օլան էամէր պէնգիլ, գարա կէօզիս, վէ գըվըրճըղ տաչը պիր գըղ, Ֆօղլանտա։

— Նօգտա էվլէնմէ՞ք մի իտիէ յօրտունըզ, տէչտ ազարտա։

— Էվվէ՛թ։

Ֆօղլանըն լաֆիի աստագրարընտան չըգան պու պիր քէլիմէ ումտուրն մուճիպի հայրէթի օլարագ, միտաֆիրլէրտէն պիրի։

— Հայտէ տէնտէ, հիչ պու միտրի՛ն մի տիր, տէտի։

Ֆօղլան. — Էվվատարըմ, կիսմտիքճէ իհթիյարլայօրում։

Գու սրրատտա Մ'օրիս Իտիէիան նամ պիր կապէթա մուհարրիրի, միւքատէմէչէ պիլ միւտահէլէ, Ֆօղլանտա։

— Գա՛չ քաչընտաագընըզ, տէչտ ազարտա։

— Ազիզի՛մ, պու սիւալինիզ գայիտէչի էտէպէ մուգայրը իտէ տէ, իչէ այրտ օլաուդունտան գայէթ աէրպէսթանէ ճէվապ վիրէճէչիմ, պիր գաատընըն իչ նէվ սինին օլուր, պիրիտի ատրլ, տիկէրի տէօյլէտիչի, իչչինճիւսու տէ կէօրիւնմէք իտիէտիչի սինն տիր։

Ուսմտ. — Գըրա՛զօ։

Ֆօղլան. — (Ակօգիւնէ տէվամ իլէ.) Նիրմի իչ քաչընտագրմ, տէտիմ, նիրմիտէ կէօրիւնմէք իտիէտիրմ, հալ պու քի թամ նիրմի նէտի քաչընտագրմ։

Ֆիլիմէնկիլի պանքէր. — Իչիմէ պուրատը ֆէնտա, թամ զէնկին պիր ատէմ իլէ միհնատիպէթի բէչտա իտէրէք բարա գազանճագ վագթընըզ։

— Նէկէր իզտիվաճ իմժէզտէմ օ նօգթայը տիւչինիւրիւմ, նատիհաթընըզտան ատօգագը թէչէքքիւր իտէրիմ, էֆէնտի։

— Փի՛մի իլէ իզտիվաճ իտիյօրտունըզ։

— Կօրտ ճ... իլէ։

Պանքէր թիւթտիւմէքտէ օլաուդու սիկարատընըն ամէչլի թարաֆը իլէ ատֆրանըն օրմատընտա պիր իչի բագդամ քաչատը, վէ պիր գաչ սանիյէ պուդնարտ իլէ մէչղուլ օլաուգտան սօնրա, պագընը գալարրարագ։

— Կօրտ ճ... նէրն ազէնէվի էլլի պէրն Ինկիլիզ լիրատը միյատագը վար, միւտահէթը էօմրիւնիւզտէ բէկ բահաթի իտէրսինիզ, ատղրուգը պու ֆիկրինիզ թահսինէ չայան տըր, մատամ։

տիչելէր ապէսթնաէ ազիմ պիր սէրվէթէ մալիք օլմուշ, քէնտը չէօհրէթի իլմիվը, վէ ալէմը գէվգ ու սէֆայէ տալմըշ պիր մահպուպէյի տիրիփիրիկ խոխ.

Համիտա եէվմը մէգքիւրաէ պաշլնա Թօղլատըղը քէնտի կիսի պիր Թագըմ գատընլար իլէ, աշինալէրինէ գիւտֆէթ քէշիտէ խոխյօր խոխ.

Գու գիւտֆէթին չէքիլմէյի մահալ, Բարիզ չէհրինին էն միլԹէպէր մահալլէրինէն պիրի ատա օլմնաճ Շոնղ Էլիզէէ վագը. Մարտէօֆ ճատաէսինաէ պիր ատրէթը ֆէվգ էլատէտէ ԹէգԷնին վէ Թէֆիրիչ խոխլամիչ օլան պէօյիւք պիր գօնագտա խոխ քի, պու գէճագ լօրտ Ճ... նին իչի միլիօն ֆրանգ մէտարիֆամը իլէ ինչա խոխլամիչ խոխ.

ՆէմԷք ատըներ տէտիյիմիվ մահալ լոխԹի պիր լիմոնըղը օլուպ, նէվ պէ նէվ չիչէքլեր իլէ ԹէգԷնին խոխլամիչ խոխ. Հատըը կիճէտէն պէրի էլտնա Թըրաչ գատէհլէր իլէ կհան գըրմըղը կհան ատրը օլարագ արդը էլմանը նէչանի խոխն նէֆիս պօրտօ վէ չամփանճա չորտպլարը, տատէմլիլէրի բէկ մէմնուն իմամիչ խոխ.

Մէքիվ ան քիչխանէն խագարէթ օլան միլաֆիրլէրին իչինատէ էն իհթիյարը պուլունան Ֆիլէմէնկի պիր պանքէր, անճագ օֆուպ հաչլարընտա օլտուղու կիսի, էն կէնճի խէ պիր ԹէաԹրօ ագԹէօրի օլուպ, հէնուզ ան նէտի հաչլնա գատէմ պատմըշ խոխ, Խանէ ատհիպի Ջօլման աուֆրայա օֆուրատ օԹաուտնագ, քէլտի ադագ իլէ.

— ՏօսԹլարըմ, սիզի պուրայա ճէմ իմամէ քոսէն մագատատըմ, պիր գաչ կիսի ատնրա ինճրատընը Թատամիմ իլէհիյիմ պիր մէսէլէ իւղէրինէ միւզաքէրէ իմամէ քոսէն խագարէթի տիր. վագտա պու իչ օ գատար մունհիմիմ ատյիլ խէ ատ, պէնիմ իչին բէկ պէօյիւք էհէմմիյէթի վար տըր, ատմէտի իւղէրինէ, հուզուրա պիր ադըղ.

— Օ, օ, ատյու Թատճիսագ իչնա խոխ էօլտու հայդըրատըկտան ատնրա, Մալօնկյա Թէատիյէ օլան էամէր պէնգիլ, գաչա կէօդիւ, վէ գըվըրճըղ տատը պիր գըղ, Ջօլմանա.

— Նօդտա էվլէնմէ՞ք մի խոխ էօրտուՆըղ, ատյու ատրտու.

— Էվէ՛թ.

Ջօլմանըն լոխԹի տուտագլտրընտան չըգան պու պիր քէլիմէ ումումէն մունհիպի հայրէթի օլարագ, միսաֆիրլէրատէն պիրի.

— Հայտէ սէնատ, հիչ պու միսաֆի՛ն մի տիր, ատտի.

Ջօլման. – Էվէտատարըմ, կիմմանչէ իհթիյարլայօրում.

Գու սըրատտա Մ՚օրիս ԽոխԹիճան նամ պիր կագէթա մունհարրիրի, միքեալէմէյէ պիլ միւտահէլէ, Ջօլմանա.

— Գա՛չ Նաչրնատատրնըղ, ատյու ատրտու.

— Ազիզի՛մ, պու սիւտլինիղ գայիտէյի էտէպէ մունզարը խէ տէ, իչէ այրա օլտուզունտան զայէթ էքսպէհմանէ ճէվապ վիրէճէյիմ, պիր գատընըն իչ նէվ սինին օլուր, պիրիսի ատրլ, տիկէրի սէօյլէտիյի, իչինճէնճա տէ կէօրիւնմէք խոխԹէտիյի սինին տիր.

Ումում. – Գըրատ՛ճո.

Ջօլման. – (Սէօգիւնէ տէվամ իլէ.) Նիրմի իչ Նաչրնատայրմ, տէտիմ, նիրմիտէ կէօրիւնմէք խոխԹէրիմ, Նալ պու քի Թամ նիրմի նէտի Նաչրնատայրմ.

Ֆիլէմէնկի պանքէր. – Իչիթէ պուրատը ֆէնտա, Թամ գէնկին պիր ատմ իլէ մինատիպէթի բէչտա խոխրէք բատա գազանճագ վագԹընըղ.

— Էկէր իզտիվաճ իհմէգտէմ ո ՆօգԹայը տիչիւնիւբիւմ, Նատիհամթընըգտան տօղայը Թէչէքքիւր խոխրիմ, էֆէնտի,

— Ֆի՛մի իլէ իզտիվաճ խոխյօրատնըղ,

— Լօրտ Ճ... իլէ,

Պանքէր ԹիւԹատմէքտէ օլտուղու սիկարատրնըն ատԹէյլի Թատաֆը իլէ ատֆրանըն օրԹատրնտա պիր իչի բագդամ Նագատը, վէ պիր գաչ սանիյէ պատնտար իլէ մէչղուլ օլտուգտան ատնրա, պաչընը գալտրրատագ.

— Լօրտ Ճ... նին սէնէվի էլլի պիճն Ինգիլիզ լիրատը միյրատը վար, միւտահէմը էօմրինիւզտէ բէկ բահաթի խոխրախնիղ, տօղրուտը պու ֆիքրինիղ Թահմինէ չայան տըր, մատամ,

Պիր տէլիգանլը . – (Տուտագլարընը բարբարագ .) Գէնաէ պու ֆիբիրատէյիմ, ֆագաթ պիր չէյ հայրէթիմի մուճիպ օ-լույօր ։

— Նէ՞ իմիշ պագալըմ,

— Լօրա ձ . . . յի սիզ ալաճագ տէյիլսինիզ, օ սիզի ա-լաճագ ։

— Էօյլէ եա՛,

— Ֆագաթ լօրա սիզի ալը՞բ մը ։

— Նէ՞չին , մէճպո՞ւբ մը տըր ։

— Գէն մուամալէյէն կէօրսիւյիւմ կիւն , քէտըրինաէն Չինախմանէ կիտէրէք քէնախինի էօյսիւրէճէք խոր . պէն անըն քէտըրինի թախֆիֆ իյլէտիմ, իւչ աէնէ տիր քէմանի գէվդ ու սէֆա իլէ իմիտարը հայաթի խոյօր , համաա կէրէք Լօնտրաաա վէ կէրէք Բարիզատէ « Լօրա ձ . . . նինն կիւ գէլ պիր մէթրէսի վար » տէնիլմիյինի մէյիւնէն իյիսիյօր , չիմնի մէթ-րէսինէն պըգմըշ օլտուգունաան , թէգէվվիճ խէբ խաչ-գա տիւրլիւ գէվդըյապ օլաճաղընը տիւչիւնմիւշ. պիր ինկի-լիզ ֆիլմըն տէյի՞լ մի ,

— Տէմէք քի սիզի ալաճագ ,

— Էվէ՛թ , էկէր պէն իսթէր խատմ, եարընքի կիւն ,

Իսթիֆան Մօրիս . – Ադի՛գէմ, սիզէ պիր նասիհաթ վէ-րէյիմ, սիզ պու իչէ գարար վէրմիշ օլտուգունուգաան , իհ-թիմալ քի սէօղէրիմէ իհչալէյի սէմի իթիպար իթմէգսինիզ, պունը բէք ալա պիլիրիմ. ֆագաթ պէն նինէ խաթրըմա կէ-լէն չէյի սէօյլէյիմ տէ , գապուլ իտիպ իթմէմէքտէ մուխ-թարընըզ ։

Սաատէթիլ պիր տէլիգանլը . – Պու չօճուգ նէ՞ թօհաֆ ,

Մօրիս . – Ադիգէմ, սիզ մէզէքտէ պիր գաարն իչին իզտիհաճ իթմէէք քէտրը ապիլ օլտուգ զանն իտէրիմ, չիւն-քի չօգ սիւրմէզ օտանաճագ-սընըզ. մէսէլա Իրլանտաանըն էսկի քէօչքէրինտէն պիրինտէ պիր թագըմ գապա ճէնթըլմէն վէ հաղուր լէտիլէր արատընտա , ալթը այ կէչէր կէչմէզ էտնէ-

մէյէ , վէ գօլարընըզը աչըզ գըվրանմայա պաչլատընըզ տա , քէնաի քէնաինիզէ .

— « Ա՛հ , քեաչքի պու կիճէ Բարիզատէ Մէզէօնաէօր լօ-գանթաընտա թաատ իտէրէք , պիր իչի բարթի Լանգընէ օչնատըգտան սօնրա , չագըր քէյֆ օլտուգուտ հալտէ Մար-պէօֆ ճաատէսինտէքի խանէմէ ավտէթ իթմիշ օլաատ, պէ-նիմ իչին նէ՞ պէօյիւք պահատնաարըգ օլուր խոր » տէրսինիզ։

Սաատէթիլ տէլիգանլը . – Գէլքի միւսիւնին հաղգը վար տըր ։

— Էլպէթտէ հաղգըմ վար , հէմտէ պունըն պէօյլէ օ-լաճաղընը բէք ալա պիլիրիմ։

Պիր գաչ սէա . – Պըրա՛վօ ։

Մօրիս . – Գըզը՛մ, պէն սիզի ատի պիր բէաատը սէվէ-յօր կէօրմէյի , լօրա ձ . . . իլէ իզտիվաճ իյլէյէրէք , միլէօն-լար սահիպէտի կէօրմէքտէն զիյատէ արզու իտէրիմ։

Գու սըրատա էամէր չէհրէլի նինի Բօմբատուր նամընտա չէրին պիր գըզ միւքալէմէյէ միւտահէլէ իտէրէք ։

— Էյի ամմա , էկէր Ֆօլմանըն պօրճը վար իսէ . . . տէ-յինճէ , Ֆօլման ։

— Գա՛հ , լօրա ձ . . . իլէ իզտիվաճ իթմէք իսթէյիշիմ զարուրէթիմտէն տէյիլ տիր . պու նաչայըշտան պըգմըզըմ-տան տըր , նօգտա համտ օլտուն օֆթուզ պին ֆըրանգ իտա-տըմ վար , տէտի ։

Մօրիս . – Օֆթուզ պին ֆըրանգ , տօղրուտ էկէր պէն Ֆօլման օլտամ, վէ պու գաատար պիր տէրվէթէ մալիք պու-լունտամ, էվլէնմէյի խաթրըմա պիլէ կէթիրմէյէրէք , միւմ-քինինիզ օլան մուհատէթլէրի գազանմատա չալըշըր խոմ. մէսէլա պիրիսինի տէվէն տէլիգանլըյը , տայիրէյի աշգըմա ալմագլա էյլէնիր խոմ։

Ֆօլման . – Ադիգիմ Մօրիս , պու տէօղլէրինիզ ըէք կիւ-գէլ տիր , պունը կագէթանըզըն իգրինճի տահիֆէսինէ տէրճ իթմէնիզ ֆէնա օլմագ, պէլքի պունատան պիր թէաթրօ բինէ-սի թէրթիպ իտէն պուլունուր ։

Գիր տէլիգանլը . – (Տուտագլարընը ըսըրտաղ .) Գէնտէ պու ֆիլիւռէյիմ, ֆագաթ պիր չէյ հայրէթիմի մունճակ օ-լույօր :

— Նէ՞ իմիշ պագալըմ,

— Լօրտ ճ . . . յի սիզ ալաճագ տէյիլսինիզ, օ սիզի ա-լաճագ :

— Էյլէ կա՛, ֆագաթ լօրտ սիզի ալը՞ր մը :

— Նի՞չին, մէճա՞ւր մը տըր :

— Գէն մունամիէյհի կէօրտիւյիւմ կիւն, քէտէրինտէն Չինտիմանէ կիտէրէք քէնտիսինի էօյտիւրէճէք իտի . պէն անըն քէտէրինի թահֆիֆի իյլէտիմ, իւչ աէնէ տիր քէմալի գէվզ ու սէֆա իլէ իմիտը հայտի իտիյօր, հաթտա կէրէք Լօրտ ճ . . . նինն կիւ գէլ պիր մէթրէսի վար » տէնիլտիյինի մէճմունէնէն իշիտիյօր, չիմտի մէթ-րէսինտէն պըգմըշ օլտուգունտան, թէգէվվիւճ իտեր իսէ պաշ-գա տիւրլիւ գէվգըյապ օլաճաղընը տիւշինմիւշ. պիր ինկի-լիզ ֆիլգրի տէյի՞լ մի .

— Տէմէք քի սիզի ալաճագ :

— Էվվէ՛թ , էկեր պէն իտթէր իսէմ, եարընքի կիւն :

Իտթիֆան Մօրիս . – Ազի՛զէմ, սիզէ պիր նասիհաթ վէ-րէյիմ, սիզ պու իշէ գարար վէրմիշ օլտուգունտան, իհ-թիմալ քի սէօղէրիմէ իհանէթի սէմի իթիգար իթմէզսինիզ, պունը բէք ալա պիլիրիմ. ֆագաթ պէն նինէ խաթըրմա կէ-լէն շէյի սէօյլէյիմ տէ, գապուլ իտիպ իթմէմէքտէ մուխ-թարընըզ :

Սաատէտիլ պիր տէլիգանլը . – Գու չօճուգ նէ՞ թօհաֆ .

Մօրիս . – Ազիզէմ, սիզ մէսլէքտէ պիր գաատըն իչին իզտիհաճ իթմէք քէտրը ագիլ օլամազ զանն իտէրիմ, չինն-քի չօգ սիրմէզ օտանտաճագ սընընը. մէսէլա իրլանտանտըն էտիի քէօչքէրինտէն պիրինտէ պիր թագըմ գապա ճէնթըլմէն վէ գաղուր լէտիլէր ատասընտա, այթը այ կէչէր կէչմէզ էտնէ-

մէյէ, վէ գօլտարընըզը այըպ գըվրանմայա պաչլատընըզ տա, քէնտի քէնտինիզէ .

— « Ա՛հ , քեաչքի պու կիճէ Բարիզտէ Մէղէօնտէօր լօ-գանթատընտա թատմ իտէրէք , պիր իրի բարթի լանտըրընէ օյնատըգտան սօնրա , չագըր քէյֆ օլտուգում գալտէ Մար-պէօֆ ճատտէսինտէքի խանէյմէ ատմէթի իթմիշ օլտամ, պէ-նիմ իչին նէ՞ պէօյիւք պահտըտարըզ օլսուր իտի » տէրսինիզ,

Սաատէտիլ տէլիգանլը . – Գէլքի միւսիւնին հագգը վար տըր :

— Էլպէթտէ հագգըմ վար , հէմտէ պունըն պէօյլէ օ-լաճաղընը բէք ալա պիլիրիմ.

Գիր գաչ սէս . – Գըրա՛ճո :

Մօրիս . – Գըզը՛մ, պէն սիզի ատի պիր բէտատմը սէվէ-յօր կէօրմէյի , լօրտ ճ . . . իլէ իզտիվաճ իչլէյէրէք , միլէօն-լար տահիպէտի կէօրմէքտէն զիյատէ արզու իտէրիմ,

Գու սըրատա էտմէր չէհրէլի նինի Բօմբատուր Նամընտա չիրկին պիր գըզ միւքեալէմէյէ միւտահէլէ իտէրէք .

— Էյի ամմա , էկեր Ֆօլմանըն պօրճը վար իսէ . . . տէ-յինճէ , Ֆօլման .

— Գա՛հ , լօրտ ճ . . . իլէ իզտիվաճ իթմէք իսթէյիշիմ զարուրէթինտէն տէյիլ տիր . պու եաչայըշտան պըգտըղըմ-տան տըր , եօգսա համո օլսուն օթուզ պին ֆըրանգ իրատ-տըմ վար , տէտի .

Մօրիս . – Օթուզ պին ֆըրանգ , տօղրուսը էկեր պէն Ֆօլման օլսամ, վէ պու գատար պիր սէրվէթէ մալիք պու-լունսամ, էվլէնմէյի խաթըրմա պիրէ կէթիրմէյէրէք , միւմ-քինինիզ օլսան մունահապէթլերի գապանմատա չալըշըր իտիմ. մէսէլա պիրինինի սէվէն տէլիգանլըյը , տայիրէյի աշդըմա ալմագա էյլէնիր իտիմ,

Ֆօլման . – Ազիզիմ Մօրիս , պու սէօղլէրինիզ բէք կիւ-զէլ տիր , պունը կապէթանըզըն իրինճի տահիֆէսինէ տէրճ իթմէնիզ ֆէնա օլմազ, պէյգի պունատան պիր թէաթրօ բինէ-սի թէրթիպ իտէն պուլունուր ,

— Սիզ խոխիդա խոխնիզ մաատամ, էյլէնինիզ, լոբին պիր սէնէ սոնրա լէտի ձ . . . պու կիւն Ջօլմանի սէօյլէտիյիմ չէյլէրին նէ գատար սօզրու օլսուզունը անլայաճագ տըր .

Ջօլման . – Անլայօրում մօսթում, պու կիճէ տիւչիւնմէք իչին պանա միւսաատ խոմիէնիզի թէմիէնին խոէրիմ. հատըրըն սապահլէյին նէ՞ եօլտա հարաքէթ խոէճէյիմէ տայըր պիր գատար վէրիրիմ.

Մօրիս . – Ջօլմա՛ն, պէնիմ իլէ պահաա կիրիշմէք խաթէ՞րիմխոխնիզ.

— Նէ՞ իչին .

— Շուռնը իչին քի, էկէր սիզի պիր թաքսիա չէքէրէք գուլաղընըզդա պիր չէյ ֆըլտար խոէմ, տէրհալ լօրա ձ . . . իլէ էվվէնիմքաէն վազ կէչէրինիզ.

— (Կիւլէրէք .) Ջէօյլէ պիր թէճրիւպէնին խֆրաաբընը մէՃուռնէն արզու խոէրիմ.

— Սահի՞հ մի, էօյլէ խոէ կէլինիզ . . .

Մօրիս պունը տէյէրէք այաղա գալդը. Ջօլման տախ ասֆրաաման գըչամ իլէ հաղրըուռնա .

— Հանըմլա՛ր, էֆէնտիլէ՛ր, իչի տապըգա գատար միւսաատ պույուրունըզ, տէյէրէք կապէթա մուհարրիրի իլէ տալօնաան չըգըպ սիկէր պիր օտայա կիթտիլէր . օրատա Մօրիս մաատամըն կանընա օթուրարադ .

— Ակիդէ՛մ, պէն սիզի պիլիրիմ, սիզ գատըն օլսուզունըզ հալտէ տաէթա Ծօնքիշօթըն այնըսընըզ, տէտի .

— Տօզրու տըր .

— Մանիլէր սիզի թահրիք խոէր, պիր չէյին էլտէ իտիմէմինի մէն խոէն չէյլէր սիզին արզուներըզ արթըրըր . թապիաթընըզ սիզ էօյլէ աչգ ու մուհապէթի տէվոխրմէքտէ տէ պիր քի, զալէպէ իթմէյէ չալըշարզա, զայրեթինիզի պէրհէվա խոէճէք պին տիւրլու մանիլէր զահուր իթմին . մէսէլա օ մուհապէթի զուրուրունուզա տօզունատագ, կիճէ կիւնահուզ էլտէ իթմէյէ պէզիը զայրեթ խոէմինիզ.

— Բէք տօզրու տէօյլէ յօրսունըզ, ֆագաթ . . .

— Բէք էյի, ֆագաթ . . .

— Ֆագաթ պահա իյլէտիյին մուհապէթլէր չիմտի հօզտըր .

— Էօյլէ՞ մի զանն իտիյօրսունըզ.

— Էօյլէ նա՛, չիւնքի ծն սէնէտէն պէրի պիր ատէմ պիլմէմ քի նիւզիւնէ տրգդամլը պագայըմտա, տէրհալ այագյարըմտա դատանմատըն, մահզա . . .

— Մահզա կէօդլէրի նէբէ նաղըր, թամըր միթէֆէքքիր, գալպի մահասըր, վէ ճան ու կէօնիւլտէն սէվտիքլէրի զամընըն մուհապէթի իլէ մէչգուլ օլանլարտան, տիւնէտա հըգգըտա, հիչ էհէմմիյէթի վէրմէյէրէք նիւզիւնէտէի ատարը թէպէտիմ պիլէ, մահվ օլմայան չիմնէէրտէն պիրիտինէ թէատռի իթմէյի իտիթէր իտինիզ, տէյի՛լ մի .

— (Տիւչիւնճէլի պիր հալ իլէ .) Էվվէ՛թ .

— Ֆիկրինիզի նա՛զըլ անլատըրըմ կէօրիյօրսունըզ ա՛ . . .

Ջօլման պիր սէրեայի թէֆէէքքիրէ տալմըշ կիպի կէօրիւնտիւյի սըրատա, Մօրիս սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Ա՛հ մէրհաբա նիւրէքլի գըզ, սէնի, սէնին կիպի գատընլարտան պաչգա ումուրդն հիւրմէթի իյլէտիյի աչըգլարտան պիրիտինէ մէֆֆուն օլսուզունըզը, կէօղէրինիպտէ գըսգանճլըզ աթէչինին բարլատըրընը, պիր պաչգասընըն խէյալի մահգիւք պուլունան գալպի, քէնտինիզէ մէյլ իթտիյէք իչին չալըշըզ չապալայըզ տա միւգթէտիր օլամայընճա, թըրնագլարընըզդա սինէնիզի բարլատատըրընըզը կէօրմէք իտիթէր իտիմ, տէյտա մըրըլտանատը .

Մօրիս, պու սէօյլէտիքճէ Ջօլմանըն չէհրէսինտէ պիր թէպէտիւլ ալայիմի կէօրիւնիւյօր իտի, Ջօլման, պիր չաիրին, եալընըզ իամինի իչտէրէք թատաիմատը իյլէյէճէյի կիպի պիր գատըն իտի. մէզպուրէնին իրի վէ սիյահ կէօղէրինտէ պիր բէրիէմր սէմտավի պուլունմադատա, ուզուն քիրբիչլէրի, վէ էմնայի պուլունմագ տէրէճէտէ օլան լէվհաֆէթը ճէմտալի, ինսանըը պիր պագըչտա մէսթ ու մէհմուշ իտէր

խոր, չօգ վէ սիյան առչարը, քիրագ բէնգինոռէ դըրմըդը առառագլարը, վէ օ լամիճի առառագլարը արաբնառան կէօրիւլէն, մէրմէր կիսի պէյագ վէ ինճու կիսի միւնիճագամ էգի պըրա տիշլէրի, պագանլարըն կէօզլէրինի գամաշարըմագառա խոր.

Մուսիլէյհանըն սինէսի, ֆուրճառնայա Թուճարմուշ ոէնիզ կիսի գագարըգ գագարըգ էնառխինի Մօրիս կէօրէրէք.

— Օ՛ օ՛, զանն խէրիմ քի սէօզլէրիմի անլատընըզ, ոէսի.

— Էվվէճ, էիրաճըմը իհամիա խոէն բէրէքիչքեառան արաբնառա, պանա գաման իհալէյի նագարը իմիխար իմմէյէն մագրուր պիր առէմէ Թէառուճ իմմէյի խամէրիմ, ֆագաճ հանըլըյօրառընըզ ապիճիմ Մօրիս, առինեառէ պէօյլէ պիր քիմնէնին, Անգա գուշը կիսի վիճուառը օլմառաղընը ունուառույօրառընըզ.

— Սիզ ալառանըյօրառընըզ մառամ, պէն Թէխայիւլ էյլէսինինիզ կիսի պիր առէմ պիլմէքտէյիմ.

— Սէն մի.

— Էվվէճ պէն.

— Ոու զամի կէնճ մի սի՞ր.

— Կէնճ, կիւզէլ, զէրի... վէ հէմ առէ զէնգին սիր.

— Զէնգինլիյի նէմէլագըմ, պիրիսինին սէվէյօ՞ռառ.

— Գալպինառէ էօյլէ շէհիռ վէ զարիպ պիր մուհապէթ վար քի, սէպէպի զայրի մալիառմ օլարագ հայամիը մառվ իռառ, հանկը՞ գառըն ագո գալգի զագի իմմիշ սիր. իչիճ առինեառէ ագո սիառէ քիմնէ պիր առօզուռ ճէվապ վէրէմէզ. ագո զամիըն, ալիը այառան պէրի օլան հալի, առէմառա պիր մուառսիա առէմէք սիր, իչիճ ագո մուառսիայը հալա իմառսիյինիզի կէօրմէք խոէյօրառմ.

— Ազիզիմ Մօրիս, էկէր ագո զամիը պանա Թագառիմ խէրսէնիզ, եէմին խէրիմ քի ճիհանը ամէնչէ վէրիր քէնառիմի սէվառիրիմ.

— Գա՛հ, լէռի ճ... նաՙըլ օլուր առա մէրգուսը զագաթընա կէչիրէգիլիր.

— Գէն լէռի ճ... օլմայառճագրմ.

— Կէօրառունի՛ւզ մի, գագ նառըլ գարարընըզ Թէգէառուլ իմառ, հէվառա իչիճիլէն գիր գանառա սէռի, ույուսմագառա օլան չահինի նառըլ գիրառէն գիրէ ույանարըրը խէ, սիգին առ գիր սէօզ իլէ գարարը գամի վէրէճէչինիզի գիլէյօր իռոմ.

— Ֆագաճ գու առէմ քի՞մ սիր.

— Տօսիճարրմուռան գիրի սիր քի, գու ագշամ խանէնիզագ գառլունույօր.

— (Թէառճիւգ իլէ.) Գու ագշամ խանէմառ մի գառլունույօր.

— Էվվէճ մառամ, շու առանիչէառ խանէնիզագ սիր.

— Իչիճ գու բէզ գարիպ, պէն էմիրաճիրմառա մէգարառ առէմիչէրառէն գաշգա քիմնէ կէօրմէյօրառմ.

— Նանըլըյօրառընըզ մառամ, օ մէգարուլարրըն արաբնառա, օօլուգ չէհիրէ, առիրն գիր աղըզ, վէ գարարը գիր գալգ վար քի, անը կէօրիւգ անլամագ իչին գիր միւառագրըգ լազըմ սրը, հալ գու քի տօսիճարրմըզ ումառմէն գուառառա չէյլէր սիր.

— Գու զամիը չիմառի գանառա կէօսիճէրիւսինիզ զանն իառէրիմ.

— Հայ, հայ, ֆագաճ կիսի գիր իշարէճի իլէ, չիռնէքի գիւճիռն գու գօշ գաճիալը առէմիչէրի սրրառաշ իմմէք միռնառիպ առէյիլ սիր. չիմառի գէնի առինէչյինիզ մառամ, առինեառա ինառանլարրըն գալգինէ հիւքմ իառէն շէհիռ գիր առգուվար իառ, օ առա մէյիլ Թէճէառիւս սիր. իմառի գէն գու կիրառագ գառար առէրին օլան գալգառէ նէ կիսի գիր էարար գուլունառուզունը, էլգէճի գիր կիւն անլամայա եէմին իմառմ, վէ իչիճ գու առէգէ մէգինի գունը գիզէ խագէր վէրառմ, գինառէն ալէյհ գիզէ Թէքլիճ իմառիկմ շէյ առէճա գիր իմմիճագ սրր.

— Բէք ալա գապուլ իտերիմ։

— Էօյլէ իսէ կէլինիդ մուտամ, հիւճիւմ իտիլէճէք օ-ղան տիւշմէնի սիպէ կէօսթէրէ՛իմ քի, օ ատա, էտնայի թուամ-ատէ պիրիսինէ «Բիրա էտխօտա Մատէր շարտապը՝ մը խօշլանըրա-պընըզ» ատրիմ, վէ իչիէ օ զամի ատը։

2

Ջօլման իլէ Մօրիս Իսթէֆան նէմէք սալճուտնա կէլտիք-լէրի պրտուտա, կիւլիւպ չագըշտըրմըզտատա օղան միսաֆիրլէր, խանէ սահիպինի ալագըշար իլէ գապուլ իյլէտիլէր, վէ պիր գաչ սէօ պիր ադըդ։

— Նատըլ Ջօլման, վախդ Մօրիս սիպի իգնա խոէպլամի՛ մի, սէ՛յու սօրտուգլարընատա, տիլպէր գատըն կիւլէրէք։

— Գէլդի... սէ՛յու ճէվապ վէրտի։

Գանքէր։ — Սաիրլէրին սէօզլէրինի տինլէմէ մուտամ, ան-լէր նալտըդը օղան լիսանլէրի իլէ սիպի չիմէնզար իլէ միւ-զէյէէն պիր նօքա կէօթիւրիւրլէր քի, նիհայէթի ֆագր ու զարուրէթի տիր։ սիզ, սէնէվի էլլի պին Իսկիլիզ լիրատը խ՛-բատը օղան լօրտ իլէ թէզէվվիւճ խոէ կէօրիւնիդ։

Մօրիս։ — (Բէնատի քէնտինէ։) Պիր գայիսէյի հիտապի-յէ կիպի նանընըմուզ պիր հէրիֆ, սէտի։

Ջօլման, պիր միւտաֆէթ սիւքիւթ իմտիրատէն սոնրա գա-տէհինի նանընատաբինէ ուզատտարագ։

— Տօսթլարըմ, արթըդ պու մուդիճ մէսէլէյի գարայա-լըմ, իլերուտ լէտի ձ... օղուզ օլմայատաղըմը պիլէմէմ, ֆագաթ շունը պիլիրիմ քի հէնուզ Ջօլման թէժրիպէ օղուն-յօրում. պինատէն ալէյհ գիյաֆէթիմին, պիր էօխու ճանը նէ-մէյի կիպի օլմադրնը խոթէմէմ, սէտի։

Մալօնիյա։ — (Ինլէրէք։) Ֆագաթ պու գիյաֆէթի, սար-խօշլուգտան էօխու կիպի օլանլարըն գիյաֆէթի օլաճագ ատը։

Մօրիս։ — Գըրա՛մօ։

Սատէտիլ սէլիպանլը։ — Գէն գահվէթը գալգէ կիրիֆ-թատ օլտուգտանտան, քէնտիմի գայդ խոէճէք սէրէճէտ իշ-րէթի իմմէգլիյիմ թատմիյէ օլունտուշ ատը։

Ջօլման։ — Ջահվէթը գալգատէն քի՛մ գահս խոյօր։

Մօրիս։ — Օ՛, գահվէթէ կիրիֆիմատըտ օլմայանլար մու-տամ, պիլգաքս կիրիֆիմատը գահվէթը գալգ օլանլար, ագըզ-լարընը պիլէ աչմայօրլար, սէ՛յէրէք, գատէհինի իմամ գատ-չըընտա օմուրան վէ Ամման թէժմիյէ օլունան սէլիպանլը-յա ուզատտարագ։

— Գատէհիմէ իրի բարմագ գատար չէրատ գօյմանըզը-րէճա խոէրիմ, Բիրա չէրատընը՛ մը, նօգտա նանընըզատա պու-լունան Մատէր չէրատընատա՛ն մը խօշլանըրատընդ, սէտի։

Ջօլման պիրտէն պիրէ իմիրէ՛յէրէք, Մօրիսին իտրիատ իյլէտիլի սէլիպանլը՛յա սուգգատիլը պիր նատար ֆըրլատիտը։

Նիհայի ալիճը նատչարընատա պիր սէլիպանլը օլան վէ մագ-մուտ պիր հալտէ կէօրիւնէն պու զամի, ագչամուտան պէրի անճագ պիր իրի քէլիմէ սէօյլէմիշ, վէ նալընըզ պիր սէճա կիւմիշ խոի։

Մուսթաֆէյհ, Ամման Լէօն իմէմիյէ օլունտուգ, գարիհնի քիրատմէ մագիւմ օլան ճինայէթի չիրքէթի բէյհոի Գօլճնէլ Լէ-օնըն օղլու խոի. նատըլքի պիլիրիզ, պու կէնճ վէ նատրին սէ-լիպանլը, բէտբէրինին պուտնճա սուգգատի ու իհմիմսիզնատ բագ-մէն, մուտամ սը Սէն Լուսըն բէնտէյի աչգընատ կիրիֆիմատ օ-լատագ, իմէրգի հայատի խոէճէյհնէ բէմուդ գատիրչ խոի։

Տէլիգանլըյը Ջօլմանըն պէգմը իչրէքհինատ կէօրտուգիւմիզ գէմուն, նանի մագրի Տրըատինին վէճիատը իլէ ճինայէթի չիր-քէհինին տագրըտրգընատան սէօրմի աչնէ սոնրա, գալգինի իչգալ խոէն մուհատաքէթ, մուտամ սը Սէն Լուսըն խոտիքրէօ սէ՛յիլ խոի. նէնի պիր մուհատաքէթ, զամէն խոտնէրի աչգ իլէ մէճբուհ օլան պու գալգի, նէտը խոտիքատընատ ատրիչ խոի։

Ջօլմանըն Ամմանէ հատր իտիտիյի նատար բէք միւտաֆ-զըգանէ խոի խոէ սէ, տուվէթիլիէրսէն քիմսէնինն նատարը

ոըզդամբընա չարբմնաոըզընաան, մի-քեալէմէ էվվէլըի կիպի կիւրիւլթիւլի վէ չէթարէմի օլարագ ոէվամ խոյօր խոր, արթըզ Ձօլմանըն իզտիհաճընաան պահս օլունմնաոը. անճագ պու արբաոա նինի Բօմպաոաոը նամ չիրին գըզ, ճէրիյան ի-ոէն մի-պահաոաոյէ պիկ մի-ոամաէլէ.

— Իչիմիզամ էօյլէ պիկ քիմնէ օրմաոըզընա պահս խէ-բիմ քի, զալպինամ ոագլամագ խաթէոիյի հալոէ, մէ-յոանէ չըգմագա չալըշան, վէ ինաանը եագըզ պիթիրէն պիր մու-հապէթը խաֆիյէ-յէ մալիք օլմագ չէրիֆինէ նայիլ օլաոուզ զէման, ոահիհ ոիր քի . . .

Մօրիս. -(Պիր իչարէթլէ Ձօլմանը ոու-ոաոուբաոագ.) Ա՛հ, ոէզ էարարը մու-հապէթէ վագըֆի օրմա՞գ մը խաթէ-յօրաունըզ նի-նի. եէմին խէբիմ քի ոէզ հէբանին պիլիրոինիզ, պու կիւն մու-հապէթի ոէնիլէն շէյ նէրէ՞ոէ, մէկէր շէհվէթ արզուոը աշդ թէոամիյէ օլունան շէյի մահվ իթմա՞միշ մի ոիր. մամաֆիհ իչիմիզամ պիր ոէրէճէ-յէ գաոոար ճալիոը նազարը ոըզդամբ օլան պիր գալպ վար ոըր, օ պալզամ ոագիմ պիր արբր օ-լուզ քէմալի ոըզդամբա մու-հաֆիզա խոյիմէ քոռ ոիր.

Ռամազ. -Օ քի՞մ ոիր.

Գու արբաոա Ձօլման պաչանն այագա գաոոար թիթրէ-ոի. Մօրիոոռ բաոմագը իլէ Աբմանը կէօոթէրէրէ-ք.

— Իչիմ պու զամբ ոըր, ոէոի.

Աբման էվվէլ էմիրոռ խաֆիֆճէ ոօլաոս խէոռ, ոէրհալ քէնոռնի թօրլաոը, վէ ոաոոագլարընաոա մէճազուրի պիր թէպէոաիւմ կէօրիւրոի. Ձօլման իսէ պու հալոէն պիլ խոթի-ֆաոռ, Աբմանըն սիւքիթի-նէ զալէպ իթմէ-ք իւզրէ ոէրի-գանէլըն գաոէհինի ոէրթ պիր Սպանեաս չարագը իլէ մա-լամալ խաոաս ոէրհօշ իթմէ-ք խոթէոռ. Մօրիս ոոխի.

— Գինիմ պիչագէ Աբմանճըլըմ, չիմոռ պիզի իզնաս իթ-մէլիոինիզ, ոէոի.

Աբման. -Նէ-յէ՞ իզնաս խէ-յիմ.

— Գալպինիզամ կիւրէլ վէ չիոոէթի պիր մու-հապէթ օլաոս-զունա.

— Եայէ ոէօյլէ պիր մու-հապէթ վար խէ պիլէ, զէ-ման վէ մահալ իյթիրաֆէ մի-ոաֆ՛ոռ մի ոիր.

— Օ՛, ոիզ եալընըզ վիճաոռնի իյթիրաֆ խոյն, պիզէ պու քէռաֆի ոիր.

— Իվվէ՛թ, իբրար խէբիմ.

Ձօլման. -(Թիթրէ-ք պիր ոէոաս իլէ.) Օ հալաէ ոիզ ոէվէ-յօրաունըզ ոէմէ-ք.

— Իվվէթ մահամ, ոէվէ-յօրոմ. . .

— Աչըգանէ մի՛.

— Հաթաոա ֆագըլա օլարագ մէ-յոաոանէ.

Մօրիս. — Իյթէ պու ոէպէպէ մէպնի ոիր քի ոոսթաֆո-մուզ Աբման պու-բաոաս պու-լունայօր, զայըն մահիմ օլան պիր ոէվաոանըն վէ-բոոյի պիր ըղթ-ըրաոագը, զէվգ ու ոէֆնա խ-լէ պիր ոագ թէոաբին իթմէ-ք խոթէ-յօր.

Աբման. -(Ա՛ճը ոաճր կիւլէրէ-ք.) Տոսթում մու-հապէթը զայրի մահիմէ ոէնիլէն շէյ ոոսյիոնա ինաանըն գալպինի թէֆ-րիհ խոթը.

Ձօլման. — Միզին մու-հապէթինիզ գալպինիզի ֆէբոհ-լանաըրը-յօ՛ր մը.

— Խայր մաոաամ.

— Օ հալաէ մէ-յոաոյէթինիզին ոէոէպի անըաչըլըը. թաոաֆընըզաոան ոէվիլէն պիր գաոոըն, նա՛ոըլ օլուրոա ոի-զի մէ-յոս խոէպիլիր.

— Բէ-ք ոահճէնաոաըընըզ, մաոաամ.

Աբման գաոէհինի պիր եուոուճուոա պօչալթոըզգոան ոօնրա, պայկըն կէօզէրինոէն զուհուբ խոէն պիր ոոմ-լա կէօզ եաչը եուոնագը իւզէրինոէն եուվարլանաոագ. եէրէ ոիւչաիյինի կէօրէն Նինի Բօմպաոաոը.

— Մի-ոաֆ Ա՛բման, մի-ոաֆ խաթէֆան էարարը գալպինի-զի քէշֆ խոէրէ-ք ոիզէ ֆէնա պիր խըմէթոէ պու-լունաոս, ոէոի.

— Լօյլէ՞ մի զանն խէլտնիկ մնատամ.

— Լօյլէ եա՛. չինգի թէլմիլինի պիղէ խապէր վէրմէնիզ իչին սիզի բէք չօդ թահճիզ խաէճէյիզ.

— Հալ պու քի միւդիէտիր օրմանչաճաղընա թէէսիւֆ խաէրիմ.

Ֆօլման. – (Բէնատ քէնարինէ.) Սըրրընը քէթմ խոյօր. հէմ բէք սէվէյօր, ուսուլը տայիրէօնատ մուհասէբէ խթմէքլիյիմ իչճապ խոչն պիրինճի տէֆտա թէէսատուֆ իչլէմիյիմ ատէմ պու տըր. (Նիւքսէք սէտա իլէ.)

— Օ, հալ պու քի պէն սիզին մուամինընըդ հալ խթմէյէ եէմին իմմիչ խոխմ.

Աբման. – Էկէր հալ խաէրսէնիզ, պէնատէն գիյատ իլէրլէմիչ օլուրսունըդ.

— Ջա՛հ.

— Պէն սէվմիյիմ գաատընըն խամինի պիլէ պիլմէմ.

Մօրիս. – Ա՛, պուրատա կիւզել պիր բօմպա դօգուսը հըտա խոխյօրսուն.

Սատէոիլ տէլիգանլը. – Բօմպա տէնիլէն չէյ հայաթը պէչէրիյէնինն այինէսի տիր.

Մօրիս. – (Լատենգամի չագմագատա օլան Աբմանա խնթապէն.) Ծօսթում Աբման, սագըն պիր հէյքէլէ (արձան) ասչըդ օրմայսաընըդ.

Աբման. – Հէյքէլէրինն խոխմիէրի պիլինիր.

— Ծօղրու.

Նինի Բօմպատուր. – (Մուսիըրանէ.) Լօյլէ խէ քիմի՞ սէվէյօրսունըդ.

Աբման. – Պէլքի սիզի մնատամ.

Մօրիս. – Էյլէնճէյէ պաչլատըդ.

Աբման. – (Սապրըսըդլըդա.) Մատամլար, կէօրմէյօրսունը՞դ քի տօսթըմըդ Մօրիս պիրիմիզ էյլէնիյօր.

Մօրիս. – Հայատ իչի ուզաթմա.

Աբման. – Պէն քմինէյի սէվմէյօրում...

Մալօնիա. – Նամուսսունըդ իւզերինէ եէմին իտ՞քոխինիր.

36951-66

Աբման. – Հէր չէյէ եէմին իմմէք պուտալըդ տըր, մնատամ.

Ֆօլման. – Մուսիս Աբմանըն հադգը վար, հէր չէյատ եէմին խոխմէդ, պուընատան պաչդա պիդ պիր հէյքէլը խոխնիքատիյէ տէյիլիդ ա՛, էսլատը գալպինի քէթմէ սէլահիյէթի վար տըր.

Աբման, գալպինատքի մուհասէքէի էվվէլճէ իքրատ իմմիչ օլատուդ հալատ չինտի ինքնատ խոխյօր խոխ. մուհասիբէյհ Ֆօլմանըն սէօզլէրի իւզերինէ պիրատէն պիրէ մահդուն վէ միւթէֆէքքիւր պիր հալէ տիւչէրէք, պուլունատուդ մահալի պիրմէյօր, վէ էմրատքինատաքի սէօզլէրի իչիմիէյօր զանն օլունատյօր խոխ.

Մօրիս. – Իչիմէ Աբման հալլի մէսէլէ իլէ մէչդուլ օլան մէչհուր Արշիմիտէյէ պէնզէյօր, եէր կէօյ ևրգըլատա ույանմայաճագ.

Աբման. – (Պիրտէն պիրէ պաչընը գալատրատագ.) Եանընըլյօրսունըդ, Մօրիս.

Ֆօլման. – (Աբմանըն եավաչ եավաչ սէրբօշ օլատուդունը անլայատագ.) Մուսիս Աբման, էկէր պէն սիզին եէրինէպատէ օլսամ, սէվմէյիմ գաատընըն աչդընա հիչ տուրմագ չագաը, վէ խամինի խապէր վէրմէմէքատէ ըսրար խաէր խոխմ.

Աբման. – (Էլինատքի չարտագը իչէրէք.) Սէվմէյիմ գաատընըն խամի հօզ տըր, մնատամ.

Մալօնիա. – Խոխմիդ պիր գաատն, իչիմէ պու թօհաֆ.

Նինի Բօմպատուր. – Մօրիսին հադգը վար իմիչ, պու չէյ սահիհէն պիր բօմպա կիպի պաչլայօր.

Աբման. – (Սարիսօշ պադըշըդյա Մօրիսէ պագատագ.) Էկէր սիդէ պիր իմ լաղըմ խէ, սէվմէյիմ գաատընա սիյահ էլտիվէնդի գաատն խամինի վէրինիդ.

— Օ, օ.

— Պաչդա խամինի պիլէմէմ.

Նինի Բօմպատուր. – Էֆէնատիլէր, պահա խաէրիմ քի Աբման սարիսօշ տըր...

ՀՍՍՌ-Ական ՍՍՐ

Արման . – Իմիթիմալ որը մնաւամ .

— Առէթա առչմա ոսրան սէօյլէյօր .

— Ալա մնաւամ .

— Ո հալտէ պու սիյահ էլմիսէլի գառրն նամրնը նէ՞ իչին վէրիյօրսունըզ .

— Չինըի հէր նէ գէմիան կէօրտիւմ խէ , սաղ էլի պիր սիյահ էլմիվէն իչինտէ խոխ .

— Պիր թէք էլմիվէ՞ն մի գուլանըյօր խոխ .

— Էվէ՛թ .

Մալօնիյա . – Նէրէ՞տէ կէօրսունիւզ .

— Հէր եէրտէ .

Նինի Բօմպաւուր . – Հէր եէրտէ՞ մի .

Մալօնիյա . – Էօյլէ խէ պու գառրն պիր խէյալ որը .

Արման . – Իմիթիմալ որը մնաումադէլ . . .

Նինի Բօմպաւուր . – Նա՛ միւսիւ Արման պիզիմիչ էյլէնիյօր , եախօտ ասն տէրէճէ աէրիոշ որը .

Արման . – (Թիթրէք պիր սէտա իլէ .) Պէն աէրիոշըմ տէյինիզտէ , աշղընը պանա պըրագընըզ .

Ֆօլման . – (Մուսիրրանէ .) Եօ՛ղ , եօ՛ղ . միւսիւ Արման , մուհասէպէը զարիպէնիզի միւթլագա պիզէ հիբեայէ իտէճէքսինիզ .

Արման . – Ֆագաթ բիւյա կիսլի պիր հալտէ տիր . . .

Ֆօլման . – Էօյլէ օլսուն , զաթթէն պիզ տէ բիւյա կէօրիյօրուզ , հէմ տէ թամ որըսաը որը , չինըի վագըթ սահրնէն իչինտէ օլսուզտունսան հէր քէս ույգույա պաչլամըշլար որը .

Պու արալըզ Մալօնիյա , աէրիոշլուգսան կէօզլէրի գառանտագա օլսն պանքէրի , պիր գանաաա իւզէրինէ սիւրիւքլէյիյ իւսթիւնէ եասլանարագ .

— Օ՛ , պէն չիմոիկ ույգույա վարըյօրում . պիր միլեօն սահիպինէ եասորզ իթիմագ էյլէսիյիմ ճիհէթլէ , չիւպհէսիզ բիւյանսա այթուն եըզընըլորը կէօրէճէյիմ , տէտի .

Արման մահզուն վէ միւթէֆէքքիր պիր հալտէ օլուպ , աէրիոշլուգսան աղբրաչմըշ օլսն պայը էօնիւնէ տօղրու էյլիմիշ իբէն , պիրտէն պիրէ պայընը գալտըրարագ Ֆօլմանէ միւէսսիր պիր նազար աթտըգսան սօներա .

— Մաաա՛մ , նամը , աուրէթի հայաթը , քէնտիսի , էլ հասըլ հէր պիր շէյի պիր մուամմատէն իագարէթի օլսն պիր գառրնը , մէյսիսիէթի աէրէճէօնտէ սէվէն պիր աաէմին մէվճուա օլսուզտունը կէօրմէք , վէ իչիթմէք իչին պու գաաար մէրա՞գ մը խոխյօրսունըզ , տէտի .

Ֆօլման . – Սիւալինիզ բէք գարիպ տիր զանն իաէրիմ , պէօյլէ պիր շէյ մուճիպի մէրագ օլմա՞զ մը .

— Ազիզէմ , սիյահ էլմիվէնի գառրն պիր սէնէտէն պէրի հէր եէրտէ եօլում իւզէրինէ պուլունաու . մուամիլէյհայը տայիմա թէագըզ իչիտիմ իսէ տէ էթիչէմէտիմ , պու պիր գառրն տէյիլ , աաէթա պիր խէյալ օլմալը տըր քի , լէնգաթի կէօզտէն նիհան օլսր .

Մօրիս . – Էվվէլ էմիրտէ պիզէ շէքլ ու գըյաֆէթինի թաբիճ էթ .

— Ուզուն պօյլու , իրի վիճուալը , նագըչըգալը վէ գումբալ սաչլը որը . . .

— Վօլթըր Սգօթըն հիբեայէ էլմէսիի գառրնլար կիսլի , տէյի՞լ մի .

— Պու գառրնըն կէօզլէրի , էօյլէ պիր զիյայի աճիպէյէ մալիք տիր քի , պագը քէրրէ միւտհիշ եըլտըրըմլար սաչլըյօր զանն օլունուր , պագէն տէ ինսանը պաչտան այադա գառար ոօնտուրմագ իդիհտարընը հայիվ պիր գուվվէյի մանեէթիվմայիյէյի հավի , զարիպ օլսուզու գառար , լաթիֆ նագաըլար ֆըրլաթըր .

Նինի Բօմպաւուր . – Աաէթա գօրգմայա պաչլայօրում ,

Արման . – Պու գառրն մէլէ՞ք մի , շէյթա՞ն մը պիլէմէմ . գալփնտէ պիր մուհասէթի վա՞ր մը , եօգաա տայիմա պիր թամըր պիզ այտիտէ պուլունան չէհրէսի կիսլի գալգի տէ գայտա՞զ մը որը , պոնըարը տա պիլմէյօրում . եալընըզ պիլտիյիմ շէյ , անը սէվտիյիմ տիր . . . գալփմէ իւգա իչ-

լէոխլի աթէշի աչդ , աղբը աղբը ճան ու ճիլերիմի եադրագ քիւլ խոյօր ։

Նինի Բօմպատուր Արմանըն պու սօն սէօղլէրինի իչխաէրէք , «Շիւգէնիդ պու չօճուգ ապրնա խրճիթէթ կէթիրմիշ» տէմէք խոթէը եօլլու պիր հարաբէթաե պուլունտու , Արման մէղպուրէնին նէ տէմէք խոթէոխլինի անլայտագ .

— Ադիդիմ, իհթիմալ քի հագգընըդ վար , պէլքի տիվանէ չիմ . . . Ճագաթ պէնիմ պու հալիմէ կիւլմէք գալիմիկր տիր , տէտի ։

Նինի Բօմպատուր . – Աճիվ իաէրսինիդ միւսիւ , պիդի լաթիճէ խոյօրսունըդ զանն իթմիշ խոտմ, վէ պու պագատէ մնաղուրըմ զանն խաէրիմ, չիւնքի տուրէթի իճատէնիդ տաէթա պիր մնւատմա կիպի գարալը տըր ։

Մօրիս . – Բէք տօղրու , էկէր մնհագէթը գարիպէնիդէ հիւրմէթի օլունմասընը խոթէրսէնիդ, աչըգ տուրէթաե հէքեայէ իթմէդիհինիդ ։

Արման պիր մըդտար թէրէտտիւտ իթտիքատէն սօնրա , գատէհինի պիր թավրը հարիսանէ իլէ Ֆօլմանա ուղատաբագ .

— Բէք էյի , մնատմ քի չէքտիկիմ չէյլերէ տկեահ օլմագ խոթէյօրսունըդ, սիյահ էլտիվէնի գատընա նա՞սըլ թէտատիճ իյլէտիկիմի հէքեայէ իտէճէյիմ, տէմէտի իւղէրինէ , Ֆօլման իլէ Մօրիս խոթէֆան եէքտիկէրինէ պիր նաղարը զալիպանէ աթտըլար ։

3

Իչրէթին թէէսիրինատէն հուսուսի թաապիլի օլան քէշֆը էտար մէյլի , տէլիգանլըընըն գալպինի խոթիկա իթմիշ վէ չէհրէմինի պիր տօղկունդուգ գարտամըշ խոտ ։ Ֆօլման տաղըրտըշտան վէ չիտատէթը մէրագընատան նաչի թիթիրէյէրէք ,

կէօղլէրինի կէնճ աչըղըն իւղէրինէ աթֆ իթմիշ խոտ , Մաէօնիյանըն պիր գանատէ իւղէրինէ կէօթիւրմիշ օլտուդու պանքէր՝ տօն տէրէճէ տէրհաչ օլտուդունատան , էթրաֆընտա կէչէն չէյլերէ տըդգաթ իթմէչօր խոտ ։

Իչի տէլիգանլը տախի Նինի Բօմպատուր իլէ պիր թատրաֆա չէչիլիպ տիկատալարընը թիւթտիւմէքտէ օլմալարը իլէ , Արմանըն եանընտա Ֆօլման , տաֆտիլ տէլիգանլը , ժանի նատընտա գուշմալ տաչը կիւղէլ պիր գըզ , Մօրիս իթթիֆան , վէ տիկէր իչի քիչի գալմըշլար խոտ , Մօրիս տապըրտըլըդ իլէ .

— Հայտէ տօսթում Արման , պիր տիկատա եադ տա իյթիրաֆը էտարէ պաշլա , գիրա մէրագ պիդի պօղույօր տէմէտի իլէ , Արման .

— Շիմտի ճիւմլէտինի անլայտաճադտընըդ, տէյէրէք, տանտալետընըն արդատընա տայանըպ , շու վէճճլէ պէյտանը տերկիւղէշթէ պաշլատը .

«Նէչէն տէնէ իչի արդատաշ օլտուդումուդ հալտէ իթթալետտա խոխ , Ալպէր նատընտա արդատաշըմ կէնճ վէ կիւղէլ օլտուդու կիպի բէտատլըդտա տախի մէշհուր տըր . Ալպէր՝ տահրատարըն բէտմինի ալտըդը վագըթի պէն տէ տէֆթէրիմի նօգթատար իլէ տօլտուրույօր խոտմ. պիր ագշամ չանթա ումուդրմտա Արէնին տագլարընըն էն թէնհա վէ էն վահչէթինիմա պիր մնհալինտէն կէչէյօր խոխ . պուլունտուդումուդ մնհալատէ հիւքմիթէրմա օլան տէհչէթլու սիւքունէթ տրատընտա , պիր պայգուշըն ավազէյի միւտհիշէտի իչխոլտույի սըրատտա , Ալպէր տիչլերի տրատընտան պիր օրէրա չարգըտը թէղանինի իտէրէք պիր տուրէթը ճէտուրանէտտէ եիւրիւմէքտէ , պէն տէ տիւշինճէլի պիր հալ իլէ րէֆագաթի իթմէքտէ խոտմ, գալպտմտէ թարիֆի չայըրի գատիլ վէ տէպէպինի անլայտամատըդըմ պիր մաղմումիյէթ վար խոտ . Ալպէր պիրտէն պիրէ պանա .

— «Գիլիրմիհին քի տօսթում, պիդի պուրատա պօղատար քիմսէնինի իտապէրի օլմադ, տէմէտի իւղէրինէ .

— « Աճայիպ , պիր վագաա նէ գաասար ֆէճի օլաա , եվինէ խպիհտասըդ օլմազ , տէսիմ ։

— « Պիլիրիմ ։

— « Հիչ օլմազաա քէնտիմիզի պիր ազ միւտաֆաա խ-տէրիզ ։

« Գունը տէյէրէք ումուդմնաքի գարտաշնաներն գունտաղընը հօգշասըդրմ սըրտաա , ուզագտան պիր թագըմ սիլահ ահէյէրի էշիտիլմի . պուլունտուդումուդ մահալտէ տուրտուգ , կիւրիւլթի տէվամ իլէ պիդէ եագլաշըյօր իտի քի , Ալպէր ։

— « Օ՛ , օ՛ , պու տաէթա պիր մուհարէպէ չէքիլինի ալտը , տէտի ։

— « Շիւպհէսիզ հօլճուլարը գաթէ խոխյօրլար , նախօտ Բաբա սիվարիլէրի պիր հայտուտ չէթէսինի ապլօգա իթտիլէր ։

— « Ապիդիմ , կիւրիւլթիս ուզագտաա տըր , պիզ էն ճիւդի պիր մուամէնէթէ պիլէ միւգիէտիր տէյիլիզ . պիդիմ իչին էն ահլամէթ Թարիզ հօլուտուգա տէվամ իլէ բէգ ուզագտաա օլմայան գարիչէյէ միւվասըլէթի իթմէգ տիր ։

« Գունըն իւղէրինէ հօլուտուգա տէվամ խոէրէգ , հիչ պիր չէյէ Թէտտուսի իթմէգտիչին պիր ատամ ազնրա , հօլուն քէնարընտաա պուլունան պիր քիչիք խանաա վատըդ օտտուգ ։

« Պիր իհթիյար գաարն իլէ օն ատքիզ երիմի եագլարընտաա պիր տէլիգանլը գարտայը աչտըլտար , խանճըլտար էվիէ էմիրտէ պիդէ ատէմը իթիմտաա իլէ օյագտըլտար , ֆագաթի կէօտիթէրտիխիմիզ պիր ալիտուն իւղէրինէ իչէրտույէ գապտուլ օլունարագ իհթիյար գաարն ։

— « Ակիլ խոէրտինիզ միւսիւլէր , չինգի պուլունտուդումուդ զէմանտաա ինսան պիր տէրէճէյէ գաատար իթիմտաագդ պուլունմագտա հագդը տըր , հիչ պիր կիւն եօգ տըր քի ձիյագտամ չէթէսի պու ճիվալտաա իչ կէօրմէսին , տէմէսի իւղէրինէ , Ալպէր ։

— « Ա՛, պու հագրնտարտաա հայտուտալա՛րմը վար , տէյտուօրտու ։

— « Վ՛աբ մը տէմէքտաէ աէօդմի , Աբէնէն տաղլարը հայտուտալար իլէ տօղու տըր , կէչէն հաֆթա պուրտաա իւչ միտաֆիրլէրիմիզի պօղազլատըլար . . .

— « Նէ՞ տէյօրտունըդ , պուրտաա՞ մը ։

— « Լվվէթ էֆէնտիլէրիմ , հայտուտալար պանա վէ օղլումա տօղանմայըդ եալընըդ եօլճուլարա իլիչէյօրլար ։

« (Ալպէր պանա պագտարագ .) – Իչթէ պու ֆէչնա ։

« Գէն . – Լիկէր հայտուտալար խանը մուհաէրէ իտէրլէրտէ գարտայը աչտարմըտրնը՞զ վալիտէ .

— « Լվվէթ էֆէնտիմ , տաէթիմիզ էօյլէ տիր ։

— « Ատէթ նէ՞ տէմէք ։

— « Միւտաֆաա հագդը եօլճուլարա այըտ տըր ։

« Գու ճէվապը իչտէրէք պէն իլէ Ալպէր պիրիպիրիմիզին եիւգինէ պագտըդ . Ալպէր պանա խոթտապէն .

— « Լիկէր վատուչմագ խոթէյէն օլուրսա վատուչուրուզ , համո օլսուն պիլահլարըմըզ միւքէմմէլ տիր . . . չիմտի պուրտաա եաթալըմ աճլըգտան էօլիւյօրում , տէտի ։

« Գու արալըդ տըչտրըրտաա պիրտէն պիրէ գուհուր խոէն պիր կիւրիւլթի պատիչի խէվֆիմիզ օլուտուգունտան ճէվապ վէրմէյէ վագըթ պուլամատրմ . Ալպէր բէնչէրէյէ գօչտու , պիր բօսթա ատապատը քէմտլի սիւրաթլա խանաա տօղրու կէլիչյօր իտի . ատապա գարտունըն էօնիւնտէ տուրտու , օ ղէմանն տէչիսին եէրինտէն գարտայը աչմագ իւղրէ սիւրաթլա աչագը էնէն խրտմէթքտարը կէօրէրէք , պիր ատաթ էվվէլ իչիթմիչ օլուտուդումուզ սիլահ սէօլէրինին մանատընը անլատրգ . մէրգումընն իւսթի պաշը բարչա բարչա , վէ գան իլէ մէսթուր պաշը պիր մէնտիլ պագալը օլուտուգունտան , հայտուտալար իլէ օպրաչմըչ օլուտուգու անլաշըլմըյօր իտի . օ անտէ ատապանընն տէրտունինտէն պիր գաատրն չըգտը , պիր իչի ատաթ էվվէլ ալիթը քիչիտէն իսպարէթի օլան եօլճուլարտան գալան պու իչի քիչի իտիչ . պու գաատրն , հայտաթընը , Թապանճա իլէ իչի

հայտուա թէբէլէմիյի հալաէ սօուգ գանլըլըգընը մուհաֆաթիմէմ, վէ արտասաճըլարըն էօլմիւյինէն կէօրէն խրամէթքեարըն, չարուճագ ադըննը պաչընա թօրլայարագ ախոկինլէրի ալըգ արագայը պուրաթլա գօչատըլմասը սայէսինաէ գուրթարագիլմիշ։

« Իչիթ մատամլար մուսիւլէը, օ արագատան չըգան գատըն պիյահ էլտիվէնլի գատըն իտի. մէզգուրէնին չաթիֆ պիյմասընը կէօրիւը կէօրմէզ, գալգիմի ճէրիհէտար իտէն վէ հայլաթըմը ղէհիրլէյէն պիր մուհապէթը ֆէլաքէթաէվէրին մէգատայի օլան պիր իհթիյազ, վիճդուտանի չաթիյա իթմիշ իտի։

« Մուճիղէ նէվինաէն օլարագ էօլմուտէն գուրթուլմուշ, վէ իչի հայտուա էօլմիւրմուշ օլան պաւ գատըն, սայչի պաչօտան չըգըյօրտուրմուշ կիպի պիր հալի սուքիւնէթի իչինաէ պուլունտույօր իտի։

« Մուտմայէյհա պաչընա կէլէն վուգուտաթը պիղէ հիքմայէ իլէ, հէր նէ գատար ադրին օլաճագ հալաէ տէյիլ իտէ տէ, էօրտուրմուշ օլան հայվանլարըն պիր աղ չաթիյահէթի իչին, կիճէյի պաւ խանտա կէչիրմէյէ մէճպուր օլտուղտանը աէօյլէտի։

« Պէն պիր քէլիմէ պուլտուգ աէօյլէմէյէ մուգթէէիր տէյիլ իտիմ, ֆագաթ Ադաէր թապէն խաֆիֆ մէչրէպ օլտուգը, վէ պիյահ էլտիվէնլի գատընը, կէնճ վէ կիւզել պիր գատընտան պաչգա պիր նաղարլա կէօրմէէիյի ճիհէթիէ, պիր իչի աէօգ իլէ ճէսարէթինի թէպրիք, վէ հէր վագըթ խրամէթլէրինէ հաղըր օլտուղտուգը արդ իթմաքտաէն սօնրա։

— « Մատամ, էկէր պաւ խանտա պիր նամազ վար իտէ, անը թամէպ պուլտուրանըգտա պիրագ բահամ խոչինիգ, բէֆիդիմ իլէ պէնտէէնիգ բահամ իթմէնիգիէ արգագամ իտէրիզ, նամընըգտա կէլմէք իտիմէ յէնլէր, անճագ պիրտահ ճէսէտէլէրիմիզ իւզէրինտաէն կէչէպիլիճէճքէրը տիր, տէտի։

« Մատամ պիր թէպէտտուտ իլէ իպրագը թէչիքքիր իտէրէք, պէրապէր թամամ իթմէքտիյիմիզի բէճա իլլէտի։

« Մուտմայէյհա իլէ պէրապէր կէչիրտիյիմիզ կիճէնին

խամքրամքը, էն ուֆագ թէֆէրրուամքը իլէ գիհնիմտէ մահքիւք տիր. սիյմաճընտա կէօրիւրէն մահզունանէ թէպէտքիւր տիր. սիյմաճընտա կէօրիւրէն մահզունանէ թէպէտսիտ, իննանընն գալգինի բարչալամագտա, վէ սէտտասընտաքի հալավէթ ագըլտըգտա հայրէթ վէրմէքտաէ խոի. մէզգուրէ հէր չէյտաէն պահա խոյօր վէ հէր չէյն պիյօր խոի. սիյահ էլտիվէնլի մատամ նէ՞րէտէն կէլիյօր նէ՞րէյէ կիտիյօր խոի. պաւնը անլամագ պիղճէ մուսքին օլամտաը. ճարը կիճէյէ ատղրու պիրագ բահամ իթմէք իւզրէ, ատյունամագտըգընն պիր ճամթաղընն իւզէրինէ ճամէտտը. Ադաէր իլէ պէն պիրինճի օտտա գատունընն էօնինտաէ նէօվպէթճի կիպի գալտըգ. պիրմէտտա չէրտագը չօգճա իչտիչիմիզաէ՞ն մի, ճօղտա սօն տէրէճէ էօրկատն պուլունտուզտու զատա՞ն մը. Ադաէր իլէ պէն ուչանտըղընմըզ պէտտէն, էլէէրիմիզտաէ քի թիւֆէնկէր եէրտաէ ճամթյօր, վէ եուպրուտուզ խայլի պէտտուտէն պէրի, կիւնէչէն գիյտաը իլէ թէնովիր իտիմիշ պուլունտույօր իտիք... պիյահ էլտիվէնլի մատամ գայդ օլտուշ իտի...

« Իտթիյար գատըն իլէ օղլու, մուտմայէյհանընն պիղի ուչանտըրտըտագ իտթէտիյէրէք ադիմէթ իլլէտիյինէ պէչան իլէ, պիղիմ իչինն պըրագտըշ օլտուզտու գատըշըն գալէմ իլէ ճամղըշ պիր բուտուտայը թագտիմ իթմէյէը. իտիդատըգ օլան մէզգուրէ բուտուտաաս շու իպտալէ մուճարրէր իտի։

« Թէչէ՛քքիր իտէրիմ, ինշալլահ եինէ կէօրուշիւրիւզ։ »

« Պիր այ սօնրա Մուհամտա Ըգագա թէտթօսրնտաս իտիք. պուլունտուզտուտուզ լօճանընն գաչըրտըճնտաքի լօճա գատուպունան իչէրի կիրէն քիմսէնինն, պիյահ էլտիվէնլի գատըն օլտուզընը կէօրմէքտէ. ադ գալտը հայգըրտաճագ իտիմ. մատամընն պուգատըճնտան պէչտագ սագալտը պիր իտթիյար կիրէքէք, քէմսինլի չայէքտէ պիր թագտագիա օթուրտաս. պաւ տատէմ բէտէրի՛ մի իտի, պիրէմէմ. ճանընտըղտաս օթուրան պիր Սվրաթրիայը գագիթի, տիւրպանընինի մէզգիւր լօճայա չէվիրէրէք պիղէ իտթագէն.

— « Իչիթ պիյահ էլտիվէնլի գատըն, տէյինճէ, հէմտան պիր ըգթըրտագը տէրտն իլէ.

— « Մատամը թանը յօրմա՞ն ընըդ, տէյու սօրաւամ,

— « Ա՛ճայի՛ զ, օն պէշ կիւնաէն պէրի ուտամ Միլան ահալիսի անընդա մէշղուլ ըրըլար .

— « Գիր ֆրանսըզ ըրը , տէյի՛լ մի ,

— « Փիմ օլաուզու մանիւամ տէյիլ տիր . . . պու գա-տըն անլայընըմազ պիր ըրըր ըրը . . .

— « Փիմնէ յի գապուլ իթմէ յո՛ր մը ,

— « Դամման , իսթիճար իլլէսիյի խանէնին գարուպնատան քիմնէ կէչմէմիշ տիր ,

« Թամ պու ապաըրդ սիյահ էլտիվէնլի մատամ էլինէ-քի տիւրպինի պիպէ տօզրու չէվիրէրէք իրիմիպի տէ կէօրտի . Ալպէր վէ պէն սէլամլաշըգ . մատամ սէլամլիմըզդա պաշը իլէ մուգապէլէ իտէրէք , իհթիյարէ տօզրու էյիլէրէք պիր չէյլէր սէօյլէտի .

Օլ անտէ իհթիյար ապագա գալդըգ գօլունը մատամա թագտիմ իթտի , վէ իքինի պէրապէր լօճամանն չըգտըգլաըընտա , Ալպէր .

— « Գունըն քիմ օլաուզունը միւթլագա անլայանճաղըմ . . . տէտի ,

« Վագտա իրմէնի կիւն մուսամիէ յհանըն իգամէթ իթտիյի խանէյի էօյրէնէրէք գիյարէթմէ կիթտի խէ տէ , գօնագ ոլամ պօշ խոի , գարիսպ գատըն օ կիճէ րէֆիգի իլէ պէրապէր ազիմէթ իթտիշ խոի ,

« Օ ատամանն իթիխարէն մուսամիէ յհայը պիր մուհապէթը ֆէվգէլատէ իլէ սէվտիյիմի հըրա խէրէք Ալպէրէ պէյան իթտիմ , վէ օ տատի .

— « Ընք ալա , պիզատ տիւնեայը տօղաշըր անը պուլուրուղ , տէտի ,

Մօրիս Խոթիֆան . — Թէգրար պուլտունը՞զ մը ,

« Ամանն . — Էվվէ՛լ իւշ այ աօնրա վիյէնատա պուլտուգ , վէ չէհրին խաթիճինտէ կիւղել պիր խանէտէ քիւշէյի թէնհայէ չէքիլմիշ օլաուզունը խատէր ալտըգ . Ալպէր եալընըզ պաշընա գիյարէթէ կիթտի . մատամ , քէմալի նէ-

զաքէթլէ րէֆիգիմի գապուլ իտէրէք գիյարէթթինտէն թէա-ճիւպ իթտիշ , վէ պիպի կէօրմիւշ օլաուզունը ինքնատ իլլէմիշ . իսթէսի կիւնի մուսամիէ յհա Միլանը թէրք իլլէսիյի կիպի վի-յէնայը տահի թէրք իլլէսի . չիւպհէսիշ պիզատէն գաչըյօր իտի ,

Ամանն , պու տօն սէօղլէրի իչիսիլմէզ պիր սէտա վէ զահմէթլէ թէլաֆֆուզ իթտի . սէրհօշլուղը տրթմըշ , վէ մուխրիպի վիճուտա օլան իչրէթի , թէէսիրինի կէրէչ կիպի իճ-բայէ պաչլամըշ իտի քի , հէմանն .

— Գիր գատէհ շատապ , աուսուղլուգտան էօլուչօրաւմ , տէյինճէ , Ջօլմանն .

— Խա՛յր , խա՛յր , իւչիւնճի թէսաուսիֆի տէ սէօյլէ , տէտի ,

Նիհնի Բօմպատուր . — Իւչիւնճի թէսաուսիֆ տէ՞ մի վար ,

Ամանն . — (Բէբէլէչէրէք .) Էվվէ՛լ ,

Գիչտէ տէլիգանըը պու օճն քէլիմէչի սէօյլէչէրէք մանանըն ատիրնա տէվրիլի վէրտի . Մօրիս Խոթէֆան խէ , կապէթատնատա թէֆիրիգա եաղտըղընը խոթբրլատատ .

— Մատամի վար , տէտի ,

Գանբէր . — (Ուչանատատ վէ պաչընը գատրբրդ չաչգընն չաչգըն էթրաֆընա պատ պրատ .) Գանատ պատգըն , պիւթիւն պու չօճաուզըն սէօյլէտիյի չէչլէր պօշ չէչլէր տիր ,

Մալօնիչա . — Գէնատ օ ֆիկիրատէչիմ ,

Մօրիս . — Սէրհօշ օլաուզունա ճանըմ սբգրըտը . Ջօլ-մանն սէրհօշ իմմէք իչնն բէր ատճէլէ իթտի ,

Ջօլմանն . — Գա՛հ , էօյլէ օլմատա սէօյլէչէմէչէճէք խոի ,

Մօրիս . — Գէն հիքմայէնին պատրչէօնինի տէ պիլմէք խոթէր խոիմ ,

Օ գէմանէ գատար սաբիթի վէ ուչուգլար կիպի կէօրիւնէն պիր միսաֆիր այագա գալդատ .

— Հիքմայէնին պատրչէօնին պէն սէօյլէչէճէչիմ , տէտի ,

— Սի՞զ մի ,

— Էվվէթ պէն.
— Սիյահ էլտիվէնի գաղրնը թանը յօրմուրնը՞զ.
— Բէթթապուրկաա բաան կէլտիմ.
— Նէ՞ զէման.
— Զուն նան ալթը այ մուգաաաէմ.
— Ո հալաէ խամինի պիլիրսինիզ ատմէք.
— Խամինի տիւնեաաէ քիմսէ պիլմէզ, եալընըզ պէն տօսթումուզ Աբմանաան գիյաաէ պաղը չէյլէր պիլիրիմ.
— Ա՛, պիլսիքլէբինիզ նէ՞ տիր աճէպա.
— Նէրէաէն կէլտիյի վէ նէրէյէ կիթմէյի մալիւմ օյմայարագ տիւնեայը տօղաչան պու գաղրնըն գալպինաէ, պիր էօլիւնին խաթըրէսի վար...

Զու աէօղլէրի աէօղլէյէն աաէմին աուրէթը թէլաֆիզուդը սօն տէրէճէ մուգնի օյաուզունաան, հիչ պիր թաաաֆաան, հիւքմիֆէբմա օյան սիւքիթի իմալ խաէճէք պիր սէս իչիտիլսի.

Էօղլէքի, կիւյա սիյահ էլտիվէնի գաղրն պիղդաթ պիր թաղրը վահչէթպախչա իլէ կէլմիշ տէ, պու ճէմիյէթէ տրդը վիճաւա իմմիշ խաի.

Ո էանաաէ սաաթ աէօրսիւ վաբաուզաւ ճիհէթլէ, պանքէր էանէյէրէք.

— Էվէաաբար, պէն եաթմայա կիտէյօրաւմ կիճէնիզ խայը օյաուն, աէսի.

Մխաաֆիրլէր. — Զիզ տէ կիտէճէյիզ.

Պանքէր. — Զու պիչարէ Աբմանը արաապաան ալրրըմ.

Ջօլման. — Խայր, օ պաւրաաաա գալաճաղ.

Ջօլման, պունը աէյիզ Աբմանը պիր դանաթէնին իւզէրինէ եաթըրաարաղ, պէյազ վէ կիւզէլ ատմուղլարընը աէքմէք իսէն չալը քէնաի իւզէրինաէն չըգարըզ Աբմանըն իւզէրինէ էօրթմսիքաէն սօնրա.

— Զու հէքեայէնին ալթ թաաաֆըրնը պիլմէք խաթէրիմ, արթըզ լօրա ճ... իլէ իզտիհաճ իմմէմէյէ գաթիէն գաբար վէրսիմ... աէսի.

Նինօ Խամպաաուր. — Էյ վա՛հ, սիյահ էլտիվէնի գաղրն պիր ֆելաքէթէ կիրիֆիֆաբ օյաճագ, Ջօլման, անըն բաքիպի օյաբագ իլանը հարայ խաէճէք տիր.

Ջօլման, կիւղէլ պաչընը արգայա տօղրու աէվիրէրէք վէ թէպէսիւմ խաէրէք Խամպաաուրա ճէվապչէն.

— Զէլբի... պու կիւնաէն իմիթապրէն Աբման պէնիմ տիր, աէսի.

4

Ջօլմանըն միաաֆիրլէրինին իճթիմա իլլէտիրլէրի ազչամ, քէմալի տրգագաթլա քիւրքիի բալթօսընա պիւրինմիւշ պիր աաէմ, Սէն սօգապրնաան կէչէրէք Լիւքէնպուրկա տօղրու կիտէյօր խաի.

Զէյազանմիշ սայլարը իլէ պաւրաչմուշ ալնընաան իմթիյար կէօրինէն պու աաէմին պաչընաա, Աբմանեաանըն չըմալ ճիհէթի քէօյլիւլէրի կիպի թիւյլի պիր գաագէթ պուլունույօր խաի. Ֆագաթ աէրի հարաքէթի աէյիէ կէնճլէրաէն կէրի գալմաաըզընը, վէ կէօղլէրինին բալագլըզը, հէնուզ եիրմի եաչլարընաա օյաուզունը զանն իմթաիրմէքբաէ խաի.

Շախսը մէրգում Թուր նէօն սօգապրնա կիտէրէք մէճլիսի այան տայիրէօնինին էօնինաէն կէչիպ, վօժիւար սօգապզընը պիլ մնաբաւ Սէն Միչէլ մէյատանրնա վաարլ օյաուգաան սօնրա, էակի պիր խանէնինին գաբաւսը էօնինաէ թէվագուճ իմաի.

Սիւրիկու վէ բէչէլէրին բաալը օյաուզունա նագարէն, չօգաան պէրի իչի գանաաը աչըլմամըշ օյան պէօյիւք գաբընըն չանընը վաբաու, հէման օ անաէ օրիմա գամաան պիր բէնչէրէ աչըլարագ պիր գաաըն սէսինին, Ալէման լիսանը իլէ

Որ զամի խըտամէթճի գառըն կէօսթէրելի ատնատալեայէ օթուրմուշ, այադընը այադընըն իզէրինէ գօյմուշ, վէ պիր էլինի չէնէօնինն ալճընա ատյամըշ օլատուր հալատ աերպիր թէֆիէքքիւրէ տալմըշ իբէն, խըտամէթճի գառըն տրգը վիճուտ իտէրէք մէրգումա պիր իշարէթ իլթատ. իհթիյար, աերհալ այադա գալգարագ, գավկէրալընըն մնատամ ատթիյի գառընըն, քէնտիհինին վիրատինէ ինթիզար իլթիմէքտէ օլատուղու տիկէր պիր օտայա կիլթատ, որ օտա, քիւչիւք վէ մէֆրուշաթը մնաթէմ իրայէ իտէր պիր հալատ իտի.

Տիվարլարը գօյու եէչիլ պիր պօյա իլէ պօյանմըշ, սիյահ մէշէ ագաճընատան մնմուղ պիր իբի մօպիլեա իլէ չիմիյահ մէշէ ագաճընատան մնմուղ պիր իբի մօպիլեա իլէ չիմիյահ նէնինն գարշընըտա պուլունան գարնօյա, պու օտանընը թէզ եինաթընը իքմալ իլթիմէքտէ իտի. գարնօյանընը պաշը ուճունա տա արանօղատան մնմուղ իբի պիր խաշ, խաշընն ալճընտա պիր մնայի մուգատտէս քնատէտի, վէ անընն ալճընտա տէմիր գըլըճիը պիր խանչէր օլուշ, պու սիյահընն, պիր խաշընն հատ նընտա պուլունմատը, ինատընը պիր աղ տիւչինտիրմէքտէ, վէ խաֆիֆ պիր արրըրն մէվճուտիյէթինի իչմա իլթիմէքտէ իտի.

Հէր տիւրլի թէղինատմատէն տրի օլան չիմինէնինն իւզէրինտէ պէյաղ մէրմէրտէն մնմուղ պիր ինատան հէյքէլի օլուշ, մէղքիւր հէյքէլին պաշը պիր սիյահ էօրթի իլէ մէսթուր օլատուղունատան սիյմատը կէօրինմէյօր իտի. չիմինէնինն աաղ թարաֆընտատի մնատանընն իւզէրինէ պիր թագըմ քէտրըտար եըզըլմըշ, վէ էօնինտէ գօյթուղ տանտատլէէ իլէ պիր գառըն օթուրմուշ իտի.

Պաշտան այադա գատար սիյահտար կիյինմիշ օլան պու գառըն տէրէճէյի նիհայէտէ կիւզէլ, ֆագաթի թատրը տէրթ վէ մնահզուն իտի. գօյու մնատի օլան կէօղէրինտէն զէքտավէթի չուէլէրի իլէ հիտատէթի տէթէչէրի տաչըմտագտա վէ գուտրատ տաչտարը բէրիշան պիր հալատ ուտուզտարը իւզէրինէ կէլիչի կիւզէլ տէօթիւրմիշ պուլունմատգտա իտի. մէրմէր կիպի տօլուգ օլան չէ հրէտի, կիւյա կիրիֆթատ օլատուղու գահր ու էլէմը տէրուտնինին պիր այինէօթ տիր կիպի, կէօրէնի ֆէնա հալ-

պիր թատրը խթիյգահքնատանէտէ պիր չէյ սէօյլէմէյի իյիտիլտի. իհթիյար պաշընը գալատրըտպ այնի լիտան իլէ ճէվապ վէրտիքտէն պիր իբի ատնիյէ տօնրա, պէօյիւք գառընըն օրթատ այնատա պուլունան քիւչիւք գառը աչըլատագ, գըյաֆէթինտէն գավկէրալը օլատուղու անտաչըլան պիր գառըն կէօրիւնէրէք, Ագէման լիտանը իլէ.

— կէլինիզ, ատապըտըզըզըա տիզի պէգլէյօր, տէտի.

Իհթիյար իչէրի կիրտահքտէն տօնրա գառըն գատըր գատրատըլտ արգատընատան իբի ատէտ իրի սիւրկիւլէրի սիւրմէքլէ, էօնտէ քէնտահի վէ արգատատան կէլէն ատէմ իւչերիչմէյէ պաշլատրատր. պիր թաշ նէյրտիւպատնտէն չէգըրըտպ իբինճի գառթա վատրատ օլատուղունատա, գավկէրալը գառըն տատ թարաֆատա վագը պիր գատրատը անտահթատր վատեթատը իլէ աչատրագ, իհթիյարը իչէրիչէ իտհտալ նիլէտի.

Գավկէրալը գառընըն էլինտէքի լատնգատնըն բէտ ճիւզի ըշըգը իլէ նիմ սուրէթատ թէնտիր օլատնատ կէնիշ վէ գատրատնըտպ սուֆատատրը կէչիլտիքտէն ատնատա, տիվարլարընըն պօյատատրը սօյնուշ, վէ էտկի ուտուտ իւզրէ տէօշէնտիշ կէնիշ պիր տատէօնա կիրտահքէրինտէ, գառըն էլինտէքի լատնգատրը չիմինէնինն իւզէրինէ գօյատուգատն, վէ իհթիյատա պիր տատնատալէէ կէօտթէրտիքտէն ատնատա.

— Մքատատնա խատպէր վէրտէյէ կիտէյօրտմ, տէյէրէք, գատուտատն չէգըպ զատյ օլտու. իհթիյար իտէ պաշընտատքի գատագէթի չէգատրըպ տընրընը տիլտի.

Օ սրրատտա պիրի իչէրի կիրտուղ տա, լատնգատնըն գիյատը իլէ թէնտիր իտհտլէքտէ օլան իհթիյարրըն եիւգիւնէ պագմըշ օլտա իտի, չիւպհէտիպ օ տէրթ վէ ատճիպ տիյմատը կէօրէրէք միւթէհտայըը օլատճագ իտի.

Մէրգումտ, ուզուն պօյու, տագտալը վէ ինճէ քէտիլմիշ օլան ատչատրը տիւտ կիտի պէյաղ, կէօղէրի կէնճ կիտի ատթէչի պիր ատէմ օլուղ, ինճէ տուտագտարը իւզէրինտէ պաղը քէրրէ ատճը վէ միւթահտի պիր թէպէտտիմ նըշանէտի կէօրիւնիյօր իտի.

— Ալա մաման, աթլար ախըրսա, ատապալար մահալի մախաուրնաս, խալըլար աէրխմիշ, վէ խըտմէթ քեալար իշլերինին պաշընա կէշմիշլէր ուր, պունաան պաշխա քիմ օլսուղումուզը, նախօս տահա ոօղրուսը քիմ օլսրադ կէօրնէք խթէսխիմիզի խապաթ իշին լաղըմ կէլէն բասրթլար իլէ էվրադը սայլուք իշթէ.

Կիչի էյի, պունլարը նարըն թէադըդ խաէրխդ, չիմսի անլէրի ուրչնէլիմ, անլէրի.

Ակյահ էլտիվէնլի մաման պու «անլէրի» լաֆընը օգտար հասխանէք օ ատրէճէ քէնդի ուր ատրէթտէ թէլաֆուղ էյլէտի քի, կիչի էյի խթէդմէ յէրէք թիթրէտի, վէ ուր սանկի գաման ուրքիթտէն սօնրա քէլտմէ ադաղ իլէ.

— Մաման, Գօլօնէլ պու կիշն ալմընշ աէքիչ նաշընսա տրը, քէնտիսի բէք գիյատե կիչիյարլամընշ, գըմընշտամաշ պիր հալէ կէլմիշ տիր, տրշարը չըգտրըը գէման ադրատա իլէ չըգըյօր, էկէր էվրատընա օշան մուհապէթի օրմանա, մալիք օլսուղու ադամ աէրվէթինէ բազմէն, քէնտիսինի բէք պիչարե ատա խտճէք տիր, տէմէսի խղէրինէ, կէնճ գաման սիյմասընտա ալայիմի տէհչէթ կէօրնէրէք.

— Կէչէլիմ, նէրէ՞տէ իգամէթ խոյօր.

— Բուսէատե, նէհրին քէնարընտա վագը քիչիք պիր խանէատե.

— Օղու իլէ պէրապէր օխտուրմայօր մու.

— Խայր, ֆագաթ օղու հէր կիշն ատապահէյին կէլիպ բէաէրինի կէօրիյօր. (Մասանդն իգէրինէ պիր ատրէթ քհաղըտ գօյապադ.) Իչթէ Գօլօնէլին սուրէթի մայինէթ, ախըագու ատաթ, վէ խատատաթը սայրէսինէ տայըր, մուֆտասալ մալիսմաթը հավի պիր թէրճիմէյի հալ վարադաը.

— Նա՞սըլ պու էվրադըն ճիւմլէսի Գօլօնէլ՞ մի այըտ տրը.

— Խայր, քհաղըալարըն իչինտէ էօխթէքիլէրէ այըտ օլանլար տա վար.

տէ թէահիշ վէ թախվիֆ խոյօր խոխ. մուհամիլէյհանդն ատատագլարը իգէրինտէ, իհթիյարըն թէաէսսիմինտէն տահա ատը պիր թէաէսսիմ կէօրիւնիյօր խոխ.

Նալընըգ գարխպ պիր շէյ ֆյար խոէ, օ տա մուհամիլէյհանդն գայթի կիվէչ օլան էլլէրինտէն պիրխինին պիլէյինտէ, տէմիր չէնագեր իլէ գապանմըշ ակյահ էլտիվէնլէ մէսթուր պուլունմասը խոխ. տիկէր էլինին օրթա բարմաղընտա տախ, պիր բարչա ակյահ ապչտան մահալ պիր ևիւգիւք պուլունույօր խոխ. ակյահ էլտիվէնլի գաման – չինդի եօգարըտա գիգրի սէպգաթ խոէն գաման խոխ – էլտիվէնտիգ օլան էլինի իհթիյատա ուգատարագ.

— Իչ կիւնտէն պէրի սիպի պէգլէյյօր խոխմ Հէրմանն, նէ՞րէտե գալարընըգ, տէմէսի իլէ իհթիյար.

— Մատամ, հէր շէյի պիրմէք խաէսխիմտէն թէէխխրէ մէճպուր օլսուս, տէյինճէ, մուհամիլէյհա կէօղէրինտէ պիր շուլէյի սուրսուր ճիլէ նիւմա օլարագ.

— Հէրմանի պիրիյօմսուրընըգ, տէյու հայդըրտը.

— Լվվէթ ճիւմլէսինի.

— Օ հալտէ հիչ պիր իգ գաչըրմասընըգ կա՞.

— Ատա՛.

Տիլգեր գաման, կէօղէրինի խապչն ալթընտա ատըլը պուլունան խանչէրէ, պատէհու չըմինէնին իւղերինտէի ինսան չէքինէ, վէ սօնրատա բարմաղընտագի ապչտան եիւպիւյէ ալթի խաէրէք.

— Զանն խաէրիս քի վագըթի եադըլաշըյօր... տէյու մըրըլտանտը, վէ պատէհու տէրինն պիր ատ չէքտի, վէ պիր ադ սիւքիւթ իթթիֆագտէ սօնրա, իհթիյարա.

— Հէրմա՞ն, նարըն պու խանէատէն չըգաճադըգ, տէտի.

— Նարը՞ն մը.

— Լվվէթ, Սէնթ Օնօրե մահալէսինտէգի գօնագա կիտէճէյիս, օնա կէօրէ թէատրիկալտի պուլունուրգ...

— Հէր շէյ հազըր տրը, մատամ.

— Տէմէք պաշգա պիր իչ գալմատը.

— (Վրդ. դարձյալ պայծառագ.) Բէ՛ք սա, կէօրնէ՛ք նազարէն քեաղըաղարը արթաք իւէ գոյնուշաւ-նըզ, ֆադաթ պիւմէտիյինիզ պիր չէյ վար քի, օ սա անէ՛ք գարշա ճէլլաա կիսպի մուամէլէ խոչճէյիմ տիր, էն միւճրիմ, էն ոնրա վուրուլաճագ տըր. (Քեաղըաղարը գա-րըշարտագ.) Ա՛, չըվալիչէ պահաբնաթ կիսպի կէօրնէնուչօր, պէվճէսի մուամէլէյինի ասվէչօր...

Տիլպէր գաթրնէրն չըվալիչէ նամրնը վէրտիլի քիմնէ, է-կէր օթաա պուլունուպ սա, օ անոռ կէնճ գաթրնէրն տու-տագլարընաա զուհուր խոչէն թէպէհհուսի կէօրմիուշ օյաա խ-տի, չիպահէպիզ գօրգուսընաան թիթիրէյճէնէք խոր. մուամ քեաղըաղը օգուչյարագ.

— Զարօնա կէլինճէ խզոխճաճ խիմմէմիշ տիր, պէքճար օյարագ բէ՛ք կիւզէլ իսրարը հայաթ խոչչօր, վագիքնը օրէ-բաաա կէչիրիչօր, խյրաարնէրն իչի սիւլթանի, բէ՛ք պիչյաաէ սէվդիյի մուամագէլ Իօզ թէամիյէ օլունան պիր բագդաաէ խ-չինն սարճ խոչչօր.

Սիչյահ էլտիվէնլի գաթրն պու արթաաա օգուտաարնը գաթ իւէ իհթիչյար Հէբմանէ պագարագ.

— Մաամագէլ Իօզ հագգընաա մուճհաաաթ մուդիւտանթ ալաագիչտինիզ մի.

— Էվվէլի մուամ, պու օյունճը գալագրզ, վիճաանարզ, հէր տիւրլու ֆէնաալըզը իճրաա վէ իրթիքնաագէ դաագիչյէթլի պիր գաթրն տըր, կէչէն սէնէ քէնաթինի չըլարրաագչյա սէ-վէնէրսէն իչի քիչի մուագէյինինաէ պիր միւաարէպէյէ սէ-պէգիչյէթի վէրմիշ, վէ պուննագտաան պիրինի մէչյաանը միւաա-բէպէաէ մուգիթուէն վէֆաթ իչյէմիշ տիր.

— Բէ՛ք կիւզէլ.

— Օ ագչամ մուամագէլ Իօզ տիկէր պիր աչինաագ իւէ պէրագէր իհմագնա թէամիրսընաա պուլունուշ, վէ քէմնալի նէչչ իւէ բագա իհմտիչյ կէօրնիւմիշ տիր.

— Զօզ կիւզէլ, պու գաթրն իչյմիդիչ եարագյաճագ, քէն-տինինի կէօզանէն զայագ իհմմէյճէնէքտինիզ.

կէնճ գաթրն պունը սէգիքտէն ոնրա էլինագ-քի քեա-ղըաաա մուհարրէը աֆթի իւզ դիկը ճիւմլէչէրի օգուտայա պաշ-լաագը.

«Մարքի, պարօն ար Մօրտիյօնըն զէվճէսի իւէ իսլահիճ-ճընաան իչի կիւզէլ գըզա մալիք օլմուշ ար, մարքի ինդիլ-խաագ իսդիմիշ օյաուգունաան պիրինճի ֆըրսաթտաա Բարիզ չէհր էմինի օլմագ իւզրէ հագըր պուլունմագտաա ար, մարքի, էյի բէտէր վէ կիւզէլ պիր զէվճ իսէ սէ, չան ու չէօհրէմի բէ՛ք դիյագէ սէվդիր.

Սիչյահ էլտիվէնլի մաագամ տուբարագ պիր մըզտար տու-չինաիւքաէն ոնրա գրուսաթէ սէվդամ իւէ.

«Վիգոնթա կէլինճէ, գումարտագըզըա սէվդամ իհմմէք-սէ տիր, Յիլմէնկուէն ալտըդը միւրաա հէմանն պիհմմէք իւզ-բէ տիր.

«Ձէնէրալ պարօն Բուշնեհինին, ևիւզ պաշը Հէբթօր Լամպլէնէ վարմըշ օլան տուշ զէվճէսի, կէչէն սէնէ Բուշնեհի-նին քէօչկիւնաէ վէֆաթ իհմմիշ տիր, ֆագաթ մուամագէլ-հինն վէֆաթը բէ՛ք զարիսկ պիր տուրքիաէ վուգուա պուլունուշ, վէ պու պագատէ բէ՛ք չօզ գըչյ ու գալ մէչյանէ կէլմիշ տիր.

«Մաագամ Լամպլէն, պիր կիճէ կաարընը վէֆաթ իհմմիշ տիր. էնդագի վէֆաթընաա կանընաա կաարընդզ զէվճի Լամպ-լէն պուլունուչօր իմիշ, վէֆաթ իսէր իհմմէզ հէմանն քէֆին-լէնէրէ՛ք գաթալը պիր թագաթի տէրուէնէաէ, Պուրգօնճրաա վագը ֆամիլիաար գագրիսթիանընաա տէֆն իսդիմիշ տիր.

«Զէվճէսինին, պիր տուրքիը զարիպէաէ վէֆաթընաան պէրի, ագիմ պիր աէրվէքիէ վարիս օլան Հէբթօր Լամպլէն, թէնհաճա պիր էօմրու կէչիրմէ՛քաէ տիր. Հիչ պիր մահագաէ կէօրինմէչօր. մէդուսընն նէ հալաէ օլուպ-զունը քիմնէ պիլ-մէչօր.

Սիչյահ էլտիվէնլի գաթրն, մալիսմիմիշ օյան էչհաարն թէրճիմէչի հալէբինին ուն բարչաար օյան պագաաէ՛քի ֆըզ-բայը օգուտուգաան ոնրա, պաշընը էչյէր՛ք տիչինմէչյ պաշլաար. պիր գաչ տագըգա գաաար պահրը թէֆէ՛քքիւր

տալըգուան ասնրա պիրտէն պիրէ պաշընը գալարտարագ .

— Տօսթուս Հէրման , տարպէլէրիմիզի պուրատան պաշ-
լամագ լազըմ ըլը դանն խաէրիմ , ոէսթ ,

— Գէնաէնիզագ էօյլէ դանն խաէրիմ , մատամ ,

— Հէրթօր Բարիզագ՞ մի ասիր ,

— Տիւնտէն պէրի մատամ ,

— Միւթէվէգիա պարօն Բուչնեէնին գօնաղընատա՝ մը ի-
գամէթ խոխյօր ,

— Էվվէթ մատամ ,

Կէնճ գատըն օթուրտուղու եէրտէն գալգարագ , օտա-
նըն Սէն Միշել մէյտանընա նադըր օլան բէնզինբէսինի աշտը ,

Թանէնին մէվգըսը եիւքսէք օլտուղու ճիհէթլէ , թէքմիլ
Բարիզ գաթը պիր սիս իշինտէ օլարագ , Սէն Նէհրինին խըր
սահիլինտէ տատէթա պիր բանօրամա կիպի կէօրիւնիւյօր իտի ,

Կիճէ հայըճա իլէրլէմիշ օլտուղունատան էթրաֆը տէրին
պիր սիւքիւնէթի գարլամըշ , վէ Սէն Միշել մէյտանը խալի
պիր հալտէ գալմըշ իտի ,

Մկյահ էլտիվէնլի մատամ , տիրտէյինի բէնզէրէնին քէ-
նարընա տայայարագ , աթէշլէր իշինտէ եանմադտա պուլու-
նան ալընընը կիճէնին տէրին հէվասընա վէ եազմադտա օլան
ինճէ եազմուր թանէլէրինէ ատղ իթտի , պատէհու կէօզիւ
էօնիւնտէ քէսալը ճէսամէթի իտէն շէհրը շէհիրէ , թարիֆի
նադատիլ պիր նադարը հիսատէթի աթֆ իտէրէք , խաֆիֆ , ֆա-
գաթ տէհշէթէնկիզ պիր սէտա իլէ .

— Անէ՛ր , իշթէ օթատա տրրլար , ոէսթ ,

Կէնճ գատընըն օ տրրատա կէօզլէրինտէն ղրյզ ու զա-
ղէպ աթէշլերի տաչրլմագտա , վէ տուտագլարընատա , ածը օլ-
տուղու գատար գօրդունճ պիր թէպէսիմ կէօրիւնմէքտէ
իտի . պատէհու պիրտէն պիրէ տէօնէրէք իւզերի սիյահ էօր-
թիւ իլէ մէսթուր պուլունան հէյքէլէ , եանի ինատան շէքլի-
նէ , գալ ու գալէմլէ թարիֆ օլունմագ պիր նիկեահը քէ-
տէրամիզ իլէ պագը վէրտի .

ԽՒՓԱՄԸ ՄՈՒԴԱՏՏԻՄԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՄԸԼ

1

Գարիֆնի փիրամէ մուգատաէմէմիզագ արզ էյլէտիյիմիզ
վագատաէրին էմնայի կիւզէրտընընատան սէրիզ կիւն ասնրա ,
հէվասը զայէթ կիւզէլ պիր գըշ կիւնէ ատագտը . Մալագա
ըրխթըմը պօյունճա պիր սիւվարի կիտիյօր իտի . Մէրգուսին
պինոտէյի հայվան կիւզէլ պիր քիւհլան օլուպ , թահմինէն
գըրդ եաշլարընատա պուլունան սիւվարիտի , եիւզի պուրուշ-
մուշ վէ սաչլարը ադարմայա եիւզ թութմուշ օլտուղունատան
էլլի եաշընատա կէօրիւնիյօր իտի .

Մուհամիէյհին եօգարըտան աչագըյա գատար իլիկլի օ-
լան ըէտինկօթընատան , կէօյսիւնտէքի Լէժիօն Տօնէօր նըշանը
գօրտէլագընատան , պըլյըգլարընըն պիչիմինտէն , վէ Մուշ ու-
սուլինտէ քէսիլմիշ օլան սադալընատան պիր ատբէր զադիթի
օլտուղու անլագընըյօր իտի .

Խըտամէթքարը գուվվէթլի պիր հայվանէ պինմիշ օլտու-
ղու հալտէ գըրդ սարմ գատար կէրիտէն էֆէնտիսինի թէս-
գըզ խոխյօր իտի , մէրգուսին՝ էթրաֆընա հայրէթլէ նադար
իթթիխինտէն , պուրատարը պիրինճի տէֆա օլարագ կէօրմէք-
տէ օլտուղու զանն օլունույօր իտի .

Սիւվարի , վէրնէյի սօգաղընա տէօնտիւլիւ սրրատա , ա-
հատպագատընատան , քէնտի կիպի սիւվարի օլարագ իտի տէլիգան-
լը , էլլերի իլէ մէրգուսը սէլամլատըյար , վէ սիւվարի տատի
իատէյի սէլամ իլէ իլերի կէշտիյի էնտատէ , տէլիգանլըլար-
տան պիրի .

— Պիչարէ Հէրթօր , զէվճէսի վէֆատ իտէլիտէն պէրի

խասիա տըր , ասկէէրէք , րէֆիզի իլէ պէրապէր Բօսյալ քէօրբիւսինէ տօղրու կիմտիլէր ։

Սիւվարի , վէրնէօյ տօղալընաս վադը պիր խանէյէ կիրուպ ամբըն տիզկինինի ուշադա ամտըզտան տօներա , խանէնէն իքինճի գամբընաս վադը պիր նէվի քիւթիւպխանէ օլան պիր տաւյա տաճիլ օլու , մէրգում , կիւնիւն իքի սիւլիւսինի պու տաւտա կէչիրմէքտէ խոր , գարիյինի քիրամ պու սիւվարինին , էնճոյի տուէլյօտա մարքի Ծըլասըն էլի իլէ գամբլ իտիլէն ճէնէբալ Բաշնէինին զէվճէսինին իքինճի զէվճի , եւ ղ պաշը Հէքիմօր Լամլէն օլաուղունը անլատըլար զանն խէրիվ ։

Հէքիմօրըն կիրտիկ գօնագ միւթէվէգիա ճէնաբալըն գօնագը , վէ տաճիլ օլաուղու տաւտա , ճէնէբալըն Աֆրիդայա կիտէր իքէն , վարիտաքիրը զէվճէսինէ թէրք իլէտիյինէ տաւյըր օլան վասիյէթնամէսինին մահալի թանղիմի խոր ։

Հէքիմօր , զէվճէսինին վէֆաթընաս պէրի Բաբիզտէ օլուպ , տապահլարը գայէթ էրքէն ամ իլէ պիր տաւթ գաւար տօղաշարգտան տօներա , տայիմա պու տաւտա գարանըր գալըր , եալընըղ թաւար վագթը տալօնա չըգըպ եալընըղ պաշընա եէմէք եէր , հիչ քիմսէյի գապուլ իթմէզ , տգշամիտա գաւար գաման աչմաբազը քիթապլարըն ատաբնաս կէօմիւլէրէք թէֆէքքիւր իլէ վագթընը կէչիրիր , վէ կիճէլէրի տէ պու տաւտա եաթար խոր ։

Նէվմը մէգքիւրտէ տաճիլ եւ ղ պաշը տաէթի վէճհլէ , զայիֆլէնմիչ օլան պաշընը իքի էլլէրի ատաբնաս տիւշինէ յօր խոր . օ բարլագ եւ ղ պաշը տաէթա պիր խայալ , Մարէթին , օ գաւար սէմմիչ օլաուղու կէնճ վէ կիւղէլ զապթ , եւ ղ եաչընաս պիր իսթիկյար կիպի օլմուչ , վէ ղէվճէսինին վէֆաթընաս տօներա , հէմչան հայաթընաս տաւտըզ կիպի պիր հալէ կէլմիչ խոր ։

Հէքիմօր , տաճիլ կիրտիկինտէն պիր գաչ տագըգա տօներա խըտամէթքնարը , էլինտէ պիր գարթվիղիթ օլաուղու հալտէ կէօրինտիյինտէ , չիտաէթէ պաշընը չէվիրէրէք ։

— Բիմանէ իլէ կէօրիւշմէք իսթէմէմ , տէմէկտի իւղերինէ , խըտամէթքնաս պիր տաբմ կէրի չէգիլէրէք ։

— Մեսի՛ , կէլէն միտաֆիր էֆէնտիմիզի կէօրմէք իչին խըտաբ խաէրէք պիր էսկի տօսթ օլաուղունը պէյան իսկօր , տէմի ։

— (Հիտաէթ իլէ ։) Ժէրմէն , պիզէ տէրսինիզի վէրմիչ իտիմ , սիւալ խաէնէլէրէ , պէնիմ իչին տայիմա « Գուրտաս եօղտիմ , սիւալ խաէնէլէրէ , պէնիմ իչին տայիմա « Գուրտաս եօղտըր » տէնիլէճէյինի պիլմէզ տէյիսինիզ ։

— Միտաֆիր զամբը ալիւէրինին պուրայա կիրտիկինիզի կէօրմիւշ , բէք մուհիմմ չէյլէր սէօյլէյէճէյինի պէյան խոյօր ։

Եւ ղ պաշը հիտաէթլէ գարթը ալըպ , իւղերինտէ եաղըը օլան աթխտէքի Բուսկյալը խամինի օգուտը ։

« ՊԻՆ ՊԱՃԸ ԱՐԼԷՖ »

Պաստէհու եինէ հիտաէթլէ , ուշաղա ։

— Պէն պու պին պաշըյը Թանըմայօրում , նէ սէօյլէյէք ճէբլեր իսէ եաղմալարընը բէճա իսին , տէտիքտէն սօներա ֆիքրինի տէյիշտիրէրէք ։

— Միտաֆիրի սալօնա կէօթիւր , պէն տէ չիմնի կէլիբիմ , տէտի ։

Պէշ տագըգա սօներա Հէքիմօր Լամլէն , Թախմինէն ալթմըշ եաշլարընաս ուղուն պօյու , սայա տագալը պաղարմըշ , վէ թէքմիլ իլիւրի օլան սէթրէսինին կէօյտիւնտէ նըշան գօրտուքտան թալիգ իթմիշ պու լունան պին պաշը Արլէֆին գարշուսընաս պուլունայօր խոր ։

Թավր ու գըյաֆէթինտէն պիր Բուս փիպարը օլաուղու անլաշըլան Արլէֆ , Հէքիմօրըն Թագտիմ իլէտիյին սանտալիայէ օթուրտագ ։

— Մեսի՛ , զամբը ալիւէրի իլէ կէօրիւշմէք իչին խոբար իլէտիյիմտէն տօլայը ավֆընըղը բէճա իտէրիմ , տէտի ։

Հէքիմօր . — Լֆէնտիմ պէնտէնիզ . . .

— (Սէօզինի քէսէրէք .) Զիւնգի զամբը ալիւէրինտէն

թալէպ էյէտիյիմ չու միւլագաթ իչին , թա ՒԷԹլապուրկ-
ատան կէլիյօրում .

Ենիզ պաշը հայրէթլէ գարշըաընաա պուլունան ատէմէ
պագըյօր իսի , մուամիլէյհ իսէ ատօդինէ տէվամ իլէ .

— Գէլբի շախսըմ կիպի իսամմ տախի սիդի իչին մէճ-
հուլ սըր . միւասաատէնիպլէ պէյան իսէյիմ . պէնտէնիզ Րու-
սիյա թօգճը գապըթմանընաան վէ Դաղիգստանյաաա Նիգօլա
գալաար գօմանտանըր գօնիթ Ալըէֆ թէամիյէ օլունուրում ,
տէյինճէ , Հէգթօր մէդամը թաապիմտէ պաշընը էյսի .

Րուսիյալը զապիթ մուհաթիպինի քէմալի սըզգաթիլա
կէօզտէն կէչիրտիքտէն սոնրա , չէօյլէճէ խաարէյի քէլամ
իթտի .

— Մևսիւ , պէնտէնիզ սիզէ գապը կէչէն խաթըրէչէլի
իսթար իսէճէյիմ , չինչի Նաղարընըզաա աճիպ կիպի կէօ-
րունէն պու գիյարէթին , Նէ մուգաաաա մէզինի օլսուգունը
անլաթապիլմէզ իչին , օ խաթըրէչէլտէն պահաա լուգումը
գալի վար սըր .

— Գույուրըն միւսիւ սիդի տինլէյօրում .

— Զաթը ալինիզ ճէնէրալ պաթօն սը Րուհինհինն կա-
վէրի տէյիլ մի խոնինիզ .

— (Թիթրէյէրէք .) Էվէթթ էֆէնտիմ .

— Մևթէվէֆճանըն զէվճէյի մէթրուքէսինի տէ թէզ-
վիճ իթտինիզ , տէյիլ մի .

— (Խաֆիֆ պիր սէաա իլէ .) Մևթէվէֆիյէ իչին հալա
կէօզ կաշը տէօգմէքտէյիմ .

— Իչիթ պէնտէնիզտէ միւթէվէֆճա ճէնէրալէ տայըր
սիզտէն պիր մանիւմաթ ալմադըգ կէլմիմ .

— Իյիսաա պուլյուրաճաղընըզ սիւալլէրէ ճէվապ վէրմէ-
յէ հազըրըմ .

— Օ հալտէ տինլէյինիզ միւսիւ , ճէնէրալ Րուհինի 1834
սէնէսինտէ Իւթրապուրկաա Ֆրանսա սէֆարէթի ատաչէ մի-
լիթէրի իսի .

— Պէնտէնիզ օ վագըթ կավէրի տէյիլ իսիմ .

— Օ , պիր աղ սապը պուլյուրունուզ միւսիւ . . . մա-
լումինիզ տիր քի ճէնէրալ ճէսուր , պէհաադը , վէ սիլահ իս-
թիսալինի սէվկը պիր զաթ իսի . օ սէնէ Րուսիյաաա Դաղ-
գասիյայէ իզամ օլունմադ իւզրէ պիր օրտու թէշքիլ օլու-
նույօր իսի . իսթէրսաթօր Նիգօլա , ճէնէրալը օրտույի մէզ-
քիւտէ էճնէպի զապիթի սըզգաթը իլէ պուլունմադ իւզրէ
տավէթի իլէսի . ճէնէրալ , սէֆարէթտէն լուսաաթ ալսադ
ըրէնա Գ . . . նըն թահտը գօմանտաարընաա պուլունան օր-
տույա տախիլ օլսու . պէնտէնիզ տէ մէզքիւր օրտուաա էր
քեանը հարպ ըէյհի պուլունույօր իսիմ . պունլարը պէյան-
տէն ժագաատմ , ճէնէրալը բէզ գիյատէ թանըտըղմըն ան-
լաթմադ իսթէմէմտէն իսպարէթի տիր .

Հէգթօր մուղթաբըզպանէ պիր նաղար իլէ Րուս զապի-
թինէ պագարադ քէնտի քէնտինէ .

— Աճէպա պունլարաան մագսատը նէ տիր , տէսիյի սը-
բաաա , զապիթ տէ շու վէճճ իլէ սէօգինէ տէվամ իթտի .

— Պիր սէֆէր էանաաընաա , ճէնէրալ իլէ պէնիմ պաշը-
մըզա թօհաֆ վէ զարիպ պիր վագաա կէլսի , շէօյլէ քի պիր
կիճէ պիր ֆըըդայի թէֆթիխչիյէ գօմանտաա իսիյօր իսիմ
ճէնէրալ օ կիճէ պէնիմլէ պուլունմադ իսթէմի , պիր գա-
բանըզդ տէրէ իչինտէն սիկարա իչէրէք ամի պաշը պէրաաէ
կիսիյօր իսիք , օ սըրաաա եագընըմըզաա պիր սիլահ բաթ-
լամաաը իչիթիլմէսի իլէ ճէնէրալ հայվանըն ալթընա եուվար
լանաը , մուամիլէյհի էօլմիւշ զանն իթմէքտէ իչէն պիր թաա-
րը մևթէսէասսիսանէ իլէ այադա գալդըրադ .

— « Պիր շէյ եօգ , ֆադաթի հայատուալար հայվանլարը
մըն էն էյիսինի էօլսիւրսիւնըզ , տէսի .

Յիվ հադըգա իսթէրսաթօր Նիգօլանըն ճէնէրալա հէսիյ
իյէմիշ օլսուգու պու հայվան բէզ կիւզել իսի . ճէնէրալ
տիկէր պիր ամ կէթիրիլմէքտէ իչէն , մայէթիսէ պուլու-
նան սիւվարիլէրտէն ան գաատը թիւֆէնկին աճըլսըզը մա-
հալ ատատըգլարընաան , էլինտէ սիլահը իլէ պիր գաար
պուլսուլար .

Նանըմզուա պուլունան ֆէնէրլէրին դիյաթը իլէ պու գաբնըն զայէթ կիւզել օլաուդունը կէօրտիւք, էլհամտուլիլլահ Մաօվլը վէ քէնտիսինին Բէթթաուրկ քէօյլիլէրինտէն օլաուդունը կէօնթէրտիյօր իտի. մէզկուր Ծըրանըզճա օլարագ էնտէնիպէ.

— Ա՛ֆիվ խոէրսինիզ Մաժէօր, պէն Ռուսլարըն սուչմէնի էյիլիմ, ատամլէթիմ շու Ծըրանըզդ զաղիմինէ իտի, նէնանըմ խաղէթ իմմէտիյի ճիհէթիլ ֆէնա հալտէ մէյուսաուդումը կէօրիւյօրսունուզ, ատյինճէ, հայրէթիմ պիւթիւն իւթիւնէ արթաը.

Գաաբնըն պու ափօղլերի ափօյլէտիյի էնտատէ, ճէնէրալ էզգուրէյի տրդգաթ իլէ թէֆթիշ էտիյօր, վէ էկին պիր ադըրէյի խաթըրլամայա չալըշըյօր կիպի կէօրինտու, օ գրատա մուսաֆիրլէյհին բէնկի օլարագ պիր ափուայի հայրէթ գդարտը, հիչ չիւպհէ եօգ քի պու գաաբնըր թանըմըշ իտի. էնէրալ պանա խիթապէն.

— Ճօղթում, պանա պիր չէյ սօրմա, պու պագատ պէնէն մաղիւմաթ թաչէպ իմմէ, շու գաաբնըր նէրէյէ տրդու ափէրսէ կիմմէտ իւզրէ թէլը իտէրէք, քէնտիսինէ պիր ֆէալըդ կէլմէմէսինին թէնպիհ էյլէ, ափսի.

Ափրան կիպի ճէուսուր օլան ճէնէրալըն պու գրատա թիթէտիյինի կէօրտիւմ. ադիմ պիր հէյէճանէ պիւչար օլմուշ իլի, գաաբն իսէ ճէնէրալէ թանհգիրամիզ պիր նադար ֆըրսաատագ.

— Գէօյլէ ալիճէնապիլդ խալագդընըզտա կանըլըյօրսուզ, գիւա պու հալինիզ սիզի պիր կիւն մահվ իտէճէք սիր, էյէրէք, վէ պէնտէնիզի սէլամլայարագ չալըշար ադաաբնա իրթիպ զայդ օլսու.

Գէն ատէթա շաշգըն պիր հալտէ հայրան հայրան ճէնէրալէ պագմադտա իգէն, մուսաֆիրէյ.

— Մաժէօր, պու գաաբնըն գիմ օլսուդունը պէնտէն օրմանընըզը րէճա իտէրիմ, ատժէօի իւգերինէ բէրէքէլլէրէք.

— Ցագաֆ...

— (Մէօղիւմի գաթ իլէ.) Շիմտի պու պագատ սիզճ պիր շէյ սէօյլէյէմմ... սօնրա... պէլքի Բէթթաուրկատա պիր ազ մաղիւմաթ վէրէպիլիրիմ... ատաի. վէ հայվանընըը «Հայատ արչ» ատյէրէք սիւրմէյէ պաշլատը.

Գէն պու հատիսէյի բէք զարիպ պուլույօր իտիմ.

Հէքթօր. — Վագատա բէք ածիպ սիր.

Ափէֆ. — Ֆէնէրալըն պու էտրարընա վագրթի օլմայը բէք ադրդու իմմէքտատ իտիմ. Ֆագաթ օ սէֆիբը էնտատընատա պուդու իմմէքտատ իտիմ, Ֆագաթ օ սէֆիբը էնտատընատա պուդու նա տայըր ճէնէրալէ հիչ պիր շէյ սէօյլէմէտիմ, չուրտատընը ատախ ունտիմայըմ քի, օ սըրատա հաղըր պուլունան ատաքէր Ծըրանըզդճա պիլմէմիսլէրինտէն, կիւզել գաաբնըն սէօղլէրինի հայրնըզ պէն իլէ ճէնէրալ անլատընը իտիմ.

Ադիմը այ սօնրա Բէթթաուրկա ավտէթ իմմտիր. ճէնէրալ, Ծըրանատայա կիտէրէք Ափրիգատա պիր Ֆըրդանըն գօմատաատընը տէրիհատ իմմէք էմրինի ալմըշ իտի, մուսաֆիրլէյհ օ էնտատէ լիվա բուրթպէսինտէ իտի.

Ադիմէթինտէն պիր կիւն էվվել պէնի խանէսինէ տավէթ իմտի, մուսաֆիրէյհի սօն տէրէճէ մաղմուտ վէ միհթէֆէքքիր պիր հալտէ պուլատա, ճէնէրալ էլհամտ պիր սուրէթը սօսիանէտ սրդագատ.

— Հէրնէ գաատար սօսիթլուդումուզ բէք էսկի տէյիլ իտէ տէ, սիզին պանա խալրագ էյլէտիյինիզ մուհասէբէ իմմատա խէպիլիրիմ... տէյինճէ.

— Ա՛ ճէնէրալ... պանա չիւպհէ վա՛ր մը, տէտիմ.

— (Մահզունատէ պագատագ.) Գէլքի էպէտի օլարագ. Բատիյայը թէլքի խէճէյիմ, շու գէմանատ սիզատէն պէօյլէ պիր խրտումէթ պէքլէրիմ.

— Էմր խոմինիզ.

— Մաժէօր, պանա գուրշուն աման գաաբնըր խաթըրայօրմուսը՞նըզ.

— Էվվէթ,

— Բէք ալա, ալէյհինտէ պիր պուդը ադիմէ իլէ իլանի խատատմէթ իտէն պու գաաբն, իհթիմալքի պիր կիւնէգտի

Ներչե կէլէրէք պէնաէն մալիւմաթ խաթէյէճէք տիր։

Ճէնէրալըն պու ախօիւ պէնի թիթրէտաի, մուսմիլէյհ պիր չէքմէճէնին տէրսունենաէն միւհիւլի պիր մէքթուպ իլէ, ևիրմի ատէտա պինէր ֆըրանգըզդ պանգա գայիմէսի միւհիմ էվի օլան պիր ճըզտան չըգարարտը։

— Նէկէր պու գաղըն հալընըզ իսէ չու ևիրմի պին ֆըրանգը քէնաիսինէ իթա խաէրէք, մէքթուպը եազարսընըզ։

— Ըէք էյի, էկէր հալընըզ ատէյիլ իսէ։

— Նէկէր հալընըզ օլմայըպատա եանընտա գուդրալ սաչը, մալի կէօղի, ան իչի եաչայընտա գաղար պիր գըզ վար իսէ, ևիրնէ պու բարայը գաղընա վէրիր չօճուղու ալըրսընըզ։

— Էյի։

— Ո ղէման ադամ չու մէքթուպը աչարսընըզ, պանա օլան ադամ իթաիչինիզ վարը ատէրսէք, ատէրունենաէքի թարիֆաթը նօգթասը նօգթասընա իթրա խաէրսէնիզ։

— Նէմին խաէրիմ ճէնէրալ։

— (Նէմին ադգարտը։) Ամիյօ ադամ, պէն եարըն կիտիյօրում հըյսը թասլիյիմ պանա պիր ատհա կէօրուչէմէյէճէյիմիզի պէյան խոյօր։

Պին պաչը պու մահալատ տուրարտգ ադգադաֆլա հէքթօր Լամպլէնէ պագըյօր իսէ։ Հէքթօրըն իսէ բէնիկի էօլիս կիտի ասլում իսէ, չինէքի պու քիւչիւք գըզը ճէնէրալըն նէսի օլտուղունը բէք ալա հըյա իթմիշ իսէ։

2

Պին պաչը Ադլէֆ իլէ հէքթօր Լամպլէն ատաբընտա պիր տագըզտա գաղար սիքիթի հիւքմֆէրմա օլտուգանն ադնրա, հէքթօր միտաֆիրինէ։

— Մեսե՛ւ, չիմոիյէ գաղար պէյան իլէտիյինիզ չէյլէր

իլէ նէզտը աճիղանէմ թէչրիֆինիզ ատաբընտա պիր մինտաքէթ պուլամատըմ, տէյինճէ, Բուսիյալը։

— Շիմոի անլատընըզ միւսիւ, թամամինէն պուընտան իչայ մուգաատէմ Իէթրապուլկատա իսիմ, ադն մուհասէպէտէ եարատանմըշ պուլընտուղում ճիհէթիլէ թէգաիւա իսիմիչ իսիմ իսէ տէ, Բարիզէ կէլմէք իսթը ու իսէյատիմինէն պիրէ կէչմէյօր իսի, ճէնէրալ Բուչնեի Բուսիյատան մուճարէգաթ իտէրի օն իչի սէնէ օլմուշ իսի։ պիր կիւն պիր գաղըն վէ պիր կէնճ մատամընն պէնի կէօրմէք իսթէտիքլէրի իսապէր վէրիլսի։

Պէն ճէնէրալըն թամամիյէսինի ունութմուշ իսիմ, պուընընա պէրապէր իսանէմէ կէլմէմիշ օլան գաղընը կէօրիչ կէօրմէդ թիթրէյէրէք պիր քէրրէ հայդըրտըմ. պու գաղըն գըրդ պէշ եաչընտա օլուպ, կէնճ վէ կիւզէլ պիր գաղընըն էլինի թութույօր իսի. վալիտէսի Գաֆգասիյատէ կէօրունիյիմ կիպի Ռուս քէօյլիսի գըյաֆէթինտէ, գըզը իսէ չէրքէզ էլպիսէնի կիյմիշ իսի, պուընալընը անա իլէ գըզ օլտուղունը անլամընշ իսիմ, հէր իչիսինէ տիւչարը ֆագր ու զարուրէթ օլտուգլարընը իլան իսէր պիր գըյաֆէթտէ իսիլէր. վալիտէ տէսիյիմ գաղըն պանա պագարտագ։

— ճէնէրալ պաթան տը Բուչնեիյի տէրիսաթընը իսիյօրսունուզընըզ, տէյինճէ.

— Նիմիէթ, տէյէրէք պիր տօլապ աչարմ, վէ բարա չըգտանը իլէ մէքթուպը չըգարտըմ. մալիւմը ալիէրի տիր քի պու մէքթուպը աչմագ իչին տէրմիյան օլունան չէրսիյիմ, կէնճ գըզըն վալիտէսի իլէ պէրապէր պուլընմասը իսի, մէքթուպը աչարմ, իչինէ մէքթուպըն այնէն իսապէսինի պիրէ օղույաճագըմ։

« Ադիղիմ Մաժէօր

« Պէլճի եարըն պէլճի օն սէնէ ատնրա, իւզէրիմէ սիճէչ իթմիշ օլան գաղընն՝ էվլատըմը պիրէ կէթիրէճէք օլուրսա վալիտէսինին քիմ օլտուղունը տօրմագտըրըն եէրինէ կէօնտէր

ֆագամի չօճուղը ալը գոյարագ պանա պիր մէքթուպ իլէ մուլումաթ վէրթիքտէն սօնրա Բարիզէ կէթիր , էկէր պէն վէֆաթի իթմիշ պուլունուր իսէմ , եվնէ Բարիզէ կելէրէք նօրմանտիայատէ վագը Բույնեվի քէօշկիւնէ կիթ .

« Իչիէ օթառա պու չօճուգա թախտա իլէէվիյիմ աէրվէթի պուլուրսունըզ , եամագ օտասը օթարագ օտույա կիրինիզ , էսկի մէչէ ազաճընտան մանտալ գըրմըզը բէրտէկէր իլէ միպէյնէն դարէօլույը եէրինէէն գալարրարագ , աէօչէմէ թահտալարընը սայընըզ , աէքիվինճի թահտա պէմպէրէքլի օթառըճունան , օթաընը այընըզ , այթընտան տէմիրտէն քիւչիւք պիր չէքմէճ պուլուրսունըզ , պունըն իչինէ էվլատընըն աէրվէթի վէ հէր քէս նազարընտա իսթիմալ իլէէվիյիմ աէրվէթիմէն պաշգա պիր աէրվէթ վար ատը , չէքմէճ տէրունինտէ պագը թալիմաթ տախի մէվճուտ օթառըճունան , իճրաաընա միւատաաթ պուլրուլուր իսէ , պէնի իլէլէպէտ միննէթտար իթմիշ օթառսունըզ .

« Տօսթճունուզ »

« Գաroճ տը Բույնվի »

Մաժէօր Ալէֆ մէքթուպըն մտալինի պէյան իթմիքտէն սօնրա , ատրգաթիա Հէքթօրա պագատագ .

— Ընտի անլատընըզ մը , տէտի ,

Հէքթօրըն բէնգի բէք սօղուն վէ լուսանը սագիթ իսի , Ալէֆ տէօղինտէ տէվամ իլէ .

— Բարիզէ կելմէզտէն էվվել ճէնէրալըն նէ օթառըճունը պիրմէք իսթէտի , մունտալէյհին իզտիհամընը , վէֆաթընը , վէ զէվճէսինին տախի վէֆաթ իթմիշ օթառըճունը խաագէր ալտը , պինտէն ալէյհ տօղրուտան տօղրույա պիրէ միւրաճաաթ իթմէքտէ հագը օթառըճումը էլպէթտէ անլատընըզ տէյիլ մի .

Հէքթօրըն վիճուտունի թէր թանէլէրի գապլամըշ վէ գալպի չէտիտա պիր ըզթըրագ իլէ տօղմուշ օթառըճու հալտէ նէֆսինի թագլէգ իտէրէք .

— Միւսիւ , պիրթիւն պու հէքայէ իլլէտիյինէզ չէյլէր , հագըգաթէն ինանըլմագ չէյլէր տիր , տէտի ,

— Տօղրուտը պու տըր , միւսիւ ,

— Ինն սատրգ պէնտէտի օթառըճում ճէնէրալ վէ վարիտի գէվճէտի (գի չիմտիքի հալտէ անբընտա վարիտի պէնիմ) պանա պունա տայիր հիչ պիր չէյ ատէյլէմէտիքլէրինտէն , իֆտատէնիպ թատսիզ իտէմէմէքտէ քէնտիմի հագըգը կէօրիւրիմ .

— (Գաչլարընը չաթարագ .) Միւսիւ , պու պագատէ պիզ պէյան իտէպիլիրիմ գի պու ատէյլէտիքլէրիմիզին իսագաթընտա հէր գէման գատարըմ , էվվէլա ճէնէրալըն գէրիմէտի Բարիզտէ տիր , սանիյէն ճէնէրալըն Բէթրսպուրկտան ադիմէթինտէ պըրագտըգը մէքթուպ կանըմտա տըր , միհթէվիճանըն կագըդընը թանըրսընըզ զանն իտէրիմ .

— Էվվէթ .

Ալէֆ գէյնտնտան պիր մէքթուպ չըգարըզ հէքթօրա թագտիմ իթտի , մէրգում տախի տըրգաթէ մուտայէնէ իթտիքտէն սօնրա .

— Էվվէթ , պու ճէնէրալըն կագըտը տըր , տէտի ,

— Օ հալտէ պու ադչամ լութֆիէն Գուվու մէյտանընտա քնային խանէմէ թէչրիֆ պույուրտունուզ .

— Մազուրըմ ,

— Օրատա ճէնէրալըն քէրիմէտինի կէօրէճէքսինիզ ,

— (Թիթրէք պիր ատաա իլէ .) Էյվահ , միւսիւ , թագըմագտա օթառըճում մահիէմ պէնի պու չէրէֆտէն մահրում իթմէքտէ տիր ,

— Բէք էյի , օ հալտէ պէնտէնիզ մատմուզէլի պուրայա կէթիրիրիմ ,

— (Վահչէթլէ .) Գուրայա՞ մը ,

— (Սատէ պիր հալ իլէ .) Էվվէթ , պուրայա ,

— (Միխթէրէատիւատանէ .) Յագագի միւսիւ պէն . . . ճէնէրալըն . . . քէր . . . իմէտի իչին . . . նէ նարատալիրիմ ,

— Աէրվէթինի վէրէճէկսինիզ ,

— Գու աէրվէթի վա՞ր մը տըր ,

— Մէքթուպատա նէ եաղըլը օլսուդունը կէօրմէնիզ,

— Բէք էյի միւսիւ, Րուշնեվնէ կիմմէք իսթէ՞միսիզ,

— Հայ հայ,

— Բնահնամ բէզգագաթ ընըդատա պուլունուբ,

— Խայր միւսիւ, սիզին պէրապէր պուլունմանընզ լազըմ տըր,

— (Ծէհչէթ իլէ.) Գէնի՞մ մի,

— ՆաՀըլ միւսիւ, սիզէ բէզգագաթ խաէմէմէնիզէ մուհիմմ պիր սէպէ՞պ մի վար,

— Զէվճէմ օրատա վէզիֆէ իմմիշ խոի,

Հէքթօր, պու սօն սէօզիւ թիլմըրէք պիր սէտա իլէ սէօյլէմիշ խոի, Արլէզի չագըր կէօրլէրինի Հէքթօրա ուկմիշ վէ ևիւզ պաշըյը թիլմըրէթմիշ խոի. մուամիլէյհ քէլամէ աղազ խոերէք.

— Իհթիմալ ուր քի, չէքմէճէտ պանզա գահիմէսի օլմայընզ էօհամ թահվիլաթը, վէ իյրատա սէնէտաֆը կիսի պիր ուրէֆը ալէնիյէտէ իսրազ իմմէքլիյիմիզ լազըմ կէլէն չէյլէր պուլունուբ, պու ճիհէթլէ սիզին պէրապէր պուլունմասընըզ էլզէմ տիր,

— Ցագաթ միւսիւ...

— Անլա՛ուբ, սիզէ թազամ իմմէք իսթէմիյիմ կէնճ գառընըն, սիզի իգնա իչին իսթիհալը ֆէնահաթ իմմէսի լազըմ... օ սիզի գանաըրըր,

Հէքթօր զահէն մուղթարըզ օլսուդու հալտէ, Արլէֆին պու սօն սէօզլէրինատէն թիլմըրէմէյէ պաշլատը, Արլէֆ իսէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Մէնուլ իսէրիմ քի սահաթ ոօգուզատա պէնատէխանէյի թէչրիֆ պույուրուրընըզ, տէտի,

— (Մէճպուրի պիր նէզաքէթի իլէ.) Բէք էյի միւսիւ, կէլիրիմ,

Օ զէմանն Արլէֆ նէրինատէն գալգըզ Հէքթօրը սէլամլայարագ օտատան չըգատը, ևիւզ պաշը մուամիլէյհի գաբույա

գատար թէչիի իյդէտիբատէն սօնրա օտատընա ավտէթի, վէ պիր սահաթլիկ իսդէրինէ կըզդըլարագ.

— Օ՛, իչիմէ ըմիքըրագը վիճատան, տէտի,

Հէքթօր գապուլը սիւրիկի էլէրէք օտատընա գապատմիշ, պիր գաչ սահաթլար պիլա Հարաքէթի պաչընը էլլէրինէն տըգատընա ալմիշ, կէօղլէրինի իչէրէ տոկմիշ, վէ գապտը ագիմ պիր Հէյէճան իչինատէ օլարագ գաչմըշ իսէ. պահէհու սիւրահիլա այագա գուդգագաթ տօրդսիզատա գաչմասը, էլինէ կիչէն քնատղըա բաթարէյլըրընը թասլիգագարը արատընատա էգմէկճատէ, կնատ Հաղին վէ կնահ Հատիճա պիր սահաթլիկ ահէրը չէքմէճատէ, վէ էքսէրի պօղագընը կըղմագ տէրէճէտէ իհթիյագը սէհատ իսէ.

— Օ՛, ըմիքըրագ, ըմիքըրագը տէքատն, տէյտ միրրէտտահնմադատա իսի,

Ա՛ճապատ ճէնէրալ Ըուշնեվնին ու գանլագար իչինատէ գատըլտան իսէյագի՛ մի էօնիւնէ կէվյօր իսի. գատ իսէյագ, վէճատ իսէրիկէն ատէտպիկէթ, իմալատ գատընատ նահատագը, սըրգամ իսիկէն գէմճէսի վէ սերվէճիի իչին իմճա՛գ մըշ իսէրինատ գատ. գատ էնտատէ Հէքթօր Լահուլկէնին Հատի բէք ճիդճի իսի. ճէնէրալը գամագ իմճատիրբէք գէմճէսինի վէ սերվէճիինի գատագ իյդատիի ճինայէթճատէն Հատրլ օլան ըմիքըրագատէն գաչմա, ձնատան տահա չիտատէրի պիր մահնճիմճէյէթը վիճատան օլմագը իսի գի, Հէքթօրը գատ տէրէճէ մուղթարըզ իսիկօր իսի. չինէրի գատ Հատի բիր մէրդ, գէվճէնինին վէճգամբըր մի իմճագըզ, մէրդատմը կիրիճիմատըը բէնչէյի գահը ու բէրիչան իմմէյէ գաչմագը իսի, ատէտ գաչմա պիր ճինայէթի տահա մը իճրա իմմիշ իսի, ատէտ գաչմա պիր ճինայէթի տահա մը իճրա իմմիշ իսի,

Օ կիւնի Լահուլկէն, թատիճին նագատիկ պիր Հատի տէնչէյի իչիմիսագ իչինատէ օտարագ ագշամ իմճատի.

Գու Հատ իլէ ագշամ օտատ, մէրդատ Մահէօր Արլէֆին նէգատինէ կիմմէք իչին գէնատիսինատէ ճէտատէթի օտատ օտատընը գիլմէյօր իսի, Հէքթօր պիր Հըտատ թատգիճին, գէնատընը տիկէր միհնէթի ու մէչագագաթլատա տիւչար օտատճատ տիկէր միհնէթի ու մէչագագաթլատա տիւչար օտատճատ

ղընը իմպար խոյօր խոի : մէրդում քէնտի քէնտինէ .

— Կիտէլիմ, մէճպուրըմ . . . լաղըմ ատը , պէլքի պու գաղըն մէճբուհ գալպիմէ մէրհէմ, վէ մնարադը ըղիբրատըմա ուէվատազ օլուր տա պիր ազ քէսապ բահաթի խոէրիմ, ուէյօր խոի .

Հէքթօր , պու ֆիլրրին թահաը թէէսիբինաէ օլարադ վէ սահի սէքիդաէ կիլինէրէք սրադաղընա բաքիպէն , սահի ազուդտա Մաժէօր Ալըֆին խանէսինէ մուվաֆըղէթ իթտի .

Մաժէօր , Բարիզէ մուվաֆըղէթինէն պէրա Սէնթ Օնօրէ ճադաէսինին քէօչէսինաէ Զուլօ մէյհանընդա նադըր պիր քիւչիք գօնադտա օթուրույօր խոի .

Սուրէթը միննէթազամսաէ կիլինմիշ պիր գադուճը գադընըն իչի գանսադընը ալդըղընդա , իչի տիկէր խըտամէթքէարլար արադաղըն կանընդա գօշարադ միսաֆիրին գարթընը ալդըլար , վէ խըտամէթ քէարլադտան պիրի .

— Միւսիւ լը գօնթ էֆէնտիմիզի պէքլէյօր խոի , ուէտի .

Հէքթօր արադաղան էնէրէք խըտամէթ քէարը թէագըպ իլէ գօնադընն պիրինճի գաթընդա վաղըլ օլուս , պուրադը կիւզէլ պիր իգամէթկեահ օլուպ , նէրտիվէնին քէնտը չիչէք վէ բօրթուգալ ադաբըլարը , տիմարլարը իսէ իթալեադքէարլի գադա գալէմ պիր թագըմ կիւզէլ ըէսիմլէր իլէ թէզնին խոյիմիշ խոի . Հէքթօր պիր իչի միւզէյիէն տալօնլար կէչտիքտէն ատա , թահանաան ադըլը մէրմէր պիր լամպա իլէ թէնվիր խոյիմիշ միննէթազամ պիր օտադա խոխալ խոխատի , օտադա պիր իհթիյար էրքէք վէ պիր տէ կէնճ գադընը վար խոի .

Զու իհթիյար Բուս պին պադըրը գօնթ Ալըֆք խոի . Հէքթօր , մուվաֆըղէյհին կանընընդա օթուրան գադընը կէօրիւր կէօրմէզ կէօզլէրի գամաչադաղ իիիրէմէյէ պադըլադը . գադընն ֆէվգէլատէ կիւզէլ օլադուդտա կիպի , լէթաֆէթը ճէմալինտէ իննանը թէնհիր իտէր պիր դուվվէյի ճալիպէ պուդընադուդնադան , լամզըլէնին գիհնի գադմա գարըշըդ օլադտա . Հէքթօր , պու գադընըն սիյմադընըն միխթէվիքա ճէնէրալըն

սիյմայի մէրհանէսինէ միւշաֆիհ օլտուդունը կէօրտիւ .

Մաժէօր , այադա գալդադաղ միսաֆիրի իսթիդպալ իլէ .

— Թէչէքքիւր իտէրիմ միւսիւ , հադըդաթէն ապքերճէ պիր տըդդաթ սահիպխանինիզ, տէյէրէք , թահ տօդուդը իլայէ իխտիէբաէ օլան տահա տահաթը կէօսթէրտի .

Հէքթօրըն զահիճն միւթէվէլլիւլ օլան տադը , կէնճ գադընըն հիւանի ճէմալի իլէ պիւտահիթին իզալէ օլմուշ կիպի տալանադաղ իլէրլէյուտ , բէբէլէյէրէք պիր իչի տէօղ տէօյլէյէպիլտիէրէն տօնրա , Մաժօրըն թագտիմ իլլէտինի տանահալէնընդն իւզէրինէ տիւշի վէրտի .

կէնճ գադըն ֆիտանադաղ կէօղլէրի իլէ միսաֆիրէ ախճը նադար իխտիշ , վէ տէլտընա մուգտահիլ խաֆիֆ պիր պաշէյտէի իլէ իքթիճա իլլէտիշ խոի .

Մաժէօր , բարմադը իլէ տիլպէր գադընը կէօսթէրէրէք .

— Միւսիւ , մահտամ ճէնէրալէ պէնդէմէյօրմու , տէտի իւզէրինէ , Հէքթօր միւթէրէտտիւտանէ .

— Ֆիլ հադըդա . . . զանն խոէրիմ . . . միւմքինտիր . . . ուէյտու բէբէլէտի .

կէնճ գադըն սիյահլար կիյինմիշ պիր էլի չըպլադտ , վէ տիկէր էլինի սիյահ պիր էլտիվէնլէ տէթթր իլլէտիշ խոի . պու զարիսկ հալ Հէքթօրըն նադարը տըդդաթընը ճէլպ իխտի .

Ալըֆք . – Միւսիւ , պու ահալի պիդիմէ Բուֆնէի քէօչկինէ ապիմէթ իխտիէտտէն իճթինահաղ պուլյուտյօր խոինիզ, տէյիլմի , տէմէտի իլէ , Մաժէօրին պու տէօղլէրինտէն նիւզ պահչը պիւթիւն պիւթիւնէ չահչըրահաղ .

— Էվվէթ . . . ֆիլ հադըդա . . . պիլմէյօրում . . . տէյտու բէբէլէտի .

Սիյահ էլտիվէնլի գադըն կիւզել վէ ճադիպէլի կէօղլէրինի միսաֆիրէ ախֆ խոէրէք .

— Ա՛, պիդէ բէֆհադաթէն խոթինքճաֆ խոէմէղսինիզ միւսիւ . . . տէմէտի իւզէրինէ Հէքթօր , պիր թէլաֆֆուզը մուխթիյանէ իլէ .

— Ինչ ձգա կիտէրիմ, ախպ.

Հէքիմօղ ակռ ատաքի գառար օրատա գալոր. ինչ մուտէմ գարիբնատա կու դէրան խոէն միւսպահատքի միւքեռլէ-տնեքի վէ կէօրաւէլ չէյլէր, քէնտիքի իչին անդաղըլնող վէ գաղըշող բիւյա կիպի խոք. մէրդիւմ, սէօյլէտիչինի վէ տինլ-լէտիչինի պիլմէքտնիքին սէօյլէտի, տինլէտի, ինչ գառընան չէհրէտինէ պագա պագա, Դօշոնէչին մնհատումը Ախմանըն գալպինի եէչիւղ սիմիխէն հալէմը գարխպէչի. Հէքիմօր տախի հըւա իմմէչէ պաշլամըշ խոք.

Ատաքի ծնը մոխանճա, Լանգլէչն կկոխիմնտը օլատ-գալ հալի պիհուշիտէն ուչանտատ պագա գալդոը, վէ կիմմէչէ իչին բոբատաքի խոզէդ իմտի.

Ախլէք. — Մխա, օ պիր կինն տապահէչիչին էրքէչն Լօչնեկիչ կիմէչէ իւղէ Բարիզտէն հարաքէթի խոէճէչիզ, տէմէ-պի էլէ, Հէքիմօր.

— Եվվէթ, պէնատէնիզ կիտէր պիզի պէքլէրիմ, տէչէրէք, վէ քէմալի իմէվատա իլէ մնատանը տէլամիտատագ, գառ-բուչա գառառ քէնտիսինի իմէչնի խոէն Մաժօր իլէ տախի վէտա իմտիքատէն ատնրա, սէրիսօղ կիպի տալանա տալանա հավկիչ տախիզ օղուզ պուռադարնա բուքիտ օլատ.

Մխաքիչին ագիմէչի իւղէրինէ. Սէն Միշէլ մէչատնքնա-տոքի էսկի խոռնէտ կէօրանչիւմիզ պա՛ւ իչի գիմնէ, խոռնի սկյահ էլտիվէնքի գառըն իչէ ինհիկյար Հէքիմնն խոպչնըզ գալ-ռըլար.

Սկյահ էլտիվէնքի գառըն, պիր պաչը գօնմի Ախլէքի նատ-մընը ապան ինհիկյարէ պագպատ.

— Սէվկիլի Հէքիմնըմ, պուրատան չըգան չու առէմ պէօյուք պիր ճանի տիր, տէտի.

— Էօյլէ գանն խոէրիմ.

— Պէնի քէնտիսինի թէէտիսէ իչին թէէգըզ էլլէտիկիմ. ճինայէիտէն պաշդա պիր տիկէր ճինայէիթ տատա իրիհիտատ իմմէչ տիր. Էվվէլէ, պու առէմ պէվճէսինի գաթէ իլէէվչ օլմադը տըր.

Հէքիմն իրքատ վէ հայրէթինի կէօնիէրիր պիր հարա-քէթ պուլնտու. գառըն իսէ սէօվինէ առէմ իլէ.

— Գու միւտհիշ տըրատըն իհտասընը թատհոը գալտըրէ պագըղըմըզդ Բօյնէի քէօչկիւնտէ, տէտիքիմ պէօվին տատրը-նէ կէօրէճէյիզ, տէտի.

— Գու էսէրլէրի նատքէ կէօրէպիլէճէյիզ.

— Ծօղրուտ, պաշընըզդ սէթը իսէն գար կիպի պէյտզ տաչտարընըզդա բաղմէչն, պու խատատտա սիզի պիր չօճուգ կի-պի կէօրմէքտէյիմ. կէօղէրիմին, հևանիմին, վէ լէթաֆէ-թը ճէմալիմին, պու խայընա նէ գառար թէէսիր իմմտիքինի կէօրմէտինիզ մի, վէ պու թէէսիրի կէօրէրէք գալիպէն պու տատէմին պէնի պէվէճէյինի անլատմատընըզ մը. Հատդուտա տիզ չէօրէրէք նիչատա պուլունճատընը հրա իմմէտինիզ մի. Հալ պէօյլէ իրէն պիր գառըն, քէնտիսինի սէվէն պիր ա-տէմին գալպինտքի էսատրը, վէ պու ազրատան պիրինէն տահիպինի մնհվէ քէռֆի օլաճաղընը պիլտիկի հալտէ անլա-յատմազ մը.

— Իէք տօղրու մնատատ.

— Գու առէմ քէմալի առհուլէթլէ ճիւճէնինի իմմէրաֆ իտէճէք տիր, կէօրիւրսինիզ.

Գու կիտպէլ գառընըն առատպալընատա իպլիհանէ պիր թէպէտիմ զահուր իտէրէք.

— Գու առէմ չիմնէն ատնրա բէնէյ գահրմնատա տըր, տէտի.

3

Մաժէօր Ախլէքի իլէ Հէքիմօր Լանգլէչն վէ սկյահ էլտիվէն-լի գառընը, ճնդիւմիմիզ օլան միւդդաղմըրնատան խոշ կինն ատնրա, պիր ազշամ իւտիս Բօյնէի քէօչկիւնէին հավկիտնէ պիր բօսխա արատատը կիրէճօր իտի.

Պիր սէնէ ադաէմ Մարէթ ալ Կաթիւնին ճէնաղէսի չըդմըշ օլան էսկի քէօշք, մաղմուր վէ սաքին պիր հալաէ պուլունայօր իսի. օբաստա ասղմուշ պէօյիւմիւշ օլան պիր գաշ խըտմէթքեարան մաաէ քէօշկաե քիմսէ պուլունմայօր իսի, Հէքթօրըն բէնկի ասլմուշ, զաիֆլէնմիշ, վէ սաչը սագալը պէյաղանմագա Եիւզ թութմուշ մաղմուր պիր հալաէ կէօրէն խըտմէթքեարլար տիւշարը խելէճան օլտուլար, իշ կիւն էվվել, նանի Մաէօր Ալըէֆ իլէ կէօրիւշմէզտէն էվվել Հէքթօրը կէօրէն պիր ատէմ, պու կիւն կէօրմիւշ օլաս իսի, շիւպհէսիզ վէշհինաէքի ասարը թէպէտիւլ կէօրիւնէ չարբաճագ իսի.

Հէքթօրըն մաղմուժիյէթի վէ Եիւրիւնէն ասկունլուղը հէնուզ զայիլ օլմամըշ իսի իսէ ատ, ֆագաթ քէնտիսինէ պիր չէվիկլիք կէլմիշ, կէօղլէրինաէ աթէշի ղէքեա բէյտա օլմուշ, վէ վիճուտի էվվէլքի հալինէ նիսպէթէն պիր աղ ասղրուլմուշ իսի.

Մուհիպէյհ արապատան էնէրէք ասղրու պէօյիւք սալօնա կիրիպ քեահէյը կէօրմէք իսթէտի. պու քեահեա միւթէվէզիա ճէնէրալըն ասղտուղունը կէօրմիւշ, վէ Ֆրէնսըզ Բունեվի խանէտանըներն ինդըրաղ պուլտուղունատան ասղայը հըսա էյէմիկի քէաէր իլէ հալա ապղանագատա պուլունմուշ օլան պիր իսթէյար իսի. պու ատէմ իչին Հէքթօր Լամպլէնն պիր էֆէնաի ատէյիկ, իլա պիր ամիր իսի. Հէքթօր պու իսթէյարա աթէքը քէլամ իսէրէք.

— Մէթը Բէյէր, պու ադշամ Բարիզաէն միսաֆիրլէր կէլէճէք... ատէմէի իլէ, Մէթը Բէյէր՝ Հէքթօրըն Եիւրիւնէ պագադագ, հէչ պիր չէյտէն խապէրսըզ ատէյիկ կիսի կէօրիւնաի քի, պու պագաէքի մէհարէթի Լամպլէնն ալտաթըը. Հէքթօր սէօղիւնէ ատէմամ իլէ.

— Մխաֆիրլէրի հիւնէի գապուշ իթմէք իչին խճագ իսէն էվիրլէրի իթա իսթնիկ, ատէմէի իլէ; իհթիյար էյիլէրէք.

— Գաշ իսթիւնէ էֆէնաիմ, ատէտի.

Հէքթօր էօդաըը գաթա չըգարագ պիր սալօնա կիրտի. պու սալօն ճամէքեանըը պիր գարու իլէ պահրը Մուհիպէ նագըը պիր թարագայա աչրըը իսի քի, արապընաա ուֆագ պիր թաշ նէրտիւպան վաաէթաաը իլէ էքսէր կիճէլէը. Մարէթ ալ Շաաթինինին, կէօմրիւք գօլճուաը Մարթէնին եաբէնա գաաար էնտիկինի, վէ պագը մաղիւմիւմիզ օլան վագաէրէ տայրը մէրգուա իլէ կէօրիւշմիւշ օլտուղունը, օգայանըարմըզ ունութմամըշտար տրր զանն իաէրիզ.

Հէքթօր, մէղքիւը թարագայա չըգըզ գօլտարընը բարմագըզա տայաար, գիհնինէ պին տիւրլիւ խաթըրէլէր կէլիյօր իսի, էթրաֆընա պէյաղ քէօրիւրլէր սաչան պահրը Մուհիպի, վէ տէնիպգ տօղրու ուզանմըշ քիւչիւք պուրունը կէօրէրէք, պիր վագըթ սէվտիյի Մարէթ Շաաթինինին միւլագաթընա, պին տիւրլիւ թէհլիքէլէր իլէ պուրաաա պէքլէտիյի զէմանըէր խաթըրընա կէլտի, Ֆագաթ Հէքթօր օ զէման պահարեար իսի.

Մէրգում, պայրընր էլլէրինէ տայամըշ վէ կէշմիշին խաթարագը լաթիֆէնինէ տաըմըշ օլտուղու հալաէ իչի տաաթ գաաար պուրաաա դալտը, պու միւտաէթի զաւիֆընտա պիր իչի տէֆա մէյտանէ «Ա՜հ Մարէթ» լաֆգընը թէլաֆֆուզ իթտիքտէն սօնրա, խաթըրընա պիր չէյ կէլմիշ կիսի պիրտէն պիրէ տօղրուլարագ.

— Խայր, խայր, անէէր պէնաէն էվվէլ Մարէթին օտասընա կիրմէմէլի տիւրլէր, քիմ պիլիր պէլգի... (Թիֆքէմէյէ պայլայարագ.) Քիմ պիլիր պէլգի քէշֆը էարաէ խըտմէթ իաէր պիր էաէր, պէնի իթհամէ եարտըմ իաէր պիր իզ գալմըշ տրր, տէտի.

Պաաէհու Հէքթօր գօրդուսընտան մա մօր քէսիլմիշ օլտուղու հալաէ թարագայը թէրք իլէ սալօնա կիրէրէք չընղրագը չիտաէթլէ չէքտի. Իչէրի կիրէն խըտմէթքեարա.

— Ժէրմէն, հայաէ կիսի տէ արապանըն սանտըղընատըի անահաթարար իլէ պիր չէմիտան կէթիր, ատէտի.

Խըտմէթքեարըն ալտըղը էմրի իճրա իթմէք իւզրէ տը-

չարը չըգործեսա . եւս պաշը , զէմէնի մի թէլիֆ ա-
րէթին օտարնա կիսէճէլինն ախչնէրէք , թիչ թիչ թիթ-
րէմէյէ , վէ եէրէ ախչէճէք կիսի իչի եանընա տալանա-
յա պաշլասը :

Հէքիօր , պիք ազ ուշա խրամէթ քեարլըն կէմիրտիլի
շէյլէրի ալրայ մէրդումն տալար . մէրդումն պա ունախմա-
լարը նիչին խմիէսիլինի վէ նէ եազսա խմիսնայ խաճէյինի .
դարիլինի քիսաճ էյիճէ ունախմալըմէ չ իչին պիր ալնէ է-
վէլինէ , եանի Մարէթին վէճաճը զէմանընա գառար ամճը
նազար իլէ պազը վազատէրի ալէյան իմմէք իչնաղ խաէր :

Մառամ Լամպէն (Մարէթի) , խալըլ վազրիճառն ալէրի
խառիճա օրաղ զառճէլիի արմանագսա խոխ խաչ ա՛ , օ կիսի-
լէյաճ վէճաճի խաճէճէյինի իչնա խաէր ալիր հալաճ ա՛ճ խոխ ,
Ճառնալար այրընն ածնարընտա պիր ազչամ հէր վազրի-
առն զիյառճ զանճի վէ զա ավէճնալ օրաղ զառնառն , էր քէն-
ճէ օտարընա չէ քիսիմիշ խոխ , միսաճ Լամպէն խրամէթ քեա-
րը ժէրմէն իլէ պէրազեր օրաղագ , կիճէյի մառամընն օտա-
արնառա կէչէրմէք խոխէառ . ժէրմէն , Րաչնան ֆամիլեասընն
էակի խրամէթ քեարլարընառն օրնարագ , պիր զաչ այ էրմէլ
Հէքիօր Թառաֆընառն խրամէթ ալընմըշ խոխ , ոիկէր
խրամէթ քեարլար մէզրիս կիճէառ ժէրմէնին պիր զաչ ա՛-
ֆալէր մառամընն օտարընա կիրառ չըգործընր . վէ առագա-
լէյճին խաչ պիր ա՛ռալի Լասըն զառհրինի իչիճիշէր խոխ .
ժէրմէն ասկառն պիր չէհրէ իլէ .

— Մառամ վէճաճ իճառ , մառամ Թէրըր Հայաճ իչ-
լէառ , ա՛ չա՛ Հայգրըմըշ խոխ .

Օ առառ ախչարը Թէլաշ օրառ խրամէթքեարլար ճէնա-
պէհին պարընառզա օտայա զօրուչառլար խաչ ա՛ , զառա-
նըն էօնընառ պարընառն Հէքիօր , պառնարըն իչէրիչէ կիր-
մէլէրինի ժէն իճառ .

Հէքիօր , իւամիս պաշը իճիճդառնըզ , չէհրէառ բէնկառիզ ,
վէ Թէլաշը պիր հալաճ օրուզ , քիմառէնին օտայա կիրմէառնի
իճիճէմէչօր խոխ .

Օ հիճէ պու առառա նէ՛ներ օրառ , նէ՛ներ կէչառի , օ կիսի-
վէ իրիճէառ հիճէ առնա նէ՛չէր ենարըշը . քէօչհիճն իրառ-
մէքքեարլարը պառնառն առրա իառղէրառր օրառնարըշը . միս-
սիս Լառղէն , ենարընզ ժէրմէնին մառվիճէճիի իչէ ճէնառղէ-
չի փէֆինէ չէրէք Թառարիա զօրառ . Ունառղէն , պէրհա-
չի օրարագ օտարընա կիրմիշ օրառ զառնը կէօչէն իրառմէթ-
քեարլար , ենարընզ պիրճ կէօրէժէառիչէր , Թառարիճ առառառն
շըգործըշըր շըգործըշառզ , ժէրմէն առզդ ռամըր բէնէչէրէ վէ գա-
բառարը գարայարառգ քիլիսէառ , վէ առառիճառրը արարագ
էֆէնառիճ իչէ պէրառչէր չէօչհիճ Թէրը իչիէառ . օ վազրիճ-
առառն պէրճ շիարհէառզ միսառնի պիր արրառմէն առհնէառ օրառն
պու օտառնէն զորուրառնառն քիմառ իչէրի կիրմէառ .

Իչիճէ պու առառա կիրմէչ իչնի Հէքիօր արառգառառրի
առառիճառրառ իչէ չէառառնը իառիճիչ խոխ , ժէրմէնին իառիճ-
նիրէն էշէառլր արրառգ արառգ առառառն շըգուառզ իւգրինէ , պիր
ազ առահ պիրա Հառրառչէրի գառրնչ օրառն Լառղէն քէնառի
քէնառինէ .

— Կիրմէչիճիր , լազըմ առրր , առչառ մըրըզառնառր .

Մէճառրի կիրառ պիր Հառրառչէրիչէ շէմիառնը վէ առնառ-
Թառրառրը արարագ երրրմէչէ պառշառր .

Զէհրէառ առէիա էօրիւ բէնկի քէառգ իրմէչ օրառն Հէք-
Թիօր , օ լառնէրիչի օտառնընն գառռառրնառ Թէգառրառգ իրմառքճճ
ճէառրէրիրի մառհվ օրճագառա , Թիչլէրի իւրրէրմէչքառէ , վէ ար-
նընառն առռգ Թէր առառիչառրը առռչմէչքառէ իառի . Հէրէ ա-
նընառն առռգ Թէր առառիչառրը առռչմէչքառէ իառի . Հէրէ ա-
նառիճառրը քիրիա առէրիրնէ առգառճառրը արրառա , առռիրնէ
վիճռառրնի պիր առառէչի շէառառէ իառիճիա իչչէառիչիռառէ ,
էչիռառէչի շառէառնառը զառչի իառէմէչէրէք նէչէ առռչիճռառռ ,
վէ մառրն առճռնէառ իչէ էիրառճը գօրա պիր գառռառչէգ գառ-
լառը .

Եւս պաշը ֆէնա Հառառէ գօրգճառգա պաշչառառ , գէմէչ-
առնէն իառչառչի , մռառ էչիռառէն շէառիա առճռառռիրնչ օրառ-
գռնա գռհիա օրառգագ , վէ քէառչի իառէմ ու առհչէիրնառէն
պիր ֆէչռառա առչը վէչռէրէք ֆիրառ իչչէառ .

Շէմիտանըն տեւչմէսի վէ Հէքթօրըն ֆէրհատը իզէրինէ տէրտատ եէթիշէն ժէրմէն, պայըրմադ իւդրէ պուլուանան էֆէնտիսինի գուճադայատագ, սուրէթա իհթիրամքհատրանէ, վէ պաթըրնէն միւսթահզիյանէ պիր թաւր իլէ.

— Պիր թագըմ տէհչէթպախշա խաթըրներէր սիզի ֆէնա խոյօր, տէյինճէ, Հէքթօր քէսիք պիր սէտա իլէ.

— Սո՛ւս, Սո՛ւս, տէյէրէք, վէ խրամէթքհատրըն գօլուանա տայանարագ ճէնտագ կիսի պիր հալտէ սալօնա ատամէթ խուսուպ, պիր սանատալէ իւզէրինէ տեւչիւ վէրտի.

Հէքթօր Լամպլէն, պիր պէնտան թաբլիֆի զայըր գապիլ պիր հալի ժէռոուչիտէ գալըրգուան ածնա, տէլլէր կիսի կէօզ հաչը տէօքմէյէ, վէ ճանխըրսաչ պիր սէտա իլէ.

— Ա՜հ, Մարէթ, Մարէթ, տէմէյէ պաշլայընճա, ժէրմէն.

— Պու հալինիզ քհատը ապիլ տէյիլ տիր, պէօյլէ կիսէրսէ չօզ սիւրմէզ սիզ տէ վէֆամի խոէրսինիզ, տէտի.

— (Տէհչէթ իլէ.) Սո՛ւս ժէրմէն, սո՛ւս.

— Ցագամի պիր քէրրէ տեւչիւնինիզ քի, պու կիճէ Մաժէօր Ալրէֆ իլէ թահսոը թէրպիյէսինտէ պուլունան գաուրն կէլէճէք տիր.

Պունըն իւզէրինէ Հէքթօր թխթըէյէրէք եէրինտէն գայգատը ժէրմէնտէ տէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Շիմտի սաամի տէքիզ տիր, չիւնգէսիզ Մաժէօր հատրը կիճէտէն էվվէլ կէլէճէք տիր... սիգին ապլամանըզ... պինէնիզին մէշղուլ, վէ գալպինիզին մուգթադրըզ կէօրիւնմէմէ մինատարէթ ալմազ... պու հալլէր ինսանը պիր ազ տեւչիւնտեւրիւր... տէտի.

— Հագգըն վար ժէրմէն, սաբին օլմայա չալըշաճագսըմ...

Հէքթօր սալօնատա իրի իրի սարմալար ամատագ տօլաշմայա պաշլատը. պիրտագ սօնրա պիրտէն պիրէ ժէրմէնին էօնինիւնտէ տուրատագ.

— ժէրմէ՛ն, Մաժէօր կէլինճէ գարշըլայրագ սիզի գամատաքի սալօնա իտխալ իտինիզ, պէն սիւբհիւնէթը ֆիլորիտի քհատ իհմէք իչին պիրտագ վագիթա միւհթաճըմ, տէտի.

Պու արալըգ ուզագտան սիւրաթլա կէչմէքտէ օլան պիր արապա կիւրիւլթիսի իշլետիլմէսի իլէ, ժէրմէն.

— Իչթէ կէլիյօրլար, տէյինճէ, Հէքթօր պօղուգ պիր սէտա իլէ.

— Ա՜հ, ամանըն եա Բաազիմ, տէյու մըրըլտանար, ժէրմէն խէ սիւրաթլէ տըշարըյա սաթըլարագ.

— Սիզ միւսթէրիհ օլունըզ միւսիւ, պէն միւսաֆիրլէրի խաթխդալէ կիտիյօրում, տէմէսի իլէ, կէօզտէն նիհան օլմատը պիր օլտու.

Ցիլ հագգըդա Մաժէօր Ալրէֆ, ճէնէրալըն քէրիմէսի իլէ պէրաապէր քէօշկէ տաախլ օլույօրլար իտի. ժէրմէն արապանըն գապուսընը աչարագ միւսաֆիրլէրին էնմէսինէ եարտըմ էյլէտի սըրատտա, Մաժէօր Ալրէֆ, ժէրմէնէ.

— Էֆէնտինիզ կէլսի՞ մի, տէյու սիւալ իթմէսի իլէ, ժէրմէն.

— Էվվէթ միւսիւ... տէտի.

Սկյատհ էլտիվէնլի գաուրն իլէ ժէրմէնին էէքտիկէրինէ իթտիկլէրի խաֆիֆ պիր իշարէթ իւզէրինէ, մատամ թէպէսսիմ էյլէտիյի կիպի, խրամէթքհատրատտա եէրէ գապանըրճասընա էյիլտի, վէ խաֆիֆ պիր սէտա իլէ.

— Էֆէնտինին Բույնեիյէ ավլէթի քէնտիսինէ պագը թէէսսիրաթի իճրա իթտի, տէմէսի իւզէրինէ, մատամ պիր թէլաֆֆուզը ածիպէ իլէ.

— Ա՜, էօյլէ՞ մի, տէտի.

Մաժէօր Ալրէֆ, գօլունըդ սկյատհ էլտիվէնլի գաուրնա թագտիմ էյլէտիյի սըրատտա, քէօշկին քհատհանատը միսաֆիրլէրին նէզտինէ թէգարրուզ իլէ, քէնտիլէրինի սալօնա կէօթիւրէճէյինի պէյտան իթտի, լաքին ժէրմէն մէրգումա մէյտանը պըրագմայարագ Մաժէօր իլէ կէնճ գաուրնը պէրպատ սալօնա կէօթիւրտի.

Պու պէօյիւք սալօն բէք մագրուր վէ հիւզնէնգէզ իտի. բէնգի սօլմուչ մէֆրուշաթը, վէ ֆիֆֆէնմիչ թագըլօպատը հատվի պուլունան պու ճայի էլէմպախչատէ, Մարէթին պիր գաչ

անհրաժեշտ կերպիսի տրնճու ալամ օրուան անոյշութիւն իմ-
ան, Զու հալաէն մի քիչ էսպէս ալան սիյահ էլախվէնի գաւրն.

— վա՛հ պիշարէ Մարեխ, ատ յու մըրըլտանը.

Մաժէօր Արլէֆ իլէ կէնճ գաւրն, հրամիյաթլարընը պէ-
յանուէն գօրգուչօրլար խիշ կիպի նէչխիկէրինէ պագմագ-
աս իչէն, ևիւզ պաշը գաւուներն էօնիւնաէ արդը վիճուա
խիտի, մէրդուճ իչէրի կիրմէչ ճէնարէֆ խուէմէչօր կիպի
պէրպադ տուրտուգան ասնա, իչէրի տախտալ իլէ կէնճ գա-
ւրներն էօնիւնէ տօղրու կիտէրէք ֆէչգէլատէ խճճիտամբնա-
բանէ պիր սէլամ վէրսան. Մաժէօր տախ խատէչի սէլամ իլէ.

— Լօղլարըն ֆէնալըգրնա բայգուշն թամ վագթը մուս-
յէնաէ վարըլ օրագիչիխիտիդ չայանը թահսին տէչիլմի՞ տօր,
տէմէտի խուպէրինէ, Հէքիմօր.

— Ջահիլ ադիլէրի սաբէր օրտուզունուդ ճիհէմիլէ, հէր
տուրլի մէվանէյի բայիտնալ իճմէկ իգճիխտարընա մնալիք օրտ-
շունըդ մուճիսի հայրէթ տէչմի խտ տէ, մնատամ ճէնապէչ-
բինին պու գաւուր զահմէթէ քամահամիդ խաթըչէրի, քայի-
ֆէչէլ բէճալըն է քսէբխանէ միչէտը օրնիատն պիր գուվվէթի
օրտուզունատն, չայանը թահսին ու հայրէթ տէր . . . տէտի.

Հէքիմօր, պալատէքի սէօղլէրի սէօղլեր իչէն կէօղլէրինէ
սիյահ էլախվէնէլի գաւրնա տիկքաթ օրտուզունատն, Զուտո մէ-
տատնընատքի քիչ չիչ խանէտէ պիրինճի ատֆիա օտատագ կէօղ-
ատմչի ղէմատն կիպի, ևիրնէ իճիճրէմէչէ պաշլամըշ խտ. Մէր-
գուճ, պիր տատմի էվվէլ միտհիշ խատիրլէրինին պատը կի-
քատնը տրիքնատա էգիլէրէչ. Վէ չօճուգ կիպի տպլատագրնը ու-
նուտատագ, չէհվէթի տրդու արնըն գալգինէ վէքտրի ճէհատրէ-
ճիը մնուվադ գաճէչ իլէ ճիճրէմէչէքտիրին օճուրմագատա, վէ
կէնճ գաւրներն հալալէճիլի սէտատնատան յէզգէճիճատ օրմագ-
ատա խտ.

Զու սրրատա Մէճիր Ռիյէր կէլէրէք թամամին հաղըր օ-
ատուգունը իճնատար իճտ. Հէքիմօր հէնագ սէվմէչէ պաշլա-
տրդը կէնճ գաւրնատ գօլուներ թագամ իլէ նէմէչ ատլնրնատ
էնատրէչը. ևիւզ պաշը, պիր տատմի էվվէլքի մնահքուճիչէճը

պիճատնիչէճին, վէ պէչէքի տիւնէճատրնը գնատճմուշ խրէն,
Մաժօրըն պիր սէօղու քէնատխինի տատրդ օրատուգա գաճիչէճ
ուչդուսրճատն ուչատնագրտատգ, գերվէչի խճչատղէն կիրատ-
նը հագըդատճէ տիւչիրատի, գիրնա Մաժէօր.

— Մճատի՛, միւտատաէ պուչրուկրդ իտէ միճիճէկճա ճէ-
նէրատլըն ճէչքիճուպրնատա պէչատն օրտնատն չէքմէճէկ կի պուտնագ
իչէն, հատիտագ օտատրնա կիտէչիմ, տէմիշ խատ.

Հէքիմօր պաշտատն պատգա գաւուր ճիճիկնատն, պիր պագ
էվվէչ կիւճ հալ իլէ հճիպնատէն իգճալէ խտճգիչիմ օրտուզու-
պղուպղու, պիրտնէն պիրչէ տավտէճ իչդէտա, չիտնքի չէքմէ-
ճէնէն պրօչնատպու օտատ, Մարեխճէն վէճճատ իչդէտիչէ, վէ
պիր գատճէ էվվէչ իչէրի կիրմէչ ճէհատրէճի խտճգիչիմ օտա
խտ.

4

Գատիչնէն քիրատ, միւտատաէչէրէ իչէ Մաժէօր Արլէֆի,
սիյահ էլախվէնէլի գաւրնըդ, ևիւզ պաշը Հէքիմօր Լատպէչնէ,
միճիճէչճա Մարեխճէն օտատրնա կիճիմէչ իչդէն հաղըրատն-
մնագատա պըրագատագ Լատիրէչ տատտէճի խտճգիչիմ.

Մարպէչճի ճատատէճինատճ մնուգիմ տէչիպէրը Լատգ գատճ
Ֆօչմանըշն միճատֆիչրէչէրինճէն ադիմէճիճինատճէն օն տէօրճի գատճ
ատնրատ, կէնճ տօսճուտնուդ Ագմանն ուչանագրտագ, շատգրշն շատ-
գրշն էճրատճիշնատ պագմագատ պաշլատրդ.

Ագմանն, էվվէչ էմիրատճ պուչրուկնատուդ մնահատի ճանըչատ-
մատգ, քէնատխի պիրչ միճատէրճէն իւ գէչրինատճ էտճիրըճրըչ, վէ
իւղէրինէ պէչատգ վէ կէնէշ պիրչ քիշմիրչ շատգ էօրճիկնուչշ խտ-
ատ. կիւճնէշճէն գէչատէրէչ, էօրճիուգատ ըէնատկի գուտնատչատր իչդ-
ատէօշէնատշ օրատն պու կիւգէչ էտճատգ օտատրնատ թէնէվիր իչճ-
ատշ օրմատգրատ, ատէչիգատնդր չըմինէնճէն իւղէրինատճ պուչրուկնա
տշ օրմատգրատ, տէչիգատնդր չըմինէնճէն իւղէրինատճ պուչրուկնա

սասթիըն , պէշ պուշուղը կէօսթէրմիյինի կէօրտիւ , վէ քէնտի քէնտինէ .

— Պէն նէ՞րէտէյիմ . . . (Պիր ազ տիւշինտիւքտէն սօնրա .) Լիվէթի խաթըրմա կէլիյօր , տիւն ազշամ պիր նէրէ տաւէթլի խոմ . . . իչլէթ իչմէտիմ . . . Ֆագաթ նէ՞րէտէ , ա՛, պիր գըշ պահճէսինտէ Մօրիա , Մալօնիյա , վէ Նինի Բօմպատուր իլէ պէրապէր խոկ . . . Ֆօլմանըն խանէսինտէ . . . պատնա իչլէթ իչմէտիմլէր . . . սարխօշ օլտում . . . պէնի պիր մահալէ կէթիւրմիւշ օլմալը տըրըր , ոէտի .

Արման գալդարագ տըղդաթլըճա էթրաֆընա պիր տահա պագընտը , օ վագըթ պիր քիւչէտէ հարաքէթէթիդ վէ տաքիթ պիր հալտէ պիր գօլթուղ սանտալէսինէ օթուրմուշ , վէ աթէշլի սիյահ կէօղլէրինի տիքմիշ օլան կիւզել Ֆօլմանը կէօրմէտի իլէ միւթէհայըրանէ .

— Ֆօլման , ոէյու հայդըրսը ,

Ֆօլման .– Սաղահլար հայր օլսուն ոօսթում, նասը՛լ բահաթ ույուտուն՞ուզ մը . . . նէ՞ չաբըդ սէրհօշ օլտունըդ . . . թամ օն պէշ տաաթ տըր քի պիր քէրըդ պիլէ կէօղլէրինիդի աչմատընըդ . . .

— Տէմէք քի պէն սէրհօշ օլտում , վէ սիդտէ պէնի պուկիճէ միտաֆիրլիյէ գաղուլ իթմինիդ ,

— Լիվէ՛թ , էօյլէ իյճաղ խոկյօր խոմ ,

Տէլիգանլը պիւթիւն պիւթիւնէ տօղրուլուղ գալդը . վէ Ֆօլմանէ միւթէպէսիմանէ պիր նաղար աթտարագ .

— Սիդ բէք ալիճէնաղաբընըդ մատամ , ոէտի ,

— Խա՛յր պէն խոտրէէնտիմ .

— Սի՛դ մի ,

— Լիվէ՛թ աղիդիմ ,

Գու արքատա Ֆօլման սանտալէսատան գալդարագ Արմանըն էտանընա օթուրուղ էլինի թուքտու , վէ մըղնաթքա կիպիր ճաղիպէլի պիր նաղար իլէ սէլիգանլըյա պագարագ .

— Լիվէ՛թ , պէն խոտրէէնտիմ , սիդի պուրատա ալըգօյմագատան մագատարմ պիր խըյանէթ տիր . ոէտի ,

— Լաթիֆէ՞ մի խոխյօրսունըդ ,

— Խայր , տօղրուսընը սէօյլէյօրում ,

Ֆօլման , պու անտէ պիր չայիրին պիլէ թէխայիլ խաէմ յէճէյի տէրէճէտէ ճաղիպէլի պիր գատըն օլմուշ խոխ . մուսթաֆիլէ յհա՝ արգատընա վիճատընին պէ յտալըդը կէօրիւնէճէք մէրթէպէտէ ինճէ պիր թիւլ էլտիսէ կիյինմիշ , մինի մինի ամաչ յագլարընը գըրմըզը սաթէնատէն մատնուլ թէրլիյէրը իչինատէն հապա իթմիշ , սիյահ վէ չօգ սաչլարընը գարմագարընըդ վէ կէլինի կիւզէլ պիր հալտէ , գար կիսալի պէ յագ ուտուզլարընա տէօգմիշ , մահմուր կէօղլէրինի պիր տուրէթը միչֆիգանէտէ տէլիգանլընըն եիւդինէ տիքմիշ , վէ նիմ քիւչատէ օլան զօնչէ տուտագլարը արատընատան իչի տըրա միւնթազամ ինճատու կիսալի տիչլէրինի տըղ իթմէքտէ պուլունմուշ խոխ . մուտաֆիլէ յհա պէ յագ վէ տիլտէր գօլտարընատան պիրինի Արմանըն պագընտունա սաթարագ .

— Լիվէթի սէվկիլիմ , սիդ ծն պէշ տաաթտէն պէրի խանէմտէսինիդ , պուրատա պուլունմանըդընը սէպէպտը հադըգ խոնէ տուչատանըդ , բէք զիյատէ հայրէթինիդ տրթատագ տըր , ոէտի ,

— Հիչ պիր շէյ խոթթըմա կէլմէյօր , պէն պու տէրէճէ աէրհօշ մը՛ խոխմ .

— Միլէմէնկլի Գանքէր սիդի արատատընա տէրզ էլինիդէ աթը վէրմէք խոթէտի ,

— Սիդտէ պէրապտատընըդ ոէյի՛լ մի ,

— Լիվէթի ,

Արման՝ խագերինէ էյիլմիշ օլան կիւզել Ֆօլմանըն հալինի , գալդի տիկէր պիր մուհապէթի իլէ տօղու օլտուդունատան անլատյօր խոխ քի , մէզդուրէյէ ,

— Նէ՞ իչին պէրապտատընըդ , ոէյու տօրտու ,

— Մէրագլը խոխմ ոէ օնըն իչին ,

— Սիդ մի՞ մէրագլը խոնինդ , Ֆագաթ նէյոէ՞ն տօղայը մէրագ խոխյօր խոնինդ ,

— Ա՛ճայիպ , պիր հէքսայէ խոխյօր խոնինդ . . .

Աբման թխթխէտ, մուսմախէյհա ասախ սէօպհնէ ատ-
վամ խոէրէք.

— Ղայէմ աճիպ, ֆէճի, վէ զարիպ պիր հէքայէ . . .
սէտի.

— Հէքայէյի պիխթիմէտամ սէյհի մի.

— Խայր, չինքի ֆըզդանըն պագըյէյունի տէքխամիր
խի ժէք իչին սօֆրանըն ալմընա կէրի վէրսունիզ.

— (Լոլինի անլընա վուրադ.) Ա՛հ, էվվէխ խամիրսին
կէլսի, . . սիզէ անաէն պահա խոյօր խոխա . . .

— Էվվէխ, պիյահ էլամիկնիլի գառընասան . . .

— Հալ պու քի պու չէյէր պիր լախխիֆէ պիր խէյալ լ-
սի.

Աբման, մուպհաթըպանէ պիր նազար իլէ կէսպէ բագ-
գասէյէ պագըյօր խոխ. Ֆագամ Ֆօլմանն բէհմանէ պիրմիտը
իլէ տէլիֆանըննըն էլլէրինի թուխթադ, պիյահ վէ ֆիսուն-
կէր կէօզլէրինի պիր հոլի մնաղմանանէ իլէ Աբմանա ամֆի խ-
տէրէք.

— Զօճուզ . . . տէտի,

— (Բէրէկէյէրէք.) Ֆագամ հէմին խոէրիմ ֆի . . .

— (Աբմանընըն ասչյարընը հօխչադըսադ.) Նամիկէ հէ-
մին խիմէ, հիրմի պէշ հաչընտա օլսուղու հալտէ փէմիմի էա-
բանի չալընան պիր գալդ, գառընդարը դ օլմյ ալտամիտամադ,

— Ֆագամ պէն սիզի . . . ալտամիտայօրում . . .

— (Դօլընը Աբմանընն պօյնունա ատադադ.) Ֆադդ խ-
տինիզ վի պէն սիզին վալխէնիզիմ . . .

— (Կիւլէրէք.) Ո՛, պիզ վալխէնիզ բօլօնը խճրա խյնն
րէք կէնճմինիզ.

— Բէք էյի, պիր հէմչիրէ ֆագդ խոխնիզ . . .

— Հայտէ էօյլէ օլսուն.

— Ո հալտէ հէր չէյ պիր հէմչիրէյ սէօյլէնէպիլիր . . .
պիր հէմչիրէնէն քէմմի էտադ խոխէմէզ . . .

— Ֆագամ պէնիմ սիզատէն քէմմ խոէճէք պիր ադրըմ
էօգ տըր . . .

Ա՛, եհնէ՛ մի էալան սէօյլէյօրսունըզ.

Մուսմախէյհա ասպըրսըզըրընա ալամէթ օլմադ խզրէ
կիսզէլ. այադընը եէրէ վուրադադ.

— Էվվէթ, հադդընըզ վար, պիր գառընդըն խանէսինադ
տավէթտէ պուլունըլսուղը պէհանէսի իլէ հէր պիր շէյ խա-
պէր վէրիլմէզ, պէն տէ սիզին իչին պիլմէտիյինիզ վէ թա-
նըմատըղընըզ պիր գառըն տէյի՛լմիյիմ.

— Խայր մաասամ, չինքի կէօզլէրինիզ, պէնիմ պիր ուօս-
թում օլմադ խամէտիյինիզի կէօսթէրիյօր.

— Տօսթատան տահա գիյատէ, չինքի սիզի սէվէյօրում.

— (Գէմսի հայրէթլէ.) Սի՛զ մի . . . պէնի սէվէյօրսու-
նըզ . . .

— Էվվէթ, պու ագշամտան պէրի.

— (Կէօզլէրինի եէրէ էյէրէք.) Աֆվ խոէրսինիզ մաասամ,
սէօյլէտիյինիզ շէյլէրէ ինանամայօրում . . .

— (Կիւլէրէք.) կէնճ տիսանէ, պիր ատէմի ասրխոշ խ-
տատագ տա խանէմտէ ալդօյմադ զահմէթինի խոթիյար խոէ՛ր
մի խոխ, էկէր . . .

Ֆօլմանընն պիր նազարը աչըգանէսի սէօպհնէն խրմալ
խիմիշ խոխ. Աբման պիրտէն պիրէ այադա գալդըգ մուսմախ-
լէյհանընն էլինի թուխթադ.

— Մաասամ, պու սանիյէտէ այադլարընըզա գառամմա-
տըղըմտան տօլայը աֆվընընըզը խոթիյհամ խոէրիմ, սիզին պիր
նազարը աֆընֆէթինիզէ մաղհար օլսախլմէք իչին, պէօյիք
պէօյիք ֆէտահէտարլըգլար խոթիյար օլուհատուղու հալտէ,
մուհասէթինիզէ նայիլ օլսուղումա տայըր օլան շու լութ-
ֆուհնուղը գապուլ խոէմէտիյինմանէն տօլայը, թէքրար թէք-
բար աֆվընըզը նիյազ խոէրիմ, տէտի,

— Էվվէթ, սիզին այագլարընըմա գառամմատըղընըզ,
մէսուրիյէթտէն պայրընմատըղընըզ, գալդինիզին պաչգա պիր
սէվտա իլէ տօլու օլսուղունը կէօսթէրիյօր . . .

— Էյվահ մաասամ,

— Չինքի սիյահ էլտիվէնլի գառընը սէվէյօրսունըզ,

— Էվվէթ մաամ. . .

— (Խաթիհզա իլէ կիւլէրէք.) Պիր աբրիը նասըլ իմթիհան իմտիհիրլէր կէօրմիւն մի.

— (Պաչընը էյէրէք.) Իէք ուօղրու.

— Եիմնի էակի ուօսթլար կիպի գմնուչալըմ, ֆագր իմինիզ ք՛ի պէն սիպի սէվմէյօրում, սիզ տէ պիր պաշպասընը սէվմիյինիզ իչին պէնի սէվմէյօրսունուզ... Ֆագաթ պիպի պիրիսիրիմիզէ բագմի իտէն պիր իսթիֆատէ իւմիւտի վար...

— Իսթիֆատէ՞ մի վար.

— Էօյլէ կա, նէ՞ իչին օլմասըն.

— Իբիմիզին իւմիւտ իմմէքտէ օլսուզսունուզ պիր իսթիֆատէ՞ մի տիր.

— Եիւպհէմիզ, իսմի պըրագընըզ տա սիզտէն պահա իտէլիմ (Ախմանըն էլինի թուֆանդա.) Սիզ սէրսէրի եահուտ կիպի տիւնէյսը ուօյլասան վէ հիչ պիր եէրտէ տուրմայան սիյահ էլտիվէնլի գաադընը սէվէյօրսունուզ.

— (Թէլաշ իլէ.) Մէզպուրէ չիմնի Բարիզտէ տիր.

— (Մէսրուրանէ.) Էօյլէ՞ մի, պու պապատ տահա հազըր այըլըրըմ, չիմնի սիզին պահա նէտէն ուօյսը միհիմաճ օլսուզսունուզը անլայտաճագ սընըզ. (կիւլէրէք) ուօսթուրում, պէնիմ կիպի պիր գաադն, պուլունսուզսունուզ միւչկիւլ հալտէ էն կիւղէլ պիր մինչին տիր, անլայըշա կէօրէ սէվմիյինիզ գաադն, տիւն պէնիմ մուհապէթիէ էհէմմիյէթ վէրմէսիյիմ կիպի էհէմմիյէթ վէրմէզ պիր մէրհամէթսիզ տիր.

— (Հայրէթ իլէ.) Տի՞ւն մի.

— (Տուտապլարընը ըսրըարագ.) Պիր չէյ սէօյլէմէտիմ ֆագր էյլէ տէ, պըրագ ք՛ի սէօղիւմտէ տէվամ իտէյիմ. Էկէր սէվմիյինիզ գաադնընն նէզտինէ վուսուլինիզի իմքնանընըզ կէօրէրէք մէյսու օլուչօրսանընըզ, պէնիմ կիպի պիր գաադնընն նասիհաթը, սիզին իչին բէք պէօյիւք ֆայիտէլէրի մուճիպ օլաճաղը տէրքհալ տըր...

— (Մահզունանէ.) Նա՞սըլ, պահա մուամէնէ՞թ մի իտէճէքսինիզ, նասիհա՞թ մը վէրէճէքսինիզ.

— Նիչին վէրմէյիմ.

Պու աբրատա Ախմանընն չէհրէմինտէ պիր ալայիմի ըղխըրտաղ դուհուր իտէրէք թէլաշ իլէ.

— Պահա պիր տուզաղ գուրմայաճագսընըզ նա, տէմէսի իւպէրինէ, Ֆօլման սէրպէսթ պիր թաւր իլէ.

— Խայր, տէօմ.

— Հալ պու ք՛ի... չիմնի...

— Տահա չիմնի սիպի սէվմիյիմի պէյան իմմիշ, վէ սիպ տէ ինանմըշ իտինիզ. (Խաթիհզա իլէ կիւլէրէք) էվվէթ ուօսթում պէն սիպի սէվմէյօրում, վէ իչինէ պու սէպէպտէն սիպէ խըտամէթ իտէճէյիմ... Թայիֆէյի նեահանընն գալպի անլաշընմազ պիր մուամմա տըր. (պիր ազ տիւշինտիւքտէն սօնրա) նասըլ ք՛ի խաթըրլայօրսունուզ, տիւն ագշամ լօրտ ճ... իլէ իզտիվաճ իմմէք ֆիքրինէ իտիմ... ըճաալը Թահտը էսարէթէ ալմազ պիր գաադն իչին գօլայ տըր սէյէրէք, անլէրին մուհապէթինի Թահտիր իտիյօր իտիմ, հէր սէֆասընէ զալէպէ չալտըղըմ մուհապէթ մուհապէպէլէրինէն օսանտըղըմ իչին, սաէթնա պախտըսարանէ պիր հայաթ էլտէ իմմէք իսթէյօր իտիմ, ուօսթուրում Մօրիս Իսթիֆան սիպի վէ մահզունն չէհրէնիզի պահա կէօսթէրէրէք, Թէքմիլ Թահսիվուրաթընը մահվ ու պէրպատ իլլէյտի. Մօրիսին ֆիքրինճէ սիպին գալպինիզէ սաոըզանէ պիր մուհապէթ վար իմիշ ք՛ի, անէ գադրը պիր տէվա պուլմազ միմքինսիզ իմիշ.

— Իէք ուօղրու տըր.

— Իչինէ պունըն իչին պէնտէ սիպի սէվմէք վէ Թահտընզանան սէվիլմէյէ եէմինն իլլէտիմ.

— (Մահզունանէ պաշընը սալլայարագ.) Պիր գալպէ իբի մուհապէթ պիլտիէն իճրայի հիւքմ իտէմէզ.

— Օհա նէ՞ շիւպհէ, պէն պունը պիլմէյիմ ճիհէթիէ էվվէլ էմիրտէ եալընըզ ահալտընըզ օլմազ իտիմ. սիզ սիյահ էլտիվէնլի գաադնը ապայօրսունուզ, իչինէ պէն օ գաադնը պուլաճաղըմ.

— Մե՞զ մի ։

— Լվվէթի պէն . մուքիւնախ կէօրախլիւնիխ չէյլէր պէ-նիմ իչին ճիւքիւն տիր . սիղ տահա ֆօլմանը պիլմէյօրսու-նըզ տօսթում ։

Գու արալըզ ֆօլման պաշըներ մայրուրանէ գալտըմըզ, վէ կէօղլէրինուէն աթէշլէր սաչըլմադա պուլունմուշ օլսու-զու հալտէ Արմանա պադարագ ։

— Իմոի սիղի պէնի սէվմէյէ իճադար իլէ օղրաշմադ վագըթ զայդ իթմէք օլսուզունամն, իչէ պաշդա տիւրլիւ կիւրիշմէք իստէյէմ . պինանէն ալէյհ օ գաարներ պուլարադ սիղի պիրլէշտիրէճէյիմ . . . ծներն սիղի սէվմէմինէ չալըշա-ճադըմ . . . տէտի ։

— (Եաչըրարադ .) Գու ֆիքիրատ՞ մի պուլունույօրսու-նըզ ։

— Եիւպհէնիզ , մումանիլէյհա իլէ սրանըզսա պուլունան մէվանի վէ միւշկիւլաթըն գալդմասընը իստէյիմ . սկյահ էլ-տիվէնլի գաարն սիղէ գօլարընը աչարնա սա , սիղ տէ մուհա-պէթը ճէտիտէ զանն իլլէտիյինիզ մուհապէթին , սբրթի պիր արզուսի չէհվանիտէն իպարէթի օլսուզուներ անլայսաընըզ ։

— Ա՜հ , պու տէտիյինիզ մուքիւ՞ն մի ։

— Զօճո՜ւզ , էլպէթ կէօրիւրսինիզ ։

— Մաաա՜մ , հագդը աճիկնատ իպրադ պուլուրսուզու-նըզ պու գաադար մուամէլէյի նէուվաղիշգեաարանէլէրինէ թէ-շէգգիւրէն , այագլարընըզդա գարանմասընըզմ հագդդաթէն բէգ պէօյիւք պիր գապահաթ տըր . ֆագաթ նէ՞ կարայըմ , հէր ան հայաթընըն պիր մըդտարընը մահվ իտէն գալմա-տէքի աթէշ , կէօղլէրիմի քէօր վէ գուլադլարըմը սաղըր թ-տիյօր , նանքէօրլուզումա պատի գուլօր ։

— Եիմոի պուհնարատան պահաճ լուզում էօղ տըր . պիզ իչնիզէ պադալըմ . . . սէվմէյինիզ գաարընըն Բարիզաէ պու-լունուզունը սէօյլէմիշ իտինիզ տէյի՞լ մի ։

— Լվվէթի ։

— Մումանիլէյհայը պիզդաթ կէօրաիւնի՞զ մի ։

— Տիւն սապահլէյին Տիւֆօն սօգադընըն քէօչէսինի սօլաչըր էրէն , արադա իլէ սիւրաթլա եանընսուան կէչտի . օ անառէ ադիմ պիր հէյէճանէ տիւչար օլսուզումսուան , պու-լունսուզում մահալտէ պիլա հարաքէթի գալա գալտըմ . ա-բրադընըն Բօաէռալ սօգադընա տէօնտիւյինի կէօրսիւյումտէ , արգադընսուան գօչսում իտէ տէ գայդ օլմուշ իտի ։

— Պէյիս էօգ , էլպէթտէ պուլունուր . պիր հաֆթա կէչ-մէյտէն էվվէլ պուլուրսուզ , պէլքի եարընը , իհթիմալ քի իչի կիւն սօնրա . . . հաֆտա պէլքի տէ պու ադշամ . . .

— Օ՛ , եարընը , պու ադշամ . . . ֆագաթ պու գուսուրէ-թի նէրէ՞տէն թէտարիք իտէճէքսինիզ ։

— (Միէսաիր պիր սէտա իլէ .) Տօսթո՜ւմ , պիր թագըմ սատմէյը վար քի , եալընըզ պիր գաշլարըմը չաֆտամ , նէֆս-լէրինի ֆէտայէ հազըր օլսուրսար . իտիի նամօզ օլսուրսա եիր-մի տէօրթ սաաթ զարֆընսա Բարիզի պիր էլտիվէն կիպի իչի տիչինէ չէվիրմէզ օլսուրսմ ։

Գու սբրտսա Ֆօլման էլինի , եանընտա պուլունան չան գօրսօնունա ուզաֆտարադ չանը չէքէր չէքմէզ , զայէթի կիս-զել պիր խրտմէթճի գաարն կէլիպ չիմինէնինն իւզերինտէքի չէմիսանըլարը եագտըդտան սօնրա մատամըն էմրինի պէքլէ-տի , մումանիլէյհա իսէ մէզարսըբէյ ։

— Եէմէք հազըրլանըն , տէտիքտէն սօնրա (Արմանա խիհատէն) ։

— Գէրսաէր Թաամ իտէրիզ , պու ադշամ սիզի իհթալ-եան թէտհրսունա կէօհիւրճէյիմ , տէմէտի իւզերինէ , Ար-ման գապուլ իհմէմէզլիք էյմա իտէն պիր հարաքէթտէ պու-լունընճա Ֆօլման եաուաշեա ։

— Էկէր թէքլիֆիմի ըէտտա իհմէք կիպի պիր եարա-մադլըգտա պուլունուր իսէնիզ , սէվմէյինիզ գաարընը պու-լամադընըզ , տէմէտի իլէ , Արման ։

— (Մուհիյանէ ։) Ինք ալա մատամ , էմրինիզէ իհթա-ատ իտեճէյիմ , տէտի ։

5

Դարկինի քիրամ հազրաթը ենայէօ սօգաղընտաքի Արմանըն իգամէթ իլէմկի քուչիւք խանէյէ կէօթիւրէճէյիզ, Էվվէլքի գաղատա սրզ իլէմկիմզի վազտանըն էրթէսի կիւնի, Արման խանէսինտէ գուլունուլ ը իտի. Մէգքիւր խանէ ճիլտի էվվէլտէ թարիֆ իլէմկիմիզ հալտէ իտի. Իհթիյար ժօր, հալա խանէէնին քհահնասը օլարագ տէլիգանլըյա խըտմէթ վէ նէզարէթ իտիյօր իտի.

Արման, հավիկէ վէ պահճէյէ նազըր օլան կիւղէլ պիր օտաստա պիր մինտէրին իւզէրինտէ ուզանմըշ օլտուղու հալտէ, միւթէֆէքքիւրանէ սիկարա իչէյօր իտի. չիմինէէնին իւզէրինտէքի սաաթ ագշամըն պէշ գուչուղունը կէօսթէրիյօր իտի.

Արման, օ արըստա սօգաղըն գաբուսը չալընմասը իլէ պիր գուբէ արապասըրն իչէրի կիրտիյինի, վէ արապատան պիր տէլիգանլը իլէ կէնճ պիր գադընըն էնտիյինի կէօրտի. գու միսաֆիրլէրը կազէթա մուհարրիրի Մօրիս իլէ տիլգէր Նինի Բօմպատուր իտիլէր.

Մօրիս իսթիֆան ըէֆիգէսինէ գօլունը թագտիմ իտէրէք, միսաֆիրլէրի գաղատ իտուպ իթմէյէճէյինի էֆէնտիսինէ սիւալ իլէմէք իւզրէ, ազըճըդ պէգլէմէլէրինի սէօյլէյէն իհթիյար ժօրը պիր թարաֆա չէքերէք, վէ.

— Գէն Հասպանճը տէյիլիմ, Արման պէնիմ իչին տայիմա էվտէ տիր, տէյերէք, Հօգաղը չըգմայա գաչլատը.

Արման միսաֆիրլէրինի գաբունըն էօնինտէ գարչըլայատագ.

— Սէֆա կէլտինիզ տօսթլարըմ, քէյֆլէր նա՞սըլ, տէտի.

Մօրիս. – Գունը պիզէ սօրմալը, գադաթի գու կիւն եվրիւնիզ կիւլէյօր, Ցօլման նէ՞ կիւզել հէքիմ իմիշ.

Արման. – (Գաչլարը չաթըլարագ.) Էօյլէ՞ մի.

— Զիվի չիվիյի սէօքէր տարսը մէսէլի մուհասէթտէ տէ գապուլ իտիլմէլի տիր, չինքի պագտանըզ ա՛, Ցօլման պիզի չիֆայագ իթմիշ.

— (Հայրէթ իլէ.) Ցօլմա՞ն մը.

Նինի Բօմպատուր. – (Կուլէրէք.) Հա՛յտէ, երինէ քէթմը էտարէյէ պաչլամա չէյթան.

Մօրիս. – Պիզ հէբսինի պիլիրիզ.

Արման. – Հէբսինի պիլիյօրմո՛ւսընըզ.

Մօրիս. – Էվվէ՛լ, հէբսինի տօսթտուր.

Արման. – Էօյլէ իսէ պանա տա էօյրէտին, չինքի պէն հիչ պիր չէյ պիլմէյօրում.

Մօրիս. – Նա՞սըլ, պիզի պուտալա եէրինէ՞ մի գօյօրսընըզ.

Արման. – Ցագաթի եէմին իտէրիմ քի...

— Բէք էյի, պիզտէ իչի կիւնտէն պէրի օլան էֆալ ու հարաքէտթընըզը թարիֆի իտէլիմ, էվվէլա տիւն սապահլէյին սիզի Ցօլմանըն խանէսինտէ պըրագտըզ, սապահ վէ ագշամ թաամիլաբընը օրատա իթմտինիզ.

— Գունտան նէ չըգար.

— Հիչ պիր չէյ, ագշամտա պէրապէր թէաթրօտա իմիշսին.

— Էվվէ՛լ, Ցօլման պանա լօճասընտա պիր մահալ վէրտի.

Գու արալըդ օտանըն գաբուսը էօնինտէն պիրտէն պիրէ.

— Տօսթտումուզ Մօրիս հեր չէյի պիլտիյինի իտտաա իտէր, հալ պու քի պիր չէյ պիլմէդ, տէյու պիր սէս իչիտիլմէսինի միւթէագրիզ գաբու աչըլարագ Ցօլման արզը վիճուտա լյէյինճէ, ճիւմլէսի ըզհաբը հայրէթ իթտիքտէն սոնրա, Մօրիս.

— Իշիե Ֆօլման իֆատէմի թէչեխա իչին կէլիյօր, տէ-տի.

Ֆօլման. – Եանըլըյօրսուն, Մօրիս.

— Պա՛հ, նէտէ՞ն մալիւմ.

— Մատէմ քի տօսթումուզ Ադմանը կիւրիֆթարը շիւպհէ խոէն պէնիմ, վէ մատէմ քի պիր մատէմլի մուհիմիէ իւզէրինէ գօնուշմադ իչին կէլմիշ խանիմ...

— Մօրիս. – Եա՛, Ֆօլման. – Պինաէն ալէյհ Ադման իլէ արամըզտա պազը էտաթ իւզէրինէ գօնուշմադ լազըմ օլսուդունատան, օիպի գաբուտան տըշարըսընա թէչրիֆէ տավէթի խոյօրում...

Նինէի Բօմպատուր. – Օ՛, օ՛, պու նէ թամը, տատէթա պիզի գօվըյօրլար.

Պու արալըգ Մօրիս, Ֆօլմանըն քէնտիսինէ մանսալը պիր թարզ իլէ պազտըղընը կէօրէրէք եէրինատէն գալդըպ, Բօմպատուրա.

— Հայտէ կիտէլիմ Նինի, պու եէնի իչի տօսթլարըն բահէթինի պօզմայալըմ, տէյէրէք, վէ Ադմանըն էլինի սըդարադ րէֆիդէսի իլէ տըշարը չըգատը.

Ֆօլմանըն պու մէմուրին զայրի գիյարէթինատէն շաշըրմըշ օլան Ադման իսկ մուհիմիէյհայէ.

— Սի՛ղ, սիղ պուրայը թէչրիֆ պույուրսունըզ հա՛, տէ-տի.

Ֆօլման, ճէվապ վէրմէքսիզին ումուդընատաքի չալընը, չապադասընը, վէ էլտիվէնլէրինի մինատէրին իւզէրինէ ֆըրլատատադ, վէ տէլիֆանըլըյա միւթէապէսիմանէ պիր նիկահ աթֆի խոէրէք.

— Պէնիմ գիյարէթիմնէ մուճիպի հայրէթ նէ՞ կէօրսիւնիւզ, տէտի.

— Հիչ իւմիւտ իթմէյօր խանիմ.

— Տօսթո՛ւմ, պիզի թէաթրօտա պէրապէր կէօրսիւքլէրինատէն պէրի, պիւթիւն Բարիզ ահալիսի արամըզտա միւթլազա պիր շէյ օլսուդունա հիւքմ խոյօրլար. Ֆիլվադը պու

գիյիմ եանըմդ խէտտէ, պիր կիւն հադըդաթ օլաճադ տըր.

— (Կիւլէրէք.) Էօյլէ՞ մի զանն խոյօրսունըզ.

Ֆօլման պու արբատա պիր քէրրէ տէլիֆանըլըյա, վէ պիր տէ էնատամ այինէօթնէ պազարադ.

— Պուտալա սէնատէ, տէտիքտէն սօնրա կէլիպ Ադմանըն եանընա օթուրսադ.

— Պէնի միսաֆադպէլտէ սէվճէք օլան պիր կէնճին եաընընա, մուհիմ պիր շէյ օլմատա պիլէ կէլմէքլիյիմ թապկի տիր. Ֆագաթ միսաֆէրիհ օլսունըզ. պէն պիր իշ զըմնը իլէ կէլտիմ.

Ադման թիթրէտի, մուհաթիէյհա խէ.

— Սիղի ալմադա կէլտիմ, տէմէտի իլէ, տէլիֆանըլընըն հայրէթի արթադադ.

— Պէնի՞ մի՛, տէտի.

— Հայտէ էլպհէնիզի կիյինինիզատէ կիտէլիմ.

6

Ֆօլման. – (Եալընա պիւրինէրէք.) Կէլինիզ, հօշտա սիզէ չօգ շէյլէր հիքմայէ խոէճէյիմ.

Ադման. – Ֆագաթ պէնի նէ՞րէյէ կէօթիւրիյօրսունըզ.

— Սէն կէլտէ սօնրա անլատըրն.

Ադման, պիլա իխթիյար կէնտ դատրնա թէպտիլէթ իտէրէք, քէնտի քէնտինէ.

— Իշիե զարիպ պիր դատըն, տէտի.

— Հէվա սէրին տիր ապիղիմ, իւշիւթմէնիզ, դալըն պիր բաղճօ կիյինինիզ, սօուդ ալմանըզը խոթէմիմ, արթըզ պազարանա այրտ տըր.

— (Կիւլէրէք.) Էօյլէ՞ մի.

— Սէվկիլի տօսթում, անլայօրսունըզ հա՛, օիպին իչին պիր թազըմ էֆքեար ու թաասիվուրաթ պէտլէյօրում.

Արման պիր օտայա կիտուպ արգասընա պէյազ ֆիլտիգօտան դայէթ պիշմիլի պիր բալթօ ալմըշ օլարագ արշարը չըգընճա, Ֆօլման կիւլէրէք.

— Էլպիսէնիզ բէք կիւզել եագըշըը, ֆագաթ պէնիմ խթէհսիմ Թուալէթ պու ատչիլ տիր, պէյազ բալթօ պագը քէրըճ մուճիպի նէֆրէթ օլուր... պախտատա կիճէ օլուրսա... ատէտ.

— Եօգսա պանա պիր օյո՞ւն մը իճրա իթտիրմէք խթէհյօրսունըզ.

— Իհթիմալ տըր.

— Ա՛ճայիպ, Թապանճալարըմը տա ալմագ լազը՞մ մը տըր.

— Պէն Իթալիա հայտուտարը կիպի միւեյյան օլարագ Բարիզատ ատչահաթ իտէնէլերի սէվմէմ. ֆագաթ ուֆագ պիր խանչէր ալսանըզ ֆէնա օլմազ.

— Տէմէք քի պիր Թէհլիքէյէ գարշը կիտէճէյիմ.

— Գու պապատ սիպէ ճիտտի պիր չէյ սէօյլէյէմմէմ.

— Եէմին իտէրիմ քի սիզ բէք զորիպ պիր գասընաբընըզ, պուֆնատան պաշգա պանա էն մէճպուռնատէ իչլէրի Եաբտըրմագա միգթէտիրսինիզ.

— Գու տա պիր խատխէթ տիր.

Արման սիլահ օտասընա կիտէրէք, գօրսիգաբէտարի ուֆագ պիր խանչէր ալարագ Ֆօլմանա կէօսթէրմէճ, մուսահիպլէյէա.

— Իչթէ պու բէք միճնատիպ տիր. չիմնի գօյու բէճակլի պիր բալթօ կիչինճինիզ, ատէմէտ իլէ, Արման պու էմրի տախ իճրա իչլէտի.

Ֆօլման. -Բէք ալա, հայտէ արթըզ կիտէլիմ, արապամ գարունըն էօճունատէ տիր.

— Ֆագաթ պէնի նէրէյէ կէօթիւրտիչինիզի սէօյլէմէյէճէ՞քմիսինիզ.

— Նէ՞ միճնատիպսէթ, Ալլահ էսիրկէսին.

— Օ հալտէ սիզի Թէապըզ իչլէտիչիմ իչին, չայէսթէչի Թագտիր օլուռումը պարի խթիբաճի խոնինիզ.

— Թագտիրէ սէզա պիր իչ կէօրէն տայիմա միւքեաֆաթէ նայիլ օլուր.

Ֆօլման պունը տէյիպ Արմանըն գօլունատան ԹուԹարագ մէրտիվէնին պաչընա կէլտիքլէրինատէ, մէրտիվէնին ալթ գատմէմինատէ պուլունան իհթիյար ժօք, ադիմ հիւրմէթի ու մուհապէթի կէօսթէրիր պիր Թավը իլէ.

— Սաաթի գաչտա ավատի պուլրաճագ սընըզ միւսիւ, տէյու սիւալ իթմէմի իւզերինէ, Արման, Ֆօլմանէ պագտը. մէղպուրէ տախի.

— Մալիւմ տէյիլ, պէլքի եարը կիճէտէ, պէլքի եարընը...

Ֆօլման պունը տէյիպ, Արման իլէ պէրապէր գարունըն էօճունատէ տուրմագտա օլան արապայա պինմիլէր, խըտմէթքար արապանըն գարունըը գարայարագ, նէրէյէ կիտէճէյինի սիւալ իթմէմի իլէ, Ֆօլման.

— Լահարլ սօգաղընա, Խթրաբար մէյտանընըն քէօշէնէ տէյու էմր իլլէտի.

Հայվանլար սիւրաթլա գօչմագա պաչլայընը, պիր ազ սօնրա, Եանղ Էլիզէյէ միւվասլէթ իթտիլէր. պու սըրատա Ֆօլման քէչամէ ադագ իլէ.

— Եիմնի սիզ, գաչմանըզ միւմքին օլմատընը տուրէթտէ էլմատէ օլտուղունըզտան գօնուչագիլիրսիզ, տէտի.

— Էվվէթ գօնուչալըմ, զիրա պու հալէրէ բէք զէյատէ մէրագ խոչյօրում.

— Սէվկիլի տօսթում, սիզին սէյտան էլտիվէնլի գատընը սէվտիյինիզի խոսպէր ալարըզըմ զէմանատէն պէրի, սիզի սէվմէքտէ օլտուղումը տիւնքի կիւն տախի սէօյլէմիշ իտիմ. սէնին պէնի սէվմէտիյին իսէ՝ մուհապէթիմին արթմասընա պատի օլտու. պինատէն ալէյհ պին տուրլի մանիլէրի մանէվ իլլէտիքտէն սօնրա գալպինիզի զագթ իթմէք խոչէյօրում.

— (Ֆօլմանըն էլինի ԹուԹարագ.) Ագաբընըզ պաչընըզտա եօգ օլմալը զանն իտէրիմ.

— (Կիւլէրէք.) Պիլիրիմ տօսթում, ֆագաթ պիլմէ՞զ-

միսին քի ինսան մուսաֆիռաց օլմագ իսթէմիյի չէյի ելաէ իթմէք իչին, էն ուիմանէճէ հարաքէթլէրե գալդըլըր։

— Ցագաթի սիզ միւգիւնսիզ օլան պիր չէյի ելաէ իթմէյի իւմիւա իսիյօրսունըզ։

— Նիկէր սիզ պէօյլէ հէր աէօդիւմէ իթիրազ իսէճէքսէնիզ, հիչ պիր չէյ գօնուչամայըզ։

— Բէք ալա, պույուրըն սիզի ամինէյօրում։

— « Սիզի աէվէյօրում, վէ էր ևա կէճ Թարաֆընընզան սա աէվիլէճէյիմ » աէմիչ իսիմ։

— (Գաչընը սալայարագ.) Էօլուիյիմ կիւնէ գաւար գալգիմ պաչդ ասընըն սոր։

— (Ադամընըն աէօդիւնէ գուլագ աամայարագ.) Նալընըզ պէն սահ գաւրընայուան սէյիյիմ, պու կիպի հալլէրսէ աաէա օլսուդու վէճճ իլէ, բագիպէմի Նազաբընընզան սուչիւմէք իւդրէ չալըչարագ վագԹընը գայագ իթմէյէճէյիմ. պիրազիա սիզի անընն միւգագաթընա Նայիլ իսէրսէք, պու եիւդսէն քէնահմէաէ պիր իսրամէթի իթմէք իսթէյօրում։

— (Կիւլէրէք.) Բէք գարիպ ֆիկըր։

— Նէաէ օլա պէնիմ ֆիկրիմ պու սոր, աէվգիյինիզ իլէ արանըգաա օլան հէր սիւրլի մանիվէրէի գալսորսարագ, ադընը սիզի աէվմէյէ մէճասոր իսէճէյիմ։

Ադաան պիր Նագրէյի մէօսուբիյէթի ամը վէրսիքսէէն սօնրա, պիր ագ էվվէլ քէնահսինէ ըզհաորը սէբոի աչգ իսէն կէնճ գաւրընան ումանագաագ, վէ բէբէլէյէրէք։

— Աֆիվ իսէրսինիզ մանաա, սէօի։

— Սիզին պէօյլէ մէօսուբ օլմանընը Թապիկի կէօրէրէք աֆիվ իսէրիմ ադիզիմ։

— Ցագաթի մանամիվէյհանըն վիւսալինէ Նայիլ օլուբսամ սիզ իւմիւսինիզի...

— Դայագ իթմէ՞զմիսինիզ սէմէք իսթէյօրսունըզ սէյի՞լ մի։

Ադաան, մէզագուբէնին աէօդիւնէ Թաասիգ իսէր եօլու պաչընը էյօի, Ֆօլաան իսէ։

— Խայր սօսԹում խայր, Նայիլի վիւսալ օլսուգսան սօնրա, արզուընըն չիսաէէթի զայիլ օլուբ. իչիէ պու աէգէպլէ Նայիլի վուսլէթի օլմանընըա չալըչաճագըմ, սէօի։

— (Տիւչինէբէք.) Տօղրուսը մաասամ, սիզ ֆէվգէլաաէ ֆիկիրլի պիր գաարընաընըզ։

— Էօյլէ օլսուն, ցագաթի պէնի սինլէյին։

Գու արայընզ արապա օն պէչինճի Լուչի մէչյաանընընա վաասլ օլարագ Գօնգօլոսիյա քէօրբիւսինի կէչմիշ, վէ Սէն նէհրինին սոզ սահիլի պօյունա կիթմէյէ պաչլամըշ իսի։ Ֆօլմանո։

— Նէրէ՞յէ կիսիյօրուզ պիրի՞միսինիզ, սէօի։

— Նա՞սըլ պիլէյիմ, չիմսիյէ գաաար սիզէ սօրսում խապէր վէրմէճէինիզ։

— Բէք էյի, պիզ, վէ եախօտ սահա սօղրուսը սիզ սյահ էլսիվէնլի գաորընը կէօրմէյէ կիսիյօրուզ. մէզագուբէնին Բարիզաէ օլսուղունըզ սիւն սէօյլէմէմի՞շ մի իսինիզ։

— (Բէնկի սիթարագ.) Էվվէ՛թ։

— Թէմամ, իչիէ պէնաէ սիւնաէն պէրի պիր հաֆիֆասա էօյլէնմէք իսթէճիյիմ չէյլէրին իչի սիւլիւսինի խապէր ալսըմ. կէօրիյօրսունըզ ա՛, իչէ բէք սիւբահթլը եաբըշէյօրսում...

— Աման եա՛ Բապպիմ, նէ՛ խապէր ալսընըզ։

— Էվվէլ էմիրաէ աէվսիյինիզին նէրէաէ իգամէթի իչէսինի։

— Խանէսինի պիլիյո՞րսունըզ։

— Էվվէլթ, պունասան ֆագըա օլարագ չիմսի սիզէ սէօյլէմէք ապէս օլաճագ պիր չօգ չէյլէր տահի խապէր ալսըմ։

— Նիչի՞ն ապէս օլսուն։

— Զիննէի վագըթի միւսահապ տէյիլսինը, էկէր պէրհայաթի գալըը իսէն, եարըն պիզէ կէլիր պէրապէր թաասի իսէրիկ, վէ օ զէման ուզուն ուզաասըյա գօնուշուրըզ։

— Տէմէք քի պէնի անըն խանէսինէ կէօթիւրիյօրսունըզ։

— Եանի սիպին օրայա մի վասըլէթինիզ իչին սուհուլէթ-լի պիր եօլ կէօսթէրէճէյիմ.

Գու սըրատա սիւրաթլէ եօլունա տէվամ իտէն արապա Մօպէր սօգաղընա վասըլ օլմուշ իտի. Ֆօլման թէֆէգքիւրաթէ, վէ Արմանն իսէ խէյալաթէ տալմըշ օլսուդլարընան թարաֆէյն սիւքիւթ իմմէքտէ իտիլէր, Ֆագաթ արապա Լահարր սօգաղընա կիրեր կիրմէզ, Ֆօլման պաչընը գալտըրա-րագ Արմանա.

— Պիր գաչ տագըգտանըզ գալը, իտի իչին սուբէթինէ սիզէ խապէր վէրմէլիյիմ, տէմէսի իւզէրինէ, տէլիգանլը ույգուտան օյանըր կիպի պիր հալ իլէ.

— Ա՛, տէյի հայգըրտը.

— Սիյահ էլտիվէնի գաապն Րուսիյալը տըր, հէր եէրտէ եանընտա պուլունմն իհթիյար, Րուսիյա օրտուսընտա պին-պաշը օլուպ իտի գօնմի Արլէֆ տիր, իքիսէտէ օն պէշ կիւնտէն պէրի Բարիզտէ օլուպ, Իսթրապատա մէյտանընտա պիր խանէտէ իգամէթ իտիյօրլար. մէրգում իհթիյար պին պաշը, գըզըն զէվճի մի բէտէրի մի, քէմնէյէ մալիւմ տէյիլ տիր. պուճլարըն նէզտինտէ թագրիպէն գըրգ պէշ հաչընտա Ա-լէքսանտրալը վէ սօն տէրէճէ քեամիմի էտար խըտմէթճի պիր գաապն վար տըր.

— (Թէլաչլա.) Սօնրա՞.

— Մաժէօր, հէր կիւն սապահլէյին էրքէն տըշարը չը-գապագ կէճէնին կէճ զէմանընտա ավտէթ իտէր... էկէր սի-զի գըզըն, եախօտ գաապընըն եանընտա կէօրիւտտ չիւպհէսիզ էօլտիւրիւր... իշթէ եանընըզա պիր խանչէր ալմանըզը թավ-սիյէ իտիյիմ պու սէպէպէ մէպնի իտի.

Ֆօլման, Արմանըն թահրիրատիզ պիր թավր իլէ կիւլտիյ-նի կէօրէրէք սէօղիւնէ տէվամ իլէ.

— Էվվէ՛թ, սիպին ճէսուր օլսուդունըզը պիլիրիմ սօս-թուր. պէսապահօլըգ, պէնիմ ինանտընտ էրքէք օլան իչին պիր խասխէթը ճէմիլէ օլմայըպ, իլլա պիր առէթը թագիյէ օլ-սուդունան, պու պապատ սիզի թէպրիքէ հաճէթ կէօրմէմ.

չիմտի մի սատատ իտին տէ թարիֆաթըմը իքմալ իտէյիմ, տէտի.

— Սիզի տինլէյօրում մատամ պույուրըն.

— Իհթիմալ քի պիր պահայա թըրտանտըգտան սօնրա պիր ճամ գըրտագ պիր բէնչէրէյի աչմադա մի-հթաճ օ-լտուրտունըզ.

— Բէք էյի, սօնրա՛.

— Գունտարըն հիչ պիրիսի սիզի գօրգուճմայօր ես.

— Ա՛հա.

— (Կիւլէրէք.) Թամամ, թէհտիտլ էյլէմիյիմ. եախօտ իսթէմիյիմ կիպի պիր առէմնինիզ. սիյահ էլտիվէնի գա-ապընտան պըգտըրընըզ վագըթ...

— Բէք աճէլէ պույուրմայըն... հէլէ պիր քէրըթ կէօ-րիւշէյիմ տէ...

— Չէմանը ուզագ տէյիլ տիր.

— Սահի՞հ մի.

— Գունա բէք գիյատէ էմինիմ.

Ֆօլմանըն էմնիյէթսիզ պիր թավր իլէ շու սէօղլէրի սէօյլէտիյի սըրատա ապապա Իսթրապատա մէյտանընտա տուր-մուշ իտի.

Ֆագաթ ապապա, իչի կիւն էվվել Մաժէօր Արլէֆ իլէ սիյահ էլտիվէնի գաապընը կէօրտիւյիւմիզ էսկի խանէնէյին գա-բուտը էօնիւնտէ տուրմայըպ, իչի մէթրօ գաապ էօթէտէ քիւչիւք, մուրատիյ, ֆէյնա, տիւքքարլարը սիյահլանմըշ տէօրթ գաթը պիր պինանըն, տիւզ թահտասան մատուլ գաբուտը էօնիւնտէ տուրմուշ իտի. պու խանէ, Լարին մահալլէսի էվլերի կիպի, Ֆըգարա, կիրուհընտան օլան թալէպէլէրէ մախսուս պիր եէր իտի.

Սաաթ սէքիզ օլմադըգա պէրապէր բէնչէրելէլտէն խա-ֆիֆ պիր ըշըգ պիլէ կէօրիւնմէմէյինտէն, խանէնէյին պօշ օ-տուդու անլաշըլըյօր իտի, Ֆօլման պու էանապտէ Արմանա.

— Հայտէ, էն տէ շու գապուդը չալ, տէտի.

Տէլիգանլը արապապատն էնէրէք գապուդը չալտըդը տը-

բաաա , Ձօլման ֆիսֆանըներն ալֆընաան պիր չէմա իլէ պիր անախթար չըզ արըզ Արմանա ուզաթը , վէ դարու աչըտըզընաա էօնիւնատ քիմսէ օլմասըզընը կէօրէրէք .

— Զու մօմը հադըրըզ , տէտի .

Արման էլինատէքի չէմայը արապանըն ֆէնէրպահչէն հադատըզտան սօնրա , Ձօլման թաղիսմաթընա տէվամ իլէ .

— Զու տէհլիզատէն կիրէբատէնիզ , նիհայէթինատ պիր նէրտիվէն կէլիր , իւչիւնճի գաթա չըզ արսընըզ , օրաաա պիր քիւչիւք աուճայա վասըլ օլաճագընըզ , զու աուճանըն էթբաճընաա պիր չօգ գարուլար վար տըր , օ գարուլարտան օն նօմէրօլու գարույը պուլուրսունըզ .

— Սօնրա՞ .

— Ծու անախթար իլէ գարույը աչըզըզընըզտա , քէնտինինէ պիր թաչէպէ օտասընաա պուլաճագընըզ .

— Օտա պո՞չ մը տըր .

— Իվվէթ , սահիպի իբի կիւն իչին պիր ևէրէ կիթմիշ տիր .

— Սօնրա՞ .

— Սօնրա բէնչէրէյի աչարսընըզ , զու բէնչէրէ էօթէքի էվէ պիթիչիք պիր խանէնին տամընաա պագար . (քարմագը իլէ խանէյի կէօթէրէրէք) իչթէ տէվամիլինիզ սիյահ էլտիվէնէի գաաըն օրաաա իգամէթի իթմէքատ տըր .

Արման թիր թիր թիթրէյօր իտի . Ձօլման սէօվունէ տէվամ իտէրէք .

— Տամըն իւզէրինէ չըզ արագ պիթիչիք խանէնին տամընաա գատար կիտէճէքսինիզ , իչթիխալքի բէնչէրինին իչինտէն պիր ըշըզ կէօրէճէքսինիզ . զու բէնչէրէ , մուամիլէյհանըն համդատ օտասընըն բէնչէրէօթ տիր . արթըզ իւթհանըն հանը պիզէ այըտ տըր . . . (էլինի Արմանա ուզատարագ .) չիմիրիկը իօշճա գալըն , ագշամա կինէ կէօրիւչիւրիւզ . . . պին պաշը Ավէֆին պիզի էօտիւրմէճմէճինի իւմիւտ իտէրիմ . . . տէտի ,

— (Մադրատանէ կիւլէրէք .) Իվվէթ հադգընըզ վար .

— Եարըն պիզէ միւնթազըրմ , զալէպէ իթմէյէ զայրէթի իտին . . .

Ձօլման պու սէօզլէր իլէ պէրապէր գահգահա իլէ կիւլմիւքէն սօնրա արապա գարուսընը գարատը , վէ արապաճըյա .

— Գօնադա , տէյու էմր վէրտի .

Արման , էլի իլէ Ձօլմանա պիր սօն սէլամ տահա վէրտիքատէն սօնրա , խալի կիպի կէօրիւնէն խանէնէին գարանլըզ տէհլիզինէ պիր թաւրը պէհատրատանէ իլէ կիրեը կիրմէզ , հէման օ անատ սօզատ գարուսրատա գարատը .

Տէհլիզատ քիմսէ օլմասըզը կիպի , մէրտիվէնատ տախի քիմսէյէ թէսատիւֆ իթմէյէրէք , բարմադըզ եէրինէ պագլանմըշ օլան հադըը իբի թուխթարագ ալել աճէլէ հօզատը չըգատը .

Իչիւնճի գաթա վասըլ օլտուղունատա էլինատէքի չէմանէն նիմ ըշըզը սայէսինատ , Ձօլմանըն սէօյլէտիյի օն նօմէրօլը գարույը պուլատու .

Տէլիգանլը , Ձօլմանըն վէրտիյի անախթար իլէ գարույը աչըզ իչէրի կիլտի , վէ թաղէպէնին էշհասընա պիրէ պագմայա թէնէզզիւլ իթմէյէրէք , տօս տօղրու բէնչէրէյէ գօշարագ աչը վէրտի .

Օ սըրատա Արմանըն գալպի սինէմինի բարչալայաճագ տէրճէտատ պիր շիտատէթլէ չալըրըյօր իտի .

7

Կիճէ գօյու գարանլըզ , վէ հէվա իսէ գաթը պիր սիս իլէ մէմլու օլտուղունատան , բէնչէրէ իլէ աթլայաճագ տատընը արատընատաքի մէսաֆէյի էյիճէ կէօրէմէտիյինատէն , պիր մըգատար միւթէրէտտիտ տուրտու .

Արմանըն , հէյէճանը գալպինի մահվէ սայ իյէտիյի չու

թէրէատիւա տագըդասը , պուլունտուղու օտայա սէրի պիր նազար ամմադըդա միւտաատէ իլլէտի ։

Տիմարլարը սարը քեաղըտ դարլը օլան պու քիւչիւք օտանըն բէնչէրէլէրի , վէ տէրտընճիտէքի պուլունան գարեօլա , զայէթ էսկի բէրտէլէր իլէ մէսթուր օլուպ , գատիֆէտէն էսկի պիր գօլթուղ իլէ տէօրթ ատէտ սանտալկա , պիր մատա , վէ չիմինէնին իւղէրինտէ գըրըղ պիր սաաթ , սօլ թարաֆընտա տախի իչի թիւթիւն տօլու գըրմըզը թօրրագտան մտտուէ պիր գամանօզ պուլունուչօր իտի ։

Մատանըն իւղէրի պիր թագըմ թըզով քիմիագլարը , էտէվաթը ճէրահիյէ վէ բիւթօլար իլէ տօլու օլմագըլա , ֆօլմանըն էտտան տէօյլէմիմիշ օլուտուղու անլաշըլըչօր իտի ։ Ֆիլհագըղա Արման պիր թալէպէնին օտաապընտա պուլունմագտա իտի ։

Տէլիգանլը էֆրաֆընտա ամֆը նազար իմտիհգտէն սօնրա հէմտան բէնչէրէտէն ամֆլայաճագը սըրատա , չիմինէնին գարշըմընտա վէ բէրտէնին ատատընտա պիր գատըն րէմի կէօրտու ։ չէմտանըն գիչատը բէք խաֆիֆ օլտուղունտան , բէտիմին չէգլինի պիր էյիճէ կէօրէմէչօր իտի ։ Ֆագաֆ պիր չէյ բէք գիչատ նազարը սըղդամֆընը ճէլտ իլլէտի ։ չէօյլէ ֆի պու րէմին իչի էլլէրինտէն պիրիտի , պիր սիյահ էլտիվէն իչինտէ պուլունուչօր իտի ։

Գու մէմուլին գայրի մէնզարէ տէլիգանլըյը թիմիրէմտի ։ սիւրաթէլ չիմինէնին իւղէրինտէն չէմտայը ատատագ րէմի տատա գիչատ սըղդամֆլա թէֆֆիհ իմտէտ խմէտի , Ֆագաֆ օտայա կիլտիկի պէմտան գատատըլը դատատտագտա ունտէմտուշ օլտուղունտան , վէ աչրդ բէնչէրէ գատունըն թա գարշըմընտա պուլունտուղունտան , ճէրիյանը հէվատէն էլինտէքի չէմտա սէօնէրէք գիֆիր կիպի պիր գատանըրդ իչինտէ գալտը ։

Արման , սիյահ էլտիվէնլի գատընը գանն իլլէտիյի րէմի կէօրէպիլմէք իչին , թէէրրար ճագմանըն միւմքին օլմատրըգընը անլատը , գիրա քիպրիմ վէ ճախատ պիր վատէթայը ատ-

յիրէէն մահրում պուլունմագտա իտի ։ Տէլիգանլը քէնտի քէնտինէ ։

— Մ իւթլագա պէն տէլի օլատմ , պէօյլէ ֆագըրը պիր թալէպէյէ րէմինի նատըլ վէրիր . . . Ֆագաֆ ատագըն պու չօճուղու սէվմէյէն . . . տէտի ։

Տէլիգանլընըն տէրտընճինտէ բէյտա օլան պու շիպհէ թիսյէրինի իւրէրէմտի , վէ աչընտան սօուգ պիր թէք ագտայա պաշլատը ։ արթըդ հէր տիւրլի թէէրէատիւտի պըրագտը ։ հէմտան բէնչէրէնին քէնարընա չըգարագ ալթը այագ գատար աչագրատա պուլունան տատա սըյրըլտը ։ տամ էրէյինճէ տիր պիր սաաթնը մտյիլ թէչքիլ իտիյօր իտի ։ Արման հավվայէ տիւշմէմէք իւղրէ տըգդաֆթը քետամլէ իլէ հարատքէթ իմմէք լուղումընը հըրա իմտի ։

կէօղ կէօրէ պու թէհլիքէնին իտտիրէժտի պիւթիւն պիւթինէ տիւքիւնէթը հալինի պատի օլտուղունտան , պիր էլինտէ իւքիւնէլտը հալինի պատի օլտուղունտան , պիր էլինտէ խանչէր օլտուղու հալտէ , տիկէր էլի իլէ էֆրաֆընտը վէ այագընըն ալթընը հօգլայարագ , վէ սաէֆտա տամ իւղէրինտէ սիւրինէրէք իլէրլէմէյէ պաշլատը , վէ պու հալ իլէ ընչըդ կէօրինէչէն բէնչէրէնին էտանընա վատըլ օլատու ։ մէգֆիւր բէնչէրէ պուլունտուղու մահալտէն պիր դաչ այագ եիւքաէք օլտուղու ճիհէթիլ խանչէրի տիշչէրինին արատընա ալտը , վէ պիր ադաճը թըրմանըր կիպի պաճանընն իւտիրինէ չէգարագ , պիր ադ սօնրա բէնչէրէնին քէնարընա եէմիշտի ։

Բէնչէրէյի սէֆը իտտէն բէրտէնին արատըղընատան տէլիգանլը , ուտուլի գատիմէ իւղրէ տէօչէնմիշ օլան օտանընն տէրտընինէ պիր նազար աֆֆ իլէ , չիմինէնին իւղէրինէ իւղէրի սիյահ էօրթիւլի մէրմէրտէն մատու պիր ինատան չէքիլ վազիտիլմիշ օլտուղունը կէօրտի ։

Գուրատը , իրի կիւն էվվէլ Արմանէտալը խրատմէֆճի գատընըն , գօնթ Արէֆի բէֆիդէսի իլէ միւտադաֆ իմմէք իւղրէ իտտատ իլլէտիյի օտա իտի ։

Եիմինէնին էտանընատա պուլունան իրի պիր գօլթուղ սանտատէտատընա օֆտուրմուշ , վէ արդատընը բէնչէրէյէ տէօնէրէք

էլինաէ պիր քիթաղ թուխմաղտա պուլունմուշ օլան պիր գատըն, Արմանըն միւսաապիը նաղարը օլուր օլմազ, պիչաղ տէլիգանլը պաչտան այաղա գատար թիթրէմէյէ պաչլատը։

Արման, չիտուէթը հէյէճանլընտան նաչի ազ գալտը արգասը իւաթի աչաղա տիւչէճէք վէ բարչա բարչա օլաճագ խոր։ պուննընա պէրապէր բէնչէրէյի աչմաղա չալըշարագ սէվմէյինի գօրդումմագ խոթէմէմէյի կիպի, պու գաապընըն տիկէր պիրիսի տէ օլմասընը իհթիմալտէն աատա իտէրէք, գըմընտանմագ սըրընը պուլունտուղու հալտէ գալտը։

Արման պէօյլէ տուրմագլա պիր թագրիպ գաապընըն եիւղինէն կէօրէրէք, սէվմէյի օլուգ օլմասընը թաստիգ խթմէք խոթէտի։ Ֆօլման օտայա գատար վատըլ օլմասը իչին իչճապ իտէն թէհնիլաթը կէօսթէրմիշ, վէ պիր ճամը գըրտարագ ճէպրէն սէվմէյի գաապընըն նէգոտինէ տոսիլ օլմայը թավսիյէ իլլէմիշ իտի իսէ տէ, պունտան նէչաթ իտէճէք թէհլիքէլէրի հիտապ խթմէմիշ իտի։ Արման իչին սիյահ էլտիվէնլի գատընըն ճիւզմի պիր թէլաչընը մուճիպ օլմագլա հըրս իտէճէյի ըղթըրտագ, բէնչէյի գանունէ կիրիֆթաթ օլարագ տիւչտ օլաճաղը միւճագաթտան ատօլայը, հըրս իտէճէյի ըղթըրտագտան պին գաթ գիյտաէ չէտիս իտի։ Պու հալ իլէ տէլիգանլը քէնտի քէնտինէ։

— Էկէր ճամը գըրտարագ իչէրի կիրէր իսէմ, պէնի խըրսըզ զանն իտէրէք խնտատէ չաղըրըր... Ֆագաթ պէօյլէ տէ եաբմազտամ նամըզ իչէրի կիրմէյի... տատամ պէնտէ պու եօլտա ճէտարէթլէրի ապիլ իթմէյէճէք պիր գաապըն վա՞ր մը տըր, տէտի։

Արման պու ֆիքրէ թագի օլարագ հարագէթթէ հաղըրլանմագտա իրէն, օտատագի գաապըն նէրինտէն գալգարագ օտանընը տիկէր թարագընտա պուլունան մանանընը իւգէրինէն ֆիլ տիշի սագը պիր բըշագ ալըպ, էլինտէգի քիթաապընը սահիֆէլէրինի քէմէյէ պաչլատը։ օ անտէ Արմանընը կէօղէրի գարատը, պիրթիւն վիճուտի թիթրէյօր իտի, չունըի գաապընը թանըմըշ իտի։

Ֆիլ հագըդա մուճահիդ յէտա, Աբէնին տաղարընտա, Ֆըլօրանտա, Նաթօլիտէ, Միլանտա, Բէթրտաուրիտա, վէ Բարիսէ կէօրմիշ, վէ լայէնգաֆի զայդ իթմիշ օլտուղու ահյահ էլտիվէնլի գատընը իտի։ տէլիգանլը քէնտի քէնտինէ։

— Ի՞հ արթըգ պու տէֆա պէնի տինլէմէտի, վէ տիղլէրինէ գարանտըղըմը կէօրմէտի լաղըմ տըր, տէտի։

Արման, հէր նէ օլուրսա օլսուն տէյէրէք իչէրի կիրմէյէ հաղըրլանտըղը սըրատա, հէր նէ գատար բաֆթըրտը օլմասընա տըգդաֆ վէ զայրէթի իթմիշ իտէ տէ, միւմքին օլամայարագ խաֆիֆ պիր չաֆթըրտը բէյտա օլտու։ պունըն իւղերինէ սիյահ էլտիվէնլի գատընը պիրտէն պիրէ այաղա գալգարագ, պու զարիպ զիյարէթտէն խապէրտար իմիշ, վէ եախօտ պու եօլտա զիյարէթէ ալըշմըշ կիպի պիլա թէրէտտիւտ բէնչէրէյէ եանաչմագլա ճամը աչտը, վէ խաֆիֆ պիր սէտա իլէ։

— Սէ՞նմիսին, տէտի։

Արման պիր սըղրայըչտա օտանըն իչինէ կիրտի, կէնճ գատըն տէլիգանլըյը կէօրիւր կէօրմէզ կէրի չէֆթէրէք պիր սէտայի տէհչէթի չըգարտըգտան սոնրա, չիմինէյէ տօղրու գօչարագ իւղերինէ պուլունան թագանճայը ալմասը իլէ Արմանա տօղրու չէվիրմէտի պիր օլտու։ պատէհու տէլիգանլըյա։

— Եէրինէն գըմըլտանմա... սէն քի՞մսին, նէ՞ իթթէյօրսուն, տէտի։

Տէմէք քի սիյահ էլտիվէնլի գատըն, բէնչէրէտտէն կէլէճէք պիր տիկէրինի պէքլէյօր իմիշ։

Օ անտէ տէլիգանլընըն գիհնինտէն եըլտըրըմ սիւրաթը իլէ պին տիւրլիւ չէյլէր կէչտի, թագէպէնին օտասընտա կէօրտիւյի բէտամ խաթըրլատը։ Արման ադգընտագի խանչէր պիր թագրաֆա տիւչտիւյի սըրատա, գօլլարընը խաչվարի կէօյսիւ իւղերինէ գօյարագ պիլա հարագէթի գալտը։

Պու իրի չտիս ատատընտա զարիպ պիր սիւքիւթ հիւքմ ֆէրմա օլույօր իտի, ֆիլ հագըդա օտասընտա պիր չէյին կիր-

ակյինի, վէ ալէլխուտուս խլատ խլէտակի սիւտալէ նադարէն, տիկէր պիրինի պէգլէտակի հալտէ մէճհուլ պիր շախարն տուխուլինի կէօրէն պիր կէնճ գադընըն, սոն տէրէճէ խելէճանընտան պէօյլէ պիր սիւքիթի մուճիսկ օլաճադը թադակի խոտ։

Տէլիգանլընըն սիւքիթի վէ եախօտ մուամէլէյի պարիտանէսի, կէնճ գադընըն «Սէնտիսին» սուալինտէն նէշանի իտակյօր խոտ։

Տէմէք քի ակյահ էլտիվէնլի գադըն, Ադմանտան պաշգադընը պէգլէյօր իմիշ. պիր սէնէտէն պէրի քէմալի չիտտէթի աշգ իլէ քէնտիսինի սէվճէն, լուչատընտա խէյալի իլէ ուղրաշան, պիր գըլընա՝ հայտիթընը ֆէտային ամանէ պուլունան Ադմանն, պիրինճի տէֆտա օլարագ սէվճիյի գադընըտա միւլագի օլմուշ, վէ պու միւլագտիթըն իւչ քէլիմէտի, պահատաար պիր բաբիալին մէվճուտիյէթինի իլան իլէմիշ խոտ...

Հէմ էօյլէ պիր բաբիալ քի, Ադմանտէ թէրճիհ խոխլերէք կիճէլերի բէնչէրէտէն իչերի ալընըյօր... Ադմանընն գալպի պու թէֆէքքիւրտի իլէ մուզթարըպ օլարագ գըսգանճըգ աթէչի իլէ եանըպ գալրուլտուղունտան, ակյահ էլտիվէնլի գադընըն, կէօյտունէ տօղրու թուխմուշ օլտուղու թագանճանընն գարշըսընտա հարաքէթտիվ վէ տաքիթ պիր հալտէ տուրույօր խոտ։

Ակյահ էլտիվէնլի գադըն պիր տարմ իչերիչէրէք, պէչնէրինտէ հիւքմֆէրմա օլան սիւքիթի գամի իլէ, տէլիգանլըյա շէտտա պիր նադար ֆըրլատարագ։

— Սէն քիմնին վէ նէ՞ խոխէյօրսուն, սէօզիւնի թէքրար իմտա։

Ադման տոխի գարշըսընտա պուլունան սիլահա, վէ օլտուղաճագ աթէչէ էհէմմիյէթի վէրմէչէրէք պիր տարմ իչերիչտի, վէ մուզթարըպանէ պիր սէտտա իլէ։

— Մխիմէչին օլտուղ մտատամ, պէչն խըրսըզ տէյիվիմ, տէտի։

Շիմինէնին իւզէրինտէ պուլունան մուհյատըն գիյագ Ադմանըն եւ ուհինի թէնեվիր իմիշ օլմագըյա, սիյահ էլտիվէնլի մտատամ, տէլիգանլըյը նա թանըմըշ, վէ եախօտ էլպանէտի, հէյէթի, վէ տուրէթը իֆտատէսի քէնտիսինի թէէմին իմիշ օլմալը խոտ քի, թագանճայը էնտիրէրէք պիր տարմ կէրի չէքիլտի։ Ադման պու հալտէն քէտագը ճէտարէթի խոտերէք։

— Ա՛ֆիվ խոտրանինիզ մտատամ, նէգտըր ալինիզէ վտրլ օլմադ իչին իմիխտագ խլէտակիմ թարիգը ածիպտէն տօղայը ա՛ֆիվ պուլուրսուն... տէյինճէ, կէնճ գադըն։

— Ծիլ հագրգտա բէք ածիպ միսիս, տէյէրէք, էլինտէքի թագանճայը չիմինէնինն իւզէրինէ պըրագ ադագ, օտանընն պիր քէօչէսինտէ պուլունան ատնատալէյէ օհտուրտը, վէ կէօզլերինի տէլիգանլըտան չէվիրմէյէրէք։

— Սիզ պիր տարիգ օլմատըզընըզը պէչան խոխյօրսունըզ միսիս, հալինիպէ նադարէն տօղրու սէօյլէտակիյինիզի անլայորսամ, ֆագաթ նա՛տըլ օլուրյօր տա բէնչէրէտէն օտամա կիրէչյօրսունըզ, պուրատընը պէչան խոխինիզ, տէտի։

— (Մուզթարըպանէ.) Գանտա պագընըզ մտատամ։

— (Գարիտանէ.) Սիզի թանըմայօրսամ։

— Տըգդաթլէ պագընըզ մտատամ... բէճա խոէրիմ։

— Միսիս, սիզէ նէ գատար պագըյօր խէմտէ թանըյամայօրսամ։

— Գէնտէնիզի հիչ կէօրմէտինի՞զմի։

— Ա՛ա։

— (Գօղուգ պիր սէտա իլէ.) Ա՛հ։

— (Ղայէթ պարիտ պիր թավը իլէ.) Էկէր պէնի պիլիյօր խէնիզ, նէ՞ իչին տօղրուտան տօղրույա գաբուտան կէլմէտինիզ, պու գիյարէթինիզի պէհէմմէհալ պիր սույի նիյէթէ համլ խոէճէյիմ։

— Մատա՛մ...

— Նա սիզ՝ կիճէ ույգուտա կէզմէք իլէթինէ միպէթլա օլտուղունուղ ճիհէթիէ կիճէլերի տամլարտտա կէզէն պիր գոնչուսընընզ, վէ եախօտ եօլունը չայըրսընըշ եանըլըչըգլա էվիմէ կէլմիշ պիր այըգսընընզ։

Սիյահ էլտիվէնլի գաղընըն պիր թավրը թահքիր վէ խթիհզա իլէ սէօյլէտիլի չու սօն սէօզաէն, Ափսան պիր տէրէճէ ագիրընը պաշընա ճէմ իլէ.

—Էվվէթ մաաամ, բէք սօղրու պուլտուընըզ, պէնտէնիզ պիչարէ պիր աշըղըմ, պիր սէնէտէն պէրի չէքտիյիմ զահմէթի ու մէշագգաթէ էկէր աշղ նամը վէրիլէպիլիր իսէ, իչթէ օ աշղըն համիլիտէ գուլունըզըմ, տէմի.

— Շիւպհէսիզ միւսիւ., բէնչէրէչի եանընըմընընըզ.

կէնճ գաղըն պու սէօզլերի սէօյլէտիլի սըրաաա մանդիւմանէ վէ միւսթահզիյանէ պիր նազար իլէ Ափսանա պագըյօր խոր, տէլիգանլը իսէ պաշընը սալայատագ.

— Էօյլէմի՞ զանն իտիյօրաունըզ, տէմէմի իւղէրինէ, սիյահ էլտիվէնլի մաաամ ատէթա պիր երլան կէօրմիշ կիպի եէրինտէն գալգարագ.

— Աճայիպ, միւսիւ էյլէնմէ՞ք մի իտթէյօրաունըզ, պէն սիզի թանըմամ... տէյօրում, սիզ պիր խըրսըզ կիպի կիճէլիյին բէնչէրէտէն խանէմէ կիլորինիզ, իտիո քիւլի այըպլընըզտան մանէ պիրտէ ճէսարէթի խաուպ տէյօրաունըզ քի...

Սիյահ էլտիվէնլի գաղըն օ տէրէճէ հիտտէթլի վէ օ գաաար զագէպլէնմիշ իտի քի, Ափսան նէյէ օղրատըղընը պիրմէյէրէք տօնմուշ գալմըշ իտի. մամաֆիհ Ափսան գաբրընըն տա պուլունուպ քէնտիսինի թահքիր իտէն գաղընըն, բէնչէրէնին եանընտա իյրատ իլէտիլի «աէնմիսին» սիւալինի իտթըրլամագլա, ֆիքրի գարըշարագ զայէթի սէրթի պիր սէտա իլէ քէլամէ աղագ իտաուպ վէ էլի իլէ տէ բէնչէրէյի կէօտթէրէրէք.

— Պէնի թահքիր իտիյօրաունըզ մաաամ, հալ պու քի պիր տիկէրինի պէքլէյօր իտինիզ, տէմէմի իւղէրինէ, կէնճ գաղըն պիր չընկըրագ գօրտօնունա գօչարագ.

— Արթըգ էլվէրիր, պու ճէսարէթի տէյիլ համագաթլըգ տըր, ալշագլըգ տըր... տէյու հայդըրըր.

8

Կէնճ գաղընըն սէօյլէրինտէն չընկըրագը չէքմէք իւղէ իթտիյի հարապէթտէն Ափսանընը պագը պաշընա կէլէրէք, պուլունտուղու մէվգիընըն վէհաամէթինի անլատը. հէման տիլ իւաթիւնէ չէօքէրէք օ տէրէճէ միւթէվազիանէ վէ միւսթէրհիմանէ պիր վազիյէթ ալտը քի, մաաամ պիրա իտթիյար էլինի չընկըրագտան չէքտի, վէ տէլիգանլըյա սօղրու կէլէրէք.

— Սէօյլէյին միւսիւ, նէ՞ իտթէյօրաունըզ, նէ՞ իչինի պուրայա կէլտինիզ, տէմէմի իւղէրինէ, տէլիգանլը այագա գալգարագ պու գարիպ գաղընըն հուզուրընտա այագ իւղէ, զայրի միւթէհարիք, վէ բէնիմի սօլուգ պիր հալաէ տուրուպ, իտթիրհամքտարանէ պիր թավր իլէ, վէ հէյճանընը զապթէ չալըշարագ.

— Մաաամ, նէզաը ալինիպէ նէ իչին վէ նասըլ կէլմէյէ ճէսարէթի իլլէտիյիմի ալտ իթմէզտէն էվվէլ, իտթրընըզա պիր շէյ կէթիրմէյէ չալըշմագլըղընա միւսաաատէ պուլունուպ քէնտիսինի թահքիր իտէն գաղընըն, բէնչէրէնին եանընտա իյրատ իլէտիլի «աէնմիսին» սիւալինի իտթիօր իտիսիւ. պիր ագշամ Աբէնին տաղլարընըն պօղազընտա կիճէ պիսի հայտուտտար պաաատը.

Պու սըրատա Ափսան տուրուպ կէնճ գաղընըն եիւղինէ պագը. ֆագաթ մամանիլէյհանըն սիյմասընտա թէպէտտիւլ կէօրմէնէմէմ. տէլիգանլը սէօղունէ տէվամ իլէ.

— Ուզագտան պիր թագըմ թիւֆէնկ սէօլէրի իչինէ, պիր սաաթ սօնրա միսաֆիր օլտուղումուզ ուֆագ խանտա սիյահլար կիչինմիշ պիր գաղընըն, պիր թէք խըտամէթքտար իլէ

պէրապէր պիր բօմպա արտպասը իլէ վուտուլինի կէօրմեք, հայվանլար սան տէրէճէ եօրուլմուշ, իրամէթքեար եադըլանմըշ, վէ բիւֆէգասը տահի գաթի խոխմիշ իտի...

Արման տուրարագ թիքքար սիյահ էլտիվէնին գաբունա պագասը, մունահիչէյհա տէրին պիր հայրէթ իլէ տինլէմէքտէ, վէ ֆագաթ եիւզիւնաէ Արմանըն պահա իլէրիյի գաբուն իլէ, պիր մինահիպէթի օլտուզունը կէօսթէրիր տուրմէթ պիր հալ կէօրիւնմէյօր իտի. տիլիգանը իսէ խահիշ իլէ.

— Վէ պու գաբուն սիզ խոնիպ... տէտի.

— Գէ՞ն մի.

Սիյահ էլտիվէնի գաբունըն քէմանի հայրէթլէ իլրահ էյլէտիյի պու սիւալաէն Արման չաշըրարագ կէրի չէքիլտի, վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ.

— Նահօտա պու գաբուն սիզէ բէք գիյատէ պէնզէյօր իտի, տէտի.

— Էվվէթ միւսիւ, պէօյլէ միւշահիհէթլէր օլապիլիր.

— (Էլինտէքի սիյահ էլտիվէնի կէօսթէրէրէք.) Ջագաթ անընտա էլինտէ սիգին Գիպի պիր թէք սիյահ էլտիվէն վար իտի...

— Օլապիլիր ա՛, պունահան նէ՞ չըգար.

Մունահիչէյհա պու սան խապարէյի բէք գիյատէ պիր հէրթ սէտա իլէ սէօյլէտիյինտէն, Արման թիթրէյէրէք.

— Պիր գաչ կիւն սոնրա պու գաբունը Միլանտա Ըտալա թէատրոսընտա բասթ կէլտիք, պու տէֆա բէֆագաթընտա իսթիքլար պիր ատմ պուլունույօր իտի, պէն վէ բէֆիզիմ քէնտիսինի սէլամլատըգ.

— Միւսիւ, պու գաբուն իլէ պէնիմ արատնուա նէ մինահապէթի օլտուզունը պէյան պույուրմուսընըզ.

— (Միթէէմմինանէ.) Օ գաբուն սիզօնիպ մունամ.

Կէնճ գաբուն եալընըզ միւսթահզիյանէ պիր գահգահա իլէ ճէվապ վէրտի, Արման գըզարարագ.

— Էլհասըլ մունամ. Ձըլօրանատա, Վիէննատա, Բէռլրըպուրկատա, Բարիզտէ, վէ հէր եէրտէ սիզի պուլտում, վէ ատյիմա Աբէնին տապլարընատա կէօրտիւյիւմ գաբուն օլտուղունուդը ինքեար էյլէմոնիպ. (Պիր զայրէթը ֆէվգէլատէ իլէ.) Մահզա մունամ... սիզի կէօրտիւյիւմ օ ֆէլաքէթիդի կէճէտէն պէրի, խէյալինիզ լաէնգաֆի պէնի թէատըդա իտիյօր, պէհնիմի իչղալ վէ գալգիմի բիւր ըզթըրապ էյլէյօր... տէտի.

— (Մաղրուրանէ.) Ամէօղունիդի քէտիյիմտէն տօյայը ավֆի խոէրսինիպ միւսիւ, ֆագաթ պու գաբուր ածիպ կէօրտիյիմ պիր սէօզէ գարըշը, պու հարաքէթիմէ քէնտիմճէ պիր մէճպուրիյէթ կէօրտիւմ, միւսաատէնիդզէ պու բայա նասըլ կէլտիյինիդի սիւալ խոէճէյիմ.

Արման բէք միւշկիւլ պիր վազիյէթտէ պուլունույօր իտի, եալան սէօյլէմէքտօնդին տիկէր պիր գաբունըն մունահէթի իլէ սահիպի օլմայան պիր օտայա կիրէբէք տահմանի ահթայրըդ պուրայա կէլտիյինի նասըլ պէյան իթմէդի խոտ.

Արման, պուրատայրընը տիւշինատիւյիւ սըրտատա, սիյահ էլտիվէնի գաբուն տապըրտըգզըգա վէ սէրթ պիր սէտա իլէ.

— Ձէվապընըդը պէգլէյօրսուդ, միւսիւ, տէտի.

— (Բէրբէլէյէրէք.) Մահա՛ր... ճէվապ վէրմէք միւմքին տէյիլ տիր.

— Աճայի՛պ, պանա մունահապէթտէն պահա իթմէք, պիր սէնէ պէնի թէատըդա իլլէտիյինիդի պէյան իթմէք իչին պուրայա կէլմէյէ ճէսարէթ իտիյօրսունուզ, վէ սոնրա տահ նէ տուրքիյէ կէլտիյինիդի սօրտուղունահա ճէվապ վէրմէյէ յօրսունուզ, օ՛, միւսիւ, սիզ հադըդաթէն սըյրըդ վէ նամուսլու թագըմընտան իմիչահինիդ.

— Ա՛ֆիլ իտէրսինիզ, մունամ...

Մունահիչէյհա գաչլարընը չաթմըշ, վէ կէօղլէրի հիտահէթ աթէչլէրի սաչմայա պաչլամըշ օլտուղու Հալտէ.

— Պու իչտէ պիր խըյանէթի կէօրտիւյօր իսէմ տէ, արթըդ սիզի իսթիճվապէ թէնէզզիւլ իթմէյէճէճիմ. (Էլինի բէնչէբէյէ տօղրու ուզատատպադ.) պանա խըյանէթի իտէն տիւշմարը միւճադաթի օլաճադ տըր, տէտի.

պէրապէր պիր բօմպա արապասը իլէ վուսուլինի կէօրտիւք, հայվանլար սօն տէրէճէ եօրուլմուշ, խըամէթքեար եաթասանմըշ, վէ բիւֆէդասը տախի գամիլ խոխմիշ իտի...

Արմանն տուբարագ թիւքըար սիյահ էլտիվէնլի գաաբնա պագասը, մուամիլէյհա տէրինն պիր հայրէթ իլէ տինլէմէքտէ, վէ ֆագաթ եիւզիւնտէ Արմանըն պահա իլլէտիլի գաաբն իլէ, պիր միննաթպէթի օլտուղունը կէօսթէրիր տուրէթտէ պիր հալ կէօրիւնմէյօր իտի. տիլիգանլը իսէ խահիշ իլէ.

— վէ պու գաաբն սիզ խոխնիզ... ատտի.

— Գէ՞նմի.

Սիյահ էլտիվէնլի գաաբնըն քէմալի հայրէթլէ էյրատա իլլէտիլի պու սիւալտէն Արմանն շաշըրարագ կէրի չէքիլտի, վէ թիւթրէք պիր սէտա իլէ.

— Նախօա պու գաաբն սիզէ բէք գիյատէ պէնզէյօր իտի, ատտի.

— Էվվէթ միւտիւ, պէօյլէ միւշապիհէթլէր օլապիլիր.

— (Էլինտէքի սիյահ էլտիվէնի կէօսթէրէրէք.) Ֆագաթ անընտա էլինտէ սիզին ՚կիսի պիր թէք սիյահ էլտիվէն վար իտի...

— Օլապիլիր ա՛, պուննան նէ՞ չըգար.

Մուամիլէյհա պու սօն իսպարէյի բէք գիյատէ պիր սէրթ սէտա իլէ սէօյլէտիյինտէն, Արմանն թիւթրէյէրէք.

— Պիր գաչ կիւն սօնրա պու գաաբնը Միլանտա Ըզգալա թէատրօսընտա բասթ կէլտիք, պու տէֆա բէֆագաթընտա իսթիքյար պիր ատմ պուլունույօր իտի, պէն վէ բէֆիզիմ քէնտիսինի սէլամլատըգ.

— Մի սի՛ւ, պու գաաբն իլէ պէնիմ արատնտա նէ մինասիպէթի օլտուղունը պէյանն պուլուրսունուզնըզ.

— (Մի թէէմիննանէ.) Օ գաաբն սիզսինիզ մնատամ.

Կէնճ գաաբն եավրընըզ միւսիահանգիյանէ պիր գահգահա իլէ ճէվապ վէրտի, Արմանն գըզարարագ.

— Էլհասըլ մնատամ, Ֆըլօրանտա, Վիէննատա, Բէթրըպուրկտա, Բարիզէ, վէ հէր եէրէ սիզի պուլտում, վէ ատյիմա Աբէնին տավլարընտա կէօրտիւյիւմ գաաբն օլտուղունը ինքնար իլլէտինիզ. (Պիր գայրէթը ֆէվգէլատէ իւլէ.) Մահզա մնատամ... սիզի կէօրտիւյիւմ օ ֆէլաքէթլի կէճէէն պէրի, խէյալինիզ լանէգաթի պէնի թէատըզ իտիյօր, զէհնիմի իշղալ վէ գալգիմի բիւր ըզիքըրտագ իլլէյօր... ատտի.

— (Մաղրուրանէ.) Ամէօղինիզի քէտխիմանէն տօլայը ամֆի խաէրսինիզ միւտիւ, ֆագաթ պու գաաբար աճիպ կէօրտիւյիմ պիր սէօղէ գալըը, պու հարաքէթիմէ քէնտիմճէ պիր միճտատըրիէթ կէօրտիւմ, միւտաաւէնիզլէ պուրայա նատըլ կէլտիյինիզի սիւալ խոէճէյիմ.

Արմանն բէք միւշկիւլ պիր վազիյէթտէ պուլունույօր իտի, եալան սէօյլէմէքտինն տիկէր պիր գաաբնըն մուամիլէթի իլէ սահիպի օլմայան պիր օտայա կիրէրէք տամանան աթլայըգ պուրայա կէլտիյինի նա՛տըլ պէյանն իթմէյի խոտ.

Արմանն, պուրալարընը տուշինանտիյիւ սըրատա, սիյահ էլտիվէնլի գաաբն տավըրտըգըզա վէ սէրթ պիր սէտա իլէ.

— Ձէվապընըզը պէքլէյօրում, միւտիւ, ատտի.

— (Բէրէկէյէրէք.) Մաաա՛մ... ճէվապ վէրմէք միւմքին տէյիլ տիր.

— Աճայի՛պ, պանա մուհասէբէտէն պահա իթմէք, պիր սէնէ պէնի թէատըզ իլլէտիյինիզի պէյանն իթմէք իչին պուրայա կէլմէյէ ճէսարէթ խոխյօրտանըզ, վէ սօնրա տա նէ սուրէթլէ կէլտիյինիզի սօրտուղումտա ճէվապ վէրէմէյօրտունուզ, օ՛, միւտիւ, սիզ հագըգաթէն սըյրըգ վէ նատուսըզ թատրմընտան խոխշինիզ.

— Աֆիվ խոէրսինիզ, մնատամ...

Մուամիլէյհա գաչըրընը չաթմըշ, վէ կէօղէրի հիտաէթ ամէշէրի սաչմայա պաշլատըշ օլտուղու հալտէ.

— Պու իշտէ պիր խըյանէթի կէօրիւյօր իսէմ տէ, արթըդ սիզի խոխճալտէ թէնէզզիլ իթմէյէճէյիմ. (Էլինի բէնէբէյէ տօղրու ուզատալագ.) պանա խըյանէթի իտէն տիւչարը միւճազաթի օլաճագ տըր, ատտի.

Արման Թիթրէմի, քէնտիւտէն պաշգասըները պէքլէնիլ-մէքտէ օլտուղու ֆիքրի գալպինի բարչալայօր իտի... պունը իլէ պէրապէր ֆէտայի ճանէ հաղըր օլտուղու հալտէ, զիյատէտի իլէ սէվմէքտէ օլտուղու պու գասըները նազարը հաքիմանէ քէնտիլինի (Թապա իտիմէտի մալիւմ իլէն) հէր չէյի իգրար ու իլթիւաֆէ մէճպուր իթմէքտէ պուլունտուղունտան, հէման եէրէ գարանտագ վուգուչի հալի պէյան իտէճէք իտի, ֆագաթ օ սըրատա մէմուրին զայրի պիր վագտա զուհուր իտէրէք, իչտա հալէ պաշգա պիր սուրէթի վէրտի.

Շէօյլէ քի, պու ատալըգ պիր կիւրիւլթիւ իչիտիլմիչ իտի. պու կիւրիւլթիւ, ադըր պիր Թօգմադըն պիր տէմիր իւղէրինէ վուրուլմասընտան, վէ իտանէ տէրունինտէ ադա իթմէտինտէն հաբըլ օլան եէք ահէնկ պիր սէտա իտի.

Գունըն իւղէրինէ Արման, ամմա էլտիվէնլի գասընըն եվգինէ ասարը Թէլաշ վէ վիճտանինտէ պիր Թիթրէմէ զուհուր իլէէտիյինի կէօրտիւ, մուամէլէյհա տէհշէթի իպրազ իտէր պիր հալ իլէ.

— Եա՛ Բապգիմ, իչթէ, գաչընըզ... տէյու բէբէլէտի, վէ պիր հարաքէթը սէրիյէ վէ մուղթարրըպանէ իլէ աչըգ օլան բէնչէրէյի կէօսթէրտի.

Արման, գարիպէն պիր Թէհլիքէնին զուհուրինի հըսա իթմիչ օլմադըգա պիրտէն պիրէ տօղրուլմուչ իտի. տէլիգանլը ֆիքրար իտէճէյի եէրտէ այագ իւսթիւ պիրա հարաքէթ տուրտուգտա, վէ պիր տագըգա էվվել եէրէ պագան կէօղէրինտէն ճէսարէթի գըղըլճընմայը սաչմագտա իտի. կէնճ գասընը իտէ, Արմանընէլինէ պիր գութու քիպրիթի իլէ պիր մում վէրէրէք.

— Գաչընըզ միւսիւ, չաբուգ օլտուղ... գօնթի Ամէֆի տիր, սիզի էօլտուրուր... տէյօր իտի.

Տէլիգանլընըն տուտագլարընտա մնաղրուրանէ պիր Թէպէսիւմ կէօրինտիւ, վէ հէման եէրտէքի իտանչէրի ալտըրագ.

— Օ՛, գօղմայընըզ, մատամ, տէմէմի իլէ, կէնճ գասընն.

— Կիտին միւսիւ, չըգըն, պէնտէ մահվ իթմէ՛ք մի իտիյօրտունըզ, տէյու հայդըրտը.

Ամմա էլտիվէնլի գասընըն պու տէօղէրի Արմանընէն ճէսարէթինի մահվ իթմի. մուամիլէյհանընն, քէնտիւտինի ֆիքրարէ իճազար իտիչի, քէնտի մուհաֆազայի նէֆսի իչին օլտուղունը անլատը. արթըգ իտանչէրի Թէրք իլէ սէվտիյի գասընը մուհադագ օլան պիր Թէհլիքէտէն գուրթարմագ ֆիքրի իլէ մէչղուլ օլմադըլար, հէման ավտէթէ գարար վէրմիչ իտի իտէ, ֆագաթ պիր տէօղ ալմագ լուզումընը հըսա իտէրէք կէնճ գասընըն էլինի Թուտուգ.

— Իչթէ էմնինիզ իլէ կիտիյօրում մատամ... ֆագաթ Ալլահ աչգընա օլսուն, սիզի Թէքրար կէօրմէյէ միւսաատէ իտէճէյինիզի վատ պուլտուրունըզ... սիզի կէօրմէմ լազըմ տըր, բէնճա իտէրիմ... տէմէմի իլէ, ամմա էլտիվէնլի գասընն գօղդուսընտան նազի վատ իտիյօր իտիլ կիտի.

— ԷվվէԹ... ֆագաթ գաչընըզ... աճէլէ իտինիզ... տէտի.

— Նէ՞ զէման, նէ՞ բէտէ.

— Եաորըն, պուրատա... գաչընըզ, ա՛ն եա Բապգիմ մահվ օլտում.

Տէլիգանլը, ամմա էլտիվէնլի գասընըն եվգինտէ զուհուր իտէն պարիտանէ Թէպէսիւմի, վէ անը Թէպագըլ իտէն սիւբհինէթը հալի կէօրմէքտիդին, մուամիլէյհանընն վէրտիյի մում իլէ քիպրիթի համիլէն բէնչէրէտէն աԹիյասրագ, կէօղտէն նիհան օլտու. չիւնգէ Արման պիր օյուն իլէ ատատԹըմըշ իտի...

Արման պիր գաչ տագըգա սօնրա Թալէպէնին օտասընտա կիտի, վէ քիպրիթի իլէ մամու նազարագ էվվէլճէ բէտմի կէօրտիւյի բէրտէնին էտանընտա Թէպարրուզ իթմի, ֆագաթ պիրտէն պիրէ կէրի չէքիլտի, սաչլարը իւրթէրտի, վէ անընտան սօուգ պիր Թէր ագմայա պաչլատը. դիրա պու բէտմ

սիյահ էլտիվէնլի գաղրնըն ճաղիպէլի թաավիրի խոխ . . .

Տէլիգանլընըն հըրա խլէմէյի ըղմբրաղ ֆէվդէլատէ օլաուղունաան , մնծու ամթարաղ ֆիքար խլէմի .

Տէմէք օլույօր քի պու թաավիր իլէ օ մէլէքէյէ մալիք օլան , վէ Ադմանըն օտայա կիրտիկի զէման ապէքլէնթիմէքատէ պուլունան աատմ , չէօյլէ պիր սէֆիլ մահալատէ իղամիէթի խաէն ֆագըր վէ ատի պիր թալէպէ խիչ .

Ադման պու մուզիճ թէֆէքքիւրաթի իլէ ադրնօշ կիպի ադլանաարաղ գաբանլըղ վէ ադլամնպաճլը նէրտնւպանը էնտի , վէ գաբուտան ադըշարը չըղարաղ մէյտանէ վաադլ օլուր օլմազ , պիր տիմարէ տայանըղ պաշընը իքի էլի արաարնա ալար . պիր իքի տագըղա գաատար պու հալատէ գալտըղտան ածնա գարըշըղ գիհնինէ պիր շէյ կէլէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Օ՛, Ջօլման ճիւմլէտինի պիլիր . . . Ջօլման հէրտինի պանա սէօյլէյէճէք տիր , տէտի .

Տէլիգանլը պու ֆիքր իլէ օ էանաատէ եանընտան կէչմէք-տէ օլան պիր քիրա արտապարնա պինէրէք , արտապաճլյա .

— Էկէր եէրմի տագըղատա պէնի Մարպէօֆի ադզաղընա իյաալ խաէրտէն , ատնա պիր լուչի ալմաուն վար , տէտի .

Ամէլար սիւրաթլա գօշմադա պաշլատը , եադրըմ ատաֆ ածնա եանի ատաֆ ծն պիր բատաէլէրինատէ , Ադման Բագդատէնին խանէտինէ վաադլ օլատ . Ջօլման , օրէյատան հէնտզ կէրմիչ օլատուղունատան , Ադմանըն թէլաչլը , բէնկօխլ վէ կէօղլէրինատէ ամէչլի հիատէթի օլատուղու հալատէ օտայա կիրտիկի զէման ադյունտյօր խոխ . մուտաիլէչհա տէլիգանլընըն պու հալինատէն գօրգարաղ .

— Ա՛հ , եա Բաբպիմ , սիպէ նէ՞ օլատ , բէնչէրէատէ՞ն մի ամթատընըզ , եօգատա սիպի սէմմէտիյինի՞ մի սէօյլէտի , տէտի խէ տէ , Ադման ճէվապ վէրմէչ մուգթէտիր օլատնատըզընատան , հէմման պիր ատնատալէ իւզէրինէ տիւշտու . կէնճ գատըն խէ խարար իլէ .

— Ջադամի նէ՞ վար , նէ՞ օլատ , տէչյա ադատ .

— Գանա օյուն եարաբլար .

— Օյո՞ւն մը .

— Լվվէթ , պիր օյուն եարաբլար . . .

— Հէր հալատէ պէնն տէյիլիմ եա՛ . . .

Ջօլմանըն տուրթիը թէլաֆիատը բէկ ադրդ վէ սէրպէսթ օլատուղունատան , տէլիգանլը մէզարսէրնէին իֆնատսօնատէն էմին օլատ , կէնճ գատըն էնտիչ իլէ .

— Նէ՞ օլատ պէչյան իտինիչ , անը կէ՞օրմէտինիչ մի , տէտի .

— Կէօրտիմ .

— Էյ ածնա՞ .

— Գէնիմ կէչմիչիմ էօլատան պիր տիկէրինի պէքլէչյօր իմիչ . . . պու պէքլէտիյի ատէմ պէն տէյիլ իտիմ . . .

Ադման պուրատա սիյահ էլտիվէնլի գաատրն իլէ օլան մուլադաթընըն , նէյիճէսինի վէ թալէպէնին օտատընատա կէօրտիւյի բէտմի մուխթատարէն հէբէտյէ իչլէտի . Ջօլման գաշլարընը չաթմըշ օլատուղու հալատէ քէմնալի տըղդաթլա տինէտիքատէն ածնա .

— Օ՛, օ՛, պու հալտէ ալատանըլան սիղ տէյիլսինիչ պէնիմ . . . տէտի .

— Սի՞զ մի .

Ջօլման պիր մուտատէթ սիւքութ իթմատի , ֆադաթ աթէչֆիչեան կէօղլերի , պուդուլմուչ տուտադլարը , վէ սիյմաընընն հալի , ածն տէրէճէ հիատէթլէնմիչ օլատուղունը կէօաթէրիյօր իտի . մէզարսէրնէ նէրինատէն գալդըղ Ադմանըն հատնընա օթատրատագ .

— Գէնի տինէչ , պանա իթխամատըն վար տըր տէյի՞լ մի , տէտի .

— Լվվէթ .

— Սիղէ պիր շէյ թատախչէ իտէրսէմ եադա՞րմըսընըզ ,

— Լմը իտին , իթհատի իտէճէյիմ ,

— Իչ էյի , պէն տէ եէմին իտէրիմ քի պիր հաֆիֆա զարֆընատա պու գաատրնըն հէր ահվալինի , վէ սուրէթը մուա-

յիշէթինի քէշֆ իտէճէյիմ, վէ սիզ տէ հէր շէյէ վազըֆ օ-
լաճաղընըզ։

— Էմի՞ն միսինիզ։

— Հայ, հայ։

— Պէնիմ եարաճաղըմ իչ նէ՞ տիր։

— Եարըն սապահ կիւնէշին տօղմասը իլէ պէրապէր
թալէպէնին օտասը պուլունան օտայա կիտէրսինիզ։

— Բէք էյի կիտէրիմ... ամ՞նրա՞։

— Թալէպէյի օտասընատա պուլուրսունըզ։

— (Հիտտէթլէ.) Օ՛, մէրդումը էօլտուրտուրիւմ։

— Խա՛յր, նա տէրհալ սիպինէ տուէլլօ իթմէյի, եա-
խօտ օ տագըդա սիպինէ պէրապէր կէլմէսինի թէքլիֆ ի-
տէրսինիզ։

— Էյ, օ զէման։

— Օ զէման մէրդումը արապանըզա ալըպ պուրայա կէ-
թիրտրսինիզ. իսթի եանը արթըդ պէնիմ իչիմ տիր։

— Էկէր թալէպէ օտասընատա տէյիլ իսէ,

— Կէլինճէյէ գատար մէյտանատա պէքլէրսինիզ։

— Ճագաթի պէն մէրդումը թանըմամ...

— Իամի Ճըրէտէրիդ տը Լօնկ տըր, հէր կիւն սաաթ օն
պիրտէ Բապուրէ գահվէսինատէ պուլունուր, Ճագաթի սիզ
անը՛ օտասընատա պուլաճագընըզ...

Աբման, եարըն կիճէտէ Ֆօլմանը թէրը իլէ քէնտի խա-
նէսինէ գօչտու, սապըրըզըզա քէնտիսինի պէքլէմէքտէ
օյան ժօր։

— Օ միւսիւ Աբման. սիզ կիտէլտէն պէրի նէ օլտուղու-
մը պիլէմէմ, ատէթա տիմանէ կիպի խոիմ, տէտի։

— Նէ՞ իչին տօսթում։

— Սիզէ պիր ֆէլաքէթի կէլէճէյինին հըրս խոչօր խոիմ։

— (Ուսուղլարընը գալտըրտարագ.) Իհթիյար տօսթում,
սիզ հագըգաթէն տէլի օլմուշընըզ։

Աբման իհթիյար իլէ ուզուն ուզատիկէ վագըթի կէչիրմէք
խոթէմէյտուգ օտասընա չէքիլտի, սապահըն սաաթ պէչինտէ

Բաթրիդ Նամ ատչիսինին վատէթասը իլէ ժօղտան կիղլի օլ-
բատ արատատընը հաղըրլաթտը, վէ թատանճալարընը միւհ-
թէվի օլան օյմալը քիւչիւք չէքմէճէ գօլթուղունատա օլտուղու
հալտէ օտասընատան տըշարը չըգտը։

9

Աբման, մէքթէպտէն գաչմըշ պիր չօճուգ կիպի գայէթ
եավաշ վէ քէմսիլ իհթիյաթի իլէ հավլիյէ էնիպ արատայա
բաբիպ օլարագ, ատչիսէ.

— Հայտէ պէնի Խաթրատատ մէյտանընա կէօթիւր, նօ-
մէրօյը պիլմէյօրսուտ. ֆագաթ խանէյի պիլիրիմ, տէմէսի իւ-
պէրինէ, Բաթրիդ հայվանլարը գամըրլայատագ ազ վագըթ
զարֆընատա ըրխթըմսա վատըլ օլտուլար։

Նիփմի տէօրթ սաաթտան պէրի թէլաշ վէ ըղթըրտագ ի-
լէ իմրտըրը հայտաթ իթմէքտէ օլան Աբման, էնտայի բահատ
քէնտիսինի թօղրայատիկմիչ իսէ. քէնտիսինին սէրվէթի, ա-
սաալէթի, քէմսիլ վէ լէթաֆէթի կիպի խատատէլէրէ մալիք օլտու-
ղու հալտէ, սէվտիյի գատընընը ֆագիր, պիքէս, վէ պէլքի-
տէ սաքիլ օլան պիր թալէպէյի միւրաճճահ սատ իթմէսինի-
տէն տօղայը հասըլ օլան, վէ գալպինի ճէրիհէտատ իտէն
հիտտէթի վէ գըսգանճլըգ հըսրընը, պիր թավրը պարիսանէ
ալթընատա սէթիր իթմէյէ միւգթէտիր օլատիլտի։

Արապա Խաթրատատ մէյտանընըն ադընատա տուրտու.
Աբման ինէրէք արապագընա.

— Արգամ օրըա կէլ, կիրտիյիմ գարտընըն էօնիւնատ
տուրտուգ պէնի պէքլէյէճէքսին, տէտի։

Հէնուզ սապահ օլմուշ իսէ, մէյտան թէնհա օլտուգ սի-
մէ սինէ պիր եաղմուր եավրըյար իսէ։

Կիճէ կիրտիկի վէ խալի զանն իլէտիկի խանէյի թանըրտը,
աբու գարալը իսէ, ագշամքի կիպի գարույը վտրմատը իլէ

եւնէ հիչ պիր քիմնէ կէօրիւնմէքսիզին հէման այրըլը վէրսի ։

Գու տէֆա Ալմանըն էլինտէ մուտ օլմասըդընսան էլէրի իլէ եօղլայարագ գարանլըգ տէհլիսի կէչսի , վէ պիրինճի գաթա վասըլ օլարագ՝ ֆիրսաթ խէր խբէն այըդ պըրագմըշ օլսուդու ՝ ան նամէրօլու գարու գարալը օլսուդունսան , էլի իլէ պէյհուտէ եէրէ անախթարը արսադը ։

Բէնսի կիճոխբսէն սօնրա պիր քիմնէնին կէլմիշ օլսուդու աչխբար խոր · տէլիգանլըրնըն գալպի չիտտէթլէ չարբադագ քէնսի քէնսինէ ։

— Էվվէ՛թ , պուրատա տըր , տէյէրէք պիլա թէրէտտիւտ գարուչը վուրսուս , իչէրսէն քիմնէ ճէվապ վէրմէսի խոչ տէ , գուլաղընը գարուչա տայամըշ օլան Ալմանը , ուչ գունա պուլունան պիր ատէմին միւնթազամ սուրէթտէ նէֆէս ալսըդընը իչխինճէ , թէքրար թէքրար գարուչը վուրմադա պաչլատը , պու արալըգ ալի գաթատան սէրի վէ քէսկինն պիր սէս ։

— Եօղարըդա կիւրիւլթիւ խոչն քի՞մ սիր , տէտիչինտէ , Ալմանը ։

— Միւսիւ Ֆըրէտէրիկ տը Լօնկըն տօսթլարընսան պիրի սիր , մուհիմ իչլէր իչին քէնտիսինի կէօրմէչ կէլմիշ սիր , տէչու ճէվապ վէրսի ։

Ալի գաթատան սէսլէչէն գասրն էվինն գարուճըսը օչմադըա , Ալմանըն ճէվապընա շու եօղտա մուգադէլէ իթտի ։

— Միւսիւ տը Լօ՛նկ մը , մուսահիպլէչԻ ըէք կիւզէլ պիր հալտէ սիր ։

— Օտասընտա տէչի՛լ մի ։

— Էվվէ՛թ , լաքին քէօր սարխօշ տըր ... էչէր քէնտիսինի ուչանարդմագ իսթէրսէնիզ , պէրագէր պիր թօր կէօթիւրմէլիսինիզ ։

— Ֆագաթ միւսիւ տը Լօնկը միւթլագա կէօրմէլիչիմ ։

Ալմանն աչագա ինէրէք , օտասընըն գարուսընտան եալընըդ պաչընը չըգարմըշ օլան գարուճը գասրնըն ամուճընա պիր լիրա սըգըշարդմասը իլէ , մէզպուրէ ։

— Ա՛ միւսիւ , էկէր միւսիւ Ֆըրէտէրիք իլէ պէհէմէհալ կէօրիւչմէնիզ լազըմ իսէ , սիզէ օտասընըն անախթարընը վէրէչիմ , պէլքի օտայա կիրէրէք ուչանարդասիկիսթինիզ տէյուդ , ան նամէրօլու անախթարը Ալմանա վէրտիքտէն սօնրա , թաապհմանէ պիր սէտա իլէ իլավէթէն ։

— Միւսիւ ճէնապկէրի մուտ խոթէրլի՞ր մի , տէտի ։

— վէրինիզ ։

— (Էլինտէքի չամտանը Ալմանա թագոտիմ խէրէք ·) Գու կինճէ պիրմէմ միւսիւ տը Լօնկա նէ օլսուս , կիթտի , կէլտի , վէ թէքրար կիտէրէք եարը կինճէտ կէլտի , էլհասըլ պու կինճէ պիրթիւն չէչմանլար պաչընա թօպլանմըշ կիպի կիւրիւլթիւլէր իթտի ։

Գարուճը գասրնըն պու սէօզլէրի , կինճէ քէնտիսինին թալէպէ զանն խոխլոխլինի Ալմանէ անլաթտը , տէլիգանլը իսթի գաթա չըգարագ գարուչը աչտը , ֆագաթ Ֆըրէտէրիքի կէօրիւր կէօրմէզ պիր ատըմ կէրի չէքիլտի · Էլպիսէլէրի իլէ եամթմըշ թալէպէնին չաքէթի բարչա բարչա , վէ իսթի պաչը չամուր պաթագ իչլինտէ օլսուդու կիպի , պուրուշմուչ կէօմլէչինին չէրագ լէքէլէրի իլէ միւլէմմա օլըշընսան , մէրգումըն քէօր սարխօշ մէչլիսինէն չըգըշ տուչէ գալգա , վէ տիմադլէրէ չարբըշա չարբըշա էվէ կէլմիշ վէ հաթտա քէնտի կիպի սարխօշլատսան տայագ եէմիշ օլսուդու անլաչըլըյօր իտի · Ալմանն սարխօշըն սիյմասընա պագտըզընտա միւթէհայըր օլսուս ։

Գու զաթ օթուզ պէշ եաչլարընսա սագալը , չիրին , աչըգ ալընը , վէ կիւզել խույը օլսուդունը կէօթէրիր թամվուրը պիր ատէմ օլուպ , իլգ նազարտա քէնտիսինին միւտաւէթը էօմրիսինի թահսիլ իլէ կէչիրճէէք օլան պիր շախա իտիլ անլաչըլմագտա իտի ։

Ալմանն սարխօշըն գօլունը թուխթուպ չիտտէթլէ սապտանագա վէ իսմի իլէ չագըրմագա պաչլատը , Ֆըրէտէրիք պիրտէն պիրէ ուչանարագ կիւճ հալ իլէ կէօղլէրինի աչըպ , ալըգ ալըգ էթրաֆընա պագընտը , վէ եամթազըն իւզէրինտէ սօղ-

բուլտագ էլան սարխօշ օլտուղունը կէօսթէրիր պիր սէտա իլէ.

— Պէնի քիմ չըղըրըյօր, սէտի.

— Պէն.

— (Շաշկընն պիր թաւր իլէ պագտարագ.) Պէն սիպի թանըմայօրում.

— Պանա Ալման Լէօն սէնիր.

— Սիպէ պօրճում մը վա՞ր.

— Պէնի պիլմէյօ՞րմուսընըզ.

— Խա՛յր, իսմինիզի պիլէ իչիթմէմիշիմ.

— Պէն Ֆօլման թաւրաֆընտան կէլիյօրում.

— (Հայրէթլէ.) Ֆօլմա՞ն մը.

— Ֆօլմանը թանըմայօ՞րմուսընըզ.

— Զաման իթմէմ...

— (Հիւյլէ խոխյօր զաննը իլէ.) Միւսիւ, ապրճըզ գալ-պընըզտա պէնի ալըգտաթլա տինլէյինիզ, սիպէ մուհիմմ չէյլէրտէն պահա իտէճէյիմ.

— (Ալմանըն սէրթ թաւրընտան քէնտինէ կէլէրէք.) Միւսիւ, սիպի պու հալտե գաղտուլ իթմէյիմ իչին ասֆալընըզը թէմիզնէնի իտէրիմ, պու կիճէ պաշըմա բէք ասիթալ չէյլէր կէլտիյինտէն, հէնուզ ագլըմ պաշըմնա սէյիլ տիր, լութֆէն օթուրունըզ.

— (Պիլա խոխյար թիթրէյէրէք.) Ասիթալ չէյլէ՞ր մի...

— Լվվէթ միւսիւ, ֆագաթ...

— Սիպէ նէ՞ հալ վագը օլաու.

— Բէք ադըր միւսիւ բէք ադըր, պու պագալէ ասֆալընըզը իսթիխամ իտէրիմ. էվվել էմիրտէ սիպէ նէ խըսմէթտէ պուլունագիլէճէյիմի սէ՛յան պույուրտուն.

— (Փէնալը սիւբիւնէթ իտէրէք.) Նասըլ քի սէտիմ, իսմիմ Ալման Լէօն օլուպ, Ֆօլման թաւրաֆընտան կէօնտէրիլտիմ,

— Պէնտէնիզ սէ նասըլ քի սէտիմ, իսմի ալինիզի պիրինճի սէֆա օլարագ իչխոխյօրում. Ֆօլմանտա կէլինճէ... մա-

տամ Ֆօլման, լութֆէն պու գաաբընըն քիմ օլտուղունը պէ-յան պույուրտուն.

— Պիր ագթրիս.

— Լվվէթ... կիւզէլ սաչը պիր տիլպէր գաաբն... իրի վիճուտլը պէնգլի...

— Թամամ իչթէ օ.

— Անըն թաւրաֆընտա՞ն մը կէլիյօրսունըզ.

— Լվվէթ միւսիւ.

— Տէմէք քի մէզպուրէ պէնի թանըյօր.

Ալման թալէպինին պու սօն սէօզլէրինտէն շաչըրտը. Ծըրէսէրէկ էյլէնիյօր եախսա Ֆօլման քէնտիսինի ալտաթը-յօր պիւյիւմինէ զահիպ օլմադըլա, օ անէ գաաար բալթօսը-նըն ալթընտա թուֆթուղու թապանճալարը մատանըն իւզէ-րինէ գօյարագ.

— Սիպի իսթիճվապ իթմէգլիյիմէ միւսաատէ իսթինիզ միւսիւ, թէքքար իտէրիմ քի բէք մուհիմմ չէյլէրտէն պահա իտէճէյիմ, սէտի.

— Պույուրտուն սէօյլէյին միւսիւ.

— Պու ագշամ տըշարը չըգտըրընըզտա պաչընըզա պիր թագըմ չէյլէր կէլտիյինի սէօյլէյօր իսթինիզ, սէյի՞լ մի.

— Լվվէթ.

— Պէլքի պէն սէ պուրայա պու մատատէ իչին կէլտիմ.

— (Դաշլարընը չամթարագ.) Նօթտա պու կիճէ պէնի սէօյէնէլէրտէն պիրիմիսինիզ.

— Պէ՞ն մի, չիւպհէսիզ սիզ տիվանէսինիզ միւսիւ, պիր քէրրէ պահա պագըն.

— Զիւնքի տիւն կիճէ կէօզէլիմի պագլատըյար, պէնի սէօյտիւլէր, հապա իթտիլէր.

Թալէպէ պու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իլէն, Ալման կէօզ-լէրինի, կիճէ րէսմին ասըլը օլտուղունը կէօրտիւյի մահալէ գալտըրտը... պիր նաղրէ աֆթը, թատվիր զայդ օլմադը, օ-տատան գալտըրըլմըշ իտի. Թալէպէ Ալմանըն պու հալինէ թէաճիւպ իտէրէք թէլաշ իլէ.

— Նէ՛ օլաուներդ, աէյլինճէ, Արմանն էլինի ուղաուարադ.

— Օրաուպրի բէամի նէ՛ եարաբներդ, աէաթ.

— Նասը՛լ բէամ.

— Օնըն բէամի.

— (Մ՛ութ հայըրանէ.) 0 քի՛մ տիր.

— Էվվէթ, սիյահ էլտիվէնլի գաարներն թաավիրի.

— Իչիթ պիրինճի աէֆիա օլարադ իչիհամիյիմ պիր իսմ տահա. բէք թօհաֆ...

— (Հիտաէթլէ.) Ա՛ միսիս, պէնիմ իլէ էյլէնիյո՛րմուսընըզ.

— Նէմին խաէրիմ քի միսիս պէն տէ սիզէ պու սիւալի էյրատ իտէճէք իտիմ. պէն սիզի հիչ կէօրմէմիշիմ. օտաուա կիրտինիզ, նէ սուրէթլէ պիլմէմ, գաթան պիլմէհիյիմ պիր ադթրիսէն պահա իթտինիզ, պանա գարշը ատէֆա պիր միսաֆանթիզ թավրընտա պուլունտուրդ, վէ...

Արմանն պու սըրատա գուֆթուլը աչըզ թապանճալարը չըգարարադ պիր թավըրը պարիտանէ իլէ դուրմայա պաչլայըրնճա, թալէպէ.

— Նէ՛ եարըյօրտուրդ միսիս, տէյու Հայդըրըր.

— Հագըգաթը հալի անլատադ իչին հագըրըրդ կէօրիւյօրում.

Արմանըն չէհրէմինատէն, էկէր սիւալէրինէ ճէվապ վերմէզսէ, քէնտիսինի էօլտուրէճէյինի անլամըշ օլան թալէպէ, թապէն ճէտուր օլմադըկա չօգլուգ թէկրաշ կէօսթէրմէյէրէք.

— Պէնի էօլտուրմէյո՛ մի կէլտինիզ միսիս, ֆագաթ սիզէ էվլէճէ խապեր վերէյիմ քի, ճէպհանէ բարա օլարադ օն եէտի սու վար, վէ թէքմիլ աէրմէթիմ տէ պու տըր, էն եէնի էլպիսէմ բէհինտէ օլուգ, օտաուպրի էշկա իսէ ումումէն խանէ տահիպինին տիր. պինատէն ալէյհ պէնիմ գանըմը տէօքմէքտէ հիչ պիր ֆայիտէ եօգ տըր. սուճատ պէնատէն ֆագըրը պիր քիմսէ տահա եօգ. պու կիճէ օն ֆըրանգըմ վար իտի, ոնը տա ալտըրար, տէմէտի Արմանա թէէսիր իտէրէք, թապանճալարը մատանըն իւզէրինէ վազ իլէ.

— Էկէր պէնի, սիրի էօլտուրմէյէ եախսա սոյմադա կէլմիշ զանն իսիյօրսանըզ, տիմանէ օլտուղունուզը խոպաթ իթմիշ օլուրսունըզ, ֆագաթ պէն սիզէն գաթի պիր թահրիճ խապեր ալմայա կէլտիմ, էկէր պու պադատէ ճէպր իթթիսալ իթմէյէ լազըմ կէլսէ, ասլա թէրէտտուտ իթմէյէճէյիմ, աէաթ.

— Գէմադի խահիշլէ թալէպ էյլէտիյինիզ թարիֆաթը պէյանէ հազըրըմ, միսիս.

— Սէօյլէ պադալըմ, օ բէամ նէ՛բէտէ տիր.

— Ֆագաթ պէնատէ էօյլէ պիր բէամ եօգ իսի.

— Նասը՛լ եօգ, օրատա... չու բէրաէնին ալթընատա...

— Գաթան.

— Հալ պու քի պէն պու կիճէ բիյա կէօրմէտիմ.

— Տօղրուսը պիր շէյ անլայամայօրում.

— Էվվէթ պու կիճէ պուրայա կէլմիյիմ գէման...

— Պու կիճէ պուրայա՛ մը կէլմինիզ.

— Շիւպհէսիզ.

— (Էլինի ալընտա վուրադադ.) Ա՛, տէմէք քի օն պէշ կիւնտէն պէրու սաաթ սէքիզտէն եարը կիճէյէ գատար օտամը սիզին իչին ալրադըյօր իմիշիմ.

— Պէնիմ իչին... օն պէշ կիւնտէն պէրու... հէր կիճէ... ա՛, անլատըմ... ֆագաթ, եօգ, եօգ, հիչ պիր շէյ անլայամատըմ...

— (Ագլընը թօխլայարադ.) Շիւպհէսիզ պու իչտէ պիր եանլըշլըգ վար, իչին հագըգաթընը պուլմադա չալըշալըմ... պու կիճէ պուրայա կէլմինիզ տէյի՛լ մի.

— Էվվէթ.

— Փիմինէ՛, նասը՛լ.

— Եալընըզ, ֆօլմանըն պանա վէրմիշ օլտուղու պիր ադրէսսը վար իտի...

Նախթար վատէթասը իլէ...

— Իչիթ պու զարիպա, պէն ֆօլմանը ասլա պիլմէյօրում, սիզ եալընը՛զ մը կէլմիշ խոինիզ.

— Էվվէթ.

— Ցագաթ նէ՞ մագաւաս մէպնի, նէ՞ հարսնագ իչին,

— Ռէնչէրէչի աչարմ,

— Էյ ասնա՞,

— Տամբն իւղերինէ արչրայարագ պիճիչկը խանէնին բէնչէրէսինէ կիճամ,

— Տօղրուսը միւսիւ բէչ ճէւուր իմիչսինիզ, գիրա տամ բէչ մէչիլի ակը,

— Օրատա բէնչէրէնին քէնարընա չըդարմ, պիր ազ էվվէլ սէօյլէմէյիմ սիյահ էլտիվէնլի գադըն կէլէրէք բէնչէրէչի աչարը,

— Գու սիյահ էլտիվէնլի գադըն տէմիյինիզ քի՞մ օլուչօր,

— Գու գադըն, գու կիճէ չու բէնչէրէնին ալճընադ րէամի օլան գադըն ադը,

— Գուռնարըն հէբսի տէ բէչ զարիպ չէյլէր ակը,

Ֆըրէտէրիք ադդադաճլա Աբտիռնա ադագմագադա, վէ մուսնահէյհին իմիսրիսանէտէն գաչմա պիր տիլանէ օլուպ օլմադըղընը տիւչինմէքտէ իտի. տէվկզանըը Թահէպինին ֆիքրինի անկայըպ իճադէսինին սադրդ օլուուդունա գանադաճ կէճիրմէքլէ.

— Միւսիւ գու իչէ պիր իւչինճիւ շահա միւսահաճլէ իճիմէտիքճէ, պիզ պիր ադլ չահլըշմըչ օլագ, եվինէ գու սըրտան պիր չէյ անկայանայաճադըզ. լուֆֆէն պէնիմիլ պէրագ պէր կէլի՞րմիսինիզ, տէտի.

— Ցագաթ քի՞մին հառընդա կիտէճէյիզ,

— Ցօլմանընդ,

— Ռէք էյի միւսիւ պիզի Թէագրագէ հագըրըմ, չինդիր մէրագրմանդ չըկորրահաճադըմ գանդ իտիյօրում, տէյէրէք, հաճադաղընդան գադրագ շագդադընը արտանայա պաշչադը, վէ չու սէօգլէրի իլագէ իճադ.

— Գըյադճէքճիմին հալինի մադուր կէօրիւր վէ հառընմ սըրա կիճմէքտէն ուճանմադընըզ, տէյի՛լ մի միւսիւ. վագաա էլպիսէմի տէյիշմէք լազըմ իսէ տէ, ցագաթ նէ՞ հագ-

բայըմ, հէմին իտէրիմ քի արգադուագրինադէն պաշգա պիր կէօմիէյէ պիլէ մալիք սէյիլիմ,

— Կէլինիզ միւսիւ աչագրադա արագադ վար, վէ հէնուզ սադադ օղուչօր քիմսէ պիզի կէօրէմէզ,

— Ադագանըը՞զ մը վար... նէ՞ կիւզէլ...

Ադմանն իլէ Թալէպէ արտագայա բադրիպ օլարադ Մարգէօֆ ճադատէսի հօլունը էլէ ալարլար.

10

Լանսայի բահտէ ֆրէտըրիք Տըրնոկ, Ադմանդա պիր վէճհը աֆթի սէրկիւզէյնը հալինի հէրճայէ իճմիչ իտի.

— Գէն չիմտիքի կիպի տայիմա ֆագիր տէյիլ իտիմ. եիրմի հառընդադա իչէն բէտէրիմ վէֆադի իտերէք հիւզ պին ֆըրանգ գադար պիր սէրվէթ պըրագմըչ իտի. կէնճլիք, տահա տօղրուսը Թէճրիպէսիդիկ ճէզասը օլարադ հէվէսադը նէֆհանիյէյէ գադըլտըղմանդ, իսԹիգպալիմի Թէէմին իտէճէք օլան մէգալադը պիր գաչ այ զարֆընդա չիւրիճատիմ. իչիճ օ զէմանն, եանի ալէմը սէֆհահաճտէ պուլունուդում վագըթի պիրինի Թանըմըչ իտիմ. Գէլիսահ Թէամիյէ օլունան պու գադըն իլէ, քէնահինէ գճադ հառարըմըչ, աֆ վէ արադա ալմըչ օլան մարըն Իսմիանուէլ Գօրնի նամ զաֆ պէյնինադ, օ արագըգ պիր պէրուսէթ զուհուր իճմիչ իտի.

— Գէլիսահը Թանըրըմ, էն աչագը օճուզ պէչ հառչարընդա պիր գադըն ադը.

— Իվվէթ, Թամ քէնահի... իչիճ պու գադըն ալԹը այ զարֆընդա հիւզ պին ֆըրանգըմը էէյիդ պիճիրտի, ֆագաթ պու գադըն կիւզէլ օլունուդու կիպի. գալպի տահի, տիկէրլէրինէ նիսպէԹէն պիր տէրէճէյէ գադար էյի ակը. էվվէլճէ հիւզիւմէ կիւլէնելէրատէն հիչ պիրիտի, չու ֆագրը

հալիմուհ պանա սէլամ վերմէյէ պիլէ թէնէզզիւլ իմմէյօր-լար էրէն, հալընըզ Պէլիտահ պաղը քերրէ կէլիր պէրապէր թաամ խոէրիզ։

— Յագաթի միւսիւ, պու սէօզլէրինիզին պանա պիր թէ-ալլիւգի հօզ տըր։

— Սապր խոինիզ, չիմոի անլատրընըզ... պուննան ապ-ատէմ պիր սապահ Պէլիտահ օտամա կիրերէք։

— « Էսկի տօսթումյա թաամ իմմէյէ կէլտիմ, տէտի-յինէ։

— « Զօղ ֆէննա հալտէյիմ, բէք սըրտասըզ պիր վագըթ-տա կէլտինիզ, տէտիմ։

— « Սանա գարզէն պիր ալթուն վերճէյիմ, այ պա-շընտա խոտէ խոէրտինիզ, տէտի, վէ պէրապէր Տիւգանընդն լո-գանիթասընա կիիթտիր, պիր սէրէթի տօլուսը շարապ չիշէլե-րի ըսմայըլատը. իշիթ օ զէմանն (հանիր սարխօշ պուլունտու-զում վագըթ) Պէլիտահ հէր կիճէ սաաթի սէքիզտէն օն պի-րէ գատար օտամը քիրայա վերմէյի թէքլիֆ իմոտի. պիրն տիւրլիւ հիքմայէլէր սէօյլէտի, տօսթլարընտան պիրիսի իշին տիր տէտի... անլատրընըզ կա՛...

— Եհանի սիզատ պէնիմ կիպի ալտատրըմըշընըզ, տէ-մէք իսթէյօրսունըզ։

— Օ՛, չիմոի կէօրէճէքսինիզ...

Պու էհտատէ արատա Ֆօլմանընդն խանէսի էօնիւնտէ տու-տուդունտան թաէպէ հիքմայէսինի տէվամ խոէմէտի. Ար-մանն արագատան էնէրէք։

— Եհմոի հէր չէյ անլաշըլըր տօսթում կէլինիզ, տէ-յէրէք իքիսի պէրապէր Ֆօլմանընդն խանէսինէ կիրուպ օտասը-նա տախիլ օլտուղար. վագըթ բէք երքէն օլուպ Ֆօլման հէ-նուզ գալմըշ իսի. մէզպուրէ, արգադընա պիր կէճէլիկ տանիֆօ ալմըշ օլտուղու հալտէ պահրը թէֆէքքիւր տալմըշ իսի. թաամ ու հալինտէն օ կիճէ տալա ույտանմըշ օլտուղու անլաշըլըյօր իսի. Ֆօլման, Արմանընդն տուխուլինի կէօրտու-յինէ։

— Նէ՞ խապէր, տէյու սօրտու։

— Մատա՛մ, միւսիւ Ֆրէտըրիք Տըլօնկը կէթիրիյօրում. կէօրիւնիւչէ նազարէն սիզի թանըմայօր։

— Էվվէ՛թ, օ պէնի պիլմէզ, ֆագաթի պէն քէնտիսինի թանըրըմ, տէմէսի իւզէրինէ, Ֆրէտէրիք, Ֆօլմանընդն կիւզէլլի-յինէն կէօզլէրի գամաշատագ, վէ եէրլէրէ գարանըրճասը-նա ալամյայատագ, հայրէթլէ։

— Պէնի թանը՞մըսընըզ մատամ, տէտի։

Ֆօլման. — Եանի Պէլիտահը թանըրըմ, չօգ տէֆալէր մունտահլէյհատէն իմմինիզի իչիթտիմ, զանն իսէրսէմ արա-նըզտա էակիտէն պիր մունտահլէթտէ վար իսի։

— Էվվէ՛թ, էվվէ՛թ։

Ֆօլման. — (Արմանա խիթապէն.) Էյ նէ՞ խապէր պա-գալըմ։

Արման. — (Սէրթի պիր տէտա իլէ.) Մատա՛մ, կէրէք սիզ վէ կէրէք պէն ալտատրըմըշըզ. պիզի քի՞մ ալտաթմըշ, պէլմէյօրում, տէյէրէք, թաէպէ իլէ վուգու պուլան միւ-լագաթ ու միւքեալէմէսինի Ֆօլմանա հիքմայէ իմմէտի իլէ, մունտահլէյհա։

— Ա՛հ, պու իչ կիիթտիքճէ քէտար պարատէթի իսիյօր, միւսիւ Տըլօնկ, պաշընըզա կէլէն վագտայի ատիսէյի իչիթ-մէզտէն էվվէլ, սիզէ Պէլիտահ իլէ օլան մինատարէթին ու-թէթինի պէյան իտէյիմ. էկեր պու իշտէ պիր ալտանըշ վար իսէ, պէն սիզատէն զիյատէ ալտանմըշըմ տըր. պէն Պէլիտահը պէշ սէնէտէն պէրի թանըրըմ. մէզպուրէնին էճնէպէլէր իլէ մինատարէթի օլտուղունը, վէ ալէլհատտա չինոի գօնթի կու-վալօֆ նամյնտա պիր կէնճ Բուսիյալընդն թատարը հիմայէ-թինտէ պուլունտուղունը պիլիրիմ. ադիզիմ Արման, իսի կիւն էվվէլ սիյահ էլտիվէնլի գատընա, Ռէթրատուկտա թէատ-տըճի իթթիխինինիզի խապէր վէրմէնիզ իւզէրինէ, պու ճիհէթ-տէն թահարրիյաթէ պաշլատագ խաթրըմա կէտտի, վէ Պէլի-տահ միւրաճաաթի խոտագ խանէսինէ կիտերէք։

— « Կէչէն սէնէ Ռէթրատուկտա օլան գօնթի կուվալօֆ-

տան, պիր իհթիյար իլէ պէրապէր լաէնզաթի սէյահաթ ի-
տէն գուժրալ սայլը, վէ տայիմա պիր էլինտէ սիյահ էլտի-
վէն պուլունան պիր գատընա տայըր պիր չէյ իչիթմէ՞ն մի,
տէյու սիւալ իթտիխտամէ, մէզպուրէ ճէվապէն.

— Հիչ մէրագ իթմէ. էկէր պու գատըն Բէթրապուրկ-
տա պուլունմուշ իսէ, քիմ օլտուգունը նարըն սիդէ խապէր
վէրիրիմ, չունքի պու ագշամ տօսթումտ գօնթ իլէ. Բէթրա-
պուրկ բօլիս պաշ գօմիսէրի օլուպ, միսաֆիրլէթէն Բարիզտէ
պուլունան գօնթ Տարիգօֆա պիր զիյաֆէթ վէրէճէյիմ, տէտի.

Յիվ Հագրգա էրթէսի կիւնի Գէլիտահ պուրայա կէլտի,
վէ պէյնիմիզտէ չու եօլտա պիր միւքալէմէ ճէրիյան իթտի.

Գէլիտահ. – Սիյահ էլտիվէնլի գատըն Բարիզտէ տիր.
պու գատըն, պարօն Բուլնէճ նամընտա պիր Ֆրրանսըզ ճէ-
նէրալը իլէ, Մօսգօֆլը պիր եէհուտի գըզընըն մուհաֆէզի
սէմէրլէսի տիր. պիր էլինէ սիյահ էլտիվէնի թագըլը, սէվտի-
յի պիր ատէմին խաթըրէսի իչին տիր. պէրապէրինտէ պու-
լունան վէ քէնտիսինին պու գատընըն համիսի օլտուգունու
սէօյլէյէն իչթիյար, Բուս զապըթանընտան գօնթ Ալէքֆնա-
մընտա պիր քիմսէ օլտուգ, հագրգաթ տէ, սիյահ էլտիվէնլի
գատընըն տօսթը տըր. պու ատէմ բէկ զիյատէ գըզգանճ
օլտուգու ճիհէթլէ, քէնտիսինէ լէգապէթէ գալգըշանը հէ-
տան էօլտուրուբ. չունի պունլար Բարիզտէ իսթրապատա ա-
գագընտա էակի պիր էվտէ օթուրտուօրլար, եալընըզ պիր խը-
մէթքէարլարը վար տըր.

Էլհասըլ Գէլիտահ տիւն սիդէ սէօյլէտիյիմ չէյլէրի մու-
ֆասսալէն անլաթտը.

Ամման. – (Մըրըլտանդագ.) Բէք աճայիպ.

Ֆօլմէն. – Գէլիտահըն պէնիմ իչին խըտմէթէ հագըր
պուլունտուգունը կէօրտուլիւմ ճիհէթլէ, իսմինիզի պիլտիր-
մէքտիրլն սիյահ էլտիվէնլի գատընա օլան մուհաֆէթինիզ-
տէն պահա իլէ, միւլագաթընըզդա թէվաֆուխ իթմէսինիզ բէ-
ճա իթտիմ. ագշամը սիդի պուրայա կիթմէզտէն էվվէլ Գէլի-
տահ թէբրար կէլէրէք.

— Էակի տօսթլարըմտան Ֆըրէտէրիք տը Լօնկ նամ ֆա-
գըր պիր թալէպէ, Իսթրապատա մէյտանընտա վագը պիր
խանէնէնի իչիւնճիւ գաֆընտա իգամէթ խալը, պու կիճէլիք
իչի իւչ սաաթ իչինի խանէսինի պիրլէ թէրը իթմէյէ բաշը օ-
մուշ տըր, տէյէրէք, օտանընի մէվգըրընը, վէ սիյահ էլտի-
վէնլի գատընըն սաաթ սէքիզտէն օն պիրէ գատար եալընըզ
օթուրմագ ստէթթի օլտուգունը, վէ նէ սուրէթլէ կիտիլմէք
լազըմ կէլէճէյինի պէյան իտէրէք անանթմաթընը վէրտի.

Ամման իլէ թալէպէ պիր տըգդաթը թամմէ իլէ Ֆօլմա-
նընն հիքմայէսինի սինէմտօգրաֆէն տօնրա, Ֆըրէտէրիք
— Մատամ, չիւպհէսիզ Գէլիտահ սիդէ վէրտիյի մալու-
մաթը նէնի խապէր ալմըշ կիպի կէօրիւնէրէք սիդի ալաաթ-
մըշ տըր. զիրա օն պէշ կիւն սոր պէն սաաթ սէքիզտէ օ-
ստանան չըգարագ, օն պիրտէ ավտէթի իյլէմէք իւզրէ Գէլի-
տահ իլէ մուգավէլէ իթտիք, օ զէմանն օտանա պիրմէտիյիմ
պիր քիմսէ կիտիյօր իտիլ. ֆագաթի եալընըզ պու ագշամ գա-
բուլը վէ բէնէրէյի աչըգ պուլտում, տէյինճէ, Ամման չիտ-
տէթի իլէ.

— Ֆագաթի օ բէտտ, կէօրտուլիւմ օ թաավիր, էմինիմ
քի բիւյա կէօրմէտիմ.

Պու սըրատա Ֆօլման պիր իչի տագըգա գատար տավկընը
պիր հալտէ տիւչիւնտիւքտէն տօնրա, Ամմանըն էլինի թու-
թմագտա.

— Պէնի տինլէ ազիզիմ, պիր տագըգա գատար պէնտէն
չիւպհէլէնտիյինիզի պիլիրիմ, հէնուզ չիւպհէ իտիյո՞րսունուզ-
նըզ, տէտի.

— Խա՛յր, սիզին տօղրու օլտուգունըզը թէմմամը իլէ ան-
լատտըմ.

— Օ հալտէ իտթէրաէնիզ սիդէ պիր նահիհաթ վէրէճէյիմ.

— Պույուրըն տէօյլէյին...

— Իգամէթկահանըզդա ավտէթլէ մուվագգաթէն պու
մուտտիմա օլան գատընը ունուտուպ, պիւթիւն պու էնթրիգա
պապլարընը չէօղմէք, վէ պու էսրարը քէշֆ իթմէք վազի-

ֆէսինի պանա պըրտգըն , սիղտէն տայիմա ֆիրար խոէն պու գատընըն , ալէյհինիզտե պիր թագըմ տէհչէֆլիւ թաասվուրաֆը օլմասընտան ըէք գիյատե գօրգուլօրում , տէտի ։

Ադմանն . – Սիղ միւֆլաղա տիվանէսինիզ , Ֆօլմանն ։

— Գէլքի ։

— Պանա նէ՞ իչին աստալէֆ իֆտիր ։

— Նէ՞ պիլէյիմ , եալընըզ պիլտիյիմ չէյ հըսաբըմ ատը քի , պէնի գաֆիան ալտաֆմըշ տէյիլ տիր , իչիմէ օ հըսափյաֆ՝ պաչընըզա պիր ֆէլաքեֆ կէլէճէյինի պանա խապէր վէրիյօր ։

Ֆօլմանն պու տէօղլէրի մադմունանէ վէ՞ թիֆիրէք պիր տէ-սա իլէ տէօյլէտիյինտէն , Ադմանն պիլա իսթիյար թիֆիրէյէրէք ։

— Նէ օլուրսա օլսուն , տէվէ յօրում ... քէնտիսինի պիր տահա կէօրմէք իսթէյօրում , տէտի ։

Ֆօլմանն . – Պանա պիր տահա իֆտաֆ իֆտիէ՞ք իսթէ՞ք-միսին ։

— Իվվէֆ ։

— Սիյահ էլտիվէնլի գատըն սիղէ « Հարբն սաաֆ տէ-քիվատ կել » տէտիո՞ մի ։

— Իվվէ՛ֆ ։

— Կիտէճէ՞ք միսինիզ ։

— Էլպէթ կիտէճէյիմ ։

— Պէնտե պէրապեր կէլէճէյիմ ։

— Սի՞զ մի ։

— Իվվէ՛ֆ , պէն ։

— Ֆնադաֆ պու միւմքին տէյիլ ։

— Օ՛ , սիղ մէրադ իֆտիէյին , պէն օտայա կիրմէմ , տատըն իւզէրինտե սիքէրլէնիր օֆտուրուրում ։

Ֆօլմանն , պու գատատան չաչընըմըշ օլան Ադմանա ճէվապ վիրմէյէ մէյտան պըրտգմայատագ , թալէպէյէ խիթապէն ։

— Պու ադչամտա օտանըզը վէրիրսինիզ , տէյի՞լ մի ; տէյինճէ , թալէպէ ։

— Չաֆէն տուն կիճէ պաչըմա կէլէն չէյտէն սոնրա ,

սրֆըդ օ օտայա կիրմէյէ ճէսարէֆ իտէմէ՞մ քի , տէտի ։

Ֆօլմանն . – Թամամ , կիրիֆֆար օլսուդանըզ չէ՞յի հէ-նուզ հիքմայէ իֆտէտինիզ , պէյքի օ վազտա պուլունսուդ չու գարանըզդ հալի պիր ազ թէնեֆէր իտէր ։

Ֆըրէտերիք . – Տայիմա սաաֆ տէքիվատ օտասընան չը-գարագ , Թապուրէֆ գահվէսինէ ազիմէֆլէ , տօմինօ , պիլար-տօ օյնայարագ օն պիրէ գատար վազըֆ կէչիրմէք ատէֆիտ տիր . տուն կիճէ վ.օֆիրար ռօգաղընըն քէօչէսինէ վասըլ օլ-տուզտանա եանընտա պիր ատմ թէգարրուզ իտէրէք էլիմէ պիր քհազըտ վէրտի , կազ ֆէնէրինէ եագլաչարագ շու իսպա-րէյի օգուտում ։

« Լ.ակի տօսֆլաըրընտան պիրիսի՞ միւսիւ Ֆրէտերիք տը Լ.օնկը կէօրմէք ատղուսընտա պուլունուդընտան , թէգքի-րէյի համիլ պուլունան զաֆը թէագըզ իֆտէսինէ մուտաֆ-լէյհատէն բէճա իսիյօր ։ »

Գատնը էվվէլա պին քէրրէ թէսաուֆ իլլէսիյիվիլ լա-թիֆէլէրտէն պիր չէյ զանն իտէրէք , կիմմէք իսթէմէտի-յիտտէն , չտնսը մէճհուլ ։

— Մատամըն ատագատը , զաֆը ալիլէրինի Օտէօն մէյ-տանընտա պէքլէյօր , տէմէտի իւզէրինէ , քէնտի քէնտիմէ ։

— Օ՛ , իչ պաչդալաչտը , մատամըն ատագատը պէնի պէք-լէյօր իտիլ , տէյէրէք , մէրդումըն ատագատ տըրա կիմմէյէ պաչլատտը ։ Ֆիկ հադըզդա կիւզէլ պիր ատագա պէքլէյօր ի-տի , ուչաղ դաբըյը աչտը , թէգքիրէյի վէրէն տատմ տա-վուչը վէրտի , ատագայա պինտոխիտտե ուչաղ պանա խրթա-պէն ։

— « Միւսաաֆէնիզիկ եանընըզտա օֆտուրուզ սիզէ պա-զը մանիւտաֆ վէրէճէյիմ , տէյէրէք , եանըտտա օֆտուրուս . ատագա հատաքեֆէ պաչլատտը , ուչաղ տախի քէնէֆէրէլէրի գատատը , ճամլատրըն բուտլը օլսուդունու քէտտալի հայրէֆէյէ կէօրտում , պու ճինէֆէյէ նէրէյէ կիմմայիմի պիլմէյօր իտիմ . պատէհու մէրդում ճէպինտէն պիր մէնտիլ չըգատատագ ։

— « Էլկէր միւսիւ ճէնտապլէրի մատամը կէօրմէք իսթէր-

լերսե , կէօղէրինի պաղլամագլըղմա միւսաամէ պուլսմալը աբրլար , տէմի ։

Բօմպլարտա պունա միւշաթիհ չէյլէր օղուտուղմուան, պու զարիպ թէքլիֆէ բաղը օլտում. ապագա ևիրմի տագըդա ածնրա տուրում . ուշագ գօլումուան թուխտուզ պէնի ապտաստան էնտիրտի . պիր գաչ տագըդա կիմիտիքտաէն ածնրա պիր պաղչէ տէրունինտէ օլտուղտումտղու անկայօր խոխ. պատէհու պիր նէրտիպան չըգտըգ ։

Ամման . – Թամամ պէօյլէ պիր հալ պէնիմ պաշըմտատա կէլմիշ խոխ ։

Գօլօնէլին մախտումը , մտտամ ոը Ոէն Լուս իլէ օլան ահվալի տէրիսաիթըր իմմիշ խոխ ։

Ֆօլման . – Միսիս ոը Լօնկ , տէվամ խոինիդ , տէտի ։

— Ոն այագ գատար չըգտըգտան ածնրա պէնի կէօթիրէն չախա պիր գարու աշարագ իչէրիյէ սօգտը . ևէրտէ սէրիլի օլան խալը ևումուշագ օլտուղունտան այագ սէտի իչիտիլմէյօր խոխ . ուշագ պէնի սանտադևատէ օթուրտարագ .

— Գէշ տագըդա ածնրա կէօղէրինինդի աչընըդ , տէյէրէք գարտըը գարտայըդ կիմիտի . պիր գաչ տագըդա պէրդէտիմ. գալպիմ չիտտէթիլէ չարըդյօր խոխ . . . սատէթա գօղդմտյա պաշտամըշ խոխմ. էլհասըլ կէօղէրիմի աչարմ.

Ամման . – Ո զէմման քէնտինինդի իրէք տէօչէմէլի զայէթ միւնթազամ պիր օտատա պուլտունուդ, պու օտա թամամտան սոդրը պէյագ մէրմէր պիր լամպա իլէ թէնեվիր օլտունույօր խոխ , տէյիլ մի ։

Ֆրէտէրիք . – (Թէաճիւպ իլէ .) Թամամ՛մ, թամամ՛մ, գագդաթ պիդ նա՛սըլ պիդիյօրսունըդ ։

Ֆօլման միւթէհայըր օլմուշ խոխ , Ամման խէ տէօղինտէ տէվամ իլէ .

— Սագր խոինիդ, տիվարըտար Սպանեագրեարի զայէթ կիւզել բէսիմիներ իլէ միւզէյէնէն տիր . բէնչէրէրէրին արագընտա Զինքեարի տագրտար իլէ չիչէքներ վար տըր , բէրտէներ քէմտալի տըգգաթլա էօրթիւլմուշ տիւր . . .

— Թէմամ՛,

— Օրիա եէրտէ իւզէրի մէրմէրի ևումարտագ պիր մտաա վար տըր ։

— Լ՛վվէթ , էվվէթ , բէք սօղրու ։

— Ոն տագըդա գատար պէչրէտիքտաէն ածնրա պիր գաբտնրն այրտտըդրնը կէօրտունինդ, տէյիլ մի ։

— Բէք սօղրու ։

— Մատքէլի պիր գատրն իչէրի կիրտի տէյի՛լ մի ։

— Խայր , գաթան գատրն կէօրմէտիմ՛։

— (Հայրէթլէ ։) Նա քի՛մի կէօրտունինդ.

— Պիր էրքէք ։

— Ո հալտէ տէվամ խոինիդ. պիր ատնիչէ գատար տագրտատ իւզրէ կիտի կէօրիւնէն գարատնրդ , պիւթիւն պիւթիւն գաթըտտըչյօր , պու ատէմ քի՛մ խոխ , տիդէ նէ՞ տէօյլէտի ։

— Ոն տագըդա տէյիլ հէմման պիր ատաթ գատար պէչրէտիմ՛. տէօյլէտիչինինդ մտատնրն իւզէրինտէ պիր չիչէ իլէ պիր տէ գատէհ վար խոխ . կէրէք ճանըմրն տըգրինիդըրնտան վէ կէրէք իչրէթէ մէչալ օլտուղումտան , մէղրիւր չիչէտէն իւչ պէչ գատէհ չէրատ իչտիմ՛, էրէչիճէ դաճայը թուխմուշ խոխմ՛. օ տրրատա գարու աչրտար , պէչրէտիչիմ՛ գատրնրն նէրինէ , պէչատ ատչը վէ եիւղի մտատէլի պիր էրքէք իչէրի կիրտի ։

Ամման իլէ Ֆօլման նէչտիկէրինէ պագըշտրտար , էնթրիգա քէշֆ օլունմուշ տէչիլ, հաթտտա կիմիտիքճէ դատրըմըշ խոխ ։

Ֆօլման . – (Մէրագ իլէ .) Լ՛չ ածնրա՛, ածնրա նէ՞ օլտու ։

11

Ժըրէաէրէք ար Լօնկ չու վէճհէլ սէօղիւնէ տէվամ էլլէ-ար ։

— Ուզուն պօյլու իրի վիճուալը վէ սիյահլար կիյմիշ օ-լան պու աատմ ալթմըշ եաշլարընաա կէօրիւնմիյօր իտի ։

Ժօրնան . – Պու Բուսեալը Մաժէօր օլմալը ։

Ակնան . – Ասաբընդ սինէկյէլիմ ։

— Բէնաիսինի կէօրտիւյիմ զէմնան այադա գալդընշ օլ-տուդունան եանընմա թէզ ադրուագ իտէրէք ։

—« Մ իւսիւ, օղուրտնուզ տա սէօղլէրիմէ էյի տըզդաթ իտինիզ, սիզ պուրայա իսդասըզ պիր թէզգիրէ իւղէրինէ կէլտինիզ, տէտի ։

—« Լվվէթ միւսիւ ։

—« Պուրայա կէլտիյինիզտէ պիր դասըն կէօրէճէյինիզէ դանատթ կէթիրմիշ իտինիզ ։

—« Նասը՞լ, պիր էսկի ահպապ պէնի տավէթ իթմէտի՞ մի ։

—« (Ուսնուզլատընը պիլդէրէք ։) Սիզի տավէթ իտէն պիր դասըն տէյիլ տիր ։

—« Լօյլէ իսէ գիմ տիր ։

—« Պէն տավէթ իթմէտիմ ։

—« (Հիտտէթի իլէ ։) Սի՞զ մի, գադաթ պէն սիզի թա-նըմամ ։

—« (Պիւլէրէք ։) Լվվէթ , գադաթ շու մնադէ օլմասա պէնի թանըր իտինիզ ։

—« Բէք էյի , էհէր պէն սիզի թանըյօր իսէմ, նի՞չին մնադէլի պուլունմույօրսունըզ ։

—« Զիւնգի թէքլիֆլէրիմի դասուլ իթմէտիյինիզ հալաէ -գի պու տա իհթիմալէն պախտ տիր – պանա թէսաուֆ իտէր իսէնիզ, թանըմամանընդը արզու իտէրիմ ։

—« Տէմէք գի պանա պիր թէքլիֆինիզ վար ։

—« Պէլգի ։

—« Նէ իսէ սէօյլէյինիզ ։

—« (Պէնի պաշատան այադա գատար սիւզէրէք ։) Սիզ թաղէպէտինիզ, տէյի՞ մի ։

—« Լվվէթ ։

—« Էն աշադը արնըֆատան , տէյի՞ մի ։

—« Իհթիմալ տըր , գադաթ պուննատան սիզէ նէ՞ ։

—« (Սիւսլիմէ ճէվապ վէրմէյէ թէնէզզուլ իթմէյէ-րէք ։) Եանի տօգթօր օլմանընդ սիւմքինէտիզ կիպի տիր ։

—« Է՛յ ասնըա՞ ։

—« Սէնէվի պիր պէշ ճիւզ ֆըրսանդ վար գի , պու տա սիզին կիպի զէվզ ու սէֆայը սէվէն պիր կէնճ իյին . . .

—« Ճօգատա պէնի զէնգի՞ն մի իթմէտ իսթէյօրսունըզ ։

—« Բի՞մ պիլիր ։

—« (Բէնաիմի թօրլայարադ ։) Աչըդ գօնուշալըմ միւսիւ, պէնատէն նէ՞ իսթէյօրսունըզ, պէնի նէ՞ իյին կէօղլէրիմ պադ-լը օլարադ կէթիրտինիզ ։

—« Տինլէյինիզ, սիզի պուրատա գիմնէ ճէպը իտէմէզ, թէքլիֆիմի դապուլ իտուդ իթմէտէտ սէրպէսթօնինիզ, էյ-լի պէն ֆըրսանդ դաղանմադ իսթէ՞րմիսինիզ ։

—« Օ՛, Օ՛, էհէր պանա պիր ճինայէթ թէքլիֆ իթմէդ-սէնիզ էլպէթթ իսթէրիմ ։

—« Գաթման , գանուն նադարընտա պէյլի պիր ճինայէթ տատա օլուննուր , գադաթ հադըդաթ տէ պիր թէհէտիւ տիր ։

—« Եանի պանա ճէլլատըդ իթտիրմէդ իսթէյօրսունըզ էօյլէ՞ մի ։

—« Տօղրու սէօյլէտինիզ ։

—« (Մադրուրանէ այադա գալդարադ ։) Սիզ պիր ալ-չադընըզ ։

Իհթիյարըն սէօղլէրինի տինլէմէյէրէք իւղէրինէ տօղրու

կիմժէյէ պաշտառմ. մուսմիկէյհ քէնահնէնի ահօյէճէյհմ զանն իլէ, այադլընը չհտահէմլէ նէրէ վատրադ տիվարըն տիպինէ չէքիլտի.

Օ անտէ գադու աչըլադագ խբի խրտամէմ քհար իչէրի կիրտադ իւղէրիմէ ամթըլտըլար, պէնի նադալայադագ թօզ ամ թէբամ վէ նուհմուդ իլէ պայըլընճայա գատար տհօյտիւլէր, իչմէ օ պէհնտահէն պէրի նէ օլտու պիլմէմ. քէնահմէ կէլտիյհմ վագըմ իսմրադտա մէյտանընտա տհրէնին քէնարընտա միւզմիհոգ նամրչօր իտհմ, այագլարըմ տաչըն իչինտէ իտի, էօլիւ կիպի սէրհօշ իտհմ.

Օ պէհնան տիվարլադա չարրըլադագ կիւճ հալ իլէ իզամմէբհ կճահընա կէլիպ օտտահա չընզադագ ուչույա գալմընըմ.

Բէհնայի տրդդամթլէ իչպու հիքհայէթի տինդէմիշ օլան Ֆօլհան, թամլէպէյէ խիմմադէն.

— Գունդար հագրդամթէն գարիպ չէ յլէր տիր, Ֆագամ միս Տրլօնկ, պիզ պու իչտէ պիր մէհարէթ տիպլիք իմմիչտինիզ. պիզէ թէքրիֆ օլունան ճինայէթին նէվինի անլատալը ւտինիզ. տրրրընա վագրմ օլտուդունդը ճինէթլէ, օ ատէմ պիզի տէօյտիւրմէզ իտի, ատտի.

— Հադգընըդ վար միտտամ, լաքին նէ նարայըմ, նէ գատար Ֆագիր իտէմ տէ նամուտը պիր ատէմ օլտուդուտնան, պիրտէն պիրէ հիտահէթիմէ գալէպէ իտէմէմ.

— Նէ հալ իտէ, չհմոի իչէրի խիւլտա իտէլիմ. պիզ խանէնիզատէն չընդտրընըդ վագրմ մը պու ֆէլաքէթէ օզրտարընըդ.

— Էվվէթ, Ֆագամ Գէլիտահընը պու պադատ պիզատէն գկյատէ միալիմնաթը օլաճադրընը զանն իտէրիմ.

— Գէնտէ օ ֆիքրիտէյիմ.

Ամմանե. — Վէ պէն զանն իտէրիմ քի միտտամ տը Սէն Լուս . . .

Ֆօլհան, ճինայէթի չկրքէթինին պադը վագտայի ֆէճիյէտէն միտտէ, Ամմանըն միտտամ տը Սէն Լուս իլէ օլան թէաշիւգինի պիլաքիկնատէն,

— Էվվէթ, միսիս Տրլօնկրն պաշրնա կէլէն հալ պիզին միտտամ տը Սէն Լուս իլէ օլան միտաշէգինիզին խաթիրտար-րընա պիր աղ պէնգէյօր. օտաղարրն նէգքահկէրինէ միւշապէհհաէ տրդդամթէ չայան տրր, Ֆագամ չու Ֆարգ իլէ քի միսիս Ֆըրէճհէրկէ օրատա պիր գատրն տէյիլ, պիր էրկէք պուլմուշ տրր, տէտի.

— Բէք ռօզրու.

— Գունդան պաշգա միտտամ տը Սէն Լուս պիզի պէվտիյլի կիւնտէն պէրի թէբգի տիւնէնա խիմիշ կիպի Բարիզտէ գաճան կէօրիւնմէյօր.

— Բէնտի պու բատտա տէյիլ իտէ տէ գօնագը պուրատա տրր նա.

— Հէր նէ հալ իտէ, պիզ իչիմիզէ պագ պալըմ, միսիս Տրլօնկ պուրատա գալաճագըտ. պիզ տէ կիտին միտտամ տը Սէն Լուսրն գօնագը ճիվարրընը կէօզտէն կէչիրին, պէյգի պիր շէյ քէշֆ իտէբիլիզ, պէնտէ Գէլիտահը պուլայըմ տա պէհհէմհաղ իչին տալընը անլայըմ, պագ պալըմ միսիս Տրլօնկ իլէ պիզին իչէրիմիզէ պիր էտտա լուզերինէ մի տիր. պիզի պիր գատրն ալտահմըշ մը, ճօգտա պու հալէթէ տէպէպ տրրի թէտատիֆ մի տիր.

Ամմանե. — Լօյլէ իտէ պու ագշամ պէրապէր կիհմէյէճէյիզ.

— Գիլաքիս կիտէճէյիզ.

Մտահի օնա կէմիշ օլմադըտա, Ֆօլհան միտաֆիրլէրինի թատտա տահէթ իմմտի. էնդայի թատտուտա նիհնէ անլայշըմագ արրտան պահս օլունտու. թատտուտան ասնրա թանէպէյի իչրէթի վէ սիկարա իլէ տօղու պիր օտտայա խոհալ խուտ, քէնտիտէ կիյինէրէք, Ամմանա.

— Սիզի օն պէշինճի Լույի մէյտանընտա գատար կէօթիւրէյիմ, օրատան Լինվալիտ ճատտէսինէ կիտէրտինիզ. միտլիհնիզ տիր քի, միտտամ տը Սէն Լուսրն գօնագընրն արդա թատտֆը մէզգիւր ճատտէյէ նագրը տրր. ագըսը տահրանրն . . .

Ամման իլէ Ֆօլման արագա իլէ Սէն Լուլի մէյսաներնա վասըլ օլսուգլարընաս Ամման արագատան էնտի. Ֆօլման տախի Պէլիսահըն էվինէ կիմմէք վէ Ամմանը տահի ալթըտա էվինտէ պէքլէմէք իչըրէ եօլունա տէվամ էյլէտի.

Ամման, օրատան էնթալիտա ճատուէսինէ կիտերէք մնատամ որ Սէն Լուս իչին պիր կիճէ իչի ըսրիպլերին տուէլը իմտիհըլէրի քիւչիւք գաբուլը արատը. Ֆագահի մէգըթը գաբու էօրթըլմիւշ օլսուդունատան, տէլիդանըլը Գապիլօն ասգարընա կիտերէք պու ճինէմատէքի գաբուներն իւզէրինտէ «Սահիլըդ գօնագ» իպարէսի եապըլը օլսուդունը կէօրմէսի իլէ հայրէթտէ գալտը. գօնագըն գաբուճըտը տէյիշմիշ օլմադըգա Ամմանը թանըրմայօր իտի. Ամման գօնագը կէզմէք իմթէհանինէ պէյան իմմէսի իլէ, գաբուճը էլինտէ պիր տէսթէ անահատար օլարագ տէլիդանըլըյը պահճէյէ ասգտը.

Ամման պիր սէտայի հայրէթի կիւճ հալ իլէ զահի իտէպիլտի, չինըքի պահճէնին ճէսիմ ադաճլարը քէսիլմիշ, վէ Ամմանըն, կէօզլէրի պադըգ օլսուդու հալտէ կէօմիւրիւլտիւ քէօշք տախի քեամիլէն եըգըլմըշ իտի.

Օ հալտէ Ամմանըն, թալէպէնին պուրայա կէլմիյիլսինէ տայըգ օլան ֆիկրի զայիլ օլտու. տէմէք քի Ֆըրէտէրիք պաշգա պիր մնահալէ կէօմիւրիւլմիւշ իտի. Ամման պիլմէք իտթէհանինէ էօյրէնմիշ օլուպ, եապըլըգ մնատամ որ Սէն Լուսըն նէ օլսուդունը անլատագ արզուսը իլէ գաբուճըյա.

— Պու գօնագ պարօն որ Սէն Լուսըն տէյի՞լ մի իտի, տէյու սօրտու.

— Լվվէմ միսիս, ֆագահի միսիս լը պարօն սէքիզ սէնէ մուգատտէմ վէֆահի իմմտի. մնատամ տախի պէշ սէնէ էվվէլ պիր մնանահիըրա կիրերէք, թէքմիլ սէրվէթինի խայրահանէլէրէ թէզիր էյլէտի. պու տէֆա խայրահանէլէր իտարէսի թարաֆընտան գօնագ տահիըլըյօր.

Ամման տէրհալի թէֆէքքիւրէ տալմըշ օլսուդու հալտէ խանէսինէ տահէթի իլէ էլպիսէսինի տէյիշտիտի, վէ տահի ալթըտա Ֆօլմանըն խանէսինէ ադիմէթի էյլէտի. Ֆօլման հէնուզ կէլմիշ իտի. Թալէպէ իսէ իտթէհանիյի գատար չագըրըտան սօնրա քէօր տարխօշ եահիըգ ույուօր իտի.

Ամման ալտըդը մնալուտահիը Ֆօլմանէ պէյան իմմտի. մուտմնիլէյհա տախի.

— Պէնտէ սիզտէն զիյատէ պիր խապէր ալամատըմ. Պէլիսահ պու կիճէ գօնիթ կուվալօֆ իլէ պէրապէր Բարիզտէն կիմմիշ, նէրէյէ կիմտիյի մնալում տէյիլ տիր. մնանֆիհ պէլդի եարըն ադշամ պիր չօգ չէյլէր անլարըդ, տէտի.

* * *

Ադշամ օլսու. Ֆըրէտէրիք Տըլօնկ ույանարըդլարագ, Ֆօլման իչէ պաշլանըլաճադընը պիլտիրտիյինտէ, մէրգում էնէյէրէք.

— Պէն հազըրըմ, նէրէյէ կիտէճէյիզ, տէտի.

— Ամմանըն մնահալի միսլագաթընա. (Գէնտի քէնտինէ) միսիլագա պու գաարընը կէօրմէմ լազըմ տըր, տէտի, Ֆօլման, Ամման վէ Թալէպէ արատայա բագըլտըն իտթրատատ մէյսաներնա վասըլ օլսուլար. արագա իլէ խըտմէթքէաըլար պիր թարաֆտա գալտըլար. Ֆօլման, Ամմանըն էլինտէն Թուրքուտ Ֆըրէտէրիքէ խոհատըն.

— Գաբուլը չալարագ էվվէլա իչէրիյէ պիզ կիրինիզ, միսաֆիրն մէրթէպէ գաբուճընըն օտասը էօնիւնտէ տուրարագ պիզի կէօրմէմէսինէ չալըշընըզ, տէտի.

Թալէպէ ալտըդը էմիրէ իթտաաթ իլլէտի. տէհլիլ իւճ կիշիդի կիպի գաբանըլըգ իտի. Ֆօլման իլէ Ամման գօլ գօլա օլսուգլարը հալտէ այագլարընըն ուճլարընա պատարագ նէրսիպանը չըգտըլար. պու արալըգ գաբուճը.

— Բի՞մ տիր օ, տէմէտի իլէ, Թալէպէ.

— Պէնիմ, մէքթուպ վա՞ր մը, տէտի.

— Խա՛յր.

Ֆըրէտէրիք տը Լօնկ պու պիր գաչ քելիմէյի սէօյլէր իքէն, արգատաչլարը գայէթի եավաչ օլարագ իսթի դահատ վասըլ օլսուլար, պիր ազ սօնրա Թալէպէ տախի նէթիյէ

րէք բէֆիզլերի իլէ պէրապէր օտայա կիրտիքլէրինտէ Յօլ-
ման, Արմանա.

— Հայտէ սիզ մէկտէյը թէլաղդըյէ կիտինիզ, պիզ
սիզի պուրատա պէքլէրիմ, տէմէմ իլէ, տէլիգանլը բէնչէրէ-
յի աչարադ տամէ ամթլատը. վատը միճիգինճէ սիյահ է-
տիվէնլի գադընըն աչաճադը բէնչէրէնին կառնըտա վատըլ օ-
տու, ֆագաթ բէնչէրէ գարադը վէ իչէրիսի տամսի գադան-
ըդ էտի, հալ պու գի վազիդը միլադաթ կէլմիշ խտի...

Սիյահ էլտիվէնլի գադըն միտաֆիրինի պէքլէյօր խտի.

12

Թահմինէն պիր տամթ գադար կէչտի, պու միտաէթ
զարֆընտա խառնէնին տէրտնինտէ հիչ պիր հարագէթ, հիչ
պիր կիրլիլթի իչտիրմէյինի կիսի, խաֆիֆ պիր ղիյա պիլէ
կէօրինմէտի. բէնչէրէնին էօնինտէ պիտղիլմիշ օլան Ար-
ման, տէվամլյինի պիր տահա կէօրմէգտէն պաշդա պիր չէյ
տիչինմէտիյինտէն, Եվրէյի շիտաէթէ չարթարադ էթրաֆը
կէօզտէն կէչիրմէգտէ վէ գուլադ վէրմէգտէ խտի.

Լադին հիչ պիր չէյ կէօրիլիլտ իչտիրմէյօր խտի. ա-
ճադա սիյահ էլտիվէնլի գադընը խառնէյի թէ՛լը մի իթմիշ,
էօդտա մէտուլին զայըի պիր վազտա տէպէտի իլէ մուտիրէյ-
հայը խառնէնին տիկէր պիր ճինէթինտէ գաղմայա՛ մը մէճպուր
իթմիշ... Տախօտ իթտիկի պու վատի միլադաթ, տիւն կի-
ճէ էլինտէն գուրթուլտուդ ատպէտնտադ իչի՛ն մի խտի.

Արման, պու ասնդրադի ֆիկըր իւզէրինէ ասուդ պիր թէր
տէօգմէյէ պաչլատը. տէլիգանլը քէնտինտէն կէչմիշ պիր Տալ-
տէ պուլունտուդու սդրատտա պիր ըալըդ տէտտադ իչիտէրէք
քէնտիսինի թօգլատը. Յօլման տէլիգանլըյը չըղըրըյօր խտի.

Արման, Յօլմաններն պիր չէյ քէչֆ իթմիշ, Տախօտ խա-

նէնին տիկէր պիր ճինէթինտէ ըղըդ կէօրմիւշ օլմադընը թախ-
մին իլէ ամտէթի կայէտի. Յօլման իլէ Յըլտըրըմ բէնչէրէնին
էօնինտէ խոխլէր. Յօլման տէլիգանլըյա.

— Պիզ պու իչտէ բէք չօդ ադտանտադըզ, կէօրիւնիւչ
նադադըն, սիյահ էլտիվէնլի գադընը սիզի տամէթի խտրէք
էյլէնմիշ, տէմէմ իլէ, Արման.

— Ա՛հ, էօյլէ՞ մի զաման խոխյօրտունըզ,

— Չաման տէյիլ, պէօյլէ օլտուդունա տտէթա էմինիմ.

— Օ հայտէ նէ՞ կտրմադը.

— Ամտէթ իթմէլի.

— Օ՛, խայր... տահա պէքլէյէճէյիմ.

— Տիմանէլիք իթմիշ օլտրտունըզ.

— (Թէրէտտիտա իլէ.) Եահօտ...

— Սօնրա.

— Սօնրատաը ճամը գըրտար... իչէրի կիրէր... թահարըի
խտրիմ...

— (Գադիտանէ.) Տօսթում, պիր բէնչէրէյի գըրըպ իչէ-
րի կիրմէգ, մահգէմէյի ճինայէթի հուզուրունա չըգմադը էյ-
ճադ իթթիրիր պիր ճինայէթի տիր.

— (Հիտտէթլէ.) Նէ օլտրտա օլտուն.

— Իէք ադա, պունը պէյտանէն մնգտատտըմ պիզ տիւ-
չար օլմադընըզ միհնթէմէլ օլան թէհլիքէյի խտպէր վէրմէգ ի-
չար օլմադընըզ միհնթէմէլ օլան թէհլիքէյի խտպէր վէրմէգ ի-
տի. ֆագաթ մտատէմ քի խտրար խոխյօրտունըզ, պուլտրըն կի-
ոէլիմ...

— Նա՞տրլ, սիզտէ պէրապէ՞ր մի կէլէճէգտմինիզ.

— (Կիւլէրէգ.) Հա՛յ, հա՛յ, պէօյլէ բօմանէ պէնտէյէն
չէյլէր օլան մնհալլէրտտէ էն զիյատէ մուվաֆֆադ չադտ
պիր քիմսէ օլտուդունը պիլմէ՞զմիսինիզ.

— Օ հայտէ կէլինիզ.

— Օ՛, պիր ադ ատպր խոխնիզ, աէվամլյինիզ գադընատն
զիյատէ էճինիյէմիզ պուլունտուդում ճինէթիլէ, պիր տա-
զադա տիւշմէգ խտիէմէմ.

— Պիր տուզա՞գ մը.

— Լիվէթ, քիմ պիկիր պէլքի օ վահչի Մամէօր Ալչէֆ իւղերիմիզէ հիւճիւմ խոէր.

— Գէնամէ խանչէր վար.

— Օ քեաֆի տէյիլ ոթր.

Ֆօլման, Ամմանըն օ կիւնիւն սապահը մնասանըն իւղերինտէ ունութմուշ օլուդու Թապանճալարը ալարադ.

— Գէօյլէ սանա էյի օլուր, տէմէսի իւղերինէ, Թալէպէ կիւլէրէք.

— Ա՛, ա՛, զայիպա սուֆրասա պէնամէ տախիլ օլաճաղըմ, տէտի.

— Լէկէր խաթէրաչնիզ, պույուրուն.

Ֆօլման, բէնչէրէնին քէնարընա չըգարագ տամա աֆլայընճա, Ամման.

— Տըգդաթ էթ, ադիղէմ, տէտի.

— Գա՛հ, պէն չօճուգլուդումնա իր իւղերինտէ օյնամըշըմ, պունըն հիչ էհէմմիյէթի եօգ ոըր, տէյէրէք, ռէօղերինի խապաթ խոէր սուրէթտէ պիր չէվիկլիք իլէ տամըն քէնարընա գօչմադա պաշլատը, Ամման իլէ Թալէպէ Ֆօլմանը Թէպազըզ խոխօրլար խոէ. Ֆրէտէրիք քիպրիթի գուԹուսընը, Ամման Թապանճալարը, վէ Ֆօլման տախի խանչէրէի ալմըշ խոէ, մնմնախլէյնա բէնչէրէյէ վասըլ օլարագ արգասընա տէօնէպագ.

— Գէմինի սիւբիւնէթլէ իչի կէօրէյիմ, կիւրիւլթա խթմէյէյիմ, տէյէրէք, բասմադընտա պուլունան ևիւգիւյուն էլմասը իլէ ճամըր քէտիքտէն սոնրա, քէմինի իհթիյաճլա ևէբինտէն չըգարըզ պիր Թարաֆա գօյտա, պատէհա Ամմանա տէօնէրէք.

— Սիկահլարընը գոբ, տէտի.

Ֆօլման, մնանագը աչմադը իլէ սիյահ էլտիվէնի գադընըն օտասընա սրչրադմադը պիր օլուս, օտա զայէթի գադանըզդ օլուդունատն հիչ պիր չէյ կէօրմէյօր խոէ. Ամման իլէ Թալէպէ Ֆօլմանըն արգասընատն օտայա տախիլ օլուսլար.

Ֆրէտէրիք քիպրիթի չագոը, օտատա ըչըդ բէյտա օլար օլմադ, Ամման հայրէթինատէն պիր քերրէ հայդըրը վէրտի.

Օտատա պուլունան էշկա գալտրրըմըշ վէ հէր պիր չէյ գայպ օլմադ խոէ, Ամման քէմալի ըղԹըրտապընատան եէրէ տիւշմէմէք իչին տիվանէ տայանատը, Ֆօլման.

— Գաչ գաֆիատէն գաչմըշ... տէտիչի սրրատա, Ֆրէտէրիք պէրադէր կէԹիրմիչ օլուդու մօնու ևագոը.

Գու սայէտէ Ֆօլման վէ րէֆիգլէրի կէնիչ խանէչնէն հէր Թարաֆընը տօլաչտրլար, պիր էշկա գալմամըշ, պիր իչ պուլունմամըշ խոէ. պիր սաաթ գատար պէչկուտէ արատրգատան սոնրա, Ֆօլման.

— Կիտէչիմ, զայէթ գուվվէթլի պիր գատըն իչէ իչիմիզ օլուդու կէօրիւլիչյօր. Ֆագաթ պիր քերրէ էլիմէ կէչիրրսէմ...

Ֆրէտէրիք. – Ա՛հ, էկէր պէնատ Գէլիսատը էլէ կէչիրսէմ, տիւն կիճէբի Ֆէլաքէթինն ինԹիգամընը ալըր խոիմ.

— Գէլիսատ մնԹլադա պու սրրրըն սալընը խապէր վէրըճէք տիր.

Ամման սատէխա էօլու կիտի պիր հալատէ պուլունարագ, նէ օլուդունը վէ նէ ռէօյէտիչիյինի պիլմէյէրէք, Ֆօլմանըն արգասընատն կիտիչյօր խոէ.

Ֆրէտէրիք. – (Գիրտէն պիրէ այնընա վուրարագ.) Օ՛, անլասըմ.

Ֆօլման. – Նէ՞ անլասընըզ.

— Գէլիսատըն էվինէ՞ մի կիճատինիզ խոէ.

— Լիվէ՛թ.

— Մօկասուր սօգադընատա նատմէյօ ծն նէտի, տէյի՞լ մի.

— Լիվէ՛թ.

— Սիպէ գօնթ Կուվալօֆ իլէ կիճատիչինի խապէր վէրտիլէր, էօյլէ՞ մի.

— Ցիւն կիճէ բօսֆա արապասը իլէ կիճմիչ.

— Ֆագաթ պու միամբինատիզ տիր.

— Նի՞չին ։

— Ան՛ըն խչին քի , գօնթի կուվալօֆի խչ կիւն էվվել հօ-լանատայա կիմէտի , պունը Գէլիտահ պանա խապէր վէրմիշ խ-ոի ։

— Լօյլէ խե՞ Գէլիտահ նէ՛բէտէ ոիր ։

— Մաուէմ քի ոիզ ալտատըլըդ , վէ էկէր Գէլիտահ ալտատըճըլատան խե՞ , քէնտիսինի Բարիզտե ևօգ կիսի կէօսթէրմէյի մինատիզ կէօրմիչ ոիր ։ Բարիզի թէրք խէ-ճէք եէրտէ օրատա ապդանմայը էվլա ատա իմմիշ ոիր ։

— Հապդընըդ վար , Բարիզ պէօյիւք ոիր , ֆադամի պէն անը պէհէմէհալ պուլուրում։

Ադման պիր նադրէյի սուրատ աֆը վէրտի , Ֆօլմանընատա կէօղէլերի բարլամայա պաչլատը , Ֆըրէտէրիք սէօղիւնտե սէ-վատ իլէ ։

— Գէլիտահ զէնկին թադ ը՞ իլէ մուարէֆէ բէյտա իմ-մէզտէն էվվել , չօդ զէմանն թալէպէլերին մահալլէսինտե գալ-ատը , պինանէն ալէյհ թալէպե մահալլէսինե պիր մուհապէֆը դաոիմէտի օլսուդունատան , պէլքի օրալարատա պուլունապի-լիր ։

— Լամմին մահալէսինի՛ մի ատանըլմալը տըր ։

— Ատապր պուլուրում մատամ , պունատան իչ այ էվվել մէքթէպը Թըպպըյէ մահալլէսինտե իգամէթի խտէր պիր կէնճ թալէպէյի ահվալիչ խտի , էկէր Գէլիտահ չիմնի օ կէնճին հա-նըընատա կիպլէնմէմիչ խե՞ պաչըրը քէսէրիմ ։

— Սիզ պու չօճուդը թանը՛ըմըսընըդ ։

— Շիւպհէսիզ ։

— Բէք ալա , օ հալտե Գէլիտահը օրատա պատմալը տըր ։

Գու ադրատա պօշ խանէյի թէրք իլէ թալէպէնին օտա-սընա կէլմիչլէր խտի , օրատա Ֆօլմանն պիր թալաֆա օֆու-բուդ պիր մըգատար տիւչինտուրէն ատըրա ։

— Էկէր Գէլիտահ մէքթէպը Թըպպիյէ մահալլէսինտե խ-ոե , սիզ նէմին խտէրիմ քի պու մահիանըն հալլինե մուվաֆ-ֆագ օլաճադըմ ։

Ադման ։ — Բէք էյի ։

Ֆօլման ։ — Տօսթում չիմնի սիզ մուսիւ Ֆրըէտէրիքի ա-լատագ խանէնէիզե կիտէր պէնի պէ՛քլէրսինիզ ։

— Նէ՞ իչին սիզէ բէֆադաֆ իմմէ՛չիմ ։

— Զիւնքի սիզին հուզուրընըդատա Գէլիտահտէն պիր խապէր ալմայա մուվաֆֆագ օլամամ , էլհասըլ սիզ իչի պա-նա պըրագըն , հալընըդ թալէպինին իգամէթի իմմիլի խա-նէնին նամէրօսը իլէ խամինի խապէր վէրին ։

Ֆրըէտէրիք ։ — Խամի Լամիլ Տիւբէր ոիր , Թըպպիյէ սօղա-ղը էլլի սօղուդ նամէրօլը խանէտե իգամէթի խտէր ։

Ֆօլման ։ — Բէք ալա , արթըդ կիտէլիմ , պէն քէնտի խա-նէմէ , սիզոտե քէնտի խանէնէիզե կիտէրսինիզ

Գու իչ քիչի օրատան հարաբէթի իլլէտիլէր ։

* * *

Լրթէ կիւնի առաոտըն սօղուդընատա անճագ ուլուհա-պիրմիչ օլան Ադման՝ հավլիյէ կիրմէզտե օլան պիր ատապա-նըն կիւրիւլթիսինէն ուլանատը , պիր սագրգա սօնրա Ֆօլ-ման տէլիգանլըըն օտատընա կիրէբէք էլլինի Ադմանա ու-զաթատը ։ մուսահիբ չհանըն բէնկի գաչմըշ վէ թավրը ազբր-լաչմըշ խտի , Ադմանըն նանընա օֆուրտուդու սըրատա , տէ-լիգանլը ։

— Գէլիտահը կէօրսիւնո՞ղմի , սօրտուդընատա , Ֆօլման պիր հարաբէթէն թաճիկ իմմէմէտի լուզումը անլատարագ ։

— Գէլիտահը կէօրմէմիչ ֆադամի պիր ազ գօնուչալըմ ։

— (Հայրէթլէ ։) Նէյի՞ սայըր ։

— Թահարրիյաթընընը միսմաղիմ պիր նօլատա իլէրլէ-մէյ՛ք իչին մաղիյէ սայըր սիզտէն պաղը չէյլէր սիւալ իմ-մէ՛ք լուզումընը հըսա իլէ պուրայա կէլսիմ ։

— Բէք էյի սիւալ խանինիզ ։

— Աղիլ սօսթում , տիւչմէնինիզ օլմատըղընատ էմի՞նմի-սինիզ ։

— (Կիմտիրճէ հայրէթլի արթատագ ։) Տիւչմէ՞ն մի ։

— Լավէ՛ք, ինչո՞ւ տայիմա թէապըզ խոէն ազկըն վէ գուվվէթի ուշ չմէնէր ։

— Ջանն իմ ձէմ, օլմասայը ոըր . . .

— Գու զարիպ . . .

— Ցագաթ նէ ուէմէք խոթէ յօրտունըզ Ցօլման ։

— Ատալը խոնինդ . չիմուի ինչին պիր ուշ չմէնինինդ եօզ մը ։

— Ջանն իմ ձէմ ։

— Ըէտէրինդին ։

— (Ձինայէթ ճէմիյէթինին էտրարընա վազըցի օլմասըղընտան պիտա թէրէտտիւտ ։) Ըէտէրիմ բէզ էյի պիր ատէմ տիր , ծնա քիմ ուշ չմէնէն օլաճագ ։

— (Տիւչինէրէք ։) Օ հալտէ գու պահսը գարայալըմ ։

— Հալգու քի . . .

— Պէնի խոթիճվագ իմ ձէմ յին , չինըի պիր Ցայխոէսի եօզ ոըր ։

— Տէմէք քի Պէլիտահը գուլամնարընըզ ։

— Խա՛յր , Ցագաթ սիյահ էլտիվէնդի գաոըրնըն իչինի գուլտուտ ։

Ադմանն պիր նազրէյի ուսրուր ածը վէրուի , Ցօլմանն խոէ սէօվունէ տէվամ իլէ ։

— Բարիզտէն կիմ ձիշ տիր , տէուի ։

— Ա՛ ։

— Նօրմանտիյատա ոըր ։

Ադմանն պիրա չիսդէ սիյահ էլտիվէնդի գաոըրնը թէապըզ իմ ձէմէք Ցիրրինտէ գուլտունուզունը պէյանն խոէճէյի սըրատա , իհնիյայը ժօք օտանընն գարուսընը այարագ ձէմնուինն ղայըի պիր սուրէձտէ Ցօլօնէչ լէօնը օտայա խոխալ իլլէուի ։

Ցօլօնէչ իչէրի կիրէր կիմդէզ Ցօլմանն իլէ խաՖիՖճէ խչաբէթլէչուի ։ գու իչաբէթնին մանտասընը գարինդի քիրամէ անկաճմագ իչին պիր ազ կէրիյէ ավտէթ իլէ Ցօլմանընն թատավուտրընը թէապիլ խոէն պիր վագատայը պէյանն իլլէմէք ղաղըմ տըր ։ Ցօլմանն , Ադմանտա եալանն ածայլէմիշ , եանի Պէլիտահը կէօրմիչ խուի ։

15

Ցօլմանն իյէ րէՖիզէրինին իսթրատատա մէյտանընտագի պաշ խանէյի թէհարրի իմտիխըէրինտէն ուէօրթ ատաթ ածնըտա էանի ուտագընն ատաթ պիրինտէ , էչբօլ Մէտինէյէն ածադընտա վագը էլլի ուօղուղ Նօմէրօլու խանէյինին գարուսը էօնինտէ պիր արատա պուրուտ իչի քիչի էնէրէք , արատագընյա ակքլէմէմինէ էմր իմտիխըէր ։

Գու ատէմլէր ուզուն պօլու , էլլէրինտէ պիրըր իչի պատէթ , արգալարընտա կէօյունու խլիկի ուզուն վէ մանի բէուէնկօթ , վէ այագլարընտա սիվասրի պիշիմի բանէթալօն օլտուզունտան , ուզունճա սագալմագը վէ իչի պըլԼԸԳԼՄԸ իլէ խաՖիյէ մէմուրլարընտա պէնդէյօրլար խոի ։

Մէրգուման նտէն պիրիսի գարուսը չալար , վագընի կէճգմիչ օլմասընտա բաշմէն գարու այրըլը . մէգընու էլլի ուօղուղ Նօմէրօլը խանէ իմալէպէլէրին իգամէթկահը օլան պիր օմէէլ խոի . իչի քիսնէլէր պիրինճի գաթա չըգարագ չիշման , ասայարը պիւքլըմիչ , օն բարմադընտա եէրմի թանէ եիւզուք թագմըչ վէ պէյագ գուսնուչտան պիր էնթարի կիչմիչ մատամ Պէվվալ Նամընտա օլան խանէ ատհիմինին օտասընտա կիրտիլէր , Ուսնուտ քիրտաճըլար ավտէթ իմմիչ օլտուգլարընտան , մատամ Պէվվալ ատա եաթագ օտասընտա կիմդէք իւզրէ իչէն գարու չալընմըչ , գարուլը պիգդաթ քէնտիսի այմըչ օլտուղունտան , մէրգուման միրտուհ չէնրէլի ատէմլէրի կէօրմէսի իլէ սիւչարը խէվճ ու թէհլաչ օլնուչ խոի , կէչէնէչրտէն պիրի բարմադընը ատատագլարընըն իւզերին գոյարագ ։

— Մատա՛մ , կիւրիւմճի իմմէյէրէք պիր ազ ա՛ տինէչ չինիկ , խանէնիգ չէօհրէթլի պիր մանհալ օլտուչը պիլտիխիմիզտէն , օլտագիսոխի գատար ատաքիթանէ հա

քեթ խթմէք խոխէրիդ, զանն խոէրսէմ քիմ օլաուդումդը պէյանէ հաճէթ եօգ ըլը, ոէյի՛լ մի մնասամ, ոէ[illegible] ղէրինէ, մէզպուրէ թաապիմ իլէ էյիլէրէք.

— Էվվէթ միւսիւ, քիմ օլաուդունաուդը անկաարմ, քանի դաթ խանէմ վէ քիրաճըլար ումուդէն նամուսդը օլաուդլաըրնաան հէրսինէ քէֆալէթի խոէրիմ . . . պինաէն ալէյհ . . .

— Ա՛ֆիվ խոէրսէնիդ մնասամ, սիդ հէր տիւրլիւ եանլըշլըդ վէ շամնաթա օլմամաարդը ադդու խոէրիդ, սիրէտ քէնաի մէնֆաաթլըդդըդ իչին սիւալէրիմիդէ տօդրու ճէվապ վէրմէնիդի բէճա խոէրիդ.

— (Շաչըրարադ.) Եա՛ Բաապիմ, եա՛ Բաապիմ.

— Գիւթիւն քիրաճըլարդըդ ամոէթի խթամէդը մի . . .

— Գիլէմէմ . . .

— Տըդդաթի իսին եալան օլմասըն.

— Էվվէթ ճիւմլէսինէ կէլսիդէր . . .

— Անլէրսէն պիրնաի Իմիլ Տիւրէօղ թէամիյէ օլունաուդ, ոէյի՛լմի.

— Ա՛հ միւսիւ, պու էն կիւշէլ, թէրսիյէդի վէ նամուսդը պիր ոէլիգանդը ադդը.

— Մուսաիլէյհին օտասընաա չիմնի Գէլիսահ նամըննաա պիր գաադըն վար ադդը . . .

— (Գօղուրմուշ ջէհրէնի պիրադ ոիւգէլէրէք.) Ա՛, էկէր անը թուխմադ իչին կէլմիշ իսէնիդ, պէնճէ հիչ էհէմմիյէթի եօգ ադդը.

— Էվվէ՛թ, Գէլիսահդը թուխմաճաղըդ, չու չէմիսանդը ալարադ պիդի էվվէլ էմիրաէ Իմիլ Տիւրէօղին օտասընաա կէօխիւրնիդ.

Մաասամ Գէվիալ մէդդուսանդըն էօնիւնէ ոիւչաի. Իմիլ Տիւրէօղ պէչինճի գաթաաա ուճադ պիր ասյիրէաէ իդդամէթ խթամէքաէ խոի, թալէաէ պու ադդըսաա գաոիաէն իճրաա օլուաուդ իմիհանէ ասոիդ օլմադ իւդրէ մնասանդըն եանընաա օճաադ իմիհանէ ասոիդ օլմադ իւդրէ մնասանդըն եանընաա օթուխմուշ ոէրսինէ չալըշմադաա, վէ Գէլիսահ իսէ չիմինէնէն էօնիւնէաէ օթուրուդ պիր ըօսան միւթալաա խթամէքաէ խոի,

Իմիլ Տիւրէօղ հէնուդ եիմի եաչընաա գումիյաղ սայդը, մալի կէօդիւ, պիր ադ ասյուդ չէհրէլի գիւղէլ պիր կէնճ օլաուդու կիսդի, Գէլիսահ տանի ուճադ թէֆէք գումիյաղ սայդը, կիւլ կիսդի եանադդը, լաթիֆի չէհրէլի, իրի վէ ախդամէ կէօդիւ, օթուդ պէչ եաչընը կէչմիշ ֆադաթի հէնուդ եիմի պէչ չալըրընաա զանն օլունաուդ տիլդէր պիր գաադըն իսի.

Մաասամ Գէվիալ եավաչճա գաթույու վուրաաու, թալէաէ գօնչուլաաահան պիրի զանն իլէ.

— Բի՛մ տիր օ, ոէյու ոէալէտի. Գէլիսահ իսէ պիր ֆէլաքէթի հըրսը իլէ թէելաչլանաադ.

— Աչմա Իմիլ, ոէյօր իսի.

Ֆադաթի մնասամ Գէվիալ իսմինի ոէօյլէմիշ օլաուդու ճիհէթիլէ թալէաէ գաթույը աչըը, վէ իսանէ սահիլինէն արգաադընաա պուլունան ասէմիէրինն չէհրէլէրինաէն թօլիս մէմալըարը զանն իյլէոիյինաէն պիր սաար կէդի չէքիլմի. պու սըրաաա իչի չոիսաան պիրինի օսայա կիրէրէք թալէաէյէ.

— Միւսիւ, կիւրիւլթիւ լազըմ ոէյիւ . . . հիչ ֆայիսէսի եօգ . . . հէմ զաթէն պիդի պիրանայօուդ, ոէոէքսէն ասնըա, հիչ պիր գաադահաթը օլմասըդընը զանն իսէն, ֆադաթի նէրինաէն պիրսէն պիրի գէյամ իլէ թիր թիր թիթրէյէն, վէ չաչդըն չաչդըն պադմադաա օլան Գէլիսահէ խըրէյէն, վէ չաչդըն չաչդըն պադմադաա օլան Գէլիսահէ խըթապէն.

— Մաասամ, իսմինիդ Լուիլ Կաչօ, վէ մնալէդինիդ Գէլիսահ ոէյի՛լ մի, ոէսի.

— (Բէբէլէյէրէք.) Էվվէթ միւսիւ.

— Էյիլէ իսէ պույուրսըն, աչաղըաա արաադա աուբույօր, պիդի թէադըդ իթամէք զահմէթինի ալմանըդը բէճա իսէրիդ.

— Սիդի թէադը՞դ մը իսէյիմ.

— Էվվէթ մնասամ.

— Ֆադաթի պէն գաադահաթը ոէյիւր. . . պէն պիր գաադահաթի իթամէսիմ. . . պէն . . .

— Ե՛մմոի սուրբդ մատամ, մահալինոե նէֆոխինիզի միւտաֆաա խէրոխինիզ։

Լ՛ամիլ. – Ցագաթի եանկըշլըզ վար միւսիւ, պու գաթըն խանէմոե տիր . . . քէնոխինէ քէֆալէթի խէրիմ։

— Բէք կիւզել քիւշիւք էֆէնոիճիյիմ, էկէր մատամ միւճրիւմ ոէյիլ խէ, հագըգաթը հալ զահիր օլուպ գուրթուլուր։

Պէլիտահ. – (Դօլաննաան եագ ալամըշ օլան էրինճի շախսըն էլինոէն գուրթուլմայա չալըշարագ.) Ցագաթ պէնի նէ իլէ իթհամ խոյօրլար։

— Էկէր միւտաֆաա իթմէյէ գալդըշըրսանըզ, ճէպր խաթխալ իթմէյէ, էլէրինիզե քելէրճճ վուրմայա մէճպուր օլաճաղըզ։

— Բէք էյի, մատէմ քի էօյլէ իսթէյօրսունըզ էմրինէզ իթաաթ խէրիմ։

Պէլիտահ պունը ոէյէրէք վէ թիթրէք էլի իլէ թալէպէյէ վէտա խէրէք մանուրլար իլէ ոէրտապէր աշադը էնոի, արտապայա պինոիրիլոի, վէ էշխասը մէղքիւրէ տախի մէղպուրէնին եանընտա օթուրտուգտան սոնրա, արտապա հէման հարաքէթէ պաշլատը. օ սրրատա մանուրլատտան պիրի պէլինոէն պիր խանչէր չէքէրէք.

— Էյիճճ տինլէյին մատամ, պիզ բօլիս մէմուրու ոէյլէվ, ցագաթ սիզի իսթինթագ օլունաճաղընըզ պիր մահալէ կէօթիւրէճէյիվ, եօլտա պաղըրմայա գալդըշաճագ օլուրսանըզ, քէնոխինիզի էօլմիւշ զանն խոնիզ, ոէտի։

Պէլիտահ թիթրէյէրէք սիւքիւթ իթտի, քէնոխինէ նէրէյէ կէօթիւրտուքէրինէ տիւշինէյօր խոյ. պիր արապագ գօնթ կուվալօքճն ատոէթ խէրէք քէնոխինէ պուլտամանտը իւղերինէ պէօյլէ պիր չէյէ գալդըշարըզընը տիւշինոիւ խոսէ տէ, պու ֆիկրէ պիր տիւրիւս իհթիմալ վէրէմէյօր խոյ։

Իքինճի տերէճէտէ Ֆօլմանը խամթրըլատը, Ֆօլմանէ գարշը պիր գապահաթի իթմիշ օլմալը խոյ քի, պիլա իհթիյար թիթրէմէյէ պաշլատը. Ֆօլմանըն նէ տերէճէլէրտոե ֆէրա-

տէթի, նէ գատար գուվվէթի գաթրն օլտուղունը պիլիր խոյ։

Ցիլ հագըգա արապա րըխթըմ պօյունտան կիսէրէք պիր ազ սոնրա Ֆօլմանըն խանէմի էօնինտէ տուրտու, մէճհուլ ատէմիլէրտէն պիրի արապատան էնիպ Պէլիտահըն էնտէսինէ մուավինէթի իթտի, տիկէրի էլինտէն թուրթարագ պիրինճի գաթտա վագը օլուպ, պու ճիլտէն իսպիհտասընտա Ֆօլմանըն զիյագիէթի վէրտիյինի կէօրտուիյիմիզ լիմոնլըգա խատխալ իլլէտի։

Ֆօլման Պէլիտահը պէգլէյօր խոյ, կէլիչի կիսզել պիր հալտէ մինտէրինն իւղերինտէ ուզանմըշ օլան կէնճ գատըն, Պէլիտահըն իչէրի կիրտիյինի կէօրիւր կէօրմէզ, կիսէրէք։

— Տօսթո՛ւմ, իսթիրագի խոնիզ քի խըտմէթքէարլարըմ բէք ագըճը ատէմիլէր տիր, կէօրիւնիւչ նաղարէն բօլարընը բէք կիսզել օյնամըշլար, տէյէրէք, գահգահա իլէ կիսմէյէ պաշլատը. Պէլիտահ խէ գաշլարը չաթըրմըշ օլտուղու հալտէ.

— Էյէր պանա պիր լաթիֆէ իթմէք խաթէտինիզ խէ, սիզ տէ իսթիրագի խոնիզ քի, բէք մինատսպէթսիզ պիր տուրէթտէ իճրա իթտինիզ, տէտի։

— Ատամ սէն տէ, նէ՞ զարարը վար։

Ֆօլման պիր իչարէթէչէ խըտմէթքէարը տըշարը չըգարթտը, պատէհու Պէլիտահէ զայէթ միւէսսիր վէ միւտաղդըգ պիր նաղար ֆըրըլաթարագ, սէրթ պիր սէտա իլէ։

— Տօսթո՛ւմ, սէն մուհիմմ իշլէր օլտուղու պէման ատա լաթիֆէ իթմէմ, տէտի։

— (Խաֆիֆ պիր ըղթըրատ իլէ.) Պանա մուհիմմ պիր իշո՞ն մի պահա խէճէքսինիզ։

— Էվէ՛թ։

— Ո հալտէ պանա եաղար եախօտա խատպէր կէօնտէրէպիլիր խոնիզ։

— (Սաղըմըզընըզա.) Տօսթո՛ւմ, նէքտինկէրիմիզէ գուրնաղագ սաթմայա վէ ուզուն ուզատըյա չէնէ եօրուշտուր-

մայա վագիմիմիզ միւսախա տէյիլ տիր . պու մէսէլէտէ սի-
զին իչին էօլիւմ թէհլիքէսի վար տըր .

Ջօլմանըն պու սէօղլէրի Գէլիտահը գապուն-
ըն եանըննա դատար գայըրիտը . Ֆագաթի օ անտէ Ջօլ-
ման գապլան կիսի պիր սըչրայըշտա գապունըն եանըն-
նա վասըլ օլարագ , վէ Գէլիտահէ թահդիրամիզ պիր նա-
զար ախտարագ .

— Գէնի տինլէ տէ անտա կէօրէ հարագէթի իի . պու-
րատա էղհէր ճիհէթի էմրիմէ միւնի ալիը թանէ խըտմէ-
թիքտա-
րըմ վար տըր . գապուլար գապալը տըր . պէնիմ էմրիմ օլ-
մատըղճա պուրատան պիր եէրէ կիտէմէզսինիզ , տէմէսի իլէ ,
Գէլիտահ թիիմրէյէրէք .

— Ֆագաթի պէնտէն նէ՞ իսթէյօրսուն , պէն ատնա նէ՞
եապարըմ , տէտի .

Ջօլման , չիմինէնին իւզէրինտէքի խանչէրի ալտըդատան
սօնրա , կիւղել վէ գուվվէթլի էլինի չաչըրմիշ օլան Գէլիտա-
հըն ումուզունա գօյարագ .

— կէօրիյօ՞րմուսուն , էկէր ապըլը տատիրանմատան չու
խանչէրի պօղազընա սապլայաճաղըմ . պատէհու ճէհէննէմ
Փօնդօրմայա մէչտանընա ախտարըրըրըմ , վէ թահդըդտաթա իսթի-
թիտար օլունճայա գատար լօնտրատա պուլունտուրում , տէ-
մէսի իւզէրինէ , Գէլիտահ թիիմրէյիսիզ բէրէքէյէրէք .

— Ֆագաթի պէնտէն նէ՞ իսթէյօրսունըզ , տէտի ,

— Տիւն պէնի ալտաթտըն . սիյահ էլտիվէնլի գատըն
հադդընատա վէրտիյին մանիւմտաթ ատախթէ օլուպ , պէնիմ իլէ
էյլէնտին . . . չիմոի հէր շէյի պիլմէք իսթէրիմ , տէյէրէք ,
խանչէրի գալտըրտը .

Ֆագաթի նէ՞ զարիպ հալ . Գէլիտահ թիիմրէյէրէք մէր-
համէթի թալէպ իտէճէք եէրտէ , սէրբէշտանէ պիր թատր իլէ
ատզուլարագ .

— Էկէր պէնի էօլտիւմէք իսթէյօրսան էօլտիւ . չիւն-
քի պիր շէյ սէօյլէմէմ , էվվատըմըն հայաթընը ֆէտատա իմանիչ
օլուրում , տէտի .

— (Գօլունը էնտիրէրէք հայրէթլէ .) Էվվատը՞ն մը ,

— Էվվէ՛թ , ճն եաչընտատա պիր օղլում օլտուգունը պի-
լիյորսունուզ՝

— Էյ սօնրա՛ ,

— Սօնրա էվվատըմը ալտրյար , օղլումը չալտրյար , պիլ-
մէյիմ՝ վէ էտրաբընա վագըֆի օրմանըղըմ ատէմիէրէ խըտ-
մէթ իիմէք իչին պէնի իճազաթ իիտիրէր . պիլմէյիմի սէօյլէր ,
վէ պիր քէչիմէ գաչըրըր իսէմ , էվվատըմը էօլտիւբէճէքլէր . . .

Գէլիտահըն սուրէթը թէլաֆֆուզը բէք միւսկիր իտի .
վալիտէ մուհասէպէի՝ հայաթի գօրգուսընա գալէպէ իիմիչ իտի .
Ջօլման , մէղպուրէնին սէօղունէ ինանտըր իսէ տէ , պիր
քէրրէ տահա թէճրիպէ իիմէք ֆիքրի իլէ Գէլիտահը եէրէ
եաթըրտագ , վէ խանչէրի պօղազընա տայայարագ .

— Սէն պէնիմ իլէ էյլէնէյօրսուն , չիմոի ճանընը ալա-
ճաղըմ . . . տէյու հայգըրտը .

— Նէ՞ եապայըմ , էվվատըմ գուրթուլուր եա՛ ,

— Հայտէ պագալըմ , տօղրու սէօյլէ միւթալագա պիր շէյ
խատէր վէրմէճէքսին ,

— Եալընըզ պիր շէյ սէօյլէյէյիմիրիմ՝

— Հայտէ չաբուգ սէօյլէ ,

— Միւսիւ Ադմանն , սիյահ էլտիվէնլի գատընը սէվէյօր ,
տէյի՛լ մի ,

— Էվվէ՛թ ,

— Սիզ տէ Ադմանը սէվէյօ՞րմուսունուզ՝

— Բէք զիյատէ ,

— Գաչընտա պիր ֆէլաքէթի կէլմէսինին իսթէմէզսինիզ՝ ,

— Հայվանմի՞սըն , էլպէթտէ իսթէմէմ՝

— Բէք էյի , չիմոի պէնի տինլէ . սանտա պիր նասիհաթի
վէրէյիմ՝ . էկէր միւսիւ Ադմանը սէվէյօր իսէն , վէ էկէր մուս-
մանիէյհէ պիրագ սէօղունն կէչէր իսէ , տէրհալ չալըշ՝ . եա-
րընտան թէզի եօղ պիր ադատայա պինտիրէրէք Բարիզտէն
ուզագա , հաթտա իյնատ իսէրսէ տունենանըն տիկէր պիր ու-
ճունա կէօթիւբ . լուգումը օլտուրսա իսմինի թէպտիլ էթ ,

— Ֆագաթի նէ՞ իչին ,

— Սիյամ էլտիվէնլի գաղութը կէօրմէյէ ասլա չալըշմասըն, զիրա պէօյլէ պիր մուհասիպէթ, Ամանը ահրէթէ կէօթիւրէճէք տիր։

Թիթրէմէք նէօվպէթի ճօլմանէ կէլմիշ խոր։

14

Իքի գաղըն միյանըննտա պիր տագըդա գաղար սիւրիւթ հիւքմիֆէրմա օլտու։ Գէլիտահըն ասն ատօղլերի, Ճօլմանէ իչք պէօյլէք պիր թէէպիր իճրա էյլէտիյինտէն, Գէլիտահ, արթըգ քէնտիսի իչին պիր թէհլիքէ գալմասընըն անլայարադ։

— Էվվէ՛թ, էկէր միւսիւ Ամանն հայտիքննտան օտանմըշ խոչ, ատպէպլի տայիմա զայրի մալիւմ գալան թէհարրիյաթտէն պիր նէթիճէ հասըլ օլմասընը ճիհէթլէ, էն ասնրա թէսաատիֆէ աթի խոիչէն զարիպ վէ ասիպ էօլիւմլերտէն պիրի իլէ էօլմէք իսթէրսէ, սիյամ էլտիվէնլի գաղընը թէագըդ իճթիր։ պէնիմ իչին պիչէ պիր մուամիլատէն պաշգա պիր չէյ օլմայան պու գաղընըն, էսթարրընը քէշֆ իճմէյէ չալըշմասըն։ քի՞մ պիլիր։ պանա գալըրսա սիյամ էլտիվէնլի գաղըն Ամանը արայօր։ Ամանը մահվ իճմէք իչին եէմին իճմիշ տիր, տէտի։

Ճօլմանն, Գէլիտահըն պու ատօղլերի ատօյէտիյի սըրատա տիւչինիւյօր խոր։ մուամիլէյտա քէնտի քէնտինէ։

— Գէլիտահտէն պաշգա պիր խասլէր տահա ալմադ միւմքիւն տէյիլ տիր։ էմիրլերինէ Թատլի օլտուղու էչխասըն մագասատլարընը խասլէր վէրմէզ, չինքի քէնտի տէ պիլմէզ։ հէր հալտէ պունը պաշգա Թարաֆտան ատմասլը տըր, տէտիքտէն ասնրա խանչէրինի պիր Թարաֆա սաթարադ Գէլիտահէ։

— Տօսթում, սիզէ պու գաղար զահմէթ վէրտիյիմտէն տօլայը ավիրընըզը իսթիրհամ իտէրիմ։ Ամանն կիտէճէք տիր։ ատնի Թէհլիքէյէ իւգա իճմէմէք լազըմ օլտուղու ճիհէթլէ, սիպի Թէէմին իտէրիմ քի, Ամանն նէ՞ իչին օլտուղունը պիլմէյէրէք ադամէթ իտէճէք տիր։ պու տագըդատան իճթնապրէն ատնի կէօրմէմիշ, պուլտամընըշ օլտուղում առյուլաճագ, վէ սիզ տէ քէմալի էմնիյէթ իլէ ինքնար իտէպիլէճէքսինիզ։ պու մատտէ գաղիճէն Թահար գարարա ալընմըշ տըր։ չիմտի խըտմէթքեարլարըմ սիզի, պուլտնտուղունըզ եէրէ կէօթիւրէճէքլեր։ սէնտէ պիր նանըշլըզ օլմաշ իտիյինի պէյան իլէ տօսթունը իդնա իտէճէքսին, տէտի։

— Իէք ալա, ֆագաթ նա՞սըլ օլտուտա պէնիմ էգօլ տը Մէտսէյն ատղալընտա օլտուղումը քէշֆ իտէպիլտինիզ։

— Խըտմէթինիզտէքի գաղընը գանարըտմ։

Ճօլման, Ֆրէտերիք տը Լօնկու պու իչէ գարըշտըրմադ իսթէմէյօր իտի։ պու պապատ քէնտինին մուֆտատլ մալիւմտիճ մալիք օլտուղունը կէօսթէրմէմէք լուզումունը հըտա իլէ իլտվէյի մէգալ իտէրէք։

— Հայտէ չիմտի արթըգ չալըն իլէ եւրպունի էօրթէրէք հէման տավուշը վէր, տէտի։

Գէլիտահ պու բուխատթտէն պիլ իսթիֆատէ, Ճօլմանըն ատօղունատէն տէօնմէյինի իհթիմալտէն ատտ իտէրէք, հէման չապպատընը պաշընա գօյտուգ օտատան տըշտրը չըգմատը իլէ, Ճօլման կիւլէրէք։

— Նէ գաղատ գօրգտու, տէտիքտէն ասնրա, չընկըրադը չալըգ Գէլիտահը եէրինէ կէօթիւրմէք իւզրէ ատապանըն հաղըրլանմատընը էմր իլէտի։

* * *

Ճօլման էալընըզ գալըգ Թէքրար տիւչինմէյէ պաշլատը։ պու գարիպ գաղըն պիր հաֆթա էվվէլ իգտիսատ տա բահէթ իճմէք Թատատվուրընտա իչէն, չիմտի ատէմին էթրաֆընը իհատա իտէն զայրը մալիւմ Թէհլիքէլերէ բաղմէն տուրուրընտան Թիթրէտի, վէ քէնտի քէնտինէ։

— Տօղրուտը չու վագատլերի տիւչինտիւքճէ ըտման ա-

գույօրում զանն խոխյօրում, ֆագաթ պունելորը պիր խուլասա խաչիմ. մաաչմ քի պու տրրամբն էչխասընաան պուլունույօրում, պիրինճի բոլը պէն իճրա խուճէյիմ, պիր բագխ իլէ միճաաչէլէ իմմէքտէն իսէ, էվվել էմիրաչ Աբմանը ո գասընա աէվտիրմէք միճաախ տիր. պիր քէրրէ պու նէթիճէյէ վասրլ օլունաճ մը, արթըզ Աբման պէնիմ տիր. մէսաւա օլան պիր աաչմ, էօյլէ պիր վագրթ օլուր քի հալինաէն պըզդար, աէտի.

Ֆօլման տիրաէյինի տիպինէ վէ չէնէսինի ամուճունա տայամճը օլտուղու հալսէ, օյունճուլարա պիր թըրաժէտի թագտիր իսէն մուհարրիր կիպի, նինէ քէնտի քէնտինէ սէօյլէչէրէք.

— Սիյահ էլտիվէնլի գասընէն պիր սրրը վար, ո սրրա վագրթի օլմազ իսմէյէն Աբմանըն էօլիմ թէհլիքէսինաէ պուլունաուղու իհտար իտիկը. զահիրէն Աբմանաան գաչըյօր կիպի կէօրինէն սիյահ էլտիվէնլի գասրն, պէլքի պահքընէն Աբմանը ապայօր. չիւպհէսիզ պու գասրն հէր տիւրլի ֆէտաքեարլըղը, հէր տիւրլի զահմէթի վէ մէսարիֆի պէյհուսէ կէօզէ ալտրրահազ տիւնեայը տօլաչմայօր. պու գասրն, Աբմանըն տիւշմէնի տիր, նէ՞ իչին, պունը հալընըզ քէնտիսի պիլիր, ֆագաթ Ֆօլման պունը անլամայա նէմին իմմիչ տիր, վէ անլայաճազ տրրը. սիյահ էլտիվէնլի գասրն, Աբմանաա տիւշմէն օլարազ զուհուր իլէտիլի կիւն, Աբմանը սէվմէքտէ օլան Ֆօլման, մէզդուրէյէ գաչըը իլանը հարազ իմմիչ տիր, չիմնի մուհարէսէ իրի գասրնըն արաալնաա վուգու պուլաճազ տրրը.

Ֆօլման, պալաաէքի պու սէօզլէրի թէաթրօ ազթրիսի կիպի սէօյլէնտիքտէն ոանրա, թէքրար տիւշիւնմէքտէ իրէն սազազ օլուզ, կիւնէչինի իլք զիյալէրի բէնչէրէտէն տուխուլ իլէտիլինի կէօրէրէք հայրէթլէ նէրինաէն գալգտը, վէ պիր խրամէթքեար չաղրրարազ համամա կիտէճէյինի պէյհան իմտի, վէ երգանտրգտան ոանրա արաալնաա պինէրէք Բաահս մահալլէսինաէ Ռօմզ ոզազրնաա կիմտի. խրամէթքեարլար պիր գաչ կիւնտէն պէրի մուհամիլէյհանըն հալ ու թաւրինէ թէաճիւզ իսիյօրլար իտի.

Ֆօլման արազատան էնէրէք պիր գաբու չալտը, գըյաֆէթինտէն Նօրմանտիյալը օլտուղու անլայըլան պիր խրամէթճի գասրն գաբուլը աչըզ կիւզել վէ կէնճ պիր գասրն կէօրմէտի իլէ մուիթէհայըը գալմիչ իրէն, Ֆօլման մէզդուրէյէ.

— Միւսիւ Լէօն Ռօլօնէլ, աէտի.

— Գուրատաա տրը, մաաամ.

— Դալգտրլար մը.

— Էվվէթ, մաաամ.

Ֆօլման հավիկյէ կիրմէտի իլէ, խրամէթքեար գաբչըլայատաղ.

— Մաաամ ճէնտարմէրի լոթֆիէն իսիմլէրինի պէյան պուլյուսուրլար մը, աէտի.

— Յայիտէսիզ տիր.

— Հալ պու քի...

— Օղլունըն տօսթլարընաան պիրիսի քէնտիսի իլէ կէօրիւշմէք իսթէտիյինի միւսիւ Ռօլօնէլէ խապէր վէրինիզ.

Ֆօլմանըն պու սէօզի խրամէթճի գասրնըն թէրէտտիւտինի իզալէ իմմիչ օլմազրլա, մուհամիլէյհայը ալթ գաթտա պիր սալօնա խոխալ իլէտի. իչի տագրզա ոանրա գաբու աչըլարազ Ռօլօնէլ արզը վիճուա իլէտի.

Տէօրա պէչ սէնէ մուգաաէմ պէօյուք օրտունըն պիր բարչասընաա զաակիթ պուլունան սիյահ սաչը, ախթէչնաք կէօզիս, աչըզ չէհրէլի, տէմիր կիպի գամի վիճուտը, վէ արզու իլէտիյինի իճրայէ միւգթէտիր օլան Ռօլօնէլի կէօրմիչ օլանլար, չիմնիզրի հալինաէ քէնտիսինի բէք կիւճ թանըյաճազլարը տէրքնար իտի.

Ռօլօնէլ, պէյազ վէ սէյրէք սաչը, պէլի պիւքիլմիչ, կէօզլէրինաէ գուվվէթի գալմամըչ պիր իհտիյար օլմուչ իտի. պու սաէմի պու գասրար սէրի պիր հալի թէպէտտիւլէ կէթիրէն վագըթմ մը, նախօտ ըսթըրտազը տէրմէն մը իտի, պունլար անճազ ճէնտազը Հագգա մուրիմ տիր.

Գօլօնել, Ջօլմանը քէմալի հայրենիքէ սէլամլայարագ, չիմինէնին կանընտա պուլունան սանտալէայէ օխտուրմաները բէճա իլլեր կիպի պիր հարագէթաէ պուլունտու, վէ նազիկնանէ սուրէթլէ.

— Փ՛ի՛մի իլէ գօնուշմագ չէրէֆինէ նայիլ օլսյօրում, տէմէսի իւզէրինէ, Ջօլման պաշըները էօնինէ էյէրէք.

— Իամիմ Ջօլման օլսաք օրէյտաա բագդատէյիմ, տէյինճէ, Գօլօնել մէսաուրանէ պիր հալտէ վէ կէօղէրինտէն մուհապէթ ամէշի սաչըլարագ.

— Օղլում թաւարֆընտա՞ն մը կէլիյօրսունըզ մաաամ, տէտի.

Տինննատէ հիչ պիր չէյտէն միւթէէսիր օլմայան, վէ գաֆան էաէրը չէֆգաֆի հըրա իմմէյէն պու տէմիր եիւրէքլի ատէմ, էվլատընըն նամը զիկր օլունուր օլունմագ իմիթրէտի. պու ատէմին մուհապէթի էալընըզ Աբմանէ միւնհասըր իտի, էալընըզ ծնըն իչին էաչայօր իտի.

Ջօլման. – Եանի միսիս Աբմանտէն պահս իմմէյէ կէլտիմ.

— Իէնիկի աֆարագ.) Եա Բաագիմ, էօգաա խասթա՞ մը տըր... տուէլլօ իմմիչ օլմասըն... էարալանը՞ մը...

— Օ՛, բահէթ օլունուզ միսիս, սըհհէթի պէրբէտմագ տըր.

— Ա՛հ, պէնի գօրգուիթտունըզ մաաամ... (չէֆգաֆը բէտէբանէ իլէ.) տէվկիլի էվլատընըզըմ իչ կիւն տիւր պէնի կէլիպ կէօրմէտի... ֆագաֆի պունը իչին քէնտիսինէ կիւճէնմէմ... օ կէնճ տիր... պէն իմիթյարըմ... պէնիմ իլէ պէրապէր պուլունաա էլպէթի ճանը սըգըլըր... ժօր պանա տէմիչ իտի քի...

Գօլօնել տէօղիւնի գաֆի իտէրէք բէտէբանէ պիր թէպէսիմ իլէ Ջօլմանէ պագտը. մուամիլէյէա խէ.

— Սիպէ նէ՞ տէօյլէտի, տէտի.

— Աչըզ օլսուզունը խապէր վէրտի... սիպի տէվէյօր զանն իտէրիմ, տէյի՛լ մի. օ՛ սիպ բէք կիւզէլսինիզ... թավըրընըզ բէք էյի պիր գաադըն օլսուզունուզը կէօսթէրիյօր...

էվվատրմը պահտըյար օլարագ պանա իտէ իտէճէքսինիզ, տէյի՛լմի...

— (Պաշընը սալլայարագ.) Խայր միսիս, տէվտիյի պէն տէյիլիմ, հալ պու քի... (զայէթ միւէսսիր պիր տէտա իլլէ.) Սիզ բէտէրի օլսուզունուզ ճիհէթլէ, սիզէ տօղրուսընը տէյլէյէպիլիրիմ, պէն քէնտիսինի տէվէյօրում.

— Օ սիպի տէվմէյո՞ր մը.

— Խա՛յր.

Գօլօնել պու սըրատա Ջօլմանըն կիւզէլլիկնի թագտիր իտէր սուրէթմտ եիւրիւնէ պագտրագ.

— Էօյլէ իսէ Աբմանն քէօր տըր, տէտի.

— Օ՛, պիր ազ սապր պուլսուն, Աբմանն պիր կիւն պէնի տէվէճէք տիր... պէն անը ֆիքրիմէ գօյտում... էկեր պէն պիր շէյի սըդու իտէբտիմ...

Մ՛իթլագտա մուվաֆագ օլուրում մանատընը էյմա իտէր պիր հարագէթմտ պուլունտրագ, Գօլօնէլնին թէպէսիմինի մուճիպ օլտու, Ջօլման տէօղիւնէ տէվամ իլէ.

— Պէն սիպէ Աբմանտան պահս իմմէյէ կէլտիմ, չինքի անը տէվէն տիւնեատէ պիր սիզ վէ պիրտէ պէնիմ... տէտի.

— Թէշէքքիւր իտէրիմ.

— Ֆագաֆի էվլատընըզըն պիր թէհլիքէյէ տիւչար օլմասը տաճի իհթիմալտէն պահտ տէյիլ տիր...

— (Թիթրէյէրէք.) Պիր թէհլիքէ՞մի.

— Թէլաշ պուլսրմայընն, պիզ օ թէհլիքէյէ մանի օլապիլիրիզ.

— Օ՛, էօյլէ իսէ տէօյլէյինն, չարուգ տէօյլէյինն...

— Աբմանընն տիւշմէնի վա՞ր մը տըր.

— Տիւշմէ՞ն, միւմքի՞ն մի, ադիզ էվլատրմընն տիւշմէնի օլսուն.

— Էօյլէ իսէ սիզինն տիւշմէնինիզ վար.

Գու տէօղիւն իւզէրինէ Գօլօնել պիր ռասամէյի էէքթրիկնէյէ օղրատրէշ կիպի թիթրէտի, ասկարը մագիէտի պիր բանօթատա կիպի կէօղիւնէն էնինէ կէլէրէք.

— Իհթիմալ տըր, աէտի.

— Բէք էյի, չիմոի պէնի տինլէյին.

Ֆօլմանն պիր չօճուգ կիսի թիթրէմէքտէ օլան Գօլօնէլէ, Արմանըն սիյահ էլտիվէնլի գաղընա օլան մուհապէթի, վէ իբի կիւնաէն պէրի կէչէն վուգուաթը հէքեայէ իյլէտի. Գօլօնէլ, Ֆօլմանը նիհայէթինէ գաղար տինլէմէքտէն ածնրա, օ պէրի պիւրիւմիւշ օլան իհթիյար, նիրմի պէշ հաչընաա պիր աէրիգանըլը կիսի ատոմուլարագ, վէ աէօնմիւշ կէօղլէրինտէն աթէշի հիսաէթ սաչրըլարագ.

— Ա՛հ, էկեր պիրիսի էվլաըմնա ատգունմուգա ճէսարէթ իտէրսէ, տիւնեայը օ քիմսէնին պաչընա եըգարըմ, աէտի.

— Տինլէյին միւսիւ, սիզատէն իճրաաընը բէճա իյլէմէյէ կէլտիյիմ իչ պու տըր, թէէհհիլի ղայրի գաալիլ պիր սէյահաթ պէհանէսի իլէ, Արմանը պէրապէր ալարագ, էկեր միւմքիւն իսէ պու ադշամ ադիմէթ իտինիլ, էվլաըընըզը Բարիզատէն ուզագ պիր մահալէ Նօրմանտիյայէ, Ղըրիթանեայէ, էլհասըլ իսթէտիյինիլ մահալէ կէօթիւրիւնիւզ... պէն սիզին էանայի զայղուալէթինիզատէ սիյահ էլտիվէնլի գաղընըն թաաամվուրաթընը անլաըրըմ, աէյէրէք, այագա գալգտը, վէ իւլավէյի մէզալ իյլէ.

— Պէն չիմոի Արմանըն նէզտինէ կիտիյօրում, պիր գաչ տագըգա սօնրա սիզ սէ օրայա կէլինիլ. պէնի կէօրտիւյունիզի գաթան անլաթմայընն. պիրլէշմէմիլ թէհատիւֆէ համլ օլունմայը տըր. սիզ, Արմանը Նօրմանտիյայէ կիթմէք իւզրէ բէճագաթէ տավէթ իթմէյէ կէլմիշ օլմալըընըզ. Նօրմանտիյայէ, աէյիլ մի.

— Էվվէթ, օրատա պիր քիւչիւք չիֆթլիյիմ աէ վար.

— Թէմամ, բէք կիւզէլ, պէն աէ կիտէր Արմանը, սիզի թէագըզ իթմէք իւզրէ հազըրլարըմ.

Գարիյնի քիւամ հաղրաթը չիմոի, Ֆօլմանըն, Գէլհատը կէօրմէմիյինի աէօյլէյիչի, վէ Գօլօնէլ օտայա կիրեր կիրմէզ արաալարընատա իտիլէն իչարէթին, նէ իչին օլատուգունը անլամըշլար տըր զանն իտէրիզ.

Նատըլ քի աէտէք, Գօլօնէլ օտայա կիրիւալ Ֆօլմանէ պիրիչարէթ իհթիրամէն սօնրա Արմանէ իտիհատէն.

— Սէվկիլի էվլատըմ, սիզի տայիմա սէրպէստ պըրագմագ իտթէյէն իտիհիյար բէտէրինիզ, պիր հաֆթա գատար բէֆագաթի իհթիմէք իտթէ՛րահինիզ, միւթէագա պէրապէր Նօրմանտիյայա կիհթիմէմիզ լազըմ տըր, սիզին սէրվէթինիզ կիտէճէյիզ, աէտի.

Արման թէէհհիւտ իտէրէք Ֆօլմանըն էիւղինէ պագատը, մուամէլէյէ իսէ տէյհանըընն գաալընա էյիլէրէք.

— Կիտինիզ տօսթում, ամանէթինիզատէ մուամէյէ հալ իհթիմիզ վէ սիյահ էլտիվէնլի գաատընը պուրմուշ օլաճաղըմ, աէտի.

Արման պուընն իւղէրինէ պիյա թէէհհիւտ Բարիզատէն աղիմէթ իհթիյէ բաղը օլաու.

* * *

Եէվմը մէգրիբին ադշամը Գօլօնէլ իյէ օղու Արման ատրապայա պինէրէք Բարիզատէն մուֆաբէգաթ իհթիյէը, Ֆօլմանն քէնտի քէնտինէ.

— Է՛հ, չիմոի արթըգ Արման իչին գօրգում գարմաար, պանա Ֆօլմանն աէտիրէքրինի, վէ պու իտամին եըլարըմ աէմէք օլաուգունը, սիյահ էլտիվէնլի գաատընա էօյրէթէճէյիմ, աէտի.

ԻՓԻՆՃԻ ՑԱՄԸԼ

1

Կիթախքճե էշխասը չօղալմագտա՝ վէ վուգուսթը պիր սիւրաթը ֆէվգէլատե իլէ ևէքտիկէրինի թէսադըպ իթմէքտէ օլան պու մուֆասալ հէքեայէմիզի գարիչնի քիրամ հազատրաթըննա էյիճէ անլաթմագ իչին, լաէնգաթի պիր թարաֆտան տիկէր թարաֆա, վէ էշխասըն պիր գըսմընը վագըթ վագըթ թէրք իլէմէյէ մէճպուրըզ։

Ամմա էլտիվէնլի գառընը, Մաժէօր Աբլէֆ վէ Հէքթօր Լամպլէն իլէ պըրագտըղմըզ Բուֆնէի քէօշկիւնէ ավաէթի խաէճյիզ, հէքեայէմիզի օգուչան զէվաթը քիրամընն խաթըրլարընտա տըր քի, սօֆրատան գալգըլտըղը ենտատէ Մաժէօր Աբլէֆ, ճէնէրալըն վասիյէթ իլէմէյի չէքմէճէնին պուլունատուղու համաղ օտասընտա կիտիլմէյի սուրէթը մուսթրանէտէ թալէպ իթմիշ, վէ Հէքթօր տախի պու թալէպին իւղէրինէ չիտաէթլի պիր էաէրը ըղթըրատ կէօսթէրմիշ խոր։

Մաժէօր Աբլէֆ իլէ ամյահ էլտիվէնլի գառընն, Լամպլէնին թէլաշընը կէօրէրէք ևէքտիկէրինէ պիր իշարէթ իթմիշլէր, ֆագաթ Հէքթօր կէօզլէրինի ևէրչ տիքմիշ օլուղունատան պու իշարէթի կէօրէմէմիշ խոր։ պու սըրատա Մաժէօր՝ Հէքթօրա եագլաշըպ գօլունատան թուսթարագ։

— Անլայօրում քի ամէնի իչին էն գիչատէ պատիկի զահմէթ օլան...

Հէքթօր, էսարընընն քէշֆ իտիլմէսի գօրդուսընտան պիրտէն պիրչ քէսպը ճէսարէթի իթմոխ, վէ Մաժէօրըն ատօպիւնէ գոթ պիրլէ։

— Գույուրում կիտէլիմ, տէյէրէք, ևէրինտէն գալդըպ պիր չէմիտան ալտը, վէ այատէհու օտա խըտամէթքճաբընա ատօնէրէք։

— Ժէրմէն, պէրապէր կել, տէտի։

Ժէրմէն անախթարը ալըպ էօնտէն կիթմէյէ, սաքիթ վէ միւթէֆէքքիւր հալտե Հէքթօր իլէ գօնթ Աբլէֆ վէ ամյահ էլտիվէնլի գառըն տախի մէրգումը թէսադըպ իթմէյէ պաշլատըլտը։ սօֆթայա վասըլ օլունճայա գառար միւտուր իտէն իչ տադըգա, Հէքթօր իչին իչ ասր հիւքմիւնտե իտի. տիգլերի պիւքիլերէք թիթիրէմէքտե, վէ ալնընտան իրի իրի թէր տամլատըը ատօրիւլմէքտե իտի. էֆէնտիմիզնին պու հալինէ տըգդաթ իտէն Ժէրմէն, Մաժէօրէ տէօնէրէք։

— Պիչարէ էֆէնտիճիյիմէ ատըգ օլան պիւթիւն պու հալէրին ատպէպի միւթէվէֆա զէվճէսինին խաթըրէտի տիր, տէտի։

Խըտամէթքճաբընն պու սէօզլէրինտէն Հէքթօր պիր աղ քէսպը ճէսարէթի իթմիշ կիպի կէօրինտիւ. պու սէօզլէր միւտաֆիլերին գարարընը թէպտիլ իտէր ֆիքրինէ տիւշտի, ֆագաթ տիվանխանէյէ վասըլ օլտուգլարընտա ըղթըրատ ու էնտիշէտի օ գառար արթտը քի, ամյահ էլտիվէնլի գառըն իլէ Մաժէօրին ևէքտիկէրինէ մանատար տուրէթտէ պագըշտըղլարընը ֆարգ իտէմէտի. էլհասըլ օտանընն գարուսընտա վասըլ օլտուգլարընտա, Ժէրմէն։

— Իչիթէ պուրատա տըր, տէտի։

Պու թէք քէլիմէնին տուրէթը թէլաֆֆուզը, հալի պիհուշիտէ պուլունան Հէքթօրա պիր էլէքթրիք ատամէտի կիպի թէէսիր իլէէյիպ, Լամպլէնին պաշտան այագտա գառար թիթիրէթտի, լաբին ևիւգ պաշընընն գալգինէ գըղկընն պիր իտանչէր կիպի սարըտնատա շու քիլիմէ, պիր լաֆզը սիհիր կիպի Հէքթօրա սիւքիւնէթ գուվվէթ վէ ճէսարէթի վէրմիշ իտի, ֆագաթ պու հալին չաբըգ կէչէճէյի մալում տիր։

ժէրմէն անախթարը պիլա թէրէտուա փիլտէ խոխալ լիթի. թէլաշըզ պիր հալտէ իչի ոէֆնա չէվիրտի. ֆադաթ գաբուլը աչմազտան էվվել ոէօնէրէք պիր քէրրէ տահա էֆէնտիմիզ պադոր.

Հէքիօր ճիւդի պիր ըղթըրտաղը, հէյէճանը օլմայան քիմսէյէր կիպի տօս տօղրու տուրույօր իտի խէ տէ, ևիւղինտէքի սօյկունուլուղը, տուտադլարընըն պիւդիւլմէսի, վիճուտմունի գաբլամըշ օլան թիլիրէմէ, վէ այնընը խոթխոթ իտէն թէր տատիլտարը, իրայէ լիթմէք խոթէտիլի գուվվէթին տահթէ օլտուղունը կէօսթէրիյօր իտի.

Սիյահ էլտիվէնի գադըն իլէ Մաժէօր Աբլէֆ խէ, պիր ճանփունին թէէտիքի իչին մէմուր օլմուշ հաքիմիէր կիպի, սաքին վէ ճիտաի պիր հալտէ տուրույօրլար իքէն, հէքիօր թիլիրէք պիր սէտա իլէ.

— Հայտէ ժէրմէ՛ն գադուլը աչ... տէտի.

ժէրմէն գադուլը լիթէրէք Մարէթի որ Եասթինին վէֆտի իլլէտիլի օտայա կիրտի. Հէքիօր տահի քէնտիսինին իճազաթ իլէ իչէրի կիրմէյէ ճէսարէթի լիթտի իսէ տէ, իքի տաբմ ադթար ադմազ օ ճէսարէթի ու գուվվէթի մահվ օլադաղ. Էվրէ տուշմէմէք իչին պիր գօլթուղ սանատալտընա տայանտը, սիյահ էլտիվէնի գադըն իլէ Մաժէօր Աբլէֆ տահի օտայա տահիլ օլտուլար.

Գու օտա կէնթէշ օլտուղու կիպի, դէմոգրաֆիչա շու տէօրթ տիվարըն արտարընտա իճրա խոխմիշ օլան պիր ճինայէթիր միւտհիշէյի իլան խոյօր կիպի տէհշէթիֆէզա իտի. օտաներն էն գարանլըղ քէօշէսինտէ իրի պիր գարեօլա պուլունմադտա, վէ գարեօլաներն օյմայը տիրէքթէրի գըրմըղը ասֆտան բէրտէյէր իլէ մէսթուր պուլունմադտա իտի. քէղալէք օտաներն տիվարլըէրի տահի գըրմըղը բէրտէյէր իլէ մէսթուր իտի.

ժէրմէնին էլինտէքի չէվիտաներն իսաֆիֆ զիյատը տիվարլարա աքս իտէրէք, իչղու տալօն գադար կէնիշ օլան օտայա գօրդունճ պիր մէնզարէ վէրիյօր իտի. այնալար իրի պիր բէրտէ իլէ էօրթիւլմիւշ, ևաթադըն չարչաֆլարը գալտըրըլմըշ,

վէ էթրաֆտա պուլունան գարըշըդլըղ օտատա պիր միւճատէլէնին վուդուբնը կէօսթէրմէքտէ պուլունմուշ իտի. կիւնտէուղ օլտա իտի ևաթադըն էօթէսինտէ պէրիսինտէ, պիր թադըմ ևըրթըզլարըն տահի կէօրիւլէճէյի իհթիմալտէն պախտ տէյիլ իտի.

— Գարեօլաներն արդատը տիվարէ պիթիշիք պուլունտուղու հալտէ պիր ազ իչէրիյէ տօղրու չէքիլմիշ օլտուղունտան, պիր քէօշէտէն պէյտազ տիվար կէօրիւնիյօր իտի. Հէքիօրըն պիր ազ էվվել մալիք օլտուղու գուվվէթը քնազիսէ քէամիլէն մահվ օլուպ թիր թիր թիթրէմէքտէ իտի. Մաժէօր ևիւղ պաչընըն բէք գիյատէ պու հալինէ աճըյօր կիպի պիր թամր իլէ.

— Միւսիւ, իճրա խէճէյիմիզ թահարրիյաթտէ հազըր պուլունմաներդ լազըմ իտի, պու ճիհէթէն պիր թադըմ ադըդը խաթըրէլէրի խաթըրլատմաներդա սէպէպ օլտուղումուզը ամի պույուրընըղ, տէտի.

Հէքիօր ճէվապ վէրմէտի, կէօզլէրի էօնիւնտէ կէօրիւնէն ճինայէթի վէ խաթըրտաթը մազիյէյէ տատմըշ իտի. Մաժէօր սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Ադաբը պահաթլէտարի օլադաղ ճէնէրալըն մէքթուպը թահարրիյաթըմըզը գօլայլատաճաղը ճիհէթէն, պիր գաչ ադադըդա զարիճնատա չէքմէճէյի պուլուրուղ, տէտի.

Հէքիօր ևինէ ճէվապ վէրմէտի, մէրգում ևալընըղ քէնտիսինին կէօրէպլուտիյի պիր խէյալ իլէ մէչղուլ խիշ կիպի, կէօզլէրինի ևաթադա տիքմիշ պիր պուքթի միւտհիշէտէ իքէն, ժէրմէն քէլամէ ադադ իլէ.

— Միւսիւ լը գօնթ, իճրայի թահարրիյաթի իչին ադաթէ լուգում վար տըր գանն խէրիմ. պիր չէքիշ վէ պիր քէրրէթին կէթիրմիք իչին պիր խըսամէքքնատ չադըրտայըմ, տէմէսի իւզերինէ, Հէքիօր պուլունտուղու հալտէն այրըտադ պիրտէն պիրէ օֆուրտուղու ևէրտէն պըչտատը, վէ ևիւքսէք սէտա իլէ.

— Խայր... խայր, խաթէմէմ... պուրայա քիմսէնին կիր-

տիլինի խոթէմէմ. . . ժէրմէն , ախ կիթ լազըմ օլան չէյլերի կէթիր . . . ատոմ .

ժէրմէն լազըմ օլան չէյլերի կէթիրմէք իւզրէ օտաման չէզայըղը սրըտաս Հէքիմօր կէօպէրինտէն եաշլար ադմադաս օլտուղու համար միսաֆիրլերէ պագարագ .

— Ալֆի խոէրտինիզ . . . միմէվէֆիյէյի բէք չօղ սէվէր խոմ, ատէմսի իլէ սիյահ էլտիվէնլի գաուրն վէ Մաժէօր « նէ գաուար զահմէթի չէքտիլինիզդի պիլիյօրուզ » ճօլու սաբինանէ էյլէտիլէր .

Գու արալըդ ժէրմէն ավտէթի խոտիլինտէն , Հէքիմօր ի-չիտիլմէզ տէրէճէտէ խաֆիֆի պիր սէտա իլէ .

— Գաբուլը գարա, իչէրի քէմահ կիրմէնին , ատոմ ,

ժէրմէն գաբուլը գարաագ , վէ Մաժէօրէ պագարագ .

— Շիմտի նէ հարաճաղըմ, ատէյինճէ , Մաժէօր Հէքիմօրա խոթաղըն .

— Ձէնէրալըն մէքիուզընա նաղարէն չէքմէճէ հաթադրն արգասընաագի տիվարրն իչինտէ իմիշ , ատէմսի իւզրինէ , Հէքիմօր .

— Էվէթ , ատէյս բէրէքէտի .

— Գինտէն ալէյհ գարեօղայը չէքմէք լազըմ ագր .

Մաժէօրին պիր իչարէթի իւզրինէ ժէրմէն էլինտէքի չէյլերի ևէրէ պըրագարագ հաթադը չէքմէյէ պաչլագաը , գիագաթ տիվարը էօրիմիւշ օլան էօրիխունին ուճունը , գարէօլանըն այագը ալիքնագա պուլունտուդունտան , ևէրտէ տիւրինէն այագ մէղրիւր էօրիխուլի գուվվէթլէ չէքմիշ , վէ էօրիխու տոխի գօրագագ տիվարրն պիր պէօյիւք գըսմը աչըմիշ օլտուղունտան , Հէքիմօր պիտուէն գիրէ պիր քէրրէ հայդըրագ , պու հայդըրըշ իտամէ մահգիւմ օլան պիր ճանխունին տար աղաճընը կէօրմէսի իլէ չըգարտըղը սէտագա պէնզէյօր իտի .

Օրագա պուլունանլար , Հէքիմօրն հըլտըրըմ իտագէթ խիմմէշ կիսի օլտուղու ևէրտէ սէօնէրէք ևէրէ սէվրիլտիխինի կէօրտուլէր , Հէքիմօր էօլու կիսի պիլա հարագէթ ևամըշյօր իտի .

ժէրմէն , էֆէնտիսինի գալդրմայա գօչատ , սիյահ էլտիվէնլի գաուրնատ Հէքիմօրն իւզէրինէ տօղրու էյլէտի .

Մաժէօր . – Իօլտա՞մի .

Սիյահ էլտիվէնլի գաուրն . – (պաչընը գալդրարագ .) Թայր , պայըրըշ տըր .

— Ֆագաթ պէօյլէ պիր հէյէճան տահա օլտուրատ միխ-լադա էօլիւր .

— (Էն ճէտտուրտըր պիրէ թիթրէտէճէք տէրէճէտէ ածը պիր թէպէսիմ իլէ .) Օ , ատ բէք չարտուղ օլմուշ օլտը , պէն էօյլէ գօլայ գուրթտուլմատընը իտթէմէմ . . .

ժէրմէն , Հէքիմօրը գալդրմագդա մէչտուլ օլտուղու ար-բատատ սիյահ էլտիվէնլի գաուրն , բէրտէտի գօրմուշ օլան տի-վարտ պագարագ , Աբդէֆէ խոթաագն .

— Գագընըդ , տէյէրէք էլի իլէ տիվարատ պուլունան պիր գանալը էլ լէքէսինի կէօսթէրտի . . . պու միտտիշ լէքէ չիտահէսիդ մատատ Մարէթ տը Շատթինինին էլի իլէ հարբէ-մըշ իտի .

Մաժէօր . – Ա՛, չիմտի անլատըմ՝

Սիյահ էլտիվէնլի գաուրն . – (Ադըր վէ հէյատթամիդ պիր ատատ իլէ .) Ալլահ հօդ տըր տէյէն պիր թագըմ խ-մանատդ քիմսէյէր , կէլտինէրատ ճէննատը Հագդըն վարըդրնը վէ ատտալէթինին գահիր օլտուղունը կէօրսինէրը . . . . . .

* * *

ժէրմէն , պայըրըշ էֆէնտիսինի օտասընատ կէօթխրիտ հաթադրնըն իւզէրինատ հաթդրտը , պատէհու օրատա կէլմիշ օլան Մաժէօրէ պագատ , մատմախէյհ ժէրմէնէ .

— Տօգթօր ճէլալինէ լուզում հօդ տըր զանն իտէրիմ՝ պայկըն՝ քէնտի քէնտինէ այըլատիկիր , ատոմ .

Սիյահ էլտիվէնլի գաուրն . – ժէրմէն , չիմտի օ մահալի ճինայէթի օլան օտայա կիթ ատ , պիր սիւնգէր վատէթատ իլէ տիվարատագի գան լէքէսինի սիլի վէր .

— Բէք էյի մատատ՝

— Եարբն Հէքթօրը, պիտիմ մէղբիւր լէքէյի կէօմէ-
մէյիմիզէ էմին օլմասը լազըմ սբը. կէօղէբինեմ պիր խէյալ
կէօրիւնտիւյինէ, վէ մուղթասրըզ օլան վիճտանը, միւրթէքի-
պի օլսուդու ճինայէթին պիր էսէրինի քէնտիսինէ կէօսթէր-
մէյինէ գանասի կէթիւմէլի սիր։

Ժէրմէն, ալտըդը էմնի իճրա իթմէք իւզրէ սբչասրը չըդ-
սբ. օլ զէման կէնճ գասրն պայըլմըչ օլան եիւզ պաշընըն
եանընա օթուրասրադ.

— Ենիմի պու ասէմէ մուամէնէթի իթմէք լազըմ սբը,
պու ասէմին եաչամասը վէ պանա աչըդ օլմասը էլզէմ սիր,
ասէմէի իւզերինէ, Մաժէօր.

— Զէքսիլ քէսաֆի սիր մնասամ, ասէսի.

— Լօյլէ՞ մի զանն խոխյօրասընըդ, տիւչինամէյօրմուսընըդ
քի ճէնէրալ Բուչնէլ, ասն նէֆիէսինեմ իբէն զէվճէսինինն խը-
յանէթինինի տիւչինէրէք նէ տէրէճէլէրաեմ ըզթըրասլար չէք-
սի, խաֆրընըդա կէթիրմէյօրմուսընըդ քի պիչարէ Մարէթ
վէֆաթի իտէր իբէն նէ գասար զահմէթլէր չէքսի.

Մաժէօր պաշընը էյէրէք ճէվապ վէրմէսի, ակյահ էլ-
տիվէնլի գասրն իսէ թարիֆի զայրի գապիլ պիր հիսսէթի
իլէ ասօղինէ ատմամ իտէրէք.

— Օ՛, խայր միւսիւ, խայր, պու ասէմի էօյտիւրմէք ի-
չին ըզթըրասը ատուռնի քէսաֆի ատյիլ սիր, պու խայրընըն,
ճէնապը Հադդըն պանա վէրմէյի լէթաֆէթ, վէ դուվէթի
ճազիպէ սայէսինտէ, ֆէլսաթէթսիզըր վէ միւտհիշ պիր մուհա-
պէթի իլէ էօլմէսի լազըմ սբը, էօյլէ պիր մուհապէթի քի, գա-
բուռնընըն իւզերինտէ (պուրայա կիրէնկէլերին հէր պիր իւմիւտի
պուրասա պըրագմնալարը լազըմ սբը) իտալիսի եազըլը պու-
լունուբ, ասէսի.

— (Մըրըլտանեարադ.) Սիզ գաթան ֆիլոլոճիզտէն ասօն-
մէզ պիր գասրնընըդ...

— Էվվէթ, ասէսիյինիզ բէք ասոդրու սբը միւսիւ Լը-
գոճնթ, պէչ սէնէսէն պէրի կիճէ կինընտիզ պիր սասի բա-
հաթ օլմագսրընը, վէ պիր սասդըդա սուրմագսրընը ինթի-

գամ թասլէգ խասէն, գան իլէ միւլէմմա պիր խայալ պէնի
թէագրազ խոխյօր, չինգի պէչ սէնէսէն պէրի գալգինտէ խա-
թըրըմնի թասրըարըզմ, սէվտիյիմ, պէնի պիր սասդըդա պիլէ
թէլզ իթմէյօր, ասէսի.

Սկյահ էլտիվէնլի գասրն պու սէօղլէրի սէայլէսիյի սբ-
բասա, կիւղել կէօղլէրինտէն պարանը պիլա կիսի կէօղ եաչ-
լարը ազըմսյա պաշյասրը.

2

Հէքթօր, հալի պիհուչուսինտէն ույանսարըզ զէման քէն-
տիսինի եամասդ օտասրնտա պուլմուչ խոխ. վագըթ սասպա-
հըն սասի իչիւ օլուզ, եիւզ պաշը իլգ նազարասա պուլուն-
սուուդու մահալի թանըեասմասը. զիհնի բէք գարըշըզ օլսու-
զունտան, էթրաֆընտասրի էչէսյը տիւման իչինտէ կէօրիյօր
խոխ. մէրգում քէնտի քէնտինէ «նէրէսէյիմ» սէյսյ սիւսյ
իյլէսիքսէն սօնրա, թէտրիճէն գասրանըլըգա ալըշան կէօղլէրի
օտասրա պուլունտան էչէսյը կէօրմէյէ պաշյայըզ, Ռոբնզոն սէ
եէչիլ օտա սէնիլէն օտասրա պուլունասուդունը անլասրը.

Ժագսի պուրասրա նամօբլ պուլունույօր խոխ. Հէքթօ-
րըն ֆիկրի, տիւչարը հէյէճան օլուզսրա պայըլմասրընտան
օ սէրէճէ գարըշմըչ խոխ քի, մուվագգասէն գուվվէյի հա-
ֆիզըգասրընը զայգ իտէրէք, զէվճէսինին վէֆաթընը վէ պիր
սէնէսէն պէրի կիսզէրտան իտէն հալէրի քէամիլէն ունութ-
մուչ խոխ. մէրգում, զէվճէսինի հէնուզ պէրհայաթ զանն ի-
տիյօր խոխ.

Ժագսի պու զէհագ բէք չարըզ զայիլ օլսու, էվվէլա
եամաչ եամաչ վէ սօնրա պիր սիւրսաթը ֆէվգէլատէ իլէ պու-
լունուուդու հալ, վէ ահվալը մնզիյէ, օլանճա տէհչէթի իլէ
էօնիւնէ չըգսը. Մարէթին էօլտիւյի խաֆրընա կէլտի, քէն-
տիսի իլէ ժէրմէնտէն պաչգա քիմսէնին պիլմէտիյի օ միւս-

հիշ տրամին էն ուֆագ թէֆէրրուաթը պիլէ խաթրընաս բունուտա օլարագ, թիր թիր թիթրէմէյէ պաշլատը. մանաֆիհ պիր աչնէ էվվէլ զէվճէսինին թապուխը արգադրնաան չըգադրը էսկի քէօշկիւն, եէչիլ օտաաբնաս նասըլ օլուպ տա պուլունաուդունը պիր տիւրլիւ անլայամայօր իտի.

Հէքթօր, հալլի միշկիւլ օլան պու մուամմայը հալ խթմէք իչին պինոնինի բէք զիյատ եօրուուդու արրատա, օտաատա չըմինէնին եանընտան պիր կէօլկէ հարագէթ իլլէտի, չըմինէտէ եանան աթէչին խաֆիֆ ըզըղը ատյէսինատէ, պունուն պիր գադրն կէօլկէտի օլուուդու կէօրիւլտիւ...

Հէր տագըդա խայալաթը միւտհիշէ իլէ թէագըպ խոխմէքտէ օլան պու ատէմ, օ արրատա բէք ֆէնա պիր հալէ տիւշար օլատ... մուգատտէմա գուվվէթլի օլան պու ագլ, զարիպ պիր գօրգուչա թուխթուլտու. զէվճէտի Մարէթի, մէզարընտան չըգմըշ տա կէլմիշ զանն իթտի... մէգքիւր կէօլկէ զայէթ եավաշ պիր սուրէթտէ իլէրլիմէքտէ օլատուդունատ, մէյտանը մուհտրէպէտէ ճէտուրանէ հարագէթ խոչն եիւղ պաշը Հէքթօր իթխրէմէյէ պաշլատը, վիճատի դան թէր իչինտէ գալտը, կէօղլերի հատտէն զիյատէ աչըլտը, թիւլլերի իւրէէրտի, եաթաղրնատա տօղրուլատագ պապրըտագ խոթէտի, ֆագաթի ատի գըսըլմըշ օլատուդունատ.

— Մարէ՛թ... Մարէ՛թ... եագլաչտա Մարէթ... պէնի աֆիլ էթ... պէն չօգ ըզթըրտագ չէ՛քտիմ... թէմտիտը իլէ նատիմ վէ բէշիտան օլատա՛մ... ատյու մըրրըտտանատը,

Ցագաթի կէօլկէ պիր ատրմ տահա իլէրլէտի, Հէքթօր, էլինէ տօգունուլատուդունը հըտա իլէ պէրտագեր, կիւզել վէ լաթիֆ պիր ատտանըն.

— Նա՛թըտնըզ միւտիւ, ատէտյինին տահի խչիթտի,

Պու ատտա Հէքթօրըն խաթրըէլէրինի ճէմ իլէտիչի կիպի, պիր անատ գալպինատէքի էնտիչէյի մահվ իթտիչինատէն, արթրգ պապրըտնայատագ ուզաթմըշ օլատուդու էլլերինի եանընա տիւշիւրտիւ, հարագէթօիդ վէ մէճալըզ կէօղլերի խէյալի իւզերինէ տիքիլի գալտը, պու արրատա օճաղըն պիր

քէօչէնինատէ գալմըշ օլան օտուն բարչատը ամթէշ ալըպ ալէվլէնէրէք էթրաֆը թէնհիր իլլէտիչինատէն, Մարէթին խէյալի զանն իլլէտիչի կէօղկէնին, սիյահ էլտիվէնլի գատըն օլատուդունը թանըրտը.

Օ զէման Հէքթօր, չիմտիչէ գատար կէչէն հալլերի, եանան չէքմէճէյի թէհարրի իչին միտաֆիրլէրինն քէօչկէ վիտուլնան, վէ զէվճէսինին օտաաբնատա կէօրտուչի գանըը էլ լէքէսինին խաթրըէյի ատհչէթնաքը տուչիւնտու. Հէքթօրըն պիլտաչի չէյլէր օրատա նիհայէթ պուլուչօր իտի, անատէն ատնըտա նէ՞ կէչմիշ իտի...

Ա՜հ, չիւպհէսիզ օ էտէրը ճինայէթի օլան լէքէյի միտաֆիրլէրը կէօրմիւչլէր... հէր պիր չէյի անլամըշլատ... իտի. պու արրատա Հէքթօր, շայէտ միտաֆիրլէրի պիր չիւպհէյէ զահիպ օլմուչլատ իսէ ֆիքրիրլէրինի թէպտիլ իթմէք իչին, ագլընա խրֆիֆէթ կէլմիշ կիպի կէօրիւնմէյէ, վէ հէր չէյտէն պիխապէր օլան պիր ատէմին բօղունը իճրա խլէմէյէ գատար վէրտի, վէ ույգուտան ույանան պիր խաթթա կիպի էթրաֆընա չաշգըն չաշգըն պագընատագ.

— Պանա քի՞մ սէօզ սէօյլէյօր, սէն քի՞մսին, տէտի,

Սկյահ էլտիվէնլի գատըն չըմինէնին իւզերինտէքի մուտու ալըպ եագատագ Հէքթօրըն եանընա կէլտի. Լամպլէն, գատընըն կիւլէր չէհրէմինի վէ կէօղլերինտէ պիր չուլէյի թէէմիր բարլատըզրը կէօրտի. մուտամիլէյհա, Հէքթօրըն գալպինէ իչլէյէն հալավէթլի սէտատը իլէ.

— Նա՛թըլ օլատունըզ, միւտիւ, պիր ազ քենտինիզէ կէլտինի՞զ մի, տէտի.

Հէքթօր, կէնճ գատընըն սուրէթը թէլաֆֆուզընատան, էտրարը ճինայէթի քէշֆ իտէմէմիշ օլատուդունա գանատաթ հատըլ իթտի, գիրա պիր գատըն, ալչագ պիր գամիլ օլատուդունը պիլտիխի պիր ատէմէ, պու գատար լէթաֆէթլէ սէօզ սէօյլէմէյէճէյինի անլամըշ իտի. պունատան պաշգա միտաֆիրլէրին, քենտինինի պապրըտտատ իւզերինէ տիւչարը թէլաշ օլատագ, հէր չէյի ունութմուշ, վէ պինատէն ալէյհ օ մէնհուս

դան լէքէմինի կէօմէմիշ օլուռգլարը իւմիւտի , պիրտէն պիրլէ Հէքթօրըն ըմթըրտալը գալդինի թէպրին իմմիշ խոր .

Սկյահ էլտիվէնլի գաղըն , շէմիտանը պիր մանաներն իւզերինէ գօյարագ , քիւչիւք պիր չիշէ տէրուէնինտէ պուլունան սույը պիր գաղէհէ վաղ իլէ Հէքթօրըն կանընա թէգարրուզ իտէրէք , միւթէպէսիւմանէ .

— Ես իլաճը իչինիզ , տէյինճէ , Հէքթօր .

— Եա՛ Բասպիմ , եա՛ Բասպիմ , նէ՞ օլուռ , նէ՞րէտէյիմ , սիզ քի՞մինինիզ մանամ , տէմէսի իւզերինէ , կէնճ գաղըն լաթիֆ պիր խորար վէ խօշ պիր թէպէսիմ իլէ .

— Էվվել էմիրտէ չունը իչինիզ , տէմէսի իլէ , Հէքթօր գաղէհին իչինտէքիների իչտիրտէն ճօնդա , թէքրար չաշդըն չաշդըն էթրաֆընա պագընմայա պաշլադը .

Սկյահ էլտիվէնլի գաղըն , հէման եամիաղըն պայը ուճունա պուլունան գօլթուգ սանտալեասընա օթուրադագ .

— Նէ՞րտէ պուլունդուղունուզը ասրուդօրուսունըզ , սիզ խանէնիզ Բույնեի քէօչքիւնտէօնինիզ միւսիւ , տէյինճէ , Հէքթօր ֆիկրինի ճէմէ չալըշան պիր սաէմ կիտի .

— Ա՛ , տէյու ըզհարը թէսճիւդ իլլէտի .

— Նասըլ քի մանիսմ տիր , պէն միւթէվէֆա ճէնէրալ Բույնեինին քէրիմէսիյիմ . Մաժէօր Ալբէֆ իլէ պէրապէր կէլտիմ , տէյէրէք , պիրագ սիւքիթտէն ճօնդա միւթէէսիրանէ պիր սէտա իլէ .

— Օ՛ , պիզի ամֆ խոնիզ միւսիւ . կէրէք պէն վէ կէրէք Մաժէօր , խոթէմէյէրէք բէտէրիմին մէքթուպընտա դիկը խոխլէն չէքմէճէյի թէհարրի իչին , սիզէ գարշու բէք ֆէնտա պիր հալէ պայիս օլուռգ . սիզ քէտէրինիզին չիտտէթինէ , վէ խոթբըբէլերինիզին ածըլըրընա տայանմամաըզը . օտայա կիրէք կիրմէզ պայըլըրըզ . . . օ ղէնան պիզ տէ հէր շէյի ուճնաատարագ եալընըզ սիզին իլէ մէշղուլ օլուռգ , տէտի .

Ցէմէք միսաֆիրլէը պիր շէյ կէօրմէմիշլէր խոր . գաղընդէն պու սէօզլերի Հէքթօրա գուրթուլուռգունը թէպշիր խոտէն պիր սէտայի ղէյապի կիպի կելէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Պիր շէյ պիլմէյօրլար . . . տէտիքտէն սօնրա , հէնուզ ագլը պաշընա կէլմիշ պիր սաէմ կիպի էլինի անլընա վուրարագ , վէ պաշընը էլլէրի արասընա ալարագ զայէթ խաֆիֆ պիր սէտա իլէ .

— Ա՜հ , Մարի՛թ , Մարի՛թ , սիզի նէ՛ գաղար սէվէ՛յօր խոխ , տէյու մըրըլտանադըրընա , կէնճ գաղըն , Հէքթօրըն էլինի ալըպ սրգարագ , վէ պիր մահքիմի թէսէլլի խոէճէք տէրճէտէ պիր սէտայի լաթիֆ , վէ թամրը զարիֆ իլէ .

— Մ'ուսի՛ . . . միւսիւ . . . տէյու հայդըրար ,

— Օ՛ , ամֆ խոնիզ մանամ , մուամիլէր օլունըզ , սիզ քի , քէմալի լութֆունըզտան իւմիւտի խոթիգագալի վէ սաաատէթի մանիվ օլմուշ պիր պիչաքէյէ ածըյօրսունըզ . սիզի , պէօյլէ ճանխըրաշ մէնզարէլէը կէօսթէրմէք իչին Բույնեինէյէ կէթիրմիշ օլուռգումը ամֆ խոէրսինիզ . ա՜հ , նէ՛ նաբայըմ , պիր չօճուգ գաղար գուվվէթիմ գալմադը .

— Սիզի ա՜մֆ մը իթմէք , ա՛ , ասըլ ամֆէ միւհթաճ օլան պիզիզ միւսիւ , ֆագաթ ֆէլաքէթինիզին պէօյուքլիյի , մէյլանը գալպիմիզէ սէպէպ օլուռ . սիզին ըմթըրտալընըզը թէպրինէ , վէ սիզի միւթէէլլի իթմէյէ չալըշմագ վազիֆէմիզ տիր ,

— Բէք լութուֆքէրարընըզ մանամ ,

Գու արըտաա գարու պիր սուրէթը խաֆիյէտէ վուրուլարագ , սկյահ էլտիվէնլի գաղըն սէօղունի գաթ իթմէյէ մէճպուր օլարագ .

— Կիրինիզ , տէտի ,

Գարու աչըլարագ Մաժէօր Ալբէֆ արդը վիճուտա իլլէտի . Հէքթօր , մուամիլէյինին տախ պիր շէյ պիլիգ պիլմէտիյինի անլամագ իչին տըղդաֆլա ևիւգինէ պագադը , ֆագաթ Մաժէօր կիւլմէքտէ , վէ ևիւգինտէ ալայիմի խօշնուտիյէթ կէօրսինմէքտէ օլուռգու հալտէ , սկյահ էլտիվէնլի գաղընդա խոթթապէն .

— Կէօրտունիզ եա՛ , էվլադըմ , սէօղիւմ տօղրու չըղար . պէն Գաֆղազիյա օրտուսընտա պուլունդուղում զէմանա-

ան պէրի, եէրլի էհալիսի իլէ քէսապ իւլֆէթի իմտիխանէն, նէզաաաաթըն խաաաէլէրինէ տայըր բէք չօգ մալիւմաթ ալաբաղ պիր ազ հէքիմ օլաաւմ։ սիզէ, միւսիւնէն պայըլմասընան պիր ֆէնա նէֆթիճէ զուհուր իմմէյէճէյինէն խաալէր վէրմիշ խոխ. իչթէ թէրթիպ իլէտիչիմ մուալիճէ սէմէրէյի հասէնէօնէն կէօսթէրսի . . . ատմէսի իլէ, հէքիմօր էլինէն Մաժէօրա ուղաաարաղ.

— Սիզէ աէրէճէյի զաաֆըմը կէօսթէրտիչիմտէն ոօլայը ավֆ խոէճէքսինիզ, ատչի՞լ մի, ատաւ.

— Ա՛, ազիզիմ . . .

— (Զօր իլէ կիւլէրէք.) Ֆագաթի եարըն ճէաւր օլուրաւմ . . . պաունը սիզէ վաա խոէրիմ . . . պու եօլտաքի թէէսսիրաթէ ալըշմադ խոթէրիմ . . . եարըն չէքմէճէյի արտըզը։

— Բէք ալա, ֆագաթի պիր ազ ագըլանէ տաւկանմադ լյճաադ խոէր. մաատմքի պէն սիզին թէաաալինիզի տէրիւհատ իմտիմ. սէօզլէրիմի տինլէյէրէք լյճաալընը իճրա իմմէլիսխոնիզ. սիզէ, պիր գաաէհ տահա իլաճ իչէրէք բահէթի իմմէնիզի թաալիյէ խոէճէյիմ, պէշ ալթը սահաթ տահա ուչուտալըրընըզ։

— (Մուխթէսանէ.) Զալըշըրըմ միւսիւ.

— Է՛հ, արթըզ միւսաաուէնիզլէ պիզ կիտէլիմ. ժէրմէն, էմր իլէտիչինիզ տայիրելէրի հազըր իմմիչ օլաուղու ճիհէթլէ, պիզ տէ պիր ազ խոթխուահէթ խոէլիմ. կիճէլէր խայր օլաաւն միւսիւ.

Գունըն իւղէրինէ սիյահ էլտիվէնլի գաաըն չէմիսանը ալըպ Մաժէօրըն արգաաբնաան կիտէրէք.

— Ալլահ բահաթլըզ վէրսին միւսիւ, ատաւ, վէ գաբաունըն էօնիւնէ վաալ օլաուղունաա արգաաբնա տէօնէրէք, Հէքիմօրա միւթէպէսաիւսանէ պիր նազար տահա ամտրգաան ազնրա կէօղէն նիհան օլաուս։

Օսաաաա գօյու պիր գաբանլըզ հիւքմֆէրմա օլաւյօր խոխ. Հէքիմօրըն պիհնինէ սիյահ էլտիվէնլի գաաընըն թէպէս-

սիմի պիյաբաշ օլաբաղ գաամըշ խոխ. Լամպլէնտէ զայէթ աճիզ պիր հալ բէյտաս օլաբաղ, քէնտի քէնտինէ.

— Զանն իտէբտէմ պու գաաընը տէվէճէյիմ, ատաւ,

Գու աատէմին թէքմիլ գօղգուսը, ըղթըրապը տէբունէ, վէ մահքիւմիյէթը վիճաանիյէսի, ավֆիթապը ալէմֆապընը պիյալէրի էօնիւնտէ մահվ ու զայիլ օլան տիս կիսի, սիյահ էլտիվէնլի գաաընըն պիր թէապեսիմի իւղէրինէ պիր սանէյէտէ մահվ օլմուշ խոխ.

* * *

Հէքիմօր Լամպլէնին գալինտէ հաապ օլան հքասիյաթը ճէտիտէնին թաբիֆի միւմքին տէյիլ տիր.

Սիյահ էլտիվէնլի գաաընըն ազիմէթի իւղէրինտէն իրի սաաթ գաատար կէշմիշ օլաուղու հալտէ, Հէքիմօր, պաշը էլէրի իչինտէ, պիհնին գաբըշըդ վէ միւթէֆէքքիր տուրուչօր խոխ. տահա տինլի կիւն տիւշաբը եէս ու նիւմիտի օլան պու շախս, խոխխպալտէ սաաաէթի իւմիւա իմմէյէ պաշլամըշ խոխ. տօղրուսը Հէքիմօր տաէթա ալէմը խիւնտաէ պուլունաչօր խոխ. Մէրքում քէնտի քէնտինէ.

— Օ՛, պու գաաընըն պէնի տէվմէսինի խոթէրիմ. անըն պիր շէյ պիլմէմէսի լազըմ տըր. խայր, խայր, գաֆան պիր շէյ պիլմէմէյի, տէյէրէք սիւրաթլա եամթապընաան ֆըրլապընըպ պիր մում եապտը։

Հէքիմօր տէրհէն պիր խըրդա կիյտիրտէն տօնրա շէմիսանը ալաբաղ քէմալի իհթիյաճլէ գաբուլը աչտը. եամթապ օաաաը իլէ Մարէթին թէալիմի լուհ իլէտիչի օաա պէ յինիտէ պուլունան սալճն վէ տիմանիսանէյի, այապ լարընըն ուճունա պաաապաղ կէշտի։

Փէօչկատ տէրհին պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա խոխ. Հէքիմօրըն սուրէթը հարաքէթինտէ պիր ազ էվվէլքի կիսի պիր հալի թէրէտտիւտ վէ թէզէլզիլ եօգ խոխ. Հայաթընաան պէդմիշ օլաուղունը տէֆաթլէ տէօղէմիշ օլան Հէքիմօր, չիմտի եաչամադ, տէվմէք վէ տէվիլմէք խոթէյիսպ, կէշմիշ հալէրի

ունութիմագ լուզումունը հբաս խոխյօր խոի ։

Ո կիւն օ տէրէճէ զահմէթ վէ ըղթըրագ հբաս խլէմխի օտայա նէ՞ եարմագ իչին կիտէյօր խոի . . .

3

Գու սիւալէ վէրիլէճէք ճէվապ բէք գօլայ տըր , հէքթօր էսէրի ճինայէթի մահվ իթմէք իւզրէ մէգիւր օտայա կիտէյօր խոի . Գադաթ օտանըն էօնիւնէ վասըլ օլտուղունտա գարուլը քիլիմի պուլտու , ածէպա անախթարը քիմ ալմըշ խոի , շիւպհէսիզ ժէրմէն ալմըշ օլմալը , պինաէն ալէյհ հէքթօր օտասընա ամէնէթ իթմէյէ մէճպուր օլտու . ժէրմէն , օտասընըն իւմիւնամ պուլունան քիւչիւք պիր օտատա եամըշյօր խոի , պու գապինէ իլէ հէքթօրըն օտասը արասընտա պիր չընղըրագ գօրտօնը օլտուղու կիտի , պիր ոէ քիւչիւք նէրտիւպան վար խոի . հէքթօր չընղըրագը չամտասը իլէ պիր իւի տագըգա ածնա ժէրմէն արագը վիճուտ իլէմոի .

ժէրմէն եարը կիճէտէ օտանըն օրթասընտա այագ իւղէրինտէ , կէզմէքտէն ամէնէթ իթմիշ պիր աատմ թաւրը իլէ տուրան էֆէնտիսինի կէօրէյէք պիր աղ հայրէթ իլէմոի , գադաթ եիւզ պաշը ժէրմէնէն իսթիյազսը մատաէ իթմէսինէ մէյտան վէրմէյէրէք .

— ժէրմէն , Մարէթին օտասընըն անախթարը ալէնաէ՞ մի , ոէտի .

— Իվվէթ .

— Տէրհալ գարուլը սէն գարատըն ոէյի՞լ մի .

— Շիւպհէսիզ միւսիւ .

— Անախթար նէ՞ իէտէ .

— (Ձէպինտէն չըգարատագ .) Իչմէ .

— Ո հալտէ պէրապէր կէլ .

— (Թէրէտտիւտ իլէ .) Մատամըն օտասընա՞ մը .

— Իվվէթ .

— (Մըրըլտանդագ .) Գու դարիպ , միւսիւ օրմանտա ատալչմադա կիտէճէք կիպի պիր թաւրը սիւքիւնէթի իլէ մատամըն օտասընա կիթմէմէքտէն պահս խոխյօր . . .

Հէքթօր , գաթի տուրէթտէ էմը վէրտիկի ճիհէթիլէ թէքլիֆսիզ պուլունան ժէրմէն ոէյտանը էֆքեարէ ճէտարէթի իտէմէյէրէք էֆէնտիսինի թէագըդ իթտի . պու կինճէ եօլճուլարը ադիմ պիր իհթիյաթի իլէ եիւրիյէրէք գարուններն էօնիւնէ վասըլ օլտուլար . ժէրմէն հէքթօրըն էմրի իլէ գարուլը աչաը , իրիսի պիրտէն իչէրի կիրտիկլէրինտէ , եիւզ պաշը էթրաֆընա միւթէճասուսանէ պիր նազար ֆըրլաթմադըգտան ածնա , գան լէքէսի կէօրինէն տիվարէ եագլաչաը , գադաթ նէ՞ գատար չայանը հայրէթ հալ , լէքէ գոյագ օլմուշ խոի . ժէրմէսմ ադիմ պիր հէյէճան իլէ էլինի տիվարէ ուզատագ .

— ժէրմէն , ժէրմէն , ադագ , ոէտի .

— (Ատֆտիլանէ պիր թաւր իլէ հէքթօրա ադագարագ .) Նէ՞ վար .

— Կէօրմէյօրմուսո՞ն .

— Նէ՞յի .

— Տիվարտա պիր շէյ գալմամըշ .

— (Թէաճիւպ իլէ .) Տիվարտա նէ՞ օրմանըը խոթէյօր խոինիգ .

— Լէքէ վար խոի . . .

— Նա՞օրլ լէքէ .

— Էլ լէքէսի .

— Նէ ոէօյլէմէք խոթէսինինիգի անլայամայօրսուն .

— (Հայդըրատագ .) Նա՞օրլ , պու կինճէ գարեօլայը չէքտիյին վագըթի տիվարըն օրթասընտաքի բէրտէ եըրթըլմըշ խոի , կէօրմէտի՞ն մի . . .

— Հիչ պիր շէյ կէօրմէտիմ .

— Ցագադի ոէն բիւյա կէօրմէտիմ , օ գանը էլ լէքէսինի կէօրիւը կէօրմէգ տիւշէրէք ագայըլմըշ խոիմ . . .

— Ջանները աճիզանէմէ կէօրէ եանըլըյօրսունըզ միւսիւ. պու կիճէ օ տէրէճէ բահամթըզ խոինիզ քի առէքա սայըզլայօր խոինիզ... պինաէն ալէյհ ճանըըրաշ խամբրամբընըզ պէօյլէ պիր խէյալէ սէպէպ օլսադիկը:

— Պու բէք զարիպ, սէօյլէմէյինն կիպի օլմալը, չիսպհէսիզ առլի օլմուշ խոմ. (Պիր ազ սիւչինէրէք.) Պէն պայըլըզտան սոնրա նէ օլսուն.

— Մաժէօր իլէ սիյահ էլտիվէնլի գառըն չէքմէճէյի ունեութարագ սիզի սիւչինմէյէ պաշլասըլար... սիզի եէրտէն գալըբըրլար պէն ատ գուճագլայարագ օտանըզա կէթիրտիմ:

— Պէնի օ հալատ կէօրտիւքլերի պէման թէճաիւզ իթտիվէը մի.

— Խայր, ուչսուրսուզում հէքեայէ սայէսինտէ հիչ պիր չիսպհէհէ վարմատըլար:

— Նա՛սըլ հէքեայէ:

— Մատամըն վէֆաթընատան պէրի տայիսնա խէյալէթ իւլէ մէչիւլ օլարագ, լաէնգաթի միւթէվէֆիյէ պէվճէնիզի կէօրիւյօրում գանըրնատա պուլունսուզունուզտան, չիսպհէսիզ օտասընա կիրտիյինիզատ...

— Փեռաֆի, անլատըմ...

Գատհու Հէքթօր պիր ճէսարէթէմ Փէվզէլատէ իլէ օտանըն տէրսունինի ինճէսէն ինճէյէ տօլաչըզ թէհարրիյէ պաշլատը. մէրգում, սիյահ էլտիվէնլի գառըն իլէ բէֆիգենինն, հալընըզ քէնտի վէ ժէրմէն իլէ ճէնատը Հադդատան պաշդա քիսնէնինն պիլմէտիյի ճինայէթինն պիր էսէրինի կէօրմէմէլէրի իչին, տրդդաթ ու զայրէթատ գուսուր իթմէտի, վէ հէմսան.

— Պիր շէյ ետզ հիչ պիր շէյ ետզ, ատատ:

— (Խայընանէ կիսլէրէք.) Կէչէն սէնէ կիթմէզպատէն էմվէլ հէր ճիհէթէ պագ ատագ, իհթիյաճըա հարագէթի իլէմիշ օլսուզում մի սիւ ճէնատլէրինէ մալում տիր:

— Ո՛ւս. (Պիր ազ սիւքիւթատէն սոնրա.) ժէրմէն, պի-

լէօրսունըզ քի սիզին սիւքիւթիւնիւզէ գալըը նէ հօլատ մի քեաճիճաթ իթմատ:

— Օ՛ չիսպհէսիզ, պու խուսուսատ սիզատէն իշթիքլեսիյէ հագդըմ հօգ տըր, զաթը ալիէրի խաթիզպալիմի թէէմին պուլյուսուսլար:

— Բէք էյի, սանա օխշուզ պէն ֆըրսանգ սահա վատ խաէրիմ էկեր...

— (Կէօզլէրինի ալարագ.) Էկեր...

— Էկեր Մաժէօր Ալէքֆին բէֆագաթընատա պուլունան դատըն իլէ իզտիհաճ խաէրսէմ:

— Իզտիհաճ խաէրսինիզ միւսիւ,

— Հէքթօր սուրսուրինտէն բէնկի ահթարագ թիթրէմէյէ պաշլատը. ըզթըրապը վիճատան իլէ Թահիլի էշղալ իթմիշ կիպի օլան դալպի, հիմմի հայընատաքի պիր սէլիգանլընըն հիւրէյի կիպի չարրըյօր խոմ. Հէքթօր.

— Հայատ կիսէէմ, սէյիսզ օտատան չըգարագ տիվանխանէյէ վատըլ օլսու, ժէրմէն տրդդաթլա գարսույը քիլիսէյէրէք էֆէնտիսինի թէագրսզ հյլէտի.

Պու էնտատէ օրթալըզ այտընըմնագատա օլսուզունատան, Հէքթօր քիսնէյէ թէսատուֆ իթմէքտէն իհթիրսագ խոխյօր խոմ. Ֆիկ հագդըտա հէրքես հէնատ ուչգուսուս խոխէր, Ֆագդաթ տիվանխանէյէ պիր մըդտար կէչտիքտէն սոնրա լամպէն պիստէն պիրէ տուրսու, պիր այագ սէտատը իչթիմիշ խոտ, պիր քիսնէ պէօյուք նէրսիսպանատէն չըգըյօր խոտ, այագ սէտատը կիթմտիկճէ հագդաշատ.

Հէքթօր հէմսան օտանճըզատա կիպլէնմէք խաթէտի խաէտէ, զուրսուրա զաթխոտ պու Ֆիկրինին իճրատընա մանէի օլսու, խըսումէթքէտալըրընըն էօնինատէն չէքիմէք խաթէմէկյօր խոտ. գանուն նագատըրնատա քէնտի մալի պուլունան պուքէօչքատէ, կիճէ կիսնատուզ, խաթէտոյի վագըթի տօլաչմագ հագդընատա մալիք օլմագ խաթէյօր խոտ. պինաէն ալէյհ հօլունա սէվամ իլէ տիվանխանէնինն նինհայէթինէ վատըլ օլսու, ժէրմէն տախի մէրգումը թէագրսզ իլէտոյի սրբատա,

նէրտիւպոնըն՝ պաշընտա պիր առէմ կէօրիւնէրէք Հէքթօրը դարչըընտա պուլունար։

Ու առէմ Մաժէօր Ալէֆ խոխ, Հէքթօր թիթրէյիշ պիր առըմ կէրի չէքիլերէք։

— Նա՛բէ, չիմոխուէն գալդըշընըզ միւսիւ Լըգօնթ, ոէսոի։

— (Գարիտանէ պիր նաղարա պագարագ։) Էվէ՛թ միւսիւ, սիղի ապայօր խոխմ։

— Սի՛զ . . . պէնի՛ մի ապայօր խոխնիզ։

— Էվէ՛թ, պու ագշամ սիղի պըրագաբըղըմ հալ, պէնի մէրագտա պըրագաբըղը ճիհէթիլէ, ույանըր ույանմազ սիղի կէօրմէք իչին հէմեն գալդըրմ։

— (Բէրէկէյէրէք։) Օտամա կիթաոինո՛ղ մի։

— Էվէ՛թ, օտանըզա կիթաոիմ, լաքին նամթապընըզը պօշ պուլսուն, պաշընըզտա ճիւղի պիր ադրը, նամօտա նիւբէյինիզտէ պիր սըգընթը օլսուդու ճիհէթիլէ հէվա ալմազ իւղրէ տըշարը չըդմըշ օլսուդունուդա զահմաթ օլսուն։

— (Մաժէօրին քէլամընտան պիլ խոթխոթատէ։) Էվէթ պիր ադ հէվա ալմազ իչին չըդմըշ խոխմ։

— Ծագաթ հէվա ալմազ իչին տիվանխանէյէ կիթմէնիզ ղարիպ տիր, նօգտա մատամընն օտասընա մը կիթմէք ֆիքրինէ տիւշունիզ խոխ։

— Խայր, հէր նէ գաոար քէոէրլէրիմէ զալէպէ խթմէք ֆիքրինէ տիւշու խոխմ ոէ . . . օրտայա կիթմէք խոթէմէյիշ խոխմ, չիմոխ քէնտիմի բահէթ պուլոյօրում, կիտիպ պիր ադ ույույըրմ . . .

Հէքթօր, Մաժէօրի սէլամլայարագ կէշտի, Ալէֆ սէրման ֆէրմէն իչէ պիր կէօզ իշարէթի թէոամի իթտիկատէն ասնրա, օտասընա չէքիլտի։

* * *

Հէքթօր, գօնթ Ալէֆէ թէոատուֆինտէն ոէօրթ ադամ ասնրա ատյիրէսինտէն չըգարագ, միադֆիկլերին պուլունտուղու ատյիրէյէ կիթտի։

Մաժէօր իչէ սկյահ էլտիվէնլի դատըն պիր գաշ ադամ էվիէ կէլմիշ օլսուդունտան, Լամպէրէնի հիւսնիս սուրէթտէ խոթիդպալ իթտիկէը, Հէքթօր, ադէթա օն հոշ գադար կէնճէլմիշ կիպի պիր հալտէ կէօրիւնիւյօր խոխ, մէրգում տիւնքի կիւն իհթիյար իչէն պու կիւն ադքէրի պիր թամիր իչէ քէնտիսինի թէզէնին իթմիշ պիր կէնճ օլմուշ խոխ։ Հէքթօր պէյէնիլմէք վէ սէվիլմէք խոթէտիյինտէն, ճայահթըը թէճահա իթմիշ խոխ։

Հէքթօր, քէմալի նէզաքէթլէ սկյահ էլտիվէնլի դատընըն էլինի էօրէրէք, վէ Մաժէօրընքինտէ սուրէթը ատօֆֆանէտէ պըգարագ։

— Գուսուրըմը թամիր իչէ, ատգթօրըմա վէ միւշֆիգ մատամա արզը թէչէքքիւր իթմէք, վէ չէքմէճէյի ադամա-յա ադիմէթի թէքլիֆ իլլէմէք իւղրէ կէլտիմ, ոէմէսի իւղէրինէ, սկյահ էլտիվէնլի դատըն։

— Ո՛, խայը միւսիւ, աճէլէսի յոգ, հէնուզ քէսալը գուվվէթի իթմէտինիզ . . . ոէսոի։

— Ֆէսալը գուվվէթի իլլէտիմ մատամ, սիղէ եէմին խոէրիմ քի, պիլա թէրէտտուտ սէվտիյիմ դատընըն վէֆաթի իլլէտիյի օտայա կիտէճէյիմ։

Մաժէօր. – Միւսիւնին հադգը վար. գուվվէթ՝ զաաֆը թէագըպ խոէր, իչի պիթիրմէք իչին պու ֆըրսաթտէն իսթիֆատէ իթմէք լազըմ տը։

Սկյահ էլտիվէնլի դատըն. – Էօյլէ խոէ կիտէյիմ։

Մուսահիպէյհա պունը տէյէրէք, պէյազ գօլունը Հէքթօրըն գօլունա թագտը. ևիւզ պաշընըն վիճուտի թիթրէմէյէ պաշլատը. իչթէ օ ղէժան Հէքթօր, մատամընն պիր էվինինն չըպտագ, վէ տիկէր էվինին տիւնքի կիպի սկյահ պիր էլտիվէնլի իչինտէ օլսուդունը կէօրտիւ. օտասան չըգտըգլարը պըրատա, Հէքթօր.

— Մատամ, պիր չէյ սօրմագլըղընա միւսաատէ պույրուլմ՛ուր մը, ոէսոի։

— Գույրուն միւսիւ։

— Տայնա պիր էլին էլտիվէնի պուլունմասը Բուսիյասէ աաէ՞թ մի սիր։

Հէքիմօր գօլունդն ալիքնասաքի մասասընդն գօլունդն թիթքէսիլինի հետս իթաի, օ անտէ Մաժէօր, ասէնէրէք սէրթ պիր սէտա իլէ։

— Մեսիս Հէքիմօր, հեր քէսին պիր սըրրը վար սըր. պու սիյահ էլտիվէնս ասէ մասասընդն սըրրը սըր, հէմ էօյլէ պիր սըրր քի սիդէ պէյան խոէմէդ, ասէտի։

Հէքիմօր, սուսագլարընդը ըսըրտադ կէօդիւնէնէն ուճը իլէ մասասընդ պագադը, կէնճ գասընդն էօլիս կիպի սոդ սարը քէսիլմիչ օլսուդու հալտէ։

— Զարըդ կիսէյիմ, ասէտի։

Հէքիմօր, մեսիքէֆէ-քիւրանէ պիր հալ իլէ միսաֆիրլիքընդն սիմանիսանէտընդն կէչիրէրէք մասասընդն օսասընդա վասըլ օլսուս, մէրմէնտէն սոնդը օլսուդու անախթարը ճէպինտէն չըդարադադ, պիրա թէքէասիս գաբուդը աչըդ Մաժէօր վէ բէֆիգէսինի խոսալ իլլէտի։

Գարիյնի քիրամընդն խաֆըդըլարընդասա սըր քի, իլգ կիւնիս մէրմէն եսիֆադը չէքէրէք ճէնէրալ Բուդնէնինն մէքթուպընդասա պէյան օլունան չէքմէճէնինն պուլունասուդու կիպի գաբադը մէյասանա չըդարմընդ խոի. Հէքիմօր մէրմէնինն պըրադընդ օլսուդու ալամի վասէֆասը իլէ գաբադը աչսը։

Մէրբայ սօդու սէօյլէմիչ խոի. գաբադընդն արդասընդասա պիր պօշլուգ վար խոի. իչսդու մահալտէ պիր քիւչիւք սէմիր սանասըդ պուլունուչօր խոի. Մաժէօր իլէ սիյահ էլտիվէնի գասընդն այագ իւդէրինասէ սուբնագասա, վէ Լամպլէն սասի սանասըդը մահալինասէն չըդարմընագասա խոի. Մաժէօր, սանսըդը Հէքիմօրդն էլինասէն ալարադ կէնճ գասընդա։

— Իչիէ սիդին սէրվէթինդ, ասէտի։

Մէգքիւր չէքմէճէ քիլիսդի, վէ անախթարը Լանընդասա սըդը խոի. Մաժէօր անախթարը ալարադ սանսըդը աչսը. Հէքիմօրսա էյիլէրէք չէքմէճէնինն սէրսունինէ պագադը, ֆագաթ օ անտէ սէհղէթլիս պիր սէտա իլէ հայդըրսը։

4

Չէքմէճէնին այըլմասընդը միւթէադըդ Հէքիմօրդն պիրասէն պիրէ հայդըրմասը, չէքմէճէնինն պօշ օլմասընասան նէշանթի իթիմիչ խոի. սոհա սօդրուսը իչինտէ պուլունասուդու մէգալիդը ճէսիմէնինն եէրինտէ սատէճ պիր մէքթուպ պուլունույօր խոի. իրի հուրուֆաթ իլէ Լադըլը օլան պու մէքթուպընդն զարֆը իւդէրինտէ. եիւզ պաշը Հէքիմօր Լամպլէնինն խոմի օդունույօր խոի. պու անլաչըլմադ պիր մասատէ խոի, դիրա ժէնէրալ Բուդնէնինն, Մաժէօր Արլէֆէ պըրադմըչ օլսուդու մէքթուպա նազարէն, մէգքիւր չէքմէճէնինն օ մահասիլէ գօնուլսուդու օն պէչ սէնէ օլմուչ խոի։ Պինաէն ալէյհ օն պէչ սէնէ էվվէլ ճէնէրալ, բիյասէ միլադիմի սանխի օլան Հէքիմօրը թանընմայօր խոի. թանընմըչ օլսուդու ֆարդ օլունասա պիրէ, օ միլադիմի սանինինն պիր վագըթ օլսուդասա դէվճէսինինն գօճասը օլարադ Բուդնէի քէօշկինտէ իդամէթ խոէճայինի պիրմէսի, ադըէ ֆիքրէ սըղմադ պիր միւմթինսիզլիկ օլսուդու չիսդէհէթող խոի։

Տէմէք քի պու մէքթուպընդ զարֆը իւդէրինտէքի «Միսիր Հէքիմօր Լամպլէնն ճէնասալէրինէ, քէնտի Բուդնէի քէօշկինտէ» սատէսի ճէնէրալ Լադմասընդչ խոի. պինաէն ալէյհ չէքմէճէյի պիրիսի աչմըչ, վէ իչինտէքի բարաթարը չալադըդասան սօնրա պու մէքթուպը պըրադմըչ խոի։

Հէքիմօրդն հայդըրմասը իւդէրինէ, սիյահ էլտիվէնի գասընդն իլէ Արլէֆ չէքմէճէյէ թէգաբբուս խոէրէք տէրուննինտէ, մէգքիւր մէքթուպասան պաչգա հիչ պիր շէյ կէօրմէմիչէր, վէ պու իւչ շախս միյանընդասա պիր իչի տագըդա տէրինն պիր սիւքիւթի հիւքմֆէրմա օլմուչ խոի. իչիւ տէ հէքիմիկէրինէ պագընմընչաղ, վէ նիհայէթի Մաժէօր էլինտէ թուխմուչ օլսուդու մէքթուպը մէգքիւրի Հէքիմօրա ուղատադագ։

— Մեսիս, շու մէքթուզը աչընըզ պադալըմ, պու մաւամինայը հալ խոնիզ, ոէսո։

Հէքթօր թիթրէյէրէք վէ ոօլարադ մէքթուզը աչըզ աէրբէն իզլասընա պադալը. պու քեադըա ժէրմէն իմդասը իլէ մուժդի իսո. դարիյնի փըրամ պու ժէրմէնին, Հէքթօրըն սասըզ իզլամէթքեասըը, վադըթը էսարըը, վէ պէլքի ոէ չէրկըի ճինայէթի օլան ժէրմէն օլսուդունը էլպէթոե անլասըլար։

Հէքթօր, էլինոէքի քեադըըը օդուսմադսա իչէն ըչնակի ոօլմադսա, վէ ըչֆիդէլերի իսէ սաբինանէ սուրադ վէրէճէյի ճէվապա պէքլէմէքտոե խոիլէը. ժէրմէնին նազմըշ օլսուդու մէքթուզ չու մասալոե խոի.

« Սէվկիլի վէ միւթէալէը էֆէնոսի »

« Պէյնիմիզոե օլան էսարը ճինէթի իլէ սիզէ պու եօլսա թէքլիֆսիզ սուրէթոե նազըըմ մադուը կէօրիւիւը զանն խոէրիմ։

« Միւթէվէֆիյէ մասամ լամպլէնին կէօզէրինի գաբասյադադ ադըդոթի ու խըսմէթոե պուլունմադ իչին միւքեաֆաթէն, պանա սէնէվի իւչ պին ֆըրանգ լյրսա վաս իթինիզ խոի, վէ մալիմինիզ օլան ուֆագ նէթիճէյէ վասըլ օլուը խէնիզ, օֆուդ պին ֆրանգ սոահա վէրմէյի վաս պուլյադսունըզ։

« Խոնի սէվկիլի էֆէնոսի, սիզ պէնիմ ոօլադըմը պօզսունըզ. գալպինոե պիր հըրսը թոռնա ուլյանոըրսունըզ, իքի սաթ ըըըդ պիր իհսաբնամէ իլէ սիզի մահքէմէյի ճինայէթի հուզուրունա չըդարմադ ոէրէճէոե պիր ադըըը քէֆիմ իթմէք իչին, ոէօրիթ պին պէշ նիւզ ֆըրանգըդ պիր լյրսա քէք աղ ադը. իչիէ պու սէպէպ մէպնի էքմէյինի անլըմընը թէըի իլէ գազանմադ ֆիքրինէ սուշոուս, վէ պինաէն ալէյհ սիզ ույուր իչէն քէմալի ադըդոթա օսայա կէլիպ չէքմէճէյի չըդարադըմ. սօղրուսը ճէնէբաչ՝ քէրիմէսինի ճիհէդլէքմէք իչին քէք կիւզէլ սուշունմուշ, չէքմէճէնինն ոէրսունինա

ոէ պանդա գայմէսի վէ թահվիլաթի օլադադ, պիր միլեօն ֆըրանգ վար իսի։

« Պու միլեօնըն պէնիմ իչիմէ քէք ադա եադայաճաղը աէրբեսդ օլուդ, մէալադը մէզբիւրի ադարադ կիսոէ յօրում. իսնոի պէնի ոէրսէսիթ իթմադիրմէք իչին հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ իթմէքտէն իսէ. մէզբիւր ադճէյի ճէնէբաչըն քէրիմէսինէ իթմա իթմէնիզ սահա միհնասիպ օլուր զանն իսէրիմ։

« Մասամ լամպլէնին նասըլ վէֆաթի իթմադիյինի, վէ պէն իլէ սիզ միւթէվէֆիյէնին կէօզէրինի նէ սուրէթլէ գաբասադըդմըզը խոաթըրընըդա կէթիրինիզ։

« Սասըզ խոըտմէթ֊ֆեադրնըզ »

« ԺԷՐՄԷՆ »

Օ անոե Հէքթօր լամպլէնին էօնիւնէ պիր կըլտըըըմ տուշմիւշ օլսա իսո, պու մէքթուզ գասադո մուճիպի խէվֆ ու տէհշէթի օլմադ իսի. մէրգում օ տադըգասա, խըսմէթքեադրըն չամընը օլսուդու պիր միլեօն ֆըրանգը սահիպէսինէ վէրմէյի ասլա տուշունմէյօր իսի. գըըգ միլեօն սէրվէթի օլսա պիր ատէմ իչին, պիր միլեօն նօգսան եախսա զիյադե օլմասընսա նէ֊ ֆայդ վար ադը։

Հէքթօրըն տէրճէյի նիհայէտե խէվֆ ու թէլաշը օլան չէյ, հէր պիր սաթըըը քէնոհսինէ « Սէն գաթխսին » տէքտե օլան մէքթուզը, Մաժէօր իլէ սիյահ էլտիվէնլի գասընա կէօսթէրմէսի իսի. Հէքթօր մէքթուզը թէքրար օգուդը, լաբին զիհնի, ագլը, ֆիքրի, սիյահ էլտիվէնլի գասընը իլէ Ալլէֆէ նէ սէօյլէմէք լազըմ կէլէճէյինի տուշունմէքլէ մէշղուլ օլսուդունսան, պու տէֆա հիչ պիր չէյ անլայսունադը։

Հէքթօր հէման օ սանիյէտե խաթըրընա կէլէն պիր ֆիքրե թէպահիյէթի իտէրէք, պիր սիւրաթը ֆէվգէլատե իլէ մէքթուզը պին բարչա իլլեսո. Մաժէօր իսէ պիր նազարը հաքմանէ իլէ պագադադ։

— Նէ՞ եադարընըզ միւսիւ, տէսո։

Հէքթօր, իրմէ իջեւապ իմմիչ օլտուղս ճինայէթին խապաթլարընաօն պիրիսինէ մանով իմմիչ խէ տէ, ֆագաթ Մաժէօրին սիւալ, սուրէթը թէլաֆիւղը, վէ քէնտիսինէ ամպարդը նապարը, պու գառար ուճուղ գուրթուլամայաճաղընը կէօսթէրիյօր խոր, մէրդում բէրէլէյէրէք.

— Միւսիւ, սանարդառա պիր միլեօն ֆրրանգ վար իմիչ... տէտի.

— Բէք ալա, բարակար նէ՞րէտէ.

— Ես մէքթուպ բարակարրն նէրէտէ օլտուղունը պառնա խապէր վէրսի... մէպլաղը մէղքիւր պիզէ թէսիմ օլուռնաճագ սրը...

— (Ամիրանէ.) Ֆագաթ շու մէքթուպ քի՞մտէն խոր, նէ՞ իչին երրթարընդ, պիզիմլէ էյլէնիյո՞րմուսրնդ միւսիւ, Հէքթօր, մէրմէրտէն մանուլ պիր հէյքէլ կիպի բէնգիլ օլուպ, պաշտան այպրա գառար թիմիրէմէքտէ, վէ ճէվապ վէրէմէմէքտէ խոր. Մաժէօր խէ սէրթ պիր սէս իլէ.

— Հայտէ միւսիւ, ճէվապ վէրինիզ, տէտի.

— Միւմքին տէյիլ...

— Միւմքին տէյի՞լ մի.

— Դամման.

Հէքթօր պիր գօլթուղ սանարալէսարընա երդրլը վէրսի. պաշտան այպրա գառար թիմիրէյօր խոր, պէշ տագրդա գառար պու հալտէ գալարդտան սօնրա պիր ազ քէնտիսինէ կէլիպ ագրրնը միւմքին մէրթէպէ պաչրնա թօգլառը, վէ այպրա գալդարադ.

— Միւսիւ լը գօնթ, պիհնիմ օ աէրէճէ գարբշրդ սրր քի սիւալինիզէ ճէվապ վէրմէյի սանա միւզթէհիթիր տէյիլմի, շու հալիմին նէ սէպէպտէն նէշանթ իլէտիլինին պէյան իմմէքլիյիմի թանէպ պույուրսուր խէնիզ, պիրա թէրէտտիւտ պիր գուրշուն իլէ գաֆամը բարչալայարադ ինթիհար խոտճէյիմ, տէտի.

— Տիվանէ՞ մի օլտուննդ.

— (Միւքիննէթ իլէ.) Պէյի, պիզէ թէքրար խոտրիմ քի

պէն գրրդ միլեօն գառար պիր աէրմէթին սահիպի նիւզ պարչը լամպլէնիմ, վէ ուսուսրնն նէզտինտէ իմիխապարրմ վար սրր. պինանէն ալէյհ սիպահէն ճիւղի պիր միւտաէթի թանէպինէ հադդրմ օլապիլիր զանն խոէրիմ.

— Նէ՞ միւտաէթի խոթէյօրսունդ.

— Պէնիմիլէ կալընդդ պիր սահթ գառար գօնուշմադա վադիթընդդ վա՞ր մի սրր.

Մաժէօր րիպտարընը թահսիլ զրմնրնտա սիյահ էլտիվէնին գառընա պադարը. մուսմանիլէյհա սահիպ պիր իշարէթի իլէ բարրը օլտուղունը պէյանտէն սօնրա.

— Պէն կիտիյօրում, տէյէրէք օտաման չէդրդպ Հէքթօր իլէ Արլէֆին կալընդդ պրրադարը. Լամպլէն քէլամէ աղազ իլէ.

— Միւսիւ, շու մանով իլլէտիյիմ մէքթուպ պիր սրրրը միւհիթէմի խոր.

— Ա՛,

— Լիվրէթ, էօյլէ միւտիհիշ պիր սրրր քի, շույու պուլմադը պիր ֆամիլիասընդն նամուսրնը, պիր տահա թէմիզլէնմէյէճէք տէրէճէտէ լէքէտար խոէր. էօյլէ պիր սրրր քի, չայէտ ճինայէթի իրմիխրտադ իլէ էֆչա խոէճէք օլուրսամ, հիճապրմուսան տէրհալ էօլուրիմ.

— Ահ՛ն մի տէօյլէ յօրսունդդ.

— Լիվրէթ, մանաֆիհ չէքմէճէտէն չալընան պիր միլեօն ֆրրանգրն, ճէնէրալրն քէրիմէսինէ իմա իմմէք լուզումունը պէյան խոիյօր.

— Բէք էյի, սօնրա.

— Սօնրասը, պու սրրդաթ պէնիմ իչին իճրա խոիլտիյինաէն, պու բարակարը տէրհալ թէմիսէ խոճէյիմ. (ագրր պիր վադիյէթ ալադագ.) չիմնի պիզ սոդրու վէ այրդ սուրէթտէ պէյանը էֆչրադար խոճէյիմ միւսիւ, ճէնէրալրն տէրվէթի օլուպ, զէվճէսի վասէթասը իլէ պանա գալմրդ օլան տէրվէթը ճէսիմէնին, ասրլ սահիպինէ ինթիխապ իմմէտի իչին, րէֆիգէնիզ մատամրն տէսմը իլտիխաճրնը րէտմէն թանէպ խտէրիմ.

— Պանա սէօյլէյէճէյինիզ պու գառա՞ր մը որը, միւ-սիւ.

— Լվվէ՛թ էֆէնտիմ.

— Բէ՛ք ալա, ֆագաթի սիզէ ճէվապ վիրմէզսէն էվվել միւսաատէ պույուրան առա մնառամ իլէ պիր քէլրէ պու պապաէ միւզաքէրէ խաէյիմ, առ յէրէ՛ք, Հէքիմօղլը թէլրը իլէ սիյահ էլմիվէնլի գառընըն նէզարինէ վարըպ, եվուզ պաշը իլէ օլան միւքեալէմէսինի այնէն հիքեայէ էյլէսի, կէնճ գառըն նիհայէթինէ գառար տինէլէմէքտէն ճանրա.

— Պու խայրն առէմ, հէյ սիւրիւ ալշադըղը իրմիքճեապ խաէր չէյիան ֆիքիրլի պիր հէրիֆ օլտուղունառան, ճիւրմինի իյմիրաֆ իմանտիրմէ՛ք պիր ապ միւշկիւլ օլաճադ որը. պագսանըղա՛, պիրիմ գուրմուշ օլտուղումուզ առուագտան գուրթուլմադ իչին, գաչաճադ պիր եօլ պուլարադ մնալիմաֆ վիրմէ՛ք մէճպուրիյէթինտէն գուրթուլմուշ օլույօր, առէմ.

— Բէ՛ք ասղրու.

— Լվվէ՛թ, քէնտիսինի գուրթարմադ խաթէյօր. ֆագաթ պիլմէյօր քի պէնիմ իլէ իչտիճաճ թաէչպ խաէրէ՛ք, մնահվ ու հէլաքընա ասղրու կէնիշ պիր առըմ ահմըշ որը.

Մ՛ումնախէյհա պու արրառա ինանմա առէհշէթ վէրիր պիր նադար իլէ պագարադ, վէ աճը աճը թէպէեսիւմ խաէրէ՛ք.

— Լվվէ՛թ, ապիղ Հէրմանըմ, Հէքիմօղա իչտիճաճ բաղը օլտուղումը պէյան խաէպիլիյէտինիզ, առ յինճէ, իհթիյաը, քէմալի հայրէթէվ պիր քէլրէ հայդըրաը. մնումնախէյհա խէ ասղրինէ առէմ խաէրէ՛ք.

— Ֆագաթ պիր շարթ իլէ, պու ագշամ Բարիզէ ապիմէվլէ ան պէշ կիւն զարֆընմա իչտիճաճըմըզա լազըմ օլան էվրագը բէմանյէ, վէ մնումնէլաթը նըզամիյէյի իճրա իմթիըրէ՛ք ավաէթ իմմէլի տիր, պիղսէ պու բառա քէնտիսինի պէքլէրիզ, առէմ.

— Ասէյլէսիքլէրինիզին խմքեանընա պիր սիւրիւ գանի օլամայօրում.

— Լվվէ՛թ, էվվէ՛թ, լաթիֆէ իմմէյօրում, մնառամ քի

պէնի սէվէյօր, պու թէքլիֆիմի պիլա թէրէտտուտ դապուլ իտէճէ՛ք տիր.

— Բէ՛ք էյի, արդուլարընըզը քէնտիսինէ պէյան իտէյիմ.

— Օ՛, էմրինիզի տէյինիզ... մէրդում էսիրիմ տէյի՛լ մի տիր.

— Բէ՛ք Տօղրու.

— Պու կիւն այրը գաչը որը.

— Մն առէօրտիս.

— Թէմամ, այրն օմուրընըզը կիւնիս Բույնէի քիլիսէսի, եվուզ պաշը Հէքիմօր լամալէնէ աչըլտաճադ որը.

— Եալընըղ օնա տէյիլ ա՛, պէլքի նըշանլըսընա տա...

— Խա՛յր, եալընըղ մէրդում իչին աչըլտաճադ, Հէքիմօր էօլմուշ, վէ պիր թաղսիթ տէրտինէ դօնուլմուշ օլտուղու հալտէ, քիլիսէյէ կէօթիւրիլէճէ՛ք տիր.....

* * *

Նէմմը մէղրիւրին ագշամը Հէքիմօր լամալէնէ սիյահ էլտիվէնլի գառըն իլէ գօնթի Արլէֆի քէօչկտէ պըրագտադ, Բարիզէ ադիմէթ իմմէյէն առնրա, սիյահ էլտիվէնլի գառըն կիւլէրէ՛ք Մաժէօրա.

— Հէքիմօրըն զայպուտպէթի էռնասընառա տիկէր աչըգըմա տայըր ադոր միւզաքէրատի խաէպիլիյիտ, առէմ.

— Ամանէ՛ տայը՛ր մը.

— Լվվէ՛թ, ախաը ինթիզամէ պէնիմ իչին ֆայտաէլի պիր վաէֆիա օլագիլիր, առ յէրէ՛ք, գօնթի Արլէֆի պիլէ իրքիտէն պարիտա պիր թաւր իլէ կիւլտի.

5

Բուֆնեի քէօչկիւնտէն իւչ ֆարսախ գառար պիր մէսաֆէտէ կիւզել պիր օրման իլէ մէսթուր օլան պիր տէրէնին ուճունտա, վէ տաղըն սաթհը մահխիւրնտէ տէնիզէ նազըր գըրմըզը թուղլատըն մտմուլ կիւզել պիր սէյֆիյէ վար իտի. ուֆագ պիր չիֆթլիք տէրտինտէ պուլունան պու սէյֆիյէյի, տէօրթ սէնէ մուդտատէմ, վիճուտը, գըր պըյրդը, վէ կէօյ սիւնտէ նըշան գօրտէլտաը պուլունան պիր էսկի ասքէր զապթիէ սաթըն ալմըշ իտի.

Պու զաապթ, գարիւնէլէրիմիզին թանըտըզը Ամմանըն բէտէրի, վէ ճիհտայէթ ճէմիյէթինին բէյլիսի սայըգը Թօլօնէլ Լէօն իտի. Լահատտա թէսամիյէ օլունան պու չիֆթլիյին, Թօլօնէլ թարաֆընտան նէ սուրէթլէ սաթըն ալտըղընը՝ պիր գաչ սաթը իլէ պէյան իթմէմիզ լյճտաղ իտէր.

Թօլօնէլ, թէչքիլ իյլէտիյի ճէմիյէթը միւտահիչէնին լազըվընտան պիր ազ էվվէլ, Հէքթօր Լամպլէն իլէ ճէնէրալ Բուֆնէտէն տուլ գալմըշ օլան մատամ Մարէթին իզտիհտաճը միննատպէթի իլէ, Նօրմանտիյայէ տավէթ իտիմիշ, վէ Հէքթօրըն իզտիհտաճընտա շահիտլիք սըֆաթը իլէ պուլունմուշ իտի.

Թանըմանտըզ սուրէթտէ իճրա իտիլէն իզտիհտաճտէն սոնրա Թօլօնէլ, պիր հաֆթա գառար տահա գալարագ ճիվար օրմանլարտա Հէր կիւն ավճըլըգլա վագըթ կէչիրմիշ, վէ Լահատտա չիֆթլիյինէ թէսատուֆ իտէրէք սաթլըզ օլան չիֆթլիյի, տայիմա միւսթագպէլինի տուչինտուլի օղլու Ամմանըն նամընտա օլարագ սաթըն ալմըշ իտի.

Իչթէ Հէքթօր Լամպլէն, Մաժէօր Արլէֆ վէ սիյահ էլտիվէնլի գառըներն Բուֆնեի քէօչկիւնէ մուվասըլէթլէրինին էրթէսի կիւնի, Թօլօնէլ, Ամմանը պուրայա կէթիրմիշ իտի.

Թօլօնէլ, Ֆօլմանըն նատիհատթընա թէպաիյէթի իտէրէք Ամմանը Բարիզտէն գաչըրմըշ իտի իսէ ոէ, ֆագաթ նէ քէնտիսի, վէ նէ ոէ Ֆօլման, սիյահ էլտիվէնլի գառըներն պուլունտուղու մահալլին, Ամմանըն իզամէթ իթմէյի կէրեքէն անճագ իւչ ֆարսախ գառար ուզագ օլտուղունը պիլմէյօրլար իտի.

Թօլօնէլ, գօնէթրաթօլարը թէճռիտա իթմէկ վէ չիֆթլիյի թամիր իթմէրմէկ պէհանէսի իլէ Ամմանը պուրայա կէթիրմիշ իտի. Ամման, սիյահ էլտիվէնլի գառըները պուլմագ արզույի չէսթիհնէ բաշլէն բէտէրինին թէքլիֆինի ըէտտ իտէմիշ իսէ ոէ, անճագ իչլերի սիւրաթլա թէսվիյէ հէմման Բարիզէ ավտէթ իթմէկ չարթը իլէ բէտէրինի թէտգըպ իյլէմիշ իտի. լաքին Թօլօնէլ վագըթ գաչանմագ իչին իչլերինի թէէխիր իթմէկտէ, վէ ավճըլըգը սէվէր օլան Ամմանը, լահթի օրմանլարտա սայտ ու շիքտար իլէ էյլէնտիրմէկտէ իտի. մամաֆիհ Ամման պիր հաֆթա սոնրա սագըրըզագ կէօսթէրմէյէ պաշլատը, վէ էկէր օ սըրատտա Բարիզտէն պիր մէքթուպ կէլմէմիշ օլտա իտի, տէլիպանլըյը զագթ իթմէկ Թօլօնէլ իչին պիրագ միւշկիւլճէ օլաճագ իտի. մէքթուպը մէզքուր աթխուզդէր սէօզլերի միւհթէվի իտի.

« Գաապըշինտա տօսթում.

« Սէնի սեվմէկտէ օլտուղում ճիհէթլէ պէնտէն զիյատէ պահտըտար օլան բագիսպէմի ատամագտա օլտուղումը պիլիրսինիզ, պու մէշղուլիյէթի պահա հէր նէ գառար աղըր կէլիյօր իսէ ոէ, իչէրիսի իչին պիր իւմիւտ իլէ բէրվէրտէ օլտուղուման, տէրհուհտէ իյլէտիյիմ իչէ քէմալի զայրէթ վէ մէհարէթի իլէ չալըշըյօրում.

« Շուրտաբընը պէյան իլէ սիպի թէէմին իտէրիմ քի, օ զարիպ մահալլիտգըն արզտաը սըրատ տօլաչըյօրում, Էտագընտա պիլմէք արզու իյլէտիյիմիզ չէյլերի պիլէճէյիզ, պու պագտէ սիզէ ճիտտի օլարագ ոէօզ վէրիյօրում, ֆագաթ պունըն իչին հէր խուտուտ պահա թէրք իլէ, հէմման Բարիզէ ավտէթ

իմմէմէնիզ լաղըմ ոըը, ան պէշ կիւն տահա օրտոս գոլմա-
լըընըզ։

« Պու սէօզլէրիմէ բազմէն գալդըզ կէլէճէք օլուրսանըզ
հէչ պիր շէյ պուլամայաճաղընըզ։

« Այլահա ըմանըրսըզ սէվկիլի վէ նանքէօր տօսթում,
պէնի սէվմէմիյինիզէ բազմէն պէն սիզի հալա սէվէյօրում։

« Ձօշկան »

Պու մէքթուպ, տէլիղանլըընըն աթէշի արզուսունը պիր
տէրէճէյէ գատար թէսկինի իմոի. Ձօլմանըն սէօղիւնէ ինան-
ըրըընսան, քէնտիսինի մէղղուրէնին էմինէ իմտաթ իմմէ-
յէ մէճպուր պուլույօր իսի. մէքթուպըն վիրուտի էսնասըն-
տա ավա կիմմէք իւղրէ հաղըրլանմըշ օլսուղունսան, բէտէ-
րինի տէրտուշ իտէրէք աթա պինամիյինտէ, Գօլօնօլ։

— Նէ թաղսաթա տօլաշմադ արզուսընտասընըզ, տէտի։

— Պու կիւնտէ Բույնէի ճիվարըընը տօլաշաճաղըմ։

Պու Բույնէի իտի Գօլօնէլի թիթրէմէտի իսէ տէ, քէն-
տիսինի զաթի իտէպիլտի. Ամանն բէտէրինին կէչմիշ հալէ-
րինէ գաթան վազըթի օլտիստըը կիպի, Բույնէի քէօչկիւնին
սահիպի օլան Հէքթօր Լամպլէն իլէ բէտէրինին, տէօրթ սէ-
նէ մուգատտէմ պիր ճէմիյէթի ազալըընտա պուլունտուղ-
լարընը տահի պիլմէդ իտի։

Ծէլիղանլը, հայվանըընը սիւրէրէք ըլկար կիմմէյէ պաշ-
լատը, խըտմէթքէտըը վէ զաղարլարը ատղատընսան կէչիյօր-
լար իտի. վազըթ ասպահընն ատաթ ծնը իտի. Կարտ չիֆթլիկի
իլէ Բույնէի քէօչկիւնին ատտը, թա տէնիզ գըչըընտա գա-
տար ուզանան պիր օրմանն իլէ մէսթուր իտի։

Ամանն, պիր ազ սօնրա պու օրմանտտա պիր եռպան քէ-
չիսի գօվալամայա պաշլատը. Հայվան տօս տօղրու ատահ
պօյունը թուխտադ գաշմադտա, վէ զաղարլար իլէ ավճը-
լարը կէրիտէ պըրագմադտա իչէն, պիր սիլահ բաթլատտը
սէտտատը իչիտիլտի. Խըտմէթքէտար գօչմադտա օլան աթընը
տուբատուրթատագ։

— Միւսիւ, թէսադըֆ իմտիյինիզ Հայվանը վուրտուլար, տէմէմի իլէ տէլիղանլը։

— Ա՛, պու բէք պէօյիւք պիր գապահաթ ոըը, տէյէ-
բէք աթընը սիլահ սէտտատընն իչիտիլտիյի մահալէ սէվգ
իմտի, վէ օրմանըն քէնարընա վարըլ օլարադ պիր մէյտանէ
չըգարըլը պէման պիրտէն պիրէ տօնա գալտը։

Օն տարմ գատար իլէրուտէ աթա պինամիշ օլան պիր գա-
տընն, թաղանճասընը մահֆազասընա դօյմադտա, վէ պիչաղէ
քէչի՝ ճանըզդ օլարադ պիր թարաֆտա ևամթմադտա իտի։

Ամանն, պու գատընը կէօրիւբ կէօրմէզ հիտատէթի գա-
յիլ օլտու. Ֆագաթ պիր չիտատէթլի մէրադ՝ տէլիղանլընըն
դալպինի իտիթիյա իմտիյինատէն, գատընըն քիմ օլտուղունը
անլամադ իւղրէ հայվանընը իլէրի սիւրտիւ, օ անտէ պիր
քէրրէ հայդըրտադ ևարադ կիպի տալլանմայա, վէ դալպի
չիտատէթլէ չարբմայա պաշլատը. քէշիյի թաղանճասը իլէ
վուրտ էօլտիւրմիւշ օլան, վէ ևալընըզդ պուլունան պու
գատըն, սիյահ էլտիվէնլի գատըն իտի։

Ամանն գատընը թանըտըզդ կիպի, մէղղուրէտէ Ամմանը
թանըտը, Ֆագաթ տայիմա գաշմադտա օլան պու գատըն,
պու տէֆտա ֆիքրատ իմմէթ իտիթմէյօր, վէ Ամմանընն քէնտի-
սինէ ևադլաշմասընը պէրքէյօր կիպի պիր հալ կէօսթէրիւօր
իտի. տէլիղանլը ազիմ պիր իչէլէճան իլէ մուգթատրըզդ օլ-
տուղու հալտէ մուսամիրէյհանընն ևանընա կիտէրէք տուրտու,
վէ գայէթի բիսայէթքէտարանէ պէլամայարադ։

— Ի՛հ իչթէ նիհայէթ, . . տէյէ պիլտի։

Սիյահ էլտիվէնլի գատընն պու քէլիմէնին «Իչթէ նիհա-
յէթ սիզի պուլտում վէ պէնտէն նէյնին ֆիքրատ իմմէքտտէ օլ-
տուղունուզը չիմտի անլայաճաղը՞», մանտասընը իյտա իմտի-
յինի անլամընշ իտի. իհթիմալ քի մուսամիրէյհան՝ տէլիղանլը-
նընն թաւէզզ իտէճէյի մանիւմանթը քէնտիլիյինտէն վէրմէյէ գա-
տար վէրմիշ օրմալը իտի քի լամթիճ պիր թէպէսիւմ իլէ Ամ-
մանը գապուլ իտէրէք։

— Անլայըյօր քի գատէր պիրզի տայիմա պիրլէչտիրմէք

միւթատ խառւպ. ատամըղտաքի մէտաֆէյի լաէնզաֆթի լաղվ խոյօր, տէմէսի իւզէրինէ, Աբմանն.

— Մատամ... տէյտու բէրէքէթի.

— Իֆտէհատտա, վիճինատէ, ԲԷթրըսպուրկտա. Բարիզտէ, Նօրմանտիյատա, էլհասըլ հէր եէրտէ եէքտիկէրիմիզէ ֆէհատուֆ էյլէտիք. Բարիզտէ բէնչէրէհէն իզամէֆկեահըմա կիրմէյէ ճիւրաթ իֆտունիզ.

— Ահ մատամ, պանա գաբշը օլան հարաքէթը զարիպէ վէ մուամէլէյի աճիպէնիզին սէպէպինի պէյան պույուրաճաղմըսընըզ.

— Էվվէթ, չինքի պէնի պիր տէրէճէյէ կէթիրտինիզ քի, արթըզ պէնիմ իչին պիր տարմ կէրի չէքիլմէք միւմքին տէյիլ տիր. Ֆազլաֆթ ֆալէպ էյլէտիյինիզ էյդահաֆթ, պէօյլէ աֆ իւզէրինտէ, վէ րէֆազաֆթընըզտա պուլունան ամճընըզն հուզուրընտա միւմքին օլամազ.

Աբմանն արզասընտա տէօնէրէք, խըրամէթքէտըրընը կէրի կէօնտէրմէք քիթէտի իտէ տէ, սէյահ էլտիվէնի գաբշն.

— Խա՛յր, չինտի օլամազ... պու ադշամ կէօրիւշիւրիզ, տէտի.

— Պու ադշա՞մ մը.

— Էվվէթ.

— Ֆազաֆթ նէ՞րէտէ.

— Ուչուրումը պիւյո՞մանատընըզ.

— Տէնիզ գէյրատընատաքի գայալա՞ր մը.

— Էօյլէ իտէ գօլճը պուրնունը թանըյօրսունըզ.

— Շիւպհէսիզ.

— Բէք ալա, պու ադշամ սաաթ օնտա ուչուրումընը իւզէրինտէն սահիլի պահրէ կիտէն եօլու թուտաբագ, օրատա պուլունան գայանընը ալմընտա պէքլէյինիզ.

— (Շիւպհէլէնէրէք.) Պէնի եինէ ալտաթմայատընըզ.

— Սիզի ալտաթմա՞զ մը,

— Էօյլէ կա, պիր տէֆա եարտըրընըզ կիսի էլիմտէն գաչմազ ֆիքրինտէ օլմայատընըզ.

Կէնճ գատըն ճէվապ վէրմէյիզ պօյնունտան զայէթ կիւզէլ պիր ալֆտըն զէնճիրէ ատըլըր օլան վէ տէրտունինտէ ուֆագ պիր տէմիր գումրալ ատչ պուլունան պիր մէտալեօնը չըգարտըգ.

— Գունը ալընըզ, տիւնէտանըն էն ճէտիմ տէրսիէթի պիրլէ ինտահմտէ պու միտալեօն գատար գըյմէթտար տէյիլ տիր. ալընըզ պու ադշամ միւզագաֆթընըզ էօնտատընտա պանա խաատ իտէբիլինիզ. (Մէտալեօնը Աբմանտա ուզատարագ.) չինտի էմին օլտունըզ՞ մը, տէմէսի իւզէրինէ, Աբմանն պիր հարաքէթը ատըլանէ իպրաղ իլէ միտալեօնը գապտը իթմէյէրէք.

— Վատինիզ քեահիի տիր մատամ, բէհինէ իհթիյաճըմ եօղ տըր, տէտի.

— Բէք ալա, մատէմ քի պանա իթթիհատ իտիյօրսունըզ, սէօյլէտիյիմ մահալէ կէլինիզ, ատիյո, պու ադշամ կէօրիշիւրիզ, տէյէրէք թէպահատա իթմէքտէ իքէն, թէքրար կէլի տէօնտիւ, վէ Աբմանտա եադըլաշարագ.

— Սիզէ պիր քէլիմէ տահա տէօյլէյէճէյիմ, տէտի.

— Գունըզըն մատամ.

— (Կիւլէրէք.) Մալիմը պիլինիզ տիր քի պիր գատընտան պիր քէրէճ շիւպհէլէնէն ատէմ, տայիմա զիհնինէն չիհէլի հալտէ պուլունուր...

— Ահ մատամ.

— Սիզ պէնի թէպագըզ իտէրէք քէնտինիզի թէհլիքէյէ իւգա իթմինիզ, պէն սիզին պու հալինիզի, հադգընտա օլան մահապէթինիզին չիտտէթինէ համլ իտէրէք, վազու պուլան գուտուրտարընըզը աֆվ իյլէտիմ, ֆազաֆթ օ եօլտա պիր գուտուրունըզ տահա կէօրիւրիւր իտէ, էմին օլտունուզ քի օ անտէ մահվ օլուրտունըզ.

— Օ՛, ավֆի իտէբիլինիզ մատամ...

— Սէօյլէրիմէ էճինիյէթի վէ էմրիմէ իթտաաթ իթմէյինիզ.

— Նէ՞ էմր իտիյօրսունըզ.

— Էվվէլա պէնի թէպագըզ իթմէյէք, նէրէյէ կիթմէյի-

մի վէ քիմ օտուդումը անլսանայա չալըշմամադ , չինքի պունլարը վագթինաէ պէն սանա աէօյլէրիմ .

— Եէմին խոէրիմ մատամ .

— Սանիէն խանէնիզէ ավաէթինիզաէ բէտէրինիզէ , վէ տանա տօպրուսը քիմնէյէ պու թէսաատիֆիմիզաէն պահա իթմէմէնիզ լազըմ ատը , հաթատա պու պապաէ բէֆագաթը նըզատաքի ավճընըն սիւքիւթի թատիզինէ աէ պուլմալըսընըզ .

— Լ՚ամիրլէրինիզէ իթաաթի օլունմագ ատը մատամ . . .

— Օ հալաէ պու ագշամ . . . սահաթ օնսա կէօրիւշիւրիւզ .

Շէրապը աշգ իլէ մէսթու հայրան օլան տէլիգանլը , մահպուպէսինին օ սարթ ուշուրումլարտան գուշ կիպի կէշիպ կիթմէսինի , վէ հայվանըն պիր այագը գայտաճագ օլսա , կիրտապը միւհլիթ հաւաղարլանարագ բարչա բարչա օլմագ իհթիմալի խահիրընա կէլմէսի . Ամանընն գալպինի խէվֆ ու տէհշէթիէ տօլտուրույօր խոր . մուամալէյհանընն կէօգէ կէօրինմէզ օլմագընը միւթէագրէզ , տէլիգանլը քէնտի քէնտինէ .

— Աճէպա պու պիր գաաբ՚ն մը ատը , տէտիքտէն , վէ չինքիմէզ տօպրու պիր գաչ տագըդա կիթմէտիքտէն տօնրա խըտամէթքէտտա խիթտապէն .

— Ժա՚ն , պու մատամա թէսաատիֆիմիզ քիմնէյէ խապէր վէրիրմէյէճէք տիր , պիր այ տօնրա էկէր պու տըրը մէյտանէ չըգմագաճ , հէրմի պէշ լուլի պահշիշ ալաճագ տընըզ , տէտի .

Խըտամէթքէտար քէմալի իթաաթընը կէօսթէրիր սուրթէտէ պաշընը էյի վէրտի .

Ամանն , լ՚ակարտէ տօպրու կիթմէյէ պաշլատը . չինքիլէյէ վատըլ օլտուդու պէմանն կիւնէշ պահմագ իւզրէ օլուպ , գարշը ճիհէթտէ պուլունան թէրէքլէրի ալթուն բէնկինտէ օլան գիյալէրի իլէ բարլատըյօր իսր . Գօլօնէլ խէ գարտընըն էօնիւնտէ օթուրմուշ էվլատընըն վիրտուտինի պէքլէյօր իսր .

Գօլօնէլ , Ջօլմանըն մուամէնէթի իլէ սիյահ էլտիվէնլի գաաբընըն թէագրըպնատան գուրթարմըշ օլտուդու աէվկիլի էվլատընը կէօրիւբ կէօրմէզ , եիւղիւնտէ մէտուրատէ պիր թէպէասիւմ զահիր օլտու . Ջագաթ պիչտրէ բէտէր էվլատընը քէնտի էլի իլէ կիրտապը Ջէլաբէթէ ատմըշ իսր . չինքի տէլիգանլըյը Րուինտի քէօչկիս ճիվարընա կէօթիւրմիւշ իսր .

6

Ամանն , սիյահ էլտիվէնլի գաաբն իլէ կէօրիւշմէսինէ տատըր քիմնէյէ պիր չէյ սէօյլէմէտի , մահպուպէսինէն ալտրը վատի միւլագաթ իւզէրինէ գալպի մէտուրիյէթլէ մալամալ իքէն , քէնտիսինի պիր թատըր պիգայատանէտէ կէօսթէրէրէք բէտէրինին եամաթ օտասընա չէքիլիպ ույուտաընը պէքլէտի .

Ձիֆթիլիքտէ պիր իսթիյար աշճը գաաբն իլէ Ամանընն օտա խըտամէթքէտարը , վէ պահճէպանլըգ խըտամէթինի կէօրմէքտէ օլան ավճըտան պաշգա խըտամէթքէտար եօգ իսր . օտա խըտամէթքէտարը Գօլօնէլին տայիրէսինէ պիրինչիք պիր քիւչիք օտատա եամթմագատա իսր , պու խըտամէթքէտարլար տահի Գօլօնէլ կիպի թատամ իսէր իթմէզ ույգույա վարտըգլարընատան , Ամանն տօպտօպրու տիրլրա էնէրէք , հայվանլարընն ալթլարընը տիւղէլթէրէք եամթմայա հաղըրլանմագատա օլան ավճըյա .

— Ժա՚ն , սանա վատ իթտիյամ եիւրմի պէշ լուլինին արթմատընը իսթէրսէն , քեամթիմը էտարտ օլտուդատան պաշգա հէր ճիհէթլէ պանա իթաաթի իթմէլիսին , տէմէտի իւզէրինէ , ավճը .

— Լ՚ֆէնտիմիզ պիլիրսէր քի պանա բարատան պահա իթմէք իչճատ իթմէզ , պէնտէնիզ հէր գէմանն գաթը ալինիզ միւթիւիմ , տէտի .

— Բէք էյի , էօյլէ իսէ , աթը հաղըրլայըն .

— (Թէաճիւպ իլէ .) Նա՚ոբլ , միւսիւ ճէնտարէթի կիճէնին պու վագթինաէ տըշարըյա՞ մը չըգաճագըտ .

— Մէօղլէրիմի էյի տինլէ , պու վազըթտա տըշարը չըդ-տըղըմը բէտէրիմ տույմատըդճա խանէմտէն չըդտանտըմ . Հայվանըն թամըրտըդ իչխանիմէտ իւղրէ այտադլարը ալթընա քէչէ կէչիր . Վէ տիւ-կինինտէն թուքտուդ ուտուլ իլէ տըշարը չըդտարտըդտան ածնըա , տէօրթ եօլ ադըրնտա պէնի պէտլէ .

Ամմա , կէնճ էֆէնտիմնէն էմիրէրինի նօգթտար նօգ-թտարնա իճրա իլլէյիտ , չինգիտտէն պէշ եուդ մէթրօ գատար ուզադտա պուլունան տէօրթ եօլ ադըրնա ադիմէթ իլլէտի Ամման իտ ատքիդ կինն էվվէլ խամըրտտա մէյտանընտա սի-յահ էլտիվէնլի գատրնըն խանէտինէ կիմտիլի էնտատ , ձօլ-մանըն , իւղերինէ պիր սիլահ ատմտարնը թտավկիչ խիմէտինի խամըրտյատադ , սիյահ էլտիվէնլի գատրնտան տէյիլ , իլլա պիր էժտէրհանըն պիր խապինէյի պէտլէտիլի կիտի , լանէ-գաֆի գատրնը թտահտը նէգտարէթթինտէ պուլունտուտան խ-թիկյարըն , հարաքաֆթը ըտագխանէտինտէն գօրդուչօր խտի . պինտէն ատէյհ տէլիվանդը պիր խանչէրտէն մտատ պիր չինգիմ թտապանճա տախի ալըդ , ամըրն պուլունտուդու մտհալէ վա-տըդ օլարադ ավճըյտա .

— Նէ վազըթ ատտէթի խտճէյիմի պիլէմէմ . Ֆագաֆի իչի տատթտա գատար կէլմէդ խտմ , նտարըն կիտնէչ տօղմա-տան էվվէլ հայվանը պադչէնին գատտըրնտա պադդը պուլուր-տուն , տէյէրէք , վէ ամըրնա պինէրէք , գօչու պուլունտա էն եադրն օլան եօլտան կիտիմէյէ պաչլատը .

Ամման պիր թտադըմ ճէտիմ օրմանըտըը մուրտ իմտակ-տէն ատնտա ուչուրտումնն քէնտարնտա վատըդ օլտու , մէգըթր ուչուրտ գայէթի տիկ քէտմէ գայտատէն իտադէթի օլտուգ , տա-հինի տէրհայէ ինմէք իւղրէ րուտուտմտի գօչուտըը թտապա-ֆընտան , գայրի միտնիմադամ տուրքիտտէ եադրըտրդ տիկ պիր նէգտիւտան պուլունույօր խտի .

Գահրը Մուհիթէ տօղրու իւէրէյմիշ օլան իւշ եուդ մէթ-րօ ուզունուդունտա պիր պուրունդն նիհայէթինտէ պիր գօլ-ճը գատ իլէյէտի օլտուդու ճինէթթէ , օ ատվահինէ պիր տանտտա-նէն բուխտաֆտըդ եադրայշտատը միտճինտիգ խտի . Ամման ա-

թընը պիր էտապանի էլմա ագաճընա պադլատըդտան ածնըա , քէմտլի ճէտարէթի իլէ զիբրի սէդդաֆի խտէն նէբտիվէնտէն այադը էնտի .

Սահհը տէրնա բէք զիյատէ բադթտա խտի . տէլիվանդը տա-հինի էտադլայտըդճա էթթաճքընը տինլէը , վէ պու նէբտիւտան իլէ տէնիզտէն պայդա պիր ճինէթթէտէն գատինի վիրուտա օ-տտայտան չու տնահատէ , սիյահ էլտիվէնլի գատրնըն հանկը ճի-նէթթէտէն կէլէճէյինի տիւշինտիքտէ իբէն , բուրի տէրնայէ ադա իլէ պահրը Մուհիթի պիր կիտմիւշ այինէ հալինէ գօյտան տնահիթատըն տայէսինտէ , ուզադտան պիր նարին տանտատըն պուլունտուդու տնահալէ էտադլայտըդընը Ամման կէօրտտ .

Տէլիվանդը հէնուդ նէբտիւտանըն նլտաքընը էնտիշ իբէն , տանտատ տահինէ էտանայտը . պիր գատրն հարաքէթթը տէրնէ իլէ տահինէ ադիլայտադ , էլի իլէ վէբտինի պիր էմի իւղերինէ տանտատ թէպտիւտ իլլէտի . Ամման , սիյահ էլտիվէնլի գա-տրնըը թտանըրնտադտա կիւճինբ չէքմէտի . կէնճ գատրն Ամման-նա էտադլայտադ միւսթահզիյտնէ պիր թէպէտիւմ իլէ .

— Թայինի միւսադտի օլան տնահալէ միւթտադա գա-տրնլտարը՞ն մը էվվէլ կէլմէէրի լադըմ տըր , տէյինճէ , Ամ-ման , թիթքէք պիր սէտա իլէ .

— Ա՛հ , մտատտ , ադիլ խտէրտինիդ , էմրինիդէ իթտադի խտէրէք բէտէրիմ ուչուտուրդճա խանէմտէն չըդտանտըմ .

— (Ինչլէրէք .) Ադիլ իչիտիմ . (Ամմանըն գօրունտան թու-թտադ) Հայտէ չիմնի գօնուշալըմ . . . տէտերքտէն ածնըա , ճինտատա պուլունան պիր գայտանըն իւղրինտէ օթուրտադ , պիր հարաքէթը իչվէքտատանէ իլէ տէլիվանդընն տանի էտա-նընա օթուտնտատրնը թտալէդ իլլէտի . պատէհու քէլտմէ ադադ իլէ .

— Շինտիտէն խտապէր վէրէյիմ քի սիդնի իլէ կէօրուշ-մէք իչին օլան վագթըմ անճադ պիր տատթ օլուտ , անտէն գիյատէ գարմադ միւմքին օլմատրդընտան , միւսադաֆթըդը պիր թտադըմ լիւզումտրդ չէյլէրէ հատր իլէ պէչհուտէ վա-դըթ կէչիրմէյէլիմ , տէտի .

Արման, տէրէճէյի հէյէճանընտան նայի հիշ պիր չէյ սէօյլէմէյէ միւդիմէտիր օլամայըդ, եալընըզ հայրան հայրան կէնճ դատրընըն լամիճի սիյմասընա պադըյօր խոր. մուսահիբէյհա հէր զէմանդի կիսդի պաշտան աշադը սիյահլար կիյինմիշ, վէ Արմանըն հաճիթաղարճա գիհնինին եօրմուշ օլան սիյահ էլտիվէնն, էնինէ սադ էլինին նադաղըլադտան սէթը իլլէմիշ խոր. պու տէֆա տէնիզին սէրինն հէվասընտան քէնտինի մուհաճադա իչին, ադգաընա պէյազ քիչմիր չադտէն մամուլ պիր պուրնուդ ադմըշ խոր. մահիմտադըն ադբինտէ՞ն մի տիր, եօդտա հադըդա՞թ մը տըր, հէր նէտէն խէ կէնճ դատրընըն սիյմասը մէդմէդտէն պիր հէյդէլ կիսդի սօղկուն խոր, ֆադաթ պու ֆարդ ըլտ քի, մէղղուրէ Արման կիսդի Թիթրէմէյօր, վէ կէտա պէ կէտա ֆիտուռնկէր կէօղէրինտէն աթէչլի գըղըճընըլար սաչըրըյօր խոր, մուսահիբէյհա զայէթ մէթանէթլի պիր տէտա իլէ.

— Տինէյինիզ տօսթում, սուալլէրինիզտէն պիրիսինէ ճէվապ վէրմէզտէն էվվէլ, պէնիմ սիզէ գարշը օլան հալ ու մէվգըմը պէյան խէյիմ... տէտի.

Արման պիլա խոթիյար Թիթրէյէրէք տէվկիլսինէ պադտը, սիյահ էլտիվէնլի գադրն խէ շու վէճհէյ տէօղիւնէ տէվամ իլլէտի.

— Պէնի սիզ պիլմէյօ՞ղսունուզ, նէ գատար չալըշադընըզ պէնիմ քիմ օլադուդումը, ահվալը մադիյէմի, վէ խոթիդ-պալիմին նէ օլաճադընը պիլէմէզ վէ անլայտանադընըզ, սիզ պէնի Թէհդիդ իթտինիզ, պէ՞ն տէ պունա միւտահաէ իթտիմ, ֆադաթ էկէր խոթէմիշ օլա խոմ, սիզ պէնի գոթման Թէքրար պուլտադ խոմնուզ. էլհասըլ էյի պիլինիզ քի սիզտէն գաչմադ միւմքան իթտէմ, եալընըզ շու էլինտէքի մէնտիլիմի տալայտադ, պուրայա կէլտիկիմ սանտադը չադըրմադ քէնտինի տիր. սանտադտա պուլունան տաէմլէրը խէ հէր ճինհէթլէ էմրիմէ միւթի, վէ քէնտինի էտադ փինհէլէր տիր. պէնի Թէհդիդ իթտիդ ֆիքրի իլէ քէնտինիզի տէնիզէ աթմըշ օլանըզ, նա պիր գուրշուն վէ նահոտա պիր քիւրէք տադրպէտի իլէ, էօթէքի տիւնէյէ ադիմէթ իտէճէյինիզ տէրքհադ տըր.

Կէնճ գատրն պու սէօղլէրի պադրիտանէ, ֆադաթ հիտտէթլի պիր Թավր իլէ սէօյլէմէքտէ, վէ Արման խէ մուհադէթինի կէօտմէյէրիզ սուրէթտէ միւթիյանէ տինլէմէքտէ խոր, մուսահիբէյհա շէօյլէճէ սէօվիւնէ տէվամ իթտի.

— Պուրատադը մահիւմինիզ օլսուն, չիմնի ֆարդ իտէլիմ քի էակի տօսթլադըզ.

— Տահա զիյատէ մամուլ, պէնտէնիզ սիզի սէվէ յօրում, պինտէն ատէյհ սիզին հէր պիր արզուընըզ պէնիմ իչին գադթի պիր էմր օլսուզունտան, իթտաթ իթմէքսիզիմ իչին եալընըզ պիր իչարէթինիզ քէնտինի տիր.

— Իէք ալա, պէնի սէվտիյինիզի ֆարդ իտէլիմ, ֆադաթ սիզին պունա օլան աչգընըզը սէպէպինի պիլմէզսինիզ.

— Սիզի օլանճա մուհադէթիմ իլէ սէվէ յօրում.

— Էօյլէ օլսուն, պու տա միւմքին տիր, չիմնի սիզէ պէնի նէ իչին սէվտիյինիզի խադաթը վէրէ յիմ, չինքի պու նօղթադը սիզ պիլմէ յօրսունուզ, սիզ պէնի սէվէ յօրսունուզ, չինքի սիզ պէնի պիլինճի տէֆա օլարադ կէօրսիյինիզ զէմանդ, պէ՞ն էն պէհատըր էրքէքլէրտէն տահա զիյատէ պիր տուրէթը ճէսուրանէտէ նէֆսիմի միւտաֆադա իթտիչ, վէ էրթէտի կիւն ֆիքրար իլլէմիչ խոմ, սիզին մուհադէթը զաթիյէնիզ վէ զուրուրունուզ, Թէքմիլ էվրօպատա պէնի Թէադրօ սիզի մէճպուր իթտիչ տիր, պէնի իհտաթա խոտէն էտադ խէ, պիրթիւն պիրթիւնէ մուհադէթինիզին Թէզայիւսունէ սէպէպ օլսուն.

— Պիլէմէմ, ֆադաթ սիզի սէվտիյիմէ չիւպհէ եօղ տըր.

— Պու ադշամ նէրի՞ն պուրայա կէլտինիզ.

— Ա՛հ, պունը սիւա՞լ մը խոյօրսունուզ.

— Պէնի սէվտիյինիզի պէյան իլլէմէք իւզրէ կէլտինիզ տէյի՞լ մի, հալ պու քի պունը պէն սիզտէն տահա կիւզէլ պիլիյօր խոմ.

— Տէմէք պէնիմ մուհապէթիմուէն չուպհէ իթմէյօրսունըզ։

— Խայր ։

Սիյահ էլտիվէնլի գաուրն պիչարէ տէլիդանլըյա միւթէպէհհիմանէ պիր նազար ալմադըգ ։

— Ճադաթի պու կիճէ պուրայա կէլմէնիդի ահալէ, միւսթադիլ տիւնեայը ռօշանսա, վէ հէր եէրտէ սիդի թէսաուիֆ էյլէյէն պու գաուրլըն քիմ օլսուդունը պիլմէք արզուսը տըր։ Բարիզտէ սիդի միւլազաթի վատա իթթիֆաքէն սօնրա նէչին ֆիլոար իթթիյիմի պիլմէք իսթէյօրսունըզ տէյիլ մի, իսթըրսաս մէյսանլընսադի խանէմտէ, գաբուլներն չալընմասը իւզէրինէ բէք զիյատէ խէվֆ ու թէլաշ կէօսթէրըբէք հէմսան կիթմէնիդի թալէպ էյլէմէյիճէ, քիմին եէտը իդթիսադլընսա պուլունսուդումը անլամադ արզուսը իլէ սուզան օլույօրսունըզ, պունլարըն ճիւմլէսի տէ ռօշրու տըր եա՛։

— (Մըրըլդանադրագ ։) Բէք ռօշրու տըր։

— Էլհասըլ անլամադ իչին եէմին էյլէմէյինիդ պիր իրի պըրը տահա վար. մէսէլա թալէպէ Ֆրէտէրիդ տը Լօնկըն օտոսընսա, թասվիրիմին նէ իչին պուլունսուդունը, Գէլմատահ իլէ նէ սուրէթլէ կէօրիշմէյիմիզի, օտոմա տահիդ օլսուդուն հօլսան, քիմին վէրսուինի պէքլէմէքսէ օլսուդումը, պիլմէք մէրագլընսասընըզ, տէյիլ մի։

Աբման իդրար վէ խթիրաֆ իչմա իսէր հօլսա պիրքիթ իթմադ, սիյահ էլտիվէնլի գաուրն իսէ, ռէօվունէ տէվամ իլէ ։

— Իչիթ պունլարը սիզ հիչ պիր վազըֆ պիլմէյէճէքսինիզ։

— (Թէլաշ իլէ ։) Ա՛հ ։

— (Միսթահզիանէ ։) Կէօրիյօրսունըզ ա՛, սիզ պէնի տէյիլ, իլլա էթրաֆըմըզ իհամա իսէն էտսաբը տէվէյօր իմիշսինիզ։

Կէնճ գաուրլըն պու ռէօվու բէք ռօշրու օլսուդունսան, Աբման, տուզաղա տիւշմիշ օլսուդունը հըսա իսէրէք տէվ-

կիւլիւսինէ գաբշը իպրաղը պէրայէթ իթմէք իսթէյիպ, եվքսէք սէսսա իլէ ։

— Բէք էյի էօյլէ օլսուն, պէնիմ իչին հալլի միւշկիլ պիր մուամիլա, վէ քէշֆի միւմքինսիզ պիր սըրը օլաբադ գալընըզ, նէրէտէն կէլմիչինիզի, նէրէյէ կիթմէչինիզի պունա իսապէր վէրմէյինիզ, Ճադաթի սիզի սէվմէքլիյիմէ միւսաատէ պույուրունըզ . . .

Տէլիդանլը պու սէօզլէրի տէյէրէք սիյահ էլտիվէնլի գաուրնըն հուզուրընսա սիզ չէօթիս, վէ էլտիվէնսիզ էլինի ալըդ լաէնգաթի բուս իթմէյէ պաշլասըր. կէնճ գաուրն էլինի չէքմէտի, կիւյա Աբմանըն աֆթէշի աչգինըն չիսաէթինէ քէսդը իթմինսան իտէրէք մէսուր օլույօր իտի. ուճը պուճաղը հօզ պահրը Մուհիթին սահիլինտէ, վէ ճէսիմ գայալարըն էթէյինտէ, պիր տուխթէրը գիւհրէ բէյազէրին հուզուրընսա սիզ չէօթիսիշ օլսուն տէլիդանլընըն եէմինէրինէ, մէվգինըն տէհչէթիլ լէթաֆէթի, պաշդա պիր բէնկը հագըգաթ վէրիյօր իտի ։

Գու սըրատա սիյահ էլտիվէնլի գաուրն պիրտէն պիրէ էլինի չէքէրէք ։

— Պէնի թէքրար կէօրմէք, սըգ սըգ կէօրիշմէք . . . վէ հէր կիւն պուլուշմադ իսթէմիյիսինիզ, տէյինճէ. Աբման քէնտինտէն չըդարագ ։

— Ա՛հ մահատ, պու լութֆէ մուդաֆիլ ճանըմը ալընըզ, տէյու հայդըրսը ։

— Խայր, մահթուպըմ թէքլիֆլէնիդտէն բէք ազ սըրը, պէնիմ քիմ օլսուդումը թէտգիգիդ գազգընմամադ, բէտէբինիզ, Ֆօլմանէ, էլհասըլ քիմսէյէ միւլազաթըմըզսան իսապէր վէրմէմէք չարթը իլէ, հէր ադշամ պէնի պուրասա կէօրիւրսինիզ։

— (Էլինի ազամէթի իլէ կէօյէ գալսըրսադ ։) Սիզէ եէմին իսէրիմ մահատ։

— Շիմտի էյի պիլինիզ քի պու եէմինինիզի պօղսուդունուզ կիւն, նա կէօրսինիս դէ պիր խանչէր սարլանաճագ,

վէ եահօօտ պաշընըզը պիր գուրչուն տանէսի բարալայանագ, վէ տիւնեատտա հիչ պիր մահգէմէ պուլնըն ֆահիշենի վէ սէ-պէզենի քէշֆ իտէմէյէճէք տիր ։

— (Կիւլէրէք ։) Էօյլէ իսէ չօգ եաչատտաճաղըմ ։

Տէլիպանլը պունը տէտիքտէն սոնրա էօթմէք իչին սիյահ էլտիվէնլի գատընըն էլինի թէքրար գաւրատը ։ Արման բէք ղիյատէ ճօչմուչ օյտուդունատն , օ սըրատա կէնճ գատընըն չէհրէմինտէ զուհուր իտէն տէհչէթտամիզ թէպէսիւմի կէօ-րէմէտի ։

Զու թէպէսիւմին մանատը «Ճաչդըն չօճուգ» Տէմէք իտի ։

7

Արման պիր միւտաւէթ կէնճ գատընըն հուզուրընտա տիզ չէօթմուչ օյտրագ գալտը , մանչուքէսինին էլինի լաէնգոթի էօթմէքտէ , վէ մունտագէթին , գալգինտէն լիտանէ կէթիր-տիյի պիր թագըմ իպտիտամը աչըգտանէյի տուրմադըղըն տէօյլէմէքտէ իտի ։

Էսրարլէ տօլու օյտն պու գատըն , գալգինին բէնչէյի աչգա կիրիֆթամտ օյտուդունը հըրս իտէն գատընտար տա օյ-տուդու կիտի , թէլաչ իլէ իպտրաղը լուչի իլթիֆատթ իտէրէք թիթիրէք պիր սէտա իլէ ։

— Գալգ տօսթում , պէն հէր նէ գատար գաթթի իւ գալգ իսէմ տէ , պու տէրէճէլէրէ թահամմիւլ իտէմէյէճէք գատար գաթի օյտուդումտան , արթըգ պունտտրատն ատրիը նատար իթմէնիզի բէճա իտէրիմ , տէտի ։

Կէնճ գատընըն պիր ատաթ էվվէլէի տուրէթը թէլաֆ-ֆուզը իլէ չիմտիկի հալտէթի սէօղէրի ատատրնտա , տաղ-լար գատար ֆարգ պուլունտուդունատն , պիչարէ տէլիգան-

լը , սէվիմէքտէ օյտուդունա գանատթ կէթիրէրէք թէա-ճիւգ իլէ ։

— Ա՛հ , սիպին պիր խօտբէսէնա վէ եիւրէքտիզ պիր գա-տըն օյտուդունտուզը սէօյլէյէնլէրին , եալընը իրթիքեատ իթ-մէքտէ օյտուգլարընը բէք էյի անլամըշ իտիմ , տէտի ։

— Գալգընըզ , բէճա իտէրիմ , սիպէ էմր իթմէք իգթի-տարընա մանլիքէ օյտուդում հալտէ , էմր տէյիլ , իսթիրհամ իտիյօրում ։

Արման այատա գալգմագլա սէվտիյինին գարշընընտա ա-յագ իւսթիւ տուրարագ , մանմանիլէյհանըն կէօզլէր գամաշ-տըրըճը ճէմանլինի , վէ էթվարը չիյվէքեատանէսինի թէմա-չայէ տալմագ իսթէյօր իտի ։ Ֆագաթ կէնճ գատըն տէլի-գանլըյը էլինտէն թու թարատագ եանընտա օթուրմատա տաւէթ վէ իճազաթ իչլէտմի ։ Արմանընն պագմագտան տօյտանըյան կէօզ-լէրի , սիյահ էլտիվէնլի գատընըն բէք զիյատէ բէնգոփիղ չէհ-րէմինտէ , եաս ու քէտէր ալամէթի օյտուդունը թէչխիս ի-տէրէք ։

— Ա՛հ , սիպի սէվէյօրում , սիպին իչին ճանըմը ֆէտա իթմէյէ հէր գէմանն հազըրըմ ։ ։ ։ տէյու մնրրըտտանտրըը սը-րատա , կէնճ գատըն եավաչ սէտա իլէ ։

— Սիւքիւթ իտին բէճա իտէրիմ , չինքի պու եօլտաքի սէօղէրինիղ պանա բէք չօգ զահմէթ վէրիյօր , տէտի ։

— Զահմէթմի մի ։

— Լվվէթ , չինքի սիպին պէնի սէվտիյինիղի կէօրիւյօ-րում տէ հալինիզէ ածըյօրում ։ ։ ։

Արման , մնատամըն պու սէօղէրինէ եանրըշ մանտա վէրէ-րէք ։

— Եա՛ Բաղրիմ , սիպի նինէ՞ մի զայդ իտէճէյիմ , տէտի ։

— Իա՛յր , արթըգ սիպտէն ֆիրտար իթմէք իգթիտարը-մըն իտարիճինտէ օյտուդունը կէօրիւյօրսունըզ ։

— (Մէսրուրէն էլինի նիւրէյինին իւզէրինէ գօյարագ ։) Պէնի սէվտիյինիղէ չիւտհէմ գալմատը ։ ա՛հ մէսրուրիյէթիմ-տէն էօլճէյիմ մնատամ ։

— (Լռինի Ամանուէն չէքմէյէրէք մազմունանէ.) Բիմ պիլիր ոսմիաս, պէլքի պու անառ էօլմէք, պէնի ալմէքտէ իսթար իթմէքտէն սիզի իչին պին գոմ խայըրըր օլաճադ սըր։

— (Հայրէթ իլէ.) Նասըլ, սիզի ալմէք նիհայէթսիզ առատէթէ նայիլ օլմագ տէյիլ մի սիր։

— (Զօր իլէ կիւլէրէք.) Խա՛յր, պու առատէթ տէյիլ սիր. պէնի ալվէնէր պահարեատ տէյիլ սիրէր... սիզ պէնիմ նէ գառար զարիպ նէ գառար ֆէլաքէթմաղեր պիր մահալիւգ օլուռզումը պիլմէզլիյինիզ. սիզին թէապըսախմընըզ ատան ֆիքրար իտէրէք, հագդընըզտա բէք պէօյիք խլիւվիր ճէնապ կէօսթէրմիշ իտիմ...

— Ծագաթ մատամ սիզ տէլի՞ մի օլուռնըզ, պէն շուատգըզտաա ճէննէթթի պիլէ արզու իթմէյէճէք տէրէճէտէ պահարեարըմ...

— (Պիրտէն պիրէ քէսալը սիւքիւնէթի իտերէք.) Պէնի տինլէյինիզ, սիզէ ֆէքրիմի պէյան իտէճէյիմ. պէնի ալվէյօրուռնըզ պիլիյօրում... Հըրս իտիյօրում... պու պապատէ չիւպհէ իթմէք տէլիլիք սիր, ֆագաթ սիզ քիմի ալվանիյինիզի պիլմէզլիյինիզ։

— (Սիւրթլէ.) Օ՛, նասը՞լ պիլմէմ, պիլիրիմ, սիզին ալիճէնագ վէ մահալիւգաթըն էն կիւզէլի օլուռզունըզը պիլիյօրում ևա՛, արթըզ պունատան ֆագլասընա նէ՞ իհթիյաճըմ վար։

— Ծագաթ սիզին պիլմէտիյինիզ ճիհէթի, Թալիխին պէնի ալբաէքի կիպի ոօլաչմագա, կէօրիւչտիյմ քիմնէլէրին ալպէպի ֆէլաքէթի օլմագա մահքում իլլէմիշ օլուռզու, վէ իւղէրինտէ միւտհիշ օլուռզու գառար իտաքի պիր վազիֆէ պուլունուռզու սըր. ոօսմիաս, պիր կիւն, պէլքի ոէ Հասըրըն, պիր վազիֆէյի մուգաատէտ պէնի ոիհնանըն օ պիր ուճունա ատամէթ իտէր։

— Նէ՞ պէյիս վար, պէնատ պէրապէր կիտէրիմ.

— (Կիւլէրէք.) Բէք էյի, ֆագաթ իտէյիմ քի պէնի թէ-

ապրպէ միւգթէսիբ օլասընըզ, ֆագաթ մադատաբըն նէ՞ օլուռզունը, վէ նէ՞բէյէ կիմիտիյիմի պիլէմէզ, վէ հալընըզ ահվալը զահիրէմի անալյատիկիւսինիզ. գալպիսոէ պուլունան էտաբը միւտհիշէյէ վագըֆի օլան հալընըզ ճէնապը Հագ սըր։

— Սըրըննըզը քէթմ իտինիզ. իամինիզի պիլէ պիլմէք իտթէմմէմ։

— (Պիլա իհթիյար թիքիրէյէրէք.) Ա՛, իամի՞մ մի, ոնէնատէ իամիմի հալընըզ պիր քիմսէ պիլիր, իամիմի իտապէր վէրէճէյիմ ատէմլէրին, հէման օ անառ մէզաըլաբընըն քէնարընատա պուլունմատը իգթիզա իտէր։

— Էօյլէ իտէ բէճա իտէրիմ իամինիզի սէօյլէյինիզ, չինքի պահարեատ օլապագ թէրքը հայաթ իտէճէյիմ, չինքի հուզուրընըզտա պուլունաէօրում։

— Սիզ տահա չօճուգտունըզ ոօսմիաս, իտթըրըյընըզ քի զէմանընըմիզ բէք ազ գալմըշ սըր։

— Նէ՞, հէման չիմոի կիտէճէքմի՞սինիզ։

— (Ա՛յագտա գալդատագ.) Պէնի պուրայա կէթիրէն ատատալը կէօրիէյօրուռնըզ ևա՛, նէ՞բէտէն կէլտիմ, նէ՞բէյէ կիտիէյօրում. ատնատատաքի իքի ատէմլէր քի՞մ սիր. պէնատէն ատա սիւռ պույուրմայընըզ... հալընըզ հարըն պուրայա կէլինիզ, պէնատ պուրատա պուլունուրում, թամ պու ատաթատա պուլուչալըմ։

Կէնճ գառըն պունը տէյէրէք պէլինատէն ատըլը պուլունան քիւչիք պիր կիւմիւշ սիւսիւի էօթատիւմէսի իլէ, ատատալ տէրհալ ատհիլէ ոօզրու իլէրլէմէյէ պաչլատը։

Օ էռնատէ Ամման վէ ոյսահ էլտիվէնի գառըն այագ իւղէրինատէ ատրիթանէ հէքտիկէրինին էլինի Թոթոյօրլար իտի. կէնճ գառըն պիրտէն պիրէ Ամմանա պագդատագ։

— Պիր սիկէրինատէն գըագռանագ տէրճէտէ պէնի տէվէյօրմուսընըզ, տէյինճէ, Ամման սիւրթլա։

— Ոիպի տէվմէյէ ճէատրէթի իտէճէք օլան ատէմի, ատա վագթի գայագ իթմէյէրէք էօլտիւրիւրում, տէտիյինատէ,

սիյահ էլտիվէնլի գաղրնըն սիյնաբընաա զալխմանէ պիր թէպահիմ կէօրմընէրէք .

— Իէք էյի , սիպի թէճրիպէ իմժէք խաթէտիմ , վէ իճրա էյլէմիյիմ թէճրիպէտէն մէճպուր օլաուամ , ոէտի .

Ադմանըն գալսի , կէնճ գաղրնըն էվվէլքի աէօղի իւզէրինէ ճէրիհէաար օլարագ գաշլարընը չաթմըշ , չինքի թահէպէնին օտաաբնաագի թաասիրի խաթըրըսմըշ իտի . կէնճ գաղրն պու սըրսաա Ադմանըն էլինի թուխարագ .

— Պէնի տըղդաթմա տինլէյինիզ , չինսիյէ գաղար աէօղիւմէն րուճու իմժէտիմ , ասլա կալան աէօյլէմէտիմ , էմին օլունուզ . կէմին խաէրիմ քի պէն տիւնէտաէ քիմսէյի աէվմէմ , վէ պու կիւնէ գաղար սիղդէն պաշգա քիմսէ էլիմի թուխմամըշ սըր , սոյօ . . .

Պու սըրսաա սաննաշ սա սահիլ կանաշմըշ օլաուդունսան , սիյահ էլտիվէնլի գաղրն հէման սաննաշա աթլայարագ , Ադմանէ միչֆիդանէ պիր նազար աթտըդսան սօնրա , « նարըն ազշամ » աէօղլէրինի պիր տահա թէքրար էյլէտի .

Մաասընն ոէտիյի կիսի սաննաշաա իրի քիչի վար իտի քի , պունլար պաշլըգը գաբօթլար կիյինմիշ , վէ եիւզէրինէն պիր գըսընը էօրթմիւշէէր իտի , մէղդումանտէն պիրի քիւրէք չէքմէքտէ , վէ տիկէրիտէ տիւմէնի դուլլանմագտա իտի .

Ադման , տիւմէնտէ պուլունան ատէմին , մաասի էլէ պէրապէր սէյահաթ իտէն էնթիյար օլաուդունը անլատը . օ հալտէ պու էնթիյարըն խըտմէթմտէն պաշդա պիր իշի օլմադըղը աշկնար իտի , դիրա էկէր դանն օլունուդու վէճճ էլէ տըղը աշկնար իտի , դիրա էկէր դանն օլունուդու վէճճ էլէ մաասընն դէվճի եահսօն սօսթու օլաա , մէղդումանտէյի մաասընն դէվճի եահսօն սօսթու օլաա , մէղդումանտէյի կիճէ վագթը պիր եապանճընըն նէղտինէ կէօթիւմէյճէք իտի .

Սանտալ թէպահա իտէրէք ուչուրումըն քէօշէօնի սօսլաշը , Ադման իտէ սահլատ պիրա հարագէթ վէ մուքէֆէքքիր օլարագ գալմըշ իտի .

* *

Ադմանըն անլամըշ օլաուդու վէճճ էլէ տիւմէնտէ օթաուդան քիսնէ գէնճ Ալէքֆ իտի , սիյահ էլտիվէնլի գաղրն մուսթէյհինն եանընաա օթաուդան սօնրա , սանտալ Բայնէ եի քէօշկինէ տօղրու սիւրաթլա եօլ ալտըղը սըրսաա , մաասի էլէ էնթիյարըն պէյնինտէ , քիւրքճինին իչիտէմէյճէյի տէրէճէտէ եամաշ պիր տէտա էլէ ամիտէքի միքնաթէմէ ճէրիյան իթտի .

Սիյահ էլտիվէնլի գաղրն . – Օ , տէլիգանլը պէնի տէվէյօր . . . հէմ բէք զիյատէ տէվէյօր . . . պինանէն ալէյհ էվսնտէ պուլունմագտա սըր .

— Նյի՞ նամինիզ .

— Մէրդում պէնիմ իչին էմրիմէ մութի պիր էսիր , վէ էլիսնէ քէսկին պիր գըլըճ օլաճագ սըր .

Մէզդուրէք պու տէօղլէրի տէօյլէր իրէն արթըդ մաղմամ վէ լաթիֆ չէհրէլի , կիւզել տէտալը , վէ հալավէթլի պագըճը գաղրն օլմայըդ , կէօղլէրինտէն ամէչլէր ֆըրլամագտա , վէ տուտագլարընաա մաղրուրանէ պիր թէպահիմ կէօրմընէմէքտէ իտի .

Մաժէօր . – Տիկէրի նէ՞ օլաճագ .

— (Անճը պիր թէլաֆֆուզ իլէ .) Ինդ պաշը Նամըլէ՞նմի , մէրդում անճագ օն իրի կիսն եաշայագիլէճէք տիր . . . անտէն պահս իթտինիդտէ իսանթըրմա կէլտի , չինսիյէ գաղար ավտէթ իթժիդ օլմալը սըր .

— Գաղիլ տիր .

— Էվվէ՛թ , օ խայընը պուրատան կէօրիյօրում , ճանի , քէօշկին պահճէօնտէ տուրմուշ տէնիզէ պագըյօր , շինագհէօղ պիրի սրայօր , տիվանէ հէրիֆ . . .

— Մաասա՛ , պիրիմսինիզ քի պէնտէնիզ էմիրլէրինիզէ մութի պիր խըտմէթքեար օլուպ , գաթան արզուսընըդա մուխալիֆէթ իթժէդ իսանթէմէ՛ , եալընըդ պագը միսթալտաաա պուլունմագտըղըմա միսաատէ պուլուրմանըդը իսանթրհամ իտէրիմ՛ .

— Սէօյլէյինիզ սօսթում Հէրման .

— Աղաւնըդ վէճ իլէ չէքմէճէ մէսէլէսինին իճրասընը էմր պուլուռաուռուդ, սիդ էմր իթաթինիդ, պէնաէնիդաէ իթաաթ իլլէտիմ...

— Օ՛, թէշէքքիւր իտէրէմ, սիդ բէք սաադդ վէ ալիճէնաղ պիր զաթ ըընըդ, տիւնէաաէ աէվտիյիմ սաէմ կալընըդ սիզինիդ։

— Ֆագաթ զաննն աճիզանէմէ կէօրէ Թուխնէիաէ իճրասընը թաաավիւռ իլլէտիյինիդ միւտհիշ ադրաամընն իքնալինէ գուվվէթինիդ քիֆայէթ իթմէյէճէք տիր։

— Խայր ասմիաս, ինթիզամ ադրաաս պանա գուվվէթ վէրէճէք տիր. (Պիր ազ սիւքիւթէն ասնրա) ա՛հ, էկէր գալալմուճ պաւլունան քին ու զարադըն աէրէճէսինին թէհմասը իլէ պիլմիշ օլաանըդ, թաաավիւռըընաա մուվաֆֆագ օլաճաղընը բէք գօյայ անլար խոինիդ։

— (Դայէթ խաֆիֆ աէաա իլէ.) Մէրհաամէթսիդ։

— Օ ալչագ հէրիֆինն ըղթըրսադը վիճաանինսինի, ազ պիր միւտաէթ իչին թէէքինն իլլէտիմ. պանա օլան մուհասաէթը մէճնունանէսի, քէնաինսինէ ադադը վիճաանը ունութաուրաա, ֆագաթ պէն թամ վագթընաա օ ադադը էվվէլքինաէն գիյաաէ պիր չիաաէթլէ թաահրիք խաէճէյիմ. իչթէ օ գէմինն միւրթէքքիդ օլաուդու ճինայէթլէրը գաաաը միւտհիշ պիր էօիւմ իլէ էօլէճէք տիր։

Դօնթ Ալլէֆ թիթրէսի. հէր իքինսի աէ աէրինն պիր սիւքիւթ իչինաէ գալաըլաը. պու արրաաա սանաադ քէօչկէ վաադ օլաուդ գարիչինի քիրաամընն մնալիմի օլան նէբաինսինդան ալթընաա կանունչաը. Մաաէօր Ալլէֆ պիրինճի օլաարադ քէնաարէ ադթլաադը. մնաաամ սոսինի մէրգուումընն ուգաթաըդը էլինի թուխթարադ ադշադը չըգաը. սանաադաաա քիւրէք չէքէն քիմսէ, մնաաամընն պիր իչաաէթի իլէ քիւրէքլէրէ կաբըշըդ, կինճէնինն գաաանլըգընաա կէօզէ կէօրինճէկ օլաուդ. Մաաէօր Ալլէֆ իլէ կէնճ գաաընն նէբաինսինդան պիրինճի գաաէմէսի իւզէրինաէ կիւշ պաշը Լամպլէնի կէօրաիւլէր։

8

Ադմանն, սիյահ էլֆիլէնլի գաադընը կէօրմիւրէն սանաադ կէգլաէն գայդ օլուճաձյա գաադար տէնիզ գըյըըընաա աուրաաս. պաաէհու կամաշ կամաշ կիւրիւյէրէք հայվանընընը պագթամըշ օլաուդաս մնահալէ վադգլ օլաուս։

Ադմանն հըրա իլլէտիյին թաարիֆին նագաադիկ օլան մէգուսիյէթէ բադմէն պաշը ամէչլէր իչինաէ կանընչոր իսոի. աէչկադանլը, կիւրիֆիֆաադ օլաուդաս պիր նէվի գարիսդ հէյճանընը կաէֆ իթմէյէ իւգրէ, հայվանընընը սադը վէ թէհլիքէլի իդդըաէն քէմնալի սիւքաանէա սիւմէքքաէ իսոի. նիհայէթի աէօրմ կօլ ադդընա վադգլ օլուգ, էֆէնաիսինէն էմրինէ քէմնալի սաաագաֆէա միւնթադգը օլան խրաամէթքէաարընը պուլաուս, վէ ամաաան էնիդ աիդկինի ժանէ թէէլիմ իլլէյէրէք.

— Ամէն այագլարընը կիւզէլճէ սադաա իչէրի ալ, սագ քի բէաէրիմ ուչանմասընն, աէտիքաէն ասնրա սահճէյէ կիւրաագ քէմնալի արդագամէա եաամաադնա չըգադը. ֆագամ նէբաինսինդան չըգաը իչէն այագը գայտրդը ճիհէթլէ պիր կիւրիւլթիսինին վադգունի մէն իաէմէաա. Ամէնն բէաէրինի ուչանմըշ արր զաննը իլէ գօրգուչօր իսոի. Ֆիկ հադգա Թօլաննէլ ուչանադադ նէրքաէք աէս իլէ.

— Նէ՞ օլուչօր, քի՞մ տիր օ, աէտմէշ իսոի,

Ադմանն այագլարընըն աէսինի չըգադմադնդը հէմանն օսադնընա կիրիոգ եաամադը, վէ հէյճանը գալալինէ բադմէն սադաահընն սադամ օնունա գաադար ուչուադը, վէ ուչանադդը գէմնան բէաէրինի եաամադընն եանընընաա պիր գօրմուգ սանսադաէսինսէ օճուրուչօր պուլաուս. իսոմիչար, էվվադընա պիր մնահադէթը Ֆէվգէլադաէ իլէ պագադադագ, վէ էլի իլէ սադաթը կէօսմէէրէրէք.

— Սիղ չօգ թէնալէ պիր ավճըսընըզ, ռէմէսի իւ
ման, էլինի բէռէբինէ ուզառարագ.

— Պու կիճէ բահաթ ույուսամառըմ պապաճըղըմ
ռի.

— (Օղլունը բուս խաբրէք.) Էօյլէ խէ պու կիճէ
ույանտըրան կիւրիւլթիյի իչիթռինի՞զ.

— Նասըլ կիւրիւլթիւ, պապաճըղըմ.

— Նէբռուպանէն պիրինին այազը գայօը, ռէալէն
խէ ռէ ճէվապ վէրիմէռիյինէն եամթազտան գալդըզ բի
չէրէէն պազարըմ, նէ՞ կէօրէմ էյի.

— (Թիթրէյէրէք.) Նէ՞ կէօրռիւնիւզ.

— Ժանըմ, եէռէյինէ օլարագ աֆընըզըն ախըրա կիւ
ռիյինի կէօրռիւմ, կէօրիւյօրռունըզ ա՛ էվլառըմ, պէնիմ կի
պի գուրնազ պիր իսթէյարը ալտաթմազ միւմքին ռէյի
ռիր.

— (Րէնկի աֆըզ չաշըրարագ.) Պապաճըղըմ...

— Տէրհալ ախըրա էնէրճէք հայվանը մուայէնէ իթռի
պիչարէ հայվան բէք չօգ գօչմուշ վէ եօրուլմուշ իսի. ա
յագլարընըն ռէսի իչիսիվէմէք իւզրէ նալլարընա քէչէ սա
ըրըմըշ իսի.

Գօլօնէլ, պու ռէօղէլբի պարիսանէ պիր թէպէռսիւմ իւ
լէ ռեօյլէյօր իսի. ռէլիգռանըը իսէ մատամա օլան վաղընը
ռէբիսաֆըը իսէբէք, միւթէագտա բէռէբինի գանօրըմագ իս
թէյիզ.

— Ֆագաթի պապաճըղըմ, ժան, հայվանը նէ իչին եօր
մուշ ռըը զանընընաաընըզ, ռէռի.

— Էվլառըմ, նասըլ քի ռեսիմ, սիզէ սաէթա պիր բէ
ֆիֆի սառըգ օլան իչինիչար, ֆագաթի գուրնազ բէռէբինինի
ալտաթմազտա գալդըշաճաղընըզդա, իւչ ռէօրթ ֆարասիս մէ
սաֆէռէ սաբինէ պիր կիւզէլ գըզա թէպէռսիւֆ իչչէռիչի
նիզի, վէ ճնը, իչի պին ֆըրռանգըզդ պիր հայվանը ֆէռա իւ
նիզի, վէ ճնը, իչի պին ֆըրռանգըզդ պիր հայվանը ֆէռա իւ
ռէճէք ռէրէճէռէ չիռառէթլէ ռէվռիչինիզի ռեօյլէռէնիզ սա
հա էյի օլուր, չինքի սիզէ չիռիռռէն խապէր վէրէչիմ քի,

կիչը պու հալ պիր հաֆթա ռէվռամ իսէբռէ պիչարէ հայ
ռան թէչէֆֆի օլուր.

Հըսաբյաթը բէռէբռանէ իլէ էվլառընըն սրրրընա վաղըֆ
ռմագ իսթէյէն պիչարէ Գօլօնէլ, պու ռեօղէլը իչէ, բէռէ
բինի ալտաթմազ իչին պիր չարէ պուլառնայան Ասմանէ, կիւ
չէլ վէ գօլայ պիր չարէ կէօռթէրմիշ օլառ, պինաէն ռէյհ
ռէլիգռանըը գըզըարտագ.

— Նէ՞ եառայըմ պապաճըղըմ, հէնուզ եիրմի եէսի եա
չընառայըմ, չարգ ահալիսինին ռեսիյի կիսի, այդօզը հայթ՝
գօգուսուզ պիր ժէյիէ սիր.

— Վագաա էօյլէ սիր, ֆագաթի պունը քէթմ իթմէք
ռէն իսէ իսառէը վէրմէքլիյին էվլա իսի.

— Ա՛, մազուր պուլուռուն պապաճըղըմ, պունը քէթմ
իթմէք ազըզսընառա իսիմ.

— (Գաչլարընը չաթարագ.) Իէք ալա, լաքին բէրառ ալ
թընառա ռույնա պիր բաքիպէ թէպառիւֆ օլունուր, ռաֆի
լանէ առավռան էվլառըմ.

— Ռա՛հ, ռույնա խանէսինէ պուլունմայան պիր ահ
մագ քեօյլիւ...

— Հիչ օլմազառա սիլահ ալմըշ իսին եա՛.

— Շիւպհէսիզ, թառանճալարըմ պէրառէր իսի.

Ասման, բէռէբինի հագըզաթը հալռէն բէք չօգ ուզաղ
օլան պիր եօլա առառընըզըղը ճիհէթլէ մէչիուն օլարագ,
իսթէյարէ պին ռիւրիւ չէթարէթի կէօրթէրռի, վէ քեմալի
իչիթիհա իլէ թառամ իսէբէք իբինճի միւլազաթա պէքլէռի.
ազչամ թառաճընառան ռոնրա Գօլօնէլ.

— Էվլառըմ, պէնիմ եառթազըմը պէքլէյէբէք հայվա
նըն այագլարընա քէչէ ռարմազա լուզում եօզ ռըը, մաչու
նըն այագլարընա քէչէ ռարմազա լուզում եօզ ռըը, մաչու
դէնի կէօրմէյէ կիսէպիլիրսին. ֆագաթի իչիթիյաթը էլռէն
պըրագմա, պէրառէրճէ սիլահ ալ... ռէռի.

— Օ՛, սիզ մէրագ իթմէյինիզ պապաճըղըմ.

Գիր ռաաթ ռոնրա Ասման աֆընա պինէրէք մալիմիթիզ
օլան թարիքռէն ռահիլէ վառըլ օլառ. իւք կիճէռի կիսի

հայվանները պաղլայատագ ուշ-ուշ մահալի մը-
լադաթէ մը վազելէի կ՚ելէին. լաբին պու տէֆա ատէնտէ
սանտալ կէօրինմէյօր վէ սահիլ թէնճա պուլունույօր խոր.
Արման պիրինճի տէֆա օլարագ մահալի մը լադաթա վազել
օլմուշ խոր. տէլիգանլը չիսատէթը աչդընաան նաչի պէմանը
մուդաթրէտէն պիր չարճէֆ էվվել կ՚ելմիշ օլմազլա, սաա-
թընա պագ-պագ քէնտի քէնտինէ.

— Հէյնուղ ծնա կէլմէմիշ, ֆագաթ պագալըմ կէլէճէ՞ք մի
ատ յէրէք, ամմա էլտիվէնլի գադըն իլէ պէրապէր, պիր կի-
ճի էվէլքի օֆուրտուգլարը թաշլարըն իւղէրինէ օֆուրտաս.

Պու կիճի լուլի սէմա գալըն պուլուխլար իլէ մէսթուր
պուլունուդունան մահխիաց ատղը վիճուս խոխմէյէրէք,
օն մէթրօ էօթէտէ պուլունան էշկա կէօրինմէզ տէրէճէտէ
գարանլըգ խոր. տէլիգանլը սաթը տէրնատէ պիր գարար-
թը կէօրմէյէ, վէ պիր կիսրիխթինին վուգուրնը իչիթմէյէ
չալըշարագ եվրմի ատղըգա գադար պէգլէտի. պու միս-
տէթ աշըգը պիչարէ իչին պիր ապր գադար ուղուն կէօրինե-
միս խոր.

Օ արբատա ճիհէթը ուֆուգտան կնահ զայղ օլան վէ
կնահ զուհուր խոէն պիր ըշըղըն, եամաչ եամաչ եագլաչ-
տըղը կէօրինտի. ֆիլ հագըգա սահիլէ թէգարրուզ խոէն
ֆէնէրլի պիր սանտալ իսէ տէ, ֆագաթ թամ օ արալըգ
ֆէնէր պիրտէն պիրէ տէօնտի. Արման, դիյանըն պիր տուիկա
արդադրնտա գալմըշ օլուդուղնա զահիզ օլարագ պիր իրի
ատղըգա պէգլէտի, լաբին ըշըղ թէգրար կէօրինմէյինա ան-
ճագ սանտալըն գօյու գարանլըգ իչինտէ իչէրլէտիլի, քիս-
րէք տէատարրնտան անլաչըլըբյօր խոր. տէմէք քի սանտալ-
տա պուլունտըղտը, պէրայի իչինճիյաթ ֆէնէրլէրլի տէօնտուբ-
միչղէր խոր. ֆագաթ նէ՞չին . . . Արման պու հալտէն գօրդ-
մայա պաչլատը . . .

Մէղրիբ սանտալ՝ պիչաղ էլտիվէնլի գադրնըն բուրիոգ
օլուդու սանտալ օլմայրդը, դաչադճը գայըրղնա պէնզէյօր
խոր՝ Արմանըն գալդի՝ չիսատէթլի պիր էնտիչէ իչինտէ իչէն,

գայղդ սահիլէ հանդաչտը, վէ տէրհալ պիր սատէմ գօրայա
աթլատը. տէլիգանլը պու սատէմի կէօրիւբ կէօրմէդ աղ գալ-
ար պայըլաճագ խոր. պիչաղ էլտիվէնլի գադրն վատիճտէ
պուլունմամըշ խոր. Եախար մէղրիբ Արմանա թէգարրուզ
խոէրէք, Արմանա մնալիմ օլմայան պիր տէտա իլէ.

— Մի սիս Արման, պի՞զմիխինիզ, տէյտու ատրտու.

— Նէ՞ հարատաղ պրնըղ.

— Չանընը սճիզանէմ կէօրէ, ճէպինիզտէ պիր սիկարա
պուլունմամըշ տըր.

— Նիչի՞ն ատրտունըղ.

— Չիւնքի սիկարայը հադմագ իչին պիզէ պիր գալ վէ-
րէճէյիմ քի, սիկարանըն չըդարաճագը իսաֆիֆ գիյա տայէ-
սինտէ, շու թէգրիրէյի գըրատաթ պուլուրատագ պրնըղ, տէ-
տի.

Արման պու չախարն պիչաղ էլտիվէնլի գադրն թարա-
ֆընտան կէլտիչինի անլայարագ թիթրէմէյէ պաչլայըղ.

— Սիղէ պու թէգրիրէյի քի՞մ վէրատ, տէմէտի իլէ,
չախար մէճճուլ նադիգտանէ պիր տարէթատէ պիւքիւլմիշ պիր
մէքթուպը Արմանա ուղատարագ.

— Պուրայա կէլէճէյինի իւմիտա իլլէտիչինիզ գիմնէ, տէ-
յու ճէվապ վէրտի.

Պու մէքթուպըն պրտարընտան կիսգէլ պիր գօղու ինթի-
զար խոիլօր խոր, չախար մէղրում ճէպինտէն գալ չագմագ
չըդարատագ հադը. Արման գալդի չիսատէթլէ չարբարդը
հալտէ պիր սիկարա հադրդ իսաֆիֆ ըշըղը իլէ ատթատէքի
ճիւմլէյի օգուտը.

«Տօսթում, պէնիմ պիր թագըմ էօրարը իսաֆիֆէ իլէ
մուհափ, վէ վուգուատթէ թատլի պիր գադրն օլուդուղումը տիւն
սիզէ տէօյլէմիշ խոիմ.

«Պու կիւն զուհուր խոէն պիր վագտա, վատ իլլէմիշ օ-
ատուգում միլլագատթէ հագըգ պուլունամամագ ըգըրմա տէպէտ
օլմուշ տըր. սիղ էկէր պէնի կէօրէճէյինիզ մնահալի տնու-
ատտաճագ, վէ կիճէլէյինի տէնիզ իւղէրինտէ տէյահաթտէն չէ-

քինամէյճէք պիր առէմ խէնիզ, թէզլիրէմի սիզէ իմա իտէն շահաը թէագրպ խոնինիզ։»

Մէքթուպտա խնդա եօգ իտի իսէ տէ, հէր պիր քէլիմէսի պուննէն սիյահ էլտիվէնլի գառըն թարաֆընտան օլտուղու կիւն կիպի աչիլտար իտի։

Արման, աթընը ուշուրումէն իսթիւնտէ օլտուղունտուն, հաթտա էվլատընէն էն քիւչիւք պիր թէհլիքէյէ կիրիֆիմար օլտճաղընը հէրա իմտէ, ֆէտայի հայաթէ գառար գալդըչան, վէ պէլկի տէ օ սահաթտէ տէօրթ կէօզ իլէ քէնտիսինի պէքլէյէն բէտէրինի պիլէ խաթընընտան կէչիրմէտի. շահաը մէճհուլէ նէրէյէ կիտէճէքլէրինի տահի սօրմահար. էլհասըլ Արման օ անտէ սիւնէհանընէն ուճունա գառար կիթմէյէ հաղըր օլարագ։

— Հայտէ չաբուգ կիտէլիմ, տէյէրէք, սիւրաթլա պէշ օլան գայըդա պէչիրտար. շահաը մէճհուլ քիւրէքլէրէ տարըլըպ պիր աղ աչըլտըգտան սօնրա, Արմանա։

— Պիւրէք չէքմէք պիլմ՞իսինիզ, տէտի։

— Իւիւէթ։

— Իյիլէթ իտի քիւրէյին պիր թէքինի ալընըդ, պէյլէ տահա չաբուգ կիտէրսիզ։

Արման քիւրէք չէքմէյէ մահտուտա օլան մահալտէ օթուրտու, շահաը մէճհուլ տահի ֆէնէրի հազտըգտան սօնրա տիկկէր քիւրէյէ օթուրուպ եօլ ալմադա պաչլատըլար. պիր տահաթ սօնրա տարը օլան տահիլի տէրհատէ զայէթ իրի վէ սիյահ պիր ճիամ կէօրիւնմէքլէ, շահաը մէճհուլ։

— Իչթէ օրադա կիտիյօրուզ, տէտի։

— Օրադա՞ մի։

— Իւիւէթ։

— Յադաթի օրատա Բույնէի քէօչկիւ տիւը։

— Իհթիմալ։

— Հէքթօր Լամպէյէն նամընտա պիր զադիթին մալի տիր։

— (Սէրթ պիր սէտա իլէ.) Օլտպիլիր, ֆադաթի պիզիմ կիթտիյիմիզ մահալ օրատը տըր. օ սըրատա գայըդ գարադա վարըլ օլտուղունտան, շահաը մէճհուլ տըշարը աթլայարագ, Արմանա։

— Կէլինիզ, տէմէտի իլէ, Արման, քէնտի քէնտինէ։

— Իչթէ պու զարիպ, նտարլ օլուր տա սիյահ էլտիվէնլի գառըն Բույնէի քէօչկիւնտէ պուլունտուր, տաճէպա նտարլ պիր տէպէտ պու գառընը, հէման թէճէննիւն իմտիյի բիվայէթ օլունտան միւսիւ Հէքթօր Լամպէյէնին նէզտինտէ իզտամէթէ մէճպուր իտիյօր, տէտի։

Շահաը մէճհուլ Արմանը էլինտէ թութարագ տէնիզ գըյրընտան քէօչկիւն պահճէսինէ չրդան, վէ գարիյնի քիրտամ մալիմ օլան տիկ նէրտիւպանտէն չրդարտըր. օրադա վարըլ օլտուղունտան, շահաը մէճհուլ Արմանըն գուլաղընտան էյիլէրէք։

— Հիչ կիւրիւլթիւ իմմէյէճէքսինիզ, եօգտա հայաթընըզ թէհլիքէտէ տիր, տէտի։

Պէլքի Արմանտան պաչգա պիրսի օլտա, պու թէհտիտամիզ իհտարտէն թիթրէր իտի. լաքին տէլիգանը զայէթ ճէտուր օլտուղունտան, վէ գալմինտէ աթէչի մուհապէթ պուլունտուղունտան, պու կիպի չէյլէրտէն էնտիչէ իմմէմքտէ իտի։

9

Շահաը մէճհուլ Արմանըն գօլունտան թութմուչ օլտուղու հալտէ, պահչէյի կէչէրէք գարանլըգ պիր սալճը վէ նիճնէ մուզիմ պիր տիվանխանէտէն կէչիպ, պիր գարունըն էօնիւնէ վարըլ օլտուլար, գըլաղուզ գարույը աչար աչմադ զայէթ չէտիտ պիր պիչա կէօրիւնտու. մէրգում Արմանա։

— Գուբատա տըր, կիրինիզ, տէտիքտէն սօնրա զայա օլտու։

Արման, մանվի իրէ բտէն գումաչլար իլէ տէօչէլի զայէթ

կիւզել պիր օտանըն գարաւար էօնիւնտէ պուլունույօր իտի. միւթէվէֆիյէ մատամ Մարէթ ուր Լուիզեիյէ այլա պուլունան պու օտանըն իչինտէ, զայէթ միւնթազամ պիր գօլթուգ ատնատալաբնա գուրուլուշ, վէ ամէնչին գարշըլընաս օֆուրմուշ օլան սիյահ էլտիվէնի գատըն, զայէթ լամիյի պիր հաբաթէթ իլէ գարաւը գատանտաբնը Ամաննա իչարէթ իյլէտի. տէլիգանըլը ալտըդը էմրի իճրա իմտիխանէն ատնա, մուտաթէյհա քէլամէ ագագ իտուպ.

— Շիմտի շուրայա կանըմնա օֆուրուպ... տէյէրէք, կանը պաշընտա պուլունան ատնատալայը կէօսթէրտի. Ֆաղաթ Ամանն ակամիյինէ տօղրու գօչարագ, վէ հուզուրընտա տիդ չէօքերէք, մէզպուրէնին էլինի գավրայըպ էօրմէյէ վէ հայրան հայրան ատլագը սիյմատընտա պագտայա պաշյատը, վէ խահիշ իլէ.

— Ա՜հ, ատէպա բիւյա՛ մը կէօրիյօրսուն, տէտի.

— Խա՛յր, բիւյա կէօրմէյօրսունըզ... գարշընըզտաքի տէվամիյինիզ գատըն ատը. սիզի պուրայա կէթիրմէք իչին հէր տիւրլիւ թէհլիքէլէրի կէօզէ ալտըրտըմ.

— Թէհլիքէլէ՛ր մի.

Տէլիգանըլընըն գալմինատ էվվէլճէ ույանմըշ օլան գրագանճլըգ ամէնչի, թէքրար ատէվիէնմէյէ պաշլամըշ իտի.

— Էվվէ՛լ, սիզի պուրայա գատալ խոշխմ, պէնի բէք պէօյուք թէհլիքէլէրէ կիրիֆի՛ար խէպլիկիր.

— (Մաղրուրանէ.) Եանըլըյօրսունըզ, մատամ, պէն պուրատա պուլունուգճա, սիզի իհթիմալ վէրտիյինիզ թէհլիքէլէրտէն մուհաֆազա խէպլիկիրիմ.

— (Պաշընը սալայատագ.) Պէնի մուհաֆազայէ գալդըմտագ մանվ իմմէք տիր.

— (Թէլաշ իլէ.) Նա՛ Բաղդիմ, հօգսա պէվճինի՛զ մի վար.

— (Դայէթ միւէսսիր պիր ատաս իլէ.) Խա՛յր.

— Էօյլէ խա սիզին իչին նէ՛ թէհլիքէ օլասիկիր.

— Կէրէք պէնիմ վէ կէրէք սիզի իչին էօլիւմ թէհլիքէսի մէլհուզ ատը.

— Օ հալտէ պիր քիմսէնին նէտը իգթիտարընտա պուլունույօրսընըզ տէմէք տիր.

— Էվվէթ.

— (Ընտախլ իլէ.) Մատամ, տիւնքի նէմինինիզի ունութտունը՞զ մը.

— Սիզէ պիր նէմի՞ն մի իմմիշ խոմ.

— Էվվէթ.

— Նէ՞ իչին.

— Նէմին իմմիշ խոնիզ քի, էկէր սիզին պիր ատէմի տէվմէնիզ լազըմ կէլէճէք օլսա...

— Օ ատէմ սիզ օմուշ օլաճագ խոնիզ, տէյի՞լ մի.

— Էվվէթ.

— Բէք էյի, նէտը իգթիտարընտա պուլունուգում քիմսէյի տէվմէյիմի սիզէ քի՞մ տէօյլէյօր.

— Էկէր սիզ ատը տէվմէյօր իսէնիզ... էկէր զէվճինիզ տէյիլ իսէ...

— (Գարխտանէ.) Վատիմի իմթիար իլլէտիյինիզ հալտէ, սիզ քէնտի նէմինինիզի ունուտույօրսունըզ.

Ամանն մատամին էմվալը պարխտանէսինտէն գօրգուս, մուտաթէյհանըն կէօզլէրինտէն ամէնը հիտտէթ ատչըլըյօր իտի, ատնընտա պիր թագըմ չըղկըլար բէկյտա օլմուշ, վէ ատատագլարը զաղաալընտան թիթրէմէյէ պաշլամըշ օլուպ մատրատանէ.

— Պէնիմ ահվալը խուտահիյէմէ տայըր պիր շէյ անլատմայա գալգըշաճաղընըզտա տայըր իմտիյինիզ նէմին իւզէրինէ, սիզի գատալէ բիւյա կէօսթէրտիյիմի տէրհահէրը իտինիզ տէտի.

— (Մըրրըլտանդատագ.) Հագ գընըզ վար.

— Էկէր հէր տիւրլիւ թէհլիքէլէրի կէօզէ ալտըրատագ, սիզի գատալ իմտիյիմէ գանատի կէթիրմէզ, վէ ահվալը խուտահիյէմէ տայըր մատիճահի ալմագ իտթէյէճէքսինիզ, հէման չիմտի կիտինիզ, պիր տահա պէնի կէօրէմէյէճէքսինիզ.

— (Տիզ իսթիւնէ տուչէրէք .) Ախվ խոհնիզ, գուսուր խթոխմ. . .

— (Թէպէսիւմ իլէ էլինի ուզատարադ .) Սիզոէ պէնի ախվ խոհնիզ, սիզէ գարշու զալխմանէ մուսամէլէսէ պուլունասմ, հալ պու քի պէնի սէվմխինիզի պիկիր խոխմ,

Արման պիր նազրէլի սուրուր ախթարադ կէնճ գասրնըն էլինի թէքքար թէքքար էօմէյէ պաշլասաք . մուսաիլէյհա իսէ չէօյլէճէ տէվամ խթոխ .

— Ախվ խոհնիզ, էկէր պէնի հազըդախթէն սէվէյօր իսէնիզ, էթրաֆըմըզ իհսախա խալէն էսրարը անլասմայա չալըշմայըզ անճաղ պու հալաէ սէվինիզ .

— (Մուխթյանէ .) Բէք էյի .

— (Արմանըն սաչլարընը էօդչայարադ .) Սիզ հէր ագշամ պուրայա կէլէճէքսինիզ . . . Ֆագաթ սիզի, էա պէնի էօղուրմէսի մէլհուզ օլան սաէմին քի՛մ օլասուդունը, վէ նէ իչին Ուչնէի քէօչկիւնաէ պուլունասուդունու սօրմայընըզ. պիրսաէ կէլօղլինիզդաէ էանընըզդասա սիզսա պուլունմամալը սըր, հայաէ սրթըզդ կիսինիզ, պիր սաագըզդա սաահա պուրասաա պուլունմամընըզ, աղիմ թէհլիքէլէրի մուճիսէ օլսուր, հայաէ Ալլահ սէլամէթի վէրսին .

Գու էանասէ ուզագասան պիր սվ պօրուսը սէասաը իչիտինճէ, սիչսա էլսիվէնլի գասրնըն սիչմասընասա պիրսէն պիրէ պիր էսէրը սէհչէթ կէօրիւնաի . սէլիգանլը սէվկիսինինն սօրմուշ օլսուդու հալաէ .

— Կի՛սին, կի՛սին, վագթի սըր, սէմէսինէ ճէվապ վիրմէք իւզրէ իչէն, սիչսա էլսիվէնլի գասրն օսասրն գասուսրնա գօշուզ սչարադ էլի իլէ իչի քէրրէ վուրսաս . Արմանը կէթխմմիշ օլան չախա գօշարադ կէլսի, վէ մուսաիլէյհա Արմանա .

— Սէլամէթ իլէ, էարըն կինէ կէօրիշիւրիւշ, վագթը մուսայէնաէ սասնասալը պուլուրսասնըզ, սէյէրէք վէ Արմանը սիվանխանէյէ իթէրէք գասրսը գասրսաը . սէլիգանլը պիր քէլիմէ պիլէ թէլաֆֆուզ իթմէյէ վագթի պուլասմամըշ իսի .

Մէճհուլ գըլաղուզ, սէլիգանլըըն էլինաէն թուխարադ պահճէյի կէչմէքլէ սահիլէ կէօթխսրսի, վէ օրասաա պուլունան սանսասալա բաքթիզ օլասուլար .

Արման պիր սասաթ սօնրա հայվանընը պաղլասըղը մահալաէ պուլարադ պինախքաէն սօնրա, ճիւղի միսասէթի գարճընասա խանէսինէ սասխլ օլմուշ խոխ .

Գօլօնէլ հէր նէ գասար էամխըշ խոխ իսէ սէ այսմամըշ օլասուդունան, էվլասրնըն սվսէթինի սուլարադ քէնասի քէնաինէ .

— Արմանըն Բարիզաէ կիրիֆխարը բէնչէյի հավլինաըը օլասուդու օ մուհասէթը ֆէլաքէթսվէրսէն, պու հալ սասահա էվլա սըր, պու հալաէ էվլասրմ դուրթուլմուշ սէյմէք սիր, սէյոխ .

* * *

Գու վագասասէն սօնրա կէչէն իւչ կիւն պիր գաչ քէլիմէ իլէ պէյան խոխէպիլիր . Արման հէր ագշամ վագթը մուասյէնաէ խանէսինասէն չըգարադ սէնիզ գըյրսրնա կիսէր, սանսասալ իլէ շախար մէճհուլը պուլուր, Ուչնէի քէօչկիւնէ ագիմէթի իլլէր, վէ հէր սէֆասը կիսի սիչսա էլսիվէնլի գասրնըն օսասրնա խոխալ օլունուր խոխ . Արման սասյիսա սէվկիւլիսինի իլթիֆաթ իսէր վէ մուխթէպէսիւմ պիր հալաէ պուլարադ, մուսաիլէյհանըն նէզարինաէ պիր սասաթ գալըզ սիլպէր սիչմասրնա պագար վէ աչգ ու հալինաէն պահա իսէր խոխ .

Սիչսա էլսիվէնլի գասրնըն հալի՝ սէլիգանլըյը սէվմէյէ պաշլասըղընը կէօսթէրմէքսաէ օլասուդունան, Արման վագթինի պէքլէմէքսաէ, վէ գաթան տայիրէյի էսէպինն խոխճինէ չըգմամագասա խոխ .

Տայիսա պիր սասաթ միւլագաթասան սօնրա, սիչսա էլսիվէնլի գասրն պիրսէն պիրէ .

— Շիմսի կէլիր, կէլիյօր, կիսին, կիսին սէր, վէ Արման մէսինի աչգ օլարադ սվսէթ իսէր խոխ .

Ամման, սիյաղ էլտիվէնլի գաղրնը իղաթա իսէն էղարը քէշֆէ չալըշմանագ իւղրէ նէմին իֆմէվ օլաուդունաման, քիմին կէլտիյինի կէօմէք իւղրէ պիր հարապէֆ պիլէ իֆմէքսիզին կիսէք, վէ քէնաիսինէ դըլաղուդըդ իսէն չաղաը մէճհուլէ դաֆան պիր շէյ ողմագ վէ ուղա թաղդըդաֆէ գալդըշմագ իսի։

Մաղաֆին, ոէօրսիունճիւ կիւնիւ ոէլիգանըը մագուդէսինին պուլունուդու օղանըն դաբուարնաման կիրէք իչէն, գալգինէ ղարիպ պիր հըղա կէլէրէք, քէնաի քէնաինէ։

— Ֆիմ պիլիր, պանա անճագ էլինի էօրսիրմէյ միուսաաղ իսէն պու գաղրն, իհֆիմնագ քի տիկէր պիրիսինին աղուշը մուհաֆէֆինէ աֆրըլարագ պէնիմ իլէ իսֆիհղա իսկիյօր. իհֆիմնագ քի հուզուրընաա քէմագի հիւրմէֆ վէ րհայէֆլէ տիղ չէօքերէք գալըրղըմ շու գաղրն, պէն կանընաման այրըլըր այրըլմագ դօրդուդու, վէ ղաղա ողրուդը ոէվմէկի ղաէմի կանընա ալարագ զէվգ ու ոէֆհայէ ղալըշօր, ոէմէքսէ իսի։

Պու ֆիկրը, ոէլիգանըլյը օ գաղար մուդղէղ իլլէսի քի, սիյաղ էլտիվէնլի գաղրնա գարշու օղան հայինի ֆաղիլ իլլէսի. Ամման մագուդէսինին կանընա օֆուրարագ, քէնաի քէնաինէ։

— Էվվէֆ, միւֆլադա պու գաղրնըն պէնի ոէվիպ ոէվմէսիյինի անլաղալըյրմ, ոէսի։

* * *

Պու միւլադաֆէ նէլէրը կէշէի, ղաղա ողրուդը Ամման նէ հօրաա մուղամէլէյի նալայղդէսէ պուլունաղ։ պու մէսէլէ սիյաղ էլտիվէնլի գաղրն իլէ Աբմանըն պէշինինէ պիր արրը օլարագ գալդը. պիղճէ մագիւմ օղան պիր շէյ վար իսէ, օ ղաղա կէնճ գաղրնըն ֆաճգիր իսիլմիշ պիր զըղալիշա ֆաղրը իլէ այաղա գալգարագ վէ էլի իլէ գաբըյը կէօղֆէրէքէք։

— Զըգըն, կիսինն, ոէյու էմի վէրմիշ օլմադը ողը։

Սիյաղ էլտիվէնլի գաղրնըն ոէղաղրնաղա օ ոէրէճէ էաէրը հիղաճէֆ վար իսի քի, ոէլիգանըը գօրդմագա վէ քէնաինինի ունուղաղագ վալիսէֆինէ հիւրմէֆէ գուղուր իլէ միւֆադաղը ֆէէոիպ օղան պիր քիւչիւք չօճուգ կիսի ֆիֆքէմէյէ պաշլագը. պիչագէ ոէլիգանըլյըն գալգինուէքլի ոէհչէֆ, քէնաի էլի իլէ ղաղաոէֆը հալինի մագով իֆմիշ օղան քիմսէնինն հըղա իսէճէյի էնաիչէոէն ևիւզ գաֆ պէֆֆէֆը իսի։

Ամման ղաֆի այաղա գալգըը. պիչագէնինն հալի քէք աճըրըր ոէրէճէոէ օղուգ, իչի ֆաղաոիքինա ղալանըյօր, վէ կէօղէրինուէն ևաչլար ադըյօր իսի։ Մէրգում ալտըրը էմրէ իֆաղաֆ իսոէրէք, գաղաղաան չըգմագ իւղրէ պիր ղաղաֆ ֆաղաը իսէ ոէ, ֆէրէղաղուղա իսոէրէք ոէօնաիս. պաղնըն իւզէրինէ սիյաղ էլտիվէնլի գաղրն գայրէֆ հաղիսաղնէ վէ ամիրաղնէ պիր ֆաալը իլէ։

— Տահա ղաղրայօֆմաուդունըզ, սիղէ ոէճֆ օղուն ոէյօրաս, ոէյինճէ, ոէլիգանըը պօղուգ պիր ոէղաա իլէ։

— Աոիյօ մագաս, ոէսի։

Ամման մագլուգ օղաուդու հալաէ նաոիուաը իլէ բիուճաֆ իսէն պիր ղաղէր կիսի ճէղաուբաոէ պիր ֆաալը ալարագ գաբույա ղօրդուլաղ, վէ արգաղրնա պիլէ պագմագիյարագ ղբշաալը չըգմագ իւղրէ իչէն, սիյաղ էլտիվէնլի գաղրն։

— Ամման, ոէյու քէնաիսինէ չըգըբըղ։

Մումանիլէյհանըն ոէղաղաը մուգնի, վէ հալավէֆլի պիր աֆիվ գաղար լաֆֆիֆ վէ բէք պիյաոէ ֆէէոիպաղիչա օղնաղրլա, Ամման սիւլաֆլէ ոէճօնէրէք միւֆադէրհմանէ պիր ֆաալը իլէ ոէվկիւլիսինին ևիւզհունէ ալագաը, պիր ղաղրգա էվվէլ հիղաոէֆինուէն աֆէշ քէնիմիշ օղան կէնճ գաղրն, չիմաի հալավէֆ ու լէֆաճիէֆինն միճէղաէմ պիր հէյգէլի օղնուշ իսի. աչգ ու մուհաֆէֆ ֆէէոիպ իլէ էվվէլի հալ ու հիղաոէֆինի ունուղաան Ամման, կէրի ոէճօնէրէք վէ նէրէ գաղաղաղ։

— Պու ոէֆհա ղաղ աֆիվ խոնիկ մագաս, ոէսի։

— Սիզ չաշգըն, պէն ան պիլա իմթիյար զալիմէ յիմ. ֆագաթ պու հալիմ, չիմնիյէ գառար կէչիրտիյիմ ֆէլաքէթլէրին թէէսիրի իլէ հառըլ օլմուշ օլառուզունառան, պիթթապի մագուր ֆառմուլմայըլըմ, սիզ ան պէնի աֆիվ իտինիզ։

Ամանըն հէյէճանը գալպի քէապը սիքքունէթի կյլէմիշ, վէ սէվիլմէքտէ օլառուզունա գանի օլարագ պիհնինառէքի չիպհէլէրի զայիլ օլմուշ իտի։

Ո արբառա սառաթ օնը վուրառու, էվէլքի կիւնլէր օլառուղու վէճհէյէ, գառընըն պիրտէն պիրէ ֆիֆթէյէրէք բէնկի ամառը, վէ հէման Ամանա։

— Կիտին, չաբըգ կիտինիզ, ոէտի։

Կէնճ գառընըն սէառառընառա տառրը խէվֆ ու թէկաշ վէ սիյմառընառա ալայիմի տէհշէթի կէօրիւնիյօր իտի. Աման գառթույա տօղրու կիտէրէք։

— Ասիյօ, հարըն կէօրիշիրիւ, ոէտի։

— Խայր։

— (Հայրէթի իլէ.) Նասը՞լ հարըն կէօրիշմէ յէճէ՞քսիզ։

— Խայր, հարըն կէօրիշմէ յէճէյիզ։

— Նէ՞ իչին։

— (Բառմաղրնը տուառադլարը իզէրինէ գօյարագ.) Ոէպէպինի պէյան իտէմէմ։

— Ֆագաթ պէն մէրագ իտիյօրում։

— (Խթառ հօղրու.) Սիզ էարարըմա տայըր պիր շէյ առմառադա էէմին իմթիշ իտինիզ։

— (Պաշընը էյէրէք վէ մրրըլտանառագ.) Տօղրու. (Պիր առըմ կէրի չէքիլէրէք.) Սիզի նէ՞ վագըթ կէօրէճէյիմ։

— Իւչ կիւն սօնրա։

— Պուրառա՞ մը։

— Խայր... պէլքի... պիլէմէմ... սիզէ իչար իտէրիմ։

Ո էանառէ էինէ ուզագտան պիր ավ պօրուզը սէառառը իչիտիլէրէք, սիյահ էլտիվէնլի գառըն.

— Աման հա Բառպիմ, կէլիյօր, կիտինիզ, ոէյէրէք,

Ամանը տիվանհանէյէ իթի վէրտի. օ անառէ գարու արգաբնառան գարանարագ, Աման իբի տագըգա գառար գարանըգտա գալտը իսէ տէ. պիր ազ սօնրա պիր էլ մէրգումը գավրայարագ։

— Կէլինիզ, ոէմէմ իւղէրինէ, Աման հէր վագըթի դըլազուղըն սէառառընը թառընարըղընառան մէրգումը թէագըզ իլլէտի. խըտմէթքառ, տէլիգանլըյը տիվանհանէ, սալօն վէ պահճէտէն կէչիրէրէք նէբտիւզանըն պաշընա կէլտիկը։

Տէլիգանլը, նէբտիւզանըն պիրինճի գառէմէմինէ այագ պառարղը սրրառա, պահչէնին պիր թարաֆընառա օ անէ գառառր կիղկէմիշ օլան պիր առէմ իլէրիյէ ատղրու պիր առըմ ադթը։

Ճախար մէրգում գօլունը գալտրրարագ էլինառէ պուլունառն թառանճայը Ամանա տօղրու ադթէչէմի։

Գու առէմ եիւզ պաշը Հէքիթօր Լամպլէն օլուգ, գըսգանճլըղընառան նառի Ամանէ տույի գառա իթմիշ իտի։

8

Հէքիթօր Լամպլէն Բարիզառէն ավառէթ իտէլի պէշ կիւն օլմուշ, պու պէշ կիւն զարֆընառա մէրգումըն չէքմիշ օլառուղու ըղտրրառը գարիյինի քիրառմէ անլաթմագ իչին, ավառէթի կիւնհիւնէ նագլը քէլառմ իթմէէլիյիզ։ Եիւզ պաշընըն բագիզ օլառուղու բօսթա արառագառընըն քէօչկէ վուառլինառէ, սիյահ էլտիվէնլի գառըն իլէ գօնիթ Արլէֆ տէհնիզառէ օլուգ, Աման իլէ պիրինճի միւլագաթառէն ավառէթ իթմէէք իւղրէ իտիլէր. եիւզ պաշը, միսաֆիրլէրին նէբտառէ օլառուգլարընը քհահեայէ սիւալ իթմէօի իլէ, քհահեա.

— Մաժէօր իլէ մառամ՞ առհիլի պահրէ հնէրէք պիր առնառագա պինառիլէր, ոէտի։

— (Հայրենի իւր.) Պիր սանասը՞լ մը, քէօշքաե սանասալ եօղ, պալըգճըլար տա ասլա պու թաբաճիա կելմէզլէր։

— Պու պիր պալըգճը սանասալը ատիկլ խոի։

— Եա նէ՞ խոի։

— Աաէքիա քիւրէքլի քիւչիւք պիր կէմի խոի։

— Նէ՞ըէսէն կէլոի։

— Մալիւմ ատիկլ, հէր հալաե էնկինաէն կէլմիշ օլմալը։

— Ո գայըղա՞ մը պիճաղիկը։

— Պու գայըղըն, կէլէճէկլի միսաֆիրլէրին մալիւմի օլմալը խոի քի, մասամ Մաժօրա «Հայաե աշադա ինէկիմ, սանասալ չիմոի կէլիր» ատիկոր խոի։

— Կիտէլի նէ՞ գասար օլաս։

— Թախմինէն իքի սաաթ գասար օլմուշ ալը։

Հէքիմօր պահճէկլէ չըգարագ ուզուդա պիր նազալը ամթալը։ Հիչ պիր շէյ կէօրինմէյօր խոի։ զամանէն էնսոիչէ իչինաե պուլունան գալագի, ո արդասա պիճն սիրուրլու խէզիճ ու ատէշէճի իլէ ասլաս։ քիմ պիրիր՝ ապէլճի քէնարսինինն զայագապէճիի էռնասրնաա, կիճճ կիէնաիուզ խասիրընաան չըգարագըը պու գասրն, իրիճխճաագ իլլէսինի ճինայէճինն պիր էսէրինի կէօրմուշ ալը...

Ինճինալ քի քէօշկիւն իրասմէճքսարլարընաան պիրիսի, զայագ օլան ժէրմէնինն էարարընաա վագըճի օլարագ քէնաի սըրրընաա քէշճի իճմիշ ալը։ սագըն կէնճ գասրն պիսճիճն պիրճիճնէ պըրսագըագ կիճմիշ օլմասրն։

Պէլճի սիյահ էլսիվէնլի գասրն մէզճիս սանասալա պիռնէրէք պիր միլագաճը աչըգանէյէ կիճմիշ ալը...

Պու ռօն ֆիկիր, Հէքիմօր իչինն էվիվէլճի ֆիկիրլէրսուէն առհա չէռիս խոի։ Ճանկի օլասւգունըն առչյուլարագ ալչագ պիր գաճիկ կիսի ճէրճ խոիմէռինի, ալասաարըմասրնաա միւրասճահ կէօրիւյօր խոի։

Հէքիմօր պու կիսի չիսագէլէր իլէ կէօպէրինի վաաի պահրը Մուհիճէ ռիրմիշ հարարէճռիսի օլարագ գասրճը խոի, էչհալը ուզագաան պիր սանասալ կէօրիւլսիս, Հէքիմօրըն

կէօպէրի պիրսէն պիրէ գարարարը, առհիչէ առգրս կէլմէքառ օլան պու սանասալըն առբունինառ իւչ քիչի օլուպ չիսագէռիզ պունարսր գօնճի Ալրէճի իլէ սիյահ էլսիվէնլի գասրն օլասւգու կիսի իւչիսճիճսիսառ նէրիսառէն կէլսիչի մէճճուչ օլան գայըղճը խոի, պայըրմագ առբէճէչէրինառ կէլմիշ օլան նիսպ պարը առհիչէ էնէրէք մուսմսիչ-հիսմայը խոիխգարաչ խիմմէք խոիճէռի։

Ճագարի գարագինառ բէչյուս օլան հէչյէճան, պուլունասւգու մառհալառ գարսիասրնը իչյագաչ խիճարիսչի կիսի, սառհիչէ էնմէք, առվառիչի գասրնըն հարարէիինն թէճճաճուս սիմէք օլաճաղընաան, պուլունասւգու մառհալառէն պիր հէրէ այրըրմասրը։

Պիր գարչ սագըգա ռօնրս սանասալ առհիչէ եառնաչարը, սիյահ էլսիվէնլի գասրն չէվիք պիր հարարէիինչէ գասրճն իւզէրինառ առիչասրը, պարառէհս գայըղճըյա պիր իչարէիի խիմմէքճէ, սանասալ առբհալ այրըրարագ կէօգառէն նիհան օլասւ։

Մասամ իլէ գօնճի Ալրէճի, Հէքիմօրը նէրսուճասրնաան պաչինաա կէօրէրէք միւիճէաճիսգ օլասւգուլար։ Համարա կէնճ գասրն պիր իճէլաչ սառհի կէօճճէրմիշ խոի։ գօնճի Հէքիմօրա խիճմասրէն։

— Նաա՞ըլ, սիզմիսի՞նիզ միւսիւ, առէռի։

— Լիվէրի պէնառէնիզիմ։

Եվէզ պայը պու քէչիառէչի պօղուգ պիր սէռա իլէ սէօյլէմիշ, վէ պառէհս սիյահ էլսիվէնլի գասրնը սառիճիանէ սէսուիյառիշ խոի քի, կէնճ գասրն էլինի Հէքիմօրա ուզասառագ։

— Գօնժուր միսիւ, առէռի։

Հէքիմօր մասասրն էլինի իռուիասւգու սրրասաա, եվէզ պայընըն իճիճրէմէքառ օլասւգունը մասամ հըրա խիմմիշ խոի։

Գօնճի։ – Նէ՞ վագըճի կէլսինիզ ապիզիմ։

Հէքիմօր, առէրին պիր ըղիճրասագ իլէ մուզիառրագ օլասւգունը կէօճէրիր սասրէճառ։

— Պիր սաաթ գաւտար օլսուս , ֆագաթ սիզ նէ՞րէտէն կէլիյօրսունուզ , տէյու սօրսուս ։

Մատամ. – Կիւզէլ պիր Բէրամէնտէն կէլիյօրուզ ։

— Ոու սանտալը նէ՞րսէն պուլսուսունուզ մատամ։

— Ա՛, պու պիղիմ սըրրըմընզ տըր ։

Մատամ պու սէօզիս կիւլէրէք սէօյլէմիքտէն սոնրա , գօնթա լաթիֆ պիր նազար աթմասը իլէ . Արլէֆ քէմալի թաղիմ իլէ էյլիսի ։

Հէքթօր . – Նէրէտէն պուլսուզսունուզը պիլմէք պէնիմ իշին էլզեմ տիր . . .

Գօնթ հիչ ճէվապ վէրմէտի , ֆագաթ կէնճ գադըն օլտուգճա պարիսանէ պիր թաւը իլէ .

— Պիլիրսինիզ քի սաաթ օն պիրէ կէլսի , պունընլա պէրապէր պիզ հէնուզ տրշարսա պուլունույօրուզ , արթըզ սիզէ կիճէլէր խայր օլսուն տէյէրէք օտանա չէքիլէճէյիմ , տէտիքտէն սոնրա Արլէֆին գօլթուղունա կիրէրէք վէ ևիւզ պաշչա էլի իլէ պիր սէլամ իշարէթի իտէրէք թէպահուս իյլէմի ։

Հէքթօր . – (Ոու մուամէյէտէն գօրդարագ .) Ֆագաթ գօնթ ճէնապէլերի , զաթը վալալերի իլէ պիր աղ կէօրիչմէք խաթէր իտիմ ։

— Պա՛հ, եաբըն սապահլէյին գօնուշուրուզ, Ապահա ըսմարլատըզ , Ապահ բահաթլըզ վէրսին ։

Ոու սըրսաա սիյահ էլտիվէնլի գադըն տէօնէրէք գայէթ լաթիֆ պիր սէտա իլէ վէ միւթէպէսսիմանէ .

— Ապահա ըսմարլատըզ միւսիւ , պու հալիմտէն սօլայը աֆվըննըզը թէմէննի իտէրիմ, չիւնքի տէնիզլին սէրին հէվասը պաշըմա պիր աղ ադրը վէրտի , ինշալլահ եաբըն կէօրիչիւրուզ, տէտի , վէ Հէքթօրը շաշգին պիր հալտէ պըրագարագ թէպահուս իյլէմի ։

* * *

Կիրիֆթաթը բէնչէյի աշգ օլան Հէքթօր, օ կիճէյի ույգուսուզ վէ միւտհիչ խէյալաթ իլէ մէմլու օլարագ կէչիր-

ան , նէրէտէն կէլսիյի մալիւմ օլմայան պու սանտալ պէօյլէ սօուգ պիր կիճէտէ իճրա օլունան պու սէֆիլը , վէ պու մատամէյէ տայըր գօնթ իլէ կէնճ մատամընն պիր չէյ սէօյլէմէմէք իչին օլան արզուլարը , եիւզ պաչընըն պիհնինի թէրիչան իտէրէք ույգուսուզլուզունա սէպէպսիզէմ վէրմիչ իտի ։

Լամպէյն ադագը վիճառանի իլէ սօն սէրէճէ մուղթադըզ օլարագ , միւթթասիլ կէչմիչ հալէրի սէրմասթըր իտիյօր իտի . միւթէվէֆիյէ զէվճէսի մատամ Մարէթ կէօրիւնտի . օ պիչարէ գադընըն խէյալի սէհչէթիչթիճանի , Հէքթօրըն միւչէվվէչ օլան պիհնինտէ , պօղազընտա էսէրը ճինայէթի , կէօղէրինտէ աֆէչի քին ու հիստէթի օլտուզու հալտէ կէօրիւնմիյօր իտի . . .

Օ էանատ Հէքթօրըն հէյճան ու ըզթըրապը ֆէվգէլատէ օլտուզունտան եամաղընտան գալդըզ չամտանը ապտադ , պիր ազ ֆէրահլանմագ իւզրէ պահճէյէ կիթտի , մահիթաձ ալէմի նուր իլէ միւնէվվէր իթմիչ իտի . Հէքթօր սապահա գադար տօլաչարագ չաֆիագ իլէ պէրապէր օտապունա ավտէթ իյլէմի , վէ քէնտիսինի եամաղընըն իւզէրինէ աֆիարագ տէրին պիր ույգույա տալար , սապահ տօգուզ բատտէլէրինտէ օտանըն գապուտը վուրուլմագլա կէօղլէրինի աչտը , գօնթ Արլէֆ գապուտան իշերի կիրէրէք .

— Ապիղիմ, մատամ գալդալը էբէյիճէ վագըթ օլմուչ տըր , ասէմէտ իլէ , Հէքթօրըն պիրտէն պիրէ աֆէչի աչգը իչթիսալ իտէրէք .

— Ա՛, տէյու հայգըրտը ։

— Մատամ ճէնապլէրի , տուն կիճէքի թաւըը պարիտանէսինտէն տօղայը արզը իթիգար իթմէք իւզրէ սիղի պէքլէյօր , նէ եաբմալը, քէնտիսի պիր ազ հատիա միզաճ տըր ։

— Լմֆինիղ թաապիյիմ, չիմտի կէլիրիմ միւսիւ գօնթ ։

— Իղթիվամընըզ իչին ըւղուրմի օլան էվրագը ճէմ իթտինիզ մի ։

— (Ոու սիւալտէն մէճպուռն օլարագ .) Լվվէթ միւսիւ ըգօնթ , թանըղիմ իթտիրմիչ օլտուզում գօնթրաթի վարա-

— Պիր սաաթ գատար օլտու, ֆագաթ սիզ նէ՞րէտէն կէլիյօրսունուզ, տէյու սորտու։

Մատամ. – Կիւզէլ պիր Բէրամէնատէն կէլիյօրուզ։

— Ու սանատալը նէ՞րտէն պուլտունուզ մատամ։

— Ա՛, պու պիղիմ սըրըմըզ տըր։

Մատամ պու սէօզիւ կիւլէրէք սէօյլէտիքտէն սոնրա, գօնթա լաթիֆ պիր նազար ալմտաը իլէ. Արկէֆ քէմալի թաղիմ իլէ էյիլտի։

Հէքթօր. – Նէրէտէն պուլտուղունուզը պիլմէք պէնիմ իչին էկզէմ տիր...

Գօնթ հիչ ճէվապ վէրմէտի, ֆագաթ կէնճ գատըն օլտուգճա պարիտանէ պիր թավր իլէ.

— Պիլիրսինիզ քի սաաթ օն պիրէ կէլտի, պունընլա պէրապէր պիզ հէնուզ տըչարտա պուլունույօրուզ, արթըզ սիզէ կիճէլէր խայր օլսուն տէյէրէք օտամա չէքիլէճէյիմ, տէտիքտէն սոնրա Արկէֆին գօլթուղունա կիրէրէք վէ եւուզ պաչըյա էլի իլէ պիր սէլամ իչարէթի խաէրէք թէպահուտ իյլէտի։

Հէքթօր. – (Պու մուամէլէտէն գօրդադտադ.) Ֆագաթ գօնթ ճէնապէլէրի, զաթը վալալէրի իլէ պիր ադ կէօրիչմէք խաթէր խոսի.

— Պա՛հ, եաբըն սապահլէյին գօնուչուրուզ, Ալլահա ըսմարլադտըզ, Ալլահ բահաթլըզ վէրսին։

Պու արդատա սիյահ էլտիվէնլի գատըն տէօնէրէք գայէթ լաթիֆ պիր սէտա իլէ վէ միւթէպէսիսմանէ.

— Ալլահա ըսմարլադտըզ միւսիւ, պու հալիմտէն սոլայը աֆվընըզը թէմէննի խաէրիմ, չինքի տէնիզին սէրին հէվասը պաչըմա պիր ադ ադրը վէրտի, ինչալահ եաբըն կէօրիչիւրուզ, տէտի, վէ Հէքթօրը չաշդըն պիր հալտէ պըրագադտադ թէպահուտ իյլէտի։

* * *

Կիրիֆթադը բէնչէյի աչդ օլան Հէքթօր, օ կիճէյի ույգուսուզ վէ միւտհիչ խէյալաթի իլէ մէմլու օլարագ կէչիր-

տի, նէրէտէն կէլտիյի մալիւմ օլմայան պու սանատալ պէօյլէ սոուդ պիր կիճէտէ իճրա օլունան պու սէֆէր, վէ պու մատատէյէ տայըր գօնթ իլէ կէնճ մատատընըն պիր շէյ սէօյլէմէմէք իչին օլան արզուսուրը, եւուզ պաչընըն գինէնինի քէրիչան իտէրէք ույգուսուզլուղունա սէպէպիյէթ վէրմիչ խոսի։

Լամպլէյն ադադը վիճանան իլէ սօն տէրէճէ մուղթադրըզ օլադադ, միւթթադիլ կէչմիչ հալէրի տէրիտաթըր խոյօր խոսի. միւթէվէֆիյէ զէվճէսի մատատ Մարթէթ կէօրիւնտի. օ պիչարէ գատընըն խէյալի տէհչէթիչթիտալի, Հէքթօրըն միւշէվվէչ օլան գինէնինտէ, պօղազընատա էսէրը ճինայէթի, կէօղէրինտէ աֆէչի քին ու հիստէթի օլտուդու հալտէ կէօրիւնիյօր խոսի...

Օ էսնատատ Հէքթօրըն հէյէճան ու ըղթըրադը ֆէվգէլատէ օլտուդունատան եաթադընատան գալդըգ չատռաները ադադադ, պիր ադ ֆէրահլանտադ իւզրէ պահճէյէ կիթտի, մահիթատ ալէմի նուր իլէ միւնէվվէր իթտիչ խոսի. Հէքթօր սապահա գատար սօլաչարադ չաֆադ իլէ պէրադաէր օտապընա ավտէթ իյլէտի, վէ քէնտիսինի եաթադընըն իւզէրինէ աֆադարադ տէրին պիր ույգույա տալադ, սապահ սօգուդ բատատէլէրինտէ օտանըն գարուսը վուրուլմադլա կէօղէրինի աչադ, գօնթ Արկէֆ գարուստան իչէրի կիրէրէք.

— Ադիղիմ, մատատ գալդալը էրէյիճէ վագթի օլմուչ տըր, ա՛էմէտի իլէ, Հէքթօրըն պիրտէն պիրէ աֆէչի աչդը իչթիսալ իտէրէք.

— Ա՛, տէյու հայդըրադ.

— Մա՛, մատատ ճէնապէլէրի, տիւն կիճէքի թավրը պարիտանէսինտէն սօլայը արզը իթթիզար իթմէք իւզրէ սիզի պէքլէյօր, նէմի եաբմայը, քէնտիսի պիր ադ հատիտա միզաճ տըր.

— Լմ՛, ինանըրէմ թաադիյիմ, չինսի կէլիրիմ միւսիւ գօնթ.

— Իղդ՛ըհմալաճընըզ իչին ըտղուրմի օլան էվրագը ճէմ իթտինինիզ մի.

— (Գինու սիւալտէն մէճպուռ օլարագ.) Էվվէթ միւսիւ ըգօնթ, քիթտանդիմ իթտիրմիչ օլտուդում գօնթըրտի վարա-

գասընտա նօգտան օլան եալընըզ խնգալար տըր. մէգքիր գօնթրատի միճէպինճէ մատանագէլ Օլկա տը Բույնեիյէ, պիր միլճօն պէշ եիւզ պին ֆրանգ միհրի մուաճէլ (հարատանեկան օժխա) վէրմէյէ պօրճլու օլտում.

— Ընչ կիւզել.

— Նիհայէթի իզտիհամ սէքիզ ան կիւնէ գատար իճրա օլունաճագ տըր.

— Գուտա ալա.

— Մալիւմինիզ տիր քի պէնատէնիզ պու իշին թէէխխիրնէ ասլա սէպէպ օլմայաճաղըմ, պէնիմ հէր նէ գատար սաչլարըմ ադարմըշ խոշ տէ, գալպիմ եիրմի եաշընատըգի գուվվէթինի հըզիզ իլլէմիշ տիր, իլթիւաֆ խոէրիմ քի մատանագէլէ օլան մուհապէթիմ բէք զիյատ տիր.

Մաժէօր կիւլմէգըլէ ճէվապ վէրտի, Հէքթօր տախի կիյինիպ թուալէթինին իրմալ իթմիշ օլտուղունտան.

— Գուլլուքըն պէնատէնիզ հաղըրըմ, տէտի.

Մաժէօր, Հէքթօրը սիյահ էլտիվէնլի գատընըն նէզտինէ կէօթիւրտու, կէնճ գատընա «Օլկա» նամը վէրիլմիշ, վէ Հէքթօր պու նամէ պիլտէ «Բույնեի» իտարէսինին իլանէ իլլէմիշ խոշ.

Սիյահ էլտիվէնլի գատըն կիւզել պիր թուալէթ վէրմիշ օլտուղու հալատ պիր մինտէրէ եանն կէլմիշ խոշ, եիւզ պաշը մուամիլէյհայը կէօրիւը կէօրմէդ գատունըն էօնիւնտէ մրթլանմըշ կիպի գատը, չինքի մատանը չիմտիկէ գատար պու տէրէճէ կիւզել կէօրմէմիշ խոշ. գօնթի իշէրի կիրէրէք.

— Սէվգիլի էվլատըմ, գանն խոէրիմ քի գարիպէնն մատանա լամնլէն օլաճագ տընըզ, իշիմէ տօսթունըզ Բարիզտէն ավէտէթ իլլէտտի... տէմէտի իւզէրինէ, կէնճ գատըն սիւրմաթլա սէօզէ գատըշտաղ.

— Գօնթի, միւսիւ լամնլէն իլէ պիր աղ գօնատշմագ խոթէէրիմ, պիզէ շու միւլագաթը խաֆիյէ իշին միւտատաէ իտէ՞րմիտինիզ, տէմէտի իլէ, Մաժէօր թաղիմէն էյիլէրէք չէքիլտի.

Մաժէօրըն օտատան չըգմատը իլէ, կէնճ գատըն սուրատ վէ իւմիւտ իլէ թիթրէմէգտէ օլան Հէքթօրը, պիր իչտիրէթլէ եանընտա օթուրմատա տավէթի իթտի, եիւզ պաշը ալտըզը էմրէ իթտաթի խոէրէք, մատամընն էլինի ալըպ տուտագլարընտա կէօթիւրմէք իտթէտի իսէ տէ, մատամ էլինի չէքէրէք.

— Օթուրունըզ, միւսիւ, տօստօղրու գօնուչալըմ, պիզէ մուհիմմ շէյլէրտէն պահս իստէճէյիմ, տէյնտի, Հէքթօրա թէէսիր իստէճէք տէրճէճ պիր զուրուր իլէ շու եօլտա իթտատէյի մէրտամ պաշլատը.

— Միւսիւ, պէն ժէնէրալ Բույնեինին քէրիմէսիյիմ, կէօրմէք չէրէֆինէ նայիլ օլամատըզըմ բէտէրիմ, պունտա պիր ճիհատ ադշէտի պըրագմըշ խոշ. պու ադճէ զայըֆ օլտուղունտան, սիզ ալիճէնապլըզ իտրատ իստէրէք պէնիմ իզտիրաճըմա թաալլիպ օլտունըզ.

— Ա՛, մատամ, գալպիմ վազիֆէմինէն զիյատէ պու եօլտա հարատէթի իթմէյէ պէնի իճապատ իտմիյօր իտի.

— Էօյլէ օլտուն, տէօղունտուզ ինանըրըմ, ֆագաթ սիզ պէնի պիլմէզսինիզ, պէնիմ զարիպ թաապիսիմըմա վազըֆի տէյիլսինիզ...

— Սիզինն կիւզել օլտուղունտուզը վէ սիզի տէվտիյիմի պիլիրիմ եա՛, (տիզ չէօքէրէք.) պու գատարը քէսաֆի տէյի՛լ մի տիր.

— (Կիւլէրէք.) Տըզդամի իտտինիզ, պիզտէն բէք չօղ շէյլէր թաալլուզ իստէճէյիմ.

— Ա՛, տէօյլէյինիզ... էմր իտտինիզ...

— Մատէմ քի պէօյլէ տիր, էվվէլ էմիրտէ պաշնա պիր եէմին իթմէյիտտինիզ.

— Նէ՞ իշին.

— Պաշա, դէվճէնիզ օլաճաղըմ կիւնէ գատար էսասընը տօմմագտըրըն, էմիրլէրիմէ իթտաթի իստէճէյինիզ տայըր եէմին իթմէյիճանիզ.

— Եէմին իստէրիմ.

— Սիրէ հէր նէ գաւառ զարիպ կէօրիւնակէմ, վէ մանթլուպաթըմ նէ գաւառ ադըր օլսա, պէնի խթխճվապ իմժէյճէքթինիզ։

— Խայր, նամուսսուզ իւղէրինէ եէմին խոէրիմ։

— Լ՚ակէր եէմինինիզէ մուխալիֆ հարաքէթաէ պուլունուր խէնիզ, պէնի իլտիվաճ իմժէքճէն ֆէրաղաթ իլլէմէյէ տախի սէօզ վէրմէլիսինիզ։

— (Ձէսուրանէ.) Կէօրէլիմ մաւսամ, պէնաէն նէ՞ թալէպ խոյօրսունուզ։

— Օ՚, էվվէլ էմիրաե թալէպ խոէճէյիմ շէյ ըէք էհէմմիյէթսիզ տիր։

— Նէ՞ տիր։

— Սիզ օտա խըտմէթքէարընըզը գօվաունըզ, տէյլ՚ել մի։

— (Թիթրէյէրէք.) Ժէրմէնի՞ մի։

— Էվվէ՛թ։

— Նէ՞ տէմէք խոթէյօրսունուզ, մաւսամ։

— Տէմէք խոթէյօրսամ քի չիմոի մէրգումը թէքրար խըտմէթինիզէ ալմալըսընըզ։

— (Բէնկի աթարագ.) Ճագաթ ժէրմէնին նէրէաե օլսուղունը պիլմէմ... Հէմուե օ ալչագ պիր հէրիֆ տիր։

— Նէրէաե օլսուղունը պէն պիլիրիմ, պունընլա պէրաբէր չիմոի ժէրմէն թէօվաէքքար օլմուշ տուր։

— Նէրէաե օլսուղունը սա պիլիյօրսունուզ, էօյլէ՞ մի։

— Էվվէ՛թ, ժէրմէն տիւն կէլիպ պէնի կէօրէրէք թէվաուրթըմը խոթիրհամ իթտի։

— (Բէնոի քէնաինէ.) Նա՛ Բաագիմ, ժէրմէն էսրարը խաագէր վէրմիշ օլմասըն։

Հէքթօր, ճէլլատըն էօնիւնաե խոամ օլաճաղընը պէքլէյէն մահքիմ կիպի թիթրէմէյէ պաշլատը, կէնճ գաւրն խէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ։

— Նօղսա չիմոիսէ՞ն մի ըէճամը ըէսաա խոյօրսունուզ, տէտի։

— (Սիւրաթլէ.) Խայր մաւսամ, խայր, գուսուրընը աֆվ իյլէտիյիմի քէնաիսինէ խաագէր վէրէպիլիրսինիզ։

Հէքթօր պու սէօղիւ սէօյլէր իրէն քէնաի քէնաինէ պիր միլէօն ֆրանգը պուլունսան պու սարիքին, նասըլ օլուպ սա թէքրար խըտմէթքէարլըզ իմժէք խոթէյիլինիզ տիւշիւնմէքսէ իրէն, սիյահ էլտիվէնլի գաագըն։

— Մաթլուպըմ հասըլընըզ պու տէյիլ տիր, միւսիւ, պուբաաա էղհէր ճիհէթի սէրպէսթ օլմագ խոթէրիմ, տէտի։

— Փէօլէնիզիմ, մաւսամ։

— Պու թալէպիմ իլէ պէլգի սիզի թէճրիւպէ իմժէք խոթէյօրսամ. պէլգի պիր ֆիքրի խոտրէսէնտանէնինիզ իյճապաթընսան տըր, պէլգի պու թալէպե պիր լուզումը գաթիյէ իճապաը խոիլիյօրսամ։

— Լմրինիզի պէքլէյօրսամ, մաւսամ։

— Միւսիւ իլտիվաճըմըզըն իճրասընսան օն պէշ կիւն մուրուր խէճէք տիր...

— Ա՛հ։

— Վէ հէր կիճէ սաաթ սէքիզ սուլարընսա աթա պինէճէքսինիզ։

— Պաշ իւսթիւնէ։

— Վէ քէօշքսէն թէպաիւա խէճէքսինիզ։

— Նէ՞րէյէ կիխէճէյիմ։

— Իսթէմիյինիզ եէրէ կիտիպ սաաթ ճնսա ավտէթի իյլէյէճէքսինիզ։

— (Պիր շէյ անլամայարագ.) Նէ՞ իչին։

— Պու պէնիմ սըրրըմ տըր, ֆագաթ ադըճըզ սապր խոինիզ, մանթլուպաթըմ հէնուզ խիթամ պուլմասը...

— (Պաշընը էյէրէք.) Սէօյլէյինիզ։

— Նանընըզա պիր ավ պօրուսը ալարագ ավտէթինիզ էանսաընսա քէօշկէ տէօրսա պէշ ևիւզ սաըմ մէսաֆէյէ կէլտիյինիզ զէմանի չիսոէթլէ էօթոսրէճէքսինիզ։

— (Թէպէսիմ խոէրէք.) Իչթէ պու արզու օլսուղճա զարիպ տիր։

— Խայր պու արդու տէյիլ ակր , չինքի պօրու սէտա-
սը ամէնէթ իմմէքտէ օլտուղունուզը պանա խապէր վէրէ-
ճէք ակր ։

— (Գաչլարընը չաթարագ ։) Գապուլ խէճէք պիր քիմ-
սէնիդ մի վար ։

— (Մխախտիպանէ կիւլէրէք ։) Գէլքի , արդուլէրիմէ
թէպահյէթ իմմէք իւզրէ նէմին իմմիշ խոնիդ տէյի՛լ մի ։

— Էվվէթ մաատամ ։

— Օ հալտէ նէմինինդի թաւթընըդ ։

Հէքիմօղ լուլի իմատաթ կէօսթէրիր նօլու պաշընը էյ-
տիկի սըրատա , կէնճ գատըն ։

— Տուրունըդ միւսիւ , տէտի ։

— Տահա նէ՛ վար ։

— Բէօշքատէ տայիրէմի թէպահիդ իմմէք խոթէրիմ ։

— Բէք գօլայ մաատամ , քէօշք սիդին ակր ։

— (Տըզդաթլէ պագարագ ։) Սիզ միւթէվէզիյէ մաատամ
Լամպէյնի զիյատէ սէվմէքտէ խոնիդ տէյի՛լ մի ։

— (Բէնիմ աթըդ մըրըյտանտարագ ։) Էվվէթ մաատամ ։

— Գէլքի տէ անը հալա սէվէ յօրտունըդ ։

— Խայր ։ ։ ։ սէվմէյիմ սիդնինդ ։

— Իչմէ պէն տէ պուննա գանի օլմազ խոթէրիմ ։

— Նէ՛ սուրէթլէ ։

— Պանա մաատամընն վէճաթ իմատյի օտայը վէրիւրմա-
նիդ ։

— (Ձէննա հալտէ իւրքիւազ բէրէքէյէրէք ։) Նէ զարիյագ
Ֆիքիր մաատամ ։ ։ ։

— Իհթիմալ ։

— Պու Ֆիքիրտէն Ֆայտա օլունըդ ։

— Խայր , պէօյլէ խոթէրիմ ։

— (Պաչընը էյէրէք ։) Բէք էյի ։

— Հէր կիւն օտայա կէլէրէք ամէչընն եանընտա պէ-
նիմլէ պիր սաաթ օճուրըրսընըդ ։

Հէքիմօղլն սաչլարը տէհչէթինտէն ակամ տիք օլտուղար ,

կէնճ գատըն իսէ պիճիմտուր պիր հալտէ սէօղունէ տէվամ
խոէրէք ։

— Տայիմա անտէն պահա խոէր գէնուշուրըդ ։ ։ տէտի ։

— (Գօղուդ պիր սէտա իլէ ։) Օ՛ , գաթման , գաթման ան-
տէն պահա իմմէյէճէյիդ ։ ։ ։

— Նէ՛ իչին , անը էվվէլճէ սէվէ յօր խոնիդ , Ֆագաթ
չիմնի սէվմէ յօրտունըդ եա՛ ։ ։ ։

Սիյահ էլտիվէնլի գատընըն պու սրրատաթի թէպէսիւ-
մի , վէ թէլաֆֆուզը բէք գիյատէ զալխմանէ օլտուղունտան
Հէքիմօղ գօղումույա պաչլայարագ քէնտի քէնտինէ , պու գա-
տընըն ճէհէննէմտէն չընգըզ ատա քէնտիսինի մուղթաբըզ
իմմէք իչին կէլմիշ պիր չէյիթան օլուպ օլմատըդընը սօրտույօր
խոի ։ եիւզ պաչը գօրգունճ պիր հալ իլէ տուչունմէքտէ խ-
քէն , կէնճ գատըն ։

— Հայտէ ազիզիմ միւսիւ , լութֆէն կիտիպ էմր վէրիւ-
նիդ տէ միւթէվէզիյէ մաատամընն օտասընը պէնիմ իչին հա-
զըրլատընըդտար , գիրա պու կիճէ օրատա եաթմազ արդու խոէ-
յօրտում , տէտի ։

Հէքիմօղ ըզմըրրատը վիճատան վէ խէվֆը տէրտուն իլէ
մուղթաբըզ օլտուղու հալտէ գաբուտատն չընգար իչէն , պի-
յահ էլտիվէնլի գատընն իլտվէյի մէգալ պիրլէ ։

— Իչճա խոէրիմ միւսիւ , պագընընըզ քի օրատա մէվ-
ճուտ պուլունատն էչելէրտէն պիր չէյ թէպահիդ խոիմէսին ,
տէտի ։

Հէքիմօղընն օտատատն տըշարը չընգմասը իլէ սիյահ էլտի-
վէնլի գատընն քէնտի քէնտինէ ։

— Ապչագ գաթիլ , իրթիքապագ իլէսիյին ճինայէթի պէ-
հէմէհալ իմթիսաֆ իսէճէքսին , տէյու մըրրլատանտը ։

11

Արթըզ օ անուէն պէտտ իլէ զաթէն Հէքթօրըն պարը կիրան ալթընտա թաղևիզ օլունան հայաթը, թահամիլ օլունմազ տէրէճէյէ կէլտի. օ կիւն սիյահ էլտիվէնլի գաոըն էսիրինի նազարը տըդդաթտէն տուր իթմէտի, պազէն զալխմանէ վէ պազէն միւթէպէսսիմանէ օլարագ, պիր քէսինին ֆալէ իլէ օյնաոըդը կիպի, պիչարէ եիւզ պաշըը բէնկատէն բէնկէ վէ հալատէն հալէ թահվիլ էյլէտի.

Իւյնեիւ քէօշկիւնտէ սաաթ ալթը եէտի ապտաբընտա թաամ իթմէք ատէթ օլտաք, օ կիւն ագշամ թաամը խիթամ պուլտուդու էնտատէ, սիյահ էլտիվէնլի գաոըն՝ գօնթ Արլէֆէ պիր իշարէթ վէրմէտի իւզէրինէ, մուսմանիէյի՝ Հէքթօրա.

— Ազիզիմ միւսիւ, հէվա բէք կիւզէլ վէ զայէթ լաթիֆ պիր մահիթապ վար, նէ՞ տէրսինիզ, տէտի.

Գօնթ, սուրէթը նազիքտանէտէ, ֆագաթ պաթընէն ամիրանէ օլարագ սէօյլէտիլի պու քէլամ իւզէրինէ բարմագը իլէ քէնէրէյի կէօսթէրտի.

Հէքթօր. – Յոկ, հագըդա միւսիւ, հէվա բէք լաթիֆ տիր.

— Էօյլէ իսէ հայտէ աթլատա պինէրէք կէզմէյէ կիտէլիմ.

Հէքթօր, պիրա իսթիյար թիթրէյէրէք հէր ագշամ սաաթ սէքիզտէ չըգըդ օնտա ավտէթ իթմէք իւզրէ, իթտիյի վաոը խաթըրլայարագ, մուխիյանէ.

— Բէք էյի, տէյէրէք, սաօնտան չըգմագտա օյան գօնթը թէագըդ իթտի.

Օն տագըդա սոնրա գօնթ Արլէֆ իլէ Հէքթօր քէօշքատէն չըգմագտա, վէ Ամանն՝ մէճհուլ ուշաղըն վատէթտաը իլէ սիյահ էլտիվէնլի գաոըն նէգտինէ տաթիլ օլմագտա իտի. էօնայի բահտէ Մատէօր՝ Հէքթօրա.

— Պիզ օրմանլարը տօլաչաճաղըդ. պու էսկի ապաճալըրըն ալթընտա չալընան պօրու սէտաոը գաոար լաթիֆ պիր չէյ կէօրէմէմ, սիզ նէ՞ ֆիքիրտէօնիզ, տէմէսի իլէ, Հէքթօր ավտէթինի պէյան իթմէք իչին պօրու չալմագ հագդընտաքի մուդավէլէսինին խաթըրլայարագ.

— Պէնտէ սիզի իլէ հէմֆիքրտարըմ. ֆագաթ միւսիւ գօնթ, էվլատլարընըզըն նէ գաոար զարիպ տրդուլերի վար, տէտի.

Գօնթ ճէվապ վէրմէտի. Հէքթօր իսէ պու սիւքիթտէն սըգըլարագ.

— Եանի պէնիմ մուխթի պիր զէվճ օլուպ օլմայաճաղըմը թէճրիպէ իթմէք իսթէյօրսար զանն իտէրիմ, տէտի.

— Մաչիմինիզ տիր քի, մատամը իզտիվաճ իչին սիզի պիր չէյ իճազար իթմէյօր, բուճու իթմէյէ սէրպէսթօնիզ.

— (Միւրաթլա.) Խայր, խայր, մատամը սէվիյօրսա.

Գօնթ ճէվապ վէրմէյէրէք հայվանընը սիւրիւպ իլէրլէտի. պիր պուչուգ սաաթ գաոար քէմնի սիւքիւթ իլէ ախ պաշը պէրապէր տօլաչըդդաան սոնրա, Արլէֆ հայվանընը տատրատըրագ.

— Հէվա կէրէյի կիպի սէրինէտի, ավտէթ իթտիէք էյի օլուր, տէյիպ, ախընը գօչտուրմագա պաշլատը. Հէքթօր տախի մուսմանիէյի թէագըդ խոյօր իտի. եիւզ պաշը պիր գաշ կիւն էվվէլ քէնտիսի իչին պիր ճապանճը օլան գօնթին խանէսինտէ ամիրանէ հիւքմ իթտիյինի, վէ քէնտինին պու տատմին էսիրի օլտուդունը հըրա իթմէյէ պաշլատըդ իտի.

Ֆէօշկէ պիր ֆալտահա մէտահիյէ վատըլ օլտուգլարը անտէ, սիւքիւթ իթմէքտէ օլան գօնթ՝ Հէքթօրա տէօնէրէք.

— Ֆէօշկիւնիւզին ախընը պուլունան գայալարտան կիւզէլ պիր ատսի սէտա հասըլ օլուր զանն իտէրիմ. պիր քէրէճ թէճրիպէ խոն... պօրունըզը չալըն պագալըմ, տէտի.

Հէքիմօր իմաստին մէջ մեծագոյն օգտակարութիւնն այդ ուրախ պայծառութիւնն էր. ինչպէս գօնիքն ուժեղի կիպ, Բայց-ևի քէօշկիւնին ալիքները զուլունան ճէռիմ գայլայլուտա պէրրուտ պիր ապտի սէտա հուսալ կէլուի, գօնիք գայտարդ-լըգլա.

— կէօրտիւնիւզ ա՛, հապդրմ վար իմիշ, եարըն երինէ պէօյլէ եարարըդ, ուէտի,

Պիր ազ ուշտա քէօշկէ վարել օգտագործնտա, սկսան էլտիվէնի գաղութն եամիմդ օգտագործ խապէր վէրիլուի. տապահի գարարը մուճահինճէ, մուամալէչիյհա քէօշքտէ մնացածն ծառայ տէնիլէն տայիրէլի ալմըշ իտի.

Հէքիմօր, հիտառէթ, քին վէ գըզգանճլըդ իլէ սէրքօշ օգտակար ծառայնա գարանտը, վէ ույգուսըդ կէչիրտիկի օ ուզուն կիճէտէ, պիր թագըմ քէտէրտմիդ վէ ճանխըրտաշ չիւպհէլէր իլէ ֆիքրինի եօրմագա պայծառը. Մէրգում քէնտի քէնարինէ, մնացածն քէնարխինի ասած սէքիդտէն ծնա գաղար քէօշքտէն ուզագտա պուլունտուրմասընա նէ սէպէպ օգտագործը, նէ իչին Մարէթին ծառայնտա եամիմդ իսթէտիչինի, նէ սէպէպ մէտնի պիր միլիօն ֆրանգ չալմըշ օյան ինչրմէնին՝ թէզրար ծաղ խըտմէթքտգարըլըգընա դագուլինի թալէգ իլլէտիչինի սիւալ իտիյօր իտի ... Հասըլը քէնտինն թէճրիպէքտար վէ դուժվէթի պիր ադամ օգտագործ հալտէ, ճէհէննէմնէն չըգմըշնա քէնարխինի թէտխիր իմիտէյ կէլմիշ օյան պու իչի չաթաղ դարիպին, նուֆուզը թաղրնտա էսիր պուլունտուդունը տուչինիյօր, ֆագաթ պիր չէյ անտամյօր իտի. ծագահլէչին ծառայնա պիր խըտմէթքտար կիբէրէք.

— Մադամ ույանտը, միւսիւ ճէնտալէրի իլէ կէօրիշմէք արզու իտիյօրտար, ուէմէտ իւզերինէ. Հէքիմօր չիմունիյէ գաղար օգտագործ կիպի մուճի պիր թավը իլէ դալդըգ կինէրէք սէվկիլիտինին նէզտինէ կիմտի.

Մէքիզ կինն էվվել էօնիւնտէ պայըմդըշ օգտագործ գաղութ վիտալինտէ, Հէքիմօրըն ճէտարէթի թէքրար մահվ օգտագործ, վագաս պու ուէֆա միւթէվէֆիյէ զէվճէտինին իմիդտամ հէյքէլի կիպի էօնիւնտէ թէճէտաիմ իմիտէտինտէն գօրմայօր իտի իսէ ուէ, ֆագաթ անտէն ծահա պէօյուք պիր ուէհշէթի, միւշէվվէլ օյան ագլընը գարմագարըշ իմիտիշ իտի. քիմ պիրիր կիւզէլան իտէն պու կիճէ էանագընտա ուէհվէն ունուտուլմուշ պիր էսէրը ճինայէթի, սէվճիյի գաղընըն նագարընտա չարբագագ մուամալէչյհանըն նագարընտա իսագաթ իմիտիմիշ միտիր, մամաֆիհ Հէքիմօր ֆէվգէլատէ պիր ճէտարէթի քէտագ իլէ գաբույը վուրտու, իչերտէն լամիթի վէ հալալէթլի պիր ուէտա.

— Կիրինիզ, ուէմէտի իւզերինէ, Հէքիմօրըն հէյէճանը պիր մըգտար թէտբին օյարագ իչերի կիրտի, սկսան էլտիվէնի գաղըն պէյագ քիշմիրտէն պիր կիճէլիք կիյմիշ վէ չիմինէնին եամընտտա օթտուրմուշ իտի. մուամալէչյհանըն չէհրէմի էվվէլքի կիպի ուօլուգ օգտագործ հալտէ, եիւգ պայըրը միւթէպտուճանէ գագուլ իտէրէք էլի իլէ պիր ծանտալէէ կէօնիթէրմիշ, վէ Հէքիմօր տահի օթտուրմուշ իտի քի, պու վազիյէթի իլէ Մարէթի Շահինինին ուօն նէճիէսինի ալտընը իրի եամագըրըգըն թա գարշընտա պուլունմուշ իտի.

Հէքիմօր, միւշէվվէշ օյան պիհնինին թէտխիրի միտիր, նէ՞ տիր, եամագըրն ինիթիզանըզըրը, թէրտէլերին վէ էշնանըն հալի, մուտամ Մարէթին վէճահը կիւնի օգտագործ կիպի կէօրտիւ. եիւգ պայը թիթրէյէրէք քէնարինէճ տէհշէթճիլիգ օյան շու մէնզարէյի թէտնաչա իմիտքտաէ իչէն, սկսան էլտիվէնի գաղըն քէլամէ ազագ իլէ.

— Իմիդտամ պահըչէյէ գանի՞միսինիզ, ուէյու ուօրտու.

— (Լընտիչէ իլէ.) Նիչի՞ն սիւալ պուլտուրտունըզ.

— Թէչյալահէ ինանը՞մընըզ.

— Րէճա իտէրիմ մադամ, նէ՞ իչին ուօրտուչօրտաուընըզ.

— Ձէվապ վէրինիզ, ինանը՞մընըզ.

— Պիլմէմ...

— Պէն ինանըրըմ, էվվէ՛լ, պէն իտյալահէ գանիյիմ, Հէքիմօր, ինանմամազըդ կէօնիէրիր պիր թավը իլէ

կիւմէք խոխէտի . կէնճ գաղըն իսկ սէօղիւնտէ տէվամ իտէրէք .

— Պիր խէյալին կէօրիւնտիւյիւնիւ կէօրտիւյիւմ ճիհէթլէ գանտանըմ կէխխըմիշիմ տիր .

— (Գօրգու իլէ .) Սի՛զ մի .

— Լվվէթ , պէն .

— (Մաչլարը իւրէրէք իհթիզազլը պիր սէտա իլէ .) Ցտագաթ նէ՞րէտէ ... նէ՞ վագըթ .

— Գուրսատա ...

— Գուրսատա՞ մը .

— Լվվէ՛թ , հէմ պու կիճէ .

— (Ձիրար խիմէք խոխէյօր կիպի եէրինտէն գալդըրաք .) Ռույա կէօրմիւշսինիւզ .

— Խայր , բիւյա կէօրմէխիմ ...

— (Հէքիմօրը ճէպրէն օխուրտարագ .) Նա՛ Բաղդիմ , նէ՞ իչին պու գատար սօյտունըզ ... իչիէ կէօրիւյօրսունըզ նա՛ , սիզոէ խայրախտա ինանը յօրումսուշտունըզ .

Հէքիմօրըն տիշէրի եէքտիկէրինէ չարբտըղը սըրատա , սկյահ էլտիվէնլի գատըն , սէօղիւնտէ տէվամ իլէ .

— Ձէվճէնիզի կէօրտիմ , տէմէտի իւզէրինէ , լամպէլէնին գօրգուսը տէրէճէյի նիհայէյէ վարըլ օլտու . կէնճ գատըն իսկ , չու վէճհ իլէ խոտրէյի քէլամ իթտի .

— Նախմադ ֆիքրի իլէ մամը սէօնտիւրիւպ գարթօլայա թէվէճճիւհ իլլէտիյիմ անտէ , խաֆիֆ պիր կիւրիւլթիւ իչտէրէք արգամա տէօնտիւմ . օ զէման նէրէտէն կէլտիյի մտալիւմ օլմայան պիր խայալ կէօրիւպ միւթէհայրը գալտըմ . (Լլինէ թուալէթ օտասընա տօղրու ուզատարագ .) Նուրսատա պիր կէօկէնէն հարագէթ իլլէտիյինի կէօրտիւմ . պու կէօկէ պատնա նագլաշըյօր իտի . նանըմա կէլտիյի ճիհէթլէ պէյազլար կիյինմիշ պիր գատըն օլտուղունը միւշահէտէ իլլէտիմ . մէրգումէնին բէնկի սօլուգ իտի : Մէզալուլէ պիր ատըմ ատհա աֆըզ պանա պագարագ « Սիզ պէնիմ էօլտիւյիւմ նախմադը իւզէրինտէսինիզ » տէտի .

Գու սէօղլէրին իւզէրինէ հէքիմօր պիր ահը ճանխըրաշ չէքտի իսկ տէ , հիչ պիր չէյ սէօյլէյէմէտի . կէնճ գատըն իտտէ , աղըր պիր սուրէթտէ .

— Լվվէ՛թ , միւթէվէզիյէ , իւզէրինտէ նախմադըմ գարէօլայը պանա կէօսթէրէրէք իչի տէֆա « Պէն օրատա էօլտիւմ , պանա Մարէթ Շասթինի թէտմիյէ օլունտը » տէտի . պատէհու էլինի գալդըրարագ պօղազընա կէօթիւրտու ... ահ միւսիւ , օ վագըթ ադըմա գարիպ պիր ֆիկիր կէլտի . չինքի պիչարէնին պօղազընատա չիտտէթլէ սըզդըմագտան հատտըլ կէլէն մոս մօր լէքէլէր կէօրինէյօր իտի . ահ , ագլըմա կէլէն չէյ բէք միւտհիշ տիր , զէվճէնիզին քէնտի էճէլի իլէ էօլմէմիշ օլտուղունը տիւշինտիւմ .

Սկյահ էլտիվէնլի գատըն պուրատա օխուքութ խտէրէք Հէքիմօրա պագտը . մէրգումէն հալի տէրճէյի նիհայէտէ խատրագ , վէ բէնկի տտէթա եէմիէչիլ քէսիլմիշ իտի . մանմախլէյհա թէքրար քէլամէ ազագ իլէ .

— Սէօյլէյինիզ միւսիւ , զէվճէնիզին պօղուտարագ վէֆաթ իթմէտիյինէ էմի՞նամսինիզ , տէր տէմէզ , Հէքիմօր ճէվապ վիրմէքսիզին տիւշտու պայըլտը . օ անտէ պիր գաբու աչըլըպ Մահմէտօր իչէրի կիրէրէք .

— Ա՛հ , մատամ , սիզ Թալի գատար մէրհամէթսիզլինիզ , տէմէտի իլէ , կէնճ գատըն ածը ածը կիւլէրէք .

— Լվվէ՛թ միւսիւ , պու տտէմին օղտուղու կիպի մէրհամէթսիզիմ , տէտիքտէն սօնրա չանը չալտը , վէ էվվէլճէ էֆէնտիմի թատաֆընատան գօվուլմուշ օլան ժէրմէն իչէրի կիրտիւտէ , մատամ , մէրգումա խոխճատըն .

— Չանն իտէրիմ քի սէնին պուրատա թէքրար կէօրիւնմէքլիկինին վագթը կէլմիշ տիր , հիւզ պաչըյը օտասընա կէօթիւր , պէնտէ կէլիյօրում , տէտի .

12

Հէքիաթ, կէօղէրինի աչարդը գէման քէնարխինի էլպիսէ-ան իլէ նամեաղընէն իւղերինաէ պուլսուս. եվուզ պաշընէն նամեաղը իւղերինաէ ասէօնտուլի սըրտաս, պիր քիւշեաէ պիլա հարաքէթ տուրմադաս օլան ժէրմէն նամեաղա թէգալրուպ խիտի.

Ագալը թէղէլիւլէ պաշլամըշ օլան Հէքիաթ, մէրգումը կէօրիւր կէօրմէզ պիւթիւն պիւթիւնէ քէնարինաէն կէչտի. սիյահ էլտիվէնլի գադընը, գօնէմ Ալէֆի, չէքմէճէնին չալընաըզընը, էլհասըլ հէր պիր վազատյը ունուտադագ, քէնարխինի, ժէրմէնին մուհթէ պիր խըրամէթքեար, վէ չէրկեի ճինայէթ օլտուղու զէմանաէ պուլունուլյօր զանն խոէրէք.

— Սաաթ գաչ, ոէքտի.

— Օն խրի միւսիւ.

— Վազըթ պու գադար կէչմիշ Հա՛...

— Միւսիւ ճէնապլէրի սաաթ ոօգուղադան պէրի ույուլյօրլար.

— Ձադաթ պէրն իւսթիւմի ասյունամագ ըրզըն եամեմըշըմ, Հէքիաթօրըն քէնաի քէնարինաէ օլան պու ադրդաթը, դիհնինի սէթը խոէն բէտաէլի պիրտէն պիրէ երրեմըշ, վէ հէր շէյի խաթրընա կէթիրմիշ խոի. չէքմէճէնին չալընաըզընը, սիյահ էլտիվէնլի գադընն, Մարէթի ոը Շաաթինինին օտասընաու եամեմագ ասրպլի զարիպինաէ պուլունուղունը, էլ հասըլ օ սաաթա կիւղերան խոէն վազատյը տէրհալ խաթրըլաագ.

Մարէթին, սիյահ էլտիվէնլի գադընա կէօրիւնէրէք պօզաղընաագի սաագը ճինայէթի կէօսթէրմէմի հէքիայէի, Հէքիաթօրըն ալընընը սօուգ պիր թէը իլէ ըսլաագ գալպինաէ չէտու պիր ըղըրրաագ հասըլ խիտի. աճէպա գադըն սահիպ ՍԻՑԱՂ ԵԼՏԻՎԷՆԼԻ ԳԱՏՐՆ 223

հէն պու սրրըա վագըֆ մը օլմուշ խոի. մէրգում պու սիւսալի քէնաի քէնաինէ իյրաա էլլէր իքէն, ժէրմէնին հուզուրընաան պիւթիւն պիւթինէ իւրթաի, վէ խըրամէթքեարէ խէվֆու հիսաէթլէ պագարագ.

— Ալչա՛գ, պուրայա նէ եաբամադա կէլտին, ոէքտի.

— (Սօուգ գան իլէ.) Ձադաթ պէնաէնիգ էֆէնտիմիզին օտա խըրամէթքեարը տէյիլմիյիմ.

— Գէչն ոէնի գօմմուշ խոիմ.

— Ախվ իտէրսինիգ էֆէնտիմ, գուվվէյի հաֆըզանըզըտա եանլըշըգ կէօրիւյօրում.

— եանլըշը՛գ մը.

— Ւչլէ եա՛, չինըի սիգ պէնաէնիգի գօմմաճըշ խոինիգ, պէնաէնիգ քէնաի արգում իլէ կիմմիշ խոիմ...

— Ալչագ ճաբընա պիր միլեօն ֆրրանգը չալարադ ոէյի՛լ մի.

— Գաւյուբաուղունըզ, ադիմէթիմին քիւչիւք պիր վագաագ սրը.

— Ալչա՛գ.

— Նէ եաբայըմ էֆէնտիմ, զաթը վալալէրի պիր պուտագա վէ սաագը խըրամէթքեարէ օլտուղու կիպի, պէնաէնիգ սէնէվի պին պէշ եիւզ ֆրրանգ իյրաա վատ պուլյուբնիգ սէնէվի պին պէշ եիւզ ֆրրանգ իյրաա վատ պուլյուբ մուշլար խոի. Հալ պու քի սիւքիթիւմին տահա ոէյէրլի օլտուղունը բէք կիւղէ պիլտիյինիգ Հալաէ, Հագգանիյէթի իւղէ Հարաքէթի իմմէոէյինիգ ճինէթլէ, իշիմի քէնաի էլիմլէ կէօրմէյէ մէճպուր օլտում.

Ժէրմէն պալատէքի սէօղէրի Հէմ սէօյլէմէքտաէ վէ Հէմ կիպլէքտաէ խոի. Հէքիաթօր իսէ խըրամէթքեարտան գօրգտուղու ճինէթլէ թիրքէյէրէք.

— Ալչա՛գ, ոէոիրտէն պաչգա պիր շէյ սէօյլէյէմէյօր խոի.

Ժէրմէն, մուհիմիլէյհին մուամէլէսինաէն ասլա ֆիքիթուր իմմէյիսիգ պիլտիրիս կիւյէրէք եամեաղըն եանըլտաագի գօրմուգ սանատալէսինաէ օմմուրտաս, վէ խաֆիֆ պիր սէոտա իլէ.

— Տինէէյին միւսիւ , պուրատա հալընըզ պուլունույօրըզ , պիզի քիմնէ տինէէյէմէզ . . . տիմանխանանէյէ պագալըմ մուհիմմ մէսէլէլէրուէն պահա խոէպիլիրիզ ։

— (Նէֆրէթի իլէ .) Նէ՞ խոթէէյօրսուն ։

— (Թավրընը տէյիշտիրէրէք .) Օ՛ միւսիւ , հալընըզ պուլունուզումուզ զէմանլէրուէ մինանախպէթ ալմույաճագ տէրճէտէ նիւքսէք թաւուրը պուլունույօրսունըզ ։

— Խապի՛ս ։

— Սիզ քէնտինիզուէն գօրգուլո՛ւր մը զանն խոյօրսունըզ , սիզ քէնտինիզի նամուսը պիր ատի՛մ մի գըյաս իլէյօրսունըզ . (Միւսթահզիյանէ կիւլէրէք .) Մալիւմը ալինիզ տիր քի , ինանն պագը տէֆալէը պօղուլուր . սիզատ իրթիքաթը ճինայէթի խաէրէք , էակի հալինիզէ նիսպէթէն բէք ֆէնա պիր հալուէ պուլունույօրսունըզ ։

— Սո՛ւս , սո՛ւս ։

— Ա՛, էկէր պէյնիմիզատ կէչէն հալէրի , վէ պիզիմ պիր էֆէնտի իլէ խըտմէթքաթարէն պաշդա պիր բաղրթամըզ օլմաորըզընը խոթար իրմէքլիյիմ արզու պույրուլմազ իսէ , պանա գարշու լութֆ իլէ մուամէլէ խոնինիզ ։

— (Հիսաէթի վէ քէմալի հիճապ իլէ .) Գէնտէն տահա նէ՞ խոթէյօրսունըզ ։

— (Հալիմ պիր թավը ալարագ .) Տօղրուսը էֆէնտիմ պէնիմ հալիմ բէք կիւզէլ տիր , անտէն տահա զիյատէօնէ նայիլ օլմազ արզուսընտա տէյիլիմ . ֆագաթ կէօրիւյօրում քի , պանա իբրահ իլէ մուամէլէ վէ հազարաթթա նազար խոյօրսունըզ . պէնտէնիզ սիզէ քէնտիմի նամուսը կէօսթէրմէք իսթէմէյօրում . սիզէ պիլտիրմէք իսթէմէյիմ շէյ , ֆէնալըզա մէյալ օլուղում հալտէ , եվինէ զարարսըզ պիր ատմ օլուղում , վէ զանն իրմէմէյինիզ պէրճէտէ սիզէ սաորզ պուլունուղումուզուն տըր ։

Ժէրմէն , պու սէօյլէրի զայէթ միւէսսիր պիր սէտա իլէ սէօյլէմէյի ճիհէթլէ , Հէքթօբր միւթէհէյիլի իրմիշ իսի . նիւզ պաշը կիրիֆթաթ օլուղու ըզմըրատաֆի արսաընտա , խըտ-

մէթքէարըն իշպու մուամէլէյի մէրհամէթքէարանէսի , քէնտիսի իչին օլուուդա քէաֆի պիր թէսէլլի եէրինէ կէչմի . մէրգում ճէվապ վիրմէքսիզին ժէրմէնին եվուգունէ պագըշօր իսի . ժէրմէն տահի սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Մալիւմ ա՛ , սէնէլէրճէ պիր տաէմ իլէ վագըթ կէչիրիր իսէ , անա գարշը պիր աղ մուհապէթ հըրա օլունուր . . . պուընտան պաշդա ճինայէթատէ զայէթ գուվվէթլի պիր բաղրթա տըր . . .

— Սո՛ւս , սո՛ւս , Ալլահ իչին սո՛ւս ։

— Ըէք էյի , սրթըզ պուընլարտան պահա իրմէյէլիմ , օլան օլսու , կէչէն կէչմի , հէր շէյ պիրմտի . . . չիմնի միւսաատէ պույուրըն տա սիզէ պիր շէյ արզ իսէյիմ , պէնատնիզ չէքմէճէյի չալարագ պէլքի պիր աղ գուսուր իրմտիմ , ֆագաթ մնալիմինիզ տիր քի ֆըրսաթ՝ ինանըզ խըրսըզ իսէր , պու պաագատ ակիլընըզը խոթիրհամ իսէրիմ ։

— (Թէաճիպ իլէ .) Ըէշիմտան օլաճա՞գմըշըն , շէքմէճէյի թէքրար կէթիրէճէ՞ քմիսին ։

— (Կիւլէրէք .) Ամմա թօհաֆ ա՛ , հիչ ինանմ ալտըզը բարաշարը թէքրար կէլըի վէրի՞ր մի , տօղրուսու սէվկիլիս էֆէնտիճիյիմ , սիզ բէք տաֆսէլրատն խիչխինիզ , չիմնի եէնի տօղան պիր չօճուգ կիսի տահիզ ֆագիրէթի օլմագ խոթէյօրսունըզ ։

Ժէրմէն պուընլարը սէօյլէյէրէք օթուրտուղու եէրատ կիւզմէէն գէրըլըյօր իսի . Հէքթօբ պու հալատէն շաշըրարագ .

— Լօյլէ իսէ պուրայա նէ՞ իչին կէլտին ։

— Սիզի կէօրմէյէ կէլտիմ ։

— Սահի՞հ մի ։

— Սիզի կէօրմէք վէ նասիհաթ վէրմէք իչին կէլտիմ , էվվէլճէ տահի տող իլէտիչիմ կիսի սիզի սէվէրիմ , հէր նէ գառար հէր պիր իհթիյաճատէն պէրի պիր հալատէ պուլունույօր իսէմ տէ , եվինէ սիզի զայդ իթմէք խոթէմէմ ։

— (Թահգիրամիզ պիր թավը իլէ .) Թէչէքքիւր իսէրիմ ։

— (Մուխաթխպինին թավրընա տըզդաթ իթմէյէրէք.) Սիզի հիմայէ իթմէյէ կէլտիմ. . .

— Սէ՞ն մի,

— Լվվէթ, պէն,

— Զու սէօզիւնիզ, հատտինիզի պիլմէմիյինիզի կէօսթէրիր,

— Թարաֆըմնան ֆէվգէլատէ պիր լութֆ օլտուղունը պէյան պույուրանըզ, տահա տօղրու սէօյլէմիշ օլուրսունըզ, չինքի եէմին իտէրիմ քի սիզէ զարչու իտիլէն մուամէլէյի հիմայէթքեարանէյէ լայըզ տեյիլտինիզ, գըյմէթիմի պիլուպ պիլմէմիյինիզ վազիֆէտտէ տեյիլ, պէն մահզա ալիճենապ օլտուղումու կէօսթէրմէք իտիթէրիմ, ալտունըզա բաղմէն սիզէ էյիլիք իթմէք ֆիքրինտէյիմ.

— Նէ՞ տէմէք իտիթէյօրսուն,

— Սիզի ալտաֆտըգլարընը կէօսթէրմէք իտիթէյօրըմ.

— Պէնի քի՞մ ալտաֆըյօր,

— Իտիդպալտէ զէվճինիզ օլաճակ օլան զատըն,

— (Հիտաէթ իլէ.) ժէրմէն, սէօյլէտիյին սէօզէ տըզդաթ իթմէյօրսուն,

— Սիզէ հաբէրդաթը հալի խապէր վէրմէք իւզրէ պուրայա կէլտիմ, սէօզիւմի պիթիրմէզլիյիմէ միւսաատէ իտինինիզ,

— (Թէալիմիյէթ կէօսթէրէրէք.) Սէօյլէ պագալըմ.

— Սէվկիւլի էֆէնտիճիյիմ, սիզէ իճրասընը թաամիմ իյլէտիյինիզ պուտալալըզա մանի օլմագ իչին կէլտիյիմի անլատընըզ զանն իտէրիմ.

— Հա՞նկը պուտալալըզը,

— Իզտիվաճընըզ,

— Սէվէյօրսուն.

— Եէմին իտէրիմ քի պու իչտէ ալտանըյօրսունըզ,

— Նալան սէօյլէյօրսուն,

— Իագաթէ միւդիթէտիրիմ, հալընըզ սիւալլէրիմէ ճէվապ վէրինիզ,

— Նէյի անլատագ իտիթէյօրսուն,

— Սիզ Բարիզտէն ամաէթ իտէլի էքի կիւն օլտու տէյէլ մի,

— Լվվէթ,

— Զուրայա վուսուլինիզտէ մատամագէլ Բուֆֆոնի նէ՞րէտէ իտի,

— Կէզմէք իչին տէնիզէ չըդմըշ իտի,

— Հա՞նկը սանտալտա,

— Պիլէմէմ, սէօյլէմէք իտիթէմէտի . . .

— Բէք էյի, ֆագաթ պէն սանտալըն նէրէտէն կէլմիշ օլտուղունը պիլիրիմ,

— Պիլի՞րմիսին,

— Սապր պույուրուն, հէր կիճէ սապթ տօղուղտան օնա գատար քէօչքտէն ուզագլաշմադա սիզի մէճպուր իթմէմի՞ մի,

— Լվվէթ,

— Նէ իչին օլտուղունը պիլիյո՞րմուսունըզ,

— Շիւպհէսիզ պէնի թէճրիւպէ իթմէք իտիթէյօր,

— (Ումումիյէթըն դալըրըտագ.) Տիւն, Մաժէօր իլէ պէրապեր կէզմէյէ կիճմինիզ, պահա իտէրիմ քի մէրդում, հէր պիր լագըրտը իթմէքտիրէն սիզի օրմանլարը տօլաշըրտը . . .

— Վագտա էօյլէ . . .

— Զատէհու սապթ օնտա, եանլը ամաէթի իտէճէք զէմանտա սիզէ պօրու չալմանըզը էմր իթտի. պունտար նէ իչին իտի պիլիյո՞րմուսունըզ . . .

— Խայր,

— Ամէրիքինիզի քէօչքտէքիլէրէ խապէր վէրմէք իչին,

— Տէմէքքի պու գատըն պէնի ալտաթըյօր,

— Իհթիմալ տըր,

— Նա՞տըլ, էմին տեյի՞լմիսին,

— Օ՛, պու մագուլէ շէյլէրտէն գաթման էմին օլունամազ,

— (Ղէնիագ պիր թաւը իլէ.) ժէրմէն, ժէրմէն, գալպիմի բաւչալայօրսուն . . .

— Պանա սէօյլէյճէյինիզ չէյլերի պիւիւքմ, էվվել էմիրտէ պու գաղրնը սէվէ յօրսունըզ, սէվիլէն պիր գաղրն տայխնա էհլի իֆիֆէթ ատա օլունուբ. սանիէն ոէնիզ գըյրբընատ թէնճա պիր մահալտէ, Բարիզ կիպի ֆըզգ ու խըյանէթ մէրքէզի օլան պիր եէրտէն եիւզ ֆարսախ մէսաֆէտէ պուլունան Րուչնեի քէօշկինտէյիզ. ան պէշ կիւն էվվել օրայա կէլմիշ օլան պիր գաղրնըն, հարաքաթը զայրը մէշրուատէ պուլունուդունա գանատթ օլունամազ... տէյճէքսինիզ տէյիլմի.

— Էօյլէ եա՛.

— Պու պաղատէ սիզի թէէմին խոէճէյիմ շէյ պու տըր. մատամ իլէ Մաժէօր Ալլէֆ էվվելքի կիւն վէ անատէն էվվելլէրի, հէր ագշամ մէզքիւր սանատալա պիտոիլէր...

— (Թիթրէյէրէք.) Ա՛ոնրա՛.

— Տիւն կիճէ սաաթ սէքիզտէն օնա գատար օրմանլարտա տօլաշմազա կիթտինիզ... սաաթ սէքիզ պու չուգուրա քէօշկէ մէճհուլ պիր չահա կիւտի, սիզ պօրու չալմազա պաշլատըրընըզ գէման օտա ավտէթ իթտի.

— Տօղրումը՛ սէօյլէյօրսուն.

— Սիզի ալատթըյօր տէյօրում.

— Ֆագաթ պէնի նէ՛ իչին ալատթարընալար.

— Օրասընը պէլէմէմ.

— Նէ՛ մադատտա խըտմէթ իտիյօրլար.

— Խաֆի պիր մադատտա...

— (Հիստէրիներտէն թիթրէյէրէք.) Իչին հադըգաթը նը անլայատագ տօզը ինթիգամ խոէճէյիմ.

— Էյի եարարսընըզ.

— Պու ագշամ...

— Սիզէ պիր նասիհաթ վէրէյիմ, պու ագշամ տիւն կիճէքի կիպի չըգարսընըզ.

— Խա՛յր, խա՛յր.

— Պէնի տինլէյինիզ, օրմանտա վաղըթ օլուդունըզ գէմանն աթընըզը գօչտուրարագ. Մաժէօրը պըրագըպ սաաթ տօգրուդ սուլարընատա քէօշկէ կէլիր, հայվանը տէյիրմէնտէ պըրագարագ, տէնիզ գըյրընատաքի ներտիւպանըն եանընատա պուլունուրսունըզ, անլատընը՛զմը...

— Լվվէթ, ա՛ոնրա՛.

— Ս՛ոնրա օտանընզա կիտէրէք թապանճալարընըզը կիւզէլճէ տօլտուրուրսունըզ...

— (Թէլաշ իլէ.) Է՛յ ա՛ոնրա՛, ա՛ոնրա՛.

— Պատէհտու պահճէնին պիր քէօշէնինտէ ներտիւպանտէն եիրմի մաթրմ ուզագտա պիր մահալտէ սագլանըրընըզ.

— Օրատա՞ն մը կէլիյօր.

— Լվվէթ, օրատան կէլիպ օրատան կիտիյօր, ֆագաթ եանընատա պիրինի տահա վար տըր.

— Ո՞ քի՞մ տիր.

— Պէն.

— (Պիր թաղրը մէճնունանէ իլէ.) Ա՛ե՞ն մի, ա՛ե՞ն մի, տէմէք քի անը թանըյօրսուն.

— Էլպէթ.

— Ֆագաթ խամի՞, խամինի սէօյլէ.

— (Պարիտանէ.) Սիզէ քէյֆիյէթի խապէր վիրմէքէն, քէնտիմի թէհլիքէյէ իլգա իթտիյիմ քեաֆի տէյի՞լ մի.

— Տէմէք սէն պու գաղրնըն չէրիքի գապահաթըսըն.

— Մատէմ քի չիմոի օնա խըյանէթ խտիյօրսուն, իհթիմալ տըր.

Ժէրմէն, հէքթօրըն տիկէր պիր սիւալ իլգատ իթմէնինէ մէյտան վիրմէմէք իչին եէրինտէն գալգարագ, պիր քէօշէտէ պուլունան մատանընն իւզէրինտէքի թապանճա մահֆազասընը ալըպ.

— Իչթէ թապանճալար, էմր խտէրսէնիզ տօլտուրայըմ, տէյինճէ, հէքթօր թապանճալարը ալըպ քէնտիսի տօլտուրարագ.

— Թէմամ, տէտի.

— Ճիմոի սիզէ պիր թավսիյէմ տահա գալտը.

— Օ նէ՛ տիր.

— Կէլէն առէմին պօյու պէնառէն ազ գբաա տըր, սագըն եանլըշըգ եարմայասընըզ։

— Մէրագ իթմէ գարանլըգտա կէօղէրիմ կէօրիւր, ախըր ինթիգամէ օլան արզում, գուրշունը եէրինէ իյաալ խէճէք տիր։

— (Թապանճալարը եէրինէ գօյարագ.) Արթըգ օ հէրիֆ էօլմիւշ տէմէք տիր. եալընըզ ունութմայըն քի պէն սիզէ հիչ պիր շէյ սէօյլէմիշ տէյիլիմ, սիզտէ պիր շէյ պիլմէյօրսունըզ, մաամաֆ պէնի մազթի պիր պէնառէ զանն իթմէյի տիր։

Ժէրմէն պու սէօղլէրի սէօյլէյէրէք, բարմաղընը տուտագլարը իւզէրինէ գօյուս, Հէքթօր պաշը իլէ պիր էվվէլթ իչարէթի իլէրլէյի սըրատա, գաբուլա խաֆիֆ սուրէթտէ իրի ատֆա վուրուլտուզունատա, եիւզ պաշը քէնտիսինի թօրլայարագ.

— Կիրլինիզ, ատամ։

Դարու աչըլարագ տուտագլարընատա թէպէասիւմ, վէ կէօղլէրինտէ նուրը իֆֆէթի պուլունատուղու հալատ, սիյահ էլտիվէնլի գատըն իչէրի կիրտի։

13

Սիյահ էլտիվէնլի գատընըն նազարը թէպէասիւմանէտի, Հէքթօրըն հիստէյինի անը վահիտատ թէպէրին իթտի. Ժէրմէն ատրհալ տըշարը չըդտը. կէնճ գատըն իսէ չըմինէնինի եանընատա պիր սանտալիա իւզէրինտէ օթուրտուզունատա, եիւզ պաշը եէրինտէն ֆըրլայարագ քէմալի հիւրմէթլէ մէզպուրէնին էլինի թուֆէտուղու սըրատա, սիյահ էլտիվէնլի գատըն լաֆիֆ պիր սէատա իլէ.

— Սապահլար խայր օլսուն, ատամ, աֆիվընըզը իմթիրհամ իչին կէլտիմ, ատամ։

— Սիզ... պէնառէն... աֆիվ... իսթէմէյէ... կէլտինիզ, նէ՞տէն ատալայը աֆիվ թալէպ իտիյօրսունըզ։

— Սիզէ եարարըմ ֆէնալըգտան։

— (Շաչըրարագ.) Ա՛։

— (Հէքթօրըն էլինի սըգարագ.) Տինլէյինիզ ատամ, պէն հագըգաֆէն զալիմէյիմ։

— Մաամաֆ...

— Վէ պիր թագըմ զալիմանէ արզուլէրիմ վար... տիւն բէք մէճպուրէն վէ զալիմէ իտիմ։

— (Թէաճիւպ իլէ.) Սի՞զ մի։

— Ղու սապահտա պուտալա կիպի պիր հալատէյիմ։

— Ցագաֆի պանա նէ՞ եարարընըզ, նէ՞տէն պահա իթմէք իսթէյօրսունըզ։

— Սիզ ալիճէնատ օլսուղունըզտան եարարըզըմը տէրխաթըր իթմէք իսթէմէյօրսունըզ... հալ պու քի պէն հէքպինի խաթըրլամազտայըմ...

Հէքթօր, ժէրմէնին սէօղլէրինի խաթըրլայարագ թիթքէմէյէ պաշլատը. պու գատընըն ահվալը նալայըգէսինի իյթիրաֆ իտէրէք, աֆիվ թալէպ իտէճէյի զաննընատա տիւշտիւ, հալ պու քի եանլըշըյօր իտի. կէնճ գատըն սէօղունէ տէվամ իլէ.

— Տիւն միւթէվէֆիյէ մաամաֆ Լամպլէնին օտասընատա եաթմազ իսթէտիմ, տէյինճէ, Հէքթօր, մէզպուրէնին «Զէվճէնիզ պօղուլարագ վէֆաթ ի՞թմէտի մի» իպարէսինի խաթըրլայարագ գալպինի գօրգու գաբլատը. եիւզ պաշը, սիյահ էլտիվէնլի գատընըն ճինայէթէ վագըֆ օլմասընատան գօրգույօր իտի. ֆագաֆի մուամաիլէյհա կիւլմէքտէ վէ նազարը մուհապէթլէ պագմազտա իտի. պիր գաթիլէ պէօյլէ պագըմայաճաղը տէրքար իտի. մէզպուրէ քէլտընընա տէվամ իտէրէք.

— Ղուտա պիր զալիմանէ ֆիքը իտի. ֆագաֆի պէն զէվճէնիզի հալա տէվիպ տէվմէտիյինիզի անլատմազ իսթէյօր իտի.

— Մատամ... մէրհամէթ պույուրուն...

— Գունը թէնրիսպէ իթաթիմ, լաքին թէնրիսպէմի քեսմէֆի սատ իթմէյէրէք, սիզէ գարշը մուամէլէյի պարիսանէսէ պուլունսուսմ, պու սապահ սիզին իչին քեսէբամիզ խաթըրելէր իլէ սօլու օլան օտասնա կէլսիյինիզպէ, պիզիմ նասըլ մանասըզ պիր հիքմայէ իչմատ իսէրէք նագլ իյլէսիմ...

Կէնճ գադըն սէօզիւնիւ գաթ իսէրէք, միլլէթպէսիմանէ պիր նագալ իլէ, ճէնապէ կիսպի իէնկիսիզ, վէ քէնտինտէն կէչմիշ պիր հալտէ պուլունան Հէքթօրա պագադըդատան սօնրա...

— Օ հիքմայէյի իչմատ իյլէսիյիմ, դէվճէնիզի նէ գադար սէվսիյինիզի անլատադ իչին իսի... խէլէֆի օլաճաղըմ զէվճէնիզէ... օլան մուհասէբիճիսին տէրճէսինի պիլմէք իսթէյօր իսիմ...

Հէքթօր, կէնճ գադընըն պու սօն սէօղլէրինատէն չէքտիյի իչնճ ու մէչագադըթը քեսմիչէն ունուխտու, վէ պիր նագրէյի սուրուր ախտադ սիյահ էլտիվէնի գադընըն էլլէրինի աչըգանէ էօքմէյէ պաչլատը. մուամիլէյհա իսէ միլլէթէակիր կէօրիճնէրէք էլինի չէքմէյէ չալըշտը, վէ պիր սանիյէ սիւքիւթատէն սօնրա.

— Պէնի ախիվ իթաթինիզ, տէյիր մի... տէտի,

— Ախիվ օլունաճադ նէ գուսուրունըզ վար իսի քի,

— Ա՜հ, նէ՞ եափայըմ, պու եօլտա հարաքէթ իթմէքտէ մահզուր իսիմ... պիրա գըսագանըյօր իսիմ...

Սիյահ էլտիվէնի գադընըն պու սէօզիւ սէօյլէմիյի սըրատա կէօսթէրտիյի մուամէլէյի չիվէքէտարանէ, պիչարէ Հէքթօրըն պագը գալան ագլընը սա թատու մահր իյլէտի. նէ՞ զարբիզ հալ, կէնճ գադընն կէլմէզտէն օն սագըդա էվվէլ Հէքթօր, չէրիքի ճինայէթի օլան ժէրմէնին սէօղլէրինէ գանի օլարագ թասգինճալարընը սօլտուրույօր իսի. ֆագաթ մէզպուրէնին օտույա կիրմէսի իլէ սէրհալ սիւթիւն չիւգհէլէրի մահվ օլարագ, ժէրմէնէ իֆթիհրաճը մահամիճնատա նագարը հագարէթէլէ պագմըշ իբէն, շիմոի չու պիր գըսագանճըզդ քէլիմէսինի իչիտիր իչիմէզ, ալարընը խապէրլէր, եանի կէնճ

գադընըն հէր կիճէ պիր եապանճըյը գադուլ իթմէսի խաթրընա կէլտի. եիւզ պայը հիսաէթինատէն, էօնիւնէ եըլսաբրըմ սիւչմիւշ կիպի օթուրտուզու եէրատէն սըչրատը. կէնճ գադընըն իսէ պիր սանիյէ զարթընատա վուգու պուլան չու թէպէտիւլէ տըգգաթ իլէ.

— Եա՛ Բապամ, նէ՞ օլտուղըզ, միւսիւ... բէնկինիզ սօլտու... թիթրէյօրսունըզ... տէտի.

— Պէ՞ն մի... պիր շէյ եօգ... եանըլըյօրսունըզ... պիր շէյիմ եօգ...

— Ա՜, պէնի ալատաթըյօրսունըզ... սիզ բահաթսըզսընըզ...

— Էվվէթ...

— Նա՛ Բապամ, եիմէ օ միւսահիշ խաթրըզ մի տիր. ֆագաթ պէն սիզէ օ տէհշէթէֆզա խաթրըէէրի ունութտուրմագ իչին էլիմտէն կէլէնի եապաճաղըմ...

— (Գադընըն էլինի թուքագ.) Պէնի տինլէյինիզ մատամ,

— Նա՛, Բապամ, նէ՞ վար.

— Պէնի տինլէյին, սիզէ սէօյլէյէճէյիմ մէճնունանէ սէօղլէրիմէ գուլագ վէրինիզ. սիզ թարա իյլէտիյիմ խըատմէթքէարըմ ժէրմէնի թէքրար գադուլ իթմէքլիյիմի թալէպ իյլէտինիզ.

— Էվվէթ, օ խուսուսատա մուգավէմէ իթմիշ իսիմ.

— Նէ՞ իչին.

— (Պիր սանիյէ գաշլարընը չաթտրգատան սօնրա կիւլէրէք.) Զիւնքի սիզ Բարիզատ իքէն, մէրգում կէլէրէք թէվասսութըմը բէճա իթմիշ, վէ պանա տա սիզի իչին բէք սատըգ կէօրիւնմիշ իսի.

— (Գանի օլմայարագ.) Եալընըզ պունըն իչին մի իսի.

— Էվվէթ,

— (Մութէֆէքքիրանէ.) Իչիմէ պու զարիսա... հէմ չօգ զարիսա.

— Պունատա զարիսագ օլաճագ նէ՞ վար.

— (Մէրպէսթանէ .) Լվվէթ . . . պէն . . . տախի ,

Հէքթօր , պաշլատըղը սէօվիւն իթմամընտա թէրէտտիւտ իտիյօր իտի . մէզպուրէ իտէ ատպըրսըղըզ կէօսթէրէրէք .

— Տէվամ իտինիղ միւսիւ , տէտի ,

— Լվվէթ , պէն տախի գըսագանըյօրում . . .

— (Գահգահա իլէ կիւլէրէք .) Գըսագանմա՞գ մը ,

— Լվվէթ ,

— Նէտէ՞ն գըսագանըյօրսունըզ , քիմի՞ գըսագանըյօրսունըզ , պիր ուշագտա՞ն մը . Ա՛հ միւսիւ , սիզ հատտինիզի թէճաւուզ իտիյօրսունըզ ,

— (Պաշընը էյէրէք .) Մէրհամէթ պույուրունըզ մատտամ , սէօվիւմի անլամատընըզ ,

— Ֆագաթի աչըզ սէօյլէյինիզ ,

— Օ ատէմ . . .

— Հա՞նկը ատէմ ,

— Ժէրմէն . . . չիմտի պանա . . . պիր թագըմ ֆէնա չէյլէր սէօյլէտի . . .

— Նէ՞ սէօյլէտի ,

— (Թէրէտտիւտ իլէ թիթիրէյէրէք .) Մատա՛մ , մատա՛մ , Ալլահ աչդընա օլսուն սէօյլէյինիզ , ճէվապ վէրինիզ ,

— Սօրունըզ , սէօյլէյինիզ պագալըմ , նէ՞ անլամագ իստէյօրսունըզ ,

— Պէնի նէ՞ իչին հէր ագշամ քէօչքաէն թէպաիւտ իթմէյէ մէճպուր իթտինիղ վէ իտիյօրսունըզ ,

— (Միւքիւննէթ իլէ .) Պու պէնիմ սըրրըմ տըր ,

— (Հայգըրարագ .) Ա՛, տիմէք քի ժէրմէն պէնի ալտաթմամըշ . նէ իչին օլսուղունը չիմտի անլատըմ . . .

— (Հէքթօրըն գալպինի բարչալարճասընա հատիտ պիր նագար իլէ պագարագ .) Պագալըմ ժէրմէն սիզէ նէ՞ տէտի ,

— Հէր չէյի ունուտարագ .) Հէր ագշամ պէն կէզմէյէ կիթտիյիմ զէմանի , քէօչկէ մէճհուլ պիր ատէմ կէլիյօր իմիշ . . .

— (Յիթիուրսուզճա .) Բէք տօղրու տըր ,

Միյահ էլտիվէնլի գաաբն ինքնար իթմէյէ պիլէ թէնէզզիլ իթմէյօր իտի . կէնճ գաաբնըն պու սէօղիւ Հէքթօրա եըլտըրըմ կիպի թէէսիր իթտի , պինահէն ալէյհ պիւթիւնէ պիւթինէ չաչըրտը գալտը , մուամիլէյհա իտէ քէմալի զուրտուր իլէ .

— Ժէրմէն սաորդ պիր խըտմէթքար օլսուզընտան նամուաքընըզը վիդայէ իտիյօր , մէրդումը թէքքար խըտմէթինիզէ գաազուլ իտիչինիզ բէք կիւզէլ օլմուշ տըր , տէտի ,

— (Բէրէքէյէրէք .) Տէմէքքի իլթիրաֆ իտիյօրսունըզ ,

— Էվվէթ , իլթիրաֆ իտիյօրում ,

— Բէօչկէ պիր սաէմմի կէլիյօր . . .

— Էօյլէ եա՛, հէր ագշամ ,

— (Հիսսէթթէյէ .) Բէք էյի , պու սաէմ . . . քիմ տիր ,

— Օրասընը անլամայաճագտընըզ . (Կիւլէրէք .) Հագըգաթէն միւսիւ , մուգավէյէմիզի բէք զարիպ պիր սուրէթտէ ունութմուշտընըզ ,

— Մատա՛մ . . .

— Հուզուրսուզ տիզ չէօքէրէք տէսթը իզտիվաճընըզը թալէպ իլլէտիյինիզ զէմանի պիր թագըմ քէչիի միւմքիւնսիզ , էտրար իլէ մուհաթթ օլսուղումը իսապէր վէրմէմի՞շմի իտիմ . . .

— Բէք տօղրու , ֆագաթ . . .

— (Կիւլէրէք .) Ֆագաթ նէ՞ . . .

— Տէմէքլի իտինիղ քի . . . սիղին . . . պիր . . .

Հէքթօր , պաշլատըղը սէօղիւ պիթիրմէյէ ճէսարէթթ իտէմէտի . սիյահ էլտիվէնլի գաաբն իսէ պիր թաւրը աղամէթլէ ևէրինտէն գալգարագ , վէ եիւզ պաշըյա թահդիրամիզ պիր նագար ֆըրլամարագ .

— Նեթիչիր միւսի՛ւ , սիզ հատտինիզի գաթի գաթի թէճաւուզ իթտինիզ , հէնուզ զէվճէնիզ օլմատըզմտան , պու կինէ գատար օլան սուրէթը հայաթըմտան , ճէնապը Ալլահտան պաշգա քիմսէյէ հիսապ վէրմէյէ մէճպուր տէյիլիմ , տէյէրէք , վէ գարսույա տօղրու կիտերէք .

— Ամէն . . . պէր սաաթա գատար կիտէ յօրում . . . ատէ յօ . . . ատէ ,

Ծագաթ Հէքթօր Լամպլէն , պէր տիմանէ , պէր սէֆիլ , պէր ալչագ կիպի սէվէ յօր իտի . սէվտիյի գատընըն , պէր շախար մէճհուլը հէր կիճէ գապուլ իլէտիլինի իքրար իտիշնի , վէ մէզպուրէնին պէր ագ սօնրա քէօշկի թէրք իտէճէյինի կէօրէրէք ագըրը զայ իթտի . մէզպուրէնին արգասընատան գօշտու , վէ հէմտան եէրէ գաբանըպ էլլէրինի եէքտիկէրէ գամուշտուրարագ եալվարմայա պաշլատը ,

Հագըգաթէն սայլարը աղարմըշ օլան պու սատէմին , էլլինէ կէչկուտիյի շկճեար իլէ օյնայան պէր գաբլան կիպի քէնտիսի իլէ օյնայան պու գալիմէ գարընըն հուգուրունատա եէրլերէ գաբանըղընը , վէ չօճուգ միասլի աղլատըղընը կէօրմէք , եիւրէքլերի բարչալայաճագ , վէ սահիպինէ հիճապ վէրճէք պէր մէնզարէ իտի ,

Նէնճ գատըն՝ Հէքթօրըն հալինէ մէրհամէթի մի իթտի . հօգատա հէր տագըգատա պիչարէնին հայաթընատան պէր գըսմընը մահվ իտէն՝ օ ատհչէթլի տըրատը թէմտիտ իթտէք իչին մի իտի . հէր նէ իսէ . մէզպուրէ՝ Հէքթօրա տէօնէրէք գալգմատընը էմր էլլէտի , վէ տըգգաթլա եիւրինէ պագատագ .

— Ելմտի սիզատ պէնի տինլէյինիզ մուսիւ , ատէմ ,

Հէքթօր , հընչգըրա հընչգըրա աղլատագտա վէ պէր թավրը աչըգանէ իլէ կէնճ գատընա պագմագտա իտի . մէրգումէ ատօգրինէ տէվամ իլէ .

— Օէօղլերիմի էյի տինլէ , սիզ պէնի սէվտիյինիզի իտատատա իտիյօրսունըզ . վագտա էրքէքլիյին գատրինի ունուտատրագ , պէօյլէ եէրէ գաբանըպ տա պէր չօճուգ կիպի աղլատմանըզ , իտատանըզընը հագըգաթի օլսուզունը իտագաթի իտիյօր , ատէմ ,

— Ա՛հ , էվվէթ սիզի սէվէ յօրում . . .

— Պէնիմիլէ իզտիվաճ իթմէք իսթէ յօ՞րմուսունըզ

— Էվվէթ . . . չիմտիտէն սօնրա սիզատէն պըրը հայաթ՝

պէնիմ իչին թահամմիւլ իտիլմէզ տէրէճէտէ պէր մուճագաթ օլաճագ տըր ,

— Իէք էյի , պու իզտիվաճ անճագ պէր չարթ իլէ օլապիլիր ,

— Սէօյլէյինիզ . . . իթտաթ իտէճէյիմ ,

— Օ ատէմ . . . Եանի գըսգանատրըղընըզ չախար մէճհուլ հէր ագշամ պու բայա կէլէճէք տիր . . . վէ հէր ագշամ սաաթ սէքիզտէ սիզ քէօշկի թէրք իտէրէք օրմանլարա տօլաշմաղա կիտէճէքսինիզ . . .

Հէքթօր , հէր տուրլու նամուսագ հարագէտաթը գապուլէ հագըր օլսուզունը կէօսթէրիր պէր թավր իլէ թիթրէյէրէք պաշլընը է յտի ,

* * *

Պալատէ իշար էլլէտիյիմիզ վագտանըն իւզէրինէ կէչէն իրի կիւն զարֆընատաքի չէյլէր , պէր իրի սաթըրլա խուլատա խոլէպիլիր ,

Հէքթօր , քէնտիսինէ թէքլիֆ իտիլէն չէրաէթի նամուսչիքէնանէյի թէմտիտ իլէ գապուլ էլլէմիշ իտի . սագլամտան պէրի ժէրմէն եինէ կէօրիւնմէյօր իտի . ագշամ թահսընատան սօնրա Մաժէօր Հէքթօրա «Հայտէ քէօշկի թէրք իթմէք զէմտանը կէլտի» մանատընը էյմա իտէր սուրէթտէ պէր իշարէթ էլլէտի ,

Պէր գատըն սուրէթինտէ իպրագը վիճուտա իտէն պու մուսամմանըն , պէր նագարը ամիրանէտի իլէ թահսը հիւքմէ պլընմըշ օլան եիւզ պաշը , Մաժէօրի թէագըպ էլլէտի . իրի սաաթ գատար տօլաշտըգտան սօնրա սաաթ օնատա ավտէթ իթտիլէր . պու միւտտէթ զարֆընատա Մաժէօր , Հէքթօրա պէր թէք սէօզ պիլէ սէօյլէմէյէ թէնէզզիւլ իթմէմիշ իտի , անճագ քէօշկէ եագլաշտըգլարընատա , Մաժէօր ,

— Հայտէ պօրունըզը չալընըզ , ատէմիշ իտի ,

Հէքթօր ալտըղը էմրէ իթտաթ էլլէտի , իրթէսի կիւն եինէ պու եօլտա հարագէթի օլունտու . իւչիւնճի կիւնիւ սօֆ-

բառան գալդոբդլարը սրբառաս, Մաժէօր՝ Հէքթօրա.

— Գու կիճէ հալընըզ կիտինիզ պիր ազ նամիզաճըմ, աէտիլի կիպի, մառամ առախ.

— Հայտէ վագըթ տըր կիտինիզ, աէտի.

— Հէքթօր այտալա գալդարտագ քէօշկի թէրք իթտի. իւշ կիւնաէն պէրի պիչարէնին չէքտիլի ըզթըրտապը աէրուն թարփի իթտէք միւնքինտիզ տիր. Հէքթօր պու իւշ կիւն զարֆընտա պիր սէնէլիք գառար իսթիխարլաշմըշ իտի, հէր անառ իքի սէտալի տէրուն, եւուզ պաշընըն գալպինառ զուհուր իթտէքտառ, վէ պիրէր պիրէր պիհինին, ֆիկրինի, ագըընը իշղալ իթտէքտառ իտի քի, պու սէտալէրտէն պիրինի քէնարտինէ.

— Գու գառըն սէնինէլ օյնայօր, սէնի ալտաթըյօր... անընա ագտը իշտիվաճ իտէրէք նամուստուղուղունը իքմալ իտէճէքսին, տէյօր իտի. տիկէր սէտա իտէ.

— Սէն պու գառընը սէվէյօրսուն, նամուսը վէ նամուսուզ սէվէյօրսուն կա՛... պու գառըն սէնինն հայտիքն մէգամընա գայըմ օլմուշ սըր, ալչա՛գ, հէման պաշընը էյ տէ իթտաթ կալէ... տէյօր իտի.

Հէքթօրըն գալպի պու իքի սէտա իլէ մէշղուլ օլարագ, օրմանընն քէնարընա վարըլ օլտուղունտա, եօլըն պիր թարտֆընտա դօլտրընը խայվարի կէօյտու իւղէրինէ գօյմուշ պիր առէմ պէքլէյօր իտի. չտառը մէղքիւր Հէքթօրա թէգարրուագ իտէրէք.

— Ա՛, ա՛, եւուզ պաշը լտանպլէն, սէվկիլի էֆէնտիճիյիմ, պու կիւն սիզի եալընըզ պըրագտըրար էօյլէ՞ մի, մաշալլահ, մաշալլահ, տէմէք քի սիզէ էմնիյէթի իտիյօրլար, տէյինճէ, Հէքթօր, ժէրմէնին սէտաալընը թանըրտը.

14

Հէքթօր օ անառ գբսգանճլըգ նէօվալէթինէ թուքուլմուշ օլտուղունտան, թավրը պարիտանէսինէ բաղմէնն ժէրմէնի կէօրտիւյիւնէ մէմնուն օլտու, վէ կիւյա քէնտիսի խըտմէթքէտառ տըր կիպի հալիմանէ պիր սէտա իլէ ժէրմէնէ.

— Նէ՞ըէտէն կէլիյօրսուն, պուրատա նէ՞ տօլաշըյօրսուն, քէօշքտէն նէ՞ իչին եինէ կիթտին, տէյտու տօրտու.

— Սիզի պէօյլէ ալտաթտըգլարընը կէօրտիւմ առ տըգըլտըղընտան ալըպ եիւրիւյիւ վէրտիմ.

— ժէրմէն...

— (Մուսթահզիյանէ.) Օ՛, սիզին պանա սէօյլէյէճէյինիզ սէօզլէրի պիտիրիմ, օ սիզի, վէ սիզտէ ծնը սէվէյօրսունըզ, առյո՞լ մի. էվէլէթ, աչըգ օլան քիսնէ սիզին կիտզի գօրգագ վէ ալչագ օլուր.

— Սո՛ւս...

— (Մուսթահզիյանէ.) Մառէմ քի Մաժէօր սիզի եալընըզ պըրագմըշ, խնուի պու ֆըրսաթտէն իսթիֆատէ իտէրէք, գալպիմի թազեիգ իտէն ըզթըրապտան գուրթուլմագ իչին եիւբէյիմնուէքի չէյլէրի սիզէ պէյան իթտէք իսթէրիմ. հաթտա իքի կիւն տուր քի պունը իչին պուրայա կէլիյօրսուս, կէլ չուրատա օթուրալըմ, առէմէսի իւղէրինէ. Հէքթօր իթտաթ իթտի, ժէրմէն տախի սէօղիւնէ տէվամ իլէ.

— Էյ պագալըմ, մառամ սիզէ նէ՞ սէօյլէտի, տէտի.

— Ֆէօշկէ պիր առէմին կէլմէսինի իգրար իթտի.

— Կէօրտիւնիւզ ա՛, հիչ օլմազտա սէրպէսթճէ սէօյլէմիշ, էյ ադնրա՞.

— Ցագաթ պու առէմին պիր... չէյ օլմասընը իսպաթ իտէճէք տէլիլլէր եօգ սըր...

— Հա անլատըմ, սիզ օթէլլո օյնատագ իսթէտինիզ, տէ-

յի՛լ մի . . . պէտպէլլի մատամ հիտաէթլէ կիտէճէյինտէն պահա իլէ սիզի գօրգուէթտու ։

— Տօղրու ։

— Սիզտէ տիղ չէօքերէք մէրհամէթի թալէպ իմտինիզ։

— Էյվա՛հ , էօյլէ օլտու ։

— Հէր կիճէ տըշարըյա չըդմադտա տէվամ իտէճէյինիզէ տայըր սիզտէն սէօզ ալտը , տէյի՛լ մի ։

— Ա՛հ ժէրմէն , պու գատըն պիր մուամմա տըր ։

— Գա՛հ , պէն պու մուամմայը պիլիրիմ , էվվէլի , պու ժէրմէն գուլտունըզ օ էսթարէ վագըֆ տըր ։

— Նէ՞ , պու սըրրը պիլիյո՞րսունուզ ։

— Էլպէթտէ ։

— (Թէհտիտամիզ պիր քամր իլէ ։) Էօյլէ իսէ չիմտի պէհէմէհալ մալիւմաթ վէրմէլիսին ։

— (Միսաֆահզիյանէ կիւլէրէք ։) Էվվէլի , սէօյլէյէճէյիմ , սէվկիլի էֆէնտիճէյիմ , պու սըրր , հէրմի պէշ հաչլաըրընտա ինճէ պըյըղը , ուզունճա պօյու , Բարիղտէն մահսուս կէլմիշ պիր կիւզել տէլիգանըր տըր ։

— Նայան . . . հայան սէօյլէյօրսուն . . .

— Իսպաթ իտէճէյիմ ։

— Նէ՞ վագըֆ ։

— Գու ագշամ ։

— Փէնտինէ կէլ ժէրմէն ։

— (Կիւլէրէք ։) Նէ՞ գատար պուտալասընըզ , իսպաթընը կէօրմէյտէն գօրգուսօրսունուզ ։

— (Հիտաէթլէ հայդըրարագ ։) Օ՛ , գօրգմայօրում , էկէր պու ատէմի մատամէն տիզլերի իւչերինտէ կէօրիւրսէմ ։

— Նէմին իտէրիմ քի կէօրէճէքսինիզ։ կէ՛լ , պէնիմ իլէ պէրապէր կէլտէ , հայան սէօյլէյիպ սէօյլէմէյէճէյիմ կէօր ։

— (Իտամ օլունմայա կիտէն պիր մահքում քամըը իլէ ։) Հայտէ կիտէլիմ ։

Հէքիմօր պաշընը էյմիշ օլտուղու հալտէ սարխոշ կիպի եւ բիւյօր իտի , մէրգում պու անտէ ժէրմէնին սէօղլէրինին

տինլէտիլինէ բէշինճի օլմադտա , վէ մէրդումընն իրայէ իտէճէյինի վատ իլլէտիլի իտադաթը կէօրիւդ , կիրիֆթարը հինճագ օլմադըտ պէրապէրը եինէ օ հալի տախի գադաւլ իտէճէյինի պիլմէգտէ օլտուղունտան , պիր տանիկէ գատար ժէրմէնի էօլտիւրմէք ֆիկրինէ տիւշտիւ իսէ տէ , իւզէրինտէ պիլան պուլունմատըղընտան , պու ֆիկրիտէն տարֆը նադար իմտի ։

Մատաֆիհ ժէրմէնին տէմիրտէն կիպի գուվվէթլի օլան էլի գօլունտան թուխմուշ քէնտիսինի իլէրի տօղրու չէքէրէք , վէ իսթիհզա իլէ կիւլէրէք ։

— Կէլ պադալըմ , տէյօր իտի , Գու հալտէ սահիլէ գատար վատըլ օլտագ , դարիյնի քիրամէ մալիւմ օլան քիւչիւք նէրտիպանը չըդարադ , ժէրմէն ։

— Մալիւմը սիլէրի տիր քի , սիյահ էլտիվէնլի գատըն , միսթէվէֆիյէ մատամ իչին տէօչէմմիշ օլտուղունըզ կիւղել օտայը զադիմ իմմիշ տիր ։

— (Մարէթի խանըրլայրագ թէթրէյէրէք ։) Էվվէ՛լ , էվվէ՛լ ։

— Գու օտանըն նէչիլ ատօնտա պիրինչիք օլտուղունը , վէ ատօնտա չիմինէնին իւզէրինտէ պուլունան ճամլը բէնէքշէյտէն մատամընն օտաը կէօրինտուինի պիլիրսինիզ , իչմէ պէն սիզի օրայա կէօթիւրէճէյիմ ։

— Տէմէք քի մատամընն օտասընտա տըրլար ։

— Էվվէլի , կէլինիզ , տէյէրէք , քէօշկիւն տիմանիսանէսինէ վատըլ օլտագ , նէչիլ ատօնըն դադուտը էօնինէ կէլտիկլէրինտէ , ժէրմէն տուբադադ ։

— Ատօնըն անտանթադը ճէպհինտէ տիր միսիւ . ֆադաթ չուբադը վար քի պանտա պիր չէյ վատ իմմէտէն իչէրի կիրէմէյէճէքսինիզ ։

— Ատօյլէ , եինէ բարա՞ մը իսթէյօրսուն ։

— Խայր , կիւրիւմթիւ չըդարմայաճադընըզը իսթէրիմ ։

— Օ ատէմի էօլտիւրէճէյիմ ։

— Օ տիպին պիլէճէյինիզ չէյ տիր , պէն ծնը տիմէք իս-

թէմէյօրում, սիզ սալօնա կիրուպ տէ հէր շէյի կէօրախլիւնիւզ զէման . . .

— Էյ ասնրա՛,

— Տօս տօղրու տըշարը չզդար , վէ շախաը մէճհուլը պահճէտէ պէքլէրսինիզ ,

— Բէք էյի , էօյլէ օլսուն ,

— Ցադաթի պէօյլէ հարաքէթի խաէճէյինիզէ նէմին խտէ՛րմիսինիզ ,

— Նէմին խաէրիմ ,

— (Ձէպինատէն սիրը անահտար չզդարըպ գարուլը ա-չարագ .) Ա՛յագլարընըզդըն ուճունա պատարագ եւրիխլիւնիւզ , խաֆիֆի սիրը սէտա՝ թէքմիլ թէրթիպաթըմըզը մահվ խտէպիլիր , տէյէրէք , Հէքթօրըն գօլունատն թուրթուզ սալօնա խոխաշ էյլէտի , Շըմինէնէն իւղէրինտէքի ճամըն կատթագ օտասը թարաֆընատն սարլը պուլունատն գըրմըզը բէրտէնէն սիրը թարաֆը ճիւզի աչըզ պուլունատուզու ճիհէթի , իչէրիսի կէօրիւլիւյօր խոխ . ժէրմէն պու արալըզդ Հէքթօրա .

— Շիմտի պագընըզ , եւրէզ պաչը , տէմի ,

Հէքթօր իչէրի պագտար պագտնագ եէրէ տիւշմէմէք իւզրէ ժէրմէնէն գօլունա տայանատը . Մէրգում հէյէճանընատն նաչի նէ սիրը հարաքէթի իթմէյէ , վէ նէ սիրը սէտա չըգտարմայա միւգթէէտիր օլապիլտի . եւրէզ պաչը , սիյահ էլտիվէնի գատընըն կանը պաչընատա տիզ չէօգմիւշ , վէ էլինի էլէրի իչինէ ալարագ թաւըը աչըզանէմտ պէչանը հալ իթմէքտէ օլան Ամանընն սէօղէրինի տինէմէյինի , վէ եւրիւնտէ ալայիմի սուրուր պուլունատուզունը կէօրմիւշ խոխ . մէսաֆէնէնն ուզագըզընատն նէ գօնուշատուգլարը տուրտուրմայօր խոխ խտէ տէ , ցադաթի կէնճ գատընըն չիվէքճատանէ թէպէսիմլէրի , պիչարէ Հէքթօրըն գալպինի տէլէյօր խոխ . արթըգ քէնտինինն ալտաթըմնագտա օլտուղունա չիւպհէսի գալմամըշ խոխ ,

Օ արտատա ժէրմէնէն տէմիր կիպի օլան էլի քէնտինի սիւրիւքլէյիպ .

— Կէ՛լ , կէ՛լ , տէյէրէք , Հէքթօրը թէքրար սալօնատն չըգարըպ գարըյը թէքրար գարատը . եւրէզ պաչընըն բէնկի ճէնապէ կիպի օլտուղունը , վիճուտի թիթրէմէյէ պաչյատըղընը , վէ այագտա տուրատագ ժէճալի գալմամըշ պիր հալէ կէլտիյինի ժէրմէն կէօրէրէք .

— Նահո՛ւ , նէ՞ գատար ատվէ յօրտունըզ , թօհաֆի չէյ , տէյէրէք , Հէքթօրը տիմարէ տայաթարգատան ասնրա .

— Զանըն խաէրատմ թատանճալարընըդը կէթիրմէքլիյիմէ լուգում գալմատը . չինքի սիլահլարը էլինիզտէ թուրթմագ իզթիտարընա մալէք տէյիտինիզ , տէյինճէ , Հէքթօր , պիրտէն պիրէ տօղրուլատագ վէ կէօղէրինատն հիտատէթ աթէչլէրի սաչատագ .

— Օ՛ , ալտանը յօրտուն ժէրմէն , ալտանը յօրտուն , տէտի ,

— Պա՛հ , պիր գատըն կիպի թիթրէ յօրտունըզ ,

— Իչիսինի տէ էօլտուրմէք իչին քէսպը գուվվէթի խտճէյիմ ,

— Իչիսինի տէ տէյիլ , գատընը էօլտուրմէմէլիսինիզ ,

— Պանա խըչանէթի իթտիյի իչին մի էօլտուրմէյճէյիմ ,

— (Զալիմանէ պիր թէլաֆֆուզ իլէ .) Օ՛ , էօմրինիզի գատընըտրը էօլտուրմէ՞լէ մի կէչիրէճէքսինիզ ,

— Պուսպուրթիւն չաչըրատագ .) Մարէ՛թ , Մարէ՛թ , տայիմա Մարէթ . . .

— (Հէքթօրը տիմանհանատէն չըգատատագ .) Թատանճալարընըդը իսթէ՞րմիսինիզ ,

— Իվվէթ , իսթէրիմ ,

Հէքթօր , եւրմի պէշ հաչընատա պիր տէլիգանը կիպի չէվիրիլիլ համտագ օտասընա գօչատ , վէ թատանճալարընը հայվանարընը հօգլատարգատան ասնրա ժէրմէնի թէագրակէ պաչլատը . ժէրմէն էֆէնտինինի պահճէյէ կէօթիւրիւպ Ամանընն չըգտճագը ճամըը գատատյա եւրմի այագ պիր մահալէ էյտալ իլէ .

— Գուբատա տուր, օն տագըդա սօնրա պէրապէր կէ-չէճէյիզ, տէտի։

— Պէրապէ՞ր մի։

— Աճայիպ, իբի թարաֆըը պիր օյուն օյնաալըգմըը սիզէ էվէլճէ իտապէր վէրմէտի՞մ մի։

— Տօղրու։

— Նանըրշ պիր շէյ եադմայաբըն. պէն շահաբ մէճհուլէ «Զաբըդ օլ, վագֆըմըզ գալմասըը» տէրիմ, օ վագըֆ սիզատ սէսիմէն պէնի թանըյարադ տօղրու նըշան ալըբսընըզ։

— (Հիտաէթլէ թապանճալարըն գունադգըլարընը սըդարադ.) Հայտէ, չաբըդ կիթ տէ կէլ, մէրադ իմմէ։

— Ժէրմէն գայդ օլտու. Հէքիմօր, հէր իբի էլինատէ պիրըէր թապանճա օլտուղու հալատ տիվարէ տայանմըշ տուրուշօր իտի։

Օն տագըդա կէշտի. պու օն տագըդա Հէքիմօբա օն սէնէ գատար ուղուն կէօրիւնմիուշ իտի. մէկըտիբ ճինայէթի օլտուղու ճիհէթլէ հըսսիյաթը մանիվ օլմուշ, վէ քէսալը ճէսարէթի իլլէմիշ իտի. Եալընըզ գալպի չաբրադադ իպէրինէ աիճէշ իտճէյի տէլիգանլըյը պէքլէյօր իտի։

Նիհայէթի տիսմանխանէտէ պիր այագ սէտասը իշխանկտի, վէ հէման ճամլը գապուներն էօնիւնատէ պիր ատէմ կէօրկէսի կէօրիւնտու, Հէքիմօր թապանճասընը գալտըրըպ չահաբ մէգքիւրի հէտէֆ իմմիխտաճ իտէրէք աճէշ իմմէք իւզրէ իբէն, գապուներն էօնիւնատէքի ատէմին ժէրմէն օլտուղունը անլայադադ տուրտու, ժէրմէն, վահի միւճհիպինճէ։

— Զաբըդ օլ, վագֆիմիզ գալմասըը, տէմէսի իպէրինէ գապուսան տիկէր պիր ատէմին չէգտըդը կէօրիւտի. չահաբ մէգդամ ժէրմէնէին ադգաբ սըբտա տիւրտիրէ պահճէյի կէչէրէք նէբտիւպանըն պաշընա վատըդ օլտու. օ գէման Հէքիմօր պիրա թէրէտտիւտ Աբմանտա նըշան ալարադ աճէշ իմմտի։

Սիլահըն բաճիլատըդը գէման Աբման, մէրտիվէնին պիրինճի գատէմէսինի կէչմիշ իտի. տէլիգանլը, Հէքիմօրըն զանը կիպի աշադըյա եուվարլանմատը։

Աբման, մէմուրին գայդի օլտադ իւղէրինէ սիլահ աթըլմասընատն տօղայը թէլաշլանատագ արդասընա տէօնիւտ պիր քէրրէ հայդըրտը, եիւղ պաշընըն պիրինճի գուրշունը իտապէթ իմմէմիշ իտի. Հէքիմօր իբինճի թապանճասընը գալտըրադագ թէմիխի չէքմէտի իլէ, չիմչէք կիպի տիկէր պիր զիյա կէօրիւնատու... պու զիյանըն վատէթատը իլէ եիւղ պաշը, տէլիգանլընըն սալանատագ կէօղտէն նիհան օլտուղունը կէօրտու։

Հէքիմօրըն պուլունտուղու մահալտէն, նէբտիպանըն եապընըգ իւտի թարտիքը կէօրիւնատիլինտէն, Աբմանըն էօլիւտ էօլմէտիյի մանիւմ օլմասըը։

Եիւղ պաշը, քէմալի հիտաէթինտէն սարհոշ կիպի օլտուղու հալատ, բագիպինին հալինի կէօրմէք իւզրէ նէբտիպանըն եանընա թէգարրուպ իմմէք իչին եիւրիւմէյէ պաշլասը, ֆագաթ օ սըրատա ճամլը գապուսան չէգտն պիր գատըն էլինի ուզատըպ, գօչմադ արդուսընատա պուլունան Հէքիմօրը տուրտուրթարադ, բարմաղընը մէրգումըն կէօյտուն տօղրու ուզաթտը, վէ տէհչէթամիզ պիր թէլաֆֆուզ իլէ.

— Գաթիլ... տէտի։

Հէքիմօր խէվֆ իլէ կէրի չէքիլտի, վէ էլինատէքի թապանճա եէրէ եուվարլանատը, գապուսան չէգտն սիյահ էլտիվէնլի գատըն իլէրլէմէքտատ, վէ Հէքիմօր իսէ գարշըսընատա պիր թիմնատը ֆէլաքէթի պուլունույօր կիպի կէրի չէքիլմէքտատ իտի։

15

Եիւղ պաշը տայիմա բիւճաթ իմմէքտատ, վէ կէնճ գատըն իսէ բարմաղըյըլա մէրգումըն անլընա ճանի օլտուղունը եազմադ իտթէյօր իմիշ կիպի ճէպհէսինի կէօսթէրէրէք թէգրադ իլէմէքտատ իտի։

Հէքթօր բիւճաթ իտէ իտէ պահճէնին տիվարընա տա-
յանաը . օ զէման սիյահ էլտիվէնի գատըն եւս պաշըյը գօ-
լունատան գավրայարագ , վէ եւսվինէ հիտատէթլէ պագարագ .

— Պէնի տէ էօլտիւր գաթիլ , պէնի տէ ծնըն կիպի իտամ
էյլէ , տէտի ,

Հէքթօր շաշըրմըշ պիր թավրը մէճնունանէ իլէ պագը-
նըյօր իտի . կէնճ գատըն իտէ .

— Մատէմ քի իսմինիզի թաշրմատըղըմ , վէ սիզէ գա-
թան մէրպուէթ օլմատըղըմ հալատ , հուզուրըմնա պուլուն-
տուղունատան տօլայը պիր տէվիգանըյը էօլտիւրմէյէ քէնտի-
նիզատ սէլահիյէթ կէօրիւյօրսունըզ , պէնի տախի նիչի՞ն էօլ-
տիւրմէյօրսունըզ , տէտի , վէ Հէքթօրըն պիր սէօղ սէօյլէ-
մէյէ միւգթէտիր օլմայարագ սարհօշ կիպի սալանատըղը
սըրատա , կէնճ գատըն գահգահա իլէ կիւլէրէք , վէ քէօչկէ
տօղրու եւրիւյէրէք .

— Պէն պէօյլէ օլաճաղընը գաթէն պիլիյօր իտիմ , ժէր-
մէնին պանա խըյանէթ իտէճէյինի , սիզինատ վատինիզատ
պուլունմայաճաղընըզը հըրա իյլէմիշ իտիմ . Պու սապահ Մա-
ժէօր օտանըզա կիսերէք թապանճալարընըզատան գուրշունա-
րը չըգարմըշ իտի , տէմէտի իւղերինէ , Հէքթօր պօղուգ պիր
սէս իլէ .

— Էօյլէ՞ մի , տէյու հայգըրատ .

— Էվէվէթ , էօլտիւրտում զանն իյլէտիյինիզ ատէմ քէ-
մինլի աֆիյէթատէ տիր .

Մունտիսիէյհա պունը տէյէրէք թէպահատ իյլէտի . Հէք-
թօրտա մէզպուրէյի թէագրագ իտէճէք գուվվէթ ու ճէսարէթ
գալմամըշ իտի . սէվտիյի վէ քէնտիսինէ խըյանէթ իմտիյինի
կէօղիւ իլէ կէօրտիւյի գատըն , Հէքթօրը պիր հալի պիհուշի-
տէ պըրագարագ օտանընա չէքիլմիշ իտի . պու տէրէճէ ըզ-
թըրագ , պու գատար ֆէլաքէթ , ճինայէթ չիրքէթի ազա-
տընատան օլան գուվվէթլի Լամպէէնի պէրպատ իմտիշ պիմիր-
միշ իտի , մէրգում օլտուղու մահալէ տիւշիւպ պայըտա գալ-
ատը .

Իրի սապահ սօնրա Հէքթօր , ժէրմէնին վատէթատ իլէ
գալարըրըպ օտանընա նագլ իտիլտի , վէ էլպիսեսի իլէ նա-
թաղընըն իւղերինէ սմըրնէ . . .

Իրմէսի կիւն կիւնէշ թուրու իյլէտիյի սըրատա , Հէքթօ-
րըն սիյմատը գան եաշ իլէ միւլէմմա , ագըրսըզ վէ գուվվէթ-
սիզ պիր հալի խարապիսէ պուլունմադատա իքէն , գօնթ Ար-
լէֆ չիտատէթլէ իչերի կիրերէք .

— Միւսիւ , պիր սապահ գատար էվլատըղըմ մատամ
ճէնապլէրի իլէ պէրապեր պուրատան կիտէյօրուզ , սիզէ վէ-
տա իթմէք իւղրէ կէլտիմ , տէտի ,

Հէքթօր շաշգըն շաշգըն Մաժէօրա պագարագ ճէվապ
վէրմէտի , Մաժէօր տախի սէօղիւնէ տէվամ իլէ ,

— Տիւն կիճէ նէ օլտուղունը պիլմէմ , պիր ազ նամիզաճ
օլտուղումատան եաթըյօր իտիմ , իրի էլ թապանճա սմըրնը-
զընը իշիթտիմ . պու սապահ մատամ կէլէրէք , պիր կիւն
գաթել իտիլէճէյինտէն գօրգատուղու ճիհէթլէ , սիզինլէ իշ-
տիվաճատէն ֆարիզ օլտուղունը սէօյլէտի . իտտի մալիսինիզ
տիր քի պօշ պուլտուղումուզ չէքմէճէնին իչինատ պիր միլ-
եօն ֆըրանգ վար իմիշ , տէտի ,

— (Շաշգըն պիր հալատ .) Էվվէթ ,

— Պու մէպլաղըն զայպ օլմասընատան տօլայը սիզ մէտու-
լիյէթի գապուլ իթտինիզ .

— (Կէնճ գատընը տիւշիւնէրէք եւքսէք սէտա իլէ .)
Էյ միւսիւ , պիւթիւն սէրվէթիմի ալընըզ , պէն հայաթըմտան
պըզմըշ օլտուղում ճիհէթլէ էօլմէքտէն պաշգա պիր չէյ իս-
թէմէմ ,

Հէր ան պիր տիւրլիւ վիճատան ազապը չէքմէտի , վէ չէ-
րէֆը ինսանիյէթին , իւղերինատէն բարչա բարչա մահվ օլմա-
սը միւգթէզատի չիվէյի գատէր օլան Հէքթօր , գօնթ Ալբէ-
ֆին հուզուրընտա տիզ չէօքիւպ հընչգըրա հընչգըրա վէ
քէսիք պիր սէտա իլէ .

— Միւսիւ , գար կիպի պէյազլանմըշ օլան պաշընըզ-
տաքի սապլար , վէ սիյմանըզտաքի ալապիմի հալավէթ , գալ-

պինիզին սաճի վէ մէրհամէթլի օլսուդունը կէօսթէրիյօր, սիզ-
տէն միութէզարրուանէ իրթիրհամ իլլէյէճէյիմ աճըքթէթտէն
պէնի մահրում խէճէ՛քմիսինիզ, տէտի։

— Մէօյլէյին միսիս։

— Միսիս, պանա գարշը օլան ահվալի, վէ սուրէթի
հարաքէթի հէր նէ գառար գարիպ վէ զալիմանէ խէ տէ,
հայաթըմտան զիյատ սէվմէյիմ մառամ, պիր սաաթ սոնրա
ադիմէթի խէճէյի ճիհէթիչ, պէն տէ օ զէմանն չու ալէմը
ֆանիյէ էպէտի պիր վէտա խէճէյիմ. իսնու էն զիյատ սէվ-
մէյինիզին նամընա օլարագ իսթիրհամ խէրիմ ք՛ի, քէնտի-
սի իչին պիր սաաթ սոնրա ֆէտայի ճան խէճէ՛ք օլան պիր
պիչարէյէ, պիր տագըդաճըդ օլսուն մառամ իլէ միւլագաթ
չէրչիֆինի իսթիհսալ պուլուրսունըդ...

Հէրթօր, Մաժէօրին էլլէրինի տէրէճէյի ըզիմ ըրսապընը
կէօսթէրիր սուրէթաէ սըզըյօր իսի. Մաժէօր, միութէսիր
կէօրունէրէ՛ք։

— Պէնի պէ՛ք լէյինիզ միսիս, չիմնի կէլիրիմ, տէյէրէ՛ք,
սիյահ էլտիվէնլի գառընըն նէզտինէ կիթաի. մուամիլէյհա
Մաժէօրին ավառէթինի սապըրսըզըգլա պէ՛քլէտիյինառէն, պիր
չիվէ իլէ։

— Նէ՞ վար, տէտի։

— (Միութէսիրառնէ։) Մառամ, սիզ սոն տէրէճէ զա-
լիմէսինիզ։

— Մէվկիլի Հէրմանըմ, սիզէ ըչճա խէրիմ, արթըզ շու
ալշագ վէ սէֆիլ հէրիֆէ մէրհամէթի իթմէ՛քտէն ֆարիզ օ-
լունըզ։

— Ա՜հ մառամ, պիչարէ, թէնէզղիւլլին սոն տէրէճէսինէ
տուշմիւշ պիր, առագլարըմընն ալմընառա եւզգունի եէրլէրէ
սիւրտի։

— Օ խապիս հէրիֆ արթըզ ըզիմըրսապը չէտիտէյէ առա-
յանառագ տէրէճէլէրէ կէլիյօր, պինառէն ալէյհ թէէտիպ զէ-
մանը եագլաշար առմէ՛ք պիր։

— Ըչճա խէրիմ, Հէրթօրը պիրառէն պիրէ էօլսուրի վէ-
րէլիմ, ֆագաթ պու եօլտա միճագաթընը ուզաթմագ թա-
րաֆընա կիթմէյէլիմ։

— (Ուամուզարընը գալարըրսպ առմիր կիպի սօուգ պիր
նագաթ իլէ Մաժէօրա պագարագ.) Կէօրսինիւչէ նագարէն,
սիզ տէօրթ սէնէ միութէմառիյէն պիր խաթրըէնին գարշը-
արնտա, գան իլէ միւլէմնա պիր խայալըն էօնուննառէ ապլամա-
մըշարնըզ, տէյինճէ, Մաժէօր պարընը էյէրէ՛ք սիւրթի իյ-
լէսի, մուամիլէյհա խէ թէ՛քրար քէլամէ ազագ իլէ։

— Հէրթօրը կէօրսինի՞զ մի։

— Լվվէթի, սիզի կէօրմէ՛ք խաթէյօր։

—Ըէ՛ք ալա, օնը պանա կէօնառէրին։

Մաժէօր օրառան չըգար, իչի տագըդա սոնրա Հէ-
րթօր, պիր ալէթի վառէթառը իլէ հարաքէթի խէն հէյրէլ
կիպի օտայա կիրտագ եէրէ գարառնառը. մէրգումըն առչարը
ազարմըշ վէ րէնկի պիրթիւն պիրթիւնէ ասլունչ խի։

Սիյահ էլտիվէնլի գառըն հիտառէթ ու առառէթինի պէլ-
լի իթմէմէ՛ք իսթիհսարընա մալիրէ օլսուդունառան, առնքի
կիճէ «գաթիլ» տէյու թահդիր իթմիչ վէ ամիրանէ խրթագ
իլլէմիչ օլան մառամ զայագ օլունչ տա, պիր տիկէրի կէլմիչ
կիպի Հէրթօրը մի՛թէպէսիմանէ վէ քէմալի լէթաֆէթի ու
սիւրթի իլէ գագուլ խուսագ էլինի մէրգումա ուզառա-
բագ։

— Պանա օլան մուհասէթինիզին սոն տէֆա օլարագ
խարագ իլլէտինիզ իսագաթը, պէնի պիրթիւն պիրթիւն
դուվվէթտէն տիւշիւրտիւյի ճիհէթիչ, հէր չէյի սիզէ էթ-
բաֆըլյա նագլ խէճէյիմ... տէտի։

Հէրթօր չաշգըն չաշգըն կէնճ գառընա պագմագառա,
վէ բույա կէօրիւսլ կէօրմէտինիզին քէնտի քէնտինէ սօրմագ-
առա խի. ֆագաթ կէնճ գառըն մէրգումը եէրառէն գալաբ-
րարագ, եանընա օմուրառագան սոնրա։

— Լվվէթի, սիզէ հէր պիր չէյի սէօյլէյէճէյիմ, տիւն
կիճէ կէօրտիւյինիզ հալ, այէյհինառէ օլարագ գայրը գագիլի
իթիրագ պիր իսագաթ խէ տէ, իֆառառմընառան անլայառճագ-

սընըզ քի, պէն զէվճէնիզ օլմադա վէ նամընըզը թաչըմադա լայըզ նամուսալը պիր գաօրնըմ, տէմի.

— Ա՛հ մաման՛մ, պիր չէյ սէօյլէմէյէ էօտաբընըզտան պահա իմմէյէ լուզում եօգ տըր, պէն սիզին սէօզիւնիզէ ինանըրըմ,

— Խա՛յր խա՛յր, հէր չէյի պէյան իտէճէյիմ,

— (Թէքրար տիզ չէօքէրէք.) Մատէմ քի սիզի սէվիյօրում, պէյհուատ եէրէ ֆիքրինիզի իմատ իմմէնիզէ նէ լուզում վար,

— Էվէթ, պէնի սէվտիյինիզ ճիհէթէ էտաբրըմա ակեահ օլմանըզ էլզէմ տիր,

Մուամիլէյհա Հէքմէօրը թէքրար գալտըրտագ եանընտա օթուրթը, վէ սաղ էլինի կէօսթէրէրէք.

— Նէ իչին պու էլիմ տայիմա սիյահ պիր էլտիվէն իչինտէ տիր պիլի՛միսինիզ, տէյինճէ, Հէքմէօր.

— Խայր, տէյօ ճէվապ վէրտի,

— Պու էլիմի պէօյլէ էլտիվէնլէ սէթէր իլլէտիյիմին սէպէպի, պունտան էվէլ սէվտիյիմ պիր ատամընդ գանը իլէ պօյանմըշ օլտուզունտան տըր,

Հէքմէօր պիլա խութիյար թիթրէտի. կէնճ գաօրն իսէ չու վէճհլէ սէօզիւնէ տէվամ իմտի.

— Դաֆիլլէր թէէտիպ օլունճայա գատար պու էլտիվէնի չըգարմադաղա, վէ էլիմին իւզէրինտէ պուլունան գան լէքէսինի իզալէ իմմէմէյէ եէմին իմտիմ, տէմէսի իլէ, Հէքմէօրըն հայրէթի կիմտիքճէ տրթըյօր իտի. մէզպուրէ իսէ պիլա ֆիքտուր.

— Իմոի պիր ինթիգամ արզուսը իլէ Ծրանագայա կէլտիմ վէ պէնի սէվէն պիր ատէմի, էլիմտէ պիր սիյահը ինթիգամ օլմադ իւզրէ ապտանայա պաշլատըմ, պու ատէմ պիլքի սիզ սինիզ, տէյինճէ, Հէքմէօր պիրտէն պիրէ տօղրուլարագ.

— Օ՛, սէօյլէյինն մաման՛մ, գաֆիլլէրին իսիմլէրինի պէյան իտին, հէման ախզը ինթիգամէ գալգըշըրըմ, չինքի մանթի պիր էսիրինիզիմ, տէտի.

— Էօյլէ զանն իտէրիմ, պու զաննըմտա պանա էՅնիչէթի վէրէն չէյլէր, սիզէ իճրա էլէտիչիմ միսթէսատտտ թէճրիւպէլէր տիր, տիւնքի թէճրիւպէ նէհայէթի իտի. չինոի հագըճընըզտա էՅնիչէթիմ պէրքէմալ տըր.

— (Իէքէլէյէրէք) Ծագաթ պու ատէմ... քի...

— Հուզուրըմտա տիզլէրիմէ գաբանըշ կէօրտիւչինիւզ ատէ՞մ մի, էվէթի իչիմէ օտըր. պու ատէմէ ատտավէթի էլէտիչիմ հալատէ, սիզի հիսատէթլէնտիրմէք իչին եիւզ վէրիյօր իտիմ, պու ատէմի սիզ էօլտիւրմէլիսինիզ...

— Էօլտիւրիւրիմ, նէ՞րէտէ տիր, խամինը խապէի վէրինիզ,

— Խամինի պիլմէնիզէ լուզում եօգ տըր, ֆագաթ նէրէտէ բաթթ կէլէճէյինիզի պիլտիրիրիմ,

— Սէօյլէյին,

— Շիմտի տէյիլ, պու կիճէ,

— (Թիլիրէյէրէք.) Ո հալատէ կիմմէյէճէքսինիզ եա՛,

— Խա՛յր,

— Վէ սիզի սէվմէքլիյէ միսաատէ պույուրաճադըրըզ տէյի՛լ մի,

— Էվէթ, պէնի սէվինիզ,

— Վէ... պէնիմ իլէ իզտիվաճ իտէճէքսինիզ եա՛,

— Պէքի, էկէր ատտավէթի էլէտիչիմ ատէմի էօլտիւրիւրսէնիզ...

— Էօլտիւրէճէյիմ,

— Բէք ալա, սիզէ գարշը էլէտիչիմ ֆէնալըզը ունուտտուրագ, ադչամա գատար սագը իտինիզ,

— Եէմին իտէրիմ քի սագըրըը օլաճաղըմ,

Սիյահ էլտիվէնլի գատըն գուվվէյի նաթըգատըը իսթիմալ իտէրէք, սիւրաթլէ տիվանէլիյէ տօղրու իլերլէմէքտէ օլան Հէքմէօր իլէ պիր սատի գատար տահա գօնուչտը, վէ մէրգումըն զաթէն միւչէվվէչ օլան ագլըը պիւթիւն պիւթիւնէ գարըշտըրտը. պատէհու թուալէթինի իճրա իմմէք իւզրէ եապլընըզ գալմադա իհթիյաճընտան պահա իլէ եիւզ պաշըյը եօլա գօյտու. Նէզտինէ իմիւտտիպլիյին սօն աերէճէ-

անոնք օրարագ առուիսուչ իսէն Հէգիթօրըն գալպի, իմիսա վէ առուսար իլէ առլու պիր Հալսէ ադիմէթի ադապինսէ, մէզպուրէ չանը չալսը վէ ժէրմէն իչէրի կիրսի, կէնճ գադըն մէրգուսա.

— Հաղըր օղ, ագշամ օլմազսան էվէլ միսիս Արմանէ թարաֆընսան պիր թէգգիրէ կէօթիւրմէնիզ լազըմ սըր, տէյէրէգ, անի իւզ գիգը թէգգիրէյի եադըսը.

« Մէվկիլի Արմանըմ.

« Սիզի թէէմին իչին անճագ պիր տադիգա վագթիմ վար, տիւն կիճէ պէնի տիւչար իլէտիչինիզ թէհլիգէլէրէ բազմէն, գէմալի աֆիչէթսէ օլարագ սիզի թէգգրար կէօրմէգ իչին պիր չարէ արամագլա մէչղուլըմ.

« Պէնի իհանէթա իսէն էարէրէ տայըր սիզէ պիր մալիւմաթ վէրմէյէ հէնուզ միւգթէտիր տէյիլիմ, ֆագաթ պուագշամ պէէգի պիր չօգ շէյլէր անլայաճագ սընըզ.

« Ամիյօ, պէնի սէվմէգսան տէվամ իտինիզ, սաաթ սէգգիզսէ մալիւմ օլան մէվգըտա պուլունմագ իչին զայրէթսէ գուսուր իթմէյինիզ.»

Իմզա նէրինէ գալէմիէ պիր չըղկը չէգիլմիչ օլան պու թէգգիրէ ժէրմէնին վասըթասը իլէ Արմանէ վասըլ օլմուչ իտի.

* * *

Ագշամ օլսուլունսա սիյահ էլտիվէնլի գաբրն Հէգիթօրը ճէլգ իլէ օտասընա գաբանարագ.

— Տօսթում, պէնի սէվէն ինթիգամըմը ալմալը սըր, տէտի,

— Էմրինիզ հաղըրըմ մաաամ. (Կիւլէրէգ.) Պուգէրրէ թապանճալարընսան գուրշունչալարը չըգարմագընըզ զանն իտէրիմ.

— Թապանճալարը պըրագ տօսթում, տիւնքի կիպի պիր հարագէթը մէճնունանէյի թէգգրար մը իտէճէգտինիզ.

— Պանա օ ատէմի էօլտիւրմէյի էմր իթմէ՞միչ մի իտինիզ.

— Շիւպհէսիզ, լագրին ուսուլի տայիրէսինէ տուէլլօ իտերէգ.

— Տուէլլօ իտէճէյիմ, մաաամ.

— Բէգ ալա, տինլէյինիզ, պուրայա պիր ֆարսախ մէսաֆէտէ վէ սահիլի պահրտէ Գօլճու պուրնու տէնիլէն պիր մահալ վար. իչիթէ սիզ օրայա կիտէճէգսինիզ.

— Բէգ էյի մաաամ.

— Օրասա չախսը մէճճուլ սաաթ սէգգիզսէ պէնի պէգլէյէճէգ տիր. պինասէն ալէյհ օրասա րասթ կէլիրսինիզ.

— Պաշ իւսթիւնէ կիտէրիմ.

— Սաապը իսրն, օրայա սիլահսըզ կիտէճէգսինիզ, մուհաֆիզլէրինն կէլտիյինի կէօրսիւյիւնիզտէ եանընա կիտէրէգ «Պուագշամ սիյահ էլտիվէնլի գաբրնը պէգլէմէյինիզ» տէրսինիզ. պէլկի սիզտէն նէ իչին տէյու սօրաճագ. սիզտէ օ վագըթ, տիւն ագշամ՝ իւզէրինէ աթէշ իսէն սիզ օլսուլաունըզը աէօյլէրսինիզ.

— Եալընըզ սը՞ն մը.

— Պունըն իւզէրինէ օ ատէմ տէրհալ մագասաընըզը անլայսըզագ էմրինիզտէ թէպահյէթ կէօսթէրէճէգ տիր, օ զէմանն իչմ օ մահալտէ սասպահրն սաաթ սէգգիզսէ պուլունմագ իւզրէ սէօզ վէսէրէգ գըլըճ իլէ տուէլլօ իտէճէյինիզի պէյան իլէյհէճէգսինիզ, չինքի թապանճա՝ սահ ատէմլէրին իսթիմալ իտէճէյի սիլահ սըր.

— Բէգ էյի.

— Պունսանն պաշգա պիր թէգ չահիտսէն մաաճ գիմսէ կէթիրմէմէմ իչին տէ ըսրար իտէճէգսինիզ, անլասընըզ մը.

— Պէնիմ չահիտիմ գիմ օլաճագ.

— Խըտմէթգէնլարընըզսան պիրիսինիզ, մէսէլա ժէրմէնի ալըրսընըզ, մէրգում սիզէ բէգ սաապգ սըր.

— Պիր աղ սօնրա Հէգիթօր աթընա պինէրէգ կիթտի. սիյահ էլտիվէնլի գաբրն տա, Գօլճնէլ Լէօնա իսիմ սպէն ատիկէր պիր վաթիւզիկը իսղասըզ թէգգրիրէյի եադըսը գի. տիկէր պիր վասէթա իլէ մահալինէ իյսալ օլունսու.

« Միսիս Գօլճնէլ.

« Էվլաթընըզ Արմանէ չէտիա պիր մուհապէթի օլուպ, տուրլմագտան խէֆֆ իլէ իամինի պէյան իտէմէյէն պիր քիմսէ, օղլունուզըն պէօյուք պիր թէհլիքէտէ օլտուղունը պէյան իլէ քէսպէ չէրէֆֆ իտեր.

« Ցու թէղրիրէյի ալտըզընըզ դէմանտէ պիլէ, գօնչուլարընըզտան պիրի օլան եիւզ պաչը Հէքիմօղ Լամպլէն Թաբաթինատան թահգիր օլունմագտա տըր.

« Տուէլլօ եարըն սապահ սէգիզտէ Գօլճու պուրնու նամ մահալտէ վուգու պուլաճագ տըր, պու տուէլլօնըն իճրասընա մանի օլմագ իչին էլինիզտէն կէլէն սայ ու զայրէթի տիրիլ իմտիյինիզ. »

Սիյահ էլտիվէնլի գաոլն պու թէղրիրէյի Մահժէօր Արլէֆֆ կէօսթէրինճէ, մուտահիլէյհ.

— Միւլագաթըմըզ անլաչըլմագ պիր բահտէյէ կէլտիյինտէն, պիր նէթիճէ հասըլ օլաճաղընը պիլէմէյօրում, տէմէմէտ իւզէրինէ. կէնճ գաոլն պարիտանէ կիւլէրէք.

— Ադընըզ սապր իտինիզ, սիզէ, պու ալչագ գաթիլին մահվ օլաճաղը սապահ եագլաչըյօր տէ՞մէմիշ մի իտիմ, տէմտի.

Արման սէվտիյի գաոլընը կէօրմէք իչին սօլու տիզկին Գօլճու պուրնունա կիթիմէքտէ օլտուղու սըրտահա, սիյահ էլտիվէնլի գաոլընըն թէղրիրէյտի, պիր վահէթտյի զայրի մահմուտ իլէ Գօլճնէլէ թէզիմ օլունմուշ իտի.

16

Արման այագընը նէրտիւպանըն պիրինճի պահանմաղընա դօյտուղու անտէ, Հէքիմօղըն՝ իւզէրինէ աթէչ իթիմէտինտէն սօնրա նէ օլտուղունը գարխինի քիրամէ պէյան իտէլիմ. մահլիսէ քի ժէրմէն, Արմանա գըլավուզըդ իտուպ էլինի թուքույօր իտի. Հէրքիւլ գահար գուվվէթլի օլան պու իւչ եիւզլի խըտմէթքեար, պիրինճի թահպանճանըն աթէչի իւզէրինէ տէլիգանլընըն գօլունահ թուքահագ սիւրիւքլէմէյէ պաչլատը. Արման պու հալտէն մի թէհայըը օլահագ սրդահընա տէօնիւպ հայդըրմըշ, վէ օ անտէ իրինճի թահպանճա բահթլամըշ իտի, օ զէման ժէրմէն, Արմանը նէրտիւպանըն պահանմագլարընահ աթլարճահընա գօչտուբահագ.

— Եիւրիւ չարըզ, եօզահա մահտահ մահվ օլմուշ տուր, տէյինճէ. Արման խըտմէթքեարըն էլինահէն գուրթուլմահա չալըշահագ.

— Ցահագթ պու սէֆիլ... քիմ օլտյօր տէյտու հայգըրտը.

— Կէ՛լ, էկեր սէն ֆիրտահ իթիմէզ իտէն մահտահ մահվ օլտը... քէզ էյի պիլիրսինիզ քի սիզի սէվմէքտահ տիր...

Խըտմէթքեարըն պու սօն քէլիմէլէրի Արմանա քէզ գիյահտ թէհէմիր իյլէտի. տէլիգանլը, սէվտիյի գահընը թէհլիքէյէ իլգահ իթիմէմէզ իւզրէ, հիչ մուխահլիֆթէթի իթիմէյէրէզ գուզու կիսի սահիլի պահրէ էնէրէզ մահուտա սանտահէ պինտի. ժէրմէն տահի քիւրէյէ կէչէրէզ.

— Աղրագմըշտան պիրի կէօզլէյէն քիմսէյի հադըգաթը հալէ վագըֆ իթիմէմէզ իչին չարդա տօղրու կիտէրէք, կէօրինմէզ տէրէճէտէ ուզագյաչըգտան սօնրա զարար տէօնմէլիյիզ. կիճճ գարանլըզ իսէ տէ, ծնըն կէօզլէրի քէսկին տիր, տէմէմէ իւզէրինէ, Արման հիտահէթինահէն թիֆիրէյէրէզ.

— Օ քի՞մ օլտյօր, տէտի.

— Ֆիմ օլաճագ, իւզէրինիզէ աթէչ իտէն.

Հէր իօլը իճրա իթիմէզ իգթիտահըը իպլիսքեարահնէպինէ մահիզ օլան ժէրմէնին կէօսթէրտիյի ահարը իսէվֆ ու տէհչէթ, Արմանա թահպանճալարահն գիյահտ թէհէմիր իթտի. ժէրմէն պահնը կէօրմէզլէ.

— Ա՛հ, անըն սիզի կէօրմէմէսի, թահնըմահահը, վէ նէրէքտէն կէլտիյինիզի պիլմէմէսի լազըմ տըր... եօզահա...

— (Ակօղունի գամի խոերէք.) Յադամի պու ատէմ քի՞մ ատր.

— (Գէօյիւք պիր տարպէ վուրմադ արզուսը իլէ.) Պու ատէմ սէվտիյինիզ գատընըն հայաթի ու մէմաթընա միւսաատ խելէյէ հադդը ատր...

Պիր սաթ սոնրա սանատալ Թօղճու պուրնունա կանատյոը-ղընտա, ժէրմէն.

— Անլատընըդ ա՛, պու կիճէքի վադսանըն իւզէրինէ սիղ էարըն մատամ իլէ կէօրիւչէմէզսինիզ, չիւնքի մատամընըն էօլտիւրիւլմէսինի խոթէմէզսինիզ, տէյի՛լ մի, պիր կա իչի կիւն պէքլէմէք լյազում իտէր. Ֆադամի մէրադ իթմէ, մատամ սիղի սէվէր... միւմքին օլտուղու զէման... անլատընընդ կա՛, տէտիյինատ, Ադման, մահզունն պիր հալատ.

— Էվէ՛թ, էվէ՛թ, անլատըմ... տէյիպ, սահիլէ սըզ-բատըդը սրըատա, ժէրմէն, թէէքքար քէլտիէ ադադ իլէ.

— Պունընա պէրադէր էարըն խանէնէնին ճիվտըրընա տօլաչը վէր, էօղլէյէ տօղրու սիղէ պիր թէղքիրէ կէթիրիրիմ.

— Պու ֆիքիր տէլիգանլընըն գալպինի պիր ադ գուվվէթլէնտիրտիյինատն հէմտան տօրա տիղինի չիֆթիյէ վատը, վէ բէտէրինի ույանատըմատադ իւդրէ եափաչնա սոսատընա կիրտի. Ֆադամի սէվտիյի գատընըն հայինի, վէ իւզէրինէ ա-թէշ իթմիշ օլան բադխոյինի տիւչիւնէրէք սապահա գա-տար կէօղլէրինի դարտյամատը. կիւնէշ տօղսուս, Ֆադամի Ադման հէյէճանը գալպինին սիյմասընատա ադաէնատադ օլան սոսարընը բէտէրինէ կէօսթէրմէմէք իչին, հէր կիւնէրի կիչի էրքէնատէն գալդարադ այտրա էնմէտի.

Սաաթ օն օլտուղու հալատ, Ադմանընըն գալդմատընըդը կէօրէրէք, Թօղճունէլ եօղատը չըգատը. Ադման, մատամխէյհին այտդ սէտատընը տուլյարադ ույուլար իտիչ կիչի կէօղլէրինի գարայարադ միւնթազամ սուրէթատ նէֆէս ալմայա պաշլա-տը, վէ բէտէրինին քէնտիսինի չադըրմատը իւզէրինէ պիրտէն պիրէ ույանան սատմ կիչի կէօղլէրինի աչտըդընտա, Թօղճունէլ կիւլէրէք.

— Հէ՛ հէ՛, ատսթուտ, կէօրիւնիւչէ նէղադրէն չաֆթադ վադ-թը համթընչընըդ, տէտի.

— Լվվէ՛թ բէտէրիմ, պու կիճէ կէճ կէլտիմ.

— (Գաչընը սալյայարադ.) Սէն կէնճ օլտուղուն ճի-հէթլէ էյլէնմէյէ հադդըն վար... Ֆադամի սըզդամթը ատվրան... պու նօրմանտիյա չիֆթճիլէրի, արադիլէրի իւ-զէրինատ պէքճիլիք իյլէտիքլէրի զէման լամթիֆէ տինլէմէզ-լէր.

— (Կիւլէրէք.) Սիղ մէրադ իթմէյինիզ պադադընըդմ, պէնիմ այագլարըմ գավի վէ կէօղլէրիմ գուվվէթլի տիր.

— Նէ հալ իսէ, հայտէ էլպիսէնի կիյինատ նէմէք նէ-յէյիմ.

Թօղճունէլ, սէվկիլի Ադմանընըն կիւզէլ պիր չիֆթճի գընը իլէ էյլէնտիյինէ գանի օլարադ աչադը էնտի, թատմտան սոն-րա Թօղճունէլ միւթատը վէճհ իլէ ույդույա վարընըդընտա, Ադ-ման թիւֆէնկինի ալարադ վէ զադարընը չաղըրարադ օրմա-նա ադիմէթի իյլէտի.

Ժէրմէն, վատի միւճիւպինճէ պիր սաաթտան պէրի օր-մանը տօլաչմադտա օլան Ադմանտա, ախյահ էլտիվէնլի գատը-նըն եադադընընը կէօրտիւյիմիզ թէզքիրէյի իթա իթմէկի իչի, Ադման, ժէրմէնի խոթթճվատ իթմէք խոթէտի խսէ տէ, խընա-մէթքեատը, պարիտանէ.

— Միւսիւ, սիղէ պիր շէյ սէօյլէյէմէմ... պու ադշամ թէչրիճի իթտիյինիզտէ, մատամ հէր պիր շէյի սիղէ պէյան խոեճէք տիր, տէտի.

Ադման պու ճէվապէ բադը օլարադ չիֆթիլիյէ ավտէթ իթտի, մուամաիլէյհ, ժէրմէնին կէթիրտիյի մէքթուպը պիր գաչ ատֆիա օդույարադ, ադիմ պիր մահզունիյէթ հըսս իթ-մէքտէ, վէ քէմալի սահրըսթընըգլա միւլագաթ իչին թախ-սիս օլտնան սաաթընն վիրուտինէ պէքլէմէք քատէ խոի.

Նիհայէթի տէլիգանլը վադթը մուայէնատ ատընա պի-նէրէք մահալի մադսուտա վարըլ օլտու. օ կիճէ կէօղ կէօ-ղիւ կէօրմէղ տէրէճէտատ գօյու պիր գարանլըգ հիւքմֆեր-

մա իսի. Ամման էվվէլքի տէֆալէը կիպի աթըները պիր ադաճա պաղլամադ իւղրէ իչէն, օ ճիվարտա տիկէը պիր հայվանընտա պաղլը օլտուղունը կէօրէրէք ֆէվզէլատէ միւթէհայըը օլտու. պատէհու մահուտ ադաճատն իչի ատըմ էօթէտէ պուլունան պիր թաչըն իւղէրինտէ օթուրմուշ օլան պիր ատէմին, գալդարադ քէնտիսինէ տօղրու կէլտիյինի կէօրտու. Ամման պիլա հարաքէթ տուրույօր իսի, շախաը մէրգում տօս տօղրու տէլիգանըլայա թէգարրուպ իլէ հայվանըն տիզկինինի թուրթընճա, Ամման գըրպաճընը գալըրարադ.

— Նէ՞ իսթէյօրտունըզ, տէտի,

Հէքիմօր լամպէն. – Շիմտի պիլտիրիրիմ, սիյահ էլտիվէնի գատըն կէլմէյճէք տիր.

— (Պիր շէյ անլամայարադ ըզթըրադ իլէ.) Ոնըն թարաֆընտա՞ն մը կէլիյօրտունըզ,

— Էվվէթ, ոնըն կէլմէյճէյինի խապէր վէրմէք իչէրէ կէլտիմ,

— Նէ՞ իչին կէլմէյճէք,

— Զիւնքի միւսաատէ իթմէտիմ, վէ տիւն կիճէ իւղէրինիզէ աթէշ իտէն ատէմտէ պէնիմ,

— Ա՛, շիմտի անլատըմ զանն իտէրիմ,

— Իւմիւտ իտէրիմ,

— (Հիստէթ վէ իսթիհզա իլէ.) Պէլքի պէնի էօլտիւրմէք իչին կէլտինիզ,

Ամման պունը տէյէրէք սիւրսթլա էլլէրինի թապանճա մահֆազալէրինէ կէօթիւրմէք իլէ, Հէքիմօր.

— Թէլաշ իթմէյինիզ, տիւն կիճէ արագինիզ իւղէրինտէ պիղայրի հադդըն ավճըլըզ իտէն քիսնէյէ իտէճէյինիզ մուամէլէ կիպի, իւղէրինիզէ աթէշ իթմէտիմ. ֆագաթ պու կիւն պիթարաճ պիր արագի իւղէրինտէ... պուլունույօրուզ, անլայօրսունըզ ա՛,

— Էվվէթ, պէնի թահգիղ իչին կէլտիյինիզի անլայօրում,

— Թէմամ,

— Էմրինիզի պէկլէյօրում միւսիւ,

— Գըլըճլարըմըզը պէրապէր ալարադ, եարըն սաաթ սէքիզէ պուրատա պուլուշաճաղըզ,

— Պաշ իւսթիւնէ, ֆագաթ սիզին շահիտլէրինիզ վար իսէ պէրապէր կէթիրինիզ, չիւնքի պէն շահիտ պուլամամ,

— Եալընըզ խըտմէթքեարըմը կէթիրիրիմ, ճէնապէյի, վէ եախօտ մէճբուրէը մահալինէ նադէլ իթմէք իչին քեաֆի տիր, պաշդա շահիտէ լուզում եօգ տըր,

— Րէք ալա, արզու իթտիյինիզ կիպի օլսուն,

Ամման, պունը տէյէրէք եիւզ պաշըյը սէլամլատըգտան սոնրա, տուէլլոյը տէյիլ, իլլա սիյահ էլտիվէնի գատընըն հալինտէն մուղթարըպ օլարադ խանէսինէ տօղրու եօլա չըգտը. աճէպա սէվտիյի գատըն նէ՞ օլմուշ իսի. աճէպա պու պէտ սէօղիւ ատէմ գըպադանճլըղընտան տօլայը մէղպուրէյի էօլտիւրմի՞շ մի իսի. տէլիգանըլը պու ըզթըրադ իլէ խանէսի հավլսինէ կիրտի,

Ատէթինէ մուխալիֆ օլարադ Դօլօնէլ եամմամընըշ օլուպ, իթթիղալինէ կէլմէսինէ, Ամման զիյատէսի իլէ թէճճիւպ իտէրէք.

— Պու նէ՞ պապաճըղըմ, սաաթ օն պիրի կէչտիյի հալտէ հէնուզ ույումամընշընըզ, տէտիյինտէ, Դօլօնէլ.

— Բահաթըզ իսիմ, տէյտու ճէվապ վէրտի. ֆիլ հադդըդա իհթիյարըն բէնիկի Ամման կիպի սօլմուշ իսի. պիրա օղլունըն ղայղուսէթի էանաալընտա, սիյահ էլտիվէնի գատընըն եաղմըշ օլտուղունը կէօրտուկիւմիւզ թէղքիրէյի ալմըշ իսի. Ամման.

— Նէ՞ իչին բահաթըզ օլտունուզ, պապաճըղըմ,

— Պաղը քէրրէչէր լինաան զարիպ պիր հալէ կիրիֆթար օլուր, գօրգույօր իսիմ քի, օ մէլուն չիֆթճի սէնի գաչմա իլէ էօլտիւրմէսին,

— Ա՛, մէրգումըն բանայըրտա օլտուղունը սիղէ խապէր վէրմէմի՞շ մի իսիմ,

— Նէ հալ իսէ, եէթէր քի սանա պիր շէյ օլմասըն. ֆագաթ ույգումըն ղէմանը կէչմիշ օլտուղունտան, պիր գա-

ոէհ չարապ իչմէքթիղին կէօղէրիմի գաբայամայաճաղըմ. Նապըլ սէնաէ իչէ՞րմիսին ։

— Բէք էյի , պապաճըղըմ, պէրապէր իչէլիմ։

Արման, զաթէն հէյհճանըննը թէօկին իթմէք իչին չէրապա իհթիյաճը օլսուդունտան , Թօլընէղին պիղդամթ քէնտի էլի իլէ կէթիրտիկի Սպանեա չարսապընտան պիր իչի գատէհ իչտի , պապա օղուլ ասարը պիղայտի կէօսթէրէրէք եէքտիկէրինի ալտաթմայա չալըշըյօրլար իտի ։

Պիր սաաթ սօնրա Արման համթաղընա կիրտի , տէլիղանը սիյահ էլտիվէնլի գատընըն հալինի տուշհունմէք իչին ուդումադ իսթէմէյօր իտի . Ֆագաթ պիրտէն պիրէ վիճուտինի պիր կէվշէգլիք գարլատը . պաշը տէօնմէյէ վէ պիր գուվվէթը ադիմէ իլէ կէօղէրի գարանմայա պաշլայըղ , Նիհայէթ աէրին պիր ուդուդա տալտը ։

Արման կէօղէրինի աչտըղը վագթի սաաթ օնը պուլմուշ օլմադըղա , ադիմ պիր թէէսիւֆ իչմա իտէր տուրէթտէ հայգըրտը , տուէլլօնըն վագթը իչի սաաթ կէչմիշ օլսուդունտան , քէնտի քէնտինէ .

— Նա՛, Բապպիմ, պու սաէմ պէնի պիր գօրգադ զանն իտէճէք տիր , տէյէրէք , հէման ալէղ աճէլէ կիյինիպ , վէ պիր չիֆթ գըլըճ ալարադ հավլիյէ էնտի . պահճէպան պահճէտէ , վէ աշճը տախի մահթաբտա մէշղուլ իտիլէր . Թօլընէլին օտասընըն բէննէրէլէրի տէ , սըդը սըդըյա գարալը օլսուդունտան , իհթիյարըն հէնուզ գայդմադըշ օլսուդու զանն օլունույօր իտի ։

Արման քէմալի սիւրաթլա աթընը գօշսուրարադ տուէլլօ մահալինէ վասըլ օլսու . Ֆագաթ մահուտա ադաճըն ճիվարընտա քիմսէլէր օլմադըղընտան , խաամինին , քէնտիսինի պէքլէմէքտէն օտանարադ ավտէթ իթմիշ օլսուդունա զահիպ օլսու . տէլիղանը պու հալէ թէէսիւֆ իթմէքտէ իքէն, պիրտէն պիրէ բէնկի ամարադ միւթէհայըր գալտը . ադաճըն էթրաֆընտագի օթլարըն , իչի սաէմին օրտաճդատա չիտտէթլէ վուրուշմուշ օլսուդլարընը կէօսթէրիր տուրէթտէ չընդանմըշ

օլսուդունը , վէ ադաճըն հանընտա պուլունան պիր թաչըն իւղերինտէ գան լէքէլէրի պուլունսուդունը կէօրմէկի իլէ թիթրէմէյէ պաշլատը . աճէպա ևիւզ պաչը Հէքթօր քիմի իլէ տուէլլօ իթմիշ իտի . . . .

17

Իչպու վագտայէ տայըր գարիյնի քիրամէ մալիւմաթ վիրմէմիշ իյճապ իտէր . Հէքթօր , Արման իլէ տուէլլօ աէօղունի պիթիրտիքտէն սօնրա քէօչկէ ավտէթ իթտիյինտէ , սիյահ էլտիվէնլի գատըն օտասընա չէքիլմիշ, վէ Հէքթօրա վէրիլմէք իւզրէ ժէրմէնէ պիր թէղքիրէ պըրագմըշ իտի . ևիւզ պաչը՝ խըտմէթքէարընը պիր քէօյլու պէյզատէտի կիպի սաթնտա աթէչին հանընտա գուրուլմուշ պուլտու . Հէքթօր , չէքմէճէտէքի բարայը չալտըղընտան պէրի ժէրմէնին սիյմասընտան բէք գիյատէ նէֆրէթի հըսս իթմէքտէ իտի իսէ տէ , չարնաչար հըսս իթտիյի նէֆրէթի կիղլէմէյէ մէճպուր իտի . գիրա չէրիքի ճինայէթի օլսուդու պու տաէմին թահտը թէէսիրինտէ պուլունույօր իտի ։

Խանէ սահիպի կիպի պիր թավրըլա այագլարընը ըսբթմագտա օլան ժէրմէն , ճէնէրալ Բուֆնեինին քէրիմէյի մէվհումէսինին թէղկիրէսինի ևիւզ պաչըյա ուզաթտը . Հէքթօր , գալգի չարբարադ աթի իւզ գիչը թէղքիրէյի օգուտը .

«Նարըն կիրիֆթատ օլմանըղ մհուհթէմէլ օլան թէհղիքէյի տիւշհունէրէք հըսս իյլէտիսիմ ըղթըրտագ ու էնտիչէյի էլպէթտէ թագտիր իտէրսինիզ. պինաէն ալէյհ մուզաֆֆէրանէ ավտէթինիզտէն էվվէլ սիզի կէօրմէյէ քէնտիմտէ իզթիտարը քեաֆի կէօրէմէյէտիմ.

«Իչթէ օտասա գարանարադ տուալարըմ իլէ սիզի թէագըպ իթմէյէ գարար վէրտիմ. չիւնգէսիզ «Աչգ հէր չէյէ զա-

լէպէ իտէր» մէզալէսինի թահգիր իտէն օ ակֆիլի մահվ իտէճէքսինիզ, պու թէզգիրէմի եադարադ քէնտինիզի ճէնապը Հադգա թէվմի իսինիզ։»

Պու թէզգիրե Հէքթօրա եիրմի պէշ եաշընտագի ճէսագրէթի իտատ իթմիշ իտի. եիւզ պաշը սէվինճինտէն քէնտինիզ եալընըզ զանն իտէրէք թէզգիրէյի էօրիւպ կէօյսիւ իւզերինէ վազ իթտիյինտէ, կէօզինէն ուճը իլէ տըզգագի իթմիշ օլան ժէրմէն։

— Օ՛, պըրաւօ, մաշալլահ, իչիճէ միլադիմ Լամպլէնին կէնճ վէ կիւզէլ ղէմանլէրինէ ավտէթ իթտիք, նէ կիւզել հալ, տէյու հայդըրմադտան քէնտիսինի մէն իտէմէտի. Հէքթօր իսէ շաշըրմըշ օլարագ արդասընա տէօնիւպ, հիտտէթ իլէ.

— Սո՛ւս, տէտի։

— Ա՛հ, էկէր հագըգաթը հալի պէն սէօյլէմէզսէմ քի՛մ սէօյլէյէճէք, վա՛հ պիչարէ, վա՛հ, վագտա սիզի հէր տիւրլի տիվանէլիք իճրասընա գադիրյէթլի կէօրիւը իտիմ, լաֆին եարըն իճրա իտէճէյինիզ հարաքեաթը մէճպուռնանէ, ասլա խաթըրմա կէլմէմիշ իտի։

— (Թահգիրատիզ պիր թաւըր իլէ.) Հանկը հարաքեթտէն պահա իսկյօրսունըզ։

— Աճա՛յիպ, տուէլլօնըզտան։

— Նա՞սըլ, օնը՞ տա մը պիլկյօրսուն։

— Ղարիպ չէյ, պէն քօսթա գուեթտը խըտմէթինի կէօրտյիւմ հալտե, էլպէթտե հէր շէյտէն խապէրսար օլուրում, թէզգիրէնինի քեազըտը ինճէ օլտուղունտան, տըշարըպընտան օգունույօր իտի։

— Սէֆի՛լ։

— Ա՛հ, չօգ նանքէօրսունըզ, սիզէ նասիհաթ վէրէճէյիմ պըրտտա պէնի թահգիր իսկյօրսունըզ։

— Նասիհա՞թ մը։

— Էօյլէ եա՛, սիզ չօգ զէմանտան պէրի բէք ֆէննա կիճէճէլէր կէչիրտինիզ, իմտի էկէր պէնի տինլէրսէնիզ չու տուէլլօտան վազ կէչէրէք, եարըն սապահ բահաթ ույույընըզ։

— Տիվանէ՞միսին։

— Աֆվընըզա մադրուբէն տէրիմ քի, պէլքի սիզ տիվանէսինիզ, չինքի ատավէթ իլէտիյինիզ տէլիֆանլըյը՝ էօլտուրմէք իսթէյօրսունըզ, հալ պու քի ընըն սիզի էօլտուրմէսի միւհիմէմէլ օլտուղունը, վէ պինաէն ալէյհ մատամ իլէ իզտիվաճ իտէրէք Լուչնեի քէօչկիւնտէ սէֆայի խաթըր իլէ իմտրարը էյեամ իտէճէյինի հիչ տիւչունմէյօրսունըզ։

— (Կէօզլէրինտէն աֆթէչլէր սաչարագ.) Օ՛, գաթան գաթան, պու տէտինի օլմայաճագ տըր, միւթլագա պէն անը էօլտուրէճէյիմ։

— Հէր նէ հալ իսէ, պունը գարիպէն կէօրէճէյիզ։

Ժէրմէնին սէօզլէրի Հէքթօրա չէտտուն թէէսիր իթմիշ իտի, եիւզ պաշը պիր միւտտէթ միւթէֆէքքիւրանէ տուրտուգտան սօնրա, պիրտէն պիրէ։

— Էվվէթ, էվվէթ, միւթլագա մէրգումը էօլտուրմէյիմ, տէյու հայդըրտը։

Ժէրմէն ճէվապ վէրմէյէրէք բարմադլարը իլէ չիմինէնին իւզերինտէքի ժէրմէրէ վուրմայա, վէ թաւանը թէմաչա իլէ վագըթ կէչիրտիքտէն սօնրա։

— Մ իւսիւ, եարըն սաաթ գաչտա՞ կիտէճէքսինիզ, տէտի։

— Թամ սաաթ եէտիտէ։

— Պէննէնիզ տէ ըէֆագաթ իտէճէ՞քմիյիմ։

— Շիւպհէսիզ։

— Սիզ էվվէճէ գըլըճ իսթիմալինտէ մահիր իսինիզ, լաֆին չիմսի զանն իտէրիմ քի պիր ազ էլինիզ պօզուլմուշ տըր, խաամինիզ իսէ կէնճ վէ գուվվէթլի տիր։

Հէքթօր ումուզլարընը գալտրրըպ արդասընա տէօնէրէք եաթմադա կիթտի իսէ տէ, ժէրմէն արդասընատան այրըլմայարագ.

— Սիզի վագթինտէ ույանտըրմագ իւզրէ օտանըզա կէլմէքսիմէ լուզում եօգ տըր զանն իտէրիմ, տէտի,

— Նէ՛ տէմէք խաթէտիյինի անլամայօրում, նի՛չին լու-զում օլմայաճագ .

— Զիրա էմինիմ ք՛ի , միւսիւ ճէնապլէրի , էկէր սէօյլէ-մէյիմ չէյլէրի տուչինիւրլէր իսէ , պու կիճէ կէօզլէրինի գաբամայա միւդիէտիր օլամազլար .

Ժէրմէն պու թէտպիրսիզ ճէվապ իւզէրինէ օտաստան տըշարը չըգտը , վագտա խըտմէթքնարըն հադգը վար իտի , մէրդումըն սէօզլէրի պիրէր գէհիրլի օգ կիպի Հէքթօրըն եւ-րէյինէ տարլանարադ տապահա գատար կէօզլէրինի գաբա-յամտաը . Ժէրմէնին տէտիյի կիպի ածէպա սիյահ էլտիվէնլի գատրն քէնարտի իւէ էյլէնիյօրմուս իտի . ածէպա տէլիգան-ըլյա տատվէթի օյտուդունատն պահա իտիչի , հադըդ աթը հալ օլմայրդ խաճի պիր մադսէտ մէպնի՞ մի իտի .

Կիւնէչ տօղար տօղմադ Ժէրմէն էֆէնտիսինին օտաստնա կիտտի . Հէքթօր թէհլիւքէյէ ալըշմադ արզու իտէն պիր չո-ճուգ կիպի հատը եադմադլա մէչդուլ պուլունտուղ իտի . խըտմէթքնար ապ-յրդճատնա .

— Վահ միւսիւ վահ , մատէմ ք՛ի նատիհաթըմը տինլէ-մէք խաթէմէյօրսունուզ , արթըգ իչինտէ գարըշմայաճաղըմ . խոտի պուլյուրըն կիտէվիմ վագըթ տըր , տէտի .

Հէքթօր , օ կիւն մուհարէպէտէ հադըր պուլունաճագ պիր ատըր կիպի քէմալի մէթանէթլէ կիյինատ , վէ ատաթ թամ եէտիտէ Ժէրմէնին էլինտէ պիր չիֆթ գըլըճ օլաուզու հալտէ պէրապէր հօլա չըգտըլար , էնտայի բահատ Ժէրմէն ատրիթանէ էօնտէն եւրիւմէքտէ իքէն , մահալի միւլադաթ-տէն իչի իւչ եւուզ ատրմ գատար պիր մահալէ կէլտիքլէրի գէմտեն , Ժէրմէն տէօնէրէք .

— Ադիվ իտէրսինիզ տէվկիւլի էֆէնտիճիիմ , միւտատէ-նիզլէ սիզէ ուֆագ պիր միւալ տօրտճաղըմ . վատիյէթնամէնի-զի եադըրընը՞զ մը ,

— Էվվէթ , պու ատաստ հատգտըմ .

— Օ հալտէ վարիտի եէկճատնէնիզին քիմ օլտուդունը տօր-մադ ատէտ տիր . մատամ տըր տէյի՞լ մի ,

— Էվվէթ ,

— (Մրրրլատնարագ .) Ա՛յգ նէ՞ կիւզէլ չէյ տիր ,

Հէքթօրըն գաչտարընը չաթտըդը սըրատա , Ժէրմէն տէօ-զիւնէ տէվամ իւէ .

— Օ հալտէ էկէր պանա ինանըր իսէնիզ , տէլիգանլըյը էօլտիւրմէյիմինիզ , չիւնգի պիր կիւն Ռուչնեի քէօչկիւնիւն ատ-հիպի օլատագ տըր , տէմիսի իւէ . եւուզ պայը մնա մնր քէսիլէ-րէք ճէվապ վէրէմէզ օլտու . Ժէրմէն իսէ մատատանէ պիր թամր իւէ .

— Գէօյլէ չէյլէր չօգ տէֆտալտր կէօրիւմիւշ տիւր , տէվ-տիքլէրի գատրնա պա վատիյէթնամէ թէրզը տէրվէթ իւէ , օ գատրնըն քէնտիսինէ թէրճիհ իյլէտիլի տատմ իւէ տուէյլօ խէրլէր , օ տատմ սիզի պիր գուզու կիպի էօլտիւրէրէք խա-նէնիզէ գուրուլուպ սէֆա խոճէք կիպի անկայօրում , տէտի ,

— Սո՛ւս , սո՛ւս , չէյթան , սէն գատրնտրըն էն նատուս-ըսընա ֆիֆթիրա խոխյօրատն . . .

Ժէրմէն ճէվապ վէրմէյիպ ըսրըգ չալտաեա պայչատը . պիր իքի տագըդա ածնրա ալթընատա տուէյլօ խոյնէճէք օյան մտհուտ ադաճըն կէօրիւնտուլի պիր մահալէ վատըդ օլմալտրը իւէ , Ժէրմէն .

— Իչթէ խատմինիզ թայրն իւզէրինատ օթուրույօր , տէ-յէրէք իւէրէտիյինատ , քէմալի հայրէթլէ թէվագուֆ իթտի . կէօրտիւի պու ատէմ Ամէնն օլմայուզ , պէ՛յազ ատպալը գուվվէթսիզ կիպի կէօրիւնիւր , ֆագաթ կէօզլէրինատէն ճէ-ատրէթ վէ գուվվէթ աթէչլէրի սայչըլըր պիր իսթիյար իտի ,

Գու իսթիյար Գօլճնէչ Լէօն իտի , սիյահ էլտիվէնլի գատը-նըն թէզթիրէճինի պիր կիւն էվել Գօլճնէչէ թէալիմ իտէն Ժէր-մէն օլմատրդը ճիհէթլէ , մէրդումը թանըմատրդը կիպի , Հէք-թօր տախի ճինայէթի չիւրէմինին ածն իճթիմատընատն պէրի կէչէն տէօրթ սէնէ զարֆընատա , ծն սէնէլիկ գատար իսթիյար-լըչըդ օլան ըէյիտի թանըմատը , վէ պու ատէմի օրատտա թէ-ատուճֆէն պուլունտուլոր գըլյատ իւէ .

— Ադիվ իտէրսինիզ միւսիւ , պուրալարտա պիր տէլի-

գանլը կէօրտիւնի՛ւզ մի , տէմէսի իւզէրինէ , Թօլօնել եէրինտէն գալգըպ , Հանըլնա գօյմուշ օլտուղու գըլըճլարը էլինէ ալտը . Եիւզ պաշը պու մէնզարէտէն պիւա իսթիյար թիթրէմէքտէ իլէն , Թօլօնել քեամիլէն տէյիշմիշ օլան մուհաթիպինէ պագարագ .

— Ա՛ միւսիւ Հէքթօր Լամպլէն , սապըգ , բարլագ Եիւզ պաշը , Մարէթ Եասթինինին պահտըհար զէվճի , տէյու Հայգըրտը . Հէքթօր իսէ .

— Ա՛, չիւպհէսիզ սիզ շահիտ օլմալըսընըզ , տէմէսի իլէ , Թօլօնել , Հէքթօրը թիթրէտէճէք սուրէթտէ սէրթ վէ միւսթահզիյանէ պիր թէլաֆֆուզ իլէ .

— Կէօրիւնիւր քի վագըթ պէնի չօղ թէպսիլ իլէմիշ Հէքթօր Լամպլէն , տէմի .

— (Թէաճիւպլէ պիր ատըմ կէրի չէքիլէրէք .) Օ՛, պու սէտա . . . նա Բապպիմ սիզ քիմսինիզ .

— (Եիւքսէք սէտա իլէ .) Սիզի սահիպ սէրվէթի իտէն , տիվանը Հարպլէն գարարընտան գուրթարան , սէվտիյին գատընը սանա վէրէն ատէմ տիր .

Հէքթօր , նիհայէթ իւլ էմր չիրքէթը ճինայէթին միւտհիշ բէյիսինի թանըյարագ .

— Թօլօնէ՛լ , տէյու հայգըրտը .

— Լվվէ՛թ , էվլատընը էօլտիւրմէք իսթէյէնին ճանընը ալմագ իչին պուրայա կէլէն Թօլօնել Լէօն տըր , ալչա՛գ .

— (Իւչ ատըմ կէրի չէքիլէրէք .) Օգլունուզ , օ՛ . . . ատտավէթ իլէտիյիմ ատէմ . . .

— (Տէհշէթի վէ միւթահզիյանէ պիր թավը իլէ .) Անա ատտավէթ իսիյօրսուն , էօլտիւրմէք իսթէյօրսուն , պիլմիշ օլ քի պու արզունա նայիլ օլաճայտըր . պէն սէնի էօլտիւրմէք իչին քեաֆի տէրէճէտէ իքթիսապը գուվվէթ ու մէհարէթ իտէճէյիմ , տէտի , վէ թէլաշընտան ճէվապ վէրէմէզ պիր հալէ կէլմիշ օլան Հէքթօրըն էօնիւնէ գըլըճլարտան պիրինի աթարագ , վէ տիկէրինի կէնճ պիր ատէմ կիպի պաշը իւղէրինէ չէվիրէրէք եիւքսէք սէտա իլէ .

— Հայտէ պագալըմ , մէյտան իքիմիզէ գալմըշ տըր , ալչագ . . . տէտի .

— (Իէբէլէյէրէք .) Ցագաթ Թօլօնել . . .

— Պուրատա Թօլօնել եօգ . պուրատա սէնինն գանընա աւատմըշ օլան պիր ատէմ վար տըր , չինքի էվլատընը , տիւնեատէ սէվտիյի պիր թէք ատէմի թէհտիտէ ճէսարէթի իտիյօրսուն .

Հէքթօր գըլըճը ալմագտա թէրէտտիւտ իթտիյինտէն , Թօլօնել իլէրլէյէրէք եիւզ պաշըյա պիր թօգաթ էնտիրտի . Հէքթօրըն գանը պաշընա սըղրայարագ ճանըպրաշ պիր ֆէրեատա ատը վէրմէքլէ , հէյտան այագլարը ալթընատա պուլունան գըլըճը եէրտէն ալտըղը սըրատա , ժէրմէն քէնտինտէն կէչմիշ օլան եիւզ պաշընըն գուլաղընա ֆըթալայարագ .

— Իչթէ պագասըրսա տիւչիւնտէ պուլունաճագ , վէ ավ մէվսիմինտէ կէլիպ Լուչնէի քէօչկիւնտէ իզամէթ իտէճէք տիր , տէտի .

Սիյահ էլտիվէնլի գատընըն ումում էտրարընտա վագըֆ օլմայան ժէրմէն , Թօլօնէլին , Ամանընն եէրինէ մէյտանը միւտարէպէտէ պուլունմատընըն , մէզպուրէ թարաֆընտան թէրթիպ իտիլմիշ կիւզէլ պիր հիլէ օլտուղունը հըսս իտէրէք , պիր թավրը իհթիրամ իլէ պիր գաչ մէթրօ կէրի չէքիլիպ , քէնտի քէնտինէ .

— Հագըգաթէն մատամ բէք գուվվէթլի իմիշ . պիչարէ Հէքթօր բիլիճ կիպի չինէնէճէք տիր . հօշ պէն պունը քէնտիսինէ սէօյլէտիմ ա՛, տէտի .

* * *

ժէրմէնին սօն սէօզլէրի , Հէքթօրըն ագլընը պիթթիրն պիթթիրնէ իզալէ իթտի . պինաէն ալէյհ քէօր քէօրունա հիտատէթինէ զալէպէ իտէմէյէրէք , էլինատ գըլըճ Թօլօնէլին իւղէրինէ աթըլտը . Թօլօնել , եիւզ պաշընըն գուվվէթլի հիճմինի սիւքիւնէթը ֆէվգէլատէ իլէ գարշըլայարագ , մէրգումըն ուսուլսըզ վէ չէտիտ տարպէլէրինէ գարշը սիրէր ա-

ԱԲՅՈՐ իսի . էլհասԲ Եասաշ Եասաշ Հէքթօրը Եօրարագ , կէնճվարի պիր չէվիքւկը իլէ պիր պիրի իւզէրինէ իբի տէֆա հիւճիւմ իլլէտի , վէ իւչիւնճի տէֆասընատա գԲԼԲճընը պիչարէ Եիւզ պաչընըն կէօյսիւնէ սարլատը . ԻՀԹիյարըն գԲԼԲճընէն ուճը՝ Հէքթօրըն արդասընատան պաշ կէօսթէրմիշ իսի ,

Նիւզ պաչը պիր ֆէրԵատա պիլէ իսէմէյէրէք ԵէրԲէ տէվրիլսի . Հէքթօր վէֆաթ ԻԹմէմիշ իսի . իանէսինատէն տԲշաԲՅա ֆԲրլամԲշ օլան կէօպլէրի պիր սիւրաթը ֆէվզէլատէ իլէ հարաքէթ ԻԹմէքատէ , վէ կեահ ապէ կեահ ադզընատան գանլը քէօրիւքլէր ադմադատա իսի . Թօլօնէլ՝ էֆէնտիսինէն իւզէրինէ աթԲլարագ դուճադլայԲզ , պիր աղ էվվէլ Թօլօնէլինէ օթուրատուդու թաչըն իւզէրինէ դօյատու ,

գԲԼԲճընը՝ Եիւզ պաչընըն կէօյսիւնատէ սարլը պրրագմԲշ օլան Թօլօնէլ, Հէքթօրը պիր ճէրրահ կիպի միւտագդԲգանէ կէօպատէն կէչիրէրէք , գԲԼԲճը չԲգարմադա հազրԲլանան ժէրմէնէ խիթապէն .

— Գու սատմ էօլմիշ սայԼԲը , ֆագաթ էկէր գԲԼԲճը Եարատան չԲգարմազլարատա պիր ազ տահա Եաչայապիլիր , ատէտի ,

Պիր դաչ տագԲդա իչին ԵինԵ մէրհամէթսիզ Թօլօնէլ լէօն օլմուշ օլան ԻՀԹիյար , խատմինէն գԲԼԲճընը ալարագ խանէսինէն Եօլունը թուԹատը . օրատա՝ Ամանը իլգ կիճէ քէ մնալի մէհարէթլէ իչիրտիսի իլաճը իչրէԹինն թահտը թէէսիրինատ բահէթի թամամ իլէ ուչուչօր գուրնընատա խատ ,

ֆագաթ Թօլօնէլ ԵանԲԼԲՅօր իսի . քէօչկէ ավտէթի էատնաընատա Ամանն խանէսինատէն գաչԲՅօր իսի , Թօլօնէլ տիկէր Եօլատան ավտէթ ԻԹմիշ օլմազլա , էնտայի բահատ Ամանատա թէէատուֆ ԻԹմէմիշ իսի .

18

Օ էանատէ ժէրմէն Եիւզ պաչը Հէքթօր Լամպէնէին գան իլէ միւէյմնա ճէաէտինի , Բուչնեի քէօչկինէ կէօԻԹրիւյօր իսի . սկյահ էլտիվէնլի գատրն իլէ Ապլէֆ իչպու տուէլլօնըն իճրատը սատահը քէօչկինն պահճէսինատէ տօլաչմազատա խիլէր . կէնճ գատրն կէօպլէրինի Եօլա ամֆի իտէրէք .

— Ֆինճէ կէօրինամէյօր ,

— Ֆի՛մ պիլիր , պէէքի Ամանն տուէլլօ մահալինատէ պուլունմուշ տըր ,

— Օ՛, պունըն ադրսինի իտատա իտէրիմ, տինէնատա էվլատընատան պաչդա պիր շէյի սէվմէյէն Թօլօնէլ, Ամանըն ազիմէթինէ մանի օլմուշ տըր ,

— Լէ հատԼ պէն պունըատան պիր շէյ անլայամայօրում,

— Շֆինի անլատընըզ, Եիւզ պաչը Ամանը Թահդիր իԹմէկինատէն միԲլադա տուէլլօ վուգու պուլատագ տըր . իսնի էկէր Թօլօնէլ, Ամանա վէչտալէթ իտէր իսէ , պու միւտաԻիպլէրատէն պիրինի պէհէմմէհալ մահվ օլատագ տըր , մնալիմինիզ տիր քի պունլարըն իչինի տէ միւԹահատագ միւճատաթ էրպապը ճէրայինատէն տիրլէր . էկէր Թօլօնէլ, Հէքթօրը էօլտուրսըտ , ճէնապը Հազ պու սէֆիլ հէրինի պիր Թագըմ ատըլատա կիրինֆիԹար օլմագատան ապիվ ԻԹմիշ տէմէչ տիր ,

— Լ՛կէր Եիւզ պաչը Թօլօնէլի էօլտուրսըտ ,

— Օ հալտէ պիր գաչ սատի ատնա Ամանն բէէէրինէն ինթիգամընը ալմագ իւզրէ պուրատա կէլէճէչ տիր . իչԹէ օ պէմանն ըղԹըրատը վինճատան իլէ խարապէ Եիւզ ԹուԹմուշ օլան պու խատրա իլէ , տէրիդանլընըն նիհայէթինի պէն ԹէրԹիպ իչին տէրիւհատ իլլէրիմ,

Պու սըրատա սկյահ էլտիվէնլի գատրն էլինի Եօշ Թարաֆընա տօղրու ուչաԹարագ , էնտիչէլի պիր հալտէ .

— Պագընըզ իլթէ կէլիյօրլար զանն իտէրիմ, տէմէսի իլէ, Ալլէֆ.

— Էվվէթ, պիր ատէմ կէօրիւյօրում, ֆագաթ արդասընտա պիր եիւք վար.

— (Թիթրէյէրէք.) Էկէր Հէքթօր էօլտիւրիւլմիւշ վէ ժէրմէն պիրուհ ճէնէոյինի կէօթիւրմէքտէ պուլունմուշ... իսէ, տէյէրէք, հէման պիր տիւրպին ալլով պագտըգտան ասընրա.

— Ա՛, պու կէլէն ժէրմէն տիր, արդասընտա պիր մէյթ, եահուտ աղըր սուրէթտէ մէճրուհ պիր ատէմ թաշըյօր. (Զալիմանէ կիւլէրէք.) Էկէր եալընըզ մէճրուհ իսէ, քէնտիսի իչին կիւզէլ վէ զալիմանէ պիր ճան չէքիշմէք ուսուլի թէրթիպ իտէճէյիմ.

Մաժէօր իլէ կէնճ գատըն պիրա հարաքէթ վէ էնտիշէլի պիր հալտէ ժէրմէնին թէգտըրիւպինէ պէքլէյօրլար իտի.

Յիվ հագըգա պիր աղ ասնրա ժէրմէն արդասընտա Հէքթօր Լամպլէն օլտուղու հալտէ քէօշկէ կիրտի. մէճրուհ օլան Լամպլէն ասն տագըգտասընա վասըլ օլմուշ եարտասընտան պագը գան տամիլտարը ագտըղը հալտէ աղրընտան պուրնունտան գան գուտմագտա պուլունմուշ իտի. մէրգումըն տէհչէթիւ սուրէթտէ այրըմըշ օլան կէօղէրի ֆըր ֆըր տէօնէրէք էթրաֆընա պագըյօր իտի.

Հէքթօր, չէտիտ պիր քէտէր կէօսթէրմէքտէ օլան մատամընն էմրի իլէ, Մարէթ որ Շատթինինին վէֆաթ իթտիկի օտայա նագէլ իտիլտի. ժէրմէն, Գօլօնէլին Թաւհիչէսինի պէչան իթմիշ օլտուղունտան, գէլըճ կէօյսիւնտէն չըգարըլմայըզ պիր եան իւսթիւ եաթըրըլտը. ֆէննի ճէրահիչէտ մատլիւմաթը օլան Մաժէօր մէճրուհը մուայէնէ իթտիքտէն ասնրա, մատամընն գուլագընտա էյիլէրէք.

— Էկէր գէլըճը եարտասըն չէքէրլէր իսէ, մէճրուհ տէրհալ էօլիւր, տէտի.

— Էկէր գէլըճ չէքիլմէ՛զսէ.

— Պու ապշամա գատար եաշար.

— Ֆէնտիսինի զայլ իտէ՛ր մի.

— Թայր.

Մատամ պիր տագըդա գատար եաթաղընն եանընտան այրըլըպ ժէրմէնի պիր թարաֆտա չէքէրէք, խաֆիֆ տէալէ պիր թագըմ էմիրլէր իթա էյլէտի, ժէրմէն տէրհալ օտատան չըգտը.

Օ էանատէ Մաժէօր մէճրուհ իչին պիր իլաճ թէրթիպ իտիյօր իտի. Հէքթօր մէզքիւր իլաճտան քէմալի իշտի. օ զէման մատամ իլէ Մաժէօր խատթանընն պաշը ուճունա օթուրտուլար, պիշարէ եիւզ պաշը սէօզ սէօյլէմէք խաթէմէքտէ, ֆագաթ մուվաֆֆագ օլամատագտա իտի. սիյահ էլտիվէնլի գատընն չինմիչէ գատար եիւզ պաշըյը տէֆֆաթլա գօրգութմուշ օլան թատրը հատիտանէտի իլէ, ճան չէքիշմէքտէ պուլունան Հէքթօրա պագատագ.

— Պու կիճէ սիզին պու հալէ կիրիֆթատ օլաճաղընըզը էվվէլճէ հըրա իտիյօր իտիմ... տէմէտի իլէ, մէճրուհ պիր հարաքէթ իթտի. մէզպուրէ իսէ սէօզինէ տէվամ իտէրէք.

— Զիւնքի զէվճէնիզ պանա կէօրիւնտիւ... արդասընտա պէյաղ էլպիսէտի, վէ պօյնունտա սըգըշմըշ օլան էլ էսէրլէրի վար իտի... տէտի.

Մէճրուհ պու սէօզլէր իւզէրինէ գալգմագա վէ սէօյլէմէյէ չալըշարագ գուվվէթլի պիր իտվիֆ ալտըմի կէօսթէրտի, ֆագաթ օ անտէ եաթագ օտասընա պիրիչիք օլան ատայրէտէ չիտտէթլի պիր կիւրիւլթիւ վուգու պուլտու, սիւրաթը այագ սէտալէրի վէ ժէրմէնին սէտի իշխտիկյօր իտի քի, մէրգում.

— Նէ՛րէյէ կիտտիյօրսուն, միսիս, նէ՛րէյէ կիտտիյօրսուն, տէմէտի իւզէրինէ, տիկէր պիր սէտա.

— Պէնի թահքիր իտէն ատէմին եիւզիունի կէօրմէք իստէրիմ... տուէլլօ մահալինէ կէճ վասըլ օլտուղումըն սէպէպինի անլաթաճաղըմ... պու թէէխիր պէնիմ գապահանըմ տէյիլ իտի... պինաէն ալէյհ իշթէ կէլտիմ... վուրուշմագ իստէրիմ...

Մատամ՝ Մաժէօբա. – Գու Ափման տըր, տէմէսի իլէ Մաժէօբ, սէտասը տահա էյի սուբէթտէ մէճբուհա վասըլ օլմազ ֆիքրինէ մէպնի դարուլը ապալըդ պըրագըդ տըշարը ջըգտը։

Ֆիլ հագըգա պու. կէլէն Ափման խոխ. մուսախիլէյհ Հէքթօրը մէյտանը մուտյէնատէ պուլամատըղընատան, վէ օբատա կէօրտիւյի գան տամլալարընըն նէրէտէն օլտուղունը պիլմէտիյի ճիհէթլէ, տօղու տիղկին քէօչկէ վասըլ օլմուշ խոխ։

Կէնճ ատէմին սէտասընը իչխէրէք Հէքթօրըն սիյմասընատա գօրդունճ պիր պուրուշուդլուդ թէհասիլ խթմիշ, վէ պիր քէրըչ տահա պէյհուտէ օլարագ այագըա դալդմայա չալըշմըշ խոխ. պու սըրատա ժէրմէն էօթէքի օտատա.

— Մուսիւ, սիդի իչէրիյէ պըրագամամ... միւմքին տէյիլ տիր, տէյօր խոխ. Ափման խոխ.

— Խայր կէչէճէյիմ, կիտէճէյիմ, տէյէրէք, ժէրմէնի պիր թարաֆա խթուպ օտայա կիրմէք իւղրէ իչէրէյմիշ, վէ ժէրմէն տախի մէրգուման դօղունատան դամրամըշ օլտուղու սըրատա, Մաժէօբ դարունըն էօնիւնատէ կէօրիւնէրէք Ափմանա.

— Կիրմէյին միւսիւ, կիրմէյին, տէտի.

— Ափման. – (Սիւքէք սէս իլէ.) Յադաթի պէնի ալչագ եէրինէ դօր։

Մաժէօբ. – (Մուսթահզիյանէ.) Բէք էյի, խոթէր խէնիդ սիդին կիտի ատահատը նամուսատան պիր ատէմին, անընա վուրուշամայագատընը կէօսթէրէյիմ.

Գու սըն սէօզլէրի մէճբուհ քէտամիլէն իչխոթի, լաէնդաֆի հիւդիւնէ պագմագատա օլան մատատընըն հիւդիւնատէ խատֆիֆ պիր թէպէսսիւմ կէօրիւնտիւ. պու թէպէսսիւմ հիւդ պաչըյը ֆէնա հալտէ իւրքիւթտիւ. դիհնինատէ խաֆիֆ պիր դիյա բարլատը... օն պէչ կիւնատէն պէրի միւտիհշ պիր տբրատընըն չախտը էվէլի վէ գուրպանը օլտուղունը, վէ էօրիւմիւնիւն, մէղքիւր սըրատընըն խաթխատէն օլաճագընը հըտա իչ-

լէտի. տիկէր օտատա լիսան միճատէլէտի հալա տէվամ խոտրէք, Մաժէօբ, իհթիյարլարա մահատուս գալըն վէ հիւքաէք սէտա իլէ Ափմանա.

— Էվէլա ժէրմէնին սէօզլէրինի տինլէյին, պատէհու կիտէպիլիրսինիզ, տէմէսի իւզէրինէ, Ափման պունլարատան պիր չէյ անլամայատագ.

— Բէք էյի, սիդի տինլէյօրում, տէտի.

Ժէրմէն. – Տուէլլօ իթմէք իսթէմիյինիզ ատէմին քիմ օլտուղունը պիլիյօրմուսունըզ.

— Խայր.

— Գու եիւզ պաչը Հէքթօր լամպլէն տիր.

— Էյ սօնրա՞.

— Գու քէօչկին տահիպի օլան ճէնէրալ պարօն տը Բույնէնին զէվճէյի մէթրուքէտի Մարէթ տը Շատթինինին իչինճի գօճատը.

— Ճանըմ պունլարըն պանա նէ՞ լուզումը վար.

— Օ՛, պիր ազ սոպերըը օլունըզ. (Պիր ազ սիւքիթտէն սօնրա.) Մուսիւ, պէն իչի սէնէ մուդատատէմ միւսիւ Լամպլէնին օտա խըտմէթքարը իտիմ, զէվճ ու զէվճէ եէքտիկէրինի սէվմէքտէ իտիլէր, հէր իչիտի՝ սօնրայա պէրհայաթի գալաճագ օլանըն, տիկէրինէ վարիս օլմասընա գարար վէրմիշ օլտուգլարը, վէ մատատ Մարէթի տախի միւթէվէգգա զէվճինատէն գալմա պէօյիւք պիր սէրվէթին տահիպէտի պուլունտուղու ճիհէթլէ, եիւզ պաչը իչի եիւզ միլճօն ֆըրանգ սէրվէթէ մալիք օլմուշ տըր.

— (Սապերըզըգա.) Սօնրա՞.

— Թահմինէն օն պէշ այ գատար մուդատատէմ պիր կիւն եիւզ պաչը ալթընատան տիւչէրէք այնը եարըլարագ քէօչկէ նագլ օլունտու. մէրգում գանլար իչինատէ վէ պայկըն պիր հալտէ իտի. օ կիճէ սայըգլատը. մատատ եալընըդ պաչընա խատթայը պէգլէյօր իտի. էրթէ սապահը օտայա կիրտիյիմ զէմատն մատատընըն սիյմասընատա ալայիմի տէհշէթի վէ քէտէր վար իտի. չիտպհէթիդ սայըգլատագ էնատընատա հայաթը պիր

թագըմ խայալաթը միւտհիշէ իլէ մէմլու օլան եիւզ պաշըն ադրընան պիր սրրր դաշմըշ օլնայը խոր։

Գու սրրատա եաթադ օտաասընատա խէվֆինտէն տիշլէրինի եէքտիկերէ չարպան եիւզ պաշըյա, սիյահ էլտիվէնի գաոըն գայէթ միւէաիր պիր նազար իլէ պագըյօր խոր. ժէրմէն սէօվիւնէ տէվամ խէրէք։

— Տիւնեանընն էն պահաոլտարը կէօրիւնէն մատամ, օ կիւնահէն իմհիպարէն եիւրէքլէր բարէկէյիճի մաղմուա պիր հալէ տիւշտիւ. ազ միւատէթ զարֆընատա քէսալը իֆադաֆ իմմիշ օլան ՀէքԹօր, պէյհուտէ եէրէ մատամը գու հալի մահզունիյէթի հադգընատա իմհինճալալ իմոտ. ֆայիտասիզ օլարագ մուամիլէյհայը հատտէն գիյատէ թալիֆի իլլէտի խէ տէ, մատամ պիր միւմքին հալի սիքիւնէթինի թէրք իմմէտի։

Իչի այ սօնրա եիւզ պաշը Բարիզէ ապիմէթ խէրէք սէքիշ կիւն գատար գալտը. մուամիլէյհին գայգուպէթի էօնատընատա մատամ, պէվճինին տայիսնա տրդգաֆը քհատիլէ իլէ քիլիսէտիի չէքմէճէյի. իչինատքիլէրի կէօրմէք արզուսը իլէ գըրմագըրըմը էմր իլլէտի. գու չէքմէճէտ պիր թագըմ էվրագ վար խոր։

Էլհասըլ պիր ագշամ իսմիս միւսիս ատէթ իմոտ. մատամ բահաթսըզըրընը պէյան իլէ էրքէնատէն եաթմըշ խոր, եիւզ պաշը պէվճէճինին օտաասընա կիւրսիյի անատ, պէվայը մատամին հալը մաղմուամիյէթինի վէ բէնկինին օօյհատնըլուգունը կէօրէրէք իւրքտու. պէն էֆէնտիմին արզ ատընատա խոմ, մատամ պիր հարագէթլէ չէքըլմէմի էմր իմոտ իսէ տէ, պէն մէրագըտատան նազի թուալէթ օտաասընա կիտէրէք, մատամ իլէ միւսիւնինն միյանէլէրինտէ կիւզէլտան խէն վագասը կէօրիւագ իչիմոտ. իչիմէ օ վագասը արզ խոյօրտու։

Մատամ Լամպէն պէվճի իւղերինէ աթէշլի վէ թահքիրամիշ պիր նազար աթարագ.

— «Միւսիս, պիլմէմ նատըլ պու քէօշքտէ պիր թէք

կիճէ բահաթէլէ ույույագիլտինիզ. պու քէօշք, պիրինճի դէվճիմ օլուագ, պէնի իզտիհաճ իմմէք վէ սէրվէթինի էլտէ էյլէմէք իչին պէշ սէնէ էվվէլ Մարսիլիատա գաթէլ իմոտրտիյինիզ ճէնէրալ պարօն տը Բուֆնէիյէ այըտ խոր» տէմէսի իւղէրինէ, եիւզ պաշը պիրտէն պիրէ հայգըրտը. մատամ խէ չէօյլէճէ սէօվիւնէ տէվամ իմոտ։

— «Օ', նաֆիլէ ինքիտար իմմէյինիզ, իչի այ էվվէլ աֆատան տիւշտիւնինիզ դէմնան սայըգլատընըզ, վէ օրատա իրթիքապագ էյլէտիյինիզ ճինայէթի իչրար ու իմմիտաֆ էյլէտինիզ, ֆագաֆ օ դէմնան ինանմայօր խոմ, հալ պու քի շհատտ ճանէի օլտուգունատը իսապաֆ իտէճէք չէյլէր էլհատէ տիր, տէյէրէք, ՀէքԹօրըն էօնիւնէ պիր բագէթ աֆատատը իլէ եիւզ պաշը ատապատը քէսիլտի, վէ տիզ չէօգրերէք աֆիվ թալեպ էյլէտի իսէ տէ, մատամ իչրատ իլէ Լամպէնի իմէրէք։

— «Միւսիս, սիզի պիր տահա կէօրմէմէք իչին եատըն պիր մանատաթըտա կիրէճէյիմ, պիր գաթիլ իլէ եաչամադ պէնիմ իչին միւմքին տէյիլ տիր, անլայօրսունըզ', պէն իզտիհաճ գօնԹրաԹօսը իլէ Թէքմիլ սէրվէթիմի սիզէ վէրմիչ իտիմ, պու սէրվէթտէն իմհիճատ իմմէմէնիզ լազըմ օլտուգու ճիհէթլէ, մայիք օլտուգտա չէյլէր Թէքմիլ գու գաթալտա վէրիլէճէք տիր, տէտի։

Եիւզ պաշը շաշգըն պիր հալտէ պու սէօվլէրի տինլէյօր խոր. մատամ իսէ Թէչրար քէլամէ ադագ իտէրէք, քէմալի հիսատէթ իլէ.

— «Ընամուի ինԹիհապագ իտինիզ. եա իզտիհաճ գօնԹրաԹօսընըն հիւքիւմտիւզ օլտուգունա տայըր պիր իլմուխապէր եաղըպ, եարընատան Թէգի եօգ քէօշկու Թէրք իտինիզ, եախօա պէն չիմուի պու գաթիլի բէնէյէմի գանատը ատապէթէ Թէպլիղ իմմէք իւղէ, միւտաայի ատմամիյիյէ պիր իհտիյարնամէ եազայըմ, տէտի։

«ՀէքԹօր Թիհիբէ յէրէք մատամընն Թալեպ էյլէտիյի բէտտը հադ իլմիհապէրինի եազագը. պատէհու պիր եէս ու հիտ-

տէթ իյինուէ օլարագ տրշարբյա չըգաը. քէօշկէ ավուէթ իյ-
լէուիյի ղէմանն վագըթ եարը կիճէյի կէշմիշ իսի.

* * *

ժէրմէն պիր քերրէ տահա սէօզիւնիւ գաթ իթմիշ իսի.
ախյահ էլտիվէնլի գաւրն, քէնտինի զայդ իյլէմէուիյի ճիհէթ-
լէ չէրկի ճինայէթինին նագէլ իյլէուիյի հէքեայէյի թէմամը
իլէ տինլէմէկտէ օլան Հէքթօրա, նագարը զալիմանէսի իլէ
պագմագտա տէվամ իտէրէք.

— Նա՛բէլ, եիւզ պաշը էֆէնտի, պուղարտ տօղրո՛ւմը,
տէտի.

Հէքթօր Լամպլէն, հիտտէթ ու զաղապ իլէ եաստըղը-
նըն էօրթիւսինի ըսբրըպ տուրտույօր իսի.

* * *

ժէրմէն սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք.

«Իրթէսի կիւն քէօշկտէ պուլունան խըտամէթքեարլար,
եիւզ պաշընըն ապլայարագ հայդըրտըղընը, վէ մատտամըն
ֆիւճճէթէն վէֆաթ իթտիյինի իշիթտիլէր... Ֆագաթ տօղ-
րուտը Լամպլէն՝ մատտամը պօղմուշ իսի. պիչարէ գաւրնճը-
ղազ պիր գուվվէթը մէյտանէ իլէ եաթագընն էօրթիւլէրին-
նէ ասըլմագ, վէ պօղազընը սըզան էլլէրի ըսըրմագ կիպի
պիր թագըմ հարաքեաթ իլէ, ճէլլաատընա գարշը իչի ատաթ
գաւար միւտաֆաա վէ միւճատէլէ իթտի. պատէհու եօղու-
լարագ գալմըշ, վէ եիւզ պաշը տախի պիր գաչ ատաթ էվվէլ
եաղտըղը իչմուխապէրի մահվ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշ իս-
տի» տէտի.

Իչթէ հալ պէօյլէ իքէն, հալա եիւզ պաշը Հէքթօր Լամպ-
լէն իլէ տուէլլօ իթմէք իսթէ՛միսինիզ.

Ափտան. – (Մըրըլտանադարագ.) Անվալը միւտահիշէ, նէֆ-
րէթամիզ հալ...

* * *

ժէրմէն հիքեայէսինի պիթիրտիյի անտէ, ախյահ էլտի-
վէնլի գաթրն, բէնգի սօղմուշ վէ հիտտէթ ու հիճապընա-
տան թիթրէմէքտէ պուլունմուշ օլան Հէքթօրըն իւզերինէ
էյիլէրէք.

— Եհմտի Հէքթօր Լամպլէն, սըրա պանա կէլտի, չիմ-
տի սիզի ատտալէթը իլահիյէնին բէնէհսինէ թէսլիմ իթմէյէ
վատէթա օլան տէսմը ինթիգամընն, քիմին էլի օլտուղունը
խապէր վիրմէք ղէմանը կէլտի. պանա էյի պագ... տըզ-
գաթլա եիւղիւմէ պագ...

Հէքթօր Լամպլէն կէնճ գաթրնա պագտը, եիւզ պաշը-
նըն մէվթին թէգարրուպի իլէ տէհղիթնաք պիր հալ ատըլ օ-
լան չէհրէսի, տահա միւտահիշ պիր գօրգու ալայիմի խալրագ
խիյօր իսի.

Մատտամ. – եիւզ պաշը Լամպլէ՛ն, պէն պուղարը չօգ-
տան պէրի պիլիյօր իտիմ. պուրատա կիւզէլան իտէն շէյլէ-
րին ճիւմլէսի, գօրգուլարընըզ, ըզթըրապլարընըզ, չէրկի
ճինայէթինին հիքեայէսի, ահմագճասընա իւմիւտինիզ, հալի
մէյտանէնիզ, թէհսիլի իլէ ճան վէրճէյինիզ գըլըճ տար-
պէսինի, եարատըլընըզ տուէլլօ, էլհասըլ հէքսի պէնիմ թէր-
թիպիմ իլէ օլմուշ շէյլէր տիր.

Հէքթօրըն գան պիւրիւմիւշ օլան կէօզլէրի՝ գարշընա-
տաքինին իւզերինէ մանթուֆ օլարագ, թամի կիպի պիր տու-
րէթը պիրահմանէսէ քէնտիսինի չարբան տէսթը ինթիգամընն
նէ օլտուղունտա անլամագ իսթէյօր կիպի պիր հալտէ պու-
լունտուղունտան, կէնճ գաթրն՝ ախյահ էլտիվէնլի օլան էլինի
գալտըրարագ.

— Տիւն սանա սէօյլէմիշ իսիմ, պու էլիմին իւզերինէ
եալընըզ սէվսիյիմին մանգուսանէ տէօքիւմիւշ օլան գանը-
նըն պիր գաչ տամլասը վար. (Խաֆիֆ սէտա իլէ.) Պու գա-
նը տէօքէնլէրին պիրի տէ սէնսին, տէտիքտէն սօնրա, Հէք-
թօրըն իւզերինէ տահա զիյատէ էյիլէրէք.

— Պէն ճէնէրալ Բույնեհինին քէրիմէսի տէյիմ, էօյլէ
պիր գըզ գաթան մէվճուտ տէյիլ տիր, պէն...

կէնճ գաղրն աղջիկը թէալիի բուհ իյմէքտէ օլան Հէքթօրըն գուլաղընա եանաչարըտագ, ծնողան պաշդա քիմսէնէն իչիյմէյէճէյի սուրէյտէ պիր իամ սէօյլէտի...

Եվզ պաշը սօն տէֆա օլարագ պիր քէրրէ տահա թիյրէյուպ, գուվվէյտէն տուշմուշ օլան կէօզլէրի մատամընի իւզէրինէ մինանէյըֆ օլուռ։

Ո զէմանն ախպը ինիյիդամէ չալըշան պու գարիպ գաղրն, Հէքթօրըն կէօյսինտէ ազըր պուլունան գըլըճը գապզէյնուտէն գավրայարագ, պիր սիւրտիյը ֆէվգէլատէ իլէ տըշարըյա չէքտի. Հէքթօր պիր եվքտէք սէռայի ճանիչարագ իլէ հայգըրարագ կէօզլէրինի գաբատը։

Եվզ պաշը օ անտէ վէֆաէի իյմէյէ իտի։

Հէքթօրըն վէֆաէը իլէ սիյահ էլտիվէնլի գաղրնըն եվզ թարիֆի նագաչիլ սէհչէյլի պիր հալ քէսագ իտէրէք։

—Ցու պի՛ր, չիմոի սըրա տիկէրլէրինէ կէլտի, տէտի։

* * *

Եվզ պաշընըն պու ֆէքրտագը իւզէրինէ իչի քիչի կիտէրէք օտանըն գաբուտը էօնիւնտէ տէհչէյտամիզ պիր սիւքիւթ իլէ տուրտուլար. պուռնալ Մաժէօր Ալէքֆ իլէ Ադման իտի. տէլիգանլը, սիյահ էլտիվէնլի գաղրնը այագ իւզէրինտէ, բէնկի օտուգ, վէ այի պիր թավը իլէ էլինի, հարաքէթինի տահվ իյլէմիշ օլտուղու գալգին իւզէրինէ գօյմուշ պիր հալտէ կէօրտիւ. աչըգ տէլիգանլը՝ էվվէյինի պու հալի տէհչէյլէթպախչատէ կէօրմէօի իլէ գօրգարագ կէրի չէքիլտի...

Ո զէմանն սիյահ էլտիվէնլի գաղրն Ադմանը կէօրիւգ, հասընընա տօղրու պիր ատըմ իլէրիյէրէք։

— Միւսիւ, պէնիմ սուրէյթը հայաթըմ տէհչէյֆիէզա պիր թագըմ էտտայ իլէ մուհամմ տըր. օ էտտարը քէշֆ իթմէյէ չալըշտա, վէ պէնի թէագըյդ իյլէմէքտէն ֆարիգ օլ, տէտի։

Ադմանն, գաղրնըն պու էօզլինիւ գապուլ իյմէյէճէք, վէ պէյքի տէ տիզ իւմմինէ կէլէրէք խախիրհամամէ գալ-

գըլաճագ իքէն, պիր գաբու աչըրըպ եէնի պիր չախա կէօչինտու...

Ցու եէնի կէլէն կէնճ պիր գաղրն օլուպ, պիր տագըգա պիլէ տուրմայարագ պիր բօմբա արապասը իլէ եիւզ ֆարասախըդ պիր մէտաֆէ գաթ իյմիշ, վէ կէօզլէրինտէն ապթէչի քին ու հիտատէթ ատչմագտա պուլունմուշ իտի. պու գաղրն, Ադմանը կէօրիւր կէօրմէզ իւզէրինէ աթըլարագ, սիյահ էլտիվէնլի գաղրնա գարշը տէլիգանլըյը քէնտի վիճատի իլէ սիբէր իյմէյէ միւտաֆաթ իյլէմիշ իտի. ֆագաթ սիյահ էլտիվէնլի գաղրն, միտաֆիլրին տուխունլի, վէ պու հապրաբէթի իւզէրինէ պիր ազ կէրի չէքիլտի. օ զէմանն եէքտիրաբէթի իւզէրինէ պիր ազ կէրի չէքիլտի. օ զէմանն եէքտիրինի ատտա կէօրմէմիշ օլան պու իչի գաղրն, մէյտանը կէրինի ատտա կէօրմէմիշ օլան պու իչի գաղրն, մէյտանը մուհարէպէտէ պուլունան իչի մուհարիպ խասընըն, պիրի պիրինէ պագտըդլարը կիպի, եէքտիկէրինի նագլարըրը իլէ թարթըպ էօլչտիւլէր. պիր մըդտար սիւքիւթտէն սօնրա սիյահ էլտիվէնլի գաղրն, մատղուրանէ.

— Սիզ քի՞մինիզ մատամ, տէյու սօրունճա, մէզպուրէ.

— Մատա՛մ, պանա Ֆօլման տէրլէր, տէտի.

— Ա՛, սիզի Թանըրըմ, պանա սիզտէն պահա օլունմուշ իտի, (Ֆօլմանը գօրունտան ԹուԹուպ, եիւզ պաշընընըն պիրուհ ճէսէտի իւզէրինտէ պուլունան նախթաղըն եանընա չէքէրէք, խաֆիֆ պիր սէտա իլէ.) Ւկէր պու տէլիգանլըյը սէվէյօր խէնիպ, էկէր մուհապէթինիպ սատըգ իտ, անը ատէլուպ կէօթիւրին մատամ, օ սուրէյէ պէնտէն Թէպախուտ իտինիպ քի, գաթան եօլումըն իւզէրինտէ Թէսատուֆ իյմէյիմ, պէնիմ քի՛մ օլտուղումը անլամայա չալըշմայընընըգ, պէյնիմ վախտընըմ, վէ քիմսէյէ մուհապէթիմ օլմայուպ, գալնիմ վախտընըմ, վէ քիմսէյէ մուհապէթիմ օլմայուպ, գալպինտէ եալընընըգ պիր մէյտին խախրըսէն մէվճուտ տըր, պինտէ եալընընըգ պիր մէյտին խախրըսէն մէվճուտ տըր, Ֆօլման պիլա խախիյար Թիյրէտտի, սիյահ էլտիվէնլի գաղրն իսէ սէօզինէ տէվամ իտէրէք.

— Իչիմ հէնուզ խախտամ պուլմամըշ տըր, եօլումա մանի օլմայընընըգ, սօնրա բարչա բարչա օլուրտունընըգ հա՛..., տէյինճէ, Ֆօլման մատղուրանէ պիր Թավը իլէ.

— Իմ թիմիլ որը, ոէսաիքսոէն սօնրա Աբմանըն էլլինոէն թուխարագ քէնոխինի թէագըպ իմժէյէ իճպար իմոխ. պառոէհու սալօնըն գարուրնուա սրգասընա պագոը, իրի գառըն թէքրար մուգասէլէյի աթիճը նիկեահ իմոխլէը. պու պագըշլար իլանը հարպ տիմէք իոխ.

ԻԻՉԻՒՆՃԻՒ ՓԱՍՐԼ

1

Պիր ագշամ Ֆօլմանն, Մարպէօֆ ճառոէսինոէ քնային քիւչիւք գօնաղընուա, պահճէյէ նազըր օլան պալգօնա տիրոէքլէրինի տայանմըշ, վէ պու պահար կիճէսինին լէթաֆէթը ֆէքրահ պահշասընըն թէմաշաընա գօյուլմուշ իոխ. ոաէթա պիր սէյֆիյէ կիպի ճէսիմ աղաճլար իլէ մուհաթ օլան պու գօնաղըն լաթիֆ պահճէսինոէ տէրինն պիր սիւքիւթ հիւքմ ֆէքրինա օլուպ, արա սըրա Գուլօնըը օրմանընաան ավոէթ իոէն, վէ Շանղ-Ի՛լիղէ ճառոէսինոէն կէչէն արապալարըն չըգարտըգլարը եէք ահէնկ կիւրիւլթիւլէրոէն պաչգա պիր չէյ, չու հալի սիւքիւնէթի իիսլալ իմժէյօր իոխ.

Գու հալի սիւքիւնէթի Ֆօլմանա բէք թաթլը կէլիյօր, պու վահոէթի քէնոխինին չօգտան պէրի ոաէթի իմիշ զանն օլուռույօր իոխ. բէնկի ասլկուն վէ մաղմուտ օլան Ֆօլմանը, գէմիները չէթտարէթի վէ հէնկեռամը գէվգ ու սէֆտարընուա կէօրիուպ թանըմըշ օլանլար, պու կիճէ կէօրմիուշ օլուռլար, պիրա չիւպհէ թանըմադուա տիուշարը միուչկիւլաթի օլաճագլար իոխ. մուսաիլէյհա իուշ այուան պէրի քիմոէյի գապուլ իմոխտէն պաչգա, գօնաղընուան տախի հիչ չըգմայարագ ալէմը վահոէթոէ եաչըլյօր իոխ.

Դարիխնի քիրամ հազրաթը պէլքի չու սէրի թէգէուսիւլնի սէգէպինի անլամըշ որրլար. զէնճիրի գիւլֆիւնէ կիրիֆթար օլան պիչարէ աչըգլարա էհէմմիյէթի վիրմէյէն պու մաղրուր վէ խաուրէսընա գաարն, ասճապա կիրիֆթարը պէլայի մուհասէթի մի օլմուշ իոխ. ասճէպա աչգ ու մուհապէթէ էյլէնճէ նաղարը իլէ պագան պու տիլգէր վէ չիվէքնար գա-

տըն , եանըգ պիր աչըգըն «Սէնաէ քէնտին կիպի պիր զալիմէ տիւշար օլասըն » պէտտուասընա՞ մը օղրամըշ իտի . . . ,

Ֆօլմանն, Ափմանը սէվէլտէն պէրի , ղէվգ ու սէֆա իլէ իմբրարը հայաթ իտէն Խարիզիլիէը , պու մէշհուր բագդատէնին նէ օլտուղունը տիւշիւնմէքտէ վէ պու հալէ պիր մանա վէրէմէմէքտէ իտիլէը . հէր կէլէն գիյարէթճիյէ , տէրտինի կիւղէլճէ էղպէրլէմիշ օլան պիր իտիթիյար գաբուճը , « Մատամ Խթալեատա տըր » ճէվապընը վէրմէքտէ իտի .

Ցագաթի գաբուճը եալան սէօյլէյօր իտի . Ֆօլմանն , Նօրմանտիյատէն ավետիթնատէն պէրի Խարիզի թէրք իթմէմիշ իտի . մուսաիլէյհա եալը կիճէտէն պիր իչի սաաթ սօնրա արապա իլէ մուվաբրէթ իթմիշ . վէ քիմսէտէն կէօրիւլմէքտիզին գօնաղընըն էօնիւնտէ արապատան ինէրքէն , քէնտին իլէ իչի քիչի սախի ինմիշ իտի .

Գու ատէմլերտէն պիրի իտիթիյար Դօլօնէլ Լէօն . վէ տիկէրի օղլու Ափմանն իտի . Ափմանն պիր հալի մէճպուրանէյէ տիւշմիւշ , բէնկի սօլմուշ , տիպլէրինտէ տէրման գալմամըշ օլտուղու կիպի , Դօլօնէլտէ , Հէքթօր Լամպլէն իլէ օլան տուէլլօրընտա պէրի , պիր գաթ տահա իտիթիյարլաշմըշ իտի .

Ֆօլմանն զայըֆ օլմուշ , վէ ատէմա իտիթիհալի տարը պէգա իլէմիշ կիպի եավաշ եավաշ նամը պիլէ ունուտուլմայա պաշլամըշ իտի . մամաֆիհ սաաթ օն պիր սուլարընտա Մարպէօֆ ճաատէսինտէն նասիրէն կէչմէքտէ օլան եօլճուլար , հէր կիճէ ատի էլպիսէլի պիր սէյիսին , գուլլանմագտա օլտուղու պիր քուբէ արապանըն գօնագտան չըգտըղընը կէօրիւլըը իտի . պու արապա սիւրաթլա կիտիպ Դօլօնէլին իտանէսի էօնինտէ տուրուր , արապատան պիր գատըն ինէրէք իտանէյէ կիրը , վէ պիր սաաթ սօնրա մէնտիլի իլէ կէօղէրինի սիլէրէք սիմասընտա չիտտէթլի պիր քէտէր ալայիմի կէօմթէրէրէք չըգար , վէ արապատա րաքիպէն Մարպէօֆ ճաատէսինտէն ատօնէր իտի . իշլէ պու գատըն Ֆօլմանն իտի . ատէպա օ քիչիւք իտանէսէ նէ՞ կիպի հալէը կիւղէրան իտիյօր իտի ,

Նօգտարընտա պէյան իլէտիխիմիզ վէճճէլէ , Ֆօլմանն , պալ-

գօնատա պիր հալի մաղմումանէ իլէ տէրին տէրին տիւշիւնմէքտէ իչէն , մէմուրին զայրի օլարագ պիր վագաանընը զուհուրի Ֆօլմանընն թէֆէքքիւրաթընա մանի օլտու . բագդատէնին հայաթը իւղէրինէ տօղրուտան տօղրույա թէէմիր իտէճէք օլան , վէ գաչմագ իտիթիյի ալէմէ քէնտիսինի թէքրար իյատէ իլէյճէք պուլունան իչպու վագաա չունտան իպտիբէթ իտի .

Նատըլքի տէտիք. Ֆօլմանն , պահրը թէֆէքքիւրաթէ տալմըշ իչէն, ատգագտա իչի արապա եէքտիկէրինէ չարբմըշ իտի . Իրլանտա աֆընա գօչուլը օլուպ տէրտինտէ կէնճ պիր գադընըն պուլունան գուրէ՝ պըրիգ տէնիլէն պիր արապա իլէ միւսաէմէ իտիմիշ , արապաճը գուրէնին հայվանլարընը գապի իտէմէտիյինտէն , ամէլտ՝ թէքէրլագընը պիրի գըրըմըշ օլան արապայը ալապիլտիյինէ սիւրիւլուպ կէօթիւրմէյէ պաչլամըշ իտի . օ արքատտա արապանընը տէրտինտինտէ կէնճ գադընը , ֆէվգէլատէ գօրգադագ քէնտիսինի արապատան տըշարը ամթմըշ , վէ ալ գանլարտա պօյանարագ պիրտէն պիրէ պայըլմըշ իտիմըշ , վէ ալ գանլարտա պօյանարագ պիրտէն պիրէ պայըլմըշ իտիմըշ ,

Գու վագգատա իտամ Ֆօլմանընըն գօնագը էօնիւնտէ վուգու պուլմուշ իտի . մէզպուրէնին նէզտինտէ խրամէթքէտարլըգ վէ քէսահէալըգ վազիֆէսինի լյիճա իտէն իհմիյար իլէ գաբուճը , պայըլմըշ օլան գադընը գէլտըրըպ պիլա թէրէտտիտա գօնագընն ալի գաթընագրի ատօնա նագլ իթմէյէր . իւրքմիւշ օլան ամէլտ՝ կիրիֆիմարը բէնչէյի ֆէլաքէթ օլան արապաճը իլէ գուբէյի քէմալի սիւրաթլա սիւրիւյիպ կէօթիւրիյօր իտի . Մարպէօֆ ճաատէսինտէ հէման փոխնէլէը եօգ իտի ,

Ֆօլմանն, վուգու պուլան կիւրիւլթիւ իւղէրինէ աչագը իներէք պայըլմըշ կէնճ գադընընն կիրիֆիմար օլտուղու ֆէլաքէթ քէտար վուգուճ իտէր իթմէզ , քէնտիսինին փոխնէ իչին Խարիզտէ օլմատըգընը ունուտտուրագ խրամէթքէտարլըտա .

— Զաթըգ պիր տօգթօր չաղըրընըզ . . . հայ՛տէ պէնիմ հէյթիմիմի կէթիրինիզ . . . չուրաեա եագըն իպտիթի իտէն տօգթօր Ռատայ , տէյտու հայգըրտը ,

Ֆօլմանն , միւհիմճը իտանէ օլանըտտա գադընըտտա պիր

թապիտաթը հասէնէ օլան հրաը մուավէնէթքեարի թէէսիրի իլէ, կէնճ գաաընը էլի իլէ սոյարադ պիզդաթ քէնտի հաթադ օտաալնա նադէ իթտիրէրէք հաթըրըը, վէ պուրնունա պիր թադըմ գօգուլու թօղլար գօղլատարադ, վէ չադադլարընը բուհլար իլէ օվալայարադ մէզարուէյի այըլմազա չալըշադըզ սըրաատա, ատգիթօր իչէրի կիրտի. Ֆօլմանն՝ քէնտիսի նի կէօրմէսի իլէ հայրէթտէ գալմըշ օլան ատգիթօրա, բարմաղընը ատատադլարընըն իւզէրինէ գօյարադ.

— Պէնի կէօրմիւշ օլմայաճադընըզ. պու թաւսիյէմի ունութմայընըզ ատգիթօր, տէտի.

Գայկըն գաաընըն վիճաուտինտէ գըրըգ չըգըզ օլմադըղնաան, ատգիթօրըն թէտավիյի իսկիխայէսի իւզէրինէ ագըր պաշընա կէլիսի հարագէթէ պաշլատը իսէ տէ, այնը եաըրէչէնմիշ օլատուղնաան, չիտտէթլի պիր հիւմմա նէօվպէթինին զուհուրի մէհուզ պուլունմատը, վէ պինաէն ալէյհ սէքիզ ծն կիւն եաթադտան գալգմամատը իչատ իթտիյինի, ատգիթօր գաթիէն պէյան էյլէմիշ իտի.

Խասթա կէօզլէրինի աչտը իսէ տէ, սէօզ սէօյլէմէյէ միգթէսիր տէյիլ իտի. զաթէն ատգիթօր տաին պիր հարագէթ իլէ լապըտը սէօյլէմէյէ չալըշմամատընը րէճա իթմէսի իւզէրինէ, Ֆօլմանն խասթա գատընա.

— Բահաթ օլունուզ մատամ, պուրատա ատօթ խանէսինտէ պուլունուօրատունըզ, տէտի,

Դուստալ, զայէթ կիւզէլ վէ անճադ եիրմի եէտի եիրմի սէքիզ եաշլարընատա պուլունան կէնճ գաաընը, նատըլ օլուգատա պու մէճհուլ մահալտէ պուլունատուղունը անլատմագ իչին, միթէհայրրանէ սէօրատ թարաֆտա պագըյօր իտի. ալէլ խուսուս սէրուէնինտէ պուլունատուղու Ֆօլմանընն եաթադ օտասընըն թէղէննաթը ֆէվգէլատէտի, վէ Ֆօլմանընն՝ գաաընըլարը պիրէ հայրէթտէ պըրագաճագ տէրճէէտէ կիւզէլլիյի, նատըրը տըգգաթընը ճէլգ իլէ, կեահ էթրաֆընտա վէ կեահտատա Ֆօլմանն իլէ ատգիթօրա պագմադատա իչէն, Ֆօլմանն խասթանընն պաշը ուճունատա օթուրատագ.

— Մա՛տամ, էլպիսէնիզի չըգարըը իչէն եէրէ տիւշէն շուչըտանը աչմադըզընա միւատատ պուլունուրսունուզ՞ընըզ, պէլքի իչինտէ պիր գարթ վիզիթինիզ պուլունուրտա, ատթա իլէ պուրատա օլատուղունըզը խանէնիզէ իհտար իտէպիրիզ, տէմէտի իւզէրինէ կէնճ գաաընն գոր հարագէթտէ պուլունատու. Ֆօլմանն չըգտանը աչտը, պիր հագըգտա տէրատինտէ պուլունան գարթըլարընն իւզէրինտէ, աթիտէ սուրէթի մահարըէր իսդարէ եադըրմըշ իտի.

ԳՕՆԹԻՍ ՏԱՍԹԻ

Մատլեն ատգաղը Ն. 18

Ֆօլմանն խրամէթքեարընը Մատլէն ատգադընա կէօնտէրմէք իւզրէ չընկըրադը չալմադատա իչէն, խասթա գաաընն պիր ղայրէթը ֆէվգէլատէ իլէ.

— Չէվճիմ պուրատա տէյիլ պիր մատամ... պէն պիր արապաճը, պիր խրամէթքեար, վէ պիր խրամէթճի գաաընն իլէ պէրապէր Բարիզտէյիմ... խապեր կէօնտէրմէկէ լուզում եօգ պէր... տէտի.

Ատգիթօր սիքինէթ վէրճի պիր րէչաթա եադըրգտան ատնրա ամտէթէ հադըրլատընտը, վէ քէնտիսինի գարուչա գաատը թէչէի իտէն Ֆօլմանէ.

— Նատըլ մատամ, սիզ Բարիզտէ՞միսինիզ, տէյու սիվալ իթմէսի իլէ, Ֆօլմանն մադմունմանէ կիւլէրէք.

—Բիմանէ իչին, վէ հաթատա սիզին իչին տաին Բարիզտէ տէյիլիմ, տէտի.

— (Ֆօլմանընա պագադարագ.) Օ՛, օ՛... (Կիւլէրէք.) Ինչալահ, օ հանըրըզտատա կիզլի տէյիլ պիր...

— (Դըզարարագ.) Նէ՞ տէմէք, քիմտէ՞ն պահս իթմէք իսթէչօրատունըզ.

— Ա՛ճայիպ, իչթէ ռնտէն.

— Սէօզլէրինիզտէն պիր չէյ անլամայօրում.

— Պա՛հ, սիզին կիպլի պիր տիլպէր գըզըն, պիր կիւն ա-

ՀԸԳ օլարագ , գուրուպ խոչն պիր սէյհարէ կիսպի տունեա-
տան չէքիլմէսի . . . վէ սէվտիյի առէմ իլէ դարանմասը է-
սէֆէ շայան ոլը . . .

— (Ադըր պիր թարղաս .) Սէվիլէն առէմ, սէտիյինիզ
չախս պուրատա սէյիլ տիր ոտգիօր , պէն եալընըզ օլարագ
քիմսէ իլէ կէօրիւշմէք խոթէմէյօրում .

Գունըն իւղէրինէ ոտգիօր սիւքիւթ խոխ ադիմէթի իթ-
տի . Ձօլման տախի խասթա գաղընըն նէզամինէ ավտէթի իյ-
լէտիյի զէմանտէ , կէնճ գաղըն՝ ոտգիօրըն խասպէր վէրմիչ
օլուղու կիսպի , չիտտէթլի պիր հիւմմա նէօվպէթինէ թու-
թունուշ, վէ պիհուշ պիր հալէ տուշմիւշ խոր .

Ձօլման , վուդուտի հալի իմսալ իչին գօնթէնսին խանէ-
սինէ առէմ կէօնտէրտիքտէն ոնրա , ասպասկա գաղար մու-
մանիլէյհանըն նէզամինտէ գալմագ իւղրէ պաշը ուճրնտա օ-
թուրտու խէ տէ , ֆագաթի թէհատիւֆ՝ մէզպուրէնին ար-
զուսընա մանի օլմուշ խոր . շէօյլէ քի սաաթ ոտգուղը չա-
լար իքէն , գաբուռնըն էօնիւնտէ պիր արապա տուրտը , վէ
պիր իրի սանիյէ ոնրա իլտամէթ քէտար իչէրի կիրէրէք .

— Մաման՛մ, Գօլօնէլ կէլտի , ուէմէտի իլէ , Ձօլման թէ-
լաշ վէ տէհշէթի իլէ .

— Գօլօնէ՛լ մի , օ պուրայա հիչ կէլմէզ , տէտի . ֆագաթի
օ անտէ Ադմանըն վէֆագի իթտիչ օլմասը զանընընա զահիլ
օլարագ Գօլօնէլին իսթիֆպալինէ գօչտու , ֆէվգէլատէ սա-
քին վէ մութէպէսիմ օլան Գօլօնէլ .

— Ադման սապասհատան պէրի պուրատա՞ մը տըր , գըզըմ,
տէտի ,

— Պուրատա՞ մը ,

— (Կէօղէրինէ գարայարագ .) Նէզամինէզ կէլէրէք սի-
զի պէրապէր ալմադըզըմ իչին պոնա բէճա իթտիչ խոխ ի-
տէ տէ , իհթիմալ քի պէնտէն էվվէլ քէնտի պուրայա կէլմիչ
օլուղունը մէմուլ իսկյօր իսիմ , չինքի քէնտիսինի էվտէ
պուլամատըմ .

— (Խէվֆ իլէ .) Էվտէ՞ մի ,

— Էվվէ՛լթ էվտէ , պու սապասհատան պէրի թէհմամը իլէ
տէյիլտի . . . իսանէյէ ավտէթի իթտի . . . սիղի սէվէյօր . . .

Պու մի քէալէմէմ եամագ օտասընա պիթիչիք սալօնըն
գաբուռը էօնիւնտէ վուդու պուլատու , Ձօլման եէրէ սիւշմէ-
մէք իչին տիվարէ տայանարագ .

— Ա՛հ, պէնի էօլտիւրիւյօրսունըզ . . . տէյու մըրըղ-
տանտը Գօլօնէլ խէ, Ձօլմանըն , էվլատընը նէ գատար սէվ-
տիյինի պիլտիկի ճիհէթի .

— Սիղէ խայըրլը խասպէր կէթիրտիմ գըզըմ, կէ՛լ, կէ՛լ
կիտէլիմ, չինտի էվէ ավտէթի իթտիչ օլմալը տըր . . . պու-
վար լօդանթալարընտա թատմ իթտիչ օլմալը . . . ա՛հ սէվ-
կիլի էվլատ . . . հայտէ գըզըմ կիտէլիմ . . . տէտի ,
կիւլի էվլատ . . .

Ձօլման պիչարէ բէտէրինի քէսիք քէսիք սէօղլէրինտէն
պիր չէյ անլամայարագ եամագ օտասընա կիրտի . Գօնթէնս
Տատթի այնի հալի պիհուշիտէ պուլունույօր իսի . բագ գատէ՝
պիլա թէրէտտիւտ սըրթընա պիր շալ ալարագ Գօլօնէլ իլէ
պէրապէր արապայա բուրիսի օլուուլար . Գօլօնէլ արապաճըյա,
Շայէօյա , տէտի .

2

Բէք զիյատէ մէնուր կէօրիւնէն Գօլօնէլ, էնձայի բահ-
տէ Ձօլմանըն էլլէրինի մուհապէթլէ սըզդարագ .

— Օ՛ , սիղ անը սէվէբսինիզ . . . տէյի՛լ մի սէվկիլի
գըզըմ, տէյօր իսի .

— Սէվէբմիսիմ նէ՞ տէմէք , էլպէթտէ սէվէբիմ,

— Անա իստէյի սըհհէթի իթտիրէճէքսինիզ տէյի՛լ մի ,

— Էյ վա՛հ , տճէպա մի գիէտիր օլապիլի՞րմիյիմ,

Ձօլման իսիթիյարը իսթիճվապէ պաշլատը, ֆագաթի Գօլօ-
նէլ «Կէ՛լ, կէ՛լ, չինտի կէօրիւրսին» իպտարէտի իլէ ճէվապ վէր-
տի . էլհասըլ Ադմանըն իզտաթիկտահը օլան վէ գարիյնի փո-

բամբն մալիւմի պուլունան քիչիւք խանէնին էօնիւնէ վասլ օլսուդլարընաա, Թօլօնէլ.

— Ինէնէրէլէրտէն ըշըդ կէօրիւնմէյօր, Ամման կէլմէմիշ, պիրինճի տէֆասը իչին պու գաւար թէէլիւր խոիչի խայրէ տէլիլէ տիր, տէտիյի սըրտաա, գարու աչըլըպ ժօպ կէօրիւնմէմի իլէ, Թօլօնէլ մէրդումա.

— Ժօ՛պ, միւսիւ Ամման նէ՞րտէ, մուամիլէյհի կէօրմի՞ւն մի, տէտի.

— Սապահտան պէրի կէօրմէմիշ, ֆագաթի աֆէը պուրտաա տըր.

— Կէրի՞ մի կէօնտէրմիշ,

— Յ-վվէթ.

— Ֆիմի՞ իլէ.

— Պիլմէյօրում, պէն տըշարը չըդմըշ իտիմ, օ էօնտէ տէյիս հայվանը ալմըշ, օ տա պիր սաաթ էվվէլ սօգատա չըգտը.

Թօլօնէլ արտապատան էնիպ պիր հըսսը թատի իլէ տիւչարը հէյէճան օլարագ ախըրա գօչտու, հայվանն բէգ գիյատէ եօրկուն վէ չամուրլար իչինտէ օլսուդունտան, քէնտի քէնտինէ չու սուալի իտտի.

— Իչիմէ պու զարիպ, աճէպա Ամման նէրէյէ կիտիմիշ,

Ֆօլման իտտիյարընն արգ սօրնտա տուրուպ պու մուամմայը հալ իտտէյէ չալըշըյօր իտի. Ամման, իչի այտան պէրի բէտէրինին խանէսինտէ իգամէթ իտտէքտէ, վէ Բարիզ ավտէթինտէն իտտիպարէն զայէթ մաղմումունէ պիր հալէ տիւչմիւշ օլսուդունտան, պիր ատֆա օլսուն քէնտի խանէսինէ կիտիմէմիշ իտի. պիր կիւն էվվէլ տաիսի Ֆօլման, տէլիգանլըյը սաէթը վէճճ իլէ մի-քէտաեր վէ նամիզաճ պուլմուշ իտի. վէ չիմուի իսէ Թօլօնէլ խանէսինէ կէլէրէք, Ամմանընն քէապը աֆիյէթ իտտիյինտէն պահս իլէ Լանընտա կէօտիւրմէք թէէլիւֆ իլէյօր, վէ քէնտիսինի տէվտիյինի խապէր վէրիյօր իտի... Ֆօլման, Թօլօնէլի թէագըպ իտէրէք, Շայէօյա կէլմիշ, վէ Ամման իսէ զայագ օլմուշ իտի.

Թօլօնէլ իլէ Ֆօլմանընն մէսրուրիյէթլէրի էնտիշէյէ թէպտիլ օլարագ, տագըդալարը սայմագլա Ամմանընն վիրուտինի պէքլէտիրլէրի սըրտաա տէյիս իչէրի կիրտի. Թօլօնէլ թէլաշլա մէրդումա.

— Աֆը սուրայա քի՞մ կէթիրտի, տէտի.

— Պիր բօսթա սիւրիճիսիս...

— Նէրէ՞տէն կէլիյօր իտի.

— Վիլմինկթընէն, միւսիւ Ամման Ըսթըրազուրկ ճատտէսինտէ հայվանը պըրագմըշ.

Իմթիյար իլէ Ֆօլման նէգտիկէրինէ պագըշտըլար. Ամման նէ՞րէյէ կիմիմիշ իտի. պու սըրտաա տէյիս ճէպինտէն պիր մէքթուպ չըդարըպ Ֆօլմանա ուզատարագ.

— Պուտա սիպի իչին տիր մատամ, տէյինճէ, կէնճ գատըն թիմըրէյէրէք մէքթուպը աչտը, Թօլօնէլ իսէ սաքիթ վէ հարագէթսիզ օլարագ Ֆօլմանէ պագըյօր իտի. մատամ մէքթուպը պիր գաչ սաթըը օգուտտուղու անտէ, րէնկի ախտարագ վէ իւզէրինէ պիր պայկընըզ կէլէրէք Թօլօնէլին ումուդունա տայանըպ.

— Ա՛, օ գատըն... տայիտա օ գատըն, տէյիպ, մէքթուպը նէրէ տիւշիւրիւնճէ, իչթիյար նէրտէն ալարագ ախտէքի ճիւմլէլէրի օգուտըղը սըրտաա, Ֆօլման տա աղլայօր իտի.

« Սէվկիլի Ֆօլմանըմ.

« Շիւպհէսիզ նաղարընըզտա նանքէօր վէ տիլմանէյիմ, տաչտը աֆիվ իտինիզ, ինսանըն գալպի քէշֆ օլունմազ սըրրատա մալիք տիր. սիզ պէնի ֆէլաքէթի պիր աչգտան գուրթարմագա չալըշտընընըզ, պէն իսէ սիզտէն ֆիքրար իտիյօրում,

« Իքի այ էվվէլ Լույնէի քէօչկիւնտէ նիւզ պաչը Հէքթօր Լամպլէն Թէսլիմի լուճ իլէտիյի օտատան, էթրաֆընընըզտա կիւզէլճա խանէն վագաալէրի հըսս իտէմէզ տէրէճէտէ պուլունտուղում հալտէ, պէնի տաէթա պիր էօյլ. կիպի պիրիւլէյէրէք, տընշարը չըգարտընընըզը պիլիրսինիզ.

« Գունդարը սիզ պէնտէն գիյատէ տէրհաթըր խէրխէ-նիզ, չինդի վագտայի մէգթիւրէ պանա քէսիճի պիր բուս ի-չինտէ կիսի կէօրիւնիւյօր ։

« Լ՛վէ՛թ ազիզէմ, պէնտէն պաշդա պիրիսի Բարիզէ ա-տէթինտէ, քէնտիսինին ալտատըլմըշ օլտուղունը, վէ պու գաղընդն մուհապէթինէ նայիլ օլմայագտագ ինթիգամընա ա-լէթ իսիլսիզինի անլայըպ, հուզուրընըզտա սիզ իւզէրինէ կէլէրէք սիզին պիր ալիճէնագըզտա պուլունտուղունըզը պէ-յան իտէր իսի ։

« Սէվկիլի Ֆօլման, պէն սիզի սէվմէք իսթէր իսիմ. տօղ-բուտը պէն նանքէօր վէ ահմագ պիր տամիմ, Ֆագաթ նէ եարայըմ, թէտաւիսի միւճթինտիւզ պիր իստաթալըզտա միւգ-թէլայըմ. Իսթանպուլըլարդն տէտիյլ կիսի, « Ճունտունը աշդ » տէնիլէն տէրտէ կիրիֆիմալըմ, իշթէ պունդն իշլին տիր քի կի-տիյօրում, նէրէյէ կիտէճէյիմ, Ալլահ պիլիր ։ օ գաղըն Ա-մանտնայէ կիտիյօր, պէնտէ թէագըզպ էյլէ յօրում,

« Սէվկիլի Ֆօլմանըմ, բէճա իտէրիմ, բէտէրիմի թէսէլլի իսինիզ, մուտտաֆէյէհ հուտուտտան այրըճա մէգթուպ նա-զանաղըմ, կէնճ պիր գալգին ապըլանէ նասիհաթլար տինէլէ-մէտիյինի բէտէրիմէ անլաթընըզ ։

« Ասիյօ ազիզէմ, արտագամըզդն հայվանլարը թէրինիյօր-լար . . . պիր տապրդա վագթըմ վար . . . տախյօ . . .

« Վ՛իլմնագէլ էօյլէտէն իբի սաաթ սօնրա ։

« Ասլանն »

« Գօլօնէլ, իշպու մէգթուպու օգույարագ տօնմուշ գալ-մըշ իսի ։ »

* * *

Սագահտան պէրի նէ՛ օլմուշ, վէ Ամման պիյահ էլտիվէնի գաղընը նա՛սըլ պուլմուշ օլտուղունը, պիր աղ կէրիյէ ավ-տէթ իտէրէք գարիյնի քիրամէ անլաթաճագըզ ։

Ամման, եօգարըտա պէ յան իլլէտիյիմիզ վագտայի միւտ-

հիշէյի կէօրտիւքտէն, վէ նօրմանտիյատէն ավտէթի իլլէտիք-տէն սօնրա, պիր հալի պիհուշի վէ մահզունիյէթէ տիւշմիւշ օլտուղունտան, Իօմք սօղագընտագի բէտէրինին խանէսինտէն տըշարը այագ պատմամըշ իտի . . . Ամման, Ֆօլմանը պիր հէմ-շիրէ կիսի գապուլ իտուպ գարտաշ նագարը իլէ մուհապէթ կէօսթէրիյօր իտի, վէ պագը ատիճա, ևիւրէքլէր բարչալայա-ճագ տէրճէտտէ միւէսսիր պիր թէպէսիւմ իլէ կիւլէրէք, վէ պիչարէ գաղընը Թարտ իտէրէք պիր սէտայի մուղաֆ-ֆէրանէ իլէ ։

— Կիտինիզ, բէճա իտէրիմ. սիզի կէօրտիւքճէ հէր չէյ խաթըրմա կէլիյօր . . . տէր իտի ։

Ֆօլման պիր Թավրը բիայէթքէտտանէ իլէ չէքիլիր, վէ իրթէսի կիւն երինէ սէվկիլի խասթանըն նէզտինէ ավտէթի իյ-լէր իտի ։

Պիր սապահ Ամման, պիր իլք պահար կիւնէչինին գիյա-սը իլէ բէնչէրէտէն պահճէնին թէմիաշսընա գօյուլտու . էն-վայի չիչէքլէրին վէ ապաճլարըն մէնզարէյի լաթիֆէսի, աֆի-թասը ալէմթասըն բարլագ վէ հայասթպախշ գիյալէրի, տէ-լիղանլըյը կիրիֆիմար օլտուղու տէրին ույգունտան ույանտըր-մըշ, վէ գալգինտէ պիր արզուի հուրրիյէթ հասըլ իլլէմիշ օլ-տուղունտան, տէքտ ու քէտէրինի ունութմագ իւղրէ պահ-ճէնին չիչէքլէրինի տուլտագտա մէշղուլ օլան Գօլօնէլէ ։

— Պապաճըղըմ, Ճայճօյա պիրինի կէօնտէրաէնիզ տէ, աթըմը էյէրլէմէսինի, վէ Թօմ իլէ պուրայա կէօնտէրմէսինի իհթիյար ժօգա նասպէր վէրսին, տէմէտի իլէ, Գօլօնէլ Թիթ-րէտի ։ Իբի այտան պէրի պիրինճի տէֆա օլարագ Ամման տը-չարը չըգմագ իսթէմիշ իտի ։ Գօլօնէլ տուրուրինտէն չըտըրը-մա տէրճէճէլէրինէ կէլէրէք ։

— Ա՛, տըշարըյա՞ մը չըգմագ իսթէյօրսունըզ էվլատըմ, տէմէտի իլէ, Ամման տուրտուրը պիր սէտա իլէ ։

— Լ՛վէ՛թ, սէվկիլի պապաճըղըմ. պու կիւն քէնտիմի բահէթ պուլյօրում, տէտի ։

— (Սէվինէրէք ։) Սահի՛ն մի ։

— Բէք բահաթըմ. զանն իտէրիմ քի . . . պէն . . . տիվանէ իտիմ. . .

Դօլօնել, օթուղ եաչընտաքի պիր ատէմին չէվիրիլի կիպի պիր հալ իլէ եօգաբըլյա չըդաբ , վէ Արմանըն օտաբընա կիրուպ տէլիգանլըյը գուճագլայարադ .

— Օ՛, պու կիւն բէք բահաթըն էվլատըմ . . . կէնճ պիր գըզ կիպի եանադլարըն գըրմըզը վէ թէրավէթլի տիր , տէմէկ իլէ , Արման մաղմուտանէ պիր թէպէասիւմ իլէ գալպինին տահա զիյատէ մուղթաբըպ օլտուղունը կէօսթէրիր սուրբէթէ .

— Բէք բահաթըմ, զանն իտէրիմ քի քէպապը իճադաթ իտէճէյիմ . . . անլայօրտունուզ եա՛. պինաէն ալէյհ էկիի դէմանոտաքի կիպի մէպուրանէ վէ լաթիֆ սուրբէթէ մայիչէթիմի էլէ ալմադ իսթէրիմ, տօսթլարըմը կէօրմէք , վէ ազշամլարը պալօյա ագիմէթ իլլէմէք արզուսընատայըմ . . . տէտի ,

Դօլօնել բիւյա կէօրիւյօրում զանն իլլէտի . տէլիգանլը իսէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Օ՛, տահա թէմտիզ իլէ քէպապը աճիկէթի իճմէտիմ իտէ տէ , մուրուրը զէման վէ զայրէթի իլէ . . . իչմէ Շայօտաքի խանէյէ ավուէթի իտէճէյիզ , պէրապէր կէլիրսինիզ , տէյի՛լմի . . . օտամըն իճիհտիյալինտէքի օտաստա եաթադրսընըզ, Գաթէրինի տէ պէրապէր ալըրըզ, տէտի .

— Էվէ՛թ , էվէ՛թ . . .

— Ֆօլմանըն կիւղել օլտուղու գաստար ալիճէնապ պիր գըզ օլտուղունը կէօրէմէտիյիմ ճիհէթէլէ ահմադ իմիչիմ . . .

— (Մէպուրանէ .) Ֆօլման սիզի սէվէ՛յօր . . .

— Էօյլէ զանն իտէրիմ, ագշամ թաամըն պուլմար լօգանճալարընատա իճմէք պուրսընատուղունտան , նէմէքտէ պէրապէր պուլունամայաճաղըմ, ագշամ պիզիմ էվէ կէլիրսինիզ տէյի՛լ մի ,

— Էվէթ ,

— Էվէլճէ Ֆօլմանէ օղրարընըզ ,

— Պաշ իւսթիւնէ ,

— Սիզ պիր չէյ սէօյլէմէյէրէք անը Շայօյէ կէթիրիրսինիզ , մէզպուրէյի չաշըրիթըրըզ , օլմա՛զ մը ,

Պու արաալըզ Թօմ Հայվանը կէթիրմիշ օլմաղըյա , տէլիգանլը պիր մէքթէպ չօճուղու կիպի հէվէսի պինիհայէ իլէ ամբընա պինտի , վէ Հայվանը գօչտուբարադ Շանըզ էյիզէյէ , վէ օ ճէսիմ ճատաէյի աչադը եօգաբը իչի տէֆնա կէզտիքտէն սօնրա պուլվարա վատըզ օլտու . Արմանըն պու Հայվինի կէօրէնլէը , քէնտիսինի Բարիզտէն մուֆաբէզաթ իտէլի քէք չօգ զէման օլմուշ, վէ եէնի ավտէթ իլլէմիշ պիր քիմսէ զանն իտէրլէը իտի . տէլիգանլը , Մատէն քիլիսասընըն էօնիւնտէն կէչտիյի սըրատա , արզ ասընատա պիր թէքէրլէք կիւրիւ թիւսիւ իչիմիշ իտի , պու կիւրիւմիյի Հասըզ իտէն արատա , Սէնթ Օնօրէ մահալլէսինտէն չըդարադ Բօյալ սօգաղընա սադմըշ , վէ պուլվարատան կէչմէք իւզրէ պուլունմուշ իտի .

Արման , արաալընըն կիւրիւմիսինտէն իւրքէրէք չահ գալդընըշ օլան աթը զադի իճմէյէ չալընըբը իչէն , ճանընատան եըլտըրըմ կիպի սիւրաթլա պիր արաբա կէչմիշ, վէ տէլիգանլը արաբանընն տէրուհինէ աէրի պիր Նիկահ աճմընշ իտի . . . Արման , սուրուբ վէ էնտիչէ իչիմա իտէր սուրբէթէ պիր քէրրէ Հայդըրսը , գալպինտէ թէՀասիւլ իտէն Հէյէճան օ տէրէճէ չիտտէթլի իտի քի , ազ գալսը Հայվանատան տիւչճէք իտի . Ֆագաթ տէլիգանլը տէրհալ քէնտիսինի թօբլայարադ վէ օ անտէ քէսապը սիւքիւն իճմիշ օլան Հայվանը էօղէնկիլէյէրէք , արաբանընն արզ ասընատան տէօրթի նալ իլէ թէագըպէ պաչլատը , չինքի բօսթա արաբանընա եալընըզ պաչընա օթուրմագտա օլան սիյահ էչտիվէնլի գաստընը կէօրմիշ իտի . պու գաստըն նէ՛րէյէ կիտիյօր , նէ՛ իչին եալընըզ պուլունույօր . Արման պուրալարընը հիչ տիւչիւնմէյիպ եալընըզ արգ ասընատան գօչմադ , նէթիչմէք , վէ պիր քէրրէ տահա կէօրմէք իսթէյօր իտի . . . տէլիգանլը օ անտէ տիւնեաընը ունութմուշ իտի .

Բօղթա արագապար ոէօրթ աաէտ գուվվէթլի Նօրման ախ լարրընըն սիւրախթը ֆէվզէլաաէախ իլէ Ըսթըրազպուրկ ճաատէսինաէն կիտէյօր իտի . Արման Նուժան-Սուս-Մարնէ վաարլ օրմաղաան էվվէլ արագաներն էօնիւնէ կէչմիշ, վէ սիւրիւճիւլէրէ տուրմալարրնը էմ իմմիշ իտի ։

Արագաներն տուրմաար իւզէրինէ սկյահ էլտիվէնլի գաարն պաշրնը բէնչէրէտէն չըգաարըգ Արմանը թանը յարագ .

— Ա՛, եվինէ սի՞զմիախինիզ, ոէմէտ իլէ , ոէլիզանըլը արագաներն գաւուսընա նագլաչարագ թիմրէք սէտա իլէ .

— Էվվէթ մաաամ պէնտէնիզիմ, ոէտի ,

— (Միսթահղիանէ .) Գէնաէն նէ՞ խաթէյօրաունըզ ,

— Սիզի թէագըզ իմմէք խաթէրիմ մաաամ ,

— Միւնքին ոէյիլ ,

— (Մէթանէթլի պիր թաավր իլէ .) Հէր նէ օլուրսա օլսուն սիզի թէագըզ իտէճէյիմ ,

— Ցագաթ պէն չօղ ուզագա կիտէյօրում ,

Սկյահ էլտիվէնլի գաարն պու սէօզիւ սէօյլէտիլի սըրաաա , պիր գաչ ոէֆիա միւթէվէֆիա Հէքիմօր Լամպլէնին տաամարլարընաաքի ոօնտուրան թէապասիւմի կիսպի պիր թէապասիւմ իլէ Արմանա պագըյօր իտի . ոէլիզանըլը իսէ .

— Տիւնեանըն էօմիէքի ուճունա օլսա կիտէրիմ, ոէտի ,

— Ա՛, միւսաաատէ իմմէզ խաէմ եվինէ՞ մի կէլէճէքսինիզ ,

Տէլիզանըլը պաշրնը էյտի , վիճուտի թիմրէյօր վէ սկյմաարընաա պիհուշլուգ ալայիմի կէօրիւլյօր իտի , սկյահ էլտիվէնլի գաարն սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Բէք էյի , պիրինճի մէնղիլէ գաասար աիրընըզլա կէլինիզ տէ էկէր օրսաա պէնիմ իչին սիզի իլէ օլաճագ օլան սուրէթը մայիշէթէ բագը օլապիլիր խաէնիզ . . . օ զէման պէնի թէագըզ խաէրսինիզ . . . ոէտի ,

Արման պիր նագրէյի սուրուր աիթարագ արագաներն հարրաքէթինէ միւսաաատէ իլէտիչինաէն , արագա եվինէ սիւրախլա իլէրլէմէյէ պաշլաաը . ոէլիզանըլը աիրընը գօչտուրարագ արագաներն եաանը սըրա կիտէյօր իտի . սկյահ էլտիվէնլի գաարն

սըն իսէ , քէնտի քէնտինէ աիթատէքի սէօյլէնէրէք իչէրիյէ չէքիլմիշ իտի ։

— Գու սէլիզանըլըն գալպինտէ օլան մուհապէթի , վէ անէ գարշը օլան հիսսէթիի թէսքին իմմէք իւզրէ հարագէթ իլէտիքճէ , էօնիւնաէն գաչմագ , վէ քէնտինինի սարպէյի ինհիգամլընաան մուհաֆաղա իմմէք խաթէյօր խաէմ տէ , ճիլվէյի գատէր մէրգումը տայինա նօլուրսըն իւզէրինէ աիրըյօր . օ՛ , տէմէք քի անը տահի վուրմագլըզմ իյճապ խաէյօր . էվվէթ միւթէագա օ տա էօլէճէք տիր . . .

Գիչարէ տէլի Արման տուրուրը ֆէվզէլատէ իլէ Վիլմինգթըն նօլը իւզէրինէ թաւխինէ գարշու կիտէյօր կիպի , աճէլէ իլէտիլի սըրաաա , սկյահ էլտիվէնլի գաարն գօյնունաան պիր մէգթուպ չըգարըգ աչարագ օգուտայա , վէ տէրինն պիր թէֆֆուպ իտէրէք տալմըշ իտի . Մուսախլէյհանըն օգուտուղը մէգթուպ , աթիտէքի ճիւմլէլէրի հավի իտի ։

3

«Գաաէն-Գաաէն 7 Մայըս , 18 .

«Մաաամ .

«Հարագէթ իտէպիլիրսինիզ , Լիլյէթէնաալ ճաատէսինաէ խաթիճաարընը էմմ պուլուտուղունըզ գօնագը քիրալատըմ , վէ մանթլուպը ալիչէլէրի կիպի տէօչէթտիմ . պու գօնագ , տաայըրընըն վէֆաթը իւզէրինէ գօնթ օլմուշ օլան չըվալիչէ Տասթինին իգամէթ իլէտիչի խանէչէ պիհիչիք տիր ։

«Գու իչի խանէչինն պահճէլէրինի պիր բարմագլըգ այըրըյօր . գօնագընըզըն պահճէսի ճէսիմ աղաճլար իլէ կէօլկէլէնմիշ օլտուղու հալտէ , Շըվալիչէնին պահճէսի պիր թագըմ ֆիտանլար իլէ միւզէյէնն տիր ։

«Շըվալիչէնին խանէսինաէն սիզին գօնագ կէօրիւլմէզ ,

չունքի աղաճլարըն սըզ նարրագլարը մանի օլուր, հալ պու-
քի սիղին թարագիընըզտան չըվալիչէնին խանէսի բէք կիւզել
կէօրիւնմէքտէ տիր. զաննը աճիզանէմէ կէօրէ մնթլուպընըզ
պու վէճհիլէ իտի. չըվալիչ, նախօտ տահա տօղրուսը գօնթ
Տաղթի, սէքիզ կիւն մուգաատէմ պէշ նարընտպի գըզը ի-
լէ պէրտպէր պուրայա վարլ օլտու, պէրտպէրինտէ իչի
խըտամէթքնտր իլէ պիր տէ խըտամէթճի գաղըն վար տըր. մու-
տամ Տաղթի հէնուզ Բարիզտէ տիր.

«Չըվալիչ բէք չօգ տէյիշմիչ, սայլարը պոտրմըշ օլտու
սկյմտանընտա տէրին պիր մտղմտմիչէթ ատարը կէօրիւկիյօր.
էմիրինիչ մուճիպինճէ տէֆտմիլէ կիղլէնէրէք գօնթըն խանէ-
սինի վէ քէնտսինի կէօղտէն կէչիրտիմ, կէօղէրինտէն սէլ-
լէր կիպի կէօղ նարը տէօքտսիյինի կէօրտսիմ,

«Մէրգում ադչամլարը գապինօյա կիտիյօր. ատապահլարը
պահճէսինտէ տօղաշտըզը կիպի, կէճէլէրիտէ օրատա կէնիչ
սալօնդարտա նալընըզ պարչնա տօղաշըյօր. պազը քէրէլէրտէ
նամուս վէ սէրվէթին մահվիրնա սէպէպ օլան նէչիլ մատայա
նանաշըյօր. մէրգում պազէն զայդ խուտ պազէն գազանը-
յօր. գազանտըզը հալտէ բարայը ալմադ պիլէ խաթրընա
կէլմէյէրէք օրատան սավուշըյօր.

«Տիւն կիճէ պիլմէյէրէք օյունտա բէք չօգ գազանըզ,
էրթէսի կիւն գապինօճը՝ գօնթըն խանէսինէ պիր թօրպա ալ-
թուն իլէ պիր բագէթ պանդա գայիմէսի կէթիրմիչ տիր.

«Գօնթ հէր կիւն բօտտախանէյէ կիտէրէք քէնտի նամը-
նա մէքթուպ օլտու օյմատըզընը տօղմադտա, վէ տայի-
մա օրատան ալէմանքէտրի «խայըր» ճէվապընը ալմադտա ի-
քէն, իւչ կիւն էվվէլ օ գատար թէլաշլա պէքլէտիյի մէք-
թուպ կէտինէ իչմա օլունտու. գօնթ՝ կէտի տօղույօր կէտի
գըզտրըլյօր, գօնթ իչի իւչ ատթըրտան խպարէթ օլան պու
մէքթուպու օղուտուղտա սըրտտա, եէրէ տիւշմէմէք իւզէ
տիվարէ տայանտը, չէհրէսի բէք գիչնա հալտէ պօզուլմուշ
խտի.

«Կէօրիյօրտունուզ կա, գօնթ պիր ատըմ ախմայօր քի

պէն արգատընտա պուլունմայըմ. մէզքիւր մէքթուպ իրթէ-
սի կիճէ գօնթ Տաղթինին հազըխանէսի իւզէրինտէ իքէն,
մէքթուպըն զիյրտէ մուհաբէր օլան սուրէթի ալընտը.

«Մխսիս.

«Պու այըն նիհայէթինէ տօղրու Պատէ վարլ օլաճա-
զըմ. պէնիմ իչին սաչմա օլտուղու գատար պիպի իչին հազը-
չըդըզ օլան աչըգանէ մէքթուպլարը հազմագտան ֆարիպ
օլունըզ, պիպի եէքտիկէրիմիզտէն այըրան կիրտասը նէ
գատար տէրին օլտուղունու պիլիրսինիզ...

«Խայրէն նատարընտա զէվճէնիզ...

«ԳօճՔէս Տաւսի»

«Պու մէքթուպըն հանընտա Չըվալիչէ Տաղթինին էլ հա-
զըտը իլէ հազըտը տէօրթ սահիֆէլիք պիր մէքթուպ տահա
վար իտի. չիւպհէսիզ անլաչըլաճազը վէճհ իլէ, սուրէթինի
ալմադա վագըթ միւսահա օլմատըզընտան, հալընըզ տիավի
զապթ խոխտի.

«Պու մէքթուպ, էվվէլճէ էն մուգատտէս մուհապէթլէրի
թահդիր իտէն միւսա Տաղթինին, չիմտի քէնտսինի ապդիա
հազարէթլէ գապուլ իտէն, վէ զաթրընա ատավէթը մահսու-
տէսի պուլունան զէվճէսինի, նիհայէթ տէրէճէտտ տէվտիչինի
աչիքտատէ կէօսթէրիյօր իտի. պու ատավէթին տէպէսի զա-
թէն մալիւմը ալիէրի տիր.

«Իլ հասըլ մատամ, աչընընա իչարէթը մահսուտէյի ֆէ-
լաքէթի վուբատուզումուզ քիմսէլէրին պիր տիկէրի տահի պու-
բատա տըր. պու ատէմ նատարընընզտա էն ազ մուճրիմ օ-
լան Վիգոնթ Ի... տըր. գումարպազը մէրգում չօգ տէ-
ֆա գապինօտա միւսա Տաղթիյէ թէատտութ իտիյօր իտ
տէ, չըվալիչէ պուննտան քէնտի տըզագիլա ատգընըյօր, ա-
տէֆտա գաչըյօր.

«Ախիրէն վիգոնթ, իչի ադթը պիր արատա իլէ հալընըզ
օլարագ Պիրիչթայն քէօչկիւնիւ կէղմէյէ կիճմիչ իտի. օրատա

բնյատե օլարագ կիթմիշ օլան գօնթ Տասթիյե լսած կէլսի. պարտագտան պօշանըրճասընա չիտաէթիլ պիր եաղմուր եաղմագտա օլտուղունատան, վիգօնթ, գօնթ Տասթիյի արագպասընա տավէթ իլլէսի իսէ տէ, մէրգում եաղմուրատան ըսլանմայը վէ չամուրա պաթմայը թէրճիհ իլէ, վիգօնթըն թէքլիֆինի գադուլ իթմէտի, պու-իլի էսկի տօսթ եէքտիկէրինատէն գաչընըյօրլար.

«Վիգօնթ բէք չօգ գումար օյնայօր, թաղիյի եարարմ իլլէտիյի ճիհէթիլե քէնտիսինէ միլլատա գալան միլեօնը իրմալ իթմէյե պաշլամըշ տըր.

«Իշթէ մատամ ահվալ պուղնատան իպարէթի տիր, պահարըն իպթիտաէրինտե պուլունտուղումուզ ճիհէթիլե, պուբատա պիր իլի ՅըրանընըզՎէ իչ պէշ Ռուսատան պաշգա պիր էճնէպի օլմայընզ, հէր թարաֆատա Ամանալատա թէատիւֆ օլունույօր.

«Էմրինիզե միւնթազըրըմ»

«Հէրման»

Սիյահ էլտիվէնլի գադըն, պու ուզուն մէքթուպը օգուտուգատան սօնրա, արապանըն եանընատան կիթմէքտե օլան տէլիգանլըյա կիզլի պիր նազար աթատը, պու սըրատա Բարիզտէն չըգանլար իչին պիրինճի բօսթա մէնզիլի օլան, Վիլմենպիլ գատապասը կէօրիւնմէյե պաշլատը. սիյահ էլտիվէնլի գադըն քէնտի քէնտինէ.

— Պիր սատթ էվվէլ իսթէր ու խէյալիմտե պիլէ օլմայան շու տիմանէ տէլիգանլը, ինթիգամընատա պանտա միւէսսիր պիր ալէթ օլտուգատան սօնրա, քէնտիսինէ օ ֆիկրիտե գուրպան օլուպ կիտէճէք տիր... մատամ քի պէնի սէվէյօր, հէր վէճհ իլէ պանա իթատթ իտէճէք տիր, տէյու մըրըլտանատը.

Ամպատա պիր խանըմն էօնիւնատե տուրատագ հայվանլարը թէպտիլ իլլէտիյի սըրատա, կէնճ գադընըն պիր էմրի իլէ խըտամէթքեատ կիտուպ Ամանըն աթընը թուվթը. տէլիգանլը տատի մուտամիլէյհանըն իչատէթի իւզէրինէ աթընատան է-

նէրէք ատատայա բաքիսպ օլտուղունատա, սիյահ էլտիվէնլի գադըն մաղմուտանէ թէպէսսում իտէրէք.

— Պէնի տինլէյինիզ միւսիւ, վազթիմ միւսաիտ օլմատըղընատան սիպի իլէ գըսա կէօրիշէճէյիմ, տէտի.

— Սէօյլէյինիզ մատամ, սիպի տինլէյօրում.

— Սիզ պէնի սէվէյօրսունուզ էօյլէ՞մի.

— Օ՛, հայատթըմը իսթէ՞մէմինիզ.

— Իյճաղ իթտիյի հալատ պէնիմլէ պէրապէր տիւնեանըն էօթէքի ուճաճա օլսա կէլմ՞էմինիզ.

— Կէլմէրիմ.

— Նէ մադատատա մէպնի օլտուղունը պիլմէյէրէք տատի.

— Լվվէթ.

— Սուրէթը հալիմ սիզէ զարիպ չէրբին կէօրիւնմիւշ օլսա պիլէ պիր չէյ սօրմայատագ, վէ էսպարըմնատան պիրինի քէչֆ իթմէյե չալըշմայատագ իթատթ իտէճէյինիզէ եէմին իսէ՞միմինիզ.

— Եէմին իտէրիմ.

— Բէք էյի, օ հալատ հայվանընըզը Բարիզէ իտատ իլէ պէնի թէպգըպ իլլէտիյինիզ, իհթիմալքի պիր կիւն պէնի՛ սիզի սէվմէյէ մէճպուր իտէրսինիզ...

Ամանն տէլի կիպի օլմուշ իտի, Բարիզի, օ սատթատ քէնտիսինի պէքլէմէքտե օլան բէտբէրի իլէ Ժօլմանը, հաթատա ճիհանը պիլէ ունութտու...

Մէղպուրէ եանընատա իտի, տէլիգանլը նիւգինէ պագըյօր, պէրապէրճէ ադիմէթ իթմէք իւզէրէ պուլունույօր իտի...

Ամանն, Ժօլմանէ պիր մէքթուպ եաղպրատագ, հայվանընը սիւրիճինէ թէպիլիմ վէ Բարիզէ կէօթիւրմէսինի թէնպիհ իտէրէք, սիյահ էլտիվէնլի գադընըն եանընատա օթուրտու, տէրէք. սիյահ էլտիվէնլի գադընըն եանընատա օթուրտու, բօսթա ադատասը սիւրատթա իլերլէմէյե պաշլատը.

4

Աբդ Էլլէտիյիմիզ վագաալէբին կիւղէբանընաան ակբիզ կիւն ասնրա, պիր կիւն, գըրդ եաչընաա կէօրիւնէն պիր ատէմ, տիլպէր վէ քիւչիւք պիր գըզըն էլինաէն ԹուԹմուշ Գաո իլէ Օվի գարիչէօի միյանընաա պուլունան ճաատէյի կէղինիյօր իտի. մէրդումըն Թամր ու հարաքէԹի քիպար Թագըմընաան օլտուղունը կէօսԹէրիյօր իտի. էլինաէն ԹուԹմուշ օլտուղու չօճուգ, լաէնգաԹի «Անամ տահա կէլմէտի» ակօղէրինի ակօյլէյօր իտի.

Ֆէրիմէօնին պու սիւալինէ ճէվապ վէրմէյէն պու ատէմին Թամըրընաան, չիատէԹի պիր էնտիշէյէ կիւրիֆԹար օլտուղու անկաշըԼԼըյօր իտի. մուհամիլէյհ կէօղէրինի Թա ուզագտան կէօրիւնէն պէյազ եօղա ամԹի իմմիշ օլուպ, արա արբա սահաԹընա պագարագ պիր եօղու պէքլէյօր կիպի կէօրինիյօր իտի. մէրդում պու արբաստա գըզըն Թօղանմըշ օլան քիւչիւք այագլարընա պագարագ.

— Ւօղ, եօղուղո՛ւն մը ատխինէտ, քիւչիւք գըզճըազ.

— Խայր պապաճըզըմ, կիտէյիմ... վալիտէմի կէօրմէք իմԹէրիմ... ատտի.

Օ արաԼըգ տայիրէյի ուֆուգ իւղէրինատ պէյազըմը պիր պուլուԹ կէօրիւնտու. չիւպհէսիզ պիր արապա եահօտ անա պէնդէր պիր չէյ՝ եօղուն Թօղունը գալարըրըյօր իտի. օ զէման մէրդումըն էնտիշէյէ հալի զահմէԹ վէրիճի պիր հէյճանէ, վէ ատէպի զայրի մալիմ պիր ատխչէԹէ միւպաշտէԼ օլարագ ըչնկի սօղտու, վէ պիր ազ էվել իլէրույէ կիԹմէք արզուսընաա իքէն, այագլարընաա եիւրիւմէյէ իդԹիտար գալմամըշ կիպի եօղուն քէնարընաա օԹուրտու. Ֆիկ հադըգա պիր ազ սօնրա պէչ հայվան գօշուրը պիր արապա մէրդումտան իչ եիւզ մէԹրօ գաատար պիր մահալէ Թէգարբաուգ իմԹիշ իտի չօճուգ՝ բէտէրինին ատԹրիտի էԹէյինատէն չէքէրէք.

— Հայտէ կէլ պապա, վալիտէմի կէօրմէք իմԹէմը՛ղ մի իտին, տէմիտի իւղէրինէ, մուհամիլէյհին հէյէճանը քիւչիւք գըզըն հալավէԹի սէտասընատան պիր ազ Թէպքին օլարագ, պիր զայրէԹը Ֆէվգէլատէ իլէ եէրինտէն գայդտը. ՖագաԹ եիւրիւմէյէ իգԹիտարը գալմատըղընատան պիրա հարաքէԹ այագ իւղէրինտէ տուրտու. Արապա պու ատէմէ տօղրու եագլաշըգ Թէվագուֆ իմԹիտինտէ, մէրդում.

— ՄարկըրիԹ, տէտիյի կիպի, չօճուգ ատտի.

— վալիտէ, տէյտու հայդըրըը.

կէնճ պիր գատըն արապատատան էնէրէք սիւրիճիյէ եօղունը տէվամ իմմէտինի էմր իլէտիյի սըրատտա, չահսը մէրդում՝ գատընըն էլինի ԹուԹարագ.

— Մատտամ... ՄարկըրիԹ... տէտի. ՖագաԹ մուհամիլէյհա՝ քիւչիւք գըզը գուճագլայարագ կէօյտունէ ապասընը, վէ օ հալի Թէլաշընատա, ղէվճինին՝ էլինի սըգմագտա օլտուղունա տըրգաԹ պիլէ իմմէմիշ իտի. մէրդում գօլտունու մատտատա Թագտիմ իմԹտի. ՖագաԹ մուհամիլէյհա բէտտա իլէ.

— Թէշէքքիւր իտէրիմ միւսիւ, լուզումը եօգ գըզըմըն էլինատէն ԹուԹաճագըմ, տէտի.

Գարիչինի քիրատ, շիւպհէսիզ պու ատէմին միւսիւ ՏասԹի օլտուղունը անկամըշըար տըր. մէրդում էլինի՝ Թէը Թանէլէրի իլէ գաբըը օլան ալընընա կէօմիւրիւզ, զէվճէսինի միւԹէֆէքքիւրանէ Թէապըղէ պաշլատը. միւսիւ ՏասԹինին գալմինատէքի ըղմըրտագ Ֆէվգէլատէ իտի. գօնԹէա իտէ տիլպէր քէրիմէօնինին պին տուրըսու սէօղէրինի տինլէյէրէք, վէ պին նէվ սիւալլէր սօրատագ եավաշ եավաշ եիւրիւյօր իտի.

Պու հալատ ԼիյշԹանատագ ճատատէնէ եէԹիշէտ, գօնԹէա՝ գօնԹընին իչճար իլէմիշ օլտուղու պու խանէյտէ պիր սէնէ էվէլ սաբին օլմուշ, վէ պու խանէ Մաժէօր Աբլէֆին պէյան իլէտիյի խանէյէ պիԹիշիք պուլունմուշ իտի. միւսիւ ՏասԹի

թէպտիլի հէվա իյին Պաաէ կէլմիշ , վէ ղէվճէսի տախի բէ-
ֆագաթըննաա պուլունմագ իւղրէ վարիսա օլմուշ խոի .

Մաաամըն , ալէյնէ օն պէշ կիւն թէէխիր իլէ պաղը իշ-
լէրին թէավիյէսի , վէ հէքեայէ իլէտիյիմիզ վագտընըն զու-
հուրի մինաասիպէթի իլէ Ֆօլմանըն խանէսինաէ պիր գաչ
կիւնլէր էսիր ֆիրսաչ օլմասը սէպէպ օլմուշ խոի . Մաաամ
Տասթի ֆէվգէլաատէ սապըրսըզլըգլա խանէսինին գոտուսընը
չալսը , գաբույը ացան օտաա խըտմէթքէարը քէմալի սաաա-
գաթլա մաաամը սէլամլասը . մուամիլէյհա խըտմէթքէարա
Գարուսէ մէրքէզինաէն էշելէրինի կէթիրմէսինի էմր իթ-
տիքատէն ոօնրա , պահճէատէն կէշերէք խանէյէ տախիլ օլ-
աու .

Ջէվճինին արգասը սըրա կէլմէքտէ օլաուղունա տըգ-
գաթ պիլէ իթմէմիշ վէ չօճուգ տախի օյնամագ իչին պահ-
ճէատէ գալմըշ խոի . Օ զէմանն միւսիւ Տասթի զէվճէսի իլէ
գարշը գարշըյա կալընըշ պիր օտաաա գալմըշ , վէ մուամի-
լէյհին մաաամէ գարշը օլան հալի , հապիսինն հուզուրընաա
պուլունան ասհապը ճինայէթէ միւշապհո պուլունմուշ խոի .
դօնթ խէ պիր թաւրը սիւրսիւն վէ պապիտանէ իլէ զէվճէ-
սինին էլինի թուվմագ խոթէյէրէք .

— Մաաա՛ր . . . Մարկըրիթ . . . աէմէսի իւզէրինէ . գօն-
գօնթէս թահգիրսամիշ պիր թէպէսիսմ իլէ .

— Աֆիվ իսէրսինիշ միւսիւ , մաաէմ քի մուխթասա ար-
զու խոյօրսաունըշ , պիր գըսա միւքեալէմէ իսէրիշ , իւմիտ
իսէրիմ քի եէքտիկէրիմիզէ գարշը օլաճագ սուրէթը մայի-
չէլհիմիզի , ապս միւքեալէմէմիշ թահճը ինթիզամէ ալաճագ
տըր սէյէրէք , պիր գօլթուգ սանսատևասընաա օթուրսը , վէ
տըգգաթլա զէվճինէ պագարագ շու հօլսաա քէլսինաա սէ-
վամ իյէսի .

— Մալիւմինիշ պիր քի՝ պանա սէսթը իզահիմընըզը
թագտիմ իյէսիյինիշ զէմանն. զիւյիմինիշճէ պէնի նամուսաուղ-
լուգսան գուրթարսըշ խոինիշ , ֆիլհագըգա պէն գալպիմին
արղուսընաա իթաաթ իսէրէք , պիր իհթիյարըն գօլտըրընաա

աթըմագ կիպի ֆէլաքէթի պիր իզտիվաճտէն գուրթուլմագ
իչին , բէտէրիմին խանէսինտէն ֆիրսաթ իլէ սէվտիյիմ աաէմի
թէագգըպ իթմիշ խոիմ .

— Մաաա՛ր . . . Ալլահ իչին օլսուն .

— Պէնի տինլէյինիշ միւսիւ , եինէ բէք կիւզէլ պիլիր-
սինիշ քի սէվտիյիմ , վէ հայաթըմը եօլունաա ֆէտայէ ար-
զուքէշ պուլունսուղում մարքի Կօնթրան Տըլասիյի , պէնի իզ-
տիվաճ իթտիքատէն իբի սէնէ ասնրա էօլտուրտունիշ , կէօղլէ-
րիմին էօնիւնատ օ զաթըն նամուսունը քէօր իթմիշ խոինիշ ,
տէքօրթ քէօշկիւնատ , վէ Կալէրինին գուլիպէսինաէ վուգու
պուլան չէյլէրի , սիղ էվլէճէ թէրթիպ իյլէմիշ խոինիշ .

— Մաաա՛ր , իթթիրհամ իյլէրիմ . . .

— Միւսի՛ւ , իբի սէնէ գաաար սիղի նամուսըմը գուր-
թարսըշ օլան պիր զաթ կիպի թէլագգը իթտիմ , սիղի սէվ-
մէտիյիմ հալտէ պահաբևար իթմէյէ չալըշըյօր խոիմ , ֆա-
գաթ պիր կիւն կէօղլէրիմի գաբամագաա օլան քէրտէյի
զուլմէթի մահվ օլաու , կէօրտիմ քի մարքի միթէէհիլ օլմա-
յըպ , զէվճէսի օլաուղունաան պահա իլէ զուհուր խոէն գա-
տըն , թաարաֆընընզաան թէրթիպ օլունմուշ պիր բօլքն ապթ-
բիսի իմիշ . . . պուհաան պայդա Գօլօնէլ իմդաաը իլէ օլաուպ
սիղին զայպ իթմիշ , վէ պէնիմ պուլմուշ օլաուղում պիր
մէքթուպ տախի , միւսիւ Տըլասինին ևէտը զապթընընզաա օլ-
աուղունը , վէ սիղէ պիր էսիր կիպի իթտաաթ խոէճէյինի պէ-
հուղունը , վէ սիղ պիր էսիր կիպի իթտաաթ խոէճէյինի պէ-
յան խոյօր խոի . . . իչթէ օ կիւն գալպիմէ քի հըսաը չիւք-
բան , տտավէթէ վէ հըսաը բիայէթի թահգիր իլէ նէֆրէթէ
թէպէտտիւլ իյլէտի .

— (Ազայայտագ .) Ֆագաթ պէն սիղի սէվէյօրում , եաբ-
տըգլարընա բէշինան օլտուս , չէքտիյիմ չէյլէրի կէօրմէյօր-
մուսունըզ . . . սիղին պանա եապանճը պիր տտէմ կիպի
մուտտունըզ . . . սիղին պանա եապանճը պիր տտէմ կիպի
մուտտէլէյէ պաշլատընընզ իւշ սէնէ զարֆընտաա տաշլարըմ
ազարտը .

— (Ուտիւզլարընը գալտրարագ .) Միւսիւ Տըլասի էօլ-
տիւ . . .

— (Զօղուդ պիր սէտա իլէ հայդըրարադ .) Օ՛, օ՛ . . . հալա սէվէ՛յօր . . .

— Տայիմա սէվէճէ՛յիմ՛, վէ սիզէ ոէ առավէթ իսէրսէ՛ք նէֆրսէթ իսէճէ՛յիմ՛.

5

Զէվճէսինին պու սօն սէօղիւ միւսիւ Տասթիյի սըյրաթ-ը, պիր տագըդա էվվէլ կէօրմէ՛քսէ՛ օլտուղու մուամէլաթը թահ՛քիրի՛յ պարը կիրանը ալթընտա պաշընը էյմիշ, վէ մութիյանէ պիր թաւրտա պուլունմուշ օլան պու առէմ, պիրտէն պիրէ տօղրուլարագ աճը վէ միւսթահզիյանէ պիր սէտա իլէ .

— Ա՛, սիզ հալա միւսիւ կօնթրանը սէվէ՛յօ՛րմուսունուզ, ոէտի .

— Էվվէլթ .

— Վէ պանա պուղղ ու առավէթ իսէ՛յէ՛ւ՛ւ՛նուզ, էյլէ՛ մի .

— Պուղղ ու առավէթ ոէ՛յէ՛լ, տահա զէ՛յատէ օլան թահ՛զիրիմէ հէտէֆ իսէ՛յօրում՛.

Մուամէլէ՛յհա պունը ոէ՛յէրէ՛ք զէվճինէ տրգ-ասընա ոէօնտիւ, վէ օտասընըն տօլատպլարընը հաղըրլատմադա պաշըտը, միւսիւ Տասթի պիր իրի՛ն ոանի՛յէ գատար գօրգունճ պիր սիւքիւթէ գալտըգտան սօնրա, պիրտէն պիրէ զէվճէսինին էօնիւնէ կէչի՛պ պարիտանէ էիւզիւնէ պագտը, մատամ իսէ սիւքիւնէթը հալ իլէ .

— Նիւնէ նէ՛ իսէ՛ճէ՛յօրսունըզ, ոէտի .

— Մա՛տամ՛, պանա հազարէթ վէ առավէթ իսէմէ՛քսէ՛ օլտուղունըզը պէ՛յան պու՛յուրընըզ, ոէ՛յի՛լ մի .

— Թէ՛քրար իսէ՛րիմ՛, միւսիւ .

— Ա՛յրըլմադըզըմըզը իսէ՛թ՛ըմիսինիզ .

— Նէ՛ ոէ՛մէ՛ք իսէ՛թ՛էյօրսունըզ .

— Սիզ պուրատա գալըրսանըզ, պէն Բարիզէ ավտէթ իոէրիմ՛.

— (Միւսթէհզիյանէ պիր թէպէսսիւմէ՛ .) Մատամ՛ քի պէօյլէ այրըլմադ կիսպի մուհիմմ պիր մէսէլէոէն պահա իսէ՛թ՛ինիզ, իսմի միւսատէ պուլյուրունտա պու պապոէ՛քի ֆիքրիմի պէ՛յան իսէ՛յիմ՛ .

— Մէօյլէ՛յին մատամ՛.

— Մէսէլ՛ , պիզիմ կիսպի աղըր չէօղիւլմէզ պաղլար իլէ մէրպութ պուլունան իրի՛ քիմսէ արասընտա , իրի՛ նէվ այրըլմադ վար տըր , պիրինճի հալոէ մահ՛քէմէլէրէ միւրաճաաթ իգթիզա իսէր .

— Օ՛ .

— Պու հալէ տէ ահվալը խոսուսիյէթինի իլան իսէմէ՛ք աէնիր , չինքի պիր ավօգաթա կիւվէնէրէ՛ք գատընը գապահաթը չըգարմադա , վէ տիկէրիտէ զէվճինին գուսուրլարընը պէ՛յան իլէ գատընը միւտաֆաայէ չալըշըր . ահալի թարաֆէ՛յինին նամուսընը իսլալ իսէն պու միւճատէլէնին թաֆսիլաթընը տինլէր , վէ սէ՛քիզ կիւն զարֆընտա պու մուֆարէգաթըն նէ իչին թալէ՛պ օլունտուղունը ասմա՛ Ֆրանսա էօյրէնիր . մամաֆիհ էկէր արզու պույուրուրսանըզ պու հալէ՛բին էօնիւնտէն չէ՛քիլմէ՛մ՛.

Գօնթ իրրահընը կէօսթէրիր սուրէթտէ պիր հարաքէթ իսէտի . գօնթէս իսէ սիւքիւնէթը թամամ իլէ սէօղիւնէ տէվամ իսէրէ՛ք .

— Օ զէ՛ման պէն միւտաֆաամը տէօրէօհտէ իսէճէ՛ք օլան ավօգաթա , էն քիւչիւ՛ք թահ՛սիլաթընա գատար մանիւմինիզ օլան տըրսամը , եանի միւսիւ տը Մօնթէ՛ֆօրինին վէ՛ֆաթընը , մարդի Տըրասիյէ օլան մուհասապէթիմի , մէրգումընն սուրէթը գաթլինի , էլ հասըլ իոնրա իլլէտիյինիզ րէզիլանէ բօլլարը հէ՛քհայէ իսէրիմ՛, ոէտի .

— Մատամ՛.

— Օ՛, ինքնար իսէմէզսինիզ ոէ՛յի՛լ մի , ինքնար իսէ՛թ՛ըմիզ

օլանըզտա ֆախռէսի ևօզ տըր, չինըի պուլարագ ֆէվզէլաաէ տըզգաֆթա տագլամըշ օլտուղում ֆօլօնէլլին մէքֆուպլընը իպրաշ խաէրիմ. պու մէքֆուպլըն զուհուրի՝ հիւքիւմէթ քէշֆ իթմէք իսթէմիյի վագտալարը խապեր վէրիր զանն խաէրիմ.

— (Թիթրէյէրէք.) Մատա՛մ, պէօյլէ հայդարալար իլէ նամու սըրըզը պէրպատ իթմէյի ասլա տիւշինմէմիշ խտիմ.

— Նամուսըմըզը տէյճէք եէրտէ, նամուսըմը տէրսէնիզ տօղրու սէօյլէմիշ օլուրսունըզ, զիրա պէն հիշ պիր վագըթ վազիֆէմի վէ նամուսըմը ունութմատըմ.

— (Հիտտէթի իլէ.) Ենտունէն սօնրատտա էօյլէ օլմասընը իւմիւտ խաէրիմ.

Պու իւչ քէլիմէ գօնթէսէ թահդիր կիպի կէօրիւնտու, վէ քէնտիսինի ունութտարագ մուհապէթտէն պահա իսէն պիր խըտմէթքէտրէ պագաճաղը կիպի պիր նազար իլէ զէվճինէ պագարագ.

— Նանըըլըյօրսունըզ զանն խաէրիմ միւսիւ, գանուռնան միւճաղաֆթտան գօրգտրագ նամուսընը մուհաֆազա իսէնլէր օլտուղու կիպի, քէնտի վիճտանընտա թէպահյէթէն ահագը նամուտու իֆֆէթմէտէն օլանպատտա վար տըր. պէնիմ նազարըմտա գանուն սէրպինիզ, անլատընը՞զ մը. իհթիմալ քի գանուռնէ մուհտալիֆ հատաքէթ խաէրիմ. ֆագաթ վիճտանըմտա մուհտալիֆէթ խաէմէ, տէտի.

Գօնթէ տուտագլարընը ըտըրտը, մտատտ իսէ սէօվիւնէ տէվամ խաէրէք.

— Տիկէր տիւրլիւ պիր այրըլմագ տահա վար տըր միւսիւ, օտա տօսթանէ այրըլմագ տըր, տէտի.

— Պէնիմ տէ պահա իթմէք իսթէմիյիմ պու նէվ այրըլմագ տըր.

— Էյի տիմա օ պէնիմ իշիմէ կէլմէզ.

— Նիչի՞ն, չինըի ահալինին ֆըտրըթըտարը իլէ գէյրէ ու գալինտէն. մահքէմէյէրտէ իլան վէ շայի օլմագտան զիյատէ գօրգտրըմ, հաթտտա պիրա սէպէպ պիր զէվճու զէվճէ այրըլ-

տըգլարը զէմտան, հէր քէսին զէվճէ հագդ վէրէճէք-քէրինի բէք կիւզել պիլիրիմ. (Զալիմտանէ պիր թէպէսիմ իլէ գօնթա պագարագ.) Ահալի պիզե պիր նազիք աստմ, վէ պահա նամուսը պօղուրմուշ պիր գատըն տէմէյէ գատկիյէթի տիրլէր, տէյի՛լ մի. էլ հաթըլ միւսիւ, "պիր էվլատընըզ օլտուզունը ունուտտույօրսունըզ.

— Ահհիհ.

— Վէ պու չօճուղուն նամը լէքէսիզ՝ վէ բայէթի գալտագ լազըմ տըր.

— (Հիտտէթի զայիլ օլարագ.) Նէ խաթէր իսէնիզ անը հաբարըմ մատտմ.

— Խաթէմիյիմ շէյ բէք սատէ վէ բէք գօլայ տըր.

— Մէօյլէյինիզ...

— Հէր քէսէ գարշու պիզ զէվճ իլէ զէվճէ օլաճաղըզ.

— Ֆէնտի սրամըզտա նէ՞ օլաճաղըզ.

— Եէքտիկէրինէ բիայէթլէ մուամէլէ խէն խքի հապանճը օլաճաղըզ.

— Նէ՞ գատար զալիմէսինիզ.

— Պէն խզթիզայի ատալէթի իճրա խոյօրում, ամյօ միւսիւ.

Մումտիլէյհա պունը տէյէրէք գարուլը կէօսթէրտի, միւսիւ Տատթի, գօնթէսին սուրէթը թէլաֆֆուզի վէ իշարէթի թէէսիրի իլէ մագլուպ օլտուղունը հըրս իլէյէրէք տըրթի թէէսիրի իլէ մագլուպ օլտուղունը հըրս իլէյէրէք տըրթի չըզմագ իւզրե կէլի չէքիլտի, ֆագաթ գարուն էօչըրը չըզմագ իւզրե կէլի չէքիլտի, ֆագաթ գարուն էօչըրը չըզմագ իւզրե կէլի չէքիլտի, ֆագաթ գարուն էօչըրը նինէ վարլ օլտուղու զէման տէօնիւպ զէվճէսինէ պագարը, վէ կէօզլէրի հաչլը օլարագ.

— Նէտատմէթէ լինանմա՞զմըսընըզ մտատտ, տէտի.

— Ինանըրըմ.

— Իւչ սէնէտէն պէրի, կէնճլիկմատէ իճրա իլէտիյիմ հարաքաթմը սէֆիհանէ վէ մէճնունանէյէ նատիմ վէ բէշիման օլտուտ.

— Ձինայէթլէրտէն տէմիշ օլանըզ խոր տօղրու սէօյլէմիշ օլուր խոյնիզ.

— (Մէյուսանէ .) Նէ՞ մէրհամէթսիզսինիզ ,

— (Միթէէսիր օլարագ .) Պէնի մէրհամէթսիզ զանենաս պուլունմանըզ հագըզսըզ մուխալիֆ տիր , պէնի աչըզանէ մուամէլէլէրինիզ իլէ թաագիսզ իթմէքտէն ֆարիզ օլունըզ , պէն տահի զուրուրունըզը գըբմադան վազ կեչէրիմ ,

— Էյվա՛հ , նէ՞ եաբայըմ , սիզի սեվէյօրում ,

— (Պարիտանէ .) Սիզ միւթլագա տիվանէսինիզ , ունուտույօրսունըզքի , միւսիւ Տըլասինին դանը՝ արամըզդա կեչիլմէզ պիր տերնա կիսի տիր ,

— (Հիտաէթինատէն թիթիրէյերէք .) Տայիմա օ . . .

— (Մաղմումանէ .) Միւսի՛ւ , դալպինի գըրտըղընըզ , վէ պատէմա սեվմէքսիզին նաչայըզ էօլմէք արզուսընուս պուլունանլարա մուհապէթտէն պահս իթմէք ապէս տիր , խամինիզի թաչըյօրում , հէր նէ գառար օ նամը թաչըմագտան մուազդաղ օլույօր իսէմ տէ , նամուսումը մուհաֆիզա իլէ նամընըզը իթխապարտէն տիւշիւրմէմէք ֆիքրինատէյիմ , ֆագամ էկեր պէնի թէագիսը աչըզանէնիզ իլէ թաճիզ իտէրսէնիզ . . .

— (Հիտաէթէ .) Օ հալտէ . . .

— Օ հալտէ պանա իլք մուհապէթ իլան իթմէք իզրէ զուհուր իտէն առէմ թէալիմ օլուրում . . .

Զու սէօզլեր միւսիւ Տասթինէ պիր էրզուրում տարպէսի կիսի թէսիր իթմէ , պիր սանինէ գառար սագիթ , վէ կէօզլերի եէրէ մաճուֆ օլարագ գալըզդան սոնրա , պիրտէն պիրէ պաշընը դալըրըզ , աթէշլի պիր նազար իլէ գօնթէսէ պագարագ .

— Մառա՛մ , ճէզա գանունննամէսինի օգումու՞շմիսընըզ , տէմի ,

— (Փէմալի սիւքիւնէթ իլէ .) Էվվէ՛թ ,

— Շիմտիքի սէօյլէմէյինիզ չէյէ թաթմադիգ օլունուր պիր պէնա կէօրմէ՞մինիզ մի ,

— Նանըրըյօրսունըզ միւսիւ , պէն գանունը թանըր ,

վէ չայէտ խամինիզին նամուսընը իթլալ իտէրսէմ , պէնի էօլսիւրմէյէ սէլահիյէթինիզ օլտուղունը պիլիյօրում ,

— Օ հալտէ տըզգաթ իտինիզ ,

Գօնթէս , էվվէլ էմիրտէ ճէվապ վէրմէտի , ֆագաթ պիր առմ կէրի չէքիլէրէք , վէ պիր թառըը մաղրուրանէ իլէ զէվճինէ գարույը կէօսթէրէրէք .

— Զը՛գ , չը՛գ , տէտի ,

Միւսիւ Տասթի , գալպի եէտու զաչէպ իլէ մէմլու օլարագ տըշարը չըգաը , վէ օտասընա չէքիլէրէք գարույը գաբայըզ պաշընը էլլէրի արասընա ալարագ , պիր չօճուգ կիսի ազամայա պաշչատը ,

6

Գօնթէս Տասթինին Պատէն Պատէնէ կէլտիսի կիւնին ագշամը սաաթ օն պիր սուլարընտա , չէհիրտէ սիւքիւնէթ հիւքմֆէրմա օլտուղու սըրատա , գօնթ վէ գօնթէս Տասթինին Լէյլթանատ ճատտէսինտէ միւսթէճիրէն իգամէթ իլէտիքլերի խանէյէ պիթիչիք օլան գօնագընը գարուսը էօնինտէ պիր բօսթա ատապատը տուբուտու , ճատտէ թէնէկա օլտուղու կիսի , գօնթ Տասթինին խանէսինտէ տէ ըշըգ կէօրինմէյօր իտի ,

Ատապանըն կիւրիւլթիւսի իւզերինէ գարու աչըլարագ , սիյահ էլտիվէնլի գատընըն հէրման թէամիյէ իթմտիյէ , վէ պիզիմ տէ Մաժէօր Ակլէֆ նամը թահսընտա թանըտըղընը առէմ չըգըպ , ատապանըն գարուսընը աչտը վէ սիյահ էլտիվէնլի գատըն իլէ Ատմանըն էնամէլէրինէ մուավէնէթ իթմէք իւզրէ իքէն , կէնճ գատըն խաֆիֆ սուրէթտէ ատապատան աթլայարագ .

— Սապահլար խայր օլսուն հէրման , խանէտէ հէր չէյ

հագո՛ր մը տար, տէմէսի իւզէրինէ, Մաժէօր քէմալի բա-
յէթէլէ էյիլիպ էլինի մատամէ թագոհմ իլլէհքարէն ոճնրա.

— Լվվէթ մատամ, հէր չէյ հագըր տար, տէտի,

— (Արմանէ տէօնէրէք.) Սիզէ թանըտըղընըզ պիր զա-
թը ըրըէզանթէ խաէրիմ... Նօրմանճախյատէ կէօրիւշմիւշ
խոհնիզ.

Արման իլէ Մաժէօր նէքռոկէրինի տէլամիատրգատան ոճն-
րա իւչիւ պիրտէն խանէյէ կիրտիլէր. ճատաէտէ քմնէ պու-
լունմատըդը ճիհէթլէ մատաֆիլըէրին վիրտուոնին կէօրէն օր-
մանըշ խոհ. Մաժէօր, Արման իլէ կէնճ գատընը պիրինճի
գաթա կէօթիւրէրէք, գոյու ըչնկլի բէրտէյէր իլէ միւզէյ-
նէն պիր սալօնա խոհսալ իլլէհլի սըրատա, տէլիգանլը թիհ-
բէմէյէ պաշլատը.

Չիրա պուրանըն մէֆրուշաթընը էվէլճէ կէօրմիւշ օլտու-
ղունը տիւշինմէքտէ իքէն, Բարիզտէ Խոթրատամ մէյտա-
նընտա ասէնսէրէսինատէն կիրտիկի օտայը, վէ մէղբիւր օտանըն
չըմինէթի իւզէրինատէ սկյահ պիր էօրթիւ իլէ մէթոտը պիր
ինսան հէյքէլի կէօրտիւյինի խաթըրլատը. մէղբիւր հէյքէլ
պու տէֆա կիրտիկի սալօնըն չըմինէթի իւզէրինէ գօնուլմուշ
օլտուղունտան, Արմանըն կէօզէրի չէքիը մէղբիւրէ աթի
օլունտու.

Սկյահ էլտիվէնի գատըն Մաժէօրին գուլազընա պիր
չէյ սէօյլէտի, Աբլէֆ ատըշըը չըզտը, Արման իլէ մատամ
հաալընըզ գալտըգլարընտա կէնճ գատըն.

— Տօսթում, շիմտի գօնուշապիլիրիզ, տէտի.

— Գուշտուն մատամ, տինլէյօրում.

— Հէր տիւրլիւ արզումա պիրթաքլի պէնի թէագըզ
խթմէքտէ օլտուղուն շու օն պէշ կիւն զարթիընտա, նէրէյէ
կիթտիկիմի, վէ պու ազիմէթխանէյէ մատատատը նէ խոխինի
սիւռէ խթմէտինիզ.

— Սիզի թէագըզ խոկյօրում, պու պանա քէտաֆի տիր
մատամ, սիզի սէվէյօրում, նանընըզտա պուլունտույօրում,
տահա նէ խոթէրիմ.

— (Թէպէտսիմ իլէ Արմանա պագատագ.) Պէն սիզէ
գաբզը պիր հէմշիրէ մուհապէթի հըտա խոկյօրում, իհթիմալ
քի իլէրուտէ սիզի պաշդա տիւրլիւ տէ սէվէրիմ, էկէր սիզ-
տէն...

— (Բէնտինատէն կէչէրէք.) Ա՛հ, էմմ խոհն մատամ, սի-
զին իչին հէր չէյէ հագըրըմ.

— (Տըգդատթլա Արմանա պագատագ.) Ձէտո՛ւմընըզ,

— Զանն խաէրիմ,

— Սապրընը՛մընըզ.

— Լվվէթ.

— Տայիմա քէնտինիզի զապթ իթմէք իգթիտարինէ
մալի՛քմիսինիզ.

— Էմմ խաէճէյինիզ չէյլէրի իճրայէ քէտաֆի գուվվէթ
քէսպ խաէրիմ.

— (Լվինի չիմինէնին իւզէրինատէքի հէյքէլէ ուզատա-
ըագ.) Մալիւմը ալիւէրի տիր քի պէն պիր վազիֆէյի միւտա-
հիչէ իլէ միւքէլէֆիմ, պէն պիր մագթուլըն ինթիգամընը
ալմադա չալըշըյօրում, օ մագթուլ իչթէ պու տար.

— (Մըրըլտանադագ.) Ա՛հ, պէն պունը էվէլճէ անլատըշ
խոմ.

— (Աղըր վէ պօղուգ պիր սէտա իլէ.) Գու մէյթի սէվ-
միչ խոմ, հէմ բէրբէսթիչ խաէրճէսինէ սէվէյօր խոմ, պէլ-
քի պիր կիւն սիզի տէ օ տէրէճէ սէվէրիմ, էկէր...

— Էկե՞ր.

— Էկէր սիզ պէնիմ վազիֆէյի միւտահիչէմէ իչթիրաք
խաէր, վէ պէնիմիչէ պէրապէր ախպը ինթիգամէ խըտամէթի ի-
տէրէք, միւճրիմիչէրէ միւճազաթի իթմէքիչիմէ տայըր մուա-
վինէթի խաէրսէնիզ.

— Մալիւմը ալիյէէրի տիր քի մատամ, պէն սիզին ա-
զատ գատուլ իթմէզ գուլունըզըմ, պէնի խոթէտխինիզ կի-
պի խոթխատամ խաէպխիրսինիզ...

— Բէք ալա՛, սէվտիյիմ պու մէյթ, չու հէյքէլինի
կէօրտիւյին մահպուպը գալըմ օլան զաթ գաթլ խոիլմիշ

ակը , ֆագամի պիր հայտուա եախօտ պիր սարիք թարաֆընտան գամել օլունմուշ տէյիլ ակը , (Ա.ճը աճը կիւլէրէք.) Ա , անըն գամիլլէրի միւթէպէր թադըմնան , բարլագ ասըլդաուէլէրտէն , էլհասըլ նամուսը սատա օլունանլարտան խոխլէր , պու սաուէմլէր , սըրդամի վէ եադմա իշին պիր ճէմիյէթը խաֆկե թէշքիլ իթմիշլէր խոխ ,

— (Մ ըրըլտանարագ .) նէ՞ ալչագլըդ ,

— Սիզ անլէրտէն պիրինին էօլտիւյունիւ կէօրտիւնիւզ խոխ ,

— նիւզ պաշը լամնլէ՞ն մի ,

— Էվվէլթ , տիկէրլէրի տախի էլպէթտէ անըն կիւլի տիւշմըը միճադամի օլաճադլար ատը . անլէրտէն պագըլարընըն սէրվէթլէրինէ , վէ տիկէրլէրինին տախի մուհաֆէթ վէ էվլատլարընա իյատը տէսթը խատար խոէրէք , տիւշմըը միճադամի վէ կիրիֆթարը բէնէֆշէյի սէֆալէթի ու ըղթըրատ իյլէյէրէք մահվ ու բէրիշան իյլէյէճէյիմ . . .

Շիւպհէսիզ , էկէր Ամման սիյահ էլտիվէնլի գադընըն պու սէօզլէրինտէքի մանասի միւոհիշէյի անլամըշ օլսա խոխ , գօրդուսընան պայըլըր խոխ . կէնճ գադընն պիր մըդատ սիւքիթտէն սօնրա .

— Էկէր սիզ պէնի սահիհէն սէվէյօր խէնիզ , էկէր սիզտէն ֆիյրատ իթմէմէջիյիմ , սիզի հուզուրումտան թարտ իյլէմէմէջիյիմ վէ պէնի պիր կիւն սիզէ մէյլ իթտիրմէջիյի խոթէր խէնիզ , պանա խըտամէթի իթմէլիսինիզ . . .

— Դէօլէնիզ օլուրում մատամ ,

— Անտէն տահա գիյատէ օլմանըզ լազըմ ատը , էլհէրմտէ պիր ինթիզամ սիլահը օլմանըզ էլզէմ տիր ,

— Օլուրում ,

— Տըզդամի պուլուրունըզ , պէլքի սիզտէն բէք զարիպ պիր շէյ թալէպ խոէճէյիմ , բէտտա խոէճէ՞ քմիսինիզ ,

— (Աշըգանէ .) Էմր խոխնիզ մատամ ,

— Օ հալտէ պէնի տինլէյին , հարբն սիզէ պիր գադըն կէօսթէրէճէյիմ , պու գադընն կէնճ կիւզէլ վէ նամտար ատը . . .

— Սօնրա՛ ,

— Պու գադընը թէպդիլ իթմէնիզ , հէր հէյտէ էօնիւնէ չըգմանըզ , վէ անը սէվէյօր կիսլի կէօրիւնմէնիզ լազըմ ատը ,

— Ֆագամի պէն սիզի սէվէյօրում , ա՛հ գադընն . . .

— (Սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Էմրիմին իճրասը լազըմ ատը . պա խուսուս պիր այ կէչմէզտէն , պու գադընն սիզէ թէսլիւգ իթմէլի տիր ,

— (Էլինի անլընա կէօթիւրիւպ մըրըլտանարագ .) Եա՛ Բասպամ ,

— Ինթիհապ խոխնիզ միւսիւ , հա պուրատան կիտէր պէնի պիր տահա կէօրէմէզսինիզ , եախօտ իթտաթի իյլէրտինիզ ,

— (Գաշընը էյէրէք .) Իթտաթի խոէճէյիմ . . .

7

Սէյհահլերէ մալիւմ օլսուդու վէճհ իլէ Գատ չէհրինտէ պիր կեզմէ մահալի վար քի , օտա , էպրիշթայն գադընընն խարտապէսի տիր . պու ճէսիմ խարտապէզտընն Թարիխի հիքայէմիզէ այըտ օլմատըդընտան , հարընըդ պիր իլճի տաթըր իլէ մէվզըիա տայըր մալիւմաթ վէրէրէք հիքայէմիզէ տեվամ խոէճէյիզ ,

Լէյլթէնթալ ճատտէսինին նիհայէթինտէ պու նամ իլէ պէնամ օլան քիւչիւք գարյիկ կէչիլտիյի զէմանի հօլ իջինէ պէօվլունիւր . պիրի սագ Թարաֆտա կիտէր քի , պունըն ինթիհապօվլունիւր . պիրի սագ Թարաֆտա կիտէր քի , պունըն հասընտա Գարօջօ Թէսմիյէ օլունան մէշհուր խէնատէք պուլունուր . տիկէր հօլ իսէ պիր գաչ տէրէ վէ Թէրէլերտէն կէչերէք , էպրիշթայն խարտապէսինէ միւնթէհի օլուր . օ զէմանի հօլճու տագ ճինահտէ սըդ պիր չամ օրմանը , վէ սօլ Թա-

բաֆտա Աատ նէհրինին մէճրասը օլան տէրէ , ուչուրումլու , վէ սարը սէվահիլինի կէօրիր ։

Իսմի նագլ իլէտիխիմիզ վադաալէրին Գատ չէհրինտէ վուգու պուլսուղու էնտատ , Էպրիշիմայնա կիտէն եօղ չիմ-տիքի կիպի միւնիմադամ եարըմըշ չօսէ օլմայըպ , կէչիլմէսի միւշկիլ վէ թէհլիքէլի պիր Թարիխ իսի . պու եօլըն էքսէր մահալլէրի պիր Թարաֆտան եվքսէք վէ սարը գայալէր , վէ տիկէր ճիհէթտէն տէրինն ուչուրումլար իլէ մուհամէտ օլսուղունտան , պագէն գազա տախի վուգու պուլուր իսի ։

Արզ իտէճէյիմիզ վադաանըն կիսզիլճէ անլաշըլմասը իչին էլզէմ օլան պու Թարիֆաթի իսիմտամ օլսուղունտան , հիքմէտիմիզէ նագլը քէլամ իտէրիզ ։

Մատամ Տատի Գատէ մուվասըլէթինտէն պէրի ատքիզ կիւն օլմուշ , վէ պու միւտտէթ զարֆընտա շու եօլտա իսթատը վագիթ իսիմիշ իսի . հէր կիւն ալէստապահ քէրիմէտի վէ խըտմէթճի գատըն իլէ պէրապէր արապա իլէ կէզմէյէ կիտէրէք , էօյլէտէն իքի սաաթ սոնրա խանէքինէ ավետիր իսմէքտէ , վէ ապշամլըը տախի զէվճի իլէ գօզգօլա տըշըը չըգարապ , պիր իքի սաաթ տօլաշըրգտան սոնրա ավետիր հայէմէքտէ իսի ։

Ափալարընտա վուգուընը պալատէ պէյտան իլէտիխիմիզ միւքեալէմէ իւզերինէ , խալգընն նագարընտա եէքմիճատ կէօրինէն պու զէվճ ու զէվճէ , խանէլէրինտէ պուլունտուղուրը զէմանլէրտէ , եէքսիկլերի իլէ պիր քէլիմէ պիլէ սէօյլէմէքսիզին իմտատը վագիթ իտէրէրը իսի . զէվճէսինին զալիմանէ պիզին իմտատը վագիթ իտէրէրը իսի . զէվճէսինին զալիմանէ թահզիրլէրի ճիհէթի իլէ , մուհամէտիրինն քէտտը չիտտէթ իլէտիխինի հըտա իմմէքտէ օլան միւսիւ Տատի , պագը ագշամլէր թէքրար խանէքինտէն չըգարապ . միւթէֆէքքիւրանէ պիր Թաւը իլէ կէլիպ գումար մուտտաըրնն եանընա օֆուրուր , վէ « Մուհամէտէ պէտտահտա օլան , օյունտա պահտըճար օլուր » տատըը մէտէլինին ագսի օլարագ , հէր ագշամ միւնաղամէն եվքի լիրա զարար իտէրէք խանէքինէ ավետիր իտտէր , վէ զէվճէսինի օտտաըրնա չէքիլմիշ պուլուր իսի ։

Մատամ Տատի , Գատէ մուվասըլէթինին սէքիզինճի կիւնը Իպրահիմայն գատրընը գէյտէթէ կիթմիշ , վէ օ ճէհտտ պինանընն հավլիխինտէ գայէթ կիսզէլ պիր պինէք հայվանը կէօրմիշ իսի . մատամը իսթիդպալէ դօշան գըլաղուզ , պու աֆըն , պիր կէնճ Յըրտանընդ սէյահինէ այըտ օլտուղունը , վէ մէրգումընն , պինանընն տէրտունինի կէզմէքտէ պուլունտուղունը պէյան իլէտի ։

Գօնթէս իրի տէֆնա պալօյա կիթմիշ , վէ Նէմճէլիլէր իլէ Ամանլատտան պաշգա քիմսէյի կէօրմէմիշ օլմադըլա , Բարիզի օլտուղունը տույտուղու պու կէնճ ատէմի կէօրմէք իչին գալընպինտէ պիր հըտա ույանմադտա իրէն , սիլահ սաղընը տէնինէն մահալտէ Յըրտանընդ սէյահընտա , Հանի Ամանտա թէտտիֆ իսիմտի . Ամանն , շիւպհէսիզ էվվէլճէ կէօրմիշ օլտուղու գօնթէսի կէօրիր կէօրմէզ պիլա իսիմնյար թիթրէտի . պու կիպի թէէսիրատընը թէհտահուլինի չօղ տէֆտալէր կէօրմիշ օլան մատամ , Ամանընն թիթրէյիշինի կէօրմիշ իսի . տէլիֆանը գօնթէսի քէմալի ըսպէթէլէ սէլամլատը , գօնթէս տախի տէրէճէյի նիհայէտտ լամիֆ պիր Թավը իլէ իտտէյի սէլամ իսիմտի ։

Գըլաղուզդը իտէն չախընն Յըրտանընդճա պիլմէմիշի գօնթէս իլէ Ամանընն մուտարէֆլէրինէ պատի օլտու . չէօյլէ քի , գօնթէս պիր տիրէյին իւզերինտէ Ամանճա պիր հատը կէօրմէքտէ Թէրճիւմէ իտիլմէսինի արզու իլէմիշ , վէ գըլաղուզ անլաշըլմազ տէրէճէտտ քէքլէմէյէ պաշլամըշ իսի . սաղընն տիկէր Թարաֆընտա պուլունան հադըլարը օգուսմադըա մէշգուլ օլան Ամանն , գօնթէսին « Սէօյլէտիյինն չէյլէրտէն պիր գուլ օլան Ամանն , գօնթէսին « Սէօյլէտիյինն չէյլէրտէն պիր քէլիմէ պիլէ անլատմատընը » տէտիյինի իչիտէրէք մուտտաիլէյհայէ պիլ Թէգարրուզ ։

— Պու հադընընն Թէրճիմէսինի արզ իմմէքտիլիմէ միւտտաա պույուրուլմուսընըզ , տէմէսինտտ , գօնթէս կիւլէրէք Թէչէքքիւր իլէտի ։

Ամանն իլէ գօնթէս , պու վէճճ իլէ էսկի պինանընն հէր Թաւաֆընը տօլաշըրգտ էօթէտէն պէրիտէն գօնուչատուգտան

ասնրա, զկայարէթճիլէրին թաամ իթմէլէրինէ մախասուս օլան սալօնըն էօնիւնէ կէլտիկէր. գօնթէս, Արմանը հէր ճիհէթլէ միւքէմմէլ պուլմուշ իտի, պինաէն ալէյհ տէլիգանլըյա քէմալի նէզաքէթլէ ալճը քէլամ իտէրէք.

— Չանն իտէրէմ եարըն գաղինօսա տանա օլունաճագ տըր, հէր հալտէ լազըմէյի նէզաքէթի իճրա պուլունտուրտա, ճարիչէնիի իթթիֆաթընըզտան մահրում պըրագմազընըզ, եանի տանա իթմէյէ թէնէզզիւլ պուլունտուրտաունըզ, տէմէսի իւէ, տէլիգանլը քէմալի րհայէթլէ էյիլտի, վէ թաամ սալօնընը կէօսթէրտիկ.

— Տահա օ զէման կէլմէզտէն էվվէլ եանի չիմնի. Բարիզտէ կէօրիւշմիշ օլտուղումուզը զանն իւէ սիզի թաամէ տավէթի իթմէքլիյիմէ միւտաատէ պուլունմալարընը իսթիրհամ իտէրիմ, տէյէրէք, գօլունը մնատամա թագտիմ իթտի, վէ իքնսի պէրապէր սալօնա կիրտիւէր.

Ինոյլէտէն իւչ սաաթ սօնրայա գատար տէվամ իտէն թաամ էանաալընտա Արման, կէրէք ադէն վէ կէրէք մնատամէյէթէն բէք լաթիֆ կէօրիւնտիւ. Հաթթա սիւնաալընտաքի սաատը ղէմ, գօնթէսին նազարընտա պիր գաթ տահա կիւզէլ կէօրիւնմէսինի պատի օլտու. Արման, գօնթէսին քիւչիւք գըզընա էվլատը կիպի տըզգաթ իթմէքտէ, վէ վալիտէսինէ գարշը տէրէճէյի նիհայէտէ հիւրմէթքէարանէ մնատամէյէտ պուլունմագտա իտի. կիտէ կիտէ միւքատէմէ էվվէլճէ կէօրիւլմիւշ օլմալարը իհթիմալինի պէյանէ գարար վէրիպ, Արման.

— Մաաա՛մ, զաթը ալիկէլէրի իլէ մնրքիզ տը Ր... նըն պալօսընտա տանա իթմիչ իտիք. պու չէրճիֆ նայիլ օլտուղումը իհթտար իթմէյէ ճէսարէթի իտէմէզ իտի իսէմ տէ, ֆաթգաթ...

— (Կիւլէրէք.) Մ'իսի՛ւ, մէզքիւր պալօնըն խաթըրէսի օ գատար գարըշըգ օլարագ գիհնիմտէ պուլունմագտա տըր քի, պու պագատէ քէլամընըզը քէմալի չիթտագ իլէ թաատիգ իթմէտիկիմտէն տօլայը աֆվընըզը իսթիրհամ կիլէրիմ, մատամ քի էվվէլճէ տէ կէօրիւշմիւշ պուլունտուրտուղ, եարըն իչին սիզի պիր վալա վատ իլլէրիմ.

— (Աչըգանէ պիր թավը իլէ.) Պիրինճի վալսը՞ մը մատամ.

— Պիրինճիսի օլտուն, գուվվէյի հաֆիզըզամըն ազըզընտան տօլայը թէհասիւլ իտէն մահճուպիյէթիմի ունութտըրմագ իսթէրիմ.

Արմանն թաամ սըրտասընտա պիր ահ չէքտի, պու ահ մատքիմին պալօսընըն խաթըրէյի լաթիֆէնին, հալա գալպինի իչղալ իթմէքտէ օլտուղունը կէօսթէրիյօր իտի. Արմանըն պու հարաքէթի գօնթէսին բէք խօշունա կէլտի. սէօզ սըրտասը իւէ տէվամ իթմէք իւզրէ իքէն, չիտտէթլի պիր կէօզ կիւրպիւսի իչիտիլտի.

Գօնթէս իւէ Արմանն գօնուշարագ թաամ իթտիքլէրի սըրտաա հավա եավաչ եավաչ պօզուլարագ սաթհը սէմա պիր գուրշունտան գուպպէ չէքմինէ կիրմիշ, վէ ֆուրթունանընն զուհուրինտէն էվվէլ օրմանլարտա վուգուի թաապիյի օլան կիւրիւլթիւլէր իչիտիմէյէ պաչլամըշ իտի, պու արալըգ չիտտէթլէ պիր չիմչէք չագտըրընտա, գօնթէս պիլա իհթիյար հայդըրտը, թաամ պու սըրտաա գօնթէսի կէթիրէն արապաճը իչէրի կիրէրէք, եարըմ լիտան իւէ պիր Ֆրանսըզճա.

— Ֆրանսըզ մնատամ... պիլ կիթմէք... չիմնի կիթմէք... ֆուրթունա... տէյու քէքէլէտի, Արման Ամանճա օլարագ արապաճըյա.

— Նէ՞ տէյօրտուն, տէտի.

— Ֆուրթունա կէլմէք իւզրէ տիր, պուրատա եաթմագ միւմքին օլմալըզը կիպի եագըճնարտա տա քէօյ եօզ տըր, տէրհալ կիթմէք լազըմ տըր, չինքի աթլալը կէօք կիւրիւլթիւսինտէն գօրդտարլար.

— Ա՜ճայիպ.

— Եօլ տախի սարպ վէ ֆէնա տըր.

Արմանն, արապաճընըն սէօզլէրինի, գօրդմուշ օլան գօնթէսէ թէրճիւմէ իթտիկտէն սօնրա.

— Մատամ, միւսատեղ պուլուրտանըզ արապանըզըն ետանընտան կիտէյիմ, տէմէմ իւզ, գօնթէս թէչէքբիւր իթտի. պատէհու խըտմէթճիսի վէ քէրիմէտի իւզ արապայա պինտի. Ատման խէ ամըննա ըսպիտ օլարատ արապանըն ետանը սըրա կիթմէյէ հաղըրըտանը.

Արապաճը հայվանըարը գամչըայարատ տէօրթ նալ գօշտուրմատա պաշլատը, ֆադաթ լուզ ֆարատա գատար պիր մէտաֆէ գամ իթտիքտէն ատնտա, թէք թիւք ետաղմուր ատ թըշտըրմատա պաշլատըղընտան, պուրաթընը աղալթմատա վէ ատարը թէզաշ կէօմթէրմէյէ իտիթտար իտէրէք.

— Ֆուրթունա, ֆուրթունա կէլիյօր, տէտի.

Ատման. – Նիւրիւ պագալըմ.

Գու սըրատա չիտտէթիւ պիր կէօզ կիւրիւլթիւսի իչիտէրէք էթրաֆը վէլվէլէյէ վէլտի, արապայա գօշուլու օլան հայվանըարըն պիր թանէսի սըչրայարատ ալայիմի տէհչէթ կէօմթէրմէյէ պաշլատը.

8

Ատման գօնթէս պիր թէհլիքէ վուղու պուլմայաճաղընտա ատյըր վէրտիյի թէէմիննաթտէ ետանըրմըշ իտի. Հէվայը ետրատրատ արապա պարկիրների գօրգուտան ետըտրըրմըն սէտատը, քէնտի րաթիպ օլտուղու ատիկ հայվանըատա իւրքիւթմիւշ օլտուղունտան, տէլիգանըը հէր նէ գատար կիւղել պիր պինճի իտի իտէ տէ, ամըննը թէէսրին իթմէյէ իչին պիր գաչ ատնիյէ չալըշմատա մէճպուր օլտու. օ սըրատա պարկիրըեր քէտմիյի խէվճ ու տէհչէթիյէ գօշմայա պաշլատըըար. ագըննը գայպ իթմիշ օլան արապաճը իտէ հայվանըարըն տիզգինիէրինի պըրատմըշ իտտատա արատատա պաշլամըշ իտի.

Պարկիրըէրին իւրքտիւյիւ մտհալտէ ետ րէք ատր օլտուղու ճիհէթիյէ Ատման արգատա գալմըշ, վէ պու եէր իչրըշ-

թայնաէն Պատէ միւնթէհի օլան թարիքին էն թէհլիքէլի մտհալի պուլունմուշ իտի, ոտ ճիհէթի ճէտիմ պիր ատղ վէ ատղ թարաֆի իտէ զայէթի տէրին ուչուրտում օլուտ, ետ անճատ պիր արապանըն մուրտրինէ քիֆայէթի իտէր տէրէճէտէ վատի վէ կիրինթիյի չըգընթըը պիր ետզուշ իտի.

Էլհասըլ հայվանըրը թէտրինէ մուվաֆֆադ օլան Ատման, արապանըն սիւրաթլա կիթտիյինի կէօրմիւշ, վէ գօնթէսին կիրիֆթար օլմատը մէլհուզ օլան թէհլիքէյի հըտա իտէրէք տէհչինտէն թիթրէմիշ իտի. արապա պիր իչի սանիյէ զարֆընտա պիր գաչ ետուզ մէսաֆէյէտ մտհալէ կիթմիշ, վէ հայվանըատան զիյատէ գօրգմուշ օլան արապաճընըն էլէրինտէն սիւզմիշ պուլունան տիզգինիէը, պարկիրըէրին այագըարը արատընտա սիւրիւքլէնմէքտէ պուլունմուշ իտի.

Ատման ամըննը սիւրէրէք արապայա նէթիյատի, ֆադաթ իչերի կէշմէք միւմքին տէյիլ իտի. ետ նիհայէթի տէրէճէտէ ատր օլտուղունտան, ուչուրումճատտան ետուվարըանմազ թէհլիքէսինի կէօզէ ալտրմատըղընը, արապանըն ետանընտան կէշմէք գատիլ տէյիլ իտի. պունտան պաշգա արապա պարկիրըէրինտէն պիրի իչի իչ բատմազ գատար ատղ թարաֆա մէյիլ իտէր իտէ, արապա, ետօճուտար, հայվանըար, էլհասըլ ճիւմլէսինին պիրտէն պիր գաչ մէսաֆէյէտ պիր մտհալտէն ուչատաճագըարը տէրքտատ իտի.

Ատմանընն ատչըարը իւրքէրտի. արապատա պուլունան գօնթէս իչե րէֆիգէրի իտէ, խէվճ ու տէհչէթիչէրինտէն ավազըարը չըգտըղը գատար պաղըրըչօրըար իտի. տէլիգանըը, բիւյտկատը նատարընտա թէճէտտիւտ իտէն օ ատիմ թէհլիքէյէ բատմէն գուվվէյի ֆիկրիյէսինի զայէթ իթմէյէ, վէ ետօրըն իտէրինտէ տօղրու ամըննը նատար իչե պիր մտհալի խէտատա պուլունմուշ իտի. Գօնթէս ան պէ ան բարչա բարչա օլմադ թէհլիքէսինտէ պուլունուչօր իտի.

Օ անտէ Ատմանընն իտամըննա պիր շէյ կէչտի. տէլիգանըը արապանըն արգատընտան տէօրթ նալ իչե գօշմադատա իչէն, խէվճ ու տէհչէթին նիհայէթինտէ վարմըշ օլան արապաճը,

էօլիւմ թէհլիքէսինտէն գուրթուլմագ իւմիւտի իլէ քէնարինի պիր թարաֆա ամիտը . պիչարէ հէրիֆի պիր ադաճ քիւթիւյինէ չարբարագ դաֆիասը բարչալանմիշ, վէ ալ գանալար իչինտէ օլարագ Արմանըն այագլարը արասընա եուվարլանմըշ իտի. ֆագաթի տէլիգանլը պու վագտայի միւէլլէմէյէ սարֆը զիհն ալիլէ իթմէյէրէք , թաասվուրընը իճրա իլլէմէտէն պաշգա պիր շէյ տիւշինիյօր իտի . Արմանն արագայա էլլի մէթրօ գատար եագլաշըրզընտա , թապանճասընը չէքէրէք սագ թարաֆընտագի հայվանըն իւզէրինէ ամէշ իթտի . Հայվան եըզ տըրըմտան վուրուլմուշ կիպի մէյթէն եէրէ տէվրիլտի . տիկէր հայվան իսէ պիր գաչ ատըմ գատար արագայը սիւրիւճէտէն ասնդա տուրտու . . . գօնթէս գուրթուլմուշ իտի ,

Պու մահալտէ եօլ պիր ադ կէնիշլէնմիշ օլտուղունտան Արմանն իլէրիյէ կէչէպիլտի . խըտմէթճի գատընն պայըրըզ իտի . գօնթէս իսէ շիտաէթը խէվֆինէ բաշլէն քէնարինի զայագ իթմէմիշ օլտուղու հալտէ էվլատընը գուճագլամըշ իտի . մուսահիպէյհա թարիֆի նագտալիլ պիր թավրը միւթէշէքքիւրանէ իլէ , Արմանա .

— Ա՛հ , սիզ պէնի վէ էվլատըմը գուրթարտընըզ . . . տէյինճէ , ըէնկի էօլիւ պէնզի կիպի սարտըմըշ օլան տէլիգանլը .

— Մատամ, ճէնապը Հագ պիզէ մուսալէնէթ իթտի , տէտի ,

Գօնթէս , ճանլը օլան պարկիրի արագատան աէօրմէքտէ օլան Արմանա էլինի ուզաթարագ .

— Օ՛ , թէշէքքիւր իտէրիմ թէշէքքիւր իտէրիմ , տէտի ,

Գօնթէս իլէ քիւչիւք գըզ վէ Արմանն պիր գաչ տագըգա գատար սաքիթանէ գալտըլար , հիչ պիրիսի պիր քէլիմէ պիլէ թէլաֆֆուզ իլլէմէյէ միւգթէտիր օլամայօր իտի . պու հալի հայրանիյէթի բէք ազ տէվամ իթտի . գօնթէս արագատան էնէրէք խըտմէթճի գատընըն ագլընը պաշընա կէթիրմէյէ չալըշմըշ , վէ պիչարէ գատըն ատի քէնարինէ կէլմէյէ պաշլամըշ իտի ,

Արմանն արագաճընըն գանալար իչինտէ եամթագը մահալէ ավտէթ իլէ , պիչարէնին էօլմիւշ օլտուղունը թաստիգ իլէ-ւէֆգտէն ասնըրա , գօնթէսին եանընընա կիտէրէք .

— Էօլմիւշ, տէտի ,

— Նա՛ Բասպիմ , միւսիւ , սիզէ նէ՞ սուրէթլէ չիւքրանիյէթիմի պէյան իտէպիլիրիմ ,

— (Կիւլէրէք .) Պանա պիր վալա վատ պույո՛ւրմամըշ մը խոհնիզ ,

— Պու սէօղունիւզ բէք կիւզէլ, բէք էյի , մատէմ քի պիզէ օլան ինսանիյէթինինէ գարշը պու միւքեաֆաթը քեաֆֆի կէօրիւյօրսունըզ, սիզի օսանտըրընճայա գատար չալըշաճաղըմ ,

— Նա՛մըզ ,

— Սիզտէն պաշգասը իլէ վալա օյնամայաճաղըմ ,

— Եարը՞ն մը ,

— Տայիմա . . . պուրատա պուլունտուգճա ,

— (Գօնթէսին ուզաթմըշ օլտուղու էլինի էօպմէյէ ճէսապէթի իտէրէք .) Մատամ լա գօնթէս , վատինիզէ սըղգաթ պույուրուն ,

— Նէ՞ իչին ,

— Միւսիւ Տասթի գըսգանըրտա պէնի էօլտիւրիւր ,

— (Պիլա իսթիյար թահգիրամիզ պիր թէլաֆֆուզ իլէ .) Ո՛ մը . . . (Միւսթահզիյանէ .) Ո հալտէ սիզ եիւզ սէնէ եաչարընըզ ,

— (Քէնտի քէնտինէ .) Տէմէք քի գօնթէս ղէվճինին ճէսապէթինէ էհէմմիյէթի վէրմէյօր ,

Բարիզլիէրին միւթթասրֆի օլտուգլարը իսաֆիֆ մէշրէպլիք իգթիխըսաընտան օլարագ , Արման իլէ գօնթէս պուլունտուգլարը մահալի , կիւզէրան իտէն միւտհիշ թէհլիքէյի , վէ հաթտա իչ պէշ մէթրօ իլէրուտէ եամթան պիչարէ արագատընը պիլէ ունուտարագ կիւլմէյէ վէ լաթիֆէ իթմէյէ պաշլամըշլար իտի . պու սըրատա պարտագտան պօշանըրճասընա եազմուր եաղմայա պաշլատըզընտան , գօնթէս ,

— Եէհիր ուզա՞գ մը, տէյու սօրաու։

— Իքի ֆարասա։

— Շիմտի նէ՞ եարաճաղըդ։

— Աճայիպ, սիդէ արապաճըլըգտա օլան մէհարէթիմսէն պահս իլէ խըտմէթիմի թէքլիֆ իթմիշ իտիմ, չիմտի թէքլիֆիմի թէքրար իտէրիմ։

Ամման պուՆը ատ յէրէք քէՆտի ասըլզատէ ամբՆը՝ թէք գալմըշ օլան ատի պէյկիրէ չիֆթի իտէրէք արապայա գօշտուղու արբաաա, գօՆթէս։

— Նա՞սըլ, արապաճը մահալինէ՞ մի չըգաճադսընըզ։

— Է՛յլէ եա՛, էյլէ իճապ իտիյօր։

— Ֆագաթի պու եաղմուրտա . . .

— ԵէմնիյէՆիզի լութֆ իտէրսէՆիզ օլուր պիլիթը։

Յիվ հագըդա Ամման արապայը սիւրամէլա սիւրէրէք պիր սաաթ ասՆրա, գօՆթէս՝ Լիյլիմանսալ ճաատէսինէ վասըլ օլտու, գօՆթ Տասթի զէվճէսինին վուսուլինէ միՆթագըրէՆ ճաատէսէ ասլաշըլըյօր իտի. գօՆթէս զէվճինի կէօրմէզլէ Ամմանա.

— Իչիթ զէվճիմ, բէճա իտէրիմ միւսիւ, արապայը տուբտուրըՆըզ, ատմէսի իլէ, Ամման ալտըդը էմնէ իթաաթ իթմէի. գօՆթ տախի արապայա իթդարտուպ իլլէտիչի սըրբաաա, գօՆթէս զայէթ լաթիֆ պիր սէտա իլէ զէվճինէ իտիթապէՆ.

— Տօսթո՛ւմ, պէՆիմ արապաճըմա բայէթլէ սէլամ վէրինիզ, չիՆքի սէզամադը հիւրմէթ պիր զաթ տըր, ատմէսի իլէ, գօՆթ՝ Ամմանը սէլամլատը.

Նազարը խալդտա եէքտիկէրինին տօսթ վէ բէֆիզը վէ ֆաատարի կէօրիՆմէք արզուսընտա պուլՆան գօՆթէս, զէվճինի արապաճա տատվէթլէ.

— Շիմտի միւսիյէ թէշէքքիւր իտիՆիզ, չիՆքի պիզիմ հայաթըմըզը դուրթ տրըմ տրըզ. (Ամմանա խըթապէՆ.) Ատվկիւլիւ արապաճը, լութֆէՆ խանէմիզին դաբուսընտա գաատր սիւրմիսինիզ, տէյինճէ Ամման.

— Գաշ իւսթիւՆէ, տէյէրէք, արապայը սիւրմէյէ պաշլատը, իքի իւչ տագըդա ասՆրա արապա միւսիւ Տասթինին թահտը իտիթճարինտէ պուլՆան խանէՆինին դաբուտու էօՆինէ տուրտու. ԳօՆթէս՝ պու միւտտէթը գալիլէ զարֆըՆտա կիւզէրան իտէՆ վագայը միւտհիշէյի զէվճինէ պէր թաֆսիլ հիքմայէ իյլէտի. պուՆըՆ իւզէրինէ գօՆթ Ամմանա ՆազիքՆանէ պէօյիւք պէօյիւք թէշէքքիւրլէր էթտի. գօՆթէս տախի Ամմանա.

— Միւսի՛ւ, սաաթ ալթըտա պէՆտէ խանէյի թէշէրիֆինիզի պէքլէրիզ, տէտի.

— (Էյիլէրէք.) Կիտուպ էլպիսէմի տէյիշտիրմէյէ միւսաաատէ պույուրուրսունըզ.

ԳօՆթէս զէվճի իլէ խանէսինէ կիրտիյի սըրտաա, Ամման տախի սիյահ էլտիվէՆըի գաաըՆ իլէ Մաժէօր Ալբէֆին իգամէթ իյլէտիքլէրի, վէ պիր տայիրէյի մահասուսէսինտէ քէՆտինինին սաբին օլտուղու, վէ գօՆթ Տասթինին իթիհամլինտէքի խանէՆինին դաբուսընը չալըյօր իտի, գօՆթ Ալբէֆ տըշարըյա չըգմըշ իտի. սիյահ էլտիվէՆըի գաաըՆ իսէ քէՆտի օտասընտա Ամմանըն վիրուտինի պէքլէյօր իտի. տէլիգանը իչէրիյէ կիրտիյի սըրտաա, պիր քիթապ օգումագտա օլան սիյահ էլտիվէՆըի գաաըՆ.

— Նա՞սըլ, կէօրտիՆմ՞ զ մի, տէյու սօրտուղունտա, Ամման վուգուսի հալի վէ հաթտա մատամըՆ հայաթըՆը գուրթարտըգընը պէյան իտինճէ, մէզարտըբ պիր տաբտըը զալիմանէ իլէ.

— Սահի՞հ մի սէօյլէյօրսունըզ, տէյու հայգըրտը։

— Նամուսըմա նէմին իտէրիմ.

Ամման, գօՆթէս իլէ արապաըՆտա բէյտա օլան մուտաֆէյլի թէֆէրրուաթը իլէ, վէ պիր տաբէթը մատմատանէյէ հէքմայէ իյլէտիքճէ, սիյահ էլտիվէՆըի գաաըՆըՆ սիյմատընտա պիր պէշաշէթը զալիմանէ, վէ պիր թէպէտտիմի միւթաղիյանէ զիյանէ բէյտա օլարագ.

— Ա՛, իշ մէմուլ իթտիխիմանէ զիյատէ սէրի օլարագ իտ-

լէրլէյօր , ոէյիպ , պիր ազ սիւքիւթ իթթիքաէն ասնրա իլա-
վէյի մէզալ պիրլէ .

— Պիր հաֆթայա գատար սիպի սէվէճէք տիր , ոէտի ,

— (Թիթրէյէրէք .) Նա՛ Րապպիմ , տահա նէ՞ էմր ի-
տէճէքսինիզ .

— Նարընն պիր թէճրիւպէ իճրա էյլէրիզ ,

— Նէ՞ իչին ,

— Գօնթէտ սիպի սէվտիրմէք իչին ,

Տէլիգանլընն ըէնկի աթմըշ վէ կէօղլէրի եէրէ միւնա-
թըճի օլմուշ իտի . ախյահ էլտիվէնլի գատըն իսէ սէօղիւնէ
ոէվամ իլէ .

— Կիտէճէյինիզ պալտառա պիր տաէմ սիպի թահգիր ի-
տէճէք . . . օ տաէմ իլէ տուէլլօ իտէճէքսինիզ . . .

— Յոգաթի օ տաէմ քիմ տիր ,

— Նէնինիզ լազըմ , էմրիմէ թահլի օլանլատտան պիրիսի ,

— Անը էօլտիւրէճէ՞քմիյիմ ,

— Խայր , օ սիպի խաֆիֆճէ եատալայտճաղ . . . ֆագաթ
սիպէ օլան թահգիրի , մատամ Տասթի թէճմիմը իլէ իչիտէճէք
տիր . . . Թա քի օ կինճէ տապահա գատար կէօղլէրինէ ու-
դու կիրմէսին . . . (Ջալիմանէ տուրէթտէ կիւլէրէք .) Պիր
գատըն պիր էրքէյէ նէ գատար ազ մէյլ իթմիշ օլտա , մու-
մնիլէյհին էն ուֆագ պիր թէհլիքէյէ կիրիֆիթտար օլմասը իհ-
թիմալի , օ մէյլի պին տէրէճէճ թաոգիճի իտէր . . .

—Մատա՛մ , մատա՛մ , պանա նա՛սըլ պիր իօլ իճրա իթ-
տիրէճէքսինիզ .

Սիյահ էլտիվէնլի գատըն , Ադմանըն գալպինէ թէէսիր
իտէր տէրէճէտէ միւսթահզիյանէ գահգահա իլէ կիւլէ-
րէք .

— Նօղտա գօնթէտի հէնուզ սէվմէյէ պաշլատը՛նըզ մը ,
օ հալտէ սիպի սերպէսթ պըրագըրըմ . . . տէմէտի իլէ , տէ-
լիգանլը պու իսթիհզատէն միւթէէսիր օլարագ .

— Ա՛հ մատամ , տէյիպ տիզ չէօքտիւ , վէ միւսթէըհի-
մանէ պիր թաւը իլէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Մաշիմինիզ տիր քի սիպի սէվէն ատէմ , սիրտէն
պաշգատընը սէվմէզ վէ սէվէմէզ , ոէտի .

— (Զաբիտանէ .) Էօյլէ իսէ իթտաթ իթմէլի .

9

Ադմանն կիյինէրէք ատաթ ալթըտա միւսիւ Լըգօնթ Տաս-
թինին խանէսինէ ապիմէթ իյլէտի . սիյահ էլտիվէնլի գատըն
տավէթը վագտայէ իճապէթի իթմէսինին էմր իյլէտիլի կիպի ,
պազը խուսուսի թաղիմաթ տախի վէրմիշ իտի .

Տէլիգանլը տավէթի մահալինէ վատըլ օլտուղու զէմանն ,
գօնթէս թատամ վագթինէ միւնթազըրէն ուզաննա պիր մէք-
թուպ եազըյօր իտի . մէզպուրէ պիր բէնչէրէնին էօնիննաէ
մէվզու օլան քիւչիւք մատանըն եաննընա օթուրմուշ իտի .
գօնթ իսէ չըմինէնին եաննընատա հէր կիւնքի մաղմում վէ միւ-
թէֆէքքիւր հալտէ պիր սանտալեայէ եատանմըշ իտի , գօն-
թէսին եազտըզը մէքթուպ պիր վէճհը աթի իտի .

« Տօսթում մատամազէլ .

« Բարիզտէն հապաքէթխանէյէ պէրու սիզէ պիր մէքթուպ
եազմատըմ , պուննան սօլայը պէնի նանքէօր ատտ իթմէյի-
նիզ , չինքի հագգընտա իպրաշ պույուրտուղունըզ , մուա-
վէնէթ վէ խըտմէթի ունութմատըմ , պու գատարընա աէ-
պէպ զէվճիմին պիր ազ ըահաթտըզ օլմասը վէ էվլատըմընն
պէնի մէշղուլ իթմէսի տիր .

« Գալպիմին աթէշլի օլտուղունա ըազմէն գալէմիմ բէք
թէնապէլ տիր . սէվտիյիմ պիր զաթ իչին քէնտիլի իսահիշլէ իքի
եիւզ ֆրանսա պիր մատամէյի բէք գօլայ կէօրտիւ-
յիմ հալտէ , անա օն սաթըրըզ պիր մէքթուպ եազմադա
իչէնիրիմ .

« Ֆագաթ թէնապէլվէլէրինտէն նաչի արզը չիւքրանէ չի-

թաղ իմմէ յէնէլէրի, ճէնապը Հապդ միճաղաթ խոյօր. իշ-
թէ պու կիւն պաշըմա կէլէն պիր վազաա, զաթը նագիքնա-
նէլէրինէ պէյանը թէշէ-քիւր իչին պէնի գալէմ ալմազա
մէճպուր իմմիշ խոի.

« Պիր այտան ազ պիր միւսաֆիթ զարֆընտա իչինճի տէ-
ֆա օլարագ արապա գազաբընա օդրաարմ. իւչ հաֆթա էվ-
վէլ գարունըզըն էօնիւնտէ ազ գալըր թէրըը հայաթ խտ-
ճէք խոմ, պու կիւնտէ հէման էօյլէ պիր մուհադդագ էօ-
միտէն գուրթուլաաս.

Մէքթուպըն պու մահալինտէ գօնթէս Իպրաշիմայի հօ-
լունտաքի վազաայը պէր թաֆթիկ էազաը, քէնտիսինի գուր-
թարմըշ օլան քիսնէնինն ֆամիլիէսաը նամընը պիլմէյօր խոի խէ
տէ, խամինին Արման օլտուղունը նտաբըսա անլատմըշ խոի. պի-
նտէն ալէյհ գօնթէս, մուհտիլէյհի, Արման նամը թահտըն-
տա պէյան իլէ չէքլ ու հէյէթինի թէհմամը իլէ թահրիր իմ-
միշ խոի. օղուլանլարընմընդըն մնալուճի օլան վազաալէրինն հի-
քմէյէնինտէն ոնըա, պէր վէճհի աֆթի մէքթուպընա տէվամ
իմմոի.

« Սէվկիլի մնատմազէլ ֆօլմանն, պէն Բարիզտէն հարա-
քէթ իլէտիյիմ զէմանն, պիզ քէք մնաղմուտ, բէք տիւշկիւն,
քէք քահաթլըզ պիր հալտէ խոնինիզ. օ զէմանն պու հալինի-
զին ոէպէպինի սիւալ իմմէյէ ճէսարէթի իտէմէտիմ. ֆագռթ
զանն իտէրիմ քի անլատմամ... այդին գալպինիզտէ չիտտէթլի
պիր աշղ վար տըր.

« Սէօղլումէ ինանընըզ մնատմազէլ, պէնտէ չօղ շէյլէր
շէքտիմ... կիւրիֆթարըը բէնէյի աշղ օլմուշ խոմ... քինի
վար տըր քի օ հօլտան կէչմէմիշ օլտուն. պու հօլտա ճան
խտաֆթալըզընա պիր թէճրիպտէ պուլտպիլտիյիմ նէկկտանէ ի-
լաճ հարտպէթի տիր. քէտէր վէ էլէմ իլէ նան նանա օթտը-
մագ վէ օտտաը իչինտէ պէրտպէր նաշամագ լազըմ տէյիկ
տիր. անը օլտուղու նէրտէ թէրըը իլէ հօլճուլզըզ իմմէյի տիր.

« Սիզէ պիր շէյ թէրըմիճ իտէճէյիմ. պիզ Օբէրտանէն ալ-
թը այ մէզուն օլտուղունուզը պէյան պուլտըմուշ խոինիզ
նէ իչին օ միւսաֆիթի Բարիզտէ կէչիրէճէքսինիզ, պատէ կէ-
լինիզ, միւսիւ Տասթի սիզէ տէ այրը պիր տայիրէ պուլունա-
ճագ տէրէճէտէ կէնտիշ պիր իտանէ իսթիճար իմմիշ տիր. պու
կիւնտէն իսթիտարէն սիզին իչին պիր տայիրէ հազըրլատմազա
պաշլայաճաղըմ.

« Օ՛, պէնի պիր ուղուն մէքթուպա ճէվապ վէրէրէք
թէքտիր իտէճէքսինիզ, տէյճէքսինիզ քի, պիր թէսթրօ
ադթրիսի, պէնիմ կիսպի պիր գաագըն իլէ հապա օլաճագ տէ-
թէտէ տօսթ օլամազ, նէ՞ եարայըմ, սիզի տավէթ իմմէք
արզուսընատան պիր տիւրլիւ քէնտիմի ալամայօրում.

« Եու սէօյլէյէճէյիմ պիր թէք քէլիմէ իւզէրինէ, թէք-
լիֆիմի ըէտտ իմմէք սիզին իչին գապիլ օլամազ, օ քէլիմէ-
տէ չու տըր.

« Ճանըմ սըգըլըյօր.

« Կէլինիզ տօսթում, կէլինիզ. կիւզէլ լաթիֆ էյլէնճէ-
լէր եարատրըզ. տայիրէնիզ հազըր օլաճագ տըր. տօսթունըզ
օլմազա միւֆթէխիր օլան տահիպէյի մէքթուպ ընթըրազ-
պուրկ եօլու իւզէրինտէ սիզի պէքլէյէճէք տիր.

« Իչի էլլէրինիզի քէմալի արզու իլէ սըգարըմ.

« Իմզա

« ԳՕՆԹԼԻ ՏԱՍԹԻ »

Գօնթէս մէքթուպը եազմագլա մէչղուլ օլտուղու սըրա-
տա, Արման, գօնթ Տասթի իլէ պիր ազ միւքեալէմէ իյլէտի.
միւսիւ Տասթի, տէլիգանլըյա խամինի սիւալ իմմէմիշ, եա-
խօտ խըտմէթքեարըն զայէթ եավաշ թէլաֆֆուզ իմմիշ օլ-
տուղու « Միւսիւ Արման Լէօն » տէօղունու իչխտէմէմիշ խոի.

Գօնթէս մէքթուպը պիթիրտիյի սըրատա, թաատրն հա-
ղըր օլտուղու խապէր վէրիլտի. գօնթ՝ չըմինէնին իւզէրինտէն
պիր չամտան ալտը. Արման տա գօլունը մնատմա թազոխմ
իլէ իչիւ պիրտէն նէմէք սալճընա էնտիկը. Գօնթէս սօֆ-
րատա Արմանը սազ թաատրընա ալտրագ.

— Սիզէ պարիտա մուամէյէտ պուլունտուղումտան տօ-

լայը աֆվ իտէրսինիզ, տէյմ՛Լ մի, պիր թէշէքքիւրնամէ եազ-
մըմ, սէպէպի տէ սիզսինիզ, տէտի.

— Պէ՞ն մի.

— Պիր ազ սապր պուլուրընսա թաֆխիլաթընը ալզ ի-
տէյիմ։

Միւսիւ Տասթի իլէ Արման գօնթէսէ պագատըլար, մու-
մանիլէյն իսէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Պէն պիր ազ միւթէասըպըմ. պինաէն ալէյն պու կիւն
պիր շէյէ գանի օլսուն, էվվէթ, պու կիւն թէսատիֆ իյ-
լէտիյիմ թէհլիքէ, թարաֆը Իլահիտէն պիր թէնպիհ իտի.
պիրա պուննան ագռէմ հայախըմը գուրթարսըշ օլան պիր
զաթէ գարշը նանքէօրլիք իթմիշ իտիմ, տէյիպ, իշ հաֆ-
թա էվվէլ պաշընա կէլէն, վէ օգույանլարըմըզըն մալիւմ օ-
լան վազասլը, Ֆօլմանըն իտիմնի գիւրը իթմէքտիզին հէքքայէ
հալէտիյինատէ, գօնթ.

— Նէզարինէ կէօթիւրիւլտիւյինիզ գատըն քիմ իտի,
տէյու սօրտու.

— Ույնճ, կիւզէլ վէ ագիլէ պիր գատըն.

— Ֆագաթ իշի.

— Օբէրա ագթրիսալէրինատէն պիրիսի.

Արման թիթրէտի.

Գօնթ. – Ի՞մի.

— Ֆօլման.

Արմանըն պու իտ իւզէրինէ զըզարըպ պօզարտըզըն
կէօրէն գօնթէս, տէլիգանլըյա.

— Սիզ պու գատընը թանըյո՞ւմուսընըզ, տէյու սօր-
տու.

Արման. – Էվվէթ... պիր ազ... էվվէլճէ կէօրմիւշ ի-
տիմ... Հաֆտա պիր քէրէ տէ իսանէսինատէ թաամուա պու-
լունտում.

— (Կիւլէրէք.) Թամամ, թէճռիպի մուսրէֆէ իտէրսի-
նիզ... պիր հաֆթայա գատար պուրատա օլաճագ տրը։

— Ֆօլման՞ն մը.

— Էվվէ՛թ.

Արման գօրգուսընտան սապ սարը օլտու, նէ զարիպ
հալ, քէնտիսինէ պու գատար ալայիմի մուհապէթ վէ սասա-
րը տօսթի կէօսթէրմիշ օլան Ֆօլմանտան պիր տիւշմէն կիպի
գօրգույօր իտի։

Գօնթէս. – (Ձէվճինէ խիթապէն.) Պուրայա կէլէրէք
պիր այ գատար միսաֆիրլիմիզ օլմասը իչին քէնտիսինէ եազ-
մըմ, պու պապատ պիր իթիբարընըզ վա՛ր մը։

— Գամամ մատամ։

Գօնթ իչին, զէվճէսինի քէնտիսինէ հիւանի մուամէլէ
իթմէյէ մէճպուր իսէն պիր միսաֆիրին հուզուրը, ապիմ պիր
նէյմէթ օլտուղունատան, թաամտան սօնրա վիսթ օյնանմասը-
նը թէքրիֆ իթմէյինատէն, Արման սապթ օնա գատար օրա-
սա գալտը։

Գօնթէս. – (Արման ավտէթ իթմէք իւզրէ այագա գալ-
գընճա.) Ազիզիմ միւսիւ, եարըն իչին սիզէ վատ իթմէյիմ
վալալարը ունուքմայընըզ։

— Ա՛հ մատամ...

— Վէ պիր տէ իսանէմիզին եօլունը։

Գօնթ. – Օքէլտէ՛ մի, եօգսա մահալլէտէ՛ մի օթուրու-
յօրսունըզ։

— (Կիւլէրէք.) Գօմչունըզըմ։

— Եա՛, նէ՞ քէտէ օթուրույօրսունըզ։

— Իթիսալտէքի իսանէտէ։

— Օ իսանէնին պիր իսթիյար Րուսիյալըյա էյճար իսիւ-
տիյինի տուլմուշ իտիմ։

— Էվվէթ, Մատէօր Ալէքֆէ։

— Ախ անըն եանընսատմըսընըզ։

— (Ալարդը թայիսանթ միւճիպինճէ.) Մատէօր բէտէ-
րիմ իլէ տօսթ օլտըզը ճիհէթլէ, պէնի միսաֆիր իթմէյի թէք-
ինֆ էյլէտի, բէտէրիմ Րուսիյատէ էսիր օլարագ բէք չօգ
գալմըշ տըր։

Գօնթ, պիրա իսթիյար թիթրէտի, Արման իսէ բէտէրի

իլէ գօնթըն պիր ճէմիյէթ ազասը օլսուդունը պիլմէմիսի ճիհէթլէ, սէօզէ տէվամ խուսպ։

— Համթատա պէնտէնիզ տէ Րուսիյատա տօղմուշըմ, տէտի։

Գօնթէս. – Տէմէք քի սիզ Րուսիյալըսընըզ։

— Վալիտէմ Րուսիյալը խան։

Գօնթ. – (Ծէքրար թիթրէյէրէք.) Ա՛ֆվ խէբսիզնիզ միւսիւ, բէտէրինիզի պէլքի Թանըրըմ...

— Իհթիմալ...

— Լութֆէն խամինի սէօյլէ՛միսինիզ, զանն խէբիմ քի խըտմէթքեար թէշրիֆինիզի խապէր վէրմէյի ունուդմադը։

— Ունուդմասը խէ տէ բէք եավաշ թէլաֆֆուզ իթտիյինատէն իչիթմէտինիզ, գուլունըզ Արսլան Լէօն թէմիյէ օլունուբուս։

— (Րէնկի աթարագ.) Լէօ՞ն մը։

— Բէտէրիմ Գօլօնէլ Լէօն, օն սէնէտէն զիյատէ Րուսիյատա գալըգտան սօնրա, 1822 թարիխինտէ Ֆրանսայա ավտէթ իթմիշ տիր։

Միւսիւ Տաամի մօս մօր քէօխլմիշ խոր խէ տէ, սալօնըն պիր ազ պօշճա օլմասը հասէպի իլէ, պու թէպէտտիւլ կէօզէ չարբսմադը խոր։

Գօնթ. – Գօլօնէլ Լէօն խամինի չօգ տէֆալէր իչիթտիմ, ֆագաթ բէտէրինիզ միւսիւ ճէնապէրինի չախսէն Թանըմագ չէրէֆինէ Նայիլ տէյիլիմ. զաթը վալաէրինի խոթիճվապէ գալդըշմամ իսէ, ահըսպապայի ածիպանէմուէն Գօլօնէլ Ֆիլմանտէ բէք միւշապիհ օլմանըզտան Նէշաթ իթմիշ օլմադըլա ածվընըզը խոթխրհամ իյլէրիմ։

Արսլան, գօնթէստէն միւսաատէ ալտը, գօնթ մուսախէյհի գարույա գատար թէշեի իթտիքաէն սօնրա սէրիէն սալօնա ավտէթ իթտիյի էսնաստէ, գօնթէս, Ֆօլմանա եազմըշ օլսուդու մէքթուպա ածիսէ՛քի զէյլի իլավէ խոխյոր իտի։

«Ա՛վկիւլի տօսթում, հայաթըմը գուրթարան քիմնէնին խամինի չիմոի էօյրէնտիմ, իմէրայի ասքէրիյէ թէգաիւտէրինատէն Գօլօնէլ Լէօնըն օղլու իմիշ։»

Գու սըրատա չըմինէնին քէօչէմինատէ մադմունանէ վէ միթէֆէքքիրանէ օթուրմուշ օլան գօնթ, զէվճէսինէ։

— Գու տէվլէտանլը յը պուրայա պագէն գապուդ իթմէք ֆիքրինա՛միսինիզ, տէտի։

— Հէր նէ վագըթ խոթէրսէ պուրասը քէնտի իչին ածըգ տըր... Ֆագաթ պու սիւալինիզէ պիր մանա վէրէմէյօրում։

— Ֆագաթ... չինըր... պիլմէմ...

— (Պարիտանէ.) Հայտէ միւսիւ միւթալաանըզը պէյան խոնիզ։

— Խօշումա կիթմէտի տէ...

— Հագ՛սըզսընըզ, մանսախլէյո թէրպիյէլի վէ ագըլը պիր կէնճ տիր։

— Խավըր սէվիմսիզ տիր...

— Ա՛ման։

— Օ՛նը գապուդ իթմէքտէն մէՅուն տէյիլիմ։

— (Ակնէրէք.) Նօգսա գըզագանճըլը՞ մը գալդըշընըզ, պու հագըգաթէն Թօհաֆ օլուր... հէմ տէ բէք Թօհաֆ վէ բէք զարիսպ...

— (Հիտտէթլինատէն Թիթրէք պիր աէտա իլէ բէբէյէյէրէք.) Մաամամ...

— Միւսիւ, մալումինիզ տիր քի սիզ պանա գարշը աշըգանէ կէօրինմէյօ հագգընըզ օլմասըդը կիսի, գըզագանճ օլմադա առա հագգընըզ նօգ տըր... կիճէլէր խայր օլսուն, Մաամամ պունը տէյէրէք օտասընա չէքիլսի, գօնթ իտտէ հիտտէթլինատէն վէ տանա տօղրուսը Գօլօնէլզատէնին քէնտի Թէրճիմէյի հալինէ վագըֆ օլմասը իհթիմալինատէն գօլդաշուդու ճիհէթլէ Թիթրէյէմէքտէ օլարագ սալօնատա գալմըշ տըր. Ֆագաթ գաբինինիզէ մալում օլսուդու կիսի, գօնթըն դօլդաշը էսասըզ իսի, գիրա Արսլան բէտէրինին միւտհիշ ահվալը մադիյէսինէ զէրրէ գատար ակհաղ տէյիլ իսի։

10

Էրթէսի կիւնին ադշամը սասթ օն սուլարընտա գօնթէս Տասթի, Պատ գադինօսընա տախիլ օլտու, օ անտէ Մաժէօր Ալլէֆ իլէ գօնուշմագտա օլան Ափմանն, գօնթըն մէճպուրի օլարագ ուզաթըլըր էլինի սրգտըրգտան սօնրա, գօնթէսէ.

— Մատամ լա գօնթէս, միւսաատէ պույուրտուրսանըզ, խանէ սահիպիմ վէ սօսթուտ օլան գօնթ Մաժէօր Ալլէֆի, զաթը ալիյէլէրինէ թագտիմ իտէյիմ՛, ոէտի.

Մաժէօր իլէ մատամ Տասթի նէգտիկէրինի սէլամլատրգտան սօնրա գօնթ Ալլէֆ պիր թարաֆա չէքիլտի. Հէման օ սրրատա պիր վալա պաշլանտրգընտան գօնթէս Ափմաննըն գօլունը ալարագ.

— Գօրճունը վէրէն զէնկին օլուր տիրլէր, հայտէ վալա իտէլիմ ոէտիքտէն սօնրա, զէվճինէ խիթապէն.

— Սիզ բագա իթմէզսինիզ միւսիւ. պէնիմ իչին պիր ըէֆիզ օլտուրունտան, սիզտէ գումար օյնամագա կիտէպիլիրսինիզ, ոէտի.

Գօնթ հիչ պիր չէյ սէօյլէմէտէն պաշընը էյտի. Ֆագաթ զէվճէսինին էմրի վէճհէյ սալօնը թէրք իթմէյտու պիր թարաֆա չէքիլէրէք, սէվտիյի հալտէ մուգապէլէթէն հագարաթ կէօրտիւյի մատամա հասրէթ նազարը իլէ պագմագա պաշլատը. գօնթէս իսէ, կէնճ վէ կիւզէլ ըէֆիգինին գօլունա եասանատագ պիր լէթաֆէթը քեամիլէ իլէ բագա իտէյօր իտի.

Միւսիւ Տասթինին տէրէճէյի ըղթըրտագը թարիֆ իթմէք գադիլ ոէյիլ սիր. միւսիւ Տասթի գըսգանմագա պաշլամըշ, վէ պու հըսսը ըէգադէթ, զէվճէսինտէն կէօրտիւյի մուամէլէյի պարիտէ իւզէրինէ քեագը չիտաէթ խալէմիշ իտի. Ափմանն՝ զէվճէսի իլէ տանա իսիյօր վէ մատամա պաշըգագ նէ նազարլար աթըյօր իտի.

Այնամագտա օլան մատամ իլէ Ափմանա հասրը նազարը սրգտագթ իտէն եալընըզ միւսիւ Տասթի օլմայտագ, Սագանէօլ եախօտ իթթալեան զանն օլունան էմէր չէհրէլի, պաշտան այագտա գատար սիյահլար կիյինմիշ օլան պիր ատէմ տախի, պիր տագըգտա պիլէ տէլիգանլըյը կէօզտէն գայագ իթմէյօր իտի.

Վալա խիթամ պուլտուր պուլմագ սալօնըն տիրէքթէրինէն պիրիսինէ տայանմըշ պիլա հարաքէթ տուրմագտա օլան չախար մէրգուտ, մատամը եէրինէ կէօթիւրմէքտէ օլան Ափմանըն եանընա կէլտի. քէմալի իհթիրամ իլէ գօնթէսի սէլամլատրգտան սօնրա, Ափմանէ խիթապէն.

— Ափման լէօն սիզ՝ տէյիլմիսինիզ, ոէտի.

— (Թիթրէյէրէք.) Էվվէթ.

Տէլիգանլը, պիր կիւն էվվէլ սիյահ էլտիվէնլի գատընըն խապէր վէրտիյի քիմսէնին պու չախս օլտուղունը հըսս իթմիշ իտի. Ափմանըն գօրգուսը, ճէսարէթսիզլիյինտէն, հախտ տուէլլօ իտէճէյինտէն օլմայըզ, իլլա եանընտա պուլունան գօնթէսին պիր վարթայի խալխտանէյէ կիրիֆթար իտիճէյինի պիլտիյինտէն իտի.

Մատամ Տասթի տախի Ափմանըն թիթրէտիյինի կէօրմիւշ, վէ պիր թավրը պարիտանէ իլէ չախսը մէճհուլըն չէհրէսինէ տրգագթ իթմիշ իտի. մուամէլէյհա իչին էհէմմիյէթինի անլատըղը ճիհէթլէ, պիրտէն պիրէ պէնզի սօլտու. չախսը մէրգուտ իսէ, պիր ձէնուպլը թէլաֆֆուզը իլէ.

— Միւսիւ, սիզ Գօլօնել Լէօնըն մախտուտրսընըզ, ոէտի՛մի, ոէտի.

— Էվվէթ, լաքին չիմտիյէ գատար զաթը ալիէրի իլէ պիր մահալտէ կէօրիւմէք չէրէֆինէ նայիլ օլամատըղմտան...

— (Իպլիսքէտարանէ պիր թէպէսսում իլէ.) Միւսիւ, պանա մարքի Տէլլա Բիյօմիթիա ոէրլէր.

— Սօ՛նրա՛,

— Մախատւսէն սիղի պուլմագ իչին Բարիզէ, վէ անաչն տէ պուրայա կէլտիմ,

— Պէնի՛ մի,

— Էվվէթի սիղի, սիղ պիր այ գառար ֆըլօրանսա ֆրգամէթ իթմէնիզ, տէյի՛լ մի,

— Էվվէթի,

— Ախշօ նէհրի սահիպինտէ օթուրտունըզ, տէյի՛լ մի,

— Թէմամ,

— Անճիկա նամընտա զայէթ տիկլէր վէ չիվէքտար պիր գառըն իլէ մուսահիպէթը աչըգանէտ պուլունտուրըզ, տէյի՛լ մի,

— (Թէքրար թիթրէյէրէք.) Մի՛սի՛, պուրասը վէ պու պէմանն պէօյլէ չէյլէրի իհթիար իտէճէք մահալ վէ պէմանն տէյիլ տիր,

— (Պարիտանէ.) Մի՛սի՛, պալօտանն չըգարըզընըզ պէմանն սիղի Բիայա ճառտէսինտէ իչիւնճի բօրթօգալ ադաճընըն ճանընտա պէգլէրիմ,

Ճախսը մէրգումտ պուլնը տէյէրէք գօնթէսի սէլամլայըզ չէգիլտի. մառամ Տաֆթի ըէնկի ասլմուշ վէ տիկլէրի թիթրէմէքտէ պուլունմուշ օտուղուճաման, Ամանընըն գօլունա ատյանարագ.

— Պու ատէմ քի՞մ տիր, տէյինճէ, Ամանն կէօզլէրինի եէրէ տիքէրէք մահճուպանէ.

— Պիրինճի տէֆա օլարագ կէօրիյօրում, ֆագաթ խամինի պիլիր խոմ. տէտի.

Մառամ Տաֆթի, չախսը մէրգումընն գիչը իթտիչի Անճիկա նամը թահսընտա մէսթուլ պիր բօմանն օտուղունը, վէ իթտիհատլընըն Ֆրանսայա գառար տուէլլօյա կէլմէսինտէն իչին էհէմմիյէթլինի անլատըշ խոմ. Ամանն խէ, չարնաչար պիշարէ գօնթէսին իչիֆալինէ ալէմ օտուղունը տիւչիւնտիքճէ մուղթատըզ օտույօր խոմ խէ տէ, ատիմիչի գառընըն մուհապէթի խամըրը իչին, քէնտինի՝ ալտըգը էմրին ինճրասընա

մէճպուր կէօրիյօր իտի. տէլիգանլը՝ գօնթէսէ պագըպ կիւլիմսէյէրէք.

— Պու ատէմ տէլի տիր, տէտի. ֆագաթ գօնթէս իչէ հագըգաթ նազարը իլէ պագարագ.

— Պու ատէմ հիստէթլէնմիշ վէ սիղի էօլտուրմէք ֆիքրինէ տուշմուշ տիր, տէտի.

— (Ուտուգլաբընը գալտըրարագ.) Պէն էօյլէ գօլայլըգլա էօլտուրուլմէմ.

— Ալլահ վէրսինտէ տէտիյինիզ կիպի օլսուն.

Գօնթէս պու քէլիմէլէրի թիթրէք պիր սէտա իլէ հէմանն անլաշըլմագ պիր սուրթթէլէ թէլաֆֆուզ իյլէմիշ խոմ. մամաֆիհէյէհա՝ հայաթընը գուրթարմըշ օլան նադիրն տէլիգանլընըն, պիր գաչ սաաթ սօնրա պիր ճէսէտը պիրուն օլմասը իհթիմալինի տուշունտիքճէ, թադիֆի զայրի տէրճէ մուզթադրագ օլարագ.

— Մադըմ, զարիպ պիր ատէմէ պէնզէյօր, գօլունըզտա պուլունտուղում էնտատէ պու էօլտա մուսաֆիրէ, մուխալիֆի էտէպ տէյի՛լ մի, տէտի.

— Յիչհագըգա մատամ, պու ատէմ բէք զիյատէ թէրպիյէսիզ տիր.

— Պէնտէ օ ֆիքիրտէյիմ, ֆագաթ հէրիֆ վուրուշմագ իսթէյօր.

— Վուրուշուրըզ.

— (Կիւլէրէք.) Իչթէ պու օլմազ.

— Նիչի՛ն,

— Զիւնքի սրթըզ... սէվմէտիքլէրի... գառընըն զէվճի իլէ տուէլլօ իթմէք ատէմ տէյիլ տիր,

Ամանն պիրա իհթիյար թիթրէյէրէք սիւքիթ իթտի. գօնթէս իսէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ.

— Պէյլի պու սէօղիւմտէ հագըգըմ, տէտի.

— Հագը՛զ մը, նէ՛ իչին.

— Ֆիմ պիրիր պէյլի... հալա... սէվէյօրսունըզ, Գօնթէս մահճուպանէ կէօզլէրինի եէրէ տիքտի, Ամանն

մուսմախէյհանըն պու հալինտէն միւթէէսիր օլարագ .

— Ա՛հ մաասամ, պէն օնը գալպխմտէն չըգարալը չօգ դէ-մանն օլմուշ տըր , . . տէտի .

— Օ հալտէ տուէլլօ իթմէնիզ հյճագ իթմէզ,

— Ֆագաթ պու հէրիֆ սէօզ տինլէմէզ, միւթլագա վու-րուշմագ իսթէր . . .

— Լաքին պու ապէա , հօլաըզ, մուխալիֆի աոէթ տիր ,

— Վագաա էօյլէ , լաքին տուէլլոյը գաղուլ իթմէսէմ, պէնի հէրքէսին իչինտէ թահգիր խտէր .

— Բէք էյի տուէլլօ խոնիզ . . . ֆագաթ խասամինիզի էօլուրբրինիզ . . . պուրատա քիմի թանըրսընըզ,

— Մաժէօր Ասլէֆ իլէ զէվճէնիզի .

— Օ հալտէ զէվճիմ սիզին չահիտինիզ օլաճագ տըր ,

Գօնթէս պունը ոէյէրէք Ասմանըն գօլունը թէրը իլէ զէվճինէ տօղրու ադիմէթ իյլէտի . գօնթ Տասթի խէ պիր թամըր մահզունանէտէ .

— Մաասամ, պանա նէլէ՞ր չէքտիրտինիզ, հալընըզ պիր բէգագէթ գալմըշ խոի օտա պաշըմա կէլտի , տէտի ,

— Պու հօլտա սէօզլէրինիզէ մէրհամէթէն ուտուզլարը-մը գալարըր խոիմ, լաքին սիզէ իհթիյաճըմ օլտուզուն-տան . . .

— (Մէտուրանէ .) Պանա իհթիյաճընը՞զ մը վար ,

— Էվվէթ, սիզ էվէլէրի տուէլլօ խտէր խոնիզ, տէյի՛լ մի Գօնթ թէթրէյէրէք էօլու կիտի օօլտու , զէվճէտի էն միւտհիշ խաթըրըէլերինտէն պիրիսինի ուչանըրմըշ խոի , ֆա-գաթ ոէրհալ քէնտիսինի թօքլայարագ .

— Տուէլլո՞ մը խտէճէյիմ, տէյտու օօլտու ,

— Խայր , հալընըզ տիւն խանէմիզտէ թաամ խտէն վէ չիմտի պէնիմ իլէ բագա էյլէյէն չու տէլիֆանըլայա չահիտիլիք խտէճէքսինիզ,

— (Հայրէթլէ .) Միսիս Ասմանն . . . տուէլլո՞ մը խտէ-ճէք ,

— Էվվէթ , հալբն ասպահլայըն ,

— Ֆիմի՞ իլէ ,

— Զէվճէմ իլէ մուարէֆիֆ բէյտա իթմիշ օլտուղու վահ-չի պիր իթալեաալը իլէ . պիր տուէլլօտա է.քսէրսիյէթլէ ագիլ վէ սուլհերվէր պիր չահիտինէ տէրճէվէլէրտէ իչէ հարատաը-ղընը պիլտիկիմտէն , օ վազիֆէյի տէրհուհտ իթմէնիզի խոթէ-րիմ.

— (Ասը պիր թէպէսսիմ իլէ գօնթէս պագարագ .) Տէմէք քի իչի սուլհէն թէսվիյէ իթմէք իչին թէվասսութըմը արզու խտէյօրսունըզ,

— Պու պագտէ նիհայէթ տէրճէտէ չալըշմանըզը խո-թէրիմ, չիւնքի պու տէլիֆանլը պէնիմ իչին ադիզ տիր ,

— Պէյքի . . .

— Մխսիս , սէօզլէրինիզէ տըդգաթ խոնիզ,

— Մաասա՛մ,

— Լիկէր պէն պու տէլիֆանլըյը սէվմիշ օլսա խոիմ, չա-հիտլիք իչին սիզէ միւրաճաաթ իթմէզ խոիմ,

— (Պաշընը էյէրէք .) Ա՛ֆվ խտէրսինիզ մաասամ . . . ապ-լըմ պաշընտա տէյիլտէ . . .

Պու սըրասա Ասման իլէ Մաժէօր Ասլէֆ , միսիս Տաս-թիյէ թէգարըրուզ իթտիքլէրինտէն , գօնթէս .

— Լ.ֆէ՛նտիլէր , զէվճիմէ պիր էսկի տօսթ նազարը իլէ պագարագ մուամէլէտէ պուլունըրըզ, էմրինիզէ հազըր տըր , տէմէսի իլէ , պու խ.չ քիչի նէքտիկէրինի սէլամլատըլար . գօնթէս իսէ զէվճինէ ամիրանէ պիր նազար իլէ պագարագ , խաֆիֆ պիր սէտա իլէ լյալէյի մէգալ խտէրէք .

— Սիզէ կիւվէնիյօրում . . . մուվաֆֆագ օլունուզ . . . միւքեաֆաթի կէօրիւրսինիւզ . . . տէտի ,

Ասման իլէ շահիտլէրի պալոյը թէրը իլէ տօգադա չըգ-տըլար . Ասման էօնտէն հէրհուտիս սըրտտա , գօնթ , Մա-ժէօրէ .

— Իչին նէ օլտուղունը պիլմէյօր խէմ տէ , էհէմմիյէթ-սիզ պիր չէյ օլտուղունա չիտպհէ իթմէտիկիմտէն , իչի տուլ-հէն թիտվիյէյէ մուվաֆֆագ օլուրուզ զանն խտէրիմ, տէտիմ,

— Մուքին տէյիլ, չինքի գարշըմըզտաքի, նամուսընա իթտալէյի տէսթը խըսաբ խոխլմիշ օլան պիր զէվճ տիր։

Գօնթըն կէօզլէրի գարտարը, իլէրուտէ պիր կիշի՝ շիմտի չահիտի օլտուղու քիմսէյի, խաամի օլարագ պէքլէյէճէյինի տէրխաթըը իլլէտի. պու գըզդանճըզդ նէօպէթի էանաընա զէվճէսինին էմրինի ունուտարագ, քէնտի քէնտինէ։

— Ա՜հ, Ակման էօլսէ խոխ, տէյօր խոխ։

Գարիյնի փխրամ, իչպու ծըլօրանա մէռէլէսինին սըրֆ ույտուրմա պիր շէյ օլտուղունը անլամըշ սըրլար զանն խէրիզ. պիր գուվվէյի մէրհյէ իլէ հարագէթ խոէր օլան իթալեացը ճատուէտէ պէքլէյօր խոխ. մէրգումըն էանընտաա քէնտիսի կիպի սիյահլար կիյինմիշ էրի իթալեան պուլունտույօր խոխ։ Մարքի, Ակմանըն շահիտլէրինէ։

— Լֆէնտիլէր, բօլիս մէմուրլարը պիզի կէօզլէյօրլար, վագըթ գայպիթմէք սիզին իչիմիզի թէմիզլէ խոէլիմ, ֆագաթ մինաոխա պիր մահալ պուլմագ լազըմ սըր, տէմէսի իլէ, Մաժէօր։

— Մուսիւ, խանէմին իթթիհամլինտէ ճէսիմ պահճէմ վար սըր, օրայա բօլիս մէմուրլարը կէլմէզ, շիմտի սիյահլարըն ինթիհապը գալար. պիզ գըլըճ օյմասընը թալէպ խոէրիզ, տէտի։

* * *

Ին տագըգա սօնրա միւսիւ Տասթի պալօյա ամտէթլէ զէվճէսինին շէտիա պիր էնտուչէ իչինտէ պուլտու, վէ մուսահիպլէյհայէ թէգարրուզ իլէ։

— Իչ սուլհէն թէմիզլէ խոխլըր թագըմնաան տէյիլ խոխ, տէտի։

— Լօյլէ խէ տուէլլօ խոխլճէք։

— Լվվէթ։

— Նէ՞ վագըթ։

— Նարըն սագահլայըն։

— Դօլաննուղու պանա վէրինիզ, պուրատա ինսան պօղուլույօր կիտէլիմ։

Գօնթէս, պայըլմըշ տէրճէլէրինէ օլտուղու հալտէ պալցայը թէրք իթտի. գօնթ իսէ հիստէթինէն սարխոշ օլսրագ, քէնտի քէնտինէ։

— Միւթլագա Ակմանը սէվէյօր, տէտի։

11

Մատամ Տասթի մէյտանը սիյասէթէ կէօթիւրլէն պիր մահքիւմ կիպի սալանտարագ խանէսինէ վասըլ օլտուղունտա, զէվճինէ։

— Տէմէք քի իչին սուլհէն թէմիզլիսի իչին օլան զայրէթինիզտէն պիր սէմէրէ հասըլ օլմատը։

— Էլիմտէն կէլտիյի գատար տա չալըշտըմ, լագին միւմքին օլմատը։

— Մաժէօր նէ՞ եարտը։

— Մարքինին թալէպինէ իթիրազ խոէճէք պիր ճիհէթ պուլտմատը։

— Տուէլլօ սասթի գաչտա օլտճագ։

— Նարըն սասթի պէշտէ, Մաժէօրին պահճէսինտէ։

— (Թիթրէյէրէք քէնտի քէնտինէ.) Բէնչէրէմին էօնիւնտէ։

— Տօսթո՛ւմ, տօղրուտու պէն սիղին գատար մէրագը պիր գատըն կէօրմէտիմ։

Գօնթէս, զէվճէնին պու սէօզլէրի թահմընտա մէթոտ օլան խոթիհզայը հըսա խոէրէք։

— Նէ՞ սիմէք խոթէյօրսունըզ, տէտի։

— (Միւտահանէ իլէ.) Գու սէօզու սէօյլէմէյիմէ սէպէպ իչ կիւն էվվէլ թանըմտատըզընըզ պիր տէլիգանլընըն,

սիզե այլա օլմայան պիր չէյտէն տօլայը տուէլլօ իտէճէյինի իչիտէրէք , տէրէճէյի նիհայէտե թէլաշ վէ մէրագ իթմէյինէ, հաթտա պույրունագ բաւտաէոինէ կէլվէնիզ տիր ։

— (Գարիտանէ .) Ջագաթի պու. Հապանճը տէլիգանլըներն , էվլատլըներդըն հայաթընը գուրթարմըշ օլսուդունը ուճուտօյօրսունուզ ։

Գօնթ տուտագլարընը ըարըար , գալէպե իթտիմ ֆիքրինէտ իչէն դէվճէօինին պիր քելիմէ թէլաֆիֆուդը իւզէրինէ մաղլուպիյէթինի հըաս իտէրէք .

— Տօղրու . . . տէյօ րէբէլէտի . գօնթէա իսէ հիւտէթը չէտիոէօինտէն նայի մաղրուրանէ վէ միւսթահզիյանէ պիր թաւը ալարագ .

— Կէօրիւյօրսունուզ էա՛ , քէնտիսինէն պահա իթմէյօրսուս, պէնիմ հայաթըմը գուրթարմըշ տըր , ֆագաթ պունըն սիզճէ նէ՞ էհէմմիյէթի օլսուր ։

— Մաաւա՛մ . . .

— Իչթէ էվլատընըզըն նամընա օլարագ սիզուէն իսլամլըգի թաւէպինէ քէնտիսինէ հագ վէ սէլահիյէթի կէօրիյօրսուս ։

— Էլիսինէն կէլմիյի գաաար չալըշըրըմ տիաաամ , չինի Մաժէօրըն խանէսինէ կիտէճէյիմ տավէթի օլունաուս ։

— Նէ՞ իչին ։

— Տէլիգանլը իլէ պիր ագ սիլահ թաւիմի իտէճէյիզ ։

— Կիտինիզ , ավտէթինիզագ տօղուտաճա օտաաա կէլին , Արմանըն սիլահ իսթիսնայինտէ տէրիճէյի մէհարէթինի պիրգիք իսթէրիմ ։

Միւսի Տաաթի դէվճէօինի սէլամլայարագ Մաժէօր Արլէֆին իգամէթի իյլէտիյի խանէնէին գարուսըները չալըը ։

* * *

Գալաատէ սարդ իյլէտիյիմիզ մի քիալէմէտէն օն պէշ տագըդա էվվել Հանի մի ւսի Տաաթինին , դէվճէօինի ալմագ իւզրէ պալօյա ավտէթ իթտիյի սրյուտա , Արմանն , Մաժէօր իլէ պէրապէր սիյահ էլտիվէնլի գաաընըն իգամէթի իյլէտիյի խանէյէ ավտէթ իթտիյէր ։

Արմանն , սիյահ էլտիվէնլի գաաընըն Հալընըդ կիճէյէրի հավա ալմագ իչին չըգաըդը ատօնա կիրտի , հէր կիճնքի կիպի մաղլուտ վէ սօղուգ պիր Հալատ օթուրմագտա օլան մաատամ , էլինի Արմանտա ուզատալագ .

— Նէ՞ օլուս , տէտի ։

— (Գաչընը էյէրէք .) Լմրինիզ իճրա օլունաուս , տէյիպ պալօտա վուգու պուլան Հալըէրի պէր թաֆիտիլ հէքայէ իյլէտիքտէն սօնրա .

— Էյ վա՛հ մաատամ , գէվճինին իրթիքտագ իյլէտիյի ճինայէթլէրտէն պի խապէր օլան պիչագ պիր գաաընը իգֆալ իթմէք իսդրէ, գուլունըդը՝ իճրատընա մէմուր իթտիյինիզ ըօլ, նէ գաաար միւահիչ վէ միւճիպի մահճուպիյէթ տիր , տէտի ։

— Լագին տահա վագըթ վար , պունա իթտաթ իտէճէք գաաար ճէսուր տէյիլէնիզ , ինթիգամընա իչթիրագ իտէճէք գաաար պէնի տէվմէյօր իտէնիզ կիտինիզ , Ալլահ տէլամէթ վէրսին ։

— Լաթֆ իտինիզ , պէնի թաար իթմէյինիզ , սիզի տէվմէյօրսուս . . . իթտաթ իտէճէյիմ . . .

— Գօնթէտին , գէվճինին իրթիքտագ իյլէտիյի ճինայէթլէրտէն տօղուտը մահճիուս օլունայտաճագը հագ գընտագի իֆտատէնիզ , պէլկի խալգըն նամարընտա հագը կէօրիւնիր , ֆագաթ պունտան էվվել նէ գաաար մաատամլարըն միճրիմլերէ գուրպան օլսուդունը ճէնտագը Հագ պիլիր . քիլիսէտէն տէթինտե հէնուգ նիքտահ օլունտուդու գէվճինին ալգանլար իչինտե տէրտագուշ իլէ , կէլինլիք էլտիսէօինի մահէմ լիսանընա թահվիլ իտէն պիչագ գաաընը ճէնտագը Ալլահ ունընա թահվիլ տիր . իչթէ օ միւճրիմլերի տիչարը միւճագաթ իտէպիլմէք իչին , տէվտիքլերինտէն պաչլամագ լագըմ տըր ։

— Իթտաթ իտէճէյիմ մաատամ . . .

— Շիմտի գօնթ կէլիպ իթթիսալտէքի սալօնտա պուլունագ տըր , սիզի օրտաա նագարը տըդգաթա ալաճագըմ ։

Մատամ պու աէօղլերի սէօյլէմիլի սըրատա մէրտիվէնատէ այագ սէտալէրի իշիտիլմի . սիյահ էլտիվէնլի գատըն եէրինաէն գալդարագ վէ էլի իլէ տիվարատէ ասըլը օլան բէրատէյի գալըբարագ .

— Գադընըզ , տէտի ,

Բէրատէնին ալիընատա փէմալի մէհարէթլէ տիվարատէն ասէըմըզ օլան քիւչիւք տէլիք վասէթատը իլէ , իթիսալատէքի սալօն կէօրիւլէպիլիյօր իտի . մէգքիւր սալօն իքի շէմիտան վասէթատը իլէ թէնիվիր իտիլմիշ իտի . սիյահ էլտիվէնլի գատըն աէօղունէ տէվամ իլէ .

— Գա՛գ շիմտի , գօնթ , Մամէօր իլէ պէրապէր սալօնա կիրէճէք , օ անտէ նալաըը , սապահլէյին պուրատա սիյահ էօրթիւ իլէ մէթատւր օլան , վէ շիմտի իսէ էօրթիւտիզ օլարագ շըմինէնին իւղէրինատէ պուլունան հէյքէլէ թէսատւֆ իտէճէք տիր . եիւղունէ տըդգաթլա պագընըզ . . . պէլքի բէնկինին սօլտուղունը կէօրիւրտիւնիզ . . . տէտի ,

Օ անտէ սալօնըն գաբատը այըլըպ Մամէօր իչէրի կիրբէրէք .

— Գույուրընըզ միւսիւ լը գօնթ , միւսիւ Արման շիմտի կէլիրլէր , տէտի ,

Միւսիւ Տասթի իչէրի կիրտի , կէօղունի տիվարըն տէլիյինէ տայատըշ օլան Արման , գօնթըն պիր գաշ ատըմ աթտըգտան ատնրա հէյքէլին գարշըտընատա տօնտուպ գալըդըրնը կէօրտիւ . Մամէօր , գօնթըն հալինէ գաթան տըդգաթ իթմէմիշ կիպի կէօրիւնէրէք .

— Ա՛ , սի՞զ տէ մի օ հէյքէլէ պագըյօրտունըզ , տէտի ,

— (Բէրէլէյէրէք .) Ձիկ հագըդա բէք կիւզել տիր . . . բէք մահիրանէ եարըմըշ . . .

— Էվէթ , գաագաթ պու հէյքել պէնիմ իչին խուտատ պիր գըյմէթէ մալիք տիր . . . պու վէգաթ իթմիշ պիր տօսթըմըն թատվիրի տիր ,

Գօնթ Տասթի պիլա իսթիյար թիթրէտի . Մամէօր իսէ մատմազնէ պիր հալատ .

— Պիչարէ չօճուղըն էօմրիս անլայրըմազ պիր թագըմ էալար իլէ մուհաթ գալտը , տէմէտի իւղէրինէ , գօնթ թիթրէք պիր սէտա իլէ .

— Եագըզ , տէյտ մըրըլտանտը ,

— Պիչարէ սապահլէյին թէէհիւլ իթտի . . .

Գօնթ պիր սանտալէատյէ տիւշիւպ անլըրը գարլատըշ օլան թէը տամիալարըրը պիւդիւմիւշ էլլէրի իլէ սիլէրէք .

— Եինէ օ ագշամ վէֆաթ մը իթտի , տէյտ բէքէլէտի ,

— Գաթէլ օլունմուշ իտի ,

— (Պիլա իսթիյար սանտալէանըն գօլունը սըզարագ .) Իչթէ պու զարիպ . . .

— Պէօյլէ էլէմպաշը խաթըրէլէրի թէրք իլէ տօսթատուզ Արմանէ տայըր գօնուշալըմ ,

Պու սըրատա սիյահ էլտիվէնլի գատըն Արմանա .

— Հայտէ սալօնա կիթ , սիպին սիլահ իսթիսմալինատէքի մէհարէթինիզի պիլիրիմ , ֆագաթ քէնտինիզի մէհարէթսիզ կէօսթէրէճէքսինիզ . գօնթ , սիպին իչմի սիլահտէ բէք աճէմի օլտուղունուզա գանի օլմալը տըր , տէյինճէ , Արման .

— Պաշ իւսթունէ , տէյէրէք սալօնա կիթմէք իւզրէ տըշարը չըգտը . սիյահ էլտիվէնլի գատըն իսէ կէօղունի տէլիյէ տայայարագ , քէմալի հայրէթլէ հէյքէլին թէմաշասընա տալմըշ օլան գօնթը կէօրիւզ քէնտի քէնտինէ .

— Ա՛ , ալչագ գաթիլ , սայլարըն պէյազանմըշ իսէ տէ եինէ աէնի թանըտըմ . . . տիւյինմատ սիյահլար կիյինմիշ օլտուղուն հալատ պիզէ կէօրիւնէճէն , տէվկիւլի զէվճիմի ադուշը մուհապէթմինէն ալըզ կէօթիւրէն , վէ պիչարէյի թէնհա պիր տօգագտա գաթիլ իտէն տէնտին . . . տէտի .

* * *

Գօնթ Տասթի պիր ազ քէնտինէ կէլէրէք Արման իլէ Մամէօր Արլէֆին հուզուրընատա սիլահ թատվիմի իտէր իքէն , պէրիտէ գօնթէս Տասթի պիր ազ գուվվէթ պուլմագ իչին

բէնզէրէսինի այմըշ, վէ անլըը կիճէնին սէրին հէվասընա ապզ իթմիշ օթուրույօր իտի ։

Չէվճինին , Մաժէօրին խանէսինաէ գալըզը պիր սաաթ, քէնտիի իչին պիր սար գառար ուզուն կէլիյօր իտի , օ սբրատա գօնթէս գալպինաէքի հըրա նէրէլէրաէ նիհայէթ պուլաճաղընը գաթան տուչինմէյիսլ , եալընըզ Ամանը տուչինմէքտէ , վէ քէնտի իլէ քէրիմէսինի գուրթարըլըը իչին պիր տօսթ նազարը իլէ կէօրէրէք , վէ օ ֆիկըր իլէ մուհտէլէյհին կիրիֆթարը թէհլիքէ օլմամասընը արզու իտիյօր զանընընա պուլունարադ , գալպինէ ալտանմագտա իտի ։

Գօնթէսին պու պիր սաաթ զարֆընտա չէքմիյի մէչագ-գաթ ու ըղթըրսապը թարիֆ իթմէք մուհալ ապր . մուհտէլէյհա տէրճէյի նիհայէտաէ իզրահ իլէտիյի զէվճինին վիրտինի ինթիզար իտիյօր իտի . նիհայէթ գօնթ Տասթի վասըլ օլուպ զէվճէսինի բէնկի տօլուգ վէ ադամ պիր հէյէճան իչինաէ պուլսաս , գօնթէս , գօնթու կէօրիւր կէօրմէզ թէլաշ իլէ ։

—Նա՛սըլ, նա՛սըլ, գըլըճ իսթիմալ իտէպիլիյօ՞րսուս , տէմի ։

— (Լաֆիֆ պիր թաւր իլէ ։) Հիմայէքէտէնիզ օլտուգա սիլահ իսթիմալ իտէպիլիյօր ։

— Օ՛ , պէնի ալտաթըյօրսունըզ, էվվէթ պէնի ալտաթտըզընըզը կէօդէրինիզտէն անլայօրսուս ։

— (Թըզդանճըզլա վահչիյանէ ։) Իէք տօղրու մւստաֆ, միւսիւ Ամանի Լէօն սիլահ իսթիմալինի պիլմէյօր , անճագ սիրէր ալտագ գառար պիր շէյ էլինաէն կէլիյօր ։

Գօնթէս պիր քէրրէ հայդըրտագ ասլանտը , գօնթ իսէ պիրտէն պիրէ հիտաէթլէնէրէք ։

— Ա՛, պու տէլիգանըլյա կէօսթէրտիյինիզ հալ, մէրհամէթտէն ֆազլա պիր շէյ սիր , հըսսը ինսանիյէթտէն պէթթէք սիր , տէմի ։

— (Պիլա իսթիյար թիթրէյէրէք ևիւքսէք սէտա իլէ ։) Էօյլէ իսէ նէ՞ սիր ։

— Պու. աչգ տըր . . .

— (Մաղրուրանէ տօղրուլարադ ։) Ա՛, եալան սէօյլէյօրսունըզ ։

Մատամ պու սանիյէտաէ իֆտատէնտաէ սատրգ իտի . չինքի Ամանը սէվմէքտաէ օլտուգունա գանի տէյիլ իտի . ֆագաթ գօնթ Տասթի ֆէվգէլատաէ պիր հիտաէթլէ .

— Մատամ, սիզ ևիւյւք յինիզի պանա գաբատնագա , տայիրէյի մուհաֆէզինիզտէն պէնի թարտ իթմէյէ , պէնի թահգիրլէրինիզ ալթընտա էզմէյէ սէլահիյէթինիզ վար իսէ տէ , չուքասընը տա ունութմամալըընըզ քի իսմիմի թաչէյօրսունըզ, էկէր պէնի սէվմէյէքտաէ հագգընըզ վար իսէ տէ , պիր տիկէրինի տէ սէվմէյէ գաթան հագգընըզ եօգ տըր , տէտի ։

Գու քէլիմէլէր մաղրուր Մարկըրիթ Տիբօնըն (գօնթէս) գանընը թահրիք իլէտիյինաէն , զէվճինէ սալօնըն գաբուսընը կէօսթէրէրէք ։

— Սիզ պիր ալչագսընըզ, չըգը՞ն , տըշարը չըգը՞ն , տէյու հայգըրտը ։

Գօնթ , զէվճէսինին հիտաէթի ու զաղտագը թէէսիրի իլէ տիկիլ կիպի գալարագ գաբուտան չըգտը . ֆագաթ օ անտէ գօնթէսին ագընտա պէօյիք պիր հագգագաթ բարըտագը . մուհտէլէյհա տիզ իւզէրինէ տուչէրէք ։

— Ա՛հ , եա Բաթպիմ, զէվճիմին հագգը վար , պէն պու տէլիգանըլյը բէք զիյատ սէվմէյօրում, տէտի ։

* * *

Օ կիճէ գօնթէս իչին բէք միւտհիչ պիր կիճէ օլտու . օրթաոլըգ այտընտանըզը վագթէ գառար , մէզպութ պաչընը էլլերի ատասընա ալմըշ վէ Մաժէօր Ավէֆին պահճէսինէ նազըր օլան բէնչէրէնին էօնունաէ օթուրմուշ պուլունույօր իտի . գօնթէսին կէօզէրի պահճէնին օրթա եէրինաէ պուլունան գում սէրիսի մէյտանճըգա միւնաթըճի գալմըշ վէ սէվտիյինին օրտատա տուէլլօ իտէճէյինի , պէլքի մէճրուհէն նա-

խօտ մէյթէն օրաւոա վուրուլաճապընը սիւչինմէքտէ պուլունմուշ խոր։

Գօնթէս, մէրսիվէնտէն էնթուիյինի իչիմտէսի իլէ պաշընը չըմինէնին իւզէրինտէքի սաաթա չէվիրտի. չիտաէթլի պիր էլէքթրիք սաամէսինէ չարբըլմըշ կիպի իիիբէտի... սաաթ պէշէ պիր գաչ սագըգա գալմըշ խոր, սէյէք քի միւսիպէթլի գէմիան թէզ այրուպ իիմիշ խոր. մէզգուրէ զէվճինին մէրսիվէնտէն էնթուիյինի անլատը։

Պիր ազ սօնրա գօնթէն, իիիաալինտէքի խանէյէ կիրուիյինէ չիւպհէսի գալմատը. իչիէ պու սագըգատան իիիպարէն գօնթէսին գալպի հարապէթտէն վէ գանը ճէվէլանտէն գալարագ թէրլէմէյէ պաշլատը. մէզգուրէ մէրմէրտէն մանուէլ պիր հէյճէլ կիպի պուլունտուղու մահալտէ սօնմուշ գալմըշ խոր։

Գու արապըգ պահճինին օրթա եէրինտէքի մէչտանճըգատա Ամանո, գօնթ Տաաթի վէ Մաժէօր արպը վիճուտա իիմտիլէր. գօնթէս տիզ իւզէրինէ կէլէրէք տուտա իիմէյէ պաշլատը, պիր իչի սանչէ սօնրա մանգրի իլէ շահիտլէրի տաիսի վատըլ օլատուլար. գօնթէս պու ալէմը գիչինին սէլամիաչտըգլարընը, վէ պատէհու գըլըճլարընը ալըգ միւտաբէպէյէ պաշլատագլարընը կէօրտիւ...

Իւչ սագըգա գատար տէվամ խանէն տուէլլօ գօնթէս իչինի պիր տար գատար ուզուն կէլտի. եէքտիկէրէ չարբան գըլըճլարընը տէհչէթտինի սէտատլարը արատընտա, գօնթէս պիրտէն պիրէ Ամանընըն բիւճաի խաէրէք սիլահընը ալմըգ եէրէ տէվրիլտիկինի կէօրտիւնտէ պիր գէրրէ հայդըրտը. կիւյա մանգրինին գըլըճը Ամանտա խատպէթ իլլէտիյի սրրատա, մատանընն տախի գալգինէ վուրմուշ խոր։

12

Պիր իչի սաաթ սօնրա գօնթէս Տաաթի խանէյէ ավտէթ իլէ զէվճէսինի, այըգ պուլունան բէնչէրէնին եանընտատա եէրէ ուզանմըշ վէ պայըրմըշ օլատուզունը կէօրտիւ. մէզգուրէ տիչլէրի քիլիտլէնմիշ, կէօղլէրի եարը այըգ գալմըշ վէ վիճուտի սօնմուշ կիպի հարատքէթմիշ պուլունույօր խոր. միւսիւ Տաաթի պագըրըգ հէր քէսի մուավէնէթէ տավէթ խաէճէյի եէրատէ, զէվճէսինի գուճագույատագ եամթաղընըն իւզէրինէ վազ իիմտի. պատէհու մանանըն իւզէրինտէ պուլունան քիւչիւք պիր եօղ չանթատը իչինտէն պիր բուհ չիչէտի չըգարատագ գօնթէսին պուրնունա գօյատս, վէ չէղագլարընը օվմագա պաչլատը։

Պիր ազ սօնրա գօնթէս կէօղլէրինի աչարագ քէնտիսինէ կէլտի. միւսիւ Տաաթի սապին, պարիտ, վէ տէհչէթնաք պիր հալտէ զէվճէսինէ պագըգ սիւքիւթ խոյօր խոր. գօնթէս խէ.

— Նէ՞ըէտէյիմ, տէյու սօրատս.

— Խանէչնիգատէսինիզ, մանատամ.

— Նէ՞ օլմուշ.

— (Մուսթահզիյանէ վէ զօր իլէ կիւլէրէք.) Իչիէ թատրիֆի պէնիմ իչին կիւճ օլան չէյ պու տըրը մանատամ, պիլմէյիմ չէյ, սիպի շու բէչէրէնին եանընտատա պագըրմըշ պուլատուդում տըրը. բէնչէրէտէ այըգ խոր.

— (Վազատագը խաթըրլայարագ.) Ա՛, խաթըրմա կէլտի. պու կիճէ խատպատանատըմ. եամթաղատան գալգարագ բէնչէրէնին եանընտա գատար սիւքիւնտիմ, բէնչէրէյի այըրըմ, օ զէման գատվէթէտէն սիւչմիւշ խոմ.

— (Իպլիսանէ կիւլէրէք.) Գահս խաէրիմ քի պու հալէ կիւրճֆիմատ օլատուզունտա զէման սաաթ պէշ խոր.

Առէթա իմհամ տէմէք օլան պու քելիմէլէր մասամ Մարկըրիթ Տիւբօն (գօնթէս) իւզէրինէ աճիպ վէ շէոխա պիր թէէսիր իճրա իմիտ. գօնթէսն պու սէօզլէրի « Սէվտիյինիզ Ամանըն ճէրիհէտար օլարագ տէվրիլտիյի զէմանն պայըլտընըզ » մանասընը իմհամ իմմէյօ՛ր մու խոխ ։Գօնթէս, Ամանը սէվմէքտէ օլուդունը անլատըղը անտէ, իքրահ իմիտիյի զէվճի, ինանինտէ քէսպը էհէմմիյէթի իմմիշ, վէ նամուսընը մուհաֆազա էօլունտա քէնոխինի իճապարէ միւգիթէտիր պիր քիմսէ, պիր հաքիմ կիպի կէօրիւնմէյէ պաշլամըշ խոխ։ Մանանգիհ գասըն թայիֆէսի էն մուհիմմ զէմանդէրտէ պիրտէն պիրէ ագրընը պաշընա թօրլատագ խասսէյինէ մալիք օլտուգլարընտան, գօնթէս տէրհալ քէնոխինի թօրլայարագ պիր թամըրը պիգայտանէ իլէ.

— Նէ՞ պիլէյիմ, սասի տէօրթ միւ, էօգտա պէշ մի խոխ պիլմէյօրում, տէոխ։

— (Ադը ադը կիւլէրէք.) Ա՛հ, սիզ... պիլմէյօր... տուհուզ հա՛...

— Նալընըզ կիւնոխուզ օլտուդունը պիւյօրում։

— Նէ՞ իչին պիրիսինի չաղըրտնասընըզ։

— Նալընըզ հէվայէ իհթիյացըմ օլտուդունը զանն իմմիշ խոխմ։

— (Տըգգաթլա պագադագ.) Հէր հալտէ պէն սասի պէշտէ ֆէնալաշմըշ օլտուդունըզդա գանիյիմ։

— (Սաֆոխլանէ.) Պու գանտասընըզ նէ՞րէտէն կէլիյօր...

— Զիւնքի սասի պէշ բատտէլէրինտէ գալդըշ խոխմ, օտասընն տայիրէնիդին ալիճնտա օլտուդունը պիւիրոսինիզ. պուբատա պիր այագ սէօխ վէ պատէհու պիր տիւշմէ կիւրիւթիւսու իչիմմիշ խոխմ։

— (Կիւլմէյէ չալըշադագ.) Նէ՞ իչին էօգտըը չըգտասընըզ։

— Ձէտարէթ խոխմէտիմ...

— Հալ պու քի չիտոխ ճէտարէթ իմտոխինիզ։

— Պիր տէ պէնի պէքլէյօրսոր խոխ։

— Նէ՞րէտէ։

— Տօղրուտը մասամ հիչ պիր շէյի տէրհասթըր խոխմէտիյինիզէ թէտաճիւպ խոխյօրում...

Գօնթէս՝ Ամանը վէֆասի իմմիշ զանն իլլէտիյի ճիհէթիլէ, տէրունինտէ հասըլ օլան էլէմը ֆէվգէլատէյի սէզտիրմէյէրէք, վէ զէվճինին չիտոհէլէրինի իզալէ իմմէք խոխ էհթէյէրէք։

— Ա՛, չիտոխ խոխթրըմա կէլտի, տուէլլօ, օ ֆէլաքէթլի տուէլլօ...

— (Պիրագ շաշըրարագ.) Իչիթէ օ տուէլլօ իչին պէնի պէքլէյօրսոր խոխ։

— Էյ նէ՞ օլտու պագալըմ... պիր շէյ տէյի՛լ մի... եախօտ պիր ուֆագ ճէրիհա ալտը տէյի՛լ մի։

— Խայր մասամ, եանըլըյօրսունըզ։

— Ապըրճա՛ մը եարալը տըր։

— (Ծիզ չէօքէրէք.) Պէնտէ եանըլմըշըմ, տէլիգանլըյը սէվտիյինիզի զանն իլէ, բէնչէրէէն տուէլլօյը սէյր իլլէտիյինիզէ վէ Ամանըն վուրուլտուդունը կէօրէրէք պայըլտըղընըզա զահիպ օլմուշ խոխմ։

Մասամ Տասթի էօխս կիպի բէնկոխդ խոխ խէ տէ, քէնոխինի զագթ իտէրէք թիթրէք պիր սէտա իլէ։

— Տէմէք քի էօլմուշ տիր, տէյու մըրըլտանտը։ Գօնթէս մէզպուրէնին հրասիյաթը գալտիյէսինէ ակեսա օլմագ իւզրէ պիր տուզագ գուրմուշ օլուպ։

— Խայըր մասամ, Ամման վէֆասի իմմէտի, տէյինճէ, գօնթէս տուրուրընտան շաշըրարագ վէ տրթրգ քէնոխինի զագթ իտէմէյէրէք։

— Եաշա՛յօր, պէրհայաթ տըր հա՛, տէյու հայգըրտը։

— Էվվէ՛թ։

— (Մէսրուրանէ.) Պէրհայաթ օլտուն տա, օտայա կիրտիյինիզ զէմանն պէնի խոտպէր վէրմէյէրէք պէքլէտէսինիզ... ա՛հ միւսիւ, միւսիւ, պանտա նէ՞ տէրէճէլէտաե ըղթըրտագ վէրտինիզ։

Գօնթէս, գարշըբնատ պուլունան քիմնէնին ղէվճի օլատուղունը վէ տահա տիւնքի կիւն թահդիր էյլէմիյինի ունուտարագ գօնթըն էլլէրինի գավրայըպ, միւսթէրհիմանէ.

— Պէնի ալատաճմայօրսունըզ եա՛, տօղրու սէօյլէյօրսունըզ եա՛, տէյու պաղըրմասը իւղէրինէ, միւսու Տասթի պիր հիւտէթը պարիտանէ իլէ..

— Մաաա՛մ, աչըգը օլատուղունըզ քիմսէ էօլմէյէճէք տիր. (Ղայէթ աճը պիր սուրէթտէ կիւլէրէք.) Սիղ բէք գավխինիպ մատամ. Ֆագաթ էօրսըը գալպինէպ մէյտանէ չըգտը, չիմտի նէ իչին պայըլմըշ օլատուղունուզը անլատըմ, ատիյօ, տէյէրէք գարուչա տօղրու պիր ատըմ աթտը. ադաղընատան գայըրմըշ օլատուղու չէյին էհէմմիյէթինի հըրա իթմիշ օլան գօնթէս իսէ, հըլտըրըմ վուրմուշ կիպի պիր հալատէ գալմըշ իտի.

Գօնթի գարունըն եանընա վատըլ օլմուշ իչէն թէքրար ավտէթ իթտի, վէ հիւտէթինատէն զիյատէ պիր սիւքիւնէթը հալ իլէ.

— Մատամ լա գօնթէս Տասթի, պիր ատադըդա գօնուշմագուղմըղա միւսատատէ իտէ՛րմիսինիպ. եէմին իտէրիմ քի պու միւքէալէմէմիզ սօն գօնուշմամըզ օլաճադ տըր, տէտի. գօնթէս ճէվապ վէրմէտի. միւսու Տասթի իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Մաաա՛մ, կէօրիւէօրսունըզ եա՛, էմի իթմէյէ միւգթէէիր օլատուղում հալատ ըէճա իտիյօրում, տէյէրէք մուզաֆֆէրանէ սանատալեասընատա օֆուրտուգտան սօնրա, սաքինի վէ հապաքէթսիզ պիր հալատ քէնտինէ պագմագտա օլան գօնթէսէ սէրթ պիր նագտար ատֆի իտէրէք.

— Մաաա՛մ, էկէր իտիէրսէնիզ հէր իրիմիզինատէ սուբէթը հայաթըմըզը պիր գաչ քէլիմէտէ խուլասա իտէրէք պէյան իտէյիմ. պէնն սէրսըպի սէֆալէթէ վէ ըէպալէթէ տալմըշ իսան վէ գանուն նէ տիր պիլմէզ պիր հէրիֆ իտիմ. զայէթ նամէրսանէ պիր հիյլէ իլէ տէսթը իպտիվաճընըզը ալմադա մուվաֆֆագ օլմուշ իտիմ... պիր կիւն նէտատէթ

պաշ կէօսթէրտի. Նամուսը պիր ատէմ օլմայը, վէ քէնտիսինէ լայըզ օլմատըղըմ ղէվճէյմի սէվմէյի, վէ էվլատըմա գարշը սէղտալարը հիւրմէթ պիր բէտէրլիկը հայինի ալմայը իսթէտիմ. սիպի սէվտիմ, հէմ բէք չօգ սէվտիմ. չէքտիյիմ մէչադգաթը տէրուննի ճիհէթի իլէ ճէնապը Հազ տա գուսուրլարըմը աֆիվ իթտի զանն իտէրիմ... Ֆագաթ սիղ պանա գարշը բէք մէրհամէթսիզ պուլունատուղունը. գալպինէպի տայիմի օլարագ պէնիմ իչին գաբատաբնըզ. պէնն հիւրմէթ ու բայէթինիզէ լայըզ կէօրմէտինիզ. Եէքտիկէրիմիզէ էճնէպի կիպի գալտըզ, չինաքի էօյլէ իսթէմիշ իտինիզ. մատամ քի պէնիմ նէտատմէթիմէ գանատաթ իթմէտինիզ, պէնտէ ըղթըրսապը վիճատանիյէմէ սապր իթտիմ, լաքին պու կիւնէ գատար հուզուրունըզտա եաչմարան՝ չիմտէն սօնրա էմր իտէճէք տիր, տէտի.

Պու «էմր իտէճէք տիր» քէլիմէսի, մատամ Տասթինին կէօղէրինատէն զուրուր աֆէչէրի սըչրաթտը, մէղսուրէնին տուտագլարընատա թահդիրամիզ պիր թէպէսիւմ զահիր օլտու. մամաֆիհ հիշ պիր շէյ սէօյլէմէտի. գօնթի իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Մաաա՛մ, սիղ պէնիմ իսմիմի թաչըյօրսունըզ. պու իսմի լէքտար իթմէյէ հագգընըզ եօգ տըր. գանուն նազարընատա ղէվճինիզ օլատուղում ճիհէթի իլէ, վազիֆէնիզտէ գուսուր իտէրսէնիզ սիպի էօլտիւրմէյէ սէլահիյէթիմ վար տըր, տէտի, վէ ղէվճէսինի մէտհուշ պիր հալատ պըրագարագ օտատան տրչարը չըգտը.

Կէնճ գատընըն պիհուշ օլմասընա սէպէպ, ղէվճինին թէհտիտէլէրի տէյիլ իտի. խայըր, մատամ Տասթի օտագըգատա բէք մուղթատրըպ իտի. գալպինատէ բէյտա օլան չունամէչրու մուհտապէթ իչին հէման օ անտէ էօլմէք արզուսընատա պուլունույօրլար իտի. Զիրա քէնտի կիպի իֆֆէթէյի պիր գատընն իչին պիր եատպանճըյը սէվմէք, սէնէլէրճէ տիւչարը թահդիր էյլէմիյի զովճինին տէրճէսինէ թէնէզզիւլ իթմէք տէյին մի իտի.

Դօնթէս, մինթէվէֆա կօնթրան Տըլասինին մուհասէբինի իլէ էպէտ գալմինաէ հըֆզ իթմէք ընկէթինաէ խոր. ֆագաթ պիր գաչ կիւն սօնրա խաէյի սըհհէթ խէճէք օլան կէնճ վէ կիւզէլ Ադմանը սէվմէք, էվէլքի մուհասէբինին մահվը տիմէք օլսուդունան, կօնթրան Տըլասինին գաթիլինէ սաավէթ իթմէյէ հագդը օլմայաճադ, վէ պինաէն ալէյհ միսլ. Տասթի էօնիւնէ ամիրանէ տուրադ, խամինին նամուսընը մուհաֆազայէ տայըր սէօղ սէօյլէմէյէ վէ էմր իթմէյէ քէնդը իգթիտար խէճէք խոր.

Պիչարէ գաադընճըղազ, սաաթլարճա պու էլէմնաախ թէֆէքքիւրաթ իլէ վազըթ կէչիրտի. օ սըրատա քէրիմէտի կէլէրէք պօյնունա սարըլմըշ օլսուդունան, միսաֆադրադ օլսուդու տէրեայի պիհուչիտէն գուրթուլսուս. օ զէման էլինէ պիր գալէմ ալըպ աթիւզղիքը մէքթուպը եազարադ ղէվճինէ կէօնտէրտի.

«Միսիս»

«Պու սապահ, խէճէյիմիզ միքեալէմէ սօն օլաճադ սըր, տէտիյինիզէ հադդընըզ վար իմիշ, ֆիկ հադըդա չիմտէն սօնրա միյանէմիզտէ պիր քէլիմէ պիլէ թէլաֆֆուզ օլունմայաճադ սըր, սիզ թաասվվուրաթընընզը պէյան խինիզ, սըրա պանա կէլտի, պէն տէ էֆքէարըմը սըզ իթտէյիմ.

«Պէն, կէրէք սիզին իլէ վէ կէրէք եալընըզ Պաադ թէզք իթմէք սըզուսընաայըմ, եարըն կիտէրիզ, եախօտ կիտէրիմ, սիզ պանա դանունան պահա իթմինիզ. պունըն ֆայիտէսի եօգ սըր. պիր իֆֆէթլի գադըն դալպինին մէյլանընը մէն խէմմէզ խէ տէ, ադըընըն հէր գէման ահինդի տիր, Բարիզ ավտէթլէ էակինի կիտի եազայրդ, եանի պէն տէրս ուքէտէրիմ իլէ, սիզ տէ իթթէհիմինիզ կիտի վազըթ կէչիրիրսինիզ.

«Պէն գէվճէնիզիմ, պանա դօնթէս Տասթի տէնիյօր, չուպհէ իթտիլինիզ քիմսէյի պիր տահա կէօրմէմէկլիյիմի պու նամէ գադըը թալէպ խէպլիյիզ, պէնտէ թէհտիտաթընընը, իթտալընընը, թահդիրաթընընը, հաթտա հէր չէյտէն գիյատէ թահդիրամիզ կէօրտիւյիմ մուամէլաթը աչըգանէնիզի ըչտա իլէ, օ եօլտա հարաքէթէ ճիւրաթ իթմէյինիզի թէնպիհէ սէլահիյէթիմ վար սըր.

«Պէնիմ վազըըմ, վէ սիզին նամուսընըզ անճաք պու չարթլարընը տէվամը իլէ մուհաֆազա օլունապիլիր. էկէր սիզ տէրմիյան իթտիյիմ չէրայիթի ունութու խէնիզ, պէնտէ վազիֆէմի տէրհաճընը իթմէմէքտէ քէնտիմի մուխթար սանա խէճէյիմ.

« Ձաւխյենիզ
« ԴՕՆԹԼՍ ՏԱՍԹԻ »

Մաանամ Տասթի պու մէքթուպը եազըըգտան սօնրա եաթաղընա կիրտի. պիչարէ գաադընճըղազ չիտտէթլի պիր հիմմա նէօվպէթինէ թուխթուրմուշ իտի. մամաֆիհ ադշամ իսթի կիւճ հալ իլէ գալդարադ էրթէսի կիւն իչին ապիմէթ թէտաբիքաթընը էմր իթտի, մուամիլէյհա գաբուսընը գաբամընը վէ Ադմանըն հալինի սօրտուրմադ իչին արզու վէ եաախօտ ճէսարէթ խէմմէմիշ իտի. սաաթ սէքիզտէ գուրշուն գալէմ իլէ մուհարրէր աթիկ իւ զէքր թէզքիրէյի ալտը.

«Մաանամ.

« Մաանէմ քի իսթէյօրսունըզ եարըն կիտէլիմ, ֆագաթ հարաքէթիմիզ ադշամ իւզէրի օլաճադ սըր, օտա էկէր պիր աչ բահաթ օլուրսանըզ, զիրա բէզ զիյատէ բահաթըզ օտուդունուզը խըտմէթճիտէն խապէր ալտըմ, հարաքէթիմիզ էմր վէրտիմ, հէր նէ գաատար թաճիլ իսկյօր խէմ միզ իչին էմր վէրտիմ, հէր նէ գաատար թաճիլ իսկյօր խէմ տէ, ադշամնա գաատար պուրատա գալմադա իհթիյաճըմ վարսըր.

« Չէվճինիզ »
« ԳՕՆԹ ՏԱՍԹԻ »

13

Վագաա գօնթ, գէվճէհինին մէքթուպները ալըր ալմազ թէատրիքեամը սկիզբիյէ էմր վէրտիրտէն սօնրա, ըղմբրապը տէրունախինի թէապին իմմէք իւղէ ապչամ իւսթի գապինօյա ապիմէթ իւէ գումար մնասարնա թէգարրուպ իմմիչ իտի. սասի ան օլուպ օյունըն թամ գըզկըն վագթը իտի, օյունճուլար բէք չօգ օլտուղունատն նըսիբնատն գիյատէմ այագ իւզէրինէ տուրարագ ծինայօրլար իտի.

Մասանըն պիր թարաֆընտա օլուպ բէնկինին սօլկունլուղու վէ ազասընըն թիթրէգիլի ճիհէթի իւէ օյուն ըսթըլահընտա «Գայկըն» տէնիլէն թագըմնատն իտիլի անլաչըլան պիր շախա, պիւթիւն ճէպէրինի արաչտրըմըշ, վէ Ւէն տէվամ հիլի գումարհանէլէրինէ մնհվ օլմուշ օլան ճէհիմ պիր տէրվէթին պագըչէմի օլան իւշ լիրայը էլինէ թուքմուշ իտի, մէրգում պիր ազ թէրէտտիւատէն սօնրա թիթրէմէյրէք իւշ լիրայը նէշիլ չուհալը մնասանըն իւզէրինէ ամը վէրմէմի իւէ, օյունճը պաչը.

— Նէմի գըրմըղը գայպ իմմի, սիյահ գաղանտը... տէյու հայգըրտը. գումարպագըն սօն խամուտի օլան իւշ լիրա, բէք չօգ տէրվէթը ճէհիմէյի նուքմուշ օլան գումար չէգմէճէհինէ տիւշմիս.

Ո գէմանն չահատ մէրգումըն տուտագլարընտա մէճնունանէ պիր թէպէտիւմ կէօրինտիւ. պիր տագըդա ֆըրըտագ կիպի տէօնտիւրտէն սօնրա գօչարագ սալօնատն չըգտը վէ քէնտի քէնտինէ.

— Ախթըգ իչի պիթիրմէք լազըմ ատը, թապանճաղարըմը սամընդ տա բարտաներ տախի գայպ իմմէգտէն էվվել տիյարը ախրէթէ կիմմէք էվլա ատը... տէյէրէք, գաղի-

նօնըն գաբուսընտան չըգտըղը սըրտտա, գայէթ կէնճ պիր քիմնէ հօլունը քէտիխինտէ, գումարպագ.

— Հօլ վէր, տէմէի իւղէրինէ, գումրալ տայը, օրթա պոյու, պըյըդ վէ սագալընդ օլուպ պաչընտա պիր հօլ գասդէթի պուլունան կէնճ.

— Տուրընդ, պիր քէլիմէ, ինտան, ինթիհար իմմէյէ կիտէր իչէն, պիր նասիհաթ տինլէմէյէ վագթը օլապիլիր, տէտի.

Գումարպագ տըգգաթլա մնհամիխինէ պագըդ էրթէք գըյաֆէթինտէ պիր գատըն օլտուղունը անլայարագ.

— Նասիհաթ նէյէ՞ հարար, (Պիր ազ տիւշինտիւքտէն սօնրա.) Պէնտէն նէ՞ իսթէյօրտունդը, տէտի.

— Սիղէ պիր նասիհաթ վէրէճէյիմ.

— Հօլմէյէ կիտէն պիր քիմնէնին նասիհաթէ իհթիյաճը օլմ՞ը մը.

— Պէլքի օլուր... միւսիւ լը վիգօնթ տը Ր...

— Սիղ իամիմի նէ՞ըէտէն պիրիյօրտունդը, սիղ քիմնինիղ.

— Պէն թէատրիւֆ հախտա թալիյիմ, հանկըսընը իսթէրսէնիղ էօյլէ ատտ իտինիղ.

Գումարպագլար ումումէն էֆքէարը պաթըրէյէ գանի օլտուգլարընտան, պիր տագըդա էվվել հայտիքընտան վոգ կէչմիչ օլան պու քիմնէ գարչընընտաքինէ իմմինտտըղ սուրէթէտէ պագըդ պիր տատմ կէրի չէքիլէրէք.

— Ֆիլ հադրդա... թէատրիւֆ... օլմայտընդը, տէտի.

— Սիղին իչին էվվէթ.

— Պէնտէն նէ՞ իսթէյօրտունդը.

Ձինայէթի ճէմիյէթի խտպիսէի ազատընտան օլուպ, պիւթիւն աէրվէթինի գումարտա գայպ իմմիչ օլան վիգօնթ տը Ր... գարիյնի քիրտամըն խտթըրլտրընտան չըգմամըշ տըր զանն իտէրիղ, իչէթ պու տատմ օ իտի.

Վիգօնթըն սէտի թիթրէմէքտէ վէ թալի օլտուղունատն պահա իտէն քիմնէ պիր տվուճ ալթըն վէրիրտէ թէքրար գու-

մարխանէյէ ամէնէթ խեր իւմիւտի վահիմինէ գաբըլարագ, էլլէրինի աչմագտա խոր. շախաը մէճհուլ.

— Ապգամ սըրա կէլ, տէյէրէք, վիգօնթը ճաատէնին թէնհա պիր մահալինէ կէօմիւրիւպ.

— Սիզէ թէսաուֆ էլլէտիյիմ զէմանն ինթիհար իմմէք իչին խանէնիզէ ամէնէթ խէյօր խոնինիզ, տէյի՞լ մի, աէտի.

— Էվէ՛թ, թապանճալարըմ սապահտան պէրի տօլու տըր.

— Նի՞չին էօլմէք իսթէյօրսունըզ.

— Զիւնքի պիր ֆըրանգ պիլէ բարամ գալմատը.

— Ենինէ գումար օյնայապիլմէք վէ ևիրմի օթուզ պին ֆրանգա աէօթրէա օլմագ իչին նէ՞ վէրիրսինիզ.

— (Կէօղլէրի գամաշըպ հայդըրատագ.) Օթուզ պին ֆըրա՞նգ մը. ա՛, էկէր չէյթան խէնիզ աերհան պիր բաղարըզ խոէյիմ, հայաթըմ սիզին ոլսր.

— (Ուսնուգլարընը գալդըրատագ.) Հայաթընըզ հիչ պիր վագըթ պու պահայը տէյմէզ, պունտան պաշգա պէն չէյթան տէյիյիմ. ֆագաթ էկէր ևարըն սապահէյին օթուզ պին ֆըրանգա մալէք օլմագ իսթէրսէնիզ...

— (Հէր նամուսըզլըղը կէօզէ ալտըրմըշճասընա.) Բէք էյի, նէ՞ ևարմագ լազըմ տըր.

— Տինլէ, ալէն գաթան պէնիմ քիմ օյաուղումը պիլէմէզ վէ պիլմէյէճէքսին. ֆագաթ պէն սիզին քիմ օյաուղունըզը պիլիրիմ. կիւն պէ կիւն պիլտիյիմ սուրէթը մայիչէթինիզի նագլէ լուգում կէօրմէմ. անճագ իյճագ իսէն գըամընա տայըը պահա խոէճէյիմ. սիզ պիր ճէմիյէթը միւտհիչ ազասընատան իսինիզ, տէյի՞լ մի...

Վիգօնթի սիւրաթլա նէրինատէն գալգատը. շախաը մէճհուլ իսէ սէօգիւնէ տէվամ իլէ.

— Գու ճէմիյէթի նէտու քիչիսէն միւրէքքէպ իսի, տէյի՞լ մի.

— Բէք տօղրու, ֆագաթի սիզ գունը նա՞սըլ պիլիյօրսունըզ.

— Օրտաը սիզէ լազըմ տէյիլ, սիզտէն հէր պիրինիզ քէնտիսինէ մահատա պիր տարպէյէ մալէք իսի, տէյի՞լ մի.

— Էվէթ.

— Սիզինքի թամ պօղազտան պիր գըլըճ տարպէսի իսի. էօյլէ պիր տարպէ քի, ինսանըը էօլսիւրմէզ, ֆագաթ տայիմի օլարագ աէտասընը մահվ իսէր.

— (Գաչընը սալլաճարագ.) Էվէթ.

— Իչթէ օ տարպէյէ իհթիյաճըմ օլտուղունատան անը սաթըն ալըյօրսում.

— Սի՞զ մի.

— Էվէ՛թ, օթուզ պին ֆըրանգ պէտէլ իլէ. չիմտի սիզէ օ ատէմի կէօսթէրէճէյիմ, պիր պէհանէ իլէ մէրգումը տէրհալ թահգիր իլէ տուէլլօյա տամէթ իսէբսինիզ. մէրգում էկէր սիզի էօլսիւրսէ, չիմտի իճրա իմմէյէ կիմթսիյինիզ չէյին զահմէթինատէն սիզի գուրթարմըշ օլսր.

— Էկէր պէն անը էօլսիւրսէ իսէմ.

— Էլինիզէ պիր շէյ կէշմէզ, մէրգումըն հալընըզ աէտասընը զայագ իմմէսինի իսթէրսէմ, էօլմէսինի արզու իմմէմ. պիր ատէմին հայաթը հիչ պիր վագըթ օթուզ պին ֆըրանգ տէյմէզ.

— Սէտասընա պու գատար էհէմմիյէթ վէրսիյինիզ բէք զարիպ տիր. նէ հալ իսէ, օ ատէմի կէօսթէրինիզ.

— Կէլ չիմտի կէօրիւսիւն, տէյէրէք, վիգօնթը ալըագ գումարսանէյէ կէօմիւրսիւ. շախաը մէճհուլ գումար մասասընը կէօզէն կէչիրսիքսէն սօնրա, վիգօնթըն գուլաղընա էյիլէրէք.

— Տուէլլօյա տամէթ իսէճէյինիզ ատէմ, պէնիմ իչին գումար օյնամասընը ըէճա իլլէյէճէյիմ քիմսէ տիր. ատիյո չինքի պէնի արթըզ կէօրէմէզսինիզ, ֆագաթ պու ագշամ օթէլէ ամէթէթ իմտիյինիզսէ պիր մէքթուգ պուլաճագ սընըզ աէրսունինատէ պուրատա պանքէրլիք իմմէքսէ օլան վ... վէ շիւրէքքեաը նամընա օթուզ պին ֆրանգլըգ պիր չէք պուլուրսունըզ. էկէր ևարըն բաղարըզըմըզ վէճհէյէ վատինի-

զի իճրա խաէբանիզ, բարալար թէմամի իլէ թէտիյէ օլունուր տէյէրէք, մնաանըն եանընատա օթուրմադատա օլան գօնթ Տաօթիյի թէգաբրուպ իթմաի, վէ էլինի մուհաիլէյհին ումուդունա գօյարագ.

— Աֆիվ խաէբանիզ միւսիւ, պօյուտ գըսա օլտուդու ճիհէթլէ օյունը կէօրէմէյօրում. լութֆէն շու լույի ալթունըննը ալյահա գօ՛րմուրընըզ. տէյէրէք, պիր լիրա ուզաթտը. միւսիւ Տաօթիի լիրայը ալադագ մնաանըն իւզէրինէ գօյատս. ախյահ գազանտը. գօնթ լիրալարը ալըպ տէլիդանըլյա թագտիմ իլէ.

— Գազանտընըզ միւսիւ, տէտի.

— Թէչէքքիւր խաէրիմ միւսիւ, վաաէթանըզըա գազանտըմ... ձէնաազը Հագգ սիզէ միլքեաֆաթըննը վէրիր, տէյէրէք օրատան սավուշուպ կէօզէն նիհան օլատս.

14

Վիգօնթ տը Ր... տուէլլօ խոճէյի քիմսէնէյին գօնթ Տաօթիի օլտուդունը կէօրմէտի իլէ տիւչարը Հայրէթ օլատս. օթուդ պին Ֆըրանգ մէգապիլինաէ պօզագընա պիր գըլըճ ատգմադը տէրիւհաէ իլլէտիյի ատէմին, պիր ղէմանն ճինայէթ ճէմիյէթի ազասընատան վէ բիւֆէդաընատան օլտուդունը տիւչինաի, օ ղէմանէ գատար վէգայիյի հայաթիյէյէ թէսատտիֆ նազարըլըլա պադարագ գուտրէթը իլահիյէյէ իման կէթիրմէտիդ օլան վիգօնթ, քէնատի քէնատինէ.

— Աճէպա պիր գուտրէթը Բագդանիյէ վա՛ր մը տըր, տէտի.

Վիգօնթ տէրիւհաէ իլլէտիյի իշին իճրասընատա պիր ազ թէրէտտութա իթմէքտաէ իչէն, օ սըրատա մնաանըն իւզէրինաէ սայըլան ալթունլարըն նէֆհանիկ սէտասը գուլաղընա վատըլ օլուպ, քէնատի քէնատինէ.

— Օթուդ պին Ֆրանգ. պիր ազ ագըլը տաավրանըր, իչի այ պէլդի տահա պիյատէ օյնայագիլիրիմ... պիրտէ քիմ պիլիր պէլդի գազանըրըմ... տէյէրէք, գօնթըն հօլու իւզէրինաէ պուլունմադ իչին կիտատպ գաբունըն էօնիւնատէ տուրատս.

Գօնթ Տաօթի օ ղէմանէ գատար նէթմէյէ պին Ֆըրանգը միթճաավուզ պիր բարա գազանմէյէ օլտուդու հալտէ սաբնատան չրգմադ իւզրէ իչէն, վիգօնթ տը Ր... տուտագլաբընատա ացը պիր թէպէսիմ օլտուդու հալտէ միւսիւ Տաօթիյի գարշըլայարագ.

— Սագահլար խայր օլսուն գօնթ, տէմէսի իւզէրինէ, միւսիւ Տաօթի մէրգումը թանըյարագ պիր ատըմ կէլի չէքիլտի, վէ չիտատէի իլէ.

— Նէ՞ խաթէ յօրատսուն, տէտի.

— Սիզի իլէ գօնուշմագ.

— Աֆիվ խաէբանիզ, սիզին իլէ գօնուշաճագ պիր շէյիմ եօգ տըր զանն խաէրիմ.

— Գօնթ, սիզ չիմսի օյունատա գազանտընըզ.

— Նէնիզէ՞ լազըմ.

— Հալ պու քի պէն զիյան իթմտիմ.

— Եօգսա պէնատէն խաթիգրա՞զ մը իթմէք խաթէ յօրատսուն.

— Խայր, ֆագաթ սիզ գազանտընըզ պէն զոյագ իթմտիմ, սէպէպինի պիլի՞րմիյինիզ.

— Գէնիմ թաւիյիմ վար իտի, սէպէպի պու տըր.

— Էօյլէ տէյիլ, սիզին ուզուրատուզուզունըզ պանա թէսիր իլլէտիյի ճիհէթլէ զարար իթտիմ.

— (Թէաճիւպլէ կիւլէրէք.) Գու թէսիր պիլմէքտիզին օլմուշ տըր. աֆիվ խաէրսինիզ.

— Օ՛, ատագր խոինիզ, տահա սէօզիւմ պիթմէտի, պու սագահ պիր ֆալճըյա կիտէրէք սօրատում.

— Ա՛, սիզ էօյլէ շէյլէրէ ինանը՞րմըրընըզ եա՛.

— Էվվէթ, ֆալճը պանա սիզի էօլտիւրիւրտէմ թաւիյիմ տիւզէլէճէք տիր տէտի. պինատէն ալէյհ սիզի էօլտիւրմէք խաթէրիմ.

Գօնթ պիտա իմիմկայար գարշըբնաագրինին եւ ւգիւնէ պադըպ թիմիրէտի. Ֆագաթի գալպի օ աէրէճէ մէճրուհ վէ օ գատար հայաթըննան պըզմըշ իտի քի, վիգօնթըն թէքլիֆինէ մաղմանանէ պիր թէպէասիմ իլէ գապուլ իտէրէք.

— Էլհասըլ տուէլլօ իմմէք ադրուարնաա իսէնիզ, թէքլիֆինիզի բէտա իմմէյէ պիր ադպէպ կէօրէմէմ. պէն տահի ադնին կիպի հայաթտան պըզմըշ թագրմանըմ. մէտարը մայէհիմիզի գըլըճ իլէ թէատրէք իտէն պիզիմ կիպի ատմէլէրին, գըլըճ իլէ էօմիլէրի պէյքի մուդիէզայի իւլահիյէ տիր, էկէր սիզ պէնի էօլտուրմուր իսէնիզ, պիր տիկէլտէ սիզի էօլտուրմուր.

Զինէնի դումարա տայմըշ օլտուդունտան, գօնթըն ադօզէլէրինին նըսֆընը անլատադտա օլան վիգօնթ.

— Իհմիմտալ, ատյու ճէվապ վէրտի.

— Ատաթ գաչտա.

— Եարըն տապահէյին տատի եէտիտէ.

— Շահիտլէրինիզ վա՞ր մը.

— Թայր, Ֆագաթ պուլուրում.

— Բէք էյի եարըն տապահ Լիյշթէնտալ գարիյէսինտէ մանատթըրըն արդասընտա.

— Իյիյէ օլսուն.

Մէրգումանն եէքտիկէրինի ադլամիյարադ այրըլըըար. վիգօնթ, իգամէթի իյլէտիյի Օթէլ տը Ֆըրանսէ ադիմէթի իյլէտիյինտէ, կարաճն մէրգումա.

—Միսիս, ահուպապանըզտան իչի զաթի օտանըզտա սիզի պէկլէյօր, պիրտէ մէքթուպունըզ վար; ատտի.

Վիգօնթ, ահպապը օլմատըդընտան, պու իչի քիշինին քիմ օլտուդունը հէմ ախուշլանմէքտէ, վէ հէմտէ մէքթուպըն զարֆընը այմագտա իտի. զարֆըն տէրտունինտէ օթուզ պին ֆըրանգլըդ չէքի պուլտու. պատէհու օտատընա չըգարադ հիչ թանըմատըդը իչի քիմսէյի ադլամիյատը. պունլար թագրիպէն գըզդ եաչընտա էամէր չէհրեմի վէ եագըշըդը քիմսէյէր իտի. մէրգումանտէն պիրի քէլամէ ադազ իլէ.

— Միսիս լը վիգօնթ, եարըն գօնթ Տատթի իլէ տուէլլօ իտէճէյինիզի պիլիյօրում, պիզ սիզին չահիտլէրինիզիզ, ատտի.

Վիգօնթ, էրքէք գըյաֆէթինտէ օլուպ գօնթ Տատթի իլէ տուէլլօ իմմէք իչին քէնտիսինէ օթուզ պին ֆըրանգ վատա իսէն գատընա, քիմ օլտուդունը սօսմատըդը կիպի, պուընլարտա տա ներէյտէն կէլտիքլէրինէ վէ քիմ օլտուգլարը-նա տայըր հիչ պիր շէյ սիւպ իմմէտի. Շահիտլէրտէն պիրի.

— Թամ տատի այթըտա պիր արապա իլէ պուրայա կէլիր. վէ պէրապէր պիր չիֆթ տէ գըլըճ կէթիրիրիզ տէյէրէք, գումարպադը ադլամիյարադ ադիմէթի իմմէտիրէր.

Պու էտնատէ միսիս Տատթի, Մաժէօր Արլէֆին գաբտընըն չալըյօր իտի. Մաժէօր իսէ Արմանըն էտմադը եանընտա իտի. Արման իմմալէտը մատրինին, ալտըդը էմրին մուխալիֆի օլարադ շիտատէթլիճէ վուրմասընտան, ուսուդընտան ադըրճա մէճպուհ օլարադ եամադտա գալմադը մէճպուր օլմուշ իտի.

Գարիյինի քիրատըն մալիումի օլտուդու վէճճլէ ճէրրահլըդտա մէհաբէթի օլան Մաժէօր, եիւզ պայը Լամպէնի թէատավի իյլէտիյի կիպի, պու եարէյի տէ տըդգաթլա պադմըշ վէ աէքիզ կիւն սօնրա Արմանըն եամադտան գալգաճաղընը պէյան էյլէմիշ իտի.

Գօնթ Տատթինին վիրտատ էտնասընտա, Արման մէտուրանէ պիր իտավ իլէ Մաժէօր Արլէֆ իլէ գօնուշմայօր իտի. Մաժէօր այադա գալգադադ.

— Սէֆտա կէլմինիզ գօնթ, տօսթունըզ Արմանը կէօրմէք իչին թէչրիֆինիզ մուճիպի թէչէքքիւր տիր, ատտի.

Գօնթ, Մաժէօրին էլինի թուդադտագ Արմանը պայը իլէ աէլամիյատըդտան սօնրա.

— Նասըլսընըզ միսիս Արման, ատտի.

— Զօգ էյիյիմ տօսթում.

— (Անը պիր թէպէասիմ իլէ.) Զանն իտէրիմ քի պու

զկայարէթիմ պիր վէտա զկայարէթի օլաճագ տըր։

— Նասըլ կիտիյօ՛ըմուսունըզ։

— Նարըն ագշամ զէվճէմիէ պէրապէր կիթմէ՛ք ֆիքրինէ՛յիզ։

— Բարիզէ՛ մի։

— Էվվէթ, ֆագաթ գաուէր իսթէրսէ պաշգա տիւրլիւ եաբապիլիր, պիրա սիզին կիպի պէն տէ եարըն վուրուշաճաղըմ։

Մաժէօր. -(Բէմսիլի հայրէթլէ.) Սի՛զ մի, քի՛մի իլէ, նէ՛ իչին։

— Այունաաքի չանարմուսան հիսաէթլէնմիչ օլան թալիսիզ պիր օյունճու իլէ, չիմոի զկայարէթիմինէն մագասա նէ օլսուդունը անլատըրըզ զաննն իսթէրիմ։

— Պէն շահիտինիզ օլուրում, էկէր միւրաճաաթի իսթէճէ՛ք պաշգա պիր քիմսէնիզ եօգ իսէ, Ինկիլիզերա օթէլինաէ սաքին Ամանեաալը պիր իսթիյար եիւզ պաշը տօսթում վար տըր, մունաֆիլէյհին պու խըրամէթի մէճպուռնէն գապուլ իսթէճէյինէ չիւպհէ իսէմէմ։

Միւսիւ Տասթի պիր գաչ սագըգա գաուար տահա գօնուշարագ խանէսինէ ավաէթի իլէյիսի, զէվճէսինին իւզէրինաէ նէօվպէթի օլսուդու հալաէ եաթմագտա օլսուդունը խապէր ալսը, վէ օտասընա կիրմէյէ ճէսարէթի իսէմէյէրէ՛ք քէնաի օտասընա գարաճաղը։

Միւսիւ Տասթի, Մաժէօր իլէ պէրապէր Ամանըն նէզտինաէն չըգար չըգմագ տիկէր պիր գաբու այըլարագ սիյահ էլտիվէնլի գաուըն կէօրիւնտի. մէզպուրէ եաթագըն եաընընա օթուրուպ տէլիգանլըընըն էլինի թուխարագ։

— Գու ագշամ նա՛սըլսընըզ տօսթում, տէմի։

— (Սուրուրընատան թիթրէյէրէ՛ք.) Հիչ պիր ադը տույմայօրում, մաաէմ քի սիզի կէօրիյօրում հիչ պիր շէյիմ եօգ։

— Հայման իթաէեալը, էմրիմէ մունտալիճ հարաքէթ իլէտի, ագ գալըը սիզի էօլսուրէճէ՛ք իտի։

— (Կիւլէրէ՛ք.) Պէն տէ սիզին իչին էօլմուշ օլուր իտիմ...

— (Լլինի սըդարագ.) Սիզ ալիճէնաագ պիր չօճուգընըզ, պանա կէօսթէրտիյինիզ իթաաթէն տօլայը սիզէ պիր կիւն միւքաֆաթ վատա իսէրիմ... Ֆագաթ չիմոի եաչամանըզ, վէ գօնթէս թարաճընատան սէվիլմէ՛ք իչին, պէրհայաթ գալմաընըզ լազըմ տըր։

— (Թիթրէյէրէ՛ք վէ բէնկի աթարագ.) Ա՛, պու գաուարը քեաֆի տէյի՛լ մի։

— Խա՛յր։

— Տահա նէ՛ լազըմ։

— Մէզպուրէնին սիզի սէվմէսի լազըմ տըր, լազըմ տըր քի... (Պիր ազ թէրէտաիւտ իլէ.)

— Խայր, նէյէ եարար, իճրա իսէճէյինիզ թօլըն էտըրընա սիզի վազըֆ իթմէ՛ք նէ լազըմ, պէլքի ճէսարէթինիզ զայագ օլուր։

— (Թիթրէյէրէ՛ք.) Տէմէ՛ք քի պու Լօզ բէ՛ք չիրքին պիր շէյ տիր։

— Խայր, ֆագաթ նիհայէթինէ գաուար կիթմէ՛ք իչին պէնի զկյաուէ սէվմէնիզ լազըմ տըր։

— Օ՛, սիզի սէվէյօրում...

— Օ հալուէ պանա իթաաթ իսէճէ՛քմիսի՛նիզ։

— Շիւպհէնի՛զ մի վար։

— Խայր, իթաաթընըզա էմինիմ. իւզէրինիզուէ սըթմա օլսուդունատան արթըգ բահաթ իթմէնիզ լազըմ տըր. Ալլահա ըսմարլատըգ։

Սիյահ էլտիվէնլի գաուըն Ամանըն աթէչլէր իչինէ պուլունան աչընընը էօրտիւքտէն սօնրա օտաուան տըշարը չըգար վէ իւսթի գաթա չըգարագ Մաժէօր Ակլէֆին օտա գաբուսընը վուրուտու. Մաժէօր գաբուլը աչարագ սըրաուա բաղմագընը սուստագլարը իւզէրինէ գօյարագ։

— Սէս չըգարմայարագ կէլինիզ... տէյէրէ՛ք, մունաֆիլէյհայը գարէօլանընն արգաընա կէօթիւրտի վէ տիվարէ սօղրու էյլէրէ՛ք։

— Գագըննըզ, տէտի։

Մաժէօրըն կէօսթէրտիյի մահալտէն պիր ղըյա կէօրիւնիյօր իտի. պու գիյա միւսիւ Տասթինին խանէսի իլէ արա եէրատ պուլունան տիվարտե մէհարէթլե իսլալ խոխմիշ օլան պիր տէլիքտէն կէլիյօր իտի։ Պու տէլիք պայ աչատա գօնուլմուշ պիր խուն չէքիլինտե օլուպ, Մաժէօրիւն օտասը իլէ մատամ Տասթինին օտասը միյանընտա աչըլմըշ օլարագ, գօնթէսին օտասը ճիհէթինտէն պիր րէամ չէրչիվէսինին թամ եանընտա թէսատուֆ իթմիշ օլտուղունատան կէօրիւնմէյօր իտի։

Պու տէլիք վասէթասը իլէ մատամ Տասթինին օտասընտա խաֆիֆ սէալէ սէօյլէնէն սէօզլէր պիլէ իշիտիլիր, վէ հաթտա մատամընըն եանթադը վէ օթուրտուղու սանտալեասը կէօրիւնմէքտէ իտի. իշթէ պու տէլիք վասէթասը իլէ տիւն կիճէ զէվճ ու զէվճէ միյանընտա կիւզէրան իտէն արպէտալը. միւքեալէմէտէ, Պատտէն ադիմէթի իշին վէրիլէն գարարը սիյահ էլտիվէնլի գատըն կէօրմուշ վէ իշիթմիշ իտի։

Սիյահ էլտիվէնլի գատըն կէօղունի տէլիյէ վազ իլէ Մարկըրիթ Տիւբօնըն (գօնթէս.) եանթադը իւզէրինտէ օթուրուպ աղլամագտա օլտուղունը կէօրտիւ, Մաժէօր գօնթէսին աֆվընը իսթիրհամ գըլըգը պիր թավրը միւսթէրհիմանէ իլէ.

— Նէ՞ տէրէճէլէրտէ սէվէյօր, տէտի իսէ տէ, սիյահ էլտիվէնլի գատըն պիր չէյ անլամամըշ կիպի կէօրիւնտի, պիր գաչ սանիյէ սոնրա Մաժէօր.

— Եարըն գօնթէ էօլէճէ՞ք մի, տէտի։

— Խա՛յր։

— Էօյլէ իսէ նէ՞ օլաճագ։

Սիյահ էլտիվէնլի գատըն իճրա օլունաճագ չէյլէրէ տայըր մալիւմաթ վէրէճէյի սըրատա, գօնթէսին օտասընտա խաֆիֆ պիր կիւրիւլթի իշլէտիլտի, օտանըն գարուսընա իբի տէֆթա վուրուլմուշ իտի, գօնթէս մուղթասրըպանէ վէ գուվվէթսիզ պիր սէտա իլէ.

— Ռի՛մ տիր օ՛, տէտի իսէ տէ, ճէվապ վէրիլմէյուպ գարու աչըլարագ գօնթի կէօրիւնինճէ, գօնթէս պիրտէն պիրթ օթուրտուղու եէրտէն սըչրայարագ, վէ ղէվճինին պու տէրճէ ճէսարէթինէ թէճաճիւպ իտէրէք.

— Սիզ, միւսիւ պիզսինիզ հա՛, տէյտու հայգըրսը.

— (Պարիսանէ.) Էվվէլթ պէնիմ.

— Զըգ . . . չըգ . . .

— Սիզէ պիր չէյ սէօյլէմէքլիյիմ լազըմ տըր.

— Պէն սիզի տինլէմէք իսթէմէմ.

— Պէլքի եարըն կիտէմէյճէճիմի իհսարէ կէլտիմ.

— Օ հալտէ պէն եալընըզ կիտէրիմ . . .

— Կիտէմէյճէճիմին սէզէպի տէ եարըն տուէլլօ խէճէյիմ տիր. պունըն իչին պու սահթատա օտանըզա կէլմէյէ ճէսարէթի իթտիմ . . .

— (Եաչդըն պիր հալտէ.) Տուէլլօ՞մ խէճէքսինիզ, նէ՞ իչին, քիմի իլէ, եօգսա . . .

— Օ՛, բահաթի օլուն մատամ, բահաթի օլուն, Ադնան իլէ . . . եախօտ տահա տօղրու Ադնանընըզ իլէ տէյիլ.

— Պէնի թահգիր իտիյօրսունըզ միւսիւ.

— (Տէվամ իլէ.) Օյունատա պէն գազանըզ օ զայղ իթտիյի ճիհէթիլէ էօնիմէ չըգըզ զավզայէ գըյամ իտէն պիր կէնճ մէճնուն իլէ վուրուչաճագըմ.

— Տուէլլօ թէքլիֆինի գապուլ իթտինի՞զ մի.

— (Լախուպալանէ.) Օ՛, հայաթըն նէզտինտէ հիչ էհէմմիյէթի օլմատըղը ճիհէթիլէ գապուլտե թէբէտտուա իթմէմտիմ, պիր քէրրէ էօլուպ կիթմէք, հէր կիւն հէր սահթ էօլմէքտէն էվվա տըր.

— (Միւթէէսիր օլարագ.) Ձագաթի էվվատընըզ նամընա սիզի տուէլլօտան մէն իտէրսէմ.

— (Մադմազանէ կիւլէրէք.) Շիմտի վագըթ կէչմիշ տիր, էկէր կէրի տէւրատամ պէնի ալչագ զաննի իտէրլեր . . . նէզտինտիզ կէլտիյիմ զաթէն էվվատընըզտան պահա իթմէք իչին տիր.

— Տիեզերքում միւսիւ ։

— Մատամ, հրսոը գապլել վուգում պանա էօլէճէյիմի պիլտիրիյօր, պինաէն ալէյհ չիմոի վասիյէթնամէմի հապտըմ. (Պիր քեաղըտ ուզատարագ .) Իչմէք, չիմոի սիզան բէճա խաէճէյիմ պիր չէյ գալմըշ տըր ։

— (Մուղթարըզպանէ .) Սէօյլէյին միւսիւ ։

— Լիկեր պէն էօլիւրսէմ, Պատը թէրք խաէրսիզնիզ, տէյիլ մի ։

— Վատ խաէրիմ։

— (Մատամը մնաղրուրանէ սէլամլայարագ .) Օ հալտէ ատիյօ , մնատամ։

Գօնթ արգասընա պագմայարագ գաբուտան չըգտը. գօնթէա խաչ հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէյէրէք սաքիթ գալտը ։

* * *

Գօնթ օտասընա ավտէթ իթմէի. Ֆագաթ հաթադընա կիմմէյտա սապահա գատար թէէհհիւլինին իլգ իբի սէնէյի տիւշինմէյէ պաշլատը. սապահա տէյին ույուհամամըշ օլան միւսիւ Տասթի, սաաթ պէշ պուչուգտա չահիտլէրինին նէզտինէ ապիմէթ իթմէք իւզրէ օտասընատան չըգտը ։

Մաժէօր Ալլէֆ իլէ Ալմանեալը եիւզ պաշը, Լիյլթանթալ ճաստէսինտէ կէղինիյօրլար իսի. Մաժէօր, գօնթատղունտա պիր չիֆիթ գըլըճ պուլունան Ալմանեալը զապիթի ատլէուտալ թագտիմ իյլէմի. պատէհտա գօնթ չահիտլերի իլէ պէրապէր տուէլլօ մնահալինէ ապիմէթ իթմիլէր ։

Վիգօնթ տը Ր... իլէ օթէլտէ պուլտուգու իբի չահտը մէճհուլ տուէլլօ մնահալինէ էվվէլճէ կէլմիշ իտիլեր. իբի մուխասիլեր եէքտիկերինի սէլամլայարագ սէրհալ տուէլլօյա պաշլատըլար ։

* * *

Մատամ Տասթի օ կիճէ կէօղլերինի գաբատմամըշ իտի. ղէվճինին վուրուշճաղընը խապէր ալտըղը զէմանատէն պէրի ։

սէվմէտիյի վէ թահգիր իլլէտիյի պու ատէմին, կիրիֆթարը թէհլիքէ օլմասընատան գօրգույօր իտի. էվվէ՛թ, նազարընատա սէզավարը թահգիր կէօրիւնէն միւսիւ Տասթի, գօնթ իչին, տուէլլօյա կիմմէտիյի սըրատա զէվճի վէ էվլատընըն բէտէրի օլտուղունը տիւշինէրէք իթիպար գազանմըշ իտի ։

Գօնթէա պու հալ իլէ սապահ իստուպ, գօնթըն ավտէթինի կէօրիւյօրում իւմիւտի իլէ հէր տադըգատա ճաստէյէ նազըր օլան օտանըն բէնէյէրէնէ գօշույօր իտի ։

Իլհասըլ ուզագտան պիր արապա կէօրիւնտիւ, պու արապա վիգօնթ իլէ շահիտլերինի տուէլլօ մահալինէ իյատ իտէն թալիգա իտի. արապա տօստօղրու կէլէրէք գօնթ Տասթինին գաբուսը էօնիւնտէ տուրատու, արապատան պիր ատէմ էնտի, պու ատէմին Մաժէօր Ալլէֆ օլտուղունը թանըտան գօնթէա ճանիսըրաշանէ պիր սէտա իլէ ։

— Ա՛, պանա խապէր վէրէճէյինիզ չէյ պիլիյօրում, ղէվճիմ վէֆաթ իթտի, տէյի՛լ մի, տէյու հայդըրմասը իլէ, Մաժէօր ։

— Խայր մնատամ, թէլաշ իթմէյին, ղէվճինիզ զայէթ աղըր պիր տուրէթտէ մէճբուհ օլտուղունտան, պուրայա նազիլ միւսիւն օլմասընը ճիհէթիլէ, օրատա պիր խանէյէ կէօթիւրտիւք, տէտի ։

— Ա՛հ, կէլինիզ... կիտէլիմ... պէնի ղէվճիմին էտանըտնա կէօթիւրինիզ։

15

Իճրասընը պէյտն իլլէտիյիմիզ տուէլլօտան գըրդ սէքիզ սաաթ սոնրա գումարպագ պէտապահտ վիգօնթ տը Ր... բօստա սրապատը իլէ Պատ չէհրինի թէրք իթմիշ իտի. պու ադիմէթին սէպէպինի գարիյնի քիրատէ պիլտիրճէյիզ, վիգօնթ սաաթ եէտիտէ տուէլլօ իթմիշ վէ տահա իւչինճի

հարաքեթեռէ գօնթ Տասթի պօղաղընաան ապրը սուրէթռէ մէճրուհ օլարագ տիւշմիւշ իտի ։

Վիգօնթ , իրթիւրեապ իյլէռիյի ճինայէթին պէտէլինի ալմագ իչին Ալմանլը պանքէրին նէզտինէ վարըպ քէմալի բայէթլէ գապուլ օլունաու . պանքէր մէրգուտմա պիր սանսաալեա թագտիմ իտէրէք ։

— Միսի լը վիգօնթ , համիլի պուլունաուդու չէքի թէավիյէյէ էմի ալարմ , ոէտի ։

— Բէք կիւզել ։

— Ֆագաթ մէպլաղը մէղքիւրի իչ թագտիռռէ էօռէյէճէյիմ ։

— (Ճանը սրգըլարագ ։) Պու նէ՞ օլույօր ։

— Շիմռի օն պին ֆըրանգ իթաալընա հաղըրըմ , օն պին ֆըրանգ ռա Պաուէն հարաքեթինիղ կիւնի իթա իտէճէյիմ ։

— Ադիմէթ իթմէք լազըմ մը՞ սրը ։

— Իօյլէ ասզու օլունույօր ։

— Տիկէր օն պին ֆըրանգը ։

— Պիրինճի բօսթա մէնզիլինաէ էմինինիղ թէռիյէ օլունաճագ սրը ։

— (Բէնռի քէնռինէ ։) Օն պին ֆըրանգ իլէ օյուն օյնամագ միւմքին ռիր , էկէր եինէ զայագ իտէրսէմ , Համդուրկա կիթմէք իչին էլինռէ եիրմի պին ֆըրանգ գալաճագ սրը ։

Վիգօնթ պուընըն իւզէրինէ պիր մագպուզ իլմուխապէրի վէրէրէք , օն պին ֆըրանգը ալթուն ագճէ օլարագ ախազ իլէ սօղրու գումար սալօնընա կիրիպ բօլինանընն պաչընա կէչտի . գումարպագ պիր գաչ սագըդա զարֆընատա իչ պին պէչ եիւզ ֆըրանգ գալանտը . էլհասըլ չանսը թէպէռռիւլ իթմիչ օլան վիգօնթ կիւնռուիւդին բօլէթ վէ ագշամ լանօգընէ օյնայարագ իչ եիւզ օն իչ պին ֆըրանգ գալանմըչ օլաուդունը կէօրմէքլէ , քէնռի քէնռինէ ։

— Օ՛ , էկէր թէքքրար օյնար իսէմ , պէլքի պու մէպլաղը առա զայագ իտէրիմ . արթըդ պուրաառա ռուբմայալըմ , տէյէրէք , օթէլէ վարըպ արաագա հաղըրլամալարընը էմի իթտի ։

Վիգօնթ , էրթէռի կիւն առագհէյին արաագայա պինիպ հարաքեթ իթմէք իւզրէ իչրէն , քէնռինէ սօղրու պիր առէմին գօչուագ կէլտիյինի կէօրռիւ . պու առէմ նամուսը պանքէր օլմաղըլա ։

— Միսի՛ս , միսի՛ս , բարանըզը ունութառունըզ , տէյէրէք , վիգօնթա օն պին ֆըրանգ թէպիմ իթտի . մէրգում բարայը ալարգառան սօնրա , պանքէրի սէլամլայարագ , սուրիւճիյէ ։

— Հայտե չարըզ սիւր պագալըմ , տէմէռի իլէ , տէօրթ գուվէթլի պարկիրլէրէ գօչուլու օլան լանտօ սիւրթլա իլէրլէմէյէ պաչլատը , վէ էլլի տագըդա սօնրա Պաուէն Հայտլէնպուրկ չէհրինէ կիտէն եօլ իւզէրինառէ պուլունան պիրինճի մէնզիլէ վառըլ օլաու ։

Թամ օ արըառա Լսթըրպաղպուրկառան կէլէն տիկէր պիր բօսթա արաագատը . Օվվիս գառապատըն պիրինճիք օթէլի էօնինառէ տուրագ , վիգօնթ էնտիյի էանատէ մէղքիւր արագատառան պիր գառըն էնտի , վիգօնթ մէղպուրէյի կէօրիւր կէօրմէզ , հայրէթլէ ։

— Ա՛ , Ֆօլման , տէյու հայգըրտըղը կիպի , կէնճ գառըն տախի գումարպագը թանըյարագ այնի հայրէթ իլէ ։

— Ա՛ , քիչիւք վիգօնթ տը Ր . . . տէյու պաղըրտը ։

Վիգօնթ , սէքիզ օն տէֆա կէօրիչմիւչ օլաուդու Ֆօլմանա թէգաբրիւզ իլէ էլինի էօբէրէք ։

— Նէ՞րէյէ կիտիյօրառունըզ մառմագէլ , տէտի ։

— Պէն , Պառէ կիտէյօրում , պիզ նէ՞րէյէ ։

— Պէնառէ օրառատն կէլիյօրում , Րէն սէվահիլինառէն սէյահաթ իտէճէյիմ ։

— Տէմէք քի բարան վար ։

— Վար եա՛ , միլօրտ տէնէճէք գառար զէնկինիմ ։

— Պառառէ չօգ Ֆըրանսըզ վա՞ր մը ։

— Բէք ազ , սայքի ճիումիէսինիառէ թանըրըմ . մէսէլա գօնթ Տասթի . . .

— (Թիթրէյէրէք ։) Ա՛ ։

— Ֆագամի չօգ գէման օրատա գալմայաճաղընաան գօրդմագ տայըմ։

— Պիր եէրէ՞մ կիտէճէք։

— Լվվէթ . . . էօթէքի տունեայա։

— Նէ՞, գօնթ էօլիյօ՞ըմու։

— Ֆագամի նէ գաատար միւթէէսիր օլույօրսունըզ, ետգաա գօնթը սէվէյօ՞ըմուսընըզ։

— Ա՛, նէ զարիպ լամիֆէ, մուամիլէյհին զէվճէսինի թանըրըմտա . . .

Ո գէման վիգօնթ նաասլ իճազաթ խոխիպոճ օթուզ պին ֆըրանգա պէտէլ գօնթըն պօղազընա պիր դըլըճ սարլաաղընը հէքգայէ իթթիֆաքտէն սօնրա, իլավէթէն։

— Ղարիպ եէրի շուրաաբ քի, պէնի պու իչէ սեվդ իտէն էրքէք գըյաֆէթինէ կիրմիշ պիր գաաըն իտի, տէմէտի իլէ, Ֆօլմանն քէնտի քէնտինէ։

— Ո տըր, օ տըր, տէտի, ապաճէհու իչրահ կէօթէրիր պիր թավը իլէ։

— Սօնընըզ ֆէնա օլաճադ տըր վիգօնթ, ադճէնիպոճ գան էաէրի վար, էօյլէ սէրվէթի՝ սահիպինին մուճիպի ֆէլաքէթի օլուր, նէհայ իտ։ Գաատէ գօնթ վէ գօնթէս Տասթիտէն պաշգա Ֆըրանսըզ էօգ մը, տէտի։

— Պիրտէ գօնթ Տասթինին իսանէտի իթթիաալինտէ իգամէթ իթժէքտէ օլան Մաժէօր Ալպէֆ Նամընտա հարը Ֆըրանսըզ պիր Րուս վար տըր։

— (Ըգիմըրտապընը կիտպէմէյէ չալըշտըգ։) Եալընը՞զ մը օթուրույօր։

— Խայր, Ամման Նամընտա պիր Ֆըրանսըզ տօսթու իլէ։

— (Բէք զիյատէ սօլտըգ։) Մէրդում Մաժէօրիւն տօսթո՞ւ մը տըր։

— Լվվէ՛թ, հաթտա Ամմանըն հարպալանտըրընտան պէրի . .

— (Հայդըրտագ։) Նէ՞ տէ յօրսունըզ, Ամման հարպալանտը՞ մը։

— Հա՛ անլատըմ, Ամման տօսթունըզ տըր . . . Ֆագամի թէլաշ պույուրմայընը . . . հարէքէ ըէք խաֆիֆ տիր։

— Ամման քիմի՞ իլէ վուրուշտու։

— Իամինի ունութտուղում պիր իթալեացը մարքի իլէ։ Ֆագամի սէվկիլի Ֆօլման, հալինիզէն պու չօճուղու սէվէյօրսունըզ կիպի անլայօրում։

— Պէլքի . . .

— Ո հալտէ սիզէ աճըրըմ, չինքի օ պաշգա պիրինի սէվէյօր։

— Օ, պիլիրիմ սէվմիյի պիր սէրսէրի . . . պիր աճիպ գաաընը օլուպ . . .

— Խայր, խայր, պիլէմէմինիզ օ տէյիլ . . . Գաատէ բիվայէթի օլունտուղունա նազարէն Ամման՝ գօնթէս Տասթիյի սէվէյօր։

— Գօնթէս Տասթիյի՞ մի . . .

Վիգօնթըն պու սօն քէրլիմէսի Ֆօլմանը պիւթիւն պիւթիւն շաշըրտարագ, քէնտի քէնտինէ։

— Ամման հա՛ Բապպիմ, չըլտըրաճաղըմ զանն խոյօրում, տէյէրէք եէրէ տիւշմէմէք իւզրէ բարմագըզդա տայանտը. պաապհու էլի իլէ վիգօնթէ տաիյօ իչարէթի իթթի։

Թամ պու սըրատա բօսթա միւվէղղիսի գըյաֆէթինտէ պիր ատէմ վիգօնթա թէրգարրուպ խտուպ էլինէ պիր բաքէթ սըղըշտըրտարագ։

— Վիգօնթ ճէնապէրինին օն պին Ֆըրանգը տըր, տէտի, վէ մէրդումը սէլամլայարագ չէքիլտի։

Վիգօնթ, Ֆօլման իլէ վէտալաշարագ հայվանլարը տէյշտիրիլմիշ օլան արապաընա պինտագ հօլա բէվան օլտուղու կիպի. Ֆօլմանտա տուիկըն պիր հալտէ քէնտի արապաընա բաքիպ օլտու. մէզպուրէ քէնտի քէնտինէ։

— Ամման, գօնթ Ալէֆին տօսթը . . . գօնթ Տասթի մէզպուրէ թարաֆընտան իճրէթ վէրիլէրէք ճէրհ իթթիրիլմիշ, էօլմէք իւզրէ պուլունույօր խմիշ . . . հա Բապպիմ, պունլար նէ՞ տիմէք տիր, տէյօր իտի։

Արապա սիւրթէլա հօլ ալտընընտան Ֆօլման պիր

սասթ սօնրա Լիլլթէնթալ ճատուէսինէ էն եադըն օլան Ինկիլիներա օթէլինէ էնսի. Մէնղիլ մահալինտէ ալտըդը խապէր իւղէրինէ, գօնթէս Տասթինին նէզամինէ էնմէյի խաթըընա պիլէ կէթիրմէմիշ խոի. մէղպուրէ քէնսի քէնսինէ.

— Միւթլադ Ամանը կէօրմէլիյիմ, տէյէրէք էլպիսէօնի տէյիշմիւտիքտէն սօնրա Մաժէօր Արլէֆին խանէսինէ կիմսի,

Ժօլման, էվվել էմիրտէ Մաժէօրին խանէսինտէ գապուլ օլունմայաճաղընա վէ Ամանն իլէ կէօրիւշմիւրիւմէյճէյինէ զահիպ օլմուշ, վէ պինաէն ալէյհ զօր իլէ կիրմէյի գուրմուշ խոի, ֆագաթ մէղպուրէ հանըըլմօր խոի. գարուշը չալտըդը անտէ պիր խըտմէթքեար կէլիպ աչտը. Ժօլման մէրգումա.

— Մաժէօր, գօնթ Արլէֆին խանէսի պո՞ւ մը տըր, տէմէսի իլէ, խըտմէթքեար պիր թաւաֆա չէքիլէրէք.

— Գուրսաը տըր մաստամ, ֆագաթ միւսիւ. Մաժէօր տըշարը չըգտըլար իսէ տէ չիմոի կէլիրլէր, պիր ազ ինթիզար պույուրմուսընըզ, տէյէրէք մէղպուրէյի պիր սաղնա խաթալ իլէսի. Ժօլման.

—Միւսիւ Ամանընա մը տըշարը չըգտըլար, տէյու օգրաու.

—Խայր մաստամ, հէնուզ եամթագաան գալմատըլար իսէ տէ էյիճէ տիրլէր.

— (Կէնիշճէ պիր նէֆէս ալտրագ.) Ֆէնաիլէրինի կէօրմէք խոթէր խոմ.

— Գույուրըն մաստամ, սիպի օտասընա կէօթիւրէյիմ.

Ամանն եալընըզ օլուգ միւթալաա իլէ մէշղուլ իքէն, գարունըն այըլմասընտան հասըլ օլան կիւրիւլթի իւղէրինէ պաշընը գալտըրըգ Ժօլմանը կէօրիւր կէօրմէզ, հայրէթ վէ աուրուր իլէ.

— Ժօլման, տէյու հայդըրտը. կէնճ գաադն իսէ տէլիգանլըյա օտրու գօշուգ գուճագլայարագ.

— Ա՛հ սէվկիլիլ Ամանըմ պէրհայաթընըզ ա՛, տէյու հայդըրտը.

— (Կիւլէրէք.) Վէֆաթըմըն խապէրի՞ մի չույու պուլմուշ խոի.

— Տուէլլօ էթմիշ օլտուղունուզու տույտում...

— Օ՛, բէք ճիւզիլ պիր ճէրիհէ ալտըմ.

— Ֆագաթ նէ՞ իչին վէ քիմի իլէ վուրուշտունըզ.

— (Բարմագընը տուտագընըն իւղէրինէ գօյարագ.) Մո՛ւս, պու սըրը պէնիմ տէյիլ տիր.

— (Ֆէնա հալտէ մուղթաբըզ օլարագ.) Ա՛հ բէք տօղրու, հագգընըզ վար, էսարընընըզը տույտաղա վէ հաթտա վագըթ օլմագ իչին չալըշմագա արթըզ սէլահիյէթիմ եօգտըր, սիպի պիր տիւշմէն խանէսինտէ պուլտուղում քէսաֆի պիր տէրա տիր.

— (Կիւլէրէք.) Տէլի՛միսին Ժօլման, տիւշմէն խանէսի նէ՞րէսի, պուրասը տօսթում գօնթ Արլէֆին խանէսի տիր.

— Տօսթունը՞զ մը. պէտպահտ չօճուգ, տօսթունըզ զանն իյլէտիյինիզ պու տատմլէրին էլլէրինտէ էսիր տէյի՞ս միսինիզ.

— Նէ՞ տէյօրսունըզ, քի՞մին էսիրի.

— Սէվտիյինիզ գատընըն, սիպի գաթման սէվմէյէրէք մահվընըզտա տօղրու նիւրիւյէն գատընըն.

— (Կիւլէրէք.) Սէվկիլիլ Ժօլման, միւթէէմին օլուն... պէն անը արթըզ սէվմէյօրում.

— (Թէաճիւպ իլէ կէրի չէքիլէրէք.) Սէվմէյօ՞րմուսընըզ...

Ժօլմանըն թամըրնտա հայրէթ իլէ գարըշըզ տուրուր վար խոի. Ամանն պիր միւտաէթտէն պէրի նամուսը, սէրպէսթ վէ եալան սէօյլէմէզ օլան տէլիգանլը օլմայըզ, պիր բօլ իճրաաընա էմր ալընըշ վէ օ բօլը թէմամը իլէ իճրայէ գարար վէկըմիշ օլտուղունտան.

— Էվվէթ, արթըզ անը սէվմէյօրում... Նէ զանն իթտիհզ, մուհասապէթ տահի հէր չէյ կիպի կէչիյօր... տէտի.

— Ֆագաթ օ գատըն պուրտտա տըր.

— Գուրտտա՞ մը, բիյա մը կէօրիյօրսունըզ Ժօլման,

պուրատա պէն, գօնթ իլէ պէրապէր իգամէթ իթմէքտէյիմ.

— (Տըզգահթլա Ամմանա պադարագ.) Սէվկիլի Ամման, չու անտէ սիզ պիր էսիրսինիզ, սիզէ պիր բօլ իճրասը իչին էմր վէրտիլէր, սիզ տէ իճրա խոխյօրսունըզ, եալան սէօյլէմէյի թէնպիհ իթտիլէր. պիչարէ քէօր, կէօզլէրինիզ կէօրմէյօր, ատիյօ, պէն սիզի արզունըզդա բաղմէն խէլաս խոճէյիմ.

Ֆօլման պունը տէյէրէք վէ մադրուրանէ սէլամլայագ օտաման չըգտը. Ամման շաշըրմըշ օլսուդունան մէզպուրէյի ալը գօյմայը խահթըրնան պիլէ կէչիրմէտի.

Ֆօլման տօս տօղրու Լէյլթէնթալ գարիչէսինտէ մանասթըրըն արգասընտա վագը խանէյէ ազիմէթ իչլէտի. գարիչնի քիրամէ մալիւմ օլսուդու վէճհլէ, գօնթ Տասթի պէրայի իհթիյաճ օլտտա պիր խանէյէ նագլ խոխմիշ իտի.

Ֆօլման օրայա վասըլ օլսուդու պէնման, մատամ Տասթիյի զէվճինին պաչը ուճունտա օֆթուրմուշ պուլտու, պու էքի գատըն պիրէր քէրրէ մէպրուրանէ հայդըրարագ եէխոկէրինի գուճագլատըլար.

16

Գու վագտա խազէրինէ օն պէշ կիւն կէչմիշ վէ միւսիւ Տասթի խանէսինէ նագլ օլունմուշ իտի. մէճբուհ սէօզ սէօյլէմէյէ միւգթէտիր տէյիլ իտի իսէ տէ, վէճահթ իթմէյէճէյինի սիզըպտա պէյան իթմիչլէր իտի.

Գու միւտէթի զարֆընտա գօնթէս իլէ Ֆօլման խասթանըն էանընտան ասլա այրըլմամըշլար իտի. պու էանտատ Մահէօր Արլէֆ բէտմահիպմատէն մուզթարըզ օլսուդունան պահա իլէ կէչէմէյինտէն, այրը իթիզար իտէրէք, բէք չօգ տէֆալէր խապէր կէօնտէրմիշ վէ գօնթըն ահվալը սըհհիյէսինէ տայըր մալիւմահթ ալմըշ իտի.

Գու օն պէշ կիւն իչինտէ գօնթէս, Ամմանա տայըր պիր խապէր ալամմամըշ վէ խամինի պիլէ ազրընա ալմամըշ իտի. պունը իլէ պէրապէր մէզպուրէ Ամմանը սէվէյօր... հէմտէ ֆէվգէլատէ պիր մուհապէթի իլէ սէվէյօր իտի... Ամմանտան պիր խապէր ալամմամըշ, հէր տատթատա պին տուրլու ըմթըրապա կիւրիֆթար օլմամըշտա պատի օլուրյօր իտի.

Գօնթէս, Ամմանը սէվտիյի հալտէ խամինի թէլաֆֆուզէ վէ Ֆօլման տափի մէզպուրէյի իսթիճվապէ ճէտարէթի խոճէմէյօր իտի. գօնթէս, զէվճի էօլում տէրէճէսինէ կիւրիֆթար օլսուդու զէմանտէն պէրի, թավըզ պարիտանէսինի թէպտիլ իթմիչ վէ հաթտա հըտա իթտիյի հէյէճանէ պագարագ, սէվիլմէտիյի հալտէ սէվէնլէրինէ տէրէճէլէրտէ ըմթըրապ չէքտիքլէրինի անլամըշ իտի. նավաշ նավաշ գալպինտէ զէվճինի աֆվ իթմէյէ մէյալ հըտալար ուլանմադա, վիճտանը մուսմանլէյհին նէտտամէթի ճիհէթի իլէ սէզավարը աֆվ օլսուդունը պէյանէ պաչլամըշ իտի. պինտէն ալէյհ Ամմանըն խաթըրէսինի գալպինին տէրին պիր քէօշէսինտէ հապս իթմէյէ մուվաֆֆագ օլտպիլմիշ իտի.

Ֆէրտաէթլի Ֆօլման խէ, պու իչտէ սիյահ էլտիվէնլի գատընըն տէհչէթլի թէտավվուրտը օլսուդունը հըտա իթմիչ իտի. մէզպուրէ, եիւզ պաչը Լամպլէնին վէֆաթընտան պէրի սիյահ էլտիվէնլի գատընըն ասըլ խամինի էօյլէնմիչ, վէ Ամմանըն՝ մէզպուրէ թաբտաֆընտան գաթտան սէվիլմէյէճէյինի անլամըշ օլսուդունտան, պու պատտէ իսթիհյարը սիւքիթ իչլէյօր իտի. Մա մահֆիհ Ամմանը՝ գօնթ Արլէֆին խանէսինտէ կէօրիւպ գօնուչսուդու զէմանտէն պէրի, տէլիպանլընըն հէր կէօրիւպ գօնուչսուդու զէմանտէն պէրի, տէլիպանլընըն հէր ճիհէթլէ էտապէթ տուդաղընա տիւչտիւրմէյէ չիւպհէսիզ գալմամըշ իտի.

Ամմանա տայըր պիր քէլիմէ պիլէ սէօյլէմէյէն, վէ գօնթ Արլէֆի թանըմայօր կիպի կէօրիւնէն Ֆօլման, հէր տէֆա պիր խրտամէթքար վատէթտատ իլէ Մահէօրտէն կէլէն թէզքիրէյի կէօրիւր կէօրմէզ, գօնթէսին պիրտէն պիրէ թիթրէյէրէք սօլսուդունը կէօրիւր, վէ մուսմանլէյհանընըն մուզթարըպանէ

պիր սէտա իլէ , « Գօնթ ճէնապլէրինէ թէշէքքիւրթըմը պէ-
յան իտինիզ , միւսիւ Տասթի բահաթճա տըր » էօլուներա ճէ-
վապ վէրտիյինի իչիտէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Թէզքիրէտէ Արմանա տայըր պիր սէօզ արայօր իտի . . .
պիչարէ գատըն . . . սէվէ յօր , տէմէքտէ իտի .

Ֆէլման էվվէլ էմիրտէ գօնթէս հադգընտա պիր հըսսը
բադիպանէ տույտու . սէվտիյինին , քէնտիսինի սէվմէ յուպ
պիր տիկէրինի սէվմէսինէ բազը օլույօր . Ֆագաթ տիկէր պի-
րինին սէվտիյինի սէվմէսինէ պիր միւճիւն գայըլ օլամայօր
իտի .

Ինսանըն գալպի նէ տէրէճէլէրտէ զարիպ տիր , Ֆէլմա-
նըն չու հըսսիյաթը , անճագ պիր գաչ սասթի տէվամ իթմէ տի .
Իւլիւվվը ճէնապը , հէման գըսգանճլըղընա զալէպէ իտէրէք ,
քէնտի քէնտինէ .

— Գօնթէս Արմանը սէվէ յօր . . . բէք էյի , պէնտէ Ար-
մանըն մատամ Տասթիյի սէվմէսի իչին զայըէթի իտէճէյիմ . . .
հիչ օլմազսա օ սայէտէ արգասընտան գօչտուղու օ տէհշէ-
թամիզ պէլատէն գուրթուլուր , տէյօր իտի .

* * *

Պիր ագշամ հէնուզ սէօզ սէօյլէմէյէ միւդթէտիր օլա-
մայան միւսիւ Տասթի , պիր ուզուն սանտալէա իւզէրինտէ
թարացայա չըգարըլըր . մատամ Տասթի խասթանըն կանընա
տա օթուրմուշ էլինի թուվմագտա վէ Ֆէլման իսէ , պալգօ-
նըն բասմագլըղընա տայանմըշ Արմանը կէօրէպիլմէք իւմիտի
իլէ Մաժէօր Աբլէֆին պահչէսինէ հասըր նաղարը տըգգաթ
իթմէքտէ իտի .

Գօնթ , պագը քէրրե կէօղլէրինի գալտըրարագ մատամ
Տասթիյէ պագար , վէ պու նաղարլարընտան զէվճէսինէ « Ա՛հ ,
նէ գատար ալիճէնապընըզ , պէնի աֆվ իթտիյինիզի հըսս
խոյօրում . . . Եա Ռապպիմ , չիմտի եաչամագ իչին նէ՛ տէ-
րէճէլէրտէ արզուքէչիմ » տէմէք իսթէտիյի անկաչըլըյօր իտի ,

Պու սըրատա գաբուներն չանը չալընտը . պիր գաչ սա-
նիյէ սօնրա պիր խըտմէթքեար իչերի կիրերէք .

— Միւսիւ գօնթ Աբլէֆ իլէ տօսթը միւսիւ Արման ,
գօնթ ճէնապլէրինի կէօրմէք իւզրէ կէլտիլեր , տէմէսի իւ-
զէրինէ , գօնթ Տասթինին սօկուն չէհրէմի մա մար քէսիլտի .
Արմանըն՝ խանէսինտէ արզը վուճուտ իթմէսի , ղէվճէսինին
գալպինտէ հուսուսէ պայչամըշ օլան մուհապէթին մահվիրնա
սէպէպ օ՛լմայաճագ մը իտի . Ֆէլման տախի շիտտէթլի պիր
չարբընթըյա տուչար օլարագ , քէնտի քէնտինէ .

— Վահչի ճանավար , չիքեարընը արամայա կէլտի . . .
տէտի , Գօնթէս իսէ՝ պայըլմա տէրէճէլէրինէ կէլմիշ օլտու-
զու հալտէ , պիր նէվի նազարը մէ յուսանէ իլէ գօնթըն եհու-
զինէ պագտը .

Մաժէօր իլէ Արման իչերի կիրտիլեր . իլերտէ պուլունան
Մաժէօր տօս տօպրու խասթանըն կանընա կէլէրէք էլինի
թուխտու . Արման իսէ , քէմալի հէյէճանընտան այագա
գալգամամըշ օլան գօնթէսի սէլամլայարագ , քէսիք քէսիք
սէտալէր իլէ շիմտիյէ գատար խասթայը զիյարէթէ կէլմէ-
տիյինտէն տօլայը պէյանը մագիրէթ իյլէտի . տէլիգանլը բէք
հէյէճանլը կէօրինիյօր իտի .

Մէճլուհ (գօնթ) իլանը հարպ իտէր տուրթաէ ֆէնա
պիր նազար իլէ տէլիգանլըյը կէօզտէն կէչիրէրէք չէհրէմի
գըզարտը . պու սըրատա պիր տագըգա գատար քէնտինի
չաչրըմըշ օլան Ֆէլման ագլընը թօքայըպ Արմանըն էլինի սը-
գարագ .

— Գօնժուր Արման , տէմէսի իւզէրինէ , գօնթէս տահա
զիյատէ տօլտու , գըզարտը , թիթրէմէյէ պաչլատը . Ֆէլման
իսէ սէօզինէ տէվամ իլէ .

— Կիւզէլ տօսթում , պուրատասընըզ հա՛ , տէտիյինտէ ,
Արման պիթհալ պիթհալ պօզուլտու . Ֆէլմանըն տուրթը
թէլաֆֆուզը « Սիզ պէնի սէվմիշ իտինիզ . . . սէվիշմիշ ի-
տիք » մանասընը անկատըյօր իտի .

Մատամ Տասթի , խաթըրէսինի պիլէ գալպինտէն չը-

գարմագ խթէտիլի ոէլիգանլըլյա, միաաֆիլրի Ֆօլմանըն չու եօլաա մուամէլէսի իւզէրինէ դալպինտէն չիաոէթլի պիր գլուգանճլըգ հըսա իթմէյէ պաշլաալը. Մաժէօր Աբլէֆին պիլէ պէօյլէ պիր հալին զուհուրինէ ճանը սըգըլըը, եալընըզ գօնթ Տաոֆի կէնիշ պիր նէֆէս ալոը. ճէսուր Ֆօլման իճրաաբնա պաշլաալըզը բօլըն նիհայէթինէ վաալ օլաու. Մաժէօր իլէ Աբմանըն օրաաա պուլունաուգլալը նիլմի առագըգա զարֆընաա, մէզպուրէ, քէմալի ագլ ու ֆէթանէթլէ խալրազը առաըը մուհապէթ իաէրէք, Աբման իլէ կէչիրաիքլէրի վագըթաան, զիյաֆէթլէրաէն վէ էյլէնճէլէրաէն պահա, վէլհասըլ մէճբուհըն ասլկուն առուագլալըը իւզէրինէ խաֆիֆ պիր թէպէսսում ճէլզգ իթաի.

Մխաաֆիլրլէր ավառէթ իչին գըչամ խյլէոիքլէրի զէմանի, Ֆօլման, պիր հալաքէթը սէլիյէ իլէ Աբմանէ եագըն պուլունապիլոիչինտէն, գօնթէս իչիթմէքսիզին պէչինէլրինաէ պեր վէճհը աֆի սէրի պիր միքեալէմէ վուգու պուլաու.

Ֆօլման. – Աբման, սիզինլէ միաթլագա գօնուշմալըչըմ.

— Նէ՞չին.

— Բէք էլզէմ տիր, սիզի նէ՞րէաէ կէօրէպիլիրիմ.

— Մաժէօրին խանէսինաէ.

— Օրաաա օչմազ.

— Օ հալաէ եալրըն գապինօտա.

— Եալրըն կէօրուչէճէ չիմիզի քիմսէնին... անլայօրմաաընըզ հիչ պիր քիմսէնին առույմայաճագընա եէմին խոնինզ.

— (Թէաճիուպ իլէ.) եէմին խաէրիմ.

— Բէք ալա, աոիյօ.

Գօնթէս, պու միքեալէմէաէն պիր չէյ իչիաէմէմիշ իոաի խաէ առ, գօնուշաուգլալրընը կէօրէրէք արաալաբնաա պիր աբրը օլաուզունա զահիպ օլմուշ, վէ պաունաան ասլայը գալպինաէքի գլուգանճլըգ հըսաը քէսալը ճէսաամէթ իթմիշ իոաի. Մաժէօր իլէ Աբման կիթաոիլէը, մէճբուհ եինէ օաոաբնա նագէ իոիլոի. օ աբրաաա գօնթէս իլէ Ֆօլման պիր առագըգա գաառար եալընըզ գալաըլար..., մաաաամ Տաոֆի կէօզլէրինի եէրէ տիքմիշ, պիր թագըմ մէչագգաթը գալպիյէ իլէ մուզթաարըզ կէօրիւնիյօր իոի. Ֆօլման մէզպուրէյէ եագլաշըզ էլինի թուխաարագ պիր սէտայի մուզաֆֆէրանէ իլէ.

— Մաաաամ լա գօնթէս, սիզ պէօյուք պիր մաաաամ, վէ պէն իսէ պիչաըրէ պիր ագթրիսիմ. սիզին իչին պուլունաուզունուզ ալէմինէ գաթան գուսուր իթմէմէք լազըմ տըր... պէնիմ վէ պէնիմ կիպիլէր իչին չէրէֆ իսէ չօգ սէվմէք, բէք չօգ բինճ ու մէչագգաթէ կէօյուս կէրմէք տիր, տէմէսի իլէ, գօնթէս թիթրէյէրէք.

— Նէ՞ իչին պունը սէօյլէյօրսունըզ, տէտի.

— Զիունքի պիր կիւն պանա լութֆէն տօսթում թէսմիյէ պաչյուրաունըզ... ճարիյէնիզէ վէրմիյինիզ պու նամէ քէսալը իսթիհգագ իթմէք իսթէրիմ... մաաաամ, հէր նէ գառառ Աբման իլէ արաամըզաա պիր թագըմ չէյլէրին սէպգաթ իթմիշ օլաուզունաան պահա իթաիմ իսէ առ, զաթը ալիյէլէրինէ եէմին իլէ պէչան իաէրիմ քի, մուամալէյյինի գաթան մուհապէթինէ նայիլ օլամաըըմ... միաաֆիլրլէրին կէլաիյի զէմանի կիրիֆֆիթաար օլաուզունըզ հալի միուշկիւլի անլաալըզըմ ճիհէթլէ, սիզի գուրթարմագ ֆիքրի իլէ պու եօլաա իաարէյի քէչամ իթաիմ...

Գօնթէս պօզուգ պիր սէտա իլէ հայգըարագ, Ֆօլմանըն գօլլարը արաաբնա պիհուշ օլարագ առուչաու.

* * *

Օ կիւնին ագշամը Ֆօլման օտաաբնաա բէնչէրէնին էօննինտէ օթուրմուշ Մաժէօր Աբլէֆին պահճէսինէ տըգգաթլա նագաար իաէրէք, քէնաի քէնարինէ.

— Շէյթա՞ն, պէհէմհալ սիզէ թէսաաուֆ իթմէքլիյիմ վէ միուճաաուէլէնինէ ատոզուտան ատոզույա միյանէմիզաէ ճէրիյան իթմէսի լազըմ տըր... տուն կիճէ սիյահ էլպիսէն իլէ ապաճլարըն արաաբնաա կէզսիյինի կէօրէրէք, եիւզինտէքի գալըն էօրթիւյէ բաղմիշ սէնի թանըըրսըմ... պու կիճէ էլմանէն գուրթուլամայաճագըն, տէտի.

Պու ապշամբն կիճէսի բէք գարանլըգ իտի, Ժօլման «հէբ-սի ուլուլօր» տէյէրէք բէնչէրէյի գաբատը իսէ տէ, պիր չար-ևէյէ գատար ազըզընատան քէնտի քէնտինէ սէօնէճէք օլան մօմու սէօնտուրմէտի, վէ ևինէ քէնտի քէնտինէ.

— Հիչ պիր թարաֆտա ըշըգ ևօգ, պիւթիւն կիւն կիզլի օլարագ վագըթ կէչիրէն ֆէլագէթմավէր կիճէ գուշը, հէր թարաֆտա ըշըգլարըն սէօնտուլիւնիւ կէօրէրէք կիզլէնտիյի եէրտէն չըգար, պու ճէսիմ ազաճլարըն ալթընա կէլէրէք հավա ալըրսըն... ֆագաթ Ժօլմանը տիւչիւնմէսին ա՛...

կէնճ գատըն պունը տէյէրէք, պիր թագըմ էրքէք էլ-պիսէսի կիյինտի վէ սայլարընը պիր ուֆագ գագէթանքն ալթընա կիզլէտի. պատէհու ճէպինէ չէլիք գարլը կիւզէլ պիր խանչէր սօգարագ, քէնտի քէնտինէ.

— Հա՛յտէ, մատըմ քի տըրամ տայիրէյի խէյալի կէչէրէք ալէմը հագըգաթա տէօքիւլտիւ, արթըգ սահնէյէ կի-տէլիմ... տէյէրէք ևավաչճա գարտը այրագ քէմալի իհթի-յաճ իլէ աչադը էնտի. Միւսիւ Տաֆթինին պահճէտի իլէ Մաժէօրըն պահճէտի արատընատա ևիւքսէքճէ պիր տիվար օ-լուպ, մէզքիւր տիվարէ իչի մէթրօ պիր մահալտէ պիր ագաճ վար իտի քի, տալլարընատան պիրիտի, տիվարըն իւզէրինէ տա-մամ քէօրրիւ կիտի ուզամըշ իտի. Ժօլման տօս տօղրու մէզ-քիւր ագաճա կիտէրէք, էլտիսէտի տայէտինտէ քէմալի մահա-րէթլէ իւզէրինէ թըրմանտըգատան սօնրա, քէնտի քէնտինէ.

— Բագագաէ օլմագ իչէ ևարտյօր, տէտի. պատէհու մէզքիւր տալրն վաէթտաը իլէ ագաճա տալրըտը վէ օնտան-տա ևավաչճա պահճէյէ ալթայտագ, ևօլըն պիր թարա-ֆընատա վագը նար ագաճլարընըն արգատընա կիտիճէնուպ, խանչէրինի էլինէ ալտագ պէքլէտի...

17

Կիճէ ատքին վէ էթրաֆտա տէրին պիր սիւքիւնէթ հիւքմ-ֆէրմա իտի. խարիճատէն հիչ պիր չամաթա իչիտիմէ յօր ի-տի. Ժօլման պիր չարէէք գատար հարաքէթսիզ պիր հալտէ ագաճլարըն արատընատան կէօրիւնէն քէնտի օտասը բէնչէրէ-սինէ հատըը նագար իտիպ տուրտու.

Ժօլմանըն, մօմու սէօնտուրմէ յէրէք պըրագմատընըն սէ-պէպինի գարիյինի քիրամ անլամըշլար տըր. մէզպուրէ, միւ-սիւ Տատթինին իտանէսինտէ ըշըգ գալմատըգընը պէքլէյէրէք, սիյահ էլտիվէնլի գատընըն, կիզլէնտիյի մահալի թէրք իթ-մէզտէն էվվէլ, գօնթ Ալէֆին պահճէսինէ կէչէպիլմէք իս-թէյօր իտի.

Մուտ պիր գաչ տագըգտա սօնրա սէօնտու, օ պէման գօնթ Ալէֆին իտանէսի բէնչէրէլէրինտէն պիրի այրըտագ թէքրար գարատը, իչի տագըգտա սօնրա ևազ տալօնընըն գարուսընըն այրըտըգը, պատէհու զայէթ ազըր վէ միւնթա-զամ այագ սէտալէրի իչիտիլտի, Ժօլման ալտանմամըշ իտի. պու այագ սէալէրինի չըգարան սիյահ էլտիվէնլի գատըն ի-տի.

Մէզպուրէ պիր բալթօյա պիւրիւնմիւշ կիճէնին սէրին հէվասընը թէնէֆֆիւս իտէրէք, ևավաշ ևավաշ վէ միւթէ-ֆէքքիւր պիր հալտէ ևիւրիւյօր իտի. Նակէհան էօնիւնէ պիր կէօկէ չըգտը. սիյահ էլտիվէնլի գատըն կէրի չէքիլէրէք պաղըրմագ իւզրէ իչէն, մէզքիւր կէօկէ իւզէրինէ աֆթըլըպ գուվվէթլի էլլէրի իլէ պօղազընը սըգտը. օ սըրատա պօղուգ պիր սէտա.

— Սո՛ւս, սէս չըգարմա, տէտի.

Օ անտէ սիյահ էլտիվէնլի գատըն կէօյսիւնէ պիր խանչէր տայանտըղընը հըտա իթտի. մէզքիւր սէտա իսէ.

— Սո՛ւս, էկէր պաղերբրսան օ անտէ սէնի էօլտուբիւրիմ, պէն Ֆօլմանըմ, իչի չիմոի պիթիրմէք իսթէյօրում, նաֆիլէ քիմսէյի իսնատէ չըղըրմա, չինաքի քիմսէ կէլմէզտէն էվէլ եէրէ սէրիլմիչ պուլունուրսունըզ, տէյէրէք, սիյահ էլտիվէնլի գատընըն գօլունսան ԹուԹաբատ պահճէնին ուճունա կէօթիւրտու. բագդատ (Ֆօլման) շայէտ էսիրի հայդըրտաճադ օլուրսա, օ անտէ իչինի պիթիրմէք իչին, խանչէրինի էլինատէ ԹուԹույօր իտի. Ֆօլման մէզպուրէյի պիր չիմէն իւզէրինէ օթուրտուպ քէնտիտէ եանընտա օթուրարագ.

— Շիմոի գօնուչալըմ, տէտի.

— (Մուսթահզիյանէ կիւլէրէք.) Ա՛, սիզ Ֆօլման՞նընըզը.

— Էվէ՛թ, Արմանը էլինիզատէն ալմագ իչին կէլտիմ.

— Էօյլէ խէ տիվանէսինիզ...

— Օ՛, հէյլէ ղէմանլէրի կէչտի մատամ, պուրատա եամլընըզ պուլունմագտայըզ, պէնտէ պիր խանչէր վար, սիզտէ խէ սիլահա տայըր պիր չէյ եօգ, պունատան պաշգա պէն տահա իրի վէ տահա գուվվէթլիյիմ, էկէր պօղաղընըզը սըգմըչ օլսա իտիմ, չիմոի վէֆաթ իթմիչ պուլունուր իտինիզ.

— (Մուսթահզիյանէ պիր հալի սուքունէթ իլէ.) Սօնրա՞.

— Հայաթընըզ էլտիտէ տիր, պէնտէն գուրթուլմագ սընըզ.

— Էլինիզատէն գուրթուլմագ ֆիքրինտէ օլմատըզըմը կէօրիւյօրսունըզ, գօնուչմագ իսթէտինիզ, գօնուչալըմ, պէնտէն նէ՞ իսթէյօրսունըզ.

— Արմանը իսթէրիմ.

— Ադիզէմ մատամադէլ Ֆօլման, էկէր Արմանընըզ. սիզի սէվմիչ օլսա իտի էլինիզատէն ալմագ իտիմ.

— (Հիտատէթ իլէ.) Նէ՞ եարըյօրսունըզ, նի՞չին սագլանըյօրսունըզ, լաէնգաթի չալըշմագտան մագսատընըզ նէ՞ տիր, իչթէ պունլարը պիլմէք իսթէրիմ.

— Տէմէք քի պէնտէն պիր խիթրաֆը քեամիլէ իսթէյօրսունըզ...

— Էվէ՛թ.

Սիյահ էլտիվէնլի գատըն գահգահա իլէ կիւլէրէք ճէվապ վէրմէտի. Ֆօլման իսէ բիւր հիտատէթ.

— Մատամ քէնտինիզէ ուրդաթ իտինիզ, էկէր սէօյլէմէզսէնիզ սիզի էօլտուրէճէյիմէ էվին օլունուզ.

— (Թէհտիտ Թէյլիմկէթի կէօսթէրիյօր կիպի կէօրինէրէք.) Բէք ալա սէօյլէյիմ.

— Հայտէ սիզի տինլէյօրում.

— Ֆագաթ իսթէտիյինիզ մալիւմաթը իթմատէն էվէլ միւսաատէ պույուրունուզտա, արամըզտաքի մուվազէնէթի մուգայէսէ իտէլիմ.

— (Պիր չէյ անլամայարագ.) Նէ՞ տիմէք իսթէյօրսունըզ.

— Շիմոի, սիզ եարընըզ պուլունույօրուզ, սիզ գավիտինիզ, պէն զաիֆիմ, սիզտէ պիր խանչէր վար, պէն իսէ սիլահըմըմ, տէտինիզ տէյ՛լմի.

— Էվէթ.

— Օ հալտէ հայաթըմ էլինիզատէ տիր տէյ՛լմի.

— Իհթիմալ...

— Ֆագաթ... սիզ... Արմանը սէվէյօրսունըզ, իտինի չուրսաընը կիւզէլճէ պիլինիզ քի, սիզ պէնի էօլտուրմուր իտինիզ օ անտէ Արման գաթլ օլունուր, ճէնագէ մի մէզարէ նագլ իթտիքլէրի անտէ էտիրիմ օլան Մաժէօր Ալէֆ, Արմանըն կէօյսիւնէ պիր խանչէր սոկլամասընը էմր ալմըչ տըր.

Ֆօլման թիթրէյիպ պօղուգ պիր սէսա իլէ հայդըրտը, սիյահ էլտիվէնլի գատըն պունա ճէվապէն միւսթահզիյանէ կիւլէրէք.

— Կէօրիյօրսունըզ ա՛, հայաթըմըն էլինիզատէ ԹուԹտուղունուզ հալտէ, պէնտէ սիզին հայաթընըզը էլէերիմտէ ԹուԹույօրում, պիրա պիր գատընընն հայաթը՝ սէվտիյինին հայաթը տըր, տէտի.

— (Մաղլուպիյէթինի հըսս իլէ պաչընը էյէրէք.) Հագդընըզ վար.

— Եիմոի իշիմիզէ պագալըմ, պէնտէն պիր իթիրաֆը քեամիլէ իսթէմիյիզ տէյի՛մ, էսրարըմա վագըֆ օլմազ արզուսընասընըզ էօյլէ՞մի, բէք ալա, սիզի տայիմա եօլումըն իւզէրինտէ պիր մանի օլարագ կէօրմէքտէն պըզգոլըմ ճիհէթլէ ճիւմլէսինի պէյան իտէճէյիմ. արամըզտա իլան օլունան հարագ միւսաւիաթըզ պիր միւտարէպէ տիր, չինքի սիզ այըզ, վէ պէն իսէ ֆէլաքէթ տէնիլէն գուվվէյի միւտհիշէյիմ.

Սիյահ էլտիվէնլի գաոլընըն պու սէօզլէրի վէ սուրէթը թէլաֆֆուզը, Ֆօլմանը՝ ճէսուրլուզունա բաղմէն գօրգուիթոը, սիյահ էլտիվէնլի գաոլըն իսէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Սիզ Ադմանը սէվիյօրսունըզ, ֆագաթ օսա պէնի սէվէյօր, սիզին անըն իւզէրինտէ նուֆուզունըզ եօգ տըր. Հալ պու քի մէրգում պէնիմ հէր էմրիմէ թաապի պիր էսիր տիր, կէօրիւյօրսունըզ ա՛, տէլիգանլըյը էլիմնէն ալմազ տիվանէճէ պիր հարաքէթ օլուպ, օ միւճատէլէտէ սիզ մաղլուպ օլուրսունըզ, սիզէ սըրրըմըզ պէյան իտէճէյիմ, չինքի Ադմանըն հայաթը՝ սիզին քեամիթիմի էսրար օլմանըզ իչին էլիմտէ պիր ըէհին օլաճագ տըր. էսրարըմա քէսպը վուգուֆ իթտիքտէն սօնրա, արթըզ պէնիմ իչին ասասվէթ հըզ[illegible]մէզսինիզ . . . տէտի,

— (Թիթրէյէրէք.) Ա՛.

— Սիզ պանա անըն կիպի իթաապ իտէրսինիզ, եախօտ հիչ օլմազսա թաասվուրաթը մուզիմէնին իճրասընա միւմանեասաթ իթմէքտէն ֆարիզ օլուրսունըզ. չիմոի տինլէյինիզ. . .

* * *

Օ թէնհա պահճէնին տէրսունինտէ, էօյլէ զիֆիր կիպի գարանլըզ պիր կիճէտէ, սիյահ էլտիվէնլի գաոլընըն Ֆօլմանա նագէլ իլէտիյի հէրհայէյի միւտհիշէ վէ զարիպէնին նէ օլսուղունը պէյան իթմէք պիզիմ իչին միւմքինսիզ օլուպ, ֆագաթ շու գաոլարընը ալզ իտէլիմ քի, պիր սաաթ սօնրա Ֆօլմանն բէնհի սօկուն վիճուտի թիթրէմէքտէ, պաշը կէօյսինէ սօղրու տուշմուշ վէ սիյահ էլտիվէնլի գաոլընա պիր մուհապէթլէ պաղլանմըշ օլարագ, գօնթըն խանէսինէ ավտէթ իթմիշ իտի, մէզպուրէ սիքիւթ իթմէյէ, վէ պէլքի իթթաապ իլլէմէյէ եէմին իթմիշ իտի.

* * *

Ֆօլմանն ավտէթինտէն սօնրա, սիյահ էլտիվէնլի գաոլընը պիր հալի միւթէֆէքքիւրանէ իլէ պիր տագըդա պահճէտէ գալտըդտան սօնրա, իչէրի կիրէրէք Ադմանըն օտասընա կիթտի. տէլիգանլը ույուօր իտի. մէզպուրէ էլի իլէ Ադմանա սօգունարագ լաթիֆ պիր սէտա իլէ.

— Ադմա՛ն, տէյու սէսլէյինճէ, տէլիգանլը կէօզէրինի աչարագ մէզպուրէյի թանըյընըզ թէպէսսիմ իթտի. մուսալլէյհա եաթաղընը եանընա օթուրարագ.

— Սէվկիլի Ադման, սիզի պիր աղ թէքտիր իտէճէյիմ, տէտի.

— Պէ՞նի մի, նէ՞ իչին,

— Զիւնքի սիզ պանա պիր աղ խըյանէթ իթտինիզ,

Ադման հայրէթինտէն հայդըրտը, մուսալլէյհա իսէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Էյիճէ տուշունինիզ, պանա սօրմասան պիր շէյ եաբմը՞նըզ մը,

— Խա՛յր, խաթրըմա կէլմէյօր . . .

— Ֆօլմանը կէօրսունիզ եա՛,

— (Թիթրէյէրէք.) Շիւպհէսիզ, մէզպուրէյի տիւն գօնթէսին նէզտինտէ կէօրսում, սիզ էօյլէ օլմասընը էմր իթմէմի՞շ մի իտինիզ.

— Լվվէ՛թ, ֆագաթ մէզպուրէ իլէ կիպի կիպի կէօրիւշմէք իչին գարար վէրմէնիզ միւսաասէ իթտի՞մ մի իտի.

Ադման ֆէվգէլատէ գըզարտը.

— Սիզ եարըն մէզպուրէ իլէ գաղինօսա կէօրիւշմէյէ

գարար վէրաինիպ, օտա քիմնէյէ սէօյլէմէմէնիպ իչին սիպոէն վատ ալար։

— (Շաչըրապագ.) Տօղու, ֆագամ նէրսէ՞ն խապէր ալարնըզ, սիպե քի՞մ սէօյլէտի։

— Պիղգամ Ֆօլման։

— Ֆօլմա՞ն մը

— Լավ՛ի, մէզգուրէ չիմնի եանըմտա խոր։

— Նա՞բէ, պուրայա մը կէլտի։

— Խա՛յր, պահճէնին տիվարընը աչմըշ խոր։

— Նէ՞ զարիպ եօլ։

— (Կիւլէրէք.) Գէնի էօլտուրմէք իչին կէլմիշ խոր, նէ եաբալըն սիղի սէվմիյի ճինէմըէ գըզգանըչօր...

— (Շաչըրապագ.) Պիչարէ Ֆօլման։

— Ֆագամ կէօրիւչօրսունըզ եա՛, ուֆագ պիր միւքեալէմէ իւղերինէ խանչէրինի եէրինէ գօյսու, տօսմի օլսուդ։

— Պու բէք զարիպ։

— Մէզգուրէ եարըն գաղինօյա կիմմէչէճէյինի սիղե խապէր վէրմէք իւղրէ պէնի միմուր իմոր։

— Նէ՞ իչին կիմմէչէճէք։

— Զինգի սիղի իլէ Թալէպ իլէտիյի միւլազգաթտէն ֆաչիտէ գալմասը. կիճէլէր խայր օլսուն միւսիւ։

Սիյահ էլտիվէնլի գառըն, պիր հալի Թէհայիւրսէ գալմըշ օլան Աբմանը սէլամլայըպ օտասան չըգտը կիմոր։

18

Գագը ասագըտա արդ իլէտիչիմիդ վագտա իւղերինէ սէբիդ կիւն կէչմիշ խոր. պու սէբիդ կիւն զարիբընտա Մաժէօր իլէ Աբման, կեահ պէրապէր վէ կեահ այըբ օլարագ հէր կիւն կէլիպ խասթայը գիչարէթ խոէլըէր խոր. Աբմանն եաղընըզ կէլտիյի ղէմանն գօնթըն եասթայը եանընտա պիր ասաթտան գիչատէ օթուրար խոր, ֆագամ տէլիգանլընըն պու գիչարէթի գօնթ իչին օլմայըպ, մատամ իչին օլսուդու մալիւմ տիր։

Տէլիգանլընըն կէլտիյի ղէմանն մատամ Տասթի պիլա իսթիչար գըզարըր, Թէլաչլանըր, վիճուտինատէի գան գալպինէ հիւճիւմ խոէր խոր. գօնթէս Աբմանը սէվէ չօր խոր. պիչարէ գատընճըղազ սըրտաչը օլան Ֆօլմանտա գալպինի աչմըշ խէ տէ. մէզգուրէ իթմիչ օլսուդու էէմինէ Թամպիդէն, գօնթէէ հագըդ ասթը հալի, եանի ալատաբլմագտա օլսուդունը սէօյլէչէմէէիյի ճինէթէլէ պիղգարուր սիւքիւթ խոիյօր խոր։

Միւսիւ Տասթի խէ Աբմանըն հէր կիւնդի դիչարէթինտէն պիրն տիւրլի ըղթըրտապալար չէքէչօր խոր. լիսանընը խոթիսալ իթմէք իգ Թխտարընտան մահրում օլան գօնթա, ասԹըզտա Թատրաֆընտան հարտաքէթ իթմէմէէի Թէնապիհ օլունսուդունտան, վատէթայի իֆհամ օլարագ եալընըզ կէօղէրի գալմըշ վէ օ եօլտա իֆհատէլէրի տէ անլաշըլմամագտա պուլունմուշ խոր։

Ֆօլման իլէ մատամ Տասթի տայիմա մէճրուհրն եանընտա պուլունուչօրար խոր. Աբման խէ հէր կէլիշինտէ արա սըրա մահճուպանէ եէրէ պագտարագ ահլէր չէքմէքտէ, վէ էրիտէ պիրտէ մատամա աչըգանէ նազարլար ֆըրլամմագտա խոր. պու հալլէր գօնթ Տասթինին կէօղունտէն գաչմամագտա, պու եիւզտէն ճէրիհասը Թէքրար քէսագը իւֆիւնէթ իթմիչ, հիւմմա նէօվպէթլէրի եէնիտէն պաշ կէօսթէրմիչ, չէքտիյի մէչդագդաթը տէրուհի հալինի բէք վէխիմ պիր հալէ կէթիրմիչ խոր, պիր ագշամ նէօվպէթ բէք չիտտէթլի օլսուդունտան խասթա քէնտիսինի զայըֆ իթտի, Թամ օ սըրտտա Մաժէօր իլէ Աբման կէլտիլէր, Ֆօլման խէ տատէթինէ մուխալիֆ օլարագ կէզմէյէ կիմմիչ խոր։

Մաժէօր Արլէֆ նէօվպէթլէրին Թախֆիֆի վէ բահաթ իթմէտի իչին խասթայը եալընըզ պըրագմագ ֆայիտէլի օլաճաղընը արզ իլէ, իւչիւ պիրտէն գօնթըն եասթըզը օտա։

նըն իմիտալինտէքի օտայա կկրտիլը, պիր գաչ տագըդա սօնրա Մաժէօր, պիր Ամերիքալը ճէնէրալե վիզիթա վէրճէյինտէն պահա իլէ ապիմէթէ գըլյամ իտէրէք, Ամանըն պիր իլի սաաթ օրատա գալմասը իչին գօնթէատէն միւսաատէ թալեպ կյլէտի. մնատամ Տաաթի ատլիպանը իլէ եալընըզ գալտըղընտա թիթրէմէյէ պաշլատը.

Տէրտինի էվէլճէ ալտըշ օլան Ամանն, Մաժէօրին ապիմէթի իւղէրինէ, պիր զէմանի մուղթարըպ վէ ճէսարէթսիզ կիպի կէօրիւնէրէք սիւքիւթ իմտի. պատէհու ճէսարէթլինէրէք գօնթէատին էլինի թուտտու. գօնթէա տահա զիյատէ թիթրէմէյէ պաշլատը իսէ ատ, էլինի ատլիպանլըտան չէքմէտի. օ զէմանն Ամանն տիզ իւղէրինէ չօքմէսի իլէ մնատամ բէրէքէյէրէք.

— Նէ՞ եաբըյօրսունըզ միւսիւ, ատէտ.

— Սիզի սէվէյօրում մնատամ...

Մատամ Տաաթի գըլյամ իլէ էլինի չէքիպ ֆիւրար իմմէք իսթէտի... Ֆագաթ եէրինտէն գըմըլտատնտայա իգթիտարը եօգ իտի, ատլիպանլընըն «Սիզի սէվէյօրում» ատմէսի, վէ էօնայի թէլաֆիւղընտա րէք հէյճանը պիր թամր իրայէ իմմէսի, մէզպուրէնին պիւթիւն պիւթիւն ագընը շաշըրմըշ օլտուղունտան.

— Կիտին միւսիւ, Ալլահ աշգընա կիտին, ատէտ.

* * *

Ամանն գօնթէային էլինի էօրէրէք եավաշճա տրչարը չըգտը, օ զէմանն մնատամ Տաաթի հէօնկիւր հէօնկիւր ագայարագ, իսմինի թաչըտըղը վէ գապահաթլարընը ածիվ իմտիյի ատէմին, էճէլ եամաղընտան իչի մէմրօ ուղագտա Ամանըն իլանը աշգընը տինլէտիյինտէն, գալալինին թէմտիյիւլինէ թէպակիյէմ կէօսթէրտիյինտէն, թէհասիւլ իտէն հէյճանը ֆէվգէլատէ իտի. չիւպհէսիզ սիյահ էլտիվէնի գաատընըն էմրինէ թէպակիյէմէն զայագուպէմ իմմիշ օլան Ֆօլման, ավետթինտէ գօնթէային էօլիւ կիպի պիր հալտէ պուլտուտու, Գօնթէա Ֆօլմանըն էլլէրինի գավրայըպ գուվվէթլէ սըգարագ.

— Ա՛հ ապիղէմ, Ամանըն կիթմէտի, պուրատա տուրմամտասը էլղէմ տիր... եօղտա պէն մահվ օլտում տէմէք տիր, տէտի.

Ֆօլման գօնթէային պու հալինտէն միւթէէսիր օլուպ կէօղլերի եաշայարագ քէնտի քէնտինէ.

— Պիչարէ գատըն, նէ գատար տա սէվէյօր, տէտիյի սըրատա, գօնթէա զիյրատէ մուհարրէր թէզքիրէյի եաղըյօր իտի.

«Տօսթում.

«Լիկեր պէնի սահիհէն սէվէյօր իսէնիզ կիտինիզ... եախօտ պէնտէն ֆիրար իտինիզ, զէվճիմ թէալիմի բուհ իթմէքտէ պուլունտուղում ճիհէթլէ, ապիմէթ տիզի իչին պիր վազիֆէ օլտուղու կիպի, պէն տէ տիզ իւղէրինէ կէլէրէք եալվարըյօրում.

«Մարկըրիթ»

* * *

Գօնթէա իչպու մէքթուպը Ֆօլմանէ իթա իլէ մահալինէ իյտալինի րէճատէն ածնա, գօնթըն օտասընա կիրէրէք, զէվճինի պայկըն պուլտու, պէլքի տալկընըզ պիր տագըդա զայիլ օլարագ, տէլիպանլընըն, զէվճէտինէ «Սիզի սէվէյօրում» տէմէտինի Լիլիմիշ իտի...

Ֆօլման, Մաժէօրին խանէտինէ կիթտի, պու տէֆա պիզզաթ սիյահ էլտիվէնի գաատն կէօրիւնէրէք մէզպուրէյի գապու իթտի, պու իչի գաատընըն, եիւզ պագը Հէքթօր Լամպլէնին ճէնազէտի եանընտա, պիրինճի տէֆաքի թէատրիքալ էքսփիկէրինէ պագտըգլարընը, պատէհու սէքիզ կիւն մուգատտէմ բաքիպէտինի էօլտիրմէք արզուսը իլէ Ֆօլմանըն, խանչէրպէէտէմ օլարագ ամէլատըզը պահչէտէքի վագտայը կէօրմիշ օլանլար, մէզպուրէնին պիր խէվֆը իհթիտամ էտարի իլէ սիյահ էլտիվէնի գաատընը սէլամլամտասընը կէօրէնլէր, էլպէթթ միւթէհայըր օլաճագլար իտի.

սիյահ էլտիվէնի գաղրն էլինի գօնթէսին մէքթուպընա ուղարկ։

— Ա՛, մէքթո՞ւպ մը եաղտը, ատէ՛ն,

— Էվվէթ, ադիմէթ իմմէսինի ըէճա խոխյօր,

— Մուհթինսիզ, Ալմանն գալաճագ վէ գօնթէս իլէ կէօրիւշէճէք տիր,

— (Մուսթէրհիմանէ.) Ա՛հ մաաամ, մէրհամէթ պույուրմայաճա՞գմընըզը,

— Պանա մէրհամէթ իմմանիէ՞ր մի խոխ,

— Օ՛, գօնթ իչին արզուընըզ վէճհ իլէ մուամէլէ խոխ-նիզ, պու պապաէ պիր չէյ ալէյհիմէյէ ճէսարէթիմ վէ հագգըմ եօգ տըր... Ճագամի գօնթէս...

— Պիլիրսինիզ ի՛ր գօնթըն էօլսուիւ կիւն մէզարուբէ պէնիմ իչին էհէմմիյէթսիզ գալըր, (Մուսթահզիյանէ կիւլէրէք.) էկէր Ալմանն մէզարուբէյի հաղրդամէն ալէմէյօր իսէ, օ զէմանի իզահիճաճէ մուխտաճ օլուր։

— (Պիր ահ չէքէրէք.) Մաալումինիզ տիր ի՛ր, նէ գօնթէս վէ նէ պէն...

— Ալմանըն սէվմէյի տէյիլիզ տէյճէճքսինիզ, տէյի՛մ։

— Էյ վա՛հ,

Հիչ պիր չէյատէն միւթէէսիր օլմայան սիյահ էլտիվէնի գաղրն, օ անտէ պիր ազ թէէսիւր իսպարդ իլէ ճօլմանըն էլինի թուխուպ սըզարագ.

— Մաամաֆէհ, էկէր պանա օլան աչդընաան Ալմանը դուրմարաճիլմէք էլիմտէ օլսա, սիրէ մուհասապէթ իմմէսինէ նէհայէթ տէրճէէտէ չալըշըր խոխմ... չինաքի սիզ ալիճէնագ պիր գաղրնաընըզ... տէ՛ն։

Պու սըրատա թաչ կիւլի գաթը եիւրէքլի օլան վէ ասլա ինթիզամտան պաչգա պիր չէյ տիւչինմէյէն սիյահ էլտիվէնի գաղրնըն մանի կէօղէրինտէ, էլմաս բարչասը կիւլի պիր կէօզ եաչը զահիր օլսու. Ճօլմանն քէնտի քէնտինէ.

— Օ՛, Ալմանը նէ գաաար տէվէյօր տէ՛ն, պաաէհու ատաէթլէ գօնթէսին նէզանինէ կիւթա՛ն։

19

Էրթէսի կիւն պիր գաչ հաղրդ աթըպպա հաղրը օլտուգլարը հալտէ միւսիւ Տասթինին օտասընտա պիր գօնաղթօ իճրա խոխլտի. գօնթը իլգ թէտաւիլ իտէն տօգթօր, խասթանըն պիր հաֆիֆա էվվէլ բահաթ վէ սըհհէթէ եիւզ թուխմուշ իգէն, պիրտէն պիրէ միւհիգ պիր աուբէթտէ թէպէտիւիւլ հալ իմմէսինի պէյան վէ ըզհարը թէտաճիւպ էյլէտիյինտէ, աթըպպատան պիրի պու պապաէ գօնթէսի խոթիճվապէ գօյուլտու, Համնի զէվճինին ատէրունի պիր ըզպըրապը օլուպ օլմատըզընը սիւալ իթտի խսէ ատէ, մուվաֆըգ պիր ճէվապ ալամատը։

Նէհայէթ պիր թագըմ միւզաքէրաթտէն սօնրա, հէքիմ պաչգա տիւրլիւ մուալիճէլէր թէրթիպ խատրէք տաղըլտըլար. պիր գաչ տաղըդա սօնրա Մաժէօր Ալլէֆ կէլտի, գաբուհնըն չալընմասը իւզրէ նաբրաղ կիսի թիթրէմէյէ պաչլամըչ օլան գօնթէս, Մաժէօրը եաղընըզ կէօրմէսի իլէ կէնիչ պիր նէֆէս ալտը։

Մաժէօր, մաաամը սէլամլայարագ տօս տօղրու խասթանըն Համընտա կիթտի. գօնթ հէնուզ պիր գաչ կիւնտէն պէրի կէչիրմէքտէ օլտուղու Համի տէհշէթիչիթիրտէ պուլունըյօր խոխ. Մաժէօր Ալլէֆ տըզդամըը քէտամիլէ իլէ խասթայը մուտայէնէ իթտիքտուն սօնրա, խաֆիֆ պիր սէտա իլէ.

— Մաաա՛մ, միւսիւ Տասթինին Համի տէհշէթնաքինէ տայըր օլան ֆիկրիմի, զաթը ալիյէլէրինէ պէյան իչին չօգ ղէմանն թէրէտտիւտ իթմէքտէ խոխմ, տէմէմ իւղէրինէ, գօնթէս թիթրէք պիր սէտա իլէ.

— Սէօյլէյինիզ միւսիւ, ատէ՛ն,

— Միւսիւ Տասթի րէք աղըր աուբէթտէ մէճբուհ տըր, պէլկի եարտաը միւհիգ տիր մաաամ,

Գօնթէսին կէօղլէրինտէն էլմնա բարչասը կիպի իբի տամ-
լա կէօզ եաչը եանագլարը իւզէրինէ եուվարլանտը. Մա-
ժէօր իսէ քէլամէ տէվամ իլէ.

— Ֆագաթ պէյլքի գուրթարըլապիլիր, տէտի.

— Օ՛, սէօյլէյին միւսիւ չէքտիյի ըզտրրտապ բէք չօգ օլ-
մուշ տըր.

— Պէնտէնիզ պիր չարէ կէօրիւյօրում, օտա խաօթայը
եէնի պիր հէքիմին եէտը հազըդաօընա թէսլիմ տիր.

— Գու հէքիմ, մուսախլէյհի գուրթարըր տէյի՞լ մի.

— Պէլքի . . .

— Օ հալտէ չարըգ, միւսիւ նէ՞րէտէ տիր, նէ՞րէյէ կի-
տուպ արամալը տըր.

— Գու հէքիմ պիր գատըն տըր . . .

— Պիր գատը՞ն մը.

— Իվվէթ, կէնճ պիր Րուս գատընը օլուպ, քէնտիսինէ
օլան իթիմատըմը արզ իյին, թէրճիմէյի հալինտէն պիր ազ
պահա իթմէյէ լուզում կէօրիւյօրում.

— Սէօյլէյին միւսիւ, սէօյլէյին.

— Իբի սէնէ էվվել Գամգասիյատա պիր ֆըրգայա գօ-
մանտա իտիյօր իտիմ. մայէթիմտէ գօնթ . . . նամընտա պիր
տէլիֆանը զապթի օլուպ, Օտէտա ճիվարընտա թէվէլլիտա
իթմիշ պիր Րուսիյալը գըզ իլէ իզտիվաճ իթմիշ իտի. պու
կէնճ գօնթէսին Գօհէմիյալը պիր սիւտանտաը օլուպ, մէզպու-
րէ, գօնթէսէ մուալիճաքը չարդըյէնին բէք չօղունը թալիմ
իթմիշ, վէ հալտա նէզաատմէը ըլթրիյէ իլէ թէրթիպ օլունան
պու իլաճլարա տայըր, բէք չօգ բէչէթալար ալըրագմըշ իտի.
պունլարըն միյանընտա էն վէխիմ վէ զայըր գապիլի տէրման
կէօրիւնէյն ճէրիհալէր իյին պիր նէվի իլաճ վար իտի.

— Ա՛, մէզպուրէ զէվճիմի գուրթարըր, տէյի՞լ մի.

— Իւմիւտ իտէրիմ. . .

— Ֆագաթ նէ՞րէտէ տիր.

— (Հիւլէրէք.) Ամար պույուրունուզ, օ սըյատտա չէր-
քէսլէր թարաֆընտան իւզէրիմիզէ վուգու պուլան հիճիմ-

լէր բէք չիտտէթլի օլտուղունտան, հէր տէֆտաընտա պիր
չօգ թէլէֆաթ վէրիյօր իտիք, վէ պինլէրճէ տատմէրիմիզ
մէճրուհ օլույօր իտի. զէվճի իլէ պէրապէր պուլունան գօն-
թէս խատթա վէ մէճրուհլարը թէտտավի իտիպ, էն աղըրլարը
պիլէ քէսպը իֆագաթ իթմիյէր.

— Գու գատըն չիմտի նէ՞րէտէ տիր.

— Տիւնտէն պէրի պուրատտա տըր, արզու պույրուլուր
իսէ պէնտէնիզ կէթիրէյիմ.

— Նէ՞ տէմէք միւսիւ, նէ՞ տէմէք. ա՜հ, բէճա իտէրիմ,
չարըգ իտինիզ.

Մաժէօր գըյամ իլէ գօնթէսին էլինի էօբէրէք ազիմէթ
իթտի. օ անտէ Ֆօլման իչէրի կիւտի. գօնթէս, մուսախլէյ-
հանընն աղուչինէ աթըլարագ Մաժէօր իլէ օլան միւքեալէմէ-
սինի հիքմայէ իթտիքտէն սօնրա.

— Հիչ օլմազտա զահմէթ չէքէն եալընըզ պէն գալա-
յըմ, տէտիյինտէ, Ֆօլման քէնտի քէնտինէ.

— Պիչարէ գատըն, պաչընա կէլէճէքլէրի պիլմիշ օլա-
տէյու մըրրըլտանտը.

Պիր սաաթ սօնրա գօնթ Տատթինին գարուսը էօնիւնտէ
պիր արապա տուրտու. մէզքիւր արապատտան Մաժէօր Աբլէֆ
իլէ պիր գատըն էնտիլէր. պու կէլէն սիյահ էլտիվէնլի գա-
տընն իտի. մուսախլէյհա պիր թավըր ճէտտուանէ իլէ իչէրի
կիւտի. գօնթէս, մէզպուրէյի իսթիդպալ իչին մէրտիվէնին
ալթ պաչընա գատար գօչմուշ իտի. պէրապէրինտէ պուլու-
նան Ֆօլման, կէօզլէրինի եէրէ տիքէրէք հիչ պիր թավըր
հայրէթ կէօսթէրմէտի. սիյահ էլտիվէնլի գատընըն տէմիր կի-
պէնի իլէ իրտտէտի. Ատման կիպի Ֆօլմանտտա թէէօվր
պի օլան էմրու իրտտէտի. Ատման կիպի Ֆօլմանտտա թէէօվր
իթմիշ իտի.

Սիյահ էլտիվէնլի գատընը հիչ կէօրմէմիշ օլան գօնթէս,
մէզպուրէնին զայէթ կիւզէլ օլտուղունա տըգգաթ իթմիշ, վէ
մէզպուրէնին զայէթ կիւզէլ օլտուղունա տըգգաթ իթմիշ, վէ
մէրգումէ իլէ պէրապէր իսանէսինէ մէվճին տուխալինտէ
չիպահէ պիլէ իթմէյէն պիչարէ գօնթէս, մուսախլէյհանընն
հիւանի ճէմալինէ իթիմտատ իլէմիշ, վէ զէվճինին պու եէնի

հէքիմին հաղագաթը սայէսինաէ քէսալը իֆագաթ խէճէյի զանընընաս պուլունմուշ խոր. ատէթ օլան թէշրիֆաթըն իճ-բասընսան սոներա, սիյահ էլտիվէնլի գաստըն մէճլուսըն եա-նընա կէօթիւրիւլտիւ. մէզպուրէ օրատա եալընըզ պըրագըլ-մասընը թալէպ իմմէքլէ. Մաժէօր վէ գօնթէս իլէ Ֆօլմանն տիկէր պիր օտայա չէքիլտիլէր.

Օ զէման սիյահ էլտիվէնլի գաստըն գօնթ Տաոթինին չէք-լինաէն չընդմըշ, ըղթըրտաղ իլէ զախֆլանմըշ վէ չուգուրլաշմըշ օլան ևիւզիւնէ, ճամ կիպի օլմուշ կէօղէրինէ վէ վաղթինաէն էվվէլ պէյաղլանմըշ սաչլարընա, պիր նէվի մէսրուրիյէթը վահչիեանէ իլէ պաղարաղ.

— Էրէյիճէ միւճաղաթընը կէօմէյէ պաչլասըն... ալ-չաղ գոթիլ, տէյու մըրրըտանընը.

Մէզպուրէ ճէպինաէն սիյահըմընը պիր շիշէ չընդարտաղ աղղընը աչար, էկէր գօնթէս պու արրատա սիյահ էլտիվէնլի գաստընըն սիյմասընընաքթի ալայիմի վահչէթէֆիյէսը կէօմմուշ օլաս խոր, պիրա չիւպհէ խէվֆինաէն թիթրէյէճէք խոր.

20

Սիյահ էլտիվէնլի գաստըն, աչարըղը չիշէնին միւհիմ վէ օրատուղու գօյու իչնկլի սուսան պիր գաշ տասկա պիր գաչըղա գօյուս, պատէհու բարմադկարընը մէճլուսըն աղղընա ա-գուպ փիլտէնեմիշ օլան տիչկէրինի գօրկայըղ աչարագ, գա-չընդաթքի չէյի աղղընա տօղտուրտու. պու պիր զէհիր մի խ-տի, պիր իլաճ մը խոր.

Մէճլուս, մէզպուրէ տասկայարը եուսուար եաթմադ եիւ-զիւնաէ պիր տիւչկինլիք բէյտա օրտու, զայէթ գըրմըղը օլան սիյմասը տարտարը, պուրուչմուշ օլան չէհրէօթ աչըրտը, պիր իթագըմ սէտտէրէ չընդարտը. պատէհու կէօղէրի գարա-նարադ պիր գաշ տաղըղա ասնրա պիր ճէնադէ չէքիլինի ալ-

տը, Գու արրատա սիյահ էլտիվէնլի գաստըն տալօնընը գարու-սընը աչարագ.

— Շիմնթ կէլէպիլիրսինիզ, տէթթ.

Մաժէօր, Ֆօլման վէ գօնթէս իչէրի կիրտիլէր. գօնթէս պիր քէրրէ հայդըրտը. Ֆօլման թիթրէմէյէ պաչլայարագ, քէնթի քէնթինէ.

— Մէճլուսը էօլտիւրթու, տէթթիլ արրատա, սիյահ էլ-տիվէնլի գաստըն կիւլէրէք.

— Գօրդմայընընըղ մասատմ, զէվճինիզտէ բէք լազըմընը օ-լան պիր պայկընըղը հուսուսէ կէմիչտիմ, տէթթ.

— Ա՜հ, նէ գաստար գօրդմուշ խոմ.

— Իչիմէ պու տէրին ույդու թախմինէն իչի սասթ գա-տար տէվամ իտէր, պու իչի սասթ զարճընտա հիշ պիր հա-յատթ էսէրի կէօրմէյէրէք էօլմու կիպի գալըր.

— Սօնրա...

— Սօնրա քէնթիսինէ կէլիր. արթընըղ նէ հիւմմա նէօմ-պէթի նէ հէյճան հիշ պիր շէյ գալմադ.

— Գուրթուլմուր մը.

— Տահա մնալիմ տէյիլ, եալընընըղ օ զէման պիր սէօղ վէրէպիլիրիզ. Ֆադաթ էվվէլ էմիրտէ պադը շէյլէրէ տայըր մնալիմնթի ալարագ, խատթալընըն գադիսի չիճա օլուպ օր-մանճաղընը անելանագլընըմ լազըմ տըր.

Մատամ Տաոթինին եիւրէյի չիտտէթլէ չարբանագա պաշ-լատը, սիյահ էլտիվէնլի գաստըն Մաժէօր իլէ Ֆօլմանէ պիր իշտիրէթի իլէ տրշտըր չընդմալարընը ըչճա իթմի, տէրհադ չէ-չիսիլէր. գօնթէս մէզպուրէ իլէ եալընընըղ գալընճա, լաթիֆ վէ հալավէթլի պիր սէտա իլէ.

— Մատամ, պանա սիզէ գարշը պիր էսկի տօսթ կիպի մատամէյէ իթմէյէ միւտատտէ պուլունմանընըղ վէ քէնթինինի թէմմամը իլէ պանա թէսլիմ իլէմէնիզ լազըմ տըր, տէթթ.

— Զէվճիմի գուրթարմագ իչին հէր շէյէ հաղըրըմ, մա-տամ.

— Էսկի տօսթումմ օլան Մաժէօր, պիր սասթ էվվէլ

պէնի պուլմայա կէլմէ. էնտայի բահաէ գօնթ ճէնապկէրինին խասթալըղընա տայըր միթէաատխա սիւալկէր իթմուխ.

Գօնթէս թիթրէմի, մուսմախլէյհա խէ սէօվիւնաէ տէվամ իլէ.

— Մաժէօրիւն պէյանըընա կէօրէ ղէվճինիղ տէօրթ պէշ կիւն էվվէլ բէք բահաթ իմիշ... ատամ.

— Տօղրու.

— Բահաթ սաքին օլուպ կիճէլէրի ույուտմագտա, վէ գաբրիպէն իֆագաթ պուլաճաղը կէօրիւլմէքտաէ իմիշ...

— Էվվէլթ, մաատամ.

— Սէքիղ կիւն սօնրա, եանի եարա գարանտմաղա պաշլատըր ղէմանն պիրտէն պիրէ խասթալըղ թէպէտուլ խէրէք ֆէնալաշմըշ, ույմի՞լ մի.

— Էյ վա՛հ, մաատամ էօյլէ օլաու.

— Պինաէն ալէյհ պու թէպէտուլու պիր վազտայէ աթֆ իթմէք լազըմ ատը.

— (Բէբէլէյէրէք.) Ձագաթ մաատամ, հիչ պիր խըատմէթաէ գուսուր իթմէխիմ, պիր տագըդա պիլէ եանըընան այրըլմաղըմ.

— Օ հալտէ պու թէպէտուլուն սէպէպի պիր ղաթըլտապը լուհանի տիր.

— (Խըղարըդա սօլարտագ քէնտի քէնտինէ.) Սըրըքմը իգըրար լազըմ ատը.

— Անլայօրսընըզ եա՛, էյէր գօնթը գուրթարտապիմէքվիյիմի արզու իտէր իսէնիզ, թէմամը իլէ վէ սէրպէսթճէ ճէվապ վիրմէնիզ լազըմ կէլիր.

— (Նէֆսինի իճապար իտէրէք.) Հազըրըմ մաատամ,

— (Տըղդաթլա պագարագ.) Զէվճինիզի սէվմէյիմինիզ.

— (Ամանը ունուտարագ.) Ա՛, էլպէթտէ,

— Տայիմա սէվմի՞շ մի խոնինիզ,

— Գօնթէս թիթրէմի, հէչփոմ (սիյահ էլտիվէնլի գատըն) ըսարը իլէ.

— Հայտէ մաատամ ճէվապ վէրինիզ, պունլարը դէվճինիզի գուրթարմագ իչին սօրուչօրում, ատէտի.

— Խայր մաատամ, հաթտա պիր զէման իչըրան պիլէ իթմիշ իտիմ, ֆագաթ...

— Սէպէպինիզ պէյանէ մուտդթէտիր տէյիլսինիզ, տէյի՛լ մի.

Գօնթէս պաշը իլէ էվվէթ իշարէթի իթտի.

— Օ՛, չիւպհէսիզ սէպէպի լազըմ տէյիլ տիր.

Մաատամ Տասթի կէնիշճէ նիր նէֆէս ալըը.

— Տէմէք քի զէվճինիզէ քին ու ատավէթի կէօսթէրիր իտինիզ.

— Էյ վա՛հ, էվվէթ մաատամ.

— Նէ՞ վագթէ գաատար.

— Եարալանըըղը զէմանէ գաատար.

— Օլ զէման նէ՞ օլտու.

— Օ զէման մէրհաէթ իտէրէք աֆիվ իթտիմ.

— Օ սիպի սէվճի՞ր մի իտի.

— Մէճնունանէ...

— Թէմամ, սիզտէ վուգու պուլան պու թէպէտուլ, իչին պիր գըսմընը անլամագլըղընա եարտըմ իտէճէք.

Գօնթէս, իսթիճվապընըն պու գաատարլա խիթամ պուլաճաղընը զանն իլէ կէնիշ պիր նէֆէս ալըը. սիյահ էլտիվէնլի գաատըն իսէ.

— Խանըմանըն իլք սէքիղ կիւնտէքի հալն սիւքիւնէթի պունատան նէշամի իլէտիսի անլաշըլըը, ֆագաթ...

Սիյահ էլտիվէնլի գաատըն սէօվիւնիւ գամի իլէ տըղդամի գօնթէսին հիւրիւնէ պագտը. մաատամ Տասթինին գալպի չիտտէթլէ չարըմագա պաշլատը. սիյահ էլտիվէնլի գաատըն իսէ սէօվիւնէ տէվամ իլէ.

— Մաատէմ քի սիզին զէվճինիզէ մէյլինիզ՝ մէրգումըն էյիլէշմէսինէ սէպէպ օլմուշ տըր, պու թէքրար ֆէնալաշմագտա, պիր սէպէպէ միսթէհնա օլմագ լազըմ կէլիր... պուրայա հիչ պիր էլքէք գապաւլ իթտինիզ մի.

Գօնթէս թիթրէմէքտէ վէ սօյմագտա օլտուղունտան , սիյահ էլտիվէնլի գատըն , մէզպուրէնին էլինի թէքրար թութմադըգ .

— Ա՛ֆով խէբսինիզ տիւտամ , պէնտէնիզէ պիր ոսօթ նադարը իլէ պագմանըզը բէճա խէբիմ. Մաժէօր Արլէֆի խյլէմիյիմ խոթինթագտա պիր չէյ հըսա իթտիմ... ժէպէա պիր սըր . . .

Մէզպուրէ միւթէրէտտիւտանէ տուրտու , ֆագաթ գօնթէս սիւքիթ իյլէմիյի ճիհէթիլէ , սէօղիւնէ տէվամ խէբէք .

— Մաժէօրըն պիր ոսօթիու վար . . . մէրգում սիպի սէվէյօր խիշ . . . օ պուրայա կէլմիշ . . . զէվճինիզտէ գըսգանըրգընտան . . .

— (Գաչընը էլլէրի արտարնա ալտադ .) Մէրհաբ՛թ , լո՛ւֆթ , տիւտամ ,

— Մտտա՛մ, էկէր զէվճինիզին գուրթուլմտաըրնը խոթէր խէնիզ , Ալլահ աչգընա օլտուն ինքէտարէ գալդըչմայընըզ . . . թէքրար աֆիվնըզը խոթխրհամ իլէ սէօղիւմտէ տէվամ իտիյօրում . . . պու տէլիգանլը . . .

— Օ՛, պիր տահա կէլմէյէճէք տիւտամ . . . եիւզիւնիու կէօրմէյէճէյիմ . . .

— Գու գատարը քէսաֆի տէյիվ տիր . . .

— Եա Բաղդիմ, տահա նէ՞ եադմադ լազըմ տըր ,

— Զէվճինիզի պիր քէլիմէ գուրթարըր ,

— Նէ՞ օլուր խէ օլտուն սէօյլէրիմ,

— Բէք էյի , չիմոու կէօղլէրինի աչըպ տա ապլը պաչընա կէլմէյի զէման . . .

— Օ՛, սէօյլէյին տիւտամ . . .

— Էլինի թութադագ իւզէրինէ ոսօղրու էյիվնօպ «Օ կիթտի . . . արթըզ եիւզիւնի կէօրմէյէճէյիմ» տէմէլինինիզ ,

— Գունը վատ խէբիմ տիւտամ,

Սիյահ էլտիվէնլի գատըն գըչտամ իլէ եադտանըն իւզէրինի աչտը . միւսիւ Տատթի տէբինն պիր ույգույտա ատրմըշ գալպի պիրէ չադրմայօր խոթ . օ զէման սիյահ էլտիվէնլի գատըն

գօնթէսէ պիր քիչիք չիշէ իրայէ իթմէսի իլէ մտտանըն իւզէրինէ գօյտու , պատէհու եադայը ըԼըգ տու իլէ եըգայատագ , մէզբիր չիչէեէքի մուալիճէ իլէ պիր պէգ բադչատը ըզլատըզ , տէրհալ գօյտու գըրմըզը պիր բէնկ ատմըշ օլան պէդի եադտանըն իւզէրինէ գօյատագ թէքրար պաղլատըգտան սօնրա գըչտամ իլէ .

— Պէնտէնիզ ագչամ իւզէրի տատթ օնպիր տուլտըրնտա թէքրար կէլիրիմ. եալընըզ գօնթէրն՝ պու հէվատը պօզուլմուչ օտատա պուլունմամտադըրնը արզու խէբիմ, տէմէսի իլէ , գօնթէ ալթ գաթ սալօնըրնըն իթխատլինտէքի ուֆագ պիր եաթագ օտասընտա նադԼ խոիլսի .

* * *

Պիր սատթ սօնրա գօնթէ Տատթի կէօղէրինի աչտը . պուլունտուղու օտայը թանըեամտադըրնտան , հայրէթլէ տէօրթ թատագա կէօղ կէղտիրտիկի սըրատտա , զէվճէսինին կէօղ եաշլտըը իլէ մէսթուր օլան եիւզինի կէօրիւղ թանըտը . գօնթէս մէճբուհրն էլինի թութադագ .

— Շիմոու նա՞սըլսընըզ ոսօթիու՞մ, տէմէսի իլէ , մէճբուհան կէօղէրինտէ պիր զիյայի տուրտը կէօրիւնտու . ագլը պաչընա կէլմիշ օլտուղունտան թանըչօր վէ կէօրիչօր խոթ . գօնթէս սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Սիպի պուրայա էՀնի հէքիմիպին էմրի իլէ նադԼ իթտիք , տէյինճէ , խատթանըն կէօղէրինտէ պիր էսէրը հայրէթի կէօրիւնտու .

Գօնթէս . – Օ՛, բէք գարիպ պիր թապիպ . . . պիր գատըն . . . ֆէվզէլատէ մէհարէթի սահիպէսի պիր կէնճ Բուսթյայը տիւտամ, չիմոու գօճուտըզ գօնթ Արլէֆ մէզպուրէյի կէթիրտի , եադտանըզը ատրտը . . . նէօվպէթի կէչտի . . . արթըզ հայատընըզդա սէօզ վէրիյօր ,

Գօնթ Արլէֆ նամը՝ միւսիւ Տատթիյի մուպթարըզ իթտի , Մաժէօր՝ Արմանըն ոսօթիու տէյի՞Լ մի խոտ ,

Մտտամ Տատթի զէվճինին գալպինտէն կէչէնէլերի ան-

լսողը ճիհէթիէ, վասինի իյիայէ միւսապասի խէրէք խասթանըն իւղէրինէ էյիլսի վէ անլընը էօրէրէք.

— Արթըզ մէրագ իմմէ տօսթում կիտիյօր... արթըզ քէնտիմինի կէօրմէյէճէյիմ... տէտի.

Դօնթըն սօլուգ չէհրէմինում զայէթ պէօյիւք պիր տուտուր զուհուր իլէմիշ իտի. օ սըրատա իչէրիյէ պիր խըտմէթքեար կիրերէք մատամա պիր մէքթուպ վէրտի. դօնթէս հէման զարֆը աչարագ պէր վէճհը աթի օգուտու.

«Մատամ»

«Պիզիմ իզալէսի զայրի գապլ պիր թագըմ մանիլէր իլէ այրը պուլունտուդուդուրը անլատըմ. սիրին իֆֆիէթինէ, պէնիմ վազիֆէմ, էէքտիկէրիմիզի թէքրար կէօրմէմէք իչին պիզի մէճպուրիյէթէ ալմըշ տըր. էմրինիզ պաշ իւսթիւնէ մատամ, եարըն սապահլէյին Գատուէն ապիմէթ իտէճէյիմ, պուդատան պէօյլէ էօնիւնիզտէ պուլունմամագ իչին բէք պիյատէ տըգդաթլէ չալըշաճաղըմ, պէլքի ճէնապը Հագ լութֆ իտէրատ պիր կիւն սիզի ունուտապիլերիմ...

«Մուֆի ֆեօղենիզ»
«ԱՐՄԱՆ ԼՒՕՆ

Դօնթէս մէքթուպը գէվճինէ ուգատարագ.

— Կէօրիյօրսունուզ ա՛ տօսթում, եարան աէօյլէմէմիմ, տէտի.

Գու արաբգ Ֆօլման իչէրի կիրտի, պու վէտանամէ պիչարէ դօնթէսին գալգինի բարչալամըշ օլսուդունատան, Ֆօլմանըն կէլիշի, մէզպուրէյէ մէմուրին զայրի պիր մուավէնէթ օլսու.

21

Թամ սաաթ օն պիրտէ սիյահ էլտիվէնլի գատրն թէքրար կէլիպ, Ֆօլման թարաֆընատան պիչ իսթիդպալ սալօնա իտխալ իտիլմիյի արբատա, մէզպուրէյէ.

— Վագըթ եադլաշըյօր, տէտի.

— (Գաչընը էյիրէք.) Իթաաթ իտէճէյիմ.

— Դօնթէսի եալընըզ պըրագաճագընըզ.

— Էվվէթ մատամ.

Օ սըրատա այագլարընըն ուճունա պատարագ խասթանըն օտասընատան չըգմըշ օլան մատամ Տասթի.

— Պիր աղ տալըը, ույուօր, տէտի.

Սիյահ էլտիվէնլի գատրն խասթանըն օտասընա կիրերէք եաթագա թէգարրուզ իթտի. խասթանըն սապահլայընըի կիպի սատրը ըգթըրատ իլէ մէսթուր օլմայարագ, քէսապը ախբինէթի իթմիշ օլան չէհրէմինէ պագ տըգտան սօնրա, դօնթէսէ.

— Պէնի եալընըզ պըրագը՛ըմըզընըզ, մէճբուրէն սուրէթը թէնէֆֆիսսինի տինլէմէք ֆիկրինտէ պուլունտուդուտան, պուրատա պիր սիւբինէթը քեամիլէնին հիւքմֆերմա օլմասը էլզէմ տիր, տէտի.

Մատամ Տասթի, պաշը իլէ բաղը օլսուդունը իշարէթ իտէրէք, սիյահ էլտիվէնլի գատրնը գէվճինին եանընատա թէրը վէ սալօնա կէչէրէք Ֆօլման իլէ պէրապէր պիր բէնչէրէնին էօնինէ օթուրատու, օն սագըդա գատար սօնրա Ֆօլման ալյագա գալգարագ.

— Գաչըմատա չիտատէթլի պիր աղրը վար, միւսաատէ պույուրսուր իտէնիզ կիտիպ պիր աղ եաթագըմ, տէմէտի իւղէրինէ, գօնթէս բահաթճա միւլահազաթընատա տալմագ իչին.

— Կիտինիզ տօսթում... տէտի, մէզպուրէ պիր տահա

եւ ալ ինչպէս կէօրէմէյճէյի սէվտիյի Արմանը տիւշունէյօր իտի։

Ճօլման չէքիլտի, օ գէմուն գօնթէա պաշընը էլլէրի ապրանընտա թուխարագ ապլամնայա պաշլատը, ասպիտա «նա Բապպիմ ճանըմը ալմըշ օլման նէ կիւզել օլուր» ակօպունէն թէքրար խոէյօր իտի։

Գու արալըդ ապդասընտա պիրտէն պիրէ պիր կիւրիւմի հասըլ օլտու. նակէհան բէնչէրէ աչըմըշ իչէրիյէ պիր ատէմ կիրմիշ օլտուղունտան, մէզպուրէ գըշյամ իլէ պաղըրմադ իւզրէ իքէն, չախար մէրդում իլէրի տօղրու գօչարադ էօնիւնէ տիղ չէօքտի։

Գու քիմնէ Արման օլուպ, իրի պահճէնին արապընտաքի տիվարի ամըյարադ բէնչէրէտէն կիրմիշ իտի. գօնթէա, պիր չօճուգ կիպի թիթրէմէյէ, վէ տիպչէրինին պիւքիւլտիւյինի հըրս իթմէյէ պաչլատը։

22

Մատամ Տասթի՝ Արմանը կէօրիւր կէօրմէդ ոռնտուշ գալմըշ իտի. մուտմնիլէյհա հարապէթսիզ, ճանըդ կիպի պիր հալտէ կէօղէրի եէրէ տօղրու միռնամթի օլարադ, գալպի, խէվֆ ու տուրուր իմթիհաճընտան հուտուլէ կէլէն պիր հըրս իլէ մէմլու գալտը. Արման քէլամէ ադաղ խաէրէք։

— Պէնի աֆվ խոռնիզ մատամ, ասէտի։

Մատամ Տասթի թիթրէյէրէք սիւքիւթ իթմէքտէ իտի, Արման էլլինի ալարադ էօքտի, ասէլիզանլըքնըն տուտադլարը գօնթէային էլլինի եադըյօր իտի. պու հալ մատամընի, գանընըն ատամարլարընտա թէքրար ճէվռանընտա պատի օլտու. մէզպուրէ պիրտէն պիրէ պիր գուվվէթի քէսադ խաէրէք, պօղուգ վէ ղայէթի եավաչ պիր ասէտա իլէ։

— Ա՛, տէմէք քի պէնի ալատթարընըզ, ասէտի։

— Մատամ . . .

— Պանա իթաաթըզլըդ իթտինիզ . . .

— Աֆվ խոռնիզ մատամ . . .

— Պանա կիտէճէյինիզի վատ իթտիյինիզ հալտէ թէքրար կէլտինիզ . . .

— Եարըն կիտէյօրում . . .

— (Հիտատէթլէ տօղրուլարադ .) Օ հալտէ նէ՞ իչին կէլտինիզ, պէնատէն նէ՞ իսթէյօրսունըզ, պանա նէ՞ ասէյլէյէճէքսինիզ։

— Սիղի սէվէյօրում . . .

— Կիճէ եարըն, պիլմէմ նէ թարաֆտան խանէմէ կիտէրէք, զէվճիմին էճէլ եաթադընա իրի մէթրօ գարիպ պիր եէրտէ ճէսարէթի խաէրէք . . .

— Պէնի աֆվ խոռնիզ, լութֆունըզա միւհթաճըմ . . . տիվանէյիմ . . . եարըդընըզը պիլմէյօրում . . . սիղի պիր սօն տէֆա տահա կէօրմէք լազըմ կէլտիտէ . . .

— Օ՛, եավաչ ասէյլէյին միւսիւ, Ալլահ իչին օլսուն պուրատան կիտինիզ։

— Կիտէյի՞մ մի,

— Էվվէթ, պանա կիթմէյի վատ իթմիշ խոռնիզ։

— Օ՛, միւսաատէ պույուրըն տա պիր սաաթ գատար տահա այագլարընըզա գարանմըշ գալայըմ . . . սիղէ պէյանը մուհասէթի իթմէքլիյիմէ րուխսաթ վէրինիզ, էլինիզի էօրէյիմ . . . հուզուրընըզտա պիր ազ գալարադ պախարէտար օլայըմ։

— (Մուղթարըզ վէ գուվվէթսիզ պիր ասէտա իլէ .) Կիտինիզ, կիտինիզ միւսիւ .

Արման եէրինտէն գըմըլտանմատը, մատամ Տասթինին չու հալի հիտատէթի, պիր չիմչէք գատար սէրի զայիլ օլտու. մէզպուրէ աչգոտան մաղլուպ օլարադ հէր չէյի ունութտու։

Արման բօլընը թէմամը իլէ իճրա իթմէյէ գարար վէրմիշ օլմաղըլա, պաչընը էլլէրի արապընա ալարադ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամագտա օլան գօնթէտէ .

— Մարկըրիթ սիրլ սէվէ յօրում... պուրատան կիթմէ-յէ սիրլ պիր տահա կէօրմէք չէրէֆինէն մահրում օլմադըլա գուվվէթի ու ճէսարէթմէն մահրումդմ, պունատան պէօյլէ հա-յտթըմ հայտթընըդա մէդատթ տըր... պէնիմ իչին սէն-սիզ եաշամագ միւմքին տէյիլ տիր... սէօյլէ Մարկըրիթ, եինէ կիթմէմի արզու խոյօրմուտունըզ։

Տէլիդանըլը պու սէօզլէրի պիր սէտայի միւէսսիր վէ մէ-յուտանէ իլէ սէօյլէմիչ օլտուդունատան, մտատամ պիլա իս-թիյար Ադմանըն էլլէրինի սըդ ադատագ աղատագտա տէվամ ի-տիյօր իտի։

Ադման.— Մարկըրիթ, պուիթիւն հայտթըմը սիզէ հասր իտէյիմ, արթըդ եէքտրիկէրիմիզի թէզը իթմէյէլիմ, պէյտա-պէր կիտէլիմ իտթէ՛րմիսինիզ։

— (Ճաշըրմըշ օլարագ.) Օ...

— Կէլ Մարկըրիթ կէլ, մուհասպէթիմիզի կիտուտ Ա-դմանեանըն պիր քէօչէսինատ իտիթիֆա իտէլիմ... պունատան սօնրա հայտթըմըզ պիր սատատթ օլատուն։

— (Մէճպուռնանէ պիր թաւը իլէ.) Ա՜հ եա Բատպիմ, եա Բատպիմ։

— Եէմնուի վազըթ կիճէ տիր... հէրքէս ույույօր... պի-զի պիր բօսթա սրատագսը պէքլէյօր... իտթէ՛րմիսինիզ սէօյ-լէյին։

— (Փէնտինի թօրլայարագ պօղուդ պիր սէտա իլէ.) Խայր, խայր, գաթան։

—Դաթան, էօյլէ՞ մի։

— Ինչմէք իւզրէ պուլունան զէվճիմ նէ՞ օլուր։

Ադման պիլա իտիթիյար թիթրէտի, գօնթէս իտէ։

— Եա էվլատըմ նէ հալլէրէ կիրիֆիմատ օլուր, աէտի։

Մատամ Տատթի մէյուտանէ պիր գուվվէթի իլէ պու իրի իտմէ սարըլմըշ, պու իրի մուգատատէս իտտիրէյէ միւրաճաատթ իթմիշ իտի. մտատնֆիհ լուզումը տէրէճէտէ գուվվէթի հըզա իտէմէտիսինատէն, եիւզ իւսմիւ գարանտիշ աղլայօր իտի. պու հալի կէօրէն Ադման քէնտի քէնտինէ։

— Պիչարէ գատըն, աէտի։

Հայլի վազըթատան պէրի նամէրատանէ պիր բօլ իճրատըն-տա, իրթիքէտատը քիպպ իլէ տէբունինատ օլմայան հըսսը-յտթը իպրաղ իթմէյէ մէճպուր օլան տէլիդանըլըն թատը մէրատ-նէտի ույանարագ, գալպինատ վէ ադըլնատա պիրտէն պիրէ պիր իսթիխլալ զուհուր իթտի։

Ադման իչինճի տէֆա օլարագ քէնտի քէնտինէն, հա-րաքտատը տինայէթքէտարանէօնտէն վէ պիր այտան պէրի սէօյլէտթի լաէնգատթի եալանլարատան ութանատը։

Պիր մուհասպէթին, պիր էմրը զարիպէ վէ միւտահիչէնին էսիրի օլան տէլիդանըլը, վիճուտունի, ադըլնը ֆիքրինի պադ-լամըշ օլան զէնճիրի գըրմադ արզուսունա տիւշտիւ, գատէմէ գատէմէ կիրատագը մէյուտիչէթին քէնարընա կէթիրմիշ օլ-տուդու, էլհասըլ քէնտիսինի սէվտիրմէյէ մուվաֆֆագ օլ-տուդու մատամ Տատթիյէ պադատագ, վիճատանէն թէէսիր վէ պիր մտհճուպիչէթը ֆէվգէլատէ տույտադա պաչըլատը, պիրտէն պիրէ զուհուր իտէն պու թէպէտտուլի էֆֆէնտիմ չէտտէթլի օլտուդունատան, թէքրար տիվ չէօրէրէք։

—Ա՜հ մատամ, մատամ, պէնի աֆվ իտինիզ, պէն ալչագ սէֆիլինի պիրիյիմ, աէտի իտէ աէ, մատամ Տատթի տէլի-դանըլըն, չիտտէթը մուհասպէթին թէէսիրի իլէ քէնտինէ ֆիկրար թէքլիֆ իլլէտիչինատէն տօլայը, թատէտը աֆվ իտի-յօր զանն իտէրէք։

— Պիր սէֆիլ մի... սիզ, սէն...

— (Աղըր վէ մատմատ պիր սէտա իլէ.) Պէն մատամ պէն... տէյէրէք գօնթէսին էլլէրինի թուքաուտ էօբտիւ։

Ադման, հէր չէյի պէյտան իլէ սիյահ էլտիվէնլի գատըն թատաֆքընը թէէք իտէճէյի սըբատա, արգալարընատան պէօ-յիւք պիր կիւրիւլթի իչիտիլտի. սոլըն իլէ եաֆթագ օտտաը ատատընատաքի գարու շիտտէթլէ աչըլատագ, սիյահ էլտիվէն-լի գատընըն սէտայի միւսթահզիյանէտի իչիտիլտի. մէզ-պուրէ։

— Պագ չըվալիյէ պագ... տէյօր իտի։

23

Տահա իլերիկ կէշմէգէն մուգաւոէմ խասթանըն օ-տասընտա նէ կիպի չէյլէրին վուգու պուլտուղունը արդ իթ-մէմիդ լազըմ տըր ։

Սիյահ էլտիվէնլի գաւըրնըն , խասթանըն ետնընտա կիրէ-րէք գօնթէսէ տըշտըր չըգմասըրնը րէճա իթտիլինի , վէ պա-տէհու կիտիպ գօնթըրն պաշը ուճունտա օթուրտուղունու սէօյլէմիշ իտիք . մէճբուհ ույգուտա իտի . սիյահ էլտիվէնլի գաւըրն պիր չանթա աչարագ տապահլէյին իտթիտնալ իլլէտի-յի քիւչիւք չիշէլէրի չըգարտըգտան ոնրա գօնթը ույան-տըրտը ։

Գօնթ կէօղլէրինի աչարագ ետնընտա պիր գաւրն կէօր-մէսի իլէ գօնթէսի զանն իթտի . միւսիւ Տահթինին մէճբուհ պօղազընտան պիր ահ չըգարագ սիմասընտա պիր նէվի տու-բուր ատարը կէօրիւնտի . սիյահ էլտիվէնլի գաւրն իտէ .

— Պէն գօնթէս տէյիլիմ միւսիւ , հէքիմինիզիմ , տէմէ-սի իլէ , գօնթ , գըմըլտանտարագ մէզպուրէնին սիմասընը թէչ-իտիտէ չալըշմայա պաշլատը ։

Սիյահ էլտիվէնլի գաւրն . — Պէնի պուրայա չաղըրտըգ-լարընտան կէլտիմ քի . . . պէն գօնթ Ափլէֆին տօսթուղըմ .

Պու իտի գօնթը թիթրէտտի , մուտտաիլէյհա տա աէօփու-նէ տէվամ իլէ .

— Միւսիւ Ափտանընտա տօսթըղըմ , տէտի ։

Միւսիւ Տահթի պու սօն սէօզ իւզէրինէ չիտտէթլէ չա-պալանարագ պիր թագըմ անլատըլմազ սէտալար չըգարտը ։

Սիյահ էլտիվէնլի գաւրն . -(Միւսթահզիյանէ .) Պէն միւսիւ Ափտան իլէ Մաժէօրին տավէթի իւզրէ կէլտիմ . . . (Պիր ազ տուրուպ գահգահա իլէ կիւլտիւքտէն սօնրա .) սիղի գուրթարմագ իչին ճէլպ օրունտում ,

Գօնթ , քէնտիսինի թէտավի իչին ճէլպ իտիլէն պու գա-տընըն չու էթվարը իսթիհզաքէրանէսինի անլայտամատըղըն-տան տուչիւնմէքտէ իրէն , մէզպուրէ մնատընըն իւզէրինտէն լամպայը ալըպ եագընա կէթիրէրէք ապաժուրընըն պիր թա-րաֆընը գալորտըր , օ անտէ թէչմամը իլէ եիւզինի թէնվիր իչ-լէտի ։

Սիյահ էլտիվէնլի գաւրն . — (Տըգգաթլա գօնթա պա-գարագ .) Պահա իտէրիմ քի պէնի թանըյատատընըզ ։

— (Պաչը իլէ իչարէթ իտէրէք .) Էվվէ՛թ ։

— Սահի՞ն մի ։

— (Թէզա իչարէթ իլէ .) Էվվէ՛թ ։

Գօնթ կէօղլէրինի մէզպուրէնին եիւզիւնէ տիկմիչ , ուզուն գումրալ սաչլարընը վէ գօյու մավի կէօղլէրինի նազարը տըգ-գաթատան կէչիրէրէք ուզագ պիր խասթըրէյի տէրխաթընը իթ-մէյէ չալըշըյօր կիպի իտի ։

Սիյահ էլտիվէնլի գաւրն . — Միւսիւ չըվալիյէ Տահթի պանա տըգգաթլը պագ .

Պու չըվալիյէ լագապը միւսիւ Տահթիյէ րէք զարիպ պիր սուրէթտէ թէէսիր իտէրէք , թէքմիլ ահվալը մաղիյէսի խա-թընընա կէլտի . սիյահ էլտիվէնլի գաւրն իտէ .

— Միւսիւ չըվալիյէ եիւզիւմէ պագընըզ . . . պէն եա-րանըզը սատար իչէն սիզ տըգգաթ իտինիզ . . . տէյիրէք , վէ եարանընն իւզէրինտէքի պաղլարը սէօքէրէք , եավաչ եա-վաչ գարատնմագտատ օլան եարայա . չըգարտըղը չիշէլէրտէն պիրիսինտէն պիր գաչ ատմնա տէօքիւ վէրտի ։

Չըվալիյէ ճան աճընը իլէ չիտտէթլի պիր հարագէթ իչ-լէտի . մէճբուհ եարատընըն իւզէրինէ աթէշ գօնտուրմուշ կիպի մուղթարըպ օլատու , մուտտաիլէյհա իտէ եարայը ատարագ ։

— Չըվա՛լիյէ , հէնուզ պէնի թանըտատընըզ մը .

Մէճբուհ , չաչկըն չաչկըն պագմագտատ վէ տաղընըզ օլան իսթըրտանընը թօրլատագտատ չալըշմագտատ իտի իտէ տէ , միւմ-քին օլատայօր իտի . սիյահ էլտիվէնլի գաւրն իլավէյի մէզալ պիրլէ .

— Սիգին պէնի թանը յապիլմէնիզ իչին սէրկիւզէլը ահվալինէն պիր սահիֆէսինի, եանի իզտիվաճըմըն կիւնիւնտէքի վազասը հէ քեայէյէ լուզում կէօրիյօրում, տէտի.

24

Գօնի թէք ըար թիթրէտի. սիյահ էլտիվէնլի գադըն տախի շու եօլտա քէլամէ իպթիտար իլլէտի.

— Պէն օն ալթը եաչըտնա էվէնեմիմ, զէվճիմ օթուզ եաշլարընտա իտի. իամինի չինտի պէյան իտէրիմ. տիյիւն կինճէտի բէտէրիմին Սէն ժէբմէն մահալլէսինտէ վազը պէօյիւք գօնադընտա պալօ վէրիկյօր, վէ տավէթլիլէր սատատէթը հալիմի ալգըյլայօրլար իտի. եարը կինճէյէ տօղրու սիյահլար կիսինմիշ պիր ատէմ կէօրիւնտի... մէրգում տօս տօղրու զէվճիմէ կէլէրէք սէլամ վէրտի. զէվճիմ անը կէօրիւր կէօրմէզ սօլատագ կէրի չէքիլտի. օ սիյահ էլպիսէլի քինտէ մուտմախլէյհէ պիր իչարէթի իտէրէք ալչագ սէալէ պիր գաչ քէլիմէ սէօյլէտի. պունըն իւզէրինէ զէվճիմ մէրգում իլէ պէրապար գօնագտան չըգտըլար, ալտալարընտա նէ վուգու պուտու. չինտի պէնի թանըտընըզ, տէյիմ մի չըվալիյէ...

Յիչ հագըգա գօնի եաթագընտա թիթրէյիպ գըվրանմագտա, վէ չաչկըն չաչկըն մուխամթիպինէ պագմագտա իլէն, սիյահ էլտիվէնլի գադըն մուսթահզիյանէ վէ չիտաէթլի պիր սէտա իլէ.

— Ա՛, պէնի թանըմազա պաչլատընըզ, տէյիմ մի չըվալիյէ. օ սիյահ էլպիսէլի ատէմ իլէ զէվճիմին արատընտա նէլէր օլտուզունը անլատընըզ... տէյիմ մի. իչթէ մէրգում զէվճիմի գաթիլ իթտի... (Լալինի մէճբուհա տօղրու ուզատտարագ աղըր պիր սէտա իլէ.) Օ մէլուն հէրիֆ օ գաթիլ սէն իտին, տէտի.

Մուսա Տատի, քէմալի տէհչէթինտէն եաթագընտա եըլան կիպի պիւքիւմ պիւքիւմ պիւքիւլմէքտէ վէ խոտատա չագըրմայա չալըշմագտա իտի. Ֆագաթ սէտատը պօղազընտա մահվ օլարագ անլաչըլմագ վէ պօղուգ սէալէրտէն պաչգա պիր չէյ իչիտիլմէյօր իտի. Մէպպուրէ իսէ սէօզէ տէվամ իլէ.

— Տինլէ չըվալիյէ Տատի, էօլիւմ տատիքըն եագլաչոը, Ֆագաթ սանա չու տարպէյի մուտհիշէյի վուրան տէսթի ինթիգամըն, քիմին էլի օլտուղունը պիլէրէք էօլէճէքսին, իչթէ օ էլ պէնիմ էլիմ իտի...

Գօնի, հըլա իթտիյի տէհչէթտէն նաչի մօս մօր քէսիլմիշ չապալանըյօր իտի. սիյահ էլտիվէնլի գադըն իսէ, ճիտտի պիր թաւըր իլէ.

— Գօնի Աբլէֆ գումըրմ օլտուղու ճինէթլէ, պիլա թէքէտաիւտա էմիրլէրիմէ իթտաաթ իլլէտի. խանէնին իթխալինտէքի խանէյի քիրալայան, պուրատտա վուգու պուլան չէյլէրի կէօրմէք իչին տիվարլէրէ կիզլի տէլիքլէր տէլտիրէն օ տըր... օ՛, զանն իթմէ քի սէնի պու հալլէրէ կէթիրէն թէտատուֆ տիր, օ թէտատուֆ սէնի շու տարպէյի հավլինագէ կիրիֆթաթ իթտի. զայէթի բարլագ կէօրէն պիր կէօզ սէնի թէագըզ իտիյօր, վէ հիչ շաչմագ պիր էլ, սէնին իչին շու ֆէլագէթի հազըրլայօր իտի.

Գօնի Տատի, պուննատն պիր չէյ անլատմայօր կիպի կէօրիւնտու.

— Եըվա՛լիյէ, պիլմէ՞զմիսին քի թէրզը հայաթ իւզրէ պուլունան զէվճիմի գուճագընա ալտրագ, եարտալարընտան ըրմագ կիպի ագան գանլար իլէ կէլինլիք պէյագ էլպիսէմի գըրմըզը յա պօյատըմ. (էլտիվէնլի էլինի կէօսթէրէրէք) իչթէ չու էլիմ օ մագլուտընէն գանը իլէ մէսթուր տըր, «Գըլըճ ապգատաչլարը» տէնիլէն վէ քիտապըզգ սիւսի ալթընտա կիզլէնէն գաթիլլէրին ճիւմլէսինի մահվ ու պէրպատ իթմէտիքճէ, չու էլտիվէնի էլիմտէն չըգտրմամագա եէմին իթտիմ իտի, անլատընըզ մը. մարթի կօնիթրան Տըլասկի խաթըրտյօ՞ըմուտընըզ, էլինտէն պիր հիսէյի նամէրտանէ իլէ ալտը-

ղըն Մարկըրիթ Տիւբօնը նէ գաւառ սէվէյօր իտի, տէրեան-թըը իակյօ՛րմուսընըզ։

Գու սէօղէը գօնթը չիտուէթլէ թիթրէթմիլէը։

— Ա՛, չիմոի Մարկըրիթի սէվէյօրսուն, տէյի՛լ մի, սէնի թահդիը վէ սէնատէն իբրահ իտէն... սէնի ալտաման ղէվճէնի սէվէյօրսըն, էօյլէ՞ մի։

Մէզպուրէ զաթինէ մախաուս օլան իպլիսքէարանէ պիր թէպէսիւմ իթթիքատէն սօնրա սէօղիւնի գաթ իթտի. գօնթ իբինճի տէֆա օլարագ եաթադընտա գըվրանարագ իսմաս չաղըրմայա չալըշըյօր իտի. ախյահ էլտիվէնլի գաւրն իսէ, թէքրար քէլամէ աղազ իլէ.

— Տինլէ՛. պէնի պուրայա չիֆտա վէրիճի պիր թապիպ զանը իլէ չաղըրըըլար. Հալ պու քի պէնիմ սէնի էօլտուրմէք իչին պիր ճէլլասը մախաուս օլտուղումը պիլմէյօրլար իտի. չիմոի եարանըզըն իւզէրինէ տէօքտիւյիւմ իբի իչ տամըլա սույը, չիֆտապախշ պիր իլաճ զանն իթթինիզ, Հալ պու քի օ սու սէնի գաթլ իտիճի պիր զէհիր իտի... պիր սաաթ սօնրա եըլըըրըմ իսապէթ իթմիշ կիպի պիրտէն պիրէ էօլէճէքսին...

Մէճբուհըն տուտագլարընտա պիր թէպէսիւմ կէօրիւնտիւ, պու թէպէսիւմիւն մանաալը (Գէնի էօլտուրէրէք ինթիդամ ալմագտա Հադըլըսըն. Ֆագաթ պէն Հայաթտան տէրէճէյի նիհայէտէ օսանմըշ օլտուղումտան, էօլիւմտէն զէրրէ գաւառ գօրգմամ) իտի.

Ախյահ էլտիվէնլի գաւրն պու թէպէսիւմիւն մանաալընը անլամըշ օլմայը իտի քի, սաօն իլէ օտանընն ալտաընտաքի գաբույա կիտէրէք.

— Սէվտիյին Հալտէ սէվիլմէտիյին իչին Հայաթըն սանա չիմոի աղըը պիր նիւք օլտուղունը պիլիրիմ... լաքին սէնին եալընըզ էօլիւպ կիթմէն պէնիմ արզույի ինթիդամըմը խօչնուտ իտէմէզ... պէն սէնին նամուսըզ օլարագ հէյագ օլմանը արզու իյլէրիմ...

Գօնթ, հաւտէն զիյատէ այըլմըշ օլան կէօզլէրինի տէօրթ

թարաֆա չէվիրէրէք, տահա նէ միւտհիշ պիր միւճազաթէ կիրիֆթար իտիլէճէյինի տիւչիւնիւյօր իտի.

— Տի՛նլէ, էյի տինլէ, Արմանը գատէ կէթիրէն պէնիմ, զէվճէնին՝ մէրգումէ չըլտըրտաըյա թէաչիւգ իթմէյէն, պէնիմ զայրէթիմ սայէսինտէ տիր. Արմանըն իճրա իյլէտիյի տուէլլօ, թարաֆըմտան թէրթիպ օլունմուշ պիր օյուն իտի.

Միւսիւ Տասթի, հէր պիր քէլիմէսի գալպինէ պիր զէհիրլի խանչէր կիպի սաբլանմագտա օլան պու սէօղլէրի տըգգաթը թամմէ իլէ տինլէյօր իտի. մէզպուրէ իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Արմանը խանէնիզէ կէթիրէն, սէտանըզը մահվ իթմէք իչին պօղազընըզը բարալամագա օթուզ պին ֆըրանգ իւճրէթի վէրէն, զէվճէնիզին աչգը քէստը ճէսամէթի իթմէք իչին Արմանը հէր կիւն պուրայա կէօնտէրիպ, պիր սաաթ եաթադընըզըն եանընտա օթուրթաուրան պէն իմ, տէտի.

Ընվալիյէ էլլէրինի սէմայէ տօղրու գալարըարագ պիր հարաքէթտէ պուլունտու, սանքի քէնտի քէնտինինէ պէտտուա իտիյօր իտի.

— Գու ագշամ, պիր իքի սաաթ էվվէլ զէվճէնիզ՝ սիզ Արմանըն կիթտիյինի, եախօտ կիտէճէյինի սէօյլէտի իտի... եալան սէօյլէմիշ տիր, սանա տէլիգանլըյը վիր տահա կէօրմէյէճէյինի պէյան իթտի, էէմին իյլէտի, տէյի՛լ մի, եալան, աչըգտան աչըղա եալան... իչթէ չիմոի չու օտատա Արման զէվճէնիզին տիզլէրինէ սարըլմըշ էլլէրինի էօրէյօր.

Մուսախլէյհա պունը տէյէրէք, սալօնըն գաբուսընըն գանատլարընը սիւրաթլէ աչարագ, եիւքսէք սէսա իլէ.

— Գա՛գընըզ չըվալիյէ, պա՛գընըզ, տէյու Հայգըրտը.

Միւսիւ Տասթինին, իւզէրինատէ գըսգանճլըգ վէ ըզթըրապ իլէ գըվրանտըզը եաթագ, գաբուսընըն թամ գարշըսընտա, վէ սալօն տախի միւթէատտիտա լամպալար իլէ թէնվիր իտիլմիշ պուլունտուղունտան, պիլյարէ գօնթ, Արմանը զէվճէնինին էօնիւնտէ տիզ չէօքմիւշ օլտուղու հալտէ էլլէրինի էօրտիւյինիւ կէօրմիւշ իտի.

Իշխէ օ պէման պիր նէֆէսլիք հայաթը գալմըշ օլան պու աատմ, պիր չիտտէթլի զայրէթ իտէրէք եամաղընատն գալ-գըպ եէրէ աթլայարագ, շաշըրմըշ գալմըշ օլան զէվճէսինէ ոօղրու պիր իքի աադմ ամըպ մէզպուրէյէ լանէթ իթմէք իչին կիպի, գօլարընը ուզաթմըգատան ոօնրա եէրէ տիւշիւպ թէսլիմի բուհ կյէտի.

* * *

Սկյահ էլտիվէնլի գաատն, մուզաֆֆէրանէ կիւլիյօր իտի.

25

Մաատամ Տաաթի զէվճինէ ոօղրու գօշարագ եէրտէն գալագըրը, չագըրը, պագըրը, չապալաը, ֆագաթի մէրգուֆն քէնարընէ կէլմէտիյինի կէօրէրէք թէգրար եէրէ պագըպ օը. մէզպուրէ սօն տէրէճէ գօրգմուշ օլտուղու հալատէ.

— Էօլտու, տէյու մագըլատանօը.

Օ անտէ գարու այագարագ Ֆօլմանն արգը վիճուա կյէտի. բէնկի ֆէվգէլատէ սօլմուշ օլան Ֆօլմանն, պիր թավըշ ալի իլէ սկյահ էլտիվէնլի գաատնա ոօղրու կվատէրէք.

— Մաատամ, գօնթ Տաաթի վէֆաթի իթտի, պէնատե արթըգ եէմինիմտէն գուրթուլատուա, տէմէսի իլէ, սկյահ էլտիվէնլի գաատն.

— Օ՛, սէօյլէյէպիլիրսինիզ մաատամ, պու տէլիգանլընըն հէր պիր էմրիմին մուհի պիր ալէթի օլտուղունը. հիչ սալը օլմայան պիր մուհասէթի վար որը կիպի կէօսթէրտիյինի, վէ հաթտա սիզ պիլէ մէրգումն հայաթընը մուհաֆազա իչին պանա իթտաթ իլէտիյինիզի սէօյլէյէպիլիրսինիզ, տէտի.

— Գէն պիր չէյ սէօյլէմէյէ միւգթէտիր տէյիլիմ, պիր չէյ տէ պիլմէմ.

Պիր տագըգա գատար չաշըրմըշ օլան մաատամ Տաաթի հայրէթլէ Սրմանա պագմագատա, վէ Սրման իսէ տիզ չէօքիւզ բէրէքէյէրէք մուհաթէյէհանըն աֆիվընը իսթիրհամ իթմէքտէ իտի. օ անտէ գօնթէս հէր չէյի անլատը. ըզթըրատ իլէ պէլի պիւքիւլմիուշ օլան գաատն ոօղրուլարագ, զուրուրը զաթխընին հէյէճանը գալպինի թէսքին էյլէտիյինի հըտա իթտի. հէման էլինի գարույա ոօղրու ուզատըգ Սրմանա.

— Զը՛գ, տէֆ օլ տէյու հայդըրատը.

Գաատնու սկյահ էլտիվէնլի գաատնա ոօղրու եիւրիյէրէք, վէ մէզպուրէյի պաշտան այագա գատար կէօզտէն կէչիրէրէք.

— Սիզ քի՛մսինիզ քի, չիֆտա վէրմէքտէն պահա իլէ պուրայա կէլիպ էթրաֆը էօլիւմ իլէ ոօլտուրատուընըզ, սիզ քի՛մսինիզ տէյօրում, տէտի.

Գու սէօյլէրի սէօյլէր իքէն Մարկըրիթ Տիւբօնըն կէօզլէրի հիտտէթինտէն աֆէդյէր սայըլյօր իտի...

Սկյահ էլտիվէնլի գաատն իսէ, մէզպուրինին պու հալինէ հիչ էհէմմիյէթի վէրմէյէրէք, զայէթ ադըր պիր սէտա իլէ.

— Մաատա՛մ, իսմիմ օլտուղու զէմանլէրատէ պանա «Մարքիզ կօնթրան Տրլաաի» տէրլէր իտի, տէտի.

Մարկըրիթ Տիւբօն (գօնթէս) պիր նադրէյի ճանխըրատ աթարագ, կէօյատէն եըլտըրըմ տիւշմիուշ տէ քէնտիսինի վուրմուշ կիպի տիզլէրի իւսթիւնէ չէօքիւ վէրտի.

ՏԷՕՐՏԻՆՁԻՒ ՓԱՍԼ

1

Հակառեմբեր այրնըն պիր կիճէսինառ էանի էարը կիճէյէ էադրն Մէզօն Ֆօր լօգանթասրնըն պիր սալօնրնտա, պադարա ատէնիլէն գումար օյունը օյնանը յօր իտի, օրատա ան իչի փխնէ պուլունուզ պունլար մուգատաէմա գարիյնի փիրամէ պրզ իլէտիկիմիզ, Շանզ էլիզ մահալէսինառ Մարպէօֆ ճատաէսինառ քեսին Ձօլմանրն գօնադրնտա, կէչէն ատնէ սիյահ էլտիվէնլի գատրնտան պահա իտիլէն գիյաֆէթառ հագըր պուլունանլար իտիլէր. շու Ֆարգ իլէ քի, ճէմիյէթ իչի իչ էնէն ադա գադանմըշ վէ իչի փխնէ տաիի զայդ իթմիշ իտի, էանի Ձօլման իլէ Ադման էօգ իտիլէր.

Գումար մահասրնըն իւզէրինէ իչի քեադրըրն տիւշտիւյինի միւթէադրզ, կիւզէլ վէ թադէ պիր ատա.

— Գիրլի վէ ատքինլի, բարանըդը վէրինիզ տօսթլարըմ, ատէտի.

Գիր էրքէք ատասը. — Մալօնիյա օյունը պէնիմ էլիմէ թէրք իտէլի նէ գատար պահտըճար տըր.

Տիկէրի. — Պէնիմ իտ թադիյիմ զարարտա.

Տիկէրի. — Բուզմուտուզրն պու կիւն շանար էօգ.

Բուզմուտուզ. — Գահ տիւնէտա պէգլէ տիր, զարար քեար լանէզաֆթի ատքտիկէրինի թէադրզ իտէր, էարրն Մալօնիյատա զարար իթմէյէ պաշլար.

Հօլանտալը պանքէր. — Գազանտըդը վագրթի պանա իրյանէթ էյլէտիյի ճիհէթլէ, զարար իթմէյէ պաշլայրնճա պօրճլարրնը թէէտիյէ իթմէմ.

Թանըտըդրմըզ օլան Մօրիս Իսթիֆանն նամ կագէթա մահարրիրի, Բուզմուտուզ թէտիյէ օլունան զայէթ կիւզել վէ գումրալ սաչլը գըզրն գուլաըրնա էյիլէրէք.

— Պանքէր պուտալա տըր, չօգ զէհմանատան պէրի Մալօնիյանրն պօրճլարրնը վէրմէմէի լազըմ կէլիր իտի.

Բուզմուտուզ կիւլէմէյէ պաշլայրզ ճէպինառն ան լույի ալթունը չըգարըզ մահանրն իւզէրինէ աթտը, վէ.

— Իչթէ պունատան պաշգա բարամ գալմատը, ատէտի.

Մօրիս Իսթիֆան. — Առամ սէնատէ, լօրտ Ճ... պուրատա տէյիլ մի.

Մահմութէյհ սալօնրն էթրաֆրնտա տօպաչմագատա օլան ուզուն պօյլու, գուրու, զահֆ, գըրմըզը վէ գըրմըզ սաչլը պիր ատէմի կէօսթէրտի. մէրգում պաչրնը գալտըրմըշ թավանտարի օյմալարը սէյրէ տալմըշ իտի.

Բուզմուտուզ. — (Ումուզլարրնը գալտըրարագ.) Պէնիմ Ինգիլիզ պիր չիւրիւք թահատա տըր, անա կիւվէնիլմէզ.

— Ձադաթ սէնին իչին խարատա օլույօր.

— Ձիատի պիր ատէմ տէյիլ տիր.

— Նէ՞ իչին.

— (Ա՛հ իտէրէք.) Հալա Ձօլմանրը սէվէյօր.

Պանքէր. — Հանըմլար, օյունա պագրնըզ քեադրտա քիմին,

Բուզմուտուզ. — Պէնիմ.

Մալօնիյա, Նինի Բօմպատուր, վէ Մօրիս Իսթիֆան պիր աղըզ.

— Նօգ, էօգ, տէյու Հայգըտրըլար.

— Բեադրտա պէնիմ տիր.

— Օլսուն, Ֆադաթ պիրտէ օյունա տախիլիզ.

Ինգիլիզ. — (Թավանը թէմաչայի թէրք իլէ.) Պէն գինատյաճաղըմ.

Գանքէր . – Ցագաթ սիզ օյունա տախիլ տէյլէնիզ .

— (Մասանըն իզէրինէ պիր ազուճ ալիճուն աթարագ քեազըտը ալըզ .) Վէր պագալըմ ,

Գանքէր պիր քեազըտա աչտը , տէօրտի խոխ . Լօրտ ճ . . . տախի էլինաէքի քեազըտը աչտը քի , օ տա ալիճըդը խոխ ,

Նինին Բօմպատուր . – Լօրտ զայպ իմիտ ,

Ինկիլիզ հիշ թամըրընը տէյիշմիրմէյէրէք եինէ թամանըն թէմիզտաբնա տուրտը ,

Իշպու զիյաֆէթին մէտարիֆինի տէ Լօրտ ճ . . . խոյօր խոխ , Ցօլմանըն զիյաֆէթինտէ պուլունմայան լօրտ , պու քէրրէ միսաֆիրլէրինէ արզը վիճուտ իմիտյէ թէնէզզիւլ իմիտիչ վէ Ցօլմանըն եէրինէ Բուզմուտուզ գայըմ օլմուշ խոխ ,

Մօրթա Խաթիֆան խաֆիֆ թապախթը վէ թամըրը միտթահզիյանէտի իլէ հազըրլունա խիխմատէն .

— Լֆէնտիլէր , լօրտ նէ իշին զարար իմիտ պիլիմիխնիզ ,

Լօրտ . – (Զարխտանէ .) Նէ՞ իշին ,

— Զինքի մուհաֆէթ ճիհէթինտէն պահաբնար տըր ,

— (Խիթիրէյէրէք .) Լօյլէ մի զանն խոյօրտունըզ ,

— Էվվէթ , (ինինէ հազըրլունա .) Ցագաթ լօրտըն մուհաֆէտէ պահտիյար օլմադը Բուզմուտըզըն աէվվէտի իլէ տէյիլ տըր ,

Բուզմուտուզ . – Վա՛յ ,

— Զինքի Բուզմուտուզ ինճուլէրի , էլմասլարը , կիւզէլ աթլարը վէ չիֆթէ լանտօլարը աէվէր ,

— (Կիւլէրէք .) Վահշի , նամուսըմը պէրպատ խոյօրտուն ,

— Ցագաթ լօրտ Ցօլմանը աէվվէտտէ տիր ,

Պիրտէն պիրէ թէէլլաֆֆուզ օլունան պու Ցօլման խամի պէօյլէք պիր թէէսիր հասըլ իմիտի . Լօրտ ճ . . . ին բէնիմ ֆէնա հալտէ ազըրագ թէէքքիլ վիճուտի թիթիրէտի , Բուզմուտուզ , տէհշէթլի պիր մէնզարէ կէօրմիշ կիպի եէրինտէ չիտտէթլի պիր հարաքէթ խէրէք կէօզլէրինտէն հիտտէթ աթէշլերի տաշըրմադա պաշլատը . պանքէր տախի Մալօնիյանըն գուլաղընա էյիլերէք .

— Մօրթա թօհաֆի պիր շէյ լազըտը , Ցօլմանտան պահա իմիտ , լօրտ շիմտի մէրտիվէնարադ ապլտմայա պաշլար , Բուզմուտուզ իլէ գաիմա չըդար , պիզտէ սէյր խոտուզ էյլէնիլիզ , տէտի , Ցագաթ լօրտ՝ հէյէճանընը թէէքրին իլէ Մօրթա պըդարագ .

— Ցօլմանը թանը՞մըյընըզ , տէյու սօրտու ,

— Ճիւլէմիզ թանըրըզ , միլօրտ ,

— Մէզպուրէյի-ևագընըլարտա կէօրտունո՞ւզմի ,

— Ախթը այտան զիյատէ օլտու պիր քէրրէ կէօրմիւշլիւմ . . .

— (Ա՛հ շէքերէք .) Օ հալտէ պէնի հալա աէվտիյինի նա՞րըզ պիլիյօրտունըզ ,

Բուզմուտուզ . – Օ , պուտալա Ինկիլիզ , Ցօլմանըն սիզի շիմտի աէվմէտի իշին , էվէլճէ աէվմիշ օլմադը լազըմ կէլիր ,

— (Միւրունէթ իլէ .) Պէնի աէվմիշ խոխ , էվվէթի մէզպուրէ պէնի բէտէրի կիտի աէվէր խոխ , պէնի տէ անտէն ֆազլա պիր շէյ իմիթէմէզ խոխմ ,

— Միլօրտ , արթըզ պու տէրէճէ թէէպիյէսիզլիք . . .

— Էվվէթ , պէն Ցօլմանը քէնտի իշին աէվմիշ խոխմ , պիզի իսէ նէֆսիմ իշին աէվտիյիմճէն թէէլլիս վէ թէզէին ի-

— Էյլէ օլսուն ։

— Ժօլմանըն գալպինաէ պէր աշգ վար , էյլէ պէյլիք պէր աշգ քի , քէնտիսինէ լօրա ձ՛ . . . յի , թէաթրոյը , էլհասըլ հէր շէյի թէլը իմտիրսի ։

— Ցագ ամ քիմէ՞ աշըգ տըր ։

Մօրիս . — Պէն պիլիրիմ , սիյահ էլտիվէնըն գաարընը սէվմէքտէ օլան կէնճ Ամէրիկա ։

Բուզմուսուզ . — Թանըրսընմ ։

Մօրիս . — Պէն թանըրըրմ ։

Պէլիսահ . — Պէն ատ սիգէ պէր նասիհաթ վէրէյիմ ։

Գանքէր . — Ամէրիկա էտաբընն հա՛ ։

Պէլիսահ . — Մօֆրատա , գումարատա , թէաթրոատա , իշէրտէ , տըշարատա , հէր նէբէտէ օլսը իսէնիզ օլունուզ , էկէր ֆէլաքէթտէր պէր խոսնութէն գօրգ ատանըրզ , գաման սիյահ էլտիվէնըն գաարն նասընը թէլաֆֆուզ իմտիդիննիզ ։

Լօրա . — Սիյահ էլտիվէնըն գաարն քի՞մ օլույօր ։

Պէլիսահ . — Հիսաէթէ կէլմիշ ֆէլաքէթին միճէսաէմ պէր սուրէթթի ։

Մաշընիյա . — Իշթէ շաիրսանէ պէր խապէր ։

Մօրիս . — Պէր ոչնէ գաարտ մուգաատէմ Ժօլմանըն գօնաղընտա պէր կիճէ գիյաֆէթտէ պուլունտուգունուզը խաթըրլայօրմուսընըզ . . .

Պէր գաչ սէս պիլտէն . — Լվվէ՛թ , էվվէ՛թ ։

Նինէ Բօմպատուր . — Պէնսինէ խաթըրսընտա տըր , ա՛հ , Ժօլման , կիւզէլ , ապըլըը , շէյթան կիսպի պէր գըզ տըր ։

Լօրա . — (Իշինի շէքէրէք .) Պէր մէլէք կիսպի ։

Բուզմուսուզ . — (Հիսաէթի իլէ .) Լիկէր պու գաարընըն մէտհինտէ տէվամ օլունճաձագ իսէ , պէն կիտէյօրում ։

Մօրիս . — Սո՛ւս , ա՛ ճանըմ , պըրագտա հէքտայէմի նագլ իսէյիմ . օ ագշամ Ժօլման պիզատէն պէր նասիհաթ խոհէտ խաթըրընըզտա՞ մը տըր ։

Գանքէր . — Լվվէ՛թ , լօրա իլէ իզտիվաճ իմտիդ խոհէյօր խոհ ։

Լօրա . — (Րէնկի ֆէվգէլատէ ամէարագ .) Լիկէր խոհէրսէ կիմէ իզտիվաճ խոէրիմ ։

— Պըրա՛վօ ։

Մօրիս . — Լօրա ձ՛ . . . օրատա եօգ խոհ խոհ ատ , կէրճէ Ամէրիկա տօսհուտունուզ վար խոհ ։

Ինկիլիզ հիսաէթի իլէ եուտիուգլարընը սըդտը ։

Պէլիսահ . — Օ՛ , միւքէտտէր օլմայընըզ տօսհուտ , Ժօլման , Ամէրիկա սէվմէյօր խոհ ատ , տէլիգանըլը , մէզգուրէյի սէվմէյօր ։

Մաշընիյա . — Հայա սիյահ էլտիվէնըն գաարընա թուքգո՞ւն մը տըր ։

— Լվվէթ , պինաէն ալէյհ միլօրա՝ էկէր սիզ Ժօլման իլէ իզտիվաճ իմտիդ խոհէր վէ օտա բաղի օլուրսա , հիչ պէր մանի եօգ տըր ։

Լօրա . — (Կէնիշ պիր նէֆէս ալարագ .) Էլ հասըլ Ժօլման նէ՞ օլսուն ։

Նինէ Բօմպատուր . — Իմտալէտտա տըր տէյօրլար ։

Պէլիսահ . Խա՛յր , Բարիզտէ տիր ։

Պիր էրքէք . — Նէ միհնասիպէթ , պէն հէր կիւն գաբուսընըն էօնիւնտէն կէչէյօրում . հաթտա տիւն գաբունըն իւզէրինտէ «Րիխալըզ էվ» խապէսի եազըլը պիր լէվհա պիլէ կէօրմիւմ ։

— Ժօլման գօնաղընտա օմուրմայօր , ֆագաթ եէմին խոէրիմ քի Բարիզտէ տիր ։

Լօրա . — (Ազըզպիր թամը իլէ .) Մաաւա՛մ , Ժօլմանըն հանկը խանէտէ իզտիվճի իլլէ տիկինի գուլաղմա տէյլէբէնիզ , սիզէ ճո պին ֆըրանգ վէրիրիմ ։

Բուզմուսուզ . — (Հայդըրտատագ Պիլիսահա .) Ճանա՛վար , էկէր պիր քէլիմէ տէյլէբէն , կէօղլէրինի օյարըմ հա՛ ։

— (Ուսմուղլարընը գալըրտատագ .) Թէհտիտաթընըզը պէնճէ էհէմմիյէթի եօգ իսէ տէ , պու պէնիմ սըրրըմ օլմատըզընտան ճէվապ վէրէմէմ ։

— Էյլէ խոհ պու սըրը քիմին տիր . . .

— (Պիր նեվի գօրգու իլե.) Սկյահ էլտիվէնի գաոբ-նըն.

Մօրիս. – Հանը՛մար, էֆէ՛նտիլէր, Գէլիտահը իշքէնճէյ գ-գյալը՛մ, չու մնասանըն իւղէրինէ համբըրըգ սկյահ էլտիվէնի գաոբն հագդընաա պիզէ մնալիմնի վէրինճէյէ գաոար ազգընա պէշ օն չիշէ չամբանճա պօշատալը՛մ.

Մօրիս Իսթիֆանըն թէգլիֆի իճրա օրունմագ իւզրէ գ-յամ օրունգուղու սըրտաա, գաղու աչըլըգ տիր կարսըն կի-րէրէք.

— Լօրա ձ՛. . . տէյու ազրաու.

Լօրա. – Գէնիմ.

— Պիր գաոբն սիզի իսթէյօր.

— (Թիֆիրէյէրէք.) Պիր գա՛ոբն մը. . . Նէ՛րէտէ տիր. . .

— Տըշարըտա. . . էֆէնտիմիզի կէօրմէք ըստու իսթյօր, տէյիզ կէրի չէգիլմիյի սըրտաա, սկյահ էլտիվէ կնիճմիշ օլան Ջօլման իչէրի կիրմէսի իլէ, հէր թաստիֆտան հայրէթ իլէ.

— Ջօ՛լմա՛ն, տէյու հայդըրտըլար.

Բուզնուսուղ, պիր ազըլան կիզի եէրինտէն ֆըրլայարագ Ջօլմանէ հիսաէթտիզ պիր նազար աճտը. Ջօլման իսէ պա-րիտանէ պագ ազրագ.

— Ա՛ֆիվ իսէրսինիզ տնուսամ, լօրա ճէնտալէրինի կէօրէ-ճէյիմ, տէտի.

Բուզնուսուղ. – Մա՛սամ, պուրտաը եէրինիզ տէյիլ տիր . . . չըգընըզ.

— Ա՛, ապիզէմ էկէր պէն էսկի Ջօլման օլսամ իսի, պու տէօվինճուղ սիզի բէգ պահալըյա օֆուրտը իսի, տէյէրէք. Բուզնուսուղը պիր թաստիֆա իսթէրէք լօրա ձ՛. . . Նէն ճա-նընա թէգարրուգ իմտի, վէ հայրէթինտէն շաչմըշ գալմըշ օլան լօրաա.

— Մէլօ՛րա, լութֆէն պէնիմլէ պէրաբէր կէլի՛միսինիզ, սիզի իչթիյաճըմ վար, տէմէսի իւղէրինէ, Ինկիլիզին պօղա-զընաան պիր տէտայի աուրտը չըգտը. Բուզնուսուղ քէմալի հիսաէթտէ Ջօլմանըն իսթինէ ամըրլուգ իսթէսի. Ջօլման իսէ միւէսսիր պիր նազար իլէ պագ ազրագ.

— Հէր քէս մնալինի պուլտուղու եէրտէ տլըր. ամիյօ մա՛սամ. միլօրտ ճարըն տիզի իսաղեր վէրիր, տէյէրէք, վէ չայըրտըշ օլան հուզդարը տէլամայարագ լօրա իլէ պէրաբէր տալենաան չըգտը. Բուզնուսուղ պայըրտըշ իսի. . . Ջօլման նէրէ՛տէն կէլտի, նէրէյէ՛ կիտիյօր. . . չիճնիրէք պու մէտ-լէնին հալլի միւշկիւլ տիր.

2

Ջօլմանըն զուհուրի օ գաոար մէմուրին զայրի սուրէթ-տէ վուգու պուլմուշ իսի քի, քիմնէնին պիր չէյ սօրմագա վէ պիր տէօղ տէօղլէմէյէ վագթի օլմադըշ օլտուղու կիտի, լօրա տաճի նէրէյէ կիտէճէքլէրինի սօրմայը իսթիրընա պիզէ կէթիրմէմիշ իսի, Ջօլման իլէ պուլունմագ. . . մնամնիրէյհ իչին տիւնեաա անտէն իսթարէթ իսի.

Ջօլման, լօրայը՛ քէնտի էլի իլէ գաոտաըրը աչտըգը գու-րէ տրտագաընա կիրտիրէրէք եանընտաա օֆուրտու. Էվվէլճէ թաղինճի ազրշ օլան տրտագաը տիւրթինա հայվանըտըր տիւ-րէրէք պուլմադը վէ կըրտանճ տօղաղընը կէչտի, Սէն նէհրի թաստիֆընա տօղրուտու վէ Գաոտօսէլ մէյտանընտա պիլ միւտուր Մատմազէլ տօղաղընտա տուրտու. Լանայի բահտէ Ջօլման պիւքիթ իսիյօր իսի. լօրա իսէ, մէզպուրէնին էլլէրինի թուխմուշ ազգըյօր, վէ քէսրէքը տուրտրինտէն նաչի հէշ պիր տէօղ տէօղլէմէյէ միւգթէսիր օլմադըյօր իսի.

Արտագա, Մատմազէլ տօղաղընտա միւքրինանէ իչի գաճը պիր խանէյէնին գաոտաու էճնիտէ տուրմուշ իսի. Ջօլման արտագտան էնէրէք չիւրիւք գաոտընըն թօղմաղընը քահրիվ իլէսիյի անտէ գաոտ աչըլտը. Մէզպուրէ, լօրայը էլինտէն թուխարմագ գաոտանըգը վէ նէճնագ պիր տէհլիզէ իսիսալ խ-

լէտի . պու մահալին նիհայէթինտէ գատէմէլերի էակիմիշ վէ բարմադլըգ եէրինէ պիր իր թադըլմըշ օլան պիր մէրտիվէն մէվճուտ իտի ։

Ֆօլման , լօրտ Ճ . . . յի մէզքիւր մէրտիվէնտէն իրինճի գաթիա չըգարըպ օրատա պիր գարու աչտը . իչէրիսէն խաֆիֆ պիր զիյա նէչր իտէն լամնա , միլճօնլար ահիպի Ինկիլիզ պուլունտուղու մահալի կէօսմէրտի . պուրատը պիր քիւչիւք օտա օլուպ , մօպիլնա վէ մէզիրուչաթը պիր ճէվիզ մատա իլէ պիր գադ օի սանտալէատէն իտարէթի իտի ։

Ֆօլման տիկէր պիր գարու աչարագ լօրտը եաթագ օտասընա սօգտու , գըրմըզը քէնարը էակի ամէլտա բէտտէլեր իլէ մուզէյնէն օլան պու օտանըն մէզիրուչաթը տախի բէգ սէֆիլ պիր հալտէ պուլունույօր իտի . Ֆօլման լօրտա զայէթ էակի պիր գօլթուգ սանտալէատը կէօսմէրըէք .

— Գույուրուն միլօրտ , օթուրուն , սէտի ։

— (Իչմալի հայրէթլէ .) Եա՛ Ռասպիտ պիզ նէ՛րէտէյիզ ։

— Խանէմտէսինիզ , միլօրտ ։

— Խանէնիզա՛ մի ։

— (Սիւլէրէք .) Իվվէթ ։

—(Ազիմ պիր թէէսիւր իլէ .) Ցագաթի պու միւմքիւնտիզ տիր , սիզ պու տէրէճէ պիր զարուրէթի , տատա տօղրուտը սէֆաէթտէ օլմայաճագսընըզ , սիզէ սէնէվի օթուզ պին ֆըրանգ իլրատ պաղլամըշ իտիմ , տէօրթ եիւզ պին ֆըրանգ գըյմէթինտէ միճէվհէրաթընըզ , գօնագընըզ , ամէլտընըզ վար իտի ։

— Հալա պուն Ռասպարըն հէբոն մէվճուտ տըր ։

— Օհ ալաէ . . . նէ՛ իչին . . .

Ճաչըրմըշ օլան Ինկիլիզ սէօղիւնէն իչմալ իտէմէտի , Ֆօլման մաղմունանէ վէ եիւրէքլերը բարչալայաճագ սուրէթտէ թէպէսսիմ իթմէյէ պաչլատը . մէզպուրէնին չէհրէսինէ տըգգաթլա պագմագատա օլան լօրտըն սիյասընատա , ըէնկսիզլիկնուէն հայրէթի թէզայիւտ իտիյօր իտի ։

Ֆօլման . – Մ՚իլօրտ , թէրք իլէտիյիմ թէէաթրօտա վէ արթըգ իպամէթ իթմէտիյիմ Մարպէօֆ ճատտէսինտէ քեատին գօնագըմտա , պէն Ֆօլման թէէմիյէ օլունուր իտիմ ։

— Է՛յ պուրատա . . .

— Պուրատա իտմիմ մատամ Պուալ տըր ։

— Ցագաթի սէպէպ նէ՛ . . . նէ՛ իչին պուրատա օթուրույօրսունըզ ։

— (Լօրտըն եանընտա օթուրուպ էլինի թութարագ .) Պուրատա պուլունտուղումուն սէպէպինի պէյանտէն էվվէլ , կէչմիչի խաթրընըզա կէթիրմէքլիյիմ միւսաատէ պույուրունըզ ։

— Սէօյլէ Ֆօլման ։

— Սիզ պէնիմ իչին պիր աչըգ տէյիլ , պիր սատըգ ատաթ , պիր ալիճէնապ համի իտինիզ ։

— Օ՛ , սիզի սէվմէյօ՛րմու իտիմ ։

— Էվվէթ միլօրտ , լութֆէն միւսաատէ պույուրուն տա սէօղիւմի պիթիրէյիմ ։

Լօրտ սիւքիւթ իտէրէք իչինի չէքտի . Ֆօլման սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Մ՚իլօրտ , սիզին պանա , լայըգ օլմատըզըմ տէրէճէլէրտէ կէօսթէրտիյինիզ մուհասպէթ , ինսանիյէթ վէ ալիճէնապլըգ , պէնի չօգ զէմանէլէր թայիֆէյի նիհանըն էն պահտըճարը իթմիչ իտի . պէն , քէնտիլէրինէ իպրագ օլունան մուհասպէթը սատըգանէյի բէտտա իլէ , նալընըզ իչինի գուրթարմագ իչին չալըշըր ախալագը պօղուգ գատընըլարտան տէյիմ , մուրուրը զէմանի իլէ աչընընըզտա թէհասիւլ իթմիչ օլան չըգկըլար , կիւմիւչ թէնի կիպի ազարմադա պաչլամըշ օլան սայլարընըզ , օ լաթիֆ կէօղլէրինիզ , սատաէթ չուլէտի իլէ միւնէվվէր չէհրէնիզ , վէ պա խուսուս հագգընտա կէօսթէրտիյինիզ մուհասպէթին նէզտինտէ չիպհէսիզ օլան սատագաթը , գալպիմի օ տէրէճէլէրտէ սիզէ մէյլ իթտիրմիչ իտիքի , տայիմա բէճա վէ նիյազլէրի իլէ պէնի թաճիզ իտէն սիյահ սայլը տէլիգանլըլարընն հալլէրինէ մէրհամէթ իտէր աճըր իտիմ , պիր կիւն միլօրտ պէնիմ . . . պէլկի տէ սիզին

ֆելապէթինիզե սէպէպ օլսունուզ, պիր կիւն, Ինկիլթէրա մուազզամ խանէտանընտան, Նօրմանոխյանըն մազրուբ պադ-շահը իսֆահանընան պուլունան զաթը ալինիզ, պանա, պէնիմ կիպի տէյէրսիզ պիր գըզա, գօնթըրդ Թաճընըզը, տէսթը իզտիվաճընըզը Թադոմ լյլէտինիզ,

— (Աշըգանէ պիր Թամր իլէ մըրըլտանընարագ.) Սիզի սէվէյօր խոմ վէ սիզ տէ Թէքրիֆլէրիմէ լայըզ խորնիզ,

— Ինձէ օ կիւն Ֆօլմանը զայդ իմտինիզ, պիր գաչ սաաթլար տէրունմուտ զարիզ պիր մուճատէլէ տէվամ իմտի. պէն բէճալը Թահգիր խոէր վէ Ֆադոմի սիզի ոէվէր իտիմ. սիզ էկէր պիր նամուսլը էանաֆ օլուգ տա սոբլզատէ պիր լօրա օլմաա խորնիզ, տուրուբմուան պօյնունըզդա սորբլըր խոմ, չինգի նամուսգէտարանէ եաչամազա, բահաթ օլմազա, սիքլինէմը հալէ, վէ իմթիհգ գալատէ պիր այիլէ Թէչգիլ իլէ մէտուտանէ իմրարը հայաթ իմմէյէ գալգիմ տայիմա մէյալ խոր. քէնոմ քէնոմիզ «Նիկէր պէն լօրա ճ... իլէ իզտիվաճ խոէրսէմ, ուտում Բարիզ ահալիսի պէնի հըրս ու Թամա իլէ իմհամ խոէնէգլէր էլլի եաչընտա օլտուղուճհէթլէ հէր նէ գատար ալինէնագ վէ լաթիֆ խէ տէ, լօրդը սէվսիյիմէ քիմսէ ինանմայաճագ տըր, մուսթաֆէյհի իմթիհգա խոէնէգլէր, վէ տէտար իզտիվաճընը գագուլ իլէ նամուսընը իմալ իմտիյիմի ալէնէն սէօյլէյէճէգլէր» տէյօր խոմ,

— (Բէմալի Թէէսիւրինտէն կէօզլէրի տօլարագ.) Նէ գատար ալինէնագսընըզ, Ֆօլման,

— Պունտան պաշգա Բարիզագ կէչիլտիյիմիզ կիւրիւլԹիւլիւ հայաթ քի, սուրէթա զէվգ ու սէֆա վէ մանէն ֆէլաքէթ ու ճէֆա տըր. օ անտէ կէօզլէրիմէ բէչ բարլագ վէ մուԹանէթան կէօրիւնտիւ. պու սուրէթը հայաթը Թէրք իմմէք իչդէ պուլունանլարդըն ճիւմլէսի կիպի, գալգիմտէ պիր հըրսը Թէէսիւֆ օլունարագ Թէրէտտուտ իմմէյէ պաչլատըմ... Թէքլիֆինիզին էրթէսի կիւնիւ տօսմլարըմդա (Թէսաֆթօ, զէվգ ու սէֆահամի արգատաչլարընա տօսմ նամը մուգատտէսի վէրիլմէք ճայիզ իսէ) օ եօլտաքի տօսմլարըմ իլէ պու պապատ միզաքլէրէ իլլէմէք ֆիքրինէ տիւչտիւմ, էքսէրիսի կէօնակէօն իմթիրազլատա պուլունարագ ֆիքրիմի Թադոիր իմմէտիլէր. էլհասըլ միսաֆիրլէրիմուէն ճէն ֆիքրիլի պիր սատմ, պանա.

— «Սէն լօրա ճ... յի սէվմէդըն վէ չիմինյէ գատար սէվմէյէ մուվաֆֆագ օլամատըն, պու անէ տէյին Թէտտա սէվմէյէ մուվաֆֆագ օլամատըն, պու անէ տէյին Թէսաուֆ էյլէտինին քիմսէլեր ուտումէն սանա ֆէտտայի ճան իտերճէտինէ մէյլ խոէրէք վէ հիւանիւնէ հայրան օլարագ, սանա գարշը Թամրը պարիտանէ կէօսԹէրմէտիքլէրինուէն, մուհապէթին նէ օլտուղունը հէնուզ պիլմէդըն, իչԹէ պէն սանա պիր սատմ կէօսԹէրէյիմ քի սէնի սէվմէզ, նէ գատար չալըշմըշ օլսան քէնոնինի սէվտիրէմէդըն...» տէյէրէք, միսաֆիրլէրին արատընտա պուլունան սօլուգ պէննզիլ, միւէսսիր նաղարլը, չէհրէտինտէ ազիմ պիր քէտէր սատրը բուննուտա օլսան պիր տէլիգանլը կէօսԹէրտի...

—Օ անտէ, օ զէմանէ գատար պիլմէտիյիմ պիր հըսսըն գալգիմտէ ույանտըրընը տույտում. սիզէ օլսան մուհապէթին աչգ օլմատըզընը, օ վագԹա գատար աչըգ օլմազ չէրէմինի աչգ օլմատըզընը, օ վագԹա գատար աչըգ օլմազ չէրէֆինէ նայիլ պուլունմատըզըմը, վէ օ անտէ ալէմը աչգա եէֆինէ նայիլ պուլունմատըզըմը, վէ օ անտէ ալէմը աչգա եէնի. այագ պատտըզըմը անլատըմ... երԹէտի կիւն պէննէն պիր Թէզքիրէ ալտընըզ, պէրատէրինտէ պիրատ չէքմէճէ վար իտի,

—Գու չէքմէճէ տէրունինտէ էլմասլարըմ, էմմաք վէ իյրատըմդն աէնէտլէրի, էլհասըլ սիզին պանա վէրմիչ օլտուղուճուզ չէյլէրին ճիւմլէտի մէվզու խոր. Համընմատա, Օբէրատան գը սըր գօյմուչ խոմ,

— Ցագատի սիզ իւլիւմդը ճէննատ վէ տատլէթինիզէ պիր նատունէէյի տիկէր օլարագ մէզգիւր չէքմէճէյի պիր Թէզքիրէ իլէ խոտէ պուլուտունըզ, պու Թէզքիրէտէ նէ տատրը հիսսէթի վէ նէտէ Թէքտիրատիզ պիրի պարէ վար իտի. Համընըզ «Ազիզիմ Ֆօլման, պունլար սիզտէ գալըբն, մատէմ քի

պէն գալպինիզտե վէֆաթ էյլէտիմ, պիր պիչարե մութէվէֆանըն պու գառար ճիւզվի վե տէյէրսիզ պիր միյրասընը ըէտա իթմէյինիզ» տէմիշ խոնինիզ։

— (Էլինի լօրտա ուզատարագ ։) Դապուլ իթտիմ, չինքի նիհայէթ տէրէճէլէրտե լութֆընը կէօրտիւյիւմ, վէ միւթալաղագը իհսանը օլտուղում պիր զաթը, էշնայը թէքրար իատե իլէ թահքիրէ ճէսարէթի իտէմէտիմ. ֆագաթ տահա օ կիւն արթըգ օ սէրվէթէ էլ սիւրմէյիսիզ իյրասընը ճէմ իլէ պիր կիւն վարիսլէրինիզե թէսլիմ իթմէյէ եէմին էյլէտիմ,

— Ա՛, սիզ տէյիսինիզ...

— Խա՛յր, միլօրտ, տէյի տէյիլիմ, վազիֆէմ պէնի օ եօլտա հարաքէթէ մէճպուր իթտի. քէնտիմ իչին գապուլ էյլէտիյիմ չէյլէրի, սիզտէն պաշգա սէվտիյիմ պիր քիմսէյի էլտե իթմէք իչին խոթխոնալ իտէպիլի՞ր մի խոտմ։

Ինկիլիզ հայրէթի իլէ պիր հարաքէթի էյլէտի, Ֆօլստան տախի սէօզիւնե տէվամ իլէ.

— Միլօրտ, չինոի սէօզիւմի անլատընըզ, սէվտիյիմ վէ հալա սէվմէքտե պուլունտուղում տէլիգանընը էօլիւմ թէհլիքէսի իլէ թէհտիտ օլունմագտա տընը. գուվվէթլի, միւտհիշ վէ մէճհուլ տիւշմէնլէրը էթրաֆընը իհսաթա խոյօրլար, անը նալընըզ պիր քիմսե հիմայե իտէպիլիր քի, օ տա պէնիմ, պու հիմայէմին ֆայիտէլի օլմասը, օ տիւշմէնլէր իլէ միւճատէլէ իտէրէք զալիպ օլմագլըզըմ իչին բարայա, հէմոե բէք չօգ բարայա լուգումուզ վար տըր. անլայօրսունըզ ա՛, էվվէլճէ տըզ էյլէտիյիմ վէճհ իլէ սիզին բարանընզը, պու եօլտա իտթիմալ իտէմէզ խոտմ.

— Ֆօլստա՛ն...

— Իչթէ օ զէման պուրայա կէլէրէք ալէմտէն չէքիլտիմ. պէօյլէ պիր քիւչէյի ինզըվատե ֆագիրտանէ եաչամագա գարար վէրտիմ. Թա քի օ միւճատէլէյի զարիպէ վէ խանֆիյէյի իտարէ իտէպիլմէք իչին, թէսթիօտան ալմըշ օլտուղում ալթընշ պին ֆըրանգ քիֆայէթի էյլէսին.

— Ա՛, Ֆօլստան (Տիզ իւզէրինէ չէօքերէք ։) Սիզ տիւնեա-

նընն էն ալիճէնապ էն սատըգ գատընըսընըզ, չինոի թէէսիւֆիմի, տահա տօղրուսը մէյուսիյէթիմի թէզեիտ իթտիտնիզ։

— (Լօրտը գալտըրարագ ։) Միլօ՛րտ, տօսթում օլմագ իսթէ՛ըմիսինիզ։

— Նէ՞ զարիպ սիւալ։

— Մատամ քի պանա աճըյօրսունըզ, մատամ քի սիզի թէրք իթտիյիմ կիւնտէն իթիբարէն գալպինիզէ մէյուսիյէթ տախիլ օլմուշ տըր... պէլքի տօսթում օլուր իսէնիզ, մէյուսիյէթի իւմիւտե միւպէտտել օլուր։

Լօրտ ճ՛... Ֆօլստանընն էլլէրինի թուԹատագ էօրմէյէ պաշլատը։

Ֆօլստան. - Սիզին նէ տէրէճէլէրտե ալիճէնապ, նէ գատար ատիլ վէ ֆէտաքէտար օլտուղունուզը պիլտիյիմ ճիհէթլէ, տօս տօղրու կիտէրէք վէ ալամը գալպինէնիզի պիր զաղ թէսկին իթմէք իչին ատատընա կիրմիշ օլտուղունըզ օ պիր սիւրթու տիվանէլէրին իչինէ կիրմէքլէ, էսկի մուհապէթիմիզէ կիւվենէրէք սիզի օրատան ախզ իլէ պուրայա կէթիրմէյէ ճէսարէթի իթտիտ։

— Իչէք կիւզէլ եաբտընըզ... չինքի տայիսա ճիամէն վէ ճանէն սիզէ այընըմ։

— (Մաղմունանէ կիւլէրէք ։) Սէօզիւնիւզէ տըզգահ պույուրունըզ միլօրտ, պէլքի սիզտէն թալէպ իտէճէյիմ չէյի պիլմէզսինիզ։

— Անլատըմ, պէյան իթմէնիզտէն էվվէլ խատէը վէրէյիմ. (Տիզինի եէրէ գօյարագ) էվա՛տըմ, պէնիմ կիմի պիր իսթիյարը աչըգանէ սէվէպիլմէնիզէ ինանատընըզմանո տօլայը Հազըրպութէն տիվանէ իմիչիմ. մանչուգընըզ օլմագ իչին սինեմ միւնահատ տէյիլ իսէ տէ, տօսթունըզ, սատըգ վէ միւնեմ միւնահատ տէյիլ իսէ տէ, տօսթունըզ, սատըգ վէ միւթի պիր տօսթունըզ օլմագա քէնտիմի գալպինտե պիր իգիմիսատար հըրս իտիյօրսուս։

— Ալիճէնապընըզ, տօսթում։

— Սիզ պէնտէն, սէօյլէտիյինիզ միւճատէլէտե տէվամ

խոհակիմէք իչին , սիրէ վերտիւիմ սէրվէթի խոթխոնալէ մուսաատէ թալէպ իմմէյէ կէլտինիզ .

— (Բէրէկէյէրէք .) Էվվէթ ,

— Բէք էյի , պէնատէ իչիէ սիրէ խապէր վէրիյօրում քի, պիւթիւն սէրվէթիմ . . . հէր նէյէ մալիք խէմ ճիւմիէսի . . . հաթտա լուզումը հալինատէ , զաթըմ, չախսըմ սիրին տիր .

— Ա՛հ , սիրէ ատէմ տէյիլ մէկէքսինիզ, զաղուլ խոհրիմ. (Նաւաշ պիր սէտա իչէ) եա՛ Բապպիմ, պէկլի Ալմանը գուրթարմայա մուվաֆֆագ օլուրում.

3

Մէնթ Օնօրէ մահալլէսինին հէման քէօչէսինատէ Բանթիւէր սօղաղընատա զայէթ ճէսիմ, վէ մէնզարէսի իհթիչամը պիր գօնագ վար տըր . զայէթ կէնիշ օլան գարուներն իւզէրինատէ հալաըզը պիր արմա օլուպ . մէզբիւր արմանըն ալթընատա (Տայըմ) իպարէսի մուհարրեր տիր . մէզբիւր իպարէնին կէօսթէրտիկի վէճհէ , խանէտանըներն իլա ախէր իւլ զէմանն միւնգարըզ օլմայաճագ զաննըներնատա զահիպ օլան պուլաշատէլէրին էն ասնընճը վարիսի , պիլա վէյէտ էօլտիւիւ կէօրիւմիւշ տիր . իչիէ պու խանէտան Ձըլար ֆամիլեասը տըր .

Ձըլար խանէտանըներն քիւչիւք գօլը իչիսի պուլունան ճէննէթալ պաթօն տը Ձըլար Բուլնեի , Մարսիլեատա մարզի կօնթրան Տըլասի Թարաֆընատան աուէլլօտա գաթէլ օլունմուշ իսի . պիր գաչ հաֆթա ասնրա խանէտանըն պէօյիւք գօլը իչիսի օլան մարզի Ձըլար տը Մօնթէֆօրի , մարզի կօնթրան Տըլասինին , Մարկըրիթ Տիւբօնը գայըրտըզը խասպէրինի ալմասը իւզէրինէ , Տիւբօն քէօչկիւնատէ ֆիւճճէթէն վէճհէ իլէմիշ իսի . Գունըն իւզէրինէ միւթէվէճհա Մօնթէֆօրինին էվլատըզը օլան միւսիւ Ձալամպէլ, վարիսի եէկնատէսինի պուլունատուզու քիմսէյնին իսմինի վէ ասմասընը Թաղըմաղը րէամէն Թալէպ իլէմիշ վէ միւսաատէ ալմըշ իսի .

Գարիյնի քիրասընն խաթըրլարընատա տըր քի պու եէնի մարզի , մատամ լա պաթօն Մօրտիյօ իլէ իզտիվաճ իհմիշ իսի . պուրատա էվէլճէ արզ օլունան վազատլէրէ տայըր պիր ազ Թաֆսիլաթ վէրէլիմատէ , պէյան խոհճէյիմիզ վազատլարը կիւզէլճէ անլայատիլմէք իչին , օգուչանլարըմըզդա տուհուլէթ կէօսթէրմիշ օլալըմ .

Միւսիւ Ձալամպէլին բաքխա օլտուզու քօսթա ասատասը, Մօրտիյօ քէօչկիւնէ գարիպ պիր մահալատէ տէվրիլմիշ վէ քէնտիսի մէճբուռ օլարագ քէօչկէ նագլ խոհլմիշ իսի . օրայա նագլինատէն եիրմի իքի կիւն սօնրա միւթէվէճհա պաթօն Մօրտիյօնըն էվլատլըզը օլուպ , պա վասիյէթնամէ թէքմիլ սէրվէթինէ վարիս Թային իսէրէք , զէվճէսինի իճրայի իճապընա միսմուր խլէտիսի միւսիւ Օգիւստ տը Վէրնին վէճհաթը խաթէրի վասըլ օլմուշ իսի .

Մուսիվէյհին վէճհաթը , էվել էմիրտէ մատամ լա պաթօն իչին պէօյիւք պիր Թէէսիւր իճրա խլէմիշ , ճագաթի շուհալին քէսզը սիւքիւնէթի խլէտիսի պիր զէմանատէ , քէնտիսինէ տրզը մուհապէթի իհմիչքատէ օլան Ձալամպէլ խլէ իզտիվաճէ բազը օլմուշ իսի .

Մատամ լա պաթօն Մօրտիյօնըն , մարքիզ Ձալամպէլ տը Ձըլար Մօնթէֆօրի նամընը ալտըղընատան սօնրա Թամամ եէնի սէնէ կէշմիշ իսի . պու միւտտէթի զարֆընատա միւսիւ տը Ձըլար (Ձալամպէլ) կիւզէլ պիր զէվճ օլուպ , զէվճէսինին մուհապէթը բէրէքաթլիչքէտարանէսինէ մահսուս օլմուշ իսի . մատամ օթուզ պէշ հաչըրընատա վար իսէ տէ , հէնուզ եիրմի պէշ հաչընատա կիպի կէօրիւնմէքտէ իսի , ձէննատը Չագգըն Թագտիս իհմիշ օլտուզունա չիւպհէ օլունմայան պու իզտիվաճէն, մէլէք կիպի իքի գըզ չօճուգ մէյտանէ կէլմիշ իսի . Օգուչանլարըմըզըն խաթըրլարընատա տըր քի , մարքի Թէէհիւլէն ալմը այ սօնրա , բէտէրինին միյրասընատան մահրում իլէտիսի վէ քէնտիսի կիպի գըլըճ արգատաչլարընատան պու-

լունան Մօրուխեայա խաֆիլէն պիր միլեօն ֆրանգ վերմիշ, վե պիր սէնէ սոնրա պու ճէմիյէթը միւտհիշ տապըլմըշ խոր։

Ո զէմանտէն պէրու սէրվէթ ու սատուէթ պիլ իթթիֆագ միւսիւ Շալամպէլի գատէմ պէ գատէմ թէապրոպ իտիյօր կիպի խոր. մէրգում մարքի նամը ալմըշ, պիր չօգ միլեօնլարա սահիպ օլմուշ վէ պահսըրևար պիր ղէվճ, մէսուտ պիր բէտէր պուլունմուշ խոր. մուտմախլէյհ բօլիթիգա ալէմինտէ սիւրաթլա իլերլէմիյինտէն, գարիպէն պէօյիւք պիր մէվգը իհրազ իտէճէյի թէէմին խոխմիշ խոր։

1840 սէնէսի Հոկտեմբերինին պիր կիւնիւնտէ էօյլէտէն պիր ազ էվվէլ, մարքի Ֆրլար որ Մօնթէֆօրի սիւսլի արապասընա րաթիպէն գօնադրնուան չդմըշ խոր. մուտմախլէյհ ... հիւքիւմէթի թարաֆընուան վերիլիպատէ, Բարիզտէ մուդիմ սէֆիրինին ուսուլը տայիրէսինտէ թէսլիմ վէ թէվզիյէ մէմուր օլտուղու նըշանը ախզ իթմէք իւղրէ ... սէֆարէթխանէսինէ կիտէյօր խոր. էնայի բահտէ նասրլտա արապասընըն հայվանլարը իւրքերէք գօչմաղա պաշլատը. նիհայէթ պիր տիվարա չարբարագ թէքերլէքլէրտէն պիրիսի բարչալանմըշ օլտուղունտան, օ չիտտէթլի սատամէնին թէէսիրի իլէ եէրէ երգըլմըշ արապա ախմարընուան պիրինին այագը գըրըլմըշ, վէ մարքի քիրա արապասը իլէ սէֆարէթխանէյէ կիթմէյէ մէճպուր օլմուշ խոր։

Մարքի թամ էօյլէ վագթը սէֆարէթխանէտէ պուլունմատը լազըմ իքէն, շու հատիսէ սէպէպի իլէ կէճ գալտըղընա ճանը սըղըլմըշ խոր. մուտմախլէյհ քէնտի քէնտինէ.

— Պէօյլէ պիր միւլագաթի իչին պէշ սապղըգա կէճ գալմադ, քիրա արապասը իլէ սէֆարէթխանէյէ կէլմէք, ախվալ օլունմազ պիր գուսուր որը, տէյէրէք, սէֆարէթխանէյէ վասըլ օլտուղու արդատա, էօնիւնէ պիր գավատ չըղարադ.

— Սէֆիր ճէնապլէրի ագշամնուան պէրի սաղըրճա խոսթա օլտուգարընուան, միւլագաթըն էտարընա թէէխիր պուդրուլմասընը մարքի հապրէթլէրինտէն բէճա խոխյօրլար, տէյինճէ, մարքի Ֆիքրինտէն, խոսպէթի օլտու տէյօր խոր։

Մարքի սէֆարէթխանէտէն չըգմադտա իքէն, իսթիպսաղը էակիճէ պիր ատէմ եայա օլարադ իչէրի կիրէյօր խոր. գըյաֆէթինտէն հալի զարուրէթտէ օլտուղու պէլլի օլան չախա իլէ մարքի եէքտիկէրինի կէօրմէյէ գէլմէյէնլէրինտէ, չախար մէրգում պիր սէտայի հայրէթ չըգարտը, մարքի տախի պիլա խոթխյար թիթրէյերէք չէհրէօնտէ ալամէթը նախօշտուտի կէօրինտու. չախար մերգում արապայա թէգարրուպ իտերէք.

— Ա՛, սի՛զմիսինիզ Շալամպէլ, տէմէք իլէ, մարքի գըզարըպ բէբէլէյերէք.

— Ա՛, սի՛զմիսինիզ պարօն ... տէտի.

— Պէնիմ սէվկիլի մարքի, զաթը ալիլէրինէ էակի նամընըզ իլէ խրիստոս խոթոյիմի ադիվ իտէրսինիզ, պու պէնիմ էակի ատէթիմ տիր. ախպին միւսիւ որ Ֆրլար Մօնթէֆօրի օլտուղունըզը տայիսա ունուտույօրում,

Մարքի, մէճպուրի պիր թէպէսսիմ խոթտի, պարօն խէ.

— Սէֆարէթտէ՞ն մի կէլիյօրսունըզ, տէտի.

— Լվվէթ, սէֆիր հազրէթլէրի, պանա պու կիւն ... նըշանընը թէսլիմ իտէճէքլէր խոր, լաքին խոսթա օլտուգլարընուան հարընա գալտը.

— Թէմամ, կազէթալարտա կէօրմուշ խոխմ, սէֆիր իլէ արանըզ էյի՛մի տիր.

— Բէք հօլունտա.

— Գէլդի պանա պիր խըտմէթ իտէպիլիրսինիզ.

— Գաշ իսթիւնէ.

— (Ախապանըն գարուրընը աչըպ մարքինին հանընտա օխուրարադ.) Իօյլէ խէ հօլտա անլատայըմ, Ֆադաթ էվվել էմիրտէ նէ՛րէյէ կիտիյօրուզ.

— Գօնադա ավտէթ իտէճէյիմ.

— Սիզի օրայա գատար թէապրոպ խոթմէզ խէմ պէնի ադիվ իտէրսինիզ ա՛, չինէքի դէվճինիզ օլան ատապդ էօյէ վաւիտէմ պէնտէն բէք զիյատ իքրահ իտէյօր.

— (Ըէնչէրէնին ճամլարընը գարայարադ, արապաճը յա.)

եամաչ սիւը, տէտիքտէն ասնրա, պարօնա.

— Սիրէ նէ եօլտա խըտամէթի իտէպիլիրսիմ.

— Գէնի սէֆիրէ թամահիչ իտէրսինիզ, էվվէլքի կիպի թէքրար էճնէպի խըտամէթինէ կիտամէչ այդու խահիշօրում, մահզա վէրտիկինիզ միլեօնը սարթի իմտիհանէն ասնրա... օրտուսընտա եւրդայշը օյնուշ, պատէհու խահիցա իմտիշ խոմ.

— Շիմտի նէ՞ խահէ յօրսունըզ,

— Մէքսիգա իլէ մուհարէպէ իտէճէք օլան... հիւքիւմէթին ապէրլիկինէ կիտամէք.

— Բէք ալա, սիրի միրալայ իմտիրիրսիմ...

— Թէշէքքիւր իտէրիմ. (Պիր ազ սիւքիւթտէն ասնրա.) Պահարեա՞ըմընընըզ մարթի.

— Բէք զիյատէ.

— Սահիհ զէնկի՞նամինիզ.

— Ճէվզէլատէ.

— (Աղըր պիր թամր իլէ.) Մարթի, պու սատաէթինիզ իչինտէ խահըրընըզա հիչ պիր գօրգունճ ֆիքիր կէլմի՞ մի.

— Դահան.

— Գուտրէթի Բանգանիչէնին ինանը գլսատէն միւճադաթ իմտիհինէ ինանը՞ըմընընըզ.

— Գուտրէթը Բանգանիչ նէ՞ տէմէք.

— Ա՛, տէմէք քի մադրինին խահըրըէլերինի ունութմատընըզ, տէմէք քի գլըճ արգատաշլարը խահըրընըզատան չըզտը, պու սատաէթը հալի նէ տուրէթէլէ էլտէ իմտիհինիզ խահըրընըզատա տէյի՞լ մի.

— Իյիթրաֆ իտէրիմ քի չալըշա չալըշա օ խահըրըէլէրի ունութմայա մուվաֆֆագ օլատա.

— Տէմէք քի, նէ միւսիւ Տըվէրնին, նէ մարթի որ Մօնթէֆօրինին, նէ պարօն որ Բուշնէվինին, վէ նէտտ Տասթինին ճէմիյէթի նամընա օլարագ մադրասէնի գահէլ իլէտիչի պիշարէ կօնթրանըն խէյալի, սիրի ույուսագ տան մէն իմմէյօր.

— Անլէրի պէն էօլտուրմէտիմ ա՛.

— Տօղրու, ֆագահ անլէր սիրի իչին էօլտուրուլտու.

— Գա՛հ, օ եօլտա ըղթըրսաղ տէրունիչէ մալիք օլմատըղըմ իչին պահտեատըրմ.

— (Գաշընը սալլայարագ.) Մարթի, պիզ գաչ քիշի իտիք, պիլի՞ըմիսինիզ.

— Եէտի.

— Իչ թանէճի էօլտու.

— Իչի՞մ մի.

— Էմմէլա կօնթրան.

— Բէք էյի, աղնրա՞.

— Ասնրա Հէքթօր Լամպլէն.

— Նէ՞, Հէքթօր էօլտի՞մ մի.

— Պիր սէնէ էվվէլ... Իուշնէի քէօշկիւնտէ տուէլլօտա, խատամինին քիմ օլտուղու մէճհուլ տըր.

— Իուշիւնճիսինա...

— Տատթի.

— Շըմալիչէ էօլտու հա՛.

— Ալթը այ մուգատտէմ գատ չէհրինտէ, քէզալիք տուէլլօտա պիր չախտը մէճհուլ թատրաֆընտան պօզագը քէսիլէրէք...

Մարթի թիթրէտի վէ ալընտատա պիր գաչ ատամլա թէք ղուհուր իթտի. պարօն իսէ՝ արատանընը գատուսընը այըպ, վէ մադրիչէ էլինի ուզատըպ այաղը յա ահ յայարագ.

— Ա՛, մարթի, քէնտինիզէ տըղգաթ պույուրսուն, պէն քիթապը մուգատտէտէքի «Գլըճլա վուրան՝ գլըճլա հէլաք օլուր» սէօզիւնէ ինանմայա պայշատըմ. սիզ պահատեատրընըզ, լաքին պիր կիշն կիրիֆիթտը ֆէլագէթի օյանատաղընըզ չիւպհէսիզ տիր. պինատէն ալէյհ տըղգաթ իտինիզ, տէտի.

Պարօնընը պու սէօզլէրի պիհթիրտիչի սըրատա, տուտագլարընտա կէօրիւլէն մադմուտանէ վէ միւսթահզիյանէ թէպէսսիմ, մարթիչի ֆէվգէլատէ իւղրիւտէրէք սագ սաղը իթտի.

4

Մարքի որ ծըլար Մօնթէֆօրի. տահա տօղրուսը լմ-մնուէլ Շալամպէլ, պարօն որ Մօրտիյօնըն սան սէօղիւնիւ տիւշիւնէրէք, վէ պիր ֆէլաքէթին վուգուրնը պիր միւնքին խաթըրընտան չըգարտմայարագ գօնաղընա վարըլ օլուպ զէվճէսինին տայիրէսինէ չըգաը.

Մատամ մարքիզ, չըմինէնին գարշըսընտա օթուրմուշ քէրիմէլէրինին արբուն կիպի սայլարը իլէ գինայօր իտի. մարքի, չու սատաֆէթը հալին մէնզարէյի լաթիֆի իլէ պիր թագըմ խէյալաթը միւտհիշէյի իզալէ իթմէք արզուսը իլէ գարունըն էօնիւնատ պիր ազ տուրտու. մարքիզ զէվճինին ճիւզիւնատքի սօկունլուղու կէօրմէտի իլէ թէլաշլանարագ.

— Նա՛ Բապպիմ, նէ՞ օլտունըզ, տէյու սօրտու.

— Գօր չէյ ճօգ, աֆլար իւրքէրէք թիւյլերի ճատատէսինատ պիրինին այաղը գըրըլըը. ճալընըզ գօրգու իլէ գուրթուլտում.

Մարքի արապա վագատարընը զէվճէսինէ հիքճայէ իթտի խէտե, պարօն իլէ օլան միւլագաֆէրընա տայըը հիչ պիր չէյ սէօյլէմէտի, վէ պիր սատֆ գատար զէվճէտի իլէ գօնուշտուգտան սօնրա, թահրիր իթմէքտե պուլունտուղու. «Մուխապէրաթը բօյիֆիքիյէ» նամ էսէրինի ճազմտաղա տէվամ իչինի իչ օտասընա չէգիլտի. պիր գաչ տագըգա սօնրա օտա խըտմէթքարը կէլէրէք պիր մէքթուպ կէթիրտի.

Հիքճայէմիզին սան գրտմընատա պէօյիւք պիր բօղ իթրա խէճէք օլան օտա խըտմէթքարը ժան թէտմիյէ օլունուր պիր իսթիյար օլուպ, միւսիւ Շալամպէլին չօճուգլուղընտան պէրի, միւթէվէֆտա մարքի տը Մօնթէֆօրի թարաֆընտան խըտմէթինէ թային օլունմուշ իտի. մէրգում եէնի մարքինին հէր տիւրլիւ էտարընա վագըթ իսէ տէ, գըրըճ արգա-

տաշլարը ճէմիյէթինէ տուխունէ տայըը պիր չէյ տույմատըզ օլտուղունտան, էֆէնտիսինի հէր վէճհէ սէզատարը հիւրմէթ ատա իտէր իտի.

Լմմնուէլ Շալամպէլ մէքթուպը ժանըն էլինտէն ալըպ, իւզերինտէքի հագընըն գատըն հագըտը օլտուղունը անլատը, ժան.

— Մէքթուպը կէթիրէն ճէվապընը պէքլէյօր, տէմէսի իլէ, մարքի զարֆը աչարագ սաթի իւզրէքը ճիւմլելերի օգուտու.

« Ազիզիմ Լմմնուէլ.

« Նէտի սէնէ օլտու քի եէքտիկէրիմիզի կէօրմէտէք, լէվհայի խաթըրընըզտան մահվ օլտուղումը բէք էյի պիլտիյիմ ճիհէթլէ, քէնտիմի թանըթմագ իչին թարիխի հայաթըմտան պիր սահիֆէսինի արզա մէճպուր օլտում. սէվկիլի Լմմնուէլ, ժանըզ սօգաղընտա քեային պիր խանէնին պիրինճի գաթրընտա պուլունան քիչիք վէ զարիֆ տայիրէյի խաթրլայօրմուսընըզ. պու տայիրէնին մէֆքուրատը միւքէմմէլէսինատէն մատե, եէմէք սաօնընըն իթթիխալինատե, մէֆքուրատը գօրտօ սախթիյանընտան օլուպ, տիվարլէրի գանտան վէ հուգուգ քիթապլէրի իլէ տօղու ճամլը տօլապլար իլէ մէսթուր տիկէը պիր քիչիք օտա տահա վար իտի քի, սիզ օրտատա տէրտլէրինիզէ պագար վէ իմթիհանընըզտա հագըրլանընը իտինիզ.

« Էյվահ ազիզիմ, պու ճիհանը ֆանիտե ինսան պիր գարար իւզրէ գալմայօր. սիզ պիր կիւն թէէհհիւլ իթտինիզ, պագը քիթապ վէ էշհանընըզըն իրսալինի րէճա իչին հագմընը օլտուղունուզ թէզքիրէ տէրտնինէ մէվզուէն, կէօնտէրտիյինիզ պիր գաչ պին ֆըրանգլըզ գայիմէ իլէ պէնտէն գուրթուլմագ իսթէտինիզ.

« Պատէհու սիզ հօլունըզտա պէնտե հօլումտա տէվամ իթտիկ, սիզ մարքի, մէգուս, միլհօնլար սահիպի, նէ պիլէյիմ տահա նէլլեր օլտունուզ.

« Գէն իսէ ալէմը սէֆահաթըն սաթհը մայիլի իւզերինէն եավաշ եավաշ տէրկեանը սէֆալէթէ թէնէզզիւլ իթմէմ. պու կինն վնդթը միւսահիճէ օլան թաղէպէլէրին պիլէ թէրը իթմէքտէ օլուռգլարը օ միւտհիշ Լաթիֆն մահալլէսինէն գալանլըդ պիր խանէսինտէ, ալթընճը գաթռա օթուրմուշլար.

« Մալիւմինիզ օլան օ միւզէյէէն մէֆրուշաթ վէ մոպիլեա թագըմընտան խաթըրլէնիլմէն պաշգա պիր շէյ գալմադըդ տըր, պիր բաբէթ մէքթուպլընըզտան պաշգա պիր շէյ մալիք տէյիլմ.

« Իչթէ օ մէքթուպլար իչին սիզէ չու թէզքիրէյի եազտըմ. օ՛, թէլաշ պուչուրմայըն, պու մէքթուպլարը սիզէ սաթմադ նիչէթինտէ տէյիլմ, իստէ իսդճէյիմ՛, սէօյլէսիյիմ՛ թարաֆընըզտան եազըլան մէքթուպլար իչին տիր. Ֆագաթ պուննարըն իչինտէ պիր մէքթուպ տահա վար քի, թարաֆընըզտան եազըլմադըդ, պունա խըթապ իսդիմիզ տիր. պունդն գըյմէթի բէք պաշգա տըր, մէգքիւր « Գօլօնէլ Լէօն » իմզասը իլէ մուտդի տիր.

Եալնըզլէլ մէքթուպդն պու ֆըգրաաըրը օգուտուզու զէման եէրինտէն սըչրայարագ ճաշլարընդն իւրքէրտիչինի հըսա իթմէ. էսէրը պահսըեարի օլարագ խըտմէթքտար կիթմիչ իսի. Լամմանուէլ գըրտաթէ տէվամ իսդիզ, չու իսդարէյի օգուտու.

« Զանն իսէրիմ քի պու մէքթուպա պէօյուք պիր էհէմմիյէթ վէրտիչինիզ ճիհէթլէ, պու ադշամ սաաթ սէքիզ պուչուգտա Մասօն Օէօրսօն սօգագընտա տէօրթ նօմէրօլու խանէյէ պիղդաթ կէլէրսինիզ, սիզի ֆէվգէլատէ պիր իճթիմար իլէ պէքլէրիմ.

« Գալպէն սատըգ տօսթը գատիմինիզ.

« ՊԷՒԻՏԱՀ »

Պու մէքթուպը եազան, Լամմանուէլին քէնտիսինի ուռնուքմուշ օլուռգունը զանն իթմադիյինէ հագգը իսի. չինքի մուսամահէյհէ ազիմ պիր հայրէթի վէրմիշ օլան պու խան, մէքթուպը օգուտնդտան էվվէլ խաթըրընտա պիլէ տէյիլ իսի. մալգի տը Մօնթէֆօրի, Գօլօնէլ Լէօնըն չու մէքթուպընը քէնտիսինէ բէք պահալը սաթաճագլարընդն անլամըշ օլուռգունտան, տիւշաբը էնտիչէ օլմուշ իսի.

Եուրտասընը սրդ իսէյիմ քի, մուսամահէյհի էնտիչէյէ տիւշիւբէն բարտա մէնէլէսի օլմայընշ, իլլա մէքթուպ իսի, ադճէպա չու քեազընըն միւհթէվիյաթը նէ՛ իսի. պու մէքթուպ վաէթտասը իլէ Պէլիտահ գըլըճ արգատաչլարընդն էտրարընդա քեազը վուգուճ իսէպիլմէ, պէօյլէ պիր սըրրըն, մէյտանդը սէֆահաթընն սէֆալէթի գըտմընտա պուլունդան պիր գատընդն մալիւմի օլմադընդտան, բէք միւտհիշ շէյլէրին զուհուրի միւհթէմէլ իսի.

Մարքի օ անտէ քէնտիսինի, իթհամ իսիլմիշ, մահքիւմ օլմուշ, ըիյատէթինէ մալիք օլմազը իւմիւտ էյլէսիյի գուվվէթը ատալիյէնին կիբրիֆթարը կէօրտիւ. էն պիյատէ գօրգտուզու շէյ, զէվճէսինին հագգագաթը հալէ վագըֆ օլմադը իսի. պիր իչի տագգդա տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, օտա խըտմէճիսի ժանը ճէլմ իլէ. մէքթուպը կէթիրէնէ՝ պու ագշամ մէքթուպ սահիպինին խօշնուտ իսիլէճէյինի պէյանն իթմէսինին էմր էյլէսի.

Խըտմէթքտար ալտըդը էմրի իճրա իթմէք իւզրէ տըշարըը չըգտը, Լամմանուէլ իսէ կիւնէն պիր գըտմընը մուգթտըրը պանէ պիր հալտէ, Գօլօնէլին քէնտիսինէ եազտըդը մէքթուպլարը տիւշիւնէրէք կէչիրտի. մէրգում քէնտի քէնտինէ.

— Իչթէ պու զարիպ, Մօրթիյը սաատեթիմին իչա նէհայէ տէվամ իթմէյէճէյինի սէօյլէնմէսինի միւթէագիբ, պէօյլէ էնտիչէյի մուճիպ պիր վագաա զուհուր իթմսի. սահիհչէն ինսանդա ֆէլաքէթ կէթիրիր սաէմլեր վա՛ր մը տըր ադաճ, տէյօր իսի.

Մարքի զէննկին օլուռգու ճիհէթլէ, սէրվէթինն ինսանդա վէրմէսի թադսիյի օլան գուվվէթի գալպ իլէ թէլաշընը թէս-

կին իտէրէք, եէմէք սալօնընտա քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլան պէվճէսի իլէ գըզլարընըն նէզարինէ կիթտի. պիր ազ սօնրա Օգթայ Ր... նամ պիր ահպապը տա կէլիպ ճիւմլէսի սօֆրայա օթուրտուլար. էնայի թաամտա մարքի միսաֆիրլէնէ.

— Օգթայ, պօշ ֆիքիրլերէ ինանըլմըըըն, տէտի.

— Պիր իթալեալը կիպի.

— Ինսանա ֆէլաքէթ կէթիրէն ատէմլէրին վիճուտինէ գանըմիսինիզ.

— Էվվէթ.

— (Կիւլէրէք.) Էօյլէ իսէ չուննա տա ինանըրսըն քի բէք զիյատէ պահօրեատ օլան պիր քիմսէ պիր կիւն պիրիսինէ բասթ կէլիր, օ ատէմ՝ մէզքիւր մէտուտ քիմսէյէ պիր ֆէլաքէթին կէլէճէյինի խապէր վէրիր տէ, օ ֆէլաքէթ զուհուր իտէր.

— Եիւպհէսիզ.

Մաատամ մարքիզ.- Ա՛ միւսիւ, պու պիր ազ ինանըլմազ շէյ տիր.

— Խայր մաատամ, պու շիւպհէսիզ տիր, պաշըմա կէլտի տէ պիլիրիմ, Բարիզտէ էօյլէ պիր ատէմ վար տըր. պիր կիճէ պիր մահալտէ գունտար օյնամագտա իտիք, մէրգում եանըմա օթուրտու զայպ իթտիմ. էրթէսի կիւն պուլվարտա մէզպուրէ բասթ կէլտիմ, պաննա սէլամ վէրտի, իսկ տագըգա սիւրմէքտիզին այադըմ գայտը պաճադըմ գըրըլտը.

Լամմանուէլ քէնտիսինի իճադար իլէ կիւլմէյէ պաշլատը, ֆագաթ տերունէն ֆէվգէլատէ մուզթարըզ օլարագ սօֆրատան գալգտը, մուսմանիէյհ Գէլիտահ իլէ կէօրիւշմէյէ կիտէճէյինի ունութմամըշ իտի.

Մարքի, միսիս տը Ր... յի զէվճէսի իլէ պըրագարագ տըշարը չըգտը. մէրգում տէրին տէրին տիւշիւնէրէք սիւրաթլա կիթմէքտէ իսկէն, գարշըտան կէլմէքտէ օլան պիր քիմսէյէ չարբմասը իլէ եօլճը, պիր ազ սարհօշ օլտուղունտան.

— Հայվա՛ն, տէյու հայգըրտը.

— (Գաատօնը գալտըրարագ.) Հայվան սէնսին, բիս հէրիֆ.

— (Մարքինին եանըննա կէլէրէք.) Ինսան մէրհարէթսիզ օլուրսա իթիզար իտէր, եօգսա սէնսին կիպի գարշըսընտաքինէ պէտմուամէլէ իթմէզ, վահշի հէրիֆ.

Մարքի ֆէվգէլատէ հիստէթլէնմիշ օլտուղունտան, պաատօնը գալտըրըզ մուսմանիէյհէ վուրմասը իլէ, իրի վիճուտը վէ գուվէթլի օլան պու ատէմ պիր քէրըթ հայգըրարագ, Լամմանուէլին իւզէրինէ աթըրագ պաատօնը էլինտէն ալտը, իրի բարշա իտէրէք ֆըրլաթտը, վէ մարքիյի գօլարընտան թուխուզ չիտտէթլէ սալայարագ.

— Սիզ պանա վուրտունըզ, պէն իսէ պիր հայվան օլմայըզ պիր թալէպէյիմ. պինանէն ալէյհ չիմսի գարթ վիպինիզի վիրուզ պէնիմ գարթըմըտտա ալմալըսընըզ. պէնի թահգիր իթտինիզ. պուննան տօլայը հագգընըզ օլուզ օլմատըգընը, տուէլօ իլէ խապաթէ մէճպուրսընըզ, տէտի.

5

Ֆրանսէն պիրէ օլան պու հիւճիւմ վէ իչին պու սուրէթէ տէօքիւլմէտի, միսիս Լամմանուէլ-Եալամպէլ մարքի տը Մօնթէֆօրիյի չաշըրթտը. մուսմանիէյհ պիր քօլիս կէօրէպիլմէք իչին էթրաֆընա պագընտը իսէ տէ, քիմսէյի կէօրէմէտի. թալէպէ եիւքսէք ֆագաթ թէլաշըզ պիր սէտտա իլէ.

— Միսիս, պէն սարհօշ օլտուղունտան սիզէ մէհաբէթսիզ տէմէքտէ պէկթի գունտուր իթտիմ, ֆագաթ վուրտուղունուզ պաատօն ագըմըզ պաշըմա կէթիրտի, տէտի.

Լամմանուէլ, մուխաթխինին հալ ու գըյաֆէթինտէն, տատէթա պիր եըլան կէօրմիւշ կիպի իչըրահ հըսա իտուպ, քէնտի քէնտինէ.

— Ես Բապպիմ, նէ թօհաֆ պէլայա չաթմըդ, ոէմէք-ոէ էքէն, թալէպէ.

— Մ'իսթ'ա, զանն խոէրսէմ սիզի չախսէն թանըյօրում, լաքին խամինիզ խաթըրմա կէլմէյօր, ոէտի.

— Գէն սիզի թանըմայօրում,

— Նէ հալ խէ, պէն պիր սօգա եէտիմ, սիլահ իլէ թամիր օլունմասընը խաթէրիմ,

— Ա՛ֆվ խոէրսինիզ... հադըզըդ իթաիմ... իթիզարը մը գապուլ պօյուրուն...

— Իթիզար խաթէմէմ,

Գու սըրատա թալէպէ՝ մարքինին գօլլարընը պըրագըպ էլինի անընա վուրատ.

— Թամա՛մ, սիզի թանըրըմ, քիմ օլուրդունուզը պիլէյօրում, սիզ պէնիմ մէգթէպը հուգուգ այդատալըրըմ ոան պիրիսինիզ. խամինիզ Շալամպէլ սիր, ֆվ խոէրսինիզ, եանըլըրմ. սիզէ չիմնի մարքի սը Ֆըլար խամինի վէրիյօրլար ոէյի՛լ մի, ոէտի.

— Էվվէթ, ֆագաթ...

— Սիզ մէզուսաընըզ, մինեօնլար սահիպսինիզ, տահա նէ պիլէյիմ...

— (Սապըրըզըգա հայդըրատ.) Էլհասըլ մադատընըզ միւսիւ.

— Մագասադըմ շահիտլէրիմի սիզէ կէօնտէրմէք սիր.

— Ֆագաթ իթիզար խաթրիմ...

— Խաթէմէմ, մատէմ ք'ի պանա վուրընըզ, վուրուշմալըյըզ.

— Սիզի՛ն... իլէ... մի.

— Գէյէ՛նմէսինիզ մի, էվվէթ պէնիմ իլէ, պունատան պաշգա պագէն թէսատուֆ էյի իշ կէօրիւր. սիզ գէմինը գատիմտէ պանա ֆէնալըգ իթիմիշ խոինիզ, իշթէ չիմնի սըրատը կէլսի ինթիգամըմը ալաճաղըմ.

Մարքի պու սէօղլէսէն հիշ պիր շէյ անլամայարագ միւթէհայրէն մուխաթիսինին եւ գիւնէ պագըյօր խոի, պու առէմէ նասըլ օլմուշտա պիր ֆէնալըգ իթիմիշ օլսուդունը ասլա տէրխաթըր խոէմէյօր խոի. Թալէպէ խէ սէօղիւնտէ տէվամ իլէ.

— Մ, պէօյի՛ւք պիր զաթ օլմուշ օլան զաթը վալալէրի, շիւպհէսիզ պիր գէմինի իգամէթ իլէտիլինիզ Լաթին մահալլէսինի, վէ գարշընըզտա պուլունան Ֆըրէտէրիք սը Լօնկը ունութմուշլար սըր, ոէտի.

— (Թիթրէյէրէք.) Գէլիտահըն իլգ ատսթը.

— Իէք ատոդու մարքի էֆէնտի, մէզպուրէ օ գէմինի Լուիզ թէամիյէ օլունույօր խոի, պէնի սէվէյօր, պահալէատանէ էօմիւր կէչիրիյօր խոիգ.

— (Րէբէլէյէրէք.) Էվվէթ, եաւաչ եաւաչ խաթըրըմա կէլիյօր.

— Գէն ֆամիլեամը գիյարէթ իթմէք իչին պիր այ գատար Բարիզտէն մուֆարագաթ իթմիշ խոիմ, ավտէթմամէ մէզպուրէյի պաշգա մահալէ նագլ խոիլմիշ պուլտում. սիզ անը պէնտէն սըրդաթ իթմիշ խոինիզ. պէն ֆագըր խոիմ, սէն զէնկին խոին, սէն մէրդումէյի սէվմէյօրտուն, իլէրլէտմին կիթմոին, պէն սէվիյօրում, քէտէր պէնի քէօրլէթմոի. պէնիմ պու կիւն մահիր պիր ավօգաթ, մէշհուր պիր հաքիմ օլմայարագ պէօյլէ սէֆալէթտէ վէ սարխօշլուգտա գալըշմա սէպէպ սիզմինիզ.

— Ֆագաթ միւսիւ...

— Իշթէ գատը նէքթիկէրիմիզի գարշըլաշտըրտը, եարըն չահիտլէրիմ տէվէթխանէնիզտէ սրդը վիճուտ խոէճէքլէր.

Թալէպէ, մարքիյի սէլամլայարագ թէպահուտ իթմոի. չայկըն պիր հալտէ գալմըշ օլան Լամմանուէլ, օ անտէ պարօն տը Մօրտիյօնըն «Գըլըճ իլէ վուրան, գըլըճ իլէ հէլազ օլուր» սէօղլէրինի խաթըրլայարագ, քէնտի քէնտինէ.

— Ես Բապպիմ, ատէցա զէմինը մէտուտիյէթիմ խոիթամ մը պուլուտու, տէյէրէք վէ սարխօշ կիպի իչի թարաֆընա ասլանըդ թիթրէյէրէք Մասոն Սէօրպէօն ոօգաղընա

տօղրու եւ բրիւմէյէ պաշլատը. մուամիլէյհ միւտաէտը էօմրիւնտէ պիրինճի տէֆա օլարագ գօրգու հըլաս իլլէյօր իտի.

* * *

Պէլիտահ մէքթուպընտա պէյան իլլէտիյի վէճհլէ, պիր իրի գըրըդ տէօքիւք սանտալիէ իլէ թօքալ պիր գարեօլատան իպարէթի պուլունան բիս, ֆէննա, խարապէ եւ ըզ թութմուշ օլան պիր օտատա էմմանուէլին վիրուտինի պէքլէյօր իտի. Պէլիտահ, մարքիյի պէքլէր իքէն, քէնտի քէնտինէ.

— Ա՜հ, պուրատա ատուգատան քէօրէքլէր պիլէ օթուրատըզ, սիյահ էլտիվէնլի գատըն, պիր չէյի սահնէյի իճրայէ գօյտուղու զէմանն բէք ինսանֆըզլըգ իտիյօր. իւչ կիւն էվվէլ Մէօզէօն Տէօր լօգանթատընտա եէմէք եէտիյիմի կէօրէնլէր, պու կիւն չու հալի սէֆալէթիմի կէօրմիւշ օլատլար, (Պուննուն մահատուս պիր չէյ օլտուղունը պիլմէմէք չարթը իլէ.) նէ գատար թէճճիւպ իտեր, տէմէքտէ իտի.

Ձիլ հագըգա Պէլիտահ արգատընտա պիր եունը էակի ֆիտանան, պաշընտա պիր բաթխագա թագեէ վէ այագլարընտա եըրթըգ պիր չիֆթ բօթին կիյինմիշ իտի. պու սըրատա գաբու այըլատագ էմմանուէլ իչէրի կիրտի. մուամիլէյհ քէնտի քէնտինէ.

— Նէ՞ սէֆալէթ, մէքթուպը պէշ եիւզ ֆըրանգ մուգապիլինտէ ալաճաղըմատա չիւպհէ եօգ տըր, տէտի. Պէլիտահ իսէ գօնագընտա միսաֆիր գապուլ իտէն պիր ութչէս թաւրը իլէ էլինի մարքիյէ ուզատատագ.

— Պօնժուր տոսթում, գալպինիզ էմնիյէթի իթմէյիմ ճիհէթիլէ եանըլմամըզըմ. սիզ վագթընտա թէչրիֆ իթմէնիզ, տէմէքտէ իւչէրինէ, մարքի մէզպուրէնին էլինի մուհապէթլէ սըգատագ.

— Պէօյլէ ֆէննա պիր զէմանընըզտա պանա միւրաճաաթ իթմէյի ութչինճիլինիզ իչին թէչէքքիւր իտեր իսէմ տէ, եալընըզ պիր իթապ իտէճէյիմ... տէտի.

— (Նիւչէրէք.) Նէ՞ իչին,

— Պանա տահա էվվէլճէ միւրաճաաթը տուչինէմէյիչինիզ իչին, տէյիտի, Պէլիտահըն էլի իւչ կէօմթէրտիյի սանտալէայէ օթուրատագ.

— Ֆագաթ պուրատա բէք բահաթսըզընըզ, չիմտիտէն սոնրա պուրատա գալմանընըզա բագը տէյիւիմ, տէտի.

Պէլիտահ իչինի չէքէրէք սուքութ իթտի, մարքի ճէպհանէն չըգատընը չըգարըգ իչինտէն պին ֆըրանգըզըգ պիր գամիյէ ալարագ, քէնտի քէնտինէ.

— Պէշ եիւզ ֆըրանգ մէքթուպ իչին, պէշ եիւզ տէ քէնտինէ չօգ պիլէ, տէյէրէք գայմէյի ուզաթտը. Պէլիտահ գայմէյի ալըդ.

— Թէչէքքիւր իտերիմ տոսթում, տէտի.

— Օ՛, պու թէչէքքիւրէ չայան պիր չէյ տէյիլ տիր.

— Էվվէթ, պու պիր ալէլ հիսապ...

— Նէ՞նին իւզէրինէ.

— Իտէճէյիմիզ բաղարըզգ իւզէրինէ.

— Նէ՞յէ տայըր բաղարըզգ.

— Զօգ չէյ (Նիւչէրէք.) Գօլճնէլին մէքթուպընը ուննութտուն՞զ մը.

— (Թիթրէյէրէք.) Ա՜, էվվէթ, ֆագաթ պու մէքթուպտա նէ՞ վար քի պու գատար էհէմմիյէթի վէրիյօրսունըզ.

— Միւնաէրիճաթընը պէյան իտերիմ.

— Պանա կէօմթէրճէն տահա էյի օլուր.

Միւթահտիյանէ կիւչէրէք.

— Պիզ զաննընըզ գատար պուտալա տէյիւիզ.

— (Բէնտի քէնտինէ.) Ամմա պէլայա չաթտըգ, չիւպհէսիզ օ քեաղըտ բարչասընտա մուգապիլ խաղինէչէր իսթէյէճէք. (Նիւքսէք սէսլէ) Ազիզէմ, եէմին իտերիմ քի, պու մէքթուպըն, պէնիմ իչին օ աէրէճէ թէհլիքէլի, նէ կիպի չէյլէր միւհիթէվի օլտուղունը պիլէմէմ, պէն Գօլճնէլ Լէօնը բէք ազ թանըտըմ.

— Ա՜հ, բէք ա՞ղ մը.

— Մուսախիլէյհ իլէ օլան մնուարէֆէմ, պիր խրի տուէլլօ սէպէպի իլէ տիր։

— Թէմամ, պու տա օ.

Լմմանուէլ թիթրէյէրէք պիր նէվի ըղթըրտապ իլէ Գէլիտահա պագտը. մէզպուրէ իլտվէյի մէգալ խուտ.

— Գօլօնէլ, միսիս Տըվէրն նամինատա պիր զապիթի էօլտյուրթմէտի մի, տէյինճէ, Լմմանուէլ ասնատալատան սըզրտատը, վէ բէնկի ազմուշ օլտուղու հալտէ թիթրէյէրէք.

— Սիզ պունը նէ՞ բէտէն պիլկյօրտունըզ, տէտի.

— Ա՛ճայիպ, մէքթուպատա եազըլը տըր, իչթէ մէքթուպըն իպարէսինի օգուչայըմ տա տինլէյինիզ։

« Ագիզ տօսթում.

« Տըվէրն, պու սապահ կօնթրան Տըլասի իլէ օլան տուէլլօսընատա գաթլ իպիլտի. միսիս Տըլասի պու մատտէտէ սիպին սատըգ տօսթունըզ օլտուղունը կէօսթէրմիշ տիր. մնատամ լա պապօն տը Մօրտիյօ իլէ իղտիվաճ իտէպիլիրսինիզ. մուսախիլէյհա, էվլատլըղընըն գաթիլլէրինտէն պիրի օլտուղունզը խաթրընա պիլէ կէթիրէմէզ, պապօն Մօրտիյօյա կէլինճէ, վէրէճէյինիզ միկտօնա քապը օլմուշ տըր...

Լմմանուէլ, կէօզլէրի ֆէվգէլհատա աչըլմըշ վէ սաչլարը իւրթէրմիշ օլտուղու հալտէ տինլէյօր իտի.

Գէլիտահ. – Տօսթում, պու մէքթուպը եազտատըղընըզ իչին բէք գիյատէ ապրտըզըզ իթտիխինիզի խիթրաֆ իտի. իզտիվաճընըզատան պիր հաֆթա մուգատտէմ Բարիզէ կէլէրէք խանէմէ միատֆիր օլմուշ իտինիզ. պու մէքթուպ, ունութմուշ օլտուղունուզ եօլ բալճընըզըն ճէպինատ իմիշ, պիր գաշ կիւն էվվէլ էլիմէ կէչտի, տէտի.

— (Մօտօր քէսիլմիշ օլտուղու հալտէ բէրէյէյէրէք.) Զանն իտէրիմ քի, պու մէքթուպը պանա վէրիրսինիզ.

— Մապը պու յուրտուն, պիր ադ գօնուչալըմ տա...

— Ռէք էյի, մուգապիլինատէ նէ՞ իտիթէյօրտունըզ.

— Ռէք կիւզէլ պիլտիրսինիզ քի, աչնի ատվէքտէ օլան

վէ խանէնին տէրունինի ճէննէթի հալինէ գօյան զէվճէնիզ, պու մէքթուպըն միւհիմմիյէթինատան խնապէրտատ օլտուղունու, պէզ օլան մուհապէթինի իրճահէ թէպէտտիւլ իտէրիզ.

— (Թէլաշ իլէ.) Օ՛, ատ՛ա, մէքթուպա պէտէլ նէ՞ իտիթէյօրսան անը տէյիլէ.

— Շիմտի անտէն գօնուչաճաղըզ, չիւնքէ պիրինճի զէվճինին էվլատընը գաթլ իտինլէրէ ատտավէթ իտէճէք տիր...

— Ալլահ իչին ատ՛ա, տէյիլէ չաբըզ տէյիլէ, նէ՞ իտիթէրսին.

— Մաթիւմ ա՛, բարա, հէմտէ չօգ բարա.

— Օն պին ֆրրանգ քեսֆի՞ մի տիր.

— (Իպտիտաէտարանէ կիւլէրէք.) Ամմա եաբարըն հա տօսթում, սիզ, եիւզ պին ֆրրանգը միւհիմմիվի օլան պիր չըզատանը կէթիրէն քիմսէյէ, քէմալի ատաթիւրքինատէն պէշ ֆրրանգ պագչէյ վէրէն նէհօտիչէ պէնզէյօրտունըզ...

Լմմանուէլ թիթրէտի. մէզպուրէնին տէհչէթլի էֆէնտիրը օլտուղունը, վէ պէօյուք պիր զարարա կիրիֆթար օլտաճաղընը անլատըղ իտի.

6

Գէլիտահըն պէօզլէրի իլէ գահգահատ Լմմանուէլի ֆէվգէլատէ չաչըրթտըղընատան, տոզը աչըգ, վիճուտի հարատքէթսիզ, գօրգունճ բրէտալար կէօրէրէք ուչանան քիմսէ կիպի պիր հալտէ գալտը.

Գէլիտահ. – Հա՛յտէ տօսթում, սիզին նէ ֆէվգէլատէ ատտավէթինիզի, նէ տէ հազըրլըղընըզը թիթրիմ, եալընըզ արզում, ալտանտարագ քէնտիմի պուտունա տատա իթտիրմէմէք տիր. պիրթիւն ատատէթինիզի թատրիպ, զէվճէնիզի հագըգաթը հալէ վագըֆ, ունութ նատաբընատա նամուսընը-

ը մահվ իսէճէյի չիւպհէսիզ օլան պու մէքթուպա մուգա-
պիլ, օն պին ֆըրանգ թէքլիֆ իսիյօրսունըզ, տէմէքքի սիզ
տէլիսինիզ . . .

— (Դըղարարագ .) Մէօյլէ նէ՞ իսթէյօրսուն .

— Ա՛, պիր մէպլաղ թախսիս իթմէզտէն էվվէլ, բէք զի-
յատէ սէվմիյիմ օղլումնան պահս իթմէք իսթէրիմ .

— Օղլունսա՞ն մը .

— Ա՛ճայիպ , ոսսթո՛ւմ, պիլիրսինիզքի պիր օղլում վար
տը՛ր , բէտէրի , բէտէրինիզին սանա եաբտըղընը անա եաբ-
մամըշ վէ եարմայաճագ տը՛ր .

— (Մաղրուրանէ .) Նէ՞ տիմէք իսթէյօրսունըզ .

— Ճանը՞ն մը սըգըըլյօր , հադսըզըընըզ . էկէր պու չո-
ճուգ սէնին իսէ . . .

— Եալան տը՛ր .

— Գա՛հ , եալանսա օլսա պու զէմանտէ էօյլէ զանն իթ-
մէյէ իհթիյաճըմ վար .

— Նէ՞ իչին .

— Լվլատըմըն իսթիգպալինի թէէմին իթմէնիզ իչին .

— Իչթէ պու բէք թօհաֆ .

— Գէնի տինլէ , էվլատըմըն պիր սէրվէթի օլմասընը իս-
թէրիմ , սէնէվի եիրմի պէշ պին ֆըրանգ իչրատ վէրիր պիր
քիչիք սէրվէթ .

— (Ումումզլարընը գալտըրարագ .) Սիզ միւթլագա տի-
վանէօխինիզ .

— Լմին օլունուղ քի տիվանէ տէյիմ, ֆագաթ պիր
ազ թամաքեարըմ .

— Է՛յ . . . պու սէրվէթ .

— Պու սէրվէթի թէտարիք իթմէնիզ իչին սիզէ սէքիզ
կիւն միւհլէթ վէրիրիմ, չիւնքի պիր ատէմ նէ գատար գէնի-
կին օլսա , եինէ պէշ եիւզ պին ֆըրանգըն թէտարիքի իչին
վագթա իհթիյաճը օլուր .

— Պէշ եիւզ պին ֆըրա՞նգ մը . . . ֆագաթ պու միւմ-
քին տէյիլ տիր .

— Զէվճէնիզին , մէպլաղը մէզքիւրի պիլա իթիրազ պա-
նա վէրճէյինէ էմինիմ .

— (Հայդըրարագ .) Սո՛ւս , սո՛ւս , զէվճէմին իսմինի տի-
լինիզէ սլմանըզը մէն իսէրիմ .

Պէլիսահ պայընը էյսի , Լմմանուէլ իսէ .

— Զանընըմ լաթիֆէ իսիյօրսուն , տէյի՛լ մի , տէյու իւ-
լավէ իթմի .

— Պիլաքիս բէք սօղրու սէօյլէյօրում .

— Պէշ եիւզ պին ֆըրանգ իսթէյօրսուն հա՛ .

— Իվվէթ , օղլում իչին .

— Ֆագաթ . . .

— Տէօրթ եիւզ սօղսան սօղուղ պին օլսա միւմքին տէ-
յիւլ, էյի տիւչինին .

— Բէք էյի , տիւչինիւրիմ . . .

— Սէքիզ կիւն միւհլէթինիզ վար .

— Լ՛ակէր . . . գապուլ իսէր իսէմ .

— Բարալարը թէոիմ իթմէյին կիւն Գօլէնէլին մէք-
թուպընը ալըրսըն .

— Լ՛ակէր գապուլ իթմէզ իսէմ .

— Օ զէման զէվճէնիզին սիզտէն ճէօմէրտ օլուպ օլմա-
սըղը կէօրիւլիւր .

Լմմանուէլ այապա գալգսը . տէհշէթամիզ պիր ֆիքիր մէրգումըն զիհնինի իշղալ իսիյօր իսի . մարքի , մէզպուրէյի պօղազընսան գավրայըպ պօղարագ էլինտէն գուրթուլմայը տիւչինիյօր իսի . Պէլիսահ , Լմմանուէլին պու ֆիքրինի ան-
լամըշ օլմալը իսի քի . շու վէճհէյէ իսարէյի քէլամ իթմի .

— Պէնի էօլսիւրմէ՞ք մի իսթէյօրսուն , սագըն հա՛ , մէքթուպ պուրատա պէնիմ էլիմէռ տէյիլ տիր . . .

էկէր սէն պէնի էօլսիւրիւրսէն , մէզքիւր մէքթուպ եարըն միւտաայի ումումինին եազըլսանէսի իւզէրինէ գօնուր .

Լմմանուէլ թիթրէյէրէք սօնսուզ գալտը , Պէլիսահ իսէ , իլավէթէն .

— Հայտէ սոսթըմ ապըսը օլ, ճանըն սըգըլմասըն ,

հիտակէթ իթիէքտէն հիշ պիր ֆայիտէ հասըլ օլմազ, գօնա-
ղընա ալտըթըլէ կիւզէլճէ տուշուն, էօնիւնտէ սէքիզ կիւն
վար, տէտի.

— Հագգընըզ վար, իլէրուտէ կէօրիւշիւրիւզ.

Լամմանուէլ պուները տէյէրէք օրատան չըգտը. մէրդում
սարխօշ կիպի սալլանա սալլանա մէրտիվէնտէն էնմէյէ պաշ-
լատը. Թամ պու սըրատա տիվարտէ պուլունան կիզլի պիր
գաբու այըլարագ սիյահ էլտիվէնլի գատըն կէօրիւնտիւ.
մուհամիլէյհ միւթատը իւզրէ մաղմում օլտուղու հալտէ, Պէ-
լիտահա.

— Աֆէ՛րին, բօլունուղու բէք կիւզէլ օյնատընըզ, սիզ-
տէն մէճմունըմ, տէյինճէ, Պէլիտահ տէրհալ Թավրընը Թէգ-
տիլ իլէ տիզ իւզէրինէ տիւշէրէք.

— Մատա՛մ, պանա մէրհամէթ իթիմէյճէէքմիխինիզ, տէտի.

— Նէ՞ տէմէք իստէյօրսունըզ,

— Լվլատըմը պանա իստէ իթիմէյճէէքմիխինիզ,

— Տահա սօնրա...

— Ա՛հ մատամ, նէ՞ վագըթ,

— (Գատիրանէ.) Սիզէ իհթիյաճըմ գալմատըղը վա-
գըթ.

Պէլիտահ էլլէրինի եէկտիկէրէ գավուշտուրմուշ տուրու-
յօր իտի. սիյահ էլտիվէնլի գատըն իսէ մէզպուրէյէ պագա-
րագ.

— Լ՛ակէր պանա սատագաթլա խըտմէթ իտէր իսէնիզ,
մարքինին վէրէճէյի պէշ ևիւզ պին ֆըրանգ օղլունըզըն օ-
լաճագ տըր, տէյինճէ, Պէլիտահ պիր նազրէյի տուրուր ա-
թըր վէրտի. սիյահ էլտիվէնլի գատըն տահի.

— Սիզ գապահաթլըընըզ, ֆագաթ էվլատընըզը սէվէ-
յօրսունըզ. օ մուհասէբէթ ճէնապը Հագգըն ինսինտէ ածվը-
նըզը պահա օլուր, տէտի.

* *

Օ էանատէ Լամմանուէլ, բէնկի գօղգունճ պիր հալտէ սօլ-
կօն, պինճի մէչղուլ վէ ևիւբէյի շիտտէթլէ չարբմագտա օ-
լարագ խանէսինէ ավտէթի իտուագ միսաֆիրլերի իլէ սալօնտա
օթուրմագտա օլան պէվճէսինին կանընա կիթմէյէրէք օտա-
սընա գարանտը. մուհամիլէյհ էլլէրի իլէ պաշընը թուքագ
տիւշինմէյէտէ, քէնտի քէնտինէ շու սէօղլերլի սէօյլէմէք-
տէ իտի.

— Պէշ ևիւզ պին ֆըրանգ... շիմտի նէ կարսընալը, հէր
նէ գատար պէննկին իսէմտէ, պէվճէմին միւտատէտի օլմագը-
դըն պու մէզալադը սէքիզ կիւնտէ թէտարիք իթիմէք միւմքին
տէյիլ տիր. ումտում սէրվէթիմ արագի տիր. Թէրսին իլէ իս-
թիդրագ իթիմէք իչին մուտատդըն իսթագտը լազըմ տըր.

Պիր գաչ տագրդատա Լամմանուէլին պինճինտէն եիրմի
տիւրլի Թատավվուր կէչտի. ֆիրար իթիմէյի, պէվճէսինին ա-
յագլարընա գարանագտագ կէնճլիյինտէ իֆրա իլէտիլի պիր
հարագէթը մէճմունանէտէն պահա իլէ բարայա օլան իհթի-
յաճընը պէյան իթիմէք, վէ տահա պունլարա միւտատիլ բէք
չօգ շէյլէր տիւշիւնտիւ իսէ տէ, հիշ պիրինի եինէ քէնտինճէ
սէղավատը իֆրա կէօրիւնմէտի.

Լամմանուէլ պէօյլէ գարմագարընըզդ Թատավվուրտի իլէ
պէյհուտէ եէրէ պինճինի իշղալ իտէրէք, չըլտըրմա տէ-
րէճէլէրինէ կէլտիյի սըրատա, պիրտէն պիրէ օտասընըն գա-
բուտը այըլարագ սատըգ խըտմէթգարը ժան իշէրի կիրտի.
մուհամիլէյհ պաշընը շէվիրէրէք շիտտէթլէ.

— Նէ՞ իսթէյօրսուն, տէտի.

— Իչի քիմսէ սիզի կէօրմէք իշնի ըստար իսթյօրտար.

— (Սատթա պագարագ.) Նա՞սըլ, պէօյլէ եարը կիճէ-
տէ...

— Լվվէթի էֆէնտիմ,

Մարքի, Թալէտէ Ֆըրէէրիկ տը Լօնկ իլէ զավզասընը
տէրհատթը իտէրէք Թիթրէտի, մուհամիլէյհ պու վագայը
ունութմուշ իտի, ժան.

— Իչթէ գարթի վիկթէրէի, տէտի.

Գարթիը պիտի խոչընդոտէ « Կասթօն ու Բօպուտ հուզող թաղէպէսի » հաղորդը օրուան կիսի , սիկկրինին խոչընդոտէ տահի « Սրտեան Լէօն » մուհաբբէր խոխ . Ու Լէօն նամը , Լմմանուէլի ֆէվզէլատէ գօրգուտուտ քէնտի քէնտինէ .

— Գօլօնէլին օղլու , տէյու բէրէլէմ , Խրամէթքեար իսէ .

— Կէլէնլէրի պուրայա կէթիրէյիմմի , տէյու ասրաու ,

— Լվվէթ .

Ւչի ատնիյէ ասնրա միսաֆիրլէրը արագը վիճուտ էթմիլէր , մարքի՝ օ անտէ հրաս էթմիյի խէվֆու վահշէթէ գալէպէ խոչընդոտէն այագա գալգարագ միսաֆիրլէրի սէլամլատը .

Ամման . – Միսիս լը մարքի , պէյլէ վագըթսըզ օլարագ թատախլիմիղէ , սէպէպը թէէխիրի գայրի ճայիզ օլան պիր իշ օլտուղու ճիհէթլէ , աֆվընըզը խոթիրհամ կյէրիզ , էտի .

— (Միսաֆիրլէրինէ նէր կէօթէրէրէք .) Բէք էյի միսիս , պիր թագըմ խպտաթը թէշրիֆաթխէյի թէրք լէ մագասատէ շուկու պուկուրընըզ .

— (Օթուրմայարագ .) Միսիս մարքի , պիզ Ֆըրէտէրիք ատ Լէոնկըն տօսթլարըյըզ .

— Անլամըշ խոխ էֆէնտիլէր .

Օ հալտէ զկյարէթխոխիղին սէպէպինիտէ անլամըշ օլմալըսընըզ .

— Լվվէթ էֆէնտիլէր . (Պիր ազ սիքիթատէն սօնրա .) Էֆէնտիլէր , զանն իտէրսէմ պէնի իսմէն թանըր նէ ճէսարէթխոխունէն վէ նէտէ տօղրուլուղունան ասլա շիւպհէ խոխմէզսինիզ .

— Ալլահ խոխմէսին միսիս .

— Ւչի իշ սահէթ էվվէլ միսիս ատ Լէոնկ իլէ ատամըզտա էսէֆէ շայան պիր հատիսէ վուգու պուլուս . պու պահատէ գուսուրումը պիլիրսիմ . ինանան գուսուրընը խոխիրաֆտէ մուճրիմ հիճապ պիր շէյ օլմատըղընտան , լուֆֆէն մուսահիբէյհէ պէյանը մագիրէթ կյէտիկիմի պէյան պուկուրունըզ .

— Էյվա՛հ միսիս , պու էլիմիզտէն կէլմէզ .

— Նէ՞ տէյօրսունըզ .

— Նէ գահար չալըշմըշ օլտագ , միսիս ատ Լէոնկ ատէլօտան ֆայիզ կէլմէզ .

— Յոգահթ . . .

Կասթօն . – Տը Լէոնկտան ալտըղըմըզ թէնպիհ մուճրիմճէ , էկէր ատէլը իմմէքտէն իճթինապ իտէրսէնիզ , մուսահիբէյնին մէպուսանըն գարուտը էօնիւնտէ պիղի գալէյհին մէճլիսի մէպուսանըն գարուտը էօնիւնտէ պիղի գալըշմայարագ թահգիր իտէճէյինի ըէմմէն պէյան կյէյօրուզ .

— (Մաղրուրանէ տօղրուլարագ .) Մահէմ քի էօյլէ միր , էմրինիզէ հաղըրըմ .

— Եարըն սահէթ սէքիզտէ վէնսան օրմանընըն Նուժան եօլունա գարիպ մահալինտէ .

— Գաշ իսթիւնէ , սիլահըմըզ .

— Գըլըճ .

Տէլիգանլըլար մարքիյի սէլամլայարագ ագիմէթ իմտիլէր , լմմանուէլ եաղընըզ գալընճա քէնտի քէնտինէ .

— Օ՛ , պարօն Մօրտիյօնըն հադգը վար իմիշ . . . գըլըճ իլէ վուրան՝ գըլըճ իլէ հէլագ օլաճագ տըր , տօղրուսը բէք գիյատէ գօրգույօրսում , էտի .

7

Թամ օ սըրատա գօնտաղըն հավլիսինէ պիր քիրա ատապատը կիրտի , տրատպատան էնէյն վէ սկյմատը գալըն պիր նիգահ իլէ մէսթուր օլան պիր գաղըն , իհթիյար ժանդա .

— Միսիս տը Ֆըլտըը կէօրմէք իսթէրիմ , էտի ,

— Մատամ , միսիս ճէնապալէրի պէյլէ պիր սահէթտա կէօրիւլէմէզ , պա խուսուս . . .

— Գա խուսուս պիր գաղըն իչին , տէյի՛լ մի ,

պիր մէքթուպը պէշ եւրզ պին ֆըրանգ պէտել իլէ սաթմադ խաթէյօր . . .

— Ջադաթ մաատամ, պու նամըլ օլույօր, եօղսա Գէլիտահըն տօսթը՝ չէրիքը գադահաթը՛մըրնըզ։

— (Թահգիրամիզ սուրէթէտ կիւլէրէք .) Էյլէ կէօրիւնիյօ՛րսուն։

— Խայր մաատամ։

— Մարբի հազրէթլէրի, պու կիւն սիզէ ֆայիտէլի օլապիլիրիմ, սէլգի եարըն պէնատէն՝ սիզին իչին պիր ֆայիտէ օլմազ։

— Ջադաթ սիզ քի՛մսինիզ։

— Իամիմի գարթըմ իւղերինէ կէօրտիւնիզ, պանա մաատամ Գուալ թէամիյէ խէյրլէր . սիզէ, հանի պու սիւալինիզէ վէրէճէյիմ ճէվապ պուրատան խպարէթ տիր, սիզ պէնի պիրինճի ատֆա օլարագ կէօրիյօրսունըզ, չիմիտէն ոնըն եինէ հիչ կէօրմէյէճէքսինիզ. եարընըզ սիզէ պու կիւն թաւլի ատընլէն գուվվէթը գայըրի լուհանիյէ սըֆաթը իլէ կէլտիմ, սաղըր կէօրիճէնմէյինի, գիրա պէն եօլսուզ տէվամ խսուպ սա պուրատան կիտէր իսէմ, ֆէվգէլատէ բէչիման օլաճաղընըզ չիւպհէսիզ տիր։

— Մաատամ, լութֆէն թաֆթիլաթ վէրինիզ, չիւնքի պիր շէյ անլամայօրում։

— Միսիս, թէքրար արզ իտիրիմ քի, պէն քի՛միմ, պէնի քի՛մ կէօնտէրտի. եարըն իտիճէյինիզ տուէլլօմը, Գէլիտահէ գարշու մէվգիընըզըն նէ օլսուդունը նամըլ անլատըդըմը պէ՛յան իտէմէմ. պէնիմ սիզէ պիր մահաբէնէթը գայըր մէմնուն կիպի կէլտիյիմի պիլմէնիզ քեաֆի տիր զանն իտէրիմ։

— Մադամատընըզ նէ՛ տիր մաատամ։

— Սիզի թէհտիտ իտէն պու իքի ֆէլաքէթին իճթիմաը՝ թէսատուֆէն ատէյիլ տիր։

Լըմմինաւէլ պիրա իճթիյար թիլիրսիզ, մաատամ Գուալ եախօտ Ջօրճան տաիճ ատօղիւնէ տէվամ իլէ։

— Լըվկէթ ,

— (Ըրտար իլէ .) Գէնի դադուլտէ քէնտիլէրի իչին պէօյլի՛ք պիր ֆայիտէ օլսուդունը իտադէր վէրինիզ։

— (Թէէմին օլմադը .) Մաատամ, իտմինիզի պէ՛յան պույուրո՛ւրմուսունըզ։

Գատըն իւղերինէ «մաատամ Գուալ» իպարէտի մուհարբէր պիր դարթ ըր վիպիթ վէրտի . պունըն իւղերինէ ժան, մաատամը պիրինճի գաթա չըգ ուտադ պիր քիւչիւք սալօնա իտակալ իճթիմաըն ոնըա մարքինին օտասընա կիրուպ քէյֆիկէֆի անլաթտը , Լըմմինաւէլ գարթը օգուտադ .

— Պու իտմի ճանըմսայօրում, նէ հալ իսէ , պուրայա կէթիր ոէյէրէք , (Գինատի քէնտինէ .) արթըգ հէր շէյի ինճիզարէ պաշլատըմ, ոէտի ,

Նիգապէը գատըն օտայա իտակալ օլունմասը իլէ , մարքի մէզպուրէյէ պիր ատնատալէ իրայէ իճատի , իրտամէճքեաբատա տըշտարը չըգտը . օ զէման գատըն եիւղինտէքի նիգապը գալտըրընճա , Լըմմինաւէլ՝ մէզպուլէնին հիւանի լէճաֆէթինէ հայրան օլսու , մաատամ Գուալ իրայէ օլունան ատնատալէյէ օճուրատագ .

— Մարբի հազրէթլէրի , պէօյլէ եարը կիճէտէն ոնըա ոէվվէթխանէնիզէ կէլտիյիմին էապապընը . վէ նամըլ օլուպ տա զաթընըզա այըտ պագը վէգայիտէն իապէրտար օլսուդումը սիւալ պույուրմամանըզը ըչճա իտէրիմ, ոէտի ,

— (Հայրէթլէ բէրէկէյէրէք .) Ջադաթ մաատամ. . .

— Միսիս , սիզ պու կիճէ Սէնթ Ատոռէ Տէզար ոօգաղընատան կէչտինիզ,

— Լըվկէթ , նէ՛տէն պիլիյօրսունըզ,

— Օրատա սիզէ պիլիճի չաթտը ,

— Տօղրու ,

— Վէ սիզ մէրգում իլէ եարըն տուէլլօ իտէճէքսինիզ,

— (Ճաշըրպադ .) Գունը նէ՛րէտէն տույուսունըզ,

— Սիզ Մաոն Ոէօրպօն ոօգաղընատա ոէօրճ Նուէմբօլու իտանէյէ Գէլիտահըն եանընտա կիճտինիզ. Գէլիտահ սիզէ

— Հայաթբընըզը մահվ իթմէք խոթէյօրլար , տէմի ,

— Օ՛, միւտաֆաա խէբիմ, մուվաֆֆագ օլամազլար ,

— Սէրվէթինիզի պաթըրմագ ֆիկրինտէ պուլունույօրլար . . . իչթէ սիզատէն պէշ եփուզ պին ֆըրանգ թալէպ իթմէկլէրի , մէզլաղը մէզբիւրէ մալիք օլմագ իչին տէյիլ տիր ,

— Նօլմէ խոչ նէ՞ իչին ,

— Զիւնքի արագինիզատէն պիրիսինի սաթմագ , թէրհին իթմէկքսիզին , հիչ օլմազսա զէվճէնիզատէն խլմա խոթէմէքսիզին , պու մէզլաղը թէտարիք իտէմէյճէյինիզի զանն խույօրլար ,

— (Պաշընը էյէրէք .) Տօղրու , պու գաւսար ճէխիմ պիր մէզլաղը սէքիզ կիւն զարֆընտա ճէմ ու թէտարիք իտէմէ՛ , .

— Եանըլըյօրսունուզ, միւսիւ ,

— Եանըլըյո՞լմայըմ՛,

— Նվվէթ , չիւնքի օ մէզլաղը պէն սիզէ կէթիրտիմ՛,

— Սի՞զ մի , տատամ՛,

— Նվվէթ , պէն ,

— (Բէմալի հայրէթ իչէ .) Յագաթ պէն սիզի թանըմայօրում՛,

— Պէնի թանըմանըզտա ֆայիտէ եօգ տըր , պէն պու մէզլաղը կէթիրտիմ՛, պիր մագպուզընըզ մէգապիլինտէ սիզէ իգրագ իտէճէյիմ՛, եփուզէ պէշ ֆայըզ վէրէճէք վէ խաթէտիլինիզ զէմանն օն թագսիթ օլագագ թէէտիյէ իտէճէքսինիզ՛,

Ֆօլմանն պուն տէյէրէք , ճէպինտէն չըգագտըզը չըզտանտան Լօնտրատտա քմայլին « Բօչիլա վէ շիւրէքքաասը » պանդասը թագագիքնտան Բարիզտէքի « Բօչիլա վէ շիւրէքքաասը » պանդասը շիւպէսինէ , հէր պիրի իսպրագընտան իւչ կիւն սօնրա թէսվիյէ օլունմագ իւզրէ իչի գըրմա բօլիչա չըգագտը , Նմմանուէլ բիւյա կէօրիւյօրում զանն իտէրէք .

— Մատա՛մ, հալիմ հէր նէ գաւսար միւտահիլ իտէ տէ . . .

— Հէմտէ բէք միւտահիլ տիր , միւսիւ , սիզէ իչթէ տէրէճէյի վուգուֆում՛ն անլագմագ իչին , սիզէ օ գաւսար պա-

հալը սաթմագ իսթէմիքլէրի մէքթուպըն միւհթէվիյաթընը տախի պէյան իտէյիմ՛,

— (Օգլարագ վէ դըզարարագ .) Հալիմ հէր նէ գաւսար միւտահիլ օլաա տա , պիլմէյիմ՛ պիր տօսթտան մուավէնէթը նագտիյէ գապուլ իտէմէ՛ . . .

— Սիզէ մուավէնէթի իտէն պիր տօսթ տէյիլ՛,

— Նօլմէ խէ քի՛մ տիր ,

— Տինլէյինիզ միւսիւ մարքի , սիզէ պիր քէլիմէ սէօյլէյիմ՛, տատա զիյատէսինի պէյան իտէմէ՛մ՛, Սէնթ Անտրէ Տէզար սօգաղը , Մասէօն Միւրպէօր սօգաղընտագի օտա , գօնաղընըզ, եարըն տուէլլօ իտէճէյինիզ վէնտան օրմանը , ճիւմլէսի , պունլարըն ումտումի , պիր սաթրանճ թահտասը օլուպ , սիզ, մուխասիմինիզ, վէ Գէլիտահ պու թահտանըն իւզրինտէքի թաշլարընըզ, արգանըզտա խի էլ վար տըր քի , սիզին իչին միւճատէլէ խոխօր ,

Նմմանուէլ թիթրէյէրէք , տէհչէթամիզ պիր նագար իլէ Ֆօլմանտա պագըյօր իտի . մուսահիպէյհա խէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Միւսիւ Շալամպէլ մարքի տը Ֆըլար , պու էլլէրտէն պիրի ալընընըզտա պիր ալամէթը ֆէլագէթի վագ իթմիշ վէ սիզի լաէնգաթի թէագըպ իտէճէյի չիւպհէտէն միւսթագնի պուլունմուշ տըր . տիկէրի , եանի պէնիմ վասէթամ իլէ , թէտարիք իտէմէյճէյինիզ ճիհէթլէ չաշըրմըշ գամըշ օլչէյօր , չիւնքի պիրինճի էլ ալէյհինիզտէ իսէ տէ , սօնրագի սիզի միւտաֆաա իտէճէք , պիրա սիզի վուրմագ , մահվ իթմէք խոթէյօրլար , տէմի ,

— Պուննլարտան հա՞նկըսը զալէպ իտէճէք ,

— Ալլահ պիլիր ,

Պու սէօզլէրի սէօյլէր էքէն Ֆօլմանըն թավրը, պարիստանէ , մաղրուբանէ վէ ճէզաիրանէ իտի . Նմմանուէլ իսէ պիլագքիս չիտէթլի էլէքթրիք սատմաթընա թութուլմուշ կիպի թիթրէյօր իտի ,

Ֆօլման . – Շիմոի սիզէ պիր սօն նասիհաթ տահա վէրէճէյիմ, պու պէշ եիւզ պին ֆըրանգը ալարագ , հէր նէ դաբար իլէ օլուրսա օլսուն , ալըպ մահվ իթմէյէ մէճպուր օլտուղունըզ մէքթուպը իշթիրա իտինիզ, պատէհու տուէլլօնուղը իճրա իլէ վագըթ դայպ իթմէքտիզին զէվճէնիզի վէ էվլատլարընըզը , հէմսան պիր բօմբա ատապատընա իրքնաղ իտէրէք Ֆարիզատէն կիտինիզ,

— Նէ՞ տէյօրսունըզ , եա Բապպիմ,

— Իթալէատա կիտէրէք , ճէզայիրի պահրը Սէֆիտէ , Ռսիյայէ , միսիրին իսէ տիւնեանընէն էօմէրի թատաֆընա ազիմէթ իլէ , սիղի թէագըղ իտէն շու ֆէլաքէթտէն դուրթուլմադա չալըշընըզ,

— (Ծօղուգ պիր սէտա իլէ .) Ծագաթ պէնի թէագըղ իտէն քի՞մ սիր ,

— Ֆիր պէօյլուք եէմին իլէ մէրպութ պուլունսուղումսան , պու պադատէ սիզէ պիր շէյ տէյէմէմ, ատիյօ միւսիւ ,

Ֆօլման , բօլիչալարը մատանընէն իւզէրինէ վազ իտէրէք .

— ԼուԹֆիէն պիր մագպուզ իլմիհալէրի վէրիլմիտիկնիզ, տէտի ,

— Ծագաթ . . . մատամ . . .

— Չէվճէնիզ վէ էվլատլարընըզ նամընա օլարագ գապուլ իթմէնիզի ըչճա իտէրիմ,

Մարքի պէշ եիւզ պին ֆրանկ պիր մագպուզ աչնէտի եագըղ իմզալայարագ Ֆօլմանընա վէրտի . մէզպուրէ աչնէտի չըզտանընընա գօյուպ գարույա ատղրու եիւրիւմէքտէ իքէն, մարքի .

—Ոու բալայը քիմէ՞ իատէ վէ թէավիկէ իտէճէյիմ, տէյօս ատրատու ,

— Ֆիր սէնէ ատնրա մագպուզընըզ իլէ սիղէ պիր ատէմ կէլէճէք սիր . օ զէման անընըա իսթէտիյինիզ ատրէթտէ իչի կէօրիւրսինիւզ, ֆագաթ սիղէ պիր շէյ տահա ատղ իտէյիմ միւսիւ ,

— Սէօյլէյինիզ մատամ,

— Միսիս Ֆըրէտէրիգ տը Լօնկ իլէ տուէլլօ իթմէյի բէք զիյատէ իսթէյօրմուսընըզ,

— Տօղրուտը իտայը ,

— Լօյլէ իսէ պու կիճէ , հաթտա չիմոի կիտինիզ,

— (Գաչընը սալայարագ .) Միսքին տէյիկ, պէնի պիր ալչագ ատտ իտէրլէր . . .

— Օ հալտէ ատիյօ միսիս , պաչընըզըն իւղէրինտէ տօլաչան Ֆուրթունայը ճէնապը Հագ պէրթարաճ իթմէն ,

Ֆօլման ագիմէթ իթմտի , էմնիետուէլ բույա կէօրուշունէ զահիպ օլսուս , վէ քէնտի քէնտինէ .

— Ֆունլար գաբիպ , անլայընմադ շէյլէր տիր . . . պէնի խաֆիյէն թէագըղ իլէ մահվ իթմէք իսթէյէն քի՞մ տիր , աճէպա պիր տուշմէնի՞մ մի վար , տէտի ,

Էմնիետուէլ օ գատար գէմինտէն պէրի սիւքիթ իթմիշ օլան վիճատանընա պիրինճի տէֆա օլարագ միս բագատի իլէ , գըլըճ արգատաչլարը ճէմիյէթը տէհշէթամիզին գուրպանը օլանլարըն իսիմլէրինի թէֆէքքիւր պաչլատը . մահվը թահսար գարարէ ալընանլարըն ճիւմլէսի վէֆատի իթմիշլէր իտի . էօլէնլէր ախալը ինթիզամէ գադիբչամադըլար . . . օ հալտէ քէնտիսինի թէագըղ իտէն քի՞մ օլատիլիր . մարքի կէօղլէրինի գարատնայարագ տէհշէթլե պիր կիճէ կէչիրտի . քէնտի էմնի իլէ սատի ալթը պուչգատա օտտաբնա կիլէն խարտէթքեար ժան , էֆէնտիսինին հալինտէն գօրգադագ .

— Նէ՞ օլսունըզ միսիս , քէչիֆմէզմիսինիզ, տէտի ,

— Խայր , պիր շէյիմ յօք , ատատայը գօչտուբագ իչինէ պիր չիֆթի գըլըճ գօյ ,

— Ա՛հ եա Բապպիմ, տուէլլօ՞ մը իտէճէքսինիզ,

— Էվվէթի , շահիտէրմինտէ եօք տըր , ֆագաթ գարուճը իլէ ալճը , վագթը իլէ ասկէր իտիլէր , մէրգուտնանէ հագըղը օլմալարընը թատաֆընտան րչճա էթի , պունլար նամուսը ատէմլէր օլսուգլարը ճիհէթթէ պէրապէրմինտէ պուլունսունլար ,

Մարքի ետեւէն չըգար էլպիսէսինի կիլինէմէյէ պաշլատը. մուսմախլէյո պիր տէրճէյէ գատար իթիտալը տէմ քէսոզ իթմիշ վէ պիր էթվալը մազրուրանէ ալմըշ իտի.

8

Օն տագըգա սօնրա Լիմմանուէլ հազըրլանմըշ իտի. օ անտէ տէհշէթլի պիր հէյէճան հըսա իթտի, զէվճէսինի վէ էվլատլարընը տիւշինտիւ, անլէրի սօն տէֆա օլարագ կէօրմէքտիլին, պիրէր տէֆա բուս իթմէքտիլին կիթմէք՝ քէնտիսի իչին միւնքինտիզ կէօրիւնտիւ. վագթը իլէ ճէսուր վէ պէհաարը օլան Լիմմանուէլ գօրգույօր իտի. մուսմախլէյո քէնտի քէնտինէ.

— Խայր, խայր, հիչ օլմազսա էվլատլարըմը կէօրմէք իսթէրիմ, տէյէրէք, սինէմինի բարչալայաճագ տէրճէճէտ գալպի չարբարագ, էլինտէ պիր շամտան օլտուղու հալտէ, իքիսի պիր ևաթագտա ևաթմազտա օլան գըզլարընըն օտասընա կիրտի. ևաթագըն ևանընա թէգալլուզ իլլէտիսի զէմանն ևիւզիւնէ ապս իտէն գիյա, Պէրթա թէմիյէ օլունան քիւչիւք գըզը ույանտըրըր. չօճուգ բէտէրինի կէօրմէսի իլէ կիւլէրէք էլլէրինի ուզատըգ.

— Ա՛, սէ՞նմիսին պապա, տէտի.

— (Բարմաղընը աուտագլարը իւզէրինէ գօյարագ մուզթարըզանէ.) Էվէ՛թ, գագաթ աուս, հէմշիրէն իլէ վալիտէնի ույանտըրմա, տէյիզ, գալպի հէյէճան իչինտէ օտասանն տըշարը չըգմազ իւզրէ իքէն, մարքիզին օտասընանն պիր սէտա իչիտիլտի. մուսմախլէյո ույանտագ գըզընա.

— Ջի՛մի իլէ գօնուշօյօրաուն Պէրթա, տէտի.

— Գապամ իլէ վալիտէճիյիմ.

— Լիմմանո՛ւէլ.

Լիմմանուէլ, տիզլէրինին պիւքիլտիչինիւ հըսա իթտի. զայէթ հէյէճանը պիր հալտէ մարքիզին օտասընա կիրտի, մատամ մարքիզ, միթհայըրանէ զէվճինէ պագըյօր իտի. մուսմախլէյո.

— Նէ՞րէտէն կէլիյօրաունըզ սօսթո՛ւմ, տատա ևաթմատընը՞զ մը, տէտի.

— Զօճուգլարըն օտասընտա պիր այագ կիւրիւլթիւսիւ իչիթտիչիմի զանն իլէ աչադը էնտիմ, գագաթ պիր չէյ ևօգ իմիշ.

— Ծատթ գաչ.

— Ակթը պուչուգ.

— Ցագաթ նէ՞ իչին կիչինմիշսինիզ, տըշարը՞մ չըգատաղընըզ.

— (Բէբէլէյէրէք.) Էվէ՛թ, սօսթըրմատան պիրի ագշամ սատթ օն պիրտէ կէլէրէք տուէլը իտէճէյինի վէ շատհի օլմագլըզընը ըճտա իթտի. ֆիլ հագըգա սօսթում, պուհալ պէնիմ իչին մուճիպի հիճատ իսէ տէ, պու տուէլըյը իճրա իտէճէք քիմսէ՝ ահուպատէն պիրիսինին մախատումը, վէ իլք տէֆա վուրուչաճագ օլան պիր տէլիգանըզը տըշտա, ըճտասընը ըէտտա իտէմէտիմ.

— (Ինանմազագ.) Պիչարէ չօճուգ.

— Օ՛, մէրդումը սաղ սէլիմ օլարագ պուրայա թատմա կէթիրէճէյիմի մէմնուլ իտէրիմ, (Զէվճէսինին էլինի սրգատագ) ատիյօ, վագթըմ գալմատը. թատմա ավտէթ իտէրիմ.

Լիմմանուէլ, մատատընն օտասընանն չըգըզ գալպի բարչալանաճագ տէրճէճէտ չարբարագ, վէ այնընտան ևաղմուր կիսպի թէր տանէլէրի տէօրիւլէրէք հէմ մէրտիվէնատէն էնմէքտէ, վէ հէմտէ քէնտի քէնտինէ.

— Ա՛հ, ետ Բատպիմ, ատճէպա պիր քէրըճ տատա կէօրճմէյէճէքսինիզ, տէմէքտէ իտի.

Մարքի սարխօշ կիսպի տալլանարագ հավլիյէ էնտի. վէ խըտմէթքնարը ժանտա, մատատա պիր չէյ տէօյլէմէյէնի թէնպիհ իթտիքտէն սօնրա արատասընա բաքիսի օլարագ ևօ-

լա ջըգտը. ամեն վէ գարուճը առա մուտմախլէյհե բէֆտադաթ խոխյօրլար իսի։

Սաաթ եէսի պուչուգտա Թըրօն գարագօլ խաթընա վարէ օլտուլար. օ սըրտառա տիկեր պիր արապա զուհուր իտուպ, մարքինին արապասընը Թաագիպէ պաշլատը, Լմմիանուէլ մէգքիւր արապանըն տերունինտե խաամի պուլունաճաղընա չիւպհէսի գալմատը։

Ենիմի տադըգա ասնտա պու իչի արապա վէնտան օթմանընըն պիր Թարաֆընտա տուրտուլար, պիրիսինտէն Լմմիանուէլ տիկերինտէն Ֆըրէտէրիք տը Լօնկ իլե չահիտլերի չըգտըլար. մարքի խաամի իլե չահիտլերինի ակլամատը. իչի Թարաֆ չահիտլերի միյանընտա տուէլլօնըն շէրայիթի գարարլաշըրըլտը. էնտայի բահտե Լմմիանուէլ տալկըն պիր հալտե պուլունտը. մուշ իսի իսե տե, մէյտանը տուէլլօտա այագ պասար պատ. Նարագ եէքտիկերի գարշըտընա կէշտիլեր։

Նէսի աէնէտէն պէրի գըլըճա էլ վուրմատըշ օլան մարքի գըլըճ արդատաշլարը ճէմիյէթը միւտիհիշէսինէ մախաուս ուտուը տայիրէսինտե, պիր Թավըշ ձէուտրանե իլե քէնտինի սիրեր ալտը. մարքի պուլունտուղու հալի մէյտանէթե րագմէն մէյտանե կէլիր կէլմէզ, արսլան քէսիլերէք կէօղէրինտէն ախճէլեր տաշըմագա պաշլատը. էլ հասըլ տեմիրլեր եէքտիկերի իլե միւտատէմ իսերէք տուէլլօ պաշլայըզ պիր տագրգատա խիճամ պուլտաւ. Ֆըրէտէրիք տը Լօնկ ատղընտան գան գուտարագ եէրե տեվրիլմիշ խոր։

Շահիտլեր գօշարագ կէլմէքտէլեր իչէն, Լմմիանուէլ էյհիպ մէճրուհը գալտըրարագ.

— Միւսիւ . . . պէնի աֆվ իսինիզ . . . տեյինճէ, Ֆըրէտէրիք տը Լօնկ քէսիք պիր սէտա իլե.

— Լվվէթ . . . սիզի աֆվ իճամ . . . գապահաճ պէնտե իսի . . . պէնի Թահրիզ իճտիլեր . . . պէնի գանատըրտըլար . . . տեմի.

Թալեպե պիր չօղ տահա գան գուտը վէ քէնտինի զայդ իճամ. մահաուսէն ճէլդ իսիլերէք պիր Թարաֆտա պէքլէմէքտէ օլան ճէրրահ, գօշատ ճէրիհայը մուայինե իլե մուհիճ օթաուղըընը պէ.յան իլլէմի. մէճրուհ արապասընա նագէ իսիլտի, մարքի տահի շահիտլերինի իսանէսինե կէօնտէրտիքէն սոնրա, արապասընա բագիսկէն Մատէօն Սիւրպէօն սագընա պէլիրտընը իսանէսինե ագիմէթ իլլէմի.

* *

Միւսիւ լը մարքի Լմմիանուէլ Նալատիզէլ տը Մօնթէֆիօրի արապասընը էզօլ տը Մէտոին մէյտանընտա պըրագարագ բիյատե Պէլիտահընը իգամէթ կնահընա վարել օլուպ, Պէլիտահընն հէնուզ տիշարըտան կէլմիշ օտուղընը կէօրիւպ.

— Տըշարը չըգմըշ իսինիզ ան յէ՞լ մի, պիրա էմինիմ քի պէնիմ պու պիյարէթիմի իսանէսինե պիլէ կէթիրմէյօր իսին, ատէ.

— Նէյճէյինիզ իւմիւտ վար իսի իսէմ տե, պու կիւն մմալ իճմէզ իսիմ.

— Պէնի գապուլ իտէրսինիզ, տեյի՞լմի.

— Նասըլ, պու յուրընն մարքի.

— (Կիւլէրէք) Պիր շէյտէն գօրդմա տօսթում, աէնի էօլտիւրմէյէ կէլմէտիմ. հիշ օ Ֆիքիրտե տեյիլիմ.

— Բագալըզդ իճմէ՞ք իչին մի կէլտինիզ.

— Խայր, Գօլօնէլին մէքթուպընա մուդապիլ օլարագ Թալեպ իճտիպին մէպլաղը կէթիրտիմ.

— Պէշ հիւզ պին Ֆըրանգը՞ մը.

— Լվվէթ.

— (Հայրէթ իլե.) Նասըլ, պու բարայը պուլտունը՞զ մը.

— Հայ հայ.

— Տիւն ագշամտան պէրի.

— Շիւպհէսիզ.

— Ֆագաճի պու սագատ տուէլլօ իճտինիզ.

— Պունը նէ՞րէյէն տույտըն.

— Կիճէ Թալէպէլէր իլէ պէրապէր իտիմ, օրտաս տույտուս, եարալանարընըզ մը։

— Խայր, ֆագաթ Խասիմի էօլմեսըտիմ զանն իտէրիմ։

— (Եաշըրարագ.) Էօլմո՛ւ մի։

— Հէման ծնըն կիպի պիր չէյ։

Մարքի չըղտանըները չըդարըզ իքի աստա իքի եիւզ էլլէշէր պին ֆըրանգըզ բօյնուզարըզ կէօմմէրըէք։

— Մէքմուալը վէր պագալըմ, ատո։

— Ա՛, տօսթում հագըդ ամէն օվզ տաֆթիլ իտիշմինիզ, հիչ պէշ եիւզ պին ֆըրանգ գըյմէթի օլան պիր մէքմուզը պէօյլէ պիր մահալատ հըզըզ իտէպիլո՞ըմիյիմ։

— Էօյլէ իսէ նէ՞ըսէ տիր։

— Սէօյլէնմէզ, եալընըզ պիր տաաֆ թային իտին, պիրսի օ տաաֆտա իտանէնիզէ կէլէրսէք զարֆի իչինատ օլտուղու հալատ մէքմուզը թագտիմ իտէր բարալարը ալըր։

— Իչք ալա, էօյլէ վագիթը պէկլէրիմ։

Մարքի պարիտանէ սէլամ վէրէրէք չըղըզ կիթտի, եարըմ տաաֆ տօնտա դօնատընտա վատըլ օլտու, բէնէրէրէնին էօնինատէ օֆտուրմագտա օլան մատամ մարքիզ, արտագանըն հավվիյէ տուխուլինի կէօրիւր կէօրմէզ տուրտուրնատէն հայդըրըար, վէ զէվճինին իտիդագալինէ գօշարագ։

— Ադիմէթինիզտէն տօնտա հէրսինի տույտում... ա՛հ նէ գատար իհթիյագթըզըզ, պիզի իչին նէ՞ տէրթճէլէրտէ եագըշըզ ալմազ պիր չէյ... տէյէրսէք, հէմ կիւլէյօր, հէմ ադլայօր վէ հէմ տէ մարքիզի տէրագաշ իտիյօր իտի. օ սըրատա քիչիք զըդլար տա կիւլէրէք մինիմինի գօլտարը իլէ էմմանուէլին պօյնունա ատրըլտըլար, էմմանուէլ ճալամպէլ արթըզ քէնատինի տիւնէատընէն էն պահաբտարը պուլույօր իտի։

Թամ էօյլէ վագիթը պիր քիմսէնին քէնատինի կէօրմէք իտիդագիյի էմմանուէլէ խասէր վէրիլմէտի իլէ, օտասընտա չըդարագ միատֆիրի դագուլ իթտի. պու միատֆիր մարիմիւ-

միզ օլան գօնթի Ադլէֆի իտի քի, Ճալամպէլէ միւհիւրի պիր զարֆի ուզաթտագ։

— Միւսիւ լը մարքի, պէշ եիւզ պին ֆըրանգա մուդաֆիլ պու քնագըտը սիզէ Թագտիմ իթմէյէ մէմնուըտմ, ատո։

Մարքի զարֆը եըրթըզ տատատմըշ պիր քնագըտա չըդատրատագ էն էվվել իսկատընտա պագտը, պատէհու միւհթէվիյամթընը օդուլուտ, քէնատինի տահվ իտէճէք օլան մէքմուապը թանըտը. պունըն իւզէրինէ մահուտա իքի աստա բօյնչալարը միատֆիրէ ուզաթտը, մէրգուտ քնագըտարը տըրգաթտա կէօզատէն կէչիրտիքտէն սօնրա մարքիյի սէլամլայատագ ադիմէթի իթտի։

Օվ զէման եալընըզ գալմըշ օլան մարքի պիր մուտ եագատագ օ միւտհիշ մէքմուապը ալէվինէ ատըլ իլէ եագըզագ քիչ իթտիքտէն սօնրա, քէնատի քէնատինէ։

— Ճիւպհէսիզ Թալիյիմ քէչ եիւքսէք իսկը, հէր վէճհէյէ պահաբտարա պիր աստիմի, ատէտիյի սըրատա, խըստէթքէտար ինան իչէրի կիրուտ էֆէնտիսինէ պիր գարֆ վիզիթ Թագտիմ իթտի. մարքի գարֆըն իւզէրինատէքի «Պարօն Մօրտիյօ» խանինի օգուլյունճա բէնիկ ամըզ Թիթրէմէյէ պաշլատը, վէ պօղուգ պիր սէտա իլէ։

— Ա՛հ, եինէ՞ մի օ միւսիւպէթ հէրֆի, ատճէպա պանտա եինէ նէ տիւրլիւ պիր ֆէլաքէթին զուհուրինի խապէր վէրճէք, ատէտ։

9

Էմմանուէլ չարնաչար տիւշինի պիր հալատ միատֆիրի կէթիրմէսինի ժանտա էմր իտտի, պիր ատնիյէ սօնրա Մօրտիյօ արզը վիճուտա իտտի, պարօնըն էլպիսէսի իլգ կիւնըի կիպի էսկի բիւսակի տէյիլ իտի, մէրգուտ միւնթազամճա կի-

յինդիշ, կէօյսնէ եէչել վէ գըրմըզը բէնկիլ պիր գօրտէլա թադմըշ խոխ. պարօն որ Մօրտիյօ ասըլզատէկէանէ մոխասա պիր թաւր իլէ էլինի մոլգըլէ ուզամըը. լաբին Լամնանուէլ, պարօնըն էլինի թուխմայըզ պարխատանէ.

— Մէֆա կէլմինիզ, օխուրսունըզ, ոէտի,

— Նասը՞լ, էլիմի թուխմազ խոթէմէ յօրսունըզ մարդի,

— Պէնի մադուր թուխտունըզ չինգի . . .

— Էլիմի ալմազ ատն իճմինա՞զ մը խոյօրսունըզ, ֆագաթ պիզ միսաալի պիր ոէրճէտէ յիզ (Պիր ազ սուբիխթոէն սօնրա.) Իբրահիմազ պիր ճէմիյէթին միսաալիմճէբինատէն խոկ զանն խոէրիմ,

— Լէվէթ միսիս, ինգիլտար իճմէ յօրսուս . . .

— Ինանալար եէքտիկէրինէ մուսաոիզ օլուրլար խէ . . .

— Էլինիզի թուխմազ խոթէմէ յիչիմ պիզի հագիր կէօրուչմուէն ոէյիզ պիր. անճազ գօրգուչօրսուս,

— Գոսվէթխանո՞ն մի գօրգուչօրսունըզ, պիզէ ֆէնաալըդ իճմէգ ֆիկրինատ ոէյիզիմ,

— Խայր միսիս, պիզոէն ոէյիզ, հագրմատա ուզուրսուզ օլան թէէխխրախճընըզատան գօրգուչօրսուս, ամիվ խոէրսինիզ,

— Նանի պէն պիզէ ֆէնաալըդ ճէլսդ խոխյօրսուս էօյլէ՞ մի,

— Զանն խոէրիմ,

Նէ ոէյէգ խոթէոէյինիզի անլայսատատըմ,

— Պէնի տինլէյինիզ, տուն պիզէ իճէատուֆ իճիտիմ . . .

— Լէվէթ, սօնրատը,

— Սօնրատը պիզոէն այրըլատըմ. օ անտէ իւզէրիմոէ ֆէլաքէթի թէհանիսի իճմէգ յէ պաչատը,

— (Պիլա թէրճուտիսա իճիտրէյէրէգ.) Նէ՞ ոէյօրսուն,

— Տօղրուսընը ոէօյլէ յօրսուս,

— Պաչընըզա նէ՞ կէլսի,

— Լէվէլ էմիրոէ Պէլուահանան պիր իճդիէրէ, մէղսուբէնին էլինոէ Թօղնէլ իճատաֆընատան պանա խոիճատէն եաղըլըգ պիր մէքթուպ վար խոխ,

— Ա՛, անլատըմ պիզի զատարէ սօգատը հա՛,

— Հէմոէ պէօյուգ պիր զատար, ֆագաթ եալընըզ պուոէյիլ, պու սապահ պիր ոէ տուէլլօ իճիտիմ,

— (Կիւլէրէգ.) Ֆագաթ սըհէթինիզ եէրինոէ պիր, էկէր պէնիմ նէֆսիմ զանընըզ կիպի ֆէնա օլսա խոխ, պիզ չիմոէ էօվիւշ պուլունուր խոինիզ,

— Նանըլըր յօրսունըզ, տուհատէն պէրի պէն ոէֆսալէր էօլտում տիրիլտիմ. ինգա իլէոէյիմ տուէլլօ չուչու պուլարագ պանա չիտոէթլի ֆէնաալըդլարը մուճիպ օլաճագ տըր զանն խոյօրսուս,

— (Մազմուսանէ պիր թէպէսսում իլէ.) Օ՛, ոէմէգ չիմոէ ըղիթըրսագ վիճատանի կիպի չէյլէր տուչույօրսունըզ,

— (Րէբէլէյէրէգ.) Պէլի . . .

— Հագ գընըզ վար ատսթում, պէնոէ բէգ չօգ զէմանլէր տինոիզ խոխ, ֆագաթ չիմոէ ինանատըմ,

— Նէչի՞ . . . ինանատընըզ,

— Ճէնագը Հագգըն վարըգրնա,

Լամնանուէլ թիթրէտի, պարօնատա էլի իլէ այնընըն թէբրինի սիլէրէգ.

— Սիզոէն պիր խըտմէթ թալէպի իչին կէլսիյիմ ճիհէթլէ, պէօյլէ պայդուշ կիպի գագուլ խոիլմէգ խոթէմէզ խոխ . . . ոէտի,

— Թալէպինիզին իճրասընա հագրըմ, ֆագաթ պիր չարթ իլէ . . . նանի արթըգ կէօրուչմէյէճէյիզ,

— Սահի՞ն մի ոէօյլէ յօրսունըզ,

— Լէվէթ,

— Էօյլէ խոէ ոէն ոէլխին Լամնանուէլ, սիզին ֆէլաքէթինիզին ոէպէպի պէն ոէյիզիմ, իւզէրինիզէ չէօքէն մուսիպէթին ոէպէպի . . .

— Իքմալ խոին,

— Ոէպէպի իրթիքապագ իճտիյիմիզ ճինայէթլէր պիր մարդի,

Պու ոէօղուն իւզէրինէ մարքինին թիւյէրի իւբէրտի, ֆագաթ չէնտիսինի իճապագ իլէ պարխատանէ,

— Պէնաէն նէ՞ հօլտա պիր խըրամէթ թալէպ իթմէյէ կէլմինիզ, եէմի։

— Ճու պրզուհալըմը ասլիյէ նազըրընա թադտիմ իլէ իլթիմաս պույուրուն։

— Եարըն էմրինիզի իճրա իտէրիմ, ֆագաթի չիմնի կիսինիզ, լէճա իտէրիմ պույրուն, կիսինիզ, սէտանըզը իչիմ-թիքճէ գօրդումնան չըմըրրաճաղըմ զանն խոխյօրում։

— Էօյլէ իտէ ասլյօ։ (Գարուչա գառար կիտիզ առրա-բադ։) Պիչարէ ռօսթում, պիղիմնէ սըրամըզ կէլէճէք պիր, չիւպհէսիզ գըլըճ իլէ վուրանըար գըլըճ իլէ հէլաք օլաճադ-լար տըր։

Գարօն, մայրիյի սէլամլայարադ տըշարը չըգար չըգմադ Իմմանուէլ պաշընը էլլէրի ադաոընա ալադադ պիր միւտաէթ տակըն վէ միւթէֆէքքիւր պիր հալաէ գալտը։ Իւղէրինէ պիր ֆէլաքէթին վիրուտունէ միւնթադըր օլան պիր ատէմին հալ ու թավըր կիպի պիհուշ պուլունույօր իտի։ Օ սըրատա ատէն կիճճ պէշ ևիւզ պին ֆրանգ կէթիրէն վէ խաֆի տիւշ-մէնլէրինին քէնտիսինի հէր հալտէ մահվէ չալըշտըգլարընը իխտար իլէ, դէվճէ վէ չօճուգլարընը ալըդ ֆիրար իթմէ-յի թավսիյէ իտէն կէնճ գատընը, եանի ֆօլմանը տիւշունիւ-յօր իտի։

Ֆագաթի Իմմանուէլին մէվզընըն օչան պիր քիմսէ նա՞-սըլ ֆիրար իտէպիլիր իտի։ Մէպուս, միլէճանլար սահիպի վէ մայրի օլան զաթ, պիր միւֆլիս կիպի նէրէյէ օլտուղունու պիլմէմէյէրէք զայղուպէթի իտէպիլի՞ր մի։ Իմմանուէլ պուն-լարը պին տիւրլի գալըպա իթիրադ իլէ տիւշունան թաչընտը, հիչ պիրիսինին իճրասընը միւմքին կէօրմէտի։ Մուամէլէյհ շու հալի թադաթիֆէյուտաէ իչին, իւղէրինէ բօսթա բուլը օլան պիր մէքթուպ կէլտի։ Իմմանուէլ զարֆըն իւղէրինէ-քի նաղըյը թանըյօր իտի։ Թիթրէյէրէք զարֆը եըրթտը, քէնտըտա իմձադըզ օլուպ «ֆիրար էթ» քէլիմէյի միւտհիչ-սինանէն պաշգա պիր խաթէյի միւհիմէլի տէյիլ իտի։

Իմմանուէլին տիւշար օլտուղու էնտիչէնին տէրճէսինի

թարիֆ իթմէք մուհալ տըր։ Մուամէլէյհ էլինտէն տիւշիւր-միշ օլտուղու մէքթուպը թէքրար ալըպ նազըրընա պադա-բադ։

— Լաբին պու իխտարաթ նէ՞րէտէն կէլիյօր, սադըն պիղդաթ տիւշմէնլէրիմ թարաֆընտան դուրուլմուշ պիր տու-զադ օլմասըն... Ֆիրար հա՛։ Ֆագաթի նէ՞րէյէ, նէ՞ վագըթ, պէօյլէ սէպէպսիզ պիր ադամէթի մատամա նա՞սըլ խատեր վէրմէլի, նա՞ղ իգնա իթմէլի։ (Պիր ադ սիւքիւթէլէ տօլաշ-տըգտան սոնրա) Ա՛հ, չըմըրրաճաղըմ կէլիյիր, տէյու հայ-գըլտը։

Իմմանուէլ օտասընտան չըգարադ գէվճէսինին ևանընա էնտի։ մատամ մայրիյի, գէվճինին սիյմասընտաքի տօլուգլու-լուղը վէ տիւշկիւնլիյի կէօրէրէք։

— Եա՛ Բաթպիմ, եինէ նէ՞ օլտունըզ, տէյինճէ, Իմմա-նուէլ մէզգուրէնին եանընտա օթուրուպ էլինի թուխարադ։

— Սիպինէյ պիր ադ գօնուշմադ իսթէրիմ, ադշամ քի միւքեալէմէմիզի տէրճաթըը իտիյօմմուաընըզ տօսթում։

— (Գօրդադ պիր նազար իլէ պադարադ։) Օգթավ տը Ր... իլէ տէյի՞լմի։

— Էվվէթ։

— Խաթըրմտա տըր, նի՞չին տօրտունըզ։

— Ճիմնի անլարընըզ։ տիւնեատա ինանէ ֆէլաքէթի կէթիրիճի պիր թադըմ ատէմլէր օլտուղունը Օգթավ սէօյ-լէյօր իտի տէյի՞լմի։

— Տօղրու, ֆագաթի նէ սիզ, նէտէ պէն պէօյլէ սաչմա չէյլէրէ ինանմայըզ։

— Եանըլըյօրտունըզ մատամ, պէն ինանըրըմ...

— Ինանըյո՞րմուսընըզ։

— Ինանընըն եօլունա չըգարադ սատատէթը հալինի մահվ իտէն պիր թադըմ մէնհուս ատէմլէր օլտուղունա ինանը-րըմ։

— Ֆագաթի պունը պանա նէ՞ իչին սէօյլէյօրտունըզ։

— Զիւնքի գօրդույօրում։

— Կօրդույօ՞ւմուսընըզ։

— Տիւն պիրիսինէ բաթի կէլսիմ, մէրդում պանա ֆէնա պիր թէպեասիւմ իլէ «Սիզ բէք պահտըեասրընըզ մարքի, ֆագաթ մէսուսիյէթինիզին նիհայէթի գարիպ տիր» տէտի, Օ անտէ գալպիմի պիր իւէվճ իսթիյա իթաի. ֆիլհագըզա ագշամ պիր պէյայա չաթարագ պու սապահ տուէլօ իթամ, վէ էկէր սիզին մուհապէթինիզ օլմազսա իսի վէճհաթ իթմիչ օլաճաղըմըմ։

— Ազիզիմ Լումանճուլ . . .

— Ֆագաթ պու առէմի նինէ կէօրսիւմ։

— Թէքրա՞րմը . . . կէօրսիւնիւզ, ֆագաթ նէ՞ վագըթ, նէ՞ըէտէ։

— Պուրայա կէլսի։

— Պուրայա՞ մը, նէ՞ ճէսարէթ իլէ . . .

— Պիր սահաթտան պէրի պու լումնաուղումուզ խանէնին իւզէրիմիզէ երգըլաճաղընը զանն իլէ ֆիրար ֆիրդինէ սիւրսիւրսիւմ. Նէ եաբայըմ գօրդույօրում. սիզի, չօճուգլարըմ վէ քէնտիմ իչին գօրդույօրում . . .

— Տէյի՞ մի օլսուն Լումանճուէլ։

— Պէլքի . . . գօրդույօրում . . .

— (Ճաշըրարագ .) Ֆագաթ պու առէմ քի՞մ տիր։

— (Թիթրէյէրէք .) Պու առէմ՝ հագգը օլմասընըզը իսմի թաշլեան պիր սէրսէրի, պիր ալչագ տըր, պու առէմի սիզ թանըրսընըզ մառտամ, թաշըսընըզը իսմի՝ պիր վագըթ սիզ ոէ թաշըսընըզ իսինիզ . . .

— (Վահշէթի վէ իդրահ իլէ .) Պաւօ՞ն մը։

— Լէվէլէթ մառտամ, պաւօն տը Մօսուլօ տըր. մէրդում տիւն վէ պու կիւն պանա մուդիմ նազարը իլէ պագարագ, միւսթահզի ադրը իլէ իւզէրիմիզէ ֆէլաքէթին գարիպէն հիւճիւմ իսէճէյինին սէօյլէտի։

Մառտամ մարքիզ ֆէնա հալսէ սօլմուշ իսի, վիճուտինին հէր թարաֆը չիտուէթլի պիր սըլթան նէօվալէթինէ թուլթուրմուշ կիպի թիթրէյօր իսի։

10

Զէվճ ու զէվճէ միյանընտա պիր տագըզա գառար միւէսսիր պիր սիւրիւն հիւքմֆէրմա օլտու։ Մօրտիյօ իսմի՝ մառտամ մարքիզին գալպինտէ պին տիւրլիւ խաթըրէլէր ույանտըրմըշ իսի. մունսիլէյհա՝ միւթէվէֆֆա զէվճի պարօն տը Մօրտիյօյը տիւշինէրէք, տամաըրընտա զէրրէ գառար առալէթի գանը պուլունմայըպ տա Մօրտիյօ նամընը թաշըյան Մօրտիյօ հագգընտա ադիմ պիր առաալէթի հըրս իթմէյէ պաշլայարագ .

— Օ հէրիֆ պուրայա նէ՞ իչին կէլսի, տէյու սօրմասը իլէ մարքի պաշընը գալտըրարագ .

— Փի՞մ, պարօ՞ն մը, տէտի։

— Լէվէլէթ, պուրատտա նէ՞ իչի վար իսիշ։

— (Թիթրէյէրէք) Սէվկիլի տօսթում, սիպինէյէ իշտիվաճ իթմէք չէրէֆինէ նայիլ օլտուղում զէման, պարօն տը Մօրտիյօյը թանընմազ իսիմ։

Լումանճուէլ եաւան սէօյլէյօր իսի, պարօն իլէ քէնտինին պիր գաթիլ ճէմիյէթի ազասընտան օլտուղունը թապիյի հյթիրաֆ իսէմէյիպ, սէօղունէ տէվամ իլէ .

— Միւսիւ տը Մօրտիյօ, հիչ թանընմատըզըմ հալտէ իշտիվաճըմըզտան իչի կիւն էվվէլ պանա պիր վիպինթա վէրսի. թէրճիմէյի հալինի միւէսսիր սուրէթտէ հէքսայէ իթտիքտէն սօնրա, « Տէյօղլար քի, պէն միւթէվէֆֆա պարօն տը Մօրտիյօնընն օղլու տէյիլիմ, էօյլէ օլտուն, ֆագաթ օ զաթընն նամընը թաշըյօրում, բէտէրիմին ումում սէրվէթինէ վարիս օլան վալիտէյնիմի իշտիվաճ իյլէտիյինիպ ճիհէթլէ, պէնիմ կիշտասը սէֆալէթտէ գալմագլըզըմ սիպէ հարիս նամընը վէրտիրէճէք սիր. լութֆէն օ սէրվէթտէն պիր գըսմընը պանա վէրի՞միսինիզ» տէտի։

— Նա՞ըլ, նէ՞ ճէսարէթ իլէ . . .

— Մէրդումա պէշ ևիւզ պին ֆըրանգ վէրտիմ մատամ. էվվէլճէ թաշըմըշ օլտուղունուզ նամը համիլ օլան պիր ատէմին, զարուրէթ վէ սէֆալէթաէ գալմասընը ճայիզ կէօրէմէմիմ, սիզէ ատ չիմնիյէ գատար պու շէյտէն պահս իմմէտիմ, մատամ.

— Ալիճէնապընըզ ոօսմտուա, ֆագաթ մատէմ քի պու ատէմէ բարա վէրտինիզ, տահա նէ՞ իսթէյօր.

— Ինճոսինի ատլիյէ նաղըրընա թամսիյէ իմմէքլիյիմի բէճայա կէլտի.

— (Թիմրէք սէտա իլէ.) Պու ատէմին պիզէ ֆէլաքէթ կէթիրէճէյինէ էմի՞ նամիսինիզ.

— Էվվէթ.

— Կիմմէք իսթէյօրտունըզ, տէյի՞լ մի.

— Էվվէթ, իսթիրհամ խաէրիմ, կիտէլիմ. . .

— (Միւթէէսսիր օլարագ.) Էօյլէ օլատն, ֆագաթ պու գօրդուտուղունուզ ֆուրմոնա, Բարիզի թէրզ իմտիյիմիզ հալատէ ատֆ օլաճա՞գ մը տըր.

— Իւմիւտ խաէրիմ. . .

— Ֆագաթ ոօսմտուա, պու պիր թէրզը վաթան տէմէք օլաճագ տըր. Բօյլիթիգա ալէմինտէ օլան մէվգընըզը, թատրագըյա օլան արզուղունուզը ունուտուլօմտուսընըզ, (գօլարընը զէվճինին պօյնունա ամթարագ) պէն սիզի իլէ պէրապէր օլատգճա Ամերիգա չէօլէրինէ գատար կիմմէյէ վէ տուչարը զարուրէթ օլմայա հազըրըմ. . . ֆագաթ սիզ. . . սիզ կէնճինինիզ էմմնտուէլ, իսթիգպալինիզ այըդ տըր, չիմտիսէն ֆէվգելատէ պիր շէօհրէթէ մալիգսինիզ, գարիպէն արգանըզա Բարիզ շէհիր էմինլիյի բալթօսը վաղ խոլմէսի իւմիւտ օլատնուտ. իսոի հալ պէօյլէ իքէն էտասսըդ պիր գօրդույա գաբըլարագ, պու գատար շէյլէրի թէ՞րզ մի խոէճէքսինիզ.

— Սիզին պանա վէ պէնիմ սիզէ օլան մուհապէթիմիզտէն վէ իքի էվլատլարըմընըզատն տահա պէօյուք պահոլճատլըդ օլո՞ւր մը.

— Էվվէթ, տօղրու տըր լաքին . . .

Մատամ մարքիզ սէօզիւնի իմմտամ խոէմէտի, չիւնքի օ սըրատա միսաֆիր վիրուտինի իլան խոէն չան չալընատը, Էմմանուէլ բէնչէրէյէ թէգարրուգ իլէ պիր կէնճ քիմսէնինն արատատան էնտիյինի կէօրէրէք.

— Իչթէ Օգթավ տը Ր. . . կէլտի, տէմէտի իւզէրինէ, մատամ խօշնուտուզլուգ իրայէ իլէ.

— Օ, մէրդում պիր թագըմ ահմագճա հէքգայէլէրի իլէ տէհշէթինինի մուճիպ օլտու տէմէքտէ իքէն, Օգթավ օտայա տուխուլ իմտի, մատամը սէլամլատըգտան սօնրա էլինի մարքիյէ ուզատարագ.

— Ադիզ տոսմտում սիզի թէգրիքէ կէլտիմ, տէտի.

— (Հայրէթ իլէ.) Պէնի նէտո՞ն տօլայը թէգրիք խոյօրտունըզ՝

— Ա՜ճայիպ, տույմատը՞ն մը.

— Հիչ պիր շէյտէն խապէրիմ յօգ.

— Տօսմտում, սիզին Բարիզ շէհիր էմինլիյինէ թայինինիզ տիւն կիճէ թահտը գարարէ ալընատը, տէտի.

Մարքի հայրէթ վէ տուտուր իլէ գարըշըգ պիր հարատքէթ իմտի.

Օգթավ. – Նարըն Մօնիթէօր կազէթատը նատալընըզը բէտէն իլան խոէճէք տիր, ֆագաթ նա՞ըլ օլմուշ տա սիզէ մալիտմաթ վէրիլմէմիշ՝

— Սէօյլէտիյին շէյին արհհէթինէ էմի՞նմիսին.

— Սիզի գարշըտնա կէօրիյօրտում կիպի, պունը հարպիյէ նաղըրընըն գօնագընատա տույտում.

Մատամ. – (Կիւլէրէք զէվճինէ.) Իչթէ տոսմտում պագընըզ պաշընըզա նէ կիտ զէլ ֆէլաքէթ կէլիյօր.

Էմմանուէլ ճէվապ վէրմէյէրէք տիւշինտի տուրտույօր խոի, շիւպհէսիզ օ սըրատա պիր սէտայի զայալի գուլաղընա պարօն տը Մօրտիյօնընն «Գըլըճ իլէ վուրան գըլըճ իլէ հէլաք օլաճագ տըր» իսպարէտինի խոթբրտամըշ խոի.

Մաստամ. – (Կիւլէրէք Օգթամվա.) Մխսիւ Օգթամ, լմ-մանուէլի տուն նէ գաստար իւրքիւթուինիզ։

— Գէն մի։

— Լվվէթ, օ ֆէլաքէթամվեր ինսանլարսան պահա իթ-մէ՞տինիզ մի։

— Օ, չիւպհէսիզ, էօյլէ ատէմիներ վար որը...

Մարթի. – Հազրընըզ վար, տուն էօյլէ պիր ատմ կէօրտիւմ, պաշըմա պիր պէլա կէլէճէյինի սէօյլէմի։

— Ա՛, էօյլէ իսկ որգոգամըը տավրան...

— Օ պէլայա ազ գալար կկրիֆթար օլույօր իտիմ, տուն պիր թալէպէ իլէ տուէլլօ իթտիմ...

— Սմմա նաթարըն հա՛, ֆագաթ պու էյի չէյ սէյիլ չիւնքի...

Օ արբաստա մատամ որ ֆըլարըն օտասընա եէնի պիր միսաֆիր տախիլ օլտու, պու զամթ ալթմըշ նաշլարընտա ու-զուն պօյլու միսխս Լ... նամընտա պիր իսթէյար օլուպ, պիր մահֆէմէնին րէխի իտի. մուսաֆիրէյհ Լմմանուէլի սէվ-տիյինտէն տայիմա կէնճ մարդիյէ բէտէրանէ վէ ապխանէ նասիհաթ վերմէ՞քտէ իտի, ֆագաթ օ կիւն րէյհինն գաշ-լարը չաթըլմըշ օլտուղու հալտէ սէրթ պիր թավր իլէ իչէ-րի կիրուպ, Լմմանուէլէ պագմայարագ եալընըզ մատամը սէլամլատըգտան սոնրա.

— Մատամ լա մարթիզ, ագլընը պաշընա ալմասը իչին պու գաստար չալըշտըրըմ զէվճինիզ, ահմագլըը էլինտէն պըրագմայօր. պու կիւն չէհիր էմինի օլաճագ իտի, ֆագաթ նասրընըն կէրի գալմասընա պիզգաթ քէնտիսի սէպէպ օլ-տու, սէտի.

Մարթի վէ Օգթամ որ Ր... հայրէթլէ եէքտիկէրինէ պագարըլար. րէյհս էֆէնտի իսկ հիտտէթլէ սէօզինէ տէ-վամ իտէրէք.

— Մխսիւ լը մարթի որ ֆըլար, մահիր ավօգաթ, է-հէմմիյէթլի մէպուս, ճէնիմ պիր սէրվէթ սահիպի, պու սա-պահ պիր մէքթէպ չօճուղու կիպի պիլմէմ հանկը քիւչհան

պէյինին պիրի իլէ տուէլլօ իտէրէք խատմինի էօյիւմ տէրէ-ճէօինտէ եարալամըշ, տէմէսի իւղէրինէ, Լմմանուէլ պիլա իսթիյար թիթրէտի.

Րէյիս. – Մէճրուհ օլան պիր թալէպէ իմիշ, սատթ օն-տա պու մատատէյի պիսթինն թալէպէները իչինմիշ, պիր սա-ատի սոնրա գըրտալ հապրէթլէրինէ տույմուշ. մէճրուհըն գու-թթուլաճաղը հէնուզ մալիսմ օլմատըգընտան, պէվճինիզին նատպը կէրի գալտը.

Լմմանուէլ. – (Էլի իլէ անլընա վուրտաղ.) Ա՛հ, տուն բատթ կէլտիյիմ օ...

Օգթամ. – (Լմմանուէլէ.) Տուն քիմի՞ բատթ կէլտին.

— Պաբօն Մօրտիյօհա.

— (Հայրէթլէ.) Նէ՞, Մօրտիյո՞ մը տէտինիզ.

— Սէնտէ անը թանը՞մըըն.

— Լվվէթ, եարըն սապահ մուսաֆիրէյհին ճէնազէ ապա-յընա կիտէճէյիմ.

— Տէլի՞ մի օլտուն Օգթամ, պաբօն հէնուզ սաղ որը.

— Սֆիվ իսթէրսինիզ, տուն ագշամ տուէլլօտա գըլըճ իւ-լէ վուրտուպտաղ վէֆաթ իմիշ տիր.

Մարթի միւտհիշ պիր նաղրէ ախթարագ տէօչէմէ թահ-տասընըն իւղէրինէ պիհուշ պիր հալտէ եուվարլանը վէրտի.

* * *

Լմմանուէլ քէնտինէ կէլտիյի զէման, չիստէթլի պիր սըթմա նէօվալէթինին կիրիֆթարը բէնէյի ըզմըրատը օլուպ, թէճէննիւն իմիշ զանն խոյօր իտի. Օգթամ վէ իհթիյար բէյիս՝ մարթինին էթրաֆընտա թէլաշ խոյօրլար իտի. ֆա-գաթ ֆէվգէլատէ իւրքմիւշ օլան Լմմանուէլ, միւսիւ որ Ր... տէն պաշգասընա պագմայօր իտի... մուսաֆիրէյհ պիր ան-ատէ զիհնինին թօպլայարագ.

— Նասը՞լ, տէն պաբօնըն տուն վէֆաթ իմտիյինի տէօյ-լէյօրսուն, հալ պու քի պէն՝ մէրդումը պու սապահ կէօր-տիւմ, տէտիյինատէ, Օգթամ.

— Մուքիւն տէյիլ, տէյերէք, ճէպինտէն էթրաֆը սիւյահ պոյալը պիր մէրթուպ չըգարըպ մարքիյէ ուզաթը. Լմմանուէլ պէր վէճհը աֆի օգուտը։

« Իօյլէտէն տէօրթ սահաթ սօնրա Մօտէօն օրմանըննա պիր իթալեալը զապթի իլէ օլան տուէլլօսընտա մէճպուհէն վէֆաթ խապէն պարօն տը Մօրտիօնըն տէֆին վէ ճէնազէ ալայընտա պուլունմանըդ բէճա օլունար։ »

Լմմանուէլ. — (Ճաշգըն շաշգըն էթրաֆըննա պագընըդ մըրըլտանադագ.) Թէքրար խաբրիմ քի, պարօն պիր սահաթ էվվել պուրատա խոխ. ախուն աէֆարէթխանէյինին գաբուտը էօնիւնտէ թէսատիֆ խաբրէք գօնուշտուդ։

— Սիզ պու կիւն մէրգումըն զաթըննը տէյիլ, խէյալինի կէօրմիւշ օլմալըսընըդ։

— (Մաչլարը իւրբէրէրէք.) Պու պապատ չիւպհէմի իզալէ իթմէլիյիմ. մէրգումը էօլիւ հալինտէ կէօրմէք իսթէրիմ.

11

Լմմանուէլ, պէնզի սօլուգ, վիճուտի թիթրէք վէ զիհնի գարըշըդ օլտուղու հալտէ ևէրինտէն ֆըրլատը. շաշըրմըշ իւրքմիւշ օլան մատամ իսէ, պիր սէօզ սէօյլէմէյէ պիլէ միւզթէսիր օլամատը. Րէյիս տախի էթրաֆընտա վուգու պուլան հալլէրտէն, վէ իւրատ օլունան սէօզլէրտէն հիչ պիր շէյ անլամայարագ, քէնտինի տիւմանէյէր իչինտէ զանն իսթէյօր իսի.

Լմմանուէլ չիատէթլէ չանը չալմատը իլէ ժան իչէրի կիրտի, մարքի՝ զէվճէսի իլէ միատֆիրլէրինէ գարշը ժանտա չահատէթ իթմէրէք արզուսը իլէ խըտմէթքնատէ խիթապէն.

— Ժան, թամամինէն զըրգ ևաչլարընտա, կէօյտիւ նըշանը, արզասընտա մատի սէթրէլի պիր միւսիւ, պուրայա կէլէրէք սանտա պիր գարթ վիղիթ վէրմէսի՛ մի։

— Լվվէթ, պարօն տը Մօրտիյօ։

Օգթավ. — Ա՛, պու բէք զարիպ։

Մարքի. — Արտատմը հաղըրլայըն, կէօղիւմ իլէ կէօրմէլիյիմ, պէօյլէ լազըմ սըր։

Ճն տադըգա սօնրա Լմմանուէլ իլէ Օգթավ, Մօրտիյօնըն թգամէթ իթմէքտէ օլտուղու « Միւսիւ լը Րէճնա » սօգաղընա կիտիյօրլար իսի։

Մարքի իլէ Օգթավ օթէլին գապանըդ մէրտիվէնինտէն չըգարագ, իչի քիւչիւք բէնզէրէյի պիր օտայա կիրտիլէր. մէղբիւր օտատա պիր էսկի մատա, պիր գաչ օթ իսկէմլէ վէ իւղէրի ճիպինլիքլի պիր գապնօլա պուլունույօր իսի, պու ևապ թագուղընի իւղէրինտէ պէյազ քէֆինէ սարըլմըշ պիր ճէսէտ ևաթը յօր իսի, քէֆինի՝ մէյնինի ևիւգիւնէ տախի սէթր իթմիշ իսի, իչի քիմսէ ևաթագընի ևանընտա օթուրմուշ վէ մատանընի իւղէրինտէ իչի տաէտ մատ ևանմագտա պուլունմուշ իսի։

Պու տաէմլէրին պիրիսի ճէնազէ պէգճիսի, տիկէրի իսէ էլլի պէշ ևաչլարընտա օլուպ էլպհաէնինտէն ապքէր օլտուղու անլաշըլմագտա իսի, մէրգում մարքի իլէ Օգթավը կէօրմէսի իլէ այագա գալգը. Օգթավ տախի.

— Միւսիւ, պիզ պարօն տը Մօրտիյօնըն ահուպաբասընտանընը, տէտի։

— Լֆէնտիլէր, պէնտէնիզ միւթէվէֆանընն ահպատը տէյիլիմ, քէնտիսի իլէ պիր խանէտէ իգամէթ խյլէմիյիմ ճիհէթլէ, հէր սօֆիյատա թէսատիֆ խյլէր իսիմ. էվէլիսի կիւն պարօն՝ ապշամընն սահաթ տօգուղընտա օտատա կէլէրէք « եիւզ պաչը սիզատէն պիր խըտմէթ բէճայա կէլսիմ, հարընն տուէլլօ իսէճէյիմ լութֆէն պանա չահիտ օլտուսընըդ » տէտի։

Լմմանուէլ. — Տէմէք քի սիզ մուսահիլէյհէ չահիտլիք իթմինիզ։

— Լվվէթ միւսիւ։

Լմմանուէլ. — Պարօն նէ՞ վագըթ օտանըդա կէլսի։

— Լվեէլիսի կիւն, ագշամ սաաթ տօգուզսա։
— Իչմէ պու գարիպ, տիւն էօյլէ վագթը պարօնը կէօրտիւմ, պունա սայըր պիր շէյ սէօյլէմէտի։
— Իհթիմալ քի նանըձընըզ վար տըր։
— Նէ՞ իչին։
— Զիւնքի տիւն էօյլէ վագթը պարօն պուրատա իտի։
— Օտաբընա՞մը։
— Խա՛յր, պէնիմ օտամտա։
— Էօյլէ վագթը սիգարէն այրը՞լմատը մը։
— Գաման, սաաթ իչի պուչուգսա պարօն իլէ պէն, խապէր եօղայարագ ճէլլ իլէտիլիմ տօսթլաըրմտան միւլա-զիմ Բուշ պէրապէր օլարագ չէգտըզ։
— (Թիթրէգ պիր սէտա իլէ.) Ձագաթ միւսիւ, թէքրար իտէլիմ քի, պէն տիւն պարօնը... սէֆասրէթխանէյինէ կէօրտիւմ, գօնուչսուգ... Հաթտա արապամա պինամ։
— Նանըձընըզ վար միւսիւ, սապահըն սաաթ օնունտան ագշամըն իչիմինէ գատար պարօն իլէ պէրապէր իտիք, սաաթ իչիտէ օտամտան չէգարագ ըրհթիմա էնամիք. օրտան պիր արապայա պինէրէք տուէլլօնըն իչինա գատըլաշտըրըլմըշ օլան Մաոէօն օրմանընա կիթմուիք։
Օգթայ. – Գարօն քի՞մի իլէ տուէլլօ իթտի։
— Նէմյէլի պիր զապիթ իլէ, իտմի Մաժէօր Հէրման իտի։
— Օրատա վէֆաթ իթտի, էօյլէ՞ մի։
— Լվվէթ միւսիւ, իչմէ ճէնագէ էօնիւնիւզտէ եաթըյօր. կիճէյի ճանագը ճէաէտին եանընտա կէչիրտիմ.
Լմմանուէլ ևէրինտէն գըչտամ իլէ տալլանարագ եւրթիւ-յիւտ, քէֆինէն եւրդինու սէթը իտէն ուճունը աչարագ պագտան պագմագ, պիրտէն պիրէ ճանիչըրսաչ պիր վավէյլա աթաըգտան սօնրա, թիր թիր թիթրէյէրէք կէրի չէքիլիպ այգտար իւղրէ տէվրիլտի. մարքի տիւչսիւրիւ զէմանն «Օ տըր, թամամ օ տըր» ատյու մըրըլտանըյօր իտի...

12

Մաոտամ մարքիպ, զէվճի իլէ Օգթայըն ադիմէթի իւզէրինէ իհթիյար ըէյիս իլէ եօլընըզ գալմըչ իտի. մարքի օտաոտան չէզայր չէզմագ միւսիւ Լ... գաչտարընը չաթարագ, մաոտամա.
— Լվվա՛ոըմ, զէվճինիպին թէքմիլ ագը պայընտա օլտուգունա էմի՞նամինիզ, ոէտի։
— (Թիթրէյէրէք.) Նա՛ Բատպիմ, նէ՞ սէօյլէյօրսունըզ,
— Կիւզէրան իտէն հալ, պէնի պու տուալէ մէճպուր իտիյօր, տիւն էօլմիւչ օլան պիր քիմսէյի, պիր սաաթ էվվէլ կէօրտիւյինիւ իտոտա իհմէք տիվանէլիք սէյիլ տիր տէ՞ տիր։
— (Մըրըլտանարագ.) Ձիլ հագըգա էօյլէ... Ձագաթ պիր շէյ վար, զէվճիմ նանըձըյօր, նա պիր հիլէյէ օղրատըյօր, նահօտ պիր իտմի համիլ իչի չախա մէվճուտ տըր։
— Սալահ վէրէտէ էօյլէ օլսուն։
Մաոտամ պու վէճհլէ իտարէյի քէլամ իտիյօր իտէ տէ, սապահտան պէրի զէվճինտէ կէօրտիւյիւ ահվալը զարիպէյէ պիր մանա վէրէմէտիյինտէն, սէօյլէտիյի սէօզլէրէ քէնտի տէ իհթիմտա իտէմէյօր իտի. Թավըրընըն պօզուգլուգունը, խէյալի պիր թէհլիքէտէն գուրթուլմագ իչին Բարիզտէն գաչմագ իտթէտիյինի, Օգթայընն նագլ իհտիյի ֆըգրա իւզէրինէ հալինին պիրտէն պիրէ տէյիշտիյինի տիւչինէրէք, պունլարա հիչ պիր մանա վէրէմէյօր իտի։
Լէհասըլ մաոտամ իլէ իհթիյար ըէյիս պու պագտէ պինի տիւրլիս շէյլէր գօնուչսուգ Լմմանուէլին ավտէթինէ ինթիզար իտիյօրլար իտի. պիր սաաթտան զիյատէ կէչտի, ֆագդամի մարքի հէնուգ ավտէթ իհմէտի։
Օ էանատէ հավվետէ պիրտէն պիրէ պիր արապա կիւրիւլ-

թիւսիս խչխոլսի , բէնչէրէչէ գօչմուշ օլան մատամ եալընըզ Օղիմովըն արապատան էնտիչինի կէօրիւնճէ , մէրդուվըն խաթիպալինէ գօչմագ խոթէտի իսէ տէ , տիզլէրինտէ գուվվէթ գալմամըշ օլտուղունատան , սանատչանըն իւղէրինէ տիւչիւվէրտի ։

Խոթիչար բէչիս քէմալի թէլաչէ մատամըն մուամէնէթինէ միւսապահի իլլէտիչի սրրատա , Օղիմով ոը Ր . . . սիւրաթա օտայա կիրէրէք ։

— Ա՛հ , կէլ մատամ կէլ , տէտի ։

— (Ղայէթ գուվվէթիլ պիր սէտա իլէ ։) Եա՛ Բապպիմ , նէ՞ վար , նէ՞ օլտու ։

— Լիմոնատէլ . . . խաոթալըդ . . . սայըդլամագ . . . կէլ մատամ . . .

— Նէրէտէ տիր , Եա Բապպիմ , Լիմոնատէլ նէ՞րէտէ ։

— Պաթոնըն վէճհի իթտիչի էվտէ , պաթոնը կէօրիւր կէօրմէդ տիւշտիւ պայըլտը , ճէլպ իտիչէն թաապիպ մէրդուվըն հալինատէն գօրդայօր ։

— (Բէնտինի թօրլայըդ Օղիմովըն գօլուննատան թուխթարագ) Հայտէ միւսիւ կիտէլիմ , պէնի օրայա կէօթիւրիւնիդ ։ (Խոթիչար բէչիսէ տէօնէրէք) ատիյօ ապիդ տօսթատ . . .

Մատամ մարքիզ աէրիչէն ուզուդալրընա պիր շալ ապարագ վէ Օղիմովըն գօլուննա տայանարագ աշաղը էնիպ ապատպայա պինտիլէր ։

Օղիմով . – (Ապատաճըյա ։) Զաբըդ «Միւսիւ Լը Բրէնս» ոտդաղընա ։

* * *

Մատամըն ապիմէթինատէն եարըմ սաաթ սոնրա գօնտաղըն ավիւնինէ պիր գիրա ապատպասը տուխուդ վէ ապատատան Խոթիչարճա պիր գատրն էնտէգրէ մատամատել Բօգալի իւէ կէօրիւմէք խոթէտի , Բօգալի գիւչիւք գըզլարըն տատրոը խոթ . Բէչմէք կիւղէրան իտէն ահվալատէն գաթան խապէրատար մէզպուրէ կիւղէրան իտէն ահվալատէն գաթան խապէրատար օլմայան չօճուգլար իւէ պահճէտէ կէդինիյօր խոթ ։

Ապապատան էնէն գատրն սիյահլար կիյինմիշ օլուպ բահիպէյ պէնդէյօր խոթ , մէզպուրէ մատամատել Բօգալիյէ թէգարրուպ խոտրէք ։

— Մատամատէլ , պէն «Միւսիւ Լը Բրէնս» ոտդաղընատան մատամ Մարքիզ թարապիընատան կէլիյօրում , տէտի ։

Մատամատել , մատամ Մարքիզին կիմոնիյինի կէօրմիշ իսէ տէ , նէրէյէ կիմոնիյինի պիրմէտիյինատէն , մէզպուրէյէ ։

— Մատամ «Միւսիւ Լը Բրէնս» ոտդաղընատ մը , տէյու ոօրատու ։

— Միւսիւ Լը մարքինին Եանընատա ոըը , միւսիւ Լը մարքի խատթալանարդընատան մատամը ճէլպ իթտիչատ ։ մատամատա պէնի սիզի չաղըրմադ իչին կէօնտէրտի , պէն տայիմա հատանատթ իլէ իչթիղալ իտէն մատամ Լը պարօն ոը Մուլանըմ , պիչարէ Լիմոնատէլ խանէմտէ խաոթալանտը , չիւքիւրլէր օլատն չիմտի պիր աղ էյիճէ տիր , էվլատլարընը կէօրմէք իտթէյօր ։

Մէզպուրէ ատֆոթլանէ վէ միւթէէսիրանէ իֆատէյի հալ իթմէքտէ օլտուղունատան , մատամատել Բօգալինին գալպինտէ հիչ չիւպհէ ույանմատը , ալտըդը խապէրտէն ֆէվգէլատէ միւթէէսիր օլարագ աէրիչէն չօճուգլարը կիյինտիրտի , ակյահ էլպհէյի գատրն իսէ մէզպուրէյէ ։

— Սիզի կէօթիւրէճէյիմ , կէլտիյիմ արապա գաբունըն էօնիւնատէ պէգլէյօր , տէտի ։

Լիքսէրինէն չօճուգլարը ալտպ կէղմէյէ կէօթիւրտիւլի ճիհէթլէ , մատամատելինն պէօյլէճէ ավիմէթի վէ խոթիչար գատրն իլէ արապայա պինտիյի , կէրէք խըտմէթքէատլարըն վէ կէրէք գաբունճընըն մուճիպի հայրէթի օլմատը . արապա Եավաշ Եավաշ հավիտէն չըգարագ Սէնթ Օնօրէ մահալէսինին քէօչէսինի ատլաշտը ։

* * *

Չօճուգլարըն ապիմէթինատէն հէման օն տագըդա սոնրա տիկէը պիր արապա հավիյէ կիրտի , պու արապա դայէթ

կիւզէլ իբի հայվանլարա գօշուլու միւնթազամ պիր գօնագ արապասը իտի. արապատան պիր զաթ ինէրէք իսթիդպա-լինէ գօշան իբտիէթքեարա.

— Մատամ լա մարբիկ որ Ձբլար պուրատա՞ մը որբ-լար, տէյու սօրտու.

Գու զաթ ինկիլիզվարի Ձբրանպզնա սէօյլէյօր իտի. թամբը քէնտիսինին պիր ինկիլիզ ասբլզատէսի օլտուղունը կէօսթէրէն պու ատէմին, պիր ազ թէլաշը օլտուղու հալինտէն անլաշըլըյօր իտի.

Իբտիէթքեարա. – Մատամ ատշապըլյա չըգար.

— Նէ՞ վագըթ,

— Պիր սաաթ գատար օլտու,

— (Շիտատէթլէ.) Հէյ օլմազսա չօճուգլար պուրատա որբլար ա՛,

— Թայր միօրտա, անլէր տէ կիթաիլէր.

— Կիթաիլ՞էր մի.

— Լվվէ՛թ, տատըլարը իլէ պէրապէր...

— (Կէնիշ պիր նէֆէս ալարագ.) Եանլարընտա պաշգա քիմսէ եօ՛ղ մը իտի. կէղմէյէ՞ մի կիթաիլէր.

— Թայ՛ր, արապա իլէ կէլիպ քէնտիլէրինի չաղըրան ալյահլար կիյինմիշ իսթիյարճա պիր գատըն իլէ պէրապէր կիթաիլէր.

Մուսիպէյհ ազիմ պիր հիտատէթ ու քէտէր ըզնար իլէ էլինի ալընընա վուրարագ.

— Կէճ գալմըշըմ... տէյու մըրմըլտանտը.

13

Հէրհալտէմիզին իլէրիսինէ կիթմէզտէն էվվէլ, մարբի Լմմանուէլ Շալամպէլին, ճանապզ ճէսէտինի կէօրտիւյիւ, գօնագընա կէօրիշտիւյիւ կիւնտէն պիր կիւն էվվէլ առէլ-

լտա վէֆաթ իյլէտիսի իտպէր վէրիլէն օ պարօն Մօրտիյօհա, պալը սապզատա որզ իթտիխիմիզ վագատալարտան իշ կիւն էվվէլ նէ օլտուղունը պէյան իտէյիմ.

Որզ իթտիխիմիզ վագատալարտան իշ կիւն էվվէլ ագշամ սաաթ պէշ ալիը սուլարընտա, պարօն որ Մօրտիյօ Գարուսէլ ճատոէսինի կէչէրէք, օ նամ իլէ պէնտամ օլան քէօրբիւյէ վատըլ օլտու. պարօն բէք ֆագիրտանէ կիյինմիշ իտի, պիչարէնինն իսթիւ պաշը սէօգիւլիւյօր իտի. Լվվէլճէ միւճթազար սահիպի օլան պու ատէմին, սէֆալէթինն նիհայէթ սերճէսինէ վատըլ օլտուղու անլաշըլըյօր իտի. Գարօն քէօրբիւյի կէչմէք իչդէ իչդէ, պէքճի, վէրիլմէսի մի թատ օլան պէշ սանթիմ մուտուրիյէ իսթէտի.

Օն սաբահ գատար իչէրիսինտէ օլան պարօն, պիրտէն պիրէ տէօնէրէք ճէպիէրինի արապաշըրտը, պիր պագէրը ագճէ պիրէ հօգ իտի. մէրգումտ բէրպէճէյերէք պէքճիյէ.

— Ա՛ֆիվ իտէրսինիզ, տէյէրէք հինճապընտան բէնգի գօրդունճ տէրճէտէ սօղմուշ օլտուղու հալտէ կէրի տէօնէրէք.

— Փհէմի ունուԹմուշում, իչէրիսինտէ բարա հօգ... տէտի.

Ձագաթի նէօվպէթճի առքէր, մուտանիճէյհին կէօյունտէքի գըրմըզը չերիսի կէօրտիւյինտէն.

— Իէք էյի զապիթ էֆէնտի, ավտէթտէ վէրիրսինիզ, տէտի.

Օ սըրատա քէօրբիւյէ վատըլ օլմուշ օլան պիր արապանըն բէնչէրէհինտէն պագմագտա օլան պիր գատընըն, սոլ թարաֆընտա օթուրմագտա օլան իհթիյար պիր ատէմ, մէգպուրէնին գօլունտան թութմուշտ.

— Իչիմէ արատըգըմըզ ատէմ, պու պարօն Մօրտիյօ որբ, տէտի.

Գատըն թիրիէտի, գագաթի չույանը հայրէթ պիր ճէսարէթի իլէ պաշընը արապանըն գարտըրընտան տըշարը չըգարագ հիւքսէք սէտա իլէ.

— Գնա՛ր պարօն, տէտի։

Պարօն որ Մօրտիյօ հայրէթէլէ արգասընա տէօնտու, քէնտիսի իյին մէճճուլ օլան գասընա պադարագ էլինի չաբգասընա կէօթիւրտու. գասըն լաթիֆ պիր սէտա իլէ։

— Ադիլ պարօն, միւսաատէ պուլյուրուր իսէնիլ սիզի կէօթիւրէյիմ, արապամնա սիզին իյին պիր եէր վար որը, տէմէսի իւղէրինէ, արապացը հայվանլարը տուրտուրմուշ վէ խըտմէթքեար եէրինատէն էնէրէք գարուլը աչմըշ իտի քի, գասըն ըսրար իլէ։

— Պույուրուն պարօն, տէտի։ Միւսիւ որ Մօրտիյօ թէաճիւպ իթմէյիչ պէրապէր մատամըն տուրէթը նադիքատանէտէ օլան տավէթինէ իճապէթ իտէրէք արապայա պինտի վէ հայվանլար եիւրիւմէյէ պաշլատըլար։

Օ զէման պարօն պաշընը գալտըրարագ մատամըն եիւղինէ պագտը, կէնճ գասընըն ֆէվգէլատէ կիւզէլլիյի պատիյի հայրէթի օլտու. սիյահ էլտիվէնլի գասըն քէնտիսի օլան մատամ թէպէսսիւմ իտէրէք։

— Պահա իտէրիմ քի հարաքնամըմը բէք զարիպ, պէնի տաէթա պիր մէճնունէ կիտի կէօրիյօրտունըզ, տեյի՛լ մի միւսիւ, տէտի։

— Մատամ...

— Սիզ պէնի թանըմազսընըզ, պէնի չիմտիյէ գասար կէօրմէտինիզ, հալ պու քի պէն սիզի իամինիզ իլէ չաղըրարագ արապամա պինտիէնիզ իչին ըսրար իթտիմ։

— (Կիթտիքճէ հայրէթի արթտարագ.) Յիլ հադըգա մատամ, սիզի կէօրմէք չէրէֆինէ նայիլ օլմամըշ իտիմ։

— Հադգընըզ վար որը միւսիւ, ֆագաթ պէն սիզի բէք կիւզել թանըրըմ վէ չօդտան պէրի սիզի արայօր իտիմ։

— Սիզ պէնի թանըյօրտունըզ... պէնի արայօր իտինիզ էօյլե՞ մի։

— Պագըն միւսիւ, էկէր լաթֆէյն պէնի պիր իչի տագըգա տինլէր իսէնիզ, սիզի հադըգաթէն թանըտըգըմը անլարընըզ։

Միւսիւ Մօրտիյօնըն գալտինտէ պիր հըսսը տէհչէթ ույանմըշ իտի. մուխթէիիլինին պագըչընտա կէօրտիւյի ատարը ղէմ ու էլէմ քէնտիսինէ ֆէնա հալտէ թէէսիր իտիյօր իտի։

Սիյահ էլտիվէնլի գասընն, եանընտաքի գօնթի Ալէֆէ տէօնէրէք պարօնընն անլայտանտըղը պիր լիսան իլէ պիր գաչ սէօզ սէօյլէտի, գօնթի տէրհալ արապատան էնէրէք սէյիսէ պագը էմիրլէր վէրտի, պու էմր իւղէրինէ արապա Բասմխէ տօղրու իլէրլէմէյէ պաշլատը։

Սիյահ էլտիվէնլի գասընն. — Էվվէթ միւսիւ լը պարօն, սիզի բէք պէյատէ թանըրըմ, պագը հալլէրինիզտէն պահտ իլէ պու խոտատամը իսապէթ իտէեյիմ։

— (Ըզթըրապ իլէ.) Սիզի տինլէյօրում մատամ։

— Էվվել էմիրտէ վալիտէնիզ մատամ լա պարօն Մօրտիյօ պիր ագ... խաֆիֆ մէչրէպ իտի։

— (Սըգըլարագ.) Մատամ...

— Բէք էյի, սէօզիւմիւ անլատընըզ, սալընըզտա վէ քէտէրինիզին սիզի միյրատընտան մահրում իտիչի էսապալընա տայիր օլան միւսահատայը պէրտագալըմ։

— (Հայրէթ իլէ.) Սիզ պունլարը պիլիյօրմուսունըզ։

— Մատամ իտինիզ... միւսիւ որ Մօրտիյօնըն՝ որ վէրն նամընտա պիր օղլու վար իտի, ֆագաթ օնուն իչին էվլատը տէմէզ վէ տէյէմէզ իտի։

Սիյահ էլտիվէնլի գասընն պու սըրատա կիւլէրէք գարշընտաքինէ պագտը. պու թէպէսսիւմ պարօնընն գալտինէ պիր խանչէր կիտի սարլատը։

— Էօյէ վալիտէնիզ իչինճի մատամ լա պարօնընն (քի պու կիւն մարքիզ որ Յըլար որը) սայէսինտէ միւսիւ որ վէրն, բէտէրինիզին, տահա տօղրուսը սարլ քէնտի բէտէրինին վարիսի օլաճագ իտի։

— (Թիթրէյիպ բէնկի սօլարագ.) Մատա՛մ, պունլարը նա՞սըլ օլուպ տա պիլիյօրսունըզ։

— Մատամ իտին, միւսիւ որ վէրն տուէլլատա էօլտիւ-

բիւլտու , մարդի ոը ձըլար օլան միւսիւ Եալամպէլ. վալիտէնիզի ալտըդը զէման սիզէ պիր միլիօն ֆըրանգ վէրտի .

— Մաամա. . . Ալլահ իչին . . .

— (Ամիրանէ պիր նազար իլէ պադարագ .) Մասդր խոնէղ ատչօրում, պունլարտան պահա խոչիմ սէպէպսիզ ատչիլ ոիր . միւսիւ ոը Վ.էրն, մարդի Կօնթրան Տըլասի Թարաֆըն ատան տուէլսոտա գամէլ խոլտի .

Գարօն , մարդի Կօնթրանըն խամինէ իչխոիր իչխիմէզ օթուրտուդու եէրտէն սըչրատը , մէզալուբէ խէ աճը վէ միւսթահզիյանէ պիր թէպէսիւմ իլէ սէօվիւնէ տէվամ խոէրէք .

— Մարդի Կօնթրան Տըլասի պիր ճէմիյէթը խաֆիյէ վէ միւահիչէնին ազատըլտուան խոի . պու ճէմիյէթի « Գըլըճ արգատաչըլըը » նամը թահթընտա խոի .

— (Տէհշէթինէն տիչէրինի չաթըրտայարագ .) Գունըտա պիլիյօրսունըդ, պունըտա պիլիյօրսունըդ հա՛.

— Պու ճէմիյէթի եէտի քիչիտէն միւրէքքէպ օլուպ , րէյիսլէրի Գօլօնէլ Լէօն խոի . տիկէրլէրի , Կօնթրան Տըլասի , եիւզ պաշը լամպզէն , Էմմանուէլ Եալամպէլ, վիկօնթ ոը Ր. . . չըվալիյէ Տասթի , պարօն Մօրտիյօ թէամիյէ օլունուրլար խոի .

Գարօնըն տամամըրնտագի գանը թէքմիլ ոօնմուշ խոի . մէրդում թիթրէյիսլ մէզալուբէյէ պադարագ , պօղուդ պիր սէտա իլէ .

— Ձագամ սիզ քի պու գատար չէյլէրի պիլիյօրսունըդ, սիզ քիմինինդ, տէմէտի իւզէրինէ , սիյահ էլտիվէնլի գատըն պիլա իհթիյար թիթրէյէրէք .

— Պէն էտար տէնիլէն չէյիմ, եախօտ ճինայէթին չահիտի օլուպ , պէմանը միւճադաթը ճանիյէ պիլտիրմէք իչին , պիրտէն պիրէ գուհուր իտէն քիմնէյիմ, խամիմ եօդ ոըը . (Դահդահա իլէ սէօվինէ տէվամ խոէրէք) խա՛յը , խա՛յը , խամիմ ինթիզամ ոըը . տէտի .

— (Մաղմունանէ .) Պէնի թէէսիւֆ իթմէք իչի՞ն մի չաղըրաբընըդ, էկէր պէնի մահվ իթմէք խոթէր խէննիդ, էկէր

հայաթըմըն խոթամը սիդի խօչնուտ խէր խսէ , ճանըմը ալընըդ մատամ, գիրա արթըդ հայաթըմը միւտաֆաայէ ճէսարըէթ վէ գուվվէթիմ եօդ ոըը . պանա թէսաուֆ իյլէտիյինիդ տագըդատա քէօրրիւ բարասը վէրմէք իչին պէշ ամանթիմէ պիլէ մայիք տէյիլ խոմ, արթըդ պէնիմ նէ տօսթուտ, նէ սէրվէթիմ, նէ խէյալիմ վէ նէտէ իւմիւտիւմ վար ոըը , պիննաէն ալէյհ էօլիւմ պէնի գօրդութմադ ,

— Պա՛հ , անճադ գըրդ հաչընտա օլտուդունուդ հալտէ, հայաթըն հէր տիւրլի զէվգ ու սէֆասընը , վէ ճէվր ու ճէֆասընը կէօրմիւշ օլտուդունուդտան , պիր գընըճ վէ հախօտ պիր խանչէր տարպէսի իլէ էօլմէյի էլզէթ ճանէ մինինէթ ատտ խէրսինիդ, ֆադամթ նամուսընըդը իհտալ իթմէյէճէք օլան օ հօլտաքի էօլիւմէ պէտել. սիդի մէյտանը սիյասէթէ չըգարըրլարտա ալէնէն խատմ խոլինիդ . . .

— (Սաչլարը իւրթէրէրէք .) Խատմ մը ,

— Էօյլէ հա՛, թարաֆընըդտան մարդի Տըլասիյէ հազըրմըդ օլան իչի մէքթուպ միւտատյի ումումինին էլինտէ օլսա , պիր սանըյէ զայպ իթմէքսիզին մահքէմէյի ճինայէթէն խատմընըդը թալէպ խէր , չայէտ անա մուվաֆֆադ օլմազ խսէ , չիւպհէսիզ տիր քի . . .

— Սօնրա՞ ,

— Սիդի քիւրէյէ կէօնտէրիր ,

— (Դուվվէթսիզ պիր հալտէ .) Ա՛հ ,

— Իչթէ օ մէքթուպտար պէնիմ էլինտէ տիր ,

— (Ախապանըն գարուսընա ամթըրըպ աչմազա չալըշարագ .) Խա՛յր մատամ, խա՛յր , քիմ օլուբսանըդ օլսունըդ, պէնի մէյտանը սիյասէթէ կէօնտէրմէյէճէքսինիդ, գիրա չիմտի քէնտիմի նէհրէ ամառաղրմ . . .

— (Գօլընտան գավրայարագ .) Պէնի տինլէ , էվվէլ էմիրտէ գարու աչըլընճայա գատար խըտմէթքեարըմ ամթալայարագ , սիդի իճրայի թատավվուրընըդտան մէն խատր . տանէյէն սիդի մահքէմէյի ճինայէթէ թէալիմ խտէճէյիմի քի՞մ սէօյլէտի . . . պէլքի սիդինլէ պու հօլտա տուրն օլմազ ֆիքր-

բինաէյիմ. . . վագաա պէն սիզի մահվ իթմէյէ միւթէահրիմ. ֆագաթ սիզաէ քէնաինիզի դուրթարմադա գաորբոր-նըզ։

— (Կէնիշ պիր նէֆէս ալարագ .) Պէնաէն նէ՞ թալէպ ի-տիյօրսունըզ։

— Նէրէ՞ա օթուրույօրսունըզ։

— « Միւսիւ լը Բըրէնա » սօգադընաա օթուրմագտա իսէմնէ, օն իրի պուչուգ ֆըրանգ էլլի սանթիմ օլան պօրճուման վէրմէզսէմ, օտանըն անախթարընը պանա վէրմէյէճէքլէրինի խասէր վէրսինլէր։

— Բէք էյի։

Սիյահ էլտիվէնլի գաորն ապագանըն իչի իլէ որչը արաաբնաա վահէթայի մուխասէրէ օլան իրէք գօրսոնը չէքմէսի իլէ, խըսուսէնքէաը մնաաորն էմրինի ալմագ իւզրէ բէնչէրէյէ տօղրու էյիլսի, մէզպուրէ.

— « Միւսիւ լը Բըրէնա » սօգադը նիւմէրօ 17, տէյինճէ, ապագա եօլունը թէպաոիլ իտէրէք եվրմի տագըգա սօնրա օթէլինի գաբուսը էօնիւնաէ տուրաու, պատէհու Մօրտիյօ իլէ պէրաաբէր իչէրի կիրէրէք մէրգուման օտաաբնաա տախիլ օլաուլար. պարօն նէզաքէթլէ մուամիլէյհայէ գըրըգ պիր սանտալեա իրայէ իտուպ գաբուլը գաբաագդատան սօնրա, չապգաար էլինաէ օլարագ մնաաորն էօնիւնաէ տուրաու. օ զէման սիյահ էլտիվէնլի գաաըն պիր քիչիք չըգտան այըպ իչինաէն իրի ատէտ պիրնէր ֆըրանգըգ պանգնօթ չըգաբաարագ պարօնա թագաիմ իլէ.

— Միւսիւ, էվվէլ էմիրաէ պունլարը գապուլ պույուրունըզ, (պարօնըն գըզարտըգըընը կէօրէրէք) պու պիր սաատագա տէյիլ ալէլ, հիսապ տըր, տէտի.

— Նէ՞տէն.

— Իտճէյիմիզ բաղարըգտան.

— (Դաշլարընը չաթարագ .) Զանն իտէրիմ քի իսըմէթիմ իչին օլաճագ պէտէլ եալընըզ սիւքիւթինիզ տիր.

— Միւսիւ, միւսաաատէ պույուրունաա ֆիքրիմի պէյան

իտէյիմ. պիր սաէտի մահվ իտճէք գաաար էօրաըընա վագթ օլուրսամ, օ քիմսէյի հէր ճիհէթլէ քէնաիմէ այըտ կէօրիւրիւմ. ֆիքրիմճէ օ սաէտի, հէր նէ տիւրլիւ արզու իտէրսէմ իսթիխսամէ հագդընը օլտուղումը զանն իտէրիմ. պինաէն ալէյհ սիզէ բարա վէրիյօր իսէմ, պէլքի պանա իտէճէյինիզ իսըմէթի իչուն բարայա լուզում կէօրիւնէճէք տիր.

— (Գայմէլէրի ալարագ .) Օ պայդա.

— Շիմդի սիզէ իգթիզա իտէն թալիմաթը վէրմէզսէն էվվէլ միւսաաատէնիզլէ խապէր վէրէյիմ քի, պէն գաթիլլերի պուլուպ մահվ իթմէք վազիֆէսի իլէ միւքէլլէֆիմ. չիմդիյէ գաաար անլէրսէն իչիսի, էաանի Հէքիմօր Լամպլէն իլէ Շըվալիյէ Տաաթի, հէտէֆը ինթիգամըմ օլարագ միւճազաթի կէօրիւպ մահվ օլտուլար.

— (Մըրըլտանարագ .) Պէնաէ միւճազաթի կէօրէճէ՞քմիյիմ.

— Էլպէթտէ.

— Օ հալտէ սիզէ իսըմէթի իթմէքտէ նէ՞ ֆայիտէ վար.

— Միւճազաթընըզ խաֆիֆ օլուր.

— (Պաշընը էյէրէք .) Էմր իտինիզ.

* * *

Օ զէման սիյահ էլտիվէնլի գաաըն իլէ պարօնըն արաաբնաա նէլէր կիւզէրան իթմէի, մէզպուրէ նէ՞ թալիմաթլար վէրսի, պու մալիւմ տէյիլ տիր. անճագ չուբաընը պիրմէք քեաֆի տիր քի. . . սէֆարէթխանէսինէ կիտէն մարքի էմմանուէլ տը Ֆըլարըն էօնիւնէ պարօն տը Մօրտիյօ, սիյահ էլտիվէնլի գաաընըն էմրի իլէ չըգմըշ իսի. մէրգում արթըգ պիր մահքիմըն ճէլլաատէ այըտ օլտուղու կիպի, սիյահ էլտիվէնլի գաաընաա այըտ իսի.

14

Շիմոի պարօն որ Մօրտիյօնըն օտասընտաքի կիւղէրան իտէն վագասյէ նագլը քէլամ իտէլիմ. էօլիւնին եիւղիւնատէն քէֆինի աչարըը պէման, մարքինին տէվրիլէրէք պայըլարըը-նը պէյան իմմիշ խոկ.

Եիւղ պաշը իլէ Օգիավ, տէրհալ մուամալէյհին մուամէնէթինէ միւսաւաթլէ քէնտինէ կէթիրմէյէ չալըշարըգ-լարը սբրաւա, Օգիավ, իմտատ տէյու հայդըրըյօր իտի. մէրդումընն հայդըրմատը իւղէրինէ իրի փչի գօշտուլար. պուննարատան պիրի օմէլճի գատընն, տիկէրիտէ ուղուն պօյլու գըր տաշըը պիր իմմիյատ խոկ քի, եիւղ պաշը՝ մէրգումա.

— Ա՛, տիղի պուրայա Ալլահ կէօնտէրտի տօգիօր, տէ-տի.

Օգիավ. – (Իմմիյատա տէօնէրէք.) Սիզ Թաղի՞ պ միսինիզ.

— Լվվէթի միսիս, (Մարքիյի մուայէնէ իտէրէք.) Պու աատմ գօրգմուշ.

— Տօղրու միսիս.

— (Օմէլճի գատընա տէօնէրէք.) Խասթայը պաշգա պիր օտայա նագլ իմմէք լազըմ.

Օգիավ իլէ եիւղ պաշը Էմմինտուէլի գուճաղայատագ եագընտա պուլունան պիր օտայա նագլ իմտիլէր. տօգիօր պիր գաշըգ ալըպ մարքինին քիլիսէյնէմիշ օլան տիշլէրինի ա-չարագ, ճէպինատէն չըգարտըրըը պիր քիւչիւք չիչէնին միհ-թէլի օլատուղու իլաճատան ազրընա պիր գաշըգ տօղուտը պօ-շալմատը. չօգ կէչմէզտէն Էմմինտուէլ տէրին պիր ատ չէքէ-րէք կէօղէրէնի աչտը, շաշդըն շաշդըն էմրատիքընա պագը-նատագ գուվվէթսիզ պիր տէտա իլէ.

— Էօյի՛ւ, էօյիւ նէ՞րէտէ, տէտի,

— (Նագլընը թուքագագ.) Իւղէրինիզտէ սբթմա վար, սուսըն, տէօղ տէօյլէմէյին,

— (Տօգիօրա պագարագ.) Ա՛, տիղիտէ թանըրըմ... տիղիտէ թանըյօրում...

— (Օգիավա տէօնէրէք.) Մայըգլայօր...

Էմմինտուէլ. – (Պու տէօղլէրի իշիտէրէք.) Խա՛յր, մայըգ-լամայօրում, տիղի թանըրըմ. Էվվէ՛թ պու սապահ խանէմէ կէլէրէք... պէշ եիւղ պին ֆրանգը ալան տիղինիզ...

— (Ումուզլարընը գալարըբզա Օգիավին գուլաղընա է-յիլէրէք.) Սիղ պու միւսինին տօսթո՞ւմընըզ.

— Էվվէ՛թ, պու զաթ մարքի տը Ֆըլար տըր.

— Մէզատա օլան մարքի՞ մի.

— Թա քէնտիսի.

— Զէվճէսի վէ չօճուգլարը վար տէյի՞լ մի.

— Նէ՞ իչին ատուչյօրսունըզ.

— (Օգիավը օտանընն պիր քէօչէմինէ չէքիպ եավաչ-ճա.) Հէնուզ տէպէպինի անլայատաագըղմ գօրգու իւղէրինէ՝ մարքի ճէնապէլէրինին թէճէննիւն իտէճէյինատէն գօրգույօրըմ.

— Պէն գօրգուտընընն տէպէպինի պիրիյօրում. մարքի, տիւն վէ պու կիւն պարօն Մօրտիյօր կէօրտիւյինէ գանի իտի. հալ պու քի պարօն, տիւն ագշամ էօլմիշ իտի, պա-րօնընն վէֆաթընա թէճմանը իլէ գանի օլմագ իչին պուրայա կէլմիշ իտի...

— Ալի թարաֆընը անլատըմ, ֆագաթ պու պիր ճու-նուն իտմարէտի տիր.

— Էվվէ՛թ.

— Պունը թէճրիպէ իմմէք իչին տէրհալ մատամ մարք-քիի պուրայա կէթիրմէք լազըմ տըր, պէլքի պէվճէսինին կէօրիւնմէմէի իլէ քէտար սիւրմինէթի իտէր.

— Պէն չիմոի գօշար մէզգուրէյի ալըպ կէթիրիրիմ.

Օգիավ հէմման տըշարըյա աֆընտուգ մարքինին տուա-պատընա բաքիպ օլատու. տուապա սիւրաթլա հարաքէթ իմտի, օ պէման տուապանըն ատիմէմինի կէօրմէք իւղրէ քէնէրէնին

էօնիւնտէ տուբան տօգթօր, էթրաֆընա չայդըն պիր հալտէ պագճադտա օլան Լամնանուէլին եանընա ավտէթ իթամ. օ զէման եիւզ պաշըյա պիր իչարէթ իթմէքլէ, մէրգումա տա տըշարը չըգտը. պատէհու տօգթօր խասթանըն էլինի թուԹարագ.

— Ա՛, պէնի թանըտընըզ մը միւսիւ լը մարքի, ատէտի,

— Լվվէ՛թ, սիզի թանըտըմ. պանա պիր մէքթուպ կէԹիրէն սիզսինիզ,

— Լվվէ՛թ պու սապահ,

Մաժէօր Արլէֆտէն պաշգասը օլմայան տօգթօր, կիւլէրէք սէօզիւնէ ատվամ իլէ.

— Վէ պէշ եիւզ պին ֆըրանգը ալըպ կէօԹիւրէնտէ պէնիմ,

— Ատն քի՞մին,

— Պէն, պէյհուտէ եէրէ չալըշըպտա անլայամմատըղընըզ չէյլէրի սիզէ պէյան իտէճէք պիր ատէմիմ,

— Ա՛, պարօն Մօրտիյօ . . .

— Շիմտի կէօրիւրսիւնիզ . . . պուրայա կէլէճէք . . .

Լամնանուէլին սաչլարը իւրքըմիշ վէ կէօզլէրի ֆէվգէլատէ աշըլմըշ օլտուղու հալտէ, եանԹաղընըն իւզէրինտէ տօղրուլատագ.

— Նէ՞, կէլէճէ՞ք մի, նէ՞ սէօյլէյօրսունըզ,

Մաժէօր Արլէֆ ճէվապ օլտրագ իւշ քերըկ տիվարէ վուրտու, պիր սանըյէ գատար սօնրա գարու աշըլտրագ, կէճէլիք էլպիսէնի կիպի քէֆինէ պիւրիւնմիւշ օլան պարօն տը Մօրտիյօնըն իչէրի կիրտիյինի մարքի կէօրիւյօր իտի. պարօն իսէ պալըյա տուխուլխանէն պիր քիպար Թավրը իլէ կիւլէրէք.

— Գօնժուր մարքի, ատէտի,

Լամնանուէլ մէրգումա պիր հայրէԹը միւտհիչ իլէ պագըյօր իտի. պարօն Մօրտիյօ, քէֆինին եէրտէ սիւրիւնմէքտէ օլան ուճլարընը պիր Թավրը նագիքեանէ իլէ Թօրլայտրագ, եանԹաղըն եանընա մէվղու օլան էսկի գատիֆէ սանտալիայա գուրուլտու, վէ քէլամէ ազազ իտէրէք.

— Շիմտի գօնուշալըմ . . . տէյինճէ, մարքինին հայրէԹի ու տէհչէթի տէրէճէյի նիհայէյէ վարտրագ.

— Ա՛հ, միԹլագա տէլի օլաճաղըմ. . . չըլտըրտաճաղըմ . . . տէտի,

15

Մատամ Ցըլտար ՄօնԹէֆիօրի, ՕգԹավ տը Ր. . . իլէ միւսիւ լը Բրէնս սօղանըղընա կիԹմէքտէ, վէ ԲանԹիչէր սօղանըղընտա քեայինի գօնտագա կէլիպ քիչիւք գըղլարըն կիԹմիշ օլտուգլարընը խապէր ալարագ ըղհարը ԹէէսիՖ իթմիշ օլան լօրտ Ճ. . . (զիրա մուհամիլէյհ քէնտիսի իտի) ավտէթ իթմէքտէ իլէն, մատմազէլ Բօզալի իլէ չօճուգլարը համիլ օլան արապա Շանդ էլիզէյէ վատըլ օլմուշ իտի,

Սէն ժէրմէն մահալլէսինէ կիԹմէք իչին մուտուրի իչճապ իտէն եօլտար, մատմազէլ Բօզալինին պիլտիյի մահալլեր օլտուղունտան, մէզպուրէ քէմալի իթթիսատ իւղրէ պուլունտու, ֆագաթ արապա Շանդ էլիզէնին Թամ քէօչէսինտէ պիրտէն պիրէ տուրտու. արապաճը բէնչերէյէ տօղրու էյիլէրէք, հայվանլարտան պիրիսինին նալը տիւչտիւյի ճիհէթլէ տահա իլէրույէ կիտէմէյէճէյինի պէյան իլլէտի. իհԹիյար գատըն գարույը աչըպ եէրէ էնէրէք.

— Պաչգա պիր արապայա պինէլիմ, տէտի,

Թամ օ մահալտէ տուրմագտա օլան պիր քիրա արապասընը ճէլպ իլէ, սիյահ էլպիսէնի գատըն չօճուգլար իլէ մատմազէլ Բօզալի բաքիպ օլտուգլարը սըրատտա, արդասընտա եէչիլ չուհատան կէնիշ պիր բալԹօ պուլունան պիր ատէմ գօշարագ արապայա պինմէքլէ գարույը չէքի վէրմէկի իւզէրինէ, Բօզալի.

— Պու ատէմ քիմ տիր, տէյու հայգըտըղընտա, սիյահ էլպիսէնի գատըն քէմալի սիւքիւնէԹ իլէ.

— Նապանճը տէյիլ, տէյու ճէվապ վէրմի.

— Խա՛յր խա՛յր, տրշտրը չըգաճաղըմ, պու ատէմ իլէ կիթմէք խթէմէմ.

— Բահաթ տուր գըզըմ.

Մատմազէլ Բօզալի հայգըրմայա պաշլայարագ գարուչա աթըլըը, ճամլարը բուալը օլան բէնչէրէյի աչմագա չալըշըը իսէ ատ մուվաֆֆագ օլամաը. չախաը մէրգում իսէ կիւլէրէք.

— Բէնչէրէլէր մախսուսէն էօյլէ նարըլմըշ տըր աչըլմազ, ատէմ.

Մատմազէլ Բօզալինին հայգըրտըգընը չօճուգլար իչտէրէք պիր աղըզտան պաղըրմայա պաշլատըլար. օ զէման նէչիլ բալթօլը ատէմ ճէպինտէն պիր խանչէր չըգարըպ մատմազէլին գուլաղընա.

— Պիր քէրէյ տահա սէսինի չըգարըր խէն, քէնտինի էօլմիշ պիլ, ատէմ.

Թօրգու կէնճ գըզըն աղգընը փիլիտէմի. օ անտէ իհթիյար գաատն պիր թօրպա օյունճագ շէքէրի չըգարըպ չօճուգլարա վէրմի, չօճուգլար քէսապ սիւքունէրէ իթմիլէր. արապա պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ իլէրլէյօր խոմ.

Ձամլարըն քէրտահարդ օլտուղու ճիհէթիլէ մէյթ կիպի հարարէթսիզ պիր հալտէ պուլունան մատմազէլ, նէրէյէ կիթմիչիլէրինի կէօրմէյօր խոմ խէտէ, քէնտի իլէ չօճուգլարըն արդաճի օյունատուգլարընը անլայօր խոմ. պու արալըդ չախաը մէրգում մատմազէլէ տօղրու էյիլէրէք.

— Սիդէ պիր ֆէնալըգ իթմէք ֆէքրինտէ տէյիլիզ, ֆագաճի ագըլը տավրանմայըգտա գարուչա աչմագա հախատ խնատատէ չաղրմայա չալըշըը իսէնիզ, ալտըդըմ էմի մուճիպինճէ խանչէրի սինէնիզէ սարլատըմ, ատէմ.

— (Ֆէվգէլատէ տէհչէթի իլէ.) Նա՛ Բապամ, պէնի նէ՞րէյէ կէօթիւրիյօրսունուզ.

Իհթիյար գաատն. — Պիր աղ ատնա կէօթիւրիւն.

Արապա սիւրաթըա կիթմէքտէ վէ չօճուգլար իսէ թօրպա պայը պօշաթմագդա մէչդուլ օլմագտա խոխլէր. պիր տաճի գատար կէչտիրտէն ատնա արապա տուրտու, իհթիյար գատն.

— Նէյտիք տէյինճէ, նէչիլ էլպիսէլի տատէմ արապանըն ճամլարընտան պիրինէ վուրտու, արապաճը նէրինտէն էնէրէք գարուչը աչար, իհթիյար գատն չօճուգլարտան պիրինի գուճաղընա ալարագ էնտի, վէ մատմազէլին գօլունտան թութարագ անլատա էնտիրտի. մատմազէլ հիչ օլմագտա պու լունտուղու մահալի թանըչա պիրլէք իչին էթրաֆընա գարընտը. ֆագաճի վագըթ կիճէ վէ հէվա գարանլըգ օլտուղու կիպի, արապանըն տուրտուղու նէր ճէհտի տիվարլէրէյ մահտատա չատուրը պիր նէր խոի. կէնճ գատն էօնիւնատ նիւսէք տիվարլէր իլէ մուհաճի քիւչիւք պիր խանէ կէօրտի.

Իհթիյար գատն չանը չէքմէմի իլէ, բարմագլըգը գարու իչէրտէն չէքիլէն պիր իր իլէ աչըլտը. մէզգուրէ.

— Գուրատը տըր, տէյէրէք չօճուգ իլէ պէրապէր իչէրի կիրտի. քիւչիւք գըզ նէյէճէք չէքէր գալմատըղընատան սըգըլմազա պաշլամըշ օլտուղու ճիհէթիլէ.

— Տատը՛, նէ՞րէյէ կիտիյօրուզ, տէմէճի իլէ, իհթիյար գատն լաթիֆ պիր ատտա իլէ.

— Վալիտէնիզին նանընա կիտիյօրուզ էվլատըմ, ատէմ. չախաը մէրգում տատի Բօզալիյէ.

— Նիւրիւ մատմազէլ նօզատա բըչագ կէլիյօր, ատէմ.

Խանէնին իչ գարուտը աչըլարագ, էլինտէ պիր լամպա օրթա նատչը պիր գատըն կէօրինտու, մէզգուրէ սիյահ էլպիսէլի գատընը ատլամըատը. իհթիյար գատըն իչէրի կիրուպ չօճուգ գուճաղընատա օլարագ պիր մէրտիվանտան, վէ Բօզալի իլէ տիկէր չօճուգ արդատընտան կէլմէքտէ օլտուղու հալատէ նօզարը չըգար.

Օրատա մէզգուրէ պիր գարու աչարագ իչինտէ պիր պէօյիւք վէ իչի քիւչիւք գարնօլա պուլունան կէնիշ պիր օտայա կիրտի. պու արատատա քիւչիւք գըզըն պիրիսի աղլամայա պաշլայարագ.

— Անձնէ՛մ, վալուէմ նէ՛ բէտ, վալուէմի խմէբիմ, ասէյինճէ, իմիքայր գաղրն մուլայիմ պիր թաւր իլէ.

— Շիմնի կէլիր եավրում, ասէ.

— Գաղանուա կէլէճէք ասէյի՛լ մի.

— Շուպհէսիզ էվլատըմ. (խաֆիֆ ասէտա իլէ.) Պիչաքէ չօճուգլար, բէտբէրնիզի արիքդ կէօրէմէյէճէքսինիզ...

Եէչիլ էլպիսէյի ատէմ օ արքատա պանկըր պանկըր աղլայըդ պաղըրմադատա օլան մնատմադէլ Բօզալիյէ.

— Հանը՛մ գըզ, զանն իսէրիմ քի պուքատա քահաի աւուրատագ ֆիքրաբէ չալըշմազընըզ, պուրանըն գարուլարը քիւմիւլի, քէնդիսէրէլէրիտէ ասէմիրլի օիր... ասէտ.

16

Չօճուգլար իլէ մնատմադէլ Բօզալիյի պուլունատուգլարը մնհալտէ թէկը իլէ Բարիզէ կէլէրէք, մարգի Լումինատուէլ ար Ձըլարըն, քէֆինինէ պիւրիւնմիւշ օլան պարօն ար Մօրտիյոյը հայրէթլէ ասէյ իյլէսիյի Միւսիւ լը Բրէնս ասդաղընատքի օտայա ավտէթ իսէրիմ.

Պարօն ար Մօրտիյօ կիւլէրէք Լումինատուէլէ պադմադատա իսի, մարգի տախի պէնդի ասդուգ վիճուտի թիթրէմէքտէ օլատուգու հալտէ մուդիկ պիր թաւր իլէ օիմատրատուգու նէքատ դըվրանմադատա օլան մէյիմէ պադըյօր իսի. պիր գաշ սանինյէ գաւար պիր սիւքիւթը միւսթահդիյանէտէն ասնրա պարօն քէլամա ադագ իսէրէք.

— Մա՛րքի, իյիթիրաֆ խոսնիդ քի պէնի պէօյլէ իսատէյի հայաթ իմմիշ կէօրէճէյինիդի իւմիւտ իմմէյօր խոսնիդ, ասէտ.

Մարքի, շաշգըն շաշգըն պադարագ սիւքիւթէ ասվամ խոյօր իսի. պարօն իսէ իլամէթէն.

— Աղիդ՛մ, մնատամ քի չիմնի գամէտատա նհհայէթի պուլ-

ատ, սիդ հադըգամը հալի պէյան իսէպիդիրիմ, ասէտ.

— (Բէրբէրէյէրէք.) Հադըգամը հալի՛ մի.

— Լվվէթի մարքի, պէն էօլու ասէյիմ, չիմնէյէ գաւար պատ ասէրէճ բահամի վէ սադլամ օլատուգումը պիլմէմ. (կիւլէրէք) հիչ էօլուէյր թէքրար սիրիյի՛ր մի. Նամըզ օլատ ատա սիդին կիսդի պիր ատէմ, պիր ֆէյլէսօֆ, պիր ադիլ պէօյլէ չէյլէրէ իննանըյօր.

Պատ ասօդէրին իւզէրինէ մարքի պիր ատնիյէտէ քէնատինի պուլատ, վէ տըդգամը պարօնա պադարագ.

— Լօյլէ իսէ պատ ատէֆա պէնի ալտամի ադագ էյլէնմէք իմիշ, ասէտ.

— Մնա նէ՛ չիւպհէ.

— Ալտատըլան պէնիմ.

— Լվվէթի.

— Ալտատըճըտա սիդսինիդ, ասէյի՛լ մի.

— Լվվէթի մարքի.

— (Նամադըզնըն իւզէրինէտ տօդրուլադագ.) Բէք կիւղէլ, զանն իսէրիմ քի պէնիմ իլէ վուրուչմադատան իմմինա իմմէզսինիդ.

— Շիւպհէսիզ, գադամի պէլքի պէնի զամը վալուէրի իլէ իսիհզայէ էյլէնմէյէ մէճպուր իսէն աէպէպլէրի տինլէրսինիդ.

— Սէօյլէյինիդ.

Մարքի, պարօն իլէ ատադահլայըն Գէլիտահ թատաֆնըատան պիլ վէքհալէ իսանէսինէ կէլմիշ օլան, վէ չիմնի ատէ տօդթօր սըֆամը իլէ նէզտինտէ պուլունան իմիքայրըն նիւղիւնէ պադըյօր իսի.

Մամէօր Ավլէֆ, Լումինատուել իլէ պարօն Մօրտիյոնըն ատրաբնատա վուդու պուլսան պու գըսա միքատալէմէ էանատընատա, մնհաֆիդայի սիւքիւթ իլէ պադդա շէյլէր տիւշինիյօր կիսդի կէօրիւնմիւշ իսի. պարօն բարմադը իլէ Մամէօրը իսայէ իսէրէք.

— Գու պադատ միւսիւ ճէնատլէրի չէրէքիմ տիր, ասէ-

մէսի իլէ, մարդի պարխանէ վէ թահգիրամիզ պիր թաւր իլէ.

— Միսիւ քի՞մ սիր, ռէսի։

— Գէնիմ վէ Գէլիսահըն տօսմը.

— Ա՛, սիզուէ Գէլիսահը թանըյօրսունուզ, էօյլէ՞ մի։

— Եհտհէ՞ մի վար։

— (Թահգիրամիզ պիր թէպէսիմ իլէ.) Գէշ եիւղ պին ֆըրանգը պէրապէր մի բայլաշըրնըզ։

— Դաթան։

— (Բարմաղը իլէ Մաժէօր Արլէֆի կէօսթէրէրէք.) Ճագմաթ միւսիւնին մէպլաղը մէգքիւրսէ պիր հիսսէսի օլմալը տըր։

— Մաժէօր. — (Պարխանէ.) Նանըրյօրսունուզ միւսիւ, գէշ եիւղ պին ֆըրանգը Գէլիսահ տաման ալմասը։

— Ա՛։

— Բարալար հալա պէնաէ սիր, մէգքիւր մէպլաղը սիզէ խատէյէ հագըրըմ։

Մաժէօր չըղտանընը աչըգ իչինաէն իչի գըթթա մահուտ բօլիչալարը չըգարտարագ մարքիյէ թագտիմ իլէսի։

Մարքի. — Էյլէնիյօրմուսունը՞զ։

— Դաթան միւսիւ։

Պարօն. — Ադիգիմ մարքի, պիզ ալտատրըճըլարըզ, ֆագաթ խըրսըզ տէյիլիզ, օ գատար պահալը սաթըն ալտրըրնըզ մէքթուպ հալէա պիղտէ սիր։

— Ա՛, պու ինանըրըմազ պիր շէյ սիր, պէն մէքթուպը հագտըմ։

— Իլք նագարատա պու միւֆթիւնտիզ կէօրիւնիւր. ֆագաթ հագըդաթը հալ էօյլէ տէյիլ սիր։

— Զանն իտէրսէմ լամիթիֆ իսկյօրսունուզ, միւսիւ։

Մաժէօր չըղտանընը թէպրար աչըգ իչինաէն ատարմըշ պիր մէքթուպ չըգարտարագ մարքիյէ կէօսթէրտի. մէրգում քէմալի հայրէթինաէն պիր սէսա չըգարտը, պու քեաղըտ, սապահլէյին օգուտուգտան սօնրա հագտըզը մէքթուպ օ-

լուպ, թէմամը իլէ Գօլօնէլին իմդատը կէօրիւնիյօր իտի. էմմանուէլ տէհչէթլի պաչընա վուրտագ.

— Օ՛, պունլար ինանըրըմազ չէյլէր սիր, տէլի օլաճաղըմ... տէտի։

— (Միսթահզիյանէ պիր սէսա իլէ.) Ադիգիմ մարքի, եկեր պիղէ պիր ազ միւսաատէ իթտէ իտին, ճիւմլէսինի պէր թաֆթիլ թարիֆ իտէր իտիք։

— Էօյլէ իսէ սէօյլէյին. (Հիտատէթ իլէ) Գէնտինիզէ տըգագաթ իտինիզ, իչինիզին տէ ճանընը ալաճաղըմ։

Մաժէօր ումումզարընը գալտըրտը։

Պարօն. — Գէլիսահըն սիզտէն պէշ եիւղ պին ֆըրանգ թալէպ իթմէտի, զէվճինիզէ մալիսմաթ վէրմէքսիզին թէտարիք իտէմէյէճէյինիզէ գանի օլտուղումուզ իչին իտի։

— Էօյլէ՞ մի զանն իթտինիզ...

— Սիզ պէշ եիւղ պին ֆըրանգըն հագըը օլտուղունը իտապեր վէրտիյինիզ զէմանն Գէլիսահ հայրէթինաէն չաչըրտը. մէզգուրէ ըէֆիգլէրի իլէ միւզաքէրէ իթտի. էլիմիզտէ մահիր պիր սաթթէքեար օլտուղունտան, սիզէ սօրմ եէրինէ՝ ֆարգը միչկիլ պիր սուրէթթի վէրմէտի։

— Իէք էյի, մէքթուպըն սօնրըը վէրէրէք պէշ եիւղ պին ֆըրանգը թէքրար ալընըզ։

Մաժէօր. — Օլմազ։

— Նէ՞ իչին։

— Զիւնքի պու մէքթուպը անճագ պիր սաէմէ վէրէպիլիրիզ...

— Օ քի՞մ սիր։

Պարօն. — Աճայիպ, անլայամնատընը՞զ մը, սապէզ վալիտէլիյիմ մատամ մարքիզ տը Ֆըլար տըր։

— Այյա՛գլար։

Օ սըրատա պիր արապանըն գարտընըն էօնիւնտէ տուրտուղու իչիտիլինճէ, պարօն։

— Իչթէ պու գօչարագ կէլմիշ օլան մատամ մարքիզ տիր, պէնի մազուր թութընըզ մարքի, անլարընըզ ա՛, պու

գըյաֆէթմուէ մատամըն հաւզուըընա չըզամամ, կիտէյիմ ոչ պիր ազ թուալէթ հարայըմ։

Պարօն քէֆինինի թօբլայարագ օրատան արշաւը չըգ-տը, մէքթուպը ղէվճէհինէ վէրճէլըլէրինաէն պահա իլ իմոթիըլէրի թէհտիտ, մարքիսի ըէք ֆէնա պիր հալէ կէթիր-տիյինաէն, մէրգումէն խուրտճինէ մուտաամաթ իմմէյ համթըընա պիլէ կէթիրմէտի։

* * *

Ֆիլ հապըդա պու կէլէնէլէր մատամ մարքիզ իլէ Օգ-թաւ խոլէր. պու արըատա Մաժէօր սիւրթմէլա լամմանուէլէ

— Մ'ուսիւ, համթաղընըզա կիրինիզ, պիր գօմէտատա ց նայօր կիսպի կէօրինմէյէլիմ, պէլքի սիզմէն գան ալմայա մէճպուր օլուրում, ատի։

Լամմանուէլ նէ ետարտըընը պիլմէյէրէք իմատաթ իմոթ իւր տապըդա ասնըա գարու աշըլարագ մատամ մարքիզ իլ Օգթաւ իչէրի կիրտիլէր. մատամ Ֆըլար պիր նաղրէյի ատ-րուր ամոտարագ ղէվճինին գուճաղընա ամբըլըզ։

— Ա՜հ, սէվկիւլի լամմանուէլիմ, սիզէ նէ՞ օլտու, ատ-ամի։

— Պիր շէյ օլմատը մատամ, (Մաժէօր իլէ Օգթաւը թէհտիտինի ուսուտարագ)։

— Ազիզէմ, զարիպ պիր շէյ օղրատըմ, պէնի ալատաթ մըշլար։

Օգթաւ. - (Ներքսէք սէս իլէ.) Ալատաթմա՞գ մը։

— Լէվվէթ։

Լամմանուէլ, Մաժէօրէ պատ տը, մուտամուէյհ լամթիք լա-թիք թէհտիտիմ խոյօր իտի. սիւրփրիզէթը հալիլէ սէօղիւ-նէ տէվամ իտէրէք։

— Պարօն Մօրտիյօ ֆէնա սուրէթմատէ էյլէնտի. քէնտի սինի էօլու ևէրինէ գօյմուշ... հալ պու փի սար սաղլա-տը, ատի։

Օգթաւ. - (Հայրէթ իլէ.) Օ՛, պու նէ՞ տէմէք։

— Պարօն չիմուի պուրատան կիթիտի, պիր գաշ տապը-գայա գատար ամատթի իտէր կէօրիւրսիւնիզ։

Մատամ մարքիզ տախի ֆէվգէլատէ միւթէհայըր իտի, ֆագաթ հէմտան օ անտէ պիր կիւրիւլթի իշխիէտի, պու-կիւրիւլթի պիր չէքիճէն չըգան ատատալէր իտի, Մաժէօր մաղմուտանէ կիւլէրէք։

— Պագընըզ մատամ պարօն Մօրտիյօ սաղ մը տըր, անլարընըզ, իչթէ ճէսէտը պիրուտը իւղէրինէ թապութը մըխալանմագտա տըր, ատի։

Մարքիզ իլէ Օգթաւ պիր աղըզտան մէչուտանէ պիր նաղրէ ամթըլար, սախթէ տօղթօր իսէ։

—Մատամ, զէվճինիզ տէլի տիր, հէմ տէ պաղլանմագ իչճապ իտէր տէրէճէլէրտէ տիմանէ տիր, ատի,

* * *

Մաժէօր Ռոլֆին «զէվճինիզ տէլի տիր» ատօղու, Լամ-մանուէլ Շալամպէլի թարիֆի զայրի գապիլ պիր հալէ կէ-թիւտի. էկէր մուամիլէյհին էօնինէ Եըլտըրըմ տիւշմիւշ օլսա, այագլարընըն ալթընտա եէր ետրըլսա, համօտ ճէլ-լատըն սաթըրը պաշընըն իւղէրինտէ բարլատա, մարքիզ պու-գատար միւտհիշ թէէսիր իմմէյէճէք իտի. մէրգում պիր սանկէ գատար չաշըրարագ տօնուպ գալտըգտան սօնրա, տէրհալ քէնտիսինէ նէ եօլտա պիր տուզագ գուրուլտուղունը անլատը։

Լօրինինէն՝ քէֆինէ սարըլը տէօրթ մուտ ատատընտա համ-տըղընը կէօրմիւշ օլան Օգթաւա, թապութըն գարագընըն մըխալանմագտա օլտուղունը իչիէն մատամ մարքիզէ գարը, պարօն տը Մօրտիյօնըն վէֆաթ իմմէմիշ օլտուղունը խարար-տէ պուլունմագ, տօղթօր օլտուղունատն պահա իլէ օլատա պուլունան քիմսէնին իմհամընը, իֆտատէսինէ թապուգ տէ-յի՞լ մի տիր. իչթէ մարքի պիր անտէ պիւթիւն պունլարը ան-լատը. օ էնտատէ քէնտիսինին պիր ալշագ գաթիլ օլտու-ղունը, պէվճէսինին նաղարընտա իսպաթէ քատֆի օլան մէք-

թուպըն, սախթէ տօդթօրըն եէտը թասարրուֆընտա օլտուղունը տէրթսախըը իլլէտի. պինահէն ալէյհ իսթիլտըը սիւքիւթ իթտի.

Օ զէմանն սախթէ տօդթօր, մատամըն գօլունտան թուրթուպ օտանըն պիր քէօչէսինէ կէօթիւրէրէք.

— Մատամ, զէվճինիզ տիւմանէ տիր. ֆագաթ տէլիլիյի գապիլի թէատրի օլմայան թագըմտան տէյիլ տիր. Համթատ ազ տէվամ իտէճէյինի իւմիւտ իտէրիմ, տէյինճէ, մատամ ազլայարագ.

— Ա՛հ միւսիւ, աճէպա տօզրո՞ւ մը տէօյլէյօրսունըզ, տէտի.

— Գէն Ռուսիյալըլարմ մատամ, պու կօլտաքի խասթալըգլարը թէատրիտէ պէօյիւք պիր մէհաբէթէ մալիք օլտուղում մէմլէքէթիմտէ մէշհուր տըր.

— Լօյլէ իսէ զէվճիմի գուրթարընըզ... պիւթիւն տէրվէթիմ...

— (Թէպէսիւմ իտէրէք.) Գէն Բարիզտէ նէհրին քէնարընտա քիւչիւք պիր խանէտէ իգամէթի իթմէքտէյիմ, օրատա նիհայէթի տէրճէտէ սիւքիւնէթի հիւքմֆէրմա տըր, էկէր պու խասթայը պանա թէվտի իտէր խէնիզ...

— Ա՛, իյճաղ իտէրսէ... միւսիւ.

— Անը պու ագշամտան օրայա կէօթիւրիւրիւմ, չիֆտա պուլաճաղընտա տէօղ վէրիրիմ.

— Ֆագաթ պէն կէօրէպիլի՛րսիյիմ.

— Հէր կիւն, համթատա չօճուգլարընը տախի եանընտա կէթիրմէք լազըմ տըր.

— (Մ՚իսթէրհանանէ.) Լէվլէթի միւսիւ, էվվէթի.

— Շիմտի ապրմէթի իտինիզ մատամ, կէօղլէրինիզմէն ագմազտա օլան եաշլարըն, խասթայա ֆէնալըգ վէրմէտի միւհիթէմէլ տիր... ֆագաթ պու ագշամ տահաթ սէքիզ տօգուզ տուլարընտա Բահսիյէ կէլէրէք չօճուգլարըտա պէրապէր կէթիրինիզ... (Օգթամա պիր իշարէթ իտէրէք) մատամ լա մալըմըզ բէֆագաթ իտինիզ.

Լամնանուէլ, էթթաֆիընտա կիւղէրան իտէն ահվալի կէօբիւյօր, սէօյլէնէն սէօզլէրի իշտիւյօր իտի. ֆագաթ քէնտինտէ պիր սէօզ սէօյլէմէյէ պիր հարաքէթ իթմէյէ իգթիտար գալմամըշ իտի. հիչ պիր շէյ սէօյլէմէքտիրին զէվճէտինին կիթտիւրիւ կէօրտիւ. մէրգում, եըլտըրըմ իսապէթ իթմիշ պիր ատէմ հալինտէ իտի. մատամ իլէ Օգթամըն ադիմէթինտէն ճոնրա եահթաղընըն իւղէրինտէ տօղրուլարագ, Մաժէօրէ.

— Ա՛վչ՛ագ սէֆիլ, շիմտի տէ պէնի պէօյլէ՞ մի իթհամ իտինյօրսուն, տէտի.

— Սիգին պիր գաթիլ օլտուղունուզը խապէր վիրմէքլիյիմի՞ մի թէբճիհ իտինյօրսունըզ.

— (Թիթրէյիով բէբէլէյէրէք.) Եա՛ Բապամ, պէնի նէ եաբմազ իտթէյօրսունըզ.

— Մարքի Շալամպէլ տը Ֆըլարըն տիվանէ օլմասընը իսթէյօրուզ.

Օ անտէ գաբու այըլարագ պարօն տը Մօրտինյօ իչէրի կիրտի, մէրգում պիր աղ էվվէլգի կիպի քէֆինինէ պիւրիւնմիւշ օլմայըզ, սիյահ չուհաանն մամուլ կիւզել պիր էլպիսէ կիյինմիշ իտի.

Մուսաիլէյհի կէօրիւբ կէօրմէզ, մալըրինին տիւշկիւնլիւյիւ վէ հայրէթի շիտաէթլի հիտաէթէ միւպէտաէլ օլտու. Լամնանուէլ իբնինճի տէֆտա օլարագ եահթագտան սըչրայըզ Մօրտինյոյա տօղրու եիւրիւյէրէք, վէ մէրգումը պաչտան ատշաղըտա պիր նազարտան սիւզերէք.

— Գա՛լօն, պու ատէմի թանըմտաըղըմ ճիհէթլէ եաըընըզ սիզէ խուտումէթ իթմէք իսթէրիմ, տէտի.

Մարքի «պու ատէմ» լաֆըը իլէ Մաժէօրը իրայէ խինյօր իտի, մուսաիլէյհ ումուզլարընը օշնատարագ սիւքիւթ իթտի, ֆագաթ պարօն մաղմումանէ կիւլմէյէ պաչլայարագ.

— Ազիզիմ մարքի, եէմին իտէրիմ քի շիմտի սիզ պէնի քէնտինիզէ ֆէնա պիր տուշմէն սանատէթինիզէ հասէտ իթ-

տէյինառէն, թախտիպինի արդու խոէն պիր քիմսե կիպի կէօրիւյօրսունըզ, ոէտի։

— Հարապճաթընըզ պէօյլէ պիր ֆիքրին հազ գիը օլտուղունը կէօսթէրիր։

— Եանըլըյօրսունըզ, մարքի։

— Նէ՞ ոէմէք։

— Էվվէ՛թ, պու չէյլէր պէնիմ էմր ու թէրթիպիմ իլէ իճրա իտիլմէյօր։

— Օ հալտե էմր խոէն քի՞մ տիր։

— Պիր քիմսե տիր քի, պէն անըն էլինտե պիր ալաթ մագամընաա պուլունույօրում. էյվահ էօյլէ օլմազա տա մէճպուրըմ։

— (Հիտաէթլէ.) Պէն պու քիմսէնին քիմ օլտուղունը պիլմէմ, պիլտիյիմ չէյ, սիզին պէնի իլգաճ իյլէտիյինիզ տիր, պէհէմէհալ պէնիմ իլէ տուէլլօ իթմէլիսինիզ։

— Պու գաթան միւմքին տէյիլ տիր....

— (Նիւքսէք սէս իլէ.) Նէ՞ ոէմէք։

— (Պարիտանէ.) Սիզինլէ տուէլլօ իթմէյէ միւթէահիր տէյիլիմ։

— Նի՞չին։

Մաժէօր. — Մէպէպինի պէն սիզէ պէյան իտէյիմ, պարթն Մօրմիյօ սիզինլէ տուէլլօ իտէմէզ, չիւնքի ումուտ սիզին տիվանէ օլտուղունուզա գանի օլմալը տըր. (Մօրմիյայա խիթապէն) Արապա աշագըտա՞մը։

— Էվվէ՛թ։

— Ատէմլէրիմ։

— Գաբունըն էօնիւնտէ պէքլէյօրլար։

— Բէք էյի, գօլունը մարքիյէ վէրտէ կիտէլիմ։

Էմմիանուէլ. — (Մ էյուտանէ թիթրէյէրէք.) Պէնի նէ՞րէյէ կէօթիւրիյօրսունըզ։

Մաժէօր. — Խանէնիզ, Բասաի մահալլէսինէ։

— Խանէնիզդէ՞ մի, սիզ քի՞մսինիզ։

— Զէվճէնիզ իչին հազըգ պիր տօղթօրըմ։

— Վէ... պէնիմ իչին։

— (Մաղմուանէ.) սիզին իչին սիզի մահվէ տայըր վէրիլէն միւտհիշ հիւքմին իճրասընա մէճպուր պիր ատէմիմ։

Մաժէօրին տուրէթը թէլաֆիֆուզը օ տէրէճէ պարիտանէ խոր քի, Էմմիանուէլ չիտտէթլէ թիթրէյէրէք, սաչլարընըն իւրբէրտիխինի հըսա իթտի։

Պաթօն. — (Մարքիյի գօլունտան թութուպ չէքէրէք.) Ա՜հ, պիչարէ Եալամպել, պիզ գըլըճ արգատաչլարը օլտուղումուզ հալտե, միճագաթ կէօրմէյէճէյիզ զանն իտիյօր խոկ։

Պու սօն քէլիմէլէր մարքինին գալպինտէքի արզույի հըսընը թա թէմէլինտէն թախտիպ իյլէտիյի ճիհէթլէ պարօն իլէ Մաժէօրի թէագըպ իյլէտի։

Գաբունըն էօնիւնտէ իչի աֆըլը պիր արապա իլէ իչի ատէմ տուրտյօր իտի. մարքի իլէ րիճֆէգասընըն գաբուտան չըդտըգլարընը կէօրմէլէրի իլէ, մէրդումանտէն պիրիսի արապանըն գաբուսընը աչտը։

Պաթօն. — Պինինիզ մարքի։

Սալամանարագ եիւրիմէքտէ օլան Էմմիանուէլ ալտըդը էմրէ իթտաթ իթտի. Մաժէօր մանամիլէյինին սագ թարաֆընա վէ պարօն սօլ ճիհէթինէ, գաբույը աչան քիմսէտէ գարչըլարընա օթուրտը, տիկէրիտէ արապաճընըն ճանընա կէչտի։

Մաժէօր. — Պունլար պէնիմ իչթիմէթքէարլարըմ տըր. (Էմմիանուէլին գուլաղընա էյիլէրէք) Զանն իտէրիմ քի էսնայի բահտէ մանուրիյնի զապըթատէն պիրիսինի մուավէնէթինիզ չաղըրմազ կիպի տիվանէճճ պիր հարաքէթտէ պուլունմազընըզ. իւզէրիմտէ պու նէվ խաստալըգլարը թէատվի իտէր պիր թատիպ օլտուղումը կէօրթէրիր էվվագ օլտուղու կիպի, պու իչթիմէթքէարլարընա չահատէթ իթմէք իչին հազըր տըրըլար։

Արապա Բասախյէ վարըլ օլուպ, նէհրին քէնարընտա քիւչիւք վէ կիւզէլ պիր խանէնին էօնիւնտէ տուրտու. պա-

բօն, բարմաղը իւէ խանէյի կէօսթէրէրէք, Լ-մմնանուէլէ խնթապէն.

— Իշթէ սիզին իզ ամէթկէահընըզ պու բաղը տըր, ֆէնա եէր օլմաղըզընը կէօրիւյօղաունըզ, ատէ.

Մաժէօր էվվէլա էնէրէք գաբուլը չալաը. կիւզէլ էլպիսէլի պիր խըտմէթքեար վահէթաը իւէ գաբու աչըլաը. Մաժէօր, Լ-մմնանուլի ալթ գաթտա վագը կէնիշ վէ միւնթազամ սուրէթաէ տէօչէթտիրիլմիշ պիր սալօնա կէթիւրիւպ մաղքիւէ պիր սանատալա թազտամ խտէրէք.

— Օթաուրունըզ միւսիւ, պուրատա պուլունաուզունըզ միւտէթճէ նէ եօղտա իսմարը հայաթ խտէճյինիզի պէյան իթմէքլիյիմէ միւսաաատէ պուլյուրունըզ, ատէ.

— Ֆայիտէսիզ մուգավէմէթէ թէսաատտի կիպի պիր հարաքէթը մէճպուռնանէտէ պուլունմադըմ միւսիւ. սիզ հէմ ճհամէն վէ հէմ ագէն մուգավէմէթի զայըֆ գապկ պիր գուվվէթէ մալիք օլտուղունըզտան, թէսլիմիյէթ կէօսթէրմէյէ մէճպուր օլտում, ֆագաթ իհթիսալքի պիր սուալիմէ ճէվապ վէրմէյի բէտտա իթմէզսինիզ.

— Սուալինիզի՞ մի.

— Իվվէթ, պէնի նէ՞ իշին պուրայա կէթիրտինիզ.

— Պուրայա ալը գօյմադ վէ զէվճէնիզէ գարշու խասթալըզընըզը թէտաւիի իթմէք իշին.

— Լաքին պէնիմ խասթա օլմաղըզըմը բէք ալա պիլիրսինիզ...

— Շիւպհէսիզ, ֆագաթ եալընըզ պարօն իւէ պէն.

— Պէնի պէօյլէ կէօսթէրմէքտառէ ֆայիտէնիզ վար, էօյլէ՞ մի.

— Իվվէթ.

— Իշթէ պու ֆայիտէյի անլայամայօրում.

Մաժէօր իւէ պարօն եէքտիկէրինէ պագտըլար. պու պագըշը կէօղտէն գաչըրմադըզ օլան մալըմի, պարօնա խթմադըզ.

— Հայտէ պարօն, ճէվապ վէր պագալըմ. սիզ էսկի

իթթիֆագըմըզըն գուրպանելաբընաան պիրխինին ինթիզամընը ալմադա ալթ օլտուղաբընըզ...

— Գարօն սիւքիւթ իթտի.

Մարքի.. - Լիկէր պէնի զէվճիմին նազարընաան տիւշիւրմէք իսթէյօր իսէնիզ, պու հալ շիւպհէսիզ պիր ինթիզամ օլմալը տըր. էյէ վալիտէնիզ օլարագ մատամլա պարօն Մօրտիյօ թէհամիյէ օլունան գաբընա աատավէթ իթմէյէ հազգընըզ վար. Ֆագաթ պանատա աատավէթ իթմէյէ հազգընըզ վա՞ր մը տըր.

— Խա՛յր.

— Լիկէր պու հարաքէթինիզէ սէպէպ պիր շէյ գաղանմադ իսէ, պէյան իտինիզ, հէր տիւրլիւ ֆէտաքեարլըզա հազգըրմ... մէտուտիյէթիմի սաթըն ալաճադ տէրէճէլէրտէ ճէսիմ պիր սէրվէթէ մալիքիմ.

Գարօն ումուզլարընը գալընըրարադ սիւքիւթ իթտի. Մաժէօր իսէ մադրուրսանէ պիր թավր իւէ.

— Եանլըշընըզ վար միւսիւ, պարօնըն հարաքեամը հիչ պիր իսթիֆատէյէ միւսթէնիտ օլմաղըզը կիպի, եէտիմիզտէ պուլունան մէքթուպ տախի հիչ պիր պէտէլ մուգաբիլինտէ սաթլըզ տէյիւ տիր. մէգքիւբ մէքթուպը պաշընըզ իւզէրինտէ պիր ճէլլատ գըլըճը կիպի թուճմադա իհթիյաճընըզ օլտուղու միւտաւէթճէ էլիմիզտէ գալաճադ տըր, տէտի.

— (Թիթրէյէրէք.) Տէմէք քի սիզ ճէլլատլարսընըզ.

— Իհթիմալ տըր...

— Ճէլլատլար պիր գանունէ թէսապխէթթէն հարաքէթ իտէրլէր.

— Տօղրու.

— Սիզէ գըլըճը վիրէն մատտէյի գանունիյէ նէ՞ տիր.

— Ալէթի օլտուղումուզ գանուն, իւչ պին սէնէ մուգատտէմ Թօմատէ ֆէօխ իտիլմիշ տիր. օ գանունըն իտամի «ճէզայի գըսաս» իտի.

Լ-մմնանուէլ էլլէրի իլէ եիւպիւնիւ էօրթէրէք ապլամայա պաշլատը, պարօն տախի մադմունանէ.

— Մարքի, պիւրմիսինիզ, մարքի Կաճթրան Տրլաս, ձէնէրալ Տրլաս որ Լոյնէնիլի սիզին իչին գաթլ իթաի, տէտի.

— (Ա.գիմ պիր հէյէճան իլէ տօղրուլարագ.) Ալլահ աչգընա առ՛ւս.

— Վէ երինէ սիզին իչին տիր փի չըվարիյէ Տաոթի, պաշալըղընըզը տիւչարը Նուղուլ իտէրէք մէֆթինէ սէզէզ օլտու... չինքի մարքի որ Մօնթէֆիօրի, եէկէնի ճէնէրալըն վէֆաթը իտապէրինի ալտըղը զէմանի իզտիհամ ֆիքրինէ տիւշմիշ իտի, պիլիրսինիզ ա՛.

Ղու սէօղլէր Լմմինուէլի պիւթիւն պիւթիւն տիւչիւրտու. զէմանը միւճադաթըն եադիյաշտրղընը անլայարագ, ալէթը գաթլի կէօրտիւյի զէմանի իսթիրհամէ թէաատի իտէն միւճրիմլէր կիսի, աֆվ տիլէմէքտէն պաշղա պիր չարէ կէօրէմէյէրէք.

— Լվվէթ, միւճրիմ իտիմ, էն միւտհիշ միւճադաթէ միւթահագ իտիմ. ֆագաթ ալթը սէնէտէն պէրի տիր նաատիմ վէ բէչինանի օլմուշ, թէպտիլի ախլագ իթմիշ իտիմ, տէյտու մըրըլտանտը.

— (Թահգիրամիզ պիր թաւը իլէ.) Հայատ սէնատ, տօսթում ունուտուէյօրտունըզ. տատնա տիւն պաննա գաթան պիր ըղթըրապը վիճանանի հըտա իթմէտիյինիզի, քէնտինիզի ճիհանըն էն պահտըտարը տատա իլէտիյինիզի սէօյլէմէտինի՞զ մի իտի.

— (Բէբէլէյէրէք.) Լվվէթ.

— Պինաէն ալէյհ նէտատէթտէն պահա իթմէյինիզ.

— Ֆագաթ պէնի մահվ իտէր իչէն զէվճէմ, էվվատարըմը պիզայրի հագ մահվ իտէճէյինիզի տիւչինմէյօրմուտունըզ...

Մաժէօր իլէ պարօն պիր հարաքէթ իթտիլէր. պու հարաքէթտէն «Պունա պիզ տէ ածըյօրուզ տատա, պաշղա տիւրլիւ միւմքին տէյիվ տիր» մանատը անլաշըլըյօր իտի. Լմմինուէլ պէօյուք պիր քէտէր իլէ սէօղունէ տէվամ իտէրէք.

— Բէք էյի, պու մէքթուպը զէվճէմ կէօտթէրին, հէր չէյի իտապէր վէրին, այագլարընա գապանարագ ափվընը թապլէպ իտէրիմ. օ ալիճէնապ օլտուղու կիսի պէնի ափվ իտէր. չինքի եէտի սէնէտէն պէրի նատուա տայիրէօնտէ, ֆամիլեա պատատը օլարագ իմրարը հայաթ իլէ օ ատէմլէր իլէ գաթի մինատսիպէթ իյլէտիմ... տէտի.

— (Կիւլմէյէ պաշլայարագ.) Մարքի, քէնտինիզի մատամ Ֆըլարընը այագլարընա ապարագ պէօյլէ պիր հարաքէթ իճրա իմմէզատէն էվվէլ – չինքի պու հարաքէթինիզտէն պիր ֆայտատ հասըլ օլմայաճագ տըր. չինքի միւսիւ տը վէրընին գանը՝ տէթթը զալիմանէնիզ իւղերինտէ տիր – միւճադաթընըզըն նէ հօլտա օլաճաղընը խապէր ալմայը պէքլէյինիզ, պէլքի սիզին իչին իճթիհատ իտիլէն տուրէթը միւճադաթ, պու հարաքէթինիզտէն տահա աղ միւտհիշ օլաճագ տըր.

— Պէքլէ տէյօրտունըզ, միւճադաթըմընն նէ՞ օլաճաղընը պիլի՞յօրմուսունըզ.

— Խա՛յր.

— (Մաժէօրը կէօսթէրէրէք.) Ֆագաթ պու ատէմ պիլիր...

Մաժէօր. – Խա՛յր.

Մարքի. – (Մէրգումանէ պագարագ.) Հէր իքինիզտէ պէնիմ միւճադաթըմընն նէ օլաճաղընը պիլմէյօրտունըզ, էօյլէ իսէ քիմի՞ն նամընա հարաքէթ իտիյօրսունըզ.

Մաժէօր իլէ պարօն սիւքիւթ իթտիլէր, օ անտէ սաղնըն պիր թարաֆընտա վագը օլան գարու աչըլարագ, սիյահլար կիյինմիշ պիր գատընըն, ադըր ադըր քէնտիսինէ տօղրու կէլտիլի, վէ պիր թաւըր պարիտանէ իլէ ևիւղիւնէ պագադընըն կէօրէրէք գօրգմագա պաշլատը. մարքինին գալպինատէ պիր հայրէթի ֆէվգէլատէ հուտուդ կէլտի. մաժէօր իլէ Մօրտիյօ էֆէնտիրէք սաղնատան չըգարըլար.

Լմմինուէլ, պիր տէհշէթը ֆէվգէլատէ իլէ մէգարսըէյ պագըյօր իտի. մէրգումէ կէնճ բէք զիյատէ կիւղել իտի, վէ սիյմասընտա կէօրիւնէն էաէրը ֆէլաքէթինէ բագմէն, սօղուգ տուտագլարը իւզերինտէ տէհշէթամիզ պիր թէպէսիմ

կէօրիւնիւյօր իտի . պու թէպէասիւմ մարքիյի թիր թիր թիթ-
բէթտի . մուամաիլէյհա թէհտիտանէ սաբէթտէ .

— Ա՛, պու սաէմիլէրին քիմին նամընա հարաքէթ իթ-
թիքլէրինի սօրտուընըզ սէյի՞լ մի , սէյու սօրտու ,

— (Բէբէլէյհէրէք .) Էվվէթ ,

— (Գարիտանէ .) Գէնիմ նամըմա ,

— Սիզ քի՞մսինիզ ,

— Նէնինիզէ՞ լազըմ, սիզի թէէմիպէ սէլահիյէթի օլան
պիր գատընըմ,

— Սի՞զ մի ,

— Էվվէթ պէն ,

— Սի՛զ, ֆագաթ պէն սիզէ նէ՞ եափարըմ, չիմսիյէ գա-
տար սիզի գաթան կէօրմէմիշ իտիմ մատամ,

— Գէնտէ սիզի կէօրմէտիմ,

— Օ հալտէ՞ . . .

— Միւսիւ լը մարքի , պէն գըլըճ արգատաչլարը ճէմի-
յէթը միւտհիշէնինի էօլտիւրտիւքլէրի պիր սաէմ իչին , հա
լա մաթէմ չէքէյօրում, աղլայօրում,

— (Թիթրէյհէրէք .) Ֆագաթ սիզ քի՞մսինիզ ,

— Պանա մարքիզ կօնթրան Տըլսաի տէրլէր ,

Էմմանուէլինն պու սէօզիս իչիթտիյինտէ, չըդարտըդը պիր
սէտայի տէհչէթֆէզայէ , սիյահ էլտիվէնլի գատըն միւսթահ-
գիյանէ վէ ատը պիր գահգահա իլէ ճէվապ վէրտի . պատէ-
հու քէլտիմ ադաղ իտէրէք .

—Ա՛, միւսիւ Շալամիզել, չիմսի պէնիմ նէ՞ հագդ իլէ
չիմսիյէ գատար տէրէճէյի քէմալտէ պուլունան սաատէ-
թինիզէ հիւճիւմ իթմէյէ ճէսարէթ իթտիխիմի անլատընըզ
զանն իտէրիմ . . . տէմի ,

Մարքի , երլտըրըմնատն վուրուլմուշ կիպի պիտէն պիրէ
եէրէ երդըլարագ վէ մատամըն այագլարընա տօղրու սիւրիւ-
նէրէք .

— Մէրհամէթ , մէրհամէթ , տէյու հայդըրտը ,

— (Ատը պիր թէլաֆֆուզ իլէ .) Խայր , պէն մէրհամէթ

իթմէմ, գըլըճ արգատաչլարը , սէզտավարը մէրհամէթ տէյիլ
տիր . Ֆագաթ սիզի էօլտիւրմէքտէն մուգատտէմ թէէտի-
պինիզին սաբէթթինի թէպտիլ իթմէք իտիմ . (Զայիմանէ
պիր թէպէասիւմ իլէ Էմմանուէլէ պագարագ) Մարքի , սիզ
եիւզպաշը Լամպէնն վէ չըվալիյէ Տասթի կիպի էօլմէյէճէք-
սինիզ . . . խայր , սիզէ պաչգա տիւրլիւ պիր միւճադաթ
հազըր իթտիմ .

Էմմանուէլին խէվճ ու տէհչէթի սօն տէրէճէյէ վասըլ
օլմուշ իտի . մուամաիլէյհա իտէ սէօզինէ տէվամ իտէրէք .

— Սիզ պէրհայաթի գալաճադաբնըզ մարքի , ֆագաթ
մէյթի եէրինէ կէչէճէքսինիզ, զէվճէնիզ վէ չօճուգլարընըզ
սիզին իչի՛ն մաթէմ թուխաճագլար տըր , տէտի ,

Մարքիզ կօնթրան Տըլսաի , եանի սիւրահ էլտիվէնլի գա-
տըն , պու սէօզլէրի պիթիրտիյի սըրատա , գարուշըն էօնիւն-
տէ պիր արապա կիւրիւլթիւսիւ իչիտիլտի ,

17

Գարուշըն էօնիւնտէ տուրան պու արապա , պիր աղ էվ-
վէլ մատամ մարքիզի Բանթիյէր սօգաղընատն ալըպ միւսիւ
լը Բրէնա սօգաղընա վէ օրատան տա թէքրար գօնագընա կէօ-
թիւրէն արապա իտի ,

Գու արապանըն սէտատընը իչիտիր իչիթմէզ , մարքի ,
զէվճէսինին կէլտիյինէ զահիպ օլարագ մէյնուն օլմուշ իտի .
զէվճինին , տէօքիւլէն գանընըն հիսատընը սօրմագտա օլան
սիյահ էլտիվէնլի գատընա գարշը , Էմմանուէլ պիր աղ քէս-
պը ճէսարէթի իտէրէք .

— Իչիթէ չիմսի զէվճէմին տիզէրինէ գարանտարագ էվ-
լատլարըմը գուճաղըմա ալըպ օ մէլէքլէր իլէ քէնտիմի սի-
բէրէ ալաճաղըմ, պէլքի պու իւչ մաղլումէ՝ հիսատէթլի տիւշ-
մէնլէրիմին գալպինի եուամուշատտաճագլար տըր , տէտի . ֆա-

գաթի մարքի եանըլըյօր խոի . արագագաան էնէն Օգիթավ ար Ր . . . խոի . մարքի մէրգուզը եալընըզ կէօրսիւնառէ , քէագ իթաոիլի ճէադէթին եէնիառէն մահվ օլառագնը հըլա իթաոի . սիյահ էլոիվէնլի գաառն , չիառէթլէ մուհամիլէյհին էլինառէն թուքաուգ ագաճնա կիլոսիլի գաբառնըն եանըճնա կէօքիւրէրէք , պիր սէառայի ամիրանէ իլէ .

— Տինլէյին , էկէր եաշամագ իսթէրսէնիզ սէս չըգարմայընըզ . . . ոէոի ,

Օ ղէմանն էհմանուէլ իթթիհաոլինառէքի օառանըն գաբուար աչըլաըգընը , պառէհու պիր այագ սէսինի , վէ պիր ագ սօնրա Օգիթավ ար Ր . . . նինն սէօյլէոիյի շու սէօղլէրի իչիթաի .

— Գօնառար սօգիթօր , պէօյլէ սիւրաթլա նէղաոինիզ ավառէթի իթաոիյհառէն սօղայը աֆվ իսէրսինիզ , չիռնքի պիր ֆէլաքէթը միւահիշ . . .

Մաժէօր . – (Հայրէթի իպրաագ իսէրէք .) Պիր ֆէլաքէթ մի .

Էհմանուէլ , օ անառ ագ գալաը հայգըրաճագ իոի . ֆառգաթի սիյահ էլոիվէնլի , գաառն էլի իլէ մէրգուզըն ագղընը թուքաբագ .

— Սո՛ւս սէֆիլ հէրիֆ սո՛ւս , ոէոի ,

Տօգիթօրըն սէառասը . – Նէ՞ կիպի պիր ֆէլաքէթ միւսիւ ,

— Մառամ մարքիզ առլի կիպի տիր ,

— Պիչարէ գաառն ,

Էհմանուէլ պագըրմագ իւղրէ պիր հարաքէթ իթաոի , ֆառգաթի սիյահ էլոիվէնլի գաառն թէքրար .

— Սո՛ւս ոէ յօրամ , ոէ յէրէք մէն իթաոի .

Տօգիթօրըն սէառասը . – Պիչարէ գաառնճըղագ , զէվճինին հալինառէն բէք գիյառէ մուհթէհէմ օրմուշ օլմալը տըր ,

— Խայր օ ոէ յիլ . . . քէրիմէլէրի . . .

Գու «քէրիմէլէրի» քէլիմէոի իւղէրինէ մարքի , սիյահ էլոիվէնլի գաառնը պիր թառաֆա իթթէրէք , ագաթէ տօգիթօր իլէ Օգիթավն պուլունառագ օառայա ագըլմագ արզուսի իլէ չագալանառ , ֆառգաթի մառամ Տըլաոի (սիյահ էլոիվէնլի գաառնը պիր թառաֆա իթթէրէք , ագաթէ տօգիթօր իլէ Օգիթավն պուլունառագ օառայա ագըլմագ արզուսի իլէ չագալանառ , ֆառգաթի մառամ Տըլաոի (սիյահ էլոիվէնլի գաառն) գօլլարընը էհմանուէլին պօյնունա ագըլայ չիառէթլէ սըգարագ .

— Սո՛ւս , էօղաա քէրիմէլէրինիզ մահվ օլուր , ոէոի ,

Գու թէհօիա պիչարէ բէառերի ոօնառուբառուղնառան թիյլէրի իւրքէմիզ վէ նէֆէոի քէսիլմիշ օլառուղու հալառ ոինէլմէյէ պաչլամըշ իոի . . .

Տօգիթօրըն սէառասը . – Է՛յ գըղաըրնա նէ՞ օլառու ,

— Դայպ օլմուչլար ,

— Նէ՞ սէօյլէյօրառընըզ ,

— Էվվէլի էրիսառէ սըրզաֆի իոիլմիշ . . .

— Յաղաֆի նէ՞ վագըֆի . . . Նէրէ՞առէ . . . Նաա՞սըլ , ոէ՛լի մի օլառունըզ միւսիւ ,

— Է յվահ միւսիւ տօգիթօր առլի ոէ յիլմի , պէն պիր գաչառաֆի մուգառառէմ մարքիզի ալըզ Միւսիւ լը Իրլէնա տօգառընա կէմիրմիշիմ էռնառէ գօնագա պիր գաառն կէլէրէք . . . չօճուգլարընը իսթէյէն մառամ մարքիզ թառաֆընառան կէօնառէրիլմիշլինի պէյառն իթմիշ . Մէզպուրէնին պէրառէր կէմիրմիշ օլառուղու արաագայա չօճուգլար առառըլարը իլէ պէրառէր բառիսի օլմուչլար , օ ղէմանառէն պիրի նէրէոէ օլառուգլարը մարիմ ոէ յիլ տիր .

Գու տօն սէօղլէր էհմանուէլ իչին պիր եըլառըրըմ տառպէոի կիպի չիառէթլի պիր թէէոիր իռնա իլէէոիյի , սիյահ էլոիվէնլի գաառն սիւքիթ իթմէոի իչին արմըգ էմր վէրմէյէ լուզում կէօրմէոի , չիռնքի մարքի օլառուղու եէրառէ չէօբէրէք կէօղլէրինի կէօյէ գալառըրառը . Նէ պիր հարաքէթէ վէ նէառէ պիր սէօզ սէօյլէմէյէ միւգթէոիր իոի .

Տօգիթօրըն սէառասը . – Գու գաառն նաա՞սըլ իմիշ ,

— Սիյահ էլպիռէլի , եառըճնա պիր գաառն ,

— Անլառամ օ տըր . . .

— Ֆի՞մ .

— Չօճուգ խըրտըզը ,

Օգիթավ ար Ր . . . պիր քէրրէ հայգըրառը , ագաթէ տօգիթօր , եառնի Մաժէօր սէօղլունէ տէվամ իսէրէք .

— Մխա՛խ, զայդ խոհեմ՛ք պիր ասգըդա պիլէ եօգ տըր, չինքի պու գաղըն, նարըն օլմազսան էվվել Բարիզի թէրք խոէր. մէզպուրէ չօճուգլար սըրդամ՛ա վէյհանընսան թէպասխա իթմէ՛ք մադասաընա միւսյմէնի օլարագ թէչէ՛ք քիւ իթմիշ պիր ճէմիյէթը միւտհիշ՛էյ մէնսուպ տըր. պու զալիմ իթմիշ պիր ճէմիյէթը միւտհիշ՛էյ մէնսուպ տըր. պու զալիմ աստէլէր սըրդամ իթթիխըլէրի չօճուգլարը Ամմանեայա, Ա-վըտրիայա, Գօհէմիյայա, վէ պաղէն ատ Սպանեայա կէօթիւրիւլէր.

— Նէ՞ իչին, պունսան մադասալարը նէ՞ տիր.

— Չօճուգլարըն ֆամիլիասարընսան ճէսիմ պիր մէզհաղ ալարագ խաոէ իթմէ՛ք իչին, ֆագաթ հայաէ պէրապէր կիտէլիմ... գօշալըմ... պէլճի հէնուզ վագըթ կէչմէմիշ տիր...

Օգթայ չաշըրմըշ օլաուղու հալաէ տօգթօր իլէ պէրաբէր ադիմէթ իթտի. Լամմանուէլին օ անսաէ ևէրինաէն ֆըրլայարագ գաբուլը գըրուզ էօթէ՛քի օտայա ալթալամամսանը սէպէպ, սիյահ էլտիվէնի գաղընըն՝ գուլաղընա էյիլէրէ՛ք «Բէնսինէ կէլ, էկէր ևէրինաէն գըմըլտանըը, սէսինի չըգարըը խէն, էվլատլարընըն մահվ օլաճաղընը էյիճէ պիլ» տէմէսի խոէ.

Մադրի պիր հէյճէլ կիպի հարաքէթսիզ վէ ասքիթ գալտը. օ զէնան սիյահ էլտիվէնի գաղըն միւէսսիր վէ խոթիխզաքհարանէ պիր գահգահա իլէ.

— Կէօրսինի՛ւզ մի մադրի, պանա խրտմէթ խոէնլէր րօլարընը նէ գաղար կիւզել իճրա խոխյօրլար. չօճուգլարըն նէրէ՛սէ օլաուգլարընը րէ՛ք կիւզել պիլճէն սանոթ տօգթօրունըզ, տօսթունըզ Օգթայը՛ չօճուգլարըն օլմազտըգլարը ևէրլէրսէ տօլաչարըմազա կէօթխոխաս, տէմի.

Մէզպուրէնին պու սէօզլէրի լամմանուէլին հալինի թազևէր իթտի, տիւչկիւն վէ ճան չէ՛քիչյօր կիպի պիր հալաէ պուլունան մադրի, պիրտէն պիրէ տօզրուլարագ կէօգէրինաէն աթէչի հիսաէթի վէ ազգընսան քէօրիւքլէր ադըլարագ.

— Ա՛, սիզ չօճուգլարըն նէրէ՛սէ օլաուգլարընը հիչյօր-

սունըզ հա՛, վէ պանա խրտար իթմէ՛յէ ճէսարէթի խոխյօրսունըզ քի... տէմէ՛քսէ խրէն, մէզպուրէ սիւքհունէթի հալի խլէ.

— Փէնսինէ տըգդամ էթի մադրի, պանա հիւրմէթսէ գուսուր խոխյօրսունըզ, հալ պու քի էլիսնէ օլան ըէհինլէրի ունուտուչօ՛րմուսընըզ, տէմի.

Մադրինին հիսաէթի տէրհալ զայիլ օլաուս, տիզ իւզերինէ կէլէրէ՛ք միւսթէրհիսանէ էլլէրինի գաւուշտուրտը, մէրգամ՛ էվլատլարընսան այրըլմըշ օլան վալիտէ՛յի, վալիտէլերինսէն թէֆիրիգ խոխլմիշ չօճուգլարը սիւչհունէրէ՛ք քէնսինի ունութտուս. մուզթաբսանէ վէ քէսի՛ք քէսի՛ք պիր սէսա խլէ.

— Ա՛հ մաասամ, պէնի էօլսիւրին... միւսաֆսա եօլը պիր հարաքէթսէ... պիր սէօզսէ պուլունմամ... հէր նէ էմր խաէրսէնիզ... տէրհալ իթտաթ խլէրիմ... ֆագաթ չօճուգլարըմը՝ պիչարէ վալիտէլերինէ խաէ խոին... տէտի.

— Օ սիզին էլինիզսէ տիր... մադրի.

— Ա՛հ, սէօյլէյինիզ մաասամ... էմր խոնիզ...

— Օ հալսէ պէնի տինլէ, էկէր պանա պիլա իթթիրազ իթտաթ իթմէզ իսէնիզ, գաթան չօճուգլարընըզը կէօրմէյէճէ՛ք, վէ ֆագաթ զէվճէնիզին ևանընա խաէ օլունաճագտընըզ, մաասամ մադրիզ՝ սիզին պիր գաթիլ օլաուղունուզը, գաթէլ իթտիյինիզ աստէլէրին ինթիգամընը սախլէ սայ խոէնլէր թատաֆրընսան էվլատլարընըն՝ ազուզը մուհասէթինսէն գօբարըլսա ալընսըզընը պիլէրէ՛ք, սիզէ իչրան վէ աստավլէթ խսէճէ՛ք տիր... (Միւտհիշ պիր թէպէսսիմ իլէ սէօզինսէ տէվամ խաէրէ՛ք) կէօրիւյօ՛րմուսընըզ մադրի, խանէնիզսէ զէվճէնիզ իլէ ևալընըզ օլարագ կէչիրճէէյինիզ քէսէրնաք հայաթը անլայօ՛րմուսընըզ. լաէնգաթի իթտաթ իչինէրէ՛ք էրէ պագաճաղընըզը չինսինէն կէօրիւյօ՛րմուսընըզ, գիրա էվլատլարընըզ ադիրգ օրսայա կիտէմէ՛յէճէ՛քլէր, չինքի անլէրի պիր տահա կէօրէմէ՛յէճէ՛քսինիզ...

— (Մրրրլատնատրագ .) Ա՛հ , ճանրմը ալ . . . ֆագաթ էվլատլարըմը պանա իատէ իլլէ . . .

— Սանա՛ , իայր , ֆագաթ զէվճէնիզէ , չվվէթ . էկէր բաղը օլուբանըզ , զէվճէնիզ իլէ էվլատլարընըզ սիզին իչին աղլայաճագլար վէ մանէէմ իատէճէքլէր տիր . խաթըրընիզի մուգաատէս օլարագ եատ իատէճէքլէր տիր ,

— Ա՛, անլատըմ , ինթիհար իթմէքլիյիմի խաթէ յօրսունըզ . . .

— Պէլքի ,

— (Եէյիս իլէ .) ֆագաթ ասն տէֆա օլարագ զէվճէմի վէ էվլատլարըմը կէօրէպիլէճէ՞քմի յիմ ,

— Խա՛յր , ինթիխապ իսին , զէվճէնիզին եանընա ատաէթ իատէրէք , գաթան էվլատլարընըզը կէօրմէյէրէք եաշամանընըզ՞ մը իսթէրսինիզ . օ հալտէ մատամ մտըրիզ՝ միւսիւ որ վէրնին գաթիլլէրինատէն պիրի օլսուզունուզը եարըն խապէր ալաճագ որը ,

— (Բէնատ քէնտինի զայպ իատէրէք .) Եօ՛գ , եօ՛գ . . .

— Իյիլէ իսէ իթատաթ էթ . . .

— Եա՛ Րապպիմ , նէ՞ եարմագ լազըմ որը ,

Սկյառ էլտիվէնլի գատըն չըմինէյէ թէգարրուզ իատէրէք չանըն գօրտօնունը չէքտի . օ էնատաէ կիճէ օլմուշ վէ էթրաֆը գարանլըգ իսթիլա իթմիշ իտի , տէրհալ պիր գաբու աչըլարագ էլինաէ պիր չէմիատան իլէ պարօն որ Մօրտիյօ իչէրի կիրտի ,

Սկյառ էլտիվէնլի գատըն . – Մարքի , վասիյէթնամէնիզի եաղարընը՞զ մը ,

— Իվվէթ մատամ ,

— Բէք կիւզէլ , եօյլէ օլմատա իտի պուրատատա եաղարագ թարիխինի էսկի վագ իտէր իսինիզ , ատնրա քէտաղըտարընըզըն արատընատա պուլունուր իտի , չիմտի չուրայա օթուրարագ սէօյլէյէճէքլէրիմի եաղընըզ . . .

Մէղպուրք էլի իլէ իւզէրինաէ եազը թագըմը պուլունան պիր մատայը կէօսթէրիյօր իտի . Իմմանուէլ գալէմի ալարագ պէքլէտի , սկյառ էլտիվէնլի գատըն ատախ պէր վէճհը աթի սէօգլէրի սէօյլէտի .

«Պու կիւն ագշամըն ատաթ ընընատա եաթագըմա կիրմէք իւղրէ իքէն , պարօն որ Մօրտիյօնըն իատյալինի կէօրտիւմ , քէֆինի աչըպ եիւգիւնէ պագատրըմը քէնտիսինէ պիր թահքիր ատտ իլէտիլինատէն պահս իլէ պէնի թէագըպ իտիյօր իտի . պարօն , արգատը որրա ագիմէթ իթմէքլիյիմի իշարբէթ իթտի . թէագըպ իտիյօրսում , պէնի նէրէյէ կէօթիւրիւյօր , պիրմէմ . . . ֆագաթ մէվթատէքի դուվվէյի ճագիպէ զայրի գապիլի մուգավէմէթ օլուպ , պէրհայաթ օլանըսր պէյհուտէ եէրէ միւճատէէ վէ միւտաֆատյէ չալըշըյօրսըր ,

խմգա

Մարֆի Շաւլամպէյ տը Ֆրյար Մօնթէքօր

Մարքի պու վասիյէթնամէյի բէք զարիպ կէօրտիւյինատէն թէրէտտիւտ իլէյօր իտի . սկյառ էլտիվէնլի գատըն մէրգումըն պու հալի իւզէրինէ .

— Եաղընըզ միւսիւ , քէնտիսինի թէլէֆ իտէճէք օլան պիր տիվանէ , ագիլանէ պիր վասիյէթնամէ եազմագ , անլայօրսունըզ ա՛ , տէտի ,

— Պէն քէնտիմի թէլէ՞ֆ մի իտէճէյիմ՝

— Նէնիպէ լազըմ , եազընըզ տէյօրում՝

Իմմանուէլ պալատէքի սէօգլէրի եազըպ իմգա իթտի , օ զէման սկյառ էլտիվէնլի գատըն պարօն որ Մօրտիյօյա խիթապէն .

— Պիր ալթա պինէրէք մալիումիզ օլան մահալէ գօչունըզ , չօճուգլարը վալիտէյներինին նէզտինէ կէօթիւրսինէյէր , տէմէտի իլէ , պարօն էյիլէրէք չէքիլտի . մէզպուրէ սէօգիւնէ տէվամ իլէ .

— Տօգթօր , սիզի պիր հալի սիւքիւնէթտէ պըրագտը , հալինիզին , քէնտիսինէ պիր իթիմատըզըզ կէօրմէյէրմէյէ ճիհէթէյէ , սիզի մուհաֆազայա մէմուր օլանլարա ֆէվգէլատէ տըզգաթ իթմէյէրինի թէնպիհ իթմէյէրէք տըշարըյա չըգ-

ար , օ ֆըրսաթաան խմիխֆատէ իլէ օտատան չըգտընըզ . ասգագ գարուար արալըգ գալըշ իտի , օրատան ախվիշէրէք վէ շարգանըզը գալարըրըմըն իւղէրինէ պըրագարագ , խանէնին էօնիւնատէն ճէրիյան իտէն Ա՛Ն նէհրինէ ամլատընըզ , նէ տէմէք իտիէտիյիմի անլայօ՛ռատընըզ ա՛ :

Մարգի պաշտան այագա գատար թիթրէյէրէք .

— Էօլէճէ՛ քմիյիմ , տէտի ,

Սիյահ էլտիվէնլի գատըն թէքրար չանը չէքտի , օ անտէ մարգինին Մուսա լը Բրէնա ասգագընատա կէօրտիւյի , վէ Մաժէօրին «խրամէթ քեարլարըմ ատը» տէտիյի իրի ատէմ , ումուզլարընատա պիր չարշաֆա ատըլը զարխպ չէքիւլի պիր շէյ օլատուղու հալտէ իշէրի կիւրտիւէր . մէգպուրէնին պիր իշարէթի իւղէրինէ օ շէյի նէրէ վազ իտատիւէր . պատէհու սիյահ էլտիվէնլի գատըն մէրգումանէ .

— ձիւմլէտի հազը՛ր մը , տէյու ասլատու ,

— Էվվէթ մատամ ,

— Բօսթա արապատը . . .

— Նիւզ մէթրօ իլէրիտէ պէքլէյօր ,

— Բէք կիւզէլ , տյընըզ ,

Գու էմի իւղէրինէ մէրգումանի կէթիրտիքլէրի շէյի աշատըլար , մարգի ասն տէրէճէ կիւրիֆիատը խէվֆ ու տէհշէթ օ-լարագ պիր ատըմ կէրի չէքիլտի , պու շէյ ճանըզ պիր ճէսէտա իտի ,

18

Մարգի Մանթէֆֆօրինին էօնիւնատ պուլունան ճէսէտին մէնգաբէտի բէք գօրգունճ իտի . գարիհնիմիզին էվէլ էմիրտէ զանն իտէճէքլէրի կիտի ատաղըմայա պաշլամըշ օլմատընատան օլմայըգ , նիւղու չիւրին վէ թանընմազ իտի . վիճուտին հէր ճիհէթի նէնի օլատուղունը կէօսթէրիր պիր սուրէթտէ նում-

շագ օլատուղու հալտէ , ատատագլարը բարչալանմըշ , պուրնը գօրմուշ վէ նիւգիհնին գրամը ազամընը գաֆա քէմիյինէ գատար իրի պիր ճէրիհա սէթը իթմէքտէ պուլունմուշ իտի . պու հալէ նազար իտէնլէր , մէրգումըն նիւքտէք պիր նէրտէն տիւշմիւշ օլատուղունա զահիպ օլուրլար իտի . կէօղլէրի միատհիշ սուրէթտէ այըգ օլուպ , բէք միատագրգանէ մուայէնէլէրտէն ասնրա պիլէ , պու ատէմին ասըլ չէհրէմինին նատըլ օլատուղու պիլինմէզ պիր տէրէճէտէ իտի ,

Սաչլարը թըպգը էմմանուէլին սաչլարը կիսպի այըգ քէսթանէ բէնգինտէ իտի . էմմանուէլ ճէսէտը մէգքիւրի պիր նէվ հալի վահշէթ վէ ազազ իլէ թէմտաշա իլլէր էրէն , սիյահ էլտիվէնլի գատըն պիր միատէթ սիւքիւթ իթտիքտէն ասնրա , քէլամէ ազազ իլէ .

— Իչթէ պու ատէմ պու կիւն սագահլէյին պօղուլմուշ տըր , մէրգում վիգթօր Գարպիյէ նամը ալթընատա եազընըրգլա մէչղուլ , Գլընթգատէ տօղմուշ , թախմինէն օթուզ ալթը եաշընատա պիր պիչարէ տիր . սիրին սիննինիզ տէ օ գատար տէյի՛լ մի մարգի , տէտի ,

— (Սուալի անլամայատագ .) Էվվէթ մատամ ,

— Գու սագահ նէհրէ տիւչէրէք պօղուլմուշ տըր . պու ճէսէտի , նէհրագէն չըգարմըշ օլան պալըգճըլարատան սաթընալտըմ , պատէհու խանէսինէտ պուլունատուղունուզ ատէմ , ղայէթ մահիր պիր քիմէակիր օլատուղունատան , անընն չէհրէսինի կէօրտիւյինիզ չու գօրգունճ հալէ գօյատու . . .

— Ֆագաթ պունլարը պանա նէ՛ իչին սէօյլէյօրսունըզ ,

— (Մուսթահզիյանէ կիւլէրէք .) Ա՛, հէնուզ անլայսամատընը՛զ մը ,

— Խա՛յր ,

— Վիկթօր Գարպիյէ թէմիյէ օլունան վէ ղայագսէթինտէն միթէէսիր օլաճագ քիմսէի պուլունմայան պու ատէմէ , բարլագ պիր ճէնտզէ ալայը եարըլաճագ տըր ,

Մարգի թիթրէյօր իտի , սիյահ էլտիվէնլի գատընն սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Մխքէմմէլ պիր ճէնապէ ալայը թէշքիլ օլունաճագ , աոլիյէ վէ խարիճիյէ հէյէթլէրի գապրինէ գառար բէգճագ խոէճէքլէր տիր , վէ Բէրլաշէզ մէզարիսթանընտա մէրգում իչին պիր միւզէյէն վէ միւնթազամ մէզար ինչա օլունարագ իւզէրինէ շու խալաթ եաղըլաճագ տըր , ոէտի ։

« Լմմանուէլ Եալամպէլ , մարքի տը Ֆըլար Մօնթէճօրի *** տայիրէ մէզուսը օլան զաթ եաթըյօր . օթուզ եէտի եաչընտա վէճաթ իթմիշ տիր ։ »

Լմմանուէլ պիր քէրրէ հայդըրտը , մէզպուրէ իսէ կիւլէրէք .

— Ա՛, անլատընըզ , մարքի տէյի՞լ մի , չիմոի անլատընըզ , իչթէ անըն իչին պու ճէսաին չէհրէմի պու հալէ գօնուլտու , չիմոի թէքրար նէհրէ աթըլարագ իչի կիւն սօնրա մէյտանէ չըգարըլաճագ տըր , ոէմէտի իւզէրինէ , Լմմանուէլ թիթրէյէրէք .

— Ֆագաթ պու աոէմին պէն օլտուղումը քիմ պէյանէ ճէսարէթի իսէճէք տիր , ոէտի ։

— Էլպիսէնիզ , միւճէվհէրաթընըզ , մէքթուպ վէ գարթլարընըզը միւհթէվի օլարագ ճէպինիզտէ պուլունան չըզտան . . .

Մարքինին պիր հալի բէրիչանիյէ տիւշտիւյիւ շու զէմանտէ , սկյահ էլտիվէնլի գառըն ճէնապէյի կէթիխմիշ օլան իչի շահատա պիր իշարէթի իսէրէք գարուլը աչըպ զայպ օլտու . մէրգումանն , ոէրհալ Լմմանուէլի եաղալայարագ չըրչըպլագ սօյտուլար , իչի տագըգտա սօնրա մարքի տը Ֆըլար Մօնթէճօրի , պիչարէ Վիկթօր Գարպիյէնին ճէսէտի կիպի չըպլագ պուլունույօր իսի . օ զէմանն մէրգումանընտէն պիրի պիր տօլագ աչարագ պիր թագըմ էլպիսէ վէ չամաչըր չըգարըպ մարքիյէ վէրէրէք .

— Կիյինինիզ , տէտի ։

Ալարդը էմրէ իթտաթ իսէն մարքի պիր ագ սօնրա պիր եօլճը էլպիսէյինի կիյինմիշ պուլունտու , պու էլպիսէ պիր թիւճճար գըյաֆէթի իսի . օ սրբատա խըտմէթքէարլարտան պիրիսէ մարքինին էլպիսէյինի մաղրուգ ճէսէտին իւզէրինէ կիյտիրիյօր իսի . մէրգում՝ Լմմանուէլէ եագլաչարագ բարմաղընտաքի եիւզիւյիւ չըգարտը . մէզքիւր եիւզիւք տախի էլպիսէյի կիպի Վիկթօր Գարպիյէնին ճէսէտը պիրուճընա ինթիգալ իսէճէք իսի . պու մարքինին իզտիվաճընտաքի եիւզիւկիւ օլտուղունտան , մէ յուտանէ պիր ֆէրեատ սալը վէրտի ։

* * *

Սկյահ էլտիվէնլի գառըն , տաէթի վէճճ իլէ սաքին , միւաթահդի վէ մաղմում օլարագ թէքրար կէօրիւնիւպ .

— Անլատընըզ եա մարքի , Լմմանուէլ Եալամպէլ վէճֆաթ իթմիշ տիր , վէ զէվճէսի իլէ քէրիմէլէրի անըն իչին մաթէմ թութաճագլար տըր , ոէտի ։

— Պէնի նէ՞ եաբմագ իսթէյօրսունըզ ։

— Ճիմոի անլատընըզ ։

Օ սրբատա սօգագ գաբուսընըն այըրըպ գարանտըզը իչիսիլէրէք , պարօն տը Մօրտիյօնըն արաապատան էնտիյի կէօրիւլտիւ ։

Սկյահ էլտիվէնլի գառըն . – Իչթէ վատիմի իչֆա իյլէտիմ , չիմոի կէօրիւրսիւնիւզ ։

Գարօն տը Մօրտիյօ օտայա կիրէրէք .

— Մա՛րքի , քէրիմէլէրինիզ թայէլերի իլէ պէրաապէր պիր արաապատա գօնագա տօղրու սիւրաթլա կիտիյօրլար . պիր գաչ տագըգտայա գառար վալիտէլէրինին նէզտինտէ պուլունաճագլար տըր , ոէտի ։

Գու սէօզլէր , շաչըրմըշ օլան բէտէրին գալպինէ պիր զիյայի տուրուր իլգա իթտիլէր . Ֆագաթ պու հալ չիմչէք կիպի պիր սիւրաթլա կէչէրէք .

— Եա՛ Բաապիմ , պիր տահա կէօրէ՞մէյէճէքմիյիմ , տէյու մըրըլտանտը ։

Սկյահ էլտիվէնլի գառըն սիւքիւթ իթտի ։

Գարօն . – (Մաղմումանէ .) Մարքի , սիզ մահքիւմսինիզ , պէնտէ իչճաալը հիւքմի իճրայէ մէմուրըմ ։

— Սի՞ղ մի ,

— Լվվեթ ,

Սկյահ էլտիվէնլի գաաբն . - (Երմինէնին իւղերինաէքի չըղտանը ալարագ .) Ալընըղ , պու չըղտանաա պէչ նիւղ պին ֆըրանգ իլէ պիր բաապաօրթի վար սըր ,

— Նէ՞րէյէ կիտէճէյիմ ,

— Բաապաօրթունըզտա նաղըլը օլան նամ թահթընտա բահէթլէ հաչամագ իչին պէչ նիւղ պին ֆըրանգ քնաֆի տիր , չիմխուէն սօնրա իամինիղ Շարլ Մարսելէն տիր ,

— Ֆագաթ նէ՞րէյէ կիտէճէյիմ ,

Գարօն . - Հավրա , Սիղի օրտյա իչտալէ մէմուրըմ ,

— Սօնրա ,

— Օրտանան եարըն հարաքէթ իտէճէք օլան Գէլ Ըրօվանտալ նամ աէֆինէյէ րաքիպ օլարագ , Հինախթանա կիտէճէքսինիղ . էկէր զէվճէ վէ էվլատլարընըզըն սիղի ատյիտա թագտիս իլէ տէրխաթըր իթմէլէրինի խոթէրսէնիղ , ավաէթ իթմէմէնիղի թամսիյէ իտէրիմ ,

— (Աչչայարագ .) Նա՛ Բապպիմ . . . զէվճէմ . . . էվլատլարըմ . . .

Մարքի պունը տէյէրէք օլտուղու մահալէ եըղըլըը , մէրգում պիհուշ իտի , սկյահ էլտիվէնլի գաաբն մարքիյի կէօթթէրէրէք .

— Գունը չարըդ բօսթա արապատընա կէօթիւրիւնիւղ , կիճէնին աէրին հավասը թէէսիրի իլէ էլպէթտէ ագը պաչընա կէլիր , տէտի ,

Գարօն . - Ա՛հ մատամ , բէք զիյատէ մէրհամէթսիզտիր նիղ ,

— Միւսի՛ւ , թարիխի հայաթընըզտան պիր սահիֆէսինի ունուտույօրտունըղ , մարքի կօնթրան Տըլսահ , սիւյինինիւն իճրա օլունտուղու կիճէ սկյահ էլտիվէնլի պիր ատէմին նէզաքինէ տուխտուրնի կէօրտիւ . մէրգում՝ մարքիյէ , սիղին՝ ազատընտան պուլունտուղունուղ դաթիլլէր ճէմիյէթի նամընտա սիւյինիւ , ապրատատըը , տօսթլարընը , զէվճէսինի , եանի զէվճէ օլմադտան էվվել տուլ գալան զէվճէսինի թէրք իթմէյի էմր իթտի . . .

Գարօն պատչընը էյտի , սկյահ էլտիվէնլի գաաբն իսէ ատճը աճը կիւլէրէք .

— Անը սէվտիքլէրինտէն պին ֆարսախ մէսաֆէյէ , Հինախթանա իչղամ իտէճէքլէը իտի . ֆագաթ էմրէ իթտաթ իթմէյէրէք կիթմէք իսթէմէյէն ճիհէթլէ , սիղին նամընըզա օլարագ գաթլ իտիլտի . . .

— (Մըրըլտանարագ .) Նա՛ Բապպիմ , պանա տա նէ եօլտա պիր միւճադաթի իչղար իթտինիղ մատամ ,

— Սիղ եարըն Հավրտէն ավաէթ իչլէտիլինիղ վագըթ խատըր ալըրսընըղ ,

Մէզգուրէ պիր իչարէթ իթտի . խըտմէթքէարլար մարքի Լամնանուէլ Շալամզէլ տը Ֆըլար Մանթէֆօրլիյի գուճագլատըլար ,

Սկյահ էլտիվէնլի գաաբն . - Հայտէ կիտինիղ ,

Գարօն , խըտմէթքէարլարըն արգատընտան չըգարագ ատրապայա կիթտի ,

* * *

Լամնանուէլ կէօզլէրինի աչտըղը զէման , քէնտինին սօղուգ վէ եաղմուրը պիր հէվատէ Նօրմանտիյա ճատատէսի իւղերինտէ օիւրաթլա կիտէն պիր բօսթա արապատընըն տէրտունինտէ եաթըրըլմըշ պուլտուղու հալտէ .

— Նէ՞րէտէյիմ , տէտի ,

Ֆագաթ օ անտէ եանընտա սօղուգ վէ մաղմում պիր հալտէ օֆուրմագտա օլան պարօն տը Մօրտիյոլ կէօրմէսի իլէ , հէր շէյի պիրտէն պիրէ տէրխաթըր իչլէտի ,

Գարօն . - Սիղ Հավր եօլու իւղերինտէսինիղ , օրտանան Շարլ Մարսելէն . . . Կալկիւթայա կիտէճէք վէ Բարիղ դպէթաալը , մարքի Լամնանուէլ Շալամզէլ տը Ֆըլար Մանթէֆօրինին , մագրուգէն վէֆաթ իթմիշ օլտուղունը իչտն իտէճէքլէը պիր .

19

Ֆիլհագըգա իրթէսի կիւնիւ Գէլ Բրօվանսալ նամ թիւճճար սէֆինէսի հարաքէթ իտէրէք, էնկինէ այըլտըղը վէ կիւվէրթէ իւղէրինտէ հարաքէթսիզ պիր հալտէ տուրան էմմանուէլին, եավաշ եավաշ կէօզտէն ղայպ օլարագ, տայիրէյի ուֆուգ իւղէրինտէ խաֆիֆ պիր սիս կիպի կէօրինմէքտէ օլան Ֆըրանսա սէվահիլինէ, մէյուսանէ նասալը նազար իթթիխի սըրատա, ագշամ ղազէթալարը գէյրռէքի պէնտի տէրճ իթտիլէր.

«Ղայէթ ղարիպ վէ չիմոխյէ գառար միսլի կէօրիւլմէմիշ պիր վագաա, բօլիթիգա վէ քիւլթիւրա ալէմինտէ պատիյի հայրէթ օլմուշ տըր. Բարիզտէ կէնճ չանըլըտառան վէ մէճլիսի մէպուսան ազասընտան պիրսի օլան մարքի էմմանուէլ Շալամպէլ տը Ֆըլար Մօնթէֆօրի ղայպ օլմուշ տըր. մումախլէյհ տիւնքի կիւն պիրտէն պիրէ գիհնինէ ֆէնալըգ կէթիրմիշ իտի. պու խաթթալըգըն զուհուրինի, ահուպապասընտան պարօն Մօրտիյօ նամ քիմսէնին վէֆաթըննա իննատա խոխլիյօր.

«Մարքի, մէմլէքէթինտէ ֆէվգէլատէ պիր շէօհրէթի սահիպի օլուպ, պիր զէմանտէն պէրի Բարիզտէ Բաշէա մահալլէսինտէ իգամէթ իթմէքտէ օլան Բուսիյալը պիր տօգթօրըն խանէսինէ նագէլ խոխլմիշ իտի.

«Տօգթօր, մարքիի չիֆաբէզիը իթմէյի վատ իթմիշ իտի. ֆագաթ էսերը պէտագախթի օլարագ խաստա, պէքճիլէրին կէօրմէտիքլէրի պիր սըրատա խանէտէն գաչմըշ տըր. նէրէյէ ագիմէթ իյլէտիսի հէնուզ անլաշըլմամըշտըր, ագիմէթինտէ մասանըն իւղէրինէ պըրագմըշ օլտուղու վէ չիւպհէսիզ թէէսիրի ճունուն իլէ եազտըղը վարագատա, պարօն Մօրտիյօնըն խէյալի քէնտիսինէ կէօրիւնէրէք թէագըպ իթմէսինի էմը իյլէտիսի մուհարրէր իմիշ. ֆագաթ ախիրէն Սէն

նէհրի սահիլինտէ պուլունան պիր շապգանըն, մումախլէյհին շապգասը օլտուղունը թանըլտըղընտան, պիչարէնին քէնտիսինի սույա սիթտագ զարգ օլտուղու զանն օլունմագտա տըր. իճրա օլունան միւտագըգանէ թէհարրիյաթտէն հէնուզ պիր նէթիճէ հասըլ օլմամըշ տըր.

* * *

Էրթէսի կիւն մէգքիւբ կազէթալար չու պէնտի տէ եազտըլար.

«Միսիս լը մարքի տը Ֆըլար Մօնթէֆօրինին ճէսէտի Սէն Գլօտ եագընլարընտա նէհրտէ պուլունմուշ տըր.

«Զէհրէսի թանընմագ պիր հալտէ տիր, ֆագաթ էլտիսէլէրի իլէ իւղէրինտէ պուլունան չըզտան, սաաթ, եիւգիւք վէ էմսալի էշեատէն մումախլէյհ օլտուղու պիլինմիշ տիր.

* * *

Նիհայէթ իւլ էմր իլի կիւն սօնրա պիւթիւն Բարիզ գազէթալարընտա աճիտէ սուրէթի մուհարրէր պէնտ օգունտու.

«Մարքի տը Ֆըլար Մօնթէֆօրինին ճէննագէ տուստը պու կիւն, ֆէվգէլատէ միւթանէթան սուրէթտէ Մատլէն քիլիսասընտա իճրա խոխլմիշ տիր.

«Միսիս Ֆըլար անճագ օթուզ իլի եաշլարընտա իտի, մումախլէյհին թէրք իթմիշ օլտուղու պիչարէ զէվճէսի իլէ պէշ եաշընտա իլի ատէտ քէրիմէսի, իյլէ էպէտ միւթէվէֆիա իչին աղլայարագ վէ զէվճ ու բէտբէյբէք պիր նումունէյի խաթթիսալ օլտուղունը տիւշինէրէք, տայիմա խաթըրէսինի թագտիս իտէճէքլէր տիր.

* * *

Գալատէ զիվր օլունան պէնտլէրի օգունմուշ օլան սիյահ էլտիվէնլի գառըն, քէնտի քէնտինէ տէրին պիր ա՛ն չէքէրէք.

— Ա՛հ կօնթրան Տըլասի, էյ եէկեանէ սէվկիլիմ, մաղլուէն գուբսան օլան գաթիլլէրինէ իճրա օլունան ճէնաղէ ալայը կիսպի պիր ալայա, անլէրէ գըրասթ օլունան նուէթգլար կիսպի պիր նուէթգա մալիք օլամասըն... տէտի։

Գալպի չէլիքսէն օլան վէ գաթման մէրհամէթ իթմէյէրէք հիւքմ իտէն մէզպուրէ պու սէօզլէրի, սիյահ էօրթիւ իլէ մէսթուր օլան հէյքէլին գարշըսընտա սէօյլէմիշ իտի. մատամ մարքիզ կօնթրան Տըլասի, մէզքուր հէյքէլին էօրթիւսիւնի աչարագ պիր նէվ ճէսիմ քէտէր իլէ թէմսալա իյլէսիքսէն սօնրա, տիզ իւզէրինէ չէօրէրէք հէօնկիւր հէօնկիւր ազամսայա պաչլատը...

20

Վիկթօր Գարպիյէնին Բէրլաշէզ գապրիսթանընա մարքի տը Ֆըլար Մօնթէֆօրի նամի թահսընտա տէֆն իտիլտիյի կիւնին ագշամը, պարօն տը Մօրտիյօ, Գուվօ մէյտանընտա պիր սէնէ մուգատտէմ Մաժէօր Արլէֆին, սիյահ էլտիվէնլի գատըն իյնի քիրալատըղը վէ տէօչէթտիյի գօնտաղա վատըլ օլտու. սաաթ տօգուզ օլուպ պարօն Մօրտիյօ, Էմմանուէլի Համրա կէօթիւրիւպ ավաէթ իթմիշ վէ հէնուզ ադրապատան էնմիշ իտի։

Գարօն տը Մօրտիյօ, վէֆաթընըն մանթպուաթ թարաֆընտան իլան օլունտուղու կիւնտէն պէրի Բարիզտէ կէօրիւմէմիշ իտի. պունտան պաշգա պարօն՝ չէհրէմինի տէ թէպտիլ իյլէմիշ իտի. օ զէմանա գատար մուհաֆազա իթտիյի ատէթը ադքերի իւզէրինէ թաչրմագտա օլտուղու պըլյեգլարը իլէ սագալընըն պամ թէլինի թէմսամը իլէ թըրաչ իթմիշ, վէ սօլուգ չէհրէմինէ թուպա բէնկի պիր պօյա սիւրմիշ օլտուղունտան, քէնտի քէնտիսինի թանընյամազ պիր հալէ կէլմիշ իտի. պարօն՝ սիյահ էլտիվէնլի գատընըն նէզտինէ իսխատ օլունտու. մէզպուրէ՝ պարօնա պագ ադրադ.

— Նա՞սըլ, տէյտու սօրտու։

— Կիթտի։

— Նէ՞ վագըթ։

— Տիւն էօյլէ վագթը։

— Հալի պիր ազ սիւքիւնէթ քէսպ իթմի՞շ մի իտի։

— Տէլի կիսպի իտի. Հինտիսթան կիւնէշի պու աատմի աղ վագըթտա էօլտիւրթճէք տիր։

Սիյահ էլտիվէնլի գատընը ճէվապ վէրմէտի. օ զէմանի պարօն տը Մօրտիյօ մէզպուրէնին էօճիւնէ կէլիպ մաղմումանէ ֆագաթի տիւշկիւն պիր սէտա իլէ։

— Մատա՛մ, տէսթը ինթիգամընըղտա մուէթի պիր ալէթ օլան պէնտէնիզ նէ՞ օլաճաղըմ, լութֆէն խապէր վէրի՞միսինիզ... տէտի։

— Միւճաղաթընըզ մարքի տը Ֆըլարընքինտէն տահա խաֆիֆ օլաճագ տըր։

Պարօն տը Մօրտիյօ կէնիշ պիր նէֆէս ալտը, սիյահ էլտիվէնլի գատընը սէօզիւնէ տէվամ իլէ։

— Սիզին նէ զէվճէնիզ վէ նէ տէ էվլատընըզ վար. սիզի քիմսէ սէվմէտիյի կիսպի, սիզտէ պիր քիմսէյի սէվմէզսինիզ. պէնտէն ալէյհ հայաթընը գըյմէթի նազարընըզտա աղ օլմազը տըր, տէտի։

— Էօյէճէ՞ քմիյիմ։

— Պիլմէմ։

Պարօն հայրէթէլէ սիյահ էլտիվէնլի գատընա պագըյօր իտի. մուհաքէյհա չէօյլէճէ իտտարէյի քէլամ իթտի։

—Սիզ եէտի քիշի իտինիզ, տէյի՞մ. եէտի թանէ գըլըճ արզատտաշլարընըն պիրիսի, տիկէրլէրինի գուբսանը օլտու...

— (Մըրըլտանտարագ.) կօնթրա՛ն։

— Ա՛ի՛ը գալմըշ իտի. պիրինճի օլտարագ եիւզ պաշը Լամպէրն, իքինճի չըվալիյէ Տասթի օլտու, Էմմանուէլտէ ճէ-

զասընը կէօրաիւ , սիզ արթըգ իւչ քիշի գալըընըզ . պու իւչ-
ունէն պիրիսինէ , էմնալի կէօրիւլմէմիշ վէ իչիսիլմէմիշ պիր ճէ-
զա հազըրլատըմ . չինքի օ , ճէմիյէթին միւէսսիսի , ամիրի ,
բունը իսի . . .

— (Բէնամի քէնարինէ .) Գօլօնէլ .

— Յագամի իչիսի , եանի սէն իլէ վիգօնթի տը Ր . . .
հէր իչինիզ տէ էյլէրիմուէ ալէթը ինթիգամ օլսուդունուզ-
սան , պիրինիզի աֆիվ իթմէք իչին եէմին իյլէսիմ . . .

Պարօն Թիթրէսի , մէզպուրէ իսէ ճիսսի պիր Թավը ի-
լէ .

— Մեսիւ տը Մօրտիյօ , իչինիզին արասընատա Թալի
հիւքմ իսէճէք տիր , սիզ պիզամի քիթապը մուգաուսէսին
« Գըլըճ իլէ վուրան , գըլըճ իլէ հէյաք օլաճագ տըր » իսպա-
րէսինի օգուտունըզ . պինանէն ալէյհ ; եա սէն , եախօա վի-
գօնթի կէօյսիւնատէն վուրուլարագ ֆէվգի օլաճագ տըր , տէ-
սի .

— Տէմէքքի վիգօնթի իլէ տուէլլօ իթմէքքիւիմի իսթէ-
յօրսունըզ ,

— Էվէթ ,

— Էկէր անը էօլսիւրսէմ ,

— Աֆիվ օլունաճագսընըզ , եարըն պուրատան հարաքէթ
իլէ Ալմանեայա կիտէրէք վիգօնթը պիր գումար մասասընըն
եանընատա պուլուրսունըզ . մէզգում կիպի գումարպաղլար
մահվ օլսալար տա , պիր գաչ սաաթ զարֆընատա քէսալը սեր-
վէթի իթսէլէր տէ , էօլիւնճէյէ գատար Րէն նէհրի սէվահի-
լինատէն մուֆարէզաթի իտէմէզլէր ,

21

Պիր գաչ կիւն սոնրա պարօն տը Մօրտիյօ , պիր բօսթա ա-
բասպասը իլէ Համպուրկա միւթէվէճճիհէն եօլա չըգատը . օրա-

տա , եանի Պատա չէհրի ճիվարընատա , կէօզտէն գայագ իթտի-
յիմիզ Թէպտիլի ախլագ իթմէզ՝ գուսմարագ վիգօնթի տը
Ր . . . յի պուլաճագ իտի ,

Նասըլ քի տէտիք , պարօն Թանըննագ պիր հալտէ ի-
տի . գըրլաշմագա պաշլամըշ օլան սիյահ սաչլարը իլէ սագա-
լընը Թըրաշ իտէրէք աչըգ գուսմրալ սախթէ սաչ վէ սագալ
Թագմըշ իտի .

Պարօն տը Մօրտիյօ , պիր Ինկիլիզ լօրտը բօլունը Թէմա-
մը իլէ իճրա իթմէք իչին եանընատա իչի Թանէ բէֆիգ ալմըշ
իտի . մուսահիպէյհ Ինկիլիզճէյի բէք կիւզէլ Թէքէլլիւմ իյլէ-
տիյի ճիհէթլէ , բօլընըն իճրասընատա միւշկիւլաթի չէքմէյէ-
ճէյի տէպրէնմիշ իտի . պէրապէրինտէ ալտըզը սառէմիյէրէն
պիրի գըսսա պօյլու պիր Ինկիլիզ սէյիս , տիկէրի իսէ՝ Բա-
րիզտէ լիսանը մուսէզզատընը Հաֆիզատա իւչ ֆըրանգ իւճ-
րէթի իլէ Թէատրիս իտէն ֆագըր պիր Ինկիլիզ տէլիգանլըսը
իտի . պարօն՝ մէզգումը հէմ քեաֆիյէ վէ հէմ Թէրճիման
սըֆաթը իլէ եանընատա պուլունմույօր իտի .

Մեսիւ տը Մօրտիյօ , Բարիզտէն ազիմէթինատէն իթի-
պարէն « Լօրտ Ալբէրգըն » Թէսմիյէ օլունուագ , օ կիւնատէն
պէրի պիր քէլիմէ Ֆրանսըզճա սէօյլէմէյօր իտի . եօլտա մի-
սաֆիր օլտուգլարը Ֆրանսըզ օթէլլէրինտէ , կէնճ քեաֆիյէ՝
տայիմա սօրլուսատէ էֆէնտիսինէ Թէրճիմանլըգ իթմէքտէ ի-
տի .

Լօրտ Ալբէրգընըն բասաթօրթընատա , Հինտիսթանը չար-
գըտէն Սիւվէյիշ Թարիգի իլէ կէլէրէք , Ալմանեա վէ Հօլան-
տատէն պիլ մուրուր չըմալ տէնիզինատէն կէչէրէք Ինկիլթէ-
բույա կիտէճէյի եաղըմըշ իտի ,

Էլ հասըլ լօրտ՝ ֆըրանգ ֆօրթատա գահվալթը իտէրէք ,
պիր եահուտի պանքէրատէն պիր բօլիչանըն պէտէլը ճէսիմինի
ալտըգատան իւչ սաաթ սոնրա Համպուրկա մուվասէլէթ իթ-
տի . Պէլտէյի մէզգիւրէնին պիրինճի ճաատէսի օլան Իըրէնա
պուլվարընընըն սաղ ճիհէթինատէ ճէսիմ պիր պինա օլուագ , գա-
բուսը իւչէրինատէքի լէվհատա « Գաղինօ » իսպարէսի եաղըմըշ

խոր. Գաբուռնըն էօնիւնտէ սիյահ էլպիսէլի վէ պէյազ գըրաւաթլը օթուզ գատար ատէմ գօնուշուլօրլար խոր. պու ատէմլէր գաղինօ տէնիլէն գումարխանէյինին միւտաւիմլիրի, եանի միւշթէրիլէրի խոխլէր. Մէրգումանն, ախխրէն գաղինօնըն էօնիւնտէ վուգու պուլան պիր ինթիհարատէն պահս իտուպ էյլէնիյօրլար խոր.

Լօրտըն արապատը Օթել ատ Լէֆլին գաբուռը էօնիւնտէ տուրարագ հէրքէսին թէլաշընը մուճիպ օլսուռ, գիրա գըշ մէվճիմիւնտէ Համպուրկատա բօսթա արապատը իւէ կէլէն քիպար օյունճու բէք նատիր կէօրիւլիւր. օ մէվճիմտէ օրատա պուլունանլար՝ իֆլաս իթմիշ թիւճճարլար, ատրվէթլէրի մահվ օլմուշ զէնկին էվլատլարը, պիր գաչ գումար մուտալիպի, թէքմիլ բարաթընը զայիֆ իտէրէք ինթիհար իտէն ատէլիգանլըլարըն՝ պէրապէր կէթիրտիքլէրի իթտիւան պուլվարընըն կիւնահքեար գըշլարընատան իւշ ատօրթ թանէտէն մատէ քիմնէ պուլունմամագատա տըր.

Լօրտ Արթէրգըն եէմէք սալօնընատա տուխուլ իւլէտիյի զէման, հուզուր իւղերինէ պէօյուք պիր թէէսիր իճրա իւլէտի. մուտամիլէյհ ասֆիրատա օթուրատու. Թամամ եանը պաշընատա՝ պալատէ պէյան իւլէտիյիմիզ աչրգսըղ գալմըշ օլան պիչարէ գրգլատատան պիրի պուլունույօր իտի. մէղպուրէ զայէթ միւէսիր վէ միւաթէրհիմանէ նազար իւէ պարօնատա պագատագ «Միլօրտ ճէնտլէրի ֆըրանսըզճա պիլմէղլէ՞ր մի», տէյու սօրատու.

Պիչարէ գըրըն, քէնտիսինէ ճէհէննէմուէն տատա ֆէնատա կէօրիւնէն պու մահալատէն, լօրտըն վատէթատը իւէ գուրթուլմագ իւմիւտիւնէ տիւշմիշ օլատուղու Թամըրընատան անըսաշըրլօր իտի. լօրտ, մէղպուրէյի՝ ատօղլէրինի հիշ անըսմամըշ կիպի կէօրիւնէրէք ատլամիատըրընատան, պիչարէ տուտալինի թէքրար իւլէտիյինատ կէնճ քէտթիպ.

— Միլօրտ ֆըրանսըզճա պիլմէղլէր մատամ, տէտի.

Թէպէտտիւլը շէքլ ու նատ իթմիշ օլան պարօն տը Մօրտիյօ, քիմնէյէ պիր քէլիմէ պիլէ ատօյլէմէքսիզին Թատմընը իտէրէք սօֆրատան էն սօնրա գալդըը. պու սըրատա «կէնճ պիր գումարպազ սօֆրատան գալդըգ կիտէր իրէն, իյիթ պու ադշամ պէհէմէհալ ումումա Թօր աֆտըրաճագ պիր Ինկիլիզ, սիյմատը՝ քեաղըտլարը մանեամիթիմ իտէր Թագըմընատան տըր» տէմէտի իւէ, տիկէր գումարպազ.

— Զըղատանը տօղու օլմալը տըր, տէտի.

Պիր տիկէրի. – Պէն տէ պահս իտէրիմ քի պու ատէմ իրի կիւնէ գատար էօմէգի տիւնեայա կիտէր, նէ պիչիմանիզ չէհրէ.

Պու սէօղլէրի իչիթմիշ օլան պարօն Թիֆիրէտի, ֆագաթի պաչընը չէվիրմէյէրէք իչմէքտէ օլատուղու գահվէ իւէ Հավանա սիկարատընընը լէզզէթի իւէ մէտհուշ կիտի կէօրիւնտիւ. չօգ կէչմէքտիզին եէմէք սալօնը պօչատը. սօֆրատա պարօն Մօրտիյօ իւէ մէզպուրէ կիւղէ գըշ գատը.

Թէրճիւման տախի էֆէնտիսինին տայիրէսինի Թանըմամ իթտիրմէք իչին կիթմիշ իտի. օ զէման պարօն տը Մօրտիյօ զարիտ գատմըշ օլան պիչարէ գրգճըղատընը գուլաղընա էյիլէրէք, դայէթ կիւզէլ Ֆըրանսըզճա իւէ.

— Գուրատա էյլէնէպիլիյօ՞րմուսունըզ, տէյինճէ, մէզպուրէ պիր նէվ հայրէթ իւէ պարօնընն եիւղիւնէ պագատը. մուտամիլէյհ իտէ բարմագընը տուտատընընն իւէրինէ գօյուգ.

— Սո՛ւս, պուրատա անճագ սիզի իչին Ֆըրանսըզճա, տէտի.

— (Սուրուր իւէ.) Ա՛, Ֆըրանսը՞զմուսունըզ.

— Եիւպէհէյիզ.

— Ւարիդի՞ մի սինիզ.

— Էչպէթ.

— (Թիֆիրէյէրէք պիր սէտայի մուզթարրապանէ իւէ.) Գուրայա գումար օյնատուղո՞ մը կէչտինիզ.

— Պէչէթ. ֆագաթի մէրագ իթմէյինն չանըմ էյի տիր.

— (Մաղմումանէ պաչընը սալայարագ.) Հէրսի տէ օ Ֆիւրիր իւէ պուրայա կէչիր.

— Վէ կիթմիքլէրի զէման...

— Օ՛, հէրսի կիմմէզ· (Կէօղէբլի եաշարարագ) Ալֆրէտ կիսպի օլանլար չօղ սըր։

— Զու Ալֆրէտ քի՞մ իտի։

— Պէնի սէվէն պիր սէլիգանլը։

— Վէճա՞թ մը իմտի։

— Թամ իւչ այ օլաու. մէրդումըն սէնէվի ան պէշ պին ֆըրանգ իսրատը, պէնիմ Բարիզտէքի էշեամ, միւճէվհէրաթըմ, հաթտա քէնտի սաաթը մահվ օլաու, օ զէմման Ալֆրէտ հայաթը լէզզէթսիզ պուլաու...

— Ինթիհա՞ր մը իմտի։

— Խայր էօլսիւրսիւն. պիր ազշամ ծյունըն խիմամ պուլաուդու սըրտաս օթէլէ կէլէրէք պանա «Սէվկիլիմ, սրթըդ պիր բաղամըդ պիլէ գալմասը, ֆագաթ սիզին իչին գումարհանէճի իլէ գօնուշուսուս, սէնի թամճըլըդա, ևանի օյունճուլարը եէմլէմէլիյէ ալարագ այտա ևիւզ ֆըրանգ իւճրէթի վէրէճէքլէր» տէտի։

Պէն. — «նա սիզ նէ՞ եապաճագ սընըդ։

— «Պէն ատ իչիմի սըրտաընա գօյաուս, պիլիդսինիզ ա՛, պէն ինթիհարատէն իւրքէրիմ, պինաէն ալէյհ քէնտիմէ պիր տուէլլօ չըդարտըմ, եարըն վուրուշաճագըմ, խաամիմ բէզ մահիր օլաուդու կիսպի պէն ատ էօմրիւմտէ էլիմէ գըլըճ ալմըշ տէյիլիմ, հիսաապըմ բէզ չարաւգ կէօրիւլէճէք սիր...

Պարօն. — Տէմէք քի տուէլլօաա վէճաթ իմտի։

— Էյվա՛հ, եվվէթ միւտիւ։

— Ի՞մի իլէ վուրուշաու։

— Վիզօնթ սը Ր... իլէ։

— (Թիմիրէյէրէք.) Ա՛, մէրդումը թանը յօրաւ զանն իտէրիմ...

— Ալշագըն պիրի տիր միւտիւ։

— (Կէնճ գըզըն էլինի թաւթաւագ մուհապէթի իլէ սըղապագ.) Էվէտտըմ, Բարիզէ ավաէթի իմմէթ իսթէմի՛զմիսինիզ։

— Ա՛հ, միւտիւն օլաս, միւդիթէտիր օլապիլսէմ, պուրաաս պիր տագըդա տուրսամ։

— Բէզ էյի Բարիզէ ավաէթի իմմէթ էլինիգտէ տիր։

— (Մէտուրանէ.) Պէրապէրինիգտէ՞ մի։

— Պէլգի պէրաապէր, պէլգի եալընըդ...

— Նա Ի՛սպպիմ, Նէ՞ եապմագըդըմ լազըմ սըր։

— Պէնի պու ագշամ միւթէվէճճա Ալֆրէտին տօսթը սըճաթըդըլա վիզօնթ սը Ր... յէ թագտիմ իմմէնիգ լազըմ սըր։

Մէղպուրէ հայրէթլէ պարօնա պագտը։

Պարօն. — Պէնիմ դարիպ պիր ֆիքրիմ վար սըր, էկէր պիր աատմ էօլսիւրսիւր իսէմ, օյունաա չանսըմ աչըլըր. տագիմա գաղանըրըմ։

— Տէմէք քի...

— Վիզօնթը էօլսիւմէք ֆիքրինաէյիմ, արթըդ սիւքիւթ իտինիգ, պէն պուրաաս լօրա Ալրթէրդըն թէամիյէ օլանմագտայըմ, Ինկիլիզճէտէն պաշգա պիր լիսան պիլմէտիյիմի ունաթմայընըգ, չիմտի դաղինօյա կիսպէրէք էկէր վիզօնթ օրաաս իսէ, օյունա օթուրուպ պէնի պէքլէյինիգ։

Մէղպուրէ այագա գալդարագ էսկի չապգասընը վէ բէնկի սօլմուշ չալընը ալարագ եէմէք սալօնընաան չըգտը, պարօն տախի սիկարա վէ գահվէսինի իչմէյէ տէվամէ պաշլաաը։

22

Պիր սաաթ սօնրա գաղինօնըն սալօնընաա վագը պէօյուք մսասանըն էթրաֆը մութէաատիտ քիմսէլէր իլէ մուհապէթ իտի. պիր կիշն էվվել կէլմիշ օլան պիր Բուսիյալը թէքմիլ վարիտաթընը զայլ իտէրճէսինէ զարար իմմէքտէ, վէ մէրդումըն Հանընաա օթուրան կէնճ պիր դումարսագ պիլսաքնա գաղանմագտաա իտի. պու կէնճ վիզօնթ սը Ր... իտի։

Գաատէն հարէքէմի կիւնիւնտէն պէրի թալիյի՝ մուսահի-

լէյհի թէրք իթմէմիշ, վէ պիչարէ գըզըն ոսմէթը Ալֆրէտի էօլտիւրմիւյիւ դէմիներէն իթթիհադըն օ թաղի, ինանըլմազ տէրէճէլէրով թէզայիւտ իթմիշ իտի. մանաներն էօթէքի ուճընա պարօն Մօրտայո իլէ կէօրիւշմիւշ օլան Մաուլէն նամ գըզ օթուրմուշ, ռանտեվքնարըն, ռոպահյարը վէրիպ ագշամլարը հիսապները սօրտուղու ֆօլօրինլէր իլէ եավաշ եավաշ օյնայօր իտի.

Մէզպուրէնին նաղարը դաթան ոսմէթընըն դաթիլինի թէրք իթմէյօր իտի, ռոպէթ Ինկիլիզ սալօնա կիրտիյի վադըթ մէրգուժէնին վիճուտի մէսուրիյէթինտէն իլէրի կէլմէ պիր թիթրէմէ իտի. լօրտ Ալֆէրդըն, ռահա ռօզբուտը պարօն Մօրտայոնըն գըրմըզը սաչլարը վէ թուվալ րընկինտէքի սիյահը, գաղինօնըն սալօնընտա տոպի պէօյուք պիր թէէռսիր իճրա իտի.

Ինկիլիզին մանայա ռօզրու իլէրլէտիյինի կէօրմէլէրի իլէ, օյունճուլար եէր աչմագ իչին սըզըշըրլար. եավընըզ վիճօնթ հէր քէս զարար վէ քէնահի քնար իյլէտիյի ճիհէթլէ զիհնի մէշղուլ օլտուղունտան, պարօնընն վուռուլմնի կէօրէմէտի. պարօն ահլամ վէրէրէք միսիս տը Ր...նին արգասընտա օթուրուռ կէնճ գըզդա պիր իչարէթի իթմէյէ սաչլառը. վիճօնթըն ումուղլարը իւզէրինտէն օյունը սէյր իթմէյէ պաչլառը. մէզպուրէ իսէ օլտուղու իչարէթի իւզէրինէ վիճօնթա թէգարրուռ իթմէտի. օ սըրատա վիճօնթի պիրինճի տէֆա օլարագ ղայդ իթմէտի. Մէրգում արգասընտան օյունա պագտընըգլարընը հըրա իթմէտիյի ճիհէթլէ, սիւրաթլա վէ հիսապէթլէ տէօնէրէք.

— Զարրմը գըրան քիմ տիր, տէյու հայգըրըր.

Վիճօնթի իլէ պարօնընն կէօզլէրի եէքտիկէրինէ թէռատիւֆ իթմէտիյինտէ, վիճօնթի թիթրէյէրէք, քէնտի քէնտինէ.

— Ռու հէրիֆի պէն նէրէտէ կէօրտիւմ, տէտիքտէն սօնրա, եավընըզ գումընտաղլարա մահտուս օլան վահդի պիր թաղը իլէ.

— Միսիս, պէնիմ զարրմը գըրըյօրսունըզ, տէտի,

Սախթէ Ինկիլիզ, քէմալի սիքիւնէթլէ պագմագտա տէվամ իլէ սիքիւթի իթտի. վիճօնթի իչի պին ֆըրանգ տահա զայդ իթտիյինտէն, էլի իլէ մանայա վուռուպ Ինկիլիզէ պագարագ, հիտտէթլէ.

— Միլօրտ, զարրմը գըրայօրսունըզ տէմիշ իտիմ ա՛, տէտի. Սախթէ Ինկիլիզ պիր չէյ անլամայան պիր քիմսէ թաղրը իլէ եալընըզ.

— Ա՛, օհ, տէմէքլէ իչիթիճա իթտիքտէն սօնրա, եանը պաչընտա տուրմագտա օլան Մաուլէնէ կէօղիւ իլէ խաճիճ պիր իչարէթի իթտի քի, մէզպուրէ պու իչարէթին մանտասընը անլայարագ, տէրհալ վիճօնթա.

— Միսիս տը Ր... միսաֆատէ պույուրուր խէնիդ, էօլտիւրտիյինիզ Ալֆրէտ Մէյրանըն էն սատըգ ռոսմէթը օլան լօրտ Ալֆէրդըն ճէնտալէրինի սիղէ թագտիմ իտէյիմ, տէտի.

Վիճօնթի թիթրէտի. պիր տուէլլեյա տավէթի վուգուպ պուլաճաղընը հըրա իյլէտիյինտէն, օյունը թէրք իլէ պիր ասըմ կէրի չէքիլտի. օ զէման Մաուլէն էլինի վիճօնթա տօզրու ուզատարագ բարմաղը իլէ Ինկիլիզի իրայէ իթմէյի իլէ, լօրտ Ինկիլիզճէ.

— « Եէ՛ս » (էվվէթ) տէտիքտէն սօնրա, էլտիվէնինինի պիր թէքինի չըգարըզ վիճօնթըն գըզարմըզ օլան նիւգիւնէ չաղրտարագ, Ինկիլիզճէ.

— Ալֆրէտ պէնիմ ռոսմէտիմ իտի, սիզի էօլտիւրճէյիմ, տէտի.

Ռու սէօզլէր էօյլէ պիր թէհտիտամիզ ռուրէթտէ թէլաֆֆուզ իտիլտի քի, օյունճուլարըն ճիւմլէսի հայրէթլէ պիրի պիրինէ պագըշըրլար. Ինկիլիզին ռու սէօզիւ վիճօնթը ուչանարըտը. մէրգում էօնիւնտէքի ալթունլարը ճէպլէրինէ գօյուռագտան սօնրա, Ինկիլիզէ տէօնէրէք.

— Միլօրտ, էմրինիզէ հազըրըմ, տէմէսի իւղէրինէ, լօրտ պէրտալէրինտէ պուլունան քեաթխալէ տօզրու էյիլտի. մէրգում՝ վիճօնթըն սէօզիւնիւ թէրճիմէ վէ իֆհամ իտին-

ճէ, լօրտ « եէս » տէյերէք սալօնտան չըգոը. վիգօնթոս մուսախլէյհի թէագըպ խլէտի.

Օյունճուլարան պիր գաչ մէրտիվըլար մէրգումանըն արդասընտան տըշարը չըգտըլար տիկէրլերի օյունլարընա տէվամէ, գումարխանէ սահիպի իսէ վազտայէ հիչ էհէմմիյէթի պիլէ վէրմէյէրէք, քեաղըտը գարըշտըրըպ այնտայա պաշլատը.

Ինկիլիզ, սալօնա միւթթասըլ օլան քիւչիւք օտասա տուրուպ թէրճիմանը վասէթասը իլէ վիգօնթա.

— Մի՛սիս, պէն միսիս Ալֆրէտին տօսթը իսիմ, մախսուսէն սիզի էօլտուրմէք իչին Հինտիստանտան կէլմիյօրում, տէտի.

— Տուէլլօյա հաղըրըմ, էմր իսէրսէնիզ հարըն սապահլայըն.

— Խայր, չիտոի.

Վիգօնթ կէրի չէքիլէրէք միւթէհայրըտանէ Ինկիլիզէ պագտը, մէրգում իսէ.

— Պաչգա սէօզ իսթէմէմ, չիտոի օթէլտէ պէնիմ օտասընա վուրուչմալըյըզ, տէտի.

— Իէք էյի, հալընըզ թահգիր իտիլէն պէն օլտուղումտան, սիլահ ինթիխապը հագգըմ տը, գըլըճնա վուրուչաճաղըզ.

Լօրտ թէրճիման վասէթասը իլէ բաղը օլտուղունը անլաթտը. պատէհու օյունճուլտան իչիչէր չահիտ ինթիխապ իտիլէրէք, ճիւմլէսի պիրտէն գապինօյա ազ պիր մէսաֆէտէ պուլունան օթէլէ տօղրու կիթմէյէ պաչլատըլար.

Օթէլին տէֆթէրինէ Սըր Ալֆրէտըն նամը թահթընտա գայտ իտիլմիչ օլան պ՚արօն տը Մօրտիյօ, օթէլին պիլինճի գաթընտա կիւղէլճէ պիր տայիրէ իտթիճաը էյլէմիչ իտի. վիգօնթ իլէ պարօնըն չահիտլերի եաթագ օտասընըն եանընտա պուլունան վասի սալօնա իտտալ օլունտուլար.

Թէրճիման, պարօնըն պիր իչարէթի իւզրէ մուտիլտը եագտըգտան վէ իչի տաէտ գըլըճլարը մտասընըն իւզէրինէ

գօյտուգտան սօնրա տըշարը չըգտը. վիգօնթըն չահիտլերինտէն պիրի « արչ » գօսմանտասընը վէրտի.

Իչի խասխմլեր, քէնտիլէրինի սիրէր ալարագ տէմիր տէմիրէ չարբմալա, պիր չիտտէթը ֆէվգէլատէ վէ մէհարէթը միւթէսավիյէ իլէ վուրուչմագա պաչլատըլար. հէր իչիսի տէ գըլըճ արդատաչլարընտան օլուպ, օ սէնաթը միւտահիչէնինի խաֆի էտարընա թէմմոը իլէ վագըֆ իտիլեր. Ինկիլիզ պիրտէն պիրէ Ֆըրանսըզճա սէօյլէմէյէ պաչլայըպ.

— Վիգօ՛նթ, Գօլօնել Լէօնը խաթըրլայօ՞րմուսընըզ, տէտի.

Մուսախլէյհ պու սէօզլերտէն, վիգօնթտա թէհասիւլ իտէճէք օլան հէյէճան վէ թէլաշը ֆըրտաթ ատտ իթմէք մագատտընտա իտի. Ֆիլհագըգտա միսիս Մօրտիյօնըն հիսապը տօղրու չըգտը. զիրա վիգօնթ, պիր Ինկիլիզ լօրտը զանն իթտիյի պու ատէմին, պիրտէն պիրէ Ֆըրանսըզճա սէօյլէտիյինի, վէ Գօլօնէլին իտմինի զիքը իթտիյինի իչիտէրէք չաչըրմըշ օլտուղունտան, թէրսինէ սիրէր ալտը. օ անտէ պիր քէրէ հայգըրտագ սինէմի պարօնըն գըլըճընա թէտատիւֆ իթտի.

Գարօն գօլունը ուզաթտը, չահիտլեր վիգօնթըն վէֆաթ իթմէք իւզրէ օլտուղունը զանն իթտիլեր. Ֆագաթ վիգօնթ տէրհալ քէնտինի թօտարլայըպ սիւրտթլա կէրի չէքիլտիյինտէն, թամ կէօյտինէ տօղրու ուզանմըշ օլան գըլըճընը ուճը, եան թարաֆընա տօգունագտագ ուֆագ պիր ճէրիհա աչտը. վիգօնթ պիրտէն պիրէ.

— Ա՜հ խայըն, տէյերէք, հիւճիւմ իլէ պարօնըն կէօյսինէ հէվալէ իլլէտիյի չիտտէթլի տարպէտէն, գըլըճընը ուճը՝ սըրթընըն օրթագաընտան կէօրիւլտիւ. պարօն տը Մօրտիյօ, վիգօնթը ապըրճա եարտագտընը զահիպ օլտուղու ճինէթլէ, քէնտինի սիրէր ալմագտա եավաչ տավրանմըշ իտի, գարօն տը Մօրտիյօ մուհտիք պիր տուրէթտէ եարագանմըշ օլտուղունտան, տուրտուղու եէրէ եըգըլը վէրմէկճէ.

—Վիգօնթ, եէքտիկէրիմիզի էօլտուրմէք չիվէյի գատէը

իգիիլաբնաան իմիշ. պէն՝ պարօն տը Մօրտիյոյըմ, ասէյու մըրըլտանտը։

— (Հայրեթի իլէ.) Մօրտիյո... սի՛ղ մի...

— (Ադրնաան գանըը քէօրիւքլեր կելերէք.) Էվվէ՛թ, պաէհու պարօն տը Մօրտիյո էլինի ուզատըպ պիր մտասանըն իւղերինտէ պուլունան չըզտանը կէօսթերըէք.

— Պու չըզտան, ըէֆիգինի էօլտիւրտիկին գաատըն իչին տիր, ասէտի։

Վիգոնթ, էակի պիր տօսթը օլտուղու հալտե հայրեթլէ թանըտմատըդը պու ատէմէ պագարագ.

— Խա՛յր, մուտքին ասէյիլ, սիզ պարօն տը Մօրտիյո տէյիսինիզ. ասէյու հայդըտը։

Մօրտիյո, քէնտի ճէնապէ Նուրիզօնը քէնտի աէօյլէյէրէք էօվմէյի խօշ կէօրտիւյինտէն.

— Պէն՝ պարօն տը Մօրտիյո իտիմ... ասէտի։

Սախթէ Ինկիլիզ լօրտ սըր Ալբէրտըն, եանի մուսիւ լը պարօն տը Մօրտիյո, ածը պիր թէպէասիմ իտէրէք թէալիմի բուհ իյլէտի։

23

Պիչարէ պարօն տը Մօրտիյո Համպուրկատա ատֆին իտիլմէքտաե իլէն, Ջօլմանն իլէ լօրտ ճ... Բարիզտե իտիլեր. մէզպուրէ Մարզէօֆ ճաատէսինտէքի մուհթաշամ գօնաղընա ավտեթի իյլէմիշ իտի։

Հէքեայէմիզին պու գրամըննըն խաթիտասը օլուպ, Ջօլմանն թարաֆընտանն պիր սէնէ գաատար ապտէմ վէրիլէն պիյաֆէթին մահալի օլան գըշ պահճէսինտե պիր ապշամ, մէրգումէ, լօրտ ճ... վէ Մօրիս Խաթիֆան իլէ միւքեալէմէ իտմիյօր իտի. լօրտ ճ... պիր տըրամ գահրամանը կիպի ատղը վէ ուչհինճէլի պիր հալտե այագ իւղերինտե տուրտյօր իտի։

Ջօլմանն, կիւղել վէ քիւչիւք այագլարընը օճաղըն էօնինտէքի սիւսի ատմիր բաղմագլըզա տայամըշ իտի. Մօրիս Խաթիֆան իտ, իրի պիր գօրմուգ սանտալեատընա կէօմիլմիշ, կեահ լօրտա վէ կեահ Ջօլմանե պագըյօր վէ պուրտաա նէ իչին պուլունտուղունը անլայամատըդը թավրընտան անլաշըլըյօր իտի։ Հատըը Ջօլման՝ պաշընը գալտըրըպ մէրգումանե.

— Պահա իտէրիմ քի սիզի պուրայա ճէլպ վէ ճէմ իյլէտիյիմին սէպէպինի անլայամատընըդ, ռիմէսի իւղերինե, լօրտ՝ պաշը իյլէ Թատիգ իշարէթի իչմի վէ տահա գիյատե մէքտագա ռիչհիշ օլան Մօրիս տախի.

— Օն տագըդա տըր պէյնիմի բաթլատըյօրսունա եինե հիչ պիր շեյ անլայամայօրում, ասէտի։

— Սիզե Ադմանտէն պահա իչմէք իտիէրիմ։

— (Ճաչըրտադ.) Նա՞սըլ, միլօրտըն հուզուրընտա...

— Լօրտ պէնիմ տօսթումտ տըր։

Լօրտ. — Էվվէ՛թ, էվվէ՛թ։

Մօրիս. — Ադմանն մատտաէօնտե տախի, էօյլէ՞ մի։

Ջօլմանն. — Եհ-հէ՛ սիզ։

Լօրտ. — Էվվէթ։

Մօրիս. — Տիւնեատե վէ ալէխտուտուս Բարիզտե բէք չօգ շեյլեր կէօրտիւյումտէն, հիչ պիր շեյե թէաճիւպ իչմէմ։

Ջօլման. — Ցագաթի սիզե նագլ իտէճէք օլտուղում պիր հէքեայե պատար միւտհիշ վէ մէրագլը պիր վագտա իչիմէմիշ օլտուղունուզա գանիյիմ. պու հէքեայէնին՝ տահա տօղրուսը պու վուգուտաթըն պիր գաչ տայիֆէսինի լօրտ ճ... պէկլիյէր. պէնտե էվէլինտէն ահէրինե գատար վագըֆե օլտուղումտան, Թալէպ իտէճէյինիզ նէմինէր իլէ սըհհէթինե քէֆալէթի իտէրիմ։

Մօրիս. — Պէնտե սիզի ինտանմագա հազըրըմ։

— Իչ քէ էյի, Թահմինէն պուննան օն սէնէ մուգատ-

տէմ պիր առէմ վար իտի քի, ճէսարէթ, մէհարէթ վէ զեքաւէթի սայէսինտէ պիր բօմպա գահրամանը օլմազա չայէսէթէ իտի. պու առէմ պիր կիւն Պալղադըն մէշհուր «Ոն իւչլէր» նամ բօմպաները օգուտը, օրատա պէօյիւք պիր ֆիքիր պուլտու. օ չէօհրէթլի բօմպաճըները ալէմը խէյալինտէ թէրթիպ իլլէտիլի չէյլէրի, մէվգըյը իճրայէ գօյմագ թաասվուրընա տիւշտիւ.

Մօրիս. – Պու առէմ Ամման տէյիլ տիր զանն իտէրիմ,

— Խայր, ֆագաթ քիմ օլտուղունը չիմտի անլայաճագ սընըզ. պու առէմ վիճտանըներն մահքիւմի, վէ եախօտ նամուսը իւզէրինտէ խաֆի պիր լէքէտի պուլունան զէվաթը միւթէպէրանտէն ալթը քիշի ճէմ իթտի. պունլարտան պիրինին գապահաթը, եալընըզ գալպինի բարչալամագտա միւտհիշ պիր աշգ իտի. պու ալթը քիշի սիլահ գուլլանմագտա բէք զիյատէ մահիր իտիլէր. ըէյիլէրի, եախօտ ամիրլէրի օլան քիմսէ պունլարա գըլըճ արգատաշլարը նամընը վէրտի.

Մօրիս. – Է՛հ Ֆօլման, տօղրուսը կիւզէլ պիր բօմպա թէրթիպ իտիյօրսուն.

— Թարիխէ միւթէնէտտիմ.

Լօրտ. – Ցէվամ էթ Ֆօլման,

— Նէքտիկէրինի թանըմագ կիպի կէօրիւնէյն պու առէմլէր, տէօրթ պէշ սէնէ Բարիզ ալէմինի էլլէրինտէ թուխտուլար. պիրինի՝ պիր ճէնէրալ զէվճէսինի սէվէյօր իտի, ճէնէրալ տուէլլօտա էօլտուրտուրէք մէթրուգէսի իլէ իզտիվաճ իթտի. պիր տիկէրի՝ բէտէրինին միյրասընտան մահրում օլույօր իտի. պիր գըլըճ տարպէսի՝ քէնտինէ թէրճիհ օլունան վարիսի ահրէմէ կէօնտէրտի. էլ հասըլ պէշ սէնէ զարֆընտա իսիմլէրի մէճհուլ օլան պու գաթիլլէր, եօլարը իւզէրինէ մանթէմլէր սաչարագ միյրասլար թօրլասըլար, հէր չէյէ մալիք օլտուլար.

Մօրիս. – Ֆագաթ պու սէօյլէտիքլէրինիզ ինանըլմագ չէյլէր տիր.

— Ցօղրուսընը սէօյլէյօրում.

— Լօյլէ օլսուն, պէն սանա ինանըրըմ, տէվամ էթ.

— Պու գատար գուրպանլարը օլան պու առէմլէրին իչինէն պիրիսի, օ ճէմիյէթի նամընա գաթլ իտիլմիշ իտի. պու եէտի արգատաշընն պիրի, քի օ զէմանէ գատար նամուսընա պիր լէքէ կէթիրմէմիշ, եալընըզ պու ճէմիյէթէ կիւտյինէ՝ քէնտիսինի թէրք իլէ սավուշմուշ օլան պիր ալիֆթէ իչին գալպինտէ հըրս իլլէտիլի մուհապէթը չէտինտէ սէպէպ օլմուշ տըր. մէզպուրէյի էլտէ իտէր իթմէզ թահգիրէ, անտէն իքրահէ, վէ մուսթաթարէն պէօյլէ պիր հայտուտ ճէմիյէթինէ տուխունմէ սէպէպ օլան մէլունէ գըզը էօլտիրմիշ իտի, մուսթաֆիզ օ կիւնտէն իթթիպարէն բէֆիդէլերի օլան գաթիլլէրտէն իւրքմէյէ վէ գալպինտէ տէհչէթլի պիր ըզթըրտաղ հըրս իթմէյէ պաչլատը. ճիտտի վէ սահիհ պիր նէտտամէթ իլէ նատիմ օլան պու զաթըն տուտաը միւթէճաղ օլմուշ տըր զանն իտէրիմ. չինքի ահֆիֆէ վէ բագիդէ պիր կէնճ գըզը սէվմէյէ վէ մէզպուրէ թաարաֆընտա սէվիլմիշ իտի. մուսթաֆիզ, տէհչէթլիս մազհիսինտէն խաապտտար օլմայան պու իֆֆէթլի գըզ իլէ իզտիվաճ իլլէտի.

Մօրիս. – Պու Բարիզտէ՞ մի վուգու պուլույօր իտի.

— Լվվէ՛թ, օն սէնէ էվէլ.

— Բէք ղարիպ... ֆագաթ սէն պունլարը նէ՞րէտէն պիլիյօրսուն.

— Սաադ իտինիզ, գըլըճ արգատաշլարընըն նէտտինճիսի՝ տուչիհինինին իճրատ օլունտուղու կիւն, պիր առէմին քէնտիսինէ տօղրու կէլտիյինի կէօրտիս. մէրգում.

— Իհզամըզը իսթիհսալ իթմէզտէն էվվէլ իզտիվաճա գալգըշմանըզա ֆէնա իթտինիզ, չինքի ճէմիյէթիմիզին իսթիֆատեսի՝ սիզի պու կիւն ալիմէթէ մէճհուր իտիյօր, Հինտիսթանա կիտէճէքսինիզ, տէտի.

Մօրիս. – Չանն իտէրիմ քի մէրգում պու ադիմէթի էմրինէ իթտաթի իթմէտի.

— Էվվէթ, ֆագաթ պու իթտաթսըզըգ հայտթընըն մահվընա սէպէպ օլտու. արապարընտա գարարկիր օլան գա-

յիտէ մուճիպինճէ, ճէմիյէթտէն այրըլմադ իսթէյէն արգասաշ, տիկէր ալթը քիչի իլէ պէրապէր պիրէր տուէլլօ իթմէյէ մէճպուր իտի։

— Վուրուշմո՞ւ մը։

— Հէման օ ագշամ, տիւյիւնինտէ չալընան չալկըլարըն ահէնկի իչտիւլտիյի պիր թէնհա ասգագտա։

— Էօլմո՞ւ մի։

— Մէրգում պիր սաաթ սօնրա կէլէրէք պիր քիւչիւք չէքմէճէյի վէրտիքտէն ջօնրա, ղէվճէսինին գօլլարը արասընտա թէսլիմի րուհ իթմտի։ Գու չէքմէճէտէ պուլունան պիր տէսթէ քեաղըտ, գըլըճ արգասաշլարը ճէմիյէթինին թարիխինի միհթէվի իտի։

— Կէնճ գասըն նէ՞ օլտու։

— Էրթէսի կիւն զայի օլտու. մէզպուրէ, պիր կիւն ավտէթլէ ղէվճինին գաթիլլէրի օլան ալթը քիչիտէն ինթիգամ ալմադա եէմին իտէրէք, Բարիզի թէրք իթմիչ իտի։

Լօրտ. — Գըլըճ արգասաշլարը նէ՞ օլտուլար։

— Եէտինճի արգասաշլարընըն վէֆաթընատն պիր ազ ղէման սօնրա ալթը արգասաշ թօրլանարագ, պիւիթթիֆագ ճէմիյէթի ֆէսախ իթմտիլէր, եէքտիկէրինտէն այրըլտըլար, քիմիսի սէրվէթ, քիմիսի պէօյիւք պիր նամ գազանմըչ իտի։

— Օ գասըն սօնրա կէօրիւնմո՞ւ մի։

— Ա՛, խաթըրընըզտա՞ մը որ, պուղատան պիր սէնէ մուգասատէմ վէրտիյիմ ղիյաֆէթտէ րէնկի սօլուգ, կէօզլէրինտէ զարիպ պիր աթէշ օլան, ներտէն կէլտիյի վէ ներէյէ կիթմտիյի մալիւմ օլմայարագ տիւնեայը սօլաշան պիր գասընտան պահա օլունմուշ իտի... Մէզպուրէյէ իթալէատտա կէնճ պիր շաշգըն թէսատուֆ իտէրէք աչըգ օլմուշ իտի. իչթէ մէրգումէ՝ զէվճի էօլտուրուլէն կէնճ գասըն իտի...

— Սկյահ էլտիվէնլի գասը՞ն մը։

— Էվվէթ, կիճէ կիւնտուզ էլինտէքի սկյահ էլտիվէնի նէ իչին չըգարմայօր պիւլ՞միսինիզ։

— Նէ՞ իչին։

— Զիւնքի օ էլի իւզէրինտէ ղէվճինին՝ մաղլումանէ տէօքիւլէն գանընտան գուրտուլուշ պիր գաչ տաղլա վար. մէզպուրէ՝ գաթիլլէրին սօնուճըրընը տախի վուրտուգ մահվ իթմէքտիրին պու էլտիվէնի չըգարմադա, էլինի ևըգամամադա եէմին իթմիչ տիր։

Մօրթա. — Էյ հիքմայէնիզին խոթամը...

— Խոթամը խաթիդպուլտէ օլաճագ տըր. Իչթէ Մօրթա պունըն իչին սիզի տաւլէթի իթտիմ. չիւնքի պու միւտհիչ վէ զարիպ հիքմայէյէ սէնն սիզին վատէթանըզ իւլէ տախիլ օլտում։

— Նէ՞ տէմէք...

— Տէյի՞ մի օլտուն, պուվէյի հաֆըզանըը զա՞յա մը իթտին. Ամանը պանա կէօսթէրտէք մուտախիլէյհի սէվմէյէ պէնի թահրիք իտէն սէն տէյի՞լ մի իտին։

— Տօղրու, ֆագաթ սիզ Ամանը վէ օ պուտապատա սկյահ էլտիվէնլի գասընը սէվէյօր իտի...

— Սապր իտին, էկէր պանա պիր եէմին իտէր իսէնիզ։

— Նէ՞ իչին։

— Մէօյլէտիյիմ վէ սէօյլէյէճէյիմ չէյլէրատէն հիչ պիրսինին ադըընըզտան չըգմայաճադընա նամուսընըզ իւզէրինէ եէմին իթմէյէճէկինիզ։

— Եէմին իտէրիմ Ժօլման։

— Բէք ալա. սկյահ էլտիվէնլի գասըն պիր սէնէ էվվէլ Բարիզէ կէլտի, գըլըճ արգասաշլարընտան տէօրթ ատէտի մահվ օլտու վուրտուտու։

— Ա՛...

— Էվվէթ, իչին էօլտու, պիրինճինի նօրմանտիյատա, իքինճիսի Պատտէ, իչինճիսի տիւն Համպուգատա տուէլլօտա էօլտուրուլտու. պու պապատ պու սապատ պիր թէլէգրաֆ ալտըմ։

— Տէօրտունճիսի։

— Օ պիր գաչ կիւն մուգասատէմ քէմալի Թանթանա-

իլէ Բարիզաէ ուէֆին իտիլաի , ֆագաթ հէնուզ պէրհայաթ տըր .

Մօրիս իսթէֆան հայրէթինաէն եէբինաէն սըյրաաը . Ֆօլման իսէ չու վէճհէլէ ահօղունէ ուէվամ իթաի .

— Անը՝ նամուսըդ օլարագ եաչայըդ գէվճէ վէ էվլատլարընըն թահգիրլէրինէ տիւչար օլմագ , եախօա էօլիւ եէրինէ կէչէրէք կիւզէլ պիր խաթըրէ պըրագմագ միյանընաա պըրագտըլար . մէրգում իբինճի թէքլիֆի գապուլ իլէ իհզար իտիլէն թապութա պիր ճէնագէ վազ օլունուր իբէն , Հավրա կիտէրէք օրատան տա Հինտիսթանա ազիմէթ իթաի , պիր տահա Բարիզէ ավտէթ իթմէյէճէք տիր . իտոի տարպէլի ինթիգամա կիրիֆթար օլագագ իբի քիչի տահա գալտը . պունլարտան պիրիսինի արամագ , ֆագաթ տիկէրի . . .

— Օ քիմ տիր .

— Գու ճէմիյէթի թէչքիլ իտէն բէյիս , եանի ճէմիյէթին լուհը ֆիքրի օլան , վէ սիյահ էլտիվէնլի գաատընըն ղէվճինին վէֆաթընը էմր իտէն քիտնէ տիր , Արմանընն բէտէրի .

— Գօլօնէլ Լէօն մը .

— Գիղագաթ քէնտիսի .

Լօրա իլէ Մօրիս միւթէհայրրանէ եէքտիկէրինէ պագտըլար ,

Ֆօլման . – Անլաշըլար եա՛ , Գօլօնէլ Լէօն րէֆիգլէրինին էն զիյատէ գապագահաթըը օլտուղու ճիհէթէ , կէօրէճէյի միւճագաթ տիկէրլէրինքինաէն գաթ գաթ ֆագըա օլագագ տըր .

Մօրիս . – Նէ՞ եօլտա միւճագաթ օլունագագ .

— Ջանն իտէրիմ քի մէղպուրէ՝ Գօլօնէլին պու կիւն սօն իւմիւտի , եալընըդ սէվգիյի , հայաթը տիմէք օլան օղլունը վուրագագ միւճագաթ իտէճէք տիր . չինքի պու ատէմին , պու Գօլօնէլ Լէօնըն , պիր վագըթ ճէտուր իվ մէրհամէթսիզ օլան պու հայտուտըն էմին իլէ պու գատար գանլար տէօքփուլէն պու ատէմին , նինայէթ ըղիբըրագը վիճատանը ալթընտա պէլի պիւքիւլմիւշ օլան պու խոթխիայրըն , պու կիւն եատ

ընըդ սէվգիյի վէ անըն մուհապէթի իլէ եաչատըդը քիտնէ օղլու տըր . պինաէն ալէյհ մէրգումը տիւչարը միւճագաթ իթմէք , միւսթահագ օլտուղու տէրէճէլէրտէ թէէմիսպ իլէմէք , անճագ օղլունը մահվ իթմէքլէ օլուր .

— Գու պագտէ զանընընըդ նէ տիր .

— Ջանն իտէրիմ քի սիյահ էլտիվէնլի գաատըն պունը անլամըշ տըր . մէղպուրէ չօգ զէմանլէր թէէմիսպ իթաի . հաթտա իբի տէֆնա պանա պիր նէվ հիսատէթ իլէ «Անը պէնիմ եանընմանա կէօթիւր , բէք ուղագ պիր մահալէ , միւմքին օլուրսա տիւնեանընըն ուճունա գաչըր . . . եօգսա մէրգում մահվ օլագագ տըր» տէտի .

— Էյ սօնրա .

— Սօնրասը չու քի , Արմանն մէղպուրէյի սէվէյօր իտի . պինաէն ալէյհ տէլիգանլը՝ սիյահ էլտիվէնլի գաատընըն եանընտա պիր էսիր , պիր ալաթը իտիգամ կիսպի գալտը , պու գաատընա խըտամէթ վէ իտիգամընա մուավէնէթ իթաի .

Լօրա . – Օ՛ , պու տէհշէթլի հալ տըր .

Ֆօլման . – Էվվէթ , պիչարէ պու գարըչտըդը տըրսամընն էն սօն գուրպանը քէնտիսի օլագագընը պիլմէյօր .

Մօրիս . – Ֆագաթ պուրալարընը մէրգումա անլաթմագ միւմքին տէյի՞լ մի իտի .

— Խայր . չինքի պիր տէհշէթլի եէմին , պու պագտէ պիր չէյ պէյանընաան պէնի մէն իտիյօր իտի .

Ֆօլման , Գաա չէհրինաէ չըվալիյէ Տասթինին պագչէօնտէն Մաժէօր Արէֆին պահչէսինէ նէ սուրէթլէ աթըլտըդընը , վէ էլինաէ խանչէր օլարագ սիյահ էլտիվէնլի գաատընը իսթիճվագ էյլէտիյինի հէքեայէ իթտիքտէն սօնրա , չէօյլէճէ աէօղունէ տէվամ իթաի .

— Իչթէ օ զէման պու գաատըն թէրճիմէյի հալինի պանա հէքեայէ իթաի . պէյնիմիզտէ զարիպ պիր մուգավէլէ եարատըդ . մուամիլէյհա պանա «նէմին իտինիդ քի պու սէօյլէտիյիմ չէյլէրտէն պիր քէլիմէ պիլէ Արմանա պէյան իթմէյէճէքսինիդ , օ հալտէ սիդի սէրպէսթ պըրագըրըմ , տէլիմէյէքսինիդ

գանլըլը էլլմանէն ալմապա չալըշըն , հիչ պէյլս հօգ սըր . Ֆագամի շուրասընը պիլմիչ օլուռնըզ քի , Արման , բէտէրինին նէ օլսուդունը վէ պէնիմ պու պապատ մագասատընին նէ ի-միյինի տուլայ խսէ , մէճհուլ պիր էլ իլէ վուրուլարադ օ անտէ մահվ օլաճադ սըր , ատի .

Մօրիս . - (Թէլաչ իլէ .) Ֆագամի Արման տօսթումըզը , հէր հալտէ պու դատընին , եէտը ինթիգամընտան դուրթարմադ լազըմ սըր .

Ժօնման . - Սիպտէն նասիհամի խոթէմէք վէ սիզէ թաասավուրսաթըմը պէյան իլէ բէյ օզրադ իչին իբրինիպիտէ պուրայաճէլզ իլլէտիմ . . . (Եավաչ վէ հէյէճանըլը պիր սէտա իլէ) Ձինքի Արմանը դուրթարմադ , պէհէմէհալ թախլիս խթմէք լազըմ սըր .

Լօրա . - (Ադըր վէ մուդնի պիր սուրբթատ .) Մուսաֆիրլէյհի գուրթարաճադըզ .

Ժօնմանըն իլլի վէ սիյահ կէօզլէրի պիր իւմիւտ չուլէսի իլէ բարլամայա պաչլատը .

24

Գու միքհալէմէտէն երիսի տէօրթ սաադ սօնրա Արման՝ Եայհօ մահալլէսինտէ քեսկին քիւչիք գօնագընտա պուլունուլօր իսի . տէլիգանլը արթըդ պիր կէօլկէ կիսի գալմըշ իսի . պու աթէչլի վէ գուվվէթլի տէլիգանլը սօմուշ զաիֆլամըշ , կէօզլէրի հայաթտան ալըդմըշ օլանլար կիսի աթէչլի Ֆագամի դիյասըդ օլուդ , օտասընդն մինտէրի իւղերինէ ուզանմըշ օլուդուս հալտէ , բէնչէրէտէն կէօրունէն ճէսիմ ապաճլարա հասրը նազար իլլէմիշ , տէրին պիր թէֆէքքիւրէ տալմըշ կէօրունիյօր իսի .

Ո սըրատա իհմիյար ժօք իչէրի կիրտի , Արման պաչընը

գալարարադ թարիֆի մուհալ պիր նազար իլէ խըտմէթքհարընդն եւուդունէ պագըդ .

— Նա՞սըլ , պուլտո՞ւն մը , տէյու սօրտու .

— Լվվէթի միսիս .

— Մէքթուպը օգուտո՞ւ մը .

ժօք պաչը իլէ թատիգ իչարէթի էմիտի .

— Կէլէճէ՞ք մի .

— Լվվէթի միսիս .

— (Մէսուրիյէթ իլէ .) Եալան սէօյլէմէյօրսուն հա՛ , պէնի ալտաթմայօրսուն ա՛ .

ժօք պիր ահ չէքտի , հառնագլարը իւզերինէն պիր տամլա կէօզ հաչը հուվարլանարադ մագրմունանէ պիր սէտա իլէ . — Պիչարէ էֆէնտիմ , պու գատըն սիզի նէ գատար թէսխիր իմիշ , տէտի .

— Սէվէյօրում . . .

— (Սէրպէսթանէ .) Պէն տէ ատամէթի խոյօրում . . .

— Սո՛ւս ժօք , սո՛ւս .

— Ատամէթի խոյօրում , չինքի սիզի պու հալլէրէ կէթիրտի , չինքի . . . ահ միսիս Արման , պէնի աֆիլ խորնիպ , պէն պիր էակի ադքերիմ , իհթիյար պիր վահչիյիմ , մանիւմաթսըզ պիր ատէմիմ , Ֆագամի նէ՞ հաբայըմ , գալտիսուդ բէք Ֆէնա պիր հըսսիյաթ վար . . .

— (Մաղմունանէ կիւլէրէք .) Գու հըսսիյաթ նէ՞ կիսի չէյլէր սիր .

— Հըսս խոյօրում քի . . . պու գատըն . . .

— (Սաադըրըզըզլա .) Նէ՞ օլմուշ պագալըմ սէօյլէ .

— Գու գատըն հէրհալդէն պատիչի Ֆէլաքէթի օլաճադ սըր .

— Սէվէյօրում . . .

— Գադ միսիս Արման , Ալմանհատան ամէրիքանիզէն պէրի բէնգիննիզ նէ գատար սօլուդ , չէհրէնիզ գալմինիզ նէ գատար մաղմում սըր , թանընմազ տէրէճէլէրտէ թէպէտուլ իհտիննիզ . բէտէրինիզ իլէ պէն եուդունուզ , հալինիզէ

պադտըգճա , գալպիմիզտե զապթը մուհալ պիր հէյճան հըսա իսէրէք աղլայօրուզ . . .

— (Լվինի ժօքա ուզաատարագ .) Աղլայօրսուն ա՛ , բէտէ. րիմիզ պէրապէր աղլայօրսունըզ , էօյլէ՞ մի իսթիյար սօս. թուս .

— Ա՛հ , սիզին պու գաատար զահմէթի չէքտիյինիպի կէօ. րէրէք քէնտիմիզի զապթ իսէմէյօրուզ . պիչարէ Գօլօնէլ , ին. ռանը իւրքիւտէճէք տէրէճէ թէպէտտիւլ իթմիշ տիր , պէկ այտան պէրի եւուզ եաչընատա կիսի պիր հալէ կէլմիշ տիր .

— Սո՛ւս տօսթում , ատ՛ւս , կէօրէճէքսինիզ քի պէն էս. կիսի կիսի չէն վէ մէսլուր օլաճաղըմ , վէ բէտէրիմ մէհմու. նիյէթինտէն թաղէլլուճէք տիր .

— Ինչալլահ էվլատըմ .

— Ֆագաթ պադալըմ իճրա իյլէտիյին չէյէ տայըր մա. լիսանթ վէր , մէքթուպումը օդուտո՞ւ մը .

— Հա՛ , ունութմուշ իսիմ , միւսիւ Արման , էվվէթ , իբի տէֆա օդուտը .

— (Կէօզլէրի սուրսուրէ բալըայարագ .) Շիմտի պէնի սէվտիյինի անլատըմ . . .

— Եալընը՞զ մը իսի .

— Խայր . . . իսթիյար , մալիմինիզ ա՛ . . .

— Լվվէթ , գօնթ Արլէֆ .

— Եանընատա իսի , մատամ մէքթուպընըզը մէրգումա կէօսթէրէրէք «նէ եապմալը» տէտի .

— (Գաչլարընը չաթարագ .) Ա՛, ա՛, Մաժէօրտէն նասի. հաթ իսթէտի հա՛ .

— Լվվէթ «Կիտէյիմ մի» տէյու ասլատու , իսթիյար տա պիր ահ չէքիպ վէ մանգնուտանէ պանա պադարագ «Կիտին մատամ չիվէյի գաատը նէրինի պուլուր» տէտի . պու սէօ. զինն մանատընը անլայամատըմ , ֆագաթ գալպիմէ չէտտա պիր գօրգու հըսա իթտիմ .

— Պէն անլատըմ , պէնի սէվէ՛յօր , նէ գաատար չալըշըր իսէ տէ , օ մուհապէթի գալպինտէն չըգարատաատըզընատան ,

պանա պէյանը մուհապէթ իթմէյէ մէճպուր օլտու տէմէք տիր .

Իհթիյար ժօք , չիւպհէ իյմա իսէր եօլը պայընը սալ. լատը .

Արմանն . — Ցէմէք քի կէլէճէք .

— Լվվէթ , պանա «Սէն կիթ , պէն տէ արգանտան կէ. լիրիմ» տէտի .

Թալի իսթիյար խըտամէթքեարըն աէօղիւնի թատիգ ի. տիյօր իմիշ կիսի օ անտէ ասդագ գարատընըն վուրուլտու. զու իչխոխլտի . եւուզիւնտէ գալըն պիր նիգահ պուլունան սի. յահ էլտիվէնլի գատընըն արապատան էնտիյինի Արման կէօ. բիւզ , սէվկիւլիսինին իսթիգպալինէ գօչմագ իսթէտի իսէ տէ , քէսրէթի հէյէճանընատան տիղէրինտէքի գուվվէթի մու. վագգաթէն զայիլ օլմուշ իսի . պինատէն ալէյհ մէլտիվէնին պաչընատա պիլա հարագէթի գալտը . ժօք իսէ քէնտի քէն. տինէ .

— Պէն օ գանը տէհչէթլի մուհարէպէ մէյտանըտընատա գօրգու նէ տիր պիլմէզ իսիմ , հալ պու քի չիմտի իւկքէրի. մէ գատար թիթրէտիյիմի հըսա իսիյօրում . . . պու գատըն իւէ պէրապէր պուրայա մէվթի վէ մանթէմ կիսիյօր զանն իյ. լէյօրում . . . տէյու մըրըլտանտը .

Սիյահ էլտիվէնլի գատըն աղըր աղըր մէրտիվէնատէն եօ. գարը չըգըպ , Արմանըն եանընա կէլէրէք եւուզիւնու աչտը . լաթիֆ պիր թէպէսսում իւէ կիւլէրէք տէլիգանըընըն եւու. զիւնէ պադտը . Արման մէզպուրէնին էլինի էօբէրէք սէօղ սէօյլէմէք իսթէտի , ֆագաթ միւգիէտիր օլամատը . պատէ. հու միսաֆիրլիկի սալօնա իսիսալ իւէ պիր ատնատալա թագ. տիմ իթտիքատէն ասնրա , պիր իչարէթլէ ժօքը տըշարը չըգար. տը , սիյահ էլտիվէնլի գատըն օթուրուր օթուրմագ , Արմանն էօնիւնէ տիղ չէօքերէք վէ բէրէքէյէրէք .

— Էլհասըլ . . . պէնի կէօրմէյէ . . . բաղը օլտուընըզ , տէտի ,

— (Ս աղմուտանէ պադտըգտան ասնրա .) Պէնի հալա սէ. վէյօ՞րմուսընըզ ,

— Տայիմա սէվէյօրում . . . պէնի հուղուրուն֊ըզտան թարա իմ֊ոխինիզ տագ֊ըդատան պէրի կիւզէրան իսէն սէ֊քիզ կիւն զարփ֊ընատա , նէլէր չէ֊քոխիմի անլամմազ միւմքիւն տէյիլ տիր ։

— Իհմիմալ . . .

— Հալ պու֊ր քի սիզէ տայիմա իմատի իմ֊միշ իտիմ , է֊միլէրինիզի պիլա իմ֊իրազ իճրա իլէ֊միշ իտիմ . . . տէսիմ֊ը ին֊թիգամ֊ընըզտա պիր ալէմ օլմուշ վէ հալիմուէն մէճմուան դալ֊մըշ իտիմ . . . ա՛հ մատամ , պէօյլէ նազարտան տիւշմէյէ միւա֊թահագ օլմագ իչին նէ՞ գուսուր էտարըմ ։

— (Կիւլէրէ֊կ֊) Հիչ պիր չէյ ։

— Տէմէ֊ք քի . . . նազարըն֊ըզտա . . . գազահամիլը տէ֊յիլիմ ։

— Խայր տօսիմում ։

Ամման՝ պիր իմարը աչըգանէ իլէ մատամըն էլինի էօր֊տիւ , մուսահիլէյհա իսէ իմէպեսիմ իտէրէ֊կ , չու վէճհէ ի֊տարէյի քէլամ իհմի ։

— Տօսիմ֊ում , պէնատէն չէ֊քիա իտիյօրատուն֊ըզ , պէլքի հագ֊գ֊ն֊ըզ վար տըր , չօգ գէմուն֊ըլէր սիզատէն տագ֊ըն֊ըզտան , մուհամմէ֊ինիզի ըէտա իմ֊տիքրատէն , սիզատէն ֆիքրար իմ֊տիքրատէն տօն֊րա , պիր չարէյի խէլաս պուլամատ֊ըզըմուան մաղուլ օլ֊տում , պու֊ր գատար սէպապի պու֊ր գատար ատարը մուհամմէ֊ի պէնի մէրհամմէ֊ի կէմի֊րատի , օ գէման պէնիմ իլէ պէրաբէր Գատէ կէլատինիզ . սիզի ինի֊թիգամ֊ըմա չէրիք իմ֊տիմ , սիզատ իպրաղը ճէատրէմ իտէրէ֊կ . . .

Ամմանըն եւ֊ղինատ էսէրը մահճուպիյէմ օլարագ պիր գըրմ֊ըզըլըզ բէյտա օլտու , տէլիգանլը , մատամ Տատմիյէ գարշը իճրա իլէ֊միլի մէ֊քրու հ յոլը իտամ֊ըզըլամ֊ըշ իտի . սիյահ էլտիվէնլի գատըն պուռնը անլայարագ .

— Պու զահմէմ վէրիճի իտամ֊ըզ֊էէրի պըրագալըմ , էլ հատըլ պէնիմիլ պէրաբէր Բարիզ կէլատինիզ . հէյ կիւն , է֊քսէրէյն կիւնատ իրի տէֆա պէնի կէլիպ կէօրմէնիզ միւատա֊տէ իհմիմ , տէտի ,

— (Մ֊ըրըլտանարագ ։) Էվվէ֊թ մատամ , էսէրը իւլիւվը ճէնագ կէօտէ֊միշ իտինիզ ։

— Պիր կիւն սիզի իչէրի ատմատըլար . սիզ , իտրատէ պաշ֊լատըղ֊ընըզ ճիհէթլէ Թարաֆըտանատ սիզէ պիր Թէզկիրէ վէր֊տիլէր , պու֊ր Թէզկիրէտէ մուվազգաթէն գիյատէթ֊ինիզին գաթ իտիմէ֊մի ըէճա իտինիյօր իտի ։

— Ա՛հ մատամ , օ Թէզքէրէ֊ն֊ինիզի ալտըղըմ գէման պա֊ճամա եըլտըրըմ տիւշտիւ զանն իհմիմ ։

— Գիլիյօրում , տօսիմում ։

— Ա՛հ , պիլիյօ֊ր֊մուսու֊ն֊ըզ ։

— Էվվէ֊թ , չինքի օ էանատէ բէն֊չէրէն֊ին էօն֊իւնատ կիզ֊լի օլարագ սիզէ պագ֊ըյօր իտիմ , կիտէր իչէն նէ հալատէ օլ֊տուղունուղը կէօրտիւմ ։

— Օ կիւնատէն պէրի սիզէ հեր կիւն մէ֊քթուպլար եազ֊տըմ , ֆագաթ տայիմա ճէվապըղ գալտըլար ։

— Գէնի տինչէ , վագտա իլ֊ք նազարտա հագ֊գ֊ըղ վէ֊զիմ օլտուղում կէօրիւլիւր . ֆագաթ իտամ֊ըն֊ըզտա տէ֊յի֊լ մի տիր , պանա Ամմանատա եօլը իւզէրինատ եէմիչտիյինիզ կիւն « Էվէր պէնի սէվէ֊յօր վէ Թէագ֊ըպ իհմիմ֊էյ իտամէ֊յօր իտէնիզ , հեր չէյէ միւնթազըր օլմագ , կէօրէճէյինիզ զարիպ հալլերիտատէն միւթէաճիպ օլմատագ վէ հարաքաճաթը աճիպէ֊մին էարարըն֊ա քէտալը վուգուֆ իչին , պիր չէյ սօրմատագ լազըմ տըր » տէմէմի֊շ մի իտիմ ։

— (Մ֊ըրըլտանարագ ։) Տօղրու , ֆագաթ օ կիւնատէն Թ֊թէպարէն պէնի էարարը հայաթ֊ըն֊ըզա մահրէմ , միւտհիշ իճ֊րատա֊թ֊ըն֊ըզա չէրիք վէ էլէրինիզատէ պիր ալէմ իհմիմ֊մի֊շ մի իտինիզ ։

— Էվվէ֊թ , հագ֊գ֊ըսու֊ն֊ըզ , մատէմ քի իտամէ֊յօրսուն֊ըզ , սիզէ պիր սօն սըրըմը տատա պէյան իտէյիմ ։

Ամման Թիհիրէ֊յէրէ֊կ սիյահ էլտիվէնլի գատըն֊ըն եւ֊ղինատ նէ պագ֊ըյօր իտի , մուսահիլէյհ իսէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ ։

— Օ սէօյլէտիյինիզ իճրատաթ Գատէ խիհամ պուլմատ֊ըզ իտի . չինքի էմրիմ իւզէրինէ վէճհաթ իտէն պիչատէ Ֆըրէ֊

տէրիք Տըլօնկա, տուէլլօսընաս չահիտլիք իմիշ խոհնիզ։

— Սօնրա։

— Հէնուզ Բարիզտէտ նիհայէթ պուլմատը։

— Նա՛սըլ միւսիւ տը Ֆըլար...

— Միւսիւ տը Ֆըլար, թէագըզ իլէէտիւմ գաթիլլէրին սօնունճուսը տէյիլ իտի։

Ամման թիթրէտի։

— Եհնոի միւճազաթը իճրասըզ գալմըշ օլան օ գաթիլլէրին ըէյիտի, անլէրի պուրատա ճինայէթէ թահրիք վէ թէշճի իտէն ատէմ տիր, իչիթ օ ատէմի սէսսիզ վուրմազ խաթէրիմ։

Սիյահ էլտիվէնլի գաուրն, պու սէօզլէրի սէօյլէր իքէն թիթրէյօր, սանքի գալպինտէ տէհչէթլիս պիր միւճատէլէ վուգու պուլույօր իտի։

Ամման. — Ա՛հ մաատամ, պէն ճիամէն վէ ճանէն սիզէ ա-յըր տէյի՛լմիյիմ, հէր նէ էմր իտէրսէնիզ իճրասընա հազըրըմ...

— (Բէնտի քէնտինէ.) Մաժէօրըն հադգը վար իմիշ, միւգիթէզայի գաուէր եէրինի պուլաճագ. (Եիւքսէք սէս իլէ) բէք էյի էօյլէ օլսուն, սիզ եինէ վատէթայի ինթիգամըմ օլունուզ, սիզի պու քէրրէ չէրիք իմիմէք իտթէմէյօր իտիմ, թալիյի զաուաար պաչգա տիւրլիս հիւքմ իթտի։

— (Աչըգանէ.) Սիզի սէվմէյօրում...

— (Եէրինտէն գալգըզ էլինի ուզատարագ.) Եարըն խանէմէ կէլինիզ էօյլէ վագիթը սիզի պէքլէրիմ, չիմոխլիք ատմյօ։

Ամման մէսուրիյէթ շարապը իլէ սարխօշ օլսուզու համտէ մաշուգէսինի արատագընա գաուար թէշէի, վէ էլինի բուս իլէ քէսապը նէչէ իյլէտի։

* * *

Պիր սաաթ սօնրա սիյահ էլտիվէնլի գաուրն, խանէսինէ վասըլ օլմադըլա, Մաժէօրիս չըմինէնին եանընագա օթուրմագտա պուլսաս, մէզպուրէ, Մաժէօրա։

— Հադգընըզ վար իմիշ, հէր զէման ինսան միւգիթէզայի գաուէրինի կէօրէճէք, տէտի։

— Մաժէօր թիթրէտի։

— Ամմանը չաչըրթմադա չօգ չալըշտըմ, էվել էմիրտէ թէագըզընսան, աչգընսան իսթիթճա իմիմէյէ զայրէթ իմտիմ, սօնրա հայինէ մէրհամէթ իտէրէք պիչարէյի հէտէֆը ինթիգամըմ իմիմէմէք արզուսընա տիւշտիմ, ֆագաթ ճիլվէյի գաուէր պաչգա տիւրլիս իմիշ. պէն մէրգումը աֆիվ իմմէք իսթէտիքճէ, օ քէնտի քէնտինի մահգիւմ իտիյօր։

— Տէմէք քի պուրայա կէլէճէք։

— (Ա՛հ չէքէրէք.) Էվվէթ։

— Նէ՞ վագըթ։

— Եարըն։

— Թէրթիպ իթտիյինիզ միւտհիշ բըլմանը...

— (Թիթրէք սէտա իլէ.) Մէվգըյը իճրայէ գօյմադ իչին քէնտիմի իճապար իտէճէյիմ։

— Մաատամ, գալպինիզտէքի հըսսիյաթա հիչ էհէմմիյէթ վէրմէք իսթէմէյօրսունուզ։

— (Թիթրէյէրէք.) Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունուզ։

— Բէտէրի, զէվճինիզի էօլտիւրտիւյի ճիհէթլէ, մէրհամէթ իթմէյէրէք մահվ իտէճէյինիզ պու ատէմի...

— Է՛յ։

— Մէվմէյէ պաչլամըշ իտինիզ։

— (Հայգըրըզ մօս մօր քէսիլէրէք.) Խա՛յր, խա՛յր, հասնըլըյօրսուն Հէրմանն, խայր միւմքին տէյիլ տիր. պէն իւզէրիմտէ լիպասը մահթէմինի թաչըտըզըմ ատէմտէն պաչգասընը սէվմէտիմ, հէմ սէվմէյէճէյիմ. պէն մարքիզ կօնթրանն Տըլասիյիմ։

Պու սըրատա մուսահիպէյէհա մաղրուրանէ տօղրուլարագ չու եօլտա իլավէյի մէգալ իյլէտի։

— Բէք էյի Հէրման, էկէր էօյլէ իսէ, էկէր սէօյլէտիյինիզ սահիհ իսէ, էկէր պու տէլիգանլըյը սէվմէյէ պաչլամըշ իսէմ պիլէ, ինթիգամըմըն էսիրի տէյի՛լմիյիմ, հիչ պիր

չէյ։ ԷՀէմմիկէթի վէրմէյէրէք մէրգուտը տարպէլի ինթիգամընա հէտեֆ խոէճէյիմ, չինըի բէտէրինի միւճադաթի իթմէք լազըմ ըրը։ պու պէյազ սայը հայտուտըն պիր նօգթայի հըսաը վար իսէ, օտա պիր թանէճէք էվլատը ըրը։

25

Սիյահ էլտիվէնլի գաղընըն մուֆարէգաթը իզէրինէ, Արման օտասընա գարանարագ պաչընը էլլէրի արասընա գօյուպ, կեահ ապլամագտա, կեահ կիւլմէքտէ խոխ։ Ցէյիգանը, մաշուգէսի թարաֆընտան աֆիվ խոխլոխի խաթըրտասը իլէ պիր միւտաէթ մէսէրէթի տէրեսընա զարգ օլտու։ օ սըրտատա ժօգ իչէրի կիրտի։ Արմանն պիր նէվ հիտատէթ իլէ։

— Նէ՞ խոթէչօրտուն, եինէ՞ մի ախլագ տէրսի վէրէրէք պէնի թաճիզ իթմէչէ կէլմին, տէյինճէ, իխթիյար՝ մազմունանէ պաչընը սալայարագ։

— Խա՛յր, տօսթլարընըզտան պիրիսի սիզի կէօրմէք իսթէչօր, տէտի։

Սէքիզ կիւնտէն պէրի կէլէն միսաֆիրլէրին հիչ պիրինի գապուլ իթմէմիչ օլան Արման, պու կէլէնի գապուլէ բազը օլտուղունա ժօգ թէաճիւպ խոէրէք։

— Նասը՞լ խոմինի տախի ազմագ սըղընը գապո՛ւլ մը խոչօրտունըզ, տէյու մըրըլտանտը։

— Մատէմ քի տօսթլարըմտան պիրի տիր . . .

— Տօղրու։

Պիր տագըդա սօնրա ժօգ գարուլը աչարագ։

— Միւսիւ Մօրիս խոթէֆան, տէմէսի իլէ, Արման այագա գալգըզ պիր թավըր տօսթանէ իլէ էլինի ուզատարագ։

— Տօսթլարը զիյարէթտէ նէ գատար թէքեասիւլ խոչօրտունըզ, տէտի։

— Սիզտէ կէօրիւնմէչօրտունըզ տօսթում,

— Պա՛հ, պէնի կէօրմէչէ կէլմի՞չմի խոխնիզ։

— Պէլքի օն տէֆա, ֆագաթ սիզ կեահ Պատտէ, կեահ կէզմէքտէ խոխնիզ։

— Էվվէթ, եագը՝ Ալմանեատա կէչիրտիմ։

— (Մուսթահզիյանէ.) Սիեահ էլտիվէնլի գաղընը իլէ տէյի՞լ մի։

— (Թիթրէչէրէք.) Ֆի՞մ սէօյլէտի։

— Ֆի՞մ մի, պիւթիւն Բարիզ, տօսթում։

— Տէմէք քի Բարիզ էհալիսի պէնիմ իլէ մէշղուլ ըրը։

— Մաշիմ ա՛, Բարիզլիլէր մէրագը ըրըրար. ալէլ խուսուս օ գաղընընտա հալի մուսանիա ըրը։

— Պէնիմ իչին էօյլէ տէյիլ։

— Էօյլէ օլսուն, ֆագաթ իչթիմայիմէ նազարէն բէք պիչատէ սէվմիյինիզ սիյահ էլտիվէնլի գաղընը սիզի սէվմէչօր իմիշ։

— (Տուտագլարընը ըսըրարագ.) Նէտէ՞ն պիսիկօրլար։

— Մէզապուչէնին պիր սիկէրինի սէվմիյինի պիսիկօրլարտա . . .

Արմանըն բէնզի սօզարագ, չէհրեսի տէյիչտի։

Մօրիս. – Սէվմիյի պիր էօլիս իմիշ։

Արման մօսմօր քէսիլտի։

Մօրիս. – Էօտիւքտէն սօնրա սէվիլմէքտէ օլան պիր քիմսէ, բագիսլէրտէն գօրդմագ։

Արման. – (Մուսթահզիյանէ.) Բէք էյի, Բարիզ ահալիսինին պէնիմ իչին սէօյլէմէչէ թէնէզզիւլ իթմէքլէրի չէչին պիրիսի անլաչըլըր, լութֆէն սէօյլէյինիզ պագալըմ իքինճիսի նէ՞ իմիշ։

— Սէօյլէրսէմ ճանընըզ սըգըլաճագ։

— Տարըմայաճաղըմ եէմին իսէրիմ։

— Բէք էյի, Բարիզլիլէր տէյօրլար քի . . .

— Պիր ահմագըմ, տէյի՞լ մի։

— Եալընըզ օ տէյիլ, ալտատըրլըյօր իմիշինիզ։

— (Սիւքիւնէթի հալ իլէ.) Ազիզիմ, սէօյլէ պիր թա-

գըմ սաչմալտրտան պահա իթմէք իչի՞ն մի թէչրիֆ պուլրուլտու ։

— (Կիւլէրէք ։) Թայր տօսթում, պէյնիմիզտէ քի էսկի տօսթլուղա միւրաճաաթէ կէլմիյիմ։

— (Էլինի ուզուտարագ ։) Պաղ նէ՛ կիւզէլ, մնատամ քի պանա իհթիյաճընըզ վար, սէֆա կէլտինիզ։

— Էվվէթ, սիզէ իհթիյաճըմ վար։

— Տուէլլո՞ մը իտէճէքսինիզ։

— Թայր։

— Բարայա՞մը իհթիյաճընըզ վար, քիսէմ սիզին տիր։

— Օտա տէյիլ։

— Էօյլէ իսէ պէյան պուլտուրուն։

— Շիմտի պէնի տինլէ, ագըլ գապուլ իթմէյէճէք տէրճէլէրտէ ճէվգէլատէ օլան չէյլէրէ ինանը՞րմընըզ։

— (Սիյահ էլտիվէնլի գատընըն հալինի խաթըրլայարագ ։) Հէմ տէ բէք զիյատէ։

— Բէք էյի, տօսթում չիմտի էօյլէ պիր տըրամըն իչինտէյիմ քի, պու պապտէ միւրաճաաթի իտէճէք եալընըզ սիզի պուլտում,

— Աչըգ սէօյլէյին տօստում։

— Միւգթէտիր տէյիլիմ . . .

— Օ հալտէ նամ՞ըլ . . .

— Պէնիմլէ պէրապէր կէլմէնիզ լազըմ տը՛ր։

— Նէ՞րէյէ։

— Իամինի պէյանէ միւգթէտիր օլմատըզըմ պիր մահալէ։

— Ա՛, մուամմա՝ մուամմա իւղէրինէ եըզդայօրտունըզ։

— Եալընըզ օրատա սիզէ պէյանը հալ իտէպիլիրիմ։

— Բէք ալա, սիզի նէ՞ վագըթ թէագըլ իտէճէյիմ։

— Շիմտի։

— Պէնի կէօթիւրէճէյինիզ մահալ Բարիզտէն տըշարը՞մը տը՛ր։

— Թայր։

— Պիր գաչ սաաթ սօնրա ավտէթէ միւգթէտիր օլապիլի՞րմիյիմ։

— Հա՛յ, հա՛յ։

— Բէք կիւզէլ, հայտէ կիտէլիմ տօսթում։

— Արդանըզա գալըն պիր բալթօ ալընըզ, կիճէ սօուգտըր։

— Ափսանըզ վա՞ր մը։

— Էվվէթ, գաբուտա տուրույօր։

Ամման արդասընա պիր բարտէսիւ կիյինէրէք չապգասընը վէ էլտիվէնլէրինի ալտըգտան սօնրա կիւլէրէք ։

— Սիլահ ալմագ լազը՞մ մը, տէտի։

— Թայր, լուզումը եօգ։

— Ամման իլէ Մօրիս արապայա պինտիլէր։ արապաճը էվվէլճէ ալմըշ օլտուղու էմի մուճիպինճէ, կիտիլէճէք մահալի սիւալ իթմէքսիզին հայվանլարը սիւրտիւ։ արապա Շայէօտան չըգարագ ըրխթըմա նուզուլ, վէ Գօնգօրտիյա քէօբրիսինտէն կէչէրէք։ Սէն ժէրմէն մահալլէսինին թէնհա սօղագլարընա կիրտի։ օ ղէմանէ գատար սիւքիւթ իթմիշ օլան Մօրիս, քէլամէ աղագ իլէ։

— Տօսթո՛ւմ, մնատամ լա պարօն տը Սէն Լուս իլէ օլան թէաչիւգինիզի խաթըրլայօ՞րմուսընըզ, տէտի։

— Էվվէթ, նէ՞ սօրտունըզ։

— Տէրխաթըր խոյօ՞րմուսընըզ քի, հէր կիճէ սիզի պուլվարտան պիր արապա ալըր իտի։

— Էվվէթ։

— Սիզի կէթիւրմէյէ մէմուր օլան ատէմ կէօզլէրինիզի պաղլար իտի, խաթըրընըզտա տը՛ր ա՛։

— Էվվէթ։

— (Ձէպինտէն պիր մէնտիլ չըգարարագ ։) Թէմամ, պէնտէ էօյլէ եարաճաղըմ։

— Լաթիֆէ՞ մի խոյօրտունըզ։

— Ալա՛։

— Ցագաթի նասը՞լ պիր եէրէ կէօթիւրիյօրտունըզ։

— Լ'ակէը կէօթիւրտիւիմ մահալի սէօյլէմէք իսթէմէմ, կէօզլէրինիզի պաղլամայա միւհթաճ օլմազ իտիմ։

— Լաքին . . .

— Տօսթո՛ւմ, տօսթլուղունուզա միւրաճաաթ իթտիմ, էկէը պու տօսթլըգ թալէպ իլլէտիիմ չէյի իճրա իտէճէք տէրէճէլէրտէ գալի տէյիլ իսէ՝ պէյան պույուրըն, սիզի իաստէ իտէյիմ։

— Տէլի՛միսին Մօրիս, ֆագաթ մատամ քի էօյլէ իսթէյօրսուն . . ,

Ամման պունը տէյէրէք պաչընը ուզաթտը, մօրիս մէրգումըն կէօզլէրինի սըմ սըգը պաղլատըգտան սօնրա .

— Շիմտի նամուսընըզա էմին վէրիյօրում կէօրիյօրսունուսը՞նըզ, տէտի ։

— Խայր ։

— Բէք էյի ։

Արապա կեահ սաղա վէ կեահ սօլա տէօնէրէք եօլունա տէվամ իթտի . թարաֆէյն սիւքիւթ իտիյօրլար իտի , պու զարիպ եօլճուլուգ եարըմ սաաթ գատար տահա տէվամ իթտիգտէն սօնրա արապա տուրտու , Մօրիս .

— Պուրասը տըր , տէյէրէք արապատան էնտի վէ Ամմանըն էլինի թուԹարագ պիր խանէյէ կիրիպ տիվանխանէյի կէչմէյէ պաչլատը . եիրմի ատըմ գատար կիթտիգտէն սօնրա պիր մէրտիվէն չըգտըլար . Մօրիս .

— Տիւզ եէրէ կէլտիք եիւրիւյինիզ, տէտի . Ամման ապագլարընըն ալթընտա պիր եումուշագ խալը վէ էթրաֆընտա սըճագ պիր հէվա օլտուղունը հըտա իթտի . իչի ատէտ գաբու աչըլարագ գարանտըլար , օ վագըթ Մօրիս տուրտագ .

— Շիմտի կէօզլունիզի ալագլիյրտընիզ, տէմէտի իւզէրինէ, Ամման կէօզլէրինտէչի պաղը չըգտըրպ էթրաֆընը կէօզտէն կէչիրտի ,

Ղայէթ միւնթազամ պիր սալօնտա , եէրտէ կիւզել պիր խալը , տիվալըտա գոյու ըէնկլի իրէք բէրտէլէր արապարընտա գըյմէթտաը լէվհալար պուլունույօր իտի . իչի ըէնչէրէկնին արապընտա պուլունան ապանօզ վէ օյմալը քիւթիւպխանէ , պիր քաչ եիւզ ճիլտ քիթտագ իլէ տօլու իտի , օրթա եէրտէ պուլունան կէնիչ եալընըզը մասանընն լուզէրինտէ պիր չօգ կազէթտալար վէ ալագիւմլէր գօնուլմուչ իտի , պունլարտան մատա չըմինէնին գարչըսընտա պիրտէ միւքէմմէլ բիյանօ պուլունույօր իտի . Ամման Մօրիսէ պագարագ .

— Նէ՞ըէտէյիմ, տէմէտի իւզէրինէ , Մօրիս .

— Շիմտի խատէը վէրիիր , տէյէրէք , գարըյը աչըգ զույագ օլտու ։

Հայրէթի կիթտիքճէ արթմագտա օլան Ամման եալընըզ գալտը , պիր չարէք սաաթ կէչտի քիմսէ կէօրիւնմէտի , Ամման , Մօրիսին չընգտըզը գարուլա գօչտու , գարու քիւլիսլի իտի . պաչգա պիր գարուլա միւրաճաաթ իթտի , ֆագաթ ատընտա գարալը պուլտու , սապընըզընգ հըտա իթմէյէ պաչլամընչ օլան տէլիգանլը բէնչէրէլէրէ պաչ վուրտու . օնլարընտա գավի տէմիր բարմագլըգլար իլէ մէտտուտ օլտուղունը կէօրտիւ , մուամիլէյհ քէնտի քէնտինէ .

— Օ՛, իչթէ պու բէք թօհաֆի , տէյու մընրըլտանտըգտան սօնրա , կէօղիւնէ պիր չան գօրտօնը իւիչէրէք չիտտէթլէ չէքի վէրտի ։

Օ անտէ գարուլարտան պիրի աչըլարագ պիր ատէմ կէօրիւնտիւ . պու ատէմ զույէթի կիւզել պիր խըտամէթքեար էպիսէսի կիյինմիչ իտի , մէրդում սօն տէրէճէ պիր իչթիրալ իլէ Ամմանը սէլամլայարագ .

— Նէ՞ էմր պույուրույօրսունըզ, միւսիւ , տէտի ։

— Սէն քի՞մսին ։

— Էմրինիզէ թաալի պէնտէնիզիմ՛

— Էմրիմէ թաալի՞միսինիզ՝

— (Էյիլերէք ։) Էվվէլթ , միւսիւ ։

— Էօյլէ իսէ նէրէտէ օլտուղումը խատէը վէրինիզ՝

— Խանէնիզտէօնինիզ, միւսիւ ։

— Խանէմտէ՞ մի ։

— Էվվէթ , միւսիւ ,

— (Խըտմէթքեարը պաշտան այաղա սիւղերէք ։) Էյլէ-նէյօ՞ղմուսըն , չարգըն ։

— Աճայիպ, միւսիւ տօղրուսընը սէյլէյօրում, խանէնիզ-տէսինիզ. իչիճէ տալօնընըզ, քիճատպալը , զաղէճալը , պիր բիյանօտա վար . էկէր օգումազ եախօտ չալկը սէվէր խէնիզ սըգըմազընըզ, իչիճէ եամազ օտանըզ . . .

Մէրգում պունը տէյէրէք , Արմանըն պիր ազ էվվէլ ա-չանատըզը գարուլը աչալ , տէլիգանլը իչէրիյէ կիրտի . սա-լօն կիպի պու քիչիք եամազ օտասը տախի բէք միւնէթա-զամ տուրէթտէ տէօչէնմիշ խոր ։

Արման . — Զա՛րգըն , պուրանըն նէրէսի օլտուղունը տէօյ-լէ՞միսին , եօգսա . . .

Օ անտէ էլլի եաշլարընտա գըրըչլ սաչլը , սարը սագալ-լը , պէյազ վէ ազըր չէհրէլի տիկէր պիր ատէմ իչէրի կիր-տի . մուտիաիլէյհին գըյաֆէթի պիր Ինկիլիզ ասըլզատէսի գըյաֆէթի խոր . Արման մէրգումըն Ինկիլիզ օլտուղունը ան-լատը ։

Ինկիլիզ . — Միւսիւ սիզէ պէն չիմուի ճէվապ վէրէյիմ, սիզ խանէնիզտէ , տահա տօղրուսը պէնիմ խանէմտէսինիզ . . .

Արման . — (Էլամլայարագ .) Սիզ քի՞մսինիզ միւսիւ ,

— Միւսիւ , խանում լօրտ ճ . . . տիր ։

Արման , ճօլմանը խահճըրլայարագ թիթիրէտի ։

Լօրտ . — Պէյանը պէնիմ իչին միւսքին օլամայան պագը սէպէպլէրէ մէպնի , պէնիմ նէզամտատ մէվգուֆընըզ ։

26

Լօրտ ճ . . . Նին պու սէօզլէրի Արմանը տէրին պիր հայ-բանիկէթ կիրտապընա աճըը , պիր գաչ տանիկէ Ինկիլիզին եիպինէ պագտըգտան տօնրա ։

— Ա՛ միւսիւ , պուրատը պիր մէճնուն խանէսի՞ մի տիր , տէտի ։

— (Գարիտանէ .) Խայր միւսիւ , ագլըմ թէմամէն պա-չըմտա տըր ։

— Օ հալտէ պէնիմ մահբուս օլտուղումը թէպլիղատէն էվվէլ՝ նէ հագլա հարագէթ իթտիյինիպի պէյան պույրմա-նըզ լազըմ իտի . . .

— Սիզի պուրատա ագը գօյմազա մէմնուրըմ ։

— Գու մէմնուրիյէթի քիմին թաստիգնատան ալընըզ ։

— Լօրտ ճ . . . սիգքիթ իթտի ։

Արման . — Հայտէ միւսիւ չու լաթիֆէյի պըրագընըզ ։

— Միւսիւ , պէն էլլի եաշնատայըմ , չիմուիչէ գատար լա-թիֆէ իթտէտիմ վէ իթտէմ ։

— Տէմէգ քի սէօյլէտիյինիզ ճիհատի տիր ։

— Բէգ զիյատէ ։

— Պէնի պուրատա թէվգիֆ իթտէգ ֆիգրինատ՞միսի-նիզ ։

— Էվվէթ ։

— Բէգ էյի միւսիւ , պէնատ պուրատան չըգմազ ֆիգ-րինատ օլտուղումը պէհան իտէրիմ ։

Լօրտ ճ . . . ճէվապ վիրմէյիպ կիւլմէյէ պաչլատը ։

Արման . — (Լօրտըն կիրտիկի գարույա տօղրուլարագ .) Շիմուի չըգաճաղըմ ։

— Միւսիւ , պուրատա գարուլար գավի վէ քիլիսէի օլ-տուղու կիպի , քէնիշէրէլէրտէ լուզումը գատար մէթին բալ-մազըգլար իլէ միւղէյհէն տիր ։

— Պէնատ իմտատէ չաղըրըրըմ . . . հայգըրըրըմ . . .

— Սէսինիզ իչիտիլմէզ , պունատան պաչգա նէրէտէ օլ-տուղունըզը տախի պիլմէգսինիզ ։

— Բարիզտէյիմ զանն իտէրիմ ։

— Էվվէթ , ֆագաթ ղայէթ թէնհա պիր տօգագտա , կէնիշ պիր պահճէնին օրթատընտա վագը քէօշքտէսինիզ քի , նէ գատար պաղըրմըշ օլտանըզ տիպի քիմսէ իչիտմէզ ։

— Ա՛, պու նէ ատմէք ։

— Գուննան պաշդա սիրէ խապէր վէրմէյէ մէճպուրըմ քի , մէճպուննանէ հարմաքէթէ թաասսուի իլէ ֆիրարէ չալըշըր խէնիզ, էլ վէ այագլարընըզ պաղլանըր , պունըն իչին ուֆագ պիր իշարէթիմ քնաֆի տիր ։

— Լօրա այագը իլէ իւչ ատֆա եէրէ վուրսաս , տէրհալ դարուսան կիւզէլ էլպիսէլի իչի խըտմէթքէար տահա կիւրսի , Լօրա , խըտմէթքէարլարա խիթապէն ։

— Սիզ միւսիւ ճէնապէլէրինին խըտմէթինէսինիզ, քէնտիլէրինէ խըտմէթ վէ իթաաթ իլէ , հէր նէ արզու խէրսէ թէաարիք խէճէքսինիզ, ատմէսի իլէ խըտմէթքէարլար էյիլտիլէր , Լօրա խէ իլամէյի մէգալ պիրլէ ։

— Ֆագաթ էկէր ֆիրար իչին ճիւզիւ պիր հարաքէթէ թաասսուի խէր խէ էլլէրինի այագլարընը պաղլամայա , վէ հայդըրըր խէ գըրագճլամայա մէճպուրընըզ, ատմ ։

Ադման . – (Հիտաէթ իլէ .) Ա՛ , անլէր պէնի սիրէ էլտիվէնիմ իլէ վուրմագտան մէն խէմէզլէր . . . սիրէ պիր ալչագ օլտուղունուզը պէյան իթմէքլիյիմէ մանի օլամազլար ։

Ֆիլ հագըդա Ադման էլտիվէնինին պիր թէքինի չըդարըզ ինկիլիզին եիւզիւնէ աթմադա դալդըշը , ֆագաթ խըտմէթքէարլարտան պիրիսի տէլիգանլընըն գօլունը թութտու ։

Լօրա . – (Կիւլմէյէ պաշլայարագ .) Եուրասընը թէֆէքքիւր պույուրանըզ քի , հիւքմ խէն հաքիմ , թէվգըֆի ինէն մամուր , մահքիմընն հաքսօտ մէվգուֆըն թահքիրաթընա էհէմմիյէթի վէրմէզ, ատպիլինիզ թահլիյէ օլունտուղու զէմանն կէօրիւչիւրիւզ ։

Պու սօն քէլիմէլէր , Ադմանըն հիտաէթինի թէզէհհուր ինէճէյի եէրտէ թէսկին իթտի , հաթտա գահգահա իլէ կիւլմէյէ պաշլատը վէ արգադարնագի դանարէյէ օթուրարագ .

— Կէօրիւնիւչ նազարէն հէր տիւրլի իհթիյաճէ բայէթ իթմիշլինիզ միւսիւ , ատմ ։

— Ֆիլ հագըդա պույուրտուղունուզ կիպի տիր միւսիւ ։

— Պէն չիմիհտէն սօնրա քէնտիմի մահրուսընըզ գէյտա խէրէք ֆիլար իթմէյէ թէտաատի իթմէյէճէյիմ ։

— Ռէք կիւզէլ եարաբսընըզ միւսիւ ։

— Ֆագաթ հիչ օլմազ իսէ թալէպ իտէճէյիմ մալիմտըր վէրիլմէմինիզ աւ ։

— Պէյքի ։

— Տօսթում զանն իթտիյիմ միւսիւ Մօրիս Իսթիֆան . . .

— Էյան ատօսթունըզ տըր , միւսիւ ։

— Օ հալտէ օտա պէնիմ կիպի պիր տուզաղա տիւշտի ատմէք ։

— Խայր միւսիւ , պու սէօյլէտիյինիզ տուզաղը օ դուրմուշ տըր ։

— Նէ՞ իչին ։

— Տօսթունըզ օլտուղու իչին ։

— Պիր շէյ անլամայօրում ։

— Ֆիլհագըդա անլամազընըզ ։

— Ֆագաթ միւսիւ պէն նէ՞րէտէյիմ ։

— Խանէմտէ ։

— Սիզ քի՞մսինիզ ։

— Սիզէ լազըմ տէյիլ ։

— Պէնտէն նէ՞ իսթէյօրսունուզ , նէ՞ հադդ իլէ հուրրիյէթիմէ միւտահալէլէ իտիյօրսունուզ ։

— Յայիտէնիզ իչին տիր միւսիւ ։

— Պու պատտէ հադդընըզ եօգ տըր , զանն իտէրիմ ։

— Պա՛հ , պիր կիւն պանա թէշէքքիւր իտէճէքսինիզ ։

— Պէնի թէվգըֆի իթտիյինիզ իչի՞ն մի ։

— Լօյլէ եա՛ ։

— (Օմուղլարընը գալտըրարագ .) Պիր տուա իրտահէ տահա միւսաատէ իտինիզ ։

— Պույուրըն ։

— Պուրատա չօգ գալաճաղմըշըմ ։

— Պունըն պէյտանը միւմքինինիզ տիր ։

— Մէքթուպ եազմագըզըմա միւսաատէ օլունուրմըն

— Խայր ,

— Ցագաթի պէր քիմնէյէ քէնտիմէ տայըր մալիւմաթ վէրմէք իսթէր իսիմ,

— Սիյահ էլտիվէնլի գառընա՞մը ,

— (Գըզարարագ .) Նէնինիզէ՞ լազըմ,

— Միւսիւ , սիզի իթերք իթմէյէ մէճպուր օլտուղումնան տօլայը աֆվընըզը թէմէննի իսթերիմ, եարըն կէլիր միւլագաթընըզ իլէ միւչերրէֆ օլուրում, ատիյօ միւսիւ . . .

— Ցագաթի ապընճըզ տուրունըզ . . . միլօրտ , սիզէ պէր չէյ յօղաճաղըմ . . .

— Գօնտուար միւսիւ ,

Լօրտ պունը տէյէրէք պիր գաբու այըզ ղայղ օլտու , Արմանն տախի տէրէճէյի նիհայէտէ միւթէհայըր գալարագ քէնտի քէնտինէ .

— Նէ՞ զարիղ չէյլէր . տէյտու մըրըլտանտըզը սըրատա , օտա խըտմէթքէարը Արմանա .

— Միւսիւ ճէնտարմէրինէ նէ ղէման պիր չէյ լազըմ օլուրսա չանը չէքէպիլիրլէր , եաթմազտան էվվէլ պիր չէյ արզու պույրուլտուղ մը տէտի ,

— Խայր ,

— Լ՚ֆէնտիմիզ սաաթ գաչտա եաթաճաղլար ,

— Գիլմէմ . . . պէնի եալընըզ պըրագ ,

Խըտմէթքէար էյիլէրէք տըշարը չզգար , օ զէման եալընըզ գալմըշ օլան տէլիգանլը տիւչինմէյէ պաշլատը , քէնտինէն նէ՞ խաթէյօղլար իսիմ . Նէ՞ իչին պէօյլէ կէօղլերի պաղլը օլտուղու հալտէ խանէսինտէն գալտըրարագ պուրայա կէթիրիպ թէվզըֆի իթմիշլէր իսիմ . պու արալըգ տուտագլարը իւղերինէ կէլէն « Ցօլման » նամը քէնտիսի իչին պիր խաթը նուրանի օլտու ,

Մէղպուրէնին քէնտինէ սէվտիյինի վէ սիյահ էլտիվէնլի գառընըն էլինտէն գուրթարմագ իչին նէ տէրէճէլէրտէ չալըշըրլընը խաթըրըայարագ , պու հալին մէրգումէ թարաֆընտան թէրիմիպ , վէ իճրասը Մօրիսէ հեվալէ խոչմիշ պիր տուզաղ օլտուղունա չիւպհէսիզ գալմատը . Արման , Ցօլմանըն նէ տէրէճէլէրտէ սէպաթի սահիպէսի օլտուղունը պիլմիյի ճիհէթլէ , քէնտի քէնտինէ .

— Էլպէթթէ պիր կիւն օլուր պուրատան չըգարըմ, իչթէ օ կիւն Ցօլման իլէ ըէֆիգլերինտէն ատրաճաղըմ պէօյլէ հիսապլար վար տըր , ֆագաթի օ զէմանա գատար . . . նէ՞ եաթմալը , տէտի ,

Լօրտըն տուրթը իֆհամէսինէ նազարէն պուրատան պիր եօլ իլէ չըգմագլըղըն միւմքին օլամայաճաղընը անլատը , պունը վէ էրթէսի կիւնի քէնտիսինի սիյահ էլտիվէնլի գառընըն պէյհուտէ եէրէ պէքլէյէճէյինի տէրհաթըր իսթէրթ , ադիմ պիր մէյուսիյէթէ տիւշտիւ . Չինքի Արման տահապը վագարտան օլտուղու ճիհէթլէ պիր թագըմ էթպաա մագուլէլէրի իլէ միւճատէլէյէ գալգըշմագ , տայադ եէմէք կիսպի պիր քիւչիւքլիւյի ճիհանտէ հիչ պիր չէյ իչին գապուլ իսթէմէղ իսի . պինտէն ալէյհ օրթա եէրտէքի մատայա թէգուրուպ իլէ պիր կադէթա ալարագ օգույուպ էֆքէարընը տաղըթմագ իսթէտի , ֆագաթի արզուսը պունընլա հուսուլ պուլմատըղընտան , կադէթայը պըրագըպ բիյանօնըն էօնիւնէ կէչտի . չալկը իլէ տախի էյլէնէմէտիյինտէն , գօրտօնը թահրիք իլէ խըտմէթքէարը չըգըրըպ թամթլըգլա .

— Տօսթում, սիզ չիւպհէսիզ մատաչընըզը իթա իսէն էֆէնտինիզէ սատըգընըզ, տէտի ,

— Լ՚իվէթ միւսիւ ,

— Հէր նէ գատար զէնկին իսէմ տէ սիզի գանատրմայա չալըշմայաճաղըմ . . .

— Բարա իլէ քէնտիմի սաթճաճաղըմը զանն իսէրէք պէնտէնիզի թահգիր իտիյօրտունըզ ,

— Աֆվ իսէրսին , ֆագաթի պէն զանն իսէրիմ քի պէնիմ իչին ուֆագ պիր խըտմէթի րէտտա իթմէզսինիզ . . .

— Լմը իտինիզ միւսիւ ,

— Պիր մէքթուպ եազմագ իսթէյօրում ,

— Բիմէ՞ ,

— Եարըն կէօրիշմէք իչին մուգամէլէմիզ օլան պէրինէ. կէօրիւնիւշէ նայարէն վաոիմի իճրա իտէմէյէճէյիմ...

— Իհթիմալ տըր,

— Մէքթուպըմը մահալինէ իյտալի թէահիւտ իտէմիյէճէյիմ,

Արմանն պու սէօզիւ «հոմէոփաթիյինիզ գաոսար բարա վէրիրիմ» հօլլու պիր նայար իլէ սէօյլէմիշ իտի.

Խըամէթ քեար. – Լօյլէ,

— Նամ՞արէ էօյլէ,

— Լէկէր մէքթուպը բօսթա գաթթուըննա աթմադ քեաճի իտէ.

— Ֆեաճի տիր,

Արմանն պուննը ոէյէրէք իւզէրինաէ միւքէմմէլ պիր նամըզ թադըմը պուլունան մաոայա թէզարրուզ իթաիյի սըրատաա, խըամէթ քեար.

— Լէկէր միւսիւ ճէննաթլէրի Պուվա մէյտանընտա իգամէթ իտէն պիր քիմսէյէ նայաճադլար իտէ, նաճիլէ զահմէթ իթմիշ օլուրլար,

— Նաճիլէ՞ մի, նէ՞ իչին,

— Զիւնքի մէքթուպը կէօթիւրէմէմ,

— (Հիտաէթ իլէ.) Զը՛դ, պուրատան ոէճ օլ, չարդըն հէրիճ...

* *

Արմանըն պէօյլէ սուրէթը մահիրանէտ գաչըրըլտըղընըն էրթէսի կիւնի իճաո էօյլէ վազիթը, սիյահ էլտիվէնլի գասըն իլէ Մաժէօր Ալէֆիւն մէյտանընտա շու միւքեալէմէ ճարի օլույօր իտի,

Մաժէօր. – Էյ մաոսում, իչինիզտէ ոէվամ իթմէյէ ճէսարէթինիզ օլաճաղ մը տըր,

— Լէվվէթ Հէրման,

— Լէվլասընը մահիվ իլէ բէտէրինի միւճաղաթ իթմէյէ...

— Լէվվէթ,

Սիյահ էլտիվէնլի գասընն պիր միւսաոէթ մահգումանէ տիւչիւնտիւքտէն սօնրա.

— Լէվվէթ, ճէսարէթիմ օլաճաղ տըր. պատէհու քէնտիմի թէէտիպ իթմէք իչին տախի ճէսարէթիմ օլաճաղ տըր, ոէտի.

Մաժէօր թէթթրէտի, մուտանէյէ չա իտէ սէօզիւնէ շու վէճհէյէ ոէվամ էյլէտի.

— Լէվվէթ, քէնտիմի թէէտիպ իթմէք իչին խարտազը ճէսարէթի իտէճէյիմ, չիւնքի պէն տիւնեատա օլան մուգամատէս վազիֆէմի պիր սանէյէ պիրէ ունութմատըմ, բէտէրինին զէվճիմի էօլտիւրտիւյիւ պու քիմսէ իչին գալըխմոէ պիր հէյճան հիսս իթտիմ... Կօնթրան Տըլատի, սանա նէմին իտէրիմ քի ինթիգամընն ալընաճադ տըր...

Պու սըրատաա գաթունըն էօնիւնտէ պիր արապանըն տուրտուղու իչիտիլմիյինտէ, կէնճ գասըն.

— Օ տըր, ոէտի, ֆագաթի մէզպութ նանըրյօր իտի, արապատան պիր իհթիյաջ չըղտը. սիյահ էլտիվէնլի գասընն բէրտէնէն արապըղընտան պագարագ մէրգումը թանըտը, պու ատէմ Արմանա նէզարէթ վէ խըամէթ իտէն սատըգ ժօք իտի քի թէկաչչա օտայա կիրէրէք.

— Մատա՛մ, միւսիւ Արմանը նէ՞ եարտընն, տէյտու սօրտու.

— (Հայրէթ իլէ.) Գէ՞ն մի, հիչ պիր շէյ եարմատըմ,

— Պուրատա ոէյ՞է մի,

— Խայր,

— Կէօրմէմիշնի՞զ մի,

— Տիւն ագչամնան պէրի կէչմէտիմ,

— Ա՛հ, եա՛ Բաապիմ, եա՛ Բաապիմ, ատէպա նէ օլտու,

— (Լաթիֆ պիր թաւր իլէ.) Նէ՞ ոէմիէք իսթէյօրսըն ժօք, աչըգ ոէօյլէ.

— Միւսիւ Արման կիճէ ավատէթ իթմէտի, չիմսիյէ գատատա պէքլէմիմ կէօրիւնմէտի, Գօլճնէլին նանըննա կիթտիմ, օտատա կէօրմէմիշ...

— Ծիւն ագչամ տըշարը՝ մը չըգտը։
— Լ՛ավ է՛թ, ախպ կիթոխքտէն սօնրա՛։
— Եալընը՛զ մը։
— Խայր տօսթլարընտան պիրի իլէ, արտապա իլէ կիթ-տիլէր։

27

Արմանըն զայդ օլմասընտան երիմի տէօրտ սաաթ սօնրա լօրտ ճ՛ . . . Ճօլմանըն նէզտինէ կիթտի. Ճօլման էլինի լօրտա ուզատարագ։

— Պագալըմ տօսթում նէ՛ հէվատիս վար, տէտի։
— Արման հալա էվէլքի կիսպի տիր։
— Պիչարէ տէլիգանըը։
— Պազը քէրբէլէր հիտտէթլէնիյօր, պազէնտէ տէրին պիր տուշկինլիւյէ կիրիֆթար օլույօր. տիւն կիճէ ույուեա-մատը. իմիտալինտէքի օտատա եաթմադտա օլան խըտմէթ-քեար, մէրգումըն քէնտի քէնտինէ սէօյլէնտիկինի իչիմիչ, էվէլա պէնի էօլտուրմէյի քէնտի քէնտինէ վատ իտիյօր ի-միչ։

— Ա՛ման, պէկ էֆէնտիմ, պու ինչ պիր տէյի՛ր սէն պիզիմ (. . . էյի պէյլէ՛)

— Սօնրատա քէնտիսինի պէյնոմինէ՛ տէրքէտմիչ օլան գատընըն եանընտա կիտուպ այագլարընտա գատընտաճատընը սէօյլէյէօր իմիչ։

— (Մադմուազէլ պիրտէվի՛ք, պու ինչ տէյի՛ր սէն, պու-նէմէ՛տուր, անտէ՛ն պիզէ էվլէնտիրմէյէ չալըշըյօր-սուն։)

— Ա՛ման, պէկ էֆէնտիմ, պու ինչ տէյի՛ր սէն պիզիմ (. . . էյի պէյլէ՛)

— Լ՛ակէր գատընըը խէնտի, չիւպհէսիզ տէրքէտմէյէ-չալըշըյօր-սուն։

— Սրման թէվգըֆի օլտուզունըն սէպէպինի պիլիյո՛ր մը զանն իտէրսինիզ։

— Լ՛ավ է՛թ, զանն իտէրիմ քի պիլիյօր։

— (Ա՛հ չէ՛քէրէ՛ք.) Պանա նէ՛ գատար ատավէթ իտէ՛ճէք տիր . . .

— Լ՛ավ է՛թ։

— Եազմադ իսթէմի՛ մի։

— Սիւսահ էլտիվէնըլի գատընտա պիր մէքթուպ կէօթիւր-մէք իչին ատէմլէրիմի գանտըրմադա չալըշը։

— Բէտէրինի, ժօրը, եախօտ խանէսինէ տայըր պիր չէյ ատտո՛ւ մը։

— Խայ՛ր։

— Պիչարէ չօճուգ, չիւպհէսիզ ճունունը այգ տէնիլէն իլլէթէ միւպթէլա տըր։

— Պու թէվգըֆի Արմանտա պիր ճունուն հալի զուհու-րինէ սէպէպ օլմասընտան գօրգմայօ՛րմուսընըզ։

— (Թիմըտ յէրէ՛ք.) Ա՛հ սուս, պէնի գօրգուտույօրսու-նըզ . . .

— Զիւնքի տէլիգանըլէյը պըրտգտըզըմ զէմանքի հալի պէնի իւրքիւթտի։

— Բէ՛ք է՛յի, էօլտուրինի կէօրմէքտէն իսէ թէճէննիւն իմտիյինի կէզրվէճրգէնվհիմիմի բանճգաչ՛ըր։ Ճնքը էվինէ կէչէր իսէ պուն գատընը մինտինտէ իչէ՛ճէօլտուրէչէ՛ք տիր։)

— Ա՛ման, պէկ էֆէնտիմ, պու ինչ տէյի՛ր սէն պիզիմ (. . . էյի պէյլէ՛)

— Ա՛տէմլէրիմ միւսէլլահ օլտուգլարընտանտիր։ Ճնքը տաքընտըտըր։ Ճնքը տաքընտըտըր։ Ճնքը տաքընտըտըր։

— Ա՛ման, պէկ էֆէնտիմ, պու ինչ տէյի՛ր սէն պիզիմ (. . . էյի պէյլէ՛)

— Լ՛ակէր գատընըը խէնտի, չիւպհէսիզ տէրքէտմէյէ-չալըշըյօր-սուն։

— Սրման թէվգըֆի օլտուզունըն սէպէպինի պիլիյո՛ր մը զանն իտէրսինիզ։

— Լ՛ավ է՛թ, զանն իտէրիմ քի պիլիյօր։

— (Ա՛հ չէ՛քէրէ՛ք.) Պանա նէ՛ գատար ատավէթ իտէ՛ճէք տիր . . .

— Լ՛ավ է՛թ։

— Եազմադ իսթէմի՛ մի։

— Սիւսահ էլտիվէնըլի գատընտա պիր մէքթուպ կէօթիւր-մէք իչին ատէմլէրիմի գանտըրմադա չալըշը։

— Բէտէրինի, ժօրը, եախօտ խանէսինէ տայըր պիր չէյ ատտո՛ւ մը։

— Խայ՛ր։

— Պիչարէ չօճուգ, չիւպհէսիզ ճունունը այգ տէնիլէն իլլէթէ միւպթէլա տըր։

— Պու թէվգըֆի Արմանտա պիր ճունուն հալի զուհու-րինէ սէպէպ օլմասընտան գօրգմայօ՛րմուսընըզ։

— (Թիմըտ յէրէ՛ք.) Ա՛հ սուս, պէնի գօրգուտույօրսու-նըզ . . .

— Զիւնքի տէլիգանըլէյը պըրտգտըզըմ զէմանքի հալի պէնի իւրքիւթտի։

— Բէ՛ք է՛յի, էօլտուրինի կէօրմէքտէն իսէ թէճէննիւն իմտիյինի կէզրվէճրգէնվհիմիմի բանճգաչ՛ըր։ Ճնքը էվինէ կէչէր իսէ պուն գատընը մինտինտէ իչէ՛ճէօլտուրէչէ՛ք տիր։)

— Ա՛ման, պէկ էֆէնտիմ, պու ինչ տէյի՛ր սէն պիզիմ (. . . էյի պէյլէ՛)

— Ա՛տէմլէրիմ միւսէլլահ օլտուգլարընտանտիր։ Ճնքը տաքընտըտըր։ Ճնքը տաքընտըտըր։ Ճնքը տաքընտըտըր։

— Թէշրիֆ պույուրըն ։

Ինկիլիզ ազիմէթ իթտի , Ջօլմանն Եալընըզ գալար , մէզ-պուրէ սրթմա նէօվպէթինէ թուխթուլուշ կիսպի ամէչլէր ի-չինէ պուլունտուղունտան հավա ալմադա իհթիյաճ հբա իթտի , հէմտան ումուդընա պիր շալ ամարագ ճանդ էլիվէ ճատաէսինտէ էթուա գարագօլունա գառար կիսմէք ֆիքրի իլէ տրշարը չդտը ։

Դրշ մէվսիմինտէ ճանդ էլիվէ ճատաէսի կիճէ ասաթ ա-զուզ ան ասլարընտա բէք թէնհա պուլունտուր . Ջօլմանն իրէ ասաթ գառար միւթէֆէքքիւր պիր հալտէ կէդինմէքտէ ի-քէն , արգասընտան .

— Մատա՛մ , մատա՛մ , տէյու պիր սէտա իչիթ մէսի իլէ , արգասընա տէօնէրէք խըտմէթքէտարլարընտան ժօղէֆ նամ քիսինէնին կէլմիյինի կէօրտու ։

Խըտմէթքէտար . – Մատամը պուրատա պուլաճաղըմը տիւ-չինմիւշ իտիմ ,

— Նէ՞ իսթէյօրսուն , ժօղէֆ ։

— Մատամը իսթէյօրլար , միսաֆիր գօնագատա սալօնտա պէկլէյօր ։

— (Թիֆիրէյէրէք .) Գու ատէմ քի՞մ տիր ։

— Պիր գառըն ։

— Դառը՞ն մը , կէ՞նճ մի . . . իհթիյա՞ր մը ։

— Պիլմէմ , եւպիւնտէ դալըն պիր նիգատ վար . . .

— (Թիֆիրէյէրէք .) Պէնի կէօրմէ՞ք մի իսթէյօր ։

— Ձեվզելատէ ըսրար իհտիսի ճիհէթլէ , սալօնա իտ-խալէ մէճպուր օլատմ ,

— Նօլատղըդ իհմիչսինիզ ժօղէֆ , կարը կիճէտէն ճօն-րա միսաֆիր գապուլ իհմէտիյիմի պիլիրսինիզ . Գու գապագ սիզ էմր վէրմիշ իտիմ ։

Ջօլմանն պունը տէյէրէք սիւրաթլա իանէսինէ ավտէթ իտուպ , պիրինճի գաթ սալօնընտա պիր գառընըն օթուր-մագա օլատղունը կէօրտու . կէնիշ պիր մանթօյա պիւրիւն-միշ օլան մէզպուրէ , Ջօլմանը կէօրիւր կէօրմէզ այագա գալ-

գարագ եւպիւնտէքի նիգատը գալտըրտը . Ջօլմանն մէզգա-մէյի թանըմըշ օլմադըլա պիր թէաճիւպ ըղհար իթտի ։

Սիյահ էլտիվէնլի գառընտան պաշգա քիմնէ օլմադըն միսաֆիր էյիլէրէք , միւսթահզիյանէ պիր թէպէսիւմ իլէ .

— Հազըդաթէն զիյարէթիմի պէկլէյօրմուս իտինմա՛զ , տէտի ։

— Խա՛յր , մատամ , ֆագաթ պէնի եւպիւս էօրթիւլիս պիր գառընըն իսթէմէյինի իսապեր ալտըղըմ զէմանն , սիզ օլ-տուղունուզ խաթրըմա կէլտի ։

Ջօլմանն , միսաֆիրինէ պիր սանտալէ թագտիմ իլէ , մէզպուրէնին էօնիւնտէ այագտա տուրարագ .

— Մատա՛մ , ճարիյէնիզի թէշրիֆինիզ իլէ պահթիյար իտէն սէպէպինն նէ օլատղունը անլայագիլի՛միյիմ , տէտի ։

— Մատա՛մ զէլ , պիր թագըմ թէշրիֆաթէ լուզում եօղ տըր ։

— Բէք ալա ։

— Մատա՛մ զէլ , պու զիյարէթիմէ թէաճիւպ իհմէմէյի-սինիզ . . .

— Ֆագաթ . . .

— Շիմտիյէ Վգատար պիր գաշ ատֆալար վէ տայիմա տիւշմէն օլարագ կէօրիւշտուք զանն իտէրիմ ։

— Իհթիմալ տըր , մատամ . . .

— Սիզ Ամանը սէվէյօրտունըզ ։

— Սիզին տատավէթի իհտիյինիզ կիսպի ։

— Գէլգի մատամզէլ . . . մուսահիպէյհի էլհամէն գուրթար-մագա չալըշըյօրտունըզ ։

— Վազիֆէմ վէ պօրճում տըր ։

— Էօյլէ օլտուն , պուրայա նէ իյին կէլտիյիմի պէյան-տէն էվվէլ , միւտատաէ պուլուրընտա , կէշմիշ հալէրէ սէրի պիր նագար ատիալըմ ։

— Տինլէյօրում , մատամ ։

— Գիրինճի միւլագաթըմըզը խաթըրլայօրտունըզ ։

— Էվէլճի , Նօրմանտիյատա իտի ։

— Ռուֆնեի քէօչկիւնտէ եիւղ պաշը լամպլէնին էօլիւմ ետթաղը եանընտա, էլպէթթ խաթթըննըզտա օլմալը քի, օրատա բարմաղը իլե սիզե Արմանը կէօսթէրէրէք «Մատա՛մ, էկէր պու տէլիգանլըյը հագըգաթթէն սէվէր խէնիզ պուրատան կէօթիւրիւն, գաթթան եօլումըն իզէրինտէ պուլունմամասը էապապըրը խթիհսալ խոինիզ» տէմիշ խոմ, տէյի՛մի

— Լ՛ավէթթ, մատամ,

— Եիմտի Արման պէնի հէր եէրտէ թէագըզ իթտի, հէր եէրտէ եօլումըն իզէրինտէ պուլունտու,

— Լ՛յա՛հ,

— Գատտէ կիւզէրան խոէն չէյի տէ պիլիրսինիզ. օ գէմտեն էլիմտէ օլան վէ պիր իշարէթլէ մահվըրնա միգթէտիր պուլունտուղում հայաթըննը գուրթարմադ իչին, պանա նէ վէճհլէ եէմին իթտէյ մէճպուր օլտուղունուզը, մուվագգաթէն պէնիմ խըտմէթիմտէ պուլունտուղունըզը տախ տէրխաթըր խոէրսինիզ զանն խոէրիմ,

— Լ՛ավէթթ, մատամ,

— Օ վագըթ սիզե «Սօն տէֆա տախ աֆիվ խոճէյիմ, էկէր Արման Բարիզտէ, պուրատա օլտուղու կիսկի պէնի թէագըզ իթտէզ խոէ, էկէր Բարիզէ ավտէթիմիզտե մուսահիբէյհի թահգիր վէ քէնտիմտէն սօղուտապիլիրսէմ, ինթիգամըմնան ազատե գալաճագ» տէմէմի՞շ մի խոիր,

— Լ՛ավէթթ մատամ, տէօղէմիշ խոինիզ,

— (Ազը ֆիճը կիւզէրէճէյ ինէք էյի, պու կէնճ պիլանէնին պանա օլան մուհապէթը վէճնունանէսի, քէնտիսինի տանիա եօլումըն իզէրինէ աթըյօր խէ, գապապտամ պէնիմ մի պիր չէվճիմի էօղուրէն պու ատէմին, էվլատտան պաշգա պիր հրաճ օղմտուսը պէնիմ գապապտաթթ մը ալըրըմ վամ իլե.

Ժօլման թխթըէտի, մուսահիբէյհա տախ տէօղիւնէ պէյի՞մ

— Խա՛յր, տէյի՛մ մի, պունտա պէտտահէթէն թէպիմիյէթ լազըմ տըր, Թայի՛ Արմանըն մահվ խոիսիէսինի խոթէյօր, տէմէսի՛ն իզէրինէ, Ժօլման պիր տիչի չէօլ արսլանը կիսկի խօ-

մուրտայարադ, տէհչէթլի վէ մաղրուր պիր թավր իլե.

— Օ, պէյն պուրատայըմ, արթըգ պէյնի պիր եէմին իլե թուֆմայօրսունըզ, տէտի,

— Պիլիյօրում, հաթտա պէնիմ իլե օղրաչմայա հադըրլանտըգընըզը պիլիյօրում, միսիս տը Ժըլար Մօնթէֆօրի իլե էվլատլարընը տախի էլիմտէն ալըպ, սէվտիչինիզին մուհաֆազայի հայաթը չարթը իլե պանա խատէ իթմէք ֆիքրինէ սիւչտիւյունիւզիւ, վէ պու պապատ ֆէվգէլատէ զայրէթ իթտիչինիզի տէ պիլմէքտէյիմ,

— Տօղրու, ֆագաթ...

— Ֆագաթ սայ ու զայրէթինիզէ, Արմանա օլան մուհապէթինիզին վէրտիյի գուվվէթէ, վէ լօրտ ճ...նին իճրա խյէտիյի մուավէնէթը ֆէտագյարանէյէ բաղմէն մուվաֆֆագ օլամատընըզ...

— Ա՛, պունը նէ՞րէտէն տույտունըզ,

— Հաթտա Արմանը պէնտէն գայըրմագ իչին պիր սօն զայրէթ տախի իթտիչինիզի պիլիրիմ,

— (Մուզաֆֆէրանէ պիր թէպէսսում խլէ.) Ա՛,

— Տիւն ագշամ Արման խանէսինտէն գալտըրըլմագ պիլմէմ նէրէյէ կէօթիւրիւլտու... մուսահիբէյհ լօրտ ճ... նին թահտը մուհաֆազասընտա տըր. լօրտ, մէրգումը տըրշարըյտա պէրաթդմագտան խէ էօղթիւրմէյի միւրաճճահ թուֆմադտա տըր.

— (Հայրէթ խլէ.) Ա՛էօղէտիչինիզի գէչիրմայ քի գօղրու տըր Ժանտա, ֆագաթ նե տըր պիլիյօրսունըզ.

— (Կիւլէրէք.) Ֆագաթ պու իչթիչայէթլար ֆայնէսինի տիրմա, Հայդի մանի դիա ճէյնաղ տա ֆատրի, տատրօ —

— Լ՛օյլէ՞ մի զանն խոիյօրսունըզ,

— Լ՛օյլէ ե՛ա պունդան, պիր չօճուգրա քէտտիսատան պիր քէօղճէն պիանսը իչին ֆէթհիլ տըրգագտը՞ կէվգէլատէյէ պէնդէր, թանէֆֆի պիր լուզիկաբ կէլէրէք ֆէթ թէյէլինտէն իրգը վէրիր.

— (Մատղուրանէ.) Գունը կէօրտէ՞ լազըմ տըր.

— Հէնուշ Արմանը ներէյ կէօթխւրտխւլինիւդի պիւմէմ, ֆագաթի էօյրէնէճիմ.

— Զու պապաե մխւսաաուէնիդ իւլէ պիր աղ չխւպհէ խաէրիմ.

— Ա՛, բէք դօլայ, չխւնքի քէնաի աղջընըդաան աուչաճաղըմ.

— (Մխւթահդիյանէ.) Հէյլէ պու նիհայէթի տէրճէտէ պաթըլ պիր գիւչխւմ տիր.

— Մաահաղէլ, պէն տայխւա սէօյլէտիյիմ սէօզին խապաթընա գաարը օլուրսամ, (տրդդաթլա վէ պարխւտանէ Ֆօլմանա պագալագ) պէնի տինլէ մաահաղէլ ճիւտի գօնուչուրմ, սիզ Արմանը սէվէ յօրսունըդ.

— Յէվգէլաե մաահամ...

— Բէք ալա, Արմանը պիր ճէսուր վէ նամուսլը ատէմ կիպի պիր գըրճլա վուրուլարադ վէֆաթ իթտիյի, մահճուպանէ վէ նամուսուդ օլուդու հալաէ եաչաարըդընը կէօրմէք միյանըընաա սիզի մուխթաը ալըրադաալար, հաՙնկըսընը ինթիխաադ իաէր խոինիդ.

— Շիւպհէ եօգ քի վէֆաթը ճիհէթինի թէրճիհ իաէր խոիմ, ֆագաթ զաննի իաէրիմ քի տահա օրալարա կէլմէտիք, Արմանն ալիճէնագ, վիճուան սահիպի, նամուսլը պիր տէլիգանլը օլուդուզունաան, ախուչարը ար ու հիճապ օլմասը միւհթէմէլ տէյիկ տիր.

— Նանըլը յօրսունըդ...

— Խայր մաահամ, Արմանն ուտուտ թարաֆընաան չայէթը մախասուտ կէօրմէքտէ տիր.

— Տօղրու, ֆագաթ պու բայէթ պիր կիւն իչդահ վէ թահդիրէ թէպէաախւլ իաէր իսէ.

— Զունըն իմքեհանըդըդը տէրքեար տըր.

— Մաահաղէլ, ունուտուրյօրսունըդ քի պէն Գօլօնէլ Լէօնը, եանի Արմանըն բէտէրինի, եարընքի կիւն գաթիլ, սարիք վէ հայտուտ սըֆաթլարը իւլէ մէյսանը սիյասէթտէ իսամ իթտիրմէյէ մուգթէտիրիմ... զանն խաէրիմ քի բէտէրին

իրթիբաադ իլլէտիյի տինայէթտէն, տայխւա պիրագ էվլատը իւղերինէ լէքէ իսապէթ իաէր.

Ֆօլմանն պիր ֆէրեհտաա սաըր վէրէրէք գօրդադ պիր նագաթ իւլէ մէզպատրէնին եիւգինէ պագտը, մաահամ մարքի Տըլտաի տախի իլտվէթէն.

— Կէօրխւյօրսունըդ ա՛ մաահամզէլ, չխւնտի Արմանը նէբէտէ սագլատըդընըդը իսապէր վէրէճէքտիրիդ...

Ֆօլմանըն անլը սօուգ պիր թէր գաբլամըշ, գալպի հաբաբէթինի թէրք իլլէմիշ խոի.

28

Արման, տօսթը Մօրխս Խոթէֆանըն քէնախնին ալտաթարագ, կէօթխւրտխւլխւ չու լոթինի մահբուսմանէտէ պիր կիւն պիր կիճէ կէշխրէրէք, ուղուն պիր բխւյա կէօրխւպ կէօրմէմէքտէ օլուդուդունը քէնաի քէնաինէ սուալէ պաչլամըշ իտի.

Կիւնտխւզ կէշէրէք կէճէ կէլմիշ, ֆագաթ նէ լօրա՜... վէ նէտէ տէֆաթլա խոմինի չադրըտրդը Մօրխս Խոթէֆան կէօրինմիշ խոխլէր. չանը չալտրգճա մուհաֆիզագա վէ խըրամէթինէ մէմուր օլան իւչ խըրամէթքեարլարտաան մաահ օտասընա քիմսէ կիրմէմիշ խոի. Մաահֆիհ պուլունտուդու մահալ բէք լոթինի վէ էյլէնճէլի օլուդուդաան պաչգա, ադչամ ատաագահ կէթխրխլէն թաամ գայէթ կխւդէլ օլուդու կիպի, պէրաաբինտէ չամրանկա տախի պուլունուչօր խոի. Ֆագաթ Արման կիպի, գալգի պիր գաապընըն աչդը իւլէ մէմլու, պիհնի՝ մէզպատրէնին քէնախնին պէչխւտէ եէրէ պէգլէչէճէի խոթէրրեսի իւլէ մէչդուլ օլան պիր ատէմ խչին, պուղլարըն նէ էհէմմիյէթի օլուբ.

Արման, պու հալէ կեահ լոթինի կեահ խզֆալ նամընը վիրմէյի տուչունուչօր, պուղլարըն տէվամ իտճէչինի թէ-

ֆէֆքիւր իւլէ պու պէհապընա քէնտի տախի գանի օլամայօր իտի ։

Թամ եարը կիճէտե խըտմէթքեար կէլէրէք եաթըպ եաթմայաճաղընը սօրտու , Ամման տէրէճէյի նիհայէտե հիտտէթլէնէրէք լօրտ ձ ... յի կէօրմէք իտթէխիճետե , խըտմէթքեար տըշարը չըգըպ պիր գաչ տագըդա սօնրա ավտէթ իւլէ ։

— Լօրտ ճէնապէրի հէնուզ ավտէթ պուլյումուշլար օ-լուպ չմնի պուրայա կէլէճէքլէր տիր , տէտի ։

Ֆիլ հագըդա պիր իւի տագըդա սօնրա լօրտ ձ ... արզը վիճուտ իտերէք ։

— Պէնի՞ մի իտթէմիչմինիզ , տէտի ։

— Էվվէթ , միլօրտ , պու հալի էտարէթիմին չօգ ափ-ըրիպ ափըմէյճէյինի անլամազ իտթէրիմ ։

— Պիլէմէմ ։

— Նա՞սըլ , պու նէ՞ տէմէք , սիզ պիլմէյօրսանըզ քի՞մ պիլիր ։

— Միւսիւ , պու հալին տէվամը պէնիմ ըէյիմէ թապի տէյիլ տիր ։

— (Միւսթահզիյանէ ։) Ֆօլմանըն ըէյինէ թապի տիր էօյլէ՞ մի ։

— Օտա տէյիլ ։

— Օ հալտե նէ՞յէ թապի տիր ։

— Վուդուամթ ։

— (Ումուզսարընը դալընըրսագ ։) Ա՛ ։

— Միւսիւ , պուրատա գալաճաղընըզ ղէմանը գաթիէն պէյան իտէմէյճէյիմ ։ Ֆագամթ շու գատարընը տէյէպիլ-ըիմ քի , սիզին վէ պէնիմ պիլմէտիյիմ պիր քիմսէ . . .

— Սկյահ էլտիվէնի գատըն տէմէյի իտթէյօրսունըզ ։

— Պէլքի . մէզպուրէնին Բարիզտէն պիր տահա ավտէթ իթմէմէք իւզրէ չըգըրըզ կիւն ափալինիզ թամալիյէ օլունա-ճագ տըր ։

— Էյլէնիյօրմուսընըզ ։

— Եէմին իտէրիմ քի , սէօյլէտիքլէրիմ ճիտտի տիր ։

— (Հիտտէթլէ ։) Միլօ՛րտ , հիչ եիւզիւմէ պագմասը-նըզ մը ։

— Պիլաքիս . . .

— Կէօզլէրիմտէն պիր չէյ հըսս իթմէտինիզ մի ։

— Պէնի էօլտիւրմէյէ գարար վէրմիշ օլտուղունըզը ան-լատըմ ։

— Բէք կիւզէլ . . .

— Բէք էյի պիլիրիմ քի էկէր վուդուամթ պիզի մէն իթ-մէզսէ պանա պիր տուէլլօ թէքլիֆ իտէճէքսինիզ տէյի՛լ մի ։

— Օ՛ , մէրագ իթմէյին միլօրտ , վուդուամթ՝ պիր նամուս սահիպինի , կէօրտիւյի հագարաթըն ինթիգամընը ալմագտան գաթան մէն իտէմէզ , պուրատան չըգաճաղըմ կիւն , ճանը-նըզը ալմադա չալըշաճագ օլտուղում մալիւմինիզ օլսուն ։

— Պիլիրիմ միւսիւ ։

Լօրտ ձ ... սէլամ վիրտուգ տըշարը չըգմագ իւզրէ ի-քէն պիր չան սէտասը իչիտիլտի ։ լօրտ թիթրէյէրէք ։

— Պու վագըթ պուրայա քի՞մ կէլիր , տէյու մըրըլտան-տը ։

— Պէնի գուրթարմագա կէլէյօրլար ։

— Ջանն իթմէմ ։

Օ սըրատա պահճէնին գումիւղու իւզերինտե եիւրիւմէք-տե օլան պիր արապանըն կիւրիւթթիսի իչիտիլտի ։ պիր ագ սօնրա սալօնըն գարուսը այըլարագ իչէրիյէ պիր գադընը կիր-տի ։ լօրտ ձ ... մէզպուրէյի կէօրմէսի իւլէ միւթէհայըր պիր հարագէթ իթտի ։ օ անտե Ամմանըն տուտագլարընտա միւս-թահզիյանէ պիր թէպէսիւմ կէօրիւնէրէք ։

— Մատամ , չիւպհէսիզ մահբուսընըզըն թահտը էմնի-յէթտե պուլունուպ պուլունմատըզը կէօրմէք իչին կէլտի-նիզ , տէյի՛լ մի , տէմէսի իւէ , Ֆօլման տելիգանլը յա մազում-մանե պիր նազար ավտարագ ։

— Պիչարէ Ամման , սիզ նազարըմտա պէտապահօլըզը միւճէսսէմ պիր թիմնալիսինիզ ... տէտի ։

— (Սէրթ պիր թէլաֆիմուզ իլէ .) Վէ սիզաէ , քէնտինէ սէվմէյէն պիր ատէմի՝ մուսիպրանէ սէվմէմէյէ չալըշան գատընլարըն միասխինիզ ,

— (Ա՛հ չէքելէք .) Ամման պէնի պէօյլէ թահգիր իթմէքտէ հագսըզլընըզ . չինքի սիզէ օլան մուհապէթիմ հասէպի տիր ,

— Օ տէրէճէ հասէպի քի , պէնի քէնտինիզ իչին տիւնեատէն մահրում իթմէյէ չալըշըյօրսունուզ ,

— Նանըրըյօրսուն Ամման . . .

— Օ գատար հասէպի տիր քի , Բարիզին օրթասընտա , գէմանըմըզտա , սիզէ մուխթէ օլան իչի սէֆիլին մուամէնէթի իլէ . . .

— (Պիր թահգիր ազամէթլէ .) Մի՛սխս . էկէր եալընըզ պէնի թահգիր իթմիշ օլսաընըզ , ճէնապը Հագ շահիտ տիր քի ազըզմը աչմամ , ֆագաթ սիզ ոսմէթլարըմը վէ ոսմէթլարընըզը թահգիր խոյօրսունուզ . . .

— Ոսմէթլարըմ մը , հայտէ սէնտէ . . .

— Ամման , սէվկիլի Ամմանըմ , բէք եագըն պիր վագըթտա պու սէօղլէրինիզտէն տայիմի պիր աճը թէէսիւֆ հըսս իսէճէքսինիզ . . . հէր նէ հալ իսէ չինուի նէ՞ խոթէյօրսունուզ ,

— Պուրատան չըգմազ , հէմտէ չինուի շու տագըգատա չըգմազ ,

— Բէք էյի Ամման , չըգ ատիլիրսընիզ .

Ամման հայրէթ իլէ գաբըշըզ պիր նազրէյի սուրուր աթտը ,

Ժօլման . – Կիտինիզ Ամման , սէրպէսթսինիզ .

— (Տէրէճէյի նէհայէտէ պիր հայրէթ իլէ .) Սէրպէ՞սթմիյիմ ,

— Էվէ՛թ , քնամիլէն սէրպէսթսինիզ .

Ժօլման պաւնը տէյէրէք Ամմանա պիր մէքթուպ ուզաթտը . տէլիգանլը մէքթուպտըն չէքի վէ իւզէրինտէքի եագըսընտան , քիմին թահսիլընտան օլսուզունը անլայարագ , հէմման զարֆը եըրթըպ աթիտէքի իպարէյի օգուտը .

« Տօսթում .

« Շիմտի թամ եարը կիճէ տիր . պու մէքթուպըմը Ժօլմանըն էլինտէն ալտըղընըզ զէմման պիր սահթ տահա կէչմիշ օլաճագ տըր , պէյիս եօգ , կէլ , տէրհալ պուրայա կէլ , սիղի պէքլէյօրում . . .

« Մէվտիյինիզ . . . »

Ամման իսմսատըզ օլան մէքթուպը եազըսընտան թանըմըլ օլմադըլա , մէճնունանէ պիր թէլաշ իլէ քեագըտ բարչասընը էօթմէյէ պաշլատը , Ժօլման մադմուտանէ մէրդումա պագադատագ .

— Կիտինիզ տօսթում , տիւչարը ֆէլաքէթ օլսուզունուզ վէ խաթասատընընըզը անլատըղընըզ զէման . . .

— (Սահդըսըզլըդըա սէօղունիւ գաթի իտէրէք .) Օ , մէրհաբէթ իտինիզ մահտամ , պու սէօյլէտիյինիզ խաթասէը . . .

— (Մըրըլտանահատագ .) Պիչարէ Ամման . . .

Սէվտիյի գատընըն չէրսագը աչդը իլէ քէօր սարխօշ օլան Ամման , Ժօլմանըն կիւզել կէօղէրինտէն զուհուր իլէ տիկգէր եանագլարընա եուվարլանան էլմաս բարչասը կիպի իչի տամըլա կէօղ եաշլարընա , վէ մէզպուրէնին էանայի միւքեմմէլ աէտասընըն թիլիրէտիյինէ պագմայարագ , լօրտա թէգադարլուգ իլէ , պարխանէ .

— Մէլօ՛րտ , շիմտի սիզէ նէ սէօյլէյօր իտիմ , խաթըրընըզտա՞ մը տըր ,

— Խայր միսխս ,

— Մատամ , թէչրիֆ իթմէզլէն էվվէլ սիզէ սէմիշ իտիմ քի , պուրատան չըգտըըմ զէման . . .

— Ա՛, էվվէլէթ խաթըրըմա կէլտի ,

— Օ հալտէ իւմիւտ իտէրիմ քի պէնիմ իլէ վուրուշմազ իչին եարըն սահթ սէքիզտէ Պուլօնեը օրմանընտա հագըր պուլունահաճագսընըզ ,

— Պահ իւսթիւնէ , միսխս ,

Ժօլման . – Միսխս Ամման , լօրտ ճէնապլէրինին մէչհուր

պիր սահիպի գալպ օլտուղունը, պիր գաշ սէֆթա տուէլը իթմիշ իսկինին վէ հիչ պիր իշին էօնիւնաէն չէքիլմէսինին պիլիրսինիզ զանն իտէրիմ։

— Պիլիրիմ մատամ։

— Գունը պիլտիկինիզ հալտէ, եարըն պիպի իլէ վուրուշմայաճաղընը պէյան իտէրիմ։

— Ա՛։

— Վուրուշմայաճագ ասըր, թէքքար իտէրիմ։

— Նի՞չին։

— Զիւնքի պէն մէն իսկյօրում։

Լօրա. – Բէք էյի վուրուշաճաղըմ։

Արման. – (Հիտատէթ իլէ.) Մաամա՛ֆ, Միլօրա պէնի թահգիր իթթի։

— Դաթթա՛ն, Միլօրա հէր նէ եարաբը իսէ պէնիմ էմրիմ իլէ եարաբը։

— Բէք էյի, պունըն պանա նէ՞ լուզումը վար. եէթէր քի թահգիր օլունաուսմ։

— Պագ ատսթուսմ, չիմտի կիտինիզ, էկէր սէքիլ կիւնէ գատար լօրտա իթիզար իթմէք իւզրէ պուրայա կէլմէզ իսկինիզ, օ պէնման տուէլը իտէրսինիզ. (մաղմումանէ պիր սէտա իլէ) Գագաթ կիտինիզ Արման, կիտինիզ ատսթուսմ, թէէսիւֆ օլունուր քի ֆէլաքէթ անլընըզա էսարէթ տամկասընը գոյմուշ ասըր։

— (Գալպինաէ զարիպ պիր հըսս ույանարագ.) Նէ՞ սէմէք իսթէյօրսունըզ։

— Պիր չէյ եօգ . . . կիտինիզ . . .

Ֆօլման պունը սէյէրէք, սիւրաթլա չանը չէքմէսի իլէ սէրհալ իչէրի կիրէն խրամէթֆէտա.

— Միսիւյու կէօթիւրիւնիւզ, աչապրատա պուլունման ապրագա էֆէնտիկի կէօթիւրահուն, սէտիքաէն ասնրա, Արմանա պիր իչարէթ իլէ ադիմէթինին էմր իթթի. պու իչարէթ ֆէվգէլատէ ամիրանէ պիր թարզ իլէ իճրա օլունաուղունսան, Արման պաշընը էյէրէք վէ հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէյէրէք սը-

չարը չըգարըգ սրրատա, գարունըն էօնիւնաէ տուրուպ լօրատա պագարագ.

— Կէօրիւշիւրիւզ միլօրա, սէտիքաէն ասնրա, գարուսան խուրուճ իլէ կէօղսէն նիհան օլտու։

* * *

Օ զէման Ֆօլման, Ինկիլիզ ասքըգատէօինին գուճաղընա տիւչէրէք, հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաչլատը։

Լօրա. – Ֆագաթ նէ՞ օլտու։

— Ա՛հ միլօրա, պու գատրն պիղաէն գուվվէթլի տիր, պիզ տայիմա մաղլուպ օլաճաղըզ. (հընդըրարագ) մէղպուրէտէն խաթիհսաղ իտէպիլսինիմ չէյ, եարընըզ Արմանըն էօլմէյէճէյինէ տայըր պիր վատ տըր . . .

29

Ֆօլման, կէօղ եաչլարը սէօքտիւյիւ սրրատա, Արման ապապա իլէ կիտիյօր իսի. մէրգում, նէքտիկէրի իլէ մուհարիպ կէօրիւնէն պու իչի գատրնըն, սրգ սրգ կէօրիւշմէք կիպի տօսթլըգ խարագ իթմէէրինի պիր տիւրլիւ անլայսաատըղըն տան, միւթէհայըր վէ մաղմում պիր հալտէ Գուվօ մէյտանընա վատըլ օլտու։

Սիյահ էլտիվէնլի գատրն, տահա տօղրուտը մատամ մարքիզ Տըլտսի մէրգումը պէքլէյօր, վէ տաէթի վէճհ իլէ մաղըր վէ մաղմում պիր հալտէ պուլունույօր իսի, մուհաթ

— (Ծիծ չէ՛քերէ՛ք ։) Օ՛, մէրագ պուլումայըն, լօրա ձ՛... իւլէ Մօրիատէն ինձի իգամըմը ալաճաղըմ։

— Նանըլը յօրսունըզ...

— Մէրգումանը պէնիմ իւլէ տուէլա՛ իմ մէ՛յ իճապը ի-տէճէ՛յիմ։

— Տուէլա՛ իմ մէ՛յ էճէ՛քլէր տիր։

— Նի՞չին։

— Զիւնքի պէն վուրուշմանըզը իսթէմէմ, տօսթում, սի-զէ պէնիմ հայաթըմ պիր թագըմ էօրայը իսաֆիյէ իւլէ մէմ-լու տըր, պէնիմիւէ պէրապէր պուլունմաղը արզու իմ մէ՛ք, տայիմա պիր գարանլըզ իչինտէ գալմազ տըր տէմէմի՞չ մի ի-տիմ, իչիթ պաշընըզա կէլէն չէ՛յլէրին պէօյլէ օլմասը իչճապ իտէր խոթ։

— (Շաշըրարագ ։) Ծագաթ . . .

— (Գարխտանէ ։) Ամման, պուրաէա կէլմէնիզի սիզէ եաղ-տըմ, չիւնքի պիր իսրատէթ իչին սիզէ լուզումըմ վար իտի։

— Իմի իտինիզ, մաստամ։

— Սիզէ իճրասընը թէքլիֆ իտէճէ՛յիմ շէ՛յ, պէյքի բէք զարիպ բէք աճիզ կէօրիւնիւր։

— Տինլէ՛յօրում մաստա՛մ։

— Սիզի պուրայա կէթիրէն արապայա թէքրար բաքիպ օլունուզ։

— Հէ՛ման չիմոի կիթմէ՛ք լազը՛մ մը տըր։

— Տէրհալ։

— Բէ՛ք է՛յի, ասնրա։

— Թըրէվիզ ասգաղընատ քեայինն կիզլի պիր գումարխա-նէ՛յէ կիտէճէ՛քսինիզ։

Ամման հայրէթլէ մաստամըն եիւզիւնէ պագտը։

Մաստամ. — Օրատա պիր լանգընէ մատասը էթրաֆընա էրքէ՛ք վէ գատըն իւշ քիշի պուլուրատունըզ, պունլարըն արատընատ գօնթ Ալլէֆի թանըրսընըզ։

— Օրատա հա՛,

— Օրայա մահասուսէն սիզի իչին կիթմիշ տիր։

Տէլիգանլընըն մէրագ ու հայրէթի կիթտիքճէ արթըյո՛ր իտի։

Մէզպուրէ. — Իչթէ սիզէ պիր բուսուլա, պունը գաբու-լը աչաճագ օլան խըտմէթքէարա վէրիրսինիզ։

Ամման քէաղըտը ալարագ իւզէրինտէ եաղըլը օլան «Մաստամ Շարնի, միւսիւ Ամման Լէօնը գապուլ իտէճէք տիր» իպարէսինի օգուտու։

Մաստամ. — Կէօրսինիզ ա՛, իչթէ օրայա տավէթլիսի-նիզ։

— Ծագաթ պէն պու գատընը թանըմամ,

— Մէզպուրէ Մաժէօրի թանըր, պու տավէթի մուսահի-պէյ իսթիհսալ իյլէտի։

— Բէ՛ք է՛յի, հէր նէ գատար վագըթ կէճ իսէ տէ կիտէ-րիմ. ֆագաթ զանն իթմէմ՛քի, պէնի օրայա եալընըզ գու-մար օյնամագ իչին կէօնտէրիյօրսունըզ։

— Բէ՛ք տօղրու, օրատա մարքի տը Սանթա Ֆօրչա նա-մընատա պիր իթալեալըյա թէատիւֆ իտէճէ՛քսինիզ։ պու գըրգ եաշլարընատա էամէր չէհրէլի ասքէրվարի թավըրըը պիր ատէմ տիր, պիր սաաթ գատար գօնուչտուգտան սօնրա մուսահիպէ՛յհէ «միւսիւ լը մարքի նաթօլիի գօնթ տը Լաբուլ-չինիալա նամ ասըլզատէ՛յի թանը՛ըմընըզ» տէ՛յէճէ՛քսինիզ։

— Գանա նէ՛ ճէվապ վէրէճէ՛ք։

— Պիլէմէմ, ֆագաթ իհթիմալ քի պու սուալինիզ պիր տուէլլօյը միւճիպ օլուր։

Ամման այաղա գալգտը, մաստամ մարքի տը Լասի տա-խի ածը պիր թէպէսիւմ իլէ.

— Հա՛յտէ տօսթում կիտինիզ, հիքմայէմիզին խաթիմէ-սի եագընն տըր, տէտի։

— Բէ՛ք է՛յի։

Ամման, մարքիզին էլինի էօպտիւքտէն սօնրա միւթէվա-զիյանէ.

— Սիզի նէ վագըթ կէօրէճէ՛յիմ, տէտի։

— Տուէլլօսան սօնրա։

— Էջյլէ օլսուն. (Սիւլէրէք) Ո հալաէ պէն մարքիյի պիր ան էվվէլ էօլսիւմէյէ չալըշաճաղըմ.

— (Արմանա պիր չըղտան վէրէրէք.) Օրտաս ճէհիմ գունաը օյնանըյօր, իւղէրինիզէ խարճլըընըզտան պաշգա բարա օլմանալը տըր, ալունը ալընըզ, նարըն խատէ խէյսի-նիզ.

Արման չըղտանտաս իչի իչ պին ֆըրանգ վար զանը իլէ գապուլ խուսպ.

— Աոկյօ մատամ, ոէտի.

— (Սիւլէրէք.) Սէլամէթ իլէ տօսթում, սիզի նարըն պէ-քյէրիմ.

Արման տէրհալ արտպայա պինէրէք թըրէվիզ տօգաղընա վատըլ օլուպ գարտըլը չալար, գարտ աչըլարագ, մատամ Շաբինինին թէղբիրէնինի կէօրէն գարտըճը, թաապիմ իլէ Արմանը տայիրէնին գարտըրնա գատար կէօթիւրտի. իւթիւ պաչը թէմիզճէ պիր խըամէթքեար տախի տէլիգանլըյը օ-րատան ալըպ օյուն սալօնընա խոխալ իյլէտի. օյունճուլար միյանընտա պուլունան գօնիմ Արլէֆ գըյամ իլէ Արմանը խանէ տահիպէսինէ թադտիմ խիտ.

Արման հալըրտունը տէլամլայարագ Մաժէօրիւն եանընտա օթուրտու. Արլէֆ տէլիգանլընըն տօլ թարաֆընտա օլուպ, տաղ ճիհէթինտէ, տյսահ էլտիվէնի գատընըն թարիֆ իյլէ-տիկ տատէմ կիտի պիր տատէմ օթուրույօր իտի. օ անտէ քհաղըտար մէրգումընն էլլէրինտէ օլուպ, էօնինտէ եիւղ ա-տէթ լուլի ալմտունը վար իտի. Արման օյունա կիրտի, մէր-գում քհաղըտարը չէվիրէրէք գայպ իտի. պու սըրատա պիր ատա.

— Մուսա տը Սանթա Ֆօրչանընն պահտը տօգ տըր, տէմէտի իւղէրինէ, մարքի կիւլէրէք.

— Պու ապչամ իչ էլ քհաղըտա աչմանատըմ, ֆատաթ չիպահէ իթմէյինն եինէ գաղանուղա պաշտարըմ, պէն իթա-եաղըմ, թանկիյ ինանըրըմ, տէմէտի իլէ, Արմանն, Մարքիյէ տօղրու էյիլէրէք.

— Ջաթը ալիէրի Նաբօլիլի մի տիրլէր, տէտի.

— Էվվէ՛թ, միսիս.

— Գօնիթ տը լա Բուլվինէլա Նամընտա պիր հէմշէհրինի-զի թանը՛ըմընըզ.

Պու սէօզլէր մարքիյէ չիտաէթլի պիր էլէքթրիք տատմէ-պի կիպի թէէսիր իթտի. օ անտէ մէրգում գօրգունճ տէրէ-ճէտէ տօլուպ Արմանըն գուլաղընա էյիլէրէք.

— Միսի՛ս, պէօյլէ տուալլէրին հայաթէ մուգապիլ օ-տուղունը պիլմէլիսինիզ, պինանէն ալէյհ պուրատան չըգտը-ղըմըզ զէման սիզէ ճէվապ վէրմէք չէրէֆինէ նայիլ օլուրում, տէտիքտէն տօնրա թէէքրար օյունա պաշլայըպ, քէմալի կէրմի իլէ տէվամ իթտի.

30

Մաժէօր Արլէֆ օյունա տալմըշ օլմաղըա, մարքի իլէ Ար-մանըն արատընտա վուգու պուլան միւքհալէմէյի, Սանթա-Ֆօրչանըն չէհրէմինտէ զուհուր իտէն ֆէվգէլատէ տօկունո-լուղու կէօրմէմիշ վէ իչիթմէմիշ կիպի կէօրինտի, մարքի օ սըրատա պիր գաչ էլ գաղանտըգտան տօնրա զայպ իտէրէք քհաղըտարը եանընտա օթուրմագտա օլան Արմանա վէրմէյէ մէճպուր օլտու.

Օյունտան դիյատէ տէվտիյի գատընըն խաթըրէտի իլէ մէչղուլ օլան Արման, էօնինէ պին ֆըրանգըզ պիր գայմէ գօյարագ օյնամաղա պաչլատը. մէրգում պէչ տագըգա զար-ֆընտա օթուղ պին ֆըրանգ գաղանմըչ իտի, Արմանըն պիր տատի գատար տայիմի օյարագ գաղանմատը օյունճլարը չաչըրթտը. մարքիտէն մատէ ճիւմէյի ըղհաըը իթլատ իթ-տիքլէրինտէն, մարքի միւթահղիյանէ պիր թամր իլէ Ար-մանա.

— Հայտէ միւսիւ, պուրատա իրիմիդաէն պաշդա օյունճը գալմատը ատմէք տիր, պանդայը աչընըդ պագալըմ, ոէտի.

— (Մարբինին թաւրընատան հիտաէթլէնէրէք.) Պանդա, ոէտի.

— (Քհապըտը չէվիրիճ գաղանատագ.) Ղայպ իթտինիդ միւսիւ, էլլի եէտի պին ֆըրանգ վէրինիդ.

Ադմանըն պէնգի ոօլտու. Ֆագաթ էօնիւնաէ պուլունան մէպլաղ պիր ադ ատհա ֆաղլա օլտուդունատան ատչինինի թէավիյէ իթտի.

Մարբի քհապըտլարը չէվիրէրէք թէդրար գաղանտը, Ադման չընդատնատաքի էլլի պին ֆըրանգը զայպ իթտիքտէն պաշդա քիւլիւէթլի պօրճ թահմընա կիրտի.

Սանթա Ֆօրչա. — Ջանըն իսէրսէմ պօրճունըդ իչի եիւղ եիրմի ատչիդ պին ֆըրանգ տըր. պու տէրա պիր ադ աղըր օլտու, ֆագաթ կէօրիւնիւչէ նազարէն զէնգին օլտուդունուդատան պու զարար սիդի մահվ իթմէդ.

— (Գօղուդ պիր սէտա իլէ բէրբէէյէրէք.) Իչի եիւղ եիրմի ատչիդ պին ֆըրանգա գաբչընըդ պիր քհապըտա այընըդ.

— Խայր, էլ ատյիշտիրճէճյիմ, քհապըտ էլիմնէ գալը իսէ ֆէնա օլուր.

Ադման հէյրէթ կիպի ոօլտուշ վէ այնընը ոօուգ պիր թէր գաթլամըշ իսի. օլատա օթուրմադատա օլան Մաժէօր Աբդէֆտէն իսթիդրաղ իթմէք ֆիքրի իլէ էթրաֆընա պագընտը, չինքի տէյիդանըլատա պիր թէք լիրա պիլէ գալմամըշ իսի. ֆագաթ Մաժէօր, Ադմանը օյունա տալմըշ օլտուդու հալտէ թէդը խտուպ կիթմիշ իսի. օ արյատա խանէ ահիպէսի ադայզա գալդըպ.

— Էֆէնտիլէր, սաաթ սէքիզէ կէլտի, միւսաատէնիդ իլէ սիզէ բուխատթ վէրէճէյիմ, զիրա պէօյլէ կիտէր իսէ պէնի բօլիա նէգարէթի իլէ պօղուչտուրատճադարընըդ, ոէտի.

Ադման ադլանարագ մնատատան դալդտը, պիր նէվի չաշդընըլըդա կիրիֆֆիտար օլմուշ օլան ոէյիդանըլը քէնտի քէնտինէ.

— Բէտէրիմ զէնգին տիր, պիր միլիօն ֆրանգ սէրվէթի վար տըր, պէնի բէք զիյատէ սէվէր. ֆագաթ պու գատար բարայը էօտէմէյինի նա՞սըլ թէքլիֆէ ճէսարէթի իտէճէյիմ, ոէտիքտէն վէ պիր մըգտար տիւչինտիքտէն սօնրա, մարքիյէ.

— Միւսիւ, եիրմի ոէօրթ սաաթ զարֆընատա պօրճում օլան մէպլաղը թարաֆընըդա կէօնտէրմէք իւղրէ պիր մահալ թարիֆ իտին, ոէտի.

— Աֆֆ իտէրսէնիդ, զանն իտէրիմ քի պիր չէյ ունուտու յօտուընըդ...

— Նէ՞ իմիշ.

— Պէնտէն գօնթ տը լա Բուլինէլլայը սօրմատընը՞դ մը.

— (Թըրէվիդ սօգաղընա նէ իչին կէլտիյինի իտտիըրյատագ.) Էվէթթ միւսիւ, հաթտա պու սուալ ճանընըդը սըգմըշ իտի.

— Էվէթթ, չինքի սիզէ բէք ֆէնա կէօրինէճէք պիր մանիւմաթ վէրմէյէ մէճպուր օլաճաղըմ.

— Գանա՞ մը ֆէնա կէօրինէճէք.

— Սիզէ, հէմ բէք ֆէնա.

Ադմանըն տուտագլարընատա մնաղրուրանէ պիր թէպէսիմ կէօրինտի, մարքի մուամաիլէյհի պօշալմագատա օլան սալօնըն պիր քէօշէսինէ չէքէրէք.

— Միւսիւ գօնթ տը լա Բուլինէլլա, ֆիսէպ նամընատա պիր հայտուտ իտի, ոէտի.

— Բէք էյի, պուննա պանա տօգունաճագ նէ՞ վար.

— Սաաղ պուլուրսուն միւսիւ, հայտուտ ֆիսէպ քէսաղը սէրվէթի իլլէտիյի ճիհէթլէ, տայիրէյի նամուտա բուճու իլէտի. մէրգում իսանէտատան օլտուդունատան, ֆամիլիատընըն բութաղէ վէ նամընը գըրաղ թարաֆընատան իսթիհսատլէ մուվաֆֆագ օլարագ, Բուլինէլլատէ վագը քէօշկինու թամիր իթտի. պատէհու բէք զիյատէ սէվտիյի պիր գատընը հէվիղ

Բարիզատէն ախղ իլէ նարօլիչէ կէօթիւրէրէք, օրատա թահտը նէրքնահընա ալտը. մէղպուրէնէն իտի լէօնա, եահօտա նամը տիկէը իլէ կիւղէլ Անժել թէամիչէ օլունմադըտա իտի. մէրգում նէրքնահ օրտուգտան ոնրա, զէվճէտի իլէ քէօչկինէ ավետէթ իթմէք իւղրէ ֆայթօն սիւտար օլարագ եօլա չէդտը. ֆագաթ լէօնայը Բարիզատէ պիր քիմնէ սէվէյօր իտի, մէրգումէ Բարիզատէքի տօսթունը թէրք իլէ ֆիւար իթմիշ օլտուղունտան, մումանիլէյհ լէօնայը էլէ կեչիրմէք իւզրէ եէմին իչլէմիշ իտի. պու ատէմ պիր Հայտուտ, դաթիլ, սարիկ ճէմիչէթինէ մէնտուգ օլուգ, բէյհուդէրինին իտի... (դահգահա իլէ կիւլէրէք) ա՛, էմինիմ քի պու բէյհուն իտի սիզատէ պիր թագըմ հէյէճանըն հուտուլինէ սէպէպ օլաճագտըր.

— (Սիւքիւնէթը հալ իլէ.) Գագալըմ.

— Բէյհուին իտի Գօլօնէլ լէօն իտի.

Արմանն պիր քէրրէ հայգըրարագ պիր ատըմ կէրի չէքիլտի, կէօղէրի աթէշլէնմիշ վէ չէհրէտի ֆէնա հալտէ պօզուլմուշ իտի.

Մարքի. – Պու ատէմ քէտէրինիզ տիր, տէյի մի, միւսիւ.

Արմանըն օ քէտէրնագ հայրէթի բէք ազ տէվամ իթտի. պիրտէն պիրէ ֆէվգէլատէ պիր հիտտէթ հրտա իչլէտիյինտէն, պիր ատըմ տատա կէրի չէքիլիպ, մարքի տը Սանթա Ֆօրչանըն եիւղիւնէ աթմագ իւզրէ էլտիվէնինի չէդտըտը, ֆագաթ մարքի, տէլիգանլընըն գօլունը Թուխարագ պարխատնէ.

— Հայտէ միւսիւ, պիզիմ կիպի ատէմլեր միյանըննա պէօյլէ չէյլէրէ լուդում եօգ տըր, տէտի.

— Բէտէրիմի Թահգիր իթտինիզ.

— Ասլա միւսիւ, պէն տօղրուտընը պէօյլէտիմ, բէտէրինիզ պիր գաթիլ վէ սարիգ իտի. մարկը օլտուդու վէ պիզին իսթիֆատէ իչլէտիչինիզ պէրլէթ, գան տէօքմէքլէ էլտէ իտիլմիշ պիր չէյ տիր. սահիպի պուլունտուդու օ միլէօն,

Թահտը րիյատէթինէ պուլունան գաթիլլէրին, քէնտի էմրի իլէ իճրա իչլէտիլլէրի ճինայէթլէրտէն գաղանըլմըշ պիր բարատըր.

Մարքինին պու պէօղլէրի վէ սուրէթը Թէլաֆֆուզը, իֆատէսինին հագլգաթ օլտուդունը կէօսթէրիր սուրէթտէ մուգնի վէ սատէ օլտուդունտան, Արման տամարլարընտագի գանըն գալմինէ հիւճիւմ իթտիչինի հրտա իտտուգ պիր պէտտա իլէ.

— Բէտէրիմ հա՛, խայր, խայր, պէնիմ կիպի պիր ատէմին բէտէրի հիչ պիր վագըթ պէօղէտիչինիզ կիպի օլամազ, սիզ գանընըզըն էն սօն տամլարընտա գատար տէօքմէկ պօրճլուսընըզ, տէտի.

— Միւսիւ, պանտա մարքի տը Սանթա Ֆօրչա տէրլէր, Թէքպօ սօգտըրնտա ֆֆ նօմէրօտտա օթուրուչօրում, ապշամ օլունճայա գատար չահիտլէրինիզի պէքլէրիմ.

— (Հիտտէթլէ.) Սատթ պիրտէ եանընըզտա վատըլ օլուրլար.

— (Միսթահզիյանէ.) Գօրճլու օլտուդունըզ իչի եիւղ եիրմի սէքիզ պին ֆըրանգ իլէ պէրաբեր զանն իտէրիմ. պիրտա մալիմինիզ տիր քի, օյուն պօրճը Թէսալիյէ իթմէզտէն էվվէլ տուէլլօ իտիլմէզ.

— (Իչնկի ֆէնա հալտէ սօլարագ.) կէօնտէրիրիմ.

Արման քէնտինտէն չըգմըշ պիր հալտէ սապտապընա պինտի. պրագա սիւրաթլա պիր սատթ զարֆընտա, եանի սատթ սապտանըն տօղուդընտա բէտէրինին խանէսինէ վատըլ օլտու. Գօլօնէլ հէնուզ գալգմըշ իտի, ալթը այտան պէրի տիւնեատէ եապընըզ սէվտիյի վէ ճինանը անտէն իպարէթ ատտա իչլէտիյի էվվատընըն, կիրֆֆար օլտուդու մարագը լուհանիտէն տօլայը հրտա իթտիյի տէրտ ու քէտէրլէրին պարը կիրանը ալթընտա պէյի իչի գաթ օլմուշ, տիզլէրինտէ գուվվէթի գալմամըշ օլտուդունտան, սապտանագ Թթթրէյէրէք նիւրթումէքտէ իտի.

Գօլօնէլ, օղլունէն կէլտիկինի կէօրմէսի իլէ մէտէրզէթինի-

տէն հայդըրաը, ֆագամի պիր ազ ասնրա սիյմասընտա զուհուր իտէն ալայիմի տուրուր տէրհալ զայիլ օլտու։

Ամանընդն ըէնկի սօլուգ վէ չէհրէսի պօղուգ օլուգ, էլպիսէսի կիճէյի պիր մէյհանէ քէօչէսինտէ կէչիրմիշ ատէմլէր կիսպի պուրուշմուշ իտի. իհթիյար պու հալի կէօրիւր կէօրմէզ պիր ատըմ կէրի չէքիլտի, Ամանն իսէ գուվվէթսիզ ֆագամի տիրի պիր սէտա իլէ.

— Ռէտ՛ը, պիր թագըմ մուգատտէմլէրէ կիրիշմէտիյինտէն տօլայը աֆվընընդը տիլէրիմ, իշ ըէք զիյատէ մուհիմմ օլտուղունտան, սիզտէն տօղրուտան տօղրույա պիր ազ շէյլէր տօրտաճաղըմ, ատտի։

— Եա՛ Բապպիմ, նէ՞ վար։

— Պէնիմ իչին ատգլատըզընըզ սէրվէթին մըգտարը նէ՞ գատար տըր։

— Պիր միլեօն, ֆագամ . . .

— Պու սէրվէթ սէրիան նագատ թահվիլ օլունապիլի՞ր մի։

— Շիւպհէսիզ, ֆագամ նէ՞ իչին։

— Ռէք էյի, պէնի տօնրա թէքտիր իտէրսինիզ. չիմոի նամուսըմը գուրթարմագ լազըմ տըր։

— (Հայդըրարագ.) Նամուսընը՞ մը։

—Գումարտա իչի եիւգ եիրմի սէքիզ պին ֆընրանգ զայագ իթամիմ, պօրճումը թէսվիյէ իտէպիլմէք իչին պու բարայը պանա վէրմէնիզ լազըմ տըր։

— (Մաղմումանէ ֆագամի հիտտէթսիզ.) Ռէք կիւզէլ։

— Պօրճումը վէրիպ տուէլլօ իտէճէյիմ։

Պու տօն սէօզլէր Գօլօնէլի թիթիրէթտի. իհթիյար տօղրուլարագ կէօզլէրինտէն աթէշլէր սաչմագա պաշլատը, վէ հէմման.

— Վ.ուրուշմա՞գ մը իսթէյօրսուն, ֆագամ քի՞մի իլէ, քի՞մսէնի թահգիր իթտի տէյու հայդըրաը։

— Թահգիր իտիլէն պէն տէյիլիմ ըէտէրիմ, սիզէ իֆթիրա իտիլտի։

— Պէ՛ն, պէ՛ն, պէ՞ն մի թահգիր իտիլտիմ։

— Էվվէթ, սիզ ըէտէրիմ։

— Ռէք էյի պէն վուրուշաճաղըմ, պէն հէնուզ տուէլլօ իթմէյէ միւգթէտիրիմ։

— Ռէտէրիմ. իքի եիւզ եիրմի սէքիզ պին ֆընրանգ պօրճլու օլտուղում ատէմ, մաթլուպըմը իթա իթտիքտէն աօնրա էօլտիւրէճէյիմ քիմնէ, ճէսաբէթ իտէրէք պանա տէտտի քի . . .

— Նէ՞ տէտտի . . .

— (Բէնկի սօլմուշ օլան Գօլօնէլէ պագարագ.) Պանա տէտտի քի, սիզ պիր գաթիլ ճէմիյէթինէն ըէյիտի իմիշսինիզ, մալիք օլտուղունըզ սէրվէթ, պէնիմ սարֆ իթտիյիմ բարայլար, գան տէօքմէք վէ սըրդաթ իլէ ճէմ իտիլմիշ պիր սէրվէթ իմիշ, պուննլար տօղրո՞ւ մը տըր ըէտէրիմ։

Պու սէօզլէր իհթիյարըն պաչընա եըլտըրըմ կիպի տուշտիւլէր, Գօլօնէլ պիր ազ կէրի չէքիլէրէք, գօլլարընը գալտիրագ պօղուգ պիր սէտա իլէ հայդըրարագ վէ սալանարագ օդլունըն էօնիւնտէ տիզ չէօքտու, վէ զայէթ ճանխընըրաշ պիր սէտա իլէ.

— Մէրհա՛բէթ, տէյու մընրընլատանտը։

Ամանընդն կէօզլէրի գարարտը, հէմման էլլէրինի անընընա վուրարագ.

— Ա՛հ, տէմէք քի պուննլար սահիհ իմիշ, տէյու պագընրտը։

Ամման, օ անտէ հընտա իյլէտիյի ալամ ու էքտար ճիհէթի իլէ ֆէվգէլատէ պօղուլմուշ իտի. տէլիգանլը, ըէտէրլի օլան պու ճանիյէ պագմագ՝ գալպինտէքի տէրտ ու ըէտէրլի արթընրմագ օլաճաղընտան, պաչընը չէվիրիպ գօչմագա պաչլայարագ.

— Ա՛հ, միւթլագա տէլի օլաճաղըմ. . . տէմիշ իտի։

31

Արման թէքրար արագայա պինոխյի զէման բէք դիյառէ տիւշկիւն պիր հալառէ օլառդունառան, արագաճը նէրէյէ կիտէճէյինի սուալէ ճէաւրէթ իտէմէտի. պինաէն ալէյհ ադրագաճը հայվանլարը սիւրէրէք Բարիզ ճօլունը թուխթաը. օ արբաառա տէլիֆանլընդն զիհնինի իշղալ իտէն հալընդղ պիր ֆիքրը իտի.

Արման, մարքի տը Սանթա Ֆոշշայէ օլան պօրճունը վիրուպ մէրգումը էօլտիւրմէյէ, վէ ոնդան տա ինթիհար իթմէյէ գարար վէրմիշ իտի.

Ֆագաթի պօրճունը նա՞ըլ վէրէճէք իտի... մարքի տէմէմի՞շ մի իտի քի, բէտէրինին սէրվէթի գաթլ վէ արբագաթտան թէհասիւլ իթմիշ պիր շէյ տիր. թահդիր խոխոխինին տուլտուդու զէման, Գօլօնէլ, պիր սահիպ նամուս կիպի հիսսէլէրէք կէօղէրինտէն աֆէղլէր սաչաճադը նէրտէ, տիզ տէթէլէնէրէք կէօղէրինտէն աֆէղլէր սաչաճադը նէրտէ, տիզ իւզէրինէ չէօքէրէք մէրհամէթի թահլիլ իթմէմի՞շ մի իտի. Գօլօնէլին պու հալի մարքինին սէօղունու թաստիգ իթմէք տէյի՞լ մի իտի, Արման պուռնալարը սիւշկունէրէք, քէնտի քէնտինէ.

—Գաթան, գաթան, պէօյլէ պիր բարա իլէ պօրճ թէէվվիյէ օլունառմազ, տէյու մըրըլտառնառը.

Գէտագոտա տէլիֆանլը, կիրիֆիմարը բէնդէյի մէյուսիյէթ օլարագ պաշընը արագաճդն թահդատլարընդա վուրմագտա, վէ պու մէշղաղը ճէթինի նէրէտէն պուլտապիլէճէյինի սիւշկունէրէք, ֆիքրինի զիհնինի չաթլաթմազտա իտի. Արման պօրճունը թէէվվիյէ իթմէք իշղն խանէսինի, աֆէլարընը, էշկառընը վէ միճէվհէրաթընը սաթմազը խաթըրընդա պիրէ կէթիրմէյօր իտի. մէկէր պուռնալար օ զէմանէ գառար սէվիլմիշ վէ շայանը հիւրմէթ կէօրիւլմիւշ օլան օ ճանի բէտէրտէն կէլէ-

մէյօր մու իտի. մէկէր պուռնալար պիր թագըմ մաղլում գանը վէ ճինայէթ լէքէլէրի իլէ մէաթուր տէյի՞լ մի իտի.

Միլէօն սահիպի օլան Արման, սերվէթինին մէնագալ հիճաղավէրինի էօյրէնմէյի տադըդառան պէրի ֆագիր օլմուշ իտի. պինաէն ալէյհ պօրճունը նա՞ըլ թէսվիյէ իտէճէք իտի. տէլիֆանլը պուռնալարը սիւշկունմէքտէ իքէն, արագաններն տուրտուդունը հըսս իթմէքլէ պաշընը չըգարարագ Գուվո մէյտանընդա վասլ օլտուդունը կէօրտիւ. արագաճը, տէլիֆանլընդն Գուվո մէյտանընդա կիթմէք արզուսընառա օլտուդունը թէֆֆէքքիւր իլէ օրայա սիւրմիւշ իտի. Արման օ անտէ սէվմէյինի, եառնի պու ֆէլաքէթը միւտհիշէնին ասլ պախտ էվէլիսի օլան սիյահ էլտիվէնի գառընա միւրաճաաթը տէրխաթըր էյլէտի. հէման արագաճան աֆէղլայարագ հավվէյէ տօղրու գօշմագտա վէ քէնտի քէնտինէ.

— Լըպէթ մաաամ պէնի գուրթարագճադ տըր, տէմէք իտի. Գու արբաառա գօնաղընդն գարուճընը տէլիֆանլըյը գարշընըյագտ.

— Մաաա՛մ լա մարքիզ, շու թէզկիրէյի սիզէ վէրիլմէք իւղրէ պըրագարագ պու սապահ կիթմէյինէ, տէյինճէ. Արման տիզլէրինին թիթրէտէյինի հըսս իթտի, թէզգիրէյի ադաչարագ օգուտուդու անտէ տէվրիլմէմէք իչղն տիվարէ տագյանտը, թէզգիրէ՝ աֆէտէ քի իպարաթը հավի քտի.

« Տօսթում.

« Իւշ կիւն սօնրա ավտէթի իթմէք իւղրէ Մաժէօր իլէ պէրագէր խանէմտէն մուֆարէզագաթի իթտիմ, ավտէթիմտէ սիզէ օլան թէչէքքիւր տէյնիմի իչղա խտէրիմ. »

Արման ադընդա խըֆֆէթ կէթիրէճէյինի հըսս իթտի, ատէթա սարխոշ կիպի արագաճընդա ավտէթ խտէր իքէն, քէնտի քէնտինէ.

— Ա՛հ, էօլմէք ճանըմտա միննէթի... Եա՛ Բաագիմ, պու նէ՞ տէհշէթլի ֆէլաքէթի տիր, տէտիյի սրբատա, արագաճը.

— Նէ՞ըէյ կիտէճէքսինիզ միւսիւ, տէյու սօրառ.

— Շայօնա , խանէմ ։

Արագա հարաբէթ իթամ ։ Արման ոէհշէթլի պիր հալոէ սայըգլայօր իտի ։ էլ հասըլ արագա մնհալի մագուսոէ վասըլ օլսու ։ Արմանըն էն էվել կէօրիւնէն կէօրիւնէն, սատըգ նամուսու իմթիյար ժօք իտի ։ ժօքըն աղլամըշ օլսուղու , կէօղլէրինսէն պէլլի օլույօր իտի ։ սաքիթ վէ մաղմուա պիր հալոէ պուլունան իմթիյար , կէնճ էֆէնտիմիզին արագատան ինմէսինէ մուսաէնէթ իտէրէք հիչ պիր շէյ սօրմասը ։ Ֆագաթ Արման գուվվէթսիզ պիր սէտա իլէ ։

— ժօք, ադիլ տօսթում, սէն իմթիյար վէ տիշկիւն օլսուղուն ճիհէթլէ սան կիւնէէրինսէ պիր ադ բահաթ իմմէյէ սէզավար իտին ։ Ֆագաթ սիզին իչին կէնտիսէն չալըշմադա մէտաղը մայիչէթինիզի գաղանմադ իչին զայրէթ իմմէյէ իհթիյաճ հասըլ օլսու ։ չինքի էֆէնտին սէնսէն տահա Ֆագիր օլուպ սիզի կէչինտիրմէյէ արթըզ միւգթէտիր սէյիլ տիր , տէտի ։

ժօք ճէվապ վէրմէտի , տատըր հայրէթ կէօսթէրմէյէրէք կէօղէրինի թադաթը սէմայէ աթֆ իմմէզլէ իքթիֆա իմթի ։ Արման իսէ բէք զիյադէ գուվվէթսէն տիշկիշ օլսուղունան իմթիյադա տայանադադ ։

— ժօ՛ք , պէնի օտադա չըգարտա եադմադ իչին իճադ իսէն շէյլէրի վէր , տէմէսի իլէ , ժօք պադըրը տալայադադ ։

— Բէք էյի , տէտի ։

Արման, կիւճ հալ իլէ եաթադ օտադընա գադար չըգըպ պիր գօմիուդ ադնադալտադընա տէվրիլտի ։ ժօք , սաքինանէ տէլիֆանլընըն էօնիւնէ պիր մադա գօյսու , օ զէման Արման իլէ ժօք եէքտիկէրինէ պադադըլար ։ տէլիֆանը քէլամէ ադաղ իլէ ։

— Պիչարէ տօսթում, էկէր սէն պէնիմ կիպի պիր գաթիլ, պիր ադրիք , պիր հայուանըն օղլու օլսա իսին նէ՞ եադար իսին , տէյու սօրսու ։

— (Սիւքիւնէթը թամամէ իլէ ։) Սիզին եադաճաղընըզը եադար իտիմ, էվլադըմ։

— (Հընշգըրըզընը զադմէ չալըշըրադ ։) Ա՛, անլադըն հա՛։

— (Մըրըլտանադադ ։) Էվվէ՛թ , հէբանէն պիլիյօրում։

Արման պիր գալէմ ալարագ աթթիւզիքը սէօղէրի եազըսը ։

« Ագիզիմ Ֆօլման ։

« Հէնուզ պէրհայաթ օլան Արման , սէվտիյինիզ Արման , սիզին մէճպուրընըզ օլսունսու ։ Ֆագաթ օ նանքէօր Արմանըն խաթըրէսինի , նամուսսուզըգտան գուրթարադիլիրսինիզ ։

« Ֆօ՛լման , սիզ պէնի սէվէյօր պէնեա քէնտիմի պիրմէյօր իտիմ։ իչթէ չիմուի վէֆաթ խտիյօրում, Ֆագաթ թէսվիկսի էլդէմ օլան պիր պօրճ պրըրադարագ էօլիւյօրում, պուժէթսըզը օգուսուղունուղ վագըթ պէն վէֆաթ իմմիչ պուղունաճադըմ, չալըշ, չադալա , իչճադ իտէրսէ տօսթլարընտան իմթիդրադ իտէրէք պօրճումը թէտիյէ էթ ։ ։ ։ սիզէ կիւվէնէրէք վէ սիզադէն թալէպը աֆիվ իտէրէք թէրըը հայաթ իտիյօրում։

« Նանիէօր սէվգիլինիզ Արման »

Տէլիֆանլը պու մէքթուպը գարայըգ , ժօքա թադտիմ իտէրէք ։

— Հէր շէյ պիթտիյի զէման կէօթիւրիւրսիւնիւզ ։ ։ ։ տէտի ։

— Էվվէթ էֆէնտիմ։

— Շիմտի թադանճալարըմը տօլսուր ։

— Գաշ իւմթիւնէ ։ ։ ։

32

Հիսնայէմիոին առհա իւերիսինէ կէշմէղտէն էվվել իննիյոր ժօրբն, կիւղէրան իտէն հալլերէ նէ վէճհ իլէ վազըճ օլտուղունը ատղ իտէլիմ.

Պիր սաաթ էվվել, եանի Արմանըն Բաստիտէն չըղըզ Գուվօ մէյտանընա տօղրու կիմիսիյի ալըրատա, իննիյոր ժօր, Դօլօնէլին կէլտիյինի կէօրմիշ իտի. տէբռա ու քէտէրին պարը կիրանը ալճընատա էղիլմիշ պուլունան պիշարէ բէտեր, քէնտիսինտէն իբրահ իլէ եիւղ չէվիրմիշ օլան էվլատընը պիր քէրրէ տահա կէօրմէք իննիյէմիշ իտի. գալդիրնատէն մէճրուհ օլան պու առէմէ մուհապէթը բէտէրանէ գուվվէթ վէրտիյինտէն, Արմանը պուլուրում իւմիւտի իլէ Շայեօյէ գատար սիւրմէնէ սիւրմէնէ կէլէպիլմիշ իտի, ֆագաթ Արման օրատա եօղ իտի.

Ինննիյոր ապքէր էակի զապիթինի կէօրիւր կէօրմէզ իննիյոպալինէ գօշմուշ, վէ Դօլօնէլ սարխօշ կիպի իբի թարատֆընա սալանարագ եիւրիւմէքտէ օլտուղունտան, էլինտէն թուրմագ իննիյէմիշ վէ ադիմ պիր հէյէճան իլէ.

— Նէ՞ օլտուղուդ Դօլօնէլիմ, տէյու սօրմուշ իտի. լաքին Դօլօնէլ, ժօրբն էլինի իննէրէք.

— Ժօ՛ք, սիղ ճէտուր պիր ապքէր, Նամուսը պիր ատմ իսինիվ, հայտիքընըղ հէր տիւրլիւ ալչագըլգտան միւպէրրա տըր...

— Սիղին կիպի, Դօլօնէլ,

— (Մըրըլտանարագ.) Եանըլըօրտուընըղ ժօ՛ք, պէն սիղին Դօլօնէլինիվ տէյիլիմ, պէն, օ մէյտանը մուհարէպէտէ գուրշուն վէ կիւլէէր արատընատա սըղրայարագ, միլլէթիմին նամուսընը մուհաֆազա իչին էօլիւմէ Նազըրը պիդայտի իլէ պադըշընը կէօրտիւչիւն ատմ տէյիվիմ... պէն ատէթա պիր ատֆիվ պիր ալչագըմ...

Ժօր, Դօլօնէլին չըլտըրմըշ զանն իտէրէք, քէմալի հայրէթի իլէ.

— Սի՞զ մի, տէյու հայդըրտը,

— Ժօ՛ք, չան ու չերէֆ իլէ կէչէն էօմրիւմ իլէ հալը հազըրմ արատընատա եիրմի սէնէ միւատէթի վար տըր քի, օ միւատէթին հէր պիր սաաթը, պիր գաթլ, պիր սըրգաթ, պիր տինայէթ իլէ լէքէլի տիր. Ժօ՛ք, նամուսըմը հիչ պիր չէյէ ֆէտա իննիյէյէն պէն, պիր կիւն ճանի օլտում, չիւնքի ճանընըմտան պիյատէ սէվմիյիմ, զէննկին, պահթըյար վէ միւթէպէր օլմասընը արզու իլլէտիյիմ պիր էվլատըմ վար իտի. ճէմի սէրվէթի իչին գաթիլ վէ սարիդ օլմուշ իտիմ...

Դօլօնէլ, աչընը այըդ վէ հէր նէվ ալչագըլգտան պէրի օլարագ կէզմէյէ միւգիթէտիր օլան իննիյոր ժօրբն էօնիւնտէ, պէյազ սաչլը պաշընը էյէրէք քէսիք քէսիք պիր սէտա իլէ, ճիւմլէ գազահաթլարընը մուհթաատէն իգրար վէ իննիյէթիգ իննիտ... հէր տիւրլիւ տինայէթի վէ ճինայէթի իննիյոքատալընատան սոնիմ գալմըշ օլան իննիյոր ապքէր, Աբատիէլիդ վէ նէնա մուհարէպէլէրինտէ իպրազը ճէտատէթի վէ մէքտանէ հարագէթի իննիյէ պուլունան ժօր, պիրտէն պիրէ իբրահ իլէ կէրի չէֆիլտի. Դօլօնէլ իտէ մըրըլտանարագ.

— Ա՛հ, սէնատէ պէնատէն իբրահ իտիյօրսուն, հագգընըսըն.

— (Աղըր պիր սէտա իլէ.) Պէն սիղի էվլատընըզընը իտաթրը իչին աֆվ իննիտիմ...

— (Միէտահիր պիր սուրէթտէ աղըայարագ.) Էվլատըմ, էվլատըմ... ա՛հ, էօնիւնտէ տիղ չէօգէրէք, սօն տէֆտա պիր տահա եիւղիւնիւ կէօրմէք, անտէն աֆվ ու մէրհամէթ նէյիլ օլմադ իչին պուրայա կէլտիմ... Ժօ՛ք, Ալլահ աշգընա պէնի միւսթահագ օլտուղում մուամէլէյէ տիւշար իլէյէրէք թարտ իննիմ... լութֆ էթ... մէրհամէթ էյլէ... պէնի էվլատըմընը եանընտա կէօրիւր...

— Լվլաարնըզ պուբաաա ասէյիլ տիր , նէրէնաէ օլաուզունը պիլմէմ . . .

— (Պիր քէրըէ հայդըրատագ .) Նա՛ Բապպիմ . . .

Օ անտաէ խանէնին գարուսը աչըլարագ պիր գաապն կէօրիւնաիւ . մէզպուրէ Գօլօնէլէ խիթապէն .

— Լվլաարնըզըզն նէրէնաէ օլաուզունը պէն ասօյլէյէճէյիմ .

Գու գաապն ձօլմանն օլմայըզ՝ սկյահ էլտիվէնլի գաապն իտի . մուհմիզէյհա պիրնէվլի հայդըթի իլէ քէնաիսինէ պագմագաա օյան Գօլօնէլէ ատօղու եիւրիւյէրէք .

— Կէ՛լ , կէ՛լ , արդամ սրրա կէլ . . . օղլունըզըն նէրէնաէ պուլունաուզունը սիպէ խապէր վէրէյիմ , ասէտի .

Մէզպուրէ , Գօլօնէլի էլինաէն թուքարագ չէքտի . մէրգում տախի իւմիւա իլէ քէապի գուվվէթի իլլէտիլինաէն թէագրագ իթտի .

Սկյահ էլտիվէնլի գաապն , Գօլօնէլի խանէ տէրունինէ իտխալ իլէ , հավվայէ վէ պահճէյէ նադըր օյան պիր օտույա կէօթիւրտիւ , պաաէհու գարուլը դաբայարագ Գօլօնէլինն նանընաա կէլիպ .

— Գօլօնէլ Լէօն , պիզ պէնի գաթան կէօրմէտինիզ ասէյի՛լ մի , ֆագաթ պէնաէն պահա օլունաուզունը պէհէմէհալ իչիթմիչինիզ տիր , ասէյէրէք , վէ էլտիվէնլի էլինի կէօսթէրէրէք .

— Պէն , օղլունըզըն աչըդ օլարագ թէագրագ իթտիյի զարիպ գաապնըմ ասէյինճէ , Գօլօնէլ .

— Սկյահ էլտիվէնլի գաապն , ասէյէրէք , պիր սանաագանըն իւղէրինէ տիւչիւպ ինիթիդամ ալմագ սէվվապը իլէ սուզան օյան գաապնըն , աթէէլի նադըրը ալթընաա թիթիրէմէյէ պաչլապը . Սկյահ էլտիվէնլի գաապն իսէ միւէսսիր վէ միւթահօդիյանէ պիր սէապ իլէ չու սուրէթաէ իֆաապէյի մէրդամ իթտի .

— Գօլօնէլ Լէօն , պիլմիչ օլ քի պէնին իրթիքնագ կյէտիլին ճինայէթլէրինի , օղլուն՝ պէնիմ վաապէթամ իլէ էօյրէնաի . պէնիմ էթպաամնաան պիրիսի պու ագչամ , մուհմիդլէյհատէն ճէսիմ պիր մէզարագ գազանըգտան ասնրա « Թէատէրին պիր գաթիլ , պիր սաթիգ տիր » ասէտի .

Գօլօնէլ , հայրէթլէ մուխաթիապէնինէ պագըյօր իտի . մնասամ մնարքիզ իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Արման չիմնի պուրայա կէլէճէք տիր . զարայիպատէն օլարագ պէնին կիպի ալչագլարըն , պագէն անրն կիպի վիճանան սահիպի վէ նամուսը էվլատը օլուր . մէնապայի սինայէթքաարանէսինի պիլտիյի ալթունըպատան իբրահ վէ նէֆրէթ իլլէտիյի , զարար իթտիյի մէզարագ ճէսիմի էօսէմէյէ միւգթէտիր օլամասըզը , էկէր իսթիգրագ իտէրէք պօրճունը վէրմիչ օլսա պիլէ , քէնաիսի իչին եառչամագ հէր տագըգտա տուչարը ար ու հիճապ օլմագ օլաուզու ճիհէթլէ , պուրայա կէլիպ ինթիհար իտէճէք տիր , տէտի .

Պիչարէ Գօլօնէլին թըգանմըշ օլան պօղազընաան պօղուգ պիր սէտա չըգաը . պիր աղ քէապը գուվվէթի իլլէմէք իչին գալպինաէքի մուհապէթը բէտէրանէյէ միւրաճաաթ իթմէք իսթէտի իսէ տէ , միւգթէտիր օլամայըպ թէքրար պայկըն պիր հալաէ սանտալեասը իւզէրինէ ևըգըլըը . օ սըրատա հավվիտէ պիր արապա կիւրիւթիւսիս իչիտիմիշ , վէ պիչարէ բէտէր , էվլատընըն էօլիս կիպի սօլուգ , հէյքէլ կիպի տօնուգ պիր հալաէ արապատան էնէրէք ժօրա տանյանտըզընը , բէնէէրէնին արալըզընատան կէօրմիշ իտի .

Օ զէմանն մնասամ մնարքիզ Տըլտախ , զէվճի կօնթրատն Տըլտախինն վէֆաթընատան պէրի չըգարմատըզը էլտիվէնինի չըգարըպ գարըպ էլինի կէօսթէրտի . պու էլին իւզէրինաէ գուրուտուշ պիր գաշ տատկա գան լէքէլէրի մէվճուտ իտի . մնասամ մնարքիզ .

— Օ՛ , չիսպհէտիզ պէնիմ քիմ օլաուզումը տիւչինէյօրսուն տէյի՛լ մի Գօլօնէլ Լէօն , բէք էյի , չիմնի անըսյաճագգան . չու էլիմէ պագ . . . պէն պու էլի պիր կիւն միհրապէն էօնինաէ պիր տատկիճ էլինէ գօյմուշ իտիմ , պէն օ տատմի պիր գաշ տատթի սօնրա գաթիլ իթտիրտին . . . վէ պէնաէ

զէվճիմին ինթիգամընը ալմագօղըն պու էլտիվէնի չըգա-
մանագա , պու լէգէլէրի ևրգամամագա եէմին իմմիշ խոմ . . .
Գօլօ՛նել լէօն , պէն մարքիզ կօնթրան Տըլասի թէամիյէ օղու-
նուրում , սէնին զէմանը միճագամըն կէլմիշ տիր , էօյէճէք-
սին գա՛միլ . թէրըը հայաթ իտէճէքսին ա՛լչագ , սէքիլ , նա-
մուսը՛զ հէրիվ . հէմտէ էվլատըն թարաֆընտան տիւչարը
լանէթ օլտուղուն հալտէ մէզարա կիրէճէքսին . . . ատէտ ,

55

Մատամ մարքիզ Տըլասինին պու սօն սէօղլէրի Գօլօնէ-
լի պիր նէվի շայգընըլըգա տիւչիւրտիւ . Նամը միւտհիշինին պէ-
յան իտէն գաստընա , հարաքէթիվ , սաքիթ , ադրը աչըգ պիր
հալտէ նպագա գալտը . մարքիզ իտէ .

— Եհմոի , քէնտիմի էվլատընա նիչի՛ն սէվտիրտիյիմի
անլատըն տէյի՛լ մի ա՛լչագ , տէյիպ , գահգահա իլէ կիւլ-
տիւքտէն սօնրա .

— Տինլէ՛ , պէն չէրիքը ճինայէթին օլան արգատաշլա-
րընը մահվ իթտիմ , անլէրի սէնտէն էվվել միճագամ իթ-
մէք իսթէտիմ . պիրիսինի՛ պիր սէնէ մուգատտէմ սէն քէն-
տին ուչտուրումլար իւզէրինտէ էօլտիւրտիւն , պու Հէքթօր
Լամպլէն իտի . տիկէրի օլան գօնթ Տատթի , զէվճէսինի իթ-
ֆէթմիշ վէ նամուսլուղ գանն իլէ , սէտտատը չըգմտատըղը ճի-
հէթիլէ լանէթ իտէրէք էօլտիւ . իւչիւնճիսի՛ խալգ նագա-
րընտա էօլմիւշ , հալ պու քի պէրհայաթ տըր , զէվճէսի վէ
քէրիմէլէրի քէնտի իչին ապպայըգ մանէէմ թուֆթույօղլար .
մէրգուճ՝ կապէթալատտա քէնտի վէֆաթը հէվատիսինի օ-
գումուշ տըր . տէօրտիւնճիսի՛ պիր գըլըճ տարպէտի իլէ էօլ-
տիւ կիմտի . պէշինճիսինի աֆիվ իմմէք իսթէտիմ , ֆագաթ
պէն աֆիվ իմտիմ իտէ տէ , կիրիֆիմտըը օլտուղու օ մու-
սիպէթէնկիզ թատիսաթ վէ տիւչկիւնլիւք , քէնտիսինի գա-

թան աֆիվ իմմէյէճէք , տիկէրլէրի կիպի պիր կիւն օտա
մահվ ու հէլաք օլաճագ տըր , անլատընըզ ա՛ , գումարպազ
վիգօնթ տը Ր . . . յը իչիս իմմէք իսթէյօրում , տէտի ,

Մատամ մարքիզ Տըլասի , պիր ազ սիւքիւթ իլէ պարի-
տանէ մահքիւմինէ պագտըգտան սօնրա , էօղիւնէ տէվամ ի-
տէրէք .

— Սէնի էն պէօյիւք միճագամէ ալը գօյտում , չիւնքի
սէն ճիւմլէսինտէն զիյատէ գապահամըը վէ միճրիւմին ,
չիւնքի կօնթրան Տըլասինին նէգտինէ ազիմէթլէ , օ թէրճիպ
իլէտիլին գաթիլէը ճէմիյէթի միւտհիշէյէ տուխուլինի սէն
թէքլիֆ իթտին . . . Գօլօնել լէօն , սէնի էն սօնրայա սագ-
լատում , զիրա օ հայատտալարընը ըէյիսի , ագլը , ֆիկրի , րու-
հը , ամիրի սէն իտին . չիւնքի պէնի՝ գատընը օլմագտան էվվել
տուլ պըրագտան սէնտին . կէլինլիք պէյագ էլպիսէմի՝ լիպատը
մանթէմէ թահվիլ իլէյէն սէնտին . . . ատէտ ,

Գօլօնէլ , չէքտիյի նագատիլի թարիֆի զահմէթէ նագարը
միթէպէսսիմանէ իլէ գագարագ , զէվգ տույմագտա օլան
գատընա , հարաքէթիվ վէ չաշկընը պիր հալտէ պագմագտա
տէվամ իտէյօր իտի ,

Մատամ մարքիզ . - Օհ , ինթիգամըմ , օ պէնիմ թա-
սավուր իտէրէք կիճէ կիւնտուզ թէագըմ իլէտիյիմ ազիզ
ինթիգամըմ . . . պիլի՛րմիսին , հէր կիճէ կէօղէրիմի գարա-
տըզըմ զէման պիր գանլը խայալ կէլէրէք պաշը ուճուստա
օթուրուր իտի . Իչթէ օ խայալ կօնթրան Տըլասի իտի . հէր
կիւն , հէր սաաթ , հէր տագըգտա , լաէնգամթի պիր սէտտա գու-
լաղմտա ագսէնտագ օլարագ «ինթիգամըմը ալ» Զագըրը-
յօր իտի . Իչթի օ պիչարէ զէվճիմ կօնթրանըն սէտտատը իտի ,
գամիլէրտէն պիրիսինի մահվ ու թէլէֆ իլէտիյիմ զէ-
ման , չայէտ գալպիմտէ պիր հըսատ մէրհամէթ ույանըը , նա-
խօտ պու եօլտա ճէլլատլըգտան պիր հըսատ նէֆրէթ տույար
իտէմ , օ սէտտա «Խա՛յր , խըամէթին հէնուզ խրիամ պուլմա-
տը , իլէրի եիւրիս , տուրմա , գամիլէրին էն պէօյիւք օլան
սօնունճուսընը տախի պիլա մէրհամէթի վուրմագ , մահվ ի-

մէջ լաղմ տըր» ասէր խոխ, Իշխէ պու սօնունճը սէնն սին... Գօլօնել, բէֆիդլէրին մահվ օլսուդաան սօնրա սէնի տուշմունուտ...

Գօլօնել խեվֆ ու սէհղէթինուէն այսպա գալդարագ ֆիրար իթմէք իսթէսի, ֆագաթի մատամ Մարքիզ գօլուհան թուխուպ սանսալէնին իւզէրինէ աթարագ.

— Սապր էթ պագալըմ, սէնին իչին նէ եօլսա պիր ճէզա հաղըրլասըղըմը հէնուզ պիլմէմէքտէսին... սէսի,

Գօլօնել, ու մանկէյհանըն նազար վէ հարաքէթի ու թէլաֆիաղը ամիրանէսի թէէսիրի իլէ, եվինէ եէրինուէ հարաքէթիդ պիր հալսէ գալարագ ինթիգամը գասընա պագմադա սէվմէմ պաշլասը.

Մատամ մարքիզ. – Պէնի տինլէ, կէրէք սէնին վէ կէրէք ճինայէթի բէֆիդլէրինին, հանի գըլըճ արգատաշլարընըն թէրճիմէյի հալէրինի կիւնիս կիւնիւնէ, սասմըզ սասմընա պիլիրիմ. մագիտուլ զէվճիմին ճէնապէսի սէֆին խոխլոխյի կիւնիւն էրթէսի կիւնի, միւթէվէֆհանըն խաֆիյէն հազարըղը խաթըրէլէրինի պէրապէր ալարագ Բարիզուէն գայդուպէրի իթմոխ. օ զէմանի սաղ օլան սօրլագաուէ իսթիյար բէսէրիմին, կօնթրանըն՝ սէնին սէպէպինէ տինայէթքեսանէ պիր սաւրէթ ալմըշ օլան սէվալը մագիյէսինուէն խապէրսաղ օլմայարագ, բահաթը գալդ իլէ թէլըզը հայաթ իթմէսի լաղմ օլսուդու ճիհէթիլէ, զարուրի սիպին միւճադաթընըզը թէէսիսիլէ, մէզաըընըզը գաղըմագ իչին օ իսթիյարըն մէզասա կիսմէսինի պէրքէմէյէ մէճապսը օլսուս. էվէթ, Բարիզէ ավուէթ իլէ գաթիլէրի թէէսիսիլէ պաչլասըղըմ կիւն, սէնի, կօնթրանըն հազարըղը կիսի գուվվէթլի, կէնճ, ճէսուր, էվէլքի կիպի միւտիշ, հայտուտ վէ գաթիլ զանն իսիյօր իսիմ. հանըլմըշըմ... սէնի ըզիթըրագը վիճասան թէէսիրի իլէ տիւշմիշ, հայաթսան օսանմըշ, սօն սասմընըն թէգարրիւպինուէն պիգայա պիր իսթիյար պուլսուս. Ա՜հ, պու հալսէ սէնի վուրմագ, մահվ իթմէք միւճադաթ տէյիլ՝ պիր միւքեսֆաթ օլաճագ տըր...

Մատամ մարքիզ պիր մըգտար սիւքիւթ իթմոխսէն սօնրա, սէօվունէ տէվամ իլէ.

— Ֆագաթ հէլէքի ինթիգամըմ իչին էսէրը պահարնասըն օլարագ պիր էվլատըն վար իսի... անը սէվէր... բէնթիչ իսէրսէնինէ մահապէթ իսէր իսին... սէն անըն իչին ճանի վէ սարիկ օլսուն...

Մարքիզ թէէրսար սիւքիւթ իթմի, Գու արալըգ իթիսալէթքի օտասա պիր կիւրիւմթիս իչնալխինսէ, մատամ մարքիզ.

— Իշխէ Ամման օտասընա կիրիյօր... սէսի,

Գօլօնել պիր քէրրէ տահա գալդարագ էվլատընա տօղրու գօչմայա չալըշը, ֆագաթ տէմիրսէն պիր էլ՝ մէրգումը եէրինսէն գըմըլտասթմասը, ադղընը աչըգ պադըրմադ իսթէսի, ֆագաթ մարքիզ «Սո՛ւս, եօղսա Ամմանը էօլմիչ կէօրիւսիւն» իսարէսի իլէ սիւքիւթ մէճապուր իթմի,

Գէտպահտ բէսէր, եվինէ սադթի վէ հարաքէթմադ պիր հալսէ գալըը. օ զէմանի մարքիզ Տըլասի թէհտիտամիզ վէ իսթիհզաքտալի պիր սէտայի խաֆիֆ իլէ սէօվունսէ տէվամ իսէրէք.

— Օղլուն եօլումընն իւզէրինսէ պուլունսու, պէնի սէվսի, պէնի չիտսէթիմ, տէհղէթիլ վէ մէճնունանէ պիր աչգ իլէ սէվմի. էկէր անա պիր կիրատագըն քէնապընանան պիր չիչէք գօթարմադը էմի իթսէմ, թէհլիքէյէ պադմայարագ կիտէր, արզումընն իճրասը իչին չայըր չայըր եանմադսա օլան պիր չէհիրսէն կէչէր, էլ հասրէ պէնի ժէճնուն իթմէք մադսատը իլէ իչնագ իթսէ. թէպէսիւմ իսէրէք մէչսանը սիյսասէթէ մադթիէլէյհ գօշար. էվէլ էմիրսէ անա մէրհամէթ իթսիմ, ֆիքար իլլէսիմ, եիւղիւմիւ կէօսթէրմէսիմ, քէնապինի եանընմասան թասա իթսիմ. չինէքի միւճրիմ բէսէրի իչին գադասհամըղ օլան էվլատը, հէտէֆը սադըպէյի ինթիգամ իթմէք խաթէմէյօր իսիմ... ֆագաթ պու գասար զայրէթիմէ բադմէն, գասէր անը եվինէ եօլումընն իւզէրինէ աթարը. օ զէմանի «Գըլըճ արգասաշլարը» սէնին էլինսէ օլսուգլարը կիպի,

պէնիմ էլիմնէ պիր ալէթ օլսու , պէնիմ ինթիզամըմա խըտմէթ իթմէ . պէտպահտ չօճուգ , պիրմէյօր խոն քի էն սօնրա հէտէֆը ինթիզամըմ աչն օլաճագ խոնն . . . պիր գէմանն տէլիգանլընըն պանա օլան մուհապէթինէ , սաֆֆէթինէ , կէնճլիկինէ սճընարագ գալպիմէ պիր հըրս ույանսը , աչըգանէ պիր նազար իլէ ևիւղինէ պագտըմ , պու միւտհիշ մէմուրիյէթիմին իգթիզասընը ունութմուշ խոիմ . պիր միւտաէթ տիր գայիպ օլմուշ օլան օ սէտայի հաֆիֆ թէքրար գուհուր իթմէ . օ գէմանն տիւնեատա քիմսէյէ մուհապէթ խոէմէյէճէյիմի , գօլումընն տայիմա վուրմագ իլէ մուվազղաֆ օլտուղունը անլայարագ գալպիմի գաբաատըմ , պանա էմի խոէն սէտայա իթմաաֆ իթմէտիմ , պու սէտա օղլունը մահֆիւմ խոէյօր խոն .

Մարքիզ , պիր ազ տուրուգ ացը ացը կիւլտիւքտէն սօնրա ,

— Իչթէ տինլէ , Արմանն կէլտի , պիր տահա պուրատանչըգմայաճագ տըր , գալպի գըրըլըշը օլարագ կէլտի , չինքի պու ագշամ անճագ սէնինն մուալէնէթինն իլէ վէրէպիլէճէյի ճէսիմ պիր մէպլազ զարար իթմէի . Հալ պու քի մալիք օլտուղուն սէրվէթինն մահտուլը՝ գաթլ ու սըրգաֆ օլտուղունը խապէր ալտը . անա՝ սէնինն պիր գաթիլ , պիր ալչագ օլտուղունը սէօյլէտիլէր , սէնինն ճանընա կէլիպ տէ պուճլարտան պահա իյլէտիյի սըրատա , սէն տիպ իւզէրինէ չէօքէրէք վէ պաշընը էյէրէք ճանի օլտուղունը իյթիրաֆ իթմէն . . . Տօղրո՞ւ մը .

Մատամ Տրլատի թէքրար սիւքիւթ իթմէի . Օ սըրատա տիկէր օտատան Արմանըն սէտատը իչխոլտի , մէրգում իևթիյար ժօգա .

— Գունը սօնրա եէրինէ կէօթիւրիւրսինն , չինսի թատպանճալարըմը տօղտուր . . . տէյօր խոի . մատամ խոէ սէօզինէ պաչլայարագ .

— Ընսոի անլատըն տէյի՞լ մի , Արմանն իևթիյար խոէճէք , չինքի օյուն պօրճունը վէլմէյէ միւգթէտիր տէյիլ տիր . . . չինքի ատահագը նատուատան պիր չօճուգ տըր . . . չինքի . . .

Գօլօնէլ պիր գայրէթը գէվգէլատէ տահա իսէրէք եէնիտէն այագա գալգըր , աղրընը աչարագ խաֆինֆ վէ անլատըլմագ պիր գաչ սէտա չըգարտը .

Մատամ մարքիզ . — Սո՛ւս , սո՛ւս , ևօգտա օղլուն չինսի էօլիւր .

Գու թէհտիտ պիչարէ բէտէրի թէքրար գուվվէթատէն տիւչիւրտու . սիյահ էլտիվէնլի գատըն (մատամ մարքիզ) ճէպինտէն պիր խանչէր չըգարարագ .

— Իչթէ պա՛գ , սօն սատաֆընտա տանտա մէրհամէթ խոյօրսո՛ւմ . . . օղլունը գուրթարմագ խոմէ՞րմիսին , պօրճը վէրիլիր , նամուսը պօղուլմագ , տիւնեատա՝ սէնինն ալչագ պիր գաթիլ օլտուղունը անլայատագ . . . խոտի սէօյլէ , խոթէրմիսին .

Իևթիյար էլինի մատամա տօղրու ուզատարագ իչարէթի իլէ արղուսընը պէչան իթմէի . մատամ տախի խանչէրի ուզատարագ .

— Հա՛յտե , քէնտինի էօլտիւր . . . զիրա պաչգա սէլամէթին ևօգ , սէտի .

Իևթիյար , թատիֆի նագատիլ չիտատէլի պիր տուրուր իլէ խանչէրի գապտը , էլինտէ սըգը սըգըյա թուրթարագ կէօյսիւ իւզէրինէ գալտըրտը . . . ֆագաթ օ անտէ գալգմըշ օլան գօլը էնճէգտէն էվվէլ , օլտուղու մահալէ չէօքէրէք մինտէրին իւզէրինէ ևուվարլանարագ պիլտա հալագթէթ գալտը . . . սէվկիլի էվլատընըն էօլմէյէճէյինի տույմատընտան հատրլ օլան մէսէրըէթը ֆէվգէլատէ , Գօլօնէլ Լէօնը , սիյահ էլտիվէնլի գատընըն էլինտէն ալտըղը խանչէրտէն տահա էմին օլարագ էօլտիւրմիշ խոի . Գօլօնէլ պիր սէտա պիլէ չըգարմագ սըղըն , եաղը պիրմիչ օլան պիր գանտիլ կիպի պիրտէն պիրէ սէօնտու կիմսի .

* * *

Օ անտէ գարու այբլալը, էֆէնտիմնին էմրինէ իթաաթ իլէ տիվարտէ սարլը պուլունան թապանճալարը ալմագ իչին կէլէն ժօք էչէրի կիրտի. մուսթիէֆ Գօլօնէլին ճանըզ ճէսէտինի կէօրիւր կէօրմէզ գարուն էօնիւնտէ հէյքէլ կիպի ոօնա գալարը, մատամ մարքիզ իսէ, բարմաղները առատագլարը իւզերինէ գօյարագ իռաֆիֆ պիր սէտա իլէ.

— Պու ճէսէտի սագլա, կիզլէյի վեր... պուբատան կէօթիւր... պիր քիւչէյէ... պիր նամեազըն ալմընա, հասալը նէրէյէ իսթէրսէն օրայա եէրլէշտիր... ֆագաթ Ադմանն կէօրմէսին... տէտի.

— (Իաֆիֆ պիր սէտա իլէ.) Մատամ, բէտէրի՝ իսթէտիմինիզ կիպի նասհանըզա միւսաատէ իթմտիմ.

— Իվվէթ.

— Ֆագաթ էկէր բէտէր էօլիւրսէ, էվլատընըն էօրմէյէճէյինի պանա վատ իթմիշ իտինիզ.

— Վատիմի կյֆա իտէճէյիմ.

— Նէմին իտէ՞րմիտինիզ.

— Նէմին իտէրիմ.

Մարքիզ, գան իլէ պօյալը օլան էլինի ուզատարագ իլավէյի մէգալ պիրլէ.

— Սէն նինէ թապանճալարը տօլտուր... տէտի.

— (Բէրբէլէյէրէք.) Ֆագաթ...

— (Ամիրանէ.) Թապանճալարը տօլտուր տէյօրում, պու ճէնազէյիտէ պիր եէրէ սագլա.

Ժօք, ալտըդը էմրի իճրա իլէտիլի սըրատա, մատամ մարքիզ Գօնթրան Տըլասի տից իւզերինէ չէօքէրէք իռաֆիֆ պիր սէտա իլէ.

— Նա՛ Բապտիմ, վազիֆէյի միւահիչէմի կյֆա իթմտիմ պիրթիրտիմ, չիմտի պէնի ազիվ պուլուրաճաղմընըն, գալ պիտնէ օլան հըսսնտաֆը իսթիտնայէ միւսաատէ պուլուրաճաղմընըն... տէտի.

34

Պունտան էվվէլի պապտէ արզ իլէտիլմիզ չէյլէր քիչ օտատա կիւզէրան իլէտիլի սըրատա, Ադման նամագ օտասընատա ամիտէքի իչ ատըրատան իպտիթի պիր վատիյէթինամէ եազըր.

«Խանէմ, միւճէվհէրատըմ, չանտըրըլարըմ, ամլարըմ, էլհասըլ հէր պիր չէյիմ պիլ միւզայէտէ ատըրլատագ, պէտէի ֆըգարատա սանտըղընա թէսլիմ օլունմագ ատը.

«Ժօք, իշտու վատիյէթնամէնին իճրասի իչնատընա մէմնու ատը.»

Պատէհու տէլիգանլը, պու գատար ֆէլաքէթին, պունճա մէշագգաթըն սէպէպը ատըսի օլան սիյահ էլտիվէնլի գատընը տիւշինտու, վէ հէման գալէմի էլինէ ալարագ ամիտ

լեպ հյլեմիսմուէն ոօլայը մլութէհայըը օլմայընըզ. . .»

Ամման պու սըրատա տուրատու. էօլիւմիւն էօնինատէ օ գառար մադրուր, օլ տէրէճէ ապքին օլան տէլիգանլը, պօզաղնա կէլէն պիր հընչգըրըզը գապթէ չալըշարագ.

— նա Բա՛պիմ, անը պիր տահա կէօրէմէյէճէյիմ, տէյու մըրըլտանտը.

Ճագաթ տէլիգանլընըն պու սէօզլէրի իչէրիսինի օլմայը իտի. չինքի թամ պու սըրատա ժօրըն չըգմըշ օլատուղու գարու աչըլարագ սիյահ էլտիվէնլի գառըն արզը վիճուտ իլէսի. Ամման այագա գալգըզ պիր սէտայի հայրէթ ու մէսէրէթ իլէ.

—Սի՛զ, սիզ հա՛, տէյու բէրբէլէսի մադրիզ տախի տէլիգանլըյա ոօղրու իլէրլէյէրէք.

— Իվվէթ, պէնիմ, տէտի.

Ճագաթ նէ՞ զարիպ հալ, նէ՞ աճիպ թէպէտտուլաթ, մէզպուրէ էսկիսի կիպի մէրհամէթսիզ, տուտագլարընատ տայիմա մու սթահսիյանէ թէպէտուր պուլունատը, պագըշը՝ պիր խանչէրին տէմիրի կիպի պարիտանէ վէ բարլագ օլան, վէ ղէվճինին ինթիզամընը ալմագ իչին լաէնգաթի գաթիլլէրի թէպգըզ իլէ ճէլլատլըգ վազիֆէսինի կյճա իտէն գառըն տէյիլ իտի. . . մուսաիլէյհա՝ կօնթրան Տըլատինին գաթիլլէրինատէն ոօնունճուսընը մահվ իթտիքատէն ոօնրատ, սահիհէն պիր գառըն օլմուշ իտի.

Սիյահ էլտիվէնլի գառըն Ամմանտա ոօղրու մագմուտ, սօլուգ վէ լէրզէնագ օլարագ իլէրլէյիպ տէլիգանլըընն էլլէրինատէն թուխարագ.

— Իվվէ՛թ Ամման, պէնիմ, սիզի գուրթարմագ իչին կէլտիմ, տէտի.

— Գէնի գուրթարմա՞գ մը.

— Իվվէ՛թ, իչիդ չու չըզտանը ալարագ սիզի թահգիր իտէն ատէմ կէօնտէրին, պօրճունըզը թէէհիյէ իտին.

— Ա՛, տէմէք քի պիլիյօրատունըզ. . .

— Իվվէ՛թ, ճհումհուրնի տէ պիլիրիմ,

— Բէք կիւղէլ, կէօրիյօրատունըզ ա՛, նամուսըմ պօղուլտուղու ճհհէթիլ էօլմէքլիկիմ լաղըմ սըր.

— Խա՛յր, նամուսընըզ թէքմիլ գալաճագ սըր, օ ատէմ սիւքիւթ իտէճէք.

— Ա՛հ, պուընըն նէ՞ էհէմմիյէթի օլուր, պէն պի՞լմէյէճէքմիյիմ. տիւչի՞նմէյօրատունըզ քի, սօգագատան կէչէր իքէն հէր թաթի կէլտիկիմ ատէմ, պէնի բարմագը իլէ իրայէ իտիյօր կիպի գանըն իտէճէյիմ.

— Օ հալատ կիտէրիզ.

— Կիթմէ՞ք մի.

— (Հէյէճան իլէ.) Իվվէ՛թ, պէրապէր կիտէրիզ, պէնի թէպգըզ իտէրսինիզ, չինքի պէն արթըգ սէրպէսթիմ, իշիմ խիթամ պուլտու. չիմոի գալպմուտէքի հըսսիյաթէ իհալէյի նատարը իթթիպար իտէպիլիրիմ. . . պիրա . . . սէնի սեվէյօրում . . .

Իկէր պիր գաչ կիւն էվվել տէլիգանլըընըն գուլաղընա պէօյլէ պիր հիթիրաֆը մուհաֆէթ հասըլ օլատ իտի, իհթիմալ քի Ամման չըլարըզը, պէլքի տէ մէսէրբէթինատէն նագի էօլիւր իտի. . . չիմոի իտէ Ամման տիվարլարը սարսաճագ տէրէճէտէ գուվվէթլի պիր նագրէյէ սուրուր աթաճաղը, քէնտինէ կէօյիւն գարուլարը աչըլարընըզը կէօրէճէյի էէրտէ, սաքիթ, սօղուգ, լէրզէնագ վէ այնը սօուգ պիր թէր իլէ մէսթուր օլատուղու հալատ այագա գալգարը. . . Ամման, նիհայէթ իւլ էմր քէնտիսինի սէվտիյինի իգրար իլէ այագլարընա գարանմագա հաղըր օլան պու գառընը պիր կանա իթթէրէք.

— Ա՛, պէնի սեվէյօրատունըզ, էօյլէ՞ մի մատամ, պէնի սէվտիյինիզի սէօյլէյօրատունըզ տէյի՞լ մի, չինքի չիմոի իչինիզ նիհայէթ պուլտու. . . տէտի.

— (Թըղարըզ թիթրէյէրէք վէ մըրըլտանտարագ.) Իվվէթ սիզի սեվէյօրում. . .

— (Սաքին վէ պարիտ օլարագ.) Գէնի սեվէյօրատունըզ, չինքի զէվճէնիզին գաթիլլէրինին էն ոօնունճըընը վուրտու-

նըզ տէյի՛լ մի . ա՛, հէբսինի հրաս իթոխմ, ճիւմլէսինի անլատրմ մատամ . . . պու գաթիլ, պու մահքիւմ, էվլատրնըն ինքնար վէ լանէթ իլլէոխի պիր իսթիյար իտի , տէյի՛լ մի մատամ ,

— (Պաշընը էյիպ բէբէլէյէրէք .) Զէվճիմի էօլտիւրմիշ իտի . . .

— (Սէրթ պիր սէտա իլէ .) Բէտէրիմ իտի ,

Ամանընն նազարը սէտասը վէ պու սէօզլէրի մատամ մարքիզի իւրքիւթիւ . մարքիզ տիզ իւզէրինէ տիւշիւպ էլլէրինի գաւուշտուրարագ վէ բէբէլէյէրէք .

— Պէնի աֆի՛ խոնիզ . . . սիզի սէվէյօրում . . . հայաթըմը այագլարընըզը ալթընտա կէչիրէճէյիմ . . . պու ատէմին խաթըրէսինի պիլէ սիզէ ունութտուրմադա չալըշմաճաղըմ , տէտի ,

— (Սէօվունիւ թէքրար իլէ .) Ցագաթ օ ատէմ բէտէրիմ իտի ,

— Բէք էյի , մատէմ քի պէնտէն իւրտահ իսթիյօրսունըզ, սիզօնէն գաչաճաղըմ, ոլունէտոնըն օպիր ուճունա կիտէճէյիմ, պէնի պիր տահա կէօրմէյէճէք վէ իսմիմին թէլաֆֆուզ օլունտուղունը իչիմէյէճէքսինիզ . . . Ցագաթ պէնի աֆի՛ խոնիզ . . .

— (Ադը պիր սէտա իլէ .) Պէնի՝ բէտէրիմէ լանէթ իթտիրմինիզ ,

— (Ադլայտրագ գըլամ իլէ պիր տարմ կէրի չէքիլիզ .) Ալլահա ըմանըլատըգ . . . Ամանն . . . էլվէտա . . . Չինքի պու անէ գատար հէլալ զանն իթտիյինիզ սէրվէթտէն սիզի մահրում իթտիմ, ազատում, մւսատաճէ խոնն տէ գազահաթըմը թատիր իտէյիմ . . . պէն չինոն կիտուագ պիր մանատթըրա կիրէրէք թէքմիլ սէրվէթիմի սիզէ թէրք իտէճէյիմ . . .

Մատամ մարքիզին պու սէօզլէրի պիթիրտիկի սըրատա Ամանն , գազուլ իտուագ իթմէմէք խուտուսընատա պիր չէյ սէօյլէմէզտէն էվվէլ, գարու այըլատրագ ժօք արզը վիճուտա իթտի . մէրգումըն կէօզլէրինատէն ամէնշէր ատչըմագատա իտի . պիւքիւմիւշ պէտի մազրուրանէ տօղրուլմուշ, պաշընը հօտի . պիւքիւմիւշ պէտի մազրուրանէ տօղրուլմուշ, պաշընը հօտարը տօղրու գալտըրմըշ օլտուղու հալտէ , եվքսէք սէտա իլէ .

— Միւսիւ Ամանն , պու գատընը թարս իլէ , բարատընը եվուրինէ ամ , սօնրատտա քէնտինի էօլտիւ . . . զիրա օ բէտէրինիզի էօլտիւրտիւ . . . տէյէրէք գարուլը աչտը . պատէհու իչիմիյար ատքէր էլինի տիվանխանէյէ տօղրու ուզամտը , Ցէնա հալտէ իւրքմիշ օլան տէլիգանլը , ժօքըն սիւրիւքլէյէրէք ժէյտանէ չըգարմըշ օլտուղու բէտէրինին ճանտըզ ճէսէտինի կէօրտիւ . . . ,

Օ զէման Ամանն , թարիֆի զայրի գապէլ պիր հիտատէթը քէտէրնագ նէօվպէթինէ կիրիֆթար օլուպ , պիր ազ էվվէլ սքյահ էլտիվէնլի գատընըն մատա իւզէրինէ գօյմուշ օլտուղու բարա չըզտանընը ալըպ մէզարլուքինին էօնիւնէ ամթարագ եվքսէք սէտա իլէ .

— Զըզ մատամ՛, տէֆ օլ չուրատան , տէյտու հայդըրտը ,

— Խա՛յը , խա՛յը , մատէմ քի էօլմէք իսթէյօրսունըզ, պէրապէր էօլիւրիւզ, պէլքի պանա տիւնեատտա բէտտ իլէտինին աֆվը , մէզարտա իթտա խաէրսինիզ . . .

Մատամ Կոնթրան Տըլտասի պունը տէյէրէք պիր սիւրատթը ֆէվգէլատէ իլէ մատանընն իւզէրինատէքի թապանճալարտան պիրինի գավրայըպ կէօյսիւնէ տայատը , թէթիյի չէքտի . . . թապանճա ամէն ալարագ մարքի Կոնթրան Տըլտասի, թէրքը հայաթի իթմիշ օլտուղու հալտէ եէրէ տէվրիլտի ,

Օ անտէ Ամանն հէմանն տիկէը թապանճայը գաբարագ ինթիհար իթմէք իւզրէ իքէն , սիւրաթլա օտայա իքի քիշի կիրտի , պունլարընն պիրի լօրտ ճ . . . տիկէրիտէ Ֆօլմանն իտի ,

Ֆօլմանն , զայէթ սէրի պիր հարաքէթ իլէ տէլիգանլընընն իւզէրինէ ամթըրըպ թապանճայը էլինտէն ալարագ .

— Գօրճունըզ թէէտիյէ օլունտու , (էլի իլէ մարքիզ Տըլտասինին ճէսէտինի կէօսթէրէրէք) պուտտա լազըմէյի ատտալէթի իճրա իտէրէք , պէնի պիր ճինայէթ իրթիքապտընտան մուհաֆազա իթտի , զիրա պունճա զէմանտէն պէրի սիզէ

նէզարէթի խաչն ալէն , օրատա խոխմ՝ Ամման՝ , էկէր սիզ ինքիհար իթմիշ օլսա խոխնիզ, պէնամէ չու խայինէյի էօլտուրէճէք խոխմ՝ տէտի ։

Ամման ։ – (Մաղմուռանէ մըրըլտանամագ ։) Մատա՛մ, նամուսըմը գուրթարտըննըզ, թէչէքքիւր խէրիմ՝ Ալլահ սիզատչն բաղը օլսուն ։ ։ ։ Ֆագաթի լութֆունըզը թամամ խէճքոխնիզ, տէյի՛լ մի , նինայէթինէ գատար ալիճէնամ օլաճագսընըզ Ֆօլման ։

— (Հէյէճան իլէ ։) Սէօյլէ Ամման նէ՞ խաբաճաղըմ՝

— Հիչ պիր շէյ , պէնի պըրագընըզ քի էօլէյիմ՝ ։ ։

— Էօլմէ՞ք ։

— Էվվէ՛թ ։ ։ ։ լաղըմ տըր ։ ։ ։

— Էօլմէ՞ք , սիզին իչի՞ն մի , աչընընըզտա կէնճլիք չուլէսի քարլամագտա , խոթխզպալ սիզի իչին աչըզ պուլունմագտա իքչն էօլմէք ։

— Ֆօլման՝ , աչընմտա նամուսըզըզ ասարը բուռնումա տըր , պէնիմ իչին խոթխզպալ , չու պէտպահտ քէտէրին խաթըրէյի միւէլլիմէսի տիր ։ ։ ։

— (Աղլայարագ ։) Ա՛հ , Ամման ։ ։ ։

— (Ֆօլմանըն էլինի թուֆուտ մուհապէթ իլէ էօքէրէք ։) Նա՛ Բաբպիմ՝, նէ գատար նանքէօր, նէ տէրէճէ տիվանէ խմիշիմ՝ ։ ։ ։ (լօրտ ճ ։ ։ ։ է տէօնէրէք) Մի՛լօրտ , պէնի ափլ խոխնիզ ։ ։ ։

Օ գէման ասըլզատէ լօրտ , Ամմանա թէզարրուպ իլէ էլինի ումուզունա գօյարագ , աղըր վէ մաղմումանէ պիր աէտա իլէ ։

— Տէլիքա՛նլը , պանա էյի պագ , պէնի իխթիյարըմ՝ միւատէթը հայաթըմ զարիքընտա բէք չօգ շէյլէր իթտիմ՝ միւատատէ խոխնտէ սիզէ պիր նասիհաթ վէրէյիմ՝ , ինանմ պիր միճրիմ բէտէրի օլտուղու , ֆէվգէլատէ պիր սէրվէթ ատհիպի օլտուգտան սօնրա , կիրիֆթարը բէնէյի ֆագը ու զարուրէթ պուլունտուղու իչին , եիրմի ալթը նաչընտա էօլմէյէ լուզում կէօրմէզ, ճէնապը հագգ վէ ատիլի միւթլագ

հազրէթլէրի , սէրվէթ ու ատալէթի մահվ օլանլարա պիր տիկէր ատալէթ վէ պիր ատատէթլի հալի միւսթագպէլ իւմիւտի իհսան պույուրուր ։ պու իքի իւմիւտի պիր քէլիմէ խնւլատա խէր քի , օ տա՝ սայ ու զայրէթ տիր , տէտի ։

— Ա՛հ , հագգընըզ վար, Միլօրտ ։

— Սիզ, էօյլէ պիր վաթան էվլատընըզ քի , օրատա մուհարէպէ մէյտանլարը կէօրտիւքտէն սօնրա , կիւնէչէ գարշը բարլայան ատալէթլէր , ալթուն երզընլարընտան պին գաթ մադպուլ վէ միւթէպէր տիր , օրատա նալընըզ պիր վաթան քէլիմէսի , չօճուգլարընն պիլէ գալպինի հէյէճանէ կէթիրէրէք պէհատրըլարը մէյտանէ չըգարըր , օրատա մուհարէպէ պօրտա չալընտըզը զէման , հէր պիր չիֆթճինին թարլատէ աչտըզը խաթլարտան , պիրէր միւսէլլահ ասքէր զուհուր խէր ։

— (Պիր նադրէյի սուրուր ատարագ ։) Թէչէքքիւր խէրիմ՝ Միլօրտ , կէլ պէնիմ իլէ կէլ , պու կիւնտէն իթիբարէն իչիմի սըրտաընա գօյմագ խոթէրիմ՝

Պու սըրտատա Ֆօլման սաքիֆտանէ պիր հալտէ տուրմագտա , խոթխյար ժօր խէ մէսէրէթինտէն նաչի աղլամագտա խոխ ։ ։ ։ ։ ։

ԹԱԹԻՄԷ

1

Գէյան իլէտիյիմիզ պու վագաալէրտէն պէշ կիւն սօնրա Գաղէնբէյէր գումբանէտասը վաբօրլարընտան պիրի . Մարսիլեա լիմանընտան հարագէթ իթմէկ իւզրէ խոխ , օ սըրատա պիր բօսթա արապասը կէլիպ գօրսօն իւզէրինտէ վագը Օթէլ ըը վիլին էօնիւնտէ տուրտու . Խրխոխ էրքէք պիրի գաապէն օլմադ իւզրէ արապատան իչ փիչի էնտիլէր , պու էրքէքլէր տէն պիրիսի լօրտ ձ . . . իսէ , տիկէրի իսէ՝ Ամերիգա սիւվարի նէֆէրի ունիֆօրմասը կիյինմիշ պիր տէլիգանլը իսէ .

Գու առէմ , պու կէնճ ադբէր , էակի միլէօնէր , խոխիգ-պալ գահրիմանը օլան պու կէնճ Ամանն օլուպ , Լօրտ ձ . . . իլէ կիւզէլ Ֆօլման . մուսախլէյհէ ըէֆագաթ իթմիշլէր իտի .

Վաբօրատան պիր սանտալ այրըլարագ կէլիպ ըրխոխ ճանդարմա հանդաչը . լօրտ ձ . . . Ֆօլմանըն էլինտէն Թուխարագ սանտալա պինդիլէր . Ամանն կէնճ գաապընն գարշըսընտա օթուրարագ հէր իչխինինտէ էլինի Թուխայօր իսէ , սանտալ հարագէթ իսէրէք վաբօրատա հանդաչը :

Գիր ադ սօնրա վաբօր տէմիր ալարագ լիմանտան չըգըպ ճէնէր պուրնունը տօլաշտըգտան սօնրա էնկինէ տօղրու կիթմէյէ պաչլատը . Ամանն իլէ ըէֆիգլէրի գըչ կիւվէրթէսի իւզրինտէ տուրմուչլար գօնուչույօրլար իսէ , Ամանն հավաչ բինկհահը նագարընտան Թէպահուտ իսէն սէվահիլի վախանէ պագըյօր վէ տիւչարը հէյէճան օլույօր իսէ . Ֆօլման աղլամագտա , լօրտ իսէ՝ հէր զէմանգի կիպի աղլը վէ մադ-

մուտ թավրընը մուհաֆագա իտէրէք տուրմագտա իսէ . պու հալտէ պիր սահաթ գատար մուրուր իթսէ .

Օ սըրատա վաբօրըն սիւրահաթը հարագէթի պիր աղ ապալտը . խրինճի գարթման՝ լօրտ ձ . . . յէ Թէգարրուպ իսէրէք .

— Միլօ՛րտ , արթըգ Թէչրիֆ իտինիզ . . . Բօմկ վէ Բահթունսօ սահալարընը կէչէլի էրէյի օլտու , պիր սահաթ սօնրա սանտալ իլէ Մարսիլեայա ավտէթ միւգրին օլամազ , տէյինճէ , լօրտ՝ Ամանընն էլլէրինի Թուխտուպ սըգարագ .

— Ահայօ՛ , եիւզ պաչը , տէտի .

— (Կիւլէրէք .) Օ՛ , տահա բէք աճէլէ իթմէյին .

Ֆօլման . – Ամման , ինչալլահ հագընտա կէօրիւչիւրիւզ . . .

Ֆօլման հընչգըրտագ աղլամայա պաչլատը . լօրտ՝ մէզպուրէյի գօլունտան Թուխտուպ վաբօրըն մէրտիվէնինէ տօղրու չէգդիրէք .

— Սահաթըը օլ էվկատըմ . . . տէտի .

Սանտալ մէրտիվէնին հանընտա պէգլէյօր իսէ , լօրտ ձ . . . իլէ Ֆօլման , Ամանտա վէտա իսէրէք աչադա ինտիլէր . օ զէմանն վաբօր իլէ սանտալը պիրի պիրինէ բահաթ իսէն իր քէսիլէրէք , սանտալ քէնտի պաչընտա գալտը .

Տէննիզ սաբին օլուպ խաֆիֆ պիր րուզգիգար էսէյօր իսէ , սանտալընը քիչիք պիր եէլքէն աչըպ տիւմէնէ օթուրտու վէ սանտալըն պաչընը Մարսիլեա լիմանընտա տօղրու չէվիրտի . օ սըրատա վաբօր սիւրահաթը Գէվզելատէ իլէ Աֆրիգայա տօղրու եօլ վէրմիշ կիտիյօր իսէ .

Ֆօլման իլէ լօրտ սանտալըն տէրտունինտէ այագ իւզէրինէ տուրարագ կէօյէ տօղրու սիյահ տիւմանըլար չըգարըպ հավաչ Թէպահուտ իթմէքտէ օլան վաբօրա պագըյօրլար իսէ . պիր միւտտէթ սօնրա վաբօր պիրինիւն պիրինիւնէ կէօդտէն գայպ օլունճա , լօրտ ձ . . . քէլամէ աղագ իլէ .

— Ֆօլման , Բարիզէ տէօնմէյէլիմ , տէտի .

— Նէ՛րէյէ կիտէլիմ .

— Մալթայա կիտէրիզ .

— Ինչի՞ն,

— Մալթա առասը Ինկիլիթէրանըն տըր, սիղինլէ վաթանըմըն ուսուլինառ իղտիվաճ իթմէք իսթէրիմ,

— (Հէյհան իլ.) Պէնիմլէ իղտիվա՞ճ մը, օ ֆիքիրառէ՞մ սինիզ միլօրա,

— (Կիւլերէք.) Լվա՛ըմ, տիւնեանըն սէնին գասրինի պիլմէսինի իսթէրիմ, սանա իամիմի վէ սերվէթիմի թէրք իլէ, նազարը խալգտա միւթէպէր իթմէք արզու իսիյօրըմ... Ամման, լօրա ձ'...նին էակի տօսթունը սէվէպիլիր, ֆագաթ անըն տուլ գալմըշ օլան զէվճէսի իլէ թէէհիւլ իթմէսի տահա էյի օլուր... ալէլ խուսուս պէնիմ արզում պու տըր,

— (Րէնկի սօլարագ.) Ա՛, տէլի՞ մի օլտունուզ միլօրա, տուլ զէվճէսի նէ՞ տէմէք... էօլմէ՞ք մի իսթէյօրսունըզ,

— Մէրագ իթմէ սէվկիլիլ տօսթում, պիր ազ տահա էօմրիւմ վար տըր, Բարիզտէն հարագէթիմիզտէն պիր կիւն էվվել տօգթօրըմ, գալպիմտէքի խասթալըգ պէնի անճագ տէօրթ պէշ սէնէ տահա պէրհայաթ պըրագաճաղընը իսապէր վէրտի. պէշ սէնէյէ գատար Ամման զապիթ օլարագ նըշանլար ալմըշ պուլունըր. պէնտէ Լէօի ձ'...յէ հիւրմէթ իթմէք իչին տիւնեայը օլ տէրէճէ իճազար իտէճէյիմ քի... Ամման քէնտինի օ գատար սէվմիշ օլան գատընա տէօթը իզտիվաճընը թագտիմ իտէպիլէճէք տիր.

Ճօլման, լօրըն էլինի թուքուպ քէմալի հիւրմէթլէ էօրէրէք սէլ կիպի կէօզ հաշը տէօքմէյէ պաշլատը.

2

Ղայէթ կիւզել վէ պէրրագ պիր կիճէտէ. ճէնէրալ *** գօմանտատընատ օլուպ, Աֆրիգա չէօլէրինառ տէօրթ այ գատար սէֆէր իթմոկքատէն սօնրա, պիր սէյհար ֆըրգայի ատքէրիյէ, քէմալի շան ու չէրէֆ իլէ Գօսթանթին չէհրինէ տա-

խիլ օլույօր իտի. Ամթլատ տաղլարընըն էթէքլէրինառ օլտուղու կիպի, կիճէ կէրէ.ի կիպի սէրին վէ սաքին իտի. ամթլարընն այագլարընատան չէգան բաթըրտը իլէ սիւվարիլէրին եէքտիկէրի իլէ գօնուշմալարընատան հասըլ օլան չամաթատէն պաշգա պիր չէյ իչիտիլմէյօր իտի.

Մէգքիւր սիւվարի պէօլիւինին էօնիւնառ կիթմէքտէ օլան պիր կէնճ զապիթին ալնը, գանլը պաղլար իլէ սարըլը վէ սօղ գօլը պօյնունա սարըլը իտի.

Իսթիգալէ չիթատ իթմիշ օլան կէնճ զապիթլէրառէն պիր գաչը.

— Իչթէ եիւզ պաշը Ամման լէօն, թամամ օնունճը տէֆա տըր քի պու հալտէ ավտէթի իտիյօր, տէտիլէր.

Պիր իսթիյար պին պաշը.— Լիկէր պու չօճուգ սաղ գալըրսա պիր կիւն մարէշալ օլուր, պու կէնճ, միւթաճատ վէ թէրսիսէլի օլտուղու գատար ճէսուր պիր զապիթ տիր.

Պիր տիկէրի.— Լվվէթ, տէօրթ սէնէ զարֆընտա պէհադըն եիւզ պաշը օլտու.

Ապգատաշլարընատան պիր սէտա.— Պիր սէնէ կէչմէտէն պին պաշը օլաճագ տըր.

Զապիթլէր ապգալարընա տէօնէրէք պիր Ֆէրիդ ժէնէրալ կէօրտիւլէր, միւշարիէյհ հարպիյէ նէզարէթի գալէմլէրինատէ օլան իճրաաթատան էն էվվել խասէր ալտըը ճիհէթլէ, օրտուճա մէչհուր իտի. Ֆագաթ ճէնէրալըն ապգատընատա պուլունան պիր ատէմ, սանքի ճէնէրալը թէքզիպ իչին իմիշ կիպի օրայա կէլմիշ իտի.

Պու ատէմ պիր իսթիյար օլուպ, ապգատընատաքի մալմի բէտէնկօթ, կիօյսինատէքի գըրմըզը նըշան գօրտէլատը, ուզուն վէ պէյազ պըյըգլարը, մուամաիլէյհին իմբէրատօր օրտուսը ատքէրլէրինատէն օլտուղունը կէօսթէրիյօր իտի. Ամման պու իսթիյարը կէօրմէսի իլէ հէման գօլտարընը աչարագ մէսրուրատէ իւզերինէ գօչտու.

Մէրգում ժօք իտի, իսթիյար ժօք տէվիգանըլըը պիր մուհապէթը բէտէրատէ իլէ տէրագուշ իթմոկքատէն սօնրա,

մուսուլէյհէ էֆրանքը սկսան պոյալը պիր մէքթուպ թագ-տամ խթտի. խոթիյար ժօրջն կէթիրտիլի պու մէքթուպ, Իթալեատա պիր գալպ իլէթինտէն վէֆաթ խաէն լօրտ ձ... նէին խապէրը վէֆաթընը մուշիր խտի։

Իշպու մէքթուպ իլէ պէրապէր, լօրտըն, վէֆաթընտան պիր գաչ կիւն էվվել եազմըշ օլտուղու պիր վասիյէթնամէ իլէ, պիր թէզկիրէ վար խտի. վասիյէթնամէնին միւնտէրիճաթը, ումում աէրվէթինին նըսֆիյէթի իւզրէ զէվճէյի մէթրուքէսի Լէտի ձ... իլէ, եիւզ պաշը Ամման Լէօնա թէրք իյլէտինի միւպէյեին խտի։

Թէզկիրէ խէ աթիւզղիրը իապրաթը հավի պուլունույօր խտի։

«Կէնճ ոսթուտ»

«Ֆօլման սիզի սէվէյօր խտի, զանն իտէրիմ քի, չիմոի սիզտէ Ֆօլմանը սէվէրսինիզ»

«Ֆադամթ արթըզ սբունեատէ Ֆօլման օլմայըպ անըն եէբինտէ Լէտի ձ... պուլունույօր, պու թէզկիրէյի օգուտուղունուզ էնճատէ, մուսուլէյհա պիր համիյէ միւհիմաճ պուլունաճագ տըր։

«Մէզարը իչինտէն բէճա խտէն ոսթուտընըզըն խաթիրհամընը բէտա իմմէյէճէքսինիզ զանն իտէրիմ։

«Միսթէվեճա ղors ձ...»

Իչթէ միւթէվեճա լօրտ ձ... ճէնապլէրի, հէքեայէմիզին խաթիտէն օլան շու թէզքիրեսի իլէ, պիր լաթիֆէ իտէրէք վէֆաթ իմմիշ խտի։

Թ Ի Թ Ա Մ

Իշպու հէքեայէնին մադհար օլտըղը բաղչէվանէն ոսթայը գարիյնի քիրատա ատղը չիքրան խտէրիմ. ԴԱՆԻԷԼԻՆ Է.ՄՐԱՒԸ Նամըյլա նէշրինէ միւպաշէրէթի խտէճէյիմ բօտնան, մէհաբէթի ֆէվգէլատէ իլէ թէրճիպ խտիլմիշ պիր հէքեայէի նէֆֆախ օլմաղըլա, քէմալը ատղ գաֆիզ միւթալաատընը աճիզանէ թաավսիյէ խտէրիմ։

Կ. Պիպէրեան

ZUUB-AUU.CCP

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0594159